

‘Én-la Nainá xi kjoa ts’e Jesucristo

San Jerónimo Tecóatl Mazatec New Testament

Contents

San Mateo	1
San Marcos	45
San Lucas	72
San Juan	117
Hechos	150
Romanos	192
1 Corintios	211
2 Corintios	229
Gálatas	241
Efesios	248
Filipenses	255
Colosenses	260
1 Tesalonicenses	264
2 Tesalonicenses	268
1 Timoteo	270
2 Timoteo	275
Tito	279
Filemón	282
Hebreos	283
Santiago	297
1 Pedro	302
2 Pedro	307
1 Juan	310
2 Juan	315
3 Juan	316
Judas	317
Apocalipsis	319

'Én-la Nainá xi kjoa ts'e Jesucristo
New Testament in Mazatec, San Jerónimo Tecóatl Mazateco de S Jeronimo
Tecoatl; maa (MX:maa:Mazatec, San Jerónimo Tecóatl)

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mazatec, San Jerónimo Tecóatl

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mazateco, San Jerónimo Tecóatl [maa], Mexico

Copyright Information

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mazatec, San Jerónimo Tecóatl

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

ISBN 978-1-5313-0384-6

PDF generated on 21 Sep 2016 from source files dated 21 Sep 2016

9f778253-d34e-5037-af35-7bca16479aa0

This print-on-demand edition of Scripture is designed, produced, and provided at cost by the Digital Bible Society. This is made possible through partnerships with the Bible League of Canada, Open Doors International and other missions and translation agencies. We are deeply grateful for the sacrifices made in translating this edition of Scripture and the generosity of others in making this Bible available to you.

To order additional copies of this Bible or hundreds of translations like it or to learn more about our ministries and the mission of Scripture distribution in every language, we invite you to visit www.DBS.org (USA), www.BibleLeague.ca (Canada), and www.OpenDoors.org (Europe). May God bless your work in sharing and teaching these Scriptures, until, as it is written, the earth is *“filled with the knowledge of the glory of the LORD, as the waters cover the sea.”* (Habakkuk 2:14)

'Én ndaà-la Nainá xi kjoa
ts'e Cristo koni s'ín kiskiì
San Mateo

Xità jchínga-la Jesucristo
(Lucas 3:23-38)

¹ Jè xojon xi oxkit'aà 'ín-la nà'èn-jchá kjiin-la Jesucristo, xi ya inchrobàt'aà-ne tje-la David kò ts'e Abraham.

² Jè Abraham, jè komà nà'èn-la xi Isaac ki'mi; kò jè Isaac, jè komà nà'èn-la xi Jacob ki'mi; kò jè Jacob, jè komà nà'èn-la xi Judá ki'mi, kò jhà xità 'ndse. ³ Judá, jè komà nà'èn-la xi Fares kò Zara ki'mi. Kò jè nea-la, Tamar ki'mi. Jè Fares, jè komà nà'èn-la xi Esrom ki'mi; kò jè Esrom, jè komà nà'èn-la xi Aram ki'mi; ⁴ kò jè Aram, jè komà nà'èn-la xi Aminadab ki'mi; kò jè Aminadab, jè komà nà'èn-la xi Naasón ki'mi; kò jè Naasón, jè komà nà'èn-la xi Salmón ki'mi; ⁵ kò jè Salmón, jè komà nà'èn-la xi Booz ki'mi; kò jè nea-la Booz, Rahab ki'mi. Kò jè Booz, jè komà nà'èn-la xi Obed ki'mi; kò jè nea-la Obed, Rut ki'mi. Kò jè Obed, jè komà nà'èn-la xi Isai ki'mi; ⁶ kò jè Isai, jè komà nà'èn-la xi David ki'mi xi xitaxá ftjòn tsibijna; kò jè David, jè komà nà'èn-la xi Salomón ki'mi; kò jè nea-la Salomón, jè xi komà chjoón-la Urías nga sà ftjòn.

⁷ Jè Salomón, jè komà nà'èn-la xi Roboam ki'mi; kò jè Roboam, jè komà nà'èn-la xi Abías ki'mi; kò jè Abías, jè komà nà'èn-la xi Asa ki'mi; ⁸ kò jè Asa, jè komà nà'èn-la xi Josafat ki'mi; kò jè Josafat, jè komà nà'èn-la xi Joram ki'mi; kò jè Joram, jè komà nà'èn-la xi Uzías ki'mi; ⁹ kò jè Uzías, jè komà nà'èn-la xi Jotam ki'mi; kò jè Jotam, jè komà nà'èn-la xi Acáz ki'mi; kò jè Acáz, jè komà nà'èn-la xi Ezequías ki'mi; ¹⁰ kò jè Ezequías, jè komà nà'èn-la xi Manasés ki'mi; kò jè Manasés, jè komà nà'èn-la xi Amón ki'mi; kò jè Amón, jè komà nà'èn-la xi Josías ki'mi; ¹¹ kò jè Josías, jè komà nà'èn-la xi Jeconías ki'mi, kò jhà xità 'ndse, k'e nga kiiko kjo'in xità Israel ján i'nde nánda 'mì Babilonia.

¹² Xi komà iskan k'e nga jye kiiko kjo'in xità ján Babilonia, jè Jeconías, jè komà nà'èn-la xi Salatiel ki'mi; kò jè Salatiel, jè komà nà'èn-la xi Zorobabel ki'mi; ¹³ jè

Zorobabel, jè komà nà'èn-la xi Abiud ki'mi; kò jè Abiud, jè komà nà'èn-la xi Eliaquim ki'mi; kò jè Eliaquim, jè komà nà'èn-la xi Azor ki'mi; ¹⁴ kò jè Azor, jè komà nà'èn-la xi Sadoc ki'mi; kò jè Sadoc, jè komà nà'èn-la xi Aquim ki'mi; kò jè Aquim, jè komà nà'èn-la xi Eliud ki'mi; ¹⁵ kò jè Eliud, jè komà nà'èn-la xi Eleazar ki'mi; kò jè Eleazar, jè komà nà'èn-la xi Matán ki'mi; kò jè Matán, jè komà nà'èn-la xi Jacob ki'mi; ¹⁶ kò jè Jacob, jè komà nà'èn-la José. Kò José, jè xi x'in-la komà María; kò jè María, nea-laá komà Jesús xi Cristo, [xità xi xó kisikasén-ne Nainá].

¹⁷ Ngats'iì xità jchínga-la Jesús, teñijòn skò ma-ne xi inchrobàt'aà-ne ts'e Abraham skanda David. Kò jhà xità jchínga-la Jesús xi inchrobàt'aà-ne ts'e David skanda k'e nga kiiko kjo'in jhà xità Israel ján i'nde nánda 'mì Babilonia, tikoáa teñijòn skò ma-ne. Kò nguì teñijòn skò ma-ne skanda k'e kits'iin xi Cristo, [xità xi xó kisikasén-ne Nainá].

Kií komà k'e nga kits'iin Jesucristo
(Lucas 2:1-7)

¹⁸ K'e nga kits'iin Jesucristo kiís'ín komà: María xi nea-la Jesús kò José jhà tít-sajna'nó-la xíkjin nga kixan. K'e nga tikj'eè bitsajnakò xíkjin, María ki'ya-la nga ki'ndí 'ya xi it'aà ts'e nga'nó-la Iníma Tsjeè-la Nainá. ¹⁹ José, xi x'in-la komà, nga xitá kixi-né, majin-la nga kjosobà tsjá-la jè María, kisikitsjeèn nga tì sijkjina-ne chjoón jè, kò mì yá xità kji'nchré. ²⁰ K'e nga k'oas'ín tísikitsjeèn jhà kjoa koi, jngod àkjale-la Nainá tsohóko inga nijhá. Kitsò-la:

—José, xi ya nchrobàt'aà-ne tje-la David, ki tsakjoón-jèn nga bijnakoi María xi chjoón-lè koma, jè ki'ndí xi 'ya, nga'nó ts'e Iníma Tsjeè-la Nainá-né. ²¹ S'eé jngod-la ki'ndí x'in, kò 'ín-la Jesús k'oín. Koií k'oas'ín k'oín-ne nga jè kochrjetji naxandá-la xi kjoa ts'e jé-la.

²² Ngats'iì kjoa koi, k'oaá s'ín tsitasòn koni s'ín kitsò Nainá xi it'aà ts'e xità xi kiichja ngajo-la Nainá kjótsee nga kitsò:

²³ Jngod chjoón xongó, ki'ndí k'oa kò k'oeè jngod ki'ndí x'in

xi Emanuel k'oín 'ín-la.

Jè 'ín xi Emanuel tsò, Nainá tijnako-ná tsòyaá-ne.

²⁴ K'e nga jaá-la José, k'oaá s'ín kis'iin koni s'ín kitsò-la àkjale-la Nainá, kiskoétjò María

kò chixàn-kò. ²⁵Tanga mìkù tsoyijòkò xíkjín skanda k'e-né nga kits'iin ki'ndítjòn-la María. Kò k'oaá s'ín tsibít'aa 'ín-la nga Jesús ki'mì.

2

Kiis'ín komà nga ijchò katsejèn-la Jesús jhà xítà xi 'nó tjín-la kjoachjine

¹Jesús kits'iin ya naxandá xi 'mì Belén, nangui xi chja-ne Judea, k'e nga xítaxá ítjòn títjna xi 'mì Herodes ya i'nde jè. Ijchò ján Jerusalén, xi naxandá skò-la Judea, xítà xi 'nó tjín-la kjoachjine, xi inchrobà-ne nándà bitjokàtji-ne ts'oi ²nga kjonangui. Kitsò:

—¿Nándà títjna xítaxá ítjòn-la ts'e xítà judío xi jye kits'iin? Ki'yaá jngòò-jen ni'ño ján nándà bitjokàtji-ne ts'oi xi tsakò nga jye kits'iin. Kò ngajen koií xá kjoí-najen nga jchaxkón-jen.

³K'e nga kù'nchré Herodes xi xítaxá ítjòn títjna, tà kitsakjòn-né kò ngats'iì xítà naxandá Jerusalén. ⁴Jè xítaxá ítjòn xi 'mì Herodes, kiichja-la ngats'iì xítà skò-la nò'mù kò xítà xi okóya kjotixoma-la Nainá xi kiskii Moisés; kiskònangui-la nándà jts'ín xi Cristo, [jè xítà xi xó sùikasén-ne Nainá].

⁵Jhà xítà koi kitsò-la:

—Yaá Belén, naxandá xi chja-ne Judea. K'oaá s'ín tíchja xojon xi kiskii jhà xítà xi kiichja ngajo-la Nainá nga kitsò:

⁶Jhò xi xítà Belén 'mì-nò, xi nangui Judá nokjoà-nò,

ngàsòn chjí-la naxandá-nò koni jhà naxandá ítjòn-la nangui Judá, nga yaá kitjoiin jngòò xítaxá ítjòn xi sùikinda naxandá-na Israel.

⁷Jè xítaxá ítjòn xi 'mì Herodes, kiichja'ma-la jhà xítà xi 'nó tjín-la kjoachjine nga kiskònangui-la mé nachrjein-ne nga kijtsee ni'ño. ⁸K'ée kiskasén ján Belén; kitsò-la:

—Tanguió ján, koa ndaà chjinanguio xi it'aa ts'e ki'ndí jè. K'e nga sakò-nò, tìk'ínchré-ná mé-ne tíkkoa kjián katsejèn-la nga skoexkoán koa jeya sùikjina.

⁹K'e nga jye kù'nchré xítà xi 'nó tjín-la kjoachjine koni s'ín kitsò Herodes, k'ée kii xítà koi kò jè ni'ño xi kijtsee nándà bitjokàtji-ne ts'oi k'oaá s'ín kii ítjòn-la skanda ijchò nándà títjna ki'ndí jè, kò yaá tsasijna jè ni'ño. ¹⁰Jhà xítà xi 'nó tjín-la kjoachjine k'e nga kijtsee ni'ño jè, taxkí tsjaá komà-la. ¹¹K'e nga jahas'en ni'ya

jhà xítà koi, kijtsee ki'ndí kò nea-la María. K'ée chinchaxkó'nchit'aa-la jè ki'ndí kò kijtseexkón; jeya kiskijina. Ijjoàn kiskix'a kaxa-la kò kitsjaà-la ton oro, kò chrjongó-la Nainá kò xkii xi 'nó ndaà jne xi 'mì mirra. ¹²Nga komà iskan kits'iì-la nijhá xítà xi 'nó tjín-la kjoachjine nga mì tì k'oaá s'ín ndiyá kjoí-ne nándà títjna Herodes. Xin ndiyá kii-ne nangui-la.

K'e nga jhà xítà jchínga-la Jesús kiiko ján nangui Egipto

¹³K'e nga jye kii-ne jhà xítà xi 'nó tjín-la kjoachjine, jngòò àkjale-la Nainá kisini-jhá-la José, kitsò-la:

—Tísítjiin; chjoí jè ki'ndí kò nea-la; t'in ján nangui Egipto; yaá títjni skanda k'e 'an koxán-lè. Nga jè Herodes xi xítaxá ítjòn títjna, kohótsji ki'ndí jè nga mejèn-la nga sùik'en.

¹⁴K'ée tsasítjen José, k'e nga nitjen kiskoé jè ki'ndí kò nea-la nga kii ján nangui Egipto. ¹⁵Yaá tsibitsajna skanda k'e nga k'en Herodes. K'oaá s'ín tsitasòn koni s'ín kitsò Nainá xi it'aa ts'e xítà xi kiichja ngajo-la Nainá nga kitsò: “Ya nangui Egipto kichjà-la ki'ndí-na.”

K'e nga kinik'en ndí íxti x'ín

¹⁶K'e nga kijtsee jè Herodes nga jhà xítà xi 'nó tjín-la kjoachjine kiskoònachan-la, tsí jti komà-la. Ijjoàn kitsjaà okixí nga sùik'en yije ndí íxti x'ín xi jò nó tjín-la kò ngats'iì xi isa ki'ndí isa kóhokji ján naxandá Belén, kò ya naxandá indiì-la koni s'ín jye kisijin-la mé nachrjein-ne nga kijtsee ni'ño jhà xítà xi 'nó tjín-la kjoachjine. ¹⁷K'oaá s'ín tsitasòn 'én xi kitsò Jeremías, xítà xi kiichja ngajo-la Nainá, nga kitsò:

¹⁸Ya i'nde Ramá kina'ya jngòò-la xítà xi tísikájno kò 'nó tìkjindáya kò títsiné; jè chjoón Raquel xi tìkjindáyakeè ndí íxti-la, nga mikii majehikon inima-la nga jye k'en íxti-la.

¹⁹K'e nga jye k'en Herodes, xi xítaxá ítjòn títjna, jngòò àkjale-la Nainá kisini-jhá-la José ján Egipto. Kitsò-la:

²⁰—Tísítjiin, chjoí ki'ndí jè kò nea-la. T'in ijngòò k'a-ne nangui Israel. Jyeé k'en jhà xítà xi tjín-ne nga mejèn-la sùik'en ki'ndí jè.

²¹K'ée tsasítjen José, kiiko-ne ki'ndí jè kò nea-la ya nangui Israel. ²²Tanga k'e nga kù'nchré José nga jè tíhotxoma jè

xi 'mì Arquelao ya nangui Judea, nga jè tǎjna ngajo-là na'èn-là Herodes, José kit-sakjòn-né; mì k'oaá s'ín kii. Ján kii i'nde ñánda 'mì Galilea nga k'oaá s'ín kis'enojmiya-là inga nijñá. ²³K'e nga ijchò i'nde jè, yaá tsibitsajna ya naxandá xi 'mì Nazaret. K'oaá s'ín komà mé-ne nga tsi-tasòn koni s'ín kitsò jñá xǐtǎ xi kiichja ngajo-là Nainá, nga jè Jesús xǐtǎ Nazaret k'óin.

3

Én xi kiichja Juan xi kis'iin bautizar xǐtǎ
(Marcos 1:1-8; Lucas 3:1-9, 15-17; Juan 1:19-28)

¹Jñá nachrjein koi j'iì Juan xi kis'iin bautizar xǐtǎ ya i'nde it'aà xìn ñánda nangui kixì choòn, nangui xi chja-ne Judea, nga kisika'bí 'én-là Nainá, ²kitsò:

—Tikájno jé-nò, kì tǐ jé binchaàtsji-nò nga jyeé kjòchrañàt'aà-nò nachrjein nga jchaa kó s'ín otíxoma jè xi ngajmii nchrobá-ne.

³Jè Isaías, xǐtǎ xi kiichja ngajo-là Nainá, k'oaá s'ín kiskii xojoñ-là xi it'aà ts'e Juan nga kitsò:

Na'ya-là jta-là jngòò xǐtǎ xi 'ñó chja ya i'nde it'aà xìn ñánda nangui kixì choòn, nga tsò:

“Tjandaà ndiyá-là Nainá ya jjiin inijma-nò; kixì tikǐjna koni jngòò ndiyá ñánda kojmeèya Na'én-ná.”

⁴Nikje xi tsohòkjá Juan, tsja-là cho camello-né; kò jngòò sincho chrjoa tsibikjá ndáyá-là. Koá jñá tsojmi xi kiskine, cho langosta-né kò tsjén-là cho cera xi tǐjn ijiin ijiñá. ⁵Ijchò 'nchré-là xǐtǎ xi inchròbà-ne Jerusalén, kò nga kijndà nangui Judea kò ngats'iì naxandá xi ya chrañàt'aà-là xajngá nandá Jordán. ⁶K'e nga jye tsafatakòn jé-là jñá xǐtǎ, Juan, ikjoàn kis'iin bautizar ya xajngá nandá Jordán.

⁷K'e nga kijtsee Juan nga kjin xǐtǎ fariseo kò xǐtǎ saduceo j'iì nga koma bautizar, kitsò-là:

—jñò, k'oaá s'ín ngayà-nò koni tsà tje-là ye! ¿Yá xi okitsò-nò nga kinchat'aàxin-là jè kjo'in xi nchrobá machrañàt'aà-nò? ⁸Ndaà tǐjn kjoa xi t'een nga ndaa kàta'ya-nò nga jyeé kinikájno jé-nò nga mì tǐ jé binchaàtsji-nò. ⁹Kì k'oaá s'ín nikitsjeèn jjiin inijma-nò nga bixón: “Ngajen, [mikii s'e-najen kjo'in nga] yaá inchròbàt'aà-najen tje-là

Abraham.” K'oaá xan-nò, Nainá, skanda jñá ndajo koma-là sijkjatjija-là nga ixti-là Abraham koma. ¹⁰Jè kichayá jyeé kjij-nandaà nga kotesòn yá; ngats'iì yá xi 'mì ndaa toò ojà-là, skanda kò ima-là, jtísòn-né, ikjoàn sìnchájiin ni'ín nga kǐtǐ. ¹¹Xi okixì, 'an koó nandá s'jin-nò bautizar, mé-ne nga sǐkájnoò jé-nò kò mì tǐ jé kinchátsji-nò. Tanga jè xi nchrobátjǐngui-na s'iin-nò bautizar kò Inijma Tsjeè-là Nainá koá kò ni'ín. Iśaá tǐjn-là nga'ño mì k'oaá-ne 'an. Skanda mikii tǐj'nde-na nga 'an kǐkkoaa xojté-là. ¹²Jyeé kjinaya tsja jè pala nga sǐtsjeè tjé-là trigo. Kínchàxkó trigo ya iya ni'nga; kò jè tjé paja kinchàjiin ni'ín ñánda nga mikii bits'o nǐtǎ mé nachrjein-ne.

K'oaá s'ín komà nga komà bautizar Jesús
(Marcos 1:9-11; Lucas 3:21-22)

¹³Jesús j'iì-ne Galilea ya xajngá nandá Jordán nga mejèn-là nga jè Juan s'iin bautizar Jesús. ¹⁴Tanga jè Juan k'e nga sa itjòn mikii kòkjeiín-là, kitsò-là Jesús:

—'Aán xi mochjeèn-na nga jǐi s'een-ná bautizar, tanga ngaji, ta saá 'an f'iichòn-ná.

¹⁵K'eé kitsò Jesús:

—Tjiì-lè kjòndaà, t'een-ná bautizar mé-ne nga k'oas'ín sikitasoán kjotíxoma-là Nainá.

K'eé kòkjeiín-là Juan. ¹⁶K'e nga jye komà bautizar Jesús, k'e nga jye itjojiin-ne nandá, ikjoàn kitáx'a-là ngajmii, kò jè Jesús kijtsee Inijma Tsjeè-là Nainá xi inchròbà-jen-ne ngajmii, koni kji nise paloma kji; yaá kiskaàsòn-là Jesús. ¹⁷K'eé kina'ya jngòò-là 'én xi ngajmii inchròbà-ne xi kitsò:

—Jè jèè xi ki'ndí-na xan-là xi 'ño matsjake; tsja tǐjn-là takoàn it'aà ts'e.

4

K'e nga jè xǐtǎ neij kiskoòt'aà Jesús
(Marcos 1:12-13; Lucas 4:1-13)

¹Jè Inijma Tsjeè-là Nainá kiiko Jesús jngòò i'nde it'aà xin nga jè xǐtǎ neij skót'aà nga mejèn-là nga kàtátsji jé.

²Ichán nachrjein kò ichán nitjen tsibijnachjan Jesús kò k'e nga koma iskan jye kjòhojò-là. ³Jè xǐtǎ neij xi ma-là konachjan ijchò kasit'aà chrañà-là ñánda tǐjna Jesús, kitsò-là:

—Tsà kixíí kjoa nga ngaji xi Kí'ndí-là Nainá 'mì-lè, tjiì-là okixì jñá ndajo koi nga inchrájǐn kátama.

⁴Tanga Jesús kitsò-la:

—Tjít'aà Xojoŋ-la Nainá, nga tsò: “Mitsá tà koi tsojmi xi ma chine kítsakon-ne xi-ta, tikoáá kítsakon-ne nga yije 'én xi chja Nainá.”

⁵Jè xita neif kiiko Jesús ya Naxandá-la Nainá xi xó kitjaàjiin-ne [ñánda 'mì Jerusalén]; kisikjnasòn ingo ítjòn ñánda isa 'nga kji. ⁶Kitsò-la:

—Tsá kixíif kjoa nga jì xi Ki'ndí-la Nainá 'mì-lè, tìkatjengui yijo-lè, nga k'oaá s'ín tjít'aà Xojoŋ-la Nainá nga tsò: Nainá koií xá-la àkjale-la it'aà tsiji, nga ko tsja tsoba'ño-lè, mé-ne nga nijngòò ndajò satíngui-ne nd-sokoi.

⁷Jesús kitsò-la:

—Tikoáá tjít'aà Xojoŋ-la Nainá, nga tsò: “Kì k'oaá s'ín chít'ì Nà'èn-ná xi Nainá.”

⁸Ijngòò k'a jè xita neif kiiko Jesús isòn nindoò xi 'ño 'nga kji, koa tsakó yije-la ngats'ìi naxandá xi tjín isò'nde ko kjoa-jeja-la jña naxandá. ⁹Kitsò-la:

—Nga jíi tsjaà yije-lè naxandá koi, tsá ko sixkó'nchit'aà-ná ko jeja sikjina-ná.

¹⁰K'eé kitsò Jesús:

—Tixín xita neif, tsit'it'aàxin-ná. Nga k'oaá s'ín tjít'aà Xojoŋ-la Nainá nga tsò: “Jeya tikjini Nà'èn-ná xi Nainá 'mì-la; tà jè tajngòò tikitason-la.”

¹¹K'eé kii jè xita neif, tsasit'aàxin-la Jesús. Ijjoàn ijchò àkjale-la Nainá xi kisìs'in-la Jesús.

Kii komà nga kii síxájiin-la xita Galilea Jesús

(Marcos 1:14-15; Lucas 4:14-15)

¹²K'eé nga kii'nchré Jesús nga jè Juan xi kis'ìin bautizar xita ndayá tjina'ya, kii ijngòò k'a-ne ya i'nde-la ñánda 'mì Galilea. ¹³Tanga mì ya tsibijna ñánda 'mì Nazaret; ján kii kijna ñánda 'mì Capernaum, jngòò naxandá xi kijnandiù ndáchikon ya i'nde xi chja-ne Zabulón ko Neftalí. ¹⁴K'oaá s'ín komá mé-ne nga tsitasòn-ne 'én xi kiskii Isaiás xita xi kiichja ngajo-la Nainá nga kitsò:

¹⁵Jè nangui xi ts'e Zabulón ko jè nangui xi ts'e Neftalí, ya ndiyá xi fi jndii ndáchikon, ján xijngoaà xajngá nandá Jordán ya nangui Galilea, ñánda tjín xi mitsá xita judío.

¹⁶Jña xita naxandá koi xi tjíjñò kjohít-sjeèn-la,

kijtseè jngòò ni'fn xi 'ño tse kji, koa jña xita xi ya tjímaya ndiyá-la kjoabiyaà, kjòhiseèn kjohítsjeèn-la.

¹⁷K'eé tsibíts'ia Jesús nga kiichjaya 'én ndaa-la Nainá. Kitsò:

—Tikájno jé-nò, kii tì jé binchaàtsji-nò nga jyeé kjòchrañat'aà-nò nachrjein nga jchaa kós'ín otíxoma jè xi ngajmii nchrobá-ne.

Kii kis'ìin Jesús nga ñijòn xita kiichja-la xi ma-la sík'en tìn

(Marcos 1:16-20; Lucas 5:1-11)

¹⁸K'eé nga tifa Jesús ya indii ndáchikon ts'e Galilea, kijtseè jò xita xi 'ndse ma, jngòò xi 'mì Simón ko tjìjè-ne xi 'mì Pedro, ko xi ijngòò, jè xi 'mì Andrés. Jña xita koi xi sík'en tìn. K'eé nga nchisíkatjen-jiin-nda na'ya-la. ¹⁹Jesús kitsò-la:

—Nchrohótjngui-ná, 'aán tsjaà-nò xá nga kíxkóya xita xi 'an kjit'aà-na koni s'ín maxkóya tìn.

²⁰Jña xita koi niñoón kisikájna na'ya-la nga kiitjngui-la Jesús.

²¹Isa xijngoaà isa Jesús kijtseè ngui jò xita xi tjikoa 'ndse ma-ne; jngòò xi 'mì Jacobo, ko xi ijngòò, Juan 'mì; ixti-la Zebedeo. Yaá títsaya chitso ko na'èn-la. Nchibíndaaya jña na'ya-la. Jesús kiichja-la nga jña kojmeiiko. ²²Xita koi niñoón kisikájna chitso-la ko na'èn-la nga kiitjngui-la Jesús.

Kii kis'ìin Jesús nga kjin xita tsakóya-la

(Lucas 6:17-19)

²³Jesús tsajmeè kóhokji nangui Galilea, tsakóya 'én-la Nainá ya ni'ya ingo sinagoga nga íjngó íjngó naxandá. Kiichjaya 'én ndaa-la Nainá koni s'ín otíxoma Nainá; tjikoa kisindaà-ne ngats'ìi ch'in xi tjín-la xita nga xkí xi ján ijòjno ijòt'aà yijo-la. ²⁴Kina'ya-la Jesús kóhokji ya i'nde ñánda 'mì Siria, koa j'iiko-la xita xk'én xi kjin skaya ch'in tjín-la, jña xi ijòjno ijòt'aà yijo-la ko xita xi ch'in neif tjíjin inima-la, ko tjín xi ch'in biyaàxin tjín-la, ko xita xi mì kii ndaa ma síhiníya yijo-la. Jesús kisindaà-ne ngats'ìi xita koi. ²⁵Kjin xita xi ya i'nde-la Galilea kiitjngui-la, ko jña xita naxandá xi te ma-ne (xi 'mì Decápolis), ko jña xita naxandá Jerusalén ko naxandá

xi i'nga xi ya chja-ne nangui Judea, ko xi chja-ne xijngoaa xajngá nandá Jordán.

5

Kii kitsò Jesús nga kiichjaya ya isò'nga nin-doò

¹ Jesús, k'e nga kijtsee ngats'iì xita xi kjin ma-ne, kiimijin-jno ya isò'nga nindoò koa yaá tsibijna. Jña xita xi kota'yat'aà-la ijchò kinchat'aà-la. ² Jesús k'ee tsakóya-la kitsò-la:

Kjondaà xi sakò-la jña xita k'e nga mé kjoa títsgjiin

(Lucas 6:20-23)

³ —Mé tà ndaà-la jña xita xi machiya-la nga mochjeén-la kjondaà-la Nainá; xita koi, jyeé ts'e ngats'iì kjondaà xi tjín ya nánnda tíhotixoma jè xi ngajmii nchrobá-ne.

⁴ Mé tà ndaà-la jña xita xi kjindáya; Nainá sijiatakòn-né.

⁵ Mé tà ndaà-la jña xita xi indaàjiiin tjín inima-la; jña tjoé-la nangui xi Nainá jye k'oas'in kitsò nga jña tsjá kjotjò-la.

⁶ Mé tà ndaà-la jña xita xi 'nó mejèn-la nga kitasòn xi kjoa kixi xi Nainá síjé; Nainá ksjiko nga kitasòn kjoa koi.

⁷ Mé tà ndaà-la jña xita xi mahimakeè xita xi kj'eii; Nainá kohimakeè ngajo-ne jña xita koi.

⁸ Mé tà ndaà-la jña xita xi tsjeè tjín inima-la; jña xita koi, jña-né xi skoxkon Nainá.

⁹ Mé tà ndaà-la jña xita xi síkijna'nchán kjoa; Nainá ki'ndí-laá kitsò-la.

¹⁰ Mé tà ndaà-la jña xita xi kjo'in tjín-la nga fitjingui kondra-la xita, koi kjoa-la nga ndaà sikitasòn xi kjoakixi. Xita koi, jyeé ts'e ngats'iì kjondaà xi tjín ya nánnda tíhotixoma jè xi ngajmii nchrobá-ne.

¹¹ Mé tà ndaà-nò k'e nga jña xita ch'o kitsò-nò nga kotít'aà-nò ko k'e nga ch'o siko-nò, ko k'e nga 'én ndiso tsját'in-nò xi kjoa ts'an. ¹² Tsja t'è-là inima-nò, koa tsja t'è-là takòn. Jñò, tseé kjondaà tjoé-nò ján ngajmii. Mitsà tà jñò xi otíniko-nò. K'oaá tís'in kiniko jña xita xi kiichja ngajo-la Nainá xi chinchima íjjon-nò.

Kiis'in kochjeén naxa ko ni'in xi tjín isò'nde (Marcos 9:50; Lucas 14:34-35)

¹³ Jñò, k'oaá s'in ngaya-nò koni tsà naxa xi mochjeén-la xita isò'nde. Tanga tsà jè naxa mì tì kii sijnchra-ne tsojmi, kó tís'in

kochjeén-ne? Mì tì mé chjí-la; xixteèn-ne ko yaá kijnchanè xita.

¹⁴ Jñò, k'oaá s'in ngaya-nò koni tsà ni'in xi mochjeén-la xita isò'nde. Tsà jngòò naxandá xi isò'nga nindoò kijna, mikii koma kijna'ma. ¹⁵ K'e nga jngòò ni'in sit'a'í, mitsà ya sijnnangui kaxa. Yaá sijna nánnda 'nga choòn, mé-ne nga kohiseèn yije-la xita xi títsajnyaya ni'ya. ¹⁶ Koni ni'in xi síhiseèn-la xita, k'oaá s'in ndaà tíjchá yijo-nò nguixkon xita xi kj'eii, mé-ne jña xita koi, jeya sijkijna Na'èn-nò xi Nainá xi tjina ngajmii k'e nga skoe-nò nga ndaà títsa'né.

Kiis'in tsakóya Jesús it'aà ts'e kjotixoma-la Nainá xi kiskii Moisés

¹⁷ Jñò, k'oaá s'in níkítsjeèn: mitsà koi xá j'i-na 'an nga kochrjekànguia jè kjotixoma-la Nainá xi kiskii Moisés ko jè xi tsakóya xita xi kiichja ngajo-la Nainá. Tà saá j'i sijngòò-ná 'én xi tíjt'aà kjotixoma.

¹⁸ Okixíí xi xan-nò, koni tjín nachrjein kijna-isa isò'nde ko ngajmii, nímé xi tjáxin-la jè kjotixoma, nijngòò punto ko nijngòò letra tjáxin-la, skanda kóni nga kojngòò yije kjoa xi tíjt'aà kjotixoma. ¹⁹ Jè xita xi mikii síkitasòn koni s'in tíchja kjotixoma, nas'in 'nó chiba tíchja, ko k'oaá s'in okóya-la xita, k'oaá tís'in 'nó chiba jcha-la ya jjiin naxandá xi jè otixoma-la xi ngajmii nchrobá-ne. Ko jè xita xi síkitasòn kjotixoma-la Nainá ko k'oas'in okóya-la xita xi kj'eii, jè xita jè, jè xi 'nó 'nga kijna ya jjiin naxandá xi jè otixoma-la xi ngajmii nchrobá-ne. ²⁰ Okixíí xi xan-nò, tsà mikii isa ndaà síkitasòn kjoakixi koni jña xita fariseo ko xita xi okóya kjotixoma-la Nainá xi kiskii Moisés, mikii kitjás'en-jñò nánnda tíhotixoma jè xi ngajmii nchrobá-ne.

Kiis'in tjín it'aà ts'e kjoajti

(Lucas 12:57-59)

²¹ Jñò jye kina'ya koni s'in ki'mi-la jña xita jchínga-nò: “Kì xita ník'eèn; nita yá-ne xi xita sík'en, kjo'in s'e-la.” ²² Tanga 'an k'oaá xan-nò, tsà jngòò xita xi kojitikee 'ndse, s'ee-la kjo'in. Jè xi ch'o kitsò-la 'ndse, xitaxá tsjá-la kjo'in. Ko jè xi 'ndse kitsò-la: “Ngaji nímé chjí-lè”, ok'in-la nga ján kjoijjiin ni'in ts'e i'nde kjo'in.

²³ Tsà k'e nga kikoii tsojmi kjotjò-lè nga Nainá k'oi-la ya i'nde tsjeè-la, koa ya koiit-sjeèn-lè nga jè 'ndsi tjín-la kondra tsiji, ²⁴ tikítsajnei tsojmi kjotjò-lè ya i'nde tsjeè,

ikjoàn tikitsi'ba-la 'ndsì koa k'eé koma sikítsajnei tsojmì-lè.

²⁵ Tsà tjin xita xi kohòngui-lè nga kjiko-lè ni'ya osen, k'e nga tjaaya ndiyá, nitòon jchibàndaà-nò, mé-ne nga mì ya kjiko-lè nguixkòn xitaxá, kò jè xitaxá mì ya tsjá-la kindá jñà policia nga mì ndayá kjiko-lè. ²⁶ Okixíj xi xan-lè, mì tì kii koma kitjoo-ne ndayá skanda k'e nga kichjítji yijo-lè nga yije xi sùjé-lè xitaxá.

Kiis'ín tjin ts'è kjoa chijngui

²⁷ Jñò, jye kina'yà koni s'ín ki'mì-nò kjòt-seé: “Kì kjoa chijngui 'nè.” ²⁸ Tanga 'an k'oáá xan-nò, nita yá-ne xi kotsejèn-jno jngòò chjoón nga fahajìin-la, jye kjoa chijngui tís'in koni títso inima-la.

²⁹ Tsà jñà xkoòn kixi ótsji jé-nò, tj-nachrjèe; kjiin tikatsjòò. Ìsaá ndaa-ne tsà chija jngòò xkoòn mì k'oáá-ne tsà ya kix-ojiin yije yijo-nò ya ijìin ni'in ya i'nde kjo'in. ³⁰ Tsà jñà ndseji kixi ótsji jé-nò, tichátjòn; kjiin tikatsjòò. Ìsaá ndaa-ne tsà chija jngòò ndseji mì k'oáá-ne tsà ján kjoì yijo-nò ijìin ni'in ya i'nde kjo'in.

Kiis'ín tjin kjòtxoma it'aà ts'è xita xi tsjeiin xikjin

(Mateo 19:9; Marcos 10:11-12; Lucas 16:18)

³¹ K'oáá tís'in kis'enojmí kjòtseé, nita yá xita-ne xi mejèn-la tsjin chjoón-la, itjòn tjámì'nga xojon xi tsjeiin-ne xikjin xita. ³² Tanga 'an k'oáá xan-nò: tsà jngòò xita x'in xi tsjin chjoón-la, tsà mìtsà kjoa chijngui tís'in jè chjoón, jè x'in-la tìbít'in-la nga kjoa chijngui kátas'in chjoón. Jè chjoón, k'e nga kixan ijngòò k'a-ne, jè x'in xi kixan-ko, tìkooá jye kjoa chijngui tís'in.

Kiis'ín tjin it'aà ts'è 'én xi nokjoá nga Nainá tibeè

³³ Tìkooá jye kina'yà koni s'ín ki'mì-la jñà xita jchínga-ná: “K'e nga bixón: tibeè Nainá, kì chonachan-jèn, tikitasòn 'én-nò.”

³⁴ Tanga 'an k'oáá xan-nò: K'e nga 'bioò 'én-nò, jngòò k'aá kì yá xi níkjina itjòn. Kì k'oas'in bixón: “Tibeè ngajmii.” Nga jè ngajmii, jè íxile kjòtxoma-la Nainá. ³⁵ Tìkooá kì bixón-jèn: “Tibeè isò'nde”, nga jè nangui, yaá nchasòn ndsokò Nainá. Tìkooá kì bixón-jèn: “Tibeè naxandá Jerusalén”, nga jè naxandá jè, ts'èé Xitaxá Itjòn xi Nainá. ³⁶ Tìkooá kì skòò níkjina itjòn k'e nga mé 'én xi 'bioò. Nga mikii koma-nò nga sijmá

o sichroba jngòò tsja skòò. ³⁷ Tà k'oáá s'ín tìnókjoa “jon”, o xi “majìn”. Jñà 'én xi kjisòn, yaá nchrobá-ne it'aà ts'e xita neif.

Kiis'ín tìkoo jñà xita xi ch'o siko-nò

(Lucas 6:29-30)

³⁸ Jye kina'yà koni s'ín ki'mì-nò kjòtseé: “Tsà yá xi kochrje jngòò xkoìin, tinachrjèe ngajo-ne ts'e. Kò tsà yá xi skoetòdn-lè nga skónájen jngòò ni'noi, chíjínájen ngajo-ne ts'e.” ³⁹ Tanga 'an, k'oáá xan-nò: Tikjeiín-la xita ts'en. Tsà jngòò xita xi sùjts'iin-t'aà kjiòdn kixi, tìkooá tjiì-là xi ngobá nga kát'eé-la. ⁴⁰ Tsà jngòò xita kohòngui-nò nga mejèn-la skoé nachro-nò, tìkooá tjiì-là nachrokisòn-nò nga kàtakjòé. ⁴¹ Tsà jngòò xita xi kjò'ño s'ín-nò nga sikkajen jngòò hora-nò ch'á-la nga onguikò-la, jò hora isa kjiin tanguiko-la. ⁴² Tsà yá xita xi s'jé-nò tsojmì, tjiì-là; kò tsà jngòò xita xi mejèn-la skí'nat'aà-nò tsojmì, kì 'mì-là: mikii koma.

Kó s'ín sikoò jñà xita xi majtikeè-nò

(Lucas 6:27-28, 32-36)

⁴³ Tìkooá jye kina'yà koni s'ín ki'mì-nò kjòtseé: “Tìtsjacha xita xinguìoò kò tijticha kondra-nò.” ⁴⁴ Tanga 'an k'oáá xan-nò: Tìtsjacha jñà xi kondra-nò, tichikon-t'ioòdn jñà xi chja'on-ko-nò, ndaa tìkoo jñà xi jtikeè-nò, tìtsi'batjìò jñà xi ch'o tsò-nò kò jñà xi ch'o siko-nò. ⁴⁵ Tsà k'oas'in s'èén, kì'ndí-la Nainá xi tìjna ngajmii koma; Nainá síhiseèn-la ndobá-la ts'oi xita xi ndaa kò xi mì kì ndaa; tìkooá Nainá sík'a-la jtsf jñà xita kixi kò xi mìtsà xita kixi. ⁴⁶ Jñò, tsà tà jñà matsjacha xita xi matsjakeè-nò, nì mé kjondaà xi s'e-nò; nga k'oáá tís'in jñà xita xi sík'ichjítji tsojmì ts'e Roma. ⁴⁷ Tsà tà jñà xita xinguìoò xi 'ndsè chiba sixat'aà, ja k'oáá ma-nò nga 'ñò ndaa tìtsa'nè?; nga tìkooá jñà xita xi mikii beèkxon Nainá, k'oáá tís'in. ⁴⁸ Jñò, ngui kjoakixií t'een, koni jè Na'èn-ná xi tìjna ngajmii nga ngui kjoakixií s'ín.

6

Kiis'ín t'een k'e nga k'oi-là kjondaà xita

¹ K'e nga ndaa tjin kjoa xi 'nè, tikindakò-nò yijo-nò; kì tà k'eé k'oa 'nè k'e nga nguixkòn xita, tsà tà jè xi mejèn-nò nga skoé-nò xita xi k'ejí. Tsà k'oas'in s'èen, Na'èn-ná xi tìjna ngajmii mikii sùichikon-t'in-nò. ² K'e nga jngòò kjondaà k'oi-là xita ima, kì kii bènojmí-là ngats'iì xita xi k'ejí, koni s'ín xita xi jò isèn tjin-la

ya ni'ya ingo sinagoga ko ya ndiyá nga tsjá kjetjò-là tsojmi xita; tà jé xi mejèn-là nga skoe yije xita. Tanga okixí xi xan-nò, jña xita xi k'oas'in s'in, jyeé tjin-là chjí-là [nga nguixkon xita. Mì tì mé sùichikon-t'in-ne Nainá.] ³K'e nga tsà tsojmi k'oi kjetjò-là xita ima, mochjeén-né nga mì yá xita xi skoe; ni jé skoe xi 'nó amigo chibá. ⁴Tjà'ma-là jè kjondaà-nò; k'e nga jè Na'èn-ná skoe jè xi kjoa'ma, jè tsjá-nò chjí-nò.

Kiis'in t'een k'e nga bitsi'ba-lá Nainá
(Lucas 11:2-4)

⁵'K'e nga bitsi'ba, kì k'oaá 'nè koni s'in xita xi jò isén tjin-là. Jña xita koi, k'e nga bitsi'ba-là Nainá, tsjakeè-né nga bincha kixi ya ni'ya ingo sinagoga ko ya chrjangui-là nditsin nanda kjin xita kot-sejèn-là nga Nainá bitsi'ba-là. Xi okixi k'oaá xan-nò, jña xita koi, jyeé tjin-là chjí-là [nga nguixkon xita. Mì tì mé sùichikon-t'in-ne Nainá.] ⁶Tanga k'e nga mejèn-lè nga kítsi'ba-là Na'èn-ná, títjás'iin ni'ya-lè, tichjoi xotjoa-là ni'ya-lè, ikjoàn tijé-là kjondaà-là Na'èn-ná xi ya tajngòò tjina'mako-lè. Jè Na'èn-ná tsjá-lè chjí-lè nga jè tibeè xi kjoa'ma.

⁷'K'e nga bitsi'ba, kì taxki kjin 'én nokjoà, koni s'in xita xi mikii beèxkon Nainá. K'oaá s'in sikitsjeèn nga kjin 'én kichja-là Nainá, isaá ndaà kji'nchré-là. ⁸Kì k'oaá 'nè koni s'in jña xita koi; jè Na'èn-ná jye tjiin-là mé xi mochjeén-nò k'e nga tikj'éè nijét'aà-là. ⁹K'e nga bitsi'ba, kiis'in tinókjoa: Na'èn-najen xi tjini ngajmii, kàtayaxkón-là kjoajeya-lè nga tsjeè tjini.

¹⁰Kàtjanchrobá kjetixoma-lè, k'oas'in kàtama i it'aà nangui koni s'in mejèn-lè nga koma, koni s'in ma ján ngajmii.

¹¹Tjii-nájen i'nde jè niño xi mochjeén-najen nga nachrjein inchijòn.

¹²Tijchàat'aà-nájen jé-najen koni s'in nijchàat'aà-lajen jña xita xi ch'o síko-najen.

¹³Kì kii bi'i'ndi yá xi mejèn-là nga kot'aà-najen nga kinchátsji jé-jen.

Tikinda-nájen i it'aà ts'e xita nejí. Nga tsjii kjetixoma, tsjii nga'nó ko tsjii kjoajeya nita kjé-ne. K'oas'in kàtama.

¹⁴Tsà jñò sijchàat'aà-là jé-là xita xi kj'eí, tikoáá jè Na'èn-ná xi tjina ngajmii

sijchàat'aà-nò jé-nò. ¹⁵Tanga tsà jñò mikii sijchàat'aà-là jé-là xita, tikoáá Na'èn-ná mikii sijchàat'aà-nò jé-nò.

Kiis'in t'een k'e nga bitsajnachjan

¹⁶'K'e nga bitsajnachjan, kì k'oaá 'nè koni s'in jña xita xi jò isén tjin-là nga síkijatjiya isén-là, mé-ne nga skoe-ne xita nga ba tjin-là nga títajnachjan. Xi okixi, k'oaá xan-nò, jña xita koi, jyeé kitjoé-là chjí-là [nga nguixkon xita. Mì tì mé sùichikon-t'in-ne Nainá.] ¹⁷Tanga jñò, k'e nga bitsajnachjan, kì k'oaá 'nè. Tà saá tanijnò isén-nò ko tasi'a tsjaskòò, ¹⁸mé-ne nga mikii skoe-nò xita tsà títajnachjan, ko jè Na'èn-ná xi tjina'mako-nò, tà jè xi tibeè. Jè sùichikon-t'in-nò.

Kjoa nchiná xi tjin ján ngajmii
(Lucas 12:33-34)

¹⁹Jñò, kì tsojmi kjin binchatjò i isò'nde; bits'on-né ko makixo-né ko jña xita síchijé. ²⁰Ta saá ján ngajmii tinchatjò tsojmi. Ján ngajmii mikii bits'on ko mikii makixo tsojmi; tikoáá tsjin xita chijé. ²¹Ya nanda kinchatjò tsojmi-nò, tikoáá yaá sùikitsjeèn inima-nò.

Kós'in mochjeén xkoaán
(Lucas 11:34-36)

²²Jña xkoaán, jè ma ni'in xi síhiseèn-là yijo-ná. Koi kjoa-là k'e nga ndaà tsejèn-ná, iseèn choòn yije-là yijo-ná; ²³tanga tsà mikii ndaà tsejèn-là xkoìn, tikoáá kóhokji yijo-lè, tà jñò choòn-là. Nga tjiijnò-là kjohít-sjeèn-lè tikoáá ngui tà jñò choòn-là yijo-lè.

Yá xi koma nei-là xita xi 'nó matsjakeè ton
(Lucas 16:13)

²⁴Njngòò xita xi jò koma nei-là nga sùixá-là. Tsà jò koma nei-là, jngòò kojtikeyè koa jngòò kotsjakeè; jngòò ndaà kjit'aà-là koa ch'o síko xi ijngòò. Jñò, tsà kjoa nchiná sùis'in-là, mikii kos'in-là kjoa ts'e Nainá.

Kós'in síkinda Nainá jña xi ixti-là ma
(Lucas 12:22-31)

²⁵'K'oaá xan-nò, kì makájno-nò mé tsojmi xi chjinee, xi s'ioo, nga sijchá yijo-nò, ko mé nikje xi chikjá. ¿A mi 'ya-jèn k'e nga títajnakoaán i isò'nde tjin-isa kjoa xi isa 'nó chjí-là mì k'oa-ne koni tsojmi xi ma chine? Tikoáá yijo-ná, tjin-isa kjoa xi isa 'nó chjí-là mì k'oa-ne koni jè nikje xi chikjá. ²⁶Chítsejèn-là nise xi tjima ijiin isén; mì jnoó 'beé; mì nijin majchá-là koa mì ni'nga

tjín-la ñánda bincháxkò nijin-la; tanga jè Na'èn-ná xi tjna ngajmì tsjá-la tsojmì xi kine; koa jñò, isaá chjí-nò mì k'oa-ne jña nise. ²⁷Jñò, nas'ín takò 'ño sákajnoð, ni itsé koma sîkatonè-là nâchrjein-nò koni s'ín tjindaà-la Nainá.

²⁸'¿Mé-ne nikájno-nò xi it'aà ts'e nikje xi chikjá? Chítsejèn-là naxó lirio xi majchá jjiin ijñá; mikìl síxá ko mikìl ma-la faña nikje. ²⁹Tanga 'an, k'oaá xan-nò, ndaà tsà jè Salomón xi xitaxá ítjòn tsibijna nga 'ño xita jeya, mì k'oaá kjoàn nikje xi tsohòkjá koni kjoàn jña naxó nga ndaà kjoàn. ³⁰Nainá, k'oaá s'ín ndaà kjoàn s'ín xka ijñá, xi jngoð nâchrjein tîtsajnakon ko xi ma nchijòn kotsjòojin ni'ín. Jñò xi xita 'mì-nò xi mikìl ndaà mokjeiín-nò, ¿a mitsà isa nîton tsjá-nò Nainá nikje xi mochjeén-nò nga chikjá? ³¹Kì makájno-nò, kì bixón-jèn: "¿Mé xi chjineé?, ko ¿mé xi s'ioaá? ko ¿mé nikje xi chikjá?" ³²Nga yije tsojmì koi, k'oaá tjin xi ótsji jña xita xi mikìl mokjeiín-la it'aà ts'e Nainá. Tanga jñò tijnáa-nò Na'èn xi tjna ngajmì xi jyeé tjíin-la nga mochjeén-nò ngats'iì tsojmì koi. ³³Ítjòn tînchátsjioð kjoa ts'e Nainá koni s'ín otíxoma ko kjoak-ixi-la; ngats'iì tsojmì xi mochjeén-nò tà tjoésòn-nò. ³⁴Kì makájno-nò mé kjoa xi s'e nchijòn-lè; nga nchijòn-lè, s'ee-nò kjoa xi kokájno-nò; tà koi kjoa tikájno xi tjin nâchrjein i'ndeì.

7

Mì kù koma jña sîkindaá jé-la xita xinguiáá
(Lucas 6:37-38, 41-42)

¹'Kì kjo'in 'biì-là xita xinguiòo kjoa ts'e jé-la mé-ne nga mì kjo'in tjoé-nò kjoa ts'e jé-nò. ²Koni s'ín 'k'oi-là kjo'in xita xi kj'eíi, k'oaá tis'ín tjoé ngajo-nò kjo'in. Jè chiba xi sichibaya-là xinguiòo, tijé kochiba ngajo-nò. ³[¿Mé-ne jé-la xinguii nikinda-ne koa tsiji mikìl nikindji?] ¿Mé-ne chitsejèn-la jè tjé xi kjinangui xkon xinguii, ko jè yá chiso xi kjinangui xkoiin mikìl chitsejèn-la? ⁴Tsà yá chiso kjinangui xkoiin, ¿a koma k'oiin-la xita xinguii: "Tji'nde-ná nga kochrjekànguia tjé xi kjinangui xkoiin?" ⁵Ngaji xi jò ma isén-lè, ítjòn tînâchrjekàngui chiso xi kjinangui xkoiin mé-ne nga ndaà kotsejèn-lè, ikjoàn tînâchrjekàngui tjé xi kjinangui xkon xinguii.

⁶Tsojmì tsjeè xi ts'e Nainá, kì nañá 'biì-la mé-ne nga mì ya sîkáfát'aà-lè ko ya skine-lè. Koa jè ndátòn chjí xi nikjiin, kì chinga nikatjen-la mé-ne nga mì ndsoko kinchanè-ne.

Kó s'ín sjé-lá Nainá k'e nga mé xi mejèn-ná
(Lucas 11:9-13; 6:31)

⁷Tijé mé xi mejèn-nò, jè Nainá tsjá-nò; tînchátsjioð Nainá, sakó-nò; tînókjoat'aà-là Nainá mé xi mejèn-nò mé-ne skíx'a'nde-nò koni jngoð xotjoo. ⁸Ngats'iì xita xi sjé, tjoé-la, jè xi ótsji, sakó-la ko jè xi chjat'aà-la Nainá, táx'a'nde-la koni jngoð xotjoo.

⁹Jñò xi xita jchínga 'mì-nò, tsà inchrájin sîjé-nò íxti-nò, ¿a ndajoo k'oi-là? Majin. ¹⁰Koa tsà tîn sîjé-nò, ¿a yeé k'oi-là? Majin. ¹¹Jñò nas'ín xita xi ch'o 'nè, ma-nò 'biì-là íxti-nò tsojmì xi ndaà kjoàn. Jè Na'èn-nò xi tjna ngajmì, isaá nîton sîis'ín-nò nga tsjá-nò tsojmì xi ndaà kjoàn tsà jñò sîjé't'aà-là.

¹²'Nita mé kjondaà xi mejèn-nò nga sîko-nò xita, k'oaá tis'ín tikò ngajo-nò. K'oaá s'ín tichja kjotíxoma-la Nainá xi kiskii Moisés ko xojon-la xita xi kiichja ngajo-la Nainá.

Kó kji xotjoo xi kitjás'een
(Lucas 13:24)

¹³Titjás'ioon jè xotjoo xi 'nchrèya kji. Jè xotjoo ko jè ndiyá xi 'ño tiyá, ndiyá-la kjo'in-né. Kjin xita xi ya fahas'en. ¹⁴Ko jè xotjoo ko ndiyá xi 'nchrèya choon, ndiyá-la kjoabinachon-né, ko chiba xita matsji-la.

Kó s'ín jchaxkooán xita it'aà ts'e xá xi s'ín.
(Lucas 6:43-44)

¹⁵Ndaà tikindaa yijo-nò it'aà ts'e xita ndiso xi tsò nga 'én-la Nainá síka'bí. K'e nga f'ikon-nò jña xita koi, ima kjoaá s'ín koni orré tanga inima-la, tsején ts'een 'ya. ¹⁶Jñò jchaxkoon xita koi it'aà ts'e xá xi s'ín. K'oaá ngaya-la koni jngoð yá xi ndaà toð ojà-la. Jè toð uva, mitsà jè majchá-la yá na'yá. Tikoaá jè toð iko, mitsà jè majchá-la yá na'yá. ¹⁷Ngats'iì yá xi ndaà kjoàn, ndaà toð ojà-la. Tanga jè yá xi mikìl ndaà kjoàn, mikìl ndaà toð xi ojà-la. ¹⁸Jngoð yá xi ndaà kji, mitsà ch'o kjoàn toð xi ojà-la. Koa jè yá xi ch'o kji, mikìl ojà-la toð xi ndaà kjoàn. ¹⁹Nga yije yá xi mikìl ojà-la toð xi ndaà, satèsòn-la ikjoàn sînchájin ni'ín nga kiti.

²⁰ K'oaá s'in jchaxkoòn xita koi it'aà ts'e xá xi s'in.

Yá xita xi kjoahas'en-jiin nándá nga Nainá tihotixoma

(Lucas 13:25-27)

²¹ Mitsà tà ngats'iì xita xi tsò-na: “Na'èn, Na'èn”, kjoas'en-jiin jè kjotixoma-la nga-jmii. Tà jnà xita xi kjoas'en-jiin xi sikitasòn koni s'in mejèn-la Na'èn-na xi tjna ngajmii. ²² K'e nga kijchò nachrjein, kjin xita kitsò-na: “Na'èn, Na'èn, ngajen kinokjoàya-nájen 'én-lè xi it'aà tsiji. Nga koó 'in-lè kinachrjekajiiin-nájen injima ch'o-la nejí xi mikii ndaà; tikoáá kjin kjoaxkón ki'nè-jen xi ndaà tjin.” ²³ K'ée k'oa xán-la: “Mikii bexkon-nò. Tinchat'aaxin-ná jnò xi ch'o ki'nè.”

Mé xi ngaya-la jnà xita xi sikitasòn 'én-la Jesús kò xi mikii sikitasòn.

(Lucas 6:47-49; Marcos 1:22)

²⁴ Jè xi 'nchré koa sikitasòn 'én-na koni xan-la, k'oaá s'in ngaya-la koni jngod xita xi tjin-la kjohitsjeèn; yaá bindaàsòn ni'ya-la nándá naxi choòn. ²⁵ Ba jtsí; 'ba tjoxkón; f'iì xajngá nandá xi fahané ni'ya; ni mé xi ma-la nga ndaà tjindaà jè ni'ya, yaá kijnasòn nándá naxi choòn. ²⁶ Tanga nita yá-ne xi 'nchré 'én-na kò mikii sikitasòn, k'oaá ngaya-la koni jngod xita xi tsjin-la kjohitsjeèn; yaá bindaàsòn ni'ya nándá jncha tsomi. ²⁷ Ba jtsí; 'ba tjoxkón; f'iì xajngá nandá yaá bixòña ni'ya jè; mi tà k'oaá kji kjoa xi ma k'e nga bixòña.

²⁸ K'e nga jye kilchja Jesús, ngats'iì xita xi títajna, tà k'oaá komà-la koni tsò 'én xi tsakóya. ²⁹ K'oaá s'in tsakóya koni jngod xita xi 'nó tjin-la kjotixoma, mitsà k'oa s'in tsakóya koni xita xi okóya kjotixoma-la Nainá xi kiskii Moisés.

8

Kíi komà nga kjòndaà jngod-ne xita xi tbindojno chrjoa yijo-la

(Marcos 1:40-45; Lucas 5:12-16)

¹ K'e nga itjojen-ne Jesús ya isò'nga nindò, kjin xita j'itjngui-la. ² Jngod xita xi tbindojno chrjoa yijo-la ijchòkon koa tsasixkó'nchit'aà-la, kitsò-la:

—Na'èn, tsà mejèn-lè, tjtjseè-ná ch'in xi tjin-na.

³ Jesús, k'ée tsijmeé tsja nga tsohót'aà-la yijo-la xita jè, kitsò-la:

—Mejèn-na, kàtandaà-ne yijo-lè.

K'e nga okitsò Jesús, nitoón kjòndaà-ne. ⁴ K'ée kitsò-la Jesús:

—Tiná'yi, ki yá xita xi bènojmi-la. T'in nándá tjna no'mii, takó-la yijo-lè nga jyeé kjòndaà-ne; koa jch'i kjotjò-lè, tsojmi xi síjé kjotixoma-la Nainá xi kiskii Moisés, mé-ne nga kàteè-ne jnà xita nga jyeé kjòndaà-ne ch'in-lè.

Kíi komà nga kjòndaà-ne chi'nda-la xi xita sko-la soldado

(Lucas 7:1-10)

⁵ K'e nga jahas'en Jesús ya naxandá Capernaum, jngod xita sko-la soldado ts'e Roma ijchòkon, kisijé-la kjòndaà. ⁶ Kitsò-la:

—Na'èn, xita chi'nda-na kijna-né ján ni'ya-na. Tsí 'nó xk'én koa tifa kjo'in nga mikii ma síhiníyá yijo-la.

⁷ Jesús kitsò-la:

—Koma kjísindaà-na.

⁸ Jè xita sko-la soldado kitsò:

—Na'èn, mikii ok'in-na nga ngaji k'oin sobi ni'ya-na, ta saá tji okixi nga kàtandaà-ne, koa kondaà-ne chi'nda-na. ⁹ An, tjiin-na nga tjin-lè kjotixoma. Tikoáá an, tjin-na xita itjòn xi otixoma-na, tikoáá tjin-na soldado xi an otixoma-la, k'e nga xan jngod-la: “T'in”, fi-né; xan-la xi jngod: “Nchroboi”, nchrobá-né; koa k'e nga xan-la jè xi chi'nda-na: “K'oa t'in”, sikitasòn-na.

¹⁰ K'e nga kii'nchré Jesús jnà 'én koi, tà kjòxkón-la. Kitsò-la jnà xita xi tjingui-la:

—Okixi xi xan-nò, ya Israel ni saá jngod xita sakó-na xi k'oa s'in ndaà mokjeiin-la koni jè xita jè. ¹¹ K'oaá xan-nò, kjin xita kjoif-ne nga nijòn chrjangui-la isò'nde xi kokjen-kò Abraham kò Isaac kò Jacob ya ngajmii nándá tihotixoma Nainá. ¹² Tanga jnà xita xi tjin-ne nga ya kitsajna nándá kotixoma Nainá, kitjokajiiin-né; ján kjo nditsin nándá jnò choòn, kò yaá skindàya koa sijjts'iin ni'ño.

¹³ K'ée kitsò-la Jesús jè xita sko-la soldado:

—T'in-ne ni'ya-lè; koni s'in nga ndaà mokjeiin-lè, k'oaá s'in koma.

Jè chi'nda-la tik'ée kjòndaà-ne.

Kíi kis'iin Jesús nga kisindaà-ne nachíya-la Pedro

(Marcos 1:29-31; Lucas 4:38-39)

¹⁴ Jesús kii ni'ya-la Pedro koa kijtseè nachíya-la nga kijna xk'én; ch'in tjingua tjin-la. ¹⁵ Jesús tsohót'aà-la tsja jè chjoón,

nitoón kjòndaà-ne ch'in tìjnga-la, tsasít-jen-ne jè chjoón, ìkjoàn kisís'in-la Jesús.

Kíí kis'iin Jesús k'è nga kjìn xita xk'én j'iiko-la

(Marcos 1:32-34; Lucas 4:40-41)

¹⁶ K'è nga jye kòjñò, kjìn xita xk'én j'iiko-la Jesús xi inima ch'o-la neíí tjín-la. Jesús tà jngoò okixi kitsjaà nga tsatíxoma-la mé-ne nga itjokajjìn-ne inima-la jñà xita ngats'i inima ch'o-la neíí, koa kjòndaà yije-ne xita xk'én. ¹⁷ Kjoa koi koni s'in komà, koi tsatìson koni kitsò Isaías xita xi kiichja ngajo-la Nainá k'è nga kitsò: "Jè jaaxìn ch'in-ná ko jè kisikjeíin kjo'in nga kjòndaà-ne nándà kitsi'on yijo-ná."

Mé xi sjé Jesús it'aà ts'è xita xi mejèn-la fitjìngui-la

(Lucas 9:57-62)

¹⁸ K'è nga kijtseè Jesús nga kjìn ma-ne xita xi kitseèndii-la, kitsjaà-la okixi xita xi kota'yat'aà-la nga kii ján xijngoàà ndáchikon. ¹⁹ K'èé j'iì jngoò xita xi okóya kjotíxoma-la Nainá xi kiskii Moisés, ijchòkon Jesús, kitsò-la:

—Maestro, kítjìngui-lè nita nándà nga k'óin.

²⁰ Jesús kitsò-la:

—Jñà nìnda tjín-la nguio nándà oyjò, koa jñà nise tjín-la tjé, tanga 'an xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijo-na, tsjìn-na i'nde nándà síkjáya.

²¹ Jngoò xita xi kota'yat'aà-la kitsò-la:

—Na'èn, tjiì'nde-ná nga ítjòn kjián kihi-jñaà na'èn-na.

²² Jesús kitsò-la:

—Jì, nchrobátjìngui-ná, jñà mik'en kàtìhijìn mik'en-la.

Kíí kis'iin Jesús nga kisikjajnyò tjòxkón ya jjiin ndáchikon

(Marcos 4:35-41; Lucas 8:22-25)

²³ Jahas'en Jesús jè chitso; kjihijitako jñà xita xi kota'yat'aà-la. ²⁴ Tà nitoón tsatsejèn jngoò tjòxkón ko tsjì ya jjiin ndáchikon, ko jè ndáchikon taxkì komà-né, mejèn bíjtsa'ma jè chitso. Tanga jè Jesús kji-nafé-né. ²⁵ Jñà xita xi kota'yat'aà-la k'èé kiikon nga kisikjaá-la Jesús, kitsò-la:

—Na'èn, tikinda-nájen. Jye titsabixònguindá.

²⁶ Kiichja Jesús kitsò:

—Jmé-ne tsakjoòn-nò? 'Nó chiba mokjeíin-nò xi it'aà ts'an.

K'èé tsasítjen Jesús, tsohótiko tjòxkón ko ndáchikon koa nitoón kisijyò-ne tjo koa kjòndaàya-ne. ²⁷ Koa jñà xita xi kota'yat'aà-la tà kjòxkón-la, kitsò:

—Yá xita-ne jè skanda jè tjo ko ndáchikon síkitasòn-la.

Kíí kis'iin Jesús nga tsachrjekàjìn inima ch'o-la neíí xi tjín-la xita Gadara

(Marcos 5:1-20; Lucas 8:26-39)

²⁸ K'è nga ijchò Jesús ján xijngoàà ndáchikon ya nangui Gadara, jò xita ijchò kinchat'aà-la xi ya itjo-ne ya nándà sihijìn mik'en. Inima ch'o-la neíí tjín-la. 'Nó jchán ts'en, kjaán-ko-ne tsà yá xi ya kjoahaya ndiyá. ²⁹ 'Nó kiichja nga kitsò:

—Jmé xi mejèn-lè ko ngajen, jì xi Ki'ndí-la Nainá 'mì-lè? Jà koií xá kòf'i-ne nga jchatoòn-nájen k'è nga tikj'eè bijchó nàchrjein-la kjo'in?

³⁰ Ya chrañat'aà-la kjìn jchán chinga nchikjèn-jno, ³¹ koa jñà inima ch'o-la neíí tsibítisi'ba-la Jesús, kitsò-la:

—Tsà kijnachrjekàjìn-nájen, tjiì'nde-nájen nga kitjás'en-jìn-jen yijo-la chinga koi.

³² Jesús kitsò-la:

—Ndaà tjín, tanguió.

Ìkjoàn itjoiìn yijo-la jñà xita koi, k'èé jahas'en-jìin yijo-la jñà chinga, koa ngats'i chinga tsatikjájèn-jno ya naxi skanda jjiin ndáchikon ko yaá k'en.

³³ Jñà xita xi ko'ndà chinga tsanga; k'è nga ijchò jjiin naxandá, tsibénojímí yije kjoa xi komà ko kjoa xi komat'in jñà xita xi inima ch'o-la neíí tjìin inima-la. ³⁴ K'èé ijchò ngats'i xita naxandá nándà tjína Jesús; k'è nga kijtseèkxon tsibítisi'ba-la nga xìn nan-gui kàtjì.

9

Kíí kis'iin Jesús nga kisindaà jngoò-ne xita xi mì kì ma síhiníyá yijo-la

(Marcos 2:1-12; Lucas 5:17-26)

¹ K'è nga jahas'en Jesús jè chitso, jahatot'aà xijngoàà ndáchikon koa ijchò-ne naxandá-la. ² Ya ijchòko jngoò-la xita xi mìkii ma síhiníyá yijo-la; kjinasòn-la nàchan-yá. K'è nga kijtseè Jesús nga jñà xita koi mokjeíin-la it'aà ts'è, kitsò-la jè xita xk'én:

—Jì ndí na'èn, tjiì-la nga'nó yijo-lè; jé-lè jye kichàat'aà-lè.

³ Jñà xit̃a xi okóya kjot̃ixoma-la Nainá xi kiskii Moisés, t̃jín i'nga xi kitsò kjohít-sjeèn-la: “Xit̃a jè, Nainá chjajno-la.” ⁴ Jesús ñit̃oón kjit̃seèya-la koni s'ín nchisíkf̃tsjeèn, kitsò-la:

—¿Mé-ne k̃ot̃sò-ne kjohít̃sjeèn-la ini-ma-nò nga ch'o tsò-ne? ⁵ ¿Mé xi is̃a chiba 'in t̃jín, tsà xán-la jè xit̃a xi xk'én: “Jé-lè jye kicháat'aà-lè”, k̃o tsà xán-la: “Tisít̃jiin koa t̃it̃je'”? “Kokòd-nò nga 'an xi Ki'ndí-la Xit̃a xan-la yijo-na, t̃jí'nde-na nga sijcháat'aà-la jé-la xit̃a i isò'nde.

K'ée kitsò-la jè xit̃a xk'én:

—Tisít̃jiin, chjoí nachan-lè, t'in-ne ni'ya-lè.

⁷ K'ée tsasít̃jen jè xit̃a xk'én, kii-ne ni'ya-la. ⁸ K'e nga kjit̃seè jñà xit̃a nga tsasít̃jen-ne jè xit̃a xk'én, tà k'oaá koma-la; k'ée jeya kisik̃f̃jna Nainá nga k'oas'ín tse nga'ñó tsjá-la xit̃a isò'nde.

Mé kjoa xi komà k'e nga jè Jesús kiichja-la Mateo

(Marcos 2:13-17; Lucas 5:27-32)

⁹ Jesús kii-ne i'nde jè. K'e nga tifi, kjit̃seè jngòd xit̃a xi 'mì Mateo xi t̃jínat'aà ím̃ixa ya ñánda síkíchjít̃jì tsojmì, t̃on xi fi Roma; kitsò-la:

—Nchrobát̃jngui-ná.

K'ée tsasít̃jen Mateo, kiit̃jngui-la Jesús.

¹⁰ K'e nga t̃jínat'aà ím̃ixa Jesús nga t̃ikjèn ya ni'ya-la Mateo, kjín xit̃a j'iì xi t̃ikoa tsojmì síkíchjít̃jì k̃o xit̃a xi jè t̃jín-la. T̃ikoa tsibitsajnat'aà ím̃ixa, tsakjèn-ko Jesús k̃o jñà xit̃a xi kota'yat'aà-la. ¹¹ Tanga jñà xit̃a fariseo, k'e nga kjit̃seè xit̃a koí, kiskònan-gui-la xit̃a xi kota'yat'aà-la Jesús, kitsò-la:

—¿Mé-ne k'oas'ín-ne maestro-nò nga xit̃a xi síkíchjít̃jì tsojmì k̃o xit̃a jè kjèn-ko-ne?

¹² Kii'nchré Jesús, k'ée kitsò-la:

—Jñà xit̃a xi mì ch'in t̃jín-la, mì chjínexkii mochjeèn-la, jñà-né xit̃a xi xk'én xi mochjeèn-la chjínexkii. ¹³ Tanguió cháta'ya is̃a kó tsòya-ne Xojon-la Nainá xi tsò: “‘An mejèn-na nga k̃atas'e-nò kjohimatakòn; k̃i tà tsjaà ch̃o nik'eèn kjot̃jò xi 'an 'biì-ná.” Mitsà koi xá j'i-na 'an nga j'ikjaajñaà xit̃a kixi, jñà-né xit̃a xi t̃jín-la jè nga k̃atasíkájno jé-la nga mì t̃i jè k̃ohótsji-ne.

Kó kitsò Jesús k'e nga kitjòngui-la mé-ne mì bitsajnachjan-ne xit̃a-la

(Marcos 2:18-22; Lucas 5:33-39)

¹⁴ Jè Juan xi kis'iin bautizar xit̃a, jñà xit̃a xi kota'yat'aà-la j'iikon Jesús ñánda t̃jina koa kiskòngui-la, kitsò:

—Ngajen k̃o xit̃a fariseo kjit'aà nachrjein bitsajnachjan-jen. ¿Mé-ne jñà xit̃a tsjii mikii bitsajnachjan-ne?

¹⁵ Jesús kitsò-la:

—¿A baá bitsajna xit̃a k'e nga s'eí t̃jín k'e nga t̃itsajna osen xi kòbixan? Tanga kijchò nachrjein k'e nga t̃jáxin-la x'in xi kòbixan, k'e-né nga k̃itsajnachjan xit̃a.

¹⁶ Jngòd nikje íbaà mikii ma sijto-ne k̃o nikje xit̃se; nga jè nikje xit̃se, kjeèn-yó-né koa k̃otejnda-né jè nikje íbaà. Is̃a tse koma ñánda kixajndà kjì. ¹⁷ T̃ikoaá mikii ma s̃inchá xán ixii jè chrjoa jchínga, jè xán ixii k̃ot̃ijnda-né jè chrjoa jchínga koa x̃ixteèn jè xán. T̃ikoaá chjia jè chrjoa. Jè xán ixii, chrjoa xit̃seé s̃inchá. K'oaá s'ín ndaà s̃inchá ingajò.

Tsòti-la Jairo k̃o chjoón xi kitsobà nikje-la Jesús

(Marcos 5:21-43; Lucas 8:40-56)

¹⁸ T̃ik'ée-ne nga t̃ichja Jesús, ijchò jngòd xit̃a sko-la jñà xit̃a judío, tsasixkó'nchit'aà-la, kitsò-la:

—Ndí tsòti-na, s̃a kò jye k'en; tanga tsà j̃i k'oín k̃o tsà kjòt'aà-la ndsejì, k̃ijnakon ijngòd k'a-ne.

¹⁹ Tsasít̃jen Jesús, kiiko jè xit̃a sko-la k̃o jñà xit̃a xi kota'yat'aà-la. ²⁰ K'e nga nchifi, jngòd chjoón ijchòt̃jngui-la; chjoón jè, jyeé k̃o tejò nó xk'én nga t̃ixixteèn-la j̃ni. Kii kasit'aà chraña-la Jesús ya ijton its'in nga kitsobà'ñó it̃jòn nikje-la. ²¹ K'oaá s'ín t̃ihóko inima-la: “Tsà tà jè sikoaa nikje-la, k̃ondaá-na.” ²² Jè Jesús kisikáfaya, kjit̃seè chjoón jè, kitsò-la:

—Ndí nea, t̃jii-la nga'ñó yijo-lè. Kòman-daà-ne koif-né nga mokjeifin-lè it'aà ts'an.

T̃ijè-ne hora kjòndaà-ne chjoón jè.

²³ K'e nga ijchò Jesús ya ni'ya-la jè xit̃a sko-la xit̃a judío, kjit̃seè música xi nchisíkjane nga jye kihijin mik'en koa kjit̃seè nga fijen fikjá xit̃a nga 'ñó nchikjindáya.

²⁴ Kitsò-la:

—T̃it̃joo ni'ya; jè tsòti mitsà kòbiyaa, tà kjinafé-né.

Jñà xit̃a, tà tsijnòkeè-né k'e nga okitsò Jesús. ²⁵ Tanga Jesús tsachrje ni'ya ngats'ni xit̃a xi t̃itsajna; k'ée jahas'en ni'ya, kiskoé tsja jè tsòti, koa jè tsòti tsasít̃jen. ²⁶ Nga

kijnda i'nde jè, tsabísòn 'én it'aà ts'e kjoa xi koma.

Kó s'in komàt'in xit̃a xi jò ma-ne xi mikii tsejèn-la

²⁷ K'e nga itjo-ne Jesús i'nde jè, jò xit̃a xi mikii tsejèn-la kiit̃jngui-la; 'nó kiichja, kitsò-la:

—Jchahimatakòn-nájen, ngaji xi ya nchrobàt'aà-ne tje-la xitaxá ítjòn David [nga jì tjina ngajo-la]!

²⁸ K'e nga jahas'en ni'ya Jesús, jñà xit̃a xi mikii tsejèn-la ijchòkon. Jesús, kiskònan-gui-la, kitsò-la:

—¿A mokjeín-nò nga koma-na sìn-daà-nò?

K'ée kitsò jñà xit̃a xi mikii tsejèn-la:

—Jon, Na'èn. Komaá-lè.

²⁹ Jesús k'ée kisiko jñà xkòn, kitsò-la:

—Jñò, koni s'in mokjeín-nò, k'oas'in kà-tandaà-nò.

³⁰ Jñà xit̃a xi mikii tsejèn-la, kitáx'a-ne xkòn koa kjòndaà-ne. Jesús 'nó tsibínè-la nga kitsò-la:

—Ndaà t'een kindá nga mì yá xit̃a xi skoe kjoa koi.

³¹ Tanga jñà xit̃a koi, k'e nga itjo-ne ni'ya, tik'ée tsibíts'ia nga tsibénojmi nga kijnda i'nde jè, kós'in kis'iin Jesús.

Kó s'in komà nga kjòndaà-ne jngod xit̃a xi mikii ma chja

³² K'e nga jye nchif-ne jñà xit̃a xi mikii tsejèn-la, j'iiko jngod-la Jesús xit̃a xi mikii ma chja nga inima ch'o-la neíi tjiin inima-la. ³³ Jesús k'e nga jye tsachrekajiiin inima ch'o-la neíi xi tjiin inima-la jè xit̃a xi mikii ma chja, tik'ée komà kiichja-ne. Ngats'i xit̃a xi ya títsajna tà kjòxkón-la. Kitsò:

—Kj'ée kii 'yaá kjoa xi k'oas'in ma i i'nde Israel.

³⁴ Tanga jñà xit̃a fariseo kitsò:

—Jè sobà xit̃a sko-la xit̃a neíi tsjá-la nga'nó nga ma-la ochrekajiiin inima ch'o-la neíi xi tjín-la xit̃a.

Kó kitsò Jesús k'e nga kjòhimakeè xit̃a xi kjin ma-ne

³⁵ Jesús tsajmeèjiiin náná naxandá iì ko naxandá jtobá nga tsakóya 'én-la Nainá ya ni'ya ingo sinagoga ts'e naxandá koi. Kiichjaya 'én ndaa-la Nainá koni s'in otíx-oma Nainá; tikoá kisindaà-ne ngats'i ch'in xi tjín-la xit̃a nga xkí xi ján ijòno ijòt'aà

yijo-la. ³⁶ K'e nga kijtseè Jesús nga kjin ma xit̃a, kjòhimakeè nga 'nó makájno-la ko mì yá xi osiko nga jye títsjohoya k'oáa ngaya-la koni orré xi tsjín-la paxtò xi ko'nda. ³⁷ K'ée kitsò-la xit̃a xi kota'yat'aà-la:

—Xi okixi, 'nó tse xá tjín xi it'aà ts'e 'Én-la Nainá koni s'in ma k'e nga kjin tsojmi majchá tanga jñà xit̃a ch'i'nda xi síxá, chiba ma-ne; ³⁸ títsi'ba-là jè Nei-la xá, kà-tasikasén-isa xit̃a ch'i'nda xi koixkò tsojmi koi.

10

Kó 'mì 'in-la xit̃a-la Jesús xi tejò ma-ne (Marcos 3:13-19; Lucas 6:12-16)

¹ Nga koma iskan Jesús kiichja-la xit̃a-la xi tejò ma-ne xi kota'yat'aà-la, kitsjaà-la kjotíxoma nga koma kochrekajiiin inima ch'o-la neíi xi tjín-la xit̃a koa koma-la sijn-daà-nè nit̃a me ch'in-ne nga ijòno ijòt'aà yijo-la xit̃a.

² Jñà 'in-la xit̃a xi tejò jaajiiin Jesús nga tsibíxáya-la: jè tjina ítjòn, Simón xi tikoá Pedro ki'mì, ko Andrés xi 'ndse ma Pedro; Jacobo ko 'ndse Juan xi íxti-la Zebedeo; ³ Felipe, Bartolomé, Tomás, ko Mateo jè xi kisikíchjítji tsojmi ts'e Roma; Jacobo, ti-la Alfeo; Lebeo xi tikoá Tadeo ki'mì; ⁴ Simón, xit̃a xi ya fit'aà-la xit̃a cananista; ko Judas Iscariote jè xi kisíngatsja kondra-la Jesús.

Kós'in tsatíxoma-la Jesús xit̃a-la xi tejò ma-ne xi kisikasén nga kisika'bí 'én-la Nainá (Marcos 6:7-13; Lucas 9:1-6)

⁵ Jesús kisikasén nga tejò xit̃a xi kota'yat'aà-la nga kisika'bí 'én-la Nainá koa kitsjaà-la kjotíxoma, kitsò-la:

—Mikii onguió ya i'nde-la jñà xi mìtsà xit̃a judío; tikoá mikii bitjaás'en-jnòd ya naxandá-la xit̃a Samaria. ⁶ Yaá tanguichòn jñà xit̃a naxandá Israel koni orré xi kichijá.

⁷ K'e nga onguió tinókjoaya koa tixón: “Jye kjòchrañat'aà-nò nachrjein nga jchaa kó s'in otíxoma jè xi ngajmii nchrobá-ne.”

⁸ Tindaà-nò xit̃a xi xk'én; títsjeè xi tbindo-jno chrjoa yijo-la; tikjaáya-là xi jye k'en; nachrekajjñòd inima ch'o-la neíi xi tjiin inima-la xit̃a. Tà kjotjò kitjoé-nò nga'nó koi, tikoáà tà kjotjò tjii ngajo-là jñà xit̃a.

⁹ Nímè ton ch'aà. ¹⁰ Kì na'ya ch'aà xi it'aà ts'e ndiyá. Mikii tsà jò nachro ch'aà. Tikoáá mikii xoté tsjayaà. Tikoáá kì yá garrote

ch'aà. Nga jè xitá xi síxá, mochjeén-né nga k'oj-la tsojmi xi skine.

¹¹ K'e nga kijchoò naxandá ìi, o xi nax-andá jtabá tìchátsjiod jngodò ni'ya xi ndaà xitá nei-la, yaá tìtsajnakoo skanda k'e nga ongui-nò. ¹² K'e nga kitjás'een ni'ya, tìixat'aà jñà xitá nei-la ni'ya. ¹³ Tsà jñà xitá nei-la ni'ya skoétjò-nò, tìchikon-t'ioòn nga s'e-la kjoa'nchán, tanga tsà mikii skoétjò-nò, tà saá jñò s'e-nò kjoa'nchán nga sùichikon-t'in-nò Nainá. ¹⁴ Tsà mikii skoétjò-nò, kò tsà majin-la kji'nchré 'én-nò, tìtjoo ni'ya jè, o naxandá jè, koá tìtsajneè chijo-la ndsokò. ¹⁵ Okixí xi xan-nò, nax-andá jè, isaá tse kjo'in s'e-la jè nachrjein k'e nga sùindaajün-la xitá, mi k'oaá-ne koni jñà xitá ts'e naxandá Sodoma kò Gomorra.

Kjo'in xi tjin k'e nga 'én-la Nainá bèngmiá
¹⁶ Tìná'ya, 'an, k'oaá s'in sikasén-nò koni tsà orré ya jjiin-la cho tsején. Jñò, tìtsajnandaà nita mé kjoa-ne koni tsà yè xi 'nó maña tìkoá indaákjoa kátama koni tsà nise paloma. ¹⁷ Ndaà tìkindaa yijo-nò. Jñà xitá koi, ján skìnit'aà-nò nguixkòn xitaxá koa skaán-koo-nò ya ni'ya ingo sinagoga. ¹⁸ Skanda ján kjiko-nò nguixkòn xitaxá gob-ernador kò xitaxá ítjòn, tà koi kjoa-la it'aà ts'an. K'oaá s'in koma kìnókjoa-là 'én xi ts'an jñà xitaxá kò jñà xi mìtsà xitá judío. ¹⁹ K'e nga skìnit'aà-nò ñanda tìtsajna xitaxá, kì makájno-nò kós'in kìnókjoa, o kós'in kixón. Nga tìk'ée-ne, Nainá tsjá-nò 'én xi kìnókjoa. ²⁰ Nga mìtsà jñò xi kìnókjoa; jè Inima Tsjeè-la Nainá tsjá-nò kjohitsjeèn nga ma kìnókjoajün-là jñà xitá.

²¹ Tìjè-ne 'ndse sùngatsja 'ndse xitá nga sùik'en. Jè na'én-la sùngatsja ki'ndí-la nga sùik'en xitá. Jñà ixti-la sùngatsja na'én-la nga kiyá. ²² Ngats'iù xitá isò'nde kojtikeyè-nò xi kjoa ts'an; tanga jè xitá xi kixi kijná skanda kjoehet'aà-ne, jè-né xi kitjokajün kjo'in. ²³ K'e nga kjitjüngui kondra-nò xitá xi jngodò naxandá, tìyó, xin naxandá tanguió. Okixí xi xan-nò, 'an xi Kì'ndí-la Xitá xan-la yijo-na, isaá ítjòn kjoiaa nga tìk'ée onguió yije kóhokji naxandá Israel.

²⁴ Jngodò xitá xi kota'ya mìtsà isa tijná ítjòn koni maestro-la; tìkoá jngodò xitá xi chí'nda tijná mìtsà isa tijná ítjòn-la nei-la. ²⁵ Jè xitá xi kota'ya kojngoo ikon tsà k'oas'in kijchò koni jè maestro-la kò jè xi chí'nda tijná tsà tà k'oas'in kijná koni jè nei-la. Jè

xi na'én tijná, xitá neií tsò-la; jñà xi ixti-la, isaá tsato ch'o kitso-la.

Yá xitá xi kiskón-lá
(Lucas 12:2-9)

²⁶ Kì xitá tsakjoòn-là. Nga nì mé tjin xi tjttsa'ma xi mikii kotsejèn; ngats'iù xi tji'ma, jchaá-la. ²⁷ Jè kjoa xi k'oa xan-nò k'e nga jñò choòn, k'oaá tixón k'e nga nachrjein; koa jè xi kjoa'ma xan-nò, jñò tìnókjoaya kóhokji isò'nga ni'ya. ²⁸ Kì tsakjoòn-là jè xi ma-la sík'en yijo-ná, tanga inima-ná mikii koma-la sùik'en. Jè xi tiskón-là xi ma-la sík'en yijo-ná kò inima-ná nga kinjün-ná ni'ín ts'e kjo'in.

²⁹ Maá sátfjna jò ndí nise nas'ín tà jngodò ma ton-ná. Tanga niijngodò nise kiyá tsà mikii tsjá'nde Nainá. ³⁰ Jñò, skanda tsjaskò tìxkeya yije-la Nainá. ³¹ Koi kjoa-la, kì tsakjoòn-jèn. Isaá tse chji-nò mì k'oaá-ne nas'ín kjin ma ndí nise.

Jñà xitá xi tsò nga 'an fit'aà-na
(Lucas 12:8-9)

³² Nita yá-ne xi tsjá 'én nga nguixkòn xitá nga 'an fit'aà-na, 'an k'oaá tì xán nga nguixkòn Na'én-na xi tijná ngajmii nga xitá ts'an-ná. ³³ Tanga jè xi kjoína'mat'in-na nga nguixkòn xitá, 'an k'oaá tìs'ín kójna'mat'ian it'aà ts'e nga nguixkòn Na'én-na xi tijná ngajmii.

Kí koma nga kojyá xitá xi kjoa ts'e Cristo
(Lucas 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ Kì k'oaá s'in níksjeèn nga kjoa'nchán j'iikoaa isò'nde. Mì kjoa'nchán j'iikoaa, tà saá kjoajchán j'iikoaa. ³⁵ Koií xá j'i-na nga jñà xitá, tìjè-ne na'én-la koma-ne kondra-la; jè tsòti-la, tìjè koma-ne kondra-la nea-la; kò jè kja'nda-la, tìjè nachíya-la koma-ne kondra-la. ³⁶ Nga jngodò jngodò xitá, tìjñà-ne xitá ni'ya-la koma kondra-la.

³⁷ Jè xi isa tjòkèè na'én-la kò nea-la kò 'an mikii matsjakeè-na, mikii ok'in-la nga xitá-na xán-la; kò jè xi isa tjòkèè ti-la, o jè tsòti-la, kò 'an mikii matsjakeè-na, mikii ok'in-la nga xitá-na xán-la. ³⁸ Jè xi kjo'in tsakjón-la nga majin-la ojen krò-la nga 'an kjinchrobà tjüngui-na mikii ok'in-la nga xitá ts'an xán-la. ³⁹ Jè xitá xi ndaà ótsji kós'in ma sùikinda yijo-la nga mì mé kjo'in sakò-la, tà saá sùichija-né kò kjo'in kijnajün; tanga jè xi tijnandaà nga tsjá yijo-la nga kiyá xi kjoa

ts'an, sakò-la kjoabinachon nga it'aà ts'an ndaa kijná.

Kjondaà xi tjin-la xita xi skoétjò xikjin
(Marcos 9:41)

⁴⁰ Jè xita xi skoétjò-nò, 'an kjoétjò-na; ko jè xi skoétjò-na, jè kjoétjò xi kisikasén-na. ⁴¹ Jè xita xi kjoétjò jngòò xita xi chja ngajo-la Nainá, koif kjoa-la nga 'én-la Nainá chja, k'oaá tjs'in kochikon-t'in koni jè xita xi chja ngajo-la Nainá. Ko jè xita xi skoétjò jngòò xita kixi, koif kjoa-la nga ndaa s'in, tikoáà tà ngásòn kochikon-t'in koni jè xita kixi. ⁴² Nita ya-ne xi tsjá jngòò chit-sin-la nandá 'nchán jngòò ndí xita ima-na koif kjoa-la nga 'an kota'yàt'aà-na, okixi-né kochikon-t'in-né.

11

¹ K'e nga jye kitsjaà-la okixi kós'in sùxá xita-la xi tejò ma-ne xi kota'yàt'aà-la Jesús, kiikakóya ko kisika'bí 'én-la Nainá ngats'iì naxandá xi tjin ya i'nde jè.

Jesús, kií kitsò-la xita xi ijchò kjònanngui-la
it'aà ts'e Juan

(Lucas 7:18-35)

² Juan, nga ndayá tijná'ya, kiì'nchré kjoa xi tís'in Cristo [xita xi xó kisikasén-ne Nainá]. Kisikasén i'nga xita xi kota'yàt'aà-la ³ nga kiì kjònanngui-la. Kitsò-la:

—¿A jì-né xi Cristo xi tjinè-lè nga kjoii a xi kj'eif chíña-lajen?

⁴ Jesús kitsò-la:

—Tanguió, tènøjmi-là Juan jñà kjoa xi tita'yaà ko xi tita'na'ya. ⁵ Jñà xita xi mikii tsejèn-la, jyeé tsejèn-la; jñà xi tsá'yá kjoàn, jyeé ma fi-ne; jñà xi tñbindojno chrjoa yijo-la, tímatsjeèjno-ne yijo-la; jñà xita xi jtayaà, jyeé 'nchré-ne; ko xita xi jye k'en, nchifaáyaà-la; koa jñà xita i-ma, jyeé tís'enøjmi-la 'én ndaa-la Nainá. ⁶ Mé tà ndaa-la jè xita xi ngui jngòò k'a ndaa mokjeín-la it'aà ts'an nga ni mé xi osjina-ikòn-la.

⁷ K'e nga jye kiì-ne xita xi kota'yàt'aà-la Juan, tsibíts'ia Jesús nga tsohóko xita xi it'aà ts'e Juan, kitsò-la:

—¿Mé xi tsanguì chitsejèn-là ya i'nde it'aà xin nánda nangui kixi choón? ¿A jè tsanguì chitsejèn-là jngòò xita xi yá inaxo kji nga tsjin-la nga'nó nga ma sjítija-la tjo?

⁸ Tsà majìn, ¿mé-né xi tsanguì chitsejèn-là?

¿A jngòò xita xi 'nó ndaa kji nikje-la? Jñà xita xi 'nó ndaa kjoàn nikje-la, yaá títisajna ya ni'ya-la xitaxá itjòn. ⁹ ¿Mé xá xi tsanguì-nò? ¿A jè tsanguì chitsejèn-là jngòò xita xi chja ngajo-la Nainá? Okixi-né, k'oaá xan-nò, Juan, isaá tijná itjòn mi k'oaá-ne koni jngòò xita xi chja ngajo-la Nainá. ¹⁰ It'aà ts'e Juan, yaá tíchja Xojon-la Nainá nga tsò: 'Áán sikasén itjòn-lè xita-na xi kjiiko 'én, jè xi koìndaaya itjòn-lè ndiyá-lè.

¹¹ Okixi-né, ngats'iì xita xi tjin i isò'nde, ni saá jngòò xita bitjokajin xi mangásòn koni jè Juan xi kis'iìn bautizar xita; tanga ya jjiìn naxandá nánda otixoma jè xi ngajmii nchrobá-ne, jè xita xi fehet'aà-ne, isaá jeya tijná mi k'oaá-ne koni Juan.

¹² Tjen-ne nga j'i Juan xi kis'iìn bautizar xita, jè kjotixoma-la ngajmii, tse kjoasii tísakó-la skanda nachrjein i'nde; jñà xita ts'en mejèn-la nga kàtachja kjotixoma. ¹³ Ngats'iì xita xi kiichja ngajo-la Nainá ko xojon ts'e kjotixoma-la Nainá xi kiskii Moisés, tà 'én j'iiko skanda k'e nga j'i Juan xi kis'iìn bautizar xita. ¹⁴ Tsà mokjeín-nò koni tsò jè kjotixoma ko xita xi kiichjaya tikoáà kokjeín-nò nga jè Juan, jè-né xita xi 'mì Elías xi tjinè-la nga kjoii. ¹⁵ Ndaà tijná'yaà koni xan-nò.

¹⁶ ¿Yá xi siingásòn-koa jñà xita xi tjin nachrjein i'nde? Jñà kongásòn-kjoò jñà jxti xi bitisajna nditsin nga síská, chja-la xikjin, tsò-la: ¹⁷ “Kànikjaneé-nòjen xobí tanga jñò, mikii kàchà; kàjndaà-nòjen sò xi ba tsò tanga jñò, mikii kàchihindáyaà.” ¹⁸ K'e nga j'i Juan, mitsà 'nó tsakjèn, ni mi xán kits'iì, koa jñò bixón-nò: “Inima ch'o-la neif tjin-la.” ¹⁹ Ikjoàn j'iaa xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijo-na; ma-na kjeen, tikoá ma-na 'biaa; jñà xita tsò-né: xita chrjá'a-né, xita ch'i-né, amigo-la-né jñà xita-la xitaxá Roma xi síkíhítji tsojmi ko jñà xi xita jé. Tanga jè kjoachjine-la Nainá, 'yaá-la nga kixi tjin k'e nga jye bitasòn.

Jesús, kií kitsò-la jñà xita naxandá xi mikii
'nchrénijon

(Lucas 10:13-15)

²⁰ Jesús k'eé tsibíts'ia nga tsohótiko ngats'iì xita naxandá nánda nga kjin kjoaxkón-ndaà kis'iìn, koif kjoa-la nga jñà xita xi ya i'nde-la mikii kisikájno jé-la nga tákó jè nchihótsji. Kitsò-la:

²¹ —¡Ima xó-nò jñò, xita naxandá Corazín! ¡Ima xó-nò jñò, xita naxandá Betsaida! Tsá ya-làne naxandá Tiro ko Sidón nga k'oas'ín kis'iaàn kjoëkón xi ndaà tjín xi komá ya ijín naxandá tsajòn, tsá jñà xita Tiro ko Sidón kijtsee, jyeé-la nikje naxá íkjá ko chíjo ni'ín kisikaájno skò koni seña nga jye kisikájno kjoa ts'e jé-la, mi ti jé ótsji-ne. ²² Tanga k'oaá xán-nò, k'e nga jè nachrjein nga sindaàjìin, isaá tse kjo'in s'e-nò mi k'oaá-ne koni jñà xita naxandá Tiro ko Sidón. ²³ Koa jñò xi xita naxandá Capernaum tsajòn, ¿a k'oaá s'ín mokjeiín-nò nga jchaxkón-nò ján ngajmii? Majín, yaá kitsajnajñòò i'nde ñanda tjín kjo'in. Tsá yaá-làne naxandá Sodoma k'oas'ín komá kjoëkón xi komá tsajòn, jè naxandá Sodoma tákó kijnaá-la skanda nachrjein i'nde. ²⁴ K'oaá xán-nò, k'e nga kijchò nachrjein nga sindaàjìin, isaá tse kjo'in s'e-nò mi k'oaá-ne koni jñà xita naxandá Sodoma.

*Ñanda sakó-ná kjoa nikjáya ts'e inima-ná
(Lucas 10:21-22)*

²⁵ Jñà nachrjein koi Jesús kitsò:

—Na'èn xi tsjii ngajmii ko tsjii isò'nde, jeya síkjna-lè nga jñà kjoa koi tsibi'ma-la jñà xita xi tjín-la kjoachjine ko xi 'nó tjín-la kjohitsjeèn nga jñà tsakoð-la xi taxki ndí xita ima kjoa. ²⁶ Jon, Na'èn, nga k'oaá s'ín kjòmejèn-lè.

²⁷ Ngats'iì kjoa ts'e kjotixoma, 'aán kisín-gatsja-na Na'èn-na. Mitsá yá xi beèkxon yá-né xi Ki'ndí-la ma, tajngòò jè xi Na'èn ma; tìkooá mitsá yá xi beèkxon yá-né xi Na'èn ma, tajngòò jè xi Ki'ndí-la beèkxon; ko jè Ki'ndí-la kòkò-la jñà xita xi jè mejèn-la nga skoëkxon, yá-né xi Na'èn ma. ²⁸ Nchrobáchón-ná ngats'ioð xi jye ijta-nò nga nixá ko nga kich'ajen ch'á-nò, 'aán síkjáya-nò. ²⁹ Jch'ajen-ko-ná jè yá íbo xi 'an 'yajen mé-ne nga koma-nò kos'ín s'een koni s'ín s'iaàn 'an. K'oas'ín t'een koni 'an nga tjín-na kjoatsejta ko indaá kjoa tjín inima-na. K'oas'ín sakó-nò kjoa nikjáya ts'e inima-nò. ³⁰ Jè yá íbo ko ch'á xi 'an sík'ajen-nò, jna-né, mitsá 'nó i'í.

12

*Yá xita xi otixoma-la jñà nachrjein nikjáya
(Marcos 2:23-28; Lucas 6:1-5)*

¹ Jè nachrjein nikjáya, Jesús ko xita xi kota'yat'aà-la ya ja ya ñanda tíjtje trigo. Koa jñà xita xi kota'yat'aà-la Jesús kjohojò-la. K'ee tsate natín-la trigo, ikjoàn kiskine. ² Jñà xita fariseo k'e nga kijtsee, kitsò-la Jesús:

—Chítsején-la jñà xita xi kota'yat'aà-lè, jè kjoa xi nchis'ín; mikii tjí'nde nga k'oas'ín koma jè nachrjein nikjáya.

³ Jesús kitsò-la:

—Jñò, a mitsá jye tjíin-nò koni s'ín tíchja Xojon-la Nainá koni kis'iin xitaxá ítjòn xi ki'mi David ko jñà xita-la xi kjihij-tako k'e nga kjohojò-la? ⁴ Jahas'en ni'ya-la Nainá koa tsakjèn inchrájin tsjeé-la Nainá xi mikii tjí'nde-la nga jè David kòkjen ko xita xi kjihijta; ta jñà nò'mii tjí'nde-la nga kòkjen. ⁵ ¿A tìkooá mitsá jye tjíin-nò koni tsò kjotixoma xi kiskii Moisés? Nga jñà nò'mii, ya iya ingo ítjòn, síxá-né nas'ín jè nachrjein nikjáya, ko nas'ín síxá mitsá jè nchihótsji. ⁶ 'An, k'oaá xan-nò, jngòò tíjna ijndé xi isa jeya tíjna mi k'oaá-ne koni jè ingo ítjòn. ⁷ Ngats'ioð jñò mikii machiya-nò kó tsòya-ne Xojon-la Nainá nga tsò: “‘An, mejèn-na nga kátas'e-nò kjohimatakòn, ki ta tsjaà chò nik'eèn kjotjò xi 'an 'bii-ná.” Tsá kochiya-nò, mi-la kii kjo'in k'oi-la xita xi mitsá jé tjín-la. ⁸ K'oaá s'ín tjín, 'an xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijo-na, 'aán otix-oma-la nachrjein nikjáya.

*Mé kjoa xi kisakò-la Jesús k'e nga kisindaà
jngòò-ne xita nachrjein nikjáya
(Marcos 3:1-6; Lucas 6:6-11)*

⁹ Ikjoàn kii-ne Jesús ya i'nde jè; jahas'en jngòò ni'ya ingo sinagoga. ¹⁰ Ya tíjna jngòò xita xi kixit'aà jngòò tsja. Jñà xita xi ya títsajna kiskònangui-la Jesús nga mejèn-la kohòngui, kitsò-la:

—¿A tjí'nde-né nga kjondaà-ne xita k'e nga jè nachrjein nikjáya?

¹¹ Jesús kitsò-la:

—Jñò, tsá tíjna jngòò-nò orrè ko tsá ya skaya ngajo, ¿a mitsá konguinachrjeé nas'ín nachrjein nikjáya? ¹² Jyeé 'ya, isaá 'nó chí-la jngòò xita mi k'oaá-ne koni jngòò orrè. Koif kjoa-la nga tjí'nde-né nga kòsikoáá xita nas'ín jè nachrjein nikjáya.

¹³ Jesús kitsò-la jè xita xi kixit'aà jngòò tsja:

—Tjeèndojò ndseji.

Xiṭa jè, tsijmeé tsja, niṭoón kjòndaà-ne; k'oaá ti kji komà-ne koni kji xi iṅgòd. ¹⁴Jñà xiṭa fariseo, k'e nga itjo-ne iṅgo, iḱjoàn tsajoóya-ne nga mejèn-la sṱik'en Jesús.

K'oaá s'in tsitasòn 'én xi kiichja Isaías xi it'aà ts'e Jesús

¹⁵Jesús, k'e nga kijtseè nga jñà xiṭa fariseo mejèn-la sṱik'en, itjo ni'ya, kiì. Kjìn xiṭa kiitjìngui-la. Jesús kisindaà-ne ngats'iì xiṭa xi xk'én. ¹⁶Kitsjaà-la okixi jñà xiṭa nga mikii keènojmit'in ya-né jè. ¹⁷K'oaá s'in komà mé-ne nga tsitasòn-ne 'én xi kiichja Isaías, xiṭa xi kiichja ngajo-la Nainá, nga kitsò:

¹⁸I tṱjña jè ch'i'nda-na jè xi 'an jaājñàà, xi 'nó matsjake,

tṱjñ-la kjotsja inima-na xi it'aà ts'e.

'Aán tsjaà-la Inima Tsjeè-na

nga jè kichjajìin-la ngats'iì xiṭa isò'nde xi kjoakixi

mé-ne nga koma sindaajìin-la.

¹⁹Mìtsà xiṭa skaàn-ko, ko ni mé 'én xi 'nó kichja,

ko mi kì kiná'ya-la ya iya ndiyá 'én xi kichja.

²⁰Mikii skit'o jngòd yá inaxo xi jye mejèn tít'ò,

tṱkooá mikii sṱikits'o jngòd ni'in xi ta ni'ndiif tṱbitjo sa-la.

K'oas'in s'jìn skanda k'e nga koìndaajìin xi kjoakixi.

²¹Jñà xiṭa naxandá xi tṱjñ isò'nde xi mìtsà xiṭa judío,

kojjein-la nga skòña-la kjòndaà xi tsjá-la.

Mé xi komat'in jñà xiṭa xi chjajno-la Inima Tsjeè-la Nainá

(Marcos 3:19-30; Lucas 11:14-23; 12:10)

²²J'iiko jngòd-la xiṭa Jesús xi mikii tse-jèn-la, ko xi mikii ma chja nga inima ch'o-la neif tṱjìin inima-la. Kisindaà-ne Jesús nga komà kiichja-ne koa kjòtsejèn-la. ²³Ngats'iì xiṭa, tà kjòxkón-la. K'ée kitsò:

—¿A jè jèe xi ya nchrobát'aà-ne tje-la xiṭaxá itjòn David [nga jè kṱjna ngajo-la]?

²⁴K'e nga kiì'nchré jñà xiṭa fariseo kitsò: —Xiṭa jè, ma-la ochrjekajìin inima ch'o-la neif xi tṱjìin inima-la xiṭa, k'oií-né nga jè sṱkjeén nga'nó-la Beelzebú xi sko-la xiṭa neif.

²⁵Jesús kijtseèya-la koni s'in nchihóko inima-la, kitsò-la:

—Ngats'iì naxandá xi jòya tṱjñ nga kondra tṱtsajna-la xṱkín, ti yijo-lá tṱsík-ixòña-ne; koa tsà jngòd naxandá ko tsà

jngòd ni'ya xiṭa sṱjòya xṱkín, mikii koma ndaà kṱtsajna. ²⁶Tsà jè xiṭa neif tṱjè tṱhochrjekajìin-ne yijo-la neif, jòya tṱs'in xi tṱjè-ne yijo-la. ¿Kós'in koma s'e-la nga'nó nga kotixoma? ²⁷Jñò bixón-nò nga 'an sṱkjeén nga'nó-la xi sko-la xiṭa neif k'e nga ochrjekajñàà inima ch'o-la neif. Tsà k'oaá s'in tṱjñ kjoa, jñà xiṭa tsajòn, ¿yá xi tsjá-la nga'nó k'e nga ochrjekajìin neif? Koif kjoa-la, tṱjñà-ne xiṭa-nò keènojmi nga mìtsà kixi kjoa nga jè sko-la neif sṱkjeén. ²⁸Tanga 'an, k'e nga ochrjekajñàà inima ch'o-la neif xi tṱjìin inima-la xiṭa, jè Inima Tsjeè-la Nainá tsjá-na nga'nó. Jè kjoa koi tsòyaá-ne nga Nainá, jyeé i tṱhotixoma i it'aà nangui.

²⁹¿Kó s'in koma kjoahas'en ni'ya-la nga sṱichijé-la jngòd xiṭa nei-la ni'ya xi tṱjñ-la nga'nó tsà mìtsà itjòn koit'aà'nó? K'ée koma sṱichijé-la k'e nga jye kàsit'aa'nó.

³⁰Nitòn yá-ne xi mi 'an fit'aà-na, jè-né kondra-na; koa nitòn yá-ne xi mikii síchjât'aà-na nga bixkóyako-na xiṭa xi ts'an koma, jè tṱtsisjohoba xiṭa.

³¹'K'oaá xan-nò, Nainá sṱjchàat'aà-la jñà xiṭa niṭa mé jè xi kohòtsji, niṭa mé 'én xi ch'o tsò kichja. Tanga jè xi Inima Tsjeè-la Nainá kichjajno-la mikii jchat'aà-la jé-la. ³²Nitòn yá-ne xi kichjajno-na 'an xi K'indí-la Xiṭa xan-la yijo-na, jchat'aà-la jé-la; tanga jè xi kichjajno-la Inima Tsjeè-la Nainá, mikii jchat'aà-la jé-la ni jè nachrjein i'ndeji, ko ni jè nachrjein xi iskan kjoif.

Kós'in ya-la kós'in tṱjñ inima-la jñà xiṭa
(Lucas 6:43-45)

³³Tsà jngòd yá xi ndaà kji, ndaà toò xi ojà-la. Ko tsà jngòd yá xi mikii ndaà kji, mikii ndaà toò xi ojà-la. Jngòd yá, jè toò-la yaxkon-la. ³⁴Jñò, xiṭa tje-la ye-nò! ¿Kós'in ma kinókjoaa 'én xi ndaà tsò nga ch'o tsò inima-nò? Nga k'oaá tsò 'én xi chja jñà xiṭa koni tsò kjohítsjeèn xi tṱjìin inima-la. ³⁵Jngòd xiṭa xi 'én ndaà chja, koif-né nga kjòndaà tṱjìin inima-la; koa jngòd xiṭa xi 'én ts'en chja, koif-né nga kjoats'en tṱjìin inima-la. ³⁶K'oaá xán-nò k'e nga kijchò nachrjein nga sindaajìin, k'oaá s'in tsjá kin-da ngats'iì xiṭa niṭa mé 'én xi taxkṱi chja. ³⁷Xi it'aà ts'e 'én-nò, k'oaá s'in sindaajìin-nò nga jcha-la tsà xiṭa ndaà-nò, o tsà jè tṱjñ-nò.

Yá xi tsját'in 'én jñà xítà ts'en xi tjin naxhrjein i'ndeí

(Marcos 8:12; Lucas 11:29-32)

³⁸Jñà xítà fariseo ko xítà xi okóya kjotíx-oma-là Nainá xi kiskii Moisés kitsò-là Jesús:

—Maestro, mejèn-najen nga jchà jngòd-jen seña xi jì 'ni.

³⁹Jesús kitsò-là:

—Jñà xítà ts'en ko xítà xi mikii 'nchréni-jon-là Nainá, sjíe jngòd seña xi jeya tjin; tanga nimé seña skoé; ta jè skoé ts'e Jonás, xítà xi kichja ngajo-là Nainá. ⁴⁰Koni jè Jonás nga jàn naxhrjein ko jàn nitjen tsibij-naya indso'ba jngòd tjin je, k'oaá tis'in 'an xi Ki'ndí-là Xítà xan-la yijo-na, jàn naxhrjein ko jàn nitjen kójna ijñàa nangui. ⁴¹Jñà xítà naxandá Nínive kosítjen-né jè naxhrjein k'e nga koijindaajijn Nainá; jñà tsját'in 'én jñà xítà xi tjin naxhrjein i'ndeí, koií kjoa-là nga kisikájno jé-là nga mì tì jé tsohótsji-ne k'e nga kichjaya 'én-là Nainá Jonás; tanga naxhrjein i'ndeí, 'an xi tichjako-nò, isaá 'nó jeya tijnáa mì k'oaá-ne koni Jonás [tanga jñò, mikii mokjeiin-nò]. ⁴²Tikoáá jè chjoón ítjòn xi ya otíxoma nangui sur, kosítjen-né jè naxhrjein k'e nga koijindaajijn Nainá; jè tsját'in 'én jñà xítà xi tjin naxhrjein i'ndeí, koií kjoa-là nga kjiin nangui j'i-ne nga j'i 'nchré-là kjoachjine-là Salomón; tanga naxhrjein i'ndeí, 'an xi tichjako-nò, isaá 'nó jeya tijnáa mì k'oaá-ne koni Salomón [tanga jñò, mikii na'ya-ná].

Iníma ch'o-là neíí xi fii jngòd k'a-ne

(Lucas 11:24-26)

⁴³K'e nga jngòd iníma ch'o-là neíí bitjokajijn iníma-là jngòd xítà, yaá ojmeè i'nde ñánda kixi choòn, ótsji'nde nga siikjáya; k'e nga mikii sakó'nde-la, ⁴⁴jngòd k'a síkítsjeèn, tsò: "Kjín-la jngòd k'a-na ni'ya-na ñánda inchrobà-na." K'e nga bijchó jngòd k'a-ne, beè ni'ya-la nga kjiijná, ndaa kisatiicha ko tsjeè choòn. ⁴⁵Ikjoàn fikjaá nguì itòd xíjín xi isa ch'o s'in. K'ée fahas'en-jijn iníma-là xítà jè; yaá bitsajna. Xítà jè isaá 'nó ch'o bíjna koni s'in tsibijna k'e nga sa ítjòn. Jñò, xi xítà ts'en 'mì-nò, k'oaá tis'in komat'ioòn naxhrjein i'ndeí.

Nea-là ko 'ndse Jesús

(Marcos 3:31-35; Lucas 8:19-21)

⁴⁶Tákó tik'ée tíhóko xítà Jesús nga ijchòd nea-là ko 'ndse. Yaá tsibitsajna ján ndít-siaán nga mejèn-là kichja-là. ⁴⁷Jngòd xítà kitsò-là Jesús:

—Nea-lè ko jñà 'ndsi ján ndítsiaán títsajna. Jì xó koòko-lè.

⁴⁸Jesús kitsò-là jè xítà xi ijchòko-là 'én:

—¿A mejèn-lè nga jchii yá-né xi nea-na ko xi 'ndse?

⁴⁹K'ée tsakó-là jñà xítà xi kota'yàt'aà-la. Kitsò:

—Chítsején-là jñà xítà koi, jè-né xi nea-na ko jñà-né xi 'ndse. ⁵⁰Ngats'iì xi síkitasòn koni s'in mejèn-là Na'èn-na xi tijná ngajmii, jñà-né xi 'ndse xi tichja ko xi nea-na.

13

Kjoa xi mangásòn ts'e xítà xi kíjndí xojmá

(Marcos 4:1-9; Lucas 8:4-8)

¹Tijè-ne naxhrjein, Jesús itjo-ne ni'ya, yaá tsibijnandii ndáchikon. ²Kjín jchán xítà chixoñat'aà-la; Jesús jahas'en jngòd chitso; yaá tsibijnaya. Ngats'iì xítà xi i'nga, yaá tsibitsajna indii nandá. ³Tsibíts'ia Jesús nga kjin skoya kjoa xi mangásòn tsibénojmi kitsò:

—Jngòd xítà kii kíjndí xojmá. ⁴K'e nga tsibíts'ia nga kiskíjndí xojmá, chixò chiba ya iya ndiyá. Ikjoàn j'i nise; tsakjèn. ⁵Ngui koa tjin chixò ñánda naxi choòn nga chiba ni'nde tjin-la. Jñà xojmá koi, niñoón isò, koi-né nga mì nanga tjin nangui. ⁶Tanga k'e nga itjokátji ts'oi nga kjòtsjè ndobá, kixiñó, ikjoàn jngòd k'aá kixi, koi-né nga tsjin-la imá. ⁷Ngui koa tjin chixò ya ijiin na'ya. K'e nga kjò'nga na'yá, kisik'en-ngui xka-là xojmá. ⁸Jñà xi chixò ñánda nangui ndaa, ndaa tsaja-là toò. Tjin xi kitsjaà jngòd sìndò nga jngòd jngòd xojmá, tjin xi kitsjaà jàn kaàn, koa tjin xi kitsjaà katé. ⁹Ndaa tijná'yaá koni xan-nò.

Mé-ne kjoa xi mangásòn tsakóya-ne Jesús

(Marcos 4:10-12; Lucas 8:9-10)

¹⁰Jñà xítà xi kota'yàt'aà-là Jesús ijchòkon ñánda tijná koa kiskònangui-là kitsò-là:

—¿Mé-ne k'oas'in nokjoà-là xítà kjoa xi mangásòn k'e nga okódyi?

¹¹Jesús kitsò-là:

—Jñò, Nainá jye kitsjaà-nò nga jchaa kjoa'ma-là xi bénojmfya kó s'in otíxoma

jè xi ngajmii nchrobá-ne. Tanga jñà xī-ta xi k'ejí, mikii tjiin-la. ¹² Jè xi tjin-la kjohtsjeen, k'oií isa-la skanda tsatoo s'e-la, tanga jè xi tsjin-la, skanda tjá'aán-la mé xi chiba tjin-la. ¹³ Koií kjoa-la k'e nga okooya, koií 'én chjà-la kjoa xi mangásòn. Jñà xīta koi, sík'aá xkon tanga mikii tsejèn-la. Binchá lík-la tanga mikii 'nchré, tikoáá mikii machiya-la. ¹⁴ Kjoa ts'e xīta koi, k'oaá s'ín bitasòn koni kitsò Isafas xīta xi kiichja ngajo-la Nainá, nga kitsò: Jñò, nas'ín í'nó-isa kíná'ya-nò tanga mikii kochiya-nò, nas'ín í'nó-isa chítsejèn-nò tanga mikii jcha.

¹⁵ Inima-la xīta koi, tájaajiiin tjin; tsibíchoajto lík-la, tíchjoajto xkon. Koií kjoa-la mikii ndaa 'nchré kò mikii tsejèn-la kò mikii fahas'en-jiin-la. K'oaá ma-ne nga majin-la nga 'an fit'aà-na mé-ne nga 'an sindaà-na.

¹⁶ Jñò, mé tà ndaa-nò nga tjin xkoòn nga ma tsejèn-nò kò tjin lík-nò nga ma na'ya kjoa xi tíma nachrjein í'ndeí. ¹⁷ Okixí xi xan-nò, kjin xīta xi kiichja ngajo-la Nainá kò xi xīta kixí kjòmejèn-la nga skoe jè xi jñò titsa'yaà tanga mikii kjtsee; tikoáá kjin xīta kjòmejèn-la nga kji'nchré jè xi jñò titsana'ya tanga mikii kii'nchré.

Kó tsòya-ne kjoa xi mangásòn ts'e xojmá (Marcos 4:13-20; Lucas 8:11-15)

¹⁸ Tiná'yaá kó tsòya-ne jè kjoa xi mangásòn ts'e xīta xi k'jndí xojmá. ¹⁹ Jñà xojmá xi chixò iya ndiyá, jè ngaya-la koni jñà xīta xi 'nchré 'én-la Nainá koni s'ín otíxoma tanga mikii machiya-la; f'ii xīta nejí, ikjoàn faáxin jè 'én jjiin inima-la xīta. ²⁰ Jñà xojmá xi chixò ya nánda naxi choòn, jè ngaya-la xīta xi 'nchré 'én-la Nainá. Tsjaá ma-la nga sa 'nchré. ²¹ Tanga jè-nè nga tsjin-la ima, ta chiba nachrjein chikjoa-la. K'e nga mé kjoa xi sakó-la kò tsà xīta fitjingui kondra-la nga jè ngatji-la 'én-la Nainá, nitòon síkfjna ndiyá-la Nainá. ²² Jñà xojmá xi chixò jjiin nánda tjin na'ya, jè ngaya-la xīta xi 'nchré 'én-la Nainá tanga 'nó síkájno kjoa ts'e tsojmi xi tjin isò'nde kò jè kjoa nchiná konachan-la. Jñà kjoa koi síkíts'ón-jiin 'én-la Nainá, k'oaá ma-ne nga mikii makjin-ya. ²³ Tanga jñà xojmá xi chixò nánda nga nangui ndaa, jè ngaya-la xīta xi 'nchré 'én-la Nainá kò machiya-la;

ikjoàn makjin-ya 'én, k'oaá ngaya-la koni yá xi ojà-la toò. Tjin xi tsjá katé; tjin xi tsjá jàn-kaàn; tjin xi tsjá jngòò sindò nga jngòò ijngòò yá.

Kjoa xi mangásòn it'aà ts'e ijñá xi mikii ndaa

²⁴ Jesús ngui jngòò kjoa xi mangásòn tsakóya-la xīta, kitsò-la:

—Koni s'ín otíxoma jè xi ngajmii nchrobá-ne, k'oaá ngaya-la koni jngòò xīta xi 'nó ndaa xojmá-la trigo tsibítjesòn nangui-la. ²⁵ Tanga k'e nga kjié yije kóhotjin xīta, j'ii kondra-la nga tsibítjejiin xka ijñá xi mikii ndaa ya jjiin trigo. Ikjoàn kii. ²⁶ K'e nga jye kjò'nga jñà trigo kò kixò-la natín, yaá tsatsejèn-jiin ijñá xi mikii ndaa. ²⁷ K'ee kii jñà chi'nda nga tsibéngjímí-la nei-la. Kitsò-la: “Na'èn, jñà xojmá xi tsibitjii ya nangui-lè, ndaa-né. Tanga, zñánda j'ii-ne ijñá xi mikii ndaa xi tsatsejèn-jiin trigo?” ²⁸ Jè nei-la nangui, kitsò: “Jngòò-la xīta kondra-na xi okis'iiin.” K'ee kitsò jñà xīta chi'nda: “Za mejèn-lè nga konguí-jen, chjínèjiiin-jen jñà ijñá xi mikii ndaa?” ²⁹ Tanga jè nei-la nangui kitsò: “Majin, tsà chjínè jñò ijñá xi mikii ndaa, tsà koi nachrjein-la yaá chjínèkjòò jñà trigo.” ³⁰ Tikoáá-ne kàtamajchákjòò ingajò skanda k'e nga jye kochá. K'e nga jè nachrjein nga sìncháxkò, 'aán koxán-la chi'nda xi kojixkò: “Itjòn xìn kinchá ijñá xi mikii ndaa, kò'nójté-né mé-ne nga kiti-ne. Nga koma iskan kincháxkò jñà trigo; yaá kinchá iya ni'nga-na.”

Kjoa xi mangásòn it'aà ts'e xojmá mostaza (Marcos 4:30-32; Lucas 13:18-19)

³¹ Jesús ijngòò k'a tsakóya-la xīta kjoa xi mangásòn, kitsò-la:

—Koni s'ín otíxoma jè xi ngajmii nchrobá-ne, jè mangásòn-kò koni kji xojmá mostaza k'e nga jngòò xīta bítjejiin nangui-la. ³² Okixi-né xojmá jè, jè xi isa itsé kji ngats'ii xojmá xi tjin, tanga k'e nga jye majchá, isaá 'nga ma koni xka xi ma chine xi sitje indii ni'ya. K'oaá kji 'nga ma koni jngòò yá 'nga; f'ii nise xi tjímajiiin isén, jñà chrja-la ya bíndaà'a tjé-la nise.

Kjoa xi mangásòn it'aà ts'e na'yo san (Lucas 13:20-21)

³³ Jesús ngui jngòò k'a tsakóya-la xīta kjoa xi mangásòn, kitsò-la:

—Koni s'ín otíxoma jè xi ngajmii nchrobá-ne, k'oaá ngaya-la koni jè na'yo san, k'e nga jngoò chjoón síkájiiin jàn chiba skoan inchrájin, masan yije-né kóhokji na'yo.

Jesús, kós'ín kisikjeén kjoa xi mangásòn
(Marcos 4:33-34)

³⁴ Ngats'iì 'én koi, Jesús, nguì kjoa xi mangásòn tsakóya-la xita; nimé 'én kiichja xi mitsà kjoa xi mangásòn tsibénojmi. ³⁵ K'oaá s'ín tsitasòn koni s'ín kitsò jè xita xi kiichja ngajo-la Nainá nga kitsò: Kjoa xi mangásòn kichja. Koií kjoa kènojmiá kjoa xi tjí'ma skanda tjen-ne nga kisindaà isò'nde.

Kó tsòya-ne kjoa xi mangásòn it'aà ts'e ijñá xi mikii ndaa

³⁶ Jesús k'e nga kisihixat'aà xita xi kjin ma; ikjoàn jahas'en ni'ya. Yaá ijchòkon xita xi kota'yat'aà-la. Kitsò-la:

—Tènojmi-nájen kó tsòya-ne jè kjoa xi mangásòn kò jè ijñá xi mikii ndaa xi tjín ya ijjin trigo.

³⁷ Jesús kitsò:

—Jè xi kijndi xojmá xi ndaa, 'an-ná xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijo-na; ³⁸ kò jè nangui, jè isò'nde; jñà xojmá xi ndaa, jñà-né xita xi títstajnaijin kjotíxoma-la ngajmii; jñà ijñá xi mikii ndaa, jñà-né xi xita-la xita neií; ³⁹ kò jè xita kondra xi tsibítje ijñá xi mikii ndaa, tije-ne xita neií; k'e nga jye sincháxkó tsojmi xi kojchá jè ngaya-la k'e nga kjoehet'aà isò'nde; koa jñà xi bíxkó tsojmi, jñà ngaya-la àkjalé. ⁴⁰ K'oaá s'ín sincháxkó ijñá xi mikii ndaa mé-ne nga kot-sjòjiiin-ne ni'ín nga kiti, k'oaá s'ín koma k'e nga kjoehet'aà isò'nde. ⁴¹ An xi Ki'ndí-la Xi-ta xan-la yijo-na síkasén àkjalé-na it'aà ts'e kjotíxoma-na mé-ne nga kojixkó ngats'iì xita xi bí'tin-la xita xi kje'eií nga kátátsji jé, kò ngats'iì xita xi ch'o s'ín. ⁴² Yaá kot-sjòya ngajo nánnda títi ni'ín; yaá skindaya kò sijnits'iin ni'ño. ⁴³ Koa jñà xi xita kixi, k'oaá s'ín ote kotsejèn koni ndobá-la ts'oi ya nánnda nga t'hotixoma Na'èn-la. jNdaà tiná'yaá koni xan-nò!

Jngoò tsojmi chjí xi kisijna'ma

⁴⁴ Koni s'ín otíxoma jè xi ngajmii nchrobá-ne, k'oaá ngaya-la koni jngoò ton xi 'ño chjí xi tjína'ma ijjin nangui. Jè xita xi sakó-la, tsjaá ma-la. Tíyaá ijngoò k'a bjina'ma-ne. K'ée fi katijna yije tsojmi xi

tjín-la; ikjoàn otse nangui jè, nga ts'e koma ton xi 'ño chjí-la.

Jngoò ndáton chjí

⁴⁵ Koni s'ín otíxoma jè xi ngajmii nchrobá-ne, k'oaá tís'ín ngaya-la koni jngoò xita xi koi xá s'ín nga tsojmi otijnaya. Ótsji ndáton chjí xi 'ño ndaa. ⁴⁶ K'e nga jye sakó-la xi 'ño chjí, ikjoàn fi katijna yije tsojmi-la xi tjín-la; k'ée otse ndáton jè.

Na'ya xi bixkóya tjin

⁴⁷ Koni s'ín otíxoma jè xi ngajmii nchrobá-ne, tjikoáá k'oaá s'ín ngaya-la koni jngoò na'ya xi níkatjen-jiin ndáchikon mé-ne nga koma kjin skoya tjin kojixkóya-ne. ⁴⁸ K'e nga jye tse na'ya-la jñà xita xi sík'en tjin, fiko ya indii ndáchikon; yaá faájiiin ngats'iì tjin xi ndaa kjoàn; njsiyá binchá; koa jñà tjin xi mikii ndaa kjoàn, síkatsjòó-né. ⁴⁹ K'oaá s'ín koma k'e nga kjoehet'aà isò'nde, kitjojen àkjalé xi kjoajjin jñà xita xi ch'o s'ín ya nánnda títstajna xita kixi. ⁵⁰ Kò jñà xita xi ch'o s'ín kotsjòya ngajo nánnda títi ni'ín; yaá skindaya kò sijnits'iin ni'ño.

Tsojmi chjí xi xitse kò xi jye kòjchínga

⁵¹ Jesús kiskònangui-la jñà xita, kitsò-la:

—¿A machiyaá-nò ngats'iì kjoa koi?

Jñà xita kitsò:

—Jon, Na'én.

⁵² K'ée kitsò-la Jesús:

—Jngoò xita xi okóya kjotíxoma-la Nainá xi kiskii Moisés k'e nga kota'ya kó s'ín otíxoma jè xi ngajmii nchrobá-ne, k'oaá s'ín ngaya-la koni jngoò nei-la ni'ya xi 'nchaxkó-la tsojmi, koa k'e nga mochjeén-la, ochrje tsojmi chjí xi xitse, o xi jye kòjchínga.

Kó kitsò xita k'e nga kii Jesús ján nax-andá-la Nazaret

(Marcos 6:1-6; Lucas 4:16-30)

⁵³ Jesús, k'e nga jye tsibénojmiya kjoa xi mangásòn, kii-ne. ⁵⁴ K'e nga ijchò-ne nangui-la ján Nazaret, ya ni'ya ingo sinagoga, tsibítst'ia nga tsakóya-la xita 'én-la Nainá. Koa jñà xita ta kjòxkón-la, k'ée kitsò:

—¿Xita jè, nánnda komá-la ngats'iì kjoachjine xi okóya? ¿Kó ma-ne nga ma-la s'ín kjoxkón xi ndaa tjín? ⁵⁵ ¿A mitsà jè ti-la chjineyá? ¿A mitsà jè nea-la xi 'mí María? ¿A mitsà 'ndse ma Jacobo, José, Simón, kò Judas? ⁵⁶ Tjikoáá, ¿a mitsà i títstajnaijin-ná

jñà íchjín ndichja? ¿Ñánda ma yije-la kjoa koi?

⁵⁷ K'oaá ma-ne nga mikii kòkjeiín-la it'aà ts'e Jesús. Tanga jè Jesús kitsò-la:

—Jngod xita xi chja ngajo-la Nainá, nita ñá naxandá-ne yaxkón-né, tanga ya naxandá-la kò ni'ya-la mikii yaxkón.

⁵⁸ Mikii kjin kjoaxkón xi ndaà tjin kis'iin nga jñà xita xi ya i'nde-la mikii kòkjeiín-la it'aà ts'e Jesús.

14

Kii komà k'e nga k'en Juan xi kis'iin bautizar xita

(Marcos 6:14-29; Lucas 9:7-9)

¹ Jñà nachrjein koi, jè Herodes xi xitaxá ítjòn tjna ya nangui Galilea, kii'nchré koni s'in bénojímí xita mé kjoa xi tís'in Jesús. ² Kitsò-la jñà xita xi síxá-la:

—Xita jè, jè-né xi 'mì Juan xi kis'iin bautizar xita xi jye jaáya ijngod k'a-la. K'oaá ma-ne nga tjin-la nga'ño nga ma-la s'in kjoaxkón xi ndaà tjin.

³ Nga isa kjótseé, jè Herodes kitsjaà okixi nga kitsobà'ño Juan, ikjoàn kiskinís'en ndayá, koií kjoa-la nga jè chjoón Herodías xi chjoón-la Felipe xi 'ndse komà Herodes k'oaá s'in kisijé. ⁴ Koií kjoa-la nga jè Juan xi kis'iin bautizar xita, kjin k'a okitsò-la Herodes: “Mikii tji'nde-lè nga jì tijnakoií chjoón-la 'ndsi.”

⁵ K'oaá ma-ne nga jè Herodes mejèn-la kisik'en Juan, tanga jñà kitsakjòn-la xita naxandá, nga jyeé tjiin-la naxandá nga jè Juan, jè xita xi chjaya ngajo-la Nainá. ⁶ K'e nga ijchò nó-la jè Herodes, tsachrje s'eí-la koa jè tsòti-la Herodías kitè nga nguixkòn xita xi títajna s'eí. Jè Herodes, 'ño ndaà kisaseèn-la. ⁷ Koa kitsjaà kixi 'én-la nga tsjá yije-la mé xi sijié-la jè tsòti. ⁸ Koa jè nea-la chinchá'a ítjòn jè tsòti nga kátasjé-la sko Juan. Jè tsòti, k'eé kitsò-la Herodes:

—Tjií-ná sko Juan xi kis'iin bautizar xita, tinaya-ná chrobate.

⁹ Jè Herodes xi xitaxá ítjòn tjna, kjòba-la k'e nga kii'nchré-la jè tsòti. Tanga koií kjoa-la nga jye kitsjaà kixi-la 'én nga nguixkòn xita xi ya títajna s'eí, k'eé kitsjaà okixi nga k'oi-la sko Juan jè tsòti. ¹⁰ Jè Herodes kitsjaà-la okixi xita-la nga tsatesin Juan ya iya ndayá. ¹¹ Ikjoàn kiiko sko Juan,

tjía-la chrobate nga kitsjaà-la jè tsòti, kò jè tsòti kisingatsja nea-la.

¹² K'eé ijchò xita xi kota'yat'aà-la Juan; kiskoé yijo-la nga jye k'en, ikjoàn kii kfihiin; nga komà iskan, kisikí'nchré Jesús.

Kó kis'iin Jesús nga 'òn jmií xita kisikjèn

(Marcos 6:30-44; Lucas 9:10-17; Juan 6:1-14)

¹³ Jesús, k'e nga jye kii'nchré jè kjoa xi komàt'in Juan, tà tajngod kii-ne; tsi-bijna'ya jngod chitso; ijchò jngod i'nde it'aà xin. Tanga jñà xita, nga jye kii'nchré nga kii-ne Jesús, tjkoá kiitjingui-la; saà nd-sokó kii-ne ngats'ií xita xi ya chrañat'aà-la naxandá-la. ¹⁴ Jesús, k'e nga itjoen chitso, kijtseé nga 'ño kjin ma xita xi títajna; kjòhimakeè-né. K'eé kisindaà-ne ngats'ií xita xi xk'én. ¹⁵ Nga jye kjòhoxòn jñà xita xi kota'yat'aà-la Jesús ijchò kinchat'aà-la, kitsò-la:

—Jye kjòhoxòn, kò i'nde jè, it'aà xin-né; nimeé tjin. Kot'in-la jñà xita kàtji-ne nga kàtatse tsojmi xi skine jñà naxandá ñanda nga chrañat'aà.

¹⁶ Jesús kitsò:

—Mikii kjoí-ne. Tjií-la jñò xi kòkjen xita koi.

¹⁷ Xita xi kota'yat'aà-la Jesús kitsò:

—Nimé tjin-najen. Tà 'òn ma inchrájin kò jò ma tjin xi títajna-najen.

¹⁸ Jesús kitsò-la:

—Nchrohóko-ná ijndé.

¹⁹ K'eé kitsò-la jñà xita xi kjin ma-ne nga kátitajnajiin ijñá; ikjoàn kiskoé jñà inchrájin xi 'òn ma-ne kò jñà tjin xi jò ma-ne; ikjoàn kiskoótsejen ngajmií, kitsjaà-la kjondaà Nainá, ikjoàn kisixkoaya inchrájin; k'eé kitsjaà-la jñà xita xi kota'yat'aà-la, koa jñà xita xi kota'yat'aà-la kisika'bi-la jñà xita xi kjin ma-ne. ²⁰ Tsakjèn yije kòhótjin xita kó nga kjòski. K'eé tsibíxkò-ne jñà xi tsiningui-ne. Ngui tejjò nijsiyá komà. ²¹ Jñà xita xi tsakjèn, 'òn jmií ma-ne xi xita x'in. Mikii kòxkeya jñà íchjín kò ixti.

Kjoaxkón xi kis'iin Jesús nga kii-ne ndsoko ya isòn ndáchikon

(Marcos 6:45-52; Juan 6:16-21)

²² Nga komà iskan, Jesús kisikas'en xita xi kota'yat'aà-la ya iya chitso mé-ne nga isa ítjòn kijchò-ne ján xijngoà ndáchikon; koa jè Jesús k'eé tísihixat'aà xita xi kjin ma-ne nga jye nchifi-ne. ²³ K'e nga jye kisihixat'aà

yije jñà xita, Jesús kiimijìn-jno jngoò nin-
doò nga kii kiichjat'aà-la Nainá nga ta jè
tajngoò. K'e nga jye kòjñò, Jesús tà tajngoò
tájna ya i'nde jè. ²⁴Jè chitso jye 'nó kjìn
ijchò. Jè nga'nó-la nandá jye ngaxin ngajen
tífiko chitso nga jè tjo bíchjoà ikon-la. ²⁵K'e
nga tajñòya isa, Jesús kiitjingui-la xita xi
kota'yat'aà-la nga kii-ne ndsokò ya isòn
nandá. ²⁶Jñà xita xi kota'yat'aà-la k'e nga
kijtsee nga tífisòn nandá tà kitsakjòn-la;
k'ée kiskindàya xkón, kitsò:

—Inijma ch'o-né.

²⁷Tanga Jesús nitóón kiichja-la, kitsò-la:

—'Nó t'è-là takòn, kì tsakjoòn-jèn,
'an-ná.

²⁸Jè Pedro, k'ée kiichja-la kitsò-la:

—Na'èn, tsà ji-né, tji'i'nde-ná nga kjiòsòan
nandá skanda nánnda tìsijni.

²⁹Jesús kitsò-la:

—Nchroboí.

Jè Pedro itjojen-jno chitso koa tsibíts'ia
nga kii-ne ndsokò ya isòn nandá nánnda
sájna Jesús. ³⁰Tanga k'e nga kijtsee nga jè tjo
'nó tí'ba, kitsakjòn-né, ikjoàn tsibíts'ia nga
mejèn kiskaajìndá; k'ée kiskindàya kitsò:

—Na'èn, nàchrjejin-ndá-ná!

³¹Jesús nitóón kitsobà'nó tsja, kitsò-la:

—Chibaá mokjeiin-lè it'aà ts'an!
¿Mé-ne jò kòbeè-la takoin?

³²K'e nga jahas'en-ne chitso ingajò, ni-
tóón kisijyò-ne tjo. ³³Jñà xita xi títstaj-
naya chitso chinchaxkó'nchit'aà-la Jesús,
kitsò-la:

—Xi okixi, ji-né xi Ki'ndí-la Nainá!

*Kii s'in kjòndaà-ne xita xi xk'én ján Gene-
saret*

(Marcos 6:53-56)

³⁴K'e nga jye tsatojin ndáchikon, ijchò
ján nangui Genesaret. ³⁵Jñà xita xi ya
i'nde-la, k'e nga kijtseexon Jesús nga
jè xi ya ijchò, kisikí'nchré xíkjin kóhokji
ya i'nde nánnda chrañàt'aà; ikjoàn j'iiko-la
ngats'iì xita xi xk'én ya nánnda tájna Jesús.

³⁶Tsibíts'ia-la nas'ín ta jè itjòn nikje-la
tsobà'nó nga kàtandaà-ne; ngats'iì xi kit-
sobà'nó nikje-la kjòndaà yijee-ne.

15

Jè kjoa xi síkits'ón xita

(Marcos 7:1-23)

¹Ijchò i'nga xita fariseo ko xita xi okóya
kjtótxoma-la Nainá xi kiskii Moisés xi

inchrobà-ne Jerusalén nga kiskònangui-la
Jesús, kitsò-la:

²—¿Mé-ne jñà xita xi kota'yat'aà-lè, k'e
nga kjèn, mì k'oaá s'in onjño-ne tsja koni
s'in síjè kjótíxoma-la xita jchínga-ná?

³Jesús k'ée kiskònangui-la jñà xita koi,
kitsò-la:

—¿Jñò, mé-ne mikii nikitasòn-nò
kjtótíxoma-la Nainá nga koi onguítjingui-la
kjtótíxoma-la xita? ⁴Jè Nainá k'oaá kitsò:
“Jchaxkoín na'èn-lè ko nea-lè”, ko: “Jè xi
chjajno-la na'èn-la ko nea-la tjinè-la nga
kijá.” ⁵Tanga jñò bixón-nó: “Jngoò xita
ma kitsò-la na'èn-la, o nea-la: Mikii koma
siichjat'aà-lè; ngats'iì tsojmì xi tjin-na, jè
Nainá jye kitsjaà-la.” ⁶Bixón-nó nga mì tì kii
tji'nde-la nga skoexkón na'èn-la ko nea-la;
mì tì kii koma kosíko-nò. K'oaá s'in 'nè
jñò nga níkjna kjótíxoma-la Nainá nga koi
onguítjingui-lá kjótíxoma tsajòn. ⁷Jñò, xita
xi jò ma isén-nò, ndaà kiichja it'aà tsajòn
Isaías, xita xi kiichja ngajo-la Nainá k'e nga
kitsò:

⁸Jñà xita koi beèxkón-na xi tà 'én chja tanga
jè inijma-la kjiin tijnat'aaxìn.

⁹Nimé chji-la nga beèxkón-na,
nga kjótíxoma-la xitaá okóya koni tsà
kjótíxoma-la Nainá.

¹⁰Jesús, k'ée kiichja-la ngats'iì xita,
kitsò-la:

—Tiná'yaà ko ndaà kàtachiya-nò. ¹¹Jñà
tsojmì xi tso'ba kine-ne xita, mìtsà jñà xi
síkit's'ón xita nga nguixkòn Nainá; jñà xi
tso'ba bitjo-ne xi síkit's'ón.

¹²Jñà xita xi kota'yat'aà-la Jesús ijchòkon,
kiskònangui-la, kitsò-la:

—¿A tjiin-lè jñà xita fariseo kòjti-la k'e
nga kii'nchré 'én koni s'in kinokjoi?

¹³Jesús kitsò-la:

—Niton mé tsojmì tje xi mìtsà jè
Na'èn-na xi tájna ngajmii tsibítje, tjánè-né
skanda ko ima-la. ¹⁴Ki kii 'nè kindá; jñà
xita fariseo mejèn-la okò-la ndiyá jñà xita
xi mikii tsejèn-la, tanga jñà, tikoáá mikii
tsejèn-la. Tsà jngoò xita xi mikii tsejèn-la,
mikii koma kòkò-la ndiyá jngoò xi tikoá
mikii tsejèn-la. Ingajò, yaá kixoya ngajo
nánnda ch'o choòn.

¹⁵Pedro kitsò-la Jesús:

—Tènojmíya-nájen jè kjoa koi koni s'in
kasi.

¹⁶Jesús kitsò:

—Jñò, a tikoáá mikii machiya-nò kó tsòya-ne? ¹⁷ ʔA mì fiya-nò ngats'iì tsojmi xi ndsobaá chine-ná, indso'ba'fis'en, ikjoàn bitjoiin-ne yijo-ná? ¹⁸ Tanga ngats'iì 'én xi ndsobaá nokjoáa-ná, iníma-ná bitjoiin; jñà 'én koi, jñà-né xi síkits'ón xita nga nguixkon Nainá. ¹⁹ Nga yaá bitjokàjiiin iníma-la xita kjohítsjeèn xi ch'o tsò, koni jñà xi xita sík'en, kò xi kjoa chijngui s'in ts'e xita xi kj'eè kiì bixan kò xi jye chixàn, kò kjoa chijé, kò kjoa ndiso kò kjoa nga chjajno-ná. ²⁰ Ngats'iì kjoa koi xi iníma-la bitjokàjiiin-ne xita, jñà-né xi síkits'ón xita; tanga k'e nga bichiaá, nas'in mikii onijnoáá ndsaá, mikii síkits'ón-ná.

Kó kitsò jngòò chjoón xi xìn nangui-la nga kòkjeiin-la it'aà ts'e Jesús

(Marcos 7:24-30)

²¹ Jesús itjokàjiiin ya i'nde jè; kiì i'nde nánada 'mì Tiro kò Sidón. ²² Jngòò chjoón xi xita Cananea xi ya i'nde-la, inchrobà-ne ijchòkon Jesús, 'nò kiichja, kitsò-la:

—J'Na'èn, nga ya nchrobàt'aà-ne tje-la xitaxá ítjòn David [nga jì tjina ngajo-la] jchahíma-ná! Ndí tsòti-nà ch'in neí tjiiin iníma-la, tseé kjo'in tísikjeiín.

²³ Tanga Jesús nì mé 'én kiichja-la jè chjoón. Kò jñà xita xi kota'yat'aà-la Jesús, kitsò:

—Kot'in-la chjoón jè, kàtjì-ne; tsí ch'o kjindáya tjingui-ná.

²⁴ K'eé kitsò Jesús:

—Nainá kiskasén-na, tà jñà j'i katsjiá xita naxandá Israel nga kichijá koni orrè.

²⁵ Tanga jè chjoón tsasíxkó'nchit'aà-la Jesús, kitsò-la:

—Na'èn, tichját'aà-ná.

²⁶ Jesús kitsò-la:

—Mikii ndaà tjín nga chjaá'an-lá niñò jñà ixti, ikjoàn k'o'í-lá nañá.

²⁷ Tanga jè chjoón kitsò:

—Jon, Na'èn, tanga jñà nañá kineé xi-la tsojmi xi bixòngui ímíxa-la nei-la.

²⁸ Jesús k'eé kitsò-la:

—Jì chjoón, 'nò ndaà mokjeiín-lè it'aà ts'an. K'oas'in kàtama koni s'in mejèn-lè.

Kò jè tsòti-la chjoón, tik'eé kjòndaà-ne nga tjè-ne hora.

Kó kis'iin Jesús nga kjin skoya ch'in kisin-daà-ne

²⁹ Jesús kiì-ne ya i'nde nánada 'mì Tiro kò Sidón koa tsatot'aà indii nandá Galilea.

K'eé kiimijin-jno jngòò nindoò kò yaá tsi-bijna. ³⁰ Kjin jchán xita ijchòtjingui-la nánada tjina; ijchòko-la xita xi tsá'ya kjoàn, xita xi mikii tsejèn-la, xita xi kótó tsja kjoàn, xita xi mikii ma chja kò xita xi kj'eif ch'in tjín-la; yaá kiskikitsajngui ndsoko Jesús. Ngats'iì xita koi kisindaà-ne. ³¹ Tà kjòxkón-la jñà xita k'e nga kijtseè nga komà kiichja-ne jñà xi mikii ma chja; koa jñà xi mikii ndaà síxá tsja, kjòndaà-ne; xi mì ma fi, komà kiì-ne; koa jñà xi mikii tsejèn-la, kjòtsejèn-la. K'eé jeya kiskikja Nainá koni kiskiko jñà xita-la naxandá Israel.

Kó kis'iin Jesús nga ñijòn jmii xita kiskjèn (Marcos 8:1-10)

³² Jesús kiichja-la xita xi kota'yat'aà-la, kitsò-la:

—Mahímakeè-ná jñà xita koi. Jye kò jàn nachrjein tjín-la nga tftsajngakò-na, koa ñimé tjín tsojmi xi kine. Majín-na nga tà k'oas'in sikasén chjan-na ni'ya-la tsá ya kòhindaáya ndiyá.

³³ Jñà xita xi kota'yat'aà-la Jesús kitsò:

—Jngòò i'nde it'aà xìn nánada ñimé tsojmi tjín, jkós'in koma sakó-ná tsojmi xi kòkjen jñà xita koi nga 'nò kjín ma-ne?

³⁴ Jesús kiskònangui-la, kitsò-la:

—¿Kó tjín ma inchrajín xi tíyijò-nò?

Jñà xita xi kota'yat'aà-la kitsò:

—Itoò ma-ne inchrajín, kò tjín chiba-najen tjín jobá.

³⁵ K'eé kitsò Jesús:

—Koa'in-la kàtitsajnat'aà nangui jñà xita.

³⁶ Jesús kiskoé inchrajín xi itoò ma-ne kò jñà tjín jobá, kitsjaà-la kjondaà Nainá, ikjoàn kiskxoaya, kjòngatsja jñà xita xi kota'yat'aà-la mé-ne nga kitsjaà-la jñà xita xi kjín ma-ne. ³⁷ Tsakjèn yije xita kóhotjín skanda kó nga kjòskii. K'e nga tsibíxkó-ne xi tsiningui-ne, ngui itoò nisyá komà. ³⁸ Jñà xita xi tsakjen, ñijòn jmii ma-ne xi xita x'in, mikii kòxkeya jñà íchjín kò ixti. ³⁹ Jesús kishixat'aà xita, ikjoàn jahas'en chitso koa kiì ya i'nde nánada 'mì Magdala.

16

Kó kitsò Jesús k'e nga jñà xita fariseo kò xita saduceo kiskijé jngòò seña

(Marcos 8:11-13; Lucas 12:54-56)

¹ Jñà xita fariseo kò xita saduceo kiikon Jesús nánada tjina nga mejèn-la skót'aà tsà

kixi kjoa nga Nainá kisikasén. Kisijé jngoò-la seña xi jeya tjin xi it'aà ts'e Nainá nchrobá-ne. ²Tanga Jesús kitsò-la:

—K'e nga jye mahixòn, jñò, bixón-nò: “Ndaà choòn nchijòn-lè, inì choòn ján nga-jmii.” ³K'e nga tajñòya bixón-nò: “Mikii ndaa choòn nachrjein i'nde; ngajmii inì choòn kò ifi kjiya.” Jñò xi jò ma isén-nò, 'ya-nò kó choòn ngajmii tanga mikii fiya-nò kó tsòya-ne kjoaxón xi tíma nachrjein i'nde. ⁴Jñà xita ts'en kò xita xi mikii 'nchréñijon-la Nainá, jngòò seña síjé xi jeya tjin; tanga nimé seña skoe, tà jè skoe ts'e Jonás, xita xi kiichja ngajo-la Nainá.

Jesús yaá kisikítsajna xita koi; jè, kii-né.

Jesús, mé kjoa xi tisingàsòn-kò kjohitsjeèn xi okóya xita fariseo

(Marcos 8:14-21)

⁵Jñà xita xi kota'yat'aà-la Jesús, k'e nga tsatot'aà xijngoaà mandá, kijchàajin-la mikii ts'a inchrájin. ⁶Jesús kitsò-la:

—Chítsejèn-là koa tikindaa yijo-nò it'aà ts'e na'yo san-la xita fariseo kò xita saduceo.

⁷Xita xi kota'yat'aà-la Jesús tsohóko xikjin, kitsò-la:

—Koií kotsò-ná nga mikii kich'a inchrájin.

⁸Jesús nitóón kijtseèya-la, kitsò-la:

—¿Mé-ne kókixón-nò nga tsjin-nò inchrájin? ⁹Nó chibá mokjeiin-nò it'aà ts'an. ¹⁰¿A mì machiya-nò, a mì bitsjeèn-nò k'e nga kisika'biá inchrájin xi 'òn ma-ne koa 'òn jmii xita x'in tsakjèn? ¿Kó tjin njsiyá tsibíxkó-isa? ¹¹¿A mì tjiin-nò tikoáá k'e nga kisika'biá inchrájin xi itoò ma-ne kò ñijòn jmii xita tsakjèn? ¿Kó tjin njsiyá tsibíxkó-isa? ¹²¿Mé-ne nga mikii machiya-nò nga 'an mitsà koi xi otixan-nò it'aà ts'e inchrájin? Jè-né nga tikindaa yijo-nò na'yo san-la xita fariseo kò xita saduceo.

¹³K'eé kjòchiya-la nga jè Jesús k'e nga okitsò-la: “Tikindaa yijo-nò”, mitsà na'yo san-la inchrájin xi tsibénojmi-la, jñà kjohitsjeèn xi okóya jñà xita fariseo kò xita saduceo.

Kó kitsò Pedro yá xita-ne Jesús

(Marcos 8:27-30; Lucas 9:18-21)

¹⁴K'e nga ijchò Jesús ya i'nde ñánda 'mì Cesarea ts'e Filipino kiskòngui-la jñà xita xi kota'yat'aà-la. Kitsò-la:

—¿Kó tsò jñà xita? ¿Yá-ná 'an xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijo-na?

¹⁵Kitsò jñà xita xi kota'yat'aà-la:

—Tjin xi tsò: “Jè Juan xi kis'iin bautizar xita.” Kò tjin xi tsò: “Jè Elías.” Tikoáá tjin xita xi tsò: “Jè Jeremías.” Kò xi kjeif xita tsò-né: “Jngòò xita xi kiichja ngajo-la Nainá.”

¹⁶K'eé kitsò Jesús:

—¿Koa jñò, kó bixón? ¿Yá-ná 'an?

¹⁷K'eé kiichja Simón Pedro kitsò:

—Ji-né xi Cristo [xi xó kisikasén-ne Nainá], Ki'ndí-la Nainá xi tijnakon.

¹⁸Ijjoan kiichja Jesús; kitsò-la:

—Mé tà ndaa-lè nga ji Simón, ki'ndí-la Jonás. Jè Nainá xi tjna ngajmii tsakó-lè ngats'iù kjoa koi; mitsà xita isò'nde tsibénojmi-lè. ¹⁹'An, k'oaá xán-lè nga Pedro 'mì-lè [nga ndajo tsò-ne]; yaá isòn ndajo jè kindaasoàn naxandá-na; nas'in jè nga'ñò-la kjoabiyaá mikii sijikijne-la jñà xita naxandá-na. ²⁰'Aán tsjaà-lè ibi-la xotjoa-la naxandá xi jè otixoma-la jè xi ngajmii nchrobá-ne; ngats'iù kjoa xi koi'ndi i isò'nde, tikoáá ján ngajmii Nainá tsjá'nde-né; kò jñà kjoa xi mikii koi'ndi i isò'nde, tikoáá ján ngajmii, Nainá mikii tsjá'nde.

²¹Jesús kitsò-la jñà xita xi kota'yat'aà-la:

—Ki yá xi bènojmi-là nga 'an-ná xi Cristo [nga 'aán kisikasén-na Nainá].

K'oaá s'in tsibénojmi Jesús kjoabiyaà-la

(Marcos 8:31-9:1; Lucas 9:22-27)

²²Tikoí-ne nachrjein Jesús tsibíts'ia nga tsibénojmiya-la xita xi kota'yat'aà-la nga jè, ján kjoí Jerusalén, koa jñà xita jchínga kò xita sko-la no'mii kò xita xi okóya kjotíxoma-la Nainá xi kiskii Moisés, tseé kjo'in tsjá-la. Sijik'en-né. Tanga k'e nga kijchò ján nachrjein, kjoaáya-la. ²³Jè Pedro k'eé kiiko Jesús ñánda it'aà xìn nga kiichjako nga mikii ndaa tjin koni tsò. Kitsò-la:

—Na'èn, ki k'oaá s'in níksjijn. Mì k'oaá tsò Nainá nga k'oas'in komat'in.

²⁴Tanga Jesús kisikáfaya, kitsò-la jè Pedro:

—Tisit' aaxín-ná ji xita neif. Tà mejèn-lè nga jé binchaatsji-ná. Mitsà k'oas'in níksjijn koni s'in tjin kjohitsjeèn-la Nainá. Ngaji tà k'oaá s'in níksjijn koni s'in tjin kjohitsjeèn-la xita.

²⁵Jesús k'eé kitsò-la xita xi kota'yat'aà-la:

—Tsà yá xi mejèn-la nga xita ts'an koma, kátatsjeiin-takòn mé xi mejèn-la yijo-la; koni jngòd xita xi 'yajen krò-la, kàtijnandaà nga sijkjeín kjo'in xi kjoa ts'an; ndaà kàtjít'aà-na. ²⁵ Nga nita yá xita xi mejèn-la kochrjetji yijo-la nga nimé kjo'in sakò-la, tà sáá sùichija-né kò kjo'in kijnajijn; tanga jè xi tijnandaà nga tsjá yijo-la xi kjoa ts'an, sakò-la kjoabinachon nga it'aà ts'an ndaà kijná. ²⁶ ¿Mé xi sijkijne jngòd xita nas'ín tjoé yije-la isò'nde tsá sùichja inima-la? Nimé. ¿A komáá koiichji kjoabiyaà jngòd xita xi majin-la nga kiyá? Majin. ²⁷ An xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijo-na kítjojeén ijngòd k'a-na nga kjoikoaa kjoajeya-la Na'en-na kò àk-jale-la nga sichikon-t'ian nga jngòd ijngòd xita koni s'ín kisikitasòn. ²⁸ Okixí xi xan-nò, títstajajijn i'nga ijndé xita xi mi kì kiyá skanda k'e nga skoe-na xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijo-na nga kítjojen ijngòd k'a nga koiixoma.

17

Kíi komà nga jahatjija í'no isén-la Jesús ya isò'nga nindoò

(Marcos 9:2-13; Lucas 9:28-36)

¹ Nga komà joòn nachrjein Jesús kiimi-jin-jno jngòd nindoò xi 'nga kji; kiiko jè Pedro, Jacobo, kò Juan xi 'ndse ma Jacobo. ² K'e nga ijchò i'nde jè, Jesús, jahatjija í'no isén-la nga nguixkon jnà xita koi. K'oaá kji komà isén-la koni kji ts'of kò jè nikje-la kjòchroba-né koni isén ndobá. ³ Jnà xita koi tà nitoón kijtsee Moisés kò Elías nga nchijookjòd Jesús. ⁴ Pedro kitsò-la Jesús:

—Na'en, ndaà tjin nga i titsajnaá; tsà mejèn-lè jàn ni'ya xkòjndá kındaà-jen, jn-gòd tsiji, jngòd ts'e Moisés kò xi ijngòd ts'e Elías.

⁵ K'e nga tíchja Pedro, j'ni jngòd 'nguién-la ifi xi ote kji xi tsibí'ma xita koi, kò ya ijijn ifi kina'yà jngòd-la 'én xi kitsò:

—Jè jèe xi ki'ndí-na xi í'no matsjake kò xi xò jaajijn-na; jè tjiná'ya-là.

⁶ Jnà xita xi kota'yát'aà-la Jesús k'e nga kii'nchré, tà kitsakjòn-né. K'éé tsoyijò tsakjàn skanda it'aà nangui. ⁷ Jesús kiikasit'aà chrañ-la; kisikjaníyá-la, kitsò-la:

—Tisítjeen, kì tsakjón-jèn.

⁸ K'e nga kiskoòtsejèn xita koi mì tì yá tjin-ne. Tà jè tajngòd sijná Jesús.

⁹ K'e nga inchrohòjen-t'aà-ne nindoò, Jesús kitsò-la:

—Kì yá xita xi bènojmi-là jè kjoa xi kà'yaà skanda k'e nga kjoaáya-na it'aà ts'e kjoabiyaà 'an xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijo-na.

¹⁰ Jnà xita xi kota'yát'aà-la Jesús kiskò-nangui-la, kitsò-la:

—¿Mé-ne kòtsò-ne xita xi okóya kjotíx-oma-la Nainá xi kiskii Moisés nga jè Elías kjoii itjòn?

¹¹ Jesús kitsò:

—Okixi-né, jè kjoii itjòn Elías, kò jè koiin-daajijn yije kjoa. ¹² Tanga 'an, k'oaá xán-nò, jè Elías, jyeé j'ii. Jnà xita, mikii kijtseexon. Ta k'oaá s'ín kisikò koni s'ín mejèn-la. K'oaá ts'ín komat'ian 'an xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijo-na; tsee kjo'in tsjá-na jnà xita.

¹³ Jnà xita xi kota'yát'aà-la Jesús k'éé kjòchiya-la nga jè Jesús, k'e nga tíchja it'aà ts'e Elías, jè Juan xi kis'iin bautizar xita xi otsò-la.

Kós'ín koma kítjokajijn inima ch'o-la neij xi tjin-la xita

(Marcos 9:14-29; Lucas 9:37-43)

¹⁴ K'e nga ijchò Jesús nanda títstajna xita xi kjin ma-ne, jngòd xita ijchò kasit'aà-la nga tsasixkò'nchit'aà-la, kitsò-la:

¹⁵ —Na'en, चाहिमा ki'ndí-na. Ch'in biyaaxin tjin-la. 'Nó tse kjo'in skjeiin. Jyeé kòkjin k'a kaajijn ni'ín kò nandá. ¹⁶ Íf kòf'iiko-la jnà xita xi kota'yát'aà-lè, tanga mikii mandaà-la.

¹⁷ Jesús kitsò:

—Jnò xita xi mikii mokjeiin-nò it'aà ts'an xi ch'o 'nè. ¿Skanda mé nachrjein kótijn-nako-nò? ¿Skanda mé nachrjein ska-na kjoa-nò? Nchrohóko-ná jè ti ijndé.

¹⁸ Jesús tsohótiko jè inima ch'o-la neij kò itjokajijn-ne yijo-la jè ti. Tijè-ne hora, nitoón kjòndaà-ne.

¹⁹ Jnà xita xi kota'yát'aà-la Jesús kiskò-nanguit'aaxin-la. Kitsò-la:

—¿Mé-ne ngajen mikii kòbitjojijn-najen jè inima ch'o-la neij?

²⁰ Jesús kitsò-la:

—Mikii komà-nò koi-né nga tà chiba mokjeiin-nò it'aà ts'an. Okixí xi xan-nò tsà ta okji kòkjeiin-nò koni kji xojmá mostaza nga ítsé kji, koma k'óim-là nindoò: “Tixín ijndé. T'in ján xijngoaa nanda it'aà xìn.” Koa jè nindoò kosit'aaxin-né. Jnò, nimé kjoa xi 'in koma-nò tsà ndaà kòkjeiin-nò.

²¹ Jñà inìma ch'o-la neif xi okjoàn, k'ée bitjokajìin nga nokjoat'aà-la Nainá kò nga bijnachjaán.

K'oaá s'ín tsibénojímí Jesús kjoqbiyaà-la xi ma-ne jò k'a

(*Marcos 9:30-32; Lucas 9:43-45*)

²² K'e nga taña kitjen nga tjíma ya i'nde Galilea, Jesús kitsò-la jñà xita xi kota'yat'aà-la:

—An, xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijo-na, yaá tso'á'ño-na jñà xita, ²³ ikjoàn s'ik'en-na. Tanga k'e nga kijchò jàn nachrjein nga kijá, kjoáaya-na.

Jñà xita xi kota'yat'aà-la k'e nga ki'nchré 'én koi ta ba koma-la.

Tsojmì xi machjítjì ts'e ingo ítjòn

²⁴ K'e nga ijchò Jesús kò xita xi kota'yat'aà-la ján naxandá Capernaum, jñà xita xi bíxkó ton ts'e ingo ítjòn kiskònangui-la Pedro kitsò-la:

—Jè Maestro-lè, ¿a mikii bíchjí ton ts'e ingo?

²⁵ Jè Pedro kitsò:

—Jon, bíchjí-né.

K'e nga jahas'en ni'ya Pedro, Jesús, jè kiichja ítjòn-la, kitsò-la:

—¿Kó si Simón, jè xitaxá ítjòn xi i isò'nde ts'e, yá-né xi síkíchjítjì tsojmì kò ton-sá? ¿A jñà-né xi i naxandá-la, o xi jñá-né xi xin i'nde-la?

²⁶ Pedro kitsò:

—Jñà xi xin i'nde-la xi bíchjí.

K'ée kitsò-la Jesús:

—Jñà xi i naxandá-la nimé koichjí.

²⁷ Tanga mé-ne nga mì ch'o k'itso-ná jñà xita, t'in ján indù ndáchikon. Tikatjen-jìin kicha libá-lè xi tso'á'ño tìn, koa jè tìn xi chjoé ítjoìn, chíx'eìi tso'ba; ya tjí'a jngòò ton. Komaá-ne nga kichjí xi ts'an kò tsiji. Tikoji, tíchjí-la.

18

Yá xita-ne xi tjína ítjòn it'aà ts'e Nainá

(*Marcos 9:33-37; Lucas 9:46-48*)

¹ Jñà nachrjein koi jñà xita xi kota'yat'aà-la Jesús ijchòkon nga kiskònangui-la; kitsò-la:

—Jñà xita xi jè otíxoma-la xi ngajmì nchrobá-ne, ¿yá-ne xi tjína ítjòn nga isa 'ño chjí-la?

² Jesús kiichja jngòò-la ndí ti. Kisikasjina jngòò osen-la jñà xita. ³ Kitsò:

—Okixíj xi xan-nò, jñò, tsà mì ki sík'atjija-la kjo'hítsejèn-nò kò tsà mì ki k'oas'ín s'een koi jñà ndí ixti mikii k'itjás'en-jñòò nándá tíhotíxoma jè xi ngajmì nchrobá-ne. ⁴ Jè xi sík'ajen-la inìma-la koi ndí ti jè, jè-né xi tjína ítjòn-la ngats'iì xita xi jè tíhotíxoma-la xi ngajmì nchrobá-ne. ⁵ Nita yá-ne xi it'aà ts'an skoétjò jngòò ndí ti koi jè, 'aán xi skoétjò-na.

Mé xi ok'in-la jñà xita xi jé ótsji-la xita xi kj'eíi

(*Marcos 9:42-48; Lucas 17:1-2*)

⁶ Nita yá-ne xi jé sk'ìnjìin jngòò ndí xita ima xi mokjeiin-la it'aà ts'an, isaá-la ndaa koma tsà síngui'ño jngòò ndajo natsí is'iin, ikjoàn síkatjen-jìin ndáchikon nándá nga 'nó nanga 'ncha nándá. ⁷ Ima xó-ne jñà xita isò'nde nga tjin jchán xita xi ótsji'nde-la nga mejèn-la nga sakó jé. Tanga xó k'oaá koma-ne isò'nde, tanga ima xó-nè jè xita xi ótsji-la jé xi kj'eíi xita.

⁸ Tsà jè ndsaa kò ndsokòò ótsji jé-nò, tíchátjòn koa jìin tikatsjòò. Isaá ndaa-nè tsà xkoán titsjòò nga k'itjás'een nándá s'e-nò kjoabinachon, mì k'oaá-ne tsà jò ma ndsaa kò ndsokòò koa ján onguió ijiin ni'ín ts'e i'nde kjo'in nita mé nachrjein-ne. ⁹ Tsà jè xkòon ótsji jé-nò, tijnachrjeé, kjiin tikatsjòò. Isaá ndaa-nè tsà jngòò ma xkòon nga k'itjás'een nándá s'e-nò kjoabinachon, mì k'oaá-ne tsà jò ma xkòon koa ján onguió ijiin ni'ín ts'e i'nde kjo'in.

Kjoa xi mangásòn ts'e orrè xi kichijá

(*Lucas 15:3-7*)

¹⁰ Nijngòò ndí xita koi xi nachrjenguiòò; k'oaá xán-nò, ján ngajmì, jñà ákjale-la xita koi, yaá titsajna k'it'aà nga nguixkon Na'èn-na xi tjína ngajmì. ¹¹ An xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijo-na koií xá j'i-na nga j'i kàchrjekajñaà kjo'in jñà xita xi kichijá.

¹² ¿Kó bixón? Tsà jngòò xita xi jngòò sìndo ma orrè-la koa tsà síjchaya jngòò ján ijiin ijñá, ¿a mitsà sík'itsajna jñà xi ñijòn-kaan kò chrj'òòn ñijòn ma nga kjoí kátsji jè orrè xi kichijá jngòò? ¹³ Tsà kotsji-la, okixíj xi xan-nò, isaá tsja koma-la nei-la jè orrè xi jngòò ma, mì k'oaá-ne jñà xi kjiin ma xi mì ki kichijá. ¹⁴ K'oaá s'ín mejèn-la Nainá xi tjína ngajmì nga nijngòò xita síchja inìma-la.

Mé xi mochjeén k'e nga sindaàjìin jngòò-là xita

(Lucas 17:3-4)

¹⁵ Tsà jè 'ndsi ch'o tísìko-lè, tinókjoa-là k'e nga tà jè tajngòò tìjna; tindaàjìin-koji jè kjoa-là; tsà kji'nchré-lè, jyeé ndaà kichibà-nò 'ndsi. ¹⁶ Tanga tsà mikii kji'nchré-lè, k'eé tinókjoa-là tsà jngòò kò tsà jò xita mé-ne nga kji'nchré yije-ne 'én xi chibà koni s'ín tíchja Xojon-là Nainá nga tsò: Mochjeén-né tsà jò kò tsà jàn xita xi tsjá 'én nga koma sindaàjìin nita mé kjoa-ne mé-ne nga chí-là. ¹⁷ Tsà mikii 'nchréñijon-là jña xita koi, koatìn-là xita naxandá-là Nainá; koa tsà mikii 'nchréñijon-là jña xita naxandá-là Nainá, tà k'oas'ín jchatakoin koni tsà jngòò xita xi mikii beèkxon Nainá, koni tsà jngòò xita xi tsojmi síkíhjíti.

¹⁸ Okixí xi xan-nò, jñò, ngats'iì kjoa xi koi'nde i isò'nde, tikoáá ján ngajmii Nainá tsjá'nde-né; koa jña kjoa xi mikii koi'nde i isò'nde, tikoáá ján ngajmii Nainá mikii tsjá'nde.

¹⁹ Jjngòò k'a koa xan-nò: tsà jò ma-nò i isò'nde xi tjngòò takòn nga sijét'aà-là Na'èn-na xi tìjna ngajmii nita mé kjoa-ne, tsjá-nò. ²⁰ Ya ñanda títsajna jò jàn xita-na xi it'aà ts'an bixoña, yaá tíjnajìin osen-là.

²¹ K'eé kii kasit'aà chraña-là jè Pedro, kiskòngui-là Jesús, kitsò-là:

—Na'èn, ¿kó tjin k'a sijnchàat'aà-là xin-guiaa k'e nga tsà ch'o tísìko-na? ¿A skanda itoò k'a?

²² Jesús kitsò-là:

—Mìtsà xan-lè itoò k'a; xaán-lè itoò k'a xi jàn-kaàn kò te.

Jngòò chí'nda xi mi ki kisijchàat'aà-là xikjín

²³ Koni s'ín otìxoma jè xi ngajmii nchrobá-ne, k'oaá s'ín tjin koni kis'iin jngòò xitaxá ítjòn xi kisijé-là kindá xita chí'nda-là. ²⁴ K'e nga tís'ín kindá j'iì jngòò chí'nda-là xi 'nó kjin millón tòn kitjen-là. ²⁵ Chí'nda jè tsjìn-là tòn xi koi'chjí-là. Jè nei-là kitsjaá okixi nga kàtasatìjna osen jè chá, kò chjoón-là kò íxti-là, ngats'iì tsojmi xi tjin-là mé-ne nga kochjí-là tòn xi kitjen-là. ²⁶ Chí'nda jè tsasixkó'nchit'aà-là jè nei-là; tsibítsi'ba-là, kitsò-là: “Na'èn, tjin-lè kjonndaá, chíñakjoa-ná; kichjí yijeé-lè ngats'iì xi kitjen-na.” ²⁷ Jè nei-là kjòhìmakeè chí'nda-là, kisijchàat'aà-là nga yije kindá xi

kitjen-là koa kisikjínandeí-ne. ²⁸ Tik'e-ne nga itjo ni'ya chí'nda jè, kisatiikjòò jngòò chí'nda xikjín xi tikoá tòn kitjen chiba-là xi ts'e. Kitsobà'ño ís'iin nga mejèn-là kinchàita-là, kitsò-là: “Tíchjí-ná xi kitjen-lè.” ²⁹ Koa jè chí'nda xikjín tsasixkó'nchit'aà-là, tsibítsi'ba-là. Kitsò-là: “Chíñakjoa-ná, kichjí yijeé-lè xi kitjen-na.” ³⁰ Tanga jè mikii kòkjeíin-là. Ta saá ndayá kiskinìs'en skanda k'e nga koi'chjí yije-là kóhotjín xi kitjen-là. ³¹ K'e nga kijtseè jña chí'nda xikjín xi i'nga, baá koma-là. K'eé kii tsibénojmi-là nei-là ngats'iì kjoa xi komá. ³² Jè xitaxá ítjòn xi nei-là, k'eé kiskinikjáa chí'nda jè, kitsò-là: “Ji chí'nda xi ch'o 'ni. 'An kisijchàat'aà-lè ngayije xi kitjen-lè k'e nga tsibítsi'ba-ná. ³³ Tikoáá ngaji tji'nde-lè nga jchahimachii chí'nda xinguii koni s'ín kisiko-lè nga kjòhìmakeè-lè.” ³⁴ Jè nei-là kjòtíi-là, k'eé kitsjaá okixi nga kàt'i-là kjo'in skanda k'e nga koi'chjí yije xi kitjen-là.

³⁵ Jesús kitsò:

—Jñò k'oaá tís'ín sijnkò-nò nga jngòò ijn-goò Na'èn-na xi tìjna ngajmii tsà nga mì koo inima-nò sijchàat'aà-là jé-là xinguiioo.

19

Kiís'ín tsakóya Jesús it'aà ts'e xita xi tsjìin xikjín

(Marcos 10:1-12; Lucas 16:18)

¹ K'e nga jye kiichja Jesús, kii-ne ya Galilea ján nangui Judea xi tìjna xijngoaá xajngá nandá Jordán. ² Nò kjin xita kiitjingui-là koa yaá kisindaà-ne i'nde jè jña xita xi xk'én.

³ Jchò i'nga xita fariseo ya ñanda tìjna Jesús nga mejèn-là skónachan-là. Ijjoàn kiskòngui-là, kitsò-là:

—¿A tji'nde-là xi x'in nga tsjìin chjoón-là xi nita mé kjoa-ne?

⁴ Jesús kitsò-là:

—¿A kj'eé bixkejñòò Xojon-là Nainá nga tsò: “Nainá, k'e nga sa tsibíndaá xita, tsibíndaá x'in kò chjoón?” ⁵ K'oaá kitsò: “K'oaá ma-ne nga jè x'in sijnkìjna na'èn-là kò nea-là nga kijnakò chjoón-là. Ta jngòò xita koma-ne ingajò.” ⁶ Mìtsà tì jò ma-ne, tà jngòò koma-ne. K'oií kjoa-là nga mì yá xita tji'nde-là nga sijnjìin-ne xikjín xi Nainá kisijngòò.

⁷ Jña xita fariseo kiskòngui-là Jesús:

—¿Mé-ne jè Moisés kitsjaà'nde-ne nga tsò: xojon kàtasindaà nga koma tsjín xíkjín xítà?

⁸Jesús kitsò-la:

—Koií-né nga tájaàjìin tjín inìma-nò, Moisés kitsjaà'nde-nò nga kijniòd íchjín-nò, tanga k'e nga sa tàts'en-la kjoa, mì k'oaá s'ín tjín. ⁹An k'oaá xán-nò, jè x'ín xi tsjín-ne chjoón-la, tsà mìtsà kjoa chijngui tísíko, kò tsà k'ejí chjoón kixan-kò, jyeé kjoa chijngui tís'ín jè x'ín. Tíkoáá tsà jè x'ín xi kixan-kò jngòd chjoón xi kitsjìin x'ín-la, tíkoáá kjoa chijngui tís'ín.

¹⁰Jñà xítà xi kota'yàt'aà-la Jesús kitsò:

—Tsà k'oaá s'ín 'iín tjín kjoa ts'e xítà xi bixan, isaá-la ndaa s'e tsà mì kì kixan xítà.

¹¹Jesús kitsò-la:

—Tjín xítà xi mikii mokjeiín-la kjoht-sjeèn jè; tà jñà xítà xi Nainá xó k'oas'ín kitsjaà-la. ¹²Tjín xítà xi mikii bixan nga xó k'oas'ín kits'ìin-ne nga mì íchjín sjiis'in-la; tíkoáá tjín xítà xi xítà xíkjín okisíko nga mì íchjín sjiis'in-la; tíkoáá tjín xítà xi mikii bixan nga k'oas'ín tsibínè-la yijo-la nga mì íchjín sjiis'in-la nga mejèn-la sxiá it'aà ts'e kjoftxoma-la ngajmii. Jñà xítà xi chíkjoa-la nga mokjeiín-la kjoa koi, k'oas'ín kàtasíkita-sòn.

Kii kitsò Jesús nga kisichikon-t'ín ndí ixti (Marcos 10:13-16; Lucas 18:15-17)

¹³Jñà xítà j'iiko-la ndí ixti nànda tíjna Jesús nga mejèn-la koòt'aà-la tsja kò kjiitsi'batji, tanga jñà xítà xi kota'yàt'aà-la Jesús tsohótiko jñà xítà xi j'iiko ndí ixti.

¹⁴K'eé kitsò Jesús:

—Tjií'nde-là jñà ndí ixti nga kàt-janchrobákon-na. Kì binchahikon-là. Jñà xi k'oa s'ín tjín inìma-la koi ts'e ndí ixti, jyeé ts'e ngats'ìi kjondaà xi tjín ya nànda tíhotixoma jè xi ngajmii nchrobá-ne.

¹⁵Jesús tsohósòn-la tsja jñà ndí ixti; ikjoàn kii-ne ya i'nde jè.

Xítà xi 'nó kjìn tsojmì tjín-la (Marcos 10:17-31; Lucas 18:18-30)

¹⁶Jngòd xítà ijchòkon Jesús, kiskònan-gui-la:

—Maestro, ¿mé kjondaà xi s'iaàn nga s'e-la kjoabinachon inìma-na nita kjé-ne?

¹⁷Jesús kitsò-la:

—¿Mé-ne chjintangui-ná it'aà ts'e kjoa xi ndaa tjín? Mìtsà yá tjín xi ndaa xítà, tà

jngòd Nainá. Tsà mejèn-lè nga s'e-lè kjoabinachon nita kjé-ne, tíkitasoìn kjoftxoma-la Nainá.

¹⁸Xítà jè kiskònangui:

—¿Ná-laá kjoftxoma-ne?

Jesús kitsò-la:

—“Kì xítà nik'in; kì kjoa chijngui 'ni; kì chijé 'ni; kì 'én ndiso nokjoi it'aà ts'e xítà xi k'ejí; ¹⁹jchaxkoìn na'èn-lè kò nea-lè; títsjachi xítà xingui koi tsà tí yijo tsji-ne.”

²⁰—Ngats'ìi kjoftxoma koi jyeé kisikita-sòn —kitsò jè tí—. ¿Mé xi chija isa-na?

²¹Jesús kitsò-la:

—Tsà mejèn-lè nga nguì kixi kjini, t'in, tatjini yije tsojmì xi tjín-lè. Jè ton-lè tíka'bí-la xítà ima mé-ne nga s'e-lè kjoa machikon-t'ín jan ngajmii. Ikjoàn nchrobátjngui-ná.

²²Xítà jè, k'e nga kii'nchré 'én koi, tà baá komà-la, koi kjoa-la nga 'nó kjìn tsojmì tjín-la.

²³K'eé kitsò-la xítà xi kota'yàt'aà-la Jesús:

—Okixí xi xan-nò. 'Nó 'in koma-la jñà xítà nchiná nga kjoahas'en-jìin nànda tíhotixoma jè xi ngajmii nchrobá-ne. ²⁴Ngui jngòd k'a koxan-nò, isaá mì 'in koma-la jngòd cho camello nga kjoahas'en xkon nindoò xi tjahaña-ne nikje, mì k'oaá-ne koi jngòd xítà nchiná xi 'nó tjín-la tsojmì nga koma kjoahas'en-jìin nànda tíhotixoma jè xi ngajmii nchrobá-ne.

²⁵K'e nga kii'nchré 'én koi jñà xítà xi kota'yàt'aà-la Jesús tà kjòkkón-la. K'eé kitsò:

—¿Yá-né xi kitjokajìin kjo'in kjoa ts'e jé-la?

²⁶Jesús kiskòd'an, kitsò-la:

—Jñà xítà mikii koma-la kochrjekajìin kjo'in inìma-la. Tanga xi Nainá komaá-la ngats'ìi kjoa.

²⁷K'eé kitsò Pedro:

—Na'èn, ngajen, jyeé kinikítsajna yije-jen ngats'ìi tsojmì xi tjín-najen, koi jì tjaàtjngui-lèjen. ¿Mé xi tjoé-najen?

²⁸Jesús kitsò-la:

—Xi okixí xi xan-nò, k'e nga kijchò nachrjein nga koxitseyá jngòd k'a isò'nde, kò 'an xi Kí'ndí-la Xítà xan-la yijo-na, k'e nga kótijnasoàn íxile xi 'nó jeya tíjna, jñò, xi jye 'an tjaàtjngui-ná, tíkoáá yaá kitsajnasòn íxile ts'e kjoftxoma xi tejó ma-ne, nga jñò kíndaajìin-là jñà xítà xi tejó tje-la ts'e naxandá Israel. ²⁹Ngats'ìi xi kjoa ts'an

kisikjına ni'ya-la, 'ndse, ndichja, na'èn-la, nea-la, chjoón-la, ixti-la, nangui-la, jngoò sindo k'a k'oa tjin tjoé isa-la. Tikoáá tjoé-la kjoabinachon nita kjé-nè. ³⁰ I'ndeí, kjin xita xi títsajna ítjòn, k'e nga koma iskan jña kítsajna tjingui. Kò xi títsajna tjingui i'ndeí k'e nga koma iskan jña kítsajna ítjòn.

20

Chi'nda xi kisixáko tsojmi tje

¹ Koni s'in otixoma jè xi ngajmii nchrobá-ne, k'oaá s'in ngaya-la koni tsá jngoò xita xi tjin-la nangui. Kii nga tajñöya nga kii kátsji chi'nda xi sùxáko nánda tjin-la toò uva. ² K'e nga jye tsibindaajijn-ko nga koiichji-la koni tjin sikijne xita chi'nda nga jngoò nachrjein, ijkjoán kisikasén nánda kisixá. ³ Jngoò k'a kii jè nei-la xá koni xi nijaán-la nga tajñöya. Kijtsee isa chi'nda xi tiyijojijn nditsin xi tsjin-la xá. ⁴ Kitsò-la: "Tanguió tixáko-ná. 'An kichji-nò koni tjin machji-nò." Kii chi'nda koi nga kisixá. ⁵ Jè nei-la xá, kii jngoò k'a k'e nga ijchò nchisen. Tikoáá kii jngoò k'a k'e nga ijchò xi ján nga kjòhoxòn. ⁶ Jye-la ijchò tsá xi 'òn nga kjòhoxòn, itjo jngoò k'a jè nei-la xá; koa kisakò isa-la chi'nda xi tà jyò títsajna. Kitsò-la: "¿Mé-ne tà jyò títsajna-nò kó nga kò'ba-nò nachrjein nga mì nixá-nò?" ⁷ Jña chi'nda koi kitsò: "Koií-né nga mì ya tsjá xá-najen." K'ee kitsò-la: "Tanguió ndaa tsá jño; tanguí tixá ján ijijn tsojmi tje-na." ⁸ K'e nga jye kòjñò, jè nei-la xá kitsò-la jè xita xi síkinda chi'nda-la: "Tinójjoa-là ngats'iì chi'nda. Tichji-la. Títs'iako-ne jña xi iskan kófahas'en xá-la; koa jña xi ítjòn kófahas'en, tikjehet'aà-ne." ⁹ K'ee kii chja-la jña chi'nda xi jahas'en xi 'òn nga kjòhoxòn; k'oaá tjin tsibichji-la koni tjin chji-la nga jngoò nachrjein nga jngoò jngoò. ¹⁰ K'e nga kjòchji-la jña chi'nda xi jahas'en tajñöya, k'oaá komà-la tsá isaá tse kochji-la. Tanga tà ngásòn tjin kjòchji-la koni tjin machji-la nga jngoò nachrjein nga jngoò jngoò. ¹¹ K'e nga jye kjòchji-la chi'nda koi ijkjoán tsibits'ia nga tsatit'aà jè nei-la xá. ¹² Kitsò-la: "Jña chi'nda xi iskan kòbijchó, tà jngoò hora kásixá, koa ngajen kànixá-najen nga kò'ba nachrjein koa kànikjeiin-lajen ndobá nga kò'ba nachrjein. Tà ngásòn tjin tìbichji-najen." ¹³ Tanga jè nei-la xá kitsò jngoò-la jña chi'nda: "Ji amigo mitsà mé xi

ch'o tisiko-lè; k'oaá tjin tìbichji-lè koni tjin chji-la nga jngoò nachrjein nga k'oaá s'in kàchibá. ¹⁴ Chjoí chji-lè koa t'in-ne. K'oaá s'in mejèn-na nga k'oa tjin tsjaà-la jè xi iskan kásixá koni tjin tìtsjaà-lè. ¹⁵ Nga ko tòn-na, ¿a mì tji'nde-na nga k'oas'in s'iaàn koni s'in mejèn-na? ¿A maxitakòn-né nga 'an ndaa xita?"

¹⁶ Jesús kitsò isa:

—K'oaá s'in koma jña xita xi títsajna tjingui nachrjein i'ndeí, nga koma iskan, jña kítsajna ítjòn; koa jña xi títsajna ítjòn i'ndeí nga koma iskan jña kjoehet'aà-ne. [Kjin ma-ne xi xó chja-la Nainá tanga chiba ma-ne xi tjájin.]

K'oaá s'in tsibéngjmi Jesús kjoabiyaa-la xi ma-ne ján k'a

(Marcos 10:32-34; Lucas 18:31-34)

¹⁷ Jesús k'e nga nchifi ján naxandá Jerusalén, kiichjat'aàxin-la jña xita xi kota'yat'aà-la xi tejò ma-ne, kitsò-la:

¹⁸ —I'ndeí nga tìtsahonguiá naxandá Jerusalén, 'an xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijo-na yaá tsoab'ño-na xita skò-la no'mii kò xita xi okóya kjotixoma-la Nainá xi kiskii Moisés nga koi'nè-na kjoabiyaa, ¹⁹ ijkjoán sùngatsja-na jña xi mìtsà xita judío nga sùsobà-na, kojá-na, koòt'aà-na krò. Tanga xi koma ján nachrjein kjoáya-na.

Kjondaa xi kisijé nea-la Jacobo kò Juan
(Marcos 10:35-45)

²⁰ Nea-la Jacobo kò Juan ixti-la Zebedeo ijchòkon nánda tjna Jesús. Tjikoé ixti-la. Tsasixkó'nchit'aà-la Jesús nga kisijé jngoò-la kjondaa. ²¹ Jesús kiskònangui-la, kitsò-la:

—¿Mé xi mejèn-lè?

Jè chjoón kitsò:

—Ya nánda kotixomai, tjiì okixi nga ya kàtiyijòt'aà-lè ixti-na. Jngoò kàtijnakixi-lè koa jngoò kàtijnat'aà-lè xi ngaskón-lè.

²² Jesús kitsò-la:

—Mikii 'yaá mé xi nijé. ¿A kichikjoaá-nò nga kotojñoò jè kjo'in xi 'an kotojñaá?

Xita koi kitsò:

—Kichikjoaá-najen.

²³ K'ee kitsò-la Jesús:

—Okixi-né, k'oaá tjs'in kotojñoò kjo'in koni 'an, tanga xi 'an tsjaà-nò nga ya kítsajnat'aà-ná ya kixi-nà kò ngaskón-na mìtsà 'an okò-na nga tsjaà-nò. Jña i'nde koi,

jñà tjoé-la xita xi Nainá títasajna-da-la nga tsjá-la.

²⁴ K'e nga kù'nchré jñà xita-la Jesús xi i'nga xi te ma-ne, kòjti-la it'aà ts'e xita xi jò ma-ne. ²⁵ Jesús kiichja-la, kitsò:

—Jyeé tjiin-nò nga jñà xita sko-la nax-andá, nangui síkítasjna xita-la xi jñà otíx-oma-la. Tíkoáá jñà xita xi 'nga xá tjin-la, jñà xi beé nga otíxoma-la xita. ²⁶ Tanga jñò mikii k'oas'in s'een. Tsà jngòò xita xin-guioo mejèn-la 'nga kijná, jè xi kátasíxá-la xita xi i'nga. ²⁷ Ko jè xi mejèn-la kijná ítjòn, chí'nda-nò kátama. ²⁸ 'An xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijo-na, mìtsà koi xá j'i-na nga 'an kòs'in-na, tà saá 'an síixá-la xita xi i'nga kò tsjaà yijo-na nga kiyá mé-ne nga kjin xita kítjokájin-ne kjo'in xi kjoa ts'e jé-la.

Kó kisiko Jesús nga kisindaà-ne xita xi jò ma-ne xi mikii tsejèn-la

(Marcos 10:46-52; Lucas 18:35-43)

²⁹ K'e nga jye nchifi-ne ya naxandá Jericó, kjin xita kítjinguí-la Jesús. ³⁰ Ya indii ndiyá koni s'in tifi Jesús, jò xita xi mikii tsejèn-la títasjna. K'e nga kù'nchré nga jè Jesús tífaya ndiyá, 'nó kiichja-la kitsò-la:

—jNa'èn, nga ya nchrobát'aà-ne tje-la xitaxá ítjòn David [nga jì tijná ngajo-la] jchahimatakòn-nájen!

³¹ Jñà xita xi tjiko Jesús tsohótiko-ne nga jyò kátítasjna, tanga jñà xita xi mikii tsejèn-la, lsaá 'nó kiichja, kitsò:

—jNa'èn, xi tje-la David, jchahimatakòn-nájen!

³² K'ée tsasjna Jesús koa kiichja-la, kiskò-nangui-la, kitsò-la:

—jMé xi mejèn-nò nga síiko-nò?

³³ Jñà xita koi, kitsò:

—Na'èn, mejèn-najen nga kátatsejèn-najen.

³⁴ Jesús kjòhimakeè jñà xita koi. Tsohót'aà-la tsja xkon koa nitoón kjòtsejèn-la. Ikjoàn kítjinguí-la Jesús.

21

Kó kitsò xita naxandá k'e nga jahas'en-jin Jesús ján Jerusalén

(Marcos 11:1-11; Lucas 19:28-40; Juan 12:12-19)

¹ K'e nga jye kjomèè bijchó chraña-la naxandá Jerusalén ijchò jngòò naxandá xi 'mì Betfagé ya chrañat'aà-la nindoò Yá Olivo.

Jesús kisikasén jò xita xi kota'yat'aà-la. ² Kitsò-la:

—Tanguió ján ndí naxandá itsé xi kijnat'aà ján koa ya sakó jngòò-nò orra xi tjit'aà 'nó kò ndí búrró ki'ndí-la. Chíjnda 'nó koa nchrohóko-ná. ³ Tsà yá xi kó kítso-nò, kòt'in-là: “Jè xó Na'èn-ná kochjeén-la koa nitoón xó síikasén-ne.”

⁴ K'oa s'in komà mé-ne nga tsitasòn-ne koni s'in kiskii xita xi kiichja ngajo-la Nainá, nga tsò:

⁵ Kot'in-la naxandá Sión:

“Chítsejèn-là Xita ítjòn-lè;

nga jíí nchrobá katsejèn-lè;

imaá kji;

tínasòn jngòò-la búrró,

jngòò ndí búrró itsé xi ki'ndí-la cho ch'a.”

⁶ Kii jñà xita xi kota'yat'aà-la Jesús, k'oas'in kisikitasòn koni s'in kisatíxá-la.

⁷ K'e nga ijchòko ñanda tijná Jesús jè orra kò ki'ndí-la, jñà kisikjeén nikje-la nga tsohótja-la; ikjoàn tsibijnasòn-la Jesús. ⁸ Koa jñà xita xi kjin ma-ne tsohójngòò nikje-la ya iya ndiyá. Tjin i'nga xi chrja-la yá tsate, ikjoàn tsohójngòò iya ndiyá. ⁹ Jñà xita xi tjima ítjòn-la kò xi tjinguí-la tsibít's'ia nga 'nó kiichja, kitsò:

—jJeya kátijná jè xi ya nchrobát'aà-ne tje-la xitaxá ítjòn David [nga jè kijná ngajo-la]! jMé ta ndaà-la jè xi nchrobá ngajo-la Na'èn-ná! jJeya choòn ján ngajmì!

¹⁰ K'e nga jahas'en Jesús ya naxandá Jerusalén ngats'iì xita naxandá tà kjòxkón-la, koa kiskònangui-la xikjín. Kitsò:

—jYá xita-ne jè?

¹¹ Jñà xita xi kjin ma-ne kitsò:

—Jè xita xi chja ngajo-la Nainá xi Jesús 'mì xi Nazaret ts'e, ya nangui Galilea.

K'e nga tsachrje ingo ítjòn jñà xita xi otjina tsojmi

(Marcos 11:15-19; Lucas 19:45-48; Juan 2:13-22)

¹² Jesús jahas'en ya nditsin ingo ítjòn-la Nainá, tsachrje yije ngats'iì xita xi ya nchi-hotijná kò nchihotse tsojmi ya nditsin ingo. Kisihitkjá ímíxa-la jñà xita xi síkijatjya ton kò tíkoáá kisikatsjóò íxile-la jñà xi otjina nise paloma. ¹³ Kitsò-la:

—Jè Xojon-la Nainá tsò-né: “Ni'ya-na, ni'ya-la ochikoón k'óin.” Tanga jñò, nguijo-la xita chíjé títas'ne.

¹⁴ Nga ya ingo íjtòn tǐjna Jesús, ijchò kin-chat'aà-là xǐta xi mikìl tsejèn-là kò xi tsá'yá kjoàn; jè Jesús kisindaà-ne xǐta koi. ¹⁵ Jǐnà xǐta skò-là nò'mìl kò xǐta xi okóya kjotíxoma-là Nainá xi kisikil Moisés kòkjan-là k'e nga kǐjtsee kjòxkón xi kis'iin Jesús kò nga kii'nchré 'én-là jǐnà ndí íxti xi chjaya iya ingo íjtòn, nga tsò: "Jeya kàtǐjna jè xi ya nchrobát'aà-ne tje-là xǐtaxá íjtòn David [nga jè kǐjna ngajo-là]" ¹⁶ K'eé kùichja xǐta koi, kitsò-là Jesús:

—¿A na'yà-né? ¿A ndaa tsò 'én xi chja jǐnà íxti koi?

Jesús kitsò:

—Jon, 'nchré-ná. ¿A k'j'eè bixkejñòò Xojon-là Nainá nga tsò?:

Jǐnà ndí íxti xi jtabá kjoàn kò ki'ndí xi sa oki, jǐnà-né xi tǐtsajnaandá nga jeya sǐkǐjna Nainá.

¹⁷ Jesús yaá kisíkǐtsajna jǐnà xǐta koi, itjo-jǐn-ne ya naxandá íjtòn Jerusalén. Kii ján naxandá Betania. Yaá kisíkǐjaya nga nǐtjen.

*K'e nga jè Jesús kisixí yá-là toò ikò
(Marcos 11:12-14, 20-26)*

¹⁸ K'e nga tajñdya nga tǐfi-ne Jerusalén, Jesús, kjòhojò-là. ¹⁹ Kǐjtsee jngòò yá-là toò ikò xi ya chrañá indii ndiyá sǐjna. Kii katsejèn-là tanga nǐmé toò yǐj-là. Tà xkaá tǐjn-là. K'eé kitsò-là Jesús:

—Ni tǐ jngòò nachrjein koja-lè toò.

Koǎ jè yá toò ikò nǐtoón kixí. ²⁰ K'e nga kǐjtsee jǐnà xǐta xi kota'yát'aà-là Jesús, tà kjòxkón-là. K'eé kiskònangui-là mé-ne nga tà nǐton kixí-ne jè yá-là toò ikò.

²¹ Jesús kitsò-là:

—Xi okixí, tsà ndaa mokjeiín-nò ít'aà ts'an, tsà mì jò tǐjn-là inǐma-nò, komaá-nò nga k'oas'ín s'eén koni s'ín kàsikoaa jè yá ikò; tǐkooá komaá-nò k'oin-là jè nindòò: "Tisixìn; ján tǐkatjen-jǐn yijo-lè ndáchikon." Kò k'oaá s'ín koma. ²² Jǐnò, tsà ndaa mokjeiín-nò nǐta mé xi sǐjé k'e nga kǐtsi'ba, k'oaá s'ín tjoé-nò.

*Kjotíxoma xi tǐjn-là jè Jesús
(Marcos 11:27-33; Lucas 20:1-8)*

²³ K'e nga jye komá kjoa koi, Jesús jahas'en ya ndǐtsin ingo íjtòn kò k'e nga tǐhokóya-là xǐta ijchòkon jǐnà xǐta skò-là nò'mìl kò xǐta xǐtǐngá-là jǐnà xǐta judío. Kiskònangui-là:

—¿Mé kjotíxoma xi tsjá'nde-lè koni s'ín n'ì? ¿Yá xi kitsjaà-lè kjotíxoma koi?

²⁴ Jesús kitsò-là:

—Tǐkooá 'an skònangui jngòò-nò kjoa. Jǐnò, tsà kòk'oin-ná, tǐkooá 'an k'oaá xán-nò yá xi kitsjaà-na kjotíxoma koni s'ín s'iaàn. ²⁵ Jè Juan, k'e nga kis'iin bautizar xǐta, ¿yá xi kitsjaà-là kjotíxoma? ¿A Nainá-né xi tǐjna ngajmìl, o xi tà xǐta-né?

Jǐnà xǐta koi k'eé tsajoóya-ne. Kitsò-là xǐkjún:

—Tsà kixoán: "Nainá kitsjaà-là kjotíxoma", kǐtso-ná: "¿Mé-ne mikìl kòkjeiín-nò ít'aà ts'e?" ²⁶ Koǎ tsà kixoán: "Ít'aà ts'e xǐta-né", tsakjoòn-ná tsà koi nachrjein-là jǐnà xǐta naxandá skaàn-kò-ná, nga ngats'ìi, ngui k'oaá tsò nga jè Juan, jngòò xǐta xi kùichja ngajo-là Nainá.

²⁷ K'eé kùichja, kitsò-là Jesús:

—Mì kǐ 'ya-jen.

Koǎ jè Jesús kitsò-là:

—Tǐkooá 'an mikìl k'oa xán-nò yá xi kitsjaà-na kjotíxoma koni s'ín s'iaàn.

Kjoa xi mangásòn ts'e íxti xi jò ma-ne

²⁸ Jesús kiskònangui-là, kitsò-là:

—¿Jǐnò, kó bixón? Jngòò xǐta xi jò ma íxti x'in-là kitsò jngòò k'a-là jngòò ti-la: "Na'èn, t'in, tixá-là jè toò uva-na." ²⁹ Ti jè kitsò: "Majín-na." Tanga koma iskan, kisíkǐtsjeèn; k'eé kii síxá. ³⁰ Na'èn-là k'eé kii nga kiiikon ti xi jngòò. K'oaá tǐ kitsò-là. Tanga ti jè, kitsò: "Ndaà tǐjn na'èn, komaá kǐján." Tanga mikii kii. ³¹ ¿Ná-laá nga ingajò íxti xi kisíkǐtasòn-la na'èn-là?

Jǐnà xǐta kitsò:

—Jè xi íjtòn.

K'eé kitsò-là Jesús:

—Okixíí xi xan-nò, jǐnà xǐta xi síkǐhǐjtǐ tsojmì ts'e Roma kò jǐnà íchǐjín ská, isaá nǐton kjoahas'en nǐanda nga Nainá tǐhotíxoma mì k'oaá-ne koni jǐnò. ³² Nga jè Juan xi kis'iin bautizar xǐta k'oií xá j'ìi-ne nga tsakóya-là xǐta kós'ín sǐjǐchá yijo-là, tanga jǐnò mikii kòkjeiín-nò. Koǎ jǐnà xi síkǐhǐjtǐ tsojmi kò jǐnà íchǐjín ská kòkjeiín-là. Tanga jǐnò ndaa nas'ín kǐ'yaá yije kjoa koi, mikii kinikájno jé-nò kò mikii kòkjeiín-nò.

Jǐnà chǐ'nda ts'en

(Marcos 12:1-12; Lucas 20:9-19)

³³ Tǐnà'yaá jngòò-là kjoa xi mangásòn. Jngòò xǐta xi tǐjn-là nangui, tsibítje toò uva kò tsibíndii-là ínchǐbá, íkjoàn tsibindaá jngòò i'nde nǐanda tsi'nóngui nandá-là toò uva. Tǐkooá tsibindaá jngòò torre nǐanda bit-sajna xǐta nga síkǐnda yije kòhotǐjn. Íkjoàn

kisikña-la nangui-la xita xi kje'ei nga kisixásòn. I kjoàn kii nei-la nangui ñánda i'nde kjiin. ³⁴ K'e nga ijchò nachrjein-la nga jye kòjchá toò uva, jè nei-la nangui kisikasén xita chi'nda-la nga kisijé-la xi jè oko-la ts'e toò uva xi kòjchá. ³⁵ Tanga jña xita xi kisixásòn nangui kitsobà'ño xita-la jè nei-la nangui. Jngòò xi tsi'beé-la kò jngòò xi kisik'en koa jè xi ijngòò ndajo tsibiné. ³⁶ K'e komà iskan jè nei-la nangui isaá kjin xita-la kisikasén tanga jña xita xi síxásòn nangui ta ngásòn kisikò ngats'iù chi'nda xi j'i.

³⁷ K'e nga jyehet'aà-ne kisikasén ki'ndí-la. Kisikítsjeèn kitsò: "Skoexkón-la ki'ndí-na." ³⁸ Jña xita xi síxásòn nangui k'e nga kijtsee jè ki'ndí-la nei-la nangui tsajoóya-ne, kitsò-la xikjín: "Jè jèe xi tjoé kjotjò-la i'nde, sik'eén kò tsaján koma i'nde." ³⁹ Kitsobà'ño, tsachrjeiin ya nangui ñánda tíjtje toò uva. I kjoàn kisik'en.

⁴⁰ Jñò, ¿kó bixón? K'e nga kjoí nei-la nangui, ¿mé xi siiko jña xita xi kisixásòn nangui-la?

⁴¹ Jña xita xi nchi'nchré kitsò:

—Jngòò k'aá siik'en jña xita ts'en; mikii kohimakeè. Kò jè nangui-la, kje'ei xita siikña-la xi koi'chjí kó kji oko-la k'e nga kòjchá toò uva.

⁴² Jesús kitsò-la:

—¿A kje'eè bixkejñò Xojon-la Nainá nga tsò?:

Jè ndajo xi tsachrjekàngui chjinechrjò nga sa ítjòn,

jè-né xi komà ndajo tàts'en chrjò-la ni'ya.

K'oaá s'in kis'iin Nainá.

Jñá, tà maxkón-ná k'e nga 'yaá kjoa koi.

⁴³ K'oií koxan-nò jñò, tjáxin-nò kjoa machikon-t'in nga jè Nainá tíhotixoma-nò. Jña tjoé-la xita xi k'oaá s'in síxá koni s'in ok'in-la xá-la Nainá. ⁴⁴ Xi it'aà ts'e ndajo, ni'ta yá-ne xi kixosòn ndajo jè, koxkoaya-né; kò tsà jè ndajo skané xita, kochijo-né.

⁴⁵ Jña xita sko-la no'miil kò xita fariseo, k'e nga kii'nchré koni s'in kiichja Jesús nga tsi-bénojmi'én xi mangásòn, k'eé kjòchija-la nga it'aà ts'e-né koni s'in kiichja Jesús.

⁴⁶ Tik'eé-ne mejèn kitsobà'ño Jesús tanga jña kitsakjòn-la xita naxandá, koi-né nga k'oaá s'in mokjeiin-la jña xita nga jè Jesús, jngòò xita xi chja ngajo-la Nainá.

22

S'eí xi bitjo k'e nga bixan xita
(Lucas 14:15-24)

¹ Jesús tsibíts'ia ijngòò k'a nga tsakóya-la xita kjoa xi mangásòn. Kitsò:

² —Koni s'in otxkoma jè xi ngajmii nchrobá-ne, k'oaá s'in mangásòn koni jngòò xitaxá ítjòn xi tsibíjna jngòò s'eí k'e nga chixàn ti-la. ³ Kisikasén chi'nda-la mé-ne nga kii kichja-la ngats'iù xita xi xó kinokjoa-la nga ti-la tibixan. Tanga jña xita koi, mikii kòkjeiin-la nga kii s'eí.

⁴ Jngòò k'a kisikasén chi'nda-la xi kje'ei. Kitsò-la: "Kot'in-là jña xita xi jye kii'nchré. Tsojmi xi skine, jyeé tjindaà; jyeé kisik'en nchraja-na, cho xi 'ño xiné. Jyeé tjindaà yije kóhotjín. Kàtjanchrobá s'eí." ⁵ Tanga jña xita koi mikii kisís'in. Tjín xi rancho-la kii-katsejèn-la; tjín xi kjohima-la kii. ⁶ Koa jña xita xi i'nga, kitsobà'ño chi'nda-la jè xitaxá ítjòn. Kiskaàn-kò koa kisik'en. ⁷ Jè xitaxá ítjòn, 'ño kòjti-la. K'eé kisikasén xita soldado nga kisik'en yije kóhotjín jña xita koi nga ma-la sík'en-ná, koa tsaká naxandá-la. ⁸ Jè xitaxá ítjòn, ijngòò k'a kitsò-la chi'nda-la: "Kixíí kjoa, jyeé tjindaà yije xi kjoa ts'e s'eí, tanga jña xita xi jye kii'nchré, mikii mochjeén-la nga i kjoíí.

⁹ Tanguió ijngòò k'a ya ndiyá jngòò osen-la naxandá, tinókjoa-la xita ni'ta yá-ne xi skajñòò nga s'eí tjín kjoa ts'e xita xi bixan." ¹⁰ Jña chi'nda-la xitaxá ítjòn kii kixkóya xita incho calle ni'ta yá xi kjòtsja-la nga kii s'eí, xita xi ndaà kò xi mikii ndaà; k'oaá s'in kitsee ni'ya.

¹¹ Jè xitaxá ítjòn, k'e nga jahas'en ni'ya, kiskòotsejèn-la jña xita xi ijchò. K'eé kijtsee jngòò xita xi ya tjínajiiin nga mikii íkjá nikje-la xi ts'e kjoa bixan. ¹² Kitsò-la: "Jí, amigo, ¿kó s'in komà nga kòbitjaas'iin ijndé nga mikii kichíkejé nikje xi ts'e s'eí?" Tanga xita jè, tà jyò tsibijna. ¹³ Jè xitaxá ítjòn kitsò-la jña xita xi nchisis'in-la ímíxa: "Tit'aà'ño ndsokò kò tsja. I kjoàn tikatjeen ján ijiiin jñò ya ñánda nga skindaya kò sijts'iin ni'ño."

¹⁴ Kitsò-isa Jesús:

—K'oaá s'in koma nga kjin ma-ne xita xi nokjoà-la tanga tà chibaá ma-ne xi tjájiin.

Kjoa nga machíjtí tsojmi

(Marcos 12:13-17; Lucas 20:20-26)

¹⁵Jñà xit̃a fariseo k'ée kiì tsajoóya-ne nga mejèn-là kohòngui Jesús mé 'én xi kichja.

¹⁶Koif kjoa-là nga kisikasén-là Jesús xita-là ko xit̃a-là Herodes; kiskòngui-là, kitsò-là:

—Maestro, 'ya-nájen nga 'én kixií xi nokjòì koa k'oaá s'in okòyì ndiyá-là Nainá koni s'in tjin xi kjoa kixi. Mikii 'ni kindá koni tsò-lè xit̃a; ko mìtsà jè chitsejèn-jnoi kó kjoàn xit̃a. ¹⁷Koatin-nájen. ¿A ndaà tjin nga kichjítjì-jen tsojmì it'aa ts'e xitaxá ítjòn ts'e Roma, a xi majin-né?

¹⁸Jesús kjòchija-là nga ch'o nchisikít-seèn. K'ée kitsò-là:

—Jñò, xit̃a xi jò isén tjin-nò, mé-ne chonachan-ná. ¹⁹Takó-ná jè ton xi machjítjì-ne tsojmì.

K'ée j'iiko jngòò-là ton denario. ²⁰K'e nga kijtsee Jesús, kiskòngui-là, kitsò-là:

—¿Yá ts'e isén jè ko jè 'in xi tjit'aa?

²¹Kitsò xit̃a koi:

—Ts'ée César, xitaxá ítjòn ts'e Roma.

K'ée kitsò-là Jesús:

—Tji-lá César xi ts'e César koa tji-lá Nainá xi ts'e Nainá.

²²K'e nga kiì'nchré 'én koi jñà xit̃a fariseo ko xit̃a-là Herodes, tà kjòxkón-là. Kitsjiin Jesús, ikjoàn kiì-ne.

Kó s'in koma k'e nga kjoaáya jngòò k'a-là xit̃a xi jye k'en

(*Marcos 12:18-27; Lucas 20:27-40*)

²³Tikoi-ne nachrjein ijchòkon Jesús jñà xit̃a saduceo nga mikii mokjeiín-là nga faáya-là jñà xit̃a xi jye k'en. Xit̃a koi kiskòngui-là Jesús, ²⁴kitsò-là:

—Maestro, Moisés kitsò-né: “Tsà jngòò xit̃a x'in kiyá xi mikii kis'e-la ixti ko chjoón-là, jè 'ndse mik'en kixan-ko jngòò k'a chjoón-là 'ndse nga s'e-la ixti xi tje ts'e 'ndse.” ²⁵Kis'e xó jngòò k'a xit̃a ijndé xi itoò komà 'ndse. Jè xi síjna ítjòn chixàn, tanga k'e nga k'en, mikii kis'e-la ixti koa jè 'ndse xi ma jò-ne tsibijnako jè chjoón ka'an.

²⁶K'oaá t̃i komàt'in jè 'ndse xi ma jò-ne ko xi ma jàn-ne skanda komà itoò. Nijngòò xi kis'e-la ixti. ²⁷Xi jyehet'aà-ne, k'en jè chjoón. ²⁸K'e nga tsà kjoaáya jngòò k'a-là mik'en, ¿ñá-láá nga itoò 'ndse xi koma chjoón-là? Nga jñà chixàn-ko nga itoò.

²⁹K'ée kitsò-là Jesús:

—Jñò, maskáya-nò koi-né nga mikii 'yaà kó s'in tichja Xojon-là Nainá ko nga'ño xi tjin-là Nainá. ³⁰K'e nga kjoaáya jngòò k'a-là

mik'en, íchjín, íchjá, m̃i t̃i kiì kixan-ne. K'oaá s'in s'e koni jñà àkjale xi títajna nga-jmii xi ts'e Nainá. ³¹Jè kjoa nga faáya jngòò k'a-là mik'en, ¿a k'j'èè bixkejñòò Xojon-là Nainá nga jè sobà Nainá xi kitsò: ³²“An-ná xi Nainá tsò-na Abraham, Isaac ko Jacob?” jñà xi jye k'en, mìtsà Nainá tsò-là xi Nainá; tà jñà xi títajnakon xi Nainá tsò-là! [Nga it'aa ts'e Nainá, títajnakon xit̃a koi.]

³³Jñà xit̃a naxandá, k'e nga kiì'nchré 'én koi, tà kjòxkón-là koni s'in tsakóya Jesús.

Jè kjotixoma-là Nainá xi t̃jna ítjòn

(*Marcos 12:28-34*)

³⁴Jñà xit̃a fariseo k'e nga kiì'nchré nga Jesús kisikítajnajyò jñà xit̃a saduceo, tsibixkóya xikjín. ³⁵Jngòò xi xit̃a ts'e, xi chjine xojon-là kjotixoma-là Nainá xi kiskii Moisés, mejèn-là skót'aa Jesús nga skò-nachan-là. Kiskòngui-là, kitsò-là:

³⁶—Maestro, ¿ñá-láá kjotixoma xi isa t̃jna ítjòn nga yije kjotixoma ts'e Moisés?

³⁷Jesús kitsò-là:

—“Titsjachi Na'en-ná xi Nainá 'mi-la, nga ko inima-lè ko kjohitsjeèn-lè ko nga tijnakoin.” ³⁸Jè kjotixoma xi isa 'nò tjin ko xi t̃jna ítjòn. ³⁹Jè xi ma-ne jò, k'oaá t̃i tsò-ne: “Titsjachi xit̃a xingui xi i'nga koni tsà t̃i yijo tsiji-nè.” ⁴⁰Jñà títajna ítjòn jñà kjotixoma koi. Yaá bitjokàt'aa kóhòtjín kjotixoma xi i'nga xi ts'e Moisés ko xi ts'e xit̃a xi kiichja ngajo-là Nainá.

Nánda kitjen-là Cristo [xit̃a xi xó kisikasén-ne Nainá]

(*Marcos 12:35-37; Lucas 20:41-44*)

⁴¹Tà kó yaá títajna jñà xit̃a fariseo. Jesús kiskòngui-là, kitsò-là:

⁴²—¿Jñò, kó bixòn it'aa ts'e Cristo [jè xit̃a xi xó síkásén-ne Nainá]? ¿Nánda kitjen-là?

Jñà xit̃a fariseo kitsò:

—Yaá kjinchrobàt'aa-ne tje-là xitaxá ítjòn David [nga jè kijná ngajo-là].

⁴³K'ée kitsò Jesús:

—Tanga jè David k'e nga kiichja nga ko nga'ño-la Inima Tsejè-là Nainá, kitsò it'aa ts'e Cristo: “Jè otixoma-na.” K'oaá s'in kiichja David:

⁴⁴Jè Nainá kitsò-là jè xi otixoma-na:

“Tijnat'aà-ná i kixi-na

skanda k'e nga sikítajnanguia ndsokoi jñà xi kondra-lè nga 'an jye kisikijne-là.”

⁴⁵Jè David, tsà kòs'ín kitsò-là Cristo [jè xita xi xó síkasén-ne Nainá], ¿kó s'ín tjin-ne nga ya nchrobát'aà-ne tje-là xitaxá ítjòn David?

⁴⁶Nijngòò xi koma-là nga kisikátji-ne 'én koi. Tjen-ne nachrjein koi, mì tì yá xi kjò'ño-ne ikon nga kiskònangui isa-là 'én xi kj'eíí.

23

Kiís'ín kiichja Jesús ít'aa ts'e xita fariseo ko xita xi okóya kjotíxoma-là Nainá

(Marcos 12:38-40; Lucas 11:37-54; 20:45-47)

¹Xi komà iskan kitsò-là Jesús jñà xita xi kjèn ma-ne ko xita xi kota'yàt'aà-là:

²—Jñà xita xi okóya kjotíxoma-là Nainá xi kiskii Moisés ko jñà xita fariseo tjin-là xá nga okóya kjotíxoma-là Nainá xi kiskii Moisés. ³Tiná'yaà yije-là koni s'ín okóya-nò. Tanga mikii k'o'a 'nè koni s'ín jñà xita koi. Kj'eíí tsò ko kj'eíí s'ín. ⁴Jñà xita koi bínè-là xita xi kj'eíí kjotíxoma-là xi 'ño 'in tjin koni tsà ch'á i'í sík'a xi mikii k'a-là; koa jñà xita xi okóya kjotíxoma, ni itsé síchját'aà-là jñà xita nga síkitasòn kjotíxoma-là. ⁵Koni s'ín s'ín yije kjoa koi, tà jè-né nga mejèn-là nga isa ndaa skoe xita. Jè Xojon-là Nainá xi ót'aà tjen-là ko chrja-là, isaá ì s'ín; koa jè nikje xi ókjá, isaá ndojò kjoàn s'ín lixto xi titjòn-là nikje-là, tà jè xi mejèn-là nga okó yijo-là nga tsò nga xita tsjeè-là Nainá-né. ⁶Mejèn-là nga jñà kitsat'aà ítjòn ímixa k'e nga kjèn xita nanda tjin s'eí ko ya ni'ya ingo sinagoga mejèn-là nga jñà kítasanè íxile xi jncha ítjòn. ⁷Tikoaá mejèn-là nga skoejkón xita xi kj'eíí, ndaa síxat'aà ya ndítsin; kítso-là: “Maestro, Maestro.”

⁸Tanga jñò, mikii biì'nde nga “Maestro” kítso-nò xita; ngats'ioò jñò, 'ndsè chibákoo xinguiqoo; tà jngòò ma xi Maestro-nò, jè Cristo [xita xi xó kisikásén-ne Nainá]. ⁹Nijngòò xi “Na'èn” 'mì-là ì ít'aà nangui; tà jngòò ma xi Na'èn-nò xi tijná ngajmii. ¹⁰Koa ni yá xi xita sko-là kítso-nò; tajngòò Cristo xi sko-là tijná-nò. ¹¹Jè xi 'ño 'nga síkijna yijo-là ít'aà tsajòn, jè-né xi síxá-là xita xi i'nga. ¹²Jè xi 'nga síkijna yijo-là, isaá nangui kijná nga koma iskan; ko jè xi nangui síkijna yijo-là, isaá 'nga kijná nga koma iskan.

¹³¿Ima xó-nò jñò, xita xi okóya kjotíxoma-là Nainá xi kiskii Moisés, ko jñò xi xita

fariseo, xita xi jò isén tjin-nò! Bíchjoà-là ndiyá-là ngajmii jñà xita xi mejèn-là fahas'en ya nanda nga tihotíxoma Nainá. Jñò, mikii bitjaàs'en-jnoò ko mikii biì'nde-là xi kj'eíí xita nga fahas'en-jiin.

¹⁴¿Ima xó-nò jñò, xita xi okóya kjotíxoma-là Nainá, ko jñò xi xita fariseo, xita xi jò isén tjin-nò! Chjaà'an-là ni'ya-là íchjín ka'an xi jye k'en x'in-là; ikjoàn 'ño ndojò onguíkoo ochikon-nò nga mejèn-nò nga bitsajna-ma nga mì jcha-nò mé kjoa xi 'nè. Koi kjoa-là isaá tse kjo'in s'e-nò.

¹⁵¿Ima xó-nò jñò, xita xi okóya kjotíxoma-là Nainá, ko jñò xi xita fariseo, xita xi jò isén tjin-nò! Bitjaàsòn yije isò'nde ko ndáchikon nga nokjoà-là nas'in tà jngòò xita nga ya fit'aà-nò. Ko k'e nga jye bitasòn-nò xita jè, jò k'a okji ok'in-là koni jñò nga s'e-là kjo'in ya nanda títi ni'in ts'e i'nde kjo'in.

¹⁶¿Ima-xó-nò jñò, xita xi mikii tsjeèn-nò nga mejèn-nò okòò-là ndiyá xita xi kj'eíí! Bixón-nò: “Tsà jngòò xita xi tsjá 'én-là xi ít'aà ts'e ingo, mitsà mé-ne. Tanga tsà jngòò xita tsjá 'én-là xi ít'aà ts'e tsojmi hjí xi oro ts'e ingo, koi xi kjo'ño kítasòn 'én-là.”

¹⁷Jñò xi xita tondò ko xita xkan 'mì-nò! ¿Ná-laá xi isa ndaa tjin? ¿A jñà tsojmi hjí xi oro a xi jè ingo xi síchikon-t'in tsojmi hjí? ¹⁸Jñò k'oagá tì bixón: “Tsà jngòò xita tsjá 'én-là nga kítso: Tíbeè i'nde tsjeè nanda binchasòn kjotjò xi tsjá-là Nainá, jñà xita mikii kjo'ño kítasòn 'én-là. Tanga tsà tsjá 'én-là xi ít'aà ts'e tsojmi xi ya títsajnasòn jè i'nde tsjeè, jè xi okixi nga kjo'ño kítasòn.”

¹⁹Jñò xi xita tondò ko xita xkan 'mì-nò! ¿Ná-laá xi isa ndaa tjin? ¿A jñà tsojmi xi tjin-sòn ya i'nde tsjeè a xi jè i'nde tsjeè xi síchikon-t'in tsojmi? ²⁰Jè xi tsjá 'én-là xi ít'aà ts'e i'nde tsjeè, tikoaá tsjá 'én-là xi ít'aà ts'e ngayije tsojmi xi ya tjin-sòn ya i'nde tsjeè. ²¹Jè xi tsjá 'én-là ít'aà ts'e ingo mitsà tà jè ít'aà ts'e ingo tsjá, tikoaá tsjá 'én-là xi ít'aà ts'e Nainá xi ya tijná. ²²Jè xi tsjá 'én-là ít'aà ts'e ngajmii, tsjá 'én-là xi ít'aà ts'e íxile kjotíxoma-là Nainá; tikoaá tsjá 'én-là xi ít'aà ts'e Nainá xi ya tijnasòn íxile.

²³¿Ima xó-nò jñò, xita xi okóya kjotíxoma-là Nainá, ko jñò xi xita fariseo, xita xi jò isén tjin-nò! Nga ma-nò 'biì-là Nainá xi teya okò-là ts'e xka menta ko xka anís ko xka comino; tanga mikii níkitasòn jè

kjotíxoma xi ìsà 'nó mochjeén koni jè kjoa kixi, kjoahimatakòn ko jè kjoa nga kixi kà-takjeiin-nò it'aa ts'e Nainá. Koií kjoa xi 'nó mochjeén nga kitasòn; tìkooá mochjeén-né nga kitasòn jñà kjoa xi i'nga. ²⁴ Jñò, xita xi mikii tsejèn-nò nga mejèn-nò okod-là ndiyá xita xi kj'eif, jñò, nikjaanguioè natse nga majin-nò nga chíjeèn cho xi tjé, tanga mikii 'yaà k'e nga chíjeèn cho ch'á xi 'mi camello!

²⁵ 'IIma xó-nò jñò, xita xi okoòya kjotíx-oma-là Nainá, ko jñò xi xita fariseo, xita xi jò isén tjín-nò! Onijnòò chit-sín-nò ko chroba-nò ya isò'nga-là tanga ya iya-là kitsee tsojmi xi nichijé ko nga tse mejèn-nò. ²⁶ Jñò xi xita fariseo 'mì-nò, xi mikii tsejèn-nò. Ítjòn taniya chitsín-nò ko chroba-nò ya iya-là, mé-ne nga kotsjeè-ne isò'nga-là.

²⁷ 'IIma xó-nò jñò, xita xi okoòya kjotíxoma-là Nainá, ko jñò xi xita fariseo, xita xi jò isén tjín-nò! K'oaá titsjoo koni kjoàn chrjó-là mik'en xi kitsiinga isò'nga-là. Ndaà kjoàn, tanga ya iya-là kitsee nindaà-là mik'en ko ngats'iì tsojmi xi ch'o kjoàn. ²⁸ Jñò, k'oaá s'in 'nè nga nguixkon xita, xita ndaà-nò; tanga jjiin inima-nò kitsee kjoa xi jò isén tjín-là ko kjoa nga ch'o 'nè.

²⁹ 'IIma xó-nò jñò, xita xi okoòya kjotíx-oma-là Nainá, ko jñò xi xita fariseo, xita xi jò isén tjín-nò! Bindaà chrjó-là mik'en ts'e xita xi kiichja ngajo-là Nainá ko nik-iinga chrjó-là xi xita kixi komà. ³⁰ Ikjoàn bixón: "Tsà jñà-la-ná xi titsajnakoaán jè nachrjein-là xita jhínga-ná mi-la kii kinichj'at'aa-lá xita jhínga-ná nga kisik'en jñà xita xi kiichja ngajo-là Nainá." ³¹ K'oaá s'in 'ya-là nga tijñò 'ya-nò yijo-nò nga ixti-la maá xita xi kisik'en xita xi kiichja ngajo-là Nainá. ³² Jñò, koni s'in tsibíts'ia xita jhínga-nò, jngod k'a tikitason yije kjoa.

³³ Jñò, k'oaá ngaya-là koni ye, nga ya tjen-nò it'aa ts'e ye. Mikii kojno-nò i'nde ts'e kjo'in. ³⁴ K'oií kjoa-là, 'an sikasén-nò xita xi kichja ngajo-là Nainá, xita xi tjín-là kjoachjine ko xi kokòya kjotíxoma. Tanga jñò, tjín xi sik'eèn, tjín xi kjòt'aa krò koa tjín xi kixkàn-koo ya iya ni'ya ingo sinagoga; koa konguítjngui kondra-là xita koi nga xki xi ján naxandá. ³⁵ Jñò skané yije-nò kjo'in jè jni xi kixixteèn ts'e xita ndaà xi k'en,

mats'iaqo-ne Abel, xita kixi xi k'en ítjòn, skanda jè Zacarías, ki'ndí-la Berequías, jè xi kisik'en xita tsajòn ya i'nde jngod osen-la nándá tjína Ni'ya Tsjeè-la Nainá ko nándá binchásòn kjotjò xi tsjá-la Nainá jñà xita. ³⁶ Okixíí xi xan-nò, ngats'iì kjoa koi, jñà skané-la kjo'in jñà xita xi tjín i'ndeí.

Mé kjoa-ne nga kqs'in kiichjako-ne Jesús xita naxandá Jerusalén
(Lucas 13:34-35)

³⁷ Jñò xi xita naxandá Jerusalén tsajòn xi nik'eèn xita xi chja ngajo-là Nainá ko binè ndajo jñà xita xi Nainá sikasén-nò! jKjin k'a kjomejèn-na nga tsibíxkóya xita naxandá-nò, koni s'in xa'nda nga bingui jngaá-là jñà ixti-la; tanga jñò, mikii kòkjeiin-nò! ³⁸ Chítsejèn-là ni'ya-nò nga jye tsjiin-takòn Nainá. ³⁹ K'oaá xán-nò mats'ia-ne nachrjein i'ndeí mi tí kii jchaxkoòn-ná skanda k'e nga jè nachrjein nga kixón: "iMé ta ndaà-là jè xi nchrobá ngajo-là Nainá!"

24

K'e nga kiichja Jesús it'aa ts'e ingo kó s'in tjínè-là nga kixóna

(Marcos 13:1-2; Lucas 21:5-6)

¹ Jesús k'e nga jye itjo-ne ingo ítjòn, jyeé tífi nga ijchò kinchat'aa chraña-là xita xi kota'yat'aa-là. Ikjoàn tsakó-là jè ingo ítjòn ko ni'ya xi tjín-là. ² Jesús kitsò-là:

—¿A titsachtsejèn-là ngats'iì ni'ya koi? Okixíí xi xan-nò, ni tí jngod ndajo siyi-jòsòn-la xikjín. Kixóna yije-né kóhótjín.

Seña xi s'e k'e nga nchrobá ma chraña nga kjoehet'aa isò'nde

(Marcos 13:3-23; Lucas 21:7-24; 17:22-24)

³ Jesús, k'e nga tjína ya nindoò Yá Olivo, ijchò kinchat'aa-là jñà xita xi kota'yat'aa-là nga kiskònanguit'aaxin-là kitsò-là:

—Koatin-nájen, ¿mé nachrjein-ne nga okoma kjoa koi? ¿Mé seña xi s'e k'e nga kjoii jngod k'a ko k'e nga kjoehet'aa isò'nde?

⁴ K'ee kitsò-là Jesús:

—Tikindaa yijo-nò nga mì yá xita xi skónachan-nò. ⁵ Kjin xita kjoíí xi 'in ts'an sjiikjeén; kitsò: "'An-ná xi Cristo, [nga 'aán kisikasén-na Nainá]"; koa kjin xita skónachan-là. ⁶ S'e kjojchán nándá chrañat'aa ko tìkooa kíná'ya-là kjoa ts'e kjojchán nándá kjiin i'nde, tanga jñò, ki tsakjoòn-jèn. Xó

k'oaá koma-ne. Tanga kj'eè tsà isò'nde tifehet'aà. ⁷Naxandá skaàn-kjoò xi kj'eíi naxandá. Koá xitaxá koíts'ia nga skaàn-kjooko xitaxá xi kj'eíi naxandá. S'e kjinchrá, s'e ch'in, ko k'oa ch'ón nga xkí xi ján i'nde. ⁸Ngats'iì kjoa koi, tà jè xi sa tímats'ia ko kjo'in.

⁹Jñà xita skìnìt'aà-nò ts'e xitaxá nga tsjá-nò kjo'in; siik'en-nò. Ngats'iì xita isò'nde kojtikeyè-nò koií kjoa-là nga 'an onguít'aà-ná. ¹⁰Jè nachrjein koi, kjin koma xi mì kù tì kójkeíin-là it'aà ts'an. Tijnà koótjìnè-ne xíkjin xita ko tsjénguikeè xíkjin. ¹¹Kjin xita s'e xi xita ndiso xi kító nga Nainá chja ngajo-là. Tikoáá kjin xita skónachan-là. ¹²Ndaà jchán s'e kjoats'en; skanda mì tì kù kotsjakeè-ne xíkjin xita. ¹³Tanga jè xi kixi kijnako kjoa xi mokjeíin-là skanda k'e nga kjoehet'aà-ne kjoa, jè xi kitjokájin kjo'in. ¹⁴Koa jè 'én ndaà-là Nainá koni s'in otíxoma Nainá, kobísòn yije-né nga títisa isò'nde mé-ne nga kji'nchré-ne ngats'iì xita naxandá; ikjoàn k'eé kjoehet'aà isò'nde.

¹⁵K'e nga jchaa nga 'nò ch'o tíma ya l'nde Tsjeè-là Nainá, koií kjoa tbitasòn koni s'in kiskii Daniel, xita xi kùchja ngajo-là Nainá. (Kátasijiin-là jñà xita xi bíxke xojon jé.) ¹⁶Jñò, k'e nga jchaa kjoa koi, jñà xita xi títisajna Judea, kátanga, kátji nándà nindoò choón. ¹⁷Jè xi tijnasò'nga ni'ya-là, kì tì kù fahas'en-ne ni'ya nga skoé tsojmì-là. ¹⁸Jè xi tísxájin nangui-là, kì tì kù nchrobá-ne nga nchrohókjá nikje-là. ¹⁹Ima xó-ne jñà íchjín xi k'ndí 'ya ko xi íxti xó nchisíkaki jñà nachrjein koi! ²⁰Tijét'aà-là Nainá mé-ne nga mì k'eé kiyó-nò k'e nga nachrjein-là cho 'nchán ko k'e nga nachrjein níkjáya. ²¹Jñà nachrjein koi, tseé kjo'in s'e; kj'eè kù k'oa ma skanda tjen-ne nga kisindaà isò'nde. Koa mì tì kù okoma-ne nga koma iskan. ²²Tsà mì k'oaá kító Nainá nga ìsa chiba nachrjein s'e kjo'in níjngò xita kitjokájin kjo'in. Tanga koií kjoa-là jñà xita xi xó jaájin-ne Nainá, ìsa chiba nachrjein s'e kjo'in.

²³K'e nga tsà yá xita xi kító-nò: “¡Chitsejèn-là íf tjna Cristo [xita xi xó kisikasén-ne Nainá]!”, o tsà kító-nò: “¡Ján tjna ján!”, kì kù mokjeíin-nò. ²⁴Kjoií xita ndiso xi Cristo kító-là yijo-là, tikoáá kjoií xita xi koa tì kító nga jñà xi chja ngajo-là Nainá.

K'oaá tís'in kòkò seña ko kjojkón xi ndaà tjin nga skónachan. Skanda jñà xita xi jye jaájin Nainá mejèn skónachan-là tsà kójkeíin-là. ²⁵Kangui nachrjeín tibenojmíya yije-nò kjoa xi koma iskan. ²⁶Tsà yá xita xi kító-nò: “¡Chitsejèn-là yá tjna Cristo ya i'nde it'aà xìn nándà nangui kixì choón!”, kì kù onguió; ko tsà kító-nò: “¡Yá tjnaya inga ni'ya!”, tikoáá kì kù mokjeíin-nò. ²⁷Koni ma ni'in ch'on k'e nga ote nándà bitjokátji-ne ts'oi skanda nándà okaàtji-ne, k'oaá s'in koma k'e nga kjoiaa jngòd k'a xi K'ndí-là Xita xan-là yijo-ná. ²⁸Yá nándà kijná mik'en, yá kítóajajtjn jñà líké.

Mé xi koma k'e nga kjoií jngòd k'a K'ndí-là Xita

(Marcos 13:24-37; Lucas 21:25-33; 17:26-30, 34-36)

²⁹Tijè-ne nachrjein, k'e nga kjoehet'aà kjo'in koi, jè ts'oi, mì tì kù sihiseèn-ne, kojñò-né, mì tì kù kotsjè-ne ndobá-là. Tikoáá jè sá, mì tì kù sihiseèn-ne. Ni'ño xi tjin ngajmì, kixongui-né. Jñà nga'ño xi tjin ngajmì kitiya yijeé-là. ³⁰Ikjoàn skoe xita ján ngajmì seña-ná xi K'ndí-là Xita 'mì-na. Ngats'iì naxandá xi tjin i isò'nde, jñà xita skindáya-né nga 'nò tsakjón. Koa skoe-na xita xi K'ndí-là Xita xan-là yijo-ná nga kjinchrobájnàa jjin ifi xi tjin ngajmì; tse nga'ño ko kjoajeya kjoikoa. ³¹Siikasén ákjale-ná nga 'nò siikjindáya chrjo nga koixkóya xita-na xi 'an xó jaájin-na nga nijòn chrjangui-là isò'nde, nga jngòd jngòd ngobà-là isò'nde.

³²Chíta'yàkò jè yá-là toò iko mé xi okóya-ná; k'e nga ma kíndíya chrja-là, ikjoàn bíjts'én xka-là, tjiin-nò nga jye nchrobá machraà chon ndobá. ³³K'oaá tís'in tjin, k'e nga jchaa nga k'oas'in tíma kjoa koi, kátasijiin-né nga 'an xi K'ndí-là Xita xan-là yijo-ná jye níton kjoiaa, k'oaá ngaya-là koni tsà jye tijná chraà xotjoa-là ni'ya. ³⁴Okixí xi xan-nò, k'oaá s'in kítasòn yije kjoa koi, k'e nga tikj'eé biyáa xita xi tjin nachrjein i'ndeí. ³⁵Jè ngajmì ko isò'nde kjoehet'aà-né, tanga jñà 'én-na mikii kjoehet'aà; kítasòn-tá.

³⁶Tanga k'e nga okoma, mì yá xi tjiin-là mé nachrjein-ne ko mé hora-ne; ni jñà àk-jale xi tjin ngajmì, ko ni jè K'ndí-là Nainá tjiin-là; tajngòd Nainá xi Na'èn-ná tjiin-là.

³⁷ Koni s'in komà nachrjein-là Noé, k'oaá tís'in koma k'e nga kjoiaa òngòò k'a 'an xi Ki'ndí-là Xita xan-là yijo-na. ³⁸ Jñà nachrjein koi, k'e nga tikj'eè 'ba jtsí xkón, jñà xita xi tjin k'e-ne, nchikjèn, nchi'biì, nchibixan íchjá kò íchjín skanda k'e nga jè nachrjein nga jahas'en ni'ya chitso jè Noé. ³⁹ Xita xi tjin koi nachrjein, mikii tjiin-là mé xi koma skanda k'e nga j'ii jtsí xkón xi kiichrjoako nandá ngats'ii xita. K'oaá tís'in koma k'e nga kjoiaa òngòò k'a 'an xi Ki'ndí-là Xita xan-là yijo-na. ⁴⁰ Jè nachrjein k'e nga 'an xi kjoiaa, jò xita xi nchisíxá ján jjiin ijñá, jngòò tjámítjen, xi jngòò sijna-né. ⁴¹ Jò íchjín nchat'aà natsí xi nchi'o na'yo, jngòò tjámítjen, xi jngòò sijna-né.

⁴² Titsajnakoon nga mikii 'yaà mé nachrjein-ne kò mé hora-ne nga kjoiaa 'an xi Nainá 'mì-na. ⁴³ Kátasijjiin-nò, tsà jngòò nei-là ni'ya sijjiin-là mé hora-ne k'e nga jñò kjoíi xita chijé nga siichijé-là, siikindaá ni'ya-la; mikii tsjá'nde nga kochijé-là. ⁴⁴ Jñò, tikoaá titsajnandaà; nga 'an xi Ki'ndí-là Xita xan-là yijo-na, k'eé kjoiaa òngòò k'a k'e nga jñò mikii titsachiñà.

Chí'nda xi ndaa s'in kò xi ch'o s'in
(Lucas 12:41-48)

⁴⁵ '¿Yá-ne xi chí'nda kixi xi tjin-là kjoachjine? Jè nei-là siikijna'nda jñà chí'nda-la xi i'nga xi ya síxá ni'ya-la mé-ne nga k'e kijchò chiba-la, siikjèn chí'nda xikjín. ⁴⁶ Mé tà ndaa-la jè chí'nda xi k'oas'in ndaa tísikitason k'e nga kjoíi-ne nei-là. ⁴⁷ Xi okixíi xi xan-nò, nei-là chí'nda jè, jè siikijna'nda yije tsojmi xi tjin-la. ⁴⁸ Tanga tsà jè chí'nda ts'en kitsò nga koòkò inima-la: "Nei-na, jkìn nachrjein kochrjein-là nga kjoíi-ne." ⁴⁹ Ikjoàn koiits'ia nga skaàn-kò chí'nda xikjín, koa kòkjen-kò kò skoíko xita ch'i. ⁵⁰ Chí'nda jè, kjoíi-ne nei-là jè nachrjein kò jè hora k'e nga mikii tfoña-la. ⁵¹ 'Nó tse kjo'in tsjá-la. Tà ngásòn okji kjo'in tsjá-la koni jñà xita xi jò isén tjin-la. Ikjoàn skindàya kò sijts'iin ni'ño.

25

Kjoa xi mangásòn ts'e íxti íchjín xi te ma-ne

¹ Jè nachrjein k'e nga kotixoma jè xi ngajmiì nchrobá-ne, k'oaá s'in koma koni komat'in jñà íxti íchjín xi te ma-ne. Kiskoé ni'in lámpara-la xi ts'e asiti. Kiikona-la jè xita xi bixan. ² 'Òn ma-ne íxti íchjín xi

tjin-là kjohítsjeèn koa 'òn ma-ne xi tsjin-là kjohítsjeèn. ³ Jñà íxti íchjín xi tsjin-là kjohítsjeèn kiskoé lámpara-la tanga mikii ts'a-la asiti. ⁴ Koa jñà íxti íchjín xi jye tjiin-là ts'a nomitá asiti-la kò lámpara-la. ⁵ Jè xita xi tibixan, mikii xátí j'ii, koa kjòni-jná-la ngats'ii íxti íchjín; tsohofé í'ño. ⁶ K'e nga ijchò osen nitjen, 'ño kiichja jñà xita, kitsò: "Jye nchrobá jè xita xi bixan. Titjoo ni'ya, tanguichjaà indiaa." ⁷ Ngats'ii íxti íchjín tsasítjen, koa tsibítsajnandaà lámpara-la. ⁸ Jñà xi 'òn ma-ne xi tsjin-là kjohítsjeèn kitsò-la jñà xi tjin-la: "Tjiì jtsé-nájen asiti-nò. Jè ni'in-nájen jye tbits'o." ⁹ Tanga jñà íxti íchjín xi tjin-là kjohítsjeèn, kitsò-la: "Mikii koma, mikii kichóya-la tsajen. Tanguí kindá nánda satjina." ¹⁰ Tanga jñà íxti íchjín xi tsjin-là kjohítsjeèn k'e nga kii katse asiti-la, k'eé j'ii xita xi bixan. Koa jñà íxti íchjín xi 'òn ma-ne xi títisandaà nga títi lámpara-la, jahas'en kò jè xita xi bixan ya ni'ya nánda tjin s'eí. Ikjoàn kisichjoà xotjoa-la ni'ya. ¹¹ Koma iskan j'ii-ne jñà íxti íchjín xi ngui 'òn ma. Kitsò: "Na'èn, Na'èn, chíx'a-nájen ni'ya." ¹² Tanga jè xita xi bixan, tà kitsò-la: "Okixíi xi xan-nò, mikii bekon-nò yá-nò jñò."

¹³ Jesús kitsò-isa:

—Jñò, titsajnandaà, nga mikii 'yaà mé nachrjein-ne koa mé hora-ne nga kjoiaa 'an xi Ki'ndí-là Xita xan-là yijo-na.

Kjoa xi mangásòn ts'e ton xi kitjoé-la jñà chí'nda

¹⁴ Jè nachrjein k'e nga kotixoma jè xi ngajmiì nchrobá-ne, k'oaá ti ngaya-la koni tsà jngòò xita xi tjin-là chí'nda. Kjiin i'nde tífi. Kiichja-la chí'nda-la; kisingatsja ton-la nga jngòò òngòò nga kátasikinda.

¹⁵ Jngòò chí'nda xi kitsjaà-la 'òn jmiì ton oro; xi jngòò jò jmiì kitsjaà-la; xi ma-ne ján jngòò jmiì kitsjaà-la. K'oaá s'in kitsjaà-la koni s'in koma-la nga siixáko nga jngòò òngòò. Ikjoàn kii jè nei-la xá nánda i'nde kjiin. ¹⁶ Jè chí'nda xi kitjoé-la 'òn jmiì, kisixáko ton xi kitjoé-la koa ngui okji kisikijnesòn. ¹⁷ Kò jè chí'nda xi jò jmiì kitjoé-la, k'oaá tí kis'iin, tikoa ngui jò jmiì kisikijnesòn. ¹⁸ Tanga jè chí'nda xi kitjoé-la jngòò jmiì, tà tsibíjna'ma-né ton xi kitsjaà-la nei-la. Yaá tsibíjnajiin it'aà nangui.

¹⁹ K'e nga jye kjótsee kii nei-là chí'nda koi, j'ii jngòò k'a-ne; kis'iin-la kindá jè

ton xi kitsjaà-la. ²⁰ Ijchò jè xi kjòngatsja xi 'òn jmiù, koa ngui 'òn jmiù ijchòkosòn. Kitsò-la nei-la: "Na'èn, 'òn jmiù ton xi jì kinìngatsja-ná, koa ngui 'òn jmiù kisikijne-soàn." ²¹ Jè nei-la kitsò-la: "Ndaà tjín; ngaji, xita ndaa-né. Ndaà kinitasòn-ná nas'ín tà chiba ton kitsjaà-lè. 'An, isaà tse tsja isa-lè. Titjás'en-jiin nga titsjako-ná." ²² Ikjoàn ijchò jè chi'nda xi jò jmiù kjòngatsja, kitsò: "Na'èn, jò jmiù ton kinìngatsja-ná koa ngui jò jmiù kisikijnesoàn." ²³ Jè nei-la kitsò-la: "Ndaà tjín; ngaji, xita ndaa-né. Ndaà kinì-tasòn-ná nas'ín tà chiba ton kitsjaà-lè. 'An isaà tse tsja isa-lè. Titjás'en-jiin nga titsjako-ná." ²⁴ Koa k'e nga ijchò jè chi'nda xi jngòò jmiù kjòngatsja kitsò-la nei-la: "Na'èn, bexkoón-lè nga xita jti takòn-né nga bixkoí tsojmi xi mì jì bitji, ko bixkoí jña xi mì jì chíjndji. ²⁵ Koií kjoa-la nga kitsakjòn-na nga tsibijna'ma ton-lè ya jjiin nangui. I tjina-ne ton-lè xi jngòò jmiù kinìngatsja-ná." ²⁶ Jè nei-la kitsò-la: "Jngaji, chi'nda ch'o-né koa xita ts'èe-né! Tsà jye tjjiin-lè nga 'an bixkoá ñánda mì 'an bitjèe ko bixkoá ñánda mì 'an kíjndiaa. ²⁷ Tsà ya tsibijni ton-na ya banco mé-ne k'e nga kjoí-na, tjoé-na ton-na ko ki'ndí-la ton xi ts'an." ²⁸ Ikjoàn kitsò-la jña xita xi ya titsajna: "Chjaà'an-là jè ton xi jngòò jmiù; jè tjii-la chi'nda xi te jmiù ma ts'e. ²⁹ Nga jè xi tjín-la, k'oí'í isa-la skanda tsatoó s'e-la, tanga jè xi tsjin-la, skanda tjá'aán-la mé xi chiba tjín-la. ³⁰ Jè chi'nda xi ni mé chí'la, tikatjeen ján nditsiaán ya ñánda jñò choòn, yaá skindàya ko yaá sijts'iiin ni'ño."

K'e nga jè Nainá koíndaàjiin-la ngats'ii xita isò'nde

³¹ K'e nga kjoiaa jngòò k'a 'an xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijo-na koni jngòò xitaxá ítjòn nga kjoikkoa kjoajeya-na, ko àkjale tsjeè-na xi titsajnaandí-na, k'èé kótijnasoàn ixile ts'e kjotixoma-na xi 'nó jeya tjina. ³² Ngats'ii xita xi tjín isò'nde, yaá koxkóya nguixkooàn; ikjoàn sijjòya koni s'ín paxtò xi ko'ndá tindsó nga ochrjekàjiin orrè ko tindsó ska. ³³ Jña orrè, yaá kitsajnat'aà kixi-na, koa jña tindsó ska, yaá kitsajnat'aà ngaskón-na. ³⁴ 'An xi xitaxá ítjòn 'mì-na xán-la jña xi titsajnat'aà kixi-na: "Nchrobá jñò xi Nainá kisichikon-t'in-nò; chjoé kjondaà xi tjinnandaà-la Nainá skanda k'e nga kisindaà isò'nde, nga ya kitsajnaà

ya ñánda nga jè tíhotixoma. ³⁵ K'e nga kjòhojò-na, kits'ii-ná jñò xi tsoókjeen; k'e nga kjòxínda-na, kits'ii-ná nandá nga kits'iaa; k'e nga tsjin-na i'nde ñánda sikjáya, kits'ii'nde-ná ni'ya-nò. ³⁶ K'e nga tsjin-na nikje xi ónakjá, jñò kits'ii-ná; k'e nga kjòxk'én, tsangui nikinda-ná; k'e nga ndayá tsohótijna'ya, tsangui chitsejèn-ná." ³⁷ Koa jña xi xita kixi skonanguí-na, kitsò-na: "Na'èn, k'jé-né nga ki'ya-lèjen nga kjòhojò-lè, ko kits'ii-lèjen xi chichi?, o k'jé-né nga ki'ya-lèjen nga kjòxínda-lè, ko kits'ii-lèjen nandá nga ki'yoí?" ³⁸ K'jé-né nga ki'ya-lèjen nga tsjin-lè i'nde ñánda nikjáyi, ko kits'ii'nde-lèjen ni'ya-najen, nas'ín mikii yaxkon-lèjen? K'jé-né nga ki'ya-lèjen nga tsjin-lè nikje xi chíkjeí, ko kits'ii-lèjen? ³⁹ K'jé-né nga ki'ya-lèjen nga kjòxk'én, ko tsangui nikinda-lèjen?, o k'jé-né nga ki'ya-lèjen nga tina'yi ndayá, ko tsangui chitsejèn-lèjen?" ⁴⁰ 'An xi xitaxá ítjòn 'mì-na xán-la: "Okixí xi xan-nò, k'e nga k'oas'ín kinikò jngòò xita xinguiá nas'ín takó 'nó xita ima kji, 'aán xi k'oas'ín kinikò-ná."

⁴¹ 'An xi xitaxá ítjòn 'mì-na xán-la jña xita xi titsajna ngaskón-na: "Tinchat'aaxin-ná jñò xi kjo'in tjínè-nò. Tanguió ya i'nde ñánda títi ni'ín xi mikii bits'o nita k'jé-ne, jè i'nde xi tjíndaà ít'aà ts'e xita neí'í ko àkjale-la. ⁴² K'e nga kjòhojò-na, jñò, mikii kits'ii-ná xi tsoókjeen; k'e nga kjòxínda-na, mikii kits'ii-ná nandá nga kits'iaa; ⁴³ k'e nga tsjin-na i'nde ñánda sikjáya, mikii kits'ii'nde-ná ni'ya-nò. K'e nga tsjin-na nikje xi ónakjá, jñò mikii kits'ii-ná; k'e nga kjòxk'én mikii tsà kinikinda-ná; k'e nga ndayá tsohótijna'ya, mikii tsangui chitsejèn-ná." ⁴⁴ Tikoaá jña xita xi titsajna ngaskón-na skonanguí-na, kitsò-na: "Na'èn, k'jé-né nga ki'ya-lèjen nga kjòhojò-lè, nga kjòxínda-lè nga tsjin-lè i'nde ñánda nikjáyi, nga tsjin-lè nikje xi chíkjeí, nga kjòxk'ín, o k'e nga tina'yi ndayá ko mikii kinichját'aà-lèjen?" ⁴⁵ 'An xi xitaxá ítjòn 'mì-na, xán-la: "Okixí xi xan-nò, k'e nga mikii k'oas'ín kinikòò jngòò xita nas'ín takó 'nó ima kji, 'aán xi mikii k'oas'ín kinikò-ná." ⁴⁶ Jña xita ts'en koi s'èé-la kjo'in nita k'jé-ne, koa jña xi xita kixi s'èé-la kjoabinachon nita k'jé-ne.

26

Kiis'ín tsajoóya-ne xita kondra-la Jesús nga tsoq'á'ño

(Marcos 14:1-2; Lucas 22:1-2; Juan 11:45-53)

¹ Jesús k'e nga jye kiichja yije 'en koi kitsò-la xita xi kota'yat'aà-la:

² —Jñò, jye tjiin-nò nga tà jò nachrjein chija ts'e s'eí Paxko; 'an xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijo-na, yaá kongatsja it'aà ts'e xita naxandá nga koòt'aà-na krò.

³ Nachrjein koi jñà xita sko-la no'mi, xita xi okóya kjotíxoma-la Nainá xi kiskii Moisés ko xita jchínga-la jñà xita judío, yaá chixoña ya nditsin ni'ya-la Caifás xi no'mi íjòn.

⁴ Yaá tsajoóya-ne kós'ín tsoq'á'ño Jesús xi kjoa chijé, ikjoàn sikk'en. ⁵ Kitsò-la xikjín:

—Mì nachrjein-la s'eí sikk'eén nga mì kots'en jñà xita naxandá.

Jngò chjoón xi kisikaajno xkii jne sko Jesús
(Marcos 14:3-9; Juan 12:1-8)

⁶ Jesús, k'e nga tíjna ján naxandá Betania, ya ni'ya-la jngò xita xi tsindojno chrjoa yijo-la nga sa íjòn xi 'mì Simón, ⁷ ijchò jngò chjoón xi 'ya jngò lamita ndajo xi 'mì alabastro xi tíjya-la xkii jne, xi 'ño chjí-la. K'e nga tíjnat'aà ímíxa Jesús, chjoón jè, tsibíxteèn-sòn sko jè xkii jne. ⁸ Jñà xita xi kota'yat'aà-la Jesús k'e nga kijtsee, kòjti-la, kitsò:

—¿Mé-ne nga kasíkits'ón-ne jè xkii jne?

⁹ Tsá kásatíjna, 'ño-là tse chjí-la koa jè ton-la komaa kochjat'aà-la xita ima.

¹⁰ Kii'nchré Jesús. K'eé kitsò-la:

—¿Mé-ne njeti-là chjoón jè? Koni s'ín kasiko-na ndaa kás'ín. ¹¹ Jñà xita ima kitsajnakò kjit'aà-nò; tanga 'an mì í tíjnakò kjit'aà-nò. ¹² Koni s'ín kasiko-na chjoón jè, nga kábixteèn-jno xkii jne yijo-na, koi okás'ín-ne nga síkijnandaà-na nga síjñaà.

¹³ Okixíí xi xan-nò, nita nánda-ne nga tíjtsa isò'nde nga kobíson 'én ndaa-la Nainá, tíkoáá kobíson-nè koni s'ín kasiko-na mé-ne nga síkítsjeèn-ne xita it'aà ts'e chjoón jè.

Kó kis'iin Judas nga tsatíjna Jesús

(Marcos 14:10-11; Lucas 22:3-6)

¹⁴ Jè xi 'mì Judas Iscariote xi ya itjoiin ts'e xita xi tejò ma-ne xita-la Jesús, kiiikon jñà xita sko-la no'mi, ¹⁵ kitsò-la:

—¿Kó tíjn ton k'oi-ná nga síngatsja-nò Jesús?

Jñà xita sko-la no'mi, katé ixò ton chroba tsibíndaajin-ne. ¹⁶ Judas, k'eé tsibits'ia nga tsohótsji'nde-la kós'ín síngatsja Jesús.

Kiis'ín tsibíjna okixi Jesús k'e nga tsakjèn-ko xita-la xi tejò ma-ne

(Marcos 14:12-25; Lucas 22:7-23; Juan 13:21-30; 1 Corintios 11:23-26)

¹⁷ Jè nachrjein xi mats'ia íjòn ts'e s'eí k'e nga kjèn inchrájin xi tsjin-la na'yo san jñà xita judío, jñà xita xi kota'yat'aà-la Jesús ijchòkon, kiskòngui-la, kitsò-la:

—¿Nánda mejèn-lè nga onguí kíndaà-jen tsojmì xi chjineé ts'e s'eí Paxko?

¹⁸ Jesús kitsò-la:

—Tanguichòn ni'ya-la jngò xita ya ijiin naxandá. Kot'in-là: “Jè maestro k'oaá tsò: Jyee tíma chraña nachrjein-na nga kiyá. Yaá ni'ya-lè kjián kachrje s'eí Paxko ko xita xi kota'yat'aà-na.”

¹⁹ Jñà xita xi kota'yat'aà-la, k'oaá s'ín kis'iin koni s'ín kitsò-la Jesús. Yaá tsibíndaà tsojmì xi kòkjen kjoa ts'e s'eí Paxko.

²⁰ K'e nga jye kòjñò, Jesús, tsibíjnat'aà ímíxa ko xita-la xi tejò ma-ne. ²¹ K'e nga nchikjèn, Jesús kitsò-la:

—Okixíí xi xan-nò, jñò, í tíjnajiin jngò-nò xi síngatsja-na it'aà ts'e xita kondra-na.

²² Jñà xita xi kota'yat'aà-la Jesús 'ño kjòba-la k'e nga okitsò. K'eé jngó jngó kiskòngui-la, kitsò-la:

—Na'én, ¿a 'an-ná?

²³ Jesús kitsò-la:

—Jè xi kóngájin-ko-na chroba, jé xi síngatsja-na. ²⁴ An xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijo-na, k'oaá s'ín komat'ian koni s'ín tíchja Xojoon-la Nainá. ¿Tanga ima xó-ne jè xita xi síngatsja-na! Ísaá-là ndaa komà tsá mikii kits'iin xita jè.

²⁵ K'eé kiichja Judas, jè xi síngatsja Jesús, kitsò:

—Maestro, ¿a 'an-ná?

Jesús kitsò-la:

—Jon, ngaji-né.

²⁶ K'e nga nchikjèn, Jesús kiskoé inchrájin, kiichjat'aà-la Nainá nga kisichikon-t'in, kisiixoaya ikjoàn kitsjaà-la xita xi kota'yat'aà-la, kitsò-la:

—Chjoé, tíchiod, yijo-na né.

²⁷ Ikjoàn kiskoé jngò chitsín, kitsjaà-la kjondaà Nainá, k'eé kitsjaà-la xita xi kota'yat'aà-la. Kitsò-la:

—Ngats'ioò, t'ioò jè xi tjiya chitsín.
²⁸Jè-né xi jni-ná xi síkixiya kjoa xitse xi bìn-
 daàjìn-ko-nò. Jè jni-ná xixteen xi kjondaà
 ts'e kjìn xita mé-ne nga jchat'aà-là jé-là.
²⁹K'oaá xán-nò, mì tì kiì ski-na vino skanda
 jè nachrjein k'e nga skiko ijngòò k'a-nò
 vino xitse jè nachrjein k'e nga kotixoma
 Na'èn-na.

'Én xi kiichja Jesús nga jè Pedro kjo'mat'in
 (Marcos 14:26-31; Lucas 22:31-34; Juan
 13:36-38)

³⁰K'e nga jye kiseè jngòò-là sò Nainá ts'e
 Salmo, ikjoàn kiì ján i'a nindoò Yá Olivo.

³¹Jesús kitsò-là xita xi kota'yat'aà-là:

—Ngats'ioò jñò, nitjen jè, kijnei
 takòn-ná, nga k'oaá s'in tíchja Xojon-là
 Nainá nga tsò: “Kiyá jè paxtò koa jñà orrè
 tsjohoya-né.” ³²Tanga koma iskan, k'e nga
 kjoáya-na, kjin itjòn-nò ján nangui Galilea.

³³Kitsò Pedro:

—Nas'in ngats'ii xita-lè xi i'nga tsjín
 takòn-lè, 'an, nimé nachrjein-ne nga tsjìn
 takòn-lè.

³⁴K'eé kitsò-là Jesús:

—Okixíí xi xan-lè, nitjen jè, k'e nga
 tikj'eé kjindáya kóxtí, ngaji, ján k'a
 tsjá'mat'in-ná.

³⁵Pedro kitsò:

—Nas'in skanda ya kiyáko-lè mikii kój-
 na'mat'in-lè.

Ngàsòn kitsò ngats'ii xita xi
 kota'yat'aà-là Jesús.

Kii kitsò Jesús nga tsibítsi'ba ya i'nde nándá
'mi Getsemaní

(Marcos 14:32-42; Lucas 22:39-46)

³⁶K'eé kiì Jesús ya nándá 'mi Getsemaní
 ko xita xi kota'yat'aà-là. Kitsò-là:

—Titsajna ijndé. 'An, ya kò-là kjián nga
 kichjat'aà-là Nainá.

³⁷Jesús kiiko Pedro ko ingajò ixti-là Zebe-
 deo. Ikjoàn tsibítsi'ia nga kjòba-là koa
 kisikájno inima-là. ³⁸K'eé kitsò Jesús:

—Tsí baá ma-là inima-na koni tsí mejèn
 kiyá. Titsajna ijndé koa titsajnakon-ko-ná.

³⁹Jesús kiikjá chiba-isa. Ikjoàn tsohjna
 tsakján skanda it'aà nangui koa kisijét'aà-là
 Nainá, kitsò:

—Ji xi Na'èn-na xan-lè, tsà koma, kàtat-
 jaaxin-ná kjo'in koi, tanga mitsá jè 'én ts'an
 kitasòn, jè kàtitasòn 'én tsiji.

⁴⁰Ikjoàn j'ii jngòò k'a-ne ya nándá tít-
 sajna xita-là xi kota'yat'aà-là, tanga jñà
 xita-là, kjijjòfè-né. Jesús kitsò-là Pedro:

—¿A mì kachikjoa-nò tsà tà jngòò hora
 kòbitsajnakon ko-ná? ⁴¹Titsajnakoòn koa
 titsi'ba-là Nainá mé-ne nga mì sijkijne-nò
 kjoa ts'e jé. Xi okixi, jé inima-nò tñjan-
 daà-né tanga jè yijo-nò xi tsjìn-là nga'ño.

⁴²Xi ma-ne jò k'a kiì jngòò k'a Jesús nga
 kiì kítsi'ba. Kitsò:

—Ji xi Na'èn-na xan-lè, tsà mikii koma
 tjáxin-na kjo'in koi, kos'in kàtitasòn koni
 s'in mejèn-lè.

⁴³K'e nga j'ii jngòò k'a-ne, jñà xita xi
 kota'yat'aà-là, tákò kjijjòfè-né nga 'ño
 nijná-là. ⁴⁴Komà jàn k'a nga kiì kítsi'ba.
 Yáá kisikítsajna xita xi kota'yat'aà-là.
 Táko k'oaá tì kitsò nga tsibítsi'ba. ⁴⁵J'ii
 jngòò k'a-ne ya nándá titsajna xita xi
 kota'yat'aà-là. Kitsò-là:

—¿A tákò titsanikjáya-nò ko titsafè-nò?
 Jyeé ijchò hora-là, 'an xi Ki'ndí-là Xi-
 ta xan-là yijo-na, yaá kongatsja jñà xita
 jé. ⁴⁶Tsítjjen, chítsejèn-là, tíkjaán, jyeé
 nchrobá chraña jè xi sijnatsja-na.

Kii komá k'e nga kindobà'ño Jesús

(Marcos 14:43-50; Lucas 22:47-53; Juan
 18:2-11)

⁴⁷Táko tik'eé tíchja-isa Jesús nga ijchò
 Judas xi ya itjojin ts'e xita-là Jesús xi tejà
 ma-ne. Kjin xita tjiko xi 'ya kichá ndojò
 ko yá. Jñà kisikasén xita sko-là no'mii ko
 xita jchínga xi ts'e xita judío. ⁴⁸Judas, jè
 xi tsatjina Jesús, itjòn tsibenojmí-là kós'in
 kokò-là Jesús. Kitsò-là:

—Jè xi skine'a, jè-né xi tindoòba'ño.

⁴⁹Nitoón kiì kasit'aà chraña-là Jesús.
 Kitsò-là:

—Ndaà-lè Maestro.

Ikjoàn kiskine'a. ⁵⁰Jesús kitsò-là:

—Amigo, ¿mé xá kjoine?

Jñà xita xi tjiko Judas, nitoón kitsobà'ño
 Jesús.

⁵¹Jngòò xita xi tjiko ya tsóhoko Jesús,
 tsachrje kichá ndojò-là. Tsajá-là jè xita
 chí'nda-là no'mii itjòn; tsatet'aà líká-là.

⁵²Jesús kitsò:

—Tikájnatjoi kichá ndojò-lè ya i'nde-là;
 jñà xi kichá skaàn-ne nga sijk'en xikjín,
 ngàsòn kichá kiyá ngajo-ne. ⁵³¿A mì 'ya-jèn
 tsà 'an sijé-là Na'èn-na, tsatoó tejà jmiì àk-
 jalé nitoón sijkasén-na? ⁵⁴Tanga tsà k'oas'in
 sijé, mikii kitasòn koni s'in tíchja Xojon-là
 Nainá nga mochjeén-né nga k'oas'in koma.

⁵⁵Jesús kitsò-là jñà xita xi kjin ma-ne:

—¿Mé-ne kqs'ín kòf'ì ndobà'ńó-ná nga kò kichá kò yá kich'à koni tsà jngòò xítà chijé? Nàchrjein nchijòn tijnako-nò ján ingo ítjòn nga okòdya-nò kò mikii kin-dobà'ńó-ná. ⁵⁶ K'oií kjoa-là okoma-ne nga kitàsòn 'én xi tjt'aa xojon-là jñà xítà xi kiichja ngajo-là Nainá.

Tik'eé-né ngats'ìl xítà xi kota'yàt'aà-la Jesús tsanga kò kitsjeiin takòn.

Kii komà k'e nga tsibijna Jesús nguixkòn nò'miì ítjòn

(Marcos 14:53-65; Lucas 22:54-55, 63-71; Juan 18:12-14, 19-24)

⁵⁷ Jñà xítà xi kitsobà'ńó Jesús kiiko ñánda tjna Caifás xi nò'miì ítjòn. Yáá títasajna xítà xi okóya kjotíxoma-là Nainá xi kiskii Moisés kò xítà jchínga-là xítà judío. ⁵⁸ Jè Pedro, tà kjiin tà kjiin tsajmeètjinguí-là skanda ijchò ndítsin ni'ya-là nò'miì ítjòn. Jahas'en ni'ya. Yáá tsibijnat'aà-là ñánda títasajna xítà xi síkínda ni'ya ingo nga mejèn-là skoe kós'in koma nga kjoehet'aà kjoa.

⁵⁹ Jñà xítà skò-là nò'miì kò xítà jchínga, ngats'ìl xítà xi tjin-là xá ts'e xítà judío, tsohòtsji'nde-là nga tsját'in 'én xi kondrà ts'e Jesús mé-ne nga koma sìngatsja-ne xítà Roma nga sjiik'en Jesús. ⁶⁰ Tanga nimé 'én kisakò-là nas'in ijchò xítà ndiso xi kondrà ts'e. Xi komà iskan ijchò jò xítà ndiso ⁶¹ xi kitsò:

—Xítà jè kitsò-né: “An, koma-na nga sihixòña ingo ítjòn-là Nainá koa jàn nàchrjein kìndàyà ijngòò k'a-na.” ⁶² K'eé tsasijna kixi jè nò'miì ítjòn. Kitsò-là Jesús:

—¿A nimé 'én nokjòl, koni tsò 'én xi tsjá xítà koi xi kondrà tsiji?

⁶³ Jesús mikii kiichja. Jè nò'miì ítjòn kitsò-la:

—Tènojmi kixi nga nguixkòn Nainá xi tijnakon. Kot'in-nájen. ¿A ngaji-né xi Cristo [xítà xi xó kisikasén-lè Nainá] nga Ki'ndí-là mai?

⁶⁴ Jesús kitsò-la:

—Ngají xi k'oà si nga 'an-ná. Tíkoa, k'oaa xán-nò, jñò jchà-ná xi Ki'ndí-là Xítà xan-la yijo-nà nga kótijnat'aà kixi-là ñánda tjna Nainá xi 'ńó tse nga'ńó tjin-là. Tíkoaá jchà-ná k'e nga kjinchrobájñaá ijjiin ifi xi ts'e ngajmii.

⁶⁵ Jè nò'miì ítjòn tsatijndajno yijo-la nikje-là xi íkjá nga 'ńó kòjti-là, kitsò:

—Xítà jè, jyeé kà'yaà nga chjajno-là Nainá koni tsò 'én xi chja. ¿Mé s'eén-isa-ná xítà xi k'ejí xi tsjá 'én? Jñà, jyeé kàna'ya-lá koni s'in chjajno-là Nainá. ⁶⁶ Jñò, kó bixòn, mé xi síkooá?

Ngats'ìl xítà kitsò:

—Tjín-là jé, ok'in-là nga s'ik'en.

⁶⁷ Ikjoàn tsibíchrá'a kò tsi'beé-la. Koa tjin xi isén-la tsi'beé'a, ⁶⁸ kitsò-la:

—Ji Cristo [xi xó kisikasén-lè Nainá], kot'in-nájen, ¿yá xi t'beé-lè?

K'e nga jè Pedro jàn k'a tsoho'mat'in Jesús

(Marcos 14:66-72; Lucas 22:56-62; Juan 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Jè Pedro k'e nga tjna ndítsin ni'ya, ijchòkon jngòò chjoón chí'nda xi kitsò-la:

—Tíkoaá ngaji, yáá tjaakoi Jesús xi Galilea i'nde-la.

⁷⁰ Tanga jè Pedro tsoho'mat'in-né nga nguixkòn ngats'ìl xítà. Kitsò:

—Mikii be mé 'én xi tinokjòl.

⁷¹ Jè Pedro jyeé tbitjo xotjoa ni'ya k'e kijtsee ijngòò chjoón xi k'oà ti kitsò-la jñà xítà xi ya títasajna. Kitsò:

—Xítà jè, tíkoaá ya tsòhoko Jesús xi Nazaret ts'e.

⁷² Pedro ijngòò k'a tsoho'mat'in. Kitsò:

—Tíbeè Nainá, mikii bexkoan xítà jè!

⁷³ Nga komà iskan jñà xítà xi ya títasajna ijchòkon ñánda tjna Pedro. Kitsò-la:

—Okixi-né, tíkoaá ngaji xítà xi kota'yàt'aà-là Jesús-né. 'Yaà-lè; k'oaa tís'in nokjòl.

⁷⁴ K'eé isa 'ńó kiichja Pedro kitsò:

—J'Beè Nainá, nas'in tik'eèn-ná, mikii bexkoan xítà jè!

Tik'e-ne kiskindàya jngòò kóxtí. ⁷⁵ K'eé tsibítsjeèn-là Pedro koni kitsò-la Jesús: “K'e tíkj'eè kjindàya kóxtí, ngaji, jàn k'a tsjá'mat'in-ná.” K'eé itjo ni'ya Pedro, jàn ndítsiaán; ndaa jchán kiskindàya.

27

Kjoa xi komàt'in Jesús k'e nga kjòngatsja Pilato

(Marcos 15:1-2; Lucas 23:1-2; Juan 18:28-32)

¹ K'e nga kis'e isén, ngats'ìl xítà skò-là nò'miì, jñà xítà jchínga ts'e xítà judío tsajoóya-ne nga kondrà kjoí-la Jesús mé-ne nga koma sìngatsja-ne jñà xítà Roma nga sjiik'en. ² Tsibít'aà'ńó, kiiko nga kisingatsja Pilato xi xítaxá gobernador tjna ts'e Roma.

Kii komàt'in Judas k'e nga k'en

³ Judas, jè xi tsatjina Jesús, k'e nga jye kijtsee nga jye kitjoòt'in kjoa nga kiyá, 'ño kokájno-la kjoa xi kis'iin koa kisikátji-ne ton chroba xi katé ma-ne jña xita sko-la no'miù ko xita jchínga. ⁴ Kitsò-la:

—Tsee jé tshótsji-la yijo-na nga kisìn-gatsja-nò jngoò xita xi nimé jé tjín-la.

Tanga jña xita koi kitsò:

—Ngajen, mìkii 'ya-jen. Kjoa tsiji-né.

⁵ Judas tsibitsjo ton ya ingo itjòn. K'ée kii tsibítjohóngui yijo-la.

⁶ Jña xita sko-la no'miù, kiskoé ton, kitsò:

—Mikii koma ya sijngoáa ton xi tjíya kaxa-la ton kjetjò-la Nainá. Ton jè, chjì-la mik'en-né.

⁷ K'ée tsajoóya-ne nga jè ton jè, nanguiú koteje jngoò 'nde-ne, xi 'mi: I'nde Nándá Mandaà Tijí, mé-ne nga s'e-ne i'nde nándá koma sijjìn xita xi xìn naxandá-la. ⁸ K'oí kjoa-la, skanda nachrjein i'ndeí, tákó k'oaá 'mi i'nde jè nga i'nde-la Jní 'mi. ⁹ K'oaá s'in tsitasòn koni s'in kitsò Jeremías xita xi kùichja ngajo-la Nainá nga kitsò: “Kiskoé ton chroba xi katé ma-ne, koni tjín tsibjina-la chjì-la jña xita Israel, ¹⁰ ko k'oaá s'in kisikjeén ton jè nga tsatse i'nde-la xita xi tjií bndaà koni s'in kitsjaà-na okixi Nainá.”

Én xi kùichja Pilato k'e nga kiskònangui-la Jesús

(Marcos 15:2-5; Lucas 23:3-5; Juan 18:33-38)

¹¹ Jesús, k'e nga síjna nguixkon jè xitaxá gobernador kiskònangui-la, kitsò-la:

—¿A jì-né xi xitaxá itjòn-la jña xita judío?

Jesús kitsò:

—Ngají xi k'oa si nga 'an-ná.

¹² K'e nga nchihóngui Jesús jña xita sko-la no'miù ko xita jchínga-la xita judío, Jesús nimé 'én kùichja. ¹³ K'ée kitsò Pilato, jè xi xitaxá gobernador:

—¿A mi na'yà-la koni tsò-lè? Kjin 'én tsjá xi kondra tsiji.

¹⁴ Tanga Jesús nijngoò 'én kùichja. K'oí kjoa-la nga jè xitaxá gobernador tà k'oaá komà-la.

Kii komà k'e nga kitjoònè kjoa Jesús nga kiyá

(Marcos 15:6-20; Lucas 23:13-25; Juan 18:38-19:16)

¹⁵ Nga xkì nó k'e nga bitjo s'eí Paxko, jè xitaxá gobernador síkijnandeí jngoò xita xi

títsa'ya ndayá, jè xi mejèn-la xita naxandá nga kijnandeí. ¹⁶ Tík'ée-ne tjína'ya ndayá jngoò xita xi 'ya-la nga 'ño ts'en xi 'mi Barrabás. ¹⁷ K'e nga chixoña xita naxandá, jè Pilato kiskònangui-la, kitsò-la:

—¿Yá-né xi mejèn-nò nga kijnandeí? ¿A Barrabás-né, o xi Jesús-né xi Cristo 'mì-là?

¹⁸ Koi okitsò-ne Pilato nga jyeé tjíin-la nga tà kjoaxitakòn-né nga ya ijchò síngatsja Jesús.

¹⁹ Jè Pilato k'e nga tjína ni'ya osen, jè chjoón-la kisikasén xá-la, kitsò-la: “Kii jì chingájin kjoa-la xita kixi jè. Nati nitjen, tsí 'ño ch'o tsò nijná xi kò'bi-na it'aa ts'e.”

²⁰ Tanga jña xita sko-la no'miù ko xita jchínga, chinchá'a xita naxandá nga kátasíjé nga kátijnandeí Barrabás ko kátasik'en Jesús. ²¹ Jè xitaxá gobernador ijngoò k'a kiskònangui-la jña xita naxandá; kitsò-la:

—¿Ná-laá nga ingajò xita koi xi mejèn-nò nga síkijnandiá?

Jña xita naxandá kitsò:

—Jè Barrabás.

²² Pilato kiskònangui-la jña xita naxandá. Kitsò-la:

—¿Mé xi sikoá Jesús xi Cristo 'mì-là?

Ngats'ii xita naxandá kitsò:

—¿Kátasit'aa krò!

²³ K'ée kitsò Pilato:

—¿Mé jé xi tshótsji, mé-ne kiyá-ne?

Jña xita, isaá 'ño kùichja, kitsò:

—¿Kátasit'aa krò!

²⁴ K'e nga kijtsee Pilato nga nì mé kjoa sindaajin, tà isaá tímatsé kjoasi, kiskinikjaá nandá nga tsanfjino tsja nga nguixkon xita naxandá [mé-ne nga skoe-ne jña xita nga nimé jé tjín-la]. Kitsò:

—Nimé jé tjín-na xi it'aa ts'e xita kixi jè nga mejèn-nò nik'eèn. Kjoa tsajòn-nò.

²⁵ Ngats'ii xita kjin kitsò:

—Kjoabiyaà-la xita jè, kindá tsajen-nájen ko ixti-najen.

²⁶ Pilato, k'ée kisikijnandeí Barrabás; k'e nga jye kitsjaá okixi nga tsajá-la Jesús, ikjoàn kisingatsja nga sít'aa krò.

²⁷ Jña soldado-la xitaxá gobernador kiiko Jesús ján ni'ya osen. Ikjoàn kùichja yije-la soldado xikjin nga tsibitsajnandii-la.

²⁸ Tsachrje nikje-la koa kisikjá jngoò nikje xi inì kji. ²⁹ Ikjoàn tsibí'a sko jngoò corona na'yá xi jña xó tsibindaà-ne, koa

jngòd yá tsohóya tsja kixi; k'ée chinchaxkó'nchit'aà-la nga kisisobà-la. Kitsò-la:

—|Viva xitaxá ítjòn-la xita judío!

³⁰ Tikoáá tsibíchrájno koa kiskoé yá xkajinchra xi kjiya tsja, tsatji sko. ³¹ K'e nga jye kisisobà-la, jaàxin-la nikje ini xi íkjá. Íkjoàn kisikákjá-ne xi nikje ts'e. K'ée kíiko nga kosit'aà krò.

Kíi kiniko Jesús k'e nga kisasit'aà krò

(Marcos 15:21-32; Lucas 23:26-43; Juan 19:17-27)

³² K'e nga jye nchifiko Jesús, kiskaàkjoò jngòd xita xi Cirene i'nde-la xi 'mì Simón. Jñà soldado kjo'ño kis'iin-la nga kisik'ajen krò-la Jesús.

³³ K'e nga ijchòko ya i'nde n'anda 'mì Gól-gota 'én xi tsòya-ne i'nde sko mik'en, ³⁴ yaá kitsjaà-la vino xi tsjájiin-la ndá chikitsja. K'e nga kiskoòt'aà Jesús mikii kits'iì.

³⁵ K'e nga jyeé tsasit'aà krò, jñà soldado kisiskáko nikje-la Jesús nga kisika'bí-la xikjín yá ts'e koma. K'oaá s'in tsitasòn 'én-la jè xita xi kiichja ngajo-la Nainá nga kitsò: “Kisika'bí nikje-na koa kisiskáko yá ts'e koma.” ³⁶ Íkjoàn yaá tsibitsajna nga kisikinda Jesús. ³⁷ Ya isòn sko krò tsibít'aà 'én xi k'oa kitsò mé jé xi komà-la nga kinik'en. Jñà 'én koi, tsò: “Jè jèe xi Jesús xi Xitaxá ítjòn-la xita judío.”

³⁸ Tikoáá kisit'aà krò jò xita hijé. Jngòd kisit'aà nga kixi-la koa jngòd kisit'aà nga ngaskón-la. ³⁹ Jñà xita xi ya ja, síkatji sko nga kiichjajno-la, ⁴⁰ kitsò-la:

—Jì, k'oaá kisi nga siixòni ingo ítjòn-la Nainá ko jàn nachrjein kíndaà ngajo-ne; tìkijnandeí yijo-lè. Tsà kixi kjoa nga jì xi Ki'ndí-la Nainá, chinájen-t'i yijo-lè krò.

⁴¹ K'oaá tís'in kisisobà-la jñà xita sko-la no'miì, ko xita xi okóya kjotixoma-la Nainá xi kiskii Moisés, ko xita jchínga ts'e xita judío. Kitsò:

⁴² —Xita jè, tsachrjekájiin kjo'in xi kj'eíí xita, tanga jè xi yijo-la, mikii ma ochrjekájiin kjo'in. Tsà kixi kjoa nga jè Xitaxá ítjòn-la Israel, kátitjopen-t'aà krò mé-ne nga kòkjeiin-ná it'aà ts'e. ⁴³ Xita jè, it'aà ts'e Nainá kjò'ñót'aà ikon. Tsà kixi kjoa tsjakeè Nainá, i'ndeí, jè kátasiko. Nga k'oaá tì kitsò nga Ki'ndí-la Nainá ma.

⁴⁴ Skanda jñà xita hijé xi tikoá ya kjit'aà krò tikoáá tsatít'aà.

Mé xi komà k'e nga k'en Jesús

(Marcos 15:33-41; Lucas 23:44-49; Juan 19:28-30)

⁴⁵ K'e nga ijchò nchisen skanda xi jàn nga kjòhoxòn, kóhokji nga tjtisa isò'nde kòjñò.

⁴⁶ Tìjè-ne hora Jesús 'ño kiichja nga kitsò: “Elí, Elí, ¿lama sabactani?” 'Én jè tsòya-ne: Nainá, Nainá, ¿mé-ne kàjneitakòn-ná?

⁴⁷ Tjín i'nga xita xi ya títajna xi kiì'nchrè-la, kitsò:

—Xita jè, jé chja-la Elías.

⁴⁸ K'ée tsangachikon jngòd xi kiikjaá tsanga; kisika'nchi-la ko vinagre; íkjoàn tsibísko-la inaxo; kitsjaà-la Jesús nga kát'iì.

⁴⁹ Tanga kitsò xita xi i'nga:

—Kiì k'oa mìko, chítsejèn-lá, ¿a kjoíí Elías nga skónájen-t'aà krò?

⁵⁰ Jesús ijngòd k'a 'nò kiskindàya. Íkjoàn k'en. ⁵¹ Jè nikje velo xi tjòhóya jngòd osen ingo ítjòn kixajndá. Jòya komà skanda it'aà nangui; ts'a ch'ón koa tsàkjàn naxi ⁵² nga kitax'a jñà itsjó-la mik'en. Kjìn xita tsjeè-la Nainá jaáya-la xi kjòtsee k'en. ⁵³ Jñà xita mik'en xi itjo-ne itsjó-la, k'e nga koma iskan nga jaáya-la Jesús, xita koi, jahas'en ya naxandá tsjeè Jerusalén; kjìn xita kijtseèkon.

⁵⁴ Jñà xita xi nchisikinda Jesús ko jé xita sko-la soldado, k'e nga kijtsee nga ts'a ch'ón, ngats'iì kjoa xi komà, tsí ndaà kitsakjòn. K'ée kitsò:

—Kixi-lá kjoa, xita jèe, Ki'ndí-la Nainá-né.

⁵⁵ Tikoáá kjìn íchjín títajna xi kjìin nchikotsejèn-ne xi inchrobà-tjìngui-la Jesús skanda ján Galilea nga kisichját'aà-la.

⁵⁶ Yaá títajna xi 'mì María Magdalena, María xi nea-la ma Jacobo ko José, ko nea-la jxti-la Zebedeo.

K'e nga kishijìin Jesús

(Marcos 15:42-47; Lucas 23:50-56; Juan 19:38-42)

⁵⁷ K'e nga jye kòjñò, j'ì jngòd xita nchiná xi 'mì José. Yaá i'nde-la jè naxandá xi 'mì Arimatea. Xita jè tikoáá yaá kiskoòta'yat'aà-la Jesús. ⁵⁸ K'ée kiichja-la Pilato nga kisijé-la yijo-la Jesús. Jè Pilato kitsjaà okixi nga kátatjóe-la. ⁵⁹ José kiskoé yijo-la Jesús; kisikájté jngòd nikje sávana tsjeè. ⁶⁰ Kiì kishijìin ya nangui-la xi ts'e José. Kiskinis'engui jngòd ngajo itsjó xitse xi xó tsibíndaà-ne ya ingui

nguijo. Ikjoàn tsohóitsa xotjoa-la ngajo jngòò ndajo teè; ikjoàn kii-ne. ⁶¹Jè María Magdalena kò María xi ijngòò, yaá tsibitsaj-nat'aà chraña-la ñánda kisihijiin Jesús.

Mé-ne soldado kisikinda-ne nánda kisihijiin Jesús

⁶²K'e nga komà inchijòn, jè nachrjein nikjáya, jña xita sko-la no'miù kò xita fariseo kiikon Pilato. ⁶³Kitsò-la:

—Na'èn, bitsjeèn-najen, jè xita ndiso jèè, k'e nga sa tsibijnakon kitsò-né: “K'e nga kijchò jàn nachrjein kjoaáya-na.” ⁶⁴K'oií kjoa-la kàtamakinda itsjó-la skanda k'e koma jàn nachrjein nga mì yaá kijchò xi-ta-la xi kota'yàt'aà-la k'e nga nitjen nga kijko chijé yijo-la. Ikjoàn kitso jña xita-la nga keènojímí-la jña xita naxandá: “Jyeé jaáya-la xi it'aà ts'e kjoabiyaá.” Koa isaá ch'o komà 'én ndiso koi koni jña xi ítjòn.

⁶⁵Kitsò Pilato:

—Ya titsajna soldado. Tanguió tikindaa. 'Nó tichjoà jè itsjó nga 'nó kátas'e.

⁶⁶K'eé kii nga tsibíchjoà'nó jè itsjó koa tsasén jngòò-la sello ya isò'nga-la ndajo xi kijtsa. Ikjoàn kisikitsajna soldado xi kisikinda.

28

Mé xi komà k'e nga jaáya-la Jesús it'aà ts'e kjoabiyaá

(Marcos 16:1-8; Lucas 24:1-12; Juan 20:1-10)

¹K'e nga jye tsato nachrjein nikjáya, nga jye ts'e isén jè nachrjein tahàngo nga tàts'en xomàna, kii María Magdalena kò María xi ijngòò nga kii katsejèn-la itsjó-la nánda kisihijiin Jesús. ²K'e nga itjokàjen jngòò àkjale-la Nainá xi inchrobà-ne nga-jmiù, tà nitòón ts'a jngòò ch'ón xi 'nó ts'a nga jaáxin jè ndajo xi kijtsa ngajo itsjó; yaá tsibijnasòn. ³Jè àkjale ote kji koni jngòò ni'ini ch'on; kò jè nikje-la xi íkjá, chroba kji koni kjoàn 'nchán. ⁴Jña soldado k'e nga kijtseè, tsí ndaa kitsakjòn-la. Tsí chiba-la tsatsé-né kò yaá k'en-ña. ⁵Jè àkjale kitsò-la jña íchjín:

—Kì tsakjoòn-jèn. Be-ná, jè binchaàt-sjiòò Jesús xi kisit'aà krò. ⁶Mì tí íí tíjna-ne. Jyeé kòfaáya-la koni s'in kitsò nga kjoaáya-la. Nchrobá chitsejèn-là i'nde-la nánda kisijna. ⁷Nitòón tanguió, koatín-là xita xi kota'yàt'aà-la: “Jyeé kòfaáya-la. Jè,

yaá tífi ítjòn-nò ján Galilea. Yaá jchaxkòòn ijngòò k'a.” Tà k'oaá tjin 'én xi tsja-nò.

⁸Jña íchjín nitòón itjongui-ne nguijo; kii tsangachikon; okji tsakjón kò okji 'nó tsja s'e-la nga kii kénojímí-la xita xi kota'yàt'aà-la Jesús. ⁹K'e nga nchifi íchjín, tà nitòón kisatíikjòò Jesús kò kisihixat'aà. Jña íchjín, kii kinchat'aà chraña-la, ikjoàn chincha-xkó'nchit'aà-la nga kijtseèkkón, k'eé kitsòhòkjá ndsòko. ¹⁰Jesús kitsò-la:

—Kì tsakjoòn-jèn. Tanguió tikí'nchré jña 'ndsé mé-ne nga kàtjín-ne ján Galilea. Yaá skoe ijngòò k'a-na.

'Én xi kitsjaà jña soldado

¹¹K'e nga nchifi-ne jña íchjín, tikoá kii i'nga-ne jña soldado xi kisikinda jé itsjó; kii ján jngòò osen naxandá nga kii kénojímí-la jña xita sko-la no'miù ngats'ii kjoa xi komà.

¹²Jña xita sko-la no'miù kiikáko jña xita jchinga. K'e nga jye tsajoóya-ne, tseé ton kitsjaà-la jña soldado, ¹³ikjoàn kitsò-la:

—Jñò, k'oaá tixón: “K'e nga ijchò osen nitjen nga titsayijòfè-jen, jña xita xi kota'yàt'aà-la Jesús ijchòkjaá chijé yijo-la.”

¹⁴Tsà kji'nchré jè xitaxá gobernador nga titsayijòfè, ngajeén onguíchoon-jen mé-ne nga mì kjo'in tsjá-nò.

¹⁵Jña soldado kiskoé ton xi kitsjaà-la kò k'oaá s'in kitsò koni s'in ki'mi-la. Skanda nachrjein i'ndeí táko k'oaá tsò jña xita judío.

Kii kitsò Jesús nga kitsjaà-la xá xita xi kota'yàt'aà-la

(Marcos 16:14-18; Lucas 24:36-49; Juan 20:19-23)

¹⁶Jña xita xi kota'yàt'aà-la Jesús xi ngui tejngòò ma-ne, kii ján Galilea ya nindoò nánda nga okitsò-la Jesús. ¹⁷K'e nga kijtseè Jesús, chincha-xkó'nchit'aà-la nga kijtseèkkón. Tanga tjin i'nga xi mikii kòk-jeiín-la tsà jè-né. ¹⁸Jesús, k'eé kii kasit'aà chraña-la, kitsò-la:

—Jyeé kitjóé yije-na nga'nó nga 'an kotiiixoma ngajmiù kò i isò'nde.

¹⁹Tanguíchòn yije xita xi tjin nga tíjtsa naxandá xi tjin isò'nde; takóya-la nga it'aà ts'an kàtakota'yà; t'een bautizar it'aà ts'e 'ín-la Na'èn-ná kò ts'e Kí'ndí-la kò kò ts'e Inimá Tsjeè-la Nainá; ²⁰takóya-la nga kàtasikitasòn yije kjoa xi 'an tsakoóya-nò. Kì nihchàajiin-jèn nga 'aán tijnako-nò

nàchrjein inchiòn skanda k'e nga
kjoehet'aà isò'nde. K'oaá s'ín kàtama.

'Én ndaà-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo koni s'in kiskiì San Marcos

Kó kitsò 'én xi kiichja Juan xi kis'iin bautizar xita

(Mateo 3:1-12; Lucas 3:1-9, 15-17; Juan 1:19-28)

¹ I mats'ia-ne 'én ndaà-la Jesucristo xi Ki'ndí-la Nainá.

² K'oaá s'in komà koni s'in tji't'aa xojoñ-la Isafas xita xi kiichja ngajo-la Nainá nga kitsò:

'An, sikasén itjòn-lè xita-na xi kji'ko 'én, jè xi kojindaaya itjòn-lè ndiyá-lè.

³ Na'yà-la jta-la jngòò xita xi 'nó chja ya i'nde it'aa xìn nánnda nangui kixi choòn, nga tsò:

“Tjandaà ndiyá-la Nainá ya ijìin inima-nò; kixi tikájna koni jngòò ndiyá nánnda kojmeèya Na'èn-ná.”

⁴ K'oaá s'in komà; j'iì jè Juan nga kis'iin bautizar xita ya i'nde it'aa xìn nánnda nangui kixi choòn. Kiichjaya nga katasikájno jé-la jñà xita nga mì tì jé kohótsji-ne, ikjoàn katas'in bautizar yijo-la mé-ne nga siijchàat'aà-la Nainá jé-la. ⁵ Kjin xita ijchò 'nchré-la Juan xi inchrobà-ne nangui Judea kò naxandá Jerusalén. K'e nga jye jahatakòn jé-la jñà xita, jè Juan kis'iin bautizar ya nandá xajngá nandá Jordán.

⁶ Nikje xi tsohòkjá Juan, tsja-la cho camello-né; kò jngòò sincho chrjoa tsibikjá ndáyá-la; tsojmi xi kiskine Juan, jñà cho langosta, kò tsjén-la cho cera xi tjín ijìin ijñá. ⁷ K'oaá s'in kiichja nga tsò:

—Ijngòò nchrobátjngui-na xi isa tse nga'nó tjín-la mì k'oaà-ne koni 'an, skanda mì kì tjí'nde-na nga kósiñiat'aà-la nga skíjnda jè xox'in-la xojté-la. ⁸ Kixií kjoa 'an, ta nandá s'iin-na bautizar xita, tanga jè xi sa nchrobátjngui-na, kóò Inima Tsjeè-la Nainá s'iin-nò bautizar.

Kós'in komà k'e nga komà bautizar Jesús

(Mateo 3:13-17; Lucas 3:21-22)

⁹ Jngòò nachrjein j'i-ne Jesús ya Nazaret, nangui xi chja-ne Galilea; ikjoàn jè Juan kis'iin bautizar ya nandá xajngá nandá Jordán. ¹⁰ K'e nga itjokajìin-ne nandá Jesús,

nitoón kijtsee nga kitá'a ngajmii koa jè Inima Tsjeè-la Nainá inchrobàjen 'nè-la koni jngòò nise paloma. ¹¹ Koa kina'yà jngòò-la 'én xi ngajmii inchrobà-ne xi kitsò:

—Ji-né xi ki'ndí-na, xan-lè, xi 'nó mats-jake-lè, tsja tjín-la takoàn it'aa tsji.

K'e nga jè xita neí kiskoò't'aa Jesús

(Mateo 4:1-11; Lucas 4:1-13)

¹² Nga komà iskan jè Inima Tsjeè-la Nainá kisikasén Jesús ya i'nde it'aa xìn nánnda nangui kixi choòn. ¹³ Ichán nachrjein tsi-bijna; tsbijnajìin-la cho ts'en kò jè xita neí kiskoò't'aa nga mejèn-la nga kátátsji jé. Tanga jñà àkjale kisis'in-la.

K'e nga tsibits'ia Jesús nga kisixá ya i'nde Galilea

(Mateo 4:12-17; Lucas 4:14-15)

¹⁴ K'e nga jye kii ndáyá Juan xi kis'iin bautizar xita, Jesús kii ján Galilea nga kiichjaya 'én ndaà-la Nainá koni s'in otixoma Nainá. ¹⁵ Kitsò:

—Jye kjòchrañat'aà-nò nachrjein nga jchaa kós'in otixoma Nainá. Tikájno jé-nò, kì tì jé binchaatsji-nò; kàtakjeiín-nò 'én ndaà-la Nainá.

Kii kis'iin Jesús nga nìjòn xita kiichja-la xi ma-la sík'en tìn

(Mateo 4:18-22; Lucas 5:1-11)

¹⁶ Jesús, k'e nga ja jndii ndáchikon Galilea, kijtsee xi 'mì Simón kò 'ndse Andrés nga nchisíkatjen-nguinda na'ya-la. Xita koi, tjin sík'en. ¹⁷ Jesús kitsò-la:

—Nchrobátjngui-ná, 'an tsjaà-nò xá nga kixkóya xita xi 'an kjit'aa-na koni s'in maxkóya tìn k'e nga nìk'eèn.

¹⁸ Jñà xita koi nitoón kisikájna na'ya-la nga kiitjngui-la Jesús.

¹⁹ Isa xijngoaa isa, Jesús kijtsee xi 'mì Jacobo kò 'ndse Juan, ixti-la Zebedeo nga títaya chitso; nchibindaaya na'ya-la.

²⁰ Tikoá nitoón kiichja-la xita koi; yaá kiitjngui-la Jesús; kisikájna Zebedeo xi na'èn-la ma, kò xita chí'nda xi síkako ya iya chitso.

Jngòò xita xi inima ch'o-la neí tjiin ini-ma-la

(Lucas 4:31-37)

²¹ Ijchò naxandá Capernaum; k'e nga jye ijchò nachrjein nikjáya, jahas'en ni'ya ingo sinagoga ts'e xita judío; ikjoàn tsakóya 'én-la Nainá. ²² Jñà xita, tà k'oaá komà-la koni tsò 'én xi tsakóya. K'oaá s'in tsakóya

koni jngòò xit̩a xi 'nó t̩jín-la k̩jot̩íxoma; m̩ts̩à k'oas'ín tsakóya koni xit̩a xi okóya k̩jot̩íxoma-la Nainá xi kisk̩i Moisés. ²³ Ya ni'ya ingo sinagoga t̩jna jngòò xit̩a xi in̩ma ch'o-la neíj̩ t̩j̩in in̩ma-la. 'Nó kiich̩ja nga kitsò:

²⁴ —Ji Jesús, xi Nazaret tsiji, ¿mé xi mejèn-lè? ¿Mé xi binchaàtsji? ¿A kòf'i nikjehesòn-nájen? Bexkon-lè; j̩-ne xi Xit̩a Tsjeè-la Nainá.

²⁵ Tanga Jesús tsohótiko jè in̩ma cho-la neíj̩, kitsò-la:

—Jyò t̩jni, tit̩jojin in̩ma-la xit̩a jè.

²⁶ Jè in̩ma cho-la neíj̩ kiskatsé koa kiskindáya xá, ik̩joàn it̩jojin in̩ma-la xit̩a jè. ²⁷ Ngats'ìi xit̩a xi t̩tsajna, tà k'oá koma-la; x̩ki xi ján tsohóko x̩k̩jín; kitsò:

—¿Mé kjoa-ne koi? Jngòò kjoa xit̩se okóya xi t̩jín-la k̩jot̩íxoma. Skanda j̩nà in̩ma cho-la neíj̩ tsj̩-la ok̩xi, kò 'nchréñi-jon-la.

²⁸ Jesús, n̩t̩oón kina'yà-la kóhokji nga jngòò it̩jand̩i nangui xi ch̩ja-ne Galilea.

K'e nga kisindaà-ne Jesús jè nachíya-la Pedro

(Mateo 8:14-15; Lucas 4:38-39)

²⁹ Jesús, k'e nga it̩jo-ne ni'ya ingo sinagoga, kjihij̩tako Jacobo ko Juan, n̩t̩oón k̩i ya ni'ya-la n̩nda t̩jna Simón ko Andrés.

³⁰ Jè nachíya-la Simón, kijna xk'én-né. Ch'in t̩jnga t̩jín-la. N̩t̩oón kis'enojm̩-la Jesús.

³¹ Ik̩joàn kiikasit'aà chrañà-la; kitsobà'nó tsja; kiskas̩t̩jen. Ko n̩t̩oón kitjaax̩n-la ch'in t̩jnga. Ik̩joàn ch̩joón jè, k̩s̩'in-la Jesús ko xit̩a xi kjihij̩tako.

K'e nga Jesús, k̩jn xit̩a xk'én kisindaà-ne

(Mateo 8:16-17; Lucas 4:40-41)

³² K'e nga jye kiskaàt̩j̩ ts'oi nga jye k̩jñò, j'ik̩o-la Jesús ngats'ìi xit̩a xk'én ko xi in̩ma cho-la neíj̩ t̩j̩in in̩ma-la. ³³ Ngats'ìi xit̩a naxandá, yaá kitsej̩to xot̩joa ni'ya.

³⁴ Jesús, k̩jn jchán xit̩a kisindaà-ne xi k̩jn skaya ch'in t̩jín-la t̩koá tsachrjek̩jin in̩ma ch'o-la neíj̩ xi t̩j̩in in̩ma-la xit̩a; Jesús mik̩i kitsjaà'nde nga j̩nà neíj̩ kiich̩ja nga j̩nà in̩ma ch'o-la neíj̩ jyeè beèkkon ya-né Jesús.

K'e nga ijchò Jesús ján Galilea nga kisika'bi 'én ndaà-la Nainá

(Lucas 4:42-44)

³⁵ 'Nó taj̩nd̩ya tsas̩t̩jen Jesús; táko j̩nd̩-isa nga it̩jojin najnchra; k̩i jngòò i'nde it'aà x̩n n̩nda ts̩jn xit̩a nga kiich̩ja't'aà-la

Nainá. ³⁶ Simón ko xit̩a x̩k̩jín xi i'nga, k̩i k̩átsji Jesús. ³⁷ K'e nga jye kisakò-la n̩nda t̩jna Jesús, kitsò-la:

—Ngats'ìi xit̩a, j̩i ótsji-lè.

³⁸ Kiich̩ja Jesús, kitsò:

—T̩koá t̩k̩jaán j̩nà naxandá chrañà't'aà nga kich̩jaya 'én-la Nainá nga koi' xá j'i-na.

³⁹ K'oá s'ín tsajmeé Jesús kóhokji i'nde Galilea nga kiich̩jaya 'én-la Nainá ya ni'ya ingo sinagoga nga x̩ki xi ján naxandá. T̩koá tsachrjek̩jin-ne in̩ma cho-la neíj̩ xi t̩j̩in in̩ma-la xit̩a.

Kií komà nga k̩jondaà jngòò-ne xit̩a xi t̩bindojno chr̩joa yijo-la

(Mateo 8:1-4; Lucas 5:12-16)

⁴⁰ J'ik̩on jngòò xit̩a xi t̩bindojno chr̩joa yijo-la. Tsasèn-xkò'nchit'aà-la Jesús, tsib̩tsi'ba-la, kitsò-la:

—Tsà mejèn-lè, t̩tsjeè-ná ch'in xi t̩jín-na.

⁴¹ Jesús k̩jòh̩makeè-né, tsijmeé tsja nga tsohót'aà-la yijo-la xit̩a jè, kitsò-la:

—Mejèn-na, k̩atandaà-ne.

⁴² T̩k'eé-ne nga t̩chja Jesús, n̩t̩oón k̩jondaà-ne; kitjaax̩n-la ch'in; k̩jòtsjeè-ne yijo-la. ⁴³ Jesús k̩shixat'aà xit̩a jè nga k̩i-ne. Tanga it̩jòn 'nó tsib̩t'in-la, kitsò-la:

⁴⁴ —Tiná'yi, k̩i yá xit̩a bènojm̩-la. T'in n̩nda t̩jna n̩'mi, takò-la yijo-lè nga jye k̩jondaà-ne; jch'li k̩jot̩jò-lè, tsojm̩ xi s̩jé k̩jot̩íxoma-la Nainá xi kisk̩i Moisés, mé-ne nga tsjeè kijna-ne nguixkon Nainá t̩koá skoe j̩nà xit̩a nga jye k̩jondaà-ne ch'in-lè.

⁴⁵ Tanga xit̩a jè, k'e nga k̩i-ne, tsib̩tsi'ia nga tsib̩nojm̩ yije kós'in komà'tin. K'oá komà-ne nga jè Jesús, m̩i t̩i k̩i ma tax̩ki jahas'en-j̩in-ne j̩nà naxandá; yaá tsib̩jna n̩nda ts̩jn xit̩a. Tanga j̩nà xit̩a xi x̩ki xi ján i'nde inchrobà-ne, yaá ijchòkon n̩nda t̩jna Jesús.

2

K'e nga jè Jesús kisindaà jngòò-ne xit̩a xi mik̩i ma os̩jna k̩xi

(Mateo 9:1-8; Lucas 5:17-26)

¹ Xi komà jò ján nachr̩jein, ijchò jngòò k'a Jesús ján naxandá Capernaum. K̩i'nchré xit̩a nga ya t̩jna Jesús ya ni'ya jè. ² T̩k'e-ne k̩jn jchán xit̩a ijchò maxkót'aà-la skanda m̩i t̩i k̩i t̩s'ndè-ne xot̩joa ni'ya. Jesús kiich̩jayaj̩in-la 'én ndaà-la Nainá. ³ Jngòò xit̩a j'ik̩o xi mik̩i ma s̩h̩n̩yá yijo-la. N̩jòn xit̩a

yanguì. ⁴ Nga mìkii komà kitjò'nde-là nga jahas'en ya xotjoa ni'ya, nga 'nõ kjìn xita títstajna, yaá kiskíx'a itsjá ni'ya ya kixi-là ñánda títjna Jesús. Yaá kiskimjen-ne jè xita xi xk'én xi kjiya-là yá. ⁵ Jesús, k'e nga kijtseè nga jñà xita kò mokjeifn-là it'aà tse, kitsò-là jè xita xi xk'én:

—Ji ndí na'èn, jé-lè jye kichàat'aà-lè.

⁶ Ya títstajna i'nga xita xi okóya kjotíx-oma-là Nainá xi kiskii Moisés nga nchisíkfít-sjeèn ijìn inima-là. Kitsò: ⁷ “¿Mé-ne kòs'ín chja-ne jè xita jè nga Nainá chjajno-là? Nga tajngò Nainá síchàat'aà-ná jé-ná.” ⁸ Tik'e kijtseèya-là Jesús koni s'ín nchisíkfít-sjeèn ijìn inima-là. Kitsò-là:

—¿Mé-ne kòtsò-ne kjohít-sjeèn-là inima-nó? ⁹ ¿Mé xi isa chiba 'in tijn? Tsá xan-là jè xita xi xk'én: “Jé-lè jye kachàat'aà-lè”, o tsá xán-là: “Chjof nachan-lè, títstjijn, títjef.” ¹⁰ Kokod-nò nga 'an xi Ki'ndí-là Xita xan-là yijo-na, tji'ndeé-na nga síchàat'aà-là jé-là xita i isò'nde.

K'eé kitsò-là jè xita xi xk'én:

¹¹ —Ji, k'oaá xan-lè: Títstjijn, chjof nachan-yá-lè, t'in-ne ni'ya-lè.

¹² K'eé tsasítjen jè xita xk'én. Kiskoé nachan-là. Itjoiin-là ngats'iì xita xi tít-sajna. K'e nga kijtseè kjoa koi, tà kjòxkón-là ngats'iì xita. K'eé jeya kiskíjna Nainá. Kitsò:

—Ni saá jngò k'a 'yaá jngò kjoa xi kòs'ín ma.

K'e nga jè Jesús kiichja-là Leví

(Mateo 9:9-13; Lucas 5:27-32)

¹³ Jesús, ijngò k'a itjo. Kii ján indii ndáchikon. Ngats'iì xita yaá ijchòkon, ikjoàn tsakóya-là 'én ndaà-là Nainá. ¹⁴ K'e nga nchifi, Jesús kijtseè jè Leví, ki'ndí-là Alfeo. Tíjnat'aà ímíxa yaá ñánda síkíchítji tsojmi ts'e Roma. Kitsò-là:

—Nchrohótjngui-ná.

K'eé tsasítjen Leví, kiitjngui-là Jesús.

¹⁵ K'e nga tíjnat'aà ímíxa Jesús nga tíkjèn ya ni'ya-là Leví, kjin ma xita xi síkíchítji tsojmi kò xita xi jè tijn-là títst'aakò ímíxa Jesús kò xita xi kota'yat'aà-là. Kjìn jchán ma xita xi tjingui-là. ¹⁶ Jñà xita xi okóya kjotíxoma-là Nainá xi kiskii Moisés kò xita fariseo k'e nga kijtseè Jesús nga tíkjèn-kò xita xi tse jè tijn-là kò xita xi síkíchítji

tsojmi, kitsò-là jñà xita xi kota'yat'aà-là Jesús:

—¿Mé-ne k'oa's'ín-ne Maestro-nò nga xita xi síkíchítji tsojmi kò xita jè kjèn-kò-ne?

¹⁷ K'e nga kii'nchré Jesús; kitsò-là:

—Jñà xita xi mì ch'in tijn-là, mì chjinekii mochjeén-là; jñà-né xita xi xk'én xi mochjeén-là chjinekii. 'An, mìtsà koi xá j'i-na nga jñà kichjà-là jñà xita xi tsò-là yijo-là nga xita kixi, koi xá j'i-na nga jñà kichjà-là xita xi beè-là ikon nga jè tijn-là.

Xita xi bitsajnachjan

(Mateo 9:14-17; Lucas 5:33-39)

¹⁸ Jngò k'a, k'e nga jñà xita xi kota'yat'aà-là Juan kò jñà xi kota'yat'aà-là xita Fariseo nchibitsajnachjan, kii i'nga xita koi nga kiskòngui-là Jesús. Kitsò-là:

—Jñà xita xi kota'yat'aà-là Juan kò xi kota'yat'aà-là xita Fariseo bitsajnachjan-né. ¿Mé-ne jñà xita tsiji xi kota'yat'aà-lè mì bitsajnachjan-né?

¹⁹ Kitsò Jesús:

—¿A bitsajnachjaán xita k'e nga xita kòbixan k'e nga ya tíjnako-isa jè xita x'in xi kòbixan? Majn, mìkii bitsajnachjan xita. ²⁰ Tanga kijchò nachrjein k'e nga tjáxin-là x'in xi kòbixan; k'e-né nga kítsajnachjan xita.

²¹ Jngò nikje íbaà mìkii ma sijto-ne kò nikje xitse; nga jè nikje xitse, kjeèn-yó-né kò kotejnda-né jè nikje íbaà. Ísaá tse kòma ñánda kixajndá kji. ²² Tikoá mìtsà yá xi kòma binchá xán ixii kò chrjoa jchinga; tsá kòs'ín s'een, k'e nga jye kjichá xán, síxajndá chrjoa jchinga, ikjoàn chija xán kò chrjoa. Jè xán ixii, chrjoa xitseé sinchá.

Kiis'ín tijn it'aà ts'e nachrjein níkjáya

(Mateo 12:1-8; Lucas 6:1-5)

²³ Jngò nachrjein níkjáya ja Jesús yaá ñánda tíjtje trigo. Jñà xita xi kota'yat'aà-là tsate chiba natín-là trigo. ²⁴ Jñà xita Fariseo kitsò-là:

—¿Mé-ne kòs'ín-ne xita-lè jè nachrjein níkjáya? Mìkii tji'nde nga kòs'ín kòma.

²⁵⁻²⁶ Kiichja Jesús kitsò-là:

—¿Jñò, a mìtsà jye tjiin-nò koni s'ín tíchja Xojon-là Nainá koni kis'iin xitaxá ítjòn xi ki'mì David kò jñà xita-là xi kjihij-takò k'e nga nò'mii ítjòn tsibijna jè Abiatar? K'e nga kjòhòjò-là nga nì mé tijn xi kine, jahas'en ni'ya-là Nainá. Tsakjèn inchrájin tsjeè-là Nainá. Tikoá kitsjaà-là xita-là xi

tjiko. Mikii tji'nde nga jña kòkjen. Tà jña no'mii tji'nde-la nga kòkjen.

²⁷ Jngòd k'a kitsòd Jesús:

—Jè nachrjein nikjája, koií xá kisin-daà-ne nga kjondaà ts'e xita. Mitsà koi xá kisingaà-ne xita nga kjondaà ts'e nachrjein. ²⁸ K'oaá s'ín tjín, 'an xi Kí'ndí-la Xita xan-la yijo-na, skanda jè nachrjein nikjája, 'aán otixoma-la.

3

Xita xi kixit'aà jngòd tsja

(Mateo 12:9-14; Lucas 6:6-11)

¹ Jngòd k'a jahas'en Jesús nãnda tjina jngòd ni'ya ingo sinagoga. Kò ya tjina jngòd xita xi kixit'aà jngòd tsja. ² Jña kon-dra-la Jesús nchisikinda nga mejèn-la nga skoa e sündaa-ne jè xita xi kixit'aà tsja jè nachrjein nikjája, mé-ne nga koma kohòn-gui-ne. ³ Jesús kitsòd-la jè xita xi kixit'aà jngòd tsja:

—Tisítjiiin, tisijni i jngòd osen-la xita.

⁴ Jesús k'eé kitsòd-la jña xita xi i'nga:

—¿A tsjá'nde kjotixoma nga ndaa s'eén, o xi ch'o s'eén, jè nachrjein nikjája? ¿A sindaa-ná xita, o xi sik'en-ná?

Jña xita xi ot'i'mi-la ta jyò tsibitsajna.

⁵ Jesús kiskòdtsjè-jiiin-la xita nga jti komà-la. Tikoá ba kis'e-la nga tájaajiiin tjín inima-la jña xita. K'eé kitsòd-la jè xita xi kixit'aà tsja:

—Tjeendojò ndesei.

Tsijmeé tsja, nitòón kjòndaà-ne. ⁶ Jña xita fariseo, k'e nga itjo-ne, tsajoóya-ne kò xita Herodes nga mejèn-la sijk'en Jesús.

K'e nga kjin xita kiitjinguí-la Jesús ya indii ndáchikon Galilea

⁷ Jesús kò xita xi kota'yat'aà-la chin-chat'aà xin. Ján kii indii ndáchikon. Kjín xita kiitjinguí-la xi nangui Galilea ts'e kò xita nangui Judea, ⁸ kò xita naxandá Jerusalén, kò xita nangui Idumea, kò xita xijngoaà xajngá nandá Jordán kòhokji jngòd itjandii-la naxandá Tiro kò Sidón nga kii'nchré-la kjoxkón xi kis'iin Jesús. K'oaá komà-ne kjín jchán xita ijchò tjinguí-la. ⁹ Jesús kitsòd-la xita xi kota'yat'aà-la:

—Kjit'aà nachrjein tjajnandaà jngòd chitso mé-ne nga mi xita kojitné-ná.

¹⁰ Koií kjoa-la nga jyeé kjín jchán xita xk'én kjòndaà-ne. Jña xita xk'én xi i'nga, yaá fikjané'ño nãnda tjina Jesús nga

mejèn-la kòot'aà-la tsja. ¹¹ Jña xita xi inima ch'o-la neíí tjiiin inima-la, k'e nga beè Jesús bincha-xkó'nchit'aà-la, ijkòan 'nò chja, tsò: —Ji-né xi Kí'ndí-la Nainá.

¹² Tanga jè Jesús 'nò tshótikò nga mi jña kèènojmi yá-né jè.

Kó 'mi 'ín-la xita-la Jesús xi tejò ma-ne

(Mateo 10:1-4; Lucas 6:12-16)

¹³ Xi jye komà iskan, Jesús kiimijin-jno jngòd nindoò. Kiichja-la xita xi jè ndaa kisaseèn takòn. Xita koi, ijchò kin-chat'aà-la. ¹⁴ Ijkòan jaajiiin tejò xita xi koahijtaqò, tjíña-ne xi sijkasén nga kichjaya 'én ndaa-la Nainá ¹⁵ xi tikoá kitjóé-la okixi nga sündaa-ne xita xi ch'in tjín-la tikoá kochrjekàjiiin inima ch'o-la neíí xi tjiiin inima-la xita. ¹⁶ Jña xita xi kitjaajiiin: jè Simón. Ijkòan tsibít'aàsòn 'ín-la; Pedro kitsòd-la. ¹⁷ Kò jña ixti-la Zebedeo xi 'mi Jacobo kò jè 'ndse xi 'mi Juan, xi tikoá tsibít'aàsòn 'ín-la; Boanerges kitsòd-la. (jè 'én jè tsò-ne: Ixti-la ch'on.) ¹⁸ Kò Andrés; Felipe; Bartolomé; Mateo; Tomás; Jacobo xi tí-la ma Alfeo; Tadeo; Simón, xita xi ya fit'aà-la xita cananista; ¹⁹ Judas Iscariote, jè xita xi kisingatsja kondra-la Jesús.

Xita xi chjajno-la Inima Tsjeè-la Nainá

(Mateo 12:22-32; Lucas 11:14-23; 12:10)

K'e nga j'ii-ne Jesús ni'ya nãnda sijkája, ²⁰ jngòd k'a kòkjín xita skanda mi ti kii kitjò'nde-la nga tsakjén. ²¹ K'e nga kii'nchré xita xikjín Jesús, kjoa xi tís'ín, kii kátsji nga tsoba'ño; kitsò: Skáyaá-la.

²² Jña xita xi okóya kjotixoma-la Nainá xi kiskii Moisés xi j'ii-ne Jerusalén k'oaá kitsò nga jè xita neíí xi 'mi Beelzebú tjiiin inima-la Jesús, nga jè xita sko-la xita neíí tsjá-la nga'ño nga ochrjekàjiiin inima ch'o-la neíí xi tjiiin inima-la xita.

²³ Jesús kiichja-la xita koi. Tsebénójmi jngòd-la kjoa xi mangàsòn. Kitsòd-la:

—¿A komaá jè xita neíí kochrjekàjiiin-ne xi tijè-ne yijo-la ya inima-la xita? Majín.

²⁴ Tsà jngòd naxandá je, tsà jòya tjín nga kondra títsajna-la xikjín, mikii koma 'nò kitsajna; ²⁵ kò tsà jngòd ni'ya, tsà jòya tjín nga kondra títsajna-la xikjín, tikoáá mikii koma 'nò kitsajna. ²⁶ Tsà jè xita neíí, tsà jòya tís'ín xi tijè-ne yijo-la, mikii koma 'nò kfjna. Jye tífehet'aà nachrjein-la.

²⁷ Jngòd xita xi tjín-la nga'ño, mi yá xi koma kjoahas'en ni'ya-la nga síchijé-la tsà

mì f̀tjòn koi't'aà'nó. K'ée koma s̀ichijé-la k'e nga jye kàsít'aà'nó.

²⁸ 'Okixíí xi xan-nó, xítà xi t̀jín-la jé kò xi chjajno-la Nainá, jchat'aà-la jé-la. ²⁹ Tanga j̀nà xítà xi chjajno-la Iníma Tsjeè-la Nainá, mìkii jchat'aà-la nítà mé nó-ne, nítà mé nachrjein-ne. Kjo'in s'e-la nítà kjé-ne.

³⁰ Koií k'oas'in kitsò-ne Jesús nga j̀nà xítà xi okóya kjotíxoma-la Nainá xi kiskii Moisés kitsò-né: "Xítà jè, iníma ch'o-la neíf t̀jiiin iníma-la."

Nea-la Jesús kò 'ndse

(Mateo 12:46-50; Lucas 8:19-21)

³¹ Xi komà iskan, ijchò 'ndse kò nea-la Jesús. Ján ndítsiaán tsibítsajna. K'ée kinokjoà-la Jesús. ³² J̀nà xítà xi t̀tsajnanndii-la, kitsò-la:

—Nea-lè kò j̀nà 'ndsì, ján ndítsiaán tít-sajna. Jì xó ótsji-lè.

³³ K'ée kiichja Jesús, kitsò:

—¿Yá-né xi nea-na kò xi 'ndsè?

³⁴ I'kjoàn kiskoo'tsejèn-jiiin-la j̀nà xítà xi t̀tsajnanndii-la. Kitsò:

—J̀nà xítà koi xi nea-na, kò xi 'ndsè.

³⁵ Nga nítà yá xítà-ne xi síkitasòn koni s'in mejèn-la Nainá, j̀nà-né xi 'ndsè, xi tichja, kò xi nea-na.

4

Kjoa xi mangásòn ts'e xítà xi bitje xojmá

(Mateo 13:1-9; Lucas 8:4-8)

¹ Jesús ijngòò k'a tsibíts'ia nga tsakóya ya indii ndáchikon. Kjin jchán ma xítà xi chixoñat'aà-la. Jesús jahas'en jngòò chitso xi kijijnajiiin ndáchikon; ikjoàn tsibijnyaya. Ngats'ii xítà, yaá t̀tsajnat'aà nanguií ya indii ndáchikon. ² Kjin skaya kjoa xi mangásòn tsakóya-la xítà. K'e nga tsibénojmi-la kitsò-la:

³ —Ndaà t̀nà'yaa. Jngòò xítà kii k̀jndi xojmá. ⁴ K'e nga tsibíts'ia nga kiskíjndi xojmá, chixò chiba ya iya ndiyá. Ikjoàn j'ii nise; tsakjèn. ⁵ Ngui k'oa t̀jín chixò nándà naxi choòn nga chiba ni'nde t̀jín-la. J̀nà xojmá koi, nitoón isò koi-né nga mì nanga t̀jín nangui. ⁶ Tanga k'e nga itjokàtji ts'oi nga kjòtsjè ndobá, kixiíno, ikjoàn jngòò k'aá kixi, koi-né nga tsjìn-la ima. ⁷ Ngui k'oa t̀jín chixò ya ijiiin na'yá. K'e nga kjò'nga na'yá, kisi'k'en-ngui xka-la xojmá; k'oaá ma-ne nga mìkii tsajà-la toò. ⁸ Tanga j̀nà xojmá xi chixò nándà nangui ndaa, tsijin,

kjò'nga, tsajà-la toò, ndaa itjo. Kitsjaà katé, jàn-kaàn skanda jngòò sindò toò nga jngòò ijngòò.

⁹ I'kjoàn kitsò Jesús:

—Ndaà t̀nà'yaa koni xan-nò.

Mé-ne kjoa xi mangásòn kiskijeén-ne Jesús

(Mateo 13:10-17; Lucas 8:9-10)

¹⁰ K'e nga jye tsibijna tajngòò Jesús, j̀nà xítà xi chrañá t̀tsajnat'aà-la kò xítà-la xi tejò ma-ne, kiskònangui-la kó tsóya-ne 'én xi tsibénojmi. ¹¹ Kitsò Jesús:

—J̀nò, Nainá jye kitsjaà-nò nga jchaa kjoa'ma-la kó s'in otixoma Nainá. Tanga j̀nà xítà xi k'eií, tà 'én ts'e kjoa mangásòn s'enojmi yije-la, ¹² mé-ne nga mìkii skoe-ne nas'in skótsjèn, tikoáá mìkii kochiya-la nas'in kji'nchré. Nga j̀nà xítà, majìn-la sík-jatjiya kjohítsjeèn-la koa mìkii jchat'aà-la jé-la.

Jesús tsibénojmi kó tsóya-ne kjoa xi mangásòn ts'e xítà xi bitje xojmá

(Mateo 13:18-23; Lucas 8:11-15)

¹³ Kitsò Jesús:

—¿A mì fiya-nò jè 'én ts'e kjoa xi mangásòn? ¿Kós'in skaya-nò ngats'ii kjoa xi i'nga? ¹⁴ Jè xi bitje xojmá, jè ngaya-la xítà xi síka'bí 'én-la Nainá. ¹⁵ J̀nà xojmá xi chixò ya iya ndiyá, j̀nà ngaya-la xítà xi 'nchré 'én-la Nainá. K'e nga ma iskan nga jyeé 'nchré, f'ii xítà neíf faaxin jè 'én ya ijiiin iníma-la xítà. ¹⁶ J̀nà xojmá xi chixò ya nándà naxi choòn, j̀nà ngaya-la xítà xi 'nchré 'én-la Nainá. Tsjaá s'e-la k'e nga sa 'nchré. ¹⁷ Tanga jè 'én mìkii ndaa kisijiiin iníma-la koni xka xi tsjìn-la ima, mì 'nó binchako 'én, tà chiba nachrjein chíkjoa-la. K'e nga mé kjoa xi sakó-la kò tsà xítà fitjngui kondra-la nga jè ngatjì-la 'én-la Nainá, nitoón síkijna ndiyá-la Nainá. ¹⁸ Jè xojmá xi chixò ya nándà t̀jín na'yá, j̀nà ngaya-la xítà xi 'nchré 'én-la Nainá, ¹⁹ tanga 'nó síkájno kjoa ts'e tsojmi xi t̀jín isò'nde; kò jè kjoa nchiná konachan-la; kò mejèn yije-la tsojmi xi t̀jín isò'nde. J̀nà kjoa koi síkits'ón-jiiin 'én-la Nainá, k'oaá ma-ne nga mìkii makjìn-ya. ²⁰ Tanga j̀nà xojmá xi chixò nándà nga nangui ndaa, j̀nà ngaya-la xítà xi 'nchré 'én-la Nainá koa mokjein-la; ikjoàn makjìn-ya 'én, k'oaá ngaya-la koni yá xi ojà-la toò. Tsjaá katé, jàn-kaàn skanda jngòò sindò nga jngòò ijngòò yá.

Kjoa xi mangásòn ts'è ni'ín xi síhiseèn
(Lucas 8:16-18)

²¹Jesús kitsò-isa:

—¿A k'oaá s'ín mochjeén ni'ín xi síhiseèn nga ya sijnangui kaxa, o ya sijnangui nahan? Majin, jngodò ni'ín xi síhiseèn, 'ngaa sijna mé-ne nga síhiseèn-la xita. ²²Nimé kjoa tjin xi tji'ma i'ndeí xi mikii jcha-la; tikoaa tsjin kjoa xi tji'ma i'ndeí xi mikii kotsejen. ²³¡Ndaa tiná'yaá koni xan-nò!

²⁴Jesús kitsò-isa-la:

—Jñò xi na'yà, ndaa tiná'yaá. Koni kji machiya-nò, k'oaá tì kji sikhichiya-nò Nainá, skanda tsjásòn-isa-nò. ²⁵Jè xi tjin-la [kjohitsjeen], tjoé-isa-la; tanga jè xi tsjin-la, skanda tja'aan-la [kjohitsjeen] xi chiba tjin-la.

Kjoa xi mangásòn ts'è nga majchá nijin

²⁶Kitsò Jesús:

—Koni s'ín otíxoma Nainá k'oaá tjs'ín tjin koni k'è tsà jngodò xita bítje nojmé. ²⁷Jè nojmé, síxá nga bisò, ma'nga, nas'ín jè xita xi bítje mikii tibeè kós'ín tísíxá nga jè xita ojnafè-né k'è nga nitjen; nga s'e isén osítjen; ²⁸nga jè nangui tsísfchá; itjòn bitjo xka-la, iskan ma'nga, ikjoàn tjo-la natín koa ikjoàn majchá nijin. ²⁹K'è jye majchá nijin, jye ma maxkó nga jye ijchò chiba-la nga síncháxkó nijin.

Kjoa xi mangásòn ts'è xojmá mostaza

(Mateo 13:31-32; Lucas 13:18-19)

³⁰Jesús ijngodò k'a kitsò:

—¿Mé xi kongásòn-ko koni s'ín otíxoma Nainá?, o ¿mé 'én xi sjngásòn-kjoaá? ³¹Jè mangásòn-ko koni kji xojmá mostaza; k'è nga sitje ijjin nangui, jè xi isa itsé kji i it'aà nangui. ³²K'è nga jye sitje, bisò, ma'nga skanda isaá 'nga ma koni ngats'iì xka xi ma chine xi sitje indii ni'ya. 'Nó 'nga ma chrja-la skanda ma bínnda'a tje-la nise ya ngui 'nguién-la.

Jesús, kós'ín kisikjeén kjoa xi mangásòn

(Mateo 13:34-35)

³³Jesús kjin skaya kjoa xi mangásòn kisikjeén nga tsakóya 'én ndaa-la Nainá, koni kji nga ndaa fiya-la xita. ³⁴Ngui koó kjoa xi mangásòn tsakóya-la xita; nimé 'én kiichja xi mitsà kjoa xi mangásòn tsibénojmí; tanga k'è nga jye tjinat'aaxìn-ko xita-la xi kota'yat'aà-la, k'èé ijngodò k'a tsakóya ndaa yije-la.

K'è nga jè Jesús kisikjnjayò tjoxkón
(Mateo 8:23-27; Lucas 8:22-25)

³⁵K'è nga jye kojñò nga tije-ne nachrjein, Jesús kitsò-la xita-la xi kota'yat'aà-la:

—Tíkijaán, ján xijngoaà ndáchikon.

³⁶Jñà xita xi kjin ma-ne ta yaá kisiktsajna; kii Jesús ko xita xi kota'yat'aà-la nga títsajnya chitso. Tikoaa tsafáhijtao chitso xi i'nga. ³⁷K'è nga jye tjinajjin nandá, j'ii jngodò tjoxkón xi taxki komà-né; kiskimii'nga nandá koa jè chitso jye kitseé nandá. ³⁸Jesús yaá kjinafè tàts'en chitso. Kijnanguisko jngodò nikje nguisko. K'èé kisikjaá-la, kitsò-la:

—Maestro, ¿a mitsà tì'yi nga titsabixònguindá-ná.

³⁹Jesús k'èé tsasítjen, tsohótiko jè tjo; kitsò-la ndáchikon:

—Jyò tjini.

Nitoón kisijyò-ne tjo; kjòndaaya-ne.

⁴⁰Jesús kitsò-la xita xi kota'yat'aà-la:

—¿Mé-ne tsakjoòn-nò? ¿A mitsà mokjeiín-nò it'aà ts'an?

⁴¹Jñà xita xi kota'yat'aà-la ndaa jchán kitsakjòn. Xki xi ján kjòngangui-la xikjín, tsò-la:

—¿Yá xita-ne jè skanda jè tjo ko ndáchikon síkitasòn-la?

5

Xita Gerasa xi kjin inima ch'o-la neíí tjiiin inima-la

(Mateo 8:28-34; Lucas 8:26-39)

¹Jesús ko xita xi kota'yat'aà-la ijchò ján xijngoaà ndáchikon ya nangui-la xita Gadareno. ²K'è nga itjojen chitso Jesús ijchò kasit'aà jngodò-la xita xi inima ch'o-la neíí tjiiin inima-la. Jè xita jè yaá itjo-ne itsjó ngajo mik'en. ³Xita jè yaá bijnaya ya itsjó ngajo mik'en. Mi yá xi ma bít'aà'nó nas'ín na'nó kichá cadena. ⁴Kjin k'a okis'iin-ko nga tsibit'aà'nó ndsoko ko tsja na'nó kichá cadena. Niyá xi chikjoa-la nga kisi'nchré; otejtso xó cadena. ⁵Ko nachrjein ko nitjen yaá ojmeèsòn nindoò ñanda tjin itsjó ngajo-la mik'en. Kjindáya tsò kjindáya ská nga kjaán ko yijo-la; 'beé-la ndajo yijo-la. ⁶K'è nga kijtseé nga kjiin tinchrobá Jesús, tsangachikon. Kii kasit'aà chraña-la, tsasèn-xkó'nchit'aà-la. ⁷'Nó kiichja, kitsò:

—¿Mé xi tjin-lè ko 'an, Jesús, Ki'ndí-la Nainá xi 'nó 'nga tjna? Bitsi'bà-lè nga nguixkon Nainá, kì yatoòn-ná.

⁸ Koif k'oas'ín kiichja-ne nga jè Jesús kitsò-la:

—Ngaji inima ch'o-la neif, titjojiin inima-la xita jè.

⁹ Jesús kiskòngui-la. Kitsò-la:

—¿Kó 'mì-lè?

Jè kitsò:

—Legión 'mì-na, koif-né nga kjin jchán ma-najen.

¹⁰ Jñà inima ch'o-la neif, 'nó tsibítsi'ba-la Jesús nga mì it'aà xìn skini ya i'nde jè.

¹¹ Kò ya chraña it'aà nindod, kjin chinga nchikjèn-jno. ¹² Jñà inima ch'o-la neif tsibítsi'ba-la Jesús. Kitsò-la:

—Yáa tikasén-nájen nándà tjin chinga; yáa kitjás'en-jiin-jen yijo-la.

¹³ Jesús kitsjaà'nde-la; jñà inima ch'o-la neif itjojiin inima-la xita jè; ikjoàn jahas'en-jiin yijo-la chinga. Ma-la tsà jò jmiù jñà chinga xi tsanga; tsatikjájèn-jno ya naxi skanda jiin ndáchikon, yáa k'en yije jiin ndáchikon.

¹⁴ Jñà xita xi ko'ndà chinga, tsanga. Kii kenojmi-la xita naxandá kò xita rancho jè kjoa xi komà. Jñà xita naxandá ijchò katsejèn-la kjoa xi komà. ¹⁵ Kjin xita ijchò nándà tjna Jesús, kijtseè jè xita xi inima ch'o-la neif tjiin inima-la nga sa ítjòn. Jyò tjna. Ikjá-ne nikje-la. Ndaà tjin-ne kjohít-sjeèn-la. Xita xi ijchò, ta kitsakjòn-la. ¹⁶ Jñà xita xi kijtseè koni s'in komàt'in jè xita xi inima ch'o-la neif tjiin inima-la nga kjòndaà-ne kò chinga xi tsatikjá, tsibénojmi-la jñà xita xi ijchò xi mikii kijtseè. ¹⁷ Jñà xita xi ijchò tsibítsi'ba-la Jesús nga xìn i'nde kàtji.

¹⁸ K'e nga jahas'en chitso Jesús, jè xita xi inima ch'o-la neif kisijiin inima-la, tsibítsi'ba-la Jesús nga mejèn-la kjiko. ¹⁹ Tanga jè Jesús mikii kitsjaa'nde-la. Kitsò-la:

—T'in-ne ni'ya-lè, ténójmi yije-la xita xingui jè kjondaà xi kisikò-lè Nainá; kós'in kijtseè ima-lè.

²⁰ Xita jè, kii; ikjoàn tsibítsi'ia nga tsibénojmi-la jñà xita naxandá Decápolis jè kjondaà xi kisikò Jesús. Ngats'ii xita xi kis'enojmi-la tà k'oáa komà-la.

Tsòti-la Jairo kò chjoón xi kitsobà'nó ítjòn nikje-la Jesús

(Mateo 9:18-26; Lucas 8:40-56)

²¹ Jesús tsibìjina'ya chitso, inchrobà òngò k'a-ne ján xijngoaà ndáchikon, kjin jchán xita chixoñat'aà òngò k'a-la, koa

yáa tsibìjnandi ndáchikon. ²² Ijchòkon jngòd xita xi 'mì Jairo xi xita ítjòn ts'e ni'ya òngò sinagoga. K'e nga kijtseè Jesús tsasèn-xkò'nchit'aà-la. ²³ 'Nó tsibítsi'ba-la, kitsò-la:

—Ndí tsòti-na jye kjomeè biyaà; nchroboí, tikjiaán, tjat'aà-la ndseji nga kàtandaà-ne, mé-ne nga kijnakon-ne.

²⁴ Jesús kiiko, kjin jchán xita kiitjingui-la; chiba-la ó'nchò'nó-né. ²⁵ Yáa tsóhojiin jngòd chjoón xi kjò tejd nó xk'éen, ch'in jni tjin-la. ²⁶ Kjòtseè tsikjeiin kjo'in it'aà ts'e chjinekki; jye xó kisikje yije tòn-la; mikii mandaà-ne, ta saà tíma'nó ch'in-la.

²⁷ Chjoón jè, k'e nga kii'nchré it'aà ts'e Jesús, kiijiin-la ngats'ii xita kjin; ijton íts'in kitsobà-ne nikje-la Jesús. ²⁸ K'oas'ín tsískít-sjeèn, kitsò: “Tsà tà jè nikje-la sikoaa, kondaà-na.” ²⁹ K'e nga kitsobà'nó nikje-la, ni-toón kisijyò-la jni, koa kijtseeyaà-la yijo-la nga jye kjòndaà-ne ch'in-la. ³⁰ Jesús òngòon kijtseeya-la nga nga'nó-la itjojiin; kisikátji, kiskootsejèn-jiin-la xita kjin, kitsò:

—¿Yá xi kàtsobà'nó nikje-na?

³¹ Jñà xita xi kota'yat'aà-la Jesús kitsò-la:

—¿A mitsà 'yi nga jñà xita ó'nchò'nó-lè? Ngaji si-né: “¿Yá xi kàtsobà'nó nikje-na?”

³² Tanga jè Jesús kotsejèn-jiin-la jñà xita nga mejèn-la koe yá xi kitsobà'nó nikje-la.

³³ Chjoón jè, tsí tíhotsé-né nga kitsakjòn, nga jyeè tjiin-la kós'in komà ch'in-la; kii, tsasèn-xkò'nchit'aà-la Jesús; tsibénojmi kixi yije-la kós'in komàt'in. ³⁴ Jesús kitsò-la:

—Ndí neaa, koi-né nga mokjeiin-lè it'aà ts'an nga kòmandaà-ne. T'in-là ndaa-ne. Jyeè kòmaxkii-la ch'in-lè.

³⁵ Táko tik'éé tíchja-isa Jesús nga j'ii i'nga xita xi inchrobà-ne ni'ya-la xita ítjòn ts'e ni'ya òngò sinagoga, kitsò-la:

—Kì tì kii òngò-la Maestro, ndí tsòti-lè jyeè k'en.

³⁶ Tanga jè Jesús, nga kii'nchré koni kitsò okixi xi j'iiiko, kitsò-la jè na'èn-la ndí tsòti:

—Kì tsakjoòn-jèn; tà jè-né nga kàtak-jeiin-lè.

³⁷ Jesús mikii kitsjaa'nde nga kjin xita kiiko. Tà jè Pedro, Jacobo kò Juan 'ndse Jacobo. ³⁸ K'e nga ijchò ni'ya-la jè xita ítjòn ts'e ni'ya òngò sinagoga, Jesús kijtseè nga fijen fikjá xita, 'nó nchikjindáya kò 'nó nchisikájno. ³⁹ Jahas'en ni'ya Jesús, kitsò-la:

—¿Mé-ne ko'nè-nò nga kò tà ndaà chihindáya-nò? Jè ndí tsòti mìtsà kòbiyaa; ta kjinafé-ne.

⁴⁰Jñà xítà xi títsajna tà tsijnòkèè Jesús. K'ée tsachrje yije ni'ya kóhotjín xítà; tà jñà tsibitsajna na'èn-la, nea-la, kò xítà ts'e xi tjiko. Ikjoàn jahas'en nánnda kijna ndí tsòti.

⁴¹Kiskoé tsja, kitsò-la:

—Talita cumi —'én xi tsòya-ne: Jì tsòti, k'oaá xan-lè, tìstjijn.

⁴²Jè ndí tsòti nìton tsasitjen, tsajmeè-ne. Jye kò tejdò nó tjín-la. Jñà xítà xi títsajna, 'nò jchán kitsakjòn. ⁴³Tanga Jesús 'nò kit-sjaà okixi nga mì yá xítà xi kèènojmi-la. Ikjoàn kitsò-la:

—Tjii-la nga kàtakjèn ndí tsòti.

6

*Kó kitsò xítà k'e nga kiì Jesús ján Nazaret
(Mateo 13:53-58; Lucas 4:16-30)*

¹Jesús itjojiin-ne ya i'nde jè, kiì-ne nan-gui-la Nazaret, tjiko xítà xi kota'yàt'aà-la. ²K'e nga jye ijchò nachrjein nìkjàya, tsibits'ia nga tsakóya 'én ndaà-la Nainá ya ni'ya ingo sinagoga. Kjìn jchán ma xítà xi kiì'nchré-la koni s'in tsakóya. Jñà xítà, tà k'oaá komà-la, kjòngui-la xikjín, kitsò:

—Xítà jè, ¿nánnda komà-la ngats'i 'én xi okóya? ¿Nánnda ochrje kjoachjine koi kò kjoxkón xi s'in? ³¿A mìtsà jè xi chjineyá xi ti-la María, xi 'ndse ma Jacobo, José, Judas kò Simón? ¿A mìtsà tìkoà i títsajnajjìn-ná íchjín ndichja?

Xítà koi mìkiì kòkjeín-la it'aà ts'e Jesús.

⁴Tanga jè Jesús kitsò-la:

—Jngod xítà xi chja ngajo-la Nainá, nita nã naxandá-ne yaxkón-né, tanga ya nax-andá-la kò ni'ya-la kò it'aà ts'e xítà xikjín mìkiì yaxkón.

⁵Jesús nímé kjoxkón xi ndaà tjín kis'iin nangui-la, tà chiba xítà xk'én xi tsohot'aà-la tsja nga kisindaà-ne. ⁶Tà kjòxkón-la Jesús, nga jñà xítà koi, mìkiì mokjeín-la it'aà ts'e.

*Kós'in tsatixoma-la Jesús xítà-la xi tejdò
ma-ne xi kisikasén nga kisika'bí 'én-la Nainá
(Mateo 10:5-15; Lucas 9:1-6)*

Jesús yaá tsajmeè naxandá jtabá xi chrañat'aà kjijijò nga tsakóya. ⁷Nga komà iskan, Jesús kichja-la xítà-la xi tejdò ma-ne xi jè tsibíxáya-la; jò jò kisikasén, kitsjaà-la okixi nga kochrjekàjìn inima ch'o-la neíj xi

tjiiin inima-la xítà. ⁸K'oaá tìs'in kitsjaà-la okixi nga nímé tsojmì k'oa k'e nga kjoì ndiyá. Kitsò-la:

—Tà k'oaá s'in tanguió. Tà jngod yá garrote ch'aà. Kì na'yaá ch'aà, kì inchrájin ch'aà, kì tòn ch'aà. ⁹Komaá tsjayaá xojté-nò. Tà jngod nachro ch'aà. Kì jò ch'aà.

¹⁰Jesús kitsò-isa-la:

—K'e nga kijchò jngod naxandá, jngod ni'ya títsajna skanda k'e nga kongui-nò. ¹¹Tsà tjín naxandá nánnda mìkiì skoétjò-nò, tsà majìn-la nga 'nchré-nò, titjojnò, tìtsajneè chijo-la ndsokòò mé-ne nga skòe-ne nga jñà tjín-la jé nga mìkiì 'nchrénijon. Xi ngui okixi k'oaá xan-nò k'e nga kijchò nachrjein-la jñà naxandá koi, isaá tse kjo'in s'e-la koni s'in komàt'in naxandá Sodoma kò Gomorra.

¹²Xítà koi, kiì nga tsibénojmiya-la xita nga katasikájno jé-la nga mì tì jé kòhòtsji-ne. ¹³Kjìn inima ch'o-la neíj tsachrjekàjìn inima-la xítà, tìkoà kjìn xítà kisindaà-ne xi xk'én nga kisikaájno-la asiti.

*K'e nga k'en Juan xi kis'iin bautizar xítà
(Mateo 14:1-12; Lucas 9:7-9)*

¹⁴Jè Herodes xi xítà xá ítjòn tjina, kiì'nchré it'aà ts'e Jesús nga jye xkì xi ján naxandá kina'yà-la. Tjín xítà xi kitsò:

—Jè Juan xi kis'iin bautizar xítà, jyeè jaáya-la. K'oaá ma-ne nga tjín-la nga'nò nga ma-la s'in kjoxkón xi ndaà tjín.

¹⁵Tjín xítà xi kitsò:

—Jè Elías.

Tìkoà tjín xi kitsò:

—Jngod xítà xi kichja ngajo-la Nainá kjòtseé.

¹⁶Jè Herodes, k'e nga kiì'nchré kitsò-né:

—Jè Juan xi jaáya-la xi 'an tsatesian skò.

¹⁷Nga isa kjòtseé, Herodes kisikasén xita nga kitsobá'nò Juan nga kiskinìs'en ndáyá, koi kjoa-la ts'e chjoón Herodías xi chjoón-la Felipe nga jè Herodes chixàn-kò xi chjoón-la 'ndse. ¹⁸Nga jè Juan xi kis'iin bautizar xítà, kjìn k'a okitsò-la Herodes:

—Mìkiì tjii'nde-lè nga jì tijnakojì chjoón-la 'ndsi.

¹⁹Jè chjoón Herodías, kòjtikeè Juan, mejèn-la nga sijk'en tanga mìkiì ma xi síkò. ²⁰Nga jè Herodes, beèxkón Juan kò síkinda-ne nga jye tjiiin-la nga xítà kixi-né kò xítà tsjeè-né. Herodes k'e nga chjako

Juan, matsjaá-la nga n'chré-la, tanga mikii beè mé xi s'iin, a s'ikitasòn-né, a xi ma-jin. ²¹ Ijchò jngòò nachrjein xi ndaa ts'e chjoón Herodías k'e nga tsachrje s'eí-la jè Herodes jè nachrjein nga kits'iin. Ijchò xita-la xitaxá íjtòn, kò xita sko-la soldado, kò xita nchiná xi t'jin kóhokji Galilea nga tsakjèn-kò Herodes. ²² Tjkoa ijchò tsòti-la Herodías, jahas'en ni'ya; kitè. Jè Herodes kò xita xi t'itsajna, ndaa jchán kisaseèn-la koni s'in kitè jè tsòti. Herodes, xi xita xá íjtòn t'jna, kitsò-la:

—Tijé-ná mé xi mejèn-lè, tsjaà-lè.

²³ K'oa s'in kitsjaà-la tso'ba nga tsja yije-la nita mé xi mejèn-la nas'in osen nangui xi jè otixoma-la. ²⁴ Jè tsòti, itjo ni'ya, kiskónangui-la nea-la. Kitsò-la:

—¿Mé xi sijé-la?

Jè nea-la. Kitsò:

—Tijé-la sko Juan xi s'in bautizar xita.

²⁵ Jè tsòti, nitoón jahas'en ijngòò k'a ni'ya n'anda t'jna xitaxá íjtòn. Kitsò-la:

—I'ndeí mejèn-na nga niton tjii-ná sko Juan xi s'in bautizar xita; tinaya-ná chrobate.

²⁶ Jè Herodes, xi xitaxá íjtòn t'jna, 'nó kjòba-la k'e nga kii'nchré-la jè tsòti. Tanga koií kjoa-la nga jye kitsjaà-la 'én-la nga nguixkon xita xi t'itsajna s'eí, kjo'nó kisik-itasòn-la. ²⁷ Jè Herodes, tjik'éé-ne kisikasén jngòò soldado, kitsjaà okixi nga kátjanchrohóko sko Juan. ²⁸ Jè soldado kii ján ndayá nga tsatesin Juan; ikjoàn j'iiko sko Juan; tjíya-la chroba nga kitsjaà-la jè tsòti; kò jè tsòti kisingatsja nea-la.

²⁹ K'e nga kii'nchré xita xi kota'yát'aà-la Juan nga jye k'en, kiikjaá yijo-la nga kiskinis'en-ngui jngòò ngajo itsjó-la mik'en.

Jè kjojkón xi kis'iin Jesús nga 'on jmií xita kisikjèn

(Mateo 14:13-21; Lucas 9:10-17; Juan 6:1-14)

³⁰ K'e nga j'ií jngòò k'a-ne jñá xita xi tsibíxáya-la Jesús, tsibénojmi ngats'ií kjoa xi kis'iin kò xi tsakóya n'anda kii. ³¹ Jesús kitsò-la:

—Nchrobá. Tíkjaáan nga sikjaya í'noá jngòò i'nde í't'aà xìn.

Koií k'oa kitsò-la nga kjin jchán ma xita, koa t'jin bijchó, koa t'jin nchrobá-ne. Jesús kò xita xi tsibíxáya-la skanda mi t'ji kii ma'a-la nga kjèn. ³² Tsibitsajna chitso nga

ta jñá kii jngòò i'nde í't'aà xìn n'anda tsjin xita. ³³ Tanga kjin xita kijtseè k'e nga kii. Kijtseèkkon nga jè Jesús. Ikjoàn kit'jngui-la ngats'ií xita naxandá xi ya chrañat'aà-la nga kii-ne ndsoko; skanda isa íjtòn ijchò jñá xita koi. ³⁴ Jesús, k'e nga itjoen chitso, kijtseè nga 'nó kjin ma xita xi t'itsajna; kjòhi-makeè-né. K'oa ngaya-la koni jñá orrè xi tsjin-la paxtò xi kò'ndá. Ikjoàn tsibits'iako nga kjin 'én tsibénojmi-la. ³⁵ K'e nga jye 'nó kjòhoxòn, jñá xita xi kota'yát'aà-la Jesús ijchò kinchat'aà-la, kitsò-la:

—Jyee kjòhoxòn, jè i'nde jè, í't'aà xìn-né, nimé t'jin. ³⁶ Kot'in-la jñá xita kàt'ji-ne nga kàtatse tsojmi xi skine ya naxandá kò tsá jñá ni'ya n'anda nga chrañat'aà.

³⁷ Kiichja Jesús, kitsò-la:

—Tjii-la jñò xi kòkjen xita koi.

Kitsò jñá xita:

—¿A mejèn-lè nga konguí kindaa-jen inchrájin koni t'jin sikijne xita nga jò sindo nachrjein síxá?

³⁸ Kitsò Jesús:

—Chítsejèn-là kó t'jin ma inchrájin-nò.

K'e nga kijtseè kó t'jin ma-ne, kitsò-la:

—'Òn ma inchrájin kò jò ma t'in.

³⁹ K'eé kitsjaà okixi Jesús nga kàt'itsajna-jtín jñá xita ya j'iin ijñá n'anda sase choòn.

⁴⁰ Íjngó íjngó sindo tsibitsajnajtín-ne jñá xita; kò t'jin n'anda ícháte ícháte tsibitsajna-jtín-ne. ⁴¹ Jesús kiskoé jñá inchrájin xi 'òn ma-ne kò jñá t'in xi jò ma-ne; ikjoàn kiskoòt-sejèn ngajmi; kitsjaà-la kjondaà Nainá; ikjoàn kisixkoaya inchrájin; k'eé kitsjaà-la jñá xita xi kota'yát'aà-la nga kisika'bí-la ngats'ií xita kjin xi t'itsajna. Tjkoa kisjòya t'in xi jò ma-ne. Kitsjaà-la ngats'ií xita. ⁴² Tsakjèn yije kóhotjín xita kó nga kjòskii. ⁴³ K'eé tsibíxkó-ne inchrájin kò t'in xi kjòxkoaya jñá xi tsiningui-ne; ngui tejò nisíyá komá. ⁴⁴ Jñá xita xi tsakjèn, 'òn jmií ma-ne xi xita x'ín.

K'e nga jè Jesús tsajmeèsòn ndáchikon

(Mateo 14:22-27; Juan 6:16-21)

⁴⁵ Nga komá iskan, Jesús kisikas'en xita xi kota'yát'aà-la ya iya chitso mé-ne nga isa íjtòn kijchò-ne ján naxandá Bet-saida ys hijngoà ndáchikon; koa jè Jesús k'eé tsífhixat'aà xita xi kjin ma-ne nga jye nchifi-ne.

⁴⁶ K'e nga jye kisihixat'aà xita, Jesús kiimi-jin-jno jngòò nindoò nga kii kiichjat'aà-la

Nainá. ⁴⁷ K'e nga jye kòjñò, jè chitso, jyeé ya síjna jngòò osen ndáchikon. Jesús, nga tajngòò tsibíjnat'aà nangui, ⁴⁸ kijtseeè chitso nga mikii ma fi. Nga jè tjo bíchjoà ikon-la. K'e nga tajñòya ísa, Jesús kiitjngui-la xitá xi kota'yàt'aà-la nga kii-ne ndsokò ya isòn nandá. Tanga k'oaá kis'iin koni tsà mejèn-la nga kjoí íjtòn-la chitso. ⁴⁹ Jñà xitá xi kota'yàt'aà-la, k'e nga kijtseeè nga tífisòn nandá, k'oaá s'ín kisikítsjeèn, kitsò, tsà iníma ch'o-né; kiskindàya xkón ⁵⁰ nga kitsakjòn-la k'e nga kijtseeè kóhòtjín. Tanga Jesús nitoón kiichja-la, kitsò-la:

—Nó t'è-là takòn, kì tsakjoòn-jèn, 'an-ná.

⁵¹ K'e nga jahas'en chitso Jesús, nitoón kisijyò-ne tjo. Tà k'oaá komà-la jñà xitá xi kota'yàt'aà-la, ⁵² nga kj'eè kì ndaà fahas'en-jiin-la jè kjojkón xi kis'iin Jesús ts'e inchrájin, koi-né nga tájaajiin tjin iníma-la.

K'e nga jè Jesús kisindaà-ne xitá xk'én ján Genesaret

(Mateo 14:34-36)

⁵³ K'e nga jye tsatojiin ndáchikon, ijchò ján nangui Genesaret; yaá tsibí't'aà'ño chitso-la ya indii ndáchikon. ⁵⁴ K'e nga tsita-jen yije chitso, jñà xitá xi ya títsajna, nitoón kijtseeèkon nga jè Jesús. ⁵⁵ Tikoáá nitoón kii kóhokji nga jngòò itjandii i'nde jè. Ikjoàn tsibít'siá xitá nga j'íko-la ngats'ií xitá xi xk'én; kjisòn-la nachan-yá ya i'nde ñánda nga 'nchré xitá nga bijchó Jesús. ⁵⁶ Nita ñánda naxandá nga jahas'en Jesús, tsà naxandá jtabá-né, naxandá ii-né, inchiya-né, kò tsà rancho-né, jñà xitá yaá sikáyijò jñà xitá xi xk'én ya jngohosen ndiyá; ikjoàn bítsi'ba-la nas'ín tà jè íjtòn nikje-la tsobá'ño nga kátandaà-ne. Ngats'ií xitá xi kitsobá'ño nikje-la kjòndaà yijee-ne.

7

Kjoa xi síkíts'ón xitá

(Mateo 15:1-20)

¹ Jchò xitá fariseo kò xitá xi okóya kjotíxoma-la Nainá xi kiskii Moisés xi j'ií-ne naxandá Jerusalén. Yaá ijchòtjngui-la ñánda tjna Jesús. ² Jñà xitá koi, kijtseeè i'nga xitá xi kota'yàt'aà-la Jesús nga kjèn tjéko tsja nga mikii oníno; kitsò-la xikjín [nga mikii nchisíkitasòn koni s'ín tjin kjotíxoma ts'e xitá judío xi xkón tjin]. ³ Nga jñà xitá fariseo kò ngats'ií xitá judío, k'oaá s'ín

síkitasòn koni s'ín tjin kjotíxoma-la xitá jchínga; tsà mì ngui ndaà koníjno tsja, mikii kòkjen. ⁴ Tikoáá k'e nga f'ií-ne nditsin, íjtòn oníjno tsja, k'eé kjèn; tjin-isa-la kjotíxoma xi kj'eíí koni oníya chít'sín-la, tjií-la, kò chít'sín kicha-la kò nachan-la. ⁵ Koií kjoa-la jñà xitá fariseo kò xitá xi okóya kjotíxoma-la Nainá xi kiskii Moisés kiskònangui-la Jesús, kitsò-la:

—Mé-ne mikii síkitasòn-ne xitá xi kota'yàt'aà-lè, koni s'ín tjin kjotíxoma-la xitá jchínga nga ta k'oaá s'ín kjèn tjéko tsja?

⁶ Jesús kitsò-la:

—Koni s'ín kiskii Isaías, xitá xi kiichja ngajo-la Nainá, ndaà kiichja it'aà tsajòn, jñò, xitá xi jò ma ísén-nò, k'e nga kitsò:

Jñà xitá koi,
beèxkón-na xi tà 'én chja,

tanga jñà iníma-la kjiiin títsajna;

⁷ Nímé chjí-la nga beèxkón-na,

nga kjotíxoma-la xitáá okóya koni tsà kjotíxoma-la Nainá.

⁸ Jñò, níkjína-nò xi ngui kjotíxoma-la Nainá, kò jè onguítjngui-la kjotíxoma-la xitá jchínga-nò nga oníya tjií-nò, chít'sín-nò; kjín skaya kjotíxoma tjin-nò koni s'ín 'nè.

⁹ Kitsò-ísa Jesús:

—Jñò, nachrjekàngui-nò xi ngui kjotíxoma-la Nainá, jè níkitasòn kjotíxoma-la xitá jchínga-nò. ¹⁰ Moisés k'oaá kitsò: “Jchaxkóin na'èn-lè kò nea-lè.” K'oaá tì kitsò: “Jè xi chjajno-la na'èn-la kò nea-la, tjinè-la nga sik'en.” ¹¹ Tanga jñò bixón-nó: “Jngòò xitá, ma kitsò-la na'èn-la, o nea-la: Mikii koma siichját'aà-lè; ngats'ií tsojmì xi tjin-na, Corbán-né.” (Én xi tsò Corbán, 'én Hebreo-né; tsòyaá-ne: jè Nainá jyeé kitsjaá yije-la.) ¹² Bixón-nó nga mì tì kii tji'nde-la nga kosíko na'èn-la, o nea-la. ¹³ Jñò, nachrjekàngui-nò 'én-la Nainá nga níkatoya-là xinguiqo kjotíxoma-la xitá jchínga-nò. Kjín skaya kjotíxoma tjin-isa-nò xi k'oaá'ín 'nè.

¹⁴ Jesús, k'eé kiichja-la ngats'ií xitá, kitsò-la:

—Ngats'ioò, tjiná'yaà kò ndaà kà-tachiya-nò. ¹⁵ Nímé tjin xi fahas'en-jiin yijo-la xitá xi síkíts'ón. Jè-né xi iníma-la xitá bitjojiin-ne, xi síkíts'ón. ¹⁶ Jndaà tjiná'yaà koni xan-nò!

¹⁷ Jesús itjokajiin-la xitá; kii, jahas'en jngòò ni'ya; ikjoàn jñà xitá xi kota'yàt'aà-la

kiskòngui-la kó tsòya-ne jè kjoa mangàsòn xi tsibénojímí. ¹⁸Kitsò Jesús:

—¿Jñò, a tìkoáá mikii machiya-nò kó tsòya-ne? ¿A mì fíya-nò ngats'ìi tsojmi xi fahas'en-jìin yijo-la xita mikii síkits'ón ¹⁹nga mìtsà inìma-la fahas'en-jìin? Yáá fahas'en indso'ba, ikjoàn bitjo-ne k'e nga fi kitsajna ján baño.

Jesús kitsòyaá-ne: Ngats'ìi tsojmi xi ma chine, tsjèè-né; mikii síkits'ón inìma-la xita. ²⁰Kitsò-isa Jesús:

—Jè kjohitsjeèn xi bitjoiìn inìma-la xita, jè xi síkits'ón. ²¹Koi-né nga inìma-la xita nchrobájiìn, jñà kjohitsjeèn xi ch'o tsò, koni jè kjoa chijngui ts'e xita xi jye chixàn kò xi kj'eè bixan jèn, kò xi xita sík'en, ²²kò kjoa chijé, kò kjoa tse mejèn, kò kjoa ts'en, kò kjoa konachan, kò kjoa ts'e xi otònè-la kjoa ts'e yijo-ná, kò kjoaxitakòn, kò kjoa 'on takòn, kò kjoa 'nga ikon, kò kjoa 'én ndiso, kò kjoa tònḍo xi mìtsà ftjòn nikitsjeèn. ²³Ngats'ìi kjoa koi xi inìma-la xita bitjokájiìn-ne, koií xi síkits'ón xita.

Mé xi komàt'in chjoón xi xìn nangui-la nga kòkjeiìn-la it'aà ts'e Jesús

(Mateo 15:21-28)

²⁴Kii Jesús ján naxandá Tiro kò Sidón. K'e nga ijchò ya, jahas'en jngòè ni'ya; mejèn-la nga mì yá xita xi skoe, tanga mikii komà tsibijna'ma. ²⁵Nitòón kii'nchré jngòè chjoón xi inìma ch'o-la neíi tjiìn inìma-la tsòti-la. Kii nánḍa tìjna Jesús nga tsasixkó'nchit'aà-la; ²⁶tsibítsi'ba-la nga kochrjekájiìn jè inìma ch'o xi tjiìn inìma-la tsòti. Jè chjoón, yáá i'nde-la nánḍa 'mì Sirofenicia; 'én griego chja. ²⁷Jesús kitsò-la:

—Tjiì'nde-la jñà kàtakjèn ftjòn xi ixti ma. Mikii ndaà tìjn tsà chjaa'an-la niño jñà ixti, ikjoàn k'oj-lá ndí nañá.

²⁸Jè chjoón kitsò:

—Ndaà tìjn Na'èn; tanga jñà ndí nañá kineé xi-la tsojmi xi bixòngui imixa xi síkat-sjòè ixti.

²⁹K'eé kitsò Jesús:

—Ndaà kinokjoi. T'in-ne ni'ya-lè. Jè inìma ch'o-la neíi, jye itjokájiìn-ne inìma-la tsòti-lè.

³⁰K'e nga ijchò-ne ni'ya-la, jè chjoón, jè tsòti-la, yáá kijnasòn nachan; tanga jye itjokájiìn-ne inìma-la jè inìma ch'o-la neíi.

K'e nga jè Jesús kisindaà jngòè-ne xita jtayaà kò xi skí'in

³¹Jesús kii-ne ya i'nde ts'e Tiro; jaha-tojiìn i'nde Sidón, tìkoá jahatojiìn nangui xi 'mì Decápolis, ijchò-ne ya ndáchikon ts'e Galilea. ³²Yáá ijchòkò jngòè xita xi jtayaà kò skí'in, tsibítsi'ba-la Jesús nga kòòt'aà-la tsja jè xita jè. ³³Jesús, it'aà xin kii'ko nánḍa tsjin xita, k'eé jahas'en jnótsja ya líká-la, kò ndánachrá-la kisikaájno ni-jen-la. ³⁴Jesús kiskòotsejèn ngajmi; ikjoàn jaátse-la, kitsò:

—¡Efata! —tsò-ne 'én jè: ¡Kàtatáx'a!

³⁵Nitòón kitáx'a-ne líká-la xita jè, tìkoáá ndaà komà kiichja-ne. ³⁶Jesús kitsò-la jñà xita:

—Ki yá xita xi bènojmi-là.

Tanga k'e nga 'nó tsibít'in-la Jesús nga mì yá xita keènojmi-la, tanga jñà xita isaá ndaà kiskinìsòn 'én. ³⁷Jñà xita xi kii'nchré, ta kjòxkón-la, kitsò:

—Ndaà s'ín yije. Síndaà-ne xita xi jtayaà kò xi mikii ma chja.

8

Jè kjòxkón xi kis'iìn Jesús nga ñijòn jmiì xita kisikjèn

(Mateo 15:32-39)

¹Ijngòè nàchrjein nga kjìn jchán xita kjòxkóya koá tsjin tsojmi xi kine, Jesús kiichja-la xita-la xi kota'yát'aà-la, kitsò-la:

²—Jñà xita koi, mahimakeè-ná. Jyeé kò jàn nàchrjein tìjn-la nga tìtsajnakò-na koi nímé tìjn tsojmi xi kine. ³Tsà tà kòs'ín siikasén chjan-na ni'ya-la yáá kohindaàya ndiyá nga tìjn xi kjiìn inchròbà-ne.

⁴Kitsò xita xi kota'yát'aà-la Jesús:

—¿Kòs'ín sikjèn xita koi jngòè i'nde it'aà xin nánḍa nímé tìjn?

⁵Jesús kiskòngui-la, kitsò-la:

—¿Kó tìjn ma inchrájin xi tìyijò-nò?

Kitsò jñà xita xi kota'yát'aà-la:

—Itoò ma-ne.

⁶K'eé kitsò Jesús:

—Kòatin-la kàtitsajnat'aà nangui jñà xita.

Jesús kiskoe inchrájin xi itòò ma-ne; kit-sjaà-la kjondaà Nainá ikjoàn kisixkoaya; k'eé kjòngatsja jñà xita xi kota'yát'aà-la mé-ne nga kisika'bí-la jñà xita xi kjìn ma-ne. ⁷Tìkoáá tìyijò chiba-la tìn jtobá. Jesús kisichikon-t'in; ikjoàn kitsò-la xita xi kota'yát'aà-la:

—Tìka'bió.

⁸Tsakjèn yije x̄ita kóhotjín skanda kó nga kjòskii; k'e nga tsibíxkó-ne j̄nà xi kjòxkoqya nga tsiningui-ne, nguì itoò n̄isiyá koma. ⁹J̄nà x̄ita xi tsakjèn, kjómee ñijòn jmiì ma-ne. Jesús, ikjoàn kisihixat'aà-ne j̄nà x̄ita; ¹⁰ikjoàn jahas'en chitso kò x̄ita xi kota'yat'aà-la. Yáá kiì i'nde ñánda 'mì Dal-manuta.

K'e nga j̄nà x̄ita fariseo jngòò seña kisijé xi jeya tjín

(Mateo 16:1-4; Lucas 12:54-56)

¹¹Ijchò x̄ita fariseo, tsibíts'ia nga tsajoókjòò-kò Jesús. Kisijé jngòò-la seña xi jeya tjín xi it'aà ts'e Nainá nchrobá-ne nga mejèn-la skoé tsà kixi kjoa nga Nainá kisikasén. ¹²Jesús 'ñó jaátse-la, kitsò:

—J̄nà x̄ita koi, ùmé-ne seña xi jeya tjín sjé-ne? Xi nguì okixi, k'oaá xan-nò, nijngòò seña jchaa.

¹³Yáá kisikítsajna x̄ita koi; jahas'en ìjngòò k'a-ne chitso; kiì ján xijngoaà ndáchikon.

Ná'yo san-la x̄ita fariseo

(Mateo 16:5-12)

¹⁴J̄nà x̄ita xi kota'yat'aà-la Jesús, k'e nga kiì, kijchàajin-la mikii ts'a inchrájín. Tà jngòò ma inchrájín xi kjinaya-la chitso.

¹⁵Jesús kitsò-la:

—Chítsejèn-là koa t̄ikindaa yijo-nò it'aà ts'e ná'yo san-la x̄ita fariseo kò ts'e Herodes.

¹⁶J̄nà x̄ita xi kota'yat'aà-la Jesús tsohóko xikjín, kitsò-la:

—Koiì k'oa tsò-ná nga mikii kich'a inchrájín.

¹⁷Jesús kisijin-la koni s'ín nchijoó, k'ée kitsò-la:

—ùMé-ne kqbixón-nò nga tsjin-nò inchrájín? ¿A kj'eè fiya-nò? ¿A mì machiya-nò? ¿A tsí 'ñó tájaajin tjín inima-nò? ¹⁸Tjín xkoòn, ùmé-ne mikii tsejèn-nò? Tjín líká-nò, ùmé-ne mikii na'ya-nò? ¿A mì bitsjeèn-nò ¹⁹k'e kisika'biá inchrájín xi 'òn ma-ne koa 'òn jmiì x̄ita tsakjèn? ¿Kó tjín n̄isiyá tsiningui-ne xi tsibíxkó-isa?

Kitsò j̄nà x̄ita:

—Tejò n̄isiyá komà.

²⁰—K'e nga kisika'biá j̄nà inchrájín xi itoò ma-ne, koa ñijòn jmiì x̄ita tsakjèn, ¿kó tjín n̄isiyá tsiningui-ne xi tsibíxkó-isa?

Kitsò j̄nà x̄ita:

—Itoò n̄isiyá komà.

²¹K'ée kitsò-la:

—¿A tà kó kj'eè machiya-nò?

K'e nga jè Jesús kisindaà jngòò-ne x̄ita xi mikii tsejèn-la

²²Jesús ijchò ján naxandá Betsaida; ya ijchòko jngòò-la x̄ita xi mikii tsejèn-la. Tsi-bítsi'ba-la nga kàtát'aà-la tsja j̄nà xkòn.

²³Jesús kitsobà'ñó tsja jè x̄ita xi mikii tsejèn-la. Ikjoàn tsachrekàjìn naxandá, tsibíchrángui xkòn, ikjoàn tsohósòn-la tsja. K'ée kiskònangui-la a tsejèn chiba-la. ²⁴Jè x̄ita xi mikii tsejèn-la kiskoòtsejèn, kitsò:

—Jye be x̄ita tanga k'oaá ma-na ta koni kjoàn yá kjoàn nga tjíma.

²⁵Jesús, ìjngòò k'a tsohót'aà-la tsja j̄nà xkòn. Kitsò-la nga ndaà kàtakotsejèn, n̄itòón kjòndaà-ne. Ndaà kijtsee yije-ne.

²⁶Jesús kisikasén-ne ni'ya-la x̄ita jè, kitsò-la:

—Ki ya bitjaas'en-jin naxandá, ki yá x̄ita xi bènojímí-la.

K'e nga jè Pedro tsibénojímíya nga Jesús, jé xi Cristo

(Mateo 16:13-20; Lucas 9:18-21)

²⁷Itjo Jesús kò x̄ita xi kota'yat'aà-la, kiì ya naxandá jtobá xi chja-ne Cesarea ts'e Filipino. K'e nga tjímaya ndiyá, Jesús kiskònangui-la x̄ita xi kota'yat'aà-la, kitsò-la:

—¿Kó tsò j̄nà x̄ita? ¿Yá-ná 'an?

²⁸Kitsò j̄nà x̄ita xi kota'yat'aà-la:

—Tjín xi tsò: “Jé Juan xi kis'iin bautizar x̄ita.” Tjín xi tsò: “Jé Elías.” Tikoáá tjín xi tsò: “Jngòò x̄ita xi kiichja ngajo-la Nainá.”

²⁹Jesús kiskònangui-la j̄ná x̄ita xi kota'yat'aà-la; kitsò-la:

—¿J̄nò kó bixón? ¿Yá-ná 'an?

Kiichja Pedro, kitsò:

—Ji-né xi Cristo [xi xó kisikasén-lè Nainá].

³⁰Tanga jè Jesús kitsò-la:

—Ki yá x̄ita xi bènojímí-là xi it'aà ts'an.

K'e nga jè Jesús tsibénojímíya kjoa biyaà-la

(Mateo 16:21-28; Lucas 9:22-27)

³¹Tsibíts'ia Jesús nga tsakóya-la x̄ita xi kota'yat'aà-la, kitsò-la:

—'An xi Ki'ndí-la X̄ita xan-la yijo-na, tse kjò'in sikjiaán; kqchrjengui-na j̄nà x̄ita jchínga, kò j̄nà x̄ita sko-la n̄o'miì, kò x̄ita xi okóya kjotíxoma-la Nainá xi kiskii Moisés. Siik'eén-na tanga k'e nga kijchò jàn nachrjein kjoáya-na.

³²Jesús nguì ndaà tsibénojímí kjoa xi komàt'in. Jé Pedro kiichjat'aàxin-la Jesús

nga mikii ndaa tjin koni tsò. ³³ Tanga Jesús, kisikáfaya, kiskoòtsejèn-là xita xi kota'yat'aà-la, tsohótiko Pedro. Kitsò-la:

—Tisít'aaxìn-ná jì xita neifí. Nga jì, mitsà k'oas'ín nikitsjiin koni s'ín tjin kjohtsjeèn-la Nainá. Ngaji tà k'oas'ín nikitsjiin koni s'ín tjin kjohtsjeèn-la xita.

³⁴ Jesús kiichja-la xita xi kota'yat'aà-la ko xita xi tjingui-la. Kitsò-la:

—Tsà yá xi mejèn-la nga xita ts'an koma, kàtatsjeiin-takòn mé xi mejèn-la yijo-la; koni jngòò xita xi 'yajen krò-la, kàtijnandaà nga siikjeiin kjo'in xi kjoa ts'an; ndaa kàtjìt'aà-na. ³⁵ Nga nita yá xita xi mejèn-la kochrjetji yijo-la nga nimé kjo'in sakò-la, tà saà siichja-né ko kjo'in kijnajiin; tanga jè xi tijnandaà nga tsjá yijo-la xi kjoa ts'an ko kjoa ts'e 'én ndaa-la Nainá, jè-né xi kitjokàjiin kjo'in nga it'aà ts'an ndaa kijná. ³⁶ ¿Mé xi siikijne xita nas'ín tjoé yije-la isò'nde tsà siichja inima-la? Nimé. ³⁷ ¿A koma kojichji kjoabiyaà jngòò xita xi majin-la nga kiyá? Majin. ³⁸ Tsà tjin i'nga xita xi kosobà-la it'aà ts'an ko it'aà ts'e 'én-na ya nguixkon xita jé xi tjin, tikoaa 'an xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijo-na, kosobà-na it'aà ts'e k'e nga kjoikoaa jngòò k'a kjoa-jeya-la Na'èn-na ko àkjale tsjeè-la Nainá.

9

¹ Jesús kitsò-isa:

—Okixí xi xan-nò, títsajnajiin i'nga xita jindé xi mikii kiyá skanda k'e nga skoe kó s'ín otixoma Nainá nga kjoiko nga 'nó-la.

K'e nga jè Jesús jahatjya í'no isén-la kóhokji yijo-la

(Mateo 17:1-13; Lucas 9:28-36)

² Nga komà joòn nachrjein, Jesús kiimi-jin-jno jngòò nindoò xi 'nga kji; tà jnà kiiko Pedro, Jacobo ko Juan. K'e nga ijchò i'nde jè, Jesús, jahatjya í'no isén-la nga nguixkon jnà xita koi. ³ Jè nikje-la 'nó kjòchroba, tsí ote ni'ín né. Tsjin xita nga tjtisa isò'nde xi ma-la ts'in nikje koni s'ín kjòchroba. ⁴ Tjikoaa kijtseè jè Elías ko Moisés nga nchi-joókjoò ko Jesús. ⁵ Jè Pedro kitsò-la Jesús:

—Maestro, ndaa tjin nga i titsajnaá. Jàn ni'ya xkóndá kndaà-jen. Jngòò tsiji, jngòò ts'e Moisés, jè xi jngòò ts'e Elías.

⁶ Jè Pedro tà k'oaá kitsò. Mì tì kì beè-ne kó s'ín kiichja nga 'nó kitsakjòn xita koi. ⁷ K'eé

j'iì jngòò 'nguién-la ifi xi tsibí'ma xita koi; yaá jjiin ifi kina'yà jngòò-la 'én xi kitsò:

—Jè jèe xi ki'ndí-na xi 'nó matsjake. Jè tina'yà-la.

⁸ Tj'k'e-ne kiskoòtsejèn xita koi. Mì tì yá tjin-ne. Tà jè tajngòò Jesús sijná.

⁹ K'e nga inchrobàjen-t'aà-ne nindoò, Jesús kitsò-la xita xi kota'yat'aà-la:

—Kì yá xita xi bènjmí-là jè kjoa xi kà'yaá; skanda k'eé tènójmí-là k'e nga kjoaáya-na it'aà ts'e kjoabiyaà 'an xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijo-na.

¹⁰ Jnà xita xi kota'yat'aà-la tsibí'ma jè kjoa jè, sakoaa tsajoóya-ne kó tsò-ne xi tsò-la kjoaáya-la. ¹¹ Kiskònangui-la Jesús. Kitsò-la:

—¿Mé-ne kòtsò-ne jnà xita xi okóya kjotixoma-la Nainá xi kiskii Moisés nga jè Elías kjoii itjòn?

¹² Jesús kitsò-la:

—Okixí né. Jè kjoii itjòn Elías, jè koii-daajiin yije kjoa. ¿Koa mé-ne kòtsò-ne Xojon-la Nainá nga 'an xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijo-na, tseé kjo'in siikjiaan, toòn skoe-na xita? ¹³ Tanga 'an, k'oaá xán-nò, jè Elías jyeé j'iì. Jnà xita k'oaá s'ín kisiko koni s'ín mejèn-la. Tanga k'oaá s'ín tíchja Xojon-la Nainá nga k'oaá s'ín komat'in.

K'e nga jè Jesús kisindaà jngòò-ne ti xi inima ch'o-la neif tjiin inima-la

(Mateo 17:14-21; Lucas 9:37-43)

¹⁴ Jesús k'e nga ijchò-ne nànda títsajna xita xi kota'yat'aà-la xi i'nga, kijtseè nga kjin jchán ma xita xi títsajna. Yaá títsajna-jiin i'nga xita xi okóya kjotixoma-la Nainá xi kiskii Moisés, 'nó nchijoóya-ne. ¹⁵ Jnà xita k'e nga kijtseè nga ijchò Jesús, tà k'oaá koma-la. Kì yije kóhotjín nga kisihixat'aà.

¹⁶ Jesús kiskònangui-la, kitsò-la:

—¿Mé xi ko ta ndaa chibàya-nò?

¹⁷ K'eé kiichja jngòò xita xi ya tijnajiin. Kitsò:

—Maestro, jè ki'ndí-na kòf'iko-lè. Inima ch'o-la neif tjiin inima-la; mikii ma chja.

¹⁸ Niton nànda tjina k'e nga tsobà'nó, majndoòt'aà nangui ko ochrje ndáxò tso'ba, sjjts'iin ni'ño, ikjoàn sijná tsjò. Koi tisijé-la xita xi kota'yat'aà-lè nga kàtachrjekàjiin inima-la jè inima ch'o-la neif tanga mikii bitjokàjiin-la.

¹⁹ Kiichja Jesús, kitsò:

—Jnò, xita xi mikii mokjeiin-nò it'aà ts'an. ¿Skanda mé nachrjein kótijnakò-nò?

¿Mé nachrjein ska-na kjoa-nò? Nchrohóko-ná jè ti ijndé.

²⁰ K'ée kiiko jè ti ya nguixkon Jesús; jè inima ch'o-la neif, k'e nga kijtsee Jesús, ijngod k'a k'en xín ti. K'e nga kiskaat'aà nangui tsangáyà'nde koa itjo ndáxó tso'ba.

²¹ Jesús kiskónangui-la na'èn-la, kitsò-la:

—¿A kjòtsee oma-la ti-lè?

Jè na'èn-la kitsò:

—Tik'e-ne nga sa ndí ti jtabá kji. ²² Jè inima ch'o-la neif kò kjín jchán k'a sikatjen-jiin ni'in kò sikatjen-jiin nandá nga njen-la sík'en. Tsà koma-lè mé xi sikoi, jchahimatakòn-nájen kò tichját'aà-nájen.

²³ Jesús kitsò-la:

—¿Kó si tsà koma-lè? Ma yije-né nita mé kjoa-ne jè xi mokjeiin-la.

²⁴ Nitoón 'nó kiichja jè na'èn-la ti. Kitsò:

—Mokjeiin-na, tichját'aà-isa-ná nga nguú isa ndaà kokjeiin-na.

²⁵ Jesús k'e nga kijtsee nga tíma kjín xita, tsohótiko jè inima ch'o-la neif; kitsò-la:

—Ngaji, inima ch'o-la neif xi mikii ma-lè nokjoi kò mikii na'yì, 'an, k'oaá xan-lè, titjoiin inima-la ti jè; kì ti yaá bitjaàs-en-jiin-ne inima-la.

²⁶ Jè inima ch'o-la neif kiskindáyaxá; ikjoàn ijngod k'a k'en xín ti. Ikjoàn itjoiin-ne inima-la. Kisikájna jè ti koni tsà jye k'en, jña xita xi nchikotsejen, kitsò:

—Jyee k'en.

²⁷ Tanga jè Jesús kitsobà'nó tsja; kiskimii'nga; ikjoàn tsasjina kixi jè ti.

²⁸ K'e nga jahas'en ni'ya Jesús, jña xita xi kota'yat'aà-la kiskónangui-la nga tajngod, kitsò-la:

—¿Mé-ne ngajen mikii kòbitjoiin-najen jè inima ch'o-la neif?

²⁹ Kiichja Jesús, kitsò:

—Jña inima ch'o-la neif xi okjoàn, k'ée bitjokajjìn nga nokjoat'aà-la Nainá kò nga bijnachaáan.

K'oaá s'in tsibengjmi Jesús kjoabiyaà-la xi ma-ne jò k'a

(Mateo 17:22-23; Lucas 9:43-45)

³⁰ K'e nga kii-ne ya i'nde jè, jahatojiin nangui Galilea. Tanga Jesús majin-la nga xita skoe; ³¹ Jesús k'oaá s'in tsakóya-la xita xi kota'yat'aà-la. Kitsò-la:

—An xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijo-na yaá tsoba'nó-na jña xita; ikjoàn sijik'en-na.

Tanga k'e nga kijchò jàn nachrjein nga kiyá, kjoaáya-na.

³² Tanga jña xita xi kota'yat'aà-la mikii kjòchiya-la 'én xi kitsò-la. Tà kitsakjòn-né, mikii kiskónangui-la.

Yá xita xikjín xi kijn itjòn

(Mateo 18:1-5; Lucas 9:46-48)

³³ K'e nga ijchò ya naxandá Capernaum, k'e nga jye titsajna iya ni'ya, Jesús kiskónangui-la xita xi kota'yat'aà-la, kitsò-la:

—¿Mé xi koa ta ndaà chibàya-nò k'e nga titsanchrobáya ndiyá?

³⁴ Xita xi kota'yat'aà-la tà jyò tsibit-sajna, koi-né, k'e nga nchinchrobá ya ndiyá, tsajoóya-ne ya xita xikjín xi kijn itjòn.

³⁵ Jesús tsibijna; ikjoàn kiichja-la nga tejò xita xi kota'yat'aà-la, kitsò-la:

—Tsà ya xita xi mejèn-la nga kijn itjòn, ta saà jè kjoehet'aà-ne, chi'nda-la kàtama ngats'iì xita xi i'nga.

³⁶ Jesús kiskoe ijngod ndí ti. Tsasjina 'nchòhosen. Tsa'nga. Ikjoàn kitsò-la:

³⁷ —Nita yá-ne xi it'aà ts'an skoétjò jngod ndí ti koni jè, 'aán xi skoétjò-na; kò jè xi skoétjò-na mitsà tà 'an skoétjò-na, tikoáá jè skoétjò xi kisikasén-na.

Yá xi kondra-la Cristo kò ya xi xita ts'e

(Lucas 9:49-50; Mateo 10:42)

³⁸ Kiichja Juan, kitsò:

—Maestro, jngod xita ki'ya-jen xi it'aà tsiji ochrjekajjìn inima ch'o-la neif ini-ma-la xita. Tanga mitsà xita tsajan; mikii kits'iì'nde-lajen.

³⁹ Jesús kitsò:

—Kì k'oaá nikoo. Niyá-jèn xi it'aà ts'an s'jin jngod kjoxkón xi ndaà tjín xi tijè kich-jajno-ná. ⁴⁰ Jè xi mitsà kondra tsajan, it'aà tsajan tjina. ⁴¹ Ngats'iì xita xi it'aà ts'an tsjá jngod chitsín-nò nandá, koiif kjoa-la nga xita-la Cristo 'mi-nò, okixif xi xan-nò, jña xita koi, tjoé-la chjì-la.

Xita xi bit'in-ná nga binchaatsjiaá jé

(Mateo 18:6-9; Lucas 17:1-2)

⁴² Nita yá-ne xi jé skinijjìn jngod ndí xita ima xi mokjeiin-la it'aà ts'an, isaá-la ndaà koma tsà singui'nó jngod ndajo natsí ís'iin, ikjoàn sikatjengui ndáchikon. ⁴³ Tsà jè ndsaa ótsji jé-nò, tichátjòn. Ísaá ndaà-ne tsà xkoán titsjod nga kitjás'en-jñoò kjoabi-nachon mì k'oa-ne tsà jò ma ndsaa koa ján konguioó ijjìn ni'in nánda mikii bits'o, ⁴⁴ ya

ñánda mikii biyaà ch'i'ndo xi kine-ná kọ ya ñánda mikii bits'o ni'ín nga titiá. ⁴⁵ Tsà jñà ndsokòò ótsji jé-nò, tìchátjòn. Ísáá ndaà-ne tsà xkoán tìtsjòò nga kítjás'en-jñòò kjoabinachon mì k'oa-ne tsà jò ma ndsokòò koa ján konguió ijìin ni'ín, ⁴⁶ ya ñánda mikii biyaà ch'i'ndo xi kine-ná kọ ya ñánda mikii bits'o ni'ín nga titiá. ⁴⁷ Tsà jñà xkoòn ótsji jé-nò, tìnachrjeè. Ísáá ndaà-ne tsà jngòò ma xkoòn nga kítjás'en-jñòò ñánda tìhotíxoma Nainá mì k'oa-ne tsà jò ma xkoòn koa ján konguió ijìin ni'ín ⁴⁸ ya ñánda mikii biyaà ch'i'ndo xi kine-ná kọ ya ñánda mikii bits'o ni'ín nga titiá.

⁴⁹ Ngats'iì xita sa ni'ín kotsjeè-ne, koa jñà kjotjò xi tsjá xita, naxaá kojnchra-ne. ⁵⁰ Jè naxa, ndaà-né; tanga tsà mì tì kii jnchra-ne, kós'ín siko-là nga kojnchra jngòò k'a? Kátasijiin naxa inima-nò koa nchán tìtsaj-nakò xinguiò.

10

K'e nga jè Jesús tsakóya kjoa ts'e xita xi tjiin xikjín

(Mateo 19:1-12; Lucas 16:18)

¹ Jesús itjojiin ya naxandá Capernaum, kii ján i'nde Judea, ijchò ján nangui ijton xajngá nandá Jordán. Yaá kòkjìn jngòò k'a xita; koa jè tsibíts'ia jngòò k'a nga tsakóya-là xita koni s'ín kjit'aà. ² Ijchò kinchat'aà chrañà i'nga-là xita fariseo. Nga mejèn-là skónachan-là, kiskònangui-là, kitsò-là:

—¿A tji'nde-là xi x'in nga tsjín chjoón-là?

³ Tanga Jesús kitsò-là:

—¿Kós'ín tsakóya-nò Moisés?

⁴ Kitsò xita koi:

—Moisés kitsjaà'nde-né nga ma sindaà xojon nga koma tsjín xikjín xita.

⁵ Jesús kitsò-là:

—Moisés, koi k'oa kitsò-nò, jñò, 'nó tá-jaajiin tjin inima-nò. ⁶ Tanga k'e nga sa kisindaà isò'nde, Nainá tsibindaà x'in kọ chjoón. ⁷ K'oaá ma-ne nga jè x'in sijkjina na'èn-là kọ nea-là nga kijnako chjoón-là. ⁸ Ta jngòò xita koma-ne ingajò. Mìtsà tì jò ma-ne, ta jngòò koma-ne. ⁹ K'oií kjoa-là nga mì yá xita tji'nde-là nga sjiitsjiin xikjín xi Nainá kisijngòò.

¹⁰ K'e nga ijchò-ne ni'ya-là, jñà xita xi kota'yat'aà-là Jesús kiskònangui jngòò k'a-là tiki-ne kjoa koi. ¹¹ Jesús kitsò-là:

—Jè xita xi tsjín chjoón-là, ikjoàn bixan-kọ jngòò xi k'ejí chjoón, kjoa chijngui tís'in it'aà ts'e chjoón-là. ¹² Tsà jè chjoón tsjín x'in-là ikjoàn bixan-kọ jngòò xi k'ejí x'in, tikoá kjoa chijngui tís'in it'aà ts'e x'in-là.

K'e nga jè Jesús kisichikon-t'in ndí ixti
(Mateo 19:13-15; Lucas 18:15-17)

¹³ Jngòò k'a jñà xita j'iko-là ndí ixti jè Jesús nga mejèn-là sijkichikon-t'in; kòò't'aà-là tsja. Tanga jñà xita xi kota'yat'aà-là Jesús mikii kitsjaà'nde-là. Tsohótiko-né. ¹⁴ K'e nga kijtseè Jesús, kòjti-là, kitsò-là:

—Tji'nde-là ndí ixti kàtjanchrobákon-na. Kì binchahikon-là. Jñà xi k'oaá s'ín tjin inima-là koni ts'e ndí ixti, jñà xi tjin-là kjondaà nga Nainá tìhotíxoma-là. ¹⁵ K'oaá xan-nò xi ngui okixi, jñà xi mikii kòkjeiín-là koni jngòò ndí ixti nga skoé kjondaà-là Nainá nga jè kòtixoma-là, mikii kjoahas'en-jiin ñánda tìhotíxoma Nainá.

¹⁶ Jesús tsa'nga jñà ndí ixti; tsohòsòn-là tsja; ikjoàn kisijét'aà-là Nainá nga kà-tasichikon-t'in jñà ixti.

Xita xi 'nó kjin tsojmi tjin-là

(Mateo 19:16-30; Lucas 18:18-30)

¹⁷ K'e nga tifi jngòò k'a-ne Jesús, tsangachikon jngòò xita xi ijchò tjingui-là. Tsasixkó'nchit'aà-là; ikjoàn kiskònan-gui-là; kitsò-là:

—Jì Maestro ndaà, ¿mé xi s'iaàn nga s'e-na kjoabinachon nita kjé-ne?

¹⁸ Jesús kitsò-là:

—¿Mé-ne nga xita ndaà 'mì-ná? Nijngòò xita xi ndaà, ta jngòò jè Nainá xi ndaà. ¹⁹ Jyeé tjiin-lè kó tsò kjotíxoma: “Kì xita mìk'in; kì kjoa chijngui 'ni; kì chijé 'ni; kì 'én ndiso nokjoi it'aà ts'e xita xi k'ejí; kì chonachan-jèn; chaxkoín na'èn-lè kọ nea-lè.”

²⁰ Jè xita nchiná kitsò:

—Maestro, ngats'iì kjotíxoma koi, jyeé kisikitasoàn kó nga sa chítia.

²¹ Jesús tsja komà-là, kiskò'an, ikjoàn kitsò-là:

—Jngòò kjoa chija-lè. T'in, tatijni yije tsojmi xi tjin-lè. Ikjoàn tika'bf-là xita ima

mé-ne nga s'e-lè kjoa machikon-t'in ján ngajmii. Ikjoàn nchrobátjngui-ná.

²² Jè xita nchiná, tà kjàbbaa-la nga kii'nchré 'én koi. Tà ba kis'e-la nga kii, koi xó nga 'nó kjin tsojmi tjín-la.

²³ Jesús kiskoodtsejèn tjingui-la, kitsò-la xita xi kota'yàt'aà-la:

—'In jchán koma-la jñà xita nchiná nga kjoahas'en-jiiin nànda tíhotíxoma Nainá.

²⁴ Jñà xita xi kota'yàt'aà-la Jesús, k'e nga kii'nchré 'én koi, tà k'oáa komà-la. Tanga jè Jesús jngodò k'a kitsò-la:

—Jñò xi ki'ndí-na xan-nò, 'nó 'in koma-la jñà xita xi ton-la 'nót'aà takòn nga kjoahas'en-jiiin kjotíxoma-la Nainá.

²⁵ Isaa mì 'in koma-la jngodò cho camello nga kjoahas'en xkon nindoò xi tjahaña-ne nikje, mì k'oáa-ne koni jngodò xita nchiná xi 'nó tjín-la tsojmi nga koma kjoahas'en-jiiin nànda tíhotíxoma Nainá.

²⁶ Jñà xita xi kota'yàt'aà-la Jesús, isaá ndaa kjòxkón-la. Ikjoàn kiskònangui-la xikjín, kitsò:

—¿Yá-né xi kitjokajjìn kjo'in?

²⁷ Jesús kiskod'an, kitsò:

—Jñà xita mikii koma-la; tanga Nainá komaá-la; it'aà ts'e Nainá nita mé kjoa-ne, koma yijéé-la.

²⁸ Kiichja Pedro, kitsò:

—Na'èn, ngajen, jyeé kinikítsajna yije-jen ngats'ii tsojmi xi tjín-najen nga tjaàtjngui-lèjen.

²⁹ Jesús kitsò:

—Okixi xi xan-nò, nita yá xita-ne xi kisikjina ni'ya-la, 'ndse, ndichja, nea-la, na'èn-la, chjoón-la, ixti-la ko nangui-la xi kjoa it'aà ts'an ko it'aà ts'e 'én ndaa-la Nainá ³⁰ i isò'nde, isaá tsato tjoé ngajo-la xi ni'ya 'mì, xi 'ndse, ndichja, nea-la, ixti-la ko nangui-la, nas'ín kjitjnguikeè xita kon-dra. Tanga jè isò'nde xi sa nchroba, s'éé-la kjoabinachon nita kjé-ne. ³¹ Kjin xita xi títsajna íjtòn i'ndeí, k'e nga koma iskan jñà kítsajna tjingui. Ko xi títsajna tjingui i'ndeí k'e nga koma iskan jñà kítsajna íjtòn.

K'oáa s'ín tsibénojmi Jesús kjoabiyaá-la xi ma-ne ján k'a

(Mateo 20:17-19; Lucas 18:31-34)

³² Jesús, tsó'ba íjtòn-la xita xi kota'yàt'aà-la nga nchifi ján naxandá Jerusalén. Jñà xita xi tjingui tà nchi-maxkón-la nga nchifi. K'eé kiichjat'aà-xin

jngodò k'a-la xita-la xi tejò ma-ne, ikjoàn tsibénojmi jngodò k'a-la jè kjoa xi komat'in. Kitsò-la:

³³ —I'ndeí ján titsahonguiá naxandá Jerusalén; 'an xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijo-na, yáa tsobà'nó-na xita sko-la no'mii ko xita xi okóya kjotíxoma-la Nainá xi kiskii Moisés nga koi'nè-na kjoabiyaá, ikjoàn sijnngatsja-na jñà xi mitsà xita judío ³⁴ nga sùsobà-na, kiichrájno-na, kojà-na, ikjoàn sùk'en-na. Tanga k'e kijchò ján nachrjein kjoaáyaá-na.

Kjondaa xi 'in tjín xi kisijé Jacobo ko Juan (Mateo 20:20-28)

³⁵ Jacobo ko Juan ixti-la Zebedeo ijchò kinchat'aà-la Jesús, kitsò-la:

—Maestro, mejèn-najen nga k'oi-nájen jè kjondaa xi sijé-lèjen.

³⁶ Jesús kiskònangui-la, kitsò-la:

—¿Mé-ne xi mejèn-nò nga tsjaà-nò?

³⁷ Jacobo ko Juan kitsò:

—K'e nga jeya kijni nga tíhotixomai, ki'nde-nájen nga ya kitsat'aà-lèjen, jngodò k'jnat'aà-lè kixi-lè koa jngodò k'jnat'aà-lè ngaskón-lè.

³⁸ K'eé kitsò Jesús:

—Mikii 'yaá mé xi nijé. ¿A kichikjoaá-nò nga s'ioya jè chitsín ts'e kjo'in xi 'an skiaa, a chikjoa-nò nga koma bautizar ts'e kjo'in xi 'an tímat'ian?

³⁹ Kitsò jñà xita koi:

—Kichikjoaá-najen.

Kitsò-la Jesús:

—Jñò, komaá s'ioo koa koma-nò bautizar it'aà ts'e kjo'in xi 'an kotojñaá, ⁴⁰ tanga xi 'an tsjaà-nò nga ya kitsajnat'aà-ná ya kixi-na ko ngaskón-na mitsà 'an oko-na nga tsjaà-nò. Jñà i'nde koi, jñà tjoé-la xita xi Nainá títsajnanda-la nga tsjá-la.

⁴¹ K'e nga kii'nchré jñà xita-la Jesús xi i'nga xi te ma-ne, kójtí-la koni kitsò Jacobo ko Juan. ⁴² Tanga jè Jesús kiichja-la, kitsò-la:

—Jye tíjiiin-nò nga jñà xita sko-la naxandá xi 'ya-la nga kjotíxoma tjíya tsja, nangui síkítsajna xita-la xi jñà otíxoma-la. Tíkoáá jñà xita xi 'nó jeya títsajna, beè-toòn-né jñà xi xita ima. ⁴³ Tanga jñò mikii k'oas'ín s'een; tsà jngodò xita xinguio mejèn-la 'nga kína, jè xi kátasíxá-la xita xi i'nga. ⁴⁴ Koa jè xi mejèn-la kína íjtòn, chi'nda-la kátama ngats'ii xita xi i'nga. ⁴⁵ Ndaá tsà 'an xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijo-na, mitsà koi xá j'i-na nga 'an

kos'in-na; tà saá 'an siixá-la xita xi i'nga, kò tsjaà yijo-na kò inima-na nga kjìn xita kitsajnandeif kjoa ts'e jé-la.

K'e nga kisindaà-ne Jesús jè xita xi mikii tsejèn-la xi 'mì Bartimeo

(Mateo 20:29-34; Lucas 18:35-43)

⁴⁶ K'e nga ijchò naxandá Jericó nga jye nchibitjoiin najnchra, Jesús tjikò xita xi kota'yàt'aà-la kò kjìn xita tjingui-isa-la. Ya indii ndiyá tijná jngod xita ima xi mikii tsejèn-la xi 'mì Bartimeo, ti-la ma xita xi 'mì Timeo, nga tísijé kjetjò tsojmi. ⁴⁷ Jè xita xi mikii tsejèn-la k'e nga kiin'chré nga jè Jesús xi Nazaret ts'e tifi, nitoón kiichja-la, kitsò-la:

—Jesús, nga ya nchrobàt'aà-ne tje-la xitaxá ítjòn David [nga jì tijná ngajo-la], jchahimatakòn-ná!

⁴⁸ Kjìn ma xita xi tshótikò Bartimeo nga jyò kátijná. Tanga jè Bartimeo isaá 'nò kiichja. Kitsò:

—Jì xi ya nchrobàt'aà-ne tje-la xitaxá ítjòn David, jchahimatakòn-ná!

⁴⁹ K'ée tsasjna Jesús, kitsò:

—Tinókjoa-la.

Ikjoàn kinokjoa-la jè xita xi mikii tsejèn-la. Kitsò-la:

—'Nò te-la takòin, tísitjiin, chja-lè Jesús.

⁵⁰ Jè xita xi mikii tsejèn-la kisikatjèn inchròkisòn-la, nitoón tsasítjen, kiì kasit'aà-la nãnda sijná Jesús. ⁵¹ Jesús kiskòngui-la, kitsò-la:

—¿Mé xi mejèn-lè nga siiko-lè?

Jè xita xi mikii tsejèn-la kitsò:

—Maestro, mejèn-na nga kátatsejèn-na.

⁵² Jesús kitsò-la:

—T'in-ne; koi-né nga mokjeiin-lè it'aà ts'an nga kòmandaà-ne.

Jè xita xi mikii tsejèn-la nitoón kjòt-sejèn-la. Kiitjingui-la koni s'in ndiyá tifi Jesús.

11

K'e nga jè Jesús jahas'en-jiin naxandá Jerusalén

(Mateo 21:1-11; Lucas 19:28-40; Juan 12:12-19)

¹ K'e nga jye kjomeè bijchó chraña-la naxandá Jerusalén, jñà naxandá xi 'mì Betfagé kò Betania, ya it'aà nindoò Yá Olivo, Jesús kisikasén jò xita xi kota'yàt'aà-la; ² kitsò-la:

—Tanguió ján ndí naxandá itsé xi kijnat'aà ján. K'e nga kijchoò yaá sijnat'aà'nó jngod búrró ki'ndí xi ni saá yá bijnasòn-la. Chijnda'nó, nchrohókoo. ³ Tsà yá xi kjònan-gui-nò, tsà kitsò-nò: “¿Mé-ne koniko-nò búrró?”, tin-là: “Jé xó Na'èn-ná Jesús kochjeén-la, kò nitoón xó siikasén-ne.”

⁴ Kiì jñà xita xi kota'yàt'aà-la. K'e nga ijchò jngod ni'ya, yaá tjít'aà'nó jngod búrró jè xotjoa-la ni'ya ya iya ndiyá. K'e nga kiskijnda'nó.

⁵ Jñà xita xi ya títsajna kitsò-la:

—¿Mé s'een-nò, mé-ne chijnda'nó-nò ndí búrró?

⁶ K'oaá s'in kitsò-la koni s'in tsi-bénojmi-la Jesús; kitsjaà'nde-la nga kiiko.

⁷ K'e nga ijchòkò nãnda tijná Jesús jè ndí búrró, jñà nikje ts'e xita kisikjeén nga tshójtja-la jè ndí búrró; ikjoàn tsibijnasòn-la Jesús. ⁸ Kjìn xita tshójjngod nikje-la ya iya ndiyá. Jñà xita xi i'nga, xka chrja-la yá tshójjngod xi tsate ya jjiin ijñá.

⁹ Jñà xita xi ítjòn kò xi tjingui 'nò chja, nga kitsò:

—¿Mé tà ndaà-la jè xi nchrobá ngajo-la Nainá, jè xi otixoma-ná! ¹⁰ ¿Mé tà ndaà-ne nga jè kòtixoma ngajo-la xita jhínga-ná David! ¿Kátas'e kjoajeya ján ngajmi!

¹¹ Jesús jahas'en-jiin ya naxandá Jerusalén. Ikjoàn jahas'en nditsin ingo ítjòn. Xki xi ján kiskòtsejèn. Ikjoàn itjo-ne; kiiko xita-la xi tejò ma-ne ján naxandá Betania, koi-né nga jye kjòhoxòn.

K'e nga jè Jesús kitsò-la jngod yá-la toò iko nga ch'o kátama-la

(Mateo 21:18-19)

¹² K'e koma nchijòn nga itjo ijngod k'a-ne ján naxandá Betania, Jesús kjòhòjò-la.

¹³ K'ée kijtsee jngod yá-la toò iko xi kjiin sijná. Kiì katsejèn-la tsà yijà-la toò, tanga nimé tjin-la; tà xkaá tjin-la. Mitsà nachrjein-la toò. ¹⁴ K'ée kitsò-la jè yá toò iko:

—Ni tí yá xi skine-ne toò-lè.

Xita xi kota'yàt'aà-la Jesús kiin'chré 'én koi.

K'e nga tsachrje ingo ítjòn jñà xita xi otijná tsojmi

(Mateo 21:12-17; Lucas 19:45-48; Juan 2:13-22)

¹⁵ K'e nga ijchò naxandá Jerusalén, Jesús jahas'en ya nditsin ingo ítjòn; ikjoàn tsi-bits'ia nga tsachrje jñà xita xi tsojmi otjina ko xi otse tsojmi. Kisihitkjá ímíxa-la jñà xita xi síkajtija ton tikoáá kisihitkjá íx-ile-la xita xi otjina nise paloma. ¹⁶ Mi tí kii kitsjaà'nde-la xita xi tsojmi otjina nga ch'á fahatoyako ingo ítjòn. ¹⁷ Ikjoàn tsakóya-la xita. Kitsò-la:

—Jè Xojon-la Nainá tsò-né: “Ni'ya-na, ni'ya ts'e ochikoón k'óin nga í kichjat'aà-na ngats'iù xita naxandá xi tjin kóhokji isò'nde.” Tanga jñò, nguijo-la xita chijé titsa'nè.

¹⁸ K'e nga kii'nchré jñà xita sko-la no'mii ko xita xi okóya kjoatxoma-la Nainá xi kiskii Moisés, tsohótsji'nde-la kós'ín sílko nga síik'en Jesús nga tsakjón-la. Koif kjoa-la nga jñà kjoatxoma xi okóya Jesús ndaá tsò, ko jñà xita xi 'nchré-la tà k'oaá ma-la 'én xi okóya. ¹⁹ K'e nga jye kòjñò, Jesús ko xita xi kota'yàt'aà-la itjojin naxandá Jerusalén, xin kii.

Mé xi komà-la jè yá toò iko xi tsjin-la toò
(Mateo 21:20-22)

²⁰ K'e nga tajñóya nga koma nchijòn, ja òjngòò k'a ñánda síjna yá toò iko, kijtseè nga jye kixi yá kóhokji skanda i'ma-la. ²¹ Jè Pedro tsibítsejen-la koni kitsò Jesús. K'ée kitsò-la:

—Maestro, chítsejen-la jè yá toò iko xi 'on kinokjoàkoi ngojña. Jye kixi.

²² Jesús kichja; kitsò:

—Kàtakjeín-nò it'aà ts'e Nainá. ²³ Okixí xi xan-nò, tsà yá xi kitsò-la jè nindoò jè: “Tisixin; ján tikatjen-jin yijo-lè ján ijin ndáchikon.” Tsà mitsà tà jò tjin-la k'e nga okitsò nga tjinngòò inima-la nga mokjeín-la, k'oaá s'in koma. ²⁴ Koi kos'in xan-nò kóhótjón, k'e nga kitsi'ba-la Nainá, k'oaá s'in kàtakjeín-nò koni tsà jye kitjóé-nò mé-ne nga tjoé-nò. ²⁵ K'e nga kijnójoat'aà-la Nainá tichàat'aà-la jé-la xinguigo mé-ne jè Na'èn-nò xi tjin it'aà ngajmii síjchàat'aà-nò jé-nò xi tsajón. ²⁶ Tanga tsà mikii síjchàat'aà-la jé-la xita xinguigo tikoá mikii síjchàat'aà-nò Na'èn-ná xi tjin ngajmii.

Kjoatxoma-la Jesús
(Mateo 21:23-27; Lucas 20:1-8)

²⁷ Jesús ijchò òjngòò k'a Jerusalén. K'e nga tsó'ba ya nditsin ingo ítjòn, j'iù kinchat'aà-la jñà xita sko-la no'mii, ko xita xi okóya kjoatxoma-la Nainá xi kiskii Moisés, ko xita jchínga; ²⁸ kiskónangui-la, kitsò-la:

—Mé kjoatxoma xi tsjá'nde-lè koni s'in 'ni? ¿Yá xi kitsjaà-lè kjoatxoma kjoa xi 'ni?

²⁹ Jesús kitsò-la:

—Tikoáá 'an jngòò kjoa skónangui-nò. Kot'in-ná, koá 'an, k'oaá xán-nò yá xi kitsjaà-na kjoatxoma koni s'in s'iaàn. ³⁰ ¿Yá xi kitsjaà-la kjoatxoma Juan nga kis'in bautizar xita? ¿A Nainá-né xi tjin ngajmii, o xi tà xita-né? Kot'in-ná.

³¹ Jñà xita koi, k'ée tsajoóya-ne, kitsò-la xikjín:

—Tsà kixoán: “Nainá kitsjaà-la kjoatxoma”, kitsò-né: “¿Mé-ne mikii kòkjeín-nò it'aà ts'e?” ³² Mi-la kii koma kixoán: “It'aà ts'e xita-né.”

Ngá jñà xita naxandá tsakjón-la, koi-né nga jñà xita k'oaá tsò nga jè Juan, ngui kjoa kixi-né nga jè xi kichja ngajo-la Nainá.

³³ K'ée kichja, kitsò-la Jesús:

—Mikii 'ya-jen.

Jè Jesús kitsò-la:

—Tikoáá 'an mikii k'oaá xán-nò yá xi kitsjaà-na kjoatxoma koni s'in s'iaàn.

12

Kjoa mangásòn ts'e xita xi tsibítje toò uva
(Mateo 21:33-46; Lucas 20:9-19)

¹ Tsibítsejen-la Jesús nga tsibénomíya kjoa xi mangásòn. Kitsò:

—Jngòò xita tsibítje toò uva, tsibindii-la ínchibá, ikjoàn tsibindaà jngòò i'nde ñánda tsi'ñóngui nandá-la toò uva. Tikoá tsibindaà jngòò torre xi síkínda yije kóhótjín. Ikjoàn kisikína-la nangui xita xi kj'eif nga kisixásòn. Ikjoàn kii jè nei-la nangui ñánda i'nde kjín. ² K'e nga ijchò nachrjein-la nga kójchá toò uva, jè nei-la nangui kisikasén jngòò xita chí'nda-la nga kisijé-la xi jè tjoé chiba-la ts'e tsojmi xi kójchá. ³ Tanga jñà xita xi síxásòn nangui kitsobà'ño koá kiskaàn-ko, tà kisikasén tiyáá-ne. ⁴ Jè nei-la nangui kisikasén jngòò xita chí'nda-la. Tikoáá tà ndajo tsibínè, tsate sko, kisiki'on ko ch'o kisiko. ⁵ Jè nei-la nangui jngòò kisikasén xita chí'nda-la. Tikoáá kisik'en-né. Kjín xita-la kisikasén-isa, tanga tjin xi kiskaàn-ko, koá tjin xi kisik'en.

⁶ 'Kò jè nei-là nangui tà jngòò xita-là tǎjna-isa; tà jè ki'ndí-là xi 'nó matsjakeè kisikasén, kitsò: "Skoexkón-là ki'ndí-na." ⁷ Tanga jǎà xita xi síxájiin nangui, tsajoóya-ne, kitsò-là xíkǎjín: "Jè jèè xi tjoé kjotjò-là i'nde, sík'eén, tsaján koma i'nde." ⁸ Kitsobà'nó, kisik'en, ikjoàn kisikatjen ján ijton nangui ñánda títje toò uva.

⁹ Jǎò, kó bixón? K'e nga kjoíí nei-là nangui, ìmé xi síkko jǎà xita koi? Sík'en-né; kj'eíí xitaá síngatsja jè nangui ñánda tǎjn toò uva.

¹⁰ '¿A kj'eè bixkejñòò Xojon-là Nainá? Tsò-né: Jè ndajo xi tsachrjekàngui chjinechrjó nga sa ítjòn,

jè-né xi komà ndajo tàts'en chrjó-là ni'ya;

¹¹ K'oaá s'ín kis'iin Nainá. Jǎà, tà maxkón-ná.

¹² Jǎà xita sko-là nǎ'mì, kò xita xi okóya kjotixoma-là Nainá kò xita jhínga mejèn kitsobà'nó Jesús nga kiskaáya-là jè kjoa xi mangásòn xi tsibénojímí nga kondra ts'e-né, tanga jǎà kitsakjòn-là xita nax-ándá; kisikǎjina, ikjoàn kii-ne.

Kjoa ts'e xi machjítǎ tsojmi
(Mateo 22:15-22; Lucas 20:20-26)

¹³ Kisikasén i'nga-là Jesús xita Fariseo kò xita ts'e Herodes nga mejèn-là ótsji'nde-là kós'ín síkko nga kohóngui. ¹⁴ Xita koi, kí kitsò-là:

—Maestro, 'ya-nájen nga 'én kixíí xi nokjoi; mikii 'ni kindá koni tsò-lè xita; kò mitsá jè chitsejèn-jnoi kó kjoàn xita; k'oaá s'ín okóyí ndiyá-là Nainá koni s'ín tǎjn xi kjoa kixi. ¿A ndaà tǎjn nga kichjítǎ-jen tsojmi ít'aà ts'e xitaxá ítjòn ts'e Roma, o xi majin-né? ¿A kichjí-nájen a xi mikii kichjí-jen?

¹⁵ Jesús jye beè nga jò tǎjn iníma-là; kitsò-là:

—¿Mé-ne nga chonachan-ná? Nchrohóko jngòò-ná tǎn nga skoeé kó kji.

¹⁶ K'eé kiikò jngòò-là tǎn. Jesús kitsò-là:

—¿Yá ts'e isén jè kò jè 'ín xi tǎjt'aà?

Kitsò-là:

—Ts'eé César, xitaxá ítjòn ts'e Roma.

¹⁷ K'eé kitsò Jesús:

—Tǎjii-là César xi ts'e César koa tǎjii-là Nainá xi ts'e Nainá.

Tà k'oaá koma-là nga kii'nchré koni kitsò Jesús.

Kjoa ts'e nga faáya-là mik'en

(Mateo 22:23-33; Lucas 20:27-40)

¹⁸ Jǎà xita Saduceo ijchòkon Jesús. Jǎà xita koi mikii mokjeíin-là nga faáya-là xi jye k'en. Kiskònangui-là, kitsò-là:

¹⁹ —Maestro, jè Moisés, k'oaá s'ín kiskii: Tsà jngòò xita xi kiyá 'ndse, tsà tsǎjn-là ixti k'e nga kiyá, jè chjoón-là, tǎjè-ne 'ndse kixan-kò ijngòò k'a-ne mé-ne nga s'e-là ixti xi tje ts'e 'ndse. ²⁰ Kis'e xó jngòò k'a xita xi itoò komà 'ndse. Jè xi síjna ítjòn, kis'e xó-là chjoón; tanga k'e nga k'en, mikii kis'e-là ixti. ²¹ Jè xi ma jò-ne chixàn-kò chjoón ka'àn-là 'ndse. Tíkoáá jè k'en. Mikii kis'e-là ixti. K'oaá tǎ komà jè xi ma jàn-ne. ²² Ngásòn komà nga itoò. Nijngòò xi kis'e-là ixti. Nga jye ít'aà-ne k'en jè chjoón. ²³ K'e nga tsà kjoaáya-là mik'en, nga itoò 'ndse, ¿yá-né xi chjoón-là koma? Nga jǎà tsibitsajnakò nga itoò 'ndse.

²⁴ Kisikátji-ne 'én Jesús, kitsò-là:

—Jǎò, koií maskáya-nò nga mikii 'yaà kó s'ín tíchja Xojon-là Nainá kò nga'nó xi tǎjn-là Nainá. ²⁵ K'e nga kjoaáya-là mik'en, íchjín, íchjá mì tǎ kii kixan-ne. K'oaá s'ín s'e koni jǎà àkǎle xi títsajna ngajmii. ²⁶ Jè kjoa ts'e mik'en nga kjoaáya-là, ¿a kj'eè bixkejñòò xojon-là Moisés yá ñánda tíchja ts'e yá na'yá xi títí? Nainá kitsò-là Moisés: "An-ná xi Nainá tsò-na Abraham, Isaac, kò Jacob." ²⁷ Jǎà xi jye k'en, mitsà Nainá tsò-là xi Nainá; tà jǎà xi títsajnakon xi Nainá tsò-là! Jǎò, 'nó maskáya-nò.

Kjotixoma-là Nainá xi tǎjna ítjòn

(Mateo 22:34-40)

²⁸ Jngòò xita xi okóya kjotixoma-là Nainá xi kiskii Moisés kii'nchré-là Jesús nga ndaà kiichja; k'e nga nchijoókjoò ijchò kasit'aà chrañà-là, ikjoàn kiskònangui-là, kitsò-là:

—¿Ná-laá kjotixoma-là Nainá xi tǎjna ítjòn?

²⁹ Kiichja Jesús, kitsò-là:

—Jè kjotixoma xi tǎjna ítjòn tsò-né: "Tǎná'yaà xita Israel, jè Nainá xi Nà'è-ná, ta jè tà jngòò-né xi otixoma-ná. ³⁰ Títsjachi Nà'è-ná xi Nainá 'mì-là, nga kò iníma-lè kò yijo-lè kò kjohitsjeèn-lè kò nga'nó-lè." ³¹ Jè xi ma-ne jò: "Títsjachi xita xingui koni tsà tǎ yijo tsiji-ne." Mì tǎ tsǎjn-ne kjotixoma xi ìsa xkón tǎjn.

³² Jè xita xi okóya kjotixoma-là Nainá kitsò:

—Ndaà tjin, Maestro. Okixi-né koni s'in nokjoi. Jngoò ma-ne Nainá ko mî tî yá tjin-ne xi k'ejí. ³³Ísa hjí-la nga ko ini-ma-ná jchaxkoán Nainá, ko kjohitsjeèn-ná ko nga'nó-ná ko nga jchaxkoán xinguiáá koni tsá yijo-ná. Ísaá hjí-la koni ngats'iì cho xi tison ímixa tsjeè-la Nainá, kjotjò xi tsjá jñà xita.

³⁴Jesús k'e nga kijtseè nga ndaà kiichja jè xita xi okóya kjotfxoma-la Nainá, kitsò-la:

—Mitsá kjiin tigni it'aà ts'e kjondaà xi tjin-la jñà xita xi Nainá otfxoma-la.

Mî tî yá xi kjò'nó-ne ikon nga kiskònan-gui-isa-la.

Nánda kitjen-la Cristo [xita xi xó kisikasén-ne Nainá]

(Mateo 22:41-46; Lucas 20:41-44)

³⁵Jesús k'e nga tfhokóya ya nditsin ingo ítjòn, kiskònangui-la, kitsò-la:

—¿Mé-ne kòtsò-ne jñà xita xi okóya kjotfxoma-la Nainá xi kiskii Moisés nga jè xi Cristo, [xita xi xó sikasén-ne Nainá], nga yaá kjinchrobàt'aà-ne tje-la xitaxá ítjòn David? ³⁶Tjje-ne David k'e nga kiichja nga ko nga'nó-la inima Tsjeè-la Nainá, kitsò-ne: Jè Nainá kitsò-la jè xi Nei-nga:

“Tijnat'aà-ná i kixi-na

skanda k'e nga sikítsajnanguia ndsokoi jñà xi kondra-lè nga 'an jye kisikijne-la.”

³⁷Jè David, tsá Nainá kitsò-la Cristo, [xita xi xó sikasén-ne Nainá], ¿kó s'in tjin-ne nga tje-la ma-ne David?

Ngats'iì xita xi kjin ma-ne, tsja ma-la nga 'nchré-la Jesús koni s'in okóya.

K'e nga jè Jesús tsohójet'in jñà xita xi okóya kjotfxoma-la Nainá xi kiskii Moisés

(Mateo 23:1-36; Lucas 11:37-54; 20:45-47)

³⁸Jesús k'oaá s'in tsakóya-la xita. Kitsò-la:

—Tikindaa yijo-nò it'aà ts'e xita xi okóya kjotfxoma-la Nainá xi kiskii Moisés. Sasén-la nga nikje ndojò ókjá. Tikoáá sasén-la nga skoexkón xita xi k'ejí, ndaà sjaxat'aà ya nditsin. ³⁹Tikoáá jñà ótsji íxile xi jncha ítjòn ya ni'ya ingo sinagoga, ko mejèn-la nga jñà kitsat'aà ítjòn ímixa k'e nga kjèn xita nánda tjin s'eí. ⁴⁰Koa faá'an ni'ya-la xi tjin-la íchjín ka'an xi jye k'en x'in-la. K'e nga chjat'aà-la Nainá 'nó ndajo fiko ochikon nga mejèn-la nga bitsajna'ma nga mî jcha-la mé kjoa xi s'in. Jñà xita koi isaá tse kjò'in s'e-la.

Ton xi kitsjaá kjotjò chjoón ka'an xi 'nó ima (Lucas 21:1-4)

⁴¹Jesús tsibijna ya kixi-la nánda tjna kaxa xi sinchá ton kjotjò-la Nainá. Tíkotsejèn-la xita naxandá nga bitsajna ton kjotjò-la Nainá. Kjin xita nchiná xi tse ton bitsajna.

⁴²Ijchò jngoò chjoón ka'an xi 'nó ima. Jò ndí ton jtabá tsibijna xi chiba hjí-la. ⁴³Jesús kiichja-la xita xi kota'yat'aà-la, kitsò-la:

—K'oaá xan-nò xi ngui okixi, jè chjoón ka'an xi 'nó ima, jè xi ísa tse ton kòbjina mî k'oaá-ne koni jñà xita xi i'nga. ⁴⁴Tà jè tsjá xi ningui-la tanga jè ndí chjoón ima, nas'in nimé tjin-la, jngoò k'a kàtsjá yije ngats'iì ndí ton xi tjna-la xi tsíjchá-ne yijo-la.

13

K'e nga jè Jesús tsibénojmi nga kixoña ingo ítjòn

(Mateo 24:1-2; Lucas 21:5-6)

¹K'e nga ítjo-ne nditsin ingo ítjòn, Jesús, jngoò xita xi kota'yat'aà-la kitsò-la:

—Maestro, chitsejèn-la mé tà ndaà kjoàn ni'ya ko ndajo-la.

²Kitsò Jesús:

—Chitsejèn-la ngats'iì ni'ya koi xi i kjoàn. Niì tî jngoò ndajo siyijòsòn-la xikjín. Kixoña yije-né kóhótjín.

Mé seña xi s'e k'e nga nchrohómachrañà nga kjoehet'aà isò'nde

(Mateo 24:3-28; Lucas 21:7-24; 17:22-24)

³Jesús, k'e nga tjna ya nindoò Yá Olivo ya kixi-la ingo ítjòn ts'e Jerusalén, jè Pedro, Jacobo, Juan ko Andrés, ijchò kinchat'aà-la Jesús, kiskònanguit'aàxìn-la kitsò-la:

⁴—Koaatín-nájen, ¿mé nachrjein-ne nga okoma kjoa koi? ¿Mé seña xi s'e k'e nga jye mejèn kítasòn yije kjoa koi?

⁵Kiichja Jesús, kitsò-la:

—Tikindaa yijo-nò nga mî yá xita xi skónachan-nò. ⁶Kjin xita kjoí xi 'in ts'an sijkjeén; kito: “'An-ná xi Cristo, [nga 'aán kisikasén-na Nainá].” Ko kjin xita skónachan-la.

⁷Jñò, k'e nga kiná'ya kjoa ts'e kjoichán nga xki xi ján i'nde tjin, ki tsakjoòn-jèn. Xó k'oaá koma-ne, tanga kj'eè tsá isò'nde tifehet'aà. ⁸Naxandá skaàn-kjoò xi k'ejí naxandá. Koa xitaxá koits'ia nga skaàn-kjoò ko xitaxá xi k'ejí naxandá. Xki xi ján k'oa ch'ón. S'e kjinchrá. S'e kjoasii. Jñà kjoa koi, tà jè xi sa tímats'iaqo kjò'in.

⁹ 'Ndaà tìkindaa yijo-nò nga yaá skinit'aà-nò nguixkòn xitaxá. Siki'oón-nó nga skaan-ko-nò xita ya ni'ya ingo sinagoga. Kjikò-nò nguixkòn xitaxá gobernador ko xitaxá itjòn, tà koií kjoa-la it'aà ts'an. K'oaá s'in koma kinókjoa-la 'én xi ts'an. ¹⁰ Mochjeén-nè nga itjòn kobísòn 'én ndaà-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo nga tjtsta isò'nde. ¹¹ K'e kijchò nguixkòn xitaxá, kì makájno-nò kós'in kinókjoaa. Kì nikítsjeèn-jèn. Nga tik'eé-ne, Nainá tsjá-nò 'én xi kinókjoaa. Nga mitsà jñò xi kinókjoaa; jè Inima Tsjeé-la Nainá xi kichja ngajo-nò. ¹² Tjje-ne 'ndse sijnngatsja 'ndse xita nga sijk'en. Jè na'èn-la sijnngatsja ki'ndí-la nga sijk'en xita. Jñà ixti-la sijnngatsja na'èn-la nga kijá. ¹³ Ngats'iì xita isò'nde kojtikeyé-nò xi kjoa ts'an; tanga jè xi kichikjoa-la skanda k'e nga kjoehet'aà-ne kjoa, jè xi kitjokajijn kjo'in.

¹⁴ K'e nga jchaa nga 'nó ch'o tíma ya l'nde Tsjeé-la Nainá nãnda mikii ok'in-la, [koni s'in kiskii Daniel xita xi kiichja ngajo-la Nainá]. (Kátasijijn-la jñà xita xi bixke xojon jé.) K'e nga okoma kjoa koi, jñà xita xi títstajna Judea, kátanga, kàtji nãnda nindò choòn. ¹⁵ Jè xi tijnasò'nga ni'ya-la, kì tì kii nchrobájen-ne, kì tì kii fahas'en-ne ni'ya-la tsà mé xi mejèn-la nga skoé. ¹⁶ Jè xi tísíxájjijn nangui-la kì tì kii nchrobá-ne nga nchrohókjá nikje-la. ¹⁷ Jma xó-ne jñà íchjín xi ki'ndí 'ya ko xi ixti xó nchisíkaki jñà nachrjein koi! ¹⁸ Tjjet'aà-la Nainá nga mì k'eé okoma k'e nga nachrjein-la chon 'nchán. ¹⁹ K'e nga jè nachrjein nga okoma, 'nó tse kjo'in s'e, kj'eé nã oma skanda tjen-ne tsibíndaà isò'nde Nainá koa mì tì kii okoma-ne nga koma iskan. ²⁰ Tsà mì k'oaá kitsò Nainá nga isa kochiba nachrjein, njjngòd xita kitjokajijn kjo'in. Tanga koií kjoa-la jñà xita xi xó jaajijn-ne Nainá, kochibaya nachrjein.

²¹ K'e nga tsà yá xi kitsò-nò: “Chítsejèn-là, íf tjna Cristo [xita xi xó kisikasén-ne Nainá]”, o tsà kitsò-nò: “Chítsejèn-là, ján tjna ján”, kì kii mokjein-nò. ²² Kjoíí xita ndiso xi Cristo kitsò-la yijo-la, tikoáá kjoíí xita xi koa ti kitsò nga jñà xi chja ngajo-la Nainá. K'oaá tís'in kòkò seña ko kjoxxón xi ndaà tjin nga skónachan. Skanda jñà xita xi jye jaajijn Nainá mejèn skónachan-la tsà kòkjein-la. ²³ Tìkindaa yijo-nò. Nga jyeé

tibenojmíya yije-nò ngats'iì kjoa xi koma iskan.

*K'e nga kjoíí ijngòd k'a Ki'ndí-la Xita
(Mateo 24:29-35, 42-44; Lucas 21:25-36)*

²⁴ K'e nga koma iskan nga jye koto nachrjein ts'e kjo'in, jè ts'oií kojndò-né, mì tì kii kotsjè-ne ndobá-la; tikoáá jè sá mì tì kii kòhiseèn-ne. ²⁵ Ni'ño xi tjin ngajmii, kixongui-né. Jñà nga'ño xi tjin ngajmii kitiya yijeé-la. ²⁶ Ikjoàn skoé-na xita xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijo-na nga kijnchrobájjnaà ijijn ifi; tseeé nga'ño ko kjoa-jeya kjoijkoaa. ²⁷ Siikasén àkjale-na nga koiixkóya xita-na xi 'an xó jaajijn-na nga ñijòn chrjangui-la nga tjtsta isò'nde ko nga tjtsta ngajmii.

²⁸ 'Chíta'yàkòd jè yá-la toò mé xi okóya-na; k'e nga ma kíndíya chrja-la, ikjoàn bjfts'én xka-la, tjiijn-nò nga jye nchrobá machraña chon ndobá. ²⁹ K'oaá tís'in tjin, k'e nga jchaa nga k'oas'in tíma kjoa koi, kátasijijn-nò nga 'an xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijo-na, jyeé niton kjoiaa, k'oaá ngaya-la koni tsà jye tijnnaa chraña xotjoa-la ni'ya. ³⁰ Okixif xi xan-nò, ngats'iì kjoa koi, k'oas'in koma k'e nga tikj'eé biyaa xita xi tjin nachrjein i'nde. ³¹ Jè ngajmii ko isò'nde kjoehet'aà-né, tanga jñà 'én-na mikii kjoehet'aà; kítasòn-né.

³² Tanga k'e nga okoma, mì yá xi tjiijn-la mé nachrjein-ne ko mé hora-ne; ni jñà àkjale xi títstajna ngajmii ko ni jè Ki'ndí-la Nainá tjiijn-la; tajngòd Nainá xi Na'èn-ná tjiijn-la.

³³ T'een kindá yijo-nò, títstajnakon, títstiba nga mikii tjiijn-nò kjé-né nga okoma. ³⁴ K'oaá s'in t'een koni s'in chí'nda-la xita xi kjiijn i'nde tífi, jè xita xi tífi síngatsja ni'ya-la xita chí'nda-la. Tsjá-la xá nga ijngòd ijngòd, tsò-la jè xi síkinda xotjoa ni'ya: “Tijni, tijnakoin.” ³⁵ K'oaá s'in títstajnakoon ngats'ioò nga mikii 'yaà mé nachrjein kjoíí-ne nei-la ni'ya. ¿A k'eé-nè nga kjòhoxòn, o xi k'eé-nè nga kijchò osen nitjen, o xi k'eé-nè nga skindaya kóxtí, o xi k'eé-né nga jye s'e isén? ³⁶ Kì tsjayijòfè-jèn tsà koi nachrjein-la tà niton j'iì-ne nei-la ni'ya. ³⁷ Koni s'in xan-nò jñò, k'oaá xan yije-la kòhotjín xita: “Títstajnakoon.”

14

Kiís'ín tsajoóya-ne xita kondra-la Jesús nga tsoǒǒ'ńó

(Mateo 26:1-5; Lucas 22:1-2; Juan 11:45-53)

¹ Tà jò nachrjein chiĵa-la nga kitjo s'eí Paxko ts'e xita judío k'e nga kjèn inchrájin xi tsjìn-la na'yo san. Jńà xita sko-la no'mi kò xita xi okóya kjoťixoma-la Nainá xi kiskii Moisés tsohótsji'nde-la kós'ín siiko nga skónachan-la nga tsoǒǒ'ńó Jesús, ikjoàn nga siik'en. ² Tjín i'nga xita xi kitsò:

—Mì nachrjein-la s'eí siik'eén nga mì kots'en jńà xita naxandá.

Jngò chjoón xi kisikaájno xkii jne sko Jesús
(Mateo 26:6-13; Juan 12:1-8)

³ Jesús, k'e nga tjina ján naxandá Betania, ya ni'ya-la Simón, jngò xita xi tsindojno chroja yijo-la nga sa ítjòn, k'e nga tjinat'aà imixa, ijchò jngò chjoón xi 'ya jngò ndajo chitsín xi tjíya-la xkii jne ts'e nardo, xi 'ńó chí-la. Kiskí'la ndajo chitsín, ikjoàn tsibixteen-jno sko Jesús jè xkii jne. ⁴ Tjín i'nga xita xi ya títsajna, kòjti-la, kitsò-la xikjín:

—¿Mé-ne kasikits'ón-ne jè xkii jne? ⁵ Tsà kásatjina, tsatoó-la ján sindò tòn denario chí-la koa jè tòn-la koma kochját'aà-la xita ima.

Kiichjajno-la jè chjoón xi okis'iin.

⁶ Tanga kitsò Jesús:

—Ki k'oaá 'mì-la. ¿Mé-ne niĵti-la? Koni s'ín kás'ín-ko-na, ndaà kás'ín. ⁷ Jńà xita ima kitsajnakò kjit'aà-nò, kò maá siichját'aà-la k'e nga mejèn-nò. Tanga 'an, mì i' tijnako kjit'aà-nò. ⁸ Jè chjoón jè, k'oaá s'ín kás'ín koni kji ma xi kás'ín. Kásikaájno ítjòn xkii jne yijo-na xi ts'e nga siijńaa. ⁹ Okixíi xi xan-nò, niĵa nńanda-ne nga tjtsa isò'nde nga kobísòn 'én ndaà-la Nainá, tjikoáá kobísòn-né koni s'ín kasiko-na mé-ne nga siikitsjeen-ne xita it'aà ts'e chjoón jè.

K'e nga jè Judas tsatjina Jesús
(Mateo 26:14-16; Lucas 22:3-6)

¹⁰ Jè Judas Iscariote xi ya itjoĵiin-ne ts'e xita xi teĵò ma-ne xi tsajmeiiko Jesús, kiikon jńà xita sko-la no'mi nga siingatsja Jesús. ¹¹ Jńà xita sko-la no'mi, k'e nga kiinchré, kjòtsja-la, kitsjaà-la tso'ba nga tòn tsjá-la. Jè Judas tsohótsji'nde-la kós'ín siingatsja Jesús.

K'e nga jè Jesús tsakjèn kò xita xi kota'yat'aà-la jè s'eí Paxko

(Mateo 26:17-29; Lucas 22:7-23; Juan 13:21-30; 1 Corintios 11:23-26)

¹² Jè nachrjein ts'e s'eí xi mats'ia ítjòn-ne k'e nga kjèn inchrájin xi tsjìn-la na'yo san jńà xita judío, k'e nga sík'en orré xi ts'e s'eí Paxko, jńà xita xi kota'yat'aà-la Jesús kiskònangui-la; kitsò-la:

—¿Nńanda mejèn-lè onguikindaà-jen xi kichiaá ts'e s'eí Paxko?

¹³ Jesús kisikasén jò xita xi kota'yat'aà-la ján Jerusalén, kitsò-la:

—Tanguíi ján iĵiin naxandá, yaá skajńòò jngò xita xi 'yajen jngòò nisa nandá; tanguítjngui-la. ¹⁴ Ya nńanda kjoahas'en, koatín-la nei-la ni'ya: “K'oaá tsò Maestro: ¿Nńanda tjina jè cuarto nńanda kókjen-koa xita xi kota'yat'aà-na jè s'eí Paxko?” ¹⁵ Yaá kòkò jngòò-nò cuarto xi je kji xi tjina isò'nga ni'ya. Jyeé tjindaà tsoĵmì xi kochjeén. Ya tindaà xi kichiaá.

¹⁶ Kii jńà xita xi kota'yat'aà-la ján iĵiin naxandá. K'oaá s'ín kisakò-la koni s'ín kitsò-la Jesús, yaá tsibindaà tsoĵmì xi kochjen kjoa ts'e s'eí Paxko.

¹⁷ K'e nga jye kòĵnò, Jesús, ijchòkò xita-la xi teĵò ma-ne. ¹⁸ K'e nga títsajnat'aà imixa nga nchikjèn, Jesús kitsò-la:

—Okixíi xi xan-nò, jńò, íi' tijnajiin jngòò-nò xi siingatsja-na it'aà ts'e xita kondra-na, jngòò xi 'an tńkjen-ko-na.

¹⁹ Jńà xita xi kota'yat'aà-la Jesús ta kjòba-la k'e nga okitsò. K'eé jngó jngó kiskònangui-la, kitsò-la:

—¿A 'an-ná?

²⁰ Jesús kitsò:

—Jngòò xi kitjokàĵiin ts'e xita-na xi teĵò ma-ne jè xi tĵjè-ne chroba ts'an tísi'ka'nchi-ne inchrájin-la. ²¹ 'An xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijo-na, k'oaá s'ín komat'ian koni s'ín tńchja Xojon-la Nainá. jTanga ima xó-ne jè xita xi siingatsja-na! Isáá-la ndaà komà tsà mikii kits'iin xita jè.

²² K'e nga nchikjèn, Jesús kiskoé inchrájin, kiichját'aà-la Nainá nga kisichikon-t'in, kisixkoaya ikjoàn kitsjaà-la xita xi kota'yat'aà-la, kitsò-la:

—Chjóé. Yijo-na né.

²³ Ikjoàn kiskoé jngòò chitsín, kitsjaà-la kjondaà Nainá; k'eé kitsjaà-la xita xi

kota'yàt'aà-la, ngats'iì xita kits'iì vino xi tjiya chitsín. ²⁴ Kitsò-la:

—Jè-né xi jní-na xi siikixiya jè kjoa xitse xi bindaajiin-ko-nò. Jè jní-na xiixteèn xi kjondaà ts'e nga kjin xita. ²⁵ Okixí xi xan-nò, mì tì kii ski-na vino skanda jè nachrjein k'e nga skiaa vino xitse, ján nándá tíhotixoma Nainá.

'Én xi kiichja Jesús nga jè Pedro kjo'mat'in
(Mateo 26:30-35; Lucas 22:31-34; Juan 13:36-38)

²⁶ Jesús ko xita-la, k'e nga jye kiseè jngò-la sò Nainá ts'e Salmo, ikjoàn kii ján nindoò Yá Olivo. ²⁷ Jesús kitsò-la xita xi kota'yàt'aà-la:

—Ngats'ioò jñò, kijnei takòn-ná jè nitjen jè, nga k'oaá s'ín tíchja Xojoñ-la Nainá, nga tsò: “Kiyá jè paxtò koa jñà orrè tsjohoya-né.” ²⁸ Tanga koma iskan, k'e nga kjoaáya-na, kjin itjòn-nò ján nangui Galilea.

²⁹ Kitsò Pedro:

—Nas'ín ngats'iì xita-lè xi i'nga tsjeiin takòn-lè, 'an, mikii tsjeiin-takòn-lè.

³⁰ Jesús kitsò-la:

—Okixí xi xan-lè; nitjen jé, k'e nga tikj'eè kjindáya jò k'a kóxtí, ngaji, ján k'a tsjá'mat'in-ná.

³¹ Jè Pedro isa 'ño kiichja; kitsò:

—Nas'ín ya kiyáko-lè, mikii kój-na'mat'in-lè.

Ngàsòn kitsò yije xita xi kota'yàt'aà-la xi i'nga.

Kii kitsò Jesús nga tsibits'iba ya i'nde nándá 'mì Getsemaní

(Mateo 26:36-46; Lucas 22:39-46)

³² Kii ján i'nde nándá 'mì Getsemaní; Jesús kitsò-la xita xi kota'yàt'aà-la:

—Titsajna ijndé; 'an, Nainá kò-la kichjät'aà-la.

³³ Jesús kiiko Pedro, Jacobo, ko Juan. Ikjoàn tsibits'ia Jesús nga ba koma-la. 'Ñò kisikájno. ³⁴ K'eé kitsò Jesús:

—Tsí baá ma-la inima-na koni tsà mejèn kiyá. Titsajna ijndé, titsajnakòòn.

³⁵ Jesús kiikjá chiba-isa. Ikjoàn tsohojna skanda it'aà nangui koa kisijét'aà-la Nainá tsà koma, kjoaáxin-la kjo'in jè. ³⁶ K'e nga tíchjat'aà-la Nainá, kitsò-la:

—Na'èn xi Na'èn-na xan-lè, ma yijeé-lè nita mé kjoa-ne it'aà tsiji. Chjaáxin-ná kjoa ts'e kjo'in jè, tanga mitsà jè 'én ts'an kitason, jè kátitason 'én tsiji.

³⁷ Ikjoàn j'iì jngòò k'a-ne ya nándá títsajna xita-la, tanga jñà xita-la, kjijijòfè-né. Jesús kitsò-la Pedro:

—Simón, ¿a titsajnafè-né? ¿A mì kachikjoa-lè tsà tà jngòò hora kòbjinakoin?

³⁸ Titsajnakòòn, tíjet'aà-la Nainá mé-ne nga mì siikijne-nò kjoa ts'e jé. Xi okixi, jè inima-nò tíjnandaà-né tanga jè yijo-nò, indaa tíjn, tsjin-la nga 'ño.

³⁹ Jesús kii kítsi'ba jngòò k'a. Táko k'oaá tì kitsò-ne koni kitsò nga sa itjòn. ⁴⁰ K'e nga j'iì jngòò k'a-ne, jñà xita xi kota'yàt'aà-la, táko kjijijòfè-né nga 'ño nijñá-la. Mikii bèè kó kitsò-la Jesús. ⁴¹ Koma ján k'a nga j'iì Jesús. Kitsò-la:

—¿A táko titsanikjáya-nò ko titsafè-nò? Kátje kjoa. Jyeé ijchò hora-la, 'an xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijo-na, yaá kongatsja jñà xita jé. ⁴² Tisítjeen, chitsejen-là, tíkjaáan, jye nchrobá chraña jè xi sjingatsja-na.

Kii komá k'e nga kindobá'ño Jesús

(Mateo 26:47-56; Lucas 22:47-53; Juan 18:2-11)

⁴³ Táko tik'eé tíchja-isa Jesús nga ijchò Judas, xi ya itjojiin-ne ts'e xita-la Jesús xi tejò ma-ne. Kjin xita tjiko xi 'ya kicha ndojò ko ya. Xita koi, jñà kisikasén xita skò-la no'mii ko xita xi okóya kjotixoma-la Nainá xi kiskii Moisés ko xita jchínga-la xita judío. ⁴⁴ Judas, jè xi tsatíjna Jesús, itjòn tsibhichiya-la kós'ín kòkò-la Jesús. Kitsò-la:

—Jè xi skíne'a, jè-né xi tñdoba'ño; ndaa tikindaa k'e nga onguikoo.

⁴⁵ K'e nga ijchò Judas, kii ndiyá-né nándá tíjna Jesús, kitsò-la:

—Maestro.

Ikjoàn kiskine'a. ⁴⁶ Jñà xita xi tjiko, nitjòn kitsobà'ño Jesús.

⁴⁷ Yaá tíjna jngòò xita xi tsachrje kicha ndojò-la. Tsajá-la jè xita chi'nda-la no'mii itjòn, tsatet'aà jngòò líká-la. ⁴⁸ Jesús kiichja, kitsò-la jñà xita:

—¿Mé-ne kqs'ín kof'i ndobà'ño-ná nga ko kichá ko yá kich'à koni tsà jngòò xita chijé? ⁴⁹ Nachrjein nchijòn tíjnako-nò ján jngò itjòn nga okoóya-nò koa mikii kindobà'ño-ná. Koi k'oaá s'ín tíma-ne nga kitason 'én xi tíjt'aà Xojoñ-la Nainá.

⁵⁰ Ngats'iì xita xi kota'yàt'aà-la Jesús tsanga-né, yaá kitsjeiin-takòn.

⁵¹ Jngòò chíti tjingui-la xi tíjnajté jngòò nikje sávana. Jñà xita kitsobà'ño, ⁵² tanga

jè chíti kitsjein nikje sávana-la; ikjoàn k'oas'in tsanga laká.

K'e nga kiiko Jesús nándá tǵna nǵ'mií ítjòn (Mateo 26:57-68; Lucas 22:54-55, 63-71; Juan 18:12-14, 19-24)

⁵³ Jesús kiiko nándá tǵna nǵ'mií ítjòn. Yaá chixoña kóhotjín xǵta sko-la nǵ'mií, jǵnà xǵta jchínga, kǵ xi okóya kjotǵxoma-la Nainá xi kiskii Moisés. ⁵⁴ Jè Pedro, tà kjíin tà kjíin tsajmeètjǵngui-la skanda k'e nga ijchò ya nditsin ni'ya-la nǵ'mií ítjòn. Yaá tsibǵjnat'aà-la nándá tǵtsajna xǵta chí'nda xi síkinda ingo nga tǵtsajna'ngui.

⁵⁵ Jǵnà xǵta sko-la nǵ'mií kǵ ngats'ií xǵ-taxá xi ts'e xǵta judío tsohótsji'nde-la nga tsját'in 'én xi kondra ts'e Jesús mé-ne nga kǵma síik'en-ne tanga nimé 'én kisakò-la.

⁵⁶ Kǵjín ma xǵta xi tsját'in 'én ndiso xi kondra ts'e Jesús tanga kj'eíí tsò nga jngodé jngodé; mikii mangásón 'én xi tsját'in. ⁵⁷ Chíncha kixi i'nga xǵta xi tsibénǵjmi'én ndiso. Kitsò:

⁵⁸ —Ngajen, kina'yà-lajen nga tsò: “An síikixoña ingo ítjòn xi tsja xǵta kisindaà-ne, kǵ ján nachrjein kindaà jngodé-na xi mitsà tsja xǵta sindaà-ne.”

⁵⁹ Ni mikii kjòngásón 'én-la nas'in okitsò.

⁶⁰ K'eé tsasíjten jè nǵ'mií ítjòn; tsasíjna-jíin osen-la; kiskònangui-la Jesús, kitsò-la:

—¿A ni mé 'én nokjoi, koni tsò 'én xi tsjǵ xǵta koi xi kondra tsjǵi?

⁶¹ Tanga jè Jesús jyò tsibǵjna, nimé 'én kiichja. Jè nǵ'mií ítjòn jngodé k'a kiskònangui-la, kitsò-la:

—¿A jí-né xi Cristo, xi Ki'ndí-la Nainá xi 'nó jeya tǵjna?

⁶² Jesús kitsò:

—An-ná, jǵnò jcha-ná xi Ki'ndí-la Xǵ-tǵ xan-la yijo-nǵ nga kótǵjnat'aà chrja kixi-la Nainá xi 'nó tse nga 'nó tǵjín-la, koa kjínchrobǵjǵnàa ifi ján ngajmii.

⁶³ Jè nǵ'mií ítjòn tsatǵjndajno yijo-la nikje-la xi íkjǵ nga 'nó kǵjti-la. Kitsò:

—¿Mé s'eén-isa-ná xǵta xi kj'eíí xi tsjǵ 'én? ⁶⁴ Jǵnà, jye tǵtsana'yà koni s'in chjajno-la Nainá. ¿Jǵnò, kó bixón? ¿Mé xi sikoá?

Ngats'ií xǵta kisǵjngodé ikon nga tǵjín-la jé koa ok'in-la nga kǵyá.

—Ok'in-la nga sík'en.

⁶⁵ Jǵnà xǵta tsibíts'ia nga tsibíchrǵjno koa tsibíchjoá xkǵn, tsí'beé-la, kitsò-la:

—K'oaá si, ¿yá xi tí'beé-lè?

Jǵnà xǵta xi síkinda ingo, kisǵjts'iín-'a isén-la.

K'e nga jè Pedro tsibǵjna'mat'in Jesús (Mateo 26:69-75; Lucas 22:56-62; Juan 18:15-18, 25-29)

⁶⁶ Jè Pedro yaá tǵna kangui ndǵtsin ni'ya. Ijchò jngodé chjoón xi chí'nda-la nǵ'mií ítjòn. ⁶⁷ K'e nga kǵjtseé Pedro, nga tǵjna'ngui, kiskodtsején-jno, kitsò-la:

—Tǵkoáa ngajǵ, yaá tǵjǵkoi Jesús xi Nazaret i'nde-la.

⁶⁸ Tanga jè Pedro tsoho'mat'in-né. Kitsò: —Mikii bexkoan. Mikii be mé 'én xi tinokjoi.

Pedro itjo ni'ya ján xotjoa-la. K'eé kiskindáya jngodé kóxtí. ⁶⁹ Jè chjoón chí'nda-la nǵ'mií ítjòn kǵjtseé jngodé k'a jè Pedro. Kitsò-la jǵnà xǵta xi ya tǵtsajna:

—Jè xǵta jè, xǵta ts'eé Jesús.

⁷⁰ Tanga jè Pedro tsoho'mat'in ijngodé k'a. Nga kǵma ískan, jǵnà xǵta xi ya tǵtsajna, ijngodé k'a kitsò-la Pedro:

—Xi okixi, ngajǵ, xǵta-la Jesús-né nga Galilea i'nde-lè, k'oaá tsò 'én-lè xi nokjoi.

⁷¹ Tanga isaá 'nó kiichja Pedro kitsò:

—¿Beé Nainá, nas'in tǵk'eèn-ná, mikii bexkoan jè xǵta xi o'mí-là!

⁷² Tǵk'e-ne nga okitsò Pedro, jè xi ma-ne jò k'a kiskindáya kóxtí. K'eé tsibítsjeèn-la Pedro koni kitsò-la Jesús: “K'e tǵkj'eé kjindáya jò k'a kóxtí, ngajǵ, ján k'a tsjǵ'mat'in-ná.” Ikjoàn ndaá jchán kiskindáya.

15

Kjoa xi komát'in Jesús k'e nga kjòngatsja Pilato

(Mateo 27:1-2, 11-14; Lucas 23:1-5; Juan 18:28-38)

¹ K'e nga kis'e isén jǵnà xǵta sko-la nǵ'mií kǵ xǵta jchínga kǵ xǵta xi okóya kjotǵxoma-la Nainá xi kiskii Moisés kǵ ngats'ií xǵtaxá ts'e xǵta judío tsajoóya-ne. Tsi-bít'aà'nó Jesús, kiiko, kisǵngatsja jè Pilato. ² Jè Pilato kiskònangui-la, kitsò-la:

—¿A jí-né xi xǵtaxá ítjòn-la jǵnà xǵta judío?

Jesús kitsò:

—Ngajǵ xi k'oa si nga 'an-ná.

³ Tanga jǵnà xǵta sko-la nǵ'mií, kǵjín skaya 'én tǵjín-ne xi tsját'in nga óngui. ⁴ Pilato ijngodé k'a kiskònangui-la, kitsò-la:

—¿A nímé 'én nokjoi? Tíiná'yaà-la, 'nó kjin skaya kjoa tsját'in-lè nga óngui-lè.

⁵ Jesús mikii kiichja nas'in koa tí'mi-la. Pilato, tà k'oaá komà-la.

K'e nga jè Jesús kitjoàné kjoa nga kiyá (Mateo 27:15-31; Lucas 23:13-25; Juan 18:38-19:16)

⁶ Nga xki nó k'e nga bitjo s'eí Paxko jè Pilato síkijnandeí jngòò xita xi títsa'ya ndayá, jè xi síjé xita naxandá nga kíj-nandeí. ⁷ Jñà xita xi títsa'ya ndayá nga kjoasii tsohótsji ts'e gobierno, ya tíjna xi 'mì Barrabás xi xita kisik'en. ⁸ Jñà xita naxandá kiikáko Pilato nga mejèn-la koa s'in síkitasòn koni ma nga xki nó. ⁹ Kiichja Pilato, kitsò:

—¿A mejèn-nò nga siikijnandeí-nò xi xitaxá ítjòn-la xita judío?

¹⁰ Pilato jye tíjin-la nga tà kjoaxitakòn-né nga jñà xita sko-la nò'miil ya ijchò síngatsja Jesús. ¹¹ Jñà xita sko-la nò'miil chinchá'a xita naxandá nga kòs'in kàtasíjé nga kàtijnandeí-ne Barrabás. ¹² Pilato ijngòò k'a kiskòngui-la xita naxandá, kitsò-la:

—¿Mé xi sikoáá jè xi 'mì-là xitaxá ítjòn-la xita judío?

¹³ Jñà xita, 'nó kiichja, kitsò:

—Tasít'iì krò.

¹⁴ K'eé kitsò Pilato:

—¿Mé jé xi tsohótsji, mé-ne kiyá-ne?

Jñà xita, isaá 'nó kiichja, kitsò:

—Tasít'iì krò.

¹⁵ Pilato mejèn-la nga ndaà kíjnako xita naxandá. Kisikijnandeí Barrabás. K'e nga jye kitsjaà okixi nga tsajá-la Jesús, ikjoàn kisingatsja nga sít'aà krò.

¹⁶ Jñà soldado kiiko Jesús ján ni'ya osen. Ikjoàn kiichja yije-la soldado xikjin.

¹⁷ Kisikákjá jngòò nikje xi ini jmá kji; tsibí'a sko jngòò corona na'yá xi jñà xó tsibindaà-ne. ¹⁸ Ikjoàn tsibíts'ia nga kiskindáyat'in. Kitsò-la:

—Viva xitaxá ítjòn-la xita judío.

¹⁹ Tsatji yá xkajinchra sko; ikjoàn tsibichrájno koa chinha-xkó'nchit'aà-la koni tsà nchibeéxkón. ²⁰ K'e nga jye kisìsobà-la, jaàxin-la nikje sko xi ikjá, ikjoàn kisikákjá-ne xi nikje ts'e. K'eé ítjoko nga kòsit'aà krò.

K'e nga kisit'aà krò Jesús (Mateo 27:32-44; Lucas 23:26-43; Juan 19:17-27)

²¹ Jngòò xita kisatiikjòò xi 'mì Simón xi Cirene i'nde-la xi tínchrobá-ne rancho-la. Na'èn-laà ma jè Alejandro kò Rufo. Jñà soldado kjo'no kis'iin-la nga kisik'ajen krò-la Jesús.

²² Kiiko Jesús ján i'nde nándá 'mì Gólgota, jè 'én xi tsòya-ne i'nde sko mik'en.

²³ Kitsjaà-la vino xi tsjájin xich'a tsja xi 'mì mirra tanga jè Jesús mikii kits'iì. ²⁴ K'eé tsasit'aà krò, ikjoàn jñà soldado kisiskáko nikje-la Jesús nga kisika'bí-la xikjin yá ts'e koma.

²⁵ Ijchò-la tsà xi níjaàn nga tajñòya nga kisasit'aà krò Jesús. ²⁶ Jñà 'én xi tsohót'aà isòn sko krò, yaá tíchja mé jé xi komà-la Jesús nga kinik'en. Tsò-né: “Xitaxá ítjòn-la xita judío.” ²⁷ Tikoáá chinchat'aà krò jò xita chijé. Jngòò tsasijnat'aà nga kixi-la Jesús kò jngòò tsasijnat'aà nga ngaskón-la. ²⁸ K'oaá s'in kjàngásòn koni s'in tíchja Xojòn-la Nainá nga tsò: “K'oaá गया-la koni jngòò xita xi tse jé tíjn-la.”

²⁹ Jñà xita xi ya ja, sikatji sko nga kiichjajno-la, kitsò-la:

—Ji, k'oaá kisi nga siixòni ingo ítjòn-la Nainá kò jàn nachrjein kíndaà ngajo-ne, ³⁰ tikijnandeí yijo-lè kò chinájen-t'i yijo-lè krò.

³¹ K'oaá tís'in kisisobà-la jñà xita sko-la nò'miil kò xita xi okóya kjotixoma-la Nainá xi kisikii Moisés. Kitsò-la xikjin:

—Xita jè, tsachrekájin kjo'in xi kj'eíi xita, tanga jè xi yijo-la, mikii ma ochrekájin kjo'in. ³² Kàtitjojen-t'aà krò jè xi Cristo, xi Xitaxá ítjòn-la naxandá Israel, mé-ne nga jcha-ná koa kòkjeiín-ná.

Skanda jñà xita xi tikoá ya kjit'aà krò, tikoáá tsatít'aà.

K'e nga k'en Jesús

(Mateo 27:45-56; Lucas 23:44-49; Juan 19:28-30)

³³ K'e nga ijchò nchisen, kóhokji nga tíjtsa isò'nde kòjñò skanda xi jàn nga nguixòn.

³⁴ Tìjè-ne hora Jesús 'nó kiichja nga kitsò:

—Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? —'Én jè tsòya-ne: Nainá, Nainá, ¿mé-ne kàjneitakòn-ná?

³⁵ Tjín i'nga xita xi ya títsajna xi kii'nchré-la, kitsò:

—Tiná'yaà-là, jè chja-la Elías.

³⁶ K'e'é tsangachikon jngoò xi kisika'nchi tsanga ko vinagre, ikjoàn tsibísko-la ìnaxo, kitsjaà-la Jesús nga kát'ìi, kitsò:

—Chítsejèn-là, ¿a kjoíi Elías nga skóná-jen-t'aà krò?

³⁷ Tanga Jesús isaá 'nó kiskindàya; k'en. ³⁸ Jè nikje velo xi tjo'hóya jngoò osen ingo ítjòn kixajndà, jòya koma skanda it'aà nangui. ³⁹ Jè xita skò-la soldado xi síjna ñánda kisit'aà krò Jesús k'e nga kijtseè nga jye k'en Jesús, kitsò:

—Kixíi kjoa, xita jèe, Ki'ndí-la Nainá-né.

⁴⁰ Tíkòá títsajna i'nga íchjín xi kjiìn nchikotsejèn-ne; jè María Magdalena, ko chjoón Salomé, ko María xi nea-la ma José ko Jacobo, jè xi isa ma ki'ndí. ⁴¹ Jñá íchjín koi, k'e nga tsibijna Galilea Jesús, yaá chinchima-tjingui-la ko yaá kischját'aà-la. Kjiìn ma íchjín xi ya títsajna xi íchhòko ján Jerusalén.

K'e nga kishijíin Jesús

(Mateo 27:57-61; Lucas 23:50-56; Juan 19:38-42)

⁴² K'e nga jye kjoñguixòn nga jye bit-sajnandaà-la nachrjein nikjáya. ⁴³ José xi Arimatea i'nde-la, jngoò xita xi tíkòá 'nga xá tjín-la ts'e xitaxá-la xita judío xi tíkòá tfoña-la nga mejèn-la skoe kó s'in otixoma Nainá, kitsjaà-la nga 'nó yijo-la, jahas'en ya ni'ya ñánda tjína Pilato nga kisiyé yijo-la Jesús. ⁴⁴ Pilato, tà k'oaá koma-la nga jye k'en Jesús; kiìchja-la jè xita skò-la soldado; kiskònangui-la tsà kixi kjoa nga jye k'en.

⁴⁵ K'e nga jye tsibénojmi jè xita skò-la soldado nga jye k'en Jesús, Pilato kisingat-sja José yijo-la Jesús. ⁴⁶ José tsatse jngoò nikje sábara; kiskójen-t'aà krò yijo-la Jesús; ikjoàn kisiakjé jè nikje. K'e'é kii kíhijíin ñánda jye tjíndaà jngoò ngajo itsjó ingui nguijo; kiskinis'en-ngui, ikjoàn tsohójtza xotjoa-la ngajo jngoò ndajo. ⁴⁷ María Magdalena ko María nea-la José, nchikotsejèn-la nga kishijíin Jesús.

16

K'e nga jaáya-la Jesús

(Mateo 28:1-10; Lucas 24:1-12; Juan 20:1-10)

¹ K'e nga jye tsato nachrjein nikjáya, María Magdalena, Salomé, ko María nea-la Jacobo, tsatse xkii jne nga mejèn-la síikaajno yijo-la Jesús. ² Jè nachrjein nga tàts'en xomàna, 'nó tajñòya kii katsejèn-la

ñánda kishijíin Jesús. Tik'e'é t'bitjokàtji ts'oi. ³ Tsò-la xikjín:

—Yá xi kjoaáxin-ná ndajo xi tíchjoàjto ya xotjoa-la ngajo itsjó?

⁴ K'e nga íchhò, kiskoodsejèn, kijtseè nga jè ndajo je xi 'nó i'í xi tíchjoàjto-la ngajo itsjó ñánda kisijna Jesús, jye kitjaáxin. ⁵ K'e nga jahas'en-ngui nguijo kijtseè jngoò xita íxti xi tíjnajtè jngoò nikje chroba ndojò. Tíjnat'aà kixi-la ngajo. Jñá íchjín tà kitsakjòn-né. ⁶ Tanga jè xita íxti kitsò-la:

—Ki tsakjoòn-jèn. Jñò, jè binchaatsjioò Jesús xi Nazaret i'nde-la, jè xi kisit'aà krò. Jye kòfaáya-la. Mì tì i'í tjína-ne. Chítsejèn-là i'nde-la ñánda kisijna. ⁷ Tanguió koatín-la xita xi kota'yát'aà-la ko Pedro: “Jè tifi ítjòn-nò ján Galilea. Yaá jchaxkòon íjngood k'a koni s'in kitsò-nò.”

⁸ Jñá íchjín, itjo nitoón-ne ya iya nguijo. Kii, tsangachikon. Chiba-la nchihotsé-né nga kitsakjòn. Niyá xi tsibénojmi-la nga 'nó tsibíxkón-la yijo-la.

K'e nga jè María Magdalena kijtseè Jesús

(Juan 20:11-18)

⁹ Jè nachrjein nga tàts'en xomàna, Jesús jaáya-la nga tajñòya. Jè kijtseè ítjòn María Magdalena, jè xi tsachrjekajíin itoò iníma ch'o-la neíi iníma-la. ¹⁰ María Magdalena kii, kisi'í'nchré ngats'ìi xita-la Jesús nga ba tjín-la koa nchikjindáya. ¹¹ Jñá xita xi kota'yát'aà-la, k'e nga kii'nchré nga tíj-nakon Jesús nga jè chjoón kijtseè, mikii kòkjeíin-la.

K'e nga jò xita-la kijtseè Jesús

(Lucas 24:13-35)

¹² K'e komá iskan, Jesús, kj'eíi kji isén-la k'e nga tsakó-la yijo-la jò xita-la xi nchifi campo. ¹³ Tsohójtji-ne jñá xita xi jò ma, kisi'í'nchré jñá xita xi i'nga. Tíkòaa mikii kòkjeíin-la.

Kíi kitsò Jesús nga kitsjaà-la xá xita xi kota'yát'aà-la

(Mateo 28:16-20; Lucas 24:36-49; Juan 20:19-23)

¹⁴ Xi jyehet'aà-ne, Jesús tsakó-la yijo-la jñá xita xi tejngood ma-ne k'e nga títsajnat'aà ímíxa nga nchikjèn. Tsohótiko nga tájaà tjín iníma-la nga mì kòkjeíin-la k'e nga tsibénojmi-la jñá xita xi tsakó ítjòn-la yijo-la nga jè jye jaáya-la. ¹⁵ Koa kitsò-la:

—Tanguió nga tǎtsa isò'nde. Tènojímí yije-là ngats'iì xǐta jè 'én ndaà-là Nainá xi kjoa ts'an. ¹⁶ Jǎa xǐta xi kǒkjeiín-là it'aà ts'an kǒa kǒma bautizar, kitjokàjìin kjo'in. Tanga jǎa xi mikìi kǒkjeiín-là, kjo'iín s'e-là. ¹⁷ Jǎa xi kǒkjeiín-là it'aà ts'an, k'oaá s'ín jcha-là; nga kǒma-là kǒchrjekàjìin in-ima ch'o-là neí xi tǐjìin inima-là xǐta; tǐkoáá kǒma-là kǐchja 'én xi kjeí tsò; ¹⁸ tsà ye tsobà'nó, tsà xkìi kjan skine, nímé xi kǒma-là; kǒhòsòn-là tsja xǐta xi xk'én, kǒndaà-ne.

K'e nga jè Jesús kǐmjìin ngajmìi
(Lucas 24:50-53)

¹⁹ K'e nga jye okitsò-là xǐta xi kota'yàt'aà-là, Na'èn-ná Jesús, kitjámìi'nga; nga kìi ngajmìi, tsibìjna it'aà kixi-là Nainá. ²⁰ Jǎa xǐta-là kii; kisika'bí 'én ndaà-là nga kijndá i'nde, kǒ jè Na'èn-ná Jesús kisichját'aà-là kǒ kisikixiyandaà 'én-là kǒ kǒndaà xi kis'iin xǐta-là. K'oaá s'ín kàtama.

'Én ndaà-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo koni s'ín kiskiì San Lucas

'Én xi kiskiì-la Teófilo jè Lucas

¹ Kjoa kixi xi komà ijìin naxandá it'aà ts'e Cristo, jye kjin ma-ne xita xi kiskiì chiba ² koni s'ín tsakóya-najen jñà xita xi xkon kijtseè-ne skanda tàts'en-la kjoa, tijnà-ne xi kis'e-la xá nga kisika'bí 'én ndaà-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo. ³ Ngaji Na'èn Teófilo xi 'nó ndeè, tikoáa 'an, ndaà sasén-na nga tikjiì-lè xojon jè, koni s'ín tjin nga jngod ijngod skoya kjoa; ndaà tsohotsji-jñaà yije skanda tisa tàts'en-la kjoa ⁴ mé-ne nga isa ndaà jcha-ne kjoa kixi xi ngui kos'ín tjin, jñà 'én xi k'oas'ín tsakóya-lè xita.

'Én xi kiichja jngod àkjale-la Nainá nga iskan jts'ín Juan xi kis'ín bautizar xita

⁵ Koi nachrjein k'e nga jè tjna xitaxá ítjòn Herodes ján nangui Judea, tjna jngod no'miì xi Zacarías 'mì xi tje-la ts'e Abías. Jè Zacarías tjin-la chjoón xi Elisabet 'mì xi tikoá tje-la ts'e Aarón. ⁶ Jñà ingajò, xita kixi-né nga nguixkon Nainá. Síkitasòn yje-né ngats'iì kjotixoma-la Nainá. ⁷ Tsjin-la ixti; jè Elisabet, chjoón 'ndi-né; ingajò, jyeè 'nó xita jchinga.

⁸ Jngod nachrjein, jñà xita no'miì xi síxákjod Zacarías, jñà tsako-la nga kisixá nguixkon Nainá. ⁹ Koni s'ín tjin kjotixoma xi ts'e no'miì Israel, tsako-la suerte Zacarías nga jahas'en ni'ya tsjeè-la Nainá, ya iya ingo ítjòn, nga jè kokà chrjóngó-la Nainá. ¹⁰ Jè hora k'e nga tì chrjóngó-la Nainá ngats'iì xita naxandá, yaá títajna nditsin nga nchichjat'aà-la Nainá. ¹¹ Jè Zacarías tsatsejèn jngod-la àkjale-la Nainá xi síjna kixi ya ngobá kixi-la nãnda tison chrjóngó-la Nainá. ¹² Jè Zacarías k'e nga kijtseè, tà kjòxkón-la, tà kitsakjòn-né. ¹³ Tanga jè àkjale-la Nainá kitsò-la:

—Ngaji, Zacarías, kì tsakjòd-n-jèn; jè kjoa bitsi'ba-lè jye kina'ya-la; jè chjoón-lè Elisabet, jts'ín jngod-la k'índí x'in; k'oaá s'ín kít'aa 'ín-la nga Juan k'óin. ¹⁴ 'Nó s'e-lè kjot-sja. Koi kjoa-la nga jè k'índí xi jts'ín, kjin xita kjotsja-la. ¹⁵ Xita ítjòn kjna nga nguixkon Nainá; mikii xán sk'oi nga xó k'oaá s'ín

kitjaàjìin-ne; Inima Tsjeè-la Nainá sijiin inima-la skanda tik'e-ne nga tisa tjna'ya'ma indso'ba nea-la. ¹⁶ Xi it'aà ts'e, kjin xita naxandá Israel koófat'aà-la Nainá. ¹⁷ Jè kjoí ítjòn-la Na'èn-ná. Sijiin inima-la nga'nó xi kisikjeén jè Elías xita xi kiichja ngajo-la Nainá. Inima-la xita jchinga, 'nchán siikít-sajnakò ixti-la. Jñà xita xi tájaàjìin tjin inima-la nga mikii síkitasòn, siikjatjya-la kjohitsjeèn-la mé-ne nga s'e-la kjoa chjine xi tjin-la xita kixi. K'oaá s'ín siikiyijòndaà xita naxandá mé-ne nga kitsajnandaà-ne k'e nga kjoíí Na'èn-ná.

¹⁸ Zacarías kitsò-la jè àkjale:

—Kó s'ín skoeè-na tsà kixi kjoa? 'An, jye 'nó xita jchinga; tikoáa chjoón-na jye ttfet'aa nachrjein-la.

¹⁹ Jè àkjale kitsò:

—'An-ná Gabriel xi tijnáa nguixkon Nainá; kisikasén-na nga kichjako-lè, tsjaà-lè 'én ndaà-la Nainá. ²⁰ 'I'ndeí, kijna chisín-né, mikii koma kinókjoi skanda k'e nga kijchò nachrjein nga kitasòn 'én koi, koi kjoa-la nga mikii kòmokjeín-lè 'én-na xi kàxan-lè.

²¹ Jñà xita naxandá, nchikoña-la Zacarías. Kjòdangui-la xikjin nga tífichrjein-la nga mikii xátí bitjo-ne ni'ya tsjeè-la Nainá. ²² K'e nga jye itjo-ne jyeè kjòchisín; mì tì kii ma chja-ne; jñà xita xi nchikoña-la kis'ejiin-la nga tjin kjoa xi kijtseè ya iya ni'ya tsjeè-la Nainá; Zacarías tà jmeé chisín-isa tsja. K'oaá s'ín tsibijna nga mikii komà kiichja.

²³ Zacarías, k'e nga jye kisisòn jñà nachrjein nga kisikitasòn xá-la, kii-ne ni'ya-la. ²⁴ K'e nga komà iskan, jè chjoón Elisabet, k'índí ts'a; 'òn sá mì tì kii itjo-ne ni'ya-la. Kitsò: ²⁵ “K'oaá s'ín kisikò-na jè Nainá xi it'aà ts'an: kijtseè imaá-na nga kitsjaà-na kjondaà-la mé-ne nga mì kii tì kochrjekangui-na xita.”

Kii komà k'e nga jngod àkjale tsibénjmi nga iskan jts'ín jè Jesús

²⁶ K'e nga ijchò joón sá, jè àkjale Gabriel, Nainá kisikasén jngod naxandá xi chja-ne Galilea nãnda 'mì Nazaret. ²⁷ Kiikon jngod chjoón xongó xi tjin-ne nga jè kixan-kò jngod xita xi 'mì José xi tje-la ts'e xitaxá ítjòn xi k'í m' David. Jè 'ín-la chjoón xongó, María 'mì. ²⁸ Jè àkjale, k'e nga jahas'en ni'ya nga kijtseèkon María, kitsò-la:

—J'ndaà-lè, ngaji xi jì kitjoé-lè kjon-daà jè! Nainá tijnako-lè. Ngaji xi ndaà kjòchikon-t'in mì k'oaá-ne koni ichjín xi kj'eií.

²⁹ Jè María k'e nga kijtseèkxon, tà kjòxkón-la koni s'in kitsò-la jè àkjale; kisikitsjeèn kó tsòya-ne nga kqs'in j'ii síhixat'aà-ne. ³⁰ Jè àkjale kitsò-la:

—María, kì tsakjoón-jèn, jye kitjoé-lè kjondaà nga nguixkxon Nainá. ³¹ I'ndeí koxk'én-né, ki'ndí jcha jngoíi. K'oaá s'in kí't'ii 'ín-la nga Jesús k'oín. ³² Xita ítjòn koma; Ki'ndí-la Nainá k'oín xi isa 'nó 'nga tijná; Nainá, jè sijnngatsja kjotixoma-la. Xi-taxá ítjòn kijná koni s'in tsibijna David xi xita jchínga-la komà. ³³ Jè kotixoma-la nax-andá Israel. Kjotixoma-la mì kì kjoehet'aà nita kjé-ne.

³⁴ Jè María k'ée kitsò-la àkjale:

—¿Kó s'in koma jè kjoa koi? Nga mitsá x'in tjin-na.

³⁵ Jè àkjale kitsò:

—Jè Iníma Tsjeè-la Nainá kitjojen-nè-lè. Jè nga 'nó-la Nainá xi 'nó 'nga tijná koijt-sat'in-lè koni jngod 'nguién-la ífi mé-ne jè ki'ndí tsjeè xi jts'in, Ki'ndí-la Nainá k'oín. ³⁶ Jè xinguii Elisabet xi chjoón 'ndí, kò joón sá tjin-la nga ki'ndí 'ya nas'in jye 'nó xita jchínga. ³⁷ Xi ít'aà ts'e Nainá, nijngod kjoa xi mikii koma-la —kitsò àkjale.

³⁸ K'ée kitsò María:

—'An-ná xi chjoón chí'nda-la Nainá; k'oas'in kátama koni s'in kò'mi-ná.

Jè àkjale tinguixkoón-ne kii-ne.

Kii komà k'e nga jè María kii katsejèn-la Elisabet

³⁹ Nachrjein koi, jè María nitjoón kii jngod naxandá xi kijna'nchò nindoò ján nangui Judea. ⁴⁰ Jahas'en ni'ya-la Zacarías; kisihihixat'aà Elisabet. ⁴¹ K'e kii'nchré Elisabet nga kisihihixat'aà María, ki'ndí xi 'ya, kiskí'nga iya indso'ba. Jè iníma-la Elisabet ndaà kis'ejiin Iníma Tsjeè-la Nainá. ⁴² K'ée 'nó kiichja, kitsò:

—J'Nainá, isaá 'nó ndaà tísichikon-t'in-lè mì k'oaá-ne koni jña ichjín xi kj'eií; tikoáá ki'ndí-lè xi tijnaya indso'boi 'nó ndaà tímachikon-t'in! ⁴³ ¿Yá-ná 'an? Jmé tà ndaà kò'ijchon-ná jì xi nea-la Na'èn-ná! ⁴⁴ Tik'e-né nga kà'nchré nga kanihihixat'aà-ná, ki'ndí-na kákji'ngaya indso'ba nga tsja koma-la. ⁴⁵ Jmé tà ndaà-lè

nga mokjeiin-lè 'én xi kis'enojmi-lè! Jè 'én xi kiichja Nainá kitasón-né —kitsò Elisabet.

⁴⁶ Jè María kitsò:

Iníma-na 'nó 'nga tísíkjina Nainá.

⁴⁷ Matsja-na ít'aà ts'e Nainá xi ochrjekátji-na.

⁴⁸ Kijtseè imaá-na, 'an xi chjoón chí'nda-la ma;

j'ndeí skanda nita kjé-ne k'oaá s'in kitsò-na xita: “Mé tà ndaá-la.”

⁴⁹ 'Nó ndaà tse kjoa kisikò-na Nainá, jè, nga isa tse nga 'nó tjin-la.

Nainá, xita tsjeè-né.

⁵⁰ Tjín kji't'aà-la kjohimatakón ít'aà ts'e jña xita xi beèkkón skanda tàts'en-la kjoa nita kjé-ne.

⁵¹ K'oaá s'in okó nga tse nga 'nó tjin-la;

jña xita xi 'nó 'nga ikon jjiin iníma-la, ochrjekàngui kjohitsjeèn-la.

⁵² Jña xitaxá ítjòn xi 'nga títsajna, faáxin kjotixoma-la,

koa jña xi nangui títsajna, isaá 'nga síkít-sajna.

⁵³ Jña xita xi tsjin-la tsojmi xi kine, 'nó kjin tsjá-la,

koa jña xita'nchiná, nimé tsjá-la, tà síkasén tiyaá-ne.

⁵⁴ Nainá síhját'aà-la naxandá Israel, jña xita chí'nda-la;

mikii síjchàajiin nga tjòkeè Abraham,

⁵⁵ ngats'ii tje-la nita mé nachrjein-ne.

Nga Nainá, k'oaá s'in kitsjaà-la tso'ba jña xita jchínga-ná.

Kitsò María.

⁵⁶ Jè María, ján sá tsibijnako Elisabet; k'e komà iskan kii-ne ni'ya-la.

K'e nga kits'in Juan xi kis'in bautizar xita

⁵⁷ K'e nga jye ijchò nachrjein-la, Elisabet, kits'in jngod-la ki'ndí x'in. ⁵⁸ Nainá, 'nó ndaà kisikò. K'e nga kii'nchré xita xikjín ko xita indii ni'ya-la tikoáá kjòtsja-la.

⁵⁹ Nga komà jiiin nachrjein, kiiko jè ki'ndí nga nguixkxon no'mii, mé-ne nga kisit'aà chíba-la yijo-la kjoa ts'e circuncisión. Jña xita xi kj'eií, k'oaá s'in mejèn tsibít'aà 'ín koni 'mì na'èn-la nga Zacarías 'mì. ⁶⁰ Tanga jè nea-la kitsò:

—Majin, Juan k'oín.

⁶¹ Kitsò jña xita xi títsajna:

—¿Mé-ne kqs'in k'oín-ne? Nijngod xita xinguii xi kqs'in 'mì 'ín-la.

⁶² K'ée kitjònangui chisín-la na'èn-la kó k'oín. ⁶³ Zacarías kisijé jngod itée

nga kiskijino, tsibít'aà: "Juan 'mì 'ín-la." Ngats'iì xità xi ya títsajna, tà k'oaá komà-la.

⁶⁴ Zacarías tik'eé-ne kitáx'a-ne tso'ba ko tsaniyá-ne nijen, ičkoàn komà kiichja-ne. K'eé kitsjaà-la kjondaà Nainá. ⁶⁵ Ngats'iì xità xi títsajna chrañà indii ni'ya-la, tà kjòxkón-la k'e nga kiì'nchré nga jye ma kiichja-ne Zacarías. Xki xi ján tsabíson kjoa koi kóhokji inçhò nindoò nangui Judea. ⁶⁶ Ngats'iì xità xi kiì'nchré kjoa koi, tsohóko jjiin inima-la; kitsò:

—Jè ki'ndí, k'e nga kojchínga, ¿yá xità xi koma?

Nga jè nga'ñó-la Nainá tijnako.

Kíi komà k'e nga jè Zacarías kiichja it'aà ts'e Nainá

⁶⁷ Zacarías, na'èn-la Juan, kisijiin inima-la Inima Tsjeè-la Nainá. Kiichja ngajo-la Nainá, kitsò:

⁶⁸ ¡Mé tà ndaà kji-la Na'èn-ná jè xi Nainá tsò-la naxandá Israel nga j'iì kichjítji naxandá-la tikoá j'iì síkjnandéi!

⁶⁹ Kitsjaà jngod-ná xità xi tse nga'ñó tijn-la nga j'iì kachrjetji-ná kjo'in xi kjoa ts'e jé-ná,

jè xi tje-la David xi chi'nda-la Nainá tsi-bijna.

⁷⁰ Nainá kiskijeén tso'ba jñà xità tsjeè-la xi kiichja ngajo-la.

K'oaá s'ín kitsò nga tisa tàts'en-la kjoa nga

⁷¹ kočhrjekátji-ná it'aà ts'e xità kondra-ná, ko xità xi jtikeè-ná.

⁷² K'oaá ti kitsò Nainá nga skoe ima jñà xità jchínga-ná.

Mikii sijnchàajiin jè 'én xi kitsjaà-la xita jchínga-ná Abraham nga tsibín-daajiin-ko jngod kjoa tsjeè.

⁷³ Nainá, k'oaá s'ín kitsjaà-la tso'ba Abraham xi xità jchínga kjiiin-ná nga

⁷⁴ sijkítsajndeíí-ná ts'e xità kondra-ná mé-ne nga mikii kiskoán nga sjaxá-lá.

⁷⁵ Kjit'aà nachrjein tsjeè kitsajnaá tikoá kixi kitsajnaá nga nguixkõn Nainá. Kitsò Zacarías.

⁷⁶ K'eé kitsò-la ki'ndí-la:

Ngaji, sijnkjeén-lè Nainá xi 'ñó 'nga tijn nga kinókjoa ngajo-la.

Ngajíi k'oím itjòn-la Na'èn-ná nga kíndii ndiyá-la.

⁷⁷ Kénojmi-la naxandá-la kós'ín s'ín Nainá nga kočhrjekátji-ná jé-ná.

Nainá, 'ñó tse kjohimatakòn tijn-la nga síjchàat'aà-la jé-la jñà xità.

⁷⁸ Nainá sijkasén jngod-ná xi nchrobá-ne ngajmii.

K'e nga kjoíi, k'oaá s'ín sijnhiseèn-la xità koni s'ín mahiseèn k'e nga tajñòya.

⁷⁹ Jñà kohiseèn-la kjohítsjeèn-la xità xi i'nde jñò títsajnajiiin,

ko xi jye ndiyá kjoa biyáá tjimaya.

Yáá kjiko-ná ndiyá ñánda tijn kjoa'nchán. Kitsò Zacarías.

⁸⁰ Ki'ndí jè tímajchínga tikoá tís'e-la nga'ñó xi ts'e inima-la. Yáá tsibijna i'nde it'aà xin ñánda nangui kixi choon skanda k'e nga tsibíts'ia nga tsibijna osen-la naxandá Israel.

2

Kíi komà k'e nga kits'iin Jesús (Mateo 1:18-25)

¹ Koi nachrjein k'e nga tijn-la xá ítjòn César Augusto tsjachrje jngod okixi nga ngats'iì xità naxandá xi otixoma-la Roma, xojoón sit'aà 'ín-la. ² Jè xojon censo xi kisindaá ítjòn k'e nga tijn gobernador xità xi 'mì Cirenio ján i'nde ñánda 'mì Siria.

³ Kiì yije xità nga kiì kít'aà xojon yijo-la nga jngod ijngod naxandá-la xi chja-ne. ⁴ José itjo-ne Nazaret, naxandá ts'e Galilea, kiì nangui ñánda 'mì Judea ya naxandá Belén ñánda kits'iin xità ítjòn xi David ki'mì nga jè José, tje-la ts'e David-né.

⁵ Kiì kít'aà xojon yijo-la; tikoá kiì jè María, chjoón-la xi tijná'ñó-la nga jè kixan-ko, tanga jyeé ki'ndí 'ya. ⁶ K'e nga jye títsajna Belén, María ijchò nachrjein-la nga kits'iin ki'ndí-la. ⁷ Kits'iin ki'ndítjòn-la xi ndí ki'ndí x'in; kiskájté nikje-la; ya kiskánaya kaxa ñánda kjèn-ya cho, nga mì ti kiì tijn-ne i'nde ya ni'ya ñánda ma nikjáya.

⁸ K'oaá tì kitsò Nainá nga skoe ima jñà xità jchínga-ná.

⁹ K'eé kitsò-la ki'ndí-la: Ngaji, sijnkjeén-lè Nainá xi 'ñó 'nga tijn nga kinókjoa ngajo-la. Ngajíi k'oím itjòn-la Na'èn-ná nga kíndii ndiyá-la. ¹⁰ Kénojmi-la naxandá-la kós'ín s'ín Nainá nga kočhrjekátji-ná jé-ná.

Kíi komà k'e nga jñà àkjale-la Nainá j'iikon jñà paxtò

⁸ Ya chrañat'aà-la Belén títsajna paxtò xi nchisikinda cho orrè-la nga nitjen. ⁹ Tà nitjòn ijchòkon jngod àkjale-la Nainá. Jè kjoajeya-la Nainá xi 'ñó ote kji, kishiseèn yije kóhokji jngod itjandii ñánda títsajna jñà paxtò. K'e nga kijtsee, tsí ndaà kitsò-la: ¹⁰ Jè àkjale kitsò-la:

—Kiì tsakjoòn-jèn; 'an, koií xá j'i-na nga síkí'nchré jngod-nò 'én xitse xi ndaá tsò xi 'ñó kjotsja-la ngats'iì naxandá: ¹¹ I'nde i

kats'in jngodè ki'ndí ya naxandá-la David jè xi kochrjekàjiin-ná kjo'in, jè xi Cristo, [xita xi xó kisikasén-ne Nainá], nga jè kotix-oma-ná. ¹² Tjín jngodè seña nga kixi kjoa: sakò jngodè-nò ki'ndí xi tsjájtéjiin nikje-la; kjinaya kaxa ñánda kjèn-ya cho.

¹³ Tik'e-ne kjin jchán àkjale tsatse-jèn-kjoò-isa xi inchrobà-ne ngajmiì xi 'nga kisikijna Nainá. Kitsò:

¹⁴ Nainá kátas'e-la kjoajeya ján ngajmiì; ko i it'aà nangui, 'nchán kátas'e kjoa, it'aà ts'e xita xi tjín-la kjondaà-la Nainá.

¹⁵ K'e nga kii-ne jñà àkjale ján ngajmiì, jñà paxtò kitsò-la xíkjin:

— Tikjiaán skanda Belén nga jchaá kjoa xi komà koni s'in kàsiki'nchré-ná Na'èn-ná.

¹⁶ Niñoón kii jñà paxtò ján Belén; k'e nga ijchò, kisakò-la ñánda tjina María ko José, koa jè ki'ndí, kjinaya kaxa ñánda kjèn-ya cho. ¹⁷ K'e nga kijtseèxkon ki'ndí jè, tsibénojmi yije koni s'in kitsò jè àkjale it'aà ts'e ki'ndí. ¹⁸ Ngats'iì xita xi kii'nchré koni s'in kitsò jñà paxtò tà k'oaá komà-la. ¹⁹ Tanga jè María yaá tsibíjiin yije jiin ini-ma-la jñà 'én xi kis'enojmi-la. 'Nó kisikítsjeèn-jiin kjoa koi. ²⁰ Kii jngodè k'a-ne jñà paxtò; jeya tsachrje tikoá ndaà kisikijna Nainá ngats'iì kjoa xi kii'nchré ko xi kijtseè, nga ngui k'oaá s'in komà koni s'in kis'enojmi-la.

K'e nga jñà xita jchínga-la Jesús kiiko ingo itjòn ya Jerusalén nga kisingatsja Nainá

²¹ K'e nga ijchò jiin nachrjein nga kits'iin ki'ndí jè, kisit'aà chiba-la yijo-la kjoa ts'e circuncisión; Jesús kisit'aà 'ín-la koni s'in kitsò àkjale-la Nainá k'e nga tisa kisinaya'ma indso'ba nea-la.

²² Ijchò nachrjein nga k'oas'in s'in xita koi, koni s'in tichja kjotixoma-la Nainá xi kiskii Moisés, mé-ne jè María tsjeè kijna-ne nguixkon Nainá. Nachrjein koi, kiiko Jesús ingo itjòn ya Jerusalén nga kisingatsja Nainá. ²³ K'oaá s'in tjít'aà kjotixoma-la Nainá xi kiskii Moisés: “Ngats'iì ki'ndí x'in xi jts'in itjòn, ts'eé Nainá, jè kongatsja.” ²⁴ Xita jchínga-la Jesús kiiko kjotjò-la nguixkon Nainá; jò tjoni'ña ko tsà jò pichón koni s'in tjín kjotixoma-la Nainá.

²⁵ Koi nachrjein ján Jerusalén tjina jngodè xita kixi xi ndaà beèxkón Nainá, Simeón 'mi. Tikoáá tikoña-la jè xi sijkjandejií

naxandá Israel; jè Simeón, yaá tjínako Inima Tsjeè-la Nainá. ²⁶ Jè Inima Tsjeè-la Nainá k'oaá s'in tsibénojmiya-la Simeón nga mikii kiyá skanda k'e nga skoexkon Cristo xi Nainá sijkasén. ²⁷ Jè Inima-la Nainá kisikasén Simeón ján ingo itjòn Jerusalén. K'e nga ijchòko Jesús jñà xita jchínga-la mé-ne nga kisikitasón-ne koni s'in síjé kjotixoma-la, ²⁸ Simeón kiskoé ki'ndí jè, tsohóya tsja; 'nga kisikijna Nainá. Kitsò:

²⁹ Na'èn, jyeé kóbitasón 'én-lè koni s'in ki'mi-ná, ijndeji, 'nchán katiyaá 'an xi chi'nda-lè ma.

³⁰ Jyeé kòbe-na xkoaàn jè xi kochrjekátji-ná kjo'in,

³¹ jè xi kànikijna-osin nguixkon ngats'iì naxandá,

³² jè xi sijnhiseèn-la kjohitsjeèn-la jñà xita xi mitsà xita naxandá Israel.

It'aà ts'e ki'ndí jè, naxandá-lè Israel jeyáá kijná.

³³ Jñà xita jchínga-la Jesús tà k'oaá komà-la koni s'in kitsò Simeón it'aà ts'e ki'ndí-la. ³⁴ Simeón kisijét'aà-la Nainá nga kátasíchikon-t'in; ikjoàn kitsò-la María, nea-la Jesús:

— It'aà ts'e ki'ndí jè, k'oaá s'in tjínè-la nga kjin xita naxandá Israel kitjojiin kjo'in koa kjin kixojiin. Seña-la Nainá kijná mé-ne nga jcha-la kó s'in tjín kjohitsjeèn-la nga jngodè jngodè xita, tanga kjin xita xi mikii kokjeiín-la; tikoáá ngaji, k'oaá s'in s'e-lè kjo'on-takón koni tsà jngodè kicha ndojò kotokjá inima-lè.

³⁶ Tikoáá yaá tjina chjoón Ana xi chjaya 'én-la Nainá, tsòti-la Fanuel xi tje-la Aser. Jyeé 'nó xita jchínga. Itoó nó tsibijnako x'in-la. ³⁷ Nachrjein koi, jè chjoón Ana kò ñijòn kaàn kò ñijòn nó tjín-la nga tjina ka'an. Yaá bijnaya nachrjein inchijòn ya nditsin ingo itjòn; ko nachrjein ko nitjen beèxkón Nainá; bitsi'ba-la koa bijnachjan. ³⁸ Tjè-ne hora, chjoón jè ijchò kasijnat'aà chraña-la xita jchínga-la Jesús; kitsjaa-la kjondaà Nainá; kiichja-la ngats'iì xita it'aà ts'e ki'ndí jè, jñà xi tikoá nchikoña-la nga kitjotji yije naxandá xi chja-ne Jerusalén.

K'e nga kii jngodè k'a-ne Nazaret

³⁹ José ko María, k'e nga jye kisihitasón yije koni s'in tichja kjotixoma-la Nainá, kii jngodè k'a-ne ján Galilea ya naxandá-la Nazaret. ⁴⁰ Ki'ndí jè tímajchínga; tís'e-la

nga'ńó jjiin inima-la; tikoáá isa ndaà tí-machiya-la; yaá tijnako kjon-daà-la Nainá.

Kii komà k'e nga jè Jesús tsibijnaya ingo ítjòn ján Jerusalén

⁴¹ Jñà xita jchínga-la Jesús, xki nó fi ya Jerusalén k'e nga bitjo s'eí Paxko. ⁴² Jesús, k'e nga jye tjin-la tejó nó tikoá kii ján Jerusalén koni s'in choòn kjotíxoma ts'e s'eí Paxko. ⁴³ K'e nga inchrobà-ne xita nga jye-het'aà s'eí, jè Jesús yaá tsibijna Jerusalén; koa jñà xita jchínga-la mikii kisijiin-la tsà ya tsibijna. ⁴⁴ Jngòò nachrjein chinchimaya ndiyá. Maá-la tsà yaá tsóhojiin-la jñà xita xi nchifi-ne. K'e nga tsohótsijiin-la xíkjin ko xita xi beèkxon, ⁴⁵ mikii kisakò-la. K'eé kii jngòò k'a ján Jerusalén nga kii kátsji.

⁴⁶ K'e nga komà jàn nachrjein nga nchi-hótsji, kisakò-la ya nditsin ingo ítjòn; tjinajiiin-la xita xi okóya kjotíxoma-la Nainá; t'nchré-la tikoá tijkjónangui-la. ⁴⁷ Ngats'ii xita xi nchi'nchré-la tà k'oaá komà-la jè kjohítsjeèn xi tjin-la koni s'in tichja. ⁴⁸ Jñà xita jchínga-la, k'e nga kijtseè nga ya tjinna, tikoáá tà k'oaá komà-la; jè nea-la kitsò-la:

—Ji na'èn, ùmé-ne nga kos'in niko-nájen? Na'èn-lè ko 'an tí-makájno-najen nga kichiji, títábinchaat-sji-lèjen.

⁴⁹ Jesús kitsò:

—¿Mé-ne nga binchaatsji-ná? ¿A mi tjiin-nò nga tjinè-na nga ya kótijna ni'ya-la Na'èn-na?

⁵⁰ Tanga jñà xita jchínga-la mikii jahas'en-jiin-la jè 'én xi kitsò Jesús.

⁵¹ Jesús, kii jngòò k'a-ne ján Nazaret ko nea-la ko na'èn-la; Jesús ndaà kisik-itasòn-la xita jchínga-la. Jè nea-la tà yaá tsibijiiin-ikon inima-la ngats'ii kjoa koi.

⁵² Jesús, tímajchínga koa nachrjein inchijòn, isa ndaà tímachiya-la; tikoá tís'e-la kjon-daà-la Nainá ko ts'e xita.

3

'Én xi kiichja Juan xi kis'iin bautizar xita (Mateo 3:1-12; Marcos 1:1-8; Juan 1:19-28)

¹ K'e nga jye tjin-la chrj'òòn nó nga t'hotíxoma-la isò'nde xi chja-ne Roma jè xi 'mì Tiberio César, ko ján nangui Judea, jè tjinna gobernador Poncio Pilato; ko jè Herodes, xitaxá ítjòn tjinna ya nangui Galilea; ko jè Felipe xi 'ndse ma Herodes, xi-taxá ítjòn tjinna ya nangui ñánda 'mì Iturea

ko ya nangui Traconite; ko jè Lisanas, xi-taxá ítjòn tjinna ya nangui Abilinia. ² Ko ján Jerusalén, nq'mi ítjòn títajna jè Anás ko Caifás. Tíkoi-ne nachrjein, Juan, ki'ndí-la Zacarías, kits'ii-la 'én-la Nainá ya i'nde it'aà xin ñánda nangui kixi choòn. ³ Juan, kii kóhokji indii xajngá nandá Jordán nga kiichjaya nga kátasíkájno jé-la jñà xita nga mi tì jè kohótsji-ne, ikjoàn kátas'in bautizar yijo-la mé-ne nga siijchaa't'aà-la Nainá jé-la.

⁴ K'e nga k'oas'in kiichjaya Juan, jñà t'fbitasòn 'én xi kiskii Isaías, xita xi kiichja ngajo-la Nainá nga tsò:

Na'ya-la 'én xi 'ńó chja ya i'nde it'aà xin ñánda nangui kixi choòn:

“Tjandaà ndiyá-la Nainá ya jjiin inima-nò; kixi tijkjna koni jngòò ndiyá ñánda kojmeèya Na'èn-ná.

⁵ Ngats'ii xajngá kongásòn-né;

ngats'ii nindoò ko chrjangui, kókixi-né;

jñà ndiyá xi tsó'ńó tjin, tikoáá kókixi-né;

koa jñà ndiyá xi tjen-jen-jno tjen-jen-t'aà choòn, kojchoòn-la.

⁶ Ngats'ii xita nga tjtisa isò'nde, skoè-né kó s'in s'jiin Nainá nga kojchrjekátji jé-la xita.”

Kitsò Isaías.

⁷ Juan kitsò-la jñà xita xi ijchò nga mejèn-la koma bautizar:

—Jñò xi xita tje-la ye 'mì-nò! ¿Yá xi okitsò-nò nga kinchat'aàxin-là jè kjo'in xi sa nchrobá machraat'aà-nò? ⁸ Ndaà tjin kjoa xi t'een nga ndaà káta'ya-nò nga jyeé kinikájno jé-nò nga mi tì jè binchaat-sji-nò. Kì bixón-jèn ya jjiin inima-nò: “Ngajen, [mikii s'e-najen kjo'in] nga yaá inchrobát'aà-najen tje-la Abraham.” K'oaá xan-nò, Nainá, skanda jñà ndajo komaá-la siikjatjia-ya-la nga ixti-la Abraham koma. ⁹ Jè kichayá jyeé kjijnandaà nga kotesòn yá; ngats'ii yá xi 'mì ndaà toò ojà-la, skanda ko ima-la, jtísòn-né, ikjoàn sijnchájiin ni'ín nga kiti.

¹⁰ Jñà xita kiskónangui-la kitsò-la:

—¿Mé xi s'en-jen?

¹¹ Juan kiichja kitsò-la:

—Jè xi jò ma nachro-la kátatsjá jngòò-la jè xi tsjin-la; jè xi tjin-la tsojmì xi kine, kátatsjá-la jè xi tsjin-la.

¹² Tjikoaa j'ii i'nga xita-la xitaxá Roma xi síkíchjítjì tsojmì nga mejèn-la koma bautizar. Kitsò-la Juan:

—Maestro, ngajen, ¿mé xi s'en-jen?

¹³ Juan kitsò:

—Kì tsato níkíchjió koni s'ín tíchja kjotíxoma.

¹⁴ Tjikoaa kiskònangui i'nga jña soldado, kitsò:

—Ngajen, ¿mé xi s'en-jen?

Juan kitsò-la:

—Kì xita binchaxkón-la, kì 'én ndiso niyasòn-la k'e nga ni mè kjoa tjín-la nga tòn mejèn-nò nachrjekájno-la; kàtajn-goò-takòn koni tjín machjì-nò.

¹⁵ Nchikoña jña xita naxandá; nchisíkít-sjeèn ijìin iníma-la xi it'aà ts'e Juan: tsà jè xi Cristo, [xita xi xó kisikasén-ne Nainá].

¹⁶ Juan kitsò-la ngats'ii xita naxandá:

—Okixì-né, 'an, tà nandá s'iin-nò bautizar; tanga nchrobá jngòò xi isa tse nga'ró tjín-la mì k'oaá-ne koni 'an; skanda mìkii tjí'nde-na nga skjìnda'ñoá xox'ín-la xojtè-la; jè xi sa nchrobá, s'iin-nò bautizar kò Iníma Tsjeè-la Nainá koa kò ni'ín. ¹⁷ Jyeé kjinaya tsja jè pala nga sùtsjeè tjé-la trigo. Kínchaxkó trigo ya iya ni'nga; tanga jè tjé-la trigo, kòkà-né ya ijìin ni'ín nànda mìkii bits'o nita mé nachrjein-ne.

¹⁸ Juan, k'oaá s'ín kíichjayajìin-la xita 'én ndaa-la Nainá; kjin skoya kjotíxoma tsi-bit'in-la xi ndaa tsò. ¹⁹ Juan, tsohótiko jè Herodes xi xita itjòn tjína, koií kjoa-la nga jè tjínako Herodías chjoón-la Felipe xi 'ndse Herodes. Tjikoá tsohótiko Herodes ngats'ii kjoa xi ch'o tís'ín. ²⁰ Tanga jè Herodes, isaá 'nó ch'o kis'iin-isa: ndayá kiskinis'en Juan.

Kii komà k'e nga komà bautizar Jesús

(Mateo 3:13-17; Marcos 1:9-11)

²¹ K'e nga tikj'eè ndayá fahas'en Juan nga tís'ín bautizar ngats'ii xita naxandá, tjikoá k'eé komà bautizar Jesús; k'e nga tíchjat'aà-la Nainá Jesús, kitáx'a ngajmii.

²² Ikjoàn itjojen-nè-la Jesús jè Iníma Tsjeè-la Nainá xi okji koni kji nise paloma; koa kina'yà jngòò-la 'én xi ngajmii inchrobà-ne xi kitsò:

—Ji-né xi ki'ndí-na xan-lè xi 'nó mats-jake-lè; tsja tjín-la takoàn it'aà tsjii.

Tje-la Jesucristo

(Mateo 1:1-17)

²³ Jesús k'e nga tsibíts'ia nga kisixá, tjín-la tsà katé nó. K'oaá s'ín tjìin-la xita, nga ki'ndí-la xó José; José, ki'ndí-la Elí;

²⁴ Elí, ki'ndí-la Matat; Matat, ki'ndí-la Leví; Leví, ki'ndí-la Melqui; Melqui, ki'ndí-la Jana; Jana, ki'ndí-la José;

²⁵ José, ki'ndí-la Matatías; Matatías, ki'ndí-la Amós; Amós, ki'ndí-la Nahúm; Nahúm, ki'ndí-la Esli; Esli, ki'ndí-la Nagai;

²⁶ Nagai, ki'ndí-la Maat; Maat, ki'ndí-la Matatías; Matatías, ki'ndí-la Semei; Semei, ki'ndí-la Josec; Josec, ki'ndí-la Judá;

²⁷ Judá, ki'ndí-la Joanán; Joanán, ki'ndí-la Resa; Resa, ki'ndí-la Zorobabel; Zorobabel, ki'ndí-la Salatiel; Salatiel, ki'ndí-la Neri;

²⁸ Neri, ki'ndí-la Melqui; Melqui, ki'ndí-la Adí; Adí, ki'ndí-la Cosam; Cosam, ki'ndí-la Elmodam; Elmodam, ki'ndí-la Er;

²⁹ Er, ki'ndí-la Josué; Josué, ki'ndí-la Eliezer; Eliezer, ki'ndí-la Jorim; Jorim, ki'ndí-la Matat;

³⁰ Matat, ki'ndí-la Leví; Leví, ki'ndí-la Simeón; Simeón, ki'ndí-la Judá; Judá, ki'ndí-la José; José, ki'ndí-la Jonam; Jonam, ki'ndí-la Eliaquim;

³¹ Eliaquim, ki'ndí-la Melea; Melea, ki'ndí-la Mainán; Mainán, ki'ndí-la Matata; Matata, ki'ndí-la Natán;

³² Natán, ki'ndí-la David; David, ki'ndí-la Isai; Isai, ki'ndí-la Obed; Obed, ki'ndí-la Booz; Booz, ki'ndí-la Salmón; Salmón, ki'ndí-la Naasón;

³³ Naasón, ki'ndí-la Aminadab; Aminadab, ki'ndí-la Aram; Aram, ki'ndí-la Esrom; Esrom, ki'ndí-la Fares; Fares, ki'ndí-la Judá;

³⁴ Judá, ki'ndí-la Jacob; Jacob, ki'ndí-la Isaac; Isaac, ki'ndí-la Abraham; Abraham, ki'ndí-la Taré; Taré, ki'ndí-la Nacor;

³⁵ Nacor, ki'ndí-la Serug; Serug, ki'ndí-la Ragau; Ragau, ki'ndí-la Peleg; Peleg, ki'ndí-la Heber; Heber, ki'ndí-la Sala;

³⁶ Sala, ki'ndí-la Cainán; Cainán, ki'ndí-la Arfaxad; Arfaxad, ki'ndí-la Sem; Sem, ki'ndí-la Noé; Noé, ki'ndí-la Lamec;

³⁷ Lamec, ki'ndí-la Musalén; Musalén, ki'ndí-la Enoc; Enoc, ki'ndí-la Jared; Jared, ki'ndí-la Mahalaleel; Mahalaleel, ki'ndí-la Cainán;

³⁸ Cainán, ki'ndí-la Enós; Enós, ki'ndí-la Set; Set, ki'ndí-la Adán; Adán, xi jè sobà Nainá tsibindaà.

4

K'e nga jè x̄ita neíj kiskoòt'aà Jesús
(Mateo 4:1-11; Marcos 1:12-13)

¹ Jesús, nga ndaà t̄jiin in̄ima-la jè Inima Tsjeè-la Nainá, inchrobà ìjngòd k'a-ne ya xajngá nandá Jordán, koa jè Inima Tsjeè-la Nainá kiiko jngòd ì'nde it'aà xìn nándá nangui kixi choòn. ² Ichán nachrjein tsibijna. Jè x̄ita neíj kiskoòt'aà nga mejèn-la kàtátsji jé Jesús. Ngats'ìi nachrjein koi, Jesús mikii tsakjèn, tsibijnachjan-né. K'e nga jyehet'aà nachrjein, jyeé 'ñó kjòhòjòd-la. ³ Jè x̄ita neíj kitsò-la:

—Tsà kixi kjoa nga ngaji xi Ki'ndí-la Nainá 'mì-lè, t̄ji-la okixi ndajo jè nga inchrájin kátama.

⁴ Jesús kiichja kitsò:

—T̄jít'aà Xojoñ-la Nainá nga tsò: “Mìtsà tà koi tsojmi xi ma chine kítsakon-ne x̄ita, t̄jikoá kítsakoón-ne ngats'ìi 'én-la Nainá.”

⁵ Jè x̄ita neíj kiiko Jesús jngòd nindoò 'nga, tà jngòdhijta tsakó yije-la ngats'ìi naxandá xi t̄jin isò'nde. ⁶ Jè x̄ita neíj kitsò-la Jesús:

—Ngajíj tsjaà yije-lè ngats'ìi naxandá koi, nga jì kotixoma-la nga jeya kijni. Nga 'aán kjòngatsja yije. Tsà mejèn-na maá s̄ingatsja n̄ita yá-ne. ⁷ Ngaji, tsà kosixkó'nchit'aà-ná ko jeya sikíjina-ná, tsijíj koma kóhotjín.

⁸ Kiichja Jesús, kitsò-la:

—T̄jsit'aà xin-ná jì, x̄ita neíj. K'oaá s'ín t̄jít'aà Xojoñ-la Nainá nga tsò: “Jeya t̄kíjini Na'èn-ná xi Nainá; tà jè tajngòd chaxkoín.”

⁹ Jè x̄ita neíj, ìkjoàn kiiko Jesús ján Jerusalén; kisikíjnason ìngo ìtjòn nándá isa 'nga kji; kitsò-la:

—Tsà kixíj kjoa nga jì xi Ki'ndí-la Nainá 'mì-lè, t̄ikatjengui yijo-lè ìjndé; ¹⁰ k'oaá s'ín t̄jít'aà Xojoñ-la Nainá nga tsò:

Nainá koií xá-la àkjale-la mé-ne nga s̄iikinda-lè,

¹¹ nga ko tsja tsoba'ñó-lè mé-ne nga nijngòd ndajo satíngui-ne ndsokoi.

¹² Kiichja Jesús, kitsò-la:

—K'oaá s'ín t̄ichja Xojoñ-la Nainá nga tsò: “Kì t̄axkì chít'aà-jèn Na'èn-ná xi Nainá.”

¹³ Jè x̄ita neíj, k'e nga mì t̄i kii kisakò-la kós'ín skónachan-la Jesús nga mejèn-la kòhòtsji jé, tsasit'aà xìn chiba nachrjein-la skanda komà ìskan.

Kii komà nga tsibits'ia Jesús nga kisixá nangui Galilea

(Mateo 4:12-17; Marcos 1:14-15)

¹⁴ Jesús j'ìi ìjngòd k'a-ne Galilea, ko nga'ñó-la Inima Tsjeè-la Nainá ndaà t̄jiin in̄ima-la; kina'yà-la it'aà ts'e, kòhokji nga jngòd itjandii nangui ts'e Galilea. ¹⁵ Tsakóya ya ni'ya ìngo sinagoga xi ts'e naxandá nándá tsajmeè; ngats'ìi x̄ita xi kii'nchré 'én-la ndaà kisikíjina Jesús.

Kó kitsò Jesús nga mì kii kòkjein-la j̄nà x̄ita ya naxandá-la Nazaret

(Mateo 13:53-58; Marcos 6:1-6)

¹⁶ Jesús ijchò Nazaret ya nangui-la nándá kòjchá. Jè nachrjein n̄ikjaya, koni s'ín s'ín k̄jít'aà, jahas'en ni'ya ìngo sinagoga. Tsasijna kixi nga tsibixke Xojoñ-la Nainá. ¹⁷ Kits'ii-la xojoñ-la Isaías, x̄ita xi kiichja ngajo-la Nainá; k'e nga kiskíjndaya jè xojoñ, kjòtsji-la nándá t̄jít'aà 'én xi tsò:

¹⁸ Jè Inima Tsjeè-la Nainá t̄jnakona nga 'aán tsibit'aà-na xá nga sika'bí-la x̄ita ima 'én ndaà-la Nainá; 'aán kisikasén-na nga sindaà-na x̄ita xi kjo'on t̄jiin in̄ima-la;

t̄jikoá koi xá kisikasén-na nga 'an kichj̄iin-la x̄ita xi ndayá t̄itsajna nga k̄itsajnadeíj-ne;

sindaà-na j̄nà x̄ita xi mikii t̄sejèn-la;

k̄itsajnadeíj x̄ita xi t̄iyatòdñ;

¹⁹ kichjaya jè nó-la Nainá k'e nga tsjá-la kjòtjò x̄ita-la.

²⁰ Tsibixkóya-ne xojoñ, kitsjaà-la jè x̄ita xi síchjít'aà xá ts'e ni'ya ìngo sinagoga, ìkjoàn tsibijna. Tà nchikotsejèn-la ngats'ìi x̄ita xi ya t̄itsajna. ²¹ K'eé tsibits'ia Jesús nga kiichja kitsò:

—Ì'ndeí, jyeé kàna'yà-là nga nguixkòdñ kòbitason koni s'ín t̄ichja Xojoñ-la Nainá xi 'an kòbixke.

²² Ngats'ìi x̄ita ndaà kiichja it'aà ts'e Jesús. Tà k'oaá komà-la nga 'ñó ndaà tsò 'én xi chja. J̄nà x̄ita kitsò-la x̄ikjín:

—¿A mìtsà jè jèe xi ki'ndí-la José?

²³ K'eé kitsò Jesús:

—Xi okixi, j̄nò, k'oaá k'oín-ná 'én xi tsò: “Chjine xkii, t̄ji t̄ixkii-la yijo-lè.” K'oaá t̄is'ín k'oín-ná: “Koni s'ín kina'yà-jen kjoa

xi ki'ni ján Capernaum nga kinixki-là xita, k'oa tìs'in tìxki-là i nangui-lè.”

²⁴Jesús kitsò-isa:

—Okixíí xi xan-nò, nijngòd xita xi chja ngajo-là Nainá xi yaxkón ya nangui-là. ²⁵Tìkoaá okixíí xi xan-nò, kjin íchjín ka'àn tjin ya Israel jè nachrjein ts'e Elías k'e nga jàn nó osen mì tì kù ts'a-ne jtsí; j'ì kjinchrá 'nó kóhokji i'nde Israel. ²⁶Tanga jè Elías mitsà ya kù nándá títajna íchjín ka'àn ts'e naxandá Israel; yaá kinikasén nándá tijn chjoón ka'àn ts'e naxandá Sarepta xi chja-ne Sidón. ²⁷Tìkoaá kjin ma xita xi tìbindojno chrjoa yijo-la ya Israel koi nachrjein ts'e Eliseo, xita xi kiichja ngajo-là Nainá. Tanga nijngòd xi xita Israel kjon-daà-ne, tà jè tajngòd Naamán xi Siria ts'e.

²⁸Ngats'ìi xita xi ya títajna ya ni'ya ingo sinagoga, 'nó kòjti-là k'e nga ki'inchré 'én xi kiichja Jesús nga k'oaá s'in kiskaaya-là nga kondra ts'e-né. ²⁹Ngats'ìi xita koi tsasítjen, tsachrjeiin Jesús ya naxandá jè, kiiko isò'nga nindoò nándá kijna naxandá-là nga mejèn-là sùikatjen-ngui naxi nándá nga 'nó tjen-jen-jno choón. ³⁰Tanga jè Jesús jahajin osen-là koa kù.

Jngòd xita xi inima ch'o-la neíí síxájiin yijo-la

(*Marcos 1:21-28*)

³¹Jesús kù nándá 'mì Capernaum, naxandá xi chja-ne Galilea; tsakóya-là xita k'e nga nachrjein nikjáya. ³²Jñà xita, tà k'oaá komà-là koni tsò 'én xi tsakóya, nga jè 'én xi kiichja, tjin-là kjotixoma.

³³Ya ni'ya ingo sinagoga tijn jngòd xita xi inima ch'o-la neíí síxájiin yijo-la; xita jè, 'nó kiichja:

³⁴—Jesús xi Nazaret tsiji, kì k'oaá niko-nájen. ¿Mé kjoa xi tjin-lè ko ngajen? ¿Mé-ne ngajen nijti-nájen? ¿A kòf'i nikjehesòn-nájen? Beèxkon-lè; jì-né xi Xita Tsjèè-là Nainá —kitsò.

³⁵Jesús tshótiko jè xita neíí:

—jlyò tjin, titjojin yijo-là xita jè! —kitsò-là.

Jè inima ch'o-la neíí, tsajndoòt'aà nangui nga nguixkon ngats'ìi xita, ikjoàn itjojin yijo-la xita jè, tanga nì mé xi kisik'on. ³⁶Ngats'ìi xita xi títajna, tà kitsakjòn-né; k'ée tshóko xikjin:

—¿Mé 'én-ne koi? K'e nga chja xita jè, tjin-là nga'nó tìkoa tjin-là kjotixoma nga síkitasòn-là inima ch'o-la neíí —kitsò.

³⁷Jesús, kina'yà-là kóhokji nga jngòd itjandiù nangui xi chja-ne Galilea.

Kii kis'iin Jesús nga kisindaà-ne nachiya-là Pedro

(*Mateo 8:14-15; Marcos 1:29-31*)

³⁸Jesús tsasítjen; itjo-ne ni'ya ingo sinagoga; kù; jahas'en ni'ya-là Simón. Jè nachiya-là Simón 'nó xk'én. Ch'in tijnja tjin-là. Jñà xita kiichjatji nga skótsejèn-là. ³⁹Jesús tsasiñiat'aà-là, tshótiko ch'in tijnja; jè chjoón nitoón kjòndaà-ne. Ikjoàn tsasítjen, kisis'in-là xita.

Kii kis'iin Jesús nga kjin xita xk'én kisin-daà-ne

(*Mateo 8:16-17; Marcos 1:32-34*)

⁴⁰K'e nga tkaatji ts'oi, ngats'ìi xita xi tjin-là xita xk'én xi kjin skoya ch'in tjin-là, j'ìko nándá tijnja Jesús. Jè Jesús tshót'aà-là tsja nga jngòd jngòd xita xk'én; ngats'ìi xita koi, kjòndaà yijeé-ne. ⁴¹Tìkoaá kjin ma xita xi inima ch'o-la neíí itjokàjiin yijo-la nga kjòndaà-ne. 'Nó kiichja inima ch'o-la neíí:

—jli-né xi Ki'ndí-là Nainá 'mì-lè! —kitsò.

Tanga jè Jesús tshótiko. Mikii kitsjaà'nde-là nga kiichja, koi kjoa-là nga jyeé beèxkon nga jè xi Cristo, [xita xi xó kisikasén-ne Nainá].

Kii komà k'e nga jè Jesús kisika'bi 'én-là Nainá

(*Marcos 1:35-39*)

⁴²K'e nga jye kis'e isén, itjo Jesús; kù jngòd i'nde it'aà xìn nándá tsjin xita. Jñà xita tshótsji nándá kù. K'e nga ijchò nándá tijn, mejèn-là nga ya kijnako nga mì xìn kjo. ⁴³Tanga jè Jesús kitsò-là jñà xita:

—Tìkoaá mocheén-né nga xìn naxandá kji'koa 'én ndaà-là Nainá koni s'in otixoma Nainá. Koi xá kisikasén-na Nainá.

⁴⁴K'oaá s'in chjaya 'én-là Nainá kóhokji ni'ya ingo sinagoga xi tjin ya nangui-là xita judío.

5

Kjoxkón xi komà k'e nga kjin tjin tsibíxkóya Pedro

(*Mateo 4:18-22; Marcos 1:16-20*)

¹ Jesús k'e nga síjna ya indii ndáchikon ts'e Genesaret kjòjtínè jñà xita xi ijchò nga mejèn-la kji'nchré 'én-la Nainá. ² Jesús, kijtsee jò chitso xi ya kjioondii ya indii nandá. Jñà xita nei-la xi bíxkóya tìn, jyeé itjojen chitso nga nchihonjino na'ya-la. ³ Jesús jahas'en jngòò chitso xi ts'e Simón, tsibítisi'ba-la nga skinikjá-isa chitso-la ya jjiin ndáchikon. Ikjoàn tsibijnaya nga tsakóya-la xita. ⁴ K'e nga jye tsakóya-la xita, kitsò-la Simón:

—Tikoji chitso-lè nándá nga isa 'nó nanga nandá; ikjoàn tikatjen-ngui-ndá na'ya-nò mé-ne nga kixkóya-nò tìn.

⁵ Simón kiichja kitsò:

—Maestro, kànik'a-nájen nitjen nga kànixá-jen, nimé xi kàsakó-najen; tanga tsà jì xi osi nga sikatjen-ngui-ndá na'ya-na, koma-né.

⁶ K'e nga jngòò k'a kisikatjen-ngui-ndá na'ya-la, kjin jchán tìn tsibíxkóya, tsi mejèn xajndá na'ya-la. ⁷ K'eé kisikatjiin-la tsja xikjín nga kiichja-la jñà xita xi títsaya chitso xi jngòò mé ne nga kisichját'aà-la. Ingajò chitso jngòò k'a kitsee tìn. Mejèn tsà bixòngui-ndá nga 'nó i'í komá. ⁸ Jè Simón xi tikoá Pedro 'mi, k'e nga kijtsee kjoa koi, tsasèn-xkó'nchit'aà-la Jesús, kitsò-la:

—Tisít' aàxin-ná Na'én, 'an xita jé-ná!

⁹ Jè Simón ko xita xikjín xi taña síxákjòò, tà kjòxkón-la nga 'nó kjin tìn kjòxkóya-la. ¹⁰ Tikoáà tà kjòxkón-la jè Jacobo ko Juan, ixti-la Zebedeo, jñà xita xi taña síxákjòò Simón. Jesús kitsò-la Simón:

—Kì tsakjoon-jèn, i'ndeji mì tì kii tìn kixkóya-ne, xitaá kixkóyi xi it'aà ts'an.

¹¹ K'e nga jye kiiko-ne chitso-la ya indii ndáchikon, yaá kitsjeiin-takòn yije tsojmi-la, ikjoàn kiitjinguí-la Jesús.

K'e nga jè Jesús kisitsjeé jngòò xita xi tñbidojno chrjoa yijo-la

(Mateo 8:1-4; Marcos 1:40-45)

¹² Jesús k'e nga tsibijna jngòò naxandá, ijchò jngòò xita x'in xi tñbidojno chrjoa yijo-la; nga kijtsee Jesús, tsohojna-niat'aà nangui nga kijtseexkón Jesús, tsibítisi'ba-la, kitsò-la:

—Na'én, tsà mejèn-lè, tñtsjeé-ná ch'in xi tjin-na.

¹³ Jesús tsijmeé tsja nga tsohót'aà-la yijo-la xita jè, kitsò-la:

—Mejèn-na; jkátandaà-ne!

Xita jè, nitòón kjòndaà-ne. ¹⁴ Jè Jesús kitsò-la:

—Kì yá xita xi bènojímí-la; t'in nándá tñjna no'mi; takó-la yijo-lè nga jye kjòndaà-ne; tjiin-la kjotjò xi síjé kjotixoma-la Moisés mé-ne nga tsjeé kijna-ne nguixkòn Nainá tikoá skoe jñà xita nga jye kjòndaà-ne ch'in-lè.

¹⁵ Tanga Jesús, isaá 'nó kina'yà-isa-la; ko isaá kjin xita kjòxkóya xi mejèn-la nga kji'nchré-la; tikoá mejèn-la nga kòndaà-ne ch'in xi tjin-la. ¹⁶ Tanga Jesús xin i'nde fi nándá tsjin xita nga chjat'aà-la Nainá.

Kii kis'in Jesús nga kisindaà jngòò-ne xita xi mì kì ma síhiníyá yijo-la

(Mateo 9:1-8; Marcos 2:1-12)

¹⁷ Jngòò nachrjein k'e nga tñhokóya-la xita Jesús, ya títsajnajiin xita fariseo ko xita xi okóya kjotixoma-la Nainá xi kiskii Moisés. Xita koi, ján inchrobà-ne naxandá xi chja-ne Galilea, Judea ko Jerusalén. Jesús ya tñjnajiin inima-la nga 'nó-la Nainá nga síindaà-ne ngats'iì xita xi xk'én. ¹⁸ J'iiko jngòò xita xk'én xi mikii ma síhiníyá yijo-la; kjiya-la nachan-yá. Tsohótjsi'nde-la kó s'in síikas'en xotjoa ni'ya ya nándá tñjna Jesús. ¹⁹ Tanga mikii komá jahas'en ni'ya nga 'nó kjin xita títsajna; k'eé tsjin iso'nga ni'ya; jaaxin nitja; kiskinjien-jiin-la xita koni s'in kjiya nachan-yá-la jè xita xk'én. Yaá tsohójna nguixkòn nándá tñjna Jesús. ²⁰ Jesús k'e nga kijtsee nga mokjeiin-la it'aà ts'e, kitsò-la jè xita xk'én:

—Ngaji, jyeé kàchàat'aà-lè-jé-lè.

²¹ Jñà xita fariseo ko xita xi okóya kjotixoma-la Nainá xi kiskii Moisés tsohóko inima-la, kitsò: “Xita jè, chjajno-la Nainá koni s'in tsò. ¿Yá-né jè nga ma-la síjchàat'aà-ná jé-ná? Tájngòò Nainá xi síjchàat'aà-ná jé-ná.”

²² Jesús kijtseeya-la koni s'in nchisíkit-sjeèn; kiichja, kitsò-la:

—¿Mé-ne kòtsò-ne inima-nò? ²³ ¿Mé xi isa chiba 'in tjin, tsà xán-la jè xita xi xk'én: “Jé-lè jyeé kichàat'aà-lè”, ko tsà xán-la: “Tisítjiin koa titjer”? ²⁴ Kokoò-nò nga 'an xi Kì'ndí-la Xita xan-la yijo-na, tji'nde-na nga síjchàat'aà-la jé-la xita i iso'nde.

Jè Jesús k'ee kitsò-la jè xita xi mikii ma síkjaníyá:

—Jì, k'oaá xan-lè, tñsítjiin, chjoi nachan-lè, t'in-ne ni'ya-lè.

²⁵ Jè xitá xk'én nitóón tsasítjen nga nguixkon ngats'iì xitá xi ya títajna; kiskoé nachan-la xi kijnasòn; k'e nga tífi-ne ni'ya-la, jeya chjat'aà-la Nainá. ²⁶ Ngats'iì xitá xi ya títajna tà kjòxkón-la, tìkoáá jeya kiichjat'aà-la Nainá. Tsakjón-ko-ne, kitsò: —I'ndeì kàyaxkon jngoáá kjòxkón.

Mé kjoa xi komà k'e nga jè Jesús kiichja-la Levi

(Mateo 9:9-13; Marcos 2:13-17)

²⁷ K'e nga jye os'in komà kjoa koi, itjo Jesús, kiì; k'eé kijtsee jngod xitá xi 'mì Levì, xitá-la xitaxá Roma xi síkíhjtjì tsojmì. Tíjnat'aà ímìxa ya ñánda síkíhjtjì tsojmì ts'e Roma. Jesús kitsò-la:

—Nchrobátjngui-ná.

²⁸ Levì, tsasítjen; kisikítajna yije tsojmì xi tjin-la; kiitjngui-la Jesús.

²⁹ Levì, ya ni'ya-la, tsí ndaa kis'iin-la s'eí Jesús. Tìkoáá kjin xitá xíkjin títajna xi tìkoá tsojmì síkíhjtjì, ko xitá xi k'ejí; títat'aà ímìxa. ³⁰ Jñà xitá fariseo ko xitá xi okóya kjotíxoma-la Nainá xi kiskii Moisés tsatí'aà xitá xi kota'yat'aà-la Jesús, kitsò-la:

—¿Mé-ne jñà xitá xi síkíhjtjì tsojmì, ko xi tjin-la jé, 'yò-ko koa bichi-ko?

³¹ K'eé kiichja Jesús kitsò:

—Jñà xitá xi mitsà ch'in tjin-la mitsà chjine xkii mochjeén-la, tà jñà xitá xi xk'én xi mochjeén-la chjine xkii. ³² Mitsà koi xá j'i-na 'an nga j'íkjaàjñà xitá kixi, jñà-né xitá xi tjin-la jé nga kátasikájno jé-la nga mi tì jé kohótsji-ne.

Kó kitsò Jesús k'e nga kitjòngui-la mé-ne mi bitsajnachjan-ne xitá-la

(Mateo 9:14-17; Marcos 2:18-22)

³³ Jñà xitá kitsò-la Jesús:

—¿Mé-ne jñà xitá xi kota'yat'aà-la Juan tsí ndaa bitsajnachjan tìkoá tsí ndaa bitsi'ba; k'oaá tís'in jñà xitá fariseo; tanga jñà xitá tsiji, kjèn-né koa 'bii-né?

³⁴ Jesús kitsò-la:

—K'e nga bixan jngod xitá, ¿a ko-maá síkítajnachjaán xitá xi báhjtako-ná k'e nga táko tjna xitá x'in xi kòbixan? ³⁵ Tanga kijchò nachrjein nga tjáxin-la x'in xi kòbixan, k'e-né nga kítajnachjan xitá.

³⁶ Tìkoáá tsibénojmi jngod-la 'én xi mangásòn [nga tsakóya-la nga jñà kjotíxoma jhínga, mikii sasén-la xi kjotíxoma xitse]. Kitsò-la:

—Mitsà yá xi ote chiba nikje xitse nga bíjto-ne ko nikje ibaà. Tsà kos'in s'een kits'ón nikje xitse; tìkoáá mikii ndaa kongásòn nikje xitse ko nikje ibaà. ³⁷ Tìkoáá mitsà yá xi binchá xán ixii chrjoa jhínga; tsà kos'in s'een, k'e nga jye kojchá xán, síx-ajndá chrjoa jhínga, íkjoàn xítteèn xán; tìkoáá chíja jè chrjoa. ³⁸ Jè xán ixii, chrjoa xitsee sinchá mé-ne nga ndaa sinchátjò-ne. ³⁹ Tsà yá xi skoí xán jhínga xi kjòtsee jncha, mikii niton síjé jngod k'a xi xán ixii. Kítso-né: “Jè xán jhínga, isaá ndaa.”

6

K'e nga jñà xitá xi kota'yat'aà-la Jesús tsate natín jè nachrjein níkjáya

(Mateo 12:1-8; Marcos 2:23-28)

¹ Jngod k'a jè nachrjein níkjáya, ja Jesús ñánda títje trigo. Xitá xi kota'yat'aà-la tsate natín-la trigo, tsaféya-ne tsja, íkjoàn kiskine. ² Tjin i'nga xitá fariseo xi kitsò:

—¿Mé-ne ko'nè-enò jè kjoa xi mikii tji'nde nga kos'in koma jñà nachrjein níkjáya?

³ Kiichja Jesús, kitsò-la:

—¿Jñò, a mitsà jye tíjiin-nò koni s'in tíchja Xojon-la Nainá koni kis'iin xitaxá íjòn xi ki'mì David ko jñà xitá-la xi kji-hjtako k'e nga kjòhojò-la? ⁴ Jahas'en ni'ya-la Nainá; kiskoé ínchrajín tsjeè-la Nainá; tsakjèn. Tìkoá kitsjaà-la xitá-la xi tjkò. Mikii tji'nde nga jñà kòkjen. Tà jñà no'mù tji'nde-la nga kòkjen.

⁵ Jesús kitsò-isa-la:

—¹An xi Ki'ndí-la Xitá xan-la yijo-na, 'aán otíxoma-la nachrjein níkjáya.

Xitá xi kixit'aà jngod tsja

(Mateo 12:9-14; Marcos 3:1-6)

⁶ Jngod k'a k'e nga jè nachrjein níkjáya, Jesús jahas'en ni'ya jngò sinagoga; tsibits'ia nga tsakóya-la xitá. Koa yaá tjna jngod xitá xi kixit'aà tsja kixi. ⁷ Jñà xitá xi okóya kjotíxoma-la Nainá xi kiskii Moisés ko xitá fariseo nchisikinda Jesús kó s'in, a sjñdaá-ne jè xitá xi xk'én jè nachrjein níkjáya; mejèn-la nga skoé mé-ne nga koma kohòngui-ne. ⁸ Tanga Jesús jyeé tíjiin-la kó s'in nchisikítajsee jñà xitá koi. Kitsò-la jè xitá xi kixit'aà tsja:

—Tísítjijn, tísijna kixi ya jngod osen.

Xitá jè tsasítjen, tsasijna kixi. ⁹ Jesús, k'eé kitsò-la ngats'iì xitá xi ya títajna:

—Jngòò kjoa skònangui-nò: ¿A tji'nde-né k'e nga jè nachrjein nikjája nga ndaà s'éeen, o xi ch'o s'éeen? ¿A s'ik'en-ná o xi s'indaá-ná jngòò xita?

¹⁰ Jesús kiskoòtsejèn yije-la kóhotjín xita xi ya títstajandii-la. K'ée kitsò-la jè xita xi kixit'aa tsja:

—Tjeèndojoì ndesei.

Xita jè, tsijmeé tsja, nitoón kjòndaà-ne.

¹¹ Jñà xita fariseo, 'nò jti komà-la; k'ée tsi-bits'ia nga tsajoóya-ne mé xi s'ikò Jesús.

Kó 'mì 'in-la xita-la Jesús xi kota'yat'aà-la xi tejo ma-ne

(Mateo 10:1-4; Marcos 3:13-19)

¹² Tijnà-ne nachrjein koi, Jesús kiimi-jin-jno jngòò nindòò nga kiichjat'aà-la Nainá; kisik'a nitjen nga tíchjat'aà-la.

¹³ K'e nga kis'e isén kiichja-la xita xi kota'yat'aà-la; ikjoàn jaàjijn tejo xita xi tsibixáya-la. ¹⁴ Jè Simón xi tikoá Pedro tsibít'aà 'in; Andrés xi 'ndse ma Simón; Jacobo; Juan; Felipe; Bartolomé; ¹⁵ Mateo; Tomás; Jacobo, ti-la Alfeo; Simón xi ya fit'aà-la kjotíxoma ts'e xita Celote; ¹⁶ Judas, ti-la Jacobo; kò Judas Iscariote, jè xi iskan komà kondra-la Jesús.

K'e nga jè Jesús, kjin xita kisindaà-ne

(Mateo 4:23-25)

¹⁷ Jesús itjojen-jno-ne nindòò, tjikò xita xi kota'yat'aà-la; j'i jngòò i'nde n'anda isòn choòn; yaá tsibitsajna. Kjin ma xita-la xi ya nchikoña-la; tikoá kjin ma xita xi kj'eíi xi inchrobà-ne kóhokji i'nde Judea kò naxandá Jerusalén kò xi inchrobà-ne Tiro kò Sidón, naxandá xi kjiyijòndii ndáchikon. Koi xá j'i-ne nga kji'nchré-la Jesús, tikoá mejèn-la kondaà-ne ch'in xi tjin-la. ¹⁸ Jñà xita xi inima ch'o-la neíi sjíti-la, tikoá kjòndaà-ne. ¹⁹ Ngats'i xita, mejèn-la nga kòòt'aà-la tsja yijo-la Jesús nga tsee nga 'nò t'bitjoiijn yijo-la nga mandaa yije-ne xita.

Kó kitsò Jesús it'aà ts'e xita ima kò xita nchiná

(Mateo 5:1-12)

²⁰ Jesús kiskoòtsejèn-'a xita xi kota'yat'aà-la kitsò-la:

—Mé tà ndaà-anò jñò xi xita ima 'mì-nò, nga tsajòn-nò jñà kjòndaà xi tsjá Nainá nga jè tíhotíxoma.

²¹ Mé tà ndaà-anò jñò xi ijò-nò i'ndeí, nga koma iskan, kòskii-nò.

'Mé tà ndaà-anò jñò xi chihindáya i'ndeí, nga koma iskan kijno-nò.

²² Mé tà ndaà-anò k'e nga tjin xita xi sjítikeè-nò tà 'an ngatji-na xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijo-na; k'e nga síkítsajnat'aaxin-nò, k'e nga chja'on-kò-nò, k'e nga ochrjekàngui-nò koni tsà jngòò xita xi 'nò ts'en.

²³ Tsja t'è-là takòn jè nachrjein koi; tit-sja-la inima-nò; tsee kjòndaà tjoé-nò ján ngajmì; tikoá jñà xita tjíngá-la xita xi beetoòn-nò, k'oaá tís'in kjitseeòòn jñà xita xi kiichja ngajo-la Nainá.

²⁴ Tanga ima-xó-nò jñò xi xita nchiná 'mì-nò nga tjin yije-nò xi mochjeén-la yijo-nò [tanga mikii nikítsjeèn kjòndaà-la Nainá xi mochjeén-la inima-nò].

²⁵ Ima-xó-nò xi skiú titsajnaà i'ndeí; k'e nga koma iskan, kohojò-nò.

'Ima-xó-nò jñò xi bijnd i'ndeí; k'e nga koma iskan kobaá-nò kò jchihindáya-nò.

²⁶ Ima-xó-nò jñò k'e nga ndaà síkítsajna yije-nò xita. Jñà xita jhíngá k'oaá tís'in ndaà kisikítsajna jñà xita xi 'én ndiso kiichjaya.

Kó s'in sikoá xita kondra-ná

(Mateo 5:38-48; 7:12)

²⁷ Tanga jñò xi titsana'ya, k'oaá xán-nò: Títstajcha kondra-nò, ndaà tikoo jè xi jtikeè-nò. ²⁸ Tjéj't'aà-la Nainá nga kátasíchikon-t'in jñà xi chja'on-kò-nò, titsi'batjì jè xi ch'o síko-nò. ²⁹ Jè xi sjíts'in-t'aà kjiòòn, tikoá tjii-là xi ngobá; jè xi fa'an nachrokisòn-nò, tikoá tjii-là nachro-nò xi jngòò. ³⁰ Nita yá xita xi sjé-nò tsojmi, tjii-là; tsá yá xi skoé xi tsojmi tsajòn, kì tì kii nijé-là. ³¹ Koni s'in mejèn-nò nga sjikò-nò xita, k'oaá tís'in tikò ngajo-nò.

³² Tsà matsajcha jè xi matsjakeè-nò, nimé kjòndaà xi s'e-nò, nga k'oaá tís'in jñà xita ts'en, matsjakeè xíkjin. ³³ Tsà tà jñà ndaà síkò xita xi tikoá ndaà síko-nò, nimé kjòndaà xi s'e-nò. Jñà xita ts'en, k'oaá tì síko xíkjin. ³⁴ Tsà sikiña-là jè xi yaxkoòn nga koiichji, tikoá nimé kjòndaà s'e-nò. Tikoá jñà xita ts'en síkiña-la xíkjin nga jyeé tjiiin-la nga koiichji yije kóhotjín. ³⁵ Títstajcha kondra-nò; ndaà tikoo; tikiña-là mé xi sjé-nò, nimé xi chiiñà-là it'aà ts'e. Tsà kòs'in s'een, isaá tse kjòndaà s'e-nò. Ixti-la Nainá xi 'nò 'nga tjina koma k'e nga k'oaas'in s'een koni s'in Nainá, nga tjin-la kjohimatakòn it'aà ts'e xita xi 'nga ikon kò

xi ch'o s'ín. ³⁶ Chahimaa xinguiŋo koni s'ín beèhimā-nò Nainá xi Na'èn-ná 'mì-là.

Mi kii koma jñā sīkindāá jé-la xīta xinguiāá
(Mateo 7:1-5)

³⁷ 'Kì jé-la xinguiŋo 'nè kindaa mé-ne nga Nainá tikoā mikii sīkinda jé-nò; kì jé binchanè-là xinguiŋo mé-ne nga Nainá mì jé kinchanè-nò; tijchàat'aà-là jé-la xinguiŋo mé-ne nga Nainá tikoā sījchàat'aà-nò jé-nò. ³⁸ Tjii-là xinguiŋo; jé Nainá tsjá ngajo-nò; Nainá sīchibā-nò chibā xi ndaa kitseè, xi 'nò jncha, xi ndaa kisitsajneè kō xi tíxixteèn-tji nga kīncha chijtsa-nò; jé chibā xi sīchibaya-là xinguiŋo, tije sīchibaya ngajo-nò Nainá.

³⁹ Jesús tsibénomí jngod-la kjoa xi mangásòn, kitsò-la:

—Jngod xīta xi mikii tsejèn-la, mikii koma kòkò-la ndiyá ljngod xi tikoā mikii tsejèn-la. Ingajò, yá kixoya ngajo ñanda ch'o choòn. ⁴⁰ Jngod xīta xi kota'yà mitsà isa 'nga tījna koni maestro-la; tanga k'e nga kjoehet'in-la nga ndaa skóta'yà, tikoāá kongásòn-né koni jé maestro-la.

⁴¹ [¿Mé-ne jé-la xinguii nikinda-ne koa tsiji mikii nikindii?] ¿Mé-ne chitsejèn-la tje xi kjinangui xkon xinguii, koa jé yá chiso xi kjinangui xkoìn mikii chitsejèn-la? ⁴² ¿A mì 'ya-jèn yá chiso xi kjinangui xkoìn? ¿Mé-ne kò'mì-la xinguii: “Ndsè, tjiin'nde-ná nga kochrjekàngui tje xi kjinangui xkoìn”? Ngaji xi jò ma isén-lè; ítjòn tīnchrjekàngui chiso xi kjinangui xkoìn, mé-ne nga ndaa kòtsejèn-lè, ikjoàn tīnchrjekàngui tje xi kjinangui xkon xinguii.

Kós'in 'ya-la kós'in tjin inīma-la jñā xīta
(Mateo 7:17-20; 12:33-35)

⁴³ 'Tsjin yá xi ndaa kjoàn kō ch'o kjoàn toò xi ojà-la; tikoāá tsjin yá xi ch'o kjoàn kō ndaa kjoàn toò xi ojà-la. ⁴⁴ Nga jngod ljngod skoya yá, k'oaá s'ín yaxkon-la koni kjoàn toò xi ojà-la. Jè toò iko, mitsà yá na'yá ojà-la. Tikoāá jñā toò uva mitsà na'yá xanchroò ojà-la. ⁴⁵ Koni kjoàn yá, k'oaá tī kjoàn xīta; jngod xīta xi 'én ndaa chja, koií-né nga kjondaà tjiin inīma-la; koa jngod xīta xi 'én ts'en chja, koií-né nga kjoats'eén tjiin inīma-la; nga k'oaá tsò 'én xi nokjoá koni tsò kjohitsjeèn xi tjiin inīma-ná.

Chrjò ni'ya xi jò ma-ne
(Mateo 7:24-27)

⁴⁶ '¿Mé-ne kòs'ín 'mì-ná nga bixón: “Na'èn, Na'èn”, koa mikii nikitasòn koni xan-nò? ⁴⁷ K'oaá xan-nò yá xi mangásòn jè xīta xi 'an fit'aà-na, xi 'nchré 'én-na, tikoā sīkitasòn. ⁴⁸ Jè mangásòn jngod xīta xi bīndaà ni'ya-la; 'nò nanga ò'nguii; bījna tàts'en chrjò ni'ya ya isòn naxi. K'e nga 'ba jtsí xkón, f'iì xajngá nandá, kaat'aà'ñó-la ni'ya; nīmé xi sīko nga ya tījndaàsòn naxi. ⁴⁹ Tanga jè xi 'nchré 'én-na kōa mikii sīkitasòn, k'oaá ngaya-la koni jngod xīta xi bīndaàsòn ni'ya-la ñanda tà nangui; mikii ndaa bīndaà tàts'en chrjò; f'iì xajngá nandá, kaat'aà'ñó-la ni'ya; yáá bixòña ni'ya jè; jngod k'a bixòjen.

7

Kii komā nga kjondaà-ne chi'nda-la xi xīta skò-la soldado
(Mateo 8:5-13)

¹ Jesús, k'e nga jye tsakóya-la xīta naxandá xi nchi'nchré 'én-la, kii, jahas'en-jiiin naxandá Capernaum. ² Ya tījna jngod soldado ítjòn. Jè chi'nda-la, 'nò xk'én. Kjomèè biyáá. Tanga 'nò tjòkeè. ³ K'e nga kii'nchré xīta jè it'aà ts'e Jesús, kisikasén xīta jchínga xi ts'e xīta judío nga kii kítsi'ba-la Jesús mé-ne nga kátjanchróbá, kátasíxkii-la jè chi'nda-la xi xk'én. ⁴ Jñā xīta jchínga, k'e nga ítjchòkon Jesús 'nò tsibítsi'ba-la, kitsò-la:

—Ok'ín-la nga sīchját'aà-la xīta ítjòn jè. ⁵ Tsjakeè naxandá xi chja-ne Judea, koa jè tsibíndaà jngod-ná ni'ya ingo sinagoga i naxandá-ná.

⁶ Jesús kiiko jñā xīta jchínga koi, tanga k'e nga jye kjomèè bijchó chrañat'aà-la ni'ya, jè xīta ítjòn-la soldado kisikasén i'nga amigo-la nga kitsò-la Jesús:

—Na'èn, kì yijo-lè niiti-la. 'An, mikii ok'in-na nga ngaji k'oín sobi ni'ya-na. ⁷ Tikoāá mikii ok'in-na nga 'an kòfikon sobà-lè. Tanga tjiin okixi nga kátandaà-ne chi'nda-na. ⁸ 'An, tjiin-na nga tjin-lè kjotíx-oma. Tikoāá 'an, tjin-na xīta ítjòn xi otíx-oma-na, tikoāá tjin-na soldado xi 'an otíx-oma-la, k'e nga xan jngod-la: “T'in”, fi-né; xan-la xi ljngod: “Nchróbaf”, nchróbá-né; koa k'e nga xan-la jè xi chi'nda-na: “K'oa t'jiin”, sīkitasòn-na.

⁹ K'e nga kii'nchré Jesús jñà 'én koi, tà kjòxkón-la. K'ée kiskoótsejèn-'a jñá xita xi tjingui-la; kitsò-la:

—K'oaá xan-nò, ya Israel, ni saà jngodò xita sakó-na xi kos'ín ndaà mokjeiín-la koni jè xita jè.

¹⁰ Jñà xita xi kilkaá Jesús, k'e nga j'ì-ne, jè chj'nda xi xk'én, jyeé kjòndaà-ne.

Kós'ín komà k'e nga jè Jesús kisikjaáya-la ki'ndí-la chjoón ka'àn

¹¹ Nga komà iskan Jesús kii'ngodò naxandá xi 'mì Nainá. Tjikò xita xi kota'yàt'aà-la, tikoaá kjìn xita xi tà xita naxandá tjin-gui-la. ¹² K'e nga jye ijchò chraña ijto xotjoa naxandá, kjìn ma xita naxandá xi kjihij-takò chjoón ka'àn nga nchifi kíhijjìn jngodò mik'en xi ti tà jngodò-la jè chjoón ka'àn.

¹³ Na'èn-ná Jesucristo, k'e nga kijtseèxkon, kjòhijmakeè; kitsò-la chjoón ka'àn:

—Kì chihindáya-jèn.

¹⁴ Kii kasit'aà chraña-la jè kaxa mik'en, tsohòsòn-la tsja; jñà xita xi yangui mik'en chinchakò. Kitsò Jesús:

—Ngaji ti, k'oaá xán-lè; jTísítjjin!

¹⁵ Jè mik'en nitòón tsibìjna kixi; ikjoàn kiichja. Jesús, k'ée kisingsatsja nea-la.

¹⁶ Ngats'ì xita xi tjiko, tà kitsakjòn-né; k'ée jeya kisikjina Nainá kitsò:

—Jngodò xita tijnako-ná xi 'nó ndaà chja ngajo-la Nainá.

Tikoaá tjin xi kitsò:

—Nainá j'ì kasiko naxandá-la.

¹⁷ Jñà 'én koi, kina'yà-la kòhokji nangui Judea, ngats'ì i'nde nga jngodò itjandii nangui Judea.

Xita xi kota'yàt'aà-la Juan xi kis'iin bautizar xita

(Mateo 11:2-19)

¹⁸ Juan xi kis'iin bautizar xita kii'nchré yije kjoa xi ts'ín Jesús; jñà xita xi kota'yàt'aà-la tsibénojímí-la. K'ée kiichja jò-la xi xita ts'e. ¹⁹ Kisikasén nándá tijná Jesús nga skonangui-la, ja jè-né xi Cristo xi tjinè-la nga kjoíí a xi k'ejíí chíña-lá? ²⁰ Jñà xita-la Juan, k'e nga ijchòkon Jesús, kitsò-la:

—Jè Juan kàsikasén-najen xi it'aà tsiji nga chjinangui-lèjen, ja jì-né xi Cristo xi tjinè-lè nga kjoíí a xi k'ejíí chíña-lajen?

²¹ Tijè-ne hora, Jesús, kjìn xita kisindaà-ne xi xk'én, xi kjo'in nchisikjeiín, xi inijma ch'o-la neíí tjiin inijma-la; tikoaá kjìn

xita xi mikii tsejèn-la kjòndaà-ne. ²² Jesús kitsò-la jñà xita xi ijchòkon:

—Tanguió ténjómí-la Juan jñà kjoa xi kà'yaà kò xi kàna'yà. Jñà xita xi mikii tsejèn-la, jyeé tsejèn-la; jñà xi tsá'yá kjoàn, jyeé ma fi-ne; jñà xi tfindojno chrjoa yijo-la, tímatsjeèjnoo-ne yijo-la; jñà xita xi jtayaà, jyeé 'nchré-ne; kò xita xi jye k'en, nchifaáyaá-la; kjoa jñà xita ima, jye tís'enojímí-la 'én ndaà-la Nainá. ²³ jMé tà ndaà-la jè xita xi ngui jngodò k'a ndaà mokjeiín-la it'aà ts'an nga nijmé xi os-ijna-ikòn-la!

²⁴ K'e nga jye kii-ne xita xi kisikasén Juan, tsibíts'ia Jesús nga tsohókò xita xi it'aà ts'e Juan, kitsò-la:

—jMé xi tsanguì chitsejèn-la ya i'nde it'aà xin nándá nangui kixi choon? jA jè tsanguì chitsejèn-la jngodò yá inaxò xi sjítija-la tjo? ²⁵ jMé-né xi tsanguì chit-sejèn-la? jA jngodò xita xi 'nó ndaà kji nikje-la? Jñò, jyeé 'yaà, jñà xi ndaà kjoàn nikje xi ókja, xi tikoa 'nó ndaà kjoàn tsojmì xi tjin-la, yaá títsaya ni'ya-la xitaxá itjòn.

²⁶ Tanga, jmé xi tsanguì chitsejèn-la? jA jngodò xita xi chja ngajo-la Nainá? Okixi-né, k'oaá xan-nò, Juan, isaá 'nó ndaà koni jngodò xita xi chja ngajo-la Nainá. ²⁷ It'aà ts'e Juan, yaá tíchja Xojon-la Nainá nga tsò:

'An, sikasén itjòn-lè xita-na xi kjiko 'én; jè xi kojìndaáya itjòn-lè ndiyá-lè.

²⁸ K'oaá xán-nò, ngats'ì xita xi tjin i'isò'nde, nijngodò xita xi mangásòn koni jè Juan xi kis'iin bautizar xita, tanga ya jjiin naxandá nándá otíxoma Nainá, jè xita xi fehet'aà-ne, isaá jeya tijná mi k'oaá-ne koni Juan.

²⁹ K'e nga kii'nchré jñà xita naxandá kò jñà xita-la xitaxá Roma xi síkíchjítjì tsojmì, kjòjngodò-ikon nga ndaà tjin jè ndiyá kixi-la Nainá, nga jye komà bautizar it'aà ts'e Juan.

³⁰ Tanga jñà xita fariseo kò xita chjine xojon ts'e kjoíxoma-la Nainá, mikii komà bautizar it'aà ts'e Juan. Tsachrjengui-né kjòndaà xi tjinndaà-la Nainá nga tsjá-la xita koi.

³¹ Jesús kitsò:

—jYá xi siingásòn-koaa jñà xita xi tjin naxhrjein i'ndeí? jKó kjoàn xi kongásòn-ko? ³² Jñà kongásòn-kjoò jñà ixti xi bitsajna nditsin nga síská, chja-la xikjín, tsò-la: “Kàmikjaneé-nòjen xobí tanga jñò mikii kachà; kàjndaá-nòjen sò xi ba tsò tanga mikii kachihindáyaá.” ³³ j'ì Juan

xi kis'iin bautizar xita xi mitsà inchrájin tsakjèn, tikoá mitsà xán kits'iù koá jñò bixón-nò: "Injma ch'o-la neif tjin-la." ³⁴Ikjoàn j'iaa xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijo-na; ma-na kjeen, tikoá ma-na 'biaa; jñò, k'oaá s'in bixón i'ndeí: "Xita chrjá'a-né, xita ch'i-né, amigo-la-né jñà xita-la xitaxá Roma xi síkíchítj tsojmi ko jñà xi xita jé." ³⁵Tanga jè kjoachjine-la Nainá, 'yaá-la nga kixi tjin k'e nga jye bitasòn.

Kó tsò 'én xi kiichja Jesús k'e nga jngod chjoón xi tse jé tjin-la tsanjino ndsoko

³⁶Jngod xita fariseo kiichja-la Jesús nga mejèn-la kokjen-ko. K'e nga jahas'en ni'ya-la jè xita fariseo, tsibijnat'aa ímíxa. ³⁷Ya naxandá jè, tjiná jngod chjoón xi tse jé tjin-la. K'e nga ki'nchré nga ya tjinat'aa ímíxa Jesús, ya ni'ya-la jè xita fariseo, ijchòkò jngod chitsín xi tjiya-la xkiì xi ndaa jne. ³⁸Yaá tsajinat'aa ijton ndsoko Jesús nga tikjindáya. Ikjoàn tsanjino ndsoko Jesús ko ndáxkon. K'ée kisixijno-ne ko tsja sko. Kjìn k'a kiskine'a ndsoko. Ikjoàn kisikaajno xkiì xi ndaa jne. ³⁹Jè xita fariseo xi kiichja-la Jesús, k'e nga kijtseè kjoa koi, kitsò ijìn inima-la: "¿Mé-ne nga mikii beèxkon-ne yá chjoón-ne xi otísiko? Tsà kixi kjoa nga jè xita xi chja ngajo-la Nainá, skoexkon-né nga chjoón xi jé tjin-la." ⁴⁰K'ée kiichja Jesús, kitsò-la:

—Simón, jngod kjoa koxán-lè.

Simón kitsò:

—Maestro, kot'in-ná.

⁴¹Jesús kitsò:

—Jò xita títsajna xi tòn tjen-la ts'e xita xi síkiña tòn; jngod xi 'òn sindò tjen-la; jè xi ijngod icháte tjen-la. ⁴²Ingajò xita koi, tsjin-la tòn xi koìchjif ngajo-ne. Jè nei-la tòn kisichhaat'aa-la ingajò. Kot'in-ná, ¿ná-laá ingajò xita koi xi isa 'nó matsjakeè jè nei-la tòn?

⁴³Kiichja Simón kitsò:

—'An, k'oaá s'in sikítseèn, jè-la xi isa tse tòn kitjen-la.

Jesús kitsò:

—Ndaà kichòdsòn-la.

⁴⁴Jesús kiskòtsejèn-jno jè chjoón, kitsò-la Simón:

—Chítsejèn-la chjoón jè. 'An, k'e nga kòfahas'eèn ni'ya-lè [mikii kànikitasoin koni s'in tjin kjotíxoma tsaján]; mikii kò'bi-ná nandá xi mochjeén-la ndsokoaà

nga sanjino; tanga chjoón jè, ndáxkòón kòhonijno-ne ndsokoaà koá tsja skoó kàsixijno-ne. ⁴⁵K'e nga kànihixat'aa-ná mikii kichine'a-ná tanga chjoón jè, kóni kòfahas'eèn ni'ya-lè tikine'a ndsokoaà.

⁴⁶'Ngaji, mikii kànahijnoi asitj skoaà, tanga chjoón jè, kòfahijno ndsokoaà xkiì xi ndaa jne. ⁴⁷Koif k'oa's'in xan-lè: Chjoón jè, jyeé kàchhaat'aa yije-la ngats'iù jé-la koi kjoa-la nga 'nó matsjakeè-na, tanga jè xita xi chiba kàchhaat'aa-la jé-la, isaá chiba matsjakeè-na.

⁴⁸K'ée kitsò-la Jesús jè chjoón:

—Jé-lè jyeé kàchhaat'aa-lè.

⁴⁹Jñà xita xi taña títsajnat'aa ímíxa kitsò-la xikjín:

—¿Yá xita-né jè nga tikoá ma-la síjchhaat'aa-ná jé-ná?

⁵⁰Jesús kitsò ijngod k'a-la jè chjoón:

—Koi-né nga mokjeiin-lè it'aa ts'an nga bitjotji-ne jé-lè; t'in-là ndaa-ne.

8

Íchjin xi kisichját'aa-la Jesús

¹K'e nga komá iskan, Jesús, kjìn naxandá tsajmeè, ko rancho, nga kiichjaya ko kisika'bí 'én ndaa-la Nainá koni s'in otíxoma Nainá. Tjiko xita-la xi tejó ma-ne. ²Tikoaá tjiko i'nga íchjin xi jye kjòndaà-ne ch'in neif-la ko xi kj'eif ch'in. Yaá tjiko María jè xi Magdalena 'mì, xi itodò injma ch'o-la neif itjojìn yijo-la; ³tjiko Juana, chjoón-la Chuza xi síkinda tsojmi-la xitaxá ítjòn xi 'mì Herodes; tikoáá tjiko xi 'mì Susana koá kjìn-isa íchjin tjiko xi síchját'aa-la mé tsojmi xi tjin-la.

Kjoa xi mangásòn ts'e xita xi bitje xojmá

(Mateo 13:1-9; Marcos 4:1-9)

⁴K'e nga jye kòkjìn xita xi xki xi ján naxandá j'iù-ne, Jesús, tsibénojmi-la kjoa xi mangásòn. Kitsò-la:

⁵—Jngod xita xi kii kijnjí xojmá. K'e nga tsibít's'ia nga kiskijnjí xojmá, chixò chiba ya iya ndiyá. Koá chinchanè xita koá jñà nise tsakjèn. ⁶Ngui k'oa tjin chixòsòn ya ñanda naxi choòn, tanga k'e nga isò xojmá, nitòón kixi nga mikii 'nchi'nde nangui. ⁷Ngui k'oa tjin chixò ya ijin na'yá; yaá taña isòkjò; k'e nga kjò'nga na'yá, kisik'en-ngui xka-la xojmá. ⁸Ngui k'oa tjin chixò ñanda nangui ndaa; isò, kjò'nga, koá tsaja-la toò; kitsjaà jngod sindò nga jngod ijngod.

Jesús k'e nga jye tsibénojmi kjoa koi, 'nó kiichja, kitsò:

— ¡Ndaà tìná'yaà koni xan-nò!

Mé-ne kjoa xi mangàsòn kisikjeén-ne Jesús (Mateo 13:10-17; Marcos 4:10-12)

⁹Jñà xita xi kota'yàt'aà-la Jesús kiskònan-gui-la kó tsòya-ne jè kjoa xi mangàsòn xi tsibénojmi-la xita. ¹⁰Jesús kitsò:

— Jñò, Nainá jye kitsjaà-nò nga jchaa kjoa'ma-la xi bénojmiya kó s'ín otíxoma Nainá; tanga jñà xita xi kje'eií, tà kjoa xi mangàsòn s'enojmi-la, mé-ne nga mikii skoe-ne xi kjoa kixi nas'ín skótsejèn, mikii kochiya-la nas'ín nchi'nchré.

Kó tsòya-ne kjoa xi mangàsòn ts'e xita xi bitje xojmá

(Mateo 13:18-23; Marcos 4:13-20)

¹¹Jè kjoa xi mangàsòn ts'e xojmá, kí tsòyaá-ne: Jñà xojmá, jè 'én-la Nainá. ¹²Jñà xojmá xi chixò iya ndiyá, jñà ngaya-la xita xi 'nchré 'én-la Nainá, ikjoàn f'iì xita neíí, faáxin jè 'én ijiin inima-la mé-ne nga mikii kòkjeiín-la kjoa mikii kitjojiin kjo'in inima-la. ¹³Jñà xojmá xi chixòsòn naxi, jñà ngaya-la xita xi 'nchré 'én-la Nainá, k'e nga tàts'en-la kjoa tsjaá ma-la nga mokjeiín-la, tanga tsjin-la i'ma; tà chibaá nachrjein mokjeiín-la; k'e nga mé kjoa xi sakò-la, nitoón síkfjna-ne. ¹⁴Jñà xojmá xi chixò ijiin na'yá, jñà ngaya-la xita xi 'nchré 'én-la Nainá; k'e nga jye tìjmaya ndiyá-la Nainá, bits'ia nga síkájno-la yijo-la, ótsji xi kjoa nchiná kò xi kjoa kjotsja. Jñà kjoa koi xi tjin isò'nde bíchjoà-ikòn-la nga mikii makixi nga ojà-la toò. ¹⁵Jñà xojmá xi chixò nándá nangui ndaà, jñà ngaya-la xita xi ndaà tjin kò xi kixi tjin inima-la; 'nchré 'én-la Nainá tìkjoa bíjiin-ikon 'én xi 'nchré; ndaà bincha kixi skanda k'e nga ndaà makjin-ya jñà 'én.

Kjoa xi mangàsòn ts'e ni'ín xi síhiseèn

(Marcos 4:21-25)

¹⁶Tsjin xita xi oká ni'ín, ikjoàn bíjtsa'ma, o xi ya síkfjnangui nachan; jngòò ni'ín xi tì, síjna 'nga-né; yaá síjnaya candelero mé-ne nga kòhiseèn-la jñà xita xi kjoahas'en ni'ya.

¹⁷Nimé kjoa tjin xi tji'ma i'ndeí xi mikii kòtsejèn nga koma iskan; tìkjoaá tsjin kjoa xi tji'ma i'ndeí xi mikii jcha-la. Ngats'iì kjoa skoexkon yije xita.

¹⁸T'een kindá kjoahitsjeèn-nò k'e nga kiná'ya 'én-la Nainá. Ndaà tìná'yaà. Nga

jè xi tjin-la kjoahitsjeèn k'oií isa-la; tanga jè xi tsjin-la, skanda tjà'aan-la mé xi k'oas'ín síkítsjeèn nga tjin-la.

Nea-la Jesús kò 'ndse

(Mateo 12:46-50; Marcos 3:31-35)

¹⁹Nea-la kò 'ndse kiikon nándá tjna Jesús. Tanga mikii komà ijchò skanda nándá tjna nga 'nó kjin ma-ne xita xi tít-sajna. ²⁰Jesús kis'enojmi-la, kitsò-la:

— Nea-lè kò jñà 'ndsi, ján nditsiaán tít-sajna, mejèn xó-la nga skótsejèn-lè.

²¹Kiichja Jesús, kitsò:

— Xi nea-na kò xi 'ndse xan-la, jñà-né xi 'nchré 'én-la Nainá, tìkjoa síkitasòn.

K'e nga jè Jesús kisikijnajyò tjoxxón

(Mateo 8:23-27; Marcos 4:35-41)

²²Jngòò nachrjein, Jesús kò xita xi kota'yàt'aà-la jahas'en jngòò chitso, kitsò Jesús:

— Tìkjaáán, kitjájtoaá ján xijngoáà ndáchikon.

Ikjoàn kií. ²³Tanga k'e nga kiisondá chitso, Jesús tsohojnafè-né. Ikjoàn kjòts'ia nga j'iì tjoxxón ya ijiin ndáchikon. Jyee tífahas'en nandá chitso; xkón tjin tsá ya skajiin-ndá. ²⁴Jñà xita-la k'eé kiikon nga kisikjaá-la Jesús; kitsò-la:

— ¡Maestro! ¡Maestro! ¡Chitso, jye tikaanguindá! Jyee-la kiyá.

Jaá-la Jesús; ikjoàn tsohótiko tjoxxón kò ndáchikon, nitoón kisijyò-ne, kjòndaaya-ne. ²⁵Jesús kitsò:

— ¡Mé-ne mikii mokjeiín-nò it'aà ts'e Nainá?

Jñà xita-la tà kitsakjòn-né. Tà kjòxxón-la. Kitsò-la xikjín:

— ¡Yá xita-ne jè nga chja-la tjo kò nandá kjoa síkitasòn-la?

Xita Gadara xi kjin inima ch'o-la neíí tjiin inima-la

(Mateo 8:28-34; Marcos 5:1-20)

²⁶Ikjoàn ijchò ya nangui-la xita Gadareno xi kjna xijngoáà ndáchikon ts'e Galilea.

²⁷K'e nga itjojen chitso, Jesús, ijchò kasit'aà jngòò-la xita x'in xi ya i'nde-la naxandá Gadara. 'Nó kjòtseé tjiin yijo-la inima ch'o-la neíí; mitsà nikje ókjá, kjoa mì ni'ya tjin-la; yaá xó bíjnaya ngajo-la mik'en. ²⁸Xita jè, k'e nga kijtseé Jesús, 'nó kiskindayat'aà-la kjoa tsasèn-xkó'nchit'aà-la; ikjoàn 'nó kiichja, kitsò:

—Jesús, ngaji xi Ki'ndí-la Nainá 'mì-lè xi 'nó 'nga tǐjna, ¿mé xi mejèn-lè kò 'an? jBítsi'ba-lè, kì yatoòn-ná!

²⁹ Koií okítsò-ne, nga jè Jesús, jyeé kos'ín tsatixoma-la jè iníma ch'o-la neíí nga kàtitjoíin yijo-la xíta jè. Jyeé kjòtseé kos'ín tǐjín yijo-la nga biyaáxín; nas'ín na'nó kǐcha cadena sit'aà'nó ndsokò kò tsja, chíkjoaá-la nga otejtso, ikjoàn fíko jè iníma ch'o-la neíí ya nangui kixi ñánda tsjin xíta. ³⁰ Jesús kiskònangui-la, kitsò-la:

—¿Kó 'mì-lè?

Xíta jè kitsò:

—Legión 'mì-na.

Koií kò'mì-ne nga 'nó kǐn iníma ch'o-la neíí tǐjín yijo-la. ³¹ Jǎn iníma ch'o-la neíí tsibítsi'ba-la Jesús nga mì yaá síkatsjoya nǐtjan-la neíí ñánda tǐn kjo'in. ³² Ya it'aà nin-dò, 'nó kǐn ma chǐnga xi nchikjèn-jno íjín doó. Jǎn iníma ch'o-la neíí, tsibítsi'ba-la Jesús nga tsjá'nde-la nga ya kjoahas'en-jín yijo-la chǐnga. Jesús, kitsjaa'nde-la. ³³ Jǎn iníma ch'o-la neíí, nga jye itjoíin yijo-la xíta jè, ikjoàn jahas'en-jín yijo-la jǎn chǐnga. Ikjoàn jǎn chǐnga tsatíkǐjajen-jno ya naxi skanda íjín nandá; yaá k'en-jín nandá ngats'ì jǎn chǐnga.

³⁴ Jǎn xíta xi nchikondá chǐnga, k'e nga kǐjtseé kjoa xi komà, tsangachikon nga kǐsík'nchré naxandá kóhokji ñánda rancho. ³⁵ Jǎn xíta naxandá, k'e nga kǐ'nchré, itjo katsejèn jǎn kjoa xi komà. Kìl ñánda tǐjna Jesús. Tíkòja xi tǐjnat'aà ndsokò Jesús jè xíta xi jye itjoíin-ne yijo-la jǎn iníma ch'o-la neíí. Jyeé íkjá-ne níkje-la, tǐkòja jyeé ndaà tǐn-ne kjohítsjeèn-la. Jǎn xíta k'e nga kǐjtseéxon, tà kitsakjòn-la. ³⁶ Jǎn xíta xi kǐjtseé kjoa koi, tsibénojímí-la xíkǐn kó s'ín komà nga kjòndaà-ne jè xíta xi iníma ch'o-la neíí kǐsijín yijo-la. ³⁷ Ngats'ì xíta xi tǐtsajna ya nangui-la xíta Gadareno, kóhokji jngòò itjandí, tsibítsi'ba-la Jesús nga kàtǐ-ne, koií kjoa-la nga 'nó kitsakjòn xíta koi. Jesús jahas'en-ne chitso, ikjoàn kǐl-ne. ³⁸ Jè xíta xi jye itjokájíin-ne yijo-la iníma ch'o-la neíí tsibítsi'ba-la Jesús nga mejèn-la nga ya kojmeíiko; tanga jè Jesús kitsjaa-la okixi nga kàtǐjna; kitsò-la:

³⁹ —T'in-ne ni'ya-lè, tènójímí yije-la xíta nga 'nó tse kjoa kásíko-lè Nainá.

Xíta jè, kǐl-ne; ikjoàn tsibítsi'ia nga tsi-bénojímí, kǐshingason 'én kóhokji naxandá jè nga 'nó tse kjoa kǐsíkò Jesús xi it'aà ts'e.

Tsòti-la Jairo kò chjoón xi kitsobà itjòn níkje-la Jesús

(Mateo 9:18-26; Marcos 5:21-43)

⁴⁰ K'e nga jye j'ìl jngòò k'a-ne Jesús ján xǐjngoàà ndáchikon, kjòtsjaá-la jǎn xíta xi kǐn ma-ne, koií kjoa-la nga ngats'ì, nchikòña-la. ⁴¹ J'ìikon jngòò xíta skò-la xi ts'e ni'ya ingo sinagoga xi 'mì Jairo; tsasèn-xkó'nchit'aà ndsokò Jesús, tsibítsi'ba-la nga mejèn-la kǐkò ni'ya-la. ⁴² Koií xá j'ìkjaá-ne nga jye tǐbiyaá ndí tsòti-la xi tǐjngòò ma-ne xi tejò nó tǐn-la.

Jesús, k'e nga tǐfí, jǎn xíta nga kǐn ma-ne, chíba-la tsohó'nchò'no-né. ⁴³ Ya tsohòjín jngòò chjoón xi jye kjò tejò nó tǐn-la ch'in jní. Jye kjo tse tǐn kò tsojímí xi tǐn-la kǐsíkjeheya xi kjoa ts'e chǐjexkǐ; mìkǐl mandaa-ne nǐta yá xi síkǐl-la. ⁴⁴ Chjoón jè, kǐl kasit'aà chraña-la Jesús ya itjòn its'in nga kitsobà'no itjòn níkje-la, kòja jè jní xi tǐxíteen-la, nǐtjòn kǐsijyò-ne. ⁴⁵ K'ée kiskònangui Jesús, kitsò:

—¿Yá-né xi kàtsobà-na?

Ngats'ì xíta kitsò:

—Mítsa yá-jèn.

K'ée kitsò Pedro kò xíta xi i'nga:

—Maestro, jǎn xíta nga kǐn ma-ne fahitjèn-lè kò ó'nchò'no-lè, ngaji si-né: “¿Yá-né xi kàtsobà-na?”

⁴⁶ Jesús kitsò jngòò k'a:

—Tǐn xi kàtsobà-na; kàbeéyaa-na nga kòbitjoíin nga 'nó yijo-na.

⁴⁷ Jè chjoón, k'e nga kǐjtseé nga mìkǐl koma kójna'ma nga kǐyat'in-la, chíba-la tǐhotsé yijo-la nga tsasèn-xkó'nchit'aà-la Jesús. Tsibénojímí-la nga nguixkòn ngats'ì xíta naxandá mé kjoa-ne nga níkje-la Jesús kitsobà-ne, kòja kó s'ín nga nǐtjòn kjòndaà-ne ch'in-la. ⁴⁸ Jesús kitsò-la:

—Ndí neaa, koi-né nga mokjeíin-lè it'aà ts'an nga kòmandaà-ne. T'in-la ndaà-ne.

⁴⁹ Tákò tǐk'ée tǐchja-isa Jesús nga j'ìl jngòò xíta xi ts'e xíta itjòn xi inchrobà-ne ni'ya-la nga kitsò:

—Ndí tsòti-lè jyeé k'en; kì tǐ kǐl nǐjti-la Maestro.

⁵⁰ K'e nga kǐ'nchré Jesús kitsò-la:

—Kì tsakjoòn-jèn; tà jè-né nga kàtakjeíin-lè, jè ndí tsòti-lè kòndaà-ne.

⁵¹ K'e nga jahas'en ni'ya, Jesús, mikii kit-sjaà'nde-là xita xi kj'eif nga jahas'en-ko, tà jè Pedro, Jacobo, Juan, ko na'èn-là ko nea-là ndí tsòti. ⁵² Ngats'i xita xi títajna, nchikjindáya-né koa nchisikájno-né xi it'aà ts'e ndí tsòti. Tanga jè Jesús kitsò-là:

—Kì chihindáya-jèn; mìtsà kòbiyaa ndí tsòti, tà kjinafè-né.

⁵³ Jhà xita xi títajna tà tsijnòkèe Jesús nga tjiin-là nga jyeé k'en. ⁵⁴ Tanga Jesús kiskoé tsja ndí tsòti; 'nó kiichja-là kitsò-là:

—Tsòti, títajjiin!

⁵⁵ J'i iingod k'a-ne inima-là; ikjoàn nitoón tsasítjen; Jesús kitsjaà okixi nga tsjá-là xi skine. ⁵⁶ Jhà xita jhínga-là, tà kjòxkón-là; tanga jè Jesús kitsò-là:

—Kì yá xita xi benojmí-là jè kjoa xi kòma.

9

K'e nga jè Jesús kitsjaà-là xá xita-là xi tejò ma-ne

(Mateo 10:5-15; Marcos 6:7-13)

¹ Jesús kiichja-là xita-là xi tejò ma-ne xi jè tsibixáya-là; kitsjaà-là nga 'nó ko kjotixoma nga kochrejiin yije inima ch'o-la neif xi tjiin yijo-là xita; tikoá koma-là siindaà-ne xita xi ch'in xk'én tjin-là. ² Kisikasén nga kichjaya kó s'in otixoma Nainá, tikoá siindaà-ne xita xi ch'in tjin-là. ³ Kitsò-là:

—Nimé xi ch'aà xi ts'e ndiyá; kì yá garrote ch'aà; kì na'yaà ch'aà; kì inchrájin ch'aà; kì toón ch'aà; tikoá kì jò nachro ch'aà. ⁴ Nita nánda ni'ya nga kijchoó, yaá títajna, skanda k'e kitjoo-nò. ⁵ Tsà jngod naxandá nánda kijchoó, tsà mikii skoétjò-nò, titjojnò, títajneè chijo-là ndsookò nga kateé kjoa koi koni jngod seña, nga jhò, mì tì kii sis'in-là; kjo'ín s'e-là nga mikii mokjeiin-là.

⁶ Itjo xita koi, xki xi ján naxandá kii; kisika'bí 'én ndaa-là Nainá xi kjoa ts'e Cristo; tikoá kisiindaà-ne xita xi ch'in tjin-là nga kjijndà naxandá.

K'e nga k'en Juan xi kis'in bautizar xita

(Mateo 14:1-12; Marcos 6:14-29)

⁷ Jè xitaxá ítjòn xi 'mì Herodes, k'e nga kii'nchré ngats'i kjoa xi tís'in Jesús, mikii beé kó s'in siikitsjeèn, nga tjin i'nga xita xi tsò: “Juan, jyeé jaáya-là.” ⁸ Xita xi i'nga tsò: “Jè Elías xi tsatsejèn iingod k'a-ne.” Tikoá xita xi kj'eif tsò: “Jaáya jngod-là xita

jhínga xi kiichja ngajo-là Nainá.” ⁹ Kitsò Herodes:

—'An sobá tsibixá-là xita xi kisik'en Juan nga tsatesin. ¿Yá xita-ne jè xi kós'in tís'in kjoa xi 'nchré?

K'oaá ma-ne nga mejèn-là skoexkon Jesús.

K'e nga 'òn jmi xita kisikjèn Jesús

(Mateo 14:13-21; Marcos 6:30-44; Juan 6:1-14)

¹⁰ K'e nga j'i iingod k'a-ne jhà xita xi tsibixáya-là Jesús, tsibenojmí ngats'i kjoa xi kis'in. Jesús, k'eé kiko jngod i'nde ts'e naxandá Betsaida nánda tjin xita. ¹¹ Jhà xita, k'e nga kii'nchré nga jye kii Jesús, kiitjingui-là; k'e nga ijchòtjingui-là, Jesús, kisis'in-là, tsohóko, tsibenojmí-là kó s'in otixoma Nainá, tikoá kisiindaà-ne xita xi mochjeèn-là nga kondaà-ne.

¹² K'e nga jye tímahixòn, jhà xita-là xi tejò ma-ne, ijchò kinchat'aà-là Jesús, kitsò-là:

—Kot'in-là ngats'i xita kàtji-ne mé-ne nga kátasikjáya ya naxandá chrañat'aà ko rancho nánda sakò-là xi skine. I i'nde nánda títajnaá, it'aà xin-né, nimé tjin.

¹³ Jesús kitsò-là:

—Tjiin-là jhò xi kokjen xita koi.

Jhà xita-là kitsò:

—Nimé tjin-najen, tà 'òn ma inchrájin-najen koa jò ma tjin, tà jè-la tsà kongui kindaà-lajen xi kokjen ngats'i xita koi.

¹⁴ Maá-là tsà 'òn jmi xi ngui xita x'in.

Jesús kitsò-là xita xi kota'yat'aà-là:

—Tikitsajnajitión, icháte icháte tikitsajna-nò.

¹⁵ K'oaá s'in kisikitsajna kóhotjín. ¹⁶ Jesús, kiskoé jhà inchrájin xi 'òn ma-ne ko jhà tjin xi jò ma-ne; ikjoàn kiskoótsejèn ngajmii; kitsjaà-là kjondaà Nainá; ikjoàn kisixkoaya inchrájin, k'eé kitsjaà-là jhà xita xi kota'yat'aà-là nga kisika'bí-là jhà xita xi jin ma-ne. ¹⁷ Tsakjèn yije kóhotjín xita, kó nga kjòskii; k'eé tsibixkó-ne jhà xi tsiningui-ne; ngui tejò nisiyá komà.

Kós'in kiichja Pedro nga jè Jesús xi Cristo

(Mateo 16:13-19; Marcos 8:27-29)

¹⁸ Jngod k'a k'e nga tijnat'aàxin Jesús nga tichjat'aà-là Nainá, ya títajnakò xita xi kota'yat'aà-là. Jesús kiskònangui, kitsò-là:

—¿Kó tsò xita, yá-ná 'an?

¹⁹ Jhà xita-là kitsò:

—Tjín xi tsò: jè Juan xi kis'in bautizar xita, tikoáá tjín xi tsò: jè Elías, koá tjín i'nga xi tsò: jaáyaá-la jngòò-la xita xi chinchima kjòtseeé xi kiichja ngajo-la Nainá.

²⁰Jesús kiskònangui-la kitsò-la:

—Jñò, kó bixón. ¿Yá-ná 'an?

K'ée kiichja Pedro, kitsò:

—Ji-né xi Cristo xi xó kisikasén-lè Nainá.

*K'oaá s'in tsibénjmi Jesús kjoabiyaá-la
(Mateo 16:20-28; Marcos 8:30-9:1)*

²¹Tanga Jesús 'nó tsibít'in-la nga mi yá xita xi keénjmi-la kjoa koi. ²²Kitsò-la:

—'An xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijo-na, tseeé kjo'in siikjaán; kochrje-nguii-na jñá xita jchínga, ko xita sko-la no'miù ko xi-ta xi okóya kjotixoma-la Nainá xi kiskii Moisés. Siik'eén-na tanga k'e nga kijchò jàn nachrjein kjoáya-na.

²³Xi komá iskan kitsò-la kóhótjin:

—Tsà yá xi mejèn-la nga xita ts'an koma, kátatsjeiin-takòn mé xi mejèn-la yijo-la; koni jngòò xita xi 'yajen krò-la, nachrjein inchijòn kátijnandaá nga siikjeiin kjo'in xi kjoa ts'an; ndaá kátit'aà-na. ²⁴Nga nita yá xita xi mejèn-la kochrjetji yijo-la nga nimé kjo'in sakò-la, tà saá siichija-né ko kjo'in kijnajiin; tanga jè xi tijnandaá nga tsjá yijo-la xi kjoa ts'an, jè-né xi kitjokajiin kjo'in nga it'aá ts'an ndaá kífna. ²⁵¿Mé xi siikijne jngòò xita nas'in tjoé yije-la isò'nde tsá chija inima-la koa siikits'ón yijo-la? Nimé. ²⁶Tsà tjín i'nga xita xi kosobà-la it'aá ts'an ko it'aá ts'e 'én-na, tikoáá 'an xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijo-na, kosobà-na k'e nga kitjojen ijngòò k'a nga skoe xita kjoajeya-na, skoe kjoajeya-la Na'èn-na tikoá skoe kjoajeya-la ts'e àkjale tseeè-la Nainá. ²⁷Xi okixi, k'oaá xán-nò, ijndé titsajnajiin i'nga xita xi mikii kiyá skanda k'e nga skoe kó s'in otixoma Nainá.

Kii komá k'e nga jè Jesús jahatjya í'ño isén-la kóhokji yijo-la

(Mateo 17:1-8; Marcos 9:2-8)

²⁸Tjín-la tsà kó jiin nachrjein nga tsibénjmi 'én koi, Jesús, kiimijin-jno jngòò nindoò nga kiichjat'aà-la Nainá. Kiiko Pedro, Juan ko Jacobo. ²⁹K'e nga tichjat'aà-la Nainá, Jesús, jahatjya í'ño isén-la; jè nikje-la 'nó kjòchroba; tsí ote tsatsejèn.

³⁰Jò xita x'in tsatsejèn xi nchijoókjoò Jesús, jè Moisés ko Elías. ³¹Xita koi, tsí ote choòn kjoajeya-la nga jngòò itjandii nánda jncha.

Nchijoóya-ne nga jè Jesús, jye tífi síkitasòn kjoa ján Jerusalén nga ya kiyá. ³²Jè Pedro ko xita xikjín, tsí 'nó nijná-la, tanga k'e nga jye kitjaàxin-la nijná kijtseeékon kjoajeya-la Jesús ko jñá xita xi jò ma-ne xi titsajnakò. ³³K'e nga jye chinchat'aà xin-la Jesús xita koi, jè Pedro kitsò:

—Maestro, ndaá tjín nga i titsajnaá. Kín-daá jàn ni'ya xkójndá, jngòò tsiji, jngòò ts'e Moisés, jè xi ijngòò ts'e Elías.

Jè Pedro tà k'oaá kitsò, mi tí kii beè-ne kó s'in kichja. ³⁴Tik'e-né nga tichja Pedro, j'ii jngòò 'nguién-la ifi xi tsib'uma xita koi. K'e nga jahas'en-jiin ifi, tà kitsakjòn-né. ³⁵Ya ijjin ifi kina'yá jngòò-la 'én xi kitsò:

—Jè jèe xi ki'ndí-na xi 'nó matsjake, jè tiná'ya-là.

³⁶K'e nga jye kina'yá-la 'én koi tà jè tajngòò síjna-isa Jesús. Nachrjein koi jñá xita-la jyo tsibitsajna, nimé 'én xi kiichja, mitsá yá xita tsibénjmi-la kjoa xi kijtseeé.

K'e nga jè Jesús kisindaá jngòò-ne ti xi inima ch'o-la neifí tjiin inima-la

(Mateo 17:14-21; Marcos 9:14-29)

³⁷Xi komá inchijòn, k'e nga itjojen-jno-ne nindoò, 'nó kjin xita kisatijkjoò. ³⁸K'ée jngòò xita xi ya tijnajiin-la xita kjin, 'nó kiichja, kitsò-la Jesús:

—Maestro, tibitsi'bà-lè nga chítsejèn-la ki'ndí-na xi tà jè tajngòò-ne. ³⁹Jngòò inima ch'o-la neifí tsojà'no; tà nitjóon kjindáya, ikjoàn 'nó sikatsé yijo-la; ochrje ndáxó tso'ba; tse kjo'in tsjá-la, mikii xátí tsjeiin. ⁴⁰Kàbitsi'bà-la jñá xita xi kota'yà't'aà-lè nga kátachrjekajiin inima ch'o xi tjiin yijo-la, tanga mikii kòma-la.

⁴¹K'ée kiichja Jesús kitsò:

—Jñò, xita xi mikii mokjeiin-nò it'aá ts'an, xi ch'o 'nè. ¿Skanda mé nachrjein kótijnakò-nò koa ska-na kjoa-nò? Nchrohókoji ki'ndí-lè ijndé.

⁴²K'e nga tinchroba chrañá jè ti, jè inima ch'o-la neifí, tsajndoò't'aà nangui, ikjoàn kisikatsé yijo-la; tanga jè Jesús, tsohótiko jè inima ch'o-la neifí; ikjoàn kisindaá-ne jè ti; kisingsatsja-ne na'èn-la. ⁴³Ngats'ii xita tà kjòxkón-la jè kjoajeya-la Nainá.

K'oaá s'in tsibénjmi Jesús kjoabiyaá-la xi ma-ne jò k'a

(Mateo 17:22-23; Marcos 9:30-32)

Ngats'iì kjoa xi kis'iìn Jesús, tìkoáá tà kjòxkón-la ngats'iì xita. Jesús kitsò-la jñà xita xi kota'yàt'aà-la:

⁴⁴—Ndaà tìná'yaà jñà 'én koi; kì nìjchàa-jìin-jèn: 'An xi Kì'ndí-la Xita xan-la yijo-na yaá sùngatsja-na xita nguixkòn xitaxá.

⁴⁵Jñà xita-la mìkii kjòchìya-la jè 'én xi kos'in kitsò-la. Nainá tsibí'ma-né nga mìkii kjoahas'en-jìin-la; tà kitsakjòn-né, mìkii kiskòngui-la Jesús kó tsòya-ne 'én xi tsi-bénojmi-la.

Yá xita xikjín xi kjna ítjòn

(Mateo 18:1-5; Marcos 9:33-37)

⁴⁶Xita xi kota'yàt'aà-la Jesús, tsibíts'ia nga tsajoóya-ne ya xita xikjín xi kjna ítjòn.

⁴⁷Jesús, k'e nga kijtseè koni s'in nchisíkt-sjeèn, kiskoé jngòò ndí ti, kisikjnat'aà-la yijo-la, ⁴⁸kitsò-la:

—Nita ya-ne xi it'aà ts'an skoétjò jngòò ndí ti koni jè, 'aán xi skoétjò-na; jè xi skoétjò-na, tìkoáá skoétjò-né jè xi kisikasén-na. Koi kjoa-la, jè xi isa nangui tjna xi ya tijnajìin-nò, jè-né xi isa tjna ítjòn.

Yá xi kondra-la Cristo kò ya xi xita ts'e

(Marcos 9:38-40)

⁴⁹Juan kitsò:

—Maestro, ki'ya jngòò-jen xita xi kò 'ín-lè ochrjekajìin inima ch'o-la neí xi tjiin yijo-la xita; mìkii kits'i'nde-lajen nga mitsà xita tsaján xi jñà fit'aà-ná.

⁵⁰Jesús kitsò-la:

—Kì bichakjáya-là. Jè xi mitsà kondra tsaján, xita tsaján-ná.

K'e nga jè Jesús tshótiko Jacobo kò Juan

⁵¹K'e nga jye kjòchrañà nàchrjein nga kjoì jngòò k'a-ne Jesús ján ngajmii, 'nó tsi'beé-la ikon nga kii ján Jerusalén.

⁵²Kisikasén ítjòn i'nga xita-la jngòò naxandá jtobá ján nangui Samaria. Kii kátsji'nde náná sijkjáya. ⁵³Jñà xita Samaria mìkii kitsjaà'nde-la nga jyeé tjiin-la nga ján nchifi Jerusalén. ⁵⁴Xita xi kota'yàt'aà-la Jesús, Jacobo kò Juan, k'e nga kijtseè nga mìkii kitsjaà'nde-la kitsò:

—Na'èn, ¿a mejèn-lè nga k'oa xikón-jen nga kàtjanchrobá-jen ni'in xi ts'e ngajmii nga kàtjehesòn xita koi koni s'in kis'iìn Elías?

⁵⁵Tanga jè Jesús kisikátji'a, tshótiko. Kitsò-la:

—Jñò, mìkii tjiin-nò yá ts'e inima xi kàtsja-nò kjòhítsjeèn jè. ⁵⁶'An xi Kì'ndí-la Xita xan-la yijo-na, mitsà koi xá j'i-na nga kàtachija inima-la xita; jè-né nga kàtìtjokajìin kjo'in.

Ijjoàn xìn naxandá kii.

Jè xi mejèn-la nga kjitjngui-la Jesús

(Mateo 8:19-22)

⁵⁷K'e nga nchifiya ndiyá, jngòò xita kitsò-la:

—Na'èn, kjitjngui-lè nita náná-ne nga k'óin.

⁵⁸Jesús kitsò-la:

—Jñà ninda, tjin-la nguio náná oyijò; tìkoáá jñà nise tjin-la tjé; tanga 'an xi Kì'ndí-la Xita xan-la yijo-na, tsjin-na i'nde náná síkjáya.

⁵⁹Jesús kitsò jngòò-la xita:

—Nchrobátjngui-ná.

Jè xita xi oki'mi-la kitsò:

—Na'èn, tjiin'nde-ná nga ítjòn kjián kiihijñà na'én-na.

⁶⁰Jesús kitsò-la:

—Jñà mik'en kàtìhijìin mik'en-la; ngaji t'in, tika'bí 'én kó s'in otixoma Nainá.

⁶¹Jngòò xita xi k'oa ti kitsò:

—Kjitjngui-lè ngaji Na'èn, tanga tjiin'nde-ná nga kjián síhixat'aà itjoàn jñà xita xi títajina ni'ya-na.

⁶²Jesús kitsò-la:

—Nijngòò xita xi ijton íts'in tìkotse-jèn-ne koma sikitason xá-la Nainá nga jè tìhotixoma. K'oa ngaya-la tsà jngòò xita xi tísikon nchraja, tsà ijton íts'in tìkotse-jèn-ne, mìkii koma síxá.

10

Xá xi kits'ii-la xita xi jàn-kaàn kò te ma-ne

¹K'e nga jye komá kjoa koi, Na'èn-ná Jesús kitsjaa-la xá ngui jàn-kaàn kò te xita xi k'jeif. Jò jò kisikasén ítjòn nga kjijnnda naxandá kò i'nde náná nga isa iskan kjoì jè.

²Kitsò-la:

—Xi okixi, 'nó tse xá tjin xi it'aà ts'e 'Én-la Nainá koni s'in ma k'e nga kjin tsojmi majchá, tanga jñà xita chi'nda xi síxá, chiba ma-ne. Títis'ba-là jè Nei-la xá, kàtasikasén-isa xita chi'nda xi kojxkó tsojmi koi. ³Tanguió; 'aán síkasén-nò koni orrè ki'ndí ya jjiin-la cho tsején. ⁴Kì chijtsa ton ch'aà, kì naxá na'yaá ch'aà, ni xoxté

tsjayaá; t̃kjoáá mikii yá x̃ita xi nihixat'aà ya iya ndiyá. ⁵Niṭa ñánda ni'ya nga kitjás'een, ítjòn k'oa tixón: “Nchán kátas'e ni'ya jè.” ⁶Ni'ya jè, tsà tjín x̃ita xi ok'ín-la nga s'e-la kjoa'nchán, k̃itasòn-né; tsà majìn, mikii k̃itasòn. ⁷T̃itsajna ya ni'ya ñánda kitjás'een; k̃i x̃k̃i xi ján ni'ya onguió; chinee, t'ioo mé tsojm̃i xi tsjá-nò. Jè x̃ita xi síxá mochjeén-né nga k'oi-la chj̃i-la. ⁸K'e nga kijchoò jngoo naxandá ñánda tsjá'nde-nò, chinee mé tsojm̃i xi tsjá-nò. ⁹Tsà tjín x̃ita xi xk'én, t̃indaá-nò; koatìn-là: “Jye kjòchrañat'aà-nò nga jchaa kó s'ín otixoma Nainá.” ¹⁰Tsà jngoo naxandá ñánda kijchoò, tsà mikii tsjá'nde-nò, t̃itjáyaa ndiyá, koatìn-là: ¹¹“Skanda jè chijo-la naxandá-nò xi k̃atsobà'ño ndsokoo-jen, k̃it-sajneè-nòjen koni jngoo seña nga mì t̃i k̃i sis'in-nòjen. Tanga k̃atasijiin-nò nga jye kjòchrañat'aà-nò nga jchaa kó s'ín otixoma Nainá.” ¹²K'oaá xán-nò, naxandá jè, isaá tse kjo'in s'e-la jè nachrjein k'e nga sindaajiin-la x̃ita, mì k'oaá-ne koni j̃nà x̃ita ts'e naxandá Sodoma.

Mé kjo'in xi tjoé-la naxandá xi mikii síkja-hatijiya kjòh̃itsjeèn-la kjoa ts'e jé-la
(Mateo 11:20-24)

¹³J̃lma xó-nò j̃nò, x̃ita naxandá Corazín! j̃lma xó-nò j̃nò, x̃ita naxandá Betsaida! Tsà ya-làne naxandá Tiro kò Sidón nga k'oas'in kis'iaàn kjoxkón xi ndaa tjín xi komà ya jjiin naxandá tsajòn, tsà j̃nà x̃ita Tiro kò Sidón k̃ijtsee, jyeé-la nikje naxá íkjá kò chijo ni'ín t̃itsajin koni seña nga jye kisikájno jé-la nga mì t̃i jè ótsji-ne. ¹⁴Tanga jè nachrjein nga sindaajiin, isaá tse kjo'in s'e-nò mì k'oaá-ne koni j̃nà x̃ita naxandá Tiro kò Sidón. ¹⁵J̃nò xi x̃ita naxandá Capernaum tsajòn, ¿a k'oaá s'ín mokjeiín-nò nga jchaxkón-nò ján ngajm̃i? Majìn, yaá k̃itsajnajnoò i'nde ñánda tjín kjo'in.

¹⁶Jè xi 'nchré-nò, 'aán xi 'nchré-na; jè xi kochrjengui-nò, 'aán xi ochrjengui-na; jè xi kochrjengui-na, jè ochrjengui xi kisikasén-na.

Mé-ne kjòtsja-la j̃nà x̃ita xi jàn-kaàn kò te ma-ne

¹⁷J'ì-ne j̃nà x̃ita xi jàn-kaàn kò te ma-ne. 'Nò tsja tjín-la, kitsò:

—Na'èn, xi it'aà tsiji, skanda j̃nà inima ch'o-la neí s̃ikitasòn-najen.

¹⁸Jesús kitsò-la:

—Kixí kjoa, k̃ijtsee-ná jè x̃ita neí koni kji ni'ín ch'oón kji nga kiskaàngui it'aà ngajm̃i. ¹⁹'An, jyeé kitsjaà-nò kjotixoma kò nga'ño nga koma k̃inchanè yè kò cho na'yá, nga sikijneè-là ngats'iì nga'ño-la x̃ita neí xi kondra tsajòn; njimé xi ch'o s̃ikò-nò. ²⁰Tanga k̃i matsja-nò nga jè inima ch'o-la x̃ita neí s̃ikitasòn-nò; jè xi k̃atatsja-nò nga jye tjín-nò i'nde ján ngajm̃i nga jyeé ya t̃jít'aà 'ín-nò.

Mé kjoa-ne nga jè Jesús kitsjaà-la kjondaa Na'èn-la it'aà ts'e x̃ita-la
(Mateo 11:25-27; 13:16-17)

²¹Tijè-ne hora, Jesús, tsjaá komà-la xi it'aà ts'e Inima Tsjeè-la Nainá; kitsò:

—Na'èn, xi tsiji ngajm̃i kò tsiji isò'nde, tsjaà-lè kjondaa nga j̃nà kjoa koi tsibì'ma-la j̃nà x̃ita xi tjín-la kjoachjine kò xi 'nò tjín-la kjòh̃itsjeèn nga j̃nà tsakoo-la xi taxk̃i ndí x̃ita ima kjoa. Jon, Na'èn, nga k'oaá s'ín kjòmejèn-lè.

²²Ngats'iì kjoa ts'e kjotixoma, 'aán kisìngatsja-na Na'èn-na. Mìtsa yá xi beèxkon yá-né xi Kì'ndí-la ma, tajngoo jè xi Na'èn ma; t̃kjoáá mìtsa yá xi beèxkon yá-né xi Na'èn ma, tajngoo jè xi Kì'ndí-la beèxkon, kò jè Kì'ndí-la kòkò-la j̃nà x̃ita xi jè mejèn-la nga skoexkon, yá-né xi Na'èn ma.

²³Jesús kisikáfaya'a x̃ita xi kota'yat'aà-la, tà j̃nà k̃iichjat'aà xin-la, kitsò-la:

—Mé tà ndaa-la j̃nà x̃ita xi xkon nchibèè-ne koni s'ín t̃itsa'yaá j̃nò. ²⁴K'oaá xán-nò, k̃jìn x̃ita xi k̃iichja ngajo-la Nainá, t̃kjoa k̃jìn x̃itaxá ítjòn xi kjòmejèn-la nga skoe jè kjoa xi j̃nò t̃itsa'yaá, tanga mikii k̃ijtsee; t̃kjoáá kjòmejèn-la nga k̃jì'nchré jè xi t̃itsana'ya, tanga mikii k̃iì'nchré.

X̃ita samaritano xi ndaa x̃ita

²⁵Jngoo x̃ita chjine xojon ts'e kjotixoma-la Nainá xi kiskii Moisés k̃ikon Jesús nga mejèn-la skónachan-la, kitsò:

—Maestro, ¿mé kjondaa xi s'iaàn nga k̃jnakon inima-na niṭa mé nachrjein-ne?

²⁶Jesús kitsò-la:

—¿Mé xi t̃jít'aà jè xojon ts'e kjotixoma-la Nainá xi kiskii Moisés? ¿Kó tsò xi bixkejiin?

²⁷Jè x̃ita chjine xojon kitsò:

—“T̃itsjachi Na'èn-ná xi Nainá 'mì-la nga kò inima-lè, kò nga'ño-lè, kò kjòh̃itsjeèn-lè; kò t̃is'ín t̃itsjachi x̃ita xingui koni tsà t̃i yijo tsiji-ne.”

²⁸Jesús kitsò-la:

—Ndaà kànokjoi. Tsà k'oas'ín s'iin, kij-nakon-né.

²⁹Jè xita chjine xojon mejèn-la nga ndaà sijkijna yijo-la 'én xi kiskòngui; ijngòò k'a kiskòngui-la Jesús, kitsò:

—¿Yá-né xi xita xinguiáa?

³⁰Jès kitsò:

—Jngòò xita tífijen ján ndiyá Jerusalén skanda Jericó. Yá iya ndiyá tsibíchjoà-la xi-ta chijé. Tsafaá'an tsojmi-la kò nikje-la. 'Nó kisiki'on. Ikjoàn yaá kisikájna k'én ya iya ndiyá. ³¹Tijè-ne ndiyá, k'è chiba-la jahajen jngòò nò'mi, tanga k'è nga kijtseèxkon nga ya kjinaya ndiyá xita xi kitsi'on, tà jahat'aà xin-la. ³²Tik'eé-ne ja jngòò xita levita [xi iya jngò síxá] k'oaá tí kis'iin k'è nga kijtseèxkon xita jè nga kjinaya ndiyá; tikoaá tà jahat'aà xin-la. ³³Tanga k'è nga ijchò jngòò xita Samaria [xi xita kondra-la xita judío] nga koa tís'ín tífi ndiyá jè, k'è nga kijtseèxkon, kjòhimaakeè-né. ³⁴Kii kasit'aà chraña-la. Kisixki-la; kiskaájno asiti kò xán nànda kitii-la. Ikjoàn tsibíjtéjii; kisikijnasòn-la kohòyo-la; kiiko jngòò ni'ya nànda nga ma nikjáyaá. Jè kisikinda. ³⁵Xi komà inchijòn k'è nga jye tífi-ne jè xita Samaria, tsibíchji-la nei-la ni'ya, kitsjaà-la ton koni tjin chí-la chí'nda xi jò nachrjein; kitsò-la: “Tikinda-ná xita jè. K'è nga kjoí ijngòò k'a-na kichijá tsà isa tse sijkje.” ³⁶Ngaji, ¿kò si? Ingajàn xita koi, ¿yá-né xi xikjin jè xita xi kisiki'on chijé?

³⁷Jè xita chjine xojon kitsò:

—Jè xi xikjin, jè xita xi kjòhimaakeè.

Jesús kitsò-la:

—Ngaji, k'oaá tís'ín t'iin.

K'è nga jè Jesús tsibijna ni'ya-la María kò Marta

³⁸Jesús k'è nga tjímaya-isa iya ndiyá, ijchò jngòò ndí naxandá jtabá nànda tjna ni'ya-la chjoón xi 'mì Marta. Yaá kitsjaà'nde-la nga tsibijna. ³⁹Jè Marta tjna ijngòò-isa chjoón ndichja xi 'mì María. Jè María tsibijnat'aà ndsqò Jesús nga kii'nchré-la 'én xi tibenojmí. ⁴⁰Tanga jè Marta, 'nó tísikájno xá xi tjin-la. Kii kasit'aà-la Jesús, kitsò-la:

—Na'èn, ¿a mì makájno-lè nga jè xinguiáa tajngòò síkijna-na nga s'iaàn xá? Kòt'in-la kàtasichját'aà-na.

⁴¹Jesús kichja kitsò-la:

—Marta, Marta, tsí ndaà nikájnoi, tsí ndaà binè-la xá yijo-lè. ⁴²Tà jngòò kjoa xi 'nó mochjeén. Jè María ndaà tjin xi kòfaájii; niyá xi kjoaáxin-la kjoa jè.

11

K'è nga jè Jesús tsakóya kjoa ts'è nga bitsi'baá

(Mateo 6:9-15; 7:7-11)

¹Jngòò k'a, Jesús tjna jngòò i'nde nànda tíchjat'aà-la Nainá; k'è nga jye kiichjat'aà-la, jngòò xita xi kota'yat'aà-la kitsò-la:

—Na'èn, takóya-nájen kó s'ín kinókjooat'aà-lajen Nainá koni s'ín kis'iin Juan nga tsakóya-la xita xi kota'yat'aà-la.

²Jesús kitsò-la:

—K'è nga kinókjooat'aà-la, k'oaá s'ín tixón:

Na'èn xi tijni ngajmii, kàtayaxkón-la kjoa-jeya-lè nga tsjeè tijni.

Kàtjanchrobá kjotixoma-lè.

K'oas'ín kàtama i it'aà nangui koni s'ín mejèn-lè nga koma, koni s'ín ma ján ngajmii.

³Tjii kjit'aà-nájen niño xi mochjeén-najen nga nachrjein inchijòn.

⁴Tijchàat'aà-nájen jé-najen koni s'ín nijchàat'aà-lajen ngats'iì xita xi ch'o siko-najen.

Ki kii biin'di yá xi mejèn-la nga kot'aà-najen nga kinchatsji jé-jen.

⁵Jesús kitsò-isa-la:

—Jnò, tsà tjin jngòò-nò amigo, tsà osen nitjen onguichòdn, tsà k'oín-la: “Amigo, tikina jàn-ná inchrajín-lè, “jngòò amigo-na kòf'iikon-na koa tsjin-na mé xi tsjaà-la.”

⁷Tsà jè amigo xi tjna inga ni'ya, tsà kitso: “Kì 'an nijti-ná. Jè xotjoa ni'ya jyeé tíchjoájto. Jnà ndí ixti-na kò 'an jyeé kinikája-jen. Mikii koma kósitjeen nga tsjaà-lè tsojmi xi mochjeén-lè.” ⁸K'oaá xán-nò, nas'ín majin-la nga ositjen nga amigo tsajòn, tsà 'nó sisi-là, chaàn kósitjen. Tsjá yije mé xi mejèn-nò.

⁹K'oaá xan-nò: Tijé mé xi mejèn-nò, jè Nainá tsjá-nò; tinchatsjiod Nainá, sakó-nò; tinókjooat'aà-la Nainá mé xi mejèn-nò mé-ne skix'a'nde-nò koni jngòò xotjoa. ¹⁰Ngats'iì xita xi síje, tjoé-la, jè xi ótsji, sakò-la kò jè xi chjat'aà-la Nainá, tjáx'a'nde-la koni jngòò xotjoa.

¹¹ Jñò xi na'èn 'mì-nò, tsà inchrájin sùjé-nò ixti-nò, za ndajóó k'oi-là? Majìn. Koá tsà tìn sùjé-nò, za yeé k'oi-là? Majìn. ¹² Tsà chjoo sùjé-nò, za cho na'yá k'oi-là? Majìn. ¹³ Jñò, nas'ín xita xi ch'o 'nè, ma-nò 'bi-là ixti-nò tsojmi xi ndaa kjoàn; jè Na'èn-nò xi tìjna ngajmì, isaa niton sùs'in-nò nga tsjá-nò Inima Tsjeè-la tsà jñò sijét'aà-là.

Jngod ni'ya xi jòya tjin

(Mateo 12:22-30; Marcos 3:20-27)

¹⁴ Jesús, tíhocrhejiin inima ch'o-la neíi xi tjiin inima-la jngod xita xi mikii ma chja. Xita jè, k'e nga jye itjokajin jè inima ch'o-la neíi, komà kiichja-ne. Jñà xita xi nchikot-sejèn, tà kjòxkón-la jè kjoa jè. ¹⁵ Tanga tjin i'nga xita xi kitsò:

—Jè xita sko-la xita neíi xi 'mì Beelzebú, jè tsjá-la nga'nó nga k'oas'ín ochrjekajin inima ch'o-la neíi xi tjiin inima-la xita.

¹⁶ Tjin i'nga xita xi mejèn-la skót'aà tsà kixi kjoa nga Nainá kisikasén Jesús; kisijé jngod-la seña xi jeya tjin xi it'aà ts'e Nainá nchrobá-ne. ¹⁷ Jesús, tik'eé kijtseèya-la koni s'ín nchisikitsjeèn xita koi, kitsò-la:

—Ngats'iù naxandá xi jòya tjin nga kondra títasajna-la xíkjin, ti yijo-laá tísik-ixòña-ne; tikoáá tsà jngod ni'ya xita xi jòya tjin nga kondra títasajna-la xíkjin tikoáá jngod k'a tsjohoba xita. ¹⁸ Tsà tikoá jè xita neíi, tsà jòya tís'in xi tije-ne yijo-la. ¿Kós'in koma s'e-la nga'nó nga kotixoma? Jñò, bixón-nò nga 'an, koó nga'nó-la Beelzebú ochrjekajnaa inima ch'o-la neíi. ¹⁹ Tsà k'oas'ín tjin kjoa, jñà xita tsajòn, zyá xi tsjá-la nga'nó k'e nga ochrjekajin neíi? Koií kjoa-la, tijnà-ne xita-nò keènojmi nga mitsá kixi kjoa nga jè sko-la neíi sikjeèn. ²⁰ Tanga 'an, k'e nga ochrjekajnaa inima ch'o-la neíi xi tjiin inima-la xita, jè Nainá tsjá-na nga'nó. Jè kjoa koi tsòyaá-ne nga Nainá, jyeé i' tihotixoma i' it'aà nangui.

²¹ K'e nga jngod xita xi tjin-la nga'nó ko tjin-la kicha, ko ndaa skinda ni'ya-la, ndaa jncha tsojmi xi tjin-la. ²² Tanga tsà kjoíi jngod xi k'ejéi xita xi isa tse nga'nó tjin-la, sikijine-la, kjoaá'an yije kicha xi ma'nót'aà takón, ikjoàn sùjòya yije tsojmi xi tjin-la; kjikjo-né.

²³ Niton yá xita-ne xi mì 'an fit'aà-na, jè-né xi kondra-na; koá nita yá xita-ne xi

mikii síhjat'aà-na nga bíxkóyako-na xita xi ts'an koma, jè títisjohoba xita.

Mé xi mat'in xita k'e nga f'ù jngod k'a-ne inima ch'o-la neíi

(Mateo 12:43-45)

²⁴ K'e nga jngod inima ch'o-la neíi bitjokajin inima-la jngod xita, yaá ojmeè i'nde nánda kixi choòn, ótsji'nde nga sùkjáya. K'e nga mikii sakó'nde-la, jngod k'a síkitsjeèn, tsò: “Kjin-la jngod k'a-na ni'ya-na nánda inchróbá-na.” ²⁵ K'e nga bijchó jngod k'a-ne ni'ya-la, beè nga ndaa kisatiicha ko tsjeè choòn. ²⁶ Ikjoàn fikjaá nguì itod xíkjin xi isa ch'o s'in. K'eé fahas'en-jin inima-la xita jè; yaá bitsajna. Xita jè, isaa 'nó ch'o bina koni s'in tsibijna nga sa itjòn.

Yá xita-ne xi isa 'nó ndaa-la

²⁷ Tik'e-ne nga tíbènojmi Jesús jñà kjoa koi, kiichja jngod chjoón xi ya tijnajin-la xita kjin, 'nó kiichja, kitsò:

—Mé tà ndaa-la jè chjoón xi kisikatse-jèn-lè isò'nde tikoá kisikaki-lè!

²⁸ Jesús kitsò:

—Isaa ndaa-la jñà xita xi 'nchré 'én-la Nainá, tikoá skitasòn!

Xita xi kisijé jngod kjoxkón

(Mateo 12:38-42; Marcos 8:12)

²⁹ K'e nga jye kòkjin xita nánda tìjna Jesús, tsibíts'ia nga kitsò:

—Xita xi tjin nachrjein i'ndeí, ch'oo s'in; síjé jngod seña xi it'aà ts'e Nainá, tanga nijngod seña skoe. Tà jè skoe seña ts'e Jonás. ³⁰ Koni s'ín komàt'in Jonás, jñà xita naxandá Nínive kijtseè jngod kjoxkón xi ndaa tjin, 'an xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijo-na, k'oaá tís'in tjin jè kjoa xi sa komat'ian; jñà xita xi tjin i'ndeí skoeé kjoxkón xi ndaa tjin. ³¹ Jè chjoón itjòn xi ya otix-oma nangui sur, kositjen-né jè nachrjein k'e nga koìndaajin Nainá; jè tsját'in 'én jñà xita xi tjin nachrjein i'ndeí, koií kjoa-la nga kjiin nangui j'ù-ne nga j'ù 'nchré-la kjoachjine-la Salomón; tanga nachrjein i'ndeí, 'an xi tichjako-nò, isaa 'nó jeya tijn-na mi k'oaá-ne koni Salomón. ³² Jñà xita naxandá Nínive kositjen-né jè nachrjein k'e nga koìndaajin Nainá; jñà tsját'in 'én jñà xita xi tjin nachrjein i'ndeí, koií kjoa-la nga kisikájno jé-la nga mì tì jé tshótsji-ne k'e nga kiichjaya 'én-la Nainá Jonás; tanga

nachrjein i'ndeji, 'an xi tìchjàko-nò, ìsaá 'nó jeya tìjnaa mì k'oaá-ne koni Jonás.

Ni'ín xi síhiseèn-la xita
(Mateo 5:15; 6:22-23)

³³ Nijngòd xita xi síkijna'ma k'e nga jngòd ni'ín bít'a'í. Mítsà kaxa síkijnangui; síkijna'nga-né, candelero síkijnaya mé-ne nga kohiseèn yije-la xita xi fahas'en ni'ya. ³⁴ Jñà xkoaán, jè ma ni'ín xi síhiseèn-la yijo-ná; k'e nga ndaà tsejèn-ná, iseèn choòn yije-la yijo-ná; tanga tsà mikii ndaà tsejèn-la xkoiin, jñò choòn-la yijo-lè. ³⁵ Ndaà chítsejin, ¿a ndaà tìjna inìma-lè? ¿A iseèn choòn-la? ¿A xi jñò choòn-la? ³⁶ Tsà iseèn choòn kóhokji yijo-lè, tsà mì ñánda tjit'aà xi jñò choòn, ndaà kótsejin k'oaá ngaya-la koni tsà jngòd ni'ín xi 'nó títì tísíhiseèn-lè.

K'e nga jè Jesús kisikaká-la xita fariseo ko xita chjine xojon ts'e k'otixoma-la Nainá

(Mateo 23:1-36; Marcos 12:38-40; Lucas 20:45-47)

³⁷ K'e nga jye kiichja Jesús, jngòd xita fariseo kiichja-la nga mejèn-la kokjen-ko ya ni'ya-la. K'e nga jahas'en ni'ya Jesús, tsibìjnat'aà ímìxa. ³⁸ Jè xita fariseo, tà k'oaá komà-la nga kijtseè nga jè Jesús, mikii kishitasòn k'otixoma xi xkón tjin, mikii tsanijno tsja nga tsakjèn. ³⁹ Kiichja Na'èn-ná Jesucristo, kitsò-la:

—Jñò, xi xita fariseo 'mì-nò, onijnòd chitsín-nò ko chroba-nò ya isò'nga-la, tanga jjiin inìma-nò, 'nó fahajiin-nò nga chjaa'an-là tsojmì-la xita xi k'ejí tìkoáá binchaàtsjioò kjoa xi ch'o tjin. ⁴⁰ Jñò xi xita tòndò 'mì-nò. ¿A mì tjiin-nò: Nainá, k'e nga tsibíndaà isò'nga yijo-la xita, tìkoáá tije-ne xi tsibíndaà inìma-la? ⁴¹ Tjiil-la xita ima kjondaà xi tjiin inìma-nò mé-ne nga tsjeè kítsajnaà nguixkon Nainá.

⁴² 'Ijma xó-nò xi xita fariseo 'mì-nò! Nga ma-nò bíchjí-là Nainá xi teya oko-la ts'e xka menta ko xka ruda ngats'ì xka xi ma chine, tanga mikii kjoa kixi níkoò xita; mikii tjòcha 'yaà Nainá. Koií kjoa xi 'nó mochjeén nga kítasòn; tìkoáá mochjeén-né nga kítasòn jñà kjoa xi i'nga.

⁴³ 'Ijma xó-nò xi xita fariseo 'mì-nò! Nga mejèn-nò nga jñò kítsané íxile xi jncha ftjòn ya ni'ya ingo sinagoga, tìkoáá mejèn-nò nga skoexkón-nò xita xi k'ejí, ndaà síxat'aà-nò ya nditsin.

⁴⁴ 'Ijma xó-nò jñò xita xi okòdya k'otixoma-la Nainá xi kiskii Moisés ko xi xita fariseo 'mì-nò xi jò ma isén-nò! K'oaas'ín tìtsjòd koni kjoàn ngajo-la mik'en nga mikii tsejèn; k'e nga binchimasòn xita, mikii beè mé xi jnchaya.

⁴⁵ K'ejé kitsò jngòd jñà xita chjine xojon:

—Maestro, k'e nga k'oaas'ín nokjoi, tìkoáá 'on nokjoako-nájèn.

⁴⁶ Jesús kitsò:

—Tìkoáá, ijma xó-nò jñò xi xita chjine xojon 'mì-nò! Nga binè-là k'otixoma-nò xita xi k'ejí xi 'nó 'in tjin nga mikii chíkjoa-la nga síkítasòn, tanga jñò, ni itsé nichját'aà-la.

⁴⁷ 'Ijma xó-nò xi bindaà chrjó-la mik'en ts'e jñà xita xi kiichja ngajo-la Nainá! Jñà xita jchínga nga tsik'én. ⁴⁸ K'oaá s'ín bitjo kixi kjoa nga tìjngòd-takòn nga xita jchínga tsajòn kisik'en xita koi, koa jñò, bindaà chrjó-la mik'en.

⁴⁹ 'Xi kjohitsjeèn ts'e Nainá kitsò-né xi it'aà ts'e xita jchínga-nò ko tsajòn: “Sìikasén xita xi kichja ngajo-na ko xita xi 'an kotìxáya-la; tanga tjin xi sík'en koa tjin xi kondra kjoì tjingui-la.” ⁵⁰ Nainá kindáá síjje-la jñà xita xi tjin i'ndeji, jní xi kixíxteen ngats'ì xita xi k'en xi kiichja ngajo-la Nainá skanda k'e nga tisa kisindaà isò'nde; ⁵¹ mats'iaq-ne Abel xita xi k'en ftjòn skanda jè Zacarías xi jyehet'aà-ne nga k'en; jè xita xi k'en ya i'nde jngòd osen-la ñánda tìjna Ni'ya Tsjeè-la Nainá ko ñánda binchásòn k'otjòd xi tsjá-la Nainá jñà xita. K'oaá xán-nò, jè Nainá síjje-la kindá jñà xita xi tjin i'ndeji.

⁵² 'Ijma xó-nò jñò xita xi okòdya k'otixoma-la Nainá xi kiskii Moisés! Binchachjoà-là xita xi k'ejí nga mikii kjoahas'en-jiiin-la kjoa chjine-la Nainá; jñò, mikii bitjaas'en-jñòd ko mikii bií'nde-là xi k'ejí xita nga fahas'en-jiiin kjoa chjine-la Nainá.

⁵³ K'e nga jye okitsò Jesús jñà 'én koi, jñà xita xi okóya k'otixoma-la Nainá ko xita fariseo 'nó tsibít'aà-la nga kjin skoya kjoa kiskòngui-la, ⁵⁴ tìkoáá kiskikindá nga skoe mé 'én xi kichja-isa mé-ne nga koma kohòngui-ne it'aà ts'e xitaxá.

12

Kjoa ts'e xita xi jò isén tjin-la

¹ K'e nga jye 'nó kjin jmiì kòkjin xita, chiba-la otjino, otít'aà xikjín, tsibíts'ia Jesús nga kiichja itjòn-la xita xi kota'yàt'aà-la; kitsò-la:

—Tikindaa yijo-nò it'aà ts'e xita fariseo xi jò isén tjín-la; ki k'oaá s'in komat'ioòn koni ma na'yo san nga sísan xikjín k'e nga otijin-la. ² Nì mé tjín xi tjtisa'ma xi mikii kotejèn; ngats'iì xi tji'ma, jchaá-la. ³ Ngats'iì kjoa xi kinókjoa'maà k'e nga nit-jen, kji'nchré yije xita k'e nga nachrjein; jè kjoa xi ya kinókjoa'maà iya ni'ya-nò, ján isò'nga ni'ya, 'nó kiná'ya-la.

Yá-né xi kiskón-lá
(Mateo 10:26-31)

⁴ Jñò xi amigo ts'an xan-nò, ki tsakjoòn-là jñà xi ma-la sik'en yijo-ná; k'e nga jye ma, ni ti mé xi siko-isa-ná. ⁵ 'An, k'oa xán-nò yá xi kiskón-là; jè xi tiskón-là, jè xi ma-la sik'en-ná, ikjoàn tji'nde-la nga síkatjen-jiin-ná nánda títi ni'in xi ts'e kjo'in. K'oaá xan-nò, jè xi tiskón-là.

⁶ K'e nga 'òn ndí nise, saá jò ton satijna-ne. Tanga Nainá, tjín-la kinda. Njngood nise síjchaajiin. ⁷ Xi it'aà tsajòn, isaá 'nó tse chji-nò mi k'oaá-ne koni nas'in 'nó kjin ma nise. Skanda tsjaskò tíxkeya yije-la Nainá. Ki tsakjoòn-jèn, nga Nainá 'nó ndaa s'in-nò kinda.

Jñà xi beèxkón Jesús nga nguixkon xita
(Mateo 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ Ngats'iì xita xi tsjá 'én nga nguixkon xita nga 'an fit'aà-na, tikoaá 'an xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijo-na, tsjaà-la 'én jñà àkjale-la Nainá nga xita ts'an xan-la. ⁹ Tanga jè xi kjójna'mat'in-na nga nguixkon xita, tikoaá sí'mat'in-né nga nguixkon àkjale-la Nainá.

¹⁰ Ngats'iì xita xi ch'o tsò 'én xi kich-jajno-na 'an xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijo-na, jchat'aà-la jé-la; tanga jñà xi kichjajno-la Inima Tsjeè-la Nainá mikii jchat'aà-la jé-la.

¹¹ Jñò, k'e nga kjiiko-nò xita ya ni'ya ingo sinagoga, ya nguixkon xita itjòn ko ts'e xitaxá, ki makájno-nò kó s'in kixón nga kosiko yijo-nò mé 'én xi kinókjoa. ¹² K'e nga kijchò hora nga kinókjoa, jè Inima Tsjeè-la Nainá, keènojmya-nò kó s'in kixón.

Xi ts'e kjoa nchiná

¹³ Jngood xita xi ya tijnajin-la xita kjin, kitsò-la Jesús:

—Maestro, kot'in-la jè 'ndsé kátasjòya tsojmi-la xita jchínga-najen; xi 'an oko-na, kátatsjá-na.

¹⁴ Tanga jè Jesús kitsò-la:

—Ji amigo, mitsá xitaxá tjín-na nga 'an síjòya-nò tsojmi xi tsajòn.

¹⁵ Jesús tikoaá kitsò-isa-la:

—Chítsejèn, tikoá t'een kinda yijo-nò; ki 'nó kjin tsojmi binchaàtsjioò i isò'nde; nga jngood xita, nas'in 'nó kjin tsojmi tjín-la, mikii síikijnakon tsojmi-la.

¹⁶ Tikoaá tsibénojmi jngood-la kjoa xi mangásòn; kitsò-la:

—Jngood k'a jngood xita xi 'nó nchiná, 'nó kjin tsojmi kòjchásòn nangui-la. ¹⁷ Xita jè, kisikitsjeèn; kitsò: “¿Mé xi s'iaàn? Tsjin-na nánda kinchaàxkoá tsojmi-na.” ¹⁸ K'ée kitsò: “Jyee be mé xi s'iaàn. Síikixòña ni'nga-na, ikjoàn kindaa-isa xi isa iì kjoàn; yaá kinchaàxkoá yije kóhojtín tsojmi xi kòjchá-na ko xi tjín-na. ¹⁹ Ikjoàn xán-la yijo-na: Kjin tsojmi 'nchaxkó-na. Kjin nó koma-la; síikjáya, kókjeen, skiaa, síits-jakoaá isò'nde.” ²⁰ Tanga jè Nainá kitsò-la: “Ji xi xita tònò 'mì-lè, nitjen jè, kiyá-né. Tsojmi xi 'nchaxkó-lè, ¿yá ts'e koma?” ²¹ K'oaá s'in mat'in jñà xita xi tà tsojmi ts'e yijo-la bincháxkó koa mitsá xita nchiná nga nguixkon Nainá.

Kós'in síkindá Nainá jñà xi ixti-la ma
(Mateo 6:25-34)

²² Nga komà iskan Jesús kitsò-la xita xi kota'yàt'aà-la:

—Koií k'oa xan-nò: ki makájno-nò mé tsojmi xi chjinee nga síjchá yijo-nò kò mé nikje xi chikjá. ²³ Isaá 'nó tse chji-la nga titsajnakoaán i isò'nde koni jñà tsojmi xi ma chine. Tikoaá yijo-ná, isaá 'nó tse chji-la koni jñà nikje xi chikjá.

²⁴ Chítsejèn-la jñà nchraá; mi jngood 'beé, mi nijin bincháxkó, tsjin-la kaxa nojmé, tikoá tsjin-la ni'nga; tanga jè Nainá tsjá-la tsojmi xi kine. jñò, isaá 'nó chji-nò mi k'oaá-ne koni jñà cho xi tijnajin isén! ²⁵ Jñò, nas'in takó 'nó síkájnoò, ni itsé koma síkatonè-là nachrjein-nò koni s'in tjindaa-la Nainá. ²⁶ Tsá mikii ma-nò níkitasòn kjoa xi chiba tjín, mé-ne nga jè níkájno-nò kjoa xi isa chjá tjín.

²⁷ Chítsejèn-la naxó lirio, kó s'in majchá; mikii síxá, mikii ma-la faña nikje; tanga 'an, k'oaá xan-nò, ndaa tsà jè Salomón xi

xitaxá ítjòn tsibìjna nga 'nó xita jeya, mi k'oaá kjoàn nikje tsohòkjá koni kjoàn jñà naxó. ²⁸ Nainá, k'oaá s'ín ndaa kjoàn s'ín xka ijñá, xi jngod naxrjein títsajnakon kò xi ma nchijòn kotsjòojìin ni'ín. Jñò xi xita 'mì-nò xi mikii ndaa mokjeifn-nò, za mitsà isa nì-ton tsjá-nò Nainá nikje xi mochjeén-nò nga chikjá? ²⁹ Jñò, kì níkjáno-jèn; kì bixón-jèn: “¿Mé xi chjineé; mé xi s'ioaá?” ³⁰ Ngats'ii xita isò'nde, k'oaá tjín tsojmi xi ótsji, tanga jñò, tíjnaá-nò Na'èn xi Nainá; jyeé tíjiin-la nga kotjín tsojmi xi mochjeén-nò. ³¹ Jñò, tñchátjìjò kjoa ts'e Nainá koni s'ín otíx-oma; ngats'ii tsojmi xi mochjeén-nò tíkooá tjoesòn-nò.

Tsojmi xi 'nó tse chjì-la ngajmii

(Mateo 6:19-21)

³² Jñò, xi ndí orrè-na xan-nò, kì tsakjòon-jèn; k'oaá s'ín kiskoòsòn-la Nainá nga jñò kotixomakjò yá ñánda tíhotíxoma Nainá. ³³ Tatjnaá tsojmi xi tjín-nò; tjii kjotjò-là jñà xita xi mochjeén-la; k'e nga tsá k'oa's'ín s'een, k'oaá ngaya-la koni tsá nchisakó ngajo-nò chijtsa ton ján ngajmii xi mikii majchínga; sakò-nò tsojmi xi 'nó tse chjì-la ján ngajmii yá ñánda mikii kjoehet'aá, mikii bijchó chijé, tíkooa mikii síkje cho kixo. ³⁴ Yá ñánda kíñchajtíon tsojmi-nò, tíkooa yá síkítsjeèn injima-nò.

Chì'nda xi ndaa títsajnaandaá

³⁵ Ndaa títsajnaandaá nga síkitasòn-la Na'èn-ná koni jngod xita xi ndaa tíkjá xin-cho-la kò ndaa títi ni'ín-la. ³⁶ K'oaá s'ín ndaa títsajnaakoon koni jñà xita chì'nda xi nchikoña-la nei-la xi s'eí kòfi ñánda kòbixan xita, mé-ne k'e nga kjoif-ne, nei-la ni'ya kíchja, síkjane xotjoa ni'ya, íkjoàn skíx'a-la. ³⁷ Mé tà ndaa-la jñà xita chì'nda xi títsajnakon k'e nga kjoif-ne nei-la. Xi okixi, k'oaá xán-nò, jè sobá nei-la skoé níkje ot'aá-la nga kòot'aá koo síkítsajnat'aá ímixa-la, íkjoàn síkjèn. ³⁸ Mé tà ndaa-la jñà chì'nda xi kòs'ín títsajnakon nas'ín jye íjchò osen nitjen, nas'ín jye nchrohós'e isén nga kjoif-ne nei-la. ³⁹ Tjiiin-nò tsá jngod nei-la ni'ya sijiin-la mé hora kjoif xita chijé nga síkchijé-la, kíjnakon-né nga mikii tsjá'nde nga kochijé-la. ⁴⁰ Jñò, k'oaá tíj'ín títsajnaandaá; 'an xi Kí'ndí-la Xita xan-la yijo-na, kjoif jngod k'a k'e nga mikii títsachiña kjoaa.

Chì'nda xi mì ndaa s'ín

(Mateo 24:45-51)

⁴¹ Pedro kiskòngui, kitsò:

—Na'èn, jè kjoa mangásòn xi tinokjoi, za tà jiiin xi otí'mì-nájen, a xi kóhotjín xita?

⁴² Kitsò Na'èn-ná Jesús:

—K'oaá xán-nò yá-né xi chí'nda kixi xi tjín-la kjoachjine nga jè nei-la síkijna'nda jñà chí'nda-la xi i'nga xi ya síxá ni'ya-la mé-ne nga k'e kíjchò chíba-la, síkjèn chí'nda xíkjin. ⁴³ Mé tà ndaa-la jè chí'nda xi k'oa's'ín ndaa tísíkitasòn k'e nga kjoif-ne nei-la. ⁴⁴ Okixi xi xan-nò, nei-la chí'nda jè, jè síkijna'nda yije tsojmi xi tjín-la. ⁴⁵ Tanga tsá jè chí'nda jè kítsò nga kòkò injima-la: “Nei-na, kjin naxrjein kochrjein-la nga kjoif-ne.” Íkjoàn koiits'ia nga skaàn-kò chí'nda x'ín xíkjin, tíkooa k'oeé-la jñà chí'nda íchjín; kòkjen, kooa skoí, kooa koch'i. ⁴⁶ Chí'nda jè, kjoif-ne nei-la jè naxrjein kò jè hora k'e nga mikii tíkoña-la. 'Nó tse kjo'in tsjá-la; yá síkijnajjín-la ñánda títsajna xita xi mikii mokjeifn-la.

⁴⁷ Jè chí'nda xi jye ndaa tíjiin-la mé xi mejèn-la nei-la, tanga mikii bijnandaá, tíkooa mikii síkitasòn koni s'ín síjé nei-la, koií jé xi koma-la nga 'nó kjoa-la nei-la. ⁴⁸ Tanga tsá jè chí'nda, tsá mikii tíjiin-la nga kjo'in tjín-la kjoa xi ch'o tjín, isaá chíba kjo'in s'e-la. Jè xi tse kítoé-la, isaá tse síjé-la; tíkooa jè xi tse kíngatsja, tíkooa isaá tse síjé-la.

Mé xi koma yá ni'ya-la xita xi jè ngatjì-la kjoa ts'e Jesús

(Mateo 10:34-36)

⁴⁹ Koni jngod ni'ín xi oká tjé kò síki-jne-ngui xi tsjeé, koií xá j'i-na í it'aá nangui nga kjoaxin-la jé-la xita mé-ne nga kotsjeé-ne. Tsí mejèn-na tsá jye tíbitasòn. ⁵⁰ K'oaá s'ín tíjné-na nga tse kjo'in kotojñaá; jtsí ndaa makájno-na skanda k'e nga kí-tasòn! ⁵¹ ¿A k'oaá s'ín níkítsjeèn nga jè kjoa xi j'iiikooa nga 'nchán kítsajna xita? Majín, xán-nò, kjoasí kítsajnajjín jè ngatjì-la kjoa ts'an. ⁵² Mats'ia-ne skanda i'ndeí kóni nga fi-isa naxrjein, k'oaá ngaya-la tsá 'òn ma xita xi títsajna nga jngod ni'ya, jòya koma; xi ján ma-ne skaàn-kjòokò xi jò ma-ne, jñà xi jò ma-ne skaàn-kò xi ján ma-ne. ⁵³ Jò skoya s'e. Na'èn-la, kondra-laá koma jè kí'ndí-la; kooa jè kí'ndí-la, kondra-laá koma na'èn-la; nea-la, kondra-laá koma tsòti-la; jè tsòti-la kondra-laá koma nea-la;

nachíya-la, kondra-laá koma jè kja'nda-la; jè kja'nda-la kondra-laá koma nachíya-la.

Seña ts'e nachrjein

(Mateo 16:1-4; Marcos 8:11-13)

⁵⁴ Jesús tikoá kitsò-la jñà xita xi kjin ma-ne:

—K'e nga 'yaà nga nchrobá ifi, bixón-nò: “Jtsí k'oa.” K'oaá s'in bitasòn. ⁵⁵ K'e nga 'ba tjo tsjè, bixón-nò: “Ndobá kotsjè.” K'oaá s'in bitasòn, matsjè-né. ⁵⁶ Jñò, xita xi jò ma isén-nò! Maá-nò chitsejèn-là kó choòn it'aà ngajmii kò it'aà nangui, koa, zmé-ne nga mikii ma-nò 'nè kindá mé kjoa xi tíma jñà nachrjein xi titsajnaà?

Mé xi komat'iaán tsà mikii niton kindaàjün-koá kondra-ná

(Mateo 5:25-26)

⁵⁷ 'Zmé-ne nga mì tà jñò bindaàjün-là xinguiòo nga kàtakixiya kjoa xi tjin-nò?

⁵⁸ K'e nga onguiò ján nguixkon xitaxá kò kondra-lè, tinchátsji'nde-la ya iya ndiyá mé-ne nga koma jchibandaà-nò nga mì ya kjiko-lè it'aà ts'e xitaxá koa jè xitaxá mì ya siingatsja-lè it'aà ts'e policia koa jè policia nga mì ndayá skinis'en-lè. ⁵⁹ K'oaá xan-lè, mikii koma kitjoo-ne ndayá skanda k'e nga kichjiti yijo-lè nga yije xi sijjé-lè xitaxá.

13

Mé xi koma tsà mikii sikájno jé-la jñà xita

¹ Tijnà-ne nachrjein koi, ijchò xita xi tsi-bénojmi-la Jesús nga jè Pilato tsatixá-la xita nga taña kisik'en-kjoò cho kò xita Galilea k'e nga nchitsjá-la kjotjò Nainá. Kisikátjijiin jni-la cho kò ts'e xita.

² Kiichja Jesús, kitsò:

—Jñò, za k'oaá s'in nikitsjeèn nga isaá tse jè tjin-la jñà xita Galilea nga k'oas'in komat'in? ³ Majin, xán-nò; tsà mikii sikájnoò jé-nò nga mì tì jé kinchátsji-nò, jñò, kiyá yije-nò. ⁴ K'e nga k'en jñà xita xi chrj'oòn jàn ma-ne xi kiskaànè chrjó ts'e torre Siloé, za k'oaá s'in nikitsjeèn nga isaá tse jè tjin-la xita koi nga kos'in komat'in, mì k'oa-ne koni ngats'iù xita xi tjin ján Jerusalén? ⁵ Majin, xán-nò; tsà mikii sikájnoò jé-nò nga mì tì jé kinchátsji-nò, jñò, tikoá kiyá yije-nò.

Kjoa xi mangásòn-kjoò yá iko xi mikii ojà-la toò

⁶ Jesús tikoá tsibénojmi jngòò-la kjoa xi mangásòn. Kitsò-la:

—Jngòò xita xi kijna jngòò-la i'nde ñanda tjin-la toò uva, yaá títjejiin jngòò-la yá toò iko. Xita jè, j'iù katsejèn-la tsà yijà-la toò, tanga nimé kisakò-la. ⁷ K'eé kitsò-la jè xita xi tjin'nda: “Kó jàn nó nga f'iù katsejèn-la yá jè, tsà yijà-la toò. Tanga nimé tjin-la. Tichásoin. Nanguii tsíksits'on.” ⁸ Jè xita xi tjin'nda kitsò: “Na'èn, tikijna-la nguì jngòò nó-isa. Sikòn-la, siixan-ngui-la ni'nde nga jngòò itjandi; ikjoàn kingui-la tjé'nde. ⁹ Tsà koiù nachrjein-la, kjoa-la toò nó xi nchrobá; tsà majin, komaá iskan kichásoin.”

K'e nga jè Jesús jngòò chjoón kisindaà-ne nachrjein nikjáya

¹⁰ Jesús, k'e nga tihokóya jngòò ni'ya ingo sinagoga ts'e xita judío, jè nachrjein nikjáya, ¹¹ ya tjiná jngòò chjoón xi jye kò chrj'oòn jàn nó tjiná nga xk'én. Jngòò inijma ch'o-la neij tsítsit'in koa mì xó kii ma osijna kixi. ¹² Jesús, k'e nga kijtsee, kiichja-la, kitsò-la:

—Chjoón, jyeé ndaa-ne ch'in xi tjin-lè.

¹³ Ikjoàn tsohósòn-la tsja; jè chjoón, nitóon kjòkixi jngòò k'a-ne, ikjoàn kitsjaà-la kjondaà Nainá. ¹⁴ Tanga jè xita sko-la ts'e ni'ya ingo sinagoga kòjtí-la nga jè Jesús kisindaà-ne chjoón jè, koiù kjoa-la nga nachrjein nikjáya; kitsò-la jñà xita xi titsajna:

—Joòn nachrjein tjin nga ma maxá; jñà nachrjein koi komaá kjinchrobà nga kondaà-nò, tanga mikii tjí'nde jè nachrjein nikjáya.

¹⁵ K'eé kiichja Na'èn-ná Jesús, kitsò:

—Jñò, xi jò ma isén-nò. Jè nachrjein nikjáya, za mì chjinda'ño-jèn nchraja-nò kò búrró-nò nga nachrjenguiòò ni'nga nga ongui nik'ioò nandá? ¹⁶ Kò jè chjoón jè, xi tsòti-la Abraham, jyeé kò chrj'oòn jàn nó tjin-la nga jtít'aà'ño-la xita neij. Za mì koma tjánda'ño nas'in jè nachrjein nikjáya?

¹⁷ K'e nga jye okitsò Jesús, tà kjòsobà-la ngats'iù xita kondra-la tanga jñà xita naxandá kjòtsja-la koni s'in tjin kjoxkòn xi 'ño jeya tís'in Jesús.

Kjoa xi mangásòn-kjoò xojmá mostaza

(Mateo 13:31-32; Marcos 4:30-32)

¹⁸ Jesús kitsò:

—¿Mé xi k'oas'ín mangásòn-kjoò koni s'ín otíxoma Nainá? ¿Mé xi siingásòn-kjoaá? ¹⁹ Jè mangásòn-kò koni kji xojmá mostaza; k'e jngòò xitá bítjejiìn nangui-la, ikjoàn bisò, ma'nga; jñà nise xi tjíma i'ngaá, bíndaà'a tjé-la jñà chrja-la yá.

Kjoa xi mangásòn-kjoò na'yo san
(Mateo 13:33)

²⁰ Jjngòò k'a kiichja Jesús, kitsò:

—¿Mé xi siingásòn-kjoaá koni s'ín otíxoma Nainá? ²¹ K'oaá ngaya-la koni jè na'yo san, k'e nga jngòò chjoón síkájiiìn jàn chiba skoan inchrájin, masan yije-né kóhokji na'yo.

Xotjoa xi 'nchrèya kji
(Mateo 7:13-14, 21-23)

²² Jesús, nga tífi ján ndiyá Jerusalén, kjìn naxandá jahato nga tsakóya, naxandá xi jtobá kjoàn kò xi ii kjoàn. ²³ Jngòò xitá xi kiskònangui-la, kitsò-la:

—Na'èn, ¿a chibaá ma xitá xi kochrekajiiìn kjo'in Nainá?

Jè, k'e'é kitsò:

²⁴ —T'een-là kjo'niò yijo-nò nga kitjás'een jè xotjoa xi 'nchrèya kji. K'oaá xán-nò: kjìn xitá komejèn-la kjoahas'en tanga mikii koma kjoahas'en. ²⁵ K'e nga jè nei-la ni'ya kòsítjen nga kiichjoajto xotjoa ni'ya, jñò, tsà nditsiaán titsajnaá, k'e'é kíts'iaa nga kijnókjooa, kixón: “Na'èn, chí'a-nájen xotjoa ni'ya.” Jè nei-la ni'ya kitsò-nò: “Mikii bekkon-nò nánda-ne tsajòn.” ²⁶ K'e'é kíts'iaa nga kixón: “Taánaá chichiko-lèjen, tikoáá taánaá ki'yòko-lèjen, tikoáá yaá nditsin-nájen tsakoóyi.” ²⁷ Tanga jè, tà kitsò-nò: “K'oaá xan-nò, mikii bekkon-nò nánda-ne tsajòn. ¿Tinchat'aaxin-ná ngats'ioò xi ch'o 'nè!” ²⁸ Yaá jchihindáyaa, tikoáá sijts'ioònd ni'niònd k'e nga jchaxkoònd jè Abraham, Isaac, Jacob, ngats'ii xitá xi kiichja ngajo-la Nainá nga ya títsajna nánda tíhotixoma Nainá, koa jñò, xìn i'nde síikasén-nò Nainá. ²⁹ Kjoii-ne xitá xi kjinchrobà-ne nga níjòn chrjangui-la isò'nde xi kítsajnat'aá imíxa nga kokjen nánda tíhotixoma Nainá. ³⁰ I'nde, tjín xitá xi títsajna-tjinguí, nga koma iskan jñà kítsajna ítjòn; tikoáá tjín xitá xi títsajna ítjòn i'nde, k'e nga koma iskan, jñà kjoehet'aà-ne.

K'e nga jè Jesús kiskindáyakeè naxandá
Jerusalén

(Mateo 23:37-39)

³¹ Tjìe-ne nachrjein ijchò i'nga xitá fariseo nánda tjína Jesús, kitsò-la:

—Tisit'aà xìn, jè Herodes mejèn-la síik'en-lè.

³² Kitsò Jesús:

—Tanguió, kot'in-là xitá maña jè: “I'nde i kò nchjòn-lè k'oaá s'iaàn: kochrekajnaá iníma ch'o-la neii xi tjíiin iníma-la xitá, tikoá siindaà-na xitá xi xk'én; skanda k'e kijchò nachrjein nga kjoehet'aà xá-na.”

³³ K'oaá s'ín koma i'nde, nchjòn-lè kò jngui-le, kàtji-isa ndiyá-na. Mikii ndaa tjín nga jngòò xitá xi chja ngajo-la Nainá, xìn-t'aà kiyá-la naxandá Jerusalén.

³⁴ Jñò xi xitá naxandá Jerusalén tsajòn xi mik'eèn xitá xi chja ngajo-la Nainá, kò binè ndajo jñà xitá xi Nainá síkasén-nò! ¿Kjìn k'a kjòmejen-na nga tsibixkóya ixti-nò koni s'ín xa'nda nga binguí jngaá-la jñà ixti-la; tanga jñò, mikii kòkjeiin-nò! ³⁵ Chítsejèn-là ni'ya-nò nga jye tsjein-takònd Nainá; k'oaá xán-nò nga mi tí kiì jchaxkoònd-ná skanda k'e nga kijchò nachrjein nga kixón: “¿Mé tà ndaa-la jè xi nchrobá ngajo-la Nainá!”

14

Kós'ín komá k'e nga kisindaá jngòò-ne xitá
Jesús xi ch'in chjón-ndá tjín-la

¹ Jngòò k'a jngòò nachrjein níkjáya, Jesús kiì kjèn ni'ya-la jngòò xitá sko-la jñà xitá fariseo; jñà xitá koi, nchisikinda mé kjoa xi s'iiin Jesús. ² Tikoá yaá tjína nguixkon Jesús jngòò xitá xi ch'in chjón-ndá tjín-la (jñà xitá xi nandá sinchá indso'ba). ³ Jesús kiskònangui-la jñà xitá chjine xojon ts'e kjotixoma-la Nainá kò xitá fariseo, kitsò-la:

—¿A tjí'nde-né nga sixkii-lá xitá jè nachrjein níkjáya, a xi majin-né?

⁴ Tanga jñà xitá koi, mikii kiichja, tà jyò tsibitsajna. Tanga jè Jesús kiskoé xitá jè, kisindaà-ne, ikjoàn kisikasén-ne ni'ya-la.

⁵ K'e'é kitsò-la jñà xitá koi:

—Jñò, tsò búrró-nò, kò tsà nchraja-nò kixoya jngòò ngajo, ¿a mitsà niton kijnachrje-nò nas'ín nachrjein níkjáya?

⁶ Jñà xitá fariseo, ní tí mé 'én kiichja-ne.

Xitá xi faajiiin íxile xi jncha ítjòn

⁷ Jesús, k'e nga kijtseè jñà xitá xi xó kinkjoà-la nga nchifaajiiin íxile ts'e xitá ítjòn

ya it'aà ímíxá, tsibénojmi jngodò-lá kjoa xi mangásòn, kitsò-lá:

⁸—Tsà xó kinókjoa-lè ya ni'ya ñánda tjin s'eí nga xita bixan, mikii ya bijnasoin íxile ts'e xita ítjòn, tsà koi nachrjein-lá tjin òjngodò-isa xita xi 'nó ítjòn koni ngaji, xi tikoá xó kànokjoà-lá; ⁹ jè xita xi xó káchja-nò kítso-lè: “Tji'nde-lá xita jè nga kátjina.” Ngaji, kosobà-lè nga k'eiú íxile kijnasoin ñánda fehet'aà-ne. ¹⁰K'e nga xó kinókjoa-lè, yaá tijnasoin íxile xi fehet'aà-ne mé-ne k'e nga kjoíú jè xita xi xó káchja-lè, kítso-lè: “Amigo, tijnat'eii ímíxá ñánda síjna íxile ítjòn.” Ngaji, skoexkón-lè xita xi taña titsajnat'aà ímíxá. ¹¹Jè xita xi 'nga síkjna yijo-lá, isaá nangui kijná; jè xi nangui síkjna yijo-lá, isaá 'nga kijná.

¹²Jesús, tikoáá kitsò-lá jè xita xi xó kiichja-lá:

—K'e nga xó kinókjoa-lá xita nga kichikojii nga nchisen, o nas'in nguixòn, ki jña nokjoá ítjòn-lá amigo-lè, 'ndsi, xita xinguii, ni jña xita indii ni'ya-lè xi xita nchiná, mé-ne nga jña xita koi, tsà koi nachrjein-lá k'oaá tis'in kichja ngajo-lè nga kojndà-ne. ¹³Tà saá k'e nga s'eí s'iin, jña tjinókjoa ítjòn-lá xita ima, xi tsjin tsja, xi mikii ma fi, kó xi mikii tsejèn-lá. ¹⁴Ngaji, k'e nga k'oaás'in s'iin, ndaá s'e-lá iníma-lè nga jña xita koi mikii koma sijjndá ngajo-lè; tanga ngaji, k'ee kochjif ngajo-lè k'e nga kjoaáya-lá jña xi xita kixi.

Kjoa xi mangásòn ts'e xita xi kjèn s'eí
(Mateo 22:1-10)

¹⁵K'e nga kii'nchré jngodò xita xi ya taña titsajnat'aà ímíxá, kitsò-lá Jesús:

—Jé mé tà ndaà-lá jè xita xi kokjen ya ñánda tihotíxoma Nainá!

¹⁶K'ee kitsò Jesús:

—Jngodò xita, xi s'eí tsibfjna, kjin xita kiichja-lá. ¹⁷K'e nga íjchò hora-lá nga jye kokjen xita, kisikasén chi'nda-lá nga kii kichja-lá jña xita xi xó kinókjoà-lá, kitsò-lá: “Nchrobá, jyeé tíjndaá yije.” ¹⁸Ngats'iú xita kisijé kjoa nijcháat'aà. Kitsò jè xi ítjòn: “Mi-la kii koma kjián; jngodò nangui jye kòhotse; mochjeén-né nga kjián katsejèn-lá; kitsi'bà-lè, tije-lá takoin, mikii kjián.” ¹⁹Jè xi jngodò kitsò: “An, 'òn nga nchraja xi bínchi jyeé kòhotse; mejèn-na kjián kat'aà tsà ndaá síxá; kitsi'bà-lè, tije-lá takoin, mikii kjián.” ²⁰Xi jngodò, k'oaá ti

kitsò: “An, saá jye kòbixan, koi kjoa-lá nga mikii koma kjián.” ²¹K'e nga j'i-ne chi'nda jè, tsibénojmi yije-lá nei-lá ngats'iú kjoa koi. Jè nei-lá ni'ya, kòjti-lá; k'ee kitsò-lá chi'nda-lá: “T'in nitojin ján nditsin, kòhokji iya ndiyá-lá naxandá; nchrohókoji yije xita ima, xi tsjin tsja, xi mikii ma fi, kó xi mikii tsejèn-lá.” ²²Chi'nda jè, nga komà iskan kitsò: “Na'èn, jyeé kòbitasòn yije koni s'in kò'mi-ná, tanga tjin-isa i'nde.” ²³K'ee kitsò jè nei-lá chi'nda: “T'in kòhokji ndiyá teé, kó ndiyá ítjji; nchrohókoji xita; k'ónó t'en-lá nga kátjahas'en mé-ne nga kátatsee ni'ya-na. ²⁴K'oaá xán-nò; nijngodò xita xi kichjà ítjòn-lá kokjen-kò-na s'eí-na.”

Mé kjo'in xi singui nga onguítjngui-lá
Cristo

(Mateo 10:37-38)

²⁵'Nó kjin xita tjinui-lá Jesús; kisiká-fayat'aà-lá, kiichja, kitsò-lá:

²⁶—Tsà yá xi mejèn-lá nga 'an kjinchrobà-tjngui-na, tsà jè yijo-lá, tsà na'èn-lá, tsà nea-lá, tsà chjoón-lá, íxti-lá, 'ndse, ndichja, tsà isa tjòkèè mi k'oaá-ne koni 'an, mikii koma nga xita ts'an xán-lá nga 'an kota'yàt'aà-na. ²⁷Jè xi mikii síkitasòn koni jngodò xita xi 'yajen krò-lá, tsà mikii tijnandaá nga sijljeiún kjo'in nga 'an kjinchrobà-tjngui-na, mikii koma nga xita ts'an xán-lá nga 'an kota'yàt'aà-na. ²⁸Jñò, tsà mejèn-nò nga chrjó torre kindaa jngodò, ¿a mitsà ítjòn jchòsòn-lá kó tjin singui chji-lá, a tjin-nò ton xi sindaa yije-ne? ²⁹Tsà koi nachrjein-lá tà jè tàts'en chrjó sijna. Tsà mikii kongásòn yije chrjó, ngats'iú xita xi skoe kijnokeè-né. ³⁰Kítso: “Jña xita koi tsibits'ia nga kiskimùtjen chrjó ni'ya tanga mikii kisikjehet'aà.” ³¹Tsà jngodò xitaxá ítjòn xi mejèn-lá koit's'ia kjoichán nga skaàn-kjoókò xikjin xi ngásòn xitaxá ítjòn, ¿a mitsà ítjòn skòsòn-lá tsà te jmii ma xita-lá, a kichikjoaá-lá nga skaàn-kò tsà kaàn jmii ma xita kondra-lá? ³²Tsà beé-lá ikon nga mikii kichikjoa-lá, tik'ee-ne nga kjiin tijná xitaxá ítjòn xi jngodò, sijkasén xita xi kjoí sijé kjoa'nchán. ³³K'oaá tis'in tjin, ngats'ioò, nita yá-nò xi mejèn-nò nga xita ts'an koma, ítjòn tikitsjeén, a sijngodò-takòn nga síchjaá yije tsojmi xi tjin-nò. Tsà majin, mikii koma nga xita ts'an xán-nò.

Jñà x̄ita xi kota'yàt'aa-là Cristo, k'oáá s'ín ngay-a-là koni naxa

(Mateo 5:13; Marcos 9:50)

³⁴ Jè naxa, ndaa-né; tanga tsà mè tì kiì s̄ijnchra-ne tsojmi, ¿kó tis'ín kochjeén-ne? ³⁵ Mì tì mé chjì-là; mè tì kiì kochjeén-là nangui; mè tì kiì kochjeén-ne koni tjé'nde, tà x̄ixteén-né. ¡Ndaa t̄iná'yaà koni xan-nò!

15

Kjoa xi mangàsòn ts'è paxtò xi kisakò-ne orrè-là

(Mateo 18:10-14)

¹ Jñà x̄ita-là x̄itaxá Roma xi s̄ikíchjítì tsojmi kò jñà x̄ita xi ch'o t̄jín kjoa xi s'ín, ijchò kinchat'aa chraña-là Jesús n̄anda t̄jina, nga mejèn-là kji'nchrè-là. ² Jñà x̄ita fariseo kò x̄ita xi okóya k̄jot̄ixoma-là Nainá xi kiskii Moisés kiichjajno-là Jesús, kitsò:

—X̄ita jè, ndaa óko jñà x̄ita xi ch'o s'ín, t̄jikoáá t̄añaá kjèn-kò.

³ Jesús, k'èé tsibénojmi jngodò-là kjoa xi mangàsòn, kitsò-là:

⁴ —Tsà jngodò x̄ita tsajòn xi t̄jín-là jngodò sindo orrè, tsà chija jngodò orrè-là, ¿a mitsà s̄ikitsajna j̄iìn ijñá jñà xi n̄ijòn kaàn kò chrj'oòn n̄ijòn ma-ne? Ikjoàn k̄joi kátsji jè xi kichijà skanda kó nga sakò-là. ⁵ K'e nga jye sakò-là, tsjaá koma-là; koa'nga kohòsòn chrja-là. ⁶ K'e nga kijchò-ne ni'ya-là, kichja-là amigo-là kò x̄ita indii ni'ya-là, k̄itso-là: “T̄itsjako-ná, jye kàsakò-ne orrè-na xi kichijà.” ⁷ K'oáá xán-nò, k'oáá t̄is'ín isà ndaa s'è kjotsja ján ngajmii it'aa ts'e jngodò x̄ita jè xi s̄ikájno jé-là nga mè tì jé ótsji-ne, mè k'oáá-ne koni tsà n̄ijòn kaàn kò chrj'oòn n̄ijòn ma-ne xi t̄jín-là okixi xi mikii mochjeén-là nga s̄ikájno jé-là.

Kjoa xi mangàsòn ts'è chjoón xi kisakò-ne ton-là

⁸ Tsà jngodò chjoón xi te ma-ne ton-là, tsà chija jngodò ton-là, ¿a mitsà kokà ni'ín, t̄jikoá koticha inga ni'ya-là; ndaa ndaa kohótsji ton-là skanda kó nga sakò-là? ⁹ K'e nga jye sakò-là, kichja-là amiga-là kò íchjin indii ni'ya-là, k̄itso-là: “T̄itsjako-ná, jye kàsakò-ne ton-na xi kichijà.” ¹⁰ K'oáá xán-nò, k'oáá t̄is'ín t̄jín kjotsja nga nguixkòn àkjale-là Nainá k'e nga jngodò x̄ita jè s̄ikájno jé-là nga mè tì jé ótsji-ne.

Kjoa xi mangàsòn ts'è tì xi kichijà

¹¹ Jesús tsibénojmi jngodò kjoa xi mangàsòn; kitsò:

—Jngodò x̄ita xi jò ma ixti-là. ¹² Jè ti xi ma ki'ndí kitsò-là na'èn-là: “Na'èn, t̄jii-ná tsojmi xi 'an kòko-na.” Jè na'èn-là kisijòya yije-là tsojmi xi t̄jín-là, ikjoàn kitsjaà-là. ¹³ Xi jye tsato jò jàn nachrjein, ti jè, n̄itòon tsat̄ijna yije tsojmi-là xi kitjóé-là, kisijngodò ton-là. Ikjoàn kiì jngodò naxandá xi 'nó kj̄iìn kijna. Yaà kisikjeheya yije ton-là nga taxkì kisiko yijo-là. ¹⁴ K'e nga jye kisikjeheya yije ton-là, ya 'nde n̄anda tsibijna, j'ii jngodò kjinchrá 'nò; mè tì mé t̄jín-là xi kine. ¹⁵ K'èé kiì sjé-là xá jngodò x̄ita xi ya 'nde-là naxandá jè. X̄ita jè, kisikasén n̄anda t̄jín-là rancho nga kisikinda chinga. ¹⁶ Ti jè, mejèn xó kine chrjoa najmá xi kjèn chinga tanga mè yá xi tsjá-là. ¹⁷ K'e nga jye kjòndaáya-ne k̄joh̄itsjeén-là kitsò: “¡K̄jìn x̄ita ch̄i'nda t̄jín-là na'èn-na ya ni'ya-là xi ningui-là inchrájin xi kjèn, kò 'an, ijndé, tibiyáa-ná kjinchrá! ¹⁸ K̄jín jngodò k'a-na ni'ya-là na'èn-na; k'oáá xán-là: Na'èn, tseé jé tsohotsjia xi it'aa ts'e Nainá xi t̄jina ngajmii kò it'aa tsiji; ¹⁹ mè tì kiì ok'in-na nga ki'ndí-lè k'oín-ná; k'oáá s'ín jcha-takòn-ná koni tsà jngodò ch̄i'nda-lè.” ²⁰ K'èé tsasit̄jen, kiikon na'èn-là.

T̄ik'èé-ne nga kj̄iìn t̄ifi, jè na'èn-là kijtseèxkon, kjòhimakeé, tsangachikon, ikjoàn kitsobákjá ki'ndí-là, kiskine'a. ²¹ Jè ki'ndí-là kitsò: “Na'èn, tsohotsjia jè xi it'aa ts'e Nainá xi t̄jina ngajmii kò it'aa tsiji; mè tì kiì ok'in-na nga ki'ndí-lè k'oín-ná.” ²² Tanga jè na'èn-là kitsò-là ch̄i'nda-là: “N̄iton nchrobákò nikje xi isà 'nó ndaa kjoàn, t̄ikákjá, t̄ikoa t̄ikjá jngodò tangò jnótsja, tjayaá xoxté ndsoko. ²³ Tanguichjaá jngodò nchrája ki'ndí xi 'nó xiné, t̄ik'eèn. ¡Chjineé, s'èé s'èé! ²⁴ Jè ki'ndí-na, maá-na tsà jyeé k'en, tanga t̄jnakon-né; kichijà-né tanga j̄indej kàsakò-ne. Ikjoàn tsibits'ia s'èi.”

²⁵ Jè ti-là xi ma jchinga, ján t̄isíxá rancho-là. K'e nga j'ii chraña-ne ni'ya-là, kiì'nchrè-là música nga s'èé t̄jín; x̄ita nchitè. ²⁶ K'èé kiichja jngodò-là ch̄i'nda, kiskònangui-là mé xi t̄ima. ²⁷ Jè ch̄i'nda kitsò: “Jè 'ndsì kòf'ii-ne; jè na'èn-lè kàsik'en jngodò nchrája ki'ndí xi 'nó xiné, koif kjoa-là nga ndaa kòf'ii-ne jè 'ndsì.” ²⁸ Jè ti xi ma jchinga, 'nó kòjti-là; majìn-là fahas'en ni'ya; k'èé itjo ni'ya na'èn-là,

tsíbítsi'ba-la nga kátjahas'en ni'ya.
²⁹Kítsò-la na'èn-la: “An, kjò kjìn nó sixá-lè; nìkjé-ne nga mikii sikitasòn-lè; ni saà jngòò ndí tínsò ki'ndí 'biì-ná nga sìtsjakoaa amigo-na. ³⁰Tanga k'e nga kòf'iì-ne ki'ndí-lè xi kisikjeheya tòn-lè, tsojmi-lè, kisikjeheyako íchjín ská; íkjoàn kànik'en jngòò-la nchraja ki'ndí xi 'nò xiné.” ³¹Jè na'èn-la kitsò-la: “Ngaji xi ki'ndí-na xan-lè, íf tijnako kjit'aà-ná; ngats'iì tsojmi xi tjin-na, tsiji-né. ³²Mochjeén-né nga s'eí s'eén mé-ne nga sìtsjakoaa yijo-ná, koi kjoa-la nga jè 'ndsi, jye kòf'iì-ne. Maá-na tsà jyeé k'en tanga tijnakon-né; kichijà-né tanga i'ndeí kàsakò-ne.”

16

Kjoa xi mangásòn ts'e chi'nda xi konachan

¹Jesús tsibénojmí òjngòò-la kjoa xi mangásòn, jñà xita xi kota'yàt'aà-la, kitsò-la:

—Jngòò k'a, jngòò xita nchiná, tijná jngòò-la xita xi síkinda chi'nda. Xita xi kj'eí kii nga nguixkon nei-la nga kitsjaat'in 'én nga tsojmi-la tísikje. ²Jè nei-la, k'eé kiichja-la, kitsò-la: “¿Mé 'én xi tsját'in-lè xita? Tjiì-ná kindá kjoa ts'e xá-lè; mi-la tì kii chi'nda skò-la kijna-ne.” ³Chi'nda jè, k'eé tshóko yijo-la, kitsò: “¿Mé xi s'iaàn? Jè nei-na mì tì kii tsjá-na xá. 'An, mikii chikjoa-na nga sìxákoaa nangui. Masobà-na tsà tòn siijé kjoa. ⁴Jyeé be mé xi s'iaàn mé-ne nga s'e-na amigo xi tsjá'nde-na ni'ya-la k'e nga tjáxin-na xá jè.” ⁵K'eé kiichja òjngòò òjngòò-la jñà xita xi tjen-la tòn ts'e nei-la. Kitsò-la jè xi ítjòn: “¿Kó tjin kitjen-lè ts'e nei-na?” ⁶Xita jè kitsò: “Jngòò sìndò barril asití kitjen-na.” Jè chi'nda kitsò-la xikjín: “Chjóí xojon-lè, tijní, nitòn tindaà òjngòò xi kj'eí xojon xi tà icháte chí-la.” ⁷Íkjoàn kiskònangui-la xi òjngòò, kitsò-la: “Ngaji, ¿kó tjin kitjen-lè?” Xita jè kitsò: “Jngòò sìndò naxá trigo kitjen-na.” K'eé kitsò-la: “Chjóí xojon-lè; tindaà òjngòò xi tà òjòn kaàn chí-la.” ⁸Chi'nda jè, kijtseèkón nei-la nga tjin-la kjoáhtsjeèn nga amigo tshótsji, nas'ín ch'o kis'iin nga kiskòdnachan-la nei-la. Jñà xi mìtsà xita-la Nainá, isaá tjin-la kjoáhtsjeèn kó s'ín ótsji amigo-la xi skoétjò mì k'oaá-ne koni jñà xita xi iseèn tjin kjoáhtsjeèn-la.

⁹K'oaá xán-nò, tikjeén tòn kò tsojmi xi tjin i isò'nde nga kátas'e-nò amigo mé-ne k'e nga mì tì kii kochjeén-ne i isò'nde, ján ngajmii s'e-nò amigo xi skoétjò-nò ya nanda kítsajnaa nita mé nachrjein-ne.

¹⁰Jè xi ndaa síkitasòn jè kjoa xi chiba tjin, tikoaá ndaa síkitasòn jè kjoa xi tse tjin; tanga jè xi konachan kjoa xi chiba tjin tikoaá konachan-né kjoa xi tse tjin. ¹¹Jñò, tsà mì ndaa titsanichjeén tsojmi kò tòn xi tjin isò'nde jè, mikii tjoé-nò kjoa xi ngui ndaa tjin ts'e ngajmii. ¹²Tsà mì ndaa titsanikjeén tsojmi kò tòn xi mì tsajòn-jèn xi Nainá kisingatsja-nò i isò'nde, tikoaá mikii tjoé-nò xi ngui tsajòn ján ngajmii.

¹³Nijngòò chi'nda xi jò koma nei-la nga sìxá-la; tsà jò koma nei-la, jngòò kojtkieè koa jngòò kotsjakeè; jngòò ndaa kjit'aà-la koa ch'o sìkò xi òjngòò. Jñò, tsà kjoa nchiná sìs'in-là, mikii kòs'in-la kjoa ts'e Nainá.

¹⁴Jñà xita fariseo nga tsjakeè tòn, k'e nga kii'nchré ngats'iì kjoa koi, tà tsijnòkèè Jesús. ¹⁵K'eé kitsò-la jè Jesús:

—Jñò, ndaa níkitsajnaa yijo-nò nga nguixkon xita, tanga Nainá, beè inima-nò nga mìtsà kixi kjoa nga ndaa 'nè. Jè kjoa xi jeya síkijna xita, Nainá ochrjekàngui-né.

Kjotixoma-la Nainá xi kiskii Moisés

¹⁶Jesús kitsò-isa:

—Jñà Xojon-la Nainá xi kiskii Moisés kò xita xi kiichja ngajo-la Nainá, jñà tímakjeén xojon koi skanda k'e nga j'ii Juan xi kis'iin bautizar xita. Tjen-ne nachrjein koi, skanda i'ndeí, tínokjoáya 'én ndaa-la Nainá kó s'ín otixoma Nainá. Ngats'iì xita xi mejèn-la kjoahas'en-jiiin nanda tíhotixoma Nainá, binè-la yijo-la.

¹⁷“Nó 'in tjin tsà jè isò'nde kò ngajmii chíja, tanga isaá tà 'nò 'in tjin nga chíja jngòò letra ts'e kjotixoma-la Nainá xi kiskii Moisés. Mikii chíja nita kjé-ne —kitsò Jesús.

Kís'ín tsakóya Jesús it'aà ts'e xita xi tsjiin xikjín

(Mateo 19:1-12; Marcos 10:1-12)

¹⁸—Nita yá-ne xi tsjiin chjoón-la íkjoàn bixan-kò jngòò chjoón xi kj'eí, kjoa chijn-gui tís'ín; tikoaá jè x'in xi bixan-kò chjoón xi kitsjiin x'in-la, tikoaá kjoa chijn-gui tís'ín —kitsò-isa Jesús.

Xita nchiná kò xita imá xi 'mí Lázaro

¹⁹Jesús kitsò:

—Tsiibijna jngòò xit̃a nchiná xi 'nó ndaa kjoàn nikje chj̃i xi tsohòkjá; nachrjein inchiñòn kis'iin s'eí xi taxk̃i 'nó ndaa ma. ²⁰Tikoa tsibijna jngòò xit̃a ima xi Lázaro ki'mi, xi jtsé t̃jín yijo-la. Yaá bijna xotjoa ni'ya-la jè xit̃a nchiná. ²¹Xit̃a ima jè, fahajjìn xó-la j̃nã x̃i-la tsojm̃i xi kine jè xit̃a nchiná nga bixòngui ímixa; tikoáá j̃nã nañá bijchó xó nga tomàjno jtsé-la. ²²K'e nga k'en jè ndí xit̃a ima, j̃nã àkjale-la Nainá kiiko; yaá kisik̃jnat'aà-la Abraham. Tikoaá chaán k'en jè xit̃a nchiná; ikjoàn kishijjìn.

²³Ya 'i'nde ts'e mik'en ñanda nga t̃isik-jeiín kjo'in jè xit̃a nchiná, kiskootsejèn, kijtseèxkon Abraham nga kj̃iìn t̃jina; yaá t̃jnat'aà-la jè Lázaro. ²⁴Xit̃a nchiná, k'eé 'nó kiichja kitsò: “i'Na'èn Abraham, चाहि-मा-तकòन-ना! T̃ikasín Lázaro nga kà-tasika'nchi jnòtsja ya j̃jìn nandá nga kà-tasikijne 'nchán nijen-na; 'nó tse kjo'in t̃isikjiaán i j̃jìn ni'in.” ²⁵Jè Abraham kitsò-la: “Na'èn, tik̃itsj̃iìn k'e nga tsijni isò'nde, 'nó ndaa tsijni. Jè Lázaro, kjo'iín kisik̃jeiín, tanga i'nde, ndaa t̃jina ijndé. Ngaji, kjo'iín t̃inikjeiín. ²⁶K'oaá s'in t̃jín, tikoaá jngòò xajngá j̃nò xi 'nó nanga kija-ikòn mé-ne nga mik̃i koma ján kotot'aà j̃nã xit̃a xi i t̃tsajna; tikoa xi t̃tsajna ján, mik̃i koma kj̃inchròbá ijndé.”

²⁷Kitsò jè xit̃a nchiná: “Na'èn Abraham, 'an bitsi'bà-lè t̃ikasín Lázaro ya ni'ya-la Na'èn-na; ²⁸'òn ma-ne 'ndsé xi t̃tsajna; kàtènojmi-la xi okixi mé-ne nga tikoa mi i kj̃inchròbà-ne i'nde ts'e kjo'in.” ²⁹Abraham kitsò-la: “Xit̃a xinguii, jyeé t̃jín-la xojon-la Moisés kò ts'e xit̃a xi kiichja ngajo-la Nainá; j̃nã kàta'nchré-la!” ³⁰K'eé kitsò jè xit̃a nchiná: “Majin, na'èn Abraham, tsà jngòò mik'en xi jye kijtseè kjo'in kjoì keènojmi-la, s̃ikájno jé-la nga mì t̃i jè kohòtsji-ne.” ³¹Jè Abraham kitsò-la: “Tsà mik̃i 'nchré-la Moisés kò xit̃a xi kiichja ngajo-la Nainá, tikoaá mik̃i kòkjeiín-la nas'in kjoaáya jngòò-la mik'en.”

17

Xit̃a xi bit'in-na nga binchaàtsjiaá jé
(Mateo 18:6-7, 21-22; Marcos 9:42)

¹Jesús kitsò-la xit̃a xi kota'yat'aà-la:

—Kjit'aà nachrjein s'e xit̃a xi koiit'in-na nga k̃inchaàtsjiaá jé, tanga ima-xó-ne jè xit̃a

xi koiit'in. ²Isaa-la ndaa koma tsà singui'nó jngòò ndajo natsi's'in, ikjoàn s̃ikatjen-j̃iìn ndáchikon, mé-ne nga mì jè sk̃inj̃iìn-ne ndí xit̃a xi mochjeén-la nga kòkinda. ³T'een kinda yijo-nò!

“Tsà jè xinguii ótsji jé xi kondra tsiji, t̃inókjoa-la nga kàtakixi; tsà s̃ikájno jé-la nga mì t̃i jè kohòtsji-ne, t̃ijchàat'aà-la. ⁴Tsà itoò k'a nga jngòò nachrjein ótsji jè xinguii xi kondra tsiji, kò tsà s̃ikájno jé-la kò tsà itoò k'a nga jngòò nachrjein kjoìkon-lè, kitsò-lè: “Mì t̃i k̃i k'oa s'in-na”, tsà k'oa kitsò-lè, t̃ijchàat'aà-la.

K'e nga mokjeiín-na it'aà ts'e Jesús

⁵J̃nã xit̃a xi tsibixáya-la Na'èn-na Jesu-cristo kitsò-la:

—T̃isiko-nájen mé-ne nga isa 'nó ndaa kòkjeiín-najen it'aà tsiji.

⁶Jè Na'èn-na k'eé kitsò:

—J̃nò, tsà tà okji kòkjeiín-nò koni kji xojm̃a mostaza nga jtsé kji, komaá k'oín-là yá xanchroò jè: “Chj̃ineyi yijo-lè, ikjoàn ya kàtatjen-j̃iìn ndáchikon”; jè yá, k'oaá s'in s̃ikitasòn-nò.

Xá-la chi'nda

⁷J̃nò, tsà t̃jina jngòò-nò chi'nda xi kàfi s̃ikínchi nchraja, o xi kàfi ka'ndá t̃indsó, k'e nga kjoì-ne nga kàfi síxá, ja k'oín-là: “T̃ijni, t̃jnat'eì ímixa”? ⁸Majin, a mìtsà t̃a sa k'oín-là: “T̃indaà-nà tsojm̃i xi kòkjen; t̃ixkóngui nikje-lè; tiya-nà tsojm̃i xi kòk-jeen kò xi sk̃iáa. K'e nga jye kjoè koma, ikjoàn t̃ichi kò t̃ioji j̃i.” ⁹Jè nei-la, tikoaá mik̃i tsj̃á-la kj̃onndaà chi'nda-la nga ndaa kàsikitasòn jè xá xi kàsit'in-la; mìtsà tsò-la: “Ndaà chj̃i-lè.” ¹⁰Tikoaá j̃nò, k'e nga jye nikitason yije xá xi tsj̃á-nò Nainá, k'oaá tixón: “Ngajen, taxk̃i chi'nda-nájen, tà jè kànikitason-jen koni s'in ki'mi-nájen.”

Kós'in komá k'e nga jè Jesús, te xit̃a kisin-daà-ne xi t̃ibindojno chrjoa yijo-la

¹¹Jesús, k'e nga t̃ifi ján naxandá Jerusalén, jahato ya nangui Samaria kò Galilea. ¹²K'e nga jahas'en-j̃iìn jngòò ndí naxandá xi jtabá kji, te xit̃a kiskaajjìn ya iya ndiyá xi t̃ibindojno chrjoa yijo-la; kj̃iìn chincha-ne ¹³nga 'nó kiichja kitsò:

—iJesús, Maestro, चाहिमा-तकòन-नाjen!

¹⁴Jesús, k'e nga kijtseè, kitsò-la:

—Tanguiò, takò-là yijo-nò jè no'mi.

K'oaá s'ín komà, k'e nga nchifi-ne, kjòt-sjeè-ne yijo-la ch'in xi tjin-la. ¹⁵ K'e nga kijtsee yijo-la nga jye kjòndaà-ne ch'in xi tjin-la, jngòd-ne xi inchrobà jngòd k'a-ne; 'nó kiichja nga kitsjaà-la kjondaà Nainá. ¹⁶ Tsasèn-xkó'nchit'aà-la Jesús skanda it'aà nangui, nga kitsjaà-la kjondaà. Xita jè, Samaria i'nde-la. ¹⁷ Jesús kitsò-la:

—¿A mìtsà te ma-ne xi kòmatsjeè-ne ch'in-la? Jnà xi ñijaàn, ¿ñánda títsajna?

¹⁸ ¿A tà jè tà jngòd xita xi xin nangui-la kànchrobà jngòd k'a-ne nga tsjá-la kjondaà Nainá?

¹⁹ Jesús kitsò-la xita jè:

—Tístjijn, t'in-ne; koi-né nga mokjeiín-lè nga kòmandà-ne.

K'e nga jcha-la kó s'ín kotixoma Nainá

(Mateo 24:23-28, 36-41)

²⁰ Jnà xita fariseo kiskònangui-la Jesús, kitsò-la:

—¿Kjé-né nga jcha-la kó s'ín kotixoma Nainá?

Jesús kitsò-la:

—Koni s'ín otixoma Nainá mìtsà tsejèn jcha-la. ²¹ Mìtsà yá xi kitso: “Íf tjna ijndé”, ko “Ján tjna ján”; nga jyeé tijnajijn-nò kó s'ín otixoma Nainá.

²² Jesús, kiichja-isa; kitsò-la xita xi kota'yàt'aà-la:

—Kijchò nachrjein k'e nga komejèn-nò jchaxkòon-ná nga jye kótijnajijn-nò 'an xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijo-na, tanga nachrjein jè, mìkii jchaxkòon-ná. ²³ K'oaá kitso-nò xita: “Chítsejèn-là ijndé, chítsejèn-là ján.” Tanga kì kii mokjeiín-nò, tikoá kì kii onguítjngui-là nas'ín k'oa kitso-nò. ²⁴ Koni ma ni'ín ch'on k'e nga ote, ma isèèn kó okji nga jngòd itjandii, k'oaá s'ín koma k'e nga kijchò nachrjein nga kjoiaa jngòd k'a xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijo-na. ²⁵ Tanga 'an xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijo-na, ítjòn, tse kjo'in silkjaán; jnà xita xi tjin nachrjein i'ndeí, kochrjekànguií-na.

²⁶ Koni s'ín komà jnà nachrjein ts'e Noé, k'oaá ts'ín koma jnà nachrjein k'e nga kjoiaa jngòd k'a 'an xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijo-na. ²⁷ Xita, tsakjèn, kits'ií, chixàn íchjá kò íchjín skanda jè nachrjein nga jahas'en ni'ya chitso jè Noé, ikjoàn j'ii jtsí xkón, yáá jyehesòn yije xita kóhótjín. ²⁸ K'oaá ts'ín komà nachrjein ts'e Lot [xita xi tsinií kitsò-la Abraham]. Jnà xita tsakjèn, kits'ií, tsatse tsojmi, tsatfjna tsojmi, tsibítje tsojmi,

tsibíndaà ni'ya; ²⁹ tanga jè nachrjein nga itjojiín jè Lot yá naxandá Sodoma, ts'a jtsí ni'ín xi ngajmií inchrobà-ne xi nguí chijo azufre, yáá jyehesòn yije xita kóhótjín. ³⁰ K'oaá s'ín koma jè nachrjein k'e nga 'an kítjojen jngòd k'a xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijo-na.

³¹ Jè xi tijnasò'nga ni'ya-la, kì tì kii nchrobájen-ne nga skoé tsojmi xi 'ncha ni'ya-la; tikoá jè xi tsísxájiín nangui-la kì tì kii nchrobá-ne ni'ya-la. ³² Tíkítsjeèn koni s'ín komàt'in chjoón-la Lot. ³³ Nita yá xita xi mejèn-la kochrjetji yijo-la nga mì mé kjo'in sakò-la, tà saá sùichija-né kò kjo'in kijnajijn; tanga jè xi tijnandaà nga tsjá yijo-la, jè-né xi kítjokájiín kjo'in nga it'aà ts'an ndaa kjna.

³⁴ K'oaá xan-nò, jè nitjen k'e nga okoma, tjin ni'ya ñánda jò xita kjoiodsòn nachan, jngòd tjámítjen nga kjiiko Cristo, xi jngòd síjna-né nga kjo'in s'e-la. ³⁵ Tikoá tjin ni'ya ñánda jò íchjín nchi'o na'yo, jngòd tjámítjen nga kjiiko Cristo, xi jngòd síjna-né nga kjo'in s'e-la.

³⁶ Jò xita xi nchisíxángui rancho-la, jngòd tjámítjen nga kjiiko Cristo, jè xi jngòd sasíjna-né nga kjo'in s'e-la.

³⁷ Jnà xita kiskònangui-la Jesús:

—¿Ñánda-ne nga k'oas'ín koma Na'èn?

Jesús kitsò-la:

—Ya ñánda kijna cho k'en, yáá kítsajna-jtín jnà líké.

18

Kjoa xi mangásòn ts'e chjoón ka'àn kò xitaxá ts'en

¹ Jesús tikoá tsibénojmi jngòd-la kjoa xi mangásòn nga mochjeén-né nga mikii síjndaajnaa inijma-ná; nachrjein inchjòn kínókoat'aà-lá Nainá. ² Kitsò-la:

—Jngòd naxandá ñánda tjna jngòd xitaxá xi mikii beèxkón Nainá tikoá mikii beèxkón xita xi kjeíí. ³ Tija-ne naxandá jè, tjna jngòd chjoón ka'àn xi f'íkòon kjit'aà xitaxá jè nga tsò-la: “Tindaajijn-ná kjoa ts'e kondra-na.” ⁴ Jè xita xi tjin-la xá, mikii xátí tsibindaajijn-la, tanga xi komà iskan kisikítsjeèn nga tsibindaajijn-la jè chjoón mé-ne nga mì tà tsja síjti-la. Kitsò jjiín inijma-la: “Nas'ín mikii bexkoán Nainá, tikoá mikii bexkoán xita, ⁵ tanga chjoón jè, 'nó tsísíí-na, koií kjoa-la nga kindaajijn-la

mé-ne nga mi ta tsja i kjoijkon-na, mi ta tsja 'an sijiti-na.”

⁶Kitsò Nà'èn-ná:

—Tíná'ya-là koni tsò xitaxá xi tsjin-la okixi. ⁷Nainá, ¿a mitsá isa ndaà sjis'in-la xita-la xi xó k'oas'in jaajijn-ne nga ko nachrjein ko nitjen 'nó sijét'aà-la? ¿A mitsá isa niton sjis'in-la? ⁸K'oaá xán-nò nga isa xátí'ya koiindaajijn-la. Tanga k'e nga kjoiaa l'ngodò k'a 'an xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijo-na, ¿a sakó-na xita i isò'nde xi mokjeiin-la it'aà ts'an?

Kjoa xi mangásòn ts'e xita fariseo ko xita-la xitaxá Roma xi sikichjítji tsojmi

⁹Jesús tsibénojmí l'ngodò-la kjoa xi mangásòn ts'e xita xi xita kixi tsò-la yijo-la koa ochrjekàngui xi i'nga. Kitsò:

¹⁰—Jò xita kii nánda tíjna ingo ítjòn nga kiichjat'aà-la Nainá: jngodò xi xita fariseo, xi l'ngodò, xita-la xitaxá Roma xi sikichjítji tsojmi. ¹¹Jè xita fariseo, nga síjna kixi, tíchjatji yijo-la, kitsò: “Nainá, tsjaà-lè kjon-daà, ndaà chjì-lè nga 'an mi k'oaá s'iaàn koni s'in xita xi kj'eíi xi tsjin-la kjoa kixi, xita chijé, xita ts'en, xita chijngui; ni mi k'oaá s'iaàn koni s'in jè xita xi sikichjítji tsojmi. ¹²Jò k'a ótijnachjan nga jngodò xomàna; tsjaà-ná xi teya ngats'iì xi sikijne.” ¹³Tanga jè xita xi sikichjítji tsojmi, kjiin síjna; skanda majin-la nga kotsejen ngajmi; tà jè inima-la 'beé-la; tsò: “jNainá, kátas'e-lè kjohimatakòn xi it'aà ts'an nga xita jé 'mi-na!” ¹⁴K'oaá xán-nò, xita jè, k'e nga kiì-ne ni'ya-la, jyeé xita kixi kitsò-la Nainá; tanga jè xita fariseo majin. Koií kjoa-la, nita yá-ne xi 'nga síkijna yijo-la, isaá nangui kijna, koa jè xi nangui síkijna yijo-la, isaá 'nga kijna.

K'e nga jè Jesús kisichikon-t'in ndí ixti

(Mateo 19:13-15; Marcos 10:13-16)

¹⁵Tikoáá j'iiko-la ndí ixti mé-ne nga kodt'aà-la tsja; jña xita xi kota'yàt'aà-la Jesús, k'e nga kijtseèxkon jña xita xi ijchòko ndí ixti, tshótiko. ¹⁶Tanga jè Jesús kiichja-la jña ixti; kitsò-la xita-la:

—Tjiin'nde-là jña ndí ixti nga kàt-janchrobákon-na, ki binchahikon-là. Jña xi k'oa s'in tjín inima-la koni ts'e ndí ixti, jña xi tjín-la kjon-daà nga Nainá t'hotixoma-la. ¹⁷K'oaá xan-nò xi ngui okixi, jña xi mikii k'k'jeiin-la koni jngodò ndí ixti nga skoé

kjon-daà-la Nainá nga jè kotixoma-la, mikii kjoahas'en-jijn nánda t'hotixoma Nainá.

Jngodò xita xi 'nó nchiná

(Mateo 19:16-30; Marcos 10:17-31)

¹⁸Jngodò xi xita sko-la kiskònangui-la Jesús kitsò:

—Maestro ndaà, ¿mé xi s'iaàn nga s'e-na kjoabinachon nita kjé-ne?

¹⁹Jesús kitsò-la:

—¿Mé-ne nga xita ndaà 'mì-ná? Nijngodò xita xi ndaà; ta jngodò jè Nainá xi ndaà. ²⁰Jyeé tíjijn-lè kó tsò k'otixoma: “Ki kjoa chijngui 'nì, ki xitaá nik'in, ki chijé 'nì, ki 'én ndiso nokjoi it'aà ts'e xita xi kj'eíi, chaxkoín na'èn-lè ko nea-lè.”

²¹Xita jè kitsò:

—Ngats'iì k'otixoma koi, jyeé kisikita-soàn kó nga sa chítia.

²²K'e nga kiì'nchré Jesús, kitsò-la:

—Ngui jngodò kjoa chija-lè: tatijni yiji kóhotjín tsojmi xi tjín-lè; ikjoàn tíka'bí-la xita ima mé-ne nga s'e-lè kjoa machikon-t'in ján ngajmi. Ikjoàn nchrobátjngui-ná.

²³Xita jè, k'e nga kiì'nchré, tà kjòbaá-la, koií kjoa-la nga 'nó nchiná. ²⁴Jesús, k'e nga kijtseè nga 'nó ba kis'e-la kitsò:

—jJña xita nchiná, 'iín koma-la nga kjoahas'en-jijn nánda t'hotixoma Nainá! ²⁵Isaá mi 'in koma-la jngodò cho camello nga kjoahas'en xkon nindoò xi tjahaña-ne nikje, mi k'oaá-ne koni jngodò xita nchiná xi 'nó tjín-la tsojmi nga koma kjoahas'en-jijn nánda t'hotixoma Nainá.

²⁶Jña xita xi kiì'nchré kitsò:

—¿Yá-né xi kitjokajijn kjo'in?

²⁷Jesús kitsò-la:

—Jè kjoa xi mikii koma-la xita, Nainá komaá-la.

²⁸K'eé kitsò Pedro:

—Na'èn, ngajen, jyeé kinikítsajna yije-jen tsojmi xi tjín-najen nga tjaatjijn-gui-lèjen.

²⁹Jesús kitsò-la:

—Okixií xi xan-nò, ngats'iì xita xi kitsjijn-takòn ni'ya-la, na'èn-la, 'ndse, chjoón-la, ixti-la, nga mejèn-la k'oas'in sijichá yijo-la koni s'in otixoma Nainá, ³⁰ngats'iì xita koi, tsojmi xi kisikítsajna, isaá tse tjoé ngajo-la jña nachrjein xi titsajnaá i'ndeí i isò'nde; koa jña nachrjein xi sa nchrobá, s'eé-la kjoabinachon nita kjé-ne.

Jesús, jngòò k'a tsibénójmí kjoəbiyaà-la
(Mateo 20:17-19; Marcos 10:32-34)

³¹ Jesús kiichjat'aà xin-la xita-la xi tejd ma-ne, kitsò-la:

—I'ndeí, ján onguiá Jerusalén; yaá kítasòn yije ngats'iì kjoə xi tji't'aà xojon it'aà ts'an xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijo-na, koni s'ín kiskii xita xi kiichja ngajo-la Nainá. ³² Yaá siingatsja-na it'aà ts'e xita xi mitsá xita judfo; kijnokeè-na; ch'o siiko-na; kiichrajno-na; ³³ kojà-na, ikjoàn siik'en-na; tanga xi koma jàn nachrjein kjoəáya-na.

³⁴ Tanga jñà xita-la mikii kjöchiya-la 'én xi tsibénójmí-la; tj'maá-la; mikii jahas'en-jiin-la koni s'ín kitsò Jesús.

Kós'ín kisingdaà-ne Jesús jngòò xita xi mikii tsejèn-la ya naxandá Jericó

(Mateo 20:29-34; Marcos 10:46-52)

³⁵ K'e nga jye tímachrañàt'aà nga kijchò Jesús ya naxandá Jericó, jngòò xita ima xi mikii tsejèn-la tjina indii ndiyá; tisiyé kjetjò tòn. ³⁶ Xita jè, k'e nga ki'nchré nga kjin xita nchifa, kiskònangui mè kjoə xi tíma. ³⁷ K'ée kitsò-la xita nga jè Jesús xi Nazaret ts'e tifahato. ³⁸ K'ée 'nó kiichja, kitsò:

—Jesús, nga ya nchrobàt'aà-ne tje-la xitaxá ítjòn David [nga ji tjina ngajo-la], jchahimatakòn-ná!

³⁹ Jñà xita xi tjima ítjòn, tshóhítok nga jyò kátijna; tanga jè, isaá 'nó kiichja nga kitsò:

—Ji xi ya nchrobàt'aà-ne tje-la xitaxá ítjòn David, jchahimatakòn-ná!

⁴⁰ K'ée tsasijna Jesús; kitsò: “Nchrobákoò.” K'e nga ijchò kasit'aà chrañà-la kiskònangui-la, kitsò-la:

⁴¹ —Mé xi mejèn-lè nga siiko-lè?

Jè xita xi mikii tsejèn-la, kitsò:

—Na'èn, mejèn-na nga kátatsejèn-na.

⁴² Jesús kitsò-la:

—Kátatsejèn-lè! Koi-né nga mokjeiín-lè nga kómadaà-ne.

⁴³ Xita jè, ni'toón kjòtsejèn-la, ikjoàn kiitjngui-la Jesús; jeya kisikíjna Nainá. Ngats'iì xita naxandá xi kijtseè kjoə koi, tikoá jeya kisikíjna Nainá.

19

Jesús ko Zaqueo

¹ Jesús k'e nga ijchò naxandá Jericó, tsibits'ia nga jahas'en-jiin naxandá. ² Ya tjina jngòò xita xi 'mì Zaqueo xi xita sko-la jñà xita-la xitaxá Roma xi síkíhíjtji tsojmi; tikoá

'nó xita nchíná. ³ Mejèn-la nga skoexkon yá-né xi 'mì Jesús; tanga mikii ma kotsejèn-la nga kjin ma-ne xita, nga jtobá kji Zaqueo. ⁴ K'ée tsangachikon ítjòn, ikjoàn tsijin-jno jngòò yá sicómoro nga mejèn-la skoexkon Jesús koni s'ín kjoahato. ⁵ K'e nga jahaya ndiyá Jesús, kiskòotsejèn mijin k'oa kijtseèxkon Zaqueo nga ya tjina'a yá; kitsò-la:

—Zaqueo, ni'toón titajiin, i'ndeí mochején-né nga ya siikjaya ni'ya-lè.

⁶ Zaqueo, ni'toón tsitajen. Tsjaá komà-la nga kitsjaà'nde-la ni'ya-la. ⁷ Jñà xita k'e nga kijtseè nga ya kisikjaya ni'ya-la Zaqueo, tsibits'ia nga kiichjajno-la Jesús; kitsò nga ya kisikjaya ni'ya-la xita xi jé tjín-la. ⁸ K'ée tsasijna kixi Zaqueo, kitsò:

—Na'èn, osen tsojmi xi tjín-na tsjaà-la xita ima; koa tsá tjín xita xi 'an kiskòonachaaan-la, ni'jòn k'a kòkji tsjaà ngajo-la.

⁹ Jesús kitsò-la:

—Ngats'iì xita nei-la ni'ya jè, nachrjein i'ndeí, jyeé kòbitjokàjiin kjoə ts'e jé-la, koií kjoə-la nga k'oas'ín mokjeiín-la Zaqueo koni jè xita jchínga-la Abraham.

¹⁰ “An xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijo-na, koií xá j'i-na nga j'i katsjiá xita xi kichijá, tikoá j'i kàchrjekájnaà jé-la xita.

Kjoə xi mangásòn xi okóya kjoə ts'e tòn
(Mateo 25:14-30)

¹¹ Jñà xita, k'e nga nchi'nchré-la Jesús, koni s'ín tibenójmí kjoə koi, k'oa s'ín kisikitsjeèn nga yaá koiits'ia ni'ton nga kotixoma Nainá; nga jè Jesús, jyeé kjomeè bijchó chrañà Jerusalén. Koií kjoə-la, Jesús, tsibénójmí jngòò-la kjoə xi mangásòn nga mitsá k'oas'ín koma.

¹² Kitsò-la:

—Jngòò k'a, jngòò xita xi tje-la xita ítjòn kií jngòò nangui náná 'nó kjiin nga tjoé-la xá ítjòn, ikjoàn kjinchròbà-ne k'e nga jye tjoé-la xá. ¹³ Tanga k'e nga tikj'e bitjo xita jè, te xita chi'nda-la kiichja-la nga tse tòn kisingatsja nga jngòò jngòò; kitsò-la: “Chjóé tòn koi, tixákoò skanda k'e nga kjoí-na.” ¹⁴ Tanga jñà xita xi tiya-ne naxandá-la nga jtikeè komá, kisikasén-tjngui i'nga-la xita xi kitsò-la xitaxá ítjòn: “Ma-jin-najen nga jè xitaxá jè kotixoma-najen.”

¹⁵ Tanga jè xita jè, k'e nga jye kitjóé-la xá, j'i jngòò k'a-ne nangui-la. Ikjoàn

kiichja-la ngats'iì xita chi'nda-la xi kisiningatsja ton mé-ne nga skoe kó tjin kisikijne ki'ndi-la jè ton xi kisingatsja nga jngoò ijngoò. ¹⁶ Jè xita xi j'iì ítjòn kitsò: "Na'èn, ton-lè xi kiningatsja-ná, te k'a okji kisikijnesòn ki'ndi-la." ¹⁷ Jè xitaxá ítjòn kitsò-la: "Ndaà tjin; ngaji, chi'nda ndaà-né; ndaà kinikjiin ton xi chiba kjongatsjei; i'nde, te naxandá singatsja-lè xi ji kotixoma-la." ¹⁸ Ijchò ijngoò xi ma-ne jò chi'nda, kitsò: "Na'èn, ton-lè xi kiningatsja-ná, 'òn k'a okji kisikijnesòn ki'ndi-la." ¹⁹ Jè xitaxá ítjòn kitsò: "Tikoáá ngaji, 'òn naxandá singatsja-lè xi ji kotixoma-la."

²⁰ J'iì ijngoò xi kitsò: "Na'èn, i tjna ton-lè xi kiningatsja-ná. Ndaà tsibitoá; pahito tsibitjé'noá. ²¹ Kitsakjoón-lè; ngaji, xita jti-takón-né; chjoí xi mi ngaji tsibijni tikoá bixkoí xi mi ngaji tsibitji." ²² Jè xitaxá ítjòn kitsò: "Ngaji xi chi'nda ch'o 'mì-lè; tjiè-ne 'én xi nokjoi sinè-lè jé, nga si: xi-ta jti-takón-né; chjoí xi mi ngaji tsibijni tikoá bixkoí xi mi ngaji tsibitji." ²³ Tsà jye tjiin-lè, ¿mé-ne mi yaá kinikijna-ne ton-na ya banco nga kisikijnesòn ki'ndi-la mé-ne k'e nga kjoí ijngoò k'a-na singatsja-ná ton-na?" ²⁴ K'éé kitsò-la jña xita xi ya títajna: "Chjaá'an-là ton; jè tjiin-là xita xi te k'a kisikijnesòn." ²⁵ Jña xita xi oki'mì-la kitsò: "Na'èn, xita jè, jyeé kò te k'a kotjin tjin-la!" ²⁶ Jè xitaxá ítjòn kitsò: "K'oaá xán-nò, ngats'iì xi tjin-la, k'oií-isa-la; tanga jè xi tsjin-la, skanda tjá'aan-la mé xi chiba tjin-la. ²⁷ Tikoá jña xita kondra-na xi majin-la nga 'an kotixoma-la, nchrohókò-ná ijndé, tik'eèn nga nguixkooan."

K'é nga jahas'en Jesús ya naxandá Jerusalén

(Mateo 21:1-11; Marcos 11:1-11; Juan 12:12-19)

²⁸ K'é nga jye okitsò Jesús, kii ítjòn-la xita-la nga kii kó ján Jerusalén. ²⁹ K'é nga jye ijchò chraña jña naxandá xi 'mì Betfagé kó Betania ya chraña'taà-la jè nindoó xi 'mì Yá Olivo, kisikasén jò xita xi kota'yat'aà-la.

³⁰ Kitsò-la:

—Tanguió ján ndí naxandá itsé xi kijnat'aá ján; k'e nga kijchoó, yaá sijnat'aá'noó jngoó ndí búrró ki'ndí xi ni sa yá xita bijnasòn-la. Chijnda'noó, nchrohókoo. ³¹ Tsà yá xi kjonangui-nò, tsà kitsò-nò: "¿Mé-ne

chijnda'noó-nò?", tin-là: "Jè xó Na'èn-ná Jesús kochjeén-la."

³² Kii jña xita-la; k'oaá s'in kisakò-la koni s'in tsibenojmí-la Jesús. ³³ K'e nga nchikijn-da'noó ndí búrró ki'ndí, kitsò nei-la:

—¿Mé-ne chijnda'noó-nò ndí búrró?

³⁴ Jña xita-la Jesús kitsò:

—Jè xó kochjeén-la Na'èn-ná Jesús.

³⁵ K'e nga ijchòkò nanda tjna Jesús, jña kisikjeén nikje-la nga tsohójsa-la ndí búrró; ikjoàn kisikijnasòn-la. ³⁶ Koni s'in tífi Jesús, jña xita tsohójngoó nikje-la ya jya ndiyá. ³⁷ K'e nga jye kjochraña'taà nga nchifjen ya nindoó Yá Olivo, ngats'iì xita xi kota'yat'aà-la xi jiko tsibits'ia nga 'noó kiichja xi ngui tà kjotsja-la nga kitsjaà-la kjondaà Nainá nga koií kjoa-la jña kjoxkón xi jye kijtsee. ³⁸ Kitsò:

—Mé tà ndaà-la jè xitaxá ítjòn xi jè nchrobá ngajo-la Nainá. Tjin kjoa'nchán it'aà ngajmii. Tikoá tjin kjoajeya.

³⁹ Jña xita fariseo xi ya taña tjiko xita kjin kitsò-la:

—¿Maestro, jchitikoji xita xi kota'yat'aà-lè!

⁴⁰ Tanga jè Jesús kitsò-la:

—K'oaá xán-nò tsà jña xita koi kítajna-jyò, jña ndajo kichja.

⁴¹ Jesús, nga jye ijchò chraña naxandá Jerusalén, k'e nga kijtsee'kxon, kiskindáyakeè xi it'aà ts'e naxandá. ⁴² Kitsò:

—Jñò xi xita naxandá Jerusalén 'mì-nò, tsà jè-là-ne nacherjein i'ndeí kokjeiin-nò it'aà ts'e jè kjoa xi tsjá-nò kjoa'nchán; tanga i'ndeí, tjí'maa-nò. ⁴³ Kjoíí nacherjein k'e nga jña kondra-nò koiindii-nò chrjò ndajo, sijkinda-nò kó kít'aà-nò nga jngoó itjandii. ⁴⁴ Jngoó k'a sijkjehesòn-nò, sijk'en yijee-nò; nií tì jngoó ndajo sijnjòsòn-la xikjin. Koií jè xi koma-nò nga mikii kiyaxkoon Nainá k'e nga j'iì katsejèn-nò.

Kii komá k'e nga jè Jesús tsachrje xita xi otjina tsojmi ya ingo ítjòn ts'e Jerusalén

(Mateo 21:12-17; Marcos 11:15-19; Juan 2:13-22)

⁴⁵ Jesús jahas'en ya nanda kijna ingo ítjòn, ikjoàn tsibits'ia nga tsachrje jña xi-ta xi nchihotjina kó xi nchihotse tsojmi; ⁴⁶ kitsò-la:

—K'oaá s'in tíchja Xojon xi tjít'aà 'En Tsjeè-la Nainá: "Ni'ya-na, ni'ya ts'e

oçhikon-né, tanga jñò, nguijo-la xita chijé tita'nè."

⁴⁷ Jesús, nàchrjein inçhijòn tsakóya-la xita ya nditsin ingo ítjòn; jñà xita sko-la no'miì, xita xi okóya kjoótixoma-la Nainá xi kiskii Moisés, kjo jñà xita sko-la naxandá, nchihótsji'nde-la nga mejèn-la sijk'en Jesús. ⁴⁸ Tanga mikii kisakò-la kó s'in sijkò nga jñà xita naxandá, 'nó ndaà nchi'nchré-la koni s'in tsò 'én xi tìbénojmi.

20

Kjoótixoma-la Jesús

(Mateo 21:23-27; Marcos 11:27-33)

¹ Jngòò nàchrjein, k'e nga jè Jesús tíhokóya-la xita 'én ndaà-la Nainá ya nditsin ingo ítjòn, ijchò xita sko-la no'miì kjo xita xi okóya kjoótixoma-la Nainá xi kiskii Moisés; kjihijtakò xita jchínga. ² Kitsò-la:

—Koatin-nájen, ¿mé kjoótixoma xi tsjá'nde-lè koni s'in 'ni? ¿Yá xi kitsjaà-lè kjoótixoma koi?

³ Kiichja Jesús, kitsò:

—Tikoáá 'an, jngòò kjoa skònangui-nò. Koatin-ná: ¿Yá xi kitsjaà-la kjoótixoma Juan nga kis'iin bautizar xita? ¿A Nainá-né xi tjina ngajmiì, o xi tà xita-né?

⁵ Jñà xita koi k'eé tsajoóya-ne; kitsò-la xikjín:

—Tsà kixoán: “Nainá kitsjaà-la kjoótixoma”, kitsò-né: “¿Mé-ne nga mikii kòk-jeiín-nò it'aà ts'e?” ⁶ Tikoá tsà kixoán: “It'aà ts'e xita-né”, jñà xita naxandá ndajoó koi'nè-ná nga k'oaá s'in mokjeiín-la nga jè Juan xi kiichja ngajo-la Nainá. ⁷ K'eé kitsò:

—Mikii 'ya-jen yá xi kitsjaà-la kjoótixoma.

⁸ Jè Jesús, kitsò-la:

—Tikoáá 'an, mikii k'oaá xán-nò yá-né xi kitsjaà-na kjoótixoma koni s'in s'iaàn.

Kjoa xi mangásòn ts'e jñà chi'nda ts'en

(Mateo 21:33-44; Marcos 12:1-11)

⁹ Ijjoàn tsibíts'ia Jesús nga kiichja-la xita naxandá; tsibénojmi jngòò-la kjoa xi mangásòn, kitsò:

—Jngòò k'a jngòò xita tsibítje toò uva, ijjoàn kisikña-la xita xi kj'eif nga kisixásòn; jè nei-la nangui, kjiiin nó kiì. ¹⁰ K'e nga ijchò nàchrjein nga jye kòjchá toò uva, jè nei-la, kisikasén jngòò chi'nda-la nga tjoé chiba-la hjí-la toò uva xi jè oko-la; tanga jñà xita xi kisixásòn nangui, tà kiskaàn-kò-né, tà kisikasén tiyaá-ne. ¹¹ Xi

komà iskan, jè nei-la nangui jngòò xita chi'nda-la kisikasén; k'oaá tìs'in kisiko; kiskaàn-kò, ch'o kisiko, ijjoàn kisikasén tiya-ne. ¹² Jngòò kisikasén xi ma-ne jàn xita chi'nda; tà ngásòn kisiko; kisiki'on, kjo tsachrjekàjiiin nangui-la.

¹³ K'eé kitsò jè nei-la nangui: “¿Mé xi s'iaàn? Jè-la sikasén ki'ndí-na xi 'nó ts-jakeè; jè-la xi skoexkón.” ¹⁴ Tanga jñà xita chi'nda koi, k'e nga kijtseèxkon, kitsò-la xikjín: “Jè jèe xi tjoé kjoótjò-la i'nde; sijk'eén mé-ne nga tsjám koma i'nde.” ¹⁵ Tsachrjekàjiiin ya nãnda títje toò uva; ijjoàn kisik'en.

Jñò, ¿kó bixón? Nei-la nangui, ¿mé xi sijkò xita koi? ¹⁶ Kjoif s'ik'en xita koi; kj'eif xita sijnagsja jè nangui nãnda tjín toò uva.

Jñà xita xi nchi'nchré-la Jesús kitsò:

—¿Nikjé-ne k'oaá 'in koma!

¹⁷ Tanga Jesús, kiskod'an, kitsò-la:

—Tsà majin, ¿kó bixón? ¿Kó tsòya-ne koni s'in tíchja Xojoon xi tjít'aà 'Én-la Nainá nga tsò?:

“Jè ndajo xi tsachrjekàngui hjineçhrjó nga sa ítjòn,

jè-né xi komà ndajo tàts'en chrjó-la ni'ya.”

¹⁸ Ngats'iì xi ya kixòsòn ndajo jè, koxkoaya-né; kjo tsà jè ndajo skané xita, kochijo-né.

¹⁹ Jñà xita sko-la no'miì kjo xita xi okóya kjoótixoma-la Nainá xi kiskii Moisés, mejèn-la nga tijè-ne hora tsobá'nó Jesús, nga jè kjoa xi mangásòn, kiskaàya-la nga kondra ts'e koni s'in tsibénojmi; tanga jñà xita naxandá kitsakjòn-la.

Kjoa ts'e xi machítjì tsojmi

(Mateo 21:45-46; 22:15-22; Marcos 12:12-17)

²⁰ Jñà xita sko-la no'miì kisikinda; kisikasén-'ma-la xita xi ijchò 'nchré-la xi k'oaá 'in kis'iin koni tsà xita ndaà nga mejèn-la sakòtsji jngòò-la 'én xi ch'o tsò mé-ne nga koma sijnagsja-ne jè gubernador xi tjíya kjoótixoma tsja nga jè kjoindaajiiin. ²¹ Jñà xita koi kiskònangui-la, kitsò-la:

—Maestro, 'ya-nájen jñà 'én xi nokjoi, ndaà okòoyi; mikii chjaajiiin xita; k'oaá s'in okòoyi ndiyá-la Nainá koni s'in tjín xi kjoa kixi. ²² ¿A ndaà tjín nga kichjítjì-jen tsojmi it'aà ts'e xitaxá ítjòn ts'e Roma? ¿A xi majin-né?

²³ Jesús, tìk'eé kijtseèya-là nga nchikon-achan-là, kitsò-là:

—¿Mé-ne nga mejèn-nò nga 'an chít'áà-ná? ²⁴ Takò jngodó-ná tòn. ¿Yá ts'e isèn kò 'ín xi tít'áà?

Kitsò xítà koi:

—Ts'eé César xi xítaxá ítjòn ts'e Roma.

²⁵ Jesús kitsò:

—Tjì-lá César xi ts'e César, koà tjì-là Nainá xi ts'e Nainá.

²⁶ Ngats'ìl 'én xi kùichja Jesús nga nguixkòn xítà naxandá, mìkìl kiskakò-là xi kòma kòhòngui-ne. Tà kjàkxón-là; tà saá tà jyò tsibitsajna.

Kós'ín kiskòngui kjoà ts'e nga faáya-là mik'en

(Mateo 22:23-33; Marcos 12:18-27)

²⁷ Jñà xítà saduceo xi mìkìl mokjeiín-là nga faáya-là xítà xi jye k'en ijchò kjànangui-là Jesús, kitsò-là:

²⁸ —Maestro, Moisés, k'oaá s'ín kiskìl: Tsà jngodó xítà xi kiyá 'ndse, tsà tsjin-là ixti k'e nga kiyá, jè chjoón-là mik'en, tjàè-ne 'ndse kixan-kò ijngodó k'a-ne mé-ne nga s'e-là ixti xi tje ts'e 'ndse. ²⁹ Kis'e xó jngodó k'a xítà xi itodó komà 'ndse. Jè xi s'jna ítjòn, kis'e xó-là chjoón; tanga mìkìl kis'e-là ixti skanda kóni nga k'en. ³⁰ Jè 'ndse xi ma-ne jò, chixàn-koó; tìk'oaá k'e nga k'en, mìkìl kis'e-là ixti. ³¹ Chjoón jè, chixàn-koó xi ma-ne jàn; k'oaá xó s'ín chixàn-ko ngats'ìl nga itodó 'ndse, tanga nijngodó xi kis'e-là ixti skanda k'e nga k'en. ³² Xi komà iskan, tìk'oaá k'en jè chjoón. ³³ K'e nga tsà kjoaáya-là, nga itodó 'ndse, ¿yá-né xi chjoón-là kòma? Nga jñà tsibitsajnakò nga itodó 'ndse.

³⁴ Jesús, k'eé kitsò-là:

—Jñà xítà xi tjin nachrjein i'nde, kò chjoón kò x'ín, bixan-né. ³⁵ Tanga jñà xítà xi Nainá okitsò nga ok'ín-là nga kjoaáya-là nga kítsajna isò'nde xi sa kjoí, mì tì kùl kixan-ne. ³⁶ Tìk'oaá mì tì kùl kiyá-ne. K'oaá s'ín ngàsòn kítsajnakon koni àkjale; yáà kítsajnakò Nainá nga ixti-là ma nga jye kò-faáya-là. ³⁷ Tjìè-ne Moisés k'oaá s'ín okóya nga jñà xi jye k'en, kjoaáya-là. K'oaá s'ín tít'áà xojon ít'áà ts'e yá na'yá xi tít'áà k'e nga tsò Moisés: “Jè xi Nainá 'mì-lá, tìk'oaá Nainá tsò-là Abraham, Isaac, kò Jacob.” ³⁸ Jñà xi jye k'en, mìtsà Nainá tsò-là xi Nainá; tà jñà xi títsajnakon xi Nainá tsò-là! It'áà ts'e Nainá, ngats'ìl-né nga títsajnakon.

³⁹ K'eé kùichja xítà xi okóya kjoíxoma-là Nainá xi kiskìl Moisés, kitsò:

—Maestro, kixí kjoà 'én xi nokjoi.

⁴⁰ Nì tì jngodó xítà xi kjà'nó-ne ikon nga kiskòngui-isa-là.

Nánda kitjen-là Cristo [xítà xi xó kisikasén-ne Nainá]

(Mateo 22:41-46; Marcos 12:35-37)

⁴¹ Jesús kitsò:

—¿Mé-ne kòtsò-ne jñà xítà nga jè xi Cristo, [xítà xi xó sùkasén-ne Nainá], nga ya kjinchrobát'áà-ne tje-là xítaxá ítjòn David?

⁴² Tjìè-ne David, tsò xojon-là ya ts'e Salmo: Jè Nainá kitsò-là Cristo, jè xi otíxoma-na: “Tjìnat'áà-ná i kixí-na,

⁴³ skanda k'e nga sikítsajnanguia kondra-lè nànda nchasòn ndsokoi nga 'an, jye kiskìl-jne-là.”

⁴⁴ Jè David, tsà kòs'ín kitsò-là Cristo, ¿kò s'ín tjin-ne nga ya nchrobát'áà-ne tje-là David?

Kìl kitsò Jesús ít'áà ts'e xítà xi okóya kjoíxoma-là Nainá

(Mateo 23:1-36; Marcos 12:38-40; Lucas 11:37-54)

⁴⁵ K'e nga nchi'nchré ngats'ìl xítà naxandá, Jesús kitsò-là xítà xi kota'yàt'áà-là:

⁴⁶ —Tìkindaa yijo-nò ít'áà ts'e xítà xi okóya kjoíxoma-là Nainá xi kiskìl Moisés. Sasén-là nga nikje ndojò ókjá. Tìk'oaá ts-jaá ma-là nga ndaa beèxkòn xítà xi k'ejí, ndaa síhixat'áà ya ndítsin. Tìk'oaá jñà ótsji íxile xi jncha ítjòn ya ni'ya ingo sinagoga, kò mejèn-là nga jñà kítsat'áà ítjòn ímíxa k'e nga kjen xítà nànda tjin s'eí. ⁴⁷ Faá'an ni'ya-là íchjín ka'an xi jye k'en x'ín-là. Ijjoàn 'nó ndojò fiko ochikon-là nga mejèn-là nga bitsajna ma nga mì jcha-là mé kjoà xi s'ín. Jñà xítà koi isaá tse kjo'in s'e-là.

21

Tòn xi kitsjaà kjoíjò chjoón ka'an xi 'nó ima
(Marcos 12:41-44)

¹ Jesús k'e nga kiskodtsejèn, kijtseè xítà nchiná xi 'nó tjin-là tòn nga nchibítsajnaya tòn-là ya kaxa nànda sinchá tòn kjoíjò-là Nainá. ² Tìk'oaá kijtseè jngodó chjoón ka'an xi 'nó ima nga tsibítsajnaya jò ndí tòn xi chibachjì chji-là. ³ K'eé kitsò:

—Xi kjoà kixí, k'oaá xán-nò, chjoón ka'an ima jè, isaá tse tòn kòbìjna mì k'oaá-ne ngats'ìl xítà xi i'nga. ⁴ Ngats'ìl xítà

koi xi tjin-la ton, koi tsjá-la Nainá jè xi ningui-la, tanga jè chjoón ima, kàtsjá yijee ton xi tjin-la xi tímajchá-ne.

K'e nga kiichja Jesús it'aà ts'e ingo kó s'in tjin-la nga kixoña

(Mateo 24:1-2; Marcos 13:1-2)

⁵ Tikoá nchijoóya i'nga-ne xita xi nchikotsejen-la ingo íjtòn nga ndaà kjoàn ndajo-la; tikoá ndaà kjoàn tsojmi xi kitsjaa kjotjò-la Nainá jñà xita. Jesús kitsò-la:

⁶ —Kjoíí nàchrjein k'e nga jñà ndajo kò tsojmi xi ndaà kjoàn xi chitsejen-là, níí tí jngod siyijòsòn-la xkijín, kixoña yije-né.

Seña xi s'e k'e nga nchrobá machraña nàchrjein nga kjoehet'aà isò'nde

(Mateo 24:3-28; Marcos 13:3-23)

⁷ K'eé kiskònangui-la kitsò-la:

—Maestro, ¿mé nàchrjein-ne nga okoma kjoa koi? ¿Mé seña xi s'e k'e nga jye kochraña nga k'oas'in koma kjoa koi?

⁸ Jesús kitsò:

—Tikindaá yijo-nò nga mì yá xita xi skónachan-nò. Kjin xita kjoíí xi 'in ts'an siikjeén; kitsò: “An-ná xi Cristo, [nga 'aán kisikasén-na Nainá]”, tikoá kitsò-nò: “Jyeé tjna chraña nàchrjein nga 'an kotixoma.” Kì kii onguítjinguì-là. ⁹ K'e nga kiná'ya kjoa ts'e kjojchán, kjoasii, kì tsakjoòn-jèn; mochjeén-né nga k'oas'in koma íjtòn tanga kj'eé tsè jè nàchrjein nga kjoehet'aà.

¹⁰ Kitsò-isa-la:

—Naxandá skaàn-kjoò xi k'ejíí naxandá. Koá xitaxá koiits'ia nga skaàn-kjoòko xitaxá xi k'ejíí naxandá. ¹¹ Ndaà jchán k'oa ch'ón xkón; xkì xi ján naxandá s'e kjinchrá ko ch'in xi 'nò kjan. Ján ngajmii jcha-la kjojkón xi ch'o tjin kò xi ch'o kjoàn.

¹² Tanga jñò, íjtòn tsoba'nò-nò xita; kjitjinguikéè-nò kjiko-nò ya ni'ya ingo sinagoga nga ya sindajjii. Skinis'en-nò ndayá; kjiko-nò it'aà ts'e xitaxá íjtòn kò ts'e gòb-ernador, tà koi kjoa-la nga mokjein-nò it'aà ts'an. ¹³ K'e nga k'oas'in komat'ioòn, jè hora nga kénqimí-là xita xi it'aà ts'an. ¹⁴ K'oaá s'in t'è-là takòn, kì tà chjà íjtòn nikitsjeèn kó kixón nga kinòkjoa nga kinchakoo yijo-nò, ¹⁵ koií kjoa-la nga 'an, tsjaà-nò 'én tikoá tsjaà-nò kjoa kjin-takòn kó s'in kinòkjoa mé-ne nga jñà xita kondra-nò mikii siikijne-nò k'e nga chibàkjòò.

¹⁶ Skanda jñà siingatsja-nò xi na'èn-nò, 'ndsé, xinguiqo kò amigò-nò, tikoá siik'en

i'nga-nò. ¹⁷ Ngats'ii xita isò'nde kojtikeyè-nò xi kjoa ts'an. ¹⁸ Tanga nijngod tsjaskòò chija. ¹⁹ Jè xi kichikjoa-la kjo'in, kijnakon inima-la!

²⁰ K'e nga jchaa naxandá Jerusalén nga kitseé jngod itjandii-la soldado, k'oaá s'in tjiin-nò nga jye kjòchraña nga jngod k'a kjoehesòn yije mé xi tjin. ²¹ Jñà xita xi títsajna Judea, kátanga, kàtji nànda nindòò choòn; jñà xi títsajna Jerusalén, kàtitjokajjii naxandá, jñà xi jan títsajna campo, kì tí kii nchrobá-ne jjiin naxandá-la.

²² Koií kjoa-la nga nàchrjein ts'e kjo'in-né mé-ne nga kítasòn yije-ne koni s'in tíchja Xojon xi tjit'aà 'Én Tsjeè-la Nainá. ²³ Jma xó-ne jñà íchjín xi k'ndí 'ya kò xi íxti xó nchisíkaki jñà nàchrjein koi, nga 'nó tse kjo'in s'e it'aà nangui! Xi kjoajiti-la Nainá, tse kjo'in koi'nè-la xita naxandá Israel. ²⁴ Tjin xita xi kichá machitín kiyá-ne; tikoáá tjin xi k'ejíí nangui kjiko preso jñà xita kjojchán. Jñà xi mitsà xita judío, 'nó ch'o siiko nga skoetoòn jñà xita naxandá Jerusalén; jñà kotixoma skanda k'e nga kítasòn nàchrjein-la xita koi.

K'e nga kjoíí jngod k'a-ne K'ndí-la Xita

(Mateo 24:29-35, 42-44; Marcos 13:24-37)

²⁵ Jkjoàn jcha-la jè ts'oi, sá kò ni'nò nga kotsjejen-la seña xi ch'o kjoàn. J it'aà nangui, ngats'ii xita 'nò tsakjón nga kji'nchré-la nga 'nò kjone nga fi nchroba ndáchikon. ²⁶ Jñà xita chiba-la kiyáya-né nga tsakjón k'e nga skoe kjoa xi komat'in isò'nde. Skanda jñà ni'nò xi tjin ngajmii kjiityaá-la. ²⁷ Jkjoàn skoe-na xita xi K'ndí-la Xita xan-la yijo-na nga kjinchróbajñà jjiin ifi. Tseé nga 'nò kò kjoajeya kjoikooa. ²⁸ K'e nga kots'ia kjoa koi nga k'oas'in koma, kixi tijnchaa, chjímii'ngaà skod, tsja t'è-là inima-nò, chinakjoa nga yjeé kjòchraña nàchrjein nga jñò kitsajnandeíí-nò.

²⁹ K'eeé tsibénqjmí jngod-la kjoa xi mangásòn; kitsò-la:

—Chítsejen-là yá toò iko, ngats'ii yá xi tjin. ³⁰ K'e nga jye bíts'ia nga bíts'én xka-la yá, jyeé 'yaà nga nchrobá machraña chon ndobá. ³¹ K'oaá tjs'in tjin, k'e nga jchaa nga k'oas'in tíma kjoa koi, kàtasijjiin-nò nga jye tijnat'aà chraña-nò nàchrjein nga jchaa kó s'in otixoma Nainá.

³² Xi okixi, k'oaá xán-nò: Mikii kiyá xita xi tjin nàchrjein koi skanda kóni nga

jye kítasòn yije jñà kjoa koi. ³³ Jè ngajmii kò isò'nde kjoehet'aà-né, tanga jñà 'én-na mikii kjoehet'aà; kítasòn-né.

³⁴ T'een kindà yijo-nò; mikii biì'nde nga sítajaajin inìma-nò jñà kjoa xi ch'o tjin koni kjoa ch'ì, kjoa chrjá'a, kò kjoa xi nikájnoò ì isò'nde. Tsà k'oas'ín s'een, mikii titsajnaandà jè nachrjein k'e nga 'an kjoiaa ìjngòò k'a; tà niton kjoii nachrjein, skanè-nò koni jngòò ch'an. ³⁵ K'oaá s'ín komat'in ngats'ii xita xi tjin nga tjtisa isò'nde. ³⁶ Jñò, ndaà titsajna, titsi'ba ki-jndà nga kjit'aà nachrjein mé-ne nga s'e-nò nga'ño nga koma kitjojnòò ngats'ii kjo'in xi k'oas'ín koma, tikoá mé-ne nga mikii kòsobà-nò nga kìncha nguixkòn Kí'ndí-la Xita.

³⁷ K'e nga nachrjein, Jesús, yaá tsakóya ya nditsin ingo íjtòn. K'e nga majño yaá fisikjáya ya nindoò xi 'mì Yá Olivo. ³⁸ Kjin xita naxandá, f'iiikon ya nditsin ingo íjtòn nga xkì tajñòya; f'ii 'nchré-la mé 'én xi okóya.

22

Kiis'ín tsohótsji'nde-la xita kondra-la Jesús nga tsoqá'ño

(Mateo 26:1-5, 14-16; Marcos 14:1-2, 10-11; Juan 11:45-53)

¹ Jyeé tìmachraña nachrjein nga bitjo s'eí Paxkò k'e nga kjèn inchrájin xi tsjin-la na'yo san jñà xita judío. ² Jñà xita sko-la no'mii kò xita xi okóya kjotixoma-la Nainá xi kiskii Moisés, nga tsakjón-la xita naxandá, tsohótsji'nde-la kó s'ín sijkò Jesús nga sijk'en.

³ Jè xita neí jahas'en-jiin inìma-la jè Judas xi tikoá Iscariote 'mì, xi ya itjojijn ts'e xita xi tejò ma-ne xi tsajmeiiko Jesús. ⁴ Judas, kiikáko jñà xita sko-la no'mii kò xita sko-la xi sikinda ingo íjtòn nga tsajoáya-ne kó s'ín sijnagsja Jesús. ⁵ Jñà xita koi, tsjaá komà-la; tsibindaajijn nga ton tsjá-la. ⁶ Judas, kòkjeiín-la, ikjoàn tsohótsji'nde-la kó s'ín sijnagsja Jesús nga mikii skoe jñà xita naxandá.

K'e nga jè Jesús tsakjèn-kò xita xi kota'yàt'aà-la

(Mateo 26:17-29; Marcos 14:12-25; Juan 13:21-30; 1 Corintios 11:23-26)

⁷ Ijchò nachrjein-la s'eí ts'e inchrájin xi tsjin-la na'yo san, k'e nga k'oas'ín tjinè-la

nga biyaà orrè xi bíxteèn jní-la xi it'aà ts'e s'eí Paxkò. ⁸ Jesús kisikasén Pedro kò Juan, kitsò-la:

—Tanguió kindà tsojmì xi kjoa ts'e s'eí Paxkò mé-ne nga kichiaá.

⁹ Jñà xita-la kiskònangui-la, kitsò-la:

—¿Ñanda mejèn-lè nga konguí kindà-jen?

¹⁰ Jesús kitsò:

—K'e nga kitjás'en-jñoò naxandá, ya skakjoò jngòò xita x'in xi 'yajen jngòò nisa nandá. Tanguítjngui-la skanda ya ñanda kjoahas'en ni'ya. ¹¹ Kot'in-là nei-la ni'ya: “Jè Maestro kjònangui: ¿Ñanda tjna cuarto-la ni'ya ñanda kòkjen-koa xita xi kota'yàt'aà-na ts'e s'eí Paxkò?” ¹² Xita jè, kòkò jngòò-nò cuarto xi tiyá kji xi jye ndaà choòn xi ya tijnasò'nga ni'ya. Ya tindaà nga kichiaá.

¹³ Jñà xita koi, kii; k'oaá s'ín kisakò-la koni s'ín kitsò-la Jesús. Yaá tsibindaà tsojmì xi kòkjen kjoa ts'e s'eí Paxkò.

¹⁴ K'e nga ijchò hora nga kòkjen, Jesús tsibijnat'aà ímixa kò xita-la xi tsibíxáya-la.

¹⁵ Kitsò-la:

—¿Ñò tiskitsjeèn nga mejèn-na kòkjen-kò-nò ts'e s'eí Paxkò nga tikj'eè fi-na kjoa biyaà! ¹⁶ K'oaá xán-nò nga mì tì kii kòk-jeen-na s'eí Paxkò skanda k'e nga kítasòn yije kjoa ts'e s'eí Paxkò jñà nachrjein k'e nga Nainá kòtixoma.

¹⁷ K'ee kiskoé jngòò chitsín, kitsjaà-la kjondaà Nainá, kitsò:

—Chjóé, tika'bí-la xinguió; ¹⁸ k'oaá xán-nò nga mì tì kii skì-na vino skanda k'e nga kòtixoma Nainá.

¹⁹ Ikjoàn kiskoé inchrájin, kitsjaà-la kjondaà Nainá, kisixkoaya, kitsjaà-la xita-la, kitsò:

—Inchrájin jè, yijo-na-né nga 'aán kiyá ngajo-nò. K'oa ts'ín t'een nga tixkoaya inchrájin, mé-ne nga koiitsjeèn-nò xi it'aà ts'an.

²⁰ K'e nga jye tsakjèn, k'oaá ts'ín kis'iin; kiskoé chitsín, kitsò:

—Chitsín jè, jè-né xi kjoa xitse xi bìn-daajijn-kò-nò xi it'aà ts'e jní-na xi xíxteèn xi kjondaà tsajòn nga makixiya kjoa. ²¹ Íf tijnat'aako-ná ímixa, jè xita xi sijnagsja-na it'aà ts'e xita kondra-na. ²² Xi okixi, 'an xi Kí'ndí-la Xita xan-la yijo-na, tjinè-na nga kiyá. Tanga, jima xó-ne jè xita xi sijnagsja-na!

²³Jñà xit̃a-là tsibíts'ia nga kiskònangui-la xikjín, kitsò:

—¿Yá-né xi k'oas'ín s̃ingatsja?

Yá-né xi t̃jna ít̃jòn

²⁴Jñà xit̃a-là tsajoókjoò xi kjoa ts'e yá-né xi t̃jna ít̃jòn. ²⁵Jesús kitsò-là:

—Jñà xit̃axá ít̃jòn-là xi mitsà xit̃a judío, 'nó beètoòn xit̃a naxandá-là, tanga jñà xi-taxá koi, tsò-né nga ndaà xit̃a. ²⁶Tanga jñò, mikii k'oas'ín s'een. Jè xi t̃jna ít̃jòn, isáa nangui kàt̃jna; jè xi otíxá, tà saá jè kàtama chi'nda. ²⁷¿Yá-né xi t̃jna ít̃jòn? ¿A jè xi bijnat'aà ímíxa, o xi jè xi býa tsojmi? ¿A mitsà jè xi bijnat'aà ímíxa? Tanga i'ndeí, mikii k'oas'ín koma. 'An, tijnajin-nò koni jngòò xit̃a chi'nda xi síxá-nò.

²⁸'Skanda kó-ne nga tàts'en-là kjoa, jñò-nò xi titsajna k̃jit'aà-ná ñit̃a mé kjoa xi t̃mat'ian. ²⁹Koií kjoa-là nga 'an s̃ingatsja-nò k̃jot̃ixoma nga jñò k̃jot̃ixomaà koni s'ín kisingatsja-na Nainá xi Na'èn-na, ³⁰mé-ne jñò, ya kichioò t̃ikoa s'ioo ya it'aà ímíxa-na ñanda tihot̃ixoma, t̃ikoa ya k̃itsajnasòn íxile ts'e k̃jot̃ixoma nga jñò, k̃indaajin-là xit̃a xi tejó t̃je-là ts'e naxandá Israel.

'Én xi k̃ichja Jesús nga jè Pedro k̃jò'mat'in
(Mateo 26:31-35; Marcos 14:27-31; Juan 13:36-38)

³¹Kiichja-isa Na'èn-ná, kitsò:

—Simón, Simón, jè xit̃a neí k̃isjé'nde nga mejèn-là 'nó skót'aà-nò. K'e nga skót'aà-nò, yaá jcha-là yá-né xi ndaà k̃o xi mikii ndaà, koni s'ín nikò trigo nga matsjeé.

³²Tanga 'an, tsibíts'ibat̃j-lè mé-ne nga mì jchijat'aà-lè nga mokjeín-lè xi it'aà ts'an. K'e nga jye s̃ikát̃ifaya-ne xi it'aà ts'an, t̃sjikoji xinguii nga kixi k̃itsajna.

³³Simón kitsò:

—Na'èn, tijnandaà-ná nga k̃jko-lè nas'ín ndayá k'oin, nas'ín skanda kiyáko-lè.

³⁴Jesús kitsò-là:

—Ngaji Pedro, k'oaá xan-lè, i'ndeí, jàn k'a k'oa sí nga mikii yaxkon-ná k'e nga t̃ikj'eè k̃jindáya kóxtí.

K'e nga jye k̃jòchrañà naxhrjein nga k'oi-là k̃jò'in Jesús

³⁵Jesús kiskònangui-la, kitsò-là:

—K'e nga kisikasén-nò nga tsanguió nika'bió 'én-na nga mikii kich'à t̃on, mikii

kich'à chijtsa, mikii xoxté kitsjaya, ¿mé xi kisichjaat'aà-nò?

Jñà xit̃a kitsò:

—Nimé-jèn.

³⁶K'eé kitsò-là:

—I'ndeí, jè xi t̃jín-là chijtsa t̃on, kàtakjoé; t̃ikoa jè xi t̃jín-là na'ya kàtakjoé; k̃o jè xi tsjín-là k̃icha ndojò, kàtat̃jna nachrok-isòn-là k̃oa kàtatse k̃icha-là. ³⁷K'oaá xán-nò nga t̃jínè-là nga k̃itasòn koni s'ín t̃ichja Xojon xi t̃jt'aà 'Én Tsjeè-là Nainá xi it'aà ts'an nga tsò: "K'oaá s'ín skoe-ikon koni jngòò xit̃a xi mikii ndaà s'ín." Koni s'ín t̃ichja 'Én Tsjeè-là Nainá xi it'aà ts'an, k̃itasòn yije-né.

³⁸Jñà xit̃a-là kitsò:

—Na'èn, k̃jioò jò-najen k̃icha ndojò ijndé.

Jè Jesús kitsò:

—Kàt̃je kjoa.

K'e nga jè Jesús tsibíts'ba ya nindoò Yá Olivo

(Mateo 26:36-46; Marcos 14:32-42)

³⁹Jesús kii nga kiichjat'aà-là Nainá ya ñanda 'mì nindoò Yá Olivo koni s'ín s'ín k̃jit'aà; ikjoàn kiit̃jngui xit̃a xi kota'yat'aà-là. ⁴⁰K'e nga ijchò i'nde jè, kitsò-là xit̃a-là:

—Tits'iba-là Nainá mé-ne nga mì jè skajñò.

⁴¹K'eé tsasit'aà xìn chiba-là koni k̃ji saté jngòò ndajo k'e jngòò xit̃a osén. Tsasèn-xkò nchi, ikjoàn kiichjat'aà-là Nainá. ⁴²Kitsò:

—Na'èn, tsà mejèn-lè, chjaàxìn-ná k̃jò'in jè; tanga mitsà jè k̃itasòn 'én-na, jè kàtabitasòn tsiji.

⁴³K'e nga t̃ichjat'aà-là Nainá tsatsejèn jngòò àkjale-là Nainá xi inchròbà-ne ngajmii nga kitsjaà-isa-là nga'nó. ⁴⁴Nga tse k̃jò'in t̃is̃ikjeín inima-là, isáa 'nó kiichjat'aà-là Nainá; chiba-là kitjoondá-né, jè ndátsjeya-là xi chixòt'aà nangui, jñi kjoàn.

⁴⁵K'e nga jye kiichjat'aà-là Nainá, kii ijngòò k'a-ne ñanda titsajna xit̃a xi kota'yat'aà-là. Tanga k'e nga ijchò, jyeé k̃jiyijòfè, koií kjoa-là nga 'nó 'on ma-là inima-là. ⁴⁶Kitsò-là:

—¿Mé-ne titsayijòfè-nò? Tis̃it̃jeen, tits'iba-là Nainá mé-ne nga mì jè skajñò.

Kii komà k'è nga kindobà'nó Jesús
(Mateo 26:47-56; Marcos 14:43-50; Juan 18:2-11)

⁴⁷ Tákó tìk'ée tíchja-isa Jesús, kjin xita ijchò; jè tsó'ba ítjòn Judas, xi ya ítjojin ts'e xita-la Jesús xi tejò ma-ne. K'e nga ijchò, kii kasit'aà chraña-la Jesús nga kiskine'a. ⁴⁸ Jè Jesús kitsò-la:

—Ngaji Judas, ¿a k'oaá s'in tà jngod kjoa xi chine'aá ningatsja-ná'an xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijo-na?

⁴⁹ Jñà xita-la xi i'nga, k'e nga kijtsee kjoa xi komat'in Jesús, kitsò:

—Na'en, ¿a mejèn-lè nga kich'on-jen kichà ndojò?

⁵⁰ Jngod xita-la Jesús tsajá-la kichà ndojò jè chi'nda-la no'mii ítjòn, tsatet'aá líká kixi-la. ⁵¹ K'ée kitsò Jesús:

—¿Kí k'oaá níko, kàtje kjoa!

Ikjoàn tsohót'aá-la tsja líká-la; nitqón kjòndaà-ne. ⁵² K'ée kitsò-la jñà xita xi j'ikjaá xi xita skò-la no'mii kò xita xi síkin-da ingo ítjòn kò xita jchínga:

—¿Mé-ne k'oaá s'in kà'nè-nò nga kichà machitìn kò yá kich'à koni tsà jngod xita chijé kòf'ijchjaà? ⁵³ Nachrjein inchijòn tsohótijnako-nò ya nditsin ingo ítjòn; ¿mé-ne nga mikii ya kindobà'nó-ná? Koií kjoa-la nga jè hora jè nga jñò choòn, tsajòn-nò k'e nga jè xita neif'í thotíxoma.

K'e nga jè Pedro mikii tsibénjmi nga beèkxon Jesús

(Mateo 26:57-58, 69-75; Marcos 14:53-54, 66-72; Juan 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Jesús, kitsobà'nó xita, kiiko ni'ya-la no'mii ítjòn. Jè Pedro, tà kjiin tà kjiin tsajmeètjngui-la. ⁵⁵ Ya jngod osen nditsin, jñà xita tsibítse jngod ni'in, ikjoàn tsibít-sajna'ngui jngod ítjandii. Tíkò jè Pedro tsibijnajiin-la xita. ⁵⁶ K'ée jngod chjoón chi'nda kijtseeèkxon Pedro nga tíjna'ngui; kitsò'an, kitsò:

—Xita jè, tikoáá yaá tsóhoko Jesús.

⁵⁷ Tanga jè Pedro tsoho'mat'in-né, kitsò:

—Ngaji chjoón, xita jè, mikii bexkoan.

⁵⁸ Xi komà ijngod tjò, ngui jngod xita kijtseeèkxon Pedro, kitsò-la:

—Tikoáá ngaji, yaá tjaàkoji Jesús.

K'ée kitsò Pedro:

—Ngaji x'iin, mìtsà ya tsòhokoaa.

⁵⁹ Nga komà iskan, tjín-la tsà jngod hora, tikoáá 'nó okitsò ngui jngod xita:

—Kixí kjoa, xita jè, yaá tsóhoko, tikoáá yaá i'nde-la Galilea.

⁶⁰ Pedro kitsò:

—Ngaji x'iin, mikii be mé 'én xi kò'mi-la.

Tík'ée-ne tíchja Pedro kiskindàya kóxtí.

⁶¹ Kisikátjifaya Na'en-ná Jesús, kiskootse-jèn-la Pedro. K'ée tsibítsejèn-la Pedro 'én xi kitsò-la Na'en-ná Jesús nga kitsò-la: “Jàn k'a k'oa sí nga mikii yaxkon-ná k'e nga tìkj'ée kjindàya kóxtí.” ⁶² Jè Pedro, k'ée ítjo ni'ya, ikjoàn 'nó jchán kiskindàya nga 'on komà-la inima-la.

Kós'in kùchja xita xi kisisobà-la Jesús

(Mateo 26:67-68; Marcos 14:65)

⁶³ Jñà xita xi nchisikinda Jesús, kisisobà-la tikoá tsajá-la. ⁶⁴ Tsibíchjoá xkon, ikjoàn kiskòngui-la, kitsò-la:

—¿Koatìn-nájen yá xi tí'beé-lè!

⁶⁵ Kjin kjoa tjín-isa xi kj'eif'í xi 'nó 'on kitsò-la.

K'e nga kiiko Jesús nanda tjina xitaxá ítjòn ts'e xita judío

(Mateo 26:59-66; Marcos 14:55-64; Juan 18:19-24)

⁶⁶ K'e nga kis'e isén, kjòxkóya jñà xita jchínga ts'e xita judío, xita skò-la no'mii kò xita xi okóya kjotíxoma-la Nainá xi kiskii Moisés; kiiko Jesús ya nanda maxkóya jñà xitaxá ítjòn; ikjoàn kiskòngui-la, kitsò-la:

⁶⁷ —Koatìn-nájen, ¿a ngaji-né xi Cristo, [xi xó kiskasén-lè Nainá], o xi majín-né?

Jesús kitsò:

—Tsà k'oa xán-nò: “An-ná”, mikii kok-jeiín-nò. ⁶⁸ Tsà 'an skòngui-nò, jñò, mikii kijnókjoaa tikoáá mikii síkijnandeif'í-ná.

⁶⁹ Jyeé ijchò hora-la nga 'an xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijo-na yaá kótijnat'aá kixi-la Nainá xi 'nó tse nga'nó tjín-la.

⁷⁰ Ngats'i xita kitsò:

—¿A ngaji-né xi Ki'ndí-la Nainá 'mì-lè?

Jesús kitsò-la:

—Jñò sobà xi obixón nga 'an-ná.

⁷¹ K'ée kitsò jñà xita:

—¿Yá xita xi mochjeén-isa-ná xi tsja 'én? Jñá sobà titsana'ya-lá koni s'in tíchja-ne tso'ba.

23

K'e nga kiiko Jesús nanda tjina Pilato

(Mateo 27:1-2, 11-14; Marcos 15:1-5; Juan 18:28-38)

¹Tsasiñjen ngats'iì xita, kiiko Jesús ñánda tñna Pilato. ²K'e nga ijchòko nguixkon Pilato, jña xita tsibíts'ia nga tsohóngui, kitsò:

—Xita jè, kjòtsji-najen nga k'ejí ndiyá fiko naxandá-ná. Tsò-né nga mì xó kii kíchjítjá tsojmì xi it'aà ts'e César, xitaxá ítjòn ts'e Roma; tikoáá tsò-né nga jè xó xi Cristo [xi xó kisikasén-ne Nainá] nga xitaxá ítjòn kíjna.

³Jè Pilato kiskònangui, kitsò-la:

—¿A jì-né xi xitaxá ítjòn-la jña xita judío?

Kitsò Jesús:

—Ngají xi k'oa si nga 'an-ná.

⁴Pilato kitsò-la jña xita sko-la no'miì ko xita naxandá:

—Nimé jé xi matsji-na it'aà ts'e xita jè.

⁵Tanga jña xita, isaá 'nó kíichja nga tsohóngui, kitsò:

—K'ejí s'ín okóya-la xita naxandá nga ótsji-la kjoasii. Tsibíts'ia-ne nangui Galilea, kòhòkji nangui Judea, skanda i Jerusalén.

K'e nga kiiko Jesús ñánda tñna Herodes

⁶K'e nga kii'nchré Pilato jè 'én xi tsò, Galilea, kiskònangui-la xita: ¿A yaá i'nde-la? ⁷K'e nga kis'enojmí-la nga ya i'nde-la, kisikasén-la jè xita xi tñna xitaxá ítjòn Galilea xi 'mì Herodes; jña nachrjein koi, tikoáá ján tñna naxandá Jerusalén.

⁸Herodes, k'e nga kijtseèxkon Jesús, 'nó tsja komà-la nga kjòtséè mejèn-la nga skoexkon, nga jyeé kjìn kjoa kii'nchré xi it'aà ts'e. Mejèn-la skoè jngòò kjoxkón xi s'ín. ⁹Kjin skoya kjoa kiskònangui-la, tanga jè Jesús, nijngòò 'én kíichja. ¹⁰Tikoáá yaá tñnsajna jña xita sko-la no'miì ko xita xi okóya kjòtixoma-la Nainá xi kiskii Moisés nga 'nó nchihóngui. ¹¹Jè Herodes ko soldado-la tsachrjekàngui-né; kisikákjá nikje xi 'nó ndaa kjoàn koni ts'e xitaxá ítjòn nga kisìsobà-la; ikjoàn kisikasén jngòò k'a-la jè Pilato. ¹²Nachrjein jè, tsajoóndaà-ne jè Pilato ko Herodes; k'e nga sa ítjòn, kondraá tñnsajna-la xikjìn.

K'e nga kitjòdè kjoa Jesús nga kíyá

(Mateo 27:15-26; Marcos 15:6-15; Juan 18:39-19:16)

¹³Pilato tsibíxkóya jña xita sko-la no'miì ko jña xitaxá, ngats'iì xita naxandá, ¹⁴kitsò-la:

—Jñò, kinikasén-ná xita jè nga onguioò; bixón-nó nga kjoasii ótsji-la xita naxandá;

tanga 'an, kiskònangui-la nga nguixkòò; ngats'iì 'én xi 'biodò, nimé jé sakó-na it'aà ts'e.

¹⁵Tikoáá jè Herodes, kisikasén jngòò k'a-na xita jè nga nimé jé kisakòt'aà-la. Tsjìn-la jé nga kíyá. ¹⁶Tsjaà-la kjo'in, ikjoàn siikjñnandeíj-na.

¹⁷K'oaá s'ín tjinè-la, k'e nga bitjo s'eí Paxko, bijnandeíj jngòò xita xi ndayá tñnsajna'ya. ¹⁸Tanga jña xita naxandá, tà jngòò jtaá kii ngats'iì, kitsò:

—¿Kàtiyaa Jesús; tikjñnandeíj-najen Barrabás!

¹⁹Barrabás, ndayá tñna koií kjoa-la nga xita naxandá Jerusalén kisikjaán-kjoò tikoá xita kisik'en jngòò. ²⁰Pilato, mejèn-la nga siikjñnandeíj Jesús; jngòò k'a kíichja-la xita naxandá. ²¹Tanga jña xita naxandá, isaá 'nó kíichja, kitsò:

—¿Tjat'aà krò! ¿Tjat'aà krò!

²²Xi ma-ne jàn k'a kitsò-la xita naxandá:

—¿Mé jé xi tsohòtsji, mé-ne kíyá-ne?

'An, nimé jé sakó-na xi it'aà ts'e nga kíyá. Tikoáá-ne tsjaà-la kjo'in, ikjoàn siikjñnandeíj-na.

²³Siì kis'iin xita, 'nó kíichja nga mejèn-la krò sít'aà Jesús. Koií kjoa-la nga 'nó chja xita naxandá ko xita sko-la no'miì, kisikijne nga kisikitasòn Pilato. ²⁴Jè Pilato kitsjaà okixi nga kàtitasòn koni s'ín síjé xita naxandá.

²⁵Kisikjñnandeíj Barrabás, xita xi xó k'oas'ín kisijé-ne naxandá xi tñna'ya ndayá nga kjoasii tsohòtsji koa xita kisik'en. Ikjoàn kisingatsja Jesús nga k'oas'ín kàtasíko koni s'ín mejèn-la.

K'e nga kisit'aà krò Jesús

(Mateo 27:32-44; Marcos 15:21-32; Juan 19:17-27)

²⁶K'e nga kiiko Jesús nga kii sík'en it'aà krò, kitsobà'nó jngòò xita xi tñnchrobá-ne rancho-la xi 'mì Simón xi ya i'nde-la ñánda 'mì Cirene; jè kisik'ajen krò nga kiiñjinguiko-la Jesús.

²⁷Kjin xita naxandá tjingui-la, tikoáá kjìn íchjín tjingui-la xi kjindáyakeè nga mahi-makeè kjoa xi timat'in Jesús. ²⁸Jesús, kisikátji, kiskoòtsejèn-la, kitsò:

—Íchjín xi Jerusalén tsajòn, kii 'an chíhindáyachaà-ná, chíhindáyachaà yijo-nò ko ts'e íxti-nò. ²⁹Kijchò nachrjein k'e nga tse kjo'in s'e nga kitsò xita: “Mé tà ndaa-la jña íchjín xi 'ndi, xi tsjìn-la íxti,

xi mikii ki'ndí tsi'beé, xi mì ixti kisikaki nga isaá chiba siikájno.”³⁰ Ikjoàn koìts'ia nga kitsò-la nindòd: “¡Kàtakaanè-najen!” K'oa ti kitsò-la chrjangui-la nindòd: “¡Tjitsa'nde-nájen!”³¹ 'An, koni jngòd yá xkoén, tanga 'nó ch'o síko-na xita; jñò xi xita Jerusalén tsajòn, isaá tà 'nó ch'o síko-nò xita koni jñà yá kixì.

³² Tikoá kiiko jò xita xi tse jé tjín-la nga tikoá krò kiyát'aà. ³³ K'e nga ijchòko ya i'nde nànda 'mì l'nde Skò Mik'en, tsasíjnat'aà krò Jesús ko xita xi jò ma-ne, jñà xi tse jé tjín-la; jngòd, tsasíjnat'aà nga kixi-la koa jngòd, tsasíjnat'aà nga ngaskón-la. ³⁴ K'ée kitsò Jesús:

—Na'èn, tijchàat'aà-la; mikii beè mé kjoa xi s'ín.

Ikjoàn jñà soldado kisiskáko nikje-la Jesús nga kisika'bí-la xíkjin yá ts'e koma. ³⁵ Jñà xita naxandá nchikotsejèn-la; tikoá jñà xitaxá ítjòn nchisísobà-la, nchitsò:

—Xita xi kj'eíj tsachrjetji kjo'in; tsà kixi kjoa nga jè xi Cristo xi xó k'oas'ín jaajjìn-ne Nainá, kàtachrjetji kjo'in yijo-la.

³⁶ Tikoá jñà soldado kisísobà-la Jesús. Ijchò kinchat'aà chraña-la; kitsjaà-la nandá vinagre nga síkii. ³⁷ Kitsò-la:

—Tsà jì-né xi xitaxá ítjòn-la xita judío, tikíjnandeíj yijo-lè!

³⁸ Tikoá tjít'aàsòn-la skò krò xi 'én griego, 'én latín, ko 'én hebreo xi tsò: “Jè jèe xi Xitaxá ítjòn-la xita judío.”

³⁹ Jñà xita xi tse jé tjín-la xi tikoá ya tjohónguit'aà krò, jngòd xi 'nó 'nga kiich-jako Jesús, kitsò-la:

—Tsà jì-né xi Cristo [xi xó kisikasén-lè Nainá], tikíjnandeíj yijo-lè tikoá tikítsaj-nandeíj-nájen!

⁴⁰ Jè xita xi l'jngòd tshótiko xíkjin, kitsò-la:

—¿A mì tsakjoòn-la Nainá nga ngàsòn kjo'in titsanjiaán? ⁴¹ Xi okixi, jñà ok'ín-ná nga síkjiaán kjo'in nga kíchjía jé-ná, koi kjoa-la nga 'nó ch'o ki'né; tanga jè xita jè, njímé xi ch'o kis'iin.

⁴² K'ée kitsò-la Jesús:

—Tikítsjeèn-ná k'e nga jye kíts'ii nga kotixomai.

⁴³ K'ée kitsò Jesús:

—Okixíj xi xan-lè; i'ndeí, ján kijnako-ná ngajmii ya i'nde nànda 'nó ndaà choòn.

K'e nga k'en Jesús

(Mateo 27:45-56; Marcos 15:33-41; Juan 19:28-30)

⁴⁴ K'e nga ijchò nchisen, kòjñò nga tjitsa isò'nde skanda xi jàn nga nguixòn. ⁴⁵ Jè ts'oi, kòjñò, koa jè nikje xi tjohóya jngohosen jngò ítjòn, jòya komà nga kixojndá. ⁴⁶ Jesús 'nó kiichja, kitsò:

—¡Na'èn, ndseji bíjnaya inima-na!

K'e nga jye okitsò, k'en.

⁴⁷ Jè xita skò-la soldado, k'e nga kijtseè kjoa koi koni s'ín komà, kijtseèkkón Nainá, kitsò:

—Kixíj kjoa, xita jè, xita kixi-né.

⁴⁸ Ngats'ii xita xi chixoña nga nchikot-sejèn, k'e nga jye kijtseè kjoa xi komà, kiì-ne ni'ya-la; kisíjts'in-sòn inima-la nga 'nó tse kjoaba kis'ejiin inima-la. ⁴⁹ Ngats'ii xita xi beèkxon Jesús ko íchjín xi inchrobà-tjinguí-la skanda ján Galilea, kjíin jncha-ne nga nchikotsejèn-la.

K'e nga kishijjìn Jesús

(Mateo 27:57-61; Marcos 15:42-47; Juan 19:38-42)

⁵⁰ Tjína jngòd xita xi 'mì José xi 'nó ndaà xita, tikoá xita kixi-né. Yáá i'nde-la nànda 'mì Arimatea, jngòd naxandá xi chja-ne Judea. Tikoá xá ítjòn tjín-la ts'e xita judío. ⁵¹ Jè José, tikoá tíkoñaá-la nga mejèn-la skoe kó s'ín otixoma Nainá; mikii tjíngòd-ikon koni s'ín tsajoóya-ne xitaxá xíkjin koni s'ín kisiko Jesús. ⁵² Kiikon Pilato; kiì síjé'nde-la nga kjinchrobàko yijo-la Jesús. ⁵³ Kiskónájen-t'aà krò; kisikájté jngòd nikje lino chroba. Ikjoàn kiì kihijjìn. Kiskimis'en-ngui jngòd ngajo mik'en nànda nga xó k'oas'ín kitax'a-ne naxi. I'nde jè, ni saá jngòd mik'en sihijjìn. ⁵⁴ Nachrjein jè, víspere-la s'eí Paxko-né; jye kjomeè bijchó hora nga kots'ia jè nachrjein níkjáya.

⁵⁵ Jñà íchjín xi tjiko kóni nga inchrobà-ne Galilea, kiitjinguí-la; kijtseèkxon ngajo mik'en kó s'ín kisijna yijo-la Jesús. ⁵⁶ K'e nga j'ii-ne ni'ya-la tsibítsajnaandaà xkiì xi 'nó ndaà jne kò xkiì na'yo. Ikjoàn kisikjáya íchjín jè nachrjein níkjáya, koni s'ín tíchja kjotíxoma.

24

Mé xi komà k'e nga jaáya-la Jesús

(Mateo 28:1-10; Marcos 16:1-8; Juan 20:1-10)

¹ Jè nachrjein nga tàts'en xomàna, 'nó tajñdya kii jñà íchjín ya ngajo mik'en ñánda kisihjiin Jesús nga kíkò xkii jne xi tsi-bítsajnanndaà nga kíixten-jno yijo-la Jesús; tíkoá kjihijtakò íchjín xi k'ejí. ² K'e nga íjchò, kijtseè jè ndajo xi tíchjoàjto-la ngajo mik'en, xìn kijna. ³ K'e nga jahas'en-ngui ngajo mì tí kii kjòtsji-la yijo-la Na'èn-ná Jesús. ⁴ K'e nga nchisikájno íchjín koi, tà ñitoón chinchat'aà jò-la xíta x'in xi íkjá níkje xi ote ni'in kjoàn. ⁵ Íchjín koi, tà kitsakjòn-la; chinchá-ñiat'aà nangui. K'ée kitsò jñà xíta x'in xi jò ma-ne:

—¿Mé-ne í binchaàtsjijiiin-là mik'en jè xíta xi tñnakon? ⁶ Mì tí yá tñn-ne ijndé, jyeé kòfaáya-la. Tíkítsjeèn koni s'ín kitsò-nò k'e nga tisa tsibijna Galilea, ⁷ nga kitsò: “Mochjeén-né nga jè K'índí-la Xíta, jñà kongatsja xíta jé nga koòt'aà krò tanga k'e nga kíjchò jàn nachrjein kjoaáya-la.”

⁸ Jñà íchjín koi, k'ée tsibítsjeèn-la koni s'ín kitsò Jesús. ⁹ K'e nga j'ii-ne nga kii katsejèn-la ngajo mik'en, tsibénojmi-la jñà xíta xi tsibíxáya-la xi tejnogò ma-ne kò xíta xi i'nga. ¹⁰ Jñà íchjín koi, jè xi 'mì María Magdalena, Juana, María xi nea-la ma-ne Jacobo kò xi k'ejí íchjín-isa; jñà xi íjchòkò 'én nga tsibénojmi-la jñà xíta xi tsibíxáya-la. ¹¹ Tanga jñà xíta-la Jesús, xi kjoa ñiton, tà kjoaská komà-la; mikii kòkjeín-la 'én xi tsibénojmi-la jñà íchjín.

¹² Tanga jè Pedro, tsangachikon, kii katsejèn-la ngajo mik'en; k'e nga kiskoòtsejèn-s'en ngajo, kijtseè nga tà jñà kjioò níkje xi kisíjtéjiin Jesús. Íkjoàn kii-ne ni'ya-la; tà kjòxkòn-la kjoa xi komà.

Ndiyá Emaús

(Marcos 16:12-13)

¹³ Tijè-ne nachrjein, jò xíta xi kota'yàt'aà-la Jesús nchifi jngoo naxandá xi 'mì Emaús, xi tñn-la tsà tejnogò kilómetro skanda ján Jerusalén. ¹⁴ Nga nchifi ya ndiyá, koi nchijoóya-ne ngats'i kjoa xi komà. ¹⁵ Nga nchijoónojmí tíkoá nchikjòngangui-la xikjín íjchòtjngui chrañà-la xi tijè-ne Jesús xi taña tsobáhijtakò. ¹⁶ Tanga jñà, k'oaá komà-la koni tsà tíchjoà xkon, mikii kijtseèkxon. ¹⁷ Jesús kiskòngangui-la, kitsò-la:

—¿Mé 'én xi ondaà chibàya-nò nga tjaáya ndiyá? ¿Mé-ne ba tñn-nò?

¹⁸ K'ée kíichja Cleofas, kitsò:

—Ngats'i xíta naxandá Jerusalén, tà jì ta jngoo-lè xi mikii tñjiin-lè jè kjoa xi komà ján Jerusalén, jñà nachrjein xi tsato.

¹⁹ Jesús kitsò:

—¿Mé kjoa-ne?

Jñà xíta koi kitsò-la:

—Kjoa ts'e Jesús xi Nazaret í'nde-la, jè xi kíichja ngajo-la Nainá; kis'eé-la nga'ño, ma yijeé-la ñita mé kjoa-ne, ñita mé 'én-ne nga nguixkon Nainá, nguixkon ngats'i xíta naxandá. ²⁰ Xíta sko-la no'mi, kò xítaxá tsajen, kisíngatsja xíta Romano nga kisik'en, tsohót'aà krò. ²¹ Ngajen, titsachiñá-lajen, bixón-nájen tsà jè Mesías xi síkítsajnan-dej-ne xíta naxandá Israel. Tanga í'nde, jyeé tñn-la jàn nachrjein nga k'oas'ín komà kjoa koi. ²² Tíkoá tñn i'nga íchjín xi tñtsajnanjiiin-najen, xi tajñdya kòfi katsejèn-la jè ngajo mik'en. K'e nga kòf'ii-ne kàbincháxkòn-najen nga kàbénojmi-najen ²³ nga mì xó kii kàsakò-la yijo-la Jesús; tíkoá kàbeèkxon xó àkjale xi kàtsò-xó-la: Jesús tñnakon-né. ²⁴ K'ée kòfi i'nga xíta xingui-jen xi kòfi katsejèn-la ngajo mik'en, k'oaá ts'én kàbeèkxon koni s'ín kàtsò jñà íchjín tanga jè Jesús, mì xó kii kòbeè.

²⁵ K'ée kitsò Jesús:

—¿Mé tà tònogò-nò tíkoá mé tà tájaajiin tñn iníma-nò nga mikii ndaà mokjeín-nò kjoa xi kitsò jñà xíta xi kíichja ngajo-la Nainá! ²⁶ ¿A mìtsà tñjiin-nò? K'oaá s'ín tñnè-la Cristo, [xíta xi xó kisikasén-ne Nainá], nga ítjòn síkíjeím kjò'in, íkjoàn kjoahas'en ngajmii ñánda jeya kñjna.

²⁷ Tsibénojmiya-la kó tsòya-ne koni s'ín tíchja ngats'i Xojon-la Nainá ít'aà ts'e Cristo. Tsibíts'íakò-ne xojon xi kiskii Moisés; íkjoàn tsibénojmiya-la ngats'i xojon xi kiskii jñà xíta xi kíichja ngajo-la Nainá.

²⁸ K'e nga íjchò ya naxandá ñánda nchifi xíta koi, Jesús, k'oaá kis'iin koni tsà isa kjiiin tífi. ²⁹ Tanga jñà xíta koi, kjo'no kis'iin-la nga kisikjina; kitsò-la:

—Tijnako-nájen; jyeé kjòhoxòn, jye kiskaatji ts'oi.

Jè Jesús, kòkjeín-la; jahas'en ni'ya; tsibijnako. ³⁰ K'e nga jye tñtsajnat'aà ímixa, kiskoé inchrajín, kitsjaà-la kjòndaà Nainá, kisixkoaya, íkjoàn kitsjaà-la jñà xíta. ³¹ K'ée kitáx'a xkon; kijtseèkxon nga jè Jesús;

tanga jè Jesús, tà kichijà-né nga nguixkon xit̃a koi. ³² K'ée kitsò-la xíkjin:

—Koi-la kjoa-la nga ndaà kòmatsja-la inima-ná k'e nga tíhókonojmí-ná ya iya ndiyá nga tíbenojmí-ná kjoa ts'e Xojon-la Nainá.

³³ Mì t̃i kii kiskodñà-ne, kisikátji ñi-toón-ne nga kii-ne Jerusalén; ijchò ìjngòò k'a-ne jngòò ni'ya ñánda títsajnajtín xíkjin xi tejngòò ma-ne kò xit̃a xi k'j'eíí-isa. ³⁴ Jñà xit̃a xi tejngòò ma-ne kitsò-la xíkjin:

—Kixíí kjoa, jyeé kòfaáya-la Na'è-ná Jesús; jyeé kòbeèxkon Simón.

³⁵ K'ée tsibenojmí jñà xit̃a xi jò ma-ne kó s'in komàt'in ya iya ndiyá koá kó s'in komà nga kijtseèxkon Jesús k'e nga kisixkoaya inchrajín.

K'e nga jè Jesús tsatsejèn-jìin osen ñánda títsajna xit̃a xi kota'yát'áa-la

(Mateo 28:16-20; Marcos 16:14-18; Juan 20:19-23)

³⁶ Tákó tik'eé nchichja-isa nga nchibénojmí-la xíkjin kjoa koi, nga tsasijnajin osen-la Jesús; kishixat'aà, kitsò-la:

—Nainá, 'nchán kátasíkítsajna-nò.

³⁷ Jñà xit̃a koi, tsí ndaà kitsakjòn, koa tsí ndaà kisinchaàxkón; k'e nga kijtseé, komà-la tsà tà inima-la mik'en-né. ³⁸ Tanga Jesús kitsò-la:

—¿Mé tà ndaà tsakjoòn-nò? ¿Mé-ne k'oa tsò-ne kjohítsjeèn xi bitjòjin inima-nò? ³⁹ Chítsejèn-là ndsaa kò ndsokoaà. 'An-ná. Tjat'aà-ná ndsaa koá chítsejèn-ná. Jngòò xit̃a xi tà inima, tsjin-la yijo, t̃ikoaá tsjin-la nindaà, tanga 'an, t̃jín-na koni s'in tit-sa'yaà-ná.

⁴⁰ K'e nga jye okitsò-la, tsakó-la tsja kò ndsokó. ⁴¹ Tanga jñà xit̃a-la mikii xátí kòkjeín-la nga tsja komà-la t̃ikoa kisinchaàxkón nga kijtseèxkon Jesús; k'ée kiskò-nangui Jesús, kitsò-la:

—¿A t̃jín chiba-nò tsojmì xi ma chine?

⁴² Kitsjaà itsé-la t̃in xi jye kichjàn, kò tsjén-la chò cera. ⁴³ Jesús kiskoé, ìkjoàn kiskine nga nguixkon jñà xit̃a-la. ⁴⁴ K'ée kitsò-la jñà xit̃a-la:

—Jñà kjoa xi komàt'ian, jñà-né xi tsi-benojmí-nò k'e nga t̃isá tsohótijnakò-nò. K'oaá s'in kixan-nò nga kítasòn yije-né koni s'in tíchja xojon it̃aà ts'an, jè kjotíxoma-la

Nainá xi kiskii Moisés kò ts'e xit̃a xi kichja ngajo-la Nainá kò xi t̃jít'aà libro ts'e Salmo.

⁴⁵ K'ée kisikichiya-la kjohítsjeèn-la mé-ne nga kàtjahas'en-jìin-la koni s'in tíchja Xojon xi t̃jít'aà 'Èn Tsjeè-la Nainá. ⁴⁶ Kitsò-la:

—K'oaá s'in tíchja Xojon-la Nainá nga tsò nga 'an xi Cristo, [xi xó kisikasén-na Nainá], k'oaá s'in t̃jínè-na nga kiyá; tanga k'e nga kijchò jàn nachrjein, kjoaáya-na it̃aà ts'e kjoa biyaà. ⁴⁷ Xi it̃aà ts'an, Nainá s̃ijchàat'aà-la jé-la xit̃a k'e nga s̃ikájno jé-la nga mì t̃i jé kòhótsji-ne. Jè 'én koi, mochjeén-né nga k̃inókjoayajin yije-la xit̃a mats'iaqò-ne Jerusalén kó nga t̃jtsa isò'nde. ⁴⁸ Jñò kénójmíó kjoa kixi koni s'in komà. ⁴⁹ 'An sikasén-nò jè kjotjò xi tsjá Na'è-nà koni s'in kitsjaà tso'ba. Tanga jñò, íí títsajna naxandá Jerusalén skanda k'e nga tjoé-nò nga ñó-la Nainá xi nchrobá-ne ngajmii.

K'e nga kiimijin ngajmii Jesús

(Marcos 16:19-20)

⁵⁰ K'ée kii kò xit̃a-la skanda ján naxandá Betania. Kiskimii'nga tsja nga kisijét'aà-la Nainá nga kátasíchikon-t'in jñà xit̃a koi.

⁵¹ K'e nga t̃isjét'aà-la, kitjámii'nga nga kii-ne ngajmii. ⁵² Jñà xit̃a-la, k'e nga jye chincha-xkó'nchit'aà-la nga jeya kisikjina Jesús, kii-ne Jerusalén; ñó tsja kis'e-la.

⁵³ Nachrjein inchiòn tsibitsajnyaya ingò ítjòn nga kitsjaà-la kjondaà Nainá t̃ikoa jeya kisikjina.

'Én ndaà-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo koni s'ín kiskiì San Juan

Jesucristo xi 'Én-la Nainá, xitaá komà

¹ K'e nga tisa tàts'en-la kjoa, jè 'Én, jyeé k'oa tjna-né. Yaá tijnako Nainá. Jè 'Én, Nainá-né. ² Ko yaá tijnako Nainá skanda tisa tàts'en-la kjoa. ³ Jè Nainá, k'e nga tsibindaà ngats'iì tsojmi xi tjin, it'aà ts'eé 'Én tsibindaà; ni mé tsojmi tjin xi mi it'aà ts'e kisindaà. ⁴ Jè 'Én, it'aà ts'e-né nga tít-sajnakon xita; jè kjoa nga tít-sajnakon xita, jè-né ni'ín xi síhiseèn-la ngats'iì xita. ⁵ Jè ni'ín xi síhiseèn ñanda jñò choòn, ote-né, ko jè kjoa jñò mikii ma síkijne-la ni'ín nga síkts'o.

'Én xi kiichja Juan it'aà ts'e Cristo

⁶ Tsibijna jngod xita xi 'mì Juan xi Nainá kisikasén. ⁷ Jè j'iì tsjá 'én it'aà ts'e ni'ín xi síhiseèn, mé-ne ngats'iì xita kòkjeiín-la koni s'ín kiichjaya. ⁸ Mìtsà jè Juan ni'ín xi síhiseèn-la xita, tà 'én j'iì tsjá it'aà ts'e ni'ín xi síhiseèn-la xita. ⁹ Jè ni'ín xi ngui kixi kjoa xi síhiseèn-la ngats'iì xita, yaá tínchrobá i isò'nde.

¹⁰ Íf tsibijna isò'nde, ko it'aà ts'eé kisin-daà isò'nde, tanga jñà xita isò'nde mikii kijtseèkxon. ¹¹ J'iì nangui ñanda ts'e, tanga jñà xita-la mikii kiskoétjò. ¹² Ngats'iì xita xi kiskoétjò tikoá kòkjeiín-la jñà 'én xi kiichja, k'oaá s'ín kitjò'nde-la nga Ki'ndí-la Nainá ma, ¹³ tanga mitsà koi kjoa-la nga jní kits'iin-jiiin, ni mitsà koi kjoa-la nga it'aà ts'e xita kits'iin; koi-né nga it'aà ts'e Nainá kits'iin.

¹⁴ Jè 'én, xitaá komà, íf tsibijnajiiin-najen. Ki'ya-nájen kjoa jeya-la nga Ki'ndí tà jngod-la Nainá. 'Nó tjin-la kjondaà ko kjoak-ixi.

¹⁵ Juan kitsjaá 'én it'aà ts'e, kitsò:

—Jè jèè xi k'oas'ín kixan-nò k'e nga kixan-nò: “Jè xi sa nchrobá tjingui-na, jè isa tjna itjòn-na, nga isa kjotseé tjna koni 'an.”

¹⁶ 'Nó tse kjondaà kitjoé-ná ngats'iaá, sa 'nó, sa 'nó kochikon-t'ian. ¹⁷ Jè kjotixoma, it'aà ts'e Moisés j'iin-ne, tanga xi kjondaà ko kjoakixi, it'aà ts'e Jesucristo j'iin-ne. ¹⁸ Ni saá

jngod xita beèkxon kó kji Nainá. Tà jè xi ki'ndí tajngod-la xi ya tijnat'aà-la, bénojmi kixi-ná it'aà ts'e.

'Én xi tsibénojmi Juan it'aà ts'e Jesús

(Mateo 3:11-12; Marcos 1:7-8; Lucas 3:15-17)

¹⁹ Jñà 'én koi xi kitsjaá Juan, k'e nga jñà xita judfo xi tít-sajna Jerusalén kisikasén-la no'miì ko xita levita ñanda tjna Juan nga kiskònangui-la, kitsò-la:

—¿Yá xita-ne ji?

²⁰ Juan tsibénojmi kixi-né; mikii tsakajna'ma, kitsò:

—Mìtsà 'an xi Cristo, xita xi xó kisikasén-ne Nainá.

²¹ Xita koi jngod k'a kiskònangui-la kitsò-la:

—¿Yá-né ngaji? ¿A ji-né Elías?

Juan kitsò:

—Majin, mìtsà 'an.

—¿A ji-né xita xi chja ngajo-la Nainá xi tjiné-la nga kjoii?

Juan kitsò:

—Majin, mìtsà 'an.

²² Jngod k'a kiskònangui-la, kitsò-la:

—Kot'in-nájen, yá-ne ji, mé-ne nga koma konguiko-lajen 'én jñà xita xi kásikasén-najen. ¿Mé 'én xi k'oi-nájen it'aà tsiji?

²³ K'eé kitsò Juan:

—'An-ná xita xi 'nó chjaya i'nde it'aà xin ñanda nangui kixi choon: “Tjandaà kixiço ndiyá-la Nainá”, koni s'ín kitsò Isaías, xita xi kiichja ngajo-la Nainá.

²⁴ Jñà xita xi ijchò kjònangui-la Juan, xita fariseo-né. ²⁵ Jngod k'a kiskònangui-la, kitsò-la:

—Tsà mìtsà ji xi Cristo, ni Elías, ni jè xita xi chja ngajo-la Nainá, mé-ne xita 'nè-ne bautizar.

²⁶ Kiichja Juan kitsò:

—'An tà nandá s'iin-na bautizar xita, tanga tijnajiiin jngod-nò xi jñò mikii yaxxon, ²⁷ jè xi iskan kjoii, jè xi isa tjna itjòn koni 'an; skanda mikii tj'nde-na nga 'an skjinda'noá xox'ín-la xojté-la.

²⁸ Ngats'iì kjoa koi, ján naxandá Betania nga k'oas'ín komà, naxandá xi kijna xijn-goàá ndá je Jordán, ñanda kis'iin bautizar xita jè Juan.

²⁹ Nga komà nchijòn, Juan kijtseé Jesús nga tínchrobákon, kitsò:

—¿Chitsejèn-là, jè jèè xi síkasén Nainá k'oaá ngaya-la koni Orré Ki'ndí xi faáxin

jé-la x̄ita isò'nde! ³⁰Jè jèè xi k'oa kixan-nò k'e nga kixan: “Nchrobá t̄jngui jngòò-na x̄ita x'ín xi isá t̄jna it̄jòn-na nga isá kjòtsee t̄jna koni 'an.” ³¹T̄ikoáá 'an, mik̄iì bexkoan yá-né jè. Koíí kjoa-la nga ta nandá s'in-na bautizar x̄ita mé-ne j̄nà x̄ita naxandá Israel skoexkon-ne.

³²Juan, k'oas'ín kitsjaà 'én nga kitsò:

—K̄ijtsee-ná jè In̄ima Tsjeè-la Nainá nga itjojen-ne ngajm̄iì koni kji nise paloma kji, tsibijnasòn-la Jesús. ³³'An, k'j'eè k̄i bexkoan, t̄nga jè Nainá xi kisikasén-na nga k̄o nandá s'in-na bautizar x̄ita, kitsò-na: “Jè xi jch̄iì nga kit̄jopenè-la In̄ima Tsjeè-na nga ya k̄j-nasòn-la, jè-né xi k̄o In̄ima Tsjeè-na s'ín-ne bautizar x̄ita.” ³⁴'An, k'oaá s'ín k̄ijtsee, k'oaá ma-ne k'oas'ín tsjaà 'én nga Jesús, jè xi K'í'ndí-la Nainá.

X̄ita xi kiskoòta'yat'aà it̄jòn-la Jesús

³⁵Nga komà nchijòn, Juan yaá t̄jna òjngòò k'a; t̄jiko jò x̄ita xi kota'yat'aà-la. ³⁶Juan k̄ijtseeexkon Jesús nga t̄ikoá ya tsòba, kitsò:

—¡Ch̄itseejèn-là, jè jèè xi orrè-la Nainá [xi kiyátjì jé-la x̄ita]!

³⁷Ngajò x̄ita koi, k'e nga k̄iì'nchré koni s'ín kitsò Juan, k̄iit̄jngui-la Jesús. ³⁸Jesús k'e nga kisikátjiya, k̄ijtsee nga x̄ita t̄jin-gui-la kitsò-la:

—¿Mé xi binchaàtsjioò?

Ngajò x̄ita koi, k̄iichja, kitsò:

—Maestro, ¿nànda t̄jini?

³⁹Jesús kitsò-la:

—Nchrobá, ch̄itseejèn.

Ikjoàn k̄iit̄jngui-la, k̄ijtsee nànda bijna Jesús. Yaá tsibitsajnakò nga jye kjòdhoxòn, ijchò-la tsà xi ñijòn.

⁴⁰Ngajò x̄ita koi, j̄nà xi k̄iit̄jngui-la Jesús k'e nga k̄iì'nchré-la koni s'ín kitsò Juan, jngòò xi 'mì Andrés xi 'ndse ma Simón Pedro. ⁴¹Andrés k̄iì kátsji it̄jòn 'ndse xi 'mì Simón, kitsò-la:

—Jyeé k̄ayaxkon-jen jè Mesías [xi xó kisikasén-ne Nainá]. Jè 'én Mesías, Cristo tsòya-ne.

⁴²Andrés k̄iikò Simón xi 'ndse ma ya nànda t̄jna Jesús. Jesús, k'e nga k̄ijtsee, kitsò-la:

—Ngaji-né xi 'mì-lè Simón xi k'í'ndí-la ma Jonás. I'nde, Cefas k'oín-lè ('én xi Pedro tsòya-ne).

K'e nga Jesús k̄iichja-la jè Felipe k̄o Natanael

⁴³Nga komà nchijòn, Jesús k'oaá s'ín kisik̄itsjeèn nga ján k̄joì nangui Galilea. Kiskaaj̄iìn Felipe, kitsò-la:

—Nchrobá t̄jngui-ná.

⁴⁴Felipe, yaá i'nde-la naxandá Betsaida, ya nànda i'nde-la Andrés k̄o Pedro. ⁴⁵Felipe k̄iì kátsji Natanael, kitsò-la:

—Jè x̄ita xi oxk̄it'aà kjòtixoma xi kisk̄iì Moisés k̄o x̄ita xi k̄iichja ngajo-la Nainá, jyeé k̄ayaxkon-jen nga jè Jesús xi k'í'ndí-la José xi Nazaret i'nde-la.

⁴⁶Natanael, kitsò-la Felipe:

—Ján naxandá Nazaret, ¿a t̄jín jngòò xi ndaà x̄ita xi ya k̄iit̄jok̄aj̄iìn-ne?

Felipe kitsò:

—Nchrobóí, ch̄itseejèn-la.

⁴⁷Jesús, k'e nga k̄ijtsee Natanael nga t̄fnchrobákon, kitsò:

—Jè x̄ita jè xi nguì kix̄i kjoa nga x̄ita Israel nga ndaà t̄is̄jichá yijo-la k̄o mik̄iì konachan.

⁴⁸Natanael kitsò:

—¿Kó s'ín ma-ne nga yaxkon-ná?

Jesús kitsò:

—K'eé kòbe-lè k'e nga t̄ikj'eè chja-lè Felipe nga t̄jna'ngui yá toò ik̄o.

⁴⁹Natanael kitsò:

—Maestro, ngaji-né xi K'í'ndí-la Nainá; j̄i-né xi x̄itaxá it̄jòn-la naxandá Israel.

⁵⁰K̄iichja Jesús kitsò:

—¿A koií-né nga xan-lè: Kòbe-lè k'e nga t̄jna'ngui yá toò ik̄o nga mokjeíin-lè? K'oaá xan-lè nga isá 'nó tse kjòxkón jchaá-isi.

⁵¹Òjngòò k'a k̄iichja Jesús kitsò:

—Nguì oxk̄ix̄i xi xan-nò, nachrjein xi sa f'ì isá jchaxkoòn ngajm̄iì nga t̄ix'á koa j̄nà àkjale-la Nainá fim̄ijìn koa nchrobájen nga t̄jimat'aà-na xi K'í'ndí-la X̄ita xan-la yijo-na.

2

Jè kjòxkón xi kis'ín it̄jòn Jesús

¹Xi komà jàn nachrjein, kis'e jngòò s'ef nga chixàn x̄ita ján naxandá Caná, ya nangui Galilea. T̄ikoáá yaá t̄jna jè nea-la Jesús. ²T̄ikoá kinokjoà-la Jesús k̄o x̄ita xi kota'yat'aà-la ya nànda chixàn x̄ita. ³K'e nga jyehet'aà vino, jè nea-la Jesús kitsò:

—Mì t̄i mé vino t̄jín-ne.

⁴Jesús kitsò:

—¿Mé xi ma-lè? ¿Mé-ne 'an kò'mì-ná? K̄j'eè k̄iì bijchó nachrjein-na nga skoè-na x̄ita yá-ná 'an.

⁵ Jè nea-là Jesús kitsò-la jñà xita xi bíya vino:

—K'oaá s'in tikitason yije-là koni s'in tsò-nò.

⁶ Ya títajna joòn tíj ndajo xi sinchá nandá, xi síkjeén jñà xita judío nga ma sítsjeè-ne tsojmì xi tjin-là koni s'in tjin kjotixoma-la xi xkón tjin. Jñà tíj kjiyaá-la tsà jò kò tsà jàn nisa nandá. ⁷ Jesús kitsò-la jñà xita chí'nda xi nchibíya vino:

—Tínchaà nandá tíj koi.

Jñà xita chinchá nandá; jngòò k'aá kisít-seè. ⁸ Ikjoàn kitsò Jesús:

—Tínachrjeè chiba vino; tanguíko-là jè xi tísis'in-là xita.

K'éé kíiko-la. ⁹ Jè xita xi oko-la nga tísis'in-là jñà xita, kiskoòt'aà nandá xi vino komà; xita jè, mìkìl tjiin-là ñánda j'ù-ne. (Tà jñà tjiin-là xita chí'nda xi tsachrje nandá.) Jè xita xi oko-la, k'éé kíichja-la xita x'in xi chixàn, ¹⁰ kitsò-la:

—Ngats'ìl xita, jè tsjá ítjòn vino xi 'nó ndaà; k'e nga jye 'nó 'bí jñà xita, k'éé tsjá xi chiba ndaà. Tanga ngaji, kòbinchatjó-né xi 'nó ndaà, skanda saá tì'bí.

¹¹ Jè kjojkón xi kis'in ítjòn Jesús ján naxandá Caná nangui xi chja-ne Galilea; k'oaá s'in tsakò kjoa jeya-la kò jñà xita xi kota'yat'aà-la kòkjeiín-la ít'aà ts'e.

¹² Xi jye komà ískan, Jesús kíl ján naxandá Capernaum; kíiko nea-la, 'ndse, kò xita xi kota'yat'aà-la. Tà chibaà nachrjein tsibit-sajna ya naxandá jè.

K'e nga kíl s'eí Jesús ján Jerusalén

(Mateo 21:12-13; Marcos 11:15-18; Lucas 19:45-46)

¹³ Nga jye nchrobá machrañà s'eí-la xita judío xi bitjo k'e nga ítjokàjìin kjo'in ján nangui Egipto, Jesús kíl ján Jerusalén. ¹⁴ K'e nga jahas'en ingo ítjòn, kijtseè nga tjin xita ya nditsin ingo xi nchihotjina nchraja kò orrè kò paloma; tíkoá títajna xi síkijatjìya tòn. ¹⁵ Jesús tsibindaà jngòò na'nó xi tsajá-la jñà xita nga tsachrje yije ya nditsin ingo, kò nchraja kò orrè. Tsibixteen tòn-la jñà xi síkijatjìya tòn. Jngòò k'aá chinchá ngajten ímíxa-la. ¹⁶ Jñà xita xi nchihotjina nise paloma, kitsò-la:

—Tínachrjeè yije chò koi; kì ni'ya nditsin 'nè ni'ya-la Na'èn-na.

¹⁷ Jñà xita xi kota'yat'aà-la k'éé tsibít-seè-la nga k'oas'in tjt'áà Xojon-la Nainá

nga tsò: “‘Nó matsjake ni'ya-lè; koi kjoa-la nga machinikeè.”

¹⁸ Jñà xita judío kiskònangui-la Jesús, kitsò-la:

—¿Mé kjojkón xi okoò-nájen nga tjin-lè kjotixoma ít'aà ts'e kjoa xi 'ni?

¹⁹ Kìichja Jesús kitsò-la:

—Tíkixàña ingo jè, 'an, jàn nachrjein kíndàya íjngòò k'a-na.

²⁰ Kitsò jñà xita judío:

—Ingo jè ichán joòn nó kisindaà-ne, kò jì, za tà jàn nachrjein kíndaà xitse íjngòò k'a-ne?

²¹ Tanga jè ingo xi kisikaxkì Jesús, jè yijo-la xi okitsò-la. ²² K'e nga jye jaáya-la Jesús nga k'en, k'éé tsibítseè-la jñà xita xi kota'yat'aà-la 'én xi okitsò. K'éé kòkjeiín-la koni s'in tíchja Xojon-la Nainá kò 'én xi kíichja Jesús.

Jesús, kós'in ma ndaà beè iníma-la ngats'ìl xita

²³ Jesús k'e nga tsibìjna s'eí Paxkò ján Jerusalén, kìn xita kòkjeiín-la ít'aà ts'e k'e nga kijtseè kjojkón xi kis'in. ²⁴ Tanga Jesús mìtsà ngui ndaà ítjngòò ikon ít'aà ts'e xita koi, nga jyeè beèkxon yije xita. ²⁵ Jesús mìkìl mochjeè-la nga k'ejé xita okitso-la kó s'in jñà xita; jè, jyeè beè iníma-la xita kós'in síkítseè.

3

K'e nga jè Jesús tshóko Nicodemo

¹ Tsibìjna jngòò xita fariseo xi tíkoá xita ítjòn tsibìjna ít'aà ts'e xita judío; Nicodemo kí'mi. ² Jngòò k'a j'ìikon Jesús k'e nga jñò, kitsò-la:

—Maestro, 'ya-nájen nga jè Nainá kisikasén-lè mé-ne kòkóya-nájen. Nga jngòò xita xi mìtsà Nainá tíjnakò, mìkìl koma-la s'ìin kjojkón xi jì 'ni.

³ Jesús kitsò-la:

—Xi ngui okixi, k'oaá xan-lè, jè xita xi mìkìl jts'in xitse íjngòò k'a-ne, mìkìl skòe kó s'in otíxoma Nainá.

⁴ Nicodemo kiskònangui, kitsò:

—¿Kós'in koma jts'in xitse íjngòò k'a xita xi jye kòjchínga? Nì ítse koma kjoahas'en íjngòò k'a indso'ba nea-la nga jts'in íjngòò k'a.

⁵ Kìichja Jesús kitsò:

—Xi ngui okixi, k'oaá xan-lè, jè xi mì ít'aà ts'e nandá kò Iníma Tsjeè-la Nainá

jts'ín-ne, mikii koma kjoahas'en-jiiñ nándá tíhotíxoma Nainá. ⁶ Jè xi ts'íin it'aà ts'e xíta, xíta-né. Koa jè xi ts'íin it'aà ts'e Injma Tsjeè-la Nainá, injima-né. ⁷ Ki maxkón-lè koni s'ín tixan-lè: “Mochjeén-né nga jts'ín xítse ijngod k'a-ne jñà xíta.” ⁸ Jè tjò 'ba-né njta nándá-ne; na'yà-la nga one. Tanga mikii 'ya-la nándá nchrobá-ne, tjkoa mikii 'ya-la nándá fi. K'oaá tís'ín ma yije ngats'ii xi it'aà ts'e Injma Tsjeè-la Nainá ts'íin-ne.

⁹ K'éé kitsò Nicodemo:

—¿Kós'ín ma-ne nga k'oa's'ín koma-ne kjoa koi?

¹⁰ Jesús kitsò-la:

—Ngaji, maestro tjini ts'e xíta naxandá Israel. ¿Mé-ne mikii tjíin-lè kjoa koi? ¹¹ Xi ngui okixi, k'oaá xan-lè: Jè kjoa xi ma-najen, k'oaá s'ín nokjoà-jen; xi jye kina'ya-jen, k'oaá s'ín bènojmi-jen. Jñò, mikii mokjeiín-nò 'én-najen. ¹² K'e nga benojmi-nò kjoa xi tjín isò'nde, mikii mokjeiín-nò. ¿A kòkjeiín-nò tsà keènojmi-nò kjoa xi tjín ján ngajmii?

¹³ Nj saà jngod xíta xi jye kiimijín ján ngajmii; tà jè Ki'ndí-la Xíta xi ngajmii tjina nga ya itjojen-ne. ¹⁴ Koni s'ín kis'íin Moisés nga kiskimii'nga yá xi tjóót'aà ye kicha bronze ya i'nde it'aà xin nándá kixi choòn, k'oaá tís'ín tjínè-la jè Ki'ndí-la Xíta nga tjámitjén-t'aà jè yá, ¹⁵ mé-ne ngats'ii xíta xi kòkjeiín-la it'aà ts'e, mikii chija, s'eé-la kjoabinachon njta kjé-ne.

¹⁶ Nainá njò tsatoó kjòtsjakeè xíta isò'nde nga kitsjaà Ki'ndí-la xi tajngod ma-ne, mé-ne ngats'ii xíta xi mokjeiín-la it'aà ts'e, mikii chija; s'eé-la kjoabinachon njta kjé-ne. ¹⁷ Nainá mitsà koi xá kisikasén-ne Ki'ndí-la nga kjo'in koiñè-la xíta isò'nde; koií xá kisikasén-ne nga kochrjekajjín kjo'in xíta kjoa ts'e jé-la.

¹⁸ Jè xi mokjeiín-la it'aà ts'e Ki'ndí-la Nainá, mitsà kjo'in sinè-la xi kjoa ts'e jé-la, tanga jè xi mikii mokjeiín-la jyeé kjo'in tjínè-la, koií kjoa-la nga mikii mokjeiín-la it'aà ts'e Ki'ndí-la Nainá xi tajngod ma-ne.

¹⁹ Jñà xíta xi mikii mokjeiín-la, jyeé kjo'in tjínè-la, koií kjoa-la k'e nga j'ii i isò'nde jè xíta xi j'ii kjoahiseèn, mikii kisaseèn-la kjoahiseèn; isaá ndaà kisaseèn-la kjoajñò, nga ch'o tjín kjoa xi nchis'ín. ²⁰ Ngats'ii xíta xi ch'o s'ín, majtikeè kjoahiseèn; mikii ya síchrañat'aà nándá iseèn choòn, mé-ne nga

mikii jcha-la kjoa xi ch'o nchis'ín. ²¹ Tanga jñà xíta xi kjoa kixi nchis'ín, nchrobá kinchat'aà chrañà-la nándá iseèn choòn, mé-ne nga jcha-la nga ndaà tjín kjoa xi nchis'ín koni s'ín mejèn-la Nainá.

Jè Juan, j'ii itjòn-la Cristo

²² Nga jye komá kjoa koi, Jesús kiiko xíta xi kota'yat'aà-la ján nangui Judea; yaá tsibit-sajna chiba nachrjein nga kis'íin bautizar xíta. ²³ Juan tjkoa kis'íin bautizar xíta ya naxandá Enón, jngod i'nde xi chrañat'aà-la ya naxandá Salim, koií kjoa-la i'nde jè tjín jchán nandá. Jñà xíta, yaá ijchòkon Juan nga komá bautizar. ²⁴ Nachrjein koi, tjikj'eè ndayá fis'en Juan.

²⁵ Jñà xíta xi kota'yat'aà-la Juan kò jngod xíta judío tsohótiya-ne kjotíxoma-la xíta judío xi xkón tjín kós'ín matsjeeya-ne xíta. ²⁶ Kiì jñà xíta nándá tjina Juan, kitsò-la:

—Maestro, jè xíta xi ijchòkoi ján xijn-goà xajjngà nandá Jordán, jè xíta xi jì kits'ii 'én it'aà ts'e, i'ndeí tjkoa tís'ín bautizar; saá jé fitjngui-la ngats'ii xíta.

²⁷ Kiichja Juan, kitsò:

—Nimé xi s'e-la xíta tsà mì jè sobà Nainá tsjá-la. ²⁸ Jñò, ndaà tjíin-nò koni s'ín kixan-nò nga mitsà 'an xi Cristo; 'an-ná xi kinikasén itjòn-na it'aà ts'e xíta jè. ²⁹ Jè xíta x'ín xi sa kòbixan, tjina chjoón-la; jè amigo-la xi kòbixan sijnat'aà chrañà-la nga tí'nchré-la koni s'ín tíchja. Tsja jchán ma-la k'e nga 'nchré-la xíta xi sa kòbixan. 'An, k'oaá tís'ín matsja-na k'e nga 'nchré koni s'ín tís'ín xíta jè. ³⁰ Xíta jè, mochjeén-né nga kátasijna itjòn. 'An, kósijna tjingui-ná.

Mé 'én xi tsjá jè xi ngajmii nchrobá-ne

³¹ Jè xi nchrobá-ne ngajmii, jè tjina itjòn-la ngats'ii xíta. Jè xi i isò'nde ts'e, xíta isò'nde-né, kò jñà 'én xi chja kjoa ts'e isò'nde-né. Tanga jè xi ngajmii nchrobá-ne, jè tjina itjòn-la njta yá-ne. ³² Jè tsjá 'én mé xi kijtsee kò mé xi kiì'nchré. Tanga 'én xi tsjá, njyá xi mokjeiín-la koni s'ín tsò. ³³ Tanga jè xíta xi mokjeiín-la 'én xi chja, jè tsjá 'én nga Nainá, ngui 'én kixíi xi chja. ³⁴ Xíta xi Nainá kisikasén, 'én-la Nainá chja, nga mikii fehet'aà koni s'ín síxájiin injima-la jè nga'ño xi tjín-la Injma Tsjeè-la Nainá. ³⁵ Na'èn-ná tsjakeè Ki'ndí-la; jè kisingsatsja yije njta mé kjoa-ne. ³⁶ Jè xi mokjeiín-la koni tsò 'én xi chja Ki'ndí-la Nainá, tjín-la

kjoabinachon nita kjé-ne. Ko jè xi mikii mokjeiin-la mikii kijnakon inima-la; kjo'in sinè-la xi kjoiti-la Nainá.

4

Kó komà k'è nga jè Jesús tsohóko jngod chjoón samaritana

¹Jesús, kis'enojmi-la nga jñà xita fariseo kitsò: Jesús isaá kijn xita tís'in bautizar mé-ne nga ya skóta'yat'aà-la mì k'oa-ne Juan. ²(Tanga Jesús mitsà xita kis'iin bautizar; tà jñà xita xi kota'yat'aà-la xi kis'iin bautizar.) ³K'oaá komà-ne itjojin-ne nangui Judea; kii jngod k'a-ne nangui Galilea.

⁴K'è nga kii-ne, kjo'nó tjin-ne nga ya kjoahato Samaria. ⁵Ijchò jngod naxandá xi 'mì Sicar, nangui xi chja-ne Samaria, ya chrañat'aà-la nangui xi kitsjaà kjojtò-la kjoitseé Jacob jè ki'ndi-la xi José ki'mì. ⁶Yaá tjna jngod ngajo nandá xi nei-la komà Jacob. Jesús jye 'nó ijta-la nga tsó'baya ndiyá. Tsbijnat'aà jè ngajo nandá nga jyeé kjomeé bijchò nchisen. ⁷Jñà xita xi kota'yat'aà-la Jesús, tsojmi kii katse ján ijin naxandá, jñà tsojmi xi skine. K'èé ijchò jngod chjoón xi ya i'nde-la Samaria xi ijchòkjaá nandá. Jesús kitsò-la:

—Tjiì itsé-ná nandá xi skiaa.

⁹Jñà xita judío mikii ndaa fiko xita Samaria. Koif kjoa-la, jè chjoón kitsò:

—Ngaji xita judío-né, ko 'an chjoón Samaria-ná. ¿Mé-ne nandá nijé-ná?

¹⁰Kiichja Jesús kitsò-la:

—Tsà 'ya-lè kjojtò xi tsjá Nainá ko tsá yaxkoin yá-né xi tísijé-lè nandá, tsá ji sijé-la nandá, jè tsjá-lè nandá xi síkijnakon-ná.

¹¹Jè chjoón kitsò:

—Na'èn, nímé kich'i xi koma kijnachrje-ne nandá. Jè ngajo nandá 'nó nanga. Nándá tjin-lè nandá xi síkijnakon-ná. ¹²Ngaji, ¿a isaá tjna itjòn-la xita jchínga-najen Jacob? Jè kitsjaà-najen jè ngajo nandá jè. Jñà xita jchínga-najen, íi kits'iì nandá, ixti-la ko chojtè-la.

¹³Kiichja Jesús kitsò-la:

—Nita yá-ne xi skoí nandá xi i tbitjo, koxindá jngod k'a-la. ¹⁴Tanga jè xita xi skoí nandá xi 'an tsjaà-la, mì ti kii koxindá-la nita kjé-ne. K'oaá s'in s'e ijin inima-la koni jngod ngajo nandá xi tbitjo nga jè nandá síkijnakon-ne nita kjé-ne.

¹⁵Jè chjoón kitsò:

—Na'èn, tji-ná jè nandá xi ko'mi-la mé-ne nga mì ti kii koxindá-na tikoá mì ti íi kjoikjaá-na nandá.

¹⁶Jesús kitsò-la:

—Tinókoja-la x'in-lè, nchrobákoji ijndé.

¹⁷Kiichja jè chjoón kitsò:

—Tsjin-na x'in.

Jesús kitsò-la:

—Okixií xi si nga tsjin-lè x'in. ¹⁸Jyeé kò 'òn ma x'in-lè xi bijnakoii. Jè xita xi tijnakoii i'ndeí, mitsà x'in-lè ma. Okixií xi kasi nga tsjin-lè x'in.

¹⁹Jè chjoón k'è nga kii'nchré 'én koi kitsò:

—Na'èn, k'oaá s'in machiya-na nga jii-la xita xi chja ngajo-la Nainá. ²⁰Xita jchínga-najen xi Samaria tsajen, íi nindoò jè kijtseékkón Nainá. Tanga jñò xi xita judío 'mì-nò bixón-nó nga tà ján Jerusalén jchaxkoán Nainá.

²¹Jesús kitsò-la:

—Ngaji chjoón, kàtakjein-lè, jyeé nchrobá machrañá nchrjein nga jchaxkón Nainá nas'in mì i kijnchrobà nindoò jè ko ni ján onguí Jerusalén. ²²Jñò, xi Samaria tsajòn, mikii 'ya yá-né xi yaxkón; tanga ngajen xi xita judío 'mì-najen, 'ya-nájen yá xi yaxkón-jen; nga tje-la xita judío kitjokajin jngod xi kochrjekajin kjo'in xita. ²³Jyeé nchrobá nachrjein, ko tijè-ne hora jè, k'è nga jñà xita xi ngui kixi kjoa nga beékkón Nainá, kàteékkón nga ko inima-la ko kjoa kixi. Tikoá jè Na'èn-ná ótsji-né xita xi k'oaá s'in mejèn-la nga skoékkón. ²⁴Nainá inima Tsjeè-né. Jè xita xi beékkón, mochjeén-né nga ngui ko kjoa kixi ko ngui ko inima-la kàteékkón.

²⁵Jè chjoón, k'èé kitsò:

—'An, be-ná nga sa kjoii jè Mesias [xi có sikasén-ne Nainá] jè xi Cristo tsòya-ne; k'è nga jè xi kjoii keénojmí yije-najen kjoa koi.

²⁶Jesús kitsò-la:

—'An-ná, jè xi tihóko-lè.

²⁷Tijè-ne hora j'i-ne xita xi kota'yat'aà-la xi kii katse tsojmi. Ta k'oaá komà-la nga kijtseé nga chjoón tíhóko. Tanga nijngod xita xi kitsò ikon nga kiskónangui-la mé xi tíkjònangui-la, o mé 'én xi nchjoó. ²⁸Jè chjoón, k'èé kisikfjna nisa nandá-la; kii ján jiiin naxandá nga tsibénojmí yije-la xita; kitsò-la:

²⁹ —Nchrobá, chítsejèn-là jngòò x̄ita xi k'oa kàtsò yije-na kjoa xi kis'iaàn. Tsà jè-né xi Cristo [xi xó kisikasén-ne Nainá].

³⁰ K'ée kii jñà x̄ita naxandá nga kii katsejèn-la ñánda t̄jna Jesús. ³¹ Tík'e-ne jñà x̄ita xi kota'yat'aà-la Jesús, tsibítsi'ba-la, kitsò-la:

—Maestro, t̄chi.

³² Tanga Jesús kitsò:

—'An, t̄jín-na tsojmì xi kókjeen, xi jñò mikii yaxkon.

³³ Jñà x̄ita xi kota'yat'aà-la kitsò-la x̄ikjín:

—¿Yá xi kòf'ũko-la tsojmì xi skine?

³⁴ Tanga Jesús kitsò:

—Jñà tsojmì xi kínee, jè-né nga sikita-soàn koni s'ín mejèn-la jè xi kisikasén-na ko nga sikjehet'aà xá-la. ³⁵ Jñò, bixón-nò nga nguì ñijòn sá chija-la nga sincháxkó tsojmì xi jye t̄majchá. 'An, k'oaá xan-nò: Chítsejèn-là x̄ita koi; k'oaá ngaya-la koni tsojmì t̄jè xi jye kòjchá; jyeé koma sincháxkó. ³⁶ Jè x̄ita xi bíxkó, machíj-la, ko jñà tsojmì xi bincháxkó, k'oaá ngaya-la koni x̄ita xi s'e-la kjoabinachon, mé-ne nga jè xi bitje ko xi bincháxkó ngásòn s'e-la kjotsja.

³⁷ 'Én kixi-né xi tsò: “Kj'eif̄ x̄ita xi bitje koa kj'eif̄ xi bíxkó.” ³⁸ 'An, kisikasén-nò nga k̄incháxkó tsojmì xi mitsà jñò kisengui-nò kjo'in. Kj'eif̄ xi kisixá. Tanga jñò t̄fhoko-nò nga bíxkó tsojmì t̄jè-la.

³⁹ K̄jìn jchán x̄ita Samaria xi ya t̄ítsajna naxandá jè kòkjeiín-la it'aà ts'e Jesús koni kitsò 'én xi kitsjaà jè chjoón nga kitsò: “K'oaá kàtsò yije-na kjoa xi kis'iaàn.” ⁴⁰ K'e nga jñà x̄ita Samaria ijchòkon Jesús ñánda t̄jna, tsibítsi'ba-la nga ya k̄at̄ijnako. Jesús, jò n̄achrjein tsibij̄nako. ⁴¹ K̄jìn x̄ita kòkjeiín ìsa-la it'aà ts'e Jesús, k'e nga kii'nchré-la 'én xi jè sobà tsibènoj̄mí. ⁴² Jñà x̄ita kitsò-la jè chjoón:

—I'ndeí mokjeiín-najen; mitsà tà koi kjoa-la koni s'ín ki'mì-nájen. Ngajen sobà kina'yà-lajen; k'oaá s'ín ma-ne nga mokjeiín-najen. Kixíj̄ kjoa, jè xi kochrjekàj̄jìn kjo'in kjoa ts'e jé-la x̄ita isò'nde, jè-né xi Cristo [xi xó kisikasén-ne Nainá].

K'e nga jè Jesús kisindaà jngòò-ne ti xi ch̄i'nda-la x̄itaxá it̄jòn.

⁴³ Xi jye komà jò n̄achrjein nga tsibijna Samaria, Jesús, it̄jòjìn j̄ngòò k'a-ne i'nde jè. Kii j̄ngòò k'a-ne nangui Galilea. ⁴⁴ Jè sobà Jesús kitsò: Nijngòò x̄ita xi chja

ngajo-la Nainá yaxkón nangui-la. ⁴⁵ K'e nga ijchò ya Galilea, jñà x̄ita xi ya i'nde-la, ndaà kiskoét̄jò, nga jyeé k̄ijt̄seè jñà kjoa xi kis'iin ján Jerusalén k'e nga it̄jò s'eí Paxko. Jñà x̄ita koi t̄jkoáa kii-ne k'e nga it̄jò s'eí.

⁴⁶ Jesús ijchò j̄ngòò k'a ján Caná, nangui xi chja-ne Galilea, ñánda kisik̄at̄j̄jya-la nandá nga vino kis'iin. Ya naxandá Capernaum t̄jna jngòò ch̄i'nda-la x̄itaxá it̄jòn xi t̄jkoá xá 'nga t̄jín-la. 'Nó xk'én ki'ndí-la.

⁴⁷ X̄ita jè k'e nga kii'nchré nga Jesús ya ijchò Galilea nga inchrobà-ne Judea, kiikon, tsibítsi'ba-la nga k̄at̄j̄j̄ ni'ya-la, k̄atasindaà-ne ki'ndí-la xi jyeé k̄jomeè biyaa. ⁴⁸ Jesús kitsò-la:

—Jñò, mikii mokjeiín-nò k'e nga tsà mikii jchaa kjoxxkón ko kjoa xi okó kjoa jeya-la Nainá.

⁴⁹ Jè x̄ita ch̄i'nda it̄jòn kitsò-la Jesús:

—Na'èn, t'iin k̄jondaà, n̄it̄on nchroboí nga t̄j̄j'èè biyaa ki'ndí-na.

⁵⁰ Jesús kitsò-la:

—T'in-ne ni'ya-lè. Ki'ndí-lè jyeé ndaà t̄jna-ne.

X̄ita jè kòkjeiín-la 'én xi kitsò-la Jesús. Ikjoàn kii-ne ni'ya-la. ⁵¹ K'e nga jye k̄jomeè bijchó-ne ni'ya-la, x̄ita ch̄i'nda-la kiikjaà indiaà, kitsò-la:

—Ki'ndí-lè jyeé ndaà t̄jna-ne.

⁵² X̄ita jè, kiskònangui-la ch̄i'nda-la:

—¿Mé hora k̄jòxan-la ch'in 'ndi xi t̄jín-la?

Kitsò x̄ita ch̄i'nda-la:

—Ngój̄j̄ xi jngòò-là k̄jondaà-ne.

⁵³ Jè na'èn-la ti xi xk'én, kisij̄j̄n-la nga t̄j̄jè-ne hora k'e nga kitsò-la Jesús: “Ki'ndí-lè jyeé ndaà t̄jna-ne.” X̄ita jè ko ngats'iì x̄ita xi t̄ítsajna ni'ya-la, jyeé ndaà t̄j̄jngòò ikon nga mokjeiín-la it'aà ts'e Jesús.

⁵⁴ Jè xi ma-ne jò kjoxxkón xi kis'iin Jesús k'e nga inchrobà-ne Judea nga j'iì-ne ya Galilea.

5

Kó kitsò x̄ita k'e nga Jesús kisindaà jngòò-ne x̄ita xi mikii ma fi jè n̄achrjein nikj̄jya

¹ K'e nga jye k'oa's'ín komà kjoa koi, nga komà iskan, jñà x̄ita judío tsibijna jngòò s'eí ján Jerusalén. Jesús kii j̄ngòò k'a ján Jerusalén. ² Ya Jerusalén t̄jna jngòò chrjò nandá xi 'mì Betesda nga 'én hebreo. 'Òn ma nguítjòa xi t̄jín-la. Yaá

tjina chrañàt'aà-la xotjoa ts'e orrè. ³ Ya nguitjoa-la kjin xita xk'én kjiyijòngui: xi mikii tsejèn-la, xi tsá'yá kjoán, xi mikii ma síkjaníyá. Ngats'iì xita koi nchikoña-la k'e nga sjtìya-la nandá xi 'ncha jè chrjó. ⁴ Jngòò àkjalè-la Nainá xi tà kjé tà kjé bitjojen-ne nga sjtìya-la nandá. Jè xita xk'én xi fahas'en-jìin ítjòn nandá, k'e nga jye jtìya-la, nitoón mandaà-ne nita mé ch'in xi tjín-la. ⁵ Ya kijnajìin jngòò xita xi jye tjín-la kaàn chrj'òòn jàn nó nga xk'én. ⁶ Jesús, k'e nga kijtseèkxon nga ya kijna, kisijìin-la nga jyeé 'nó kjòtsee xk'én. Kitsò-la:

—¿A mejèn-lè kondaà-ne?

⁷ Jè xita xk'én, kitsò:

—Na'èn, mì yá xi síchját'aà-na nga kinís'en-jìin-na k'e jtìya-la nandá. 'An, k'e nga mejèn-na fahas'en-jñà, kj'eif xita síkijne-na nga fahas'en-jìin ítjòn.

⁸ Jesús kitsò-la:

—Tisítjìin, chjóí nijñaà-lè, títjámìi.

⁹ Xita jè nitoón kjòndaà-ne, kiskoé-ne nijñaà-la, komà tsajmeè-ne. Nachrjein jè, nachrjein níkjáya-né. ¹⁰ Jñà xita judío kitsò-la jè xita xi kjòndaà-ne:

—Nachrjein i'ndeí, nachrjein níkjáya-né. Mikii tjí'nde-lè nga kíkoiij nijñaà-lè.

¹¹ Xita jè kitsò:

—Jè xita xi kàsindaà-na, jè sobà xi kòkàtsò-na: “Chjóí nijñaà-lè, títjámìi.”

¹² Jñà xita koi kiskònangui-la, kitsò-la:

—¿Yá-né xi òkàtsò-lè: “Chjóí nijñaà-lè, títjámìi”?

¹³ Jè xita xi jyeé kjòndaà-ne mikii beèkxon yá xita-ne xi kisindaà-ne nga jè Jesús jyeé xin kii nga itjokajìin-la xita xi kjin ma-ne xi ya títajna. ¹⁴ Xi komà iskan, Jesús kisatìikjòò ijngòò k'a xita jè ya iya ingo, kitsò-la:

—Jyeé kòmandaà-ne; tanga kì tì jè binchaàtsji-ne, mé-ne nga mì isa ch'o tjín kjoa xi komat'in.

¹⁵ Xita jè kiiikon jñà xita judío, tsibénojímí-la nga jè Jesús xi kisindaà-ne. ¹⁶ Jñà xita judío kiiitjìngui kondra-la Jesús, mejèn-la síik'en koií kjoa-la nga k'oas'in s'in k'e nga nachrjein níkjáya. ¹⁷ Tanga Jesús kitsò-la:

—Na'èn-na skanda nachrjein i'ndeí k'oaá tjín xá xi tís'in, tìkooá 'an k'oaá tís'in tís'iaàn.

¹⁸ K'oaá ma-ne jñà xita judío isaá 'nó ndaà kiiitjìngui kondra-la Jesús nga mejèn-la

sìik'en. Mìtsà tà koií kjoa-la nga mikii beèkxon nachrjein níkjáya, tìkooá koií-né nga jè Jesús Na'èn-na tsò-la Nainá. K'oaá s'in tísingásòn-kjòò yijo-la koni Nainá nga k'oaá tsò.

¹⁹ Jesús kitsò-la:

—Xi ngui òkixi xi xan-nò, 'an xi Ki'ndí-la Nainá mì mé kjoa xi s'iaàn xi tà kjohít-sjeèn ts'an. Tà koií kjoa s'iaàn xi be koni s'in Na'èn-na. Ngats'iì kjoa xi s'in Na'èn-na, 'an xi Ki'ndí ma, k'oaá tís'in s'iaàn. ²⁰ Jè xi Na'èn-na ma, 'nó tsjakeè-na nga Ki'ndí-la tsò-na; okó yije-na mé xi s'iaàn. Kòkò-isa-na kjoa xi isa 'nó xkón tjín, mé-ne jñò, k'e nga jchaa, isa 'nó ndaà kòxkón-nò. ²¹ Koni s'in s'in Nainá nga sík-jaáya-la mik'en kò síkítsajnakon inìma-la nita kjé-ne, 'an xi Ki'ndí-la ma, k'oaá tís'in tsjaà-la kjoabinachon yá-né xi mejèn-na nga tsjaà-la. ²² Jè xi Na'èn-na ma, mìtsà jè bñdaajìin-la xita, 'an-ná xi Ki'ndí-la ma kisingatsja yije-na kjotìxoma nga koma kindaajìin-la xita, ²³ mé-nè ngats'iì xita skoèkxon-na nga Ki'ndí-la ma koni s'in beèkxon Na'èn-na. Jè xi mikii beèkxon-na nga Ki'ndí-la ma, tìkooá mikii beèkxon Na'èn-na nga jè kisikasén-na.

²⁴ Xi ngui òkixi, k'oaá xan-nò: Jè xi 'nchré 'én-na koni s'in chjà, tìkoo mok-jeiín-la it'aà ts'e xi kisikasén-na, tjín-la kjoabinachon nita kjé-ne. Mìtsà kjo'in sinè-la, jyeé itjokajìin kjo'in ts'e kjoa biyaa, jyeé tjìnakon inìma-la it'aà ts'e Nainá. ²⁵ Xi ngui òkixi xi xan-nò: Nchrobá nachrjein, tìjè-ne hora jè, k'e nga jñà mik'en kji'nchré jta-na xi Ki'ndí-la Nainá ma; jñà xi kji'nchré jta-na, kítsajnakon-né. ²⁶ Jè Na'èn-na, tìjè-ne xi kjoabinachon; kò 'an xi Ki'ndí-la ma, k'oaá tís'in kitsjaà-na nga tì'an-na xi kjoabinachon. ²⁷ Tìkooá kitsjaà-na kjotìx-oma nga 'an kindaajìin-la xita, nga 'an-ná xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijo-na. ²⁸ Kì maxkón-nò 'én koi, kijchò nachrjein k'e nga ngats'iì xita xi títajnak'en ján ínchibá mik'en kji'nchré-la jta-na. ²⁹ Kòsítjen ijngòò k'a-ne ya ngajo mik'en. Jñà xita xi ndaà kis'iin, kjoaáya-la nga s'e-la kjoabinachon, tanga jñà xita xi ch'o kis'iin, kjoaáya-la nga s'e-la kjo'in.

Yá xi tsjá 'én it'aà ts'e Jesús

³⁰ Jesús kitsò:

—'An, ni mé xi s'iaàn xi ta kjohtsjèèn ts'an. K'oaá s'ín bindaàjinaa koni s'ín tsò-na Na'èn-na. Kixí bindaàjinaa; mitsà k'oas'ín s'iaàn koni s'ín mejèn-na. K'oaá s'ín s'iaàn koni s'ín mejèn-la Na'èn-na xi kisikasén-na. ³¹Tsà tì'an tsjaà-na 'én xi it'aà ts'an, 'én xi tsjaà, jñò kixón-nò: "Ni mé chjì-la." ³²Tanga tjín jngòò xi k'jeifí xi tsjá 'én xi it'aà ts'an, be-ná nga jè 'én xi tsjá it'aà ts'an, ngui 'én kixí-né. ³³Jñò kinikasén-la xita Juan nga kiskònangui-la. Jè Juan, kitsjaà kixí 'én xi it'aà ts'an. ³⁴Mitsà kjo'nóò tjínè-la nga k'jeifí xita tsjá 'én xi it'aà ts'an, koií k'oa xan-nò mé-ne nga k'ijokajñòò kjo'in kjoa ts'e jé. ³⁵Juan k'oas'ín ngaya-la koni jngòò ni'ín xi tfti nga síhiseèn, tanga jñò tà chiba nachrjein kinitjsakoo kjoa iseen-la. ³⁶Jè xá xi tìs'iaàn, isa 'nó ts'e chjì-la mi k'oa-ne koni 'én xi kitsjaà Juan, nga jè Na'èn-na kitsjaà-na nga sikitasoan; tijè-ne xá xi tìs'iaàn okó it'aà ts'an nga kixí kjoa nga jè Na'èn-na kisikasén-na. ³⁷Jè Na'èn-na xi kisikasén-na, tsjá 'én xi it'aà ts'an. Jñò, k'je'è kii na'ya-là jta-la, ni mikii yaxkon kó kji isén-la; ³⁸tikoá jè 'én-la mikii fahas'en-jiin inima-nò. Jè xi Nainá kisikasén, mikii mokjeiín-nò it'aà ts'e. ³⁹Ndaa binchaatsjijñòò Xojon-la Nainá nga k'oas'ín nikitsjeèn nga ya sakó-nò kjoabinachon niita kjé-né. Jè Xojon-la Nainá, tsjá 'én xi it'aà ts'an, ⁴⁰tanga jñò, mikii sasén-nò nga nchrobátjngui-ná, mé-ne nga s'e-nò kjoabinachon koi.

⁴¹Mitsà koi kjoa otsjia nga jeya sijíjina-na xita. ⁴²Tanga 'an, beèxkodón-nò, nga jñò, mikii matsjacha Nainá nga kó inima-nò. ⁴³'An, it'aà ts'e Na'èn-na j'i-na; jñò majin-nò nga choéjtjò-ná. Tanga tsà k'jeifí xita kjoifí xi ta kjotsja ts'e kjoifí-ne, isaá-là niñon choéjtjò. ⁴⁴Jñò, ¿kós'ín koma kokjeiín-nò? Nga tà jè binchaatsjioò nga ndaa kitsajnaa nga nguixkon xita, kó mitsà jè binchaatsjioò nga ndaa kitsajnaa nga nguixkon Nainá xi tà jngòò ma. ⁴⁵Ki k'oa s'ín nikitsjeèn nga 'an tsjat'in-nò 'én nga nguixkon Na'èn-na. Jè xi tsját'in-nò 'én, tijè-ne Moisés xi jè ma'nót'aà takón. ⁴⁶Jñò, tsà mokjeiín-nò koni s'ín kiskii Moisés, tikoá kokjeiín-nò it'aà ts'an nga jè Moisés it'aà ts'aan kiichja nga kiskii. ⁴⁷Tsà mikii mokjeiín-nò koni s'ín kiskii Moisés, ¿kós'ín kokjeiín-nò 'én-na xi benojmí-nò?

6

Kó kis'iin Jesús nga 'òn jmi xita kiskjèn
(Mateo 14:13-21; Marcos 6:30-44; Lucas 9:10-17)

¹Nga jye komà kjoa koi, Jesús kii ján xi-jngoaa ndáchikon Galilea, xi tikoá Tiberias 'mi. ²Nó kjin xita kütjngui-la nga jye kijtsee kjojkón ndaa xi s'ín nga síndaa-ne xita xk'én. ³Jesús k'eé kiimijin-jno jngòò nin-dòò, yaá tsibijna kó xita xi kota'yat'aà-la. ⁴Jyeé tímachraña s'eí Paxkò ts'e xita judío. ⁵Jesús, k'e nga kiskòotsejèn, kijtsee nga 'nó kjin ma xita tjíma tjingui-la, kitsò-la Felipe: —¿Nánda kindá-lá tsojmi xi kòkjen xita koi?

⁶Tà k'oaá kitsò-la, tà jè xi mejèn-la nga skoe kó kitsò Felipe. Jesús, jyeé tjijn-la mé kjoa xi s'iin. ⁷Felipe kitsò:

—Nas'ín jò-la sindo nachrjein tjín-ne chjì-la xita, mi-la kii kichiya-la nga itsé itsé skine ngats'i xita koi.

⁸Kiichja Andrés xi tikoá xita xi ya kota'yat'aà-la Jesús xi 'ndsè ma Simón Pedro, kitsò:

⁹—I tjína jngòò ti xi 'ya 'òn inchrajín ts'e cebada kó jò ma tin xi 'ya, tanga mi-la kii kichiya-la nga 'nó kjin ma-ne xita.

¹⁰Jesús kitsò-la:

—Kot'in-la jña xita, kàtitsajna yije.

I'nde jè 'nó tjín xka ijña. Jña xita xi tsibitsajna, ma-la tsà 'òn jmi xi ngui xita x'in.

¹¹Jesús, kiskoé inchrajín, kitsjaà-la kjonda Nainá, ikjoàn kitsjaà-la jña xita-la. K'eé kisika'bí-la jña xita xi títajna. K'oa tìs'ín kiskò jña tin, kiskine niita kó kji mejèn-la nga jngòò ijngòò. ¹²K'e nga jye kjòskii yije xita, Jesús kitsò-la jña xita xi kota'yat'aà-la:

—Tíxkó yije-nò xi kaningui-ne, mé-ne nga mi kits'ón-ne.

¹³Jña xita-la tsibíxkó-ne inchrajín xi tsiningui-ne. Ngui tejò nijsiyá komà, k'e nga jye tsakjèn yije xita. ¹⁴Jña xita, k'e nga jye kijtsee kjojkón ndaa xi kis'iin Jesús, kitsò-la xikjín:

—Kixí-la kjoa, jè-la xita jè xi chja ngajo-la Nainá, xi tjínè-la nga kjoifí i isò'nde.

¹⁵Tanga Jesús, tik'eé kijtseeya-la nga jña xita mejèn-la kjo'nóò kiiko nga xitaxá ítjòn sijíjina; ijngòò k'a kiimijin-jno nindoò nga tà tajngòò tsibijna.

K'e nga tsajmeèsòn ndáchikon Jesús
(Mateo 14:22-27; Marcos 6:45-52)

¹⁶ K'e nga jye kòjñò, xita xi kota'yàt'aà-la Jesús inchrohòjen ìjngòò k'a-ne ñánda ki-jna ndáchikon. ¹⁷ Jahas'en ñngòò chitso, kiìsòn-nda nga kiì ján naxandá Capernaum. Jyee 'ño kòjñò, Jesús mikii xátí j'ii tjingui-la jña xita-la. ¹⁸ Ya ñjiin ndáchikon j'ii ñngòò tjojkón xi 'ño jchán ts'a. Jè ndáchikon tsibíts'ia nga kiski'nga. ¹⁹ K'e nga jye tjín-la tsà 'òn kò tsà joòn jmiì metro nga tjíma-jiin nandá, kijtsee nga jè Jesús tsóbasòn ndáchikon. Tífi tjingui chraña-la jè chitso. Jña xita tà kitsakjòn-la. ²⁰ K'ée kiichja Jesús, kitsò-la:

—Ki tsakjoòn-jèn, 'an-ná.

²¹ Jña xita tsjaá komà-la, k'ée kisikas'en chitso. Kò jè chitso ñitòón ijchò ya naxandá ñánda nchifi.

Mé xi kis'ìn jña xita nga tsohótsji Jesús

²² Nga komà nchijòn, jña xita xi tsibit-sajna ján xijngoaà ndáchikon, kijtsee nga tà ñngòò chitso kijna xi kiikò xita, tanga Jesús mikii tsejèn jahas'en ya chitso. Tà jña xita xi kota'yàt'aà-la jahas'en nga kiì. ²³ Tanga ijchò chitso xi kj'eíi xi ya inchrobá-ne naxandá Tiberias; yaá chincha chraña i'nde ñánda tsakjèn inchrájin xita xi 'òn jmiì ma-ne, k'e nga jè Jesús kitsjaà-la kjondaà Nainá. ²⁴ Jña xita, k'e nga kijtsee nga mi yá tjín Jesús kò xita xi kota'yàt'aà-la, k'ée jahas'en jña chitso koi, kiì kátsji Jesús ján naxandá Capernaum.

Inchrájin xi tsjá Nainá, jè xi tsjá-la kjoabinachon xita

²⁵ Xita koi, k'e nga jye ijchò ján xijngoaà ndáchikon, yaá kiskaajiin Jesús kitsò-la:

—Maestro, ¿mé naxhrjein j'ii ijndé?

²⁶ Kiichja Jesús, kitsò-la:

—Xi nguì okixi, k'oaá xan-nò, mitsà koi xá binchaàtsji-ná nga ki'yaá kjojkón-ndaà xi kis'iaàn, koií-né nga kisikjèn-nò skanda kó nga kjòskioò. ²⁷ Ki koi nixátjio tsojmi xi fehet'aà. Jè tixátjio tsojmi xi síkijnakon in-ima-ná ñita kjé-né, jè xi 'an tsjá xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijjo-na. Na'èn-ná xi Nainá jè kitsjaà-na kjotixoma kjoa xi s'iaàn.

²⁸ Xita koi, kiskònangui, kitsò-la Jesús:

—¿Mé xi s'en-jen nga koma sixá-lajen Nainá koni s'ín mejèn-la jè?

²⁹ Jesús kitsò-la:

—Xá-la Nainá, jè-né nga kòkjeín-nò it'aà ts'e xi Nainá kisikasén.

³⁰ Xita koi, kitsò-la Jesús:

—¿Mé kjojkón ndaà xi kòkó-nájen mé-ne k'e nga jcha-jen kòkjeín-najen? ¿Mé xi ma-lè 'ni? ³¹ Jña xita jchínga kjìn-najen tsakjèn inchrájin xi 'mì maná, ján i'nde it'aà xìn ñánda nangui kixi choòn. Koni s'ín tjít'aà Xojon-la Nainá nga tsò: “Inchrájin xi nchrobá-ne ngajmiì kitsjaà-la nga kisikjèn.”

³² Kiichja Jesús kitsò-la:

—Xi nguì okixi xi xan-nò, mitsà jè Moisés kitsjaà-nò inchrájin xi ngajmiì inchrobá-ne; jè Na'èn-na xi tsjá-nò xi nguì inchrájin xi ngajmiì nchrobá-ne. ³³ Inchrájin xi tsjá Nainá, jè xi jye itjojen-ne ngajmiì, jè xi tsjá-la kjoabinachon jña xita isò'nde.

³⁴ Xita koi kitsò:

—Na'èn, kjit'aà naxhrjein tjii-nájen inchrájin koi.

³⁵ Jesús, kitsò-la:

—'An-ná inchrájin xi síkijnakon inima-la xita. Jè xi 'an kjinchrobát'aà-na, mi tí kiì kohijò-la. Jè xi kòkjeín-la it'aà ts'an, mi tí kiì koxínda-la ñita kjé-ne. ³⁶ Jyee okixan-nò, jñò nas'ín titsa'yaà-ná mikii kòkjeín-nò. ³⁷ Ngats'ii xita xi 'an tsjá-na Na'èn-na, 'aán nchrobát'aà-na; kò jña xi 'an nchrobát'aà-na mikii ochrjengua. ³⁸ 'An, mitsà koi xá itjojen-na ngajmiì nga k'oas'ín s'iaàn koni s'ín mejèn-na. K'oaá s'ín sikitasoàn koni s'ín mejèn-la Na'èn-na xi kisikasén-na. ³⁹ Jè xi mejèn-la Na'èn-na xi kisikasén-na, nga ñijngòò xita chija xi 'an tsjá-na. 'An siikjaáya-la it'aà ts'e kjoa biyaá k'e nga kjoehet'aà naxhrjein. ⁴⁰ Koi xi mejèn-la jè xi kisikasén-na: ngats'ii xita xi skoexkon-na nga Ki'ndí-la Nainá 'mì-na kò kòkjeín-la it'aà ts'an, s'ée-la kjoabinachon. 'An siikjaáya-la k'e nga kjoehet'aà naxhrjein.

⁴¹ Jña xita judío k'ée tsibíts'ia nga kiichjajno-la Jesús, koií kjoa-la nga kitsò: “'An-ná inchrájin xi ngajmiì nchrobá-ne.”

⁴² Kitsò-la xíkjin:

—¿A mitsà jè Jesús, xi ti-la ma José? Yaxkon-ná na'èn-la kò nea-la. ¿Mé-ne tsò-ne nga ngajmiì itjojen-ne?

⁴³ K'ée kitsò Jesús:

—Kiì k'oas'ín nokjoajno-ná. ⁴⁴ Nijngòò xita xi koma kjinchrobát'aà-na tsà mitsà jè Na'èn-na xi kisikasén-na kjinchrobàko, mé-ne nga 'an siikjaáya-la k'e nga

kjoehet'aà nachrjein. ⁴⁵ Xità xi kiichja ngajo-la Nainá, k'oaá tsò xojon xi kiskii nga tsò: "Jè sobá Nainá kokóya yije-la xita." K'oaá s'ín ma-ne nga ngats'i xita xi 'nchré-la Na'èn-na ko xi machiya-la it'aà ts'e, 'aán nchrobát'aà-na.

⁴⁶ Ni saá jngòò xita xi beèkxon Na'èn-na. Tajngòò jè beèkxon xi Nainá kisikasén.

⁴⁷ Xi nguì okixi xi xan-nò: Jè xi kòk-jeiín-la it'aà ts'an s'e'é-la kjoabinachon nita kjé-ne. ⁴⁸ 'An-ná inchrájin xi síkífnakon inima-la xita. ⁴⁹ Jñà xita jchínga kjin-nò tsakjèn inchrájin xi 'mì maná ya i'nde it'aà xin nándá nangui kixi choòn, tanga tákó k'en-né. ⁵⁰ Jè inchrájin xi k'oa xan-nò xi nchrobájen-ne ngajmiì. Ko jè xi kòkjen inchrájin jè mikii kiyá. ⁵¹ 'An-ná inchrájin xi tijnakon xi itjojen-ne ngajmiì. Tsà yá xi kòkjen inchrájin jè, s'e'é-la kjoabinachon nita kjé-ne. Jè inchrájin xi 'an tsja, jè yijo-na. Koií k'oas'ín tsjaà-na nga 'an kiyátji-la xita isò'nde mé-ne nga kítsaj-nakon-ne.

⁵² Jñà xita judío xki xi ján tsajoóko xikjín, kitsò:

—¿Kós'ín s'iin nga siikine-ná yijo-la?

⁵³ Jesús kitsò-la:

—Nguì okixi xi xan-nò. Jñò, tsà mikii chjinee yijo-na 'an xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijo-na, tikoá mikii s'ioo jní-na, mikii s'e-nò kjoabinachon. ⁵⁴ Jè xi skine yijo-na tikoá skoí jní-na tjin-la kjoabinachon nita kjé-ne. 'An siikjaáya-la k'e nga kjoehet'aà nachrjein. ⁵⁵ Yijo-na, jè xi kixi kjoa xi nguì yijo xi ma chine; koá jè jní-na jè nandá xi nguì kixi kjoa nga ma 'yò. ⁵⁶ Jè xi skine yijo-na koá skoí jní-na, kjit'aà nachrjein ya kijnako-na, tikoá 'an kjit'aà nachrjein ya tijnakjoókoá. ⁵⁷ Na'èn-na xi kisikasén-na, tijnakon-né; ko it'aà ts'e-né nga tijnakoan; k'oaá tis'ín tjin jè xi skine yijo-na, it'aà ts'an kijnakon-né. ⁵⁸ Jè inchrájin xi itjojen-ne ngajmiì, mitsà jè xikjín inchrájin maná xi tsakjèn xita jchínga kjiin-nò; nga komà iskan, xita xi tsakjèn, k'en-né. Tanga jè xi kòkjen inchrájin xi itjojen-ne ngajmiì, s'e'é-la kjoabinachon nita kjé-ne.

⁵⁹ Jesús k'oaá s'ín kiichja nga tsakóya ya ni'ya ingo sinagoga ya naxandá Capernaum.

'Én xi tsjá-la kjoabinachon inima-la xita

⁶⁰ Jñà xita k'e nga ki'nhché koni s'ín tsakóya Jesús, kjin ma xita xi kota'yat'aà-la xi kitsò:

—Jñà 'én koi, 'nó 'in tjin. ¿Yá xi kòk-jeiín-la?

⁶¹ Jesús, k'e nga kijtseéya-la nga jñà xita xi kota'yat'aà-la ch'o nchijoóya-ne 'én xi tsakóya, kitsò-la:

—¿'Én koi, a mì sasén-nò? ⁶² ¿Kós'ín koma-ne tsà jcha-ná 'an xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijo-na nga kjímijìn ijngòò k'a-na nándá tijná nga sa itjòn? ⁶³ Jè Inima Tsjeé-la Nainá xi síkífnakon-ná. Jè yijo-ná nimé chji-la. 'Én xi 'an okóya-nò, ts'e'é Inima Tsjeé-la Nainá, ko tsjá-la kjoabinachon inima-nò. ⁶⁴ Tanga jñò tjin i'nga xita xinguioo xi mikii mokjeiín-la.

Nga jè Jesús jye tjiin-la kóni skanda tãts'en-la kjoa yá-né xi mikii kòkjeiín-la ko yá-né xi siingatsja it'aà ts'e xita kondra-la. ⁶⁵ Jesús kitsò isa:

—Koií k'oas'ín kixan-nò nga nijngòò xita xi koma kjinchrobát'aà-na tsà mitsà jè Na'èn-na kjinchrobáko.

⁶⁶ Ikjoàn kjin jchán xita xi kota'yat'aà-la Jesús xi tjingui-la tsibíts'ia nga kií-ne íts'ín. Mì tì kií ya chinchimako-ne. ⁶⁷ Jesús kitsò-la jñà xita-la xi tejò ma-ne:

—Jñò, ¿a tikoá mejèn-nò nga onguió?

⁶⁸ Kiichja Simón Pedro, kitsò:

—Na'èn, ¿yá xi onguítjingui-lajen? Ji-né xi tjin-lè 'én xi tsjá kjoabinachon. ⁶⁹ Ngajen 'ya-nájen, tikoá mokjeiín-najen nga ji-né xi Cristo, xi Ki'ndí-la Nainá xi tijnakon.

⁷⁰ Jesús kitsò-la:

—'An, xó k'oaá s'ín jaajjìn-nò nga tejò ma-nò, mé-ne nga kitjáko-ná. Tanga jñò, yáá tijnajjìn jngòò-nò xi xita neíí tísixajjìn inima-la.

⁷¹ Jesús, jè kiichja it'aà ts'e Judas, ki'ndí-la Simón Iscariote. Nga jè siingatsja Jesús it'aà ts'e xita kondra-la. Jè Judas, xi ya itjojin xita-la Jesús xi tejò ma-ne.

7

Kó kitsò jñà 'ndse Jesús nga mikii kòk-jeiín-la it'aà ts'e

¹ K'e nga jye k'oas'ín komà kjoa koi, Jesús yáá tsajmeè nangui Galilea. Majìn-la nga ya kojmeè naxandá Judea, koií kjoa-la nga jñà xita judío nchihótsji nga mejèn-la siik'en.

² Jyeé nchrobá machrañà s'ef-là xita judío ts'e Ni'ya Xka Ijñá. ³ Jñà 'ndse Jesús kitsò-la:

—Kì tã tsja í bijni. T'in ján Judea mé-ne jñà xita xi kota'yàt'aà-lè xi titsajna ján kateè-lè mé kjoa xi 'ni. ⁴ Tsà k'e mejèn-ná nga skoé-ná xita mé kjoa xi t'í-né, mochjeén-né nga kókó-lá yijo-ná. Ngaji, koni s'ín 'ni, takó-là yijo-lè ngats'iì xita isò'nde.

⁵ Koíi okitsò-la jñà 'ndse nga mikii kòk-jeiin-là it'aà ts'e. ⁶ Jesús kitsò-la:

—Kj'èè kii bijchó nachrjein-na, tanga xi it'aà tsajòn ndaà tjín nita mé nachrjein-ne. ⁷ Jñò, mikii majtikeè-nò jñà xita isò'nde, tanga 'an majtikeé-na, koíi kjoa-la nga 'an benojmí kixi-la nga ch'o tjín kjoa xi s'ín. ⁸ Tanguí jñò jè s'ef, 'an mikii kjián. Kj'èè kii bijchó nachrjein-na.

⁹ K'e nga jye okitsò-la jñà xita, Jesús yaá tsibijna ya nangui Galilea.

K'e nga jè Jesús kii s'ef ts'e ni'ya xka

¹⁰ K'e nga jye kii s'ef jñà 'ndse Jesús, jè, tikoáá kii 'ma-né. Majin-la nga xita skoexkon. ¹¹ Ya ñánda títbitjo s'ef, jñà xita judío nchihótsji Jesús, kitsò-la xíkjín:

—Xita jè, ñánda tífina.

¹² Ngats'iì xita xi ijchò s'ef, xkí xi ján tsajoóya-ne it'aà ts'e Jesús. Tjín xi kitsò: “Xita ndaà-né.” Tjikoá tjín xi kitsò: “Majin, naxandá konachan-la.”

¹³ Tanga niyá xi kiichja tsejèn nga nguixkon xita xi kj'eíí, nga jñà xita sko-la xita judío, tsakjón-la.

¹⁴ K'e nga jye ijchò osen nga títbitjo s'ef, ijchò Jesús, jahas'en ingo íjtòn, ikjoàn tsakóya-la xita. ¹⁵ Jñà xita judío, k'e nga ki-tjseè koni s'ín okóya, tà kjòxkón-la kitsò-la xíkjín:

—Xita jè, ¿kós'ín ma-ne nga kò tà ndaà okóya-ne nga mitsà xojon kiskoodta'yà?

¹⁶ Jesús kitsò-la:

—Jñà 'én xi 'an okoóya, mitsà 'én ts'an, ts'e-né jè xi kisikasén-na. ¹⁷ Tsà yá xi mejèn-la sikkitasòn koni s'ín mejèn-la Nainá, skoé-né jñà 'én xi 'an okoóya tsà it'aà ts'e Nainá nchrobá-ne, o xi tà kjohitsjeèn ts'an-ná. ¹⁸ Ingo xita xi tà kjohitsjeèn ts'e tísikjeén nga tichja, tà jè xi mejèn-la nga jè jchaxkón; tanga jè xita xi koíi kjoa tihótsji nga jè kátayaxkón jè xi kisikasén, jè-né xi nguí 'én kixi tsjá, mitsà 'én ndiso chja.

¹⁹ Jñò, ¿a mitsà kixi kjoa nga kitjoé-nò kjotixoma-la Nainá xi jè Moisés kiskii? Tanga jñò, nijngod xi ma-la sikkitasòn. ¿Mé-ne mejèn-nò nga sikk'en-ná?

²⁰ Jñà xita kitsò:

—¡Neíí-là tjiin inima-lè! ¿Yá-né xi mejèn-la sikk'en-lè?

²¹ Jesús kiichja kitsò-la:

—Jñò, maxxón-nò jngod kjoa xi kis'iaàn jè nachrjein nikjáya. ²² Kixíí kjoa, jè Moisés kitsjaà-nò kjotixoma xi kjoa ts'e circuncisión. (Tanga kjotixoma jè, mitsà ts'e Moisés; it'aà ts'eé xita jchínga kjiin-nò inchrobà-ne.) Tanga jñò, nas'ín nachrjein nikjáya bit'aà chibaá-la xita x'in kjoa ts'e circuncisión. ²³ Jñò, nga bit'aà chiba-la jñà xita kjoa ts'e circuncisión jè nachrjein nikjáya nga majin-nò nijchaanguio kjotixoma xi kitsjaà-nò Moisés, ¿mé-ne majti-nò nga 'an jngod k'a ndaà sindaà-na xita jè nachrjein nikjáya? ²⁴ Kì k'oaá s'ín jchósòn-là koni s'ín tsejèn-nò. K'oaá s'ín jchósòn-là koni s'ín tjín xi nguí kjoa kixi.

Kós'ín benojmí Jesús ñánda j'ií-ne

²⁵ Tjín i'nga xita xi Jerusalén ts'e xi kitsò:

—¿A mitsà jè xita jè xi ótsji jñà xita judío nga mejèn-la sikk'en? ²⁶ Chítsejèn-là, tichjajiin osen-la jñà xita naxandá, niyá xi kó tsò-la. ¿A jyeé kòkjeiin-la jñà xitaxá nga kixi kjoa nga jè xi Cristo [xi xó Nainá kisikasén-ne]? ²⁷ Tanga jñà, 'ya-ná ñánda j'ií-ne xita jè, k'e nga kjoíí Cristo niyá xi skoé ñánda kjoíí-ne.

²⁸ Jesús nga tfhokóya ya nditsin ingo íjtòn, kii'nchré koni s'ín kitsò jñà xita. K'eé 'nó kiichja kitsò:

—Jñò, yaxkoón-ná; tjiin-nò ñánda j'ií-na. Tanga mitsà tà kjotsja ts'an nga j'iaa. Jè xi kisikasén-na, jè-né xi nguí kixi kjoa nga Nainá. Jñò, mikii yaxkon. ²⁹ Tanga 'an, bexkon-ná. It'aà ts'eé inchrobà-na nga jè sobá kisikasén-na.

³⁰ Tjje-ne hora jñà xita mejèn-la nga tsobá'nó Jesús tanga nijngod xi kitsò ikon nga kitsobá'nó, koi-né nga kj'eé kii bijchó nachrjein-la nga kiyá. ³¹ 'Nó kjin xita kòk-jeiin-la koni kitsò Jesús. Kitsò-la xíkjín:

—K'e nga kjoíí Cristo, ¿a isa kjiin kjoaxkón ndaà xi s'jin, koni jè xita jè? Kixíí-là kjoa, jè-la xi Cristo.

Kó kitsò Jesús k'è nga jñà xita fariseo mejèn-la kitsobà'nó

³²Jñà xita fariseo kii'nchré koni s'in nchi-joò jñà xita it'aà ts'è Jesús. Xita sko-la no'miù kò xita fariseo kisikasén xita xi síkinda ingo nga mejèn-la tsoba'nó Jesús. ³³Jesús kitsò-la:

—An, tà chibaá nachrjein kótijnako-nò, ikjoàn kjin ìjngòò k'a-na nándá tñna xi kisikasén-na. ³⁴Jñò, kinchátsji-ná tanga mikii sakò-nò nga mikii koma konguió ya nándá kótijna.

³⁵Jñà xita judío, tsibíts'ia nga kiskònan-gui-la xikjin kitsò:

—Xita jè, ùnándá kjoí? ¿Mé-ne nga mikii koma sakò-ná? ¿A yaá kjiiko xita judío xinguiá xi xin i'nde títsajna nga jñà xi taxki xita kokòya-la? ³⁶¿Kó tsòya-ne 'én xi bénojmi nga tsò: “Jñò, kinchátsji-ná tanga mikii sakò-nò nga mikii koma konguió ya nándá kótijna”?

Jngòò xajngá nandá xi tñnakon

³⁷Jè nachrjein xi fehet'aà-ne s'eí, Jesús tsasjina kixi, 'nó kiichja, kitsò:

—Tsá ya xi xindá-la kàtjanchrobákon-na, kàt'iì nandá. ³⁸Koni s'in tíchja Xojoñ-la Nainá nga tsò: Jè xi mokjeiin-la it'aà ts'an sijnajin inima-la koni jngòò xajngá nandá xi mikii xiya xi síkijnakon xita.

³⁹K'e nga okitsò Jesús, it'aà ts'èé Inima Tsjeè-la Nainá kiichja nga iskan tjoé-la jñà xita xi kokjeiin-la it'aà ts'è. Nachrjein jè, Inima Tsjeè-la Nainá kj'èé kii bitjojin nga kj'èé kii fi-ne ngajmiù Jesús nga jcha-la kjoa-jeya-la.

Mé-ne kjòjòya-ne jñà xita it'aà ts'è Jesús

⁴⁰Jñà xita, k'è nga kii'nchré 'én koi, tñin i'nga xi kitsò:

—Kixii kjoa xita jè, jè-né xi tñinè-la nga kjoíi nga kichja ngajo-la Nainá.

⁴¹Jñà xita xi i'nga kitsò:

—Jè-né xi Cristo [xi xó kisikasén-ne Nainá].

Tikoaá tñin i'nga xi kitsò:

—Majin-la nga jè Cristo, mìtsà nangui Galilea kjoíi-ne. ⁴²Xojoñ-la Nainá k'oaá s'in tíchja nga jè Cristo, yaá kjinchrobát'aà-ne tje-la David, ya naxandá Belén, i'nde-la David.

⁴³K'oaá s'in komà-ne nga kjòjòya jñà xita xi kjoa ts'è Jesús. ⁴⁴Tñin i'nga xita xi

mejèn-la kitsobà'nó nga kjiiko ndayá, tanga nijngòò xi kitsò ikon nga kitsobà'nó.

Kjoa xi tsohótiya-ne xita ítjòn-la no'miù

⁴⁵Jñà xita xi síkinda ingo, inchrobà-ne nándá títsajna xita fariseo kò xita sko-la no'miù, kitjanangui-la, ki'mi-la:

—¿Mé-ne mikii kanchrobáko-nò?

⁴⁶Jñà xita xi síkinda ingo kitsò:

—Ni saá jngòò xita xi k'oas'in chja koni s'in chja xita jè.

⁴⁷Jñà xita fariseo, kitsò:

—Jñò, ¿a tikoáá kachonachaán-nò? ⁴⁸¿A k'oaá ts'in mokjeiin-la xitaxá ítjòn tsajan kò xita xinguiá fariseo? ⁴⁹Tanga jñà xita xi tíchonachan-la nga mikii tñjin-la kjotíx-oma-la Moisés, tñinè-la nga kjo'in s'e-la.

⁵⁰Nicodemo, jè xi xita fariseo, xi jñò j'iikon jngòò k'a Jesús, kitsò-la:

⁵¹—Kjotíxoma tsajan, mikii tsjá'nde nga kjo'in k'oi-la xita, k'è nga tikj'èé kii ndaa 'ya-la mé kjoa xi tñin-la.

⁵²Jñà xita fariseo, kitsò-la Nicodemo:

—¿A tikoáá yaá nangui-lè Galilea? Chíta'yì Xojoñ-la Nainá mé-ne nga jcha-ne ni sà jngòò xita xi chja ngajo-la Nainá f'i-ne Galilea.

Chjoón xi kjoa chjingui kis'iin

⁵³Tà k'oas'in kitsjòya-ne xita, xki ján xii-ne ni'ya-la nga jngòò ìjngòò.

8

¹Tanga Jesús, ján kii ya nindoò Yá Olivo.

²Nga komà nchjòn tajñòyaá j'i-ne ya ingo ítjòn. Ngats'iì xita j'iì tjingui-la Jesús nándá tñina. K'èé tsibijna nga tsakóya-la jñà xita.

³Jñà xita xi okóya kjotíxoma-la Nainá xi kiskii Moisés kò xita fariseo ijchòkò jngòò chjoón xi ki'yat'in-la nga kjoa chjingui tís'in. Tsasjina osen nándá títsajna ngats'iì xita; ⁴Jñà xita koi kitsò-la Jesús:

—Maestro, chjoón jè, ndaa kà'yat'in-la nga kjoa chjingui tís'in. ⁵Jè kjotíxoma-la Moisés, k'oaá s'in tíchja nga jñà íchjin xi k'oa tñin kjoa xi ótsji ndajoó kiyá-ne. Ngaji, ¿kó si?

⁶Jñà xita koi, koi k'oas'in kitsò-la Jesús nga mejèn-la skót'aà, mé-ne koma kohòngui-ne it'aà ts'è xitaxá. Tanga Jesús, tsasiniat'aà nangui nga kiskijno-ne kò jnótsja it'aà nangui. ⁷Xita koi nga siì nchis'in nga kjònangui, Jesús tsasjina kixi kitsò-la:

—Jñò, tsà tǵn i'nga xita xinguiɔo xi tsǵn-la jé, jè kàtǵnè òtǵòn ndajo chjoón jè.

⁸ Jesús òjngòò k'a tsasiña nga kiskijno òsà it'aà nangui. ⁹ Jñà xita koi, k'e nga kii'nchré koni s'ín kitsò Jesús, tà òjngò òjngò kii-ne, nga kijtseè nga mikii ndaà tǵn kǵohitsjeèn xi kiichja, tsibíts'ia-ne xi xita jchínga, ikjoàn kii-ne òxti. Tà jè tajngòò Jesús kǵo chjoón tsibitsajna. ¹⁰ Jesús tsasijna kixi-ne, kijtseè nga mì tǵ yá xita tǵn-ne. Tà jè tajngòò chjoón síjna. K'ée kitsò-la:

—¿Nánda tǵtsajna xita xi óngui-lè? ¿A òjngòò xi kòhónè-lè kǵo'in?

¹¹ Jè chjoón kitsò:

—Na'èn, niyá-jèn.

Jesús kitsò-la:

—Tǵkoáá 'an, mikii kinè-lè kǵo'in. T'in-ne ni'ya-lè; ki tǵ jé binchaatsji-ne.

Ni'ín xi tsǵá kǵoabinachon xi síhiseèn-la xita isò'nde

¹² Jesús, òjngòò k'a kiichjajiiin-la jñà xita, kitsò-la:

—'An-ná ni'ín xi síhiseèn-la isò'nde. Jè xi 'an òt'aa-na s'ee-la ni'ín xi tsǵá kǵoabinachon. Mì tǵ kii ya kǵomejiin-ne kǵoajñò.

¹³ Jñà xita fariseo kitsò:

—Ti jǵi tǵ'bil-ne 'én it'aà tsiji. 'Èn xi nokjoi, òjné chji-la.

¹⁴ Jesús kiichja kitsò-la:

—'Èn xi chjà, chji-la-né, nas'ín tǵ'an tsjaà-na 'én xi it'aà ts'an. Nga be-ná nánda j'i-na kǵo nánda tǵfia. Tanga jñò mikii 'yaà nánda j'i-na kǵo nánda tǵfia. ¹⁵ Jñò, tà kǵohitsjeèn ts'e xitaá òkǵeén k'e nga jé binè-ná. Tanga 'an òjngòò xita binè-la jé. ¹⁶ Tanga 'an, tsà yá xita xi konè-la jé, kǵoakixií xi s'iaàn. Nga mìtsà tajngòò bindaàjiaàn, kǵo Na'èn-na xi kisikasén-na bíndaajiiin-kǵo-na.

¹⁷ Kǵotǵxoma tsajòn k'oas'ín tǵchja nga tsò: K'e nga tsà jò ma-ne xita xi tsǵá 'én, tsà ngásòn tsò ingajò, kixií kǵoá, chji-la né.

¹⁸ Tǵ'aán-na xi tsjaá 'én it'aà ts'an. Kǵo tǵkoáá jè Na'èn-na xi kisikasén-na tsǵá 'én it'aà ts'an.

¹⁹ Jñà xita fariseo, kiskònangui-la kitsò-la:

—¿Nánda tǵjna Na'èn-lè?

Kiichja Jesús, kitsò-la:

—Jñò, 'an, mikii yaxkon-ná, òj jè Na'èn-na mikii yaxkon. 'An, tsà yaxkon-ná tǵkoáá jchaxkon-nò Na'èn-na.

²⁰ K'e nga tsakóya jñà 'én koi Jesús, yaá tǵjna ya òjngò òtǵòn ya chrañat'aà-la ò'nde

ñánda maxkón ton kǵotjò. Nijngòò xita xi kitsò ikon nga kitsobà'òó Jesús nga kǵ'eè kii bijchó nachrjein-la nga kiyá.

Mé-ne jñà xita mikii kǵoma kǵo'i-ne ya nánda tǵfi Jesús

²¹ Jesús òjngòò k'a kitsò-la:

—'An, tǵfi-ná. Jñò, kinchátsji-ná. Tanga jñò yaá kiyájñòò jé-nò. Ya nánda 'an tǵfia, jñò mikii kǵoma konguió.

²² Jñà xita judío kitsò-la xǵkǵín:

—¿A tǵjè sík'én-ne yijo-la? ¿Mé-ne k'oá tsò-ne, nga tsò: Ya nánda 'an tǵfia, jñò mikii kǵoma konguió?

²³ Jesús kitsò-la:

—Jñò, òj it'aà nangui tsajòn, tanga 'an ján ngajmii ts'an. Jñò, òj ò'nde-nò isò'nde, 'an, mìtsà isò'nde ò'nde-na. ²⁴ Koií k'oas'ín kixan-nò nga ya kiyájñòò jé-nò nga mikii mòkǵeíin-nò nga 'an-ná (xi Cristo). Koií kǵoá-la nga kiyájñòò jé-nò.

²⁵ Xita judío, kiskònangui-la, kitsò-la:

—¿Yá-ne ngajǵ?

Jesús kiichja, kitsò-la:

—Jyeé ókixan-nò nga sǵ òtǵòn yá-ná 'an. ²⁶ It'aà tsajòn, kǵín kǵoá tǵn òsǵ xi 'an kènojmi-nò, kǵo xi 'an kǵindaajiiin-kǵo-nò. Jè xi kisikasén-na ngui 'én kixií xi chja. Koni s'ín ki'nchrè-la, k'oáá tǵn 'én xi 'an chjajiiin-la jñà xita isò'nde.

²⁷ Tanga jñà xita judío mikii kǵòchjia-la tsà it'aà ts'e Na'èn-ná xi Nainá tǵchja Jesús.

²⁸ Jesús kitsò-la:

—Jñò, k'e nga chjímii'nga-ná 'an xi Kǵí'ndí-la Xita xan-la yijo-na, k'ée kǵochjia-nò nga 'an-ná [xi Cristo]. Òjné kǵoá xi s'iaàn xi tǵ kǵohitsjeèn ts'an. K'oas'ín chjà koni s'ín tsakóya-na xi Na'èn ma. ²⁹ Jè xi kisikasén-na òj tǵjnakǵo-na. Mikii síkǵjna tajngòò-na Na'èn-na. Koií kǵoá-la nga kǵit'aà nachrjein sikitasoàn koni s'ín sasén-la jé.

³⁰ Jesús, k'e nga kiichja 'én koi, kǵín jchán xita kòkǵeíin-la it'aà ts'e.

Jè kǵoá kixi síkǵitsajnandeíí-ná xi kǵoá ts'e jé-ná

³¹ Jesús kitsò-la jñà xita judío xi kòkǵeíin-la it'aà ts'e:

—Tsà kixi síkǵitasòn 'én-na xi okòoya-nò, jñò-nò xi ngui kixi kǵoá nga 'an kota'yat'aà-na. ³² Jchaxkòòn xi kǵoá kixi, kǵoá jè kǵoá kixi síkǵitsajndeíí-nò.

³³ Kiichja xita judío, kitsò:

—Ngajen, xita tje-la Abraham-nájen. Ni saá jngod xita xi k'ejí síkítsajna'ño-najen. Ngaji, ¿mé-ne k'oa si-ne nga kitsajnan-deíj-najen?

³⁴Jesús kitsò-la:

—Nguì kjoa kixí xi xan-nò, ngats'ìi xita xi jé ótsji, yaá títsajna'ño it'aà ts'e jé-la, k'oaá ngaya-la koni jngod xita chí'nda xi t'jna'ño-la nei-la. ³⁵Jngod xita xi chí'nda t'jna, mikii t'j'nde-la nga ya kíjna kjit'aà ya ni'ya nánda síxá. Tanga jngod xi ki'ndí ma, ni'ya ndeé-la nga kjit'aà nachrjein ya kíjna ya ni'ya-la na'èn-la. ³⁶K'oaá ma-ne, tsà jè Ki'ndí-la Nainá síkíjnandeíj-nò, nguì kixí kjoa nga jñò, kitsajnan-deíj-nò. ³⁷'An, be-ná nga tje-la Abraham-nò; tanga jñò mejèn-nò nga sík'en-ná, koi-né nga mikii mokjeín-nò 'én-na xi chjà. ³⁸'An, k'oaá s'ín chjà koni s'ín t'jin xi kijtsee k'e nga tisa tijnakoaa Na'èn-na. Jñò, k'oaá t'is'ín 'nè koni s'ín kina'ya-là na'èn-nò.

Yá-ne xi na'èn-la ma xita xi chjako Jesús

³⁹Jñà xita judío kitsò:

—Jè tje-najen, yaá inchrobàt'aà-ne ts'e Abraham. Jè na'èn-jchá kjiin-najen.

Jesús kiichja kitsò-la:

—Tsà kixí kjoa nga ixti-la Abraham 'mì-nò, k'oaá s'ín s'een koni s'ín kis'iin Abraham. ⁴⁰'An, nas'ín jye k'oas'ín tsi-benojmi kixi-nò, nga Nainá kitsjaà-na 'én xi chjà, jñò mejèn-nò nga sík'en-ná. Abraham mi k'oaá kis'iin. ⁴¹Jñò, k'oas'ín 'nè koni s'ín na'èn-nò.

Jñà xita judío kitsò:

—Ngajen, mìtsà kjoa chijngui kits'iin-jiin-jen. Tajngod jè Na'èn-najen, jè Nainá.

⁴²Jesús kiichja, kitsò-la:

—Tsà kixí kjoa nga jè na'èn-nò Nainá, 'an tjòchaá-la s'en-ná nga it'aà ts'e Nainá inchrobà-na; mìtsà tà kjotsja ts'an nga j'iaa; Nainá kisikasén-na. ⁴³¿Mé-ne mikii machiya-nò 'én-na xi chjàko-nò? Koi'né nga mikii ma-nò na'yañijon. ⁴⁴Na'èn-nò, jè xita neíj, jè nokjoà-nò. K'oaá s'ín 'nè koni s'ín mejèn-la na'èn-nò. Jè xi ma-la sík'en xita kóni nga tisa tàts'en-la kjoa. Mìtsà kjoa kixi s'ín nga tsjin-la kjoa kixi. K'e nga chja 'én ndiso, k'oaá tsò koni s'ín t'jin inima-la nga nguì xita ndiso-né. Jè na'èn-la ts'e 'én ndiso. ⁴⁵Tanga 'an, 'én kixi benojmí-nò; koi' kjoa-la jñò, mikii mokjeín-nò. ⁴⁶¿Yá xita

xinguiqo xi koma-la kòkò mé jé xi t'jin-na? K'e nga chjàko-nò, nguì 'én kixi chjà, kò ¿mé-ne mikii mokjeín-nò? ⁴⁷Jè xi xita-la Nainá, 'én-la Nainá 'nchré. Tanga jñò, nga mikii na'ya, koi'né nga mìtsà xita-la Nainá 'mì-nò.

Jñà kjoa xi tshótiya-ne Jesús kò xita judío

⁴⁸Jñà xita judío kiichja, kitsò-la Jesús:

—Ngajen, koi' kjoa-la k'oas'ín 'mì-lèjen: ji, xita Samaria-né, inima ch'o-la neíj t'jiin inima-lè.

⁴⁹Kiichja Jesús kitsò-la:

—'An, mìtsà inima ch'o-la neíj t'jiin inima-na. Jè kjoa xi t'is'iaàn, jè-né nga bexkoán Na'èn-na. Tanga jñò mikii yaxkón-ná. Tà saá nachrjengui-ná. ⁵⁰Mìtsà jè kjoa tihotsjià nga jeya sík'fina yijo-na. T'jna jngod xi t'kosòn-la, jè-né xi jeya sík'fina-na. ⁵¹Nguì 'én kixi xi chjàko-nò, jè xi síkitasòn 'én-na koni s'ín xan-nò, mikii kiyá nita kjé-ne.

⁵²Xita judío kiichja, kitsò:

—'I'ndeí jyeé 'ya-jen nga inima ch'o-la neíj t'jiin inima-lè. Abraham kò ngats'ìi xita xi kiichja ngajo-la Nainá kjòtseeé, k'en-né. Tanga ji si-né: “Jè xi síkitasòn 'én-na koni s'ín xan-nò, mikii kiyá.” ⁵³Ngaji, ¿a isa t'jna itjoin a mi k'oa-ne koni jè Na'èn-najen Abraham? K'en-né. Kò ngats'ìi xita xi kiichjaya ngajo-la Nainá t'jkoá k'en-né. ¿Yá-ne ji nga t'ji t'nachrjeeé jeya-ne yijo-lè?

⁵⁴Kiichja Jesús kitsò-la:

—Tsà t'jan jeya sík'fina-na yijo-na, nímé chj'f-la. Jè xi jeya sík'fina-na, jè Na'èn-na xi Nainá 'mì-là. ⁵⁵Jñò mikii yaxkon Nainá, tanga 'an beèxkon-ná. Tsà xán-nò mikii bexkoan, xita ndiso koma koni jñò nga xita ndiso-nò. 'An, bexkon-ná kò siki-tasòn-ná 'én-la. ⁵⁶Xita jhínga-nò Abraham, tsjaá komà-la nga mejèn-la skoexkon nachrjein-na nga j'iaa. K'e nga kijtseeé nachrjein-na isa 'ño ndaa kjòtsja-la.

⁵⁷Jñà xita judío kitsò-la:

—Skanda kj'eè t'jin-lè icháte nó. ¿Kós'ín komà-ne nga kiyaxkoin Abraham?

⁵⁸Jesús kiichja kitsò-la:

—Nguì kixi kjoa xi xan-nò, 'An-ná xi isa kjòtseeé t'jnaa koni jè Abraham.

⁵⁹Jñà xita judío, kiskoé ndajo nga mejèn-la kosèn-la Jesús. Tanga Jesús tsibijna'ma, itjo-ne nditsin ingo, jahajiin osen-la xita, ikjoàn ki.

9

K'e nga jè Jesús kisindaà jngòò-ne xita xi mikii tsejèn-la

¹Jesús k'e nga tifi ya ndiyá, kijtsee jngòò xita xi mikii tsejèn-la xi xó k'oas'ín kits'iin-ne. ²Xita xi kota'yat'aà-la Jesús kiskònangui-la kitsò-la:

—Maestro, xita jè, ¿mé-ne k'oas'ín kits'iin-ne? ¿Yá xi tsohótsji jé? ¿A jñà xita jchínga-la, o xi jè xita xi mikii tsejèn-la?

³Kiichja Jesús kitsò-la:

—Mitsà jè xita xi mikii tsejèn-la tjín-la jé, ni mitsà jñà xita jchínga-la tsohótsji jé. Koif-né nga it'aà ts'e xita koi jcha-la kjoxkón-ndaà-la Nainá. ⁴Mochjeén-né nga siikitasoàn kjoxkón-ndaà-la jè xi kisikasén-na nga nachrjein isa. Kijchò nachrjein k'e nga kojñò; ni ti jngòò-ne xi koma sùxá. ⁵K'e tákó i tijnaa isa isò'nde, 'an-ná ni'ín xi sihiseèn-la xita isò'nde.

⁶K'e nga jye okitsò, tsibíchrá it'aà nangui. Jè ndánachrá-la tsibíndaà-ne ndási, ikjoàn kiskaajno xkon jè xita xi mikii tsejèn-la. ⁷Ikjoàn kitsò-la:

—T'in, kaníkjoiin ya chrjó nandá Siloé (jè 'én xi tsòya-ne, jè xi kinikasén).

Jè xita xi mikii tsejèn-la kii kaníkjoan, k'e nga inchrobà-ne jye tsejèn-la. ⁸Jñà xita indii ni'ya-la jè xita xi mikii tsejèn-la, kò jñà xita xi jye kjòtsee beèkxon nga ton síjé kjòtjò, kitsò-la xikjín:

—¿A mitsà jè xita jè xi bìjna nga síjé kjòtjò ton?

⁹Tjín i'nga xita xi tsò:

—Jè-né.

Koa jñà xita xi i'nga kitsò:

—Kjomeè k'oaá kji, tanga mitsà jè.

K'eé kiichja xita xi mikii tsejèn-la nga sa ítjòn, kitsò:

—'An-ná.

¹⁰Jñà xita kiskònangui-la kitsò-la:

—¿Kós'ín komà nga kitáx'a-ne xkoiin?

¹¹Xita jè kitsò:

—Jè xita xi 'mì Jesús, kisindaà ndási, kiskaajno xkoaàn, ikjoàn kitsò-na: “T'in, kaníkjoiin ya chrjó nandá Siloé.” 'An, kiaa, k'e nga jye tsaníkjoaàn, komà kotsejèn-na.

¹²Jñà xita koi kiskònangui-la kitsò-la:

—Xita jè, ¿ñánda tjína?

Jè xita xi jye kjòndaà-ne, kitsò:

—Mikii be ñánda tjína.

K'e nga jñà xita fariseo kisijtsò jè xita xi mikii tsejèn-la xi jye kjòndaà-ne

¹³Jè xita xi mikii tsejèn-la nga jye kjòndaà-ne kiiko ñánda títsajna xita fariseo, ¹⁴koif kjoa-la nga nachrjein níkjáya-né k'e nga tsibindaà ndási Jesús nga kiskaajno xkon jè xita xi mikii tsejèn-la mé-ne koma kitáx'a-ne xkon. ¹⁵Jñà xita fariseo jngòò k'a kiskònangui-la jè xita xi mikii tsejèn-la xi jye kjòndaà-ne, kitsò-la:

—¿Kós'ín komà nga kitáx'a-ne xkoiin?

Xita jè kitsò:

—Ndási kiskaajno xkoaàn; ikjoàn tsaníkjoàn; i'ndeí jyeé tsejèn-na.

¹⁶Tjín i'nga xita fariseo xi kitsò:

—Xita jè, mì-la tsà Nainá kisikasén nga mikii beèkxon nachrjein níkjáya.

Tikoa tjín i'nga xi kitsò:

—¿Kós'ín ma-ne nga ma-la s'ín kjoxkón xi ndaà tjín tsà xita jé-né?

Ikjoàn kjòjòya xi tjíña-ne xita fariseo; mikii kjòngasòn kjòhítsjeèn-la. ¹⁷Jngòò k'a kitjánangui-la jè xita xi mikii tsejèn-la xi jye kjòndaà-ne, kitsò-la:

—Ngaji, ¿kó si, yá xita-ne xi kiskíx'a-ne xkoiin?

Xita jè kitsò:

—Jngòò xita xi chja ngajo-la Nainá.

¹⁸Tanga jñà xita judío, mikii kòkjeiín-la tsà kixi kjoa nga jè xita xi mikii tsejèn-la nga k'oas'ín kits'iin koa i'ndeí jyeé tsejèn-la. K'eé kiichja-la jñà xita jchínga-la, ¹⁹kiskònangui-la kitsò-la:

—Jè xita jè, ¿a ki'ndí-nò ma? ¿A kixif kjoa nga mikii tsejèn-la k'e nga sa kits'iin? ¿Kó ma-ne nga tsejèn-la i'ndeí?

²⁰Jñà xita jchínga-la kitsò:

—'Ya-nájen nga ki'ndí-najen ma. Kixif kjoa nga mikii tsejèn-la k'e nga sa kits'iin.

²¹Tanga mikii 'ya-jen mé-ne nga ma tsejèn-la i'ndeí, tikoaá mikii 'ya-jen yá-né xi kiskíx'a-ne xkon. Jè sobà chjinangui-la, jè kàtènojmi-nò, nga jyeé xita jchínga.

²²Jñà xita jchínga-la koif k'oas'ín kitsò-ne nga jñà tsakjón-la xita judío. Jñà xita judío jyeé k'oas'ín tsajoóya-ne nga jngòò k'aá kitjokájiin ya ni'ya ingo sinagoga, tsà yá xita xi kitsò nga jè Jesús jè xi Cristo [xi xó kisikasén-ne Nainá]. ²³Koif k'oa ts'ín kitsò-ne jñà xita jchínga-la, nga kitsò: “Jè sobà chjinangui-la, nga jyeé xita jchínga-né.”

²⁴Jñà xita judío ñjngod k'a kiichja-la jè xita xi mikii tsejèn-la, kitsò-la:

—Tènojmi kixi-nájen nga nguixkon Nainá. Ngajen 'ya-nájen nga jè xita jè, xita jé-né.

²⁵Jè xita xi mikii tsejèn-la xi jye kjon-daà-ne kiichja, kitsò:

—'An, mikii be tsà xita jé-né. Tà jè xi be, k'e nga sa kits'ian mikii tsejèn-na, tanga i'ndeijyeé tsejèn-na.

²⁶Ñjngod k'a kitsò-la:

—¿Mé xi kisiko-lè? ¿Kó s'ín kisiko-lè nga kitáx'a-ne xkoín?

²⁷Jè xita xi mikii tsejèn-la kitsò:

—Jyeé koa kàxan-nò, tanga jñò mikii na'ya. ¿Mé-ne mejèn-nò nga ñjngod k'a k'oa xán-nò? ¿A tikoáá mejèn-nò nga xita-la koma nga ya chita'yat'aà-la?

²⁸Jñà xita judío k'e nga k'oa ki'mi-la, kòjti-la, kiichjajino-la jè xita xi mikii tsejèn-la, kitsò-la:

—Ji-né xita xi ya chita'yat'aà-la. Tanga ngajen yaá chita'yat'aà-lajen Moisés.

²⁹'Ya-nájen nga jè sobà Nainá kiichjako Moisés. Tanga jè xita jè mikii 'ya-jen ñánda j'ii-ne.

³⁰Jè xita xi mikii tsejèn-la kitsò:

—Kjoa jè, tà maxkón-ná nga jñò, mikii 'ya ñánda j'ii-ne xita jè, tanga 'an be-ná nga jè kiskix'a-ne xkoaàn. ³¹'Yaá-ná jñà xita xi tjín-la jé, mikii 'nchré-la Nainá. Tanga jñà xita xi tsakjón-keè Nainá tikoáá sikitasòn koni s'ín mejèn-la, jñà-né xi 'nchré-la.

³²Kóni nga tisa kjòtseé, ni saá jngod xita na'ya-la xi ma-la kix'a-ne xkon jngod xita xi mikii tsejèn-la k'e nga k'oas'ín kits'iin.

³³Xita jè, tsà mitsà Nainá kisikasén, nimé xi koma-la nga k'oas'ín s'iin.

³⁴Jñà xita judío kitsò-la jè xita xi mikii tsejèn-la:

—Ngaji xi taxki 'ñó tse jé tjín-lè, ¿a jii mejèn-lè kokóya-najen?

Ikjoàn tsachrje ni'ya ñngo sinagoga.

Xita xi mikii tsejèn-la kjoa ts'e inima-la

³⁵Jesús ki'nchré nga jè xita jè ki-nachrjekàjiin ya ni'ya ñngo sinagoga. K'e nga kisatilkjoò ñjngod k'a, kiskònangui-la kitsò-la:

—Ji, ¿a mokjeiin-lè it'aà ts'e xi Ki'ndí-la Xita tsò-la yijo-la?

³⁶Xita jè kitsò:

—Na'èn, koatín-ná yá-né, mé-ne nga kokjeiin-na it'aà ts'e.

³⁷Jesús kitsò-la:

—Jyeé ki'yi, 'an-ná xi tichjako-lè.

³⁸Xita jè tsasijna xkó'nchit'aà-la Jesús nga kijtseèxkón, kitsò-la:

—Na'èn mokjeiin-na it'aà tsiji.

³⁹Ikjoàn kitsò Jesús:

—'An, koií xá j'i-na i isò'nde; nga 'an skosòn-la mé-ne jñà xita xi mikii tsejèn-la kòtsejen ñjngod k'a-la, koa jñà xi tsejèn-la mikii kòtsejèn-la.

⁴⁰Tjín i'nga xita fariseo xi ya títsajnakò Jesús, k'e nga ki'nchré 'én koi, kiskònangui-la kitsò-la:

—Ngajen, ¿a tikoáá mikii tsejèn-najen?

⁴¹Jesús kiichja kitsò-la:

—Jñò, tsà mikii tsejèn-nò, tsjin-nò jé. Tanga bixòn-nò: “Tsejèn-najen”, k'oaá ma-ne nga ya tjínè-nò jé-nò.

10

Paxtò ko ndí orrè-la

¹Ngui kjoa kixij xi xan-nò, jè xita xi mitsà ya fahas'en-ne xotjoa-la ínchibá-la orrè, xi xín fahas'en-kjá-ne, xita chijé-né, jè xita xi fiko chijé cho. ²Tanga jè xi ya fahas'en-ne xotjoa-la ínchibá, jè-né xi paxtò, xi síkinda orrè. ³Jè xi síkinda xotjoa-la ínchibá, jé kix'a-la. Jè xi paxtò, chja 'ín-la nga jngod ñjngod orrè, ko jñà orrè 'nchréjta-la nei-la. Ikjoàn ochrje ínchibá-la. ⁴K'e nga jye bitjo yije ínchibá-la jñà orrè, jè paxtò fiko nga 'nchréjtaá-la nga jè nei-la. ⁵Tanga jngod xita xi kj'eif, mikii kjitjingui-la nga mikii beèxkon. Ta saá ta kongaa-la nga mikii 'nchré jta-la xita xi kj'eif.

⁶Jesús k'oaá tsò kjoa xi mangásòn xi tsibénjimi-la. Tanga jñà xita koi mikii kjòchiya-la kó tsòya-ne.

Mé xi s'ín jè paxtò xi ndaa síkinda orrè

⁷Jesús, ñjngod k'a kitsò-la:

—Xi ngui okixi k'oaá xán-nò. 'An-ná xotjoa-la ínchibá ñánda fahas'en-ne jñà orrè. ⁸Ngats'ii jñà xi j'ii itjòn-na, sa xita chijé-né, jñà xi fiko chijé cho. Jñà orrè mikii ki'nchréñijon-la. ⁹'An-ná xi xotjoa; jè xi it'aà ts'an kjoahas'en, kítjokàjiin kjo'in kjoa ts'e jé-la. K'oas'ín ngaya-la koni s'ín orrè nga fahas'en ínchibá-la ko bitjo ko sakó-la ijñá xi kjèn.

¹⁰ Jè xita chijé tà f'iì síchijé-né, f'iì sík'en-né, f'iì sík'ehesòn-ne. Tanga 'an, koií xá j'i-na nga kátas'e-nò kjoabinachon nita kjé-ne, nga nimé chijat'aà-nò nga ngui ndaa kátas'e-nò. ¹¹ 'An-ná xi paxtò xi ndaa ko'ndà orrè, jè xi t'jìngòò ikon nga kiyátjì jnà orrè. ¹² Jè xita xi tà ch'i'nda t'jna nga ko'ndà orrè, k'e nga beè nga nchrobá chraña tsején, síkítsajna jnà orrè, ikjoàn onga. Koií k'oas'ín-ne nga mitsà jè paxtò xi ko'ndà, t'ikoa mitsà jè nei-la orrè. Ikjoàn matsja-la jè tsején nga tsobà'nò jnà orrè, xkì xi ján sítsjòya jnà orrè xi i'nga. ¹³ Jè xita xi ch'i'nda t'jna tà onga-né; koií k'oas'ín-ne nga nimé kinda-la. Tà jè síkinda chjì-la mitsà jnà orrè síkinda.

¹⁴⁻¹⁵ 'An-ná paxtò xi ndaa ko'ndà orrè; koni s'ín beèxkon-na Na'èn-na, t'ikoa 'an beexoan Na'èn-na, k'oáá t'is'ín beèxkon-ná orrè-na kó kjoàn, kò jnà orrè beèxkòòn-na nga ts'an. 'An t'jìngòò takoàn nga kiyátjìà jnà orrè-na. ¹⁶ T'ikoa t'jìn-isa-na xi k'e'ejì orrè, jnà xi mitsà i t'ítsajnyaya ínchibá jè. T'ikoaá mochjeén-né nga k'jìnchrobàkon-na mé-ne nga k'jì'nchréijon-na t'ikoa síkitasòn-na. Jngòò ínchibá koma-ne kò jngòò koma paxtò xi skó'nda.

¹⁷ Koií kjoa-la nga matsjakeè-na Na'èn-na nga 'an t'jìngòò takoàn nga kiyá mé-ne k'e nga koma iskan kjoaáya-na. ¹⁸ Niyá xi t'jì'nde-la nga s'jìk'en-na, 'an kjotsja ts'an-ná nga tsja yijo-na. T'jì'nde-na nga tsja, t'ikoa t'jì'nde-na nga kjoaáya-na it'aà ts'e kjoabyaà. Jè Na'èn-na k'oá t'jìn k'jotíx-oma xi kitsjaà-na.

¹⁹ Jnà xita judío k'e nga kii'nchré 'én koi, j'ngòò k'a k'jòjòya jnà xita. ²⁰ K'jín ma xita xi kitsò:

—Inima cho-la neij t'jìin inima-la. Xita ská-né. ¿Mé-ne okji-ne xita xi na'ya-là?

²¹ Jnà xita xi i'nga kitsò:

—'Én koi mitsà ts'e xita neij. ¿A komaá-la jè xita neij nga skíx'a xkon xita xi mikii tsején-la?

Mé xi komá k'e nga jnà xita judío kisjítikeè Jesús

²² K'e nga nachrjein chon 'nchán, ján Jerusalén t'bititjo s'eí nga ijchò j'ngòò nó nga k'jòchikon-t'ín jngo. ²³ Jesús ya t'jna jngo f'jòn nga tsòbàngui nguitjoa xi 'mì Salomón. ²⁴ Jnà xita judío chinchja jngòò itjandii-la Jesús, kitsò-la:

—¿Skanda mé nachrjein ch'fina-lèjen? Jngòò k'a koatin-nájen, ¿a jì-né xi Cristo [xi xó kisikasén-ne Nainá]?

²⁵ Jesús kiichja kitsò-la:

—Jyeé k'oá kixan-nò, tanga jnò mikii mokjeiín-nò. Jnà kjoxkón xi it'aà ts'e Na'èn-na s'iaàn, jnà síkixiya ndaa kjoa xi it'aà ts'an. ²⁶ Tanga jnò, mikii mokjeiín-nò, koií kjoa-la nga mitsà ndí orrè ts'an xan-nò. ²⁷ Jnà ndí orrè-na 'nchréj-taá-na; 'an beèxkon-ná, kò f'itjìngui-na. ²⁸ 'Aán tsja-la kjoabinachon nita kjé-ne; mikii chija nita kjé-ne; t'ikoa niyá xi kjoaá'an-na. ²⁹ Jè Na'èn-na xi kisingat-sja-na jnà ndí orrè, isa t'jna f'jòn nita yá-ne. N'jìngòò xi koma-la kjoaá'an-na iya tsja Na'èn-na. ³⁰ 'An kò Na'èn-na tà jngòò ma-najen.

³¹ Jnà xita judío tsibíxkò ndajo nga mejèn-la kosèn-la Jesús. ³² Kiichja Jesús kitsò-la:

—'Nó k'jìn kjoxkón xi ndaa t'jìn jye tsakòò-nò xi inchrobà-ne it'aà ts'e Na'èn-na. ¿Jnò, ná-laá ngatjì-la kjoa koi, nga ndajo mejèn bínè-ná?

³³ Jnà xita judío kitsò:

—Mitsà koií kjoa-la kjoxkón ndaa xi t'ì'nì nga ndajo k'ínè-lèjen. Koií kjoa-la nga Nainá nokjoàjino-la nga Nainá 'mì-la yijo-lè. Jì, tà xita-né.

³⁴ Jesús kiichja kitsò-la:

—Jè Xojon-la Nainá xi jnò ch'ita'yà k'oáá s'ín t'ichja n'ánda nga tsò Nainá: "Jnò, k'oáá kixan-nò, nainá 'mì-nò." ³⁵ Xojon-la Nainá, mì yá xi koma kochrjekàngui. K'oáá s'ín t'ichja nga jè Na'èn-ná, nainá kitsò-la jnà xita xi kitjoe-la 'én-la. ³⁶ Tsà k'oas'ín k'i'mì xita koi, ¿mé-ne bixón-nò nga Nainá chjajno-la k'e nga xan-nò: 'An-ná xi K'i'ndí-la Nainá? Nga jè Nainá kitsjaà-na xá nga kisikasén-na i isò'nde. ³⁷ Kì kii mokjeiín-nò it'aà ts'an, tsà mì k'oáá s'ín t'is'iaàn koni s'ín t'is'ín Na'èn-na. ³⁸ Tanga tsà k'oá t'jìn kjoa xi t'is'iaàn na's'ín mikii mokjeiín-nò it'aà ts'an, kàtakjeiín-nò it'aà ts'e kjoa xi t'is'iaàn, mé-ne nga k'oas'ín jcha-nò kò kàtakjeiín-nò nga ta jngòó ma-najen Na'èn-na k'o'an.

³⁹ Jnà xita judío mejèn-la nga kitsobà'nò j'ngòò k'a Jesús. Tanga Jesús itjokàya tsja xita koi, ikjoàn kii.

⁴⁰ K'e'é kii ìjngòò k'a ján xijngoaà xajngá nandá Jordán ya ñánda kis'ìin ìtjòn bautizar xita jè Juan; Jesús yaá tsibijna. ⁴¹ 'Nó kjìn xita ijchò tjingui-la Jesús. Xita koi, kitsò:

—Juan, nímé kjojkón ndaà kis'ìin. Tanga ngats'ìi 'én xi kitsò jè Juan it'aà ts'e xita jè, ngui kjoa kixi-né.

⁴² Ya i'nde jè, 'nó kjìn xita kòkjeiín-la it'aà ts'e Jesús.

11

Kó kitsò Jesús k'e nga kii'nchré nga k'en Lázaro

¹ Tíjna xk'én jngòò xita xi 'mì Lázaro xi ya i'nde-la Betania, ya naxandá ts'e María kò ndichja xi 'mì Marta. ² (Jè María xi ndichja ma Lázaro, jè-né xi kisikaajno xkii jne ndsoko Jesús. Ikjoàn kò tsja skò kisixijno-ne ndsoko.) ³ Jñà íchjín ndichja Lázaro, kisikasén-la xá Jesús, kitsò-la:

—Na'èn, jè amigo-lè xi ndaà matsjachi kijná xk'én-né.

⁴ K'e nga kii'nchré Jesús, kitsò:

—Ch'in jè, mikii kiyá-ne; k'o'á s'ín kochjeén nga jcha-la kjoajeya-la Nainá, mé-ne jè Ki'ndí-la tikoá jeya kijná-ne.

⁵ Jesús 'nó matsjakeè Marta kò ndichja kò Lázaro xi 'ndse ma. ⁶ K'e nga kii'nchré nga kijná xk'én Lázaro, ngui jò nachrjein tsibijna Jesús, ya i'nde ñánda tíjna. ⁷ Xi jye komá, ikjoàn kitsò-la xita xi kota'yat'aà-la:

—Ijngòò k'a tijkjaán ján nangui Judea.

⁸ Jñà xita xi kota'yat'aà-la Jesús kitsò:

—Maestro, kj'eè tsà kjìn nachrjein tjín-la k'e nga jñà xita judío mejèn-la tsibínè-lè ndajò nga sijk'en-lè. ¿A tiyaá mejèn k'o'ín ijngòò k'a ngá-ne?

⁹ Kiichja Jesús kitsò-la:

—Nga jngòò nachrjein, ¿a mitsà tejò hora tjín-la? Jè xi nachrjein tsóba mikii satíngui nga jè ni'ín xi tjín isò'nde síhiseèn-la. ¹⁰ Tanga jè xi tsóba nga nitjen, satíngui-né nga tsjín-la ni'ín xi síhiseèn-la.

¹¹ Ikjoàn kitsò-la xita-la:

—Jè amigo-ná Lázaro kjinafé-né, tanga 'an koií xá fi-na nga 'an sijkjaá-la.

¹² Xita xi kota'yat'aà-la Jesús kitsò:

—Na'èn, tsà kjinafé-né, kondaá-ne.

¹³ Jesús k'e nga okitsò, jè tíchja it'aà ts'e kjoabiyaa-la Lázaro. Tanga jñà xita xi kota'yat'aà-la k'o'á s'ín kisikitsjeén tsà tà

tísíkjáya-ne Lázaro nga kjinafé. ¹⁴ K'e'é jngòò k'a tsibénojmi kixi-la kitsò-la:

—Lázaro jyeé k'en. ¹⁵ Matsja-nga xi it'aà tsajòn nga jè nachrjein nga mì ya titsajnaa, mé-ne jñò kòkjeiín-nò. Nchrobá, tijkjaán chítsejèn-lá.

¹⁶ K'e'é kiichja Tomás xi tikoá Dídimo tsò-la ['én xi tsóya-ne Ti'ño]; kitsò-la xikjín:

—Jñà tikoá tijkjaán, mé-ne ya kiyáko'á Jesús.

Jesús, jè xi síkjaáya-la xita tikoá tsjá-la kjoabinachon

¹⁷ K'e nga ijchò Jesús, kii'nchré nga jyeé tjín-la ñijòn nachrjein nga kisihiijín Lázaro.

¹⁸ Naxandá Betania chrañat'aà kijná-la naxandá Jerusalén, tjín-la tsà jàn kilómetro.

¹⁹ Kjìn xita judío ijchòkon jè Marta kò María nga ijchò síjehikon nga 'ndse k'en.

²⁰ Jè Marta, k'e nga kii'nchré nga Jesús tíinchrobá chraña, kiikjaá indiaà. Jè María yaá tsibijnaya ni'ya. ²¹ Jè Marta kitsò-la Jesús:

—Na'èn, tsà i-là tjini, jè 'ndse mì-la kii k'en. ²² Tanga i'ndeí be-ná nita mé xi sijé-la Nainá, tsjá-lè.

²³ Jesús, kitsò-la:

—Jè 'ndsi kjoaáya-la.

²⁴ Marta kitsò:

—Be-ná k'e nga kjoehet'aà nachrjein kijnakon ijngòò k'a-ne, k'e nga kjoaáya-la ngats'ìi xita xi jye k'en.

²⁵ Jesús, k'e'é kitsò-la:

—'An-ná xi síkjaáya-la xita kò tsjaá-la kjoabinachon. Jè xi mokjeiín-la it'aà ts'an nas'ín kiyá, kijnakon ijngòò k'a-ne.

²⁶ Ngats'ìi xita xi títsajnakon, jñà xi mokjeiín-la it'aà ts'an, mitsà jngòò k'a kiyá. Ngaji, ¿kó sí?, ¿a mokjeiín-lè?

²⁷ Marta kiichja kitsò:

—Jon Na'èn, 'an, mokjeiín-na nga jì-né xi Cristo; jì-né xi Ki'ndí-la Nainá, jè xi k'o'as'ín tjínè-la nga kjoíi i isò'nde.

Jesús, mé-ne kiskindayakeè-ne Lázaro

²⁸ Marta, k'e nga jye okitsò, kiichja'ma-la María xi ndichja ma, kitsò-la:

—Íí tjina Maestro, chja xó-lè.

²⁹ Jè María k'e nga kii'nchré, nitjoón tsasítjen, kiikon Jesús. ³⁰ Jesús, kj'eè kii fahas'en-jiin naxandá, tákó yaá síjna ñánda ijchòkjaá indiaà Marta. ³¹ Jñà xita judío xi títsajnakò ni'ya-la María nga nchisíjehikon, k'e nga kijtsee nga tà nitjon itjo ni'ya María,

kiitjngui-la. K'oaá s'ín kisikitsjeèn tsà ya tífi kjindáya ñánda kishihjiin Lázaro.

³² María k'e nga ijchò ñánda síjna Jesús, k'e nga kijtsee, tsasijna xkó'nchit'aà-la, kitsò-la:

—Na'èn tsà í-la tjini, jè 'ndsè mì-la kii k'en.

³³ Jesús k'e nga kijtsee nga tíkjindáya María tíkoa nchikjindáya xíta judío xi tjiko, 'oón komà-la inima-la Jesús, 'ñó kjòba-la.

³⁴ Jesús kiskòngui, kitsò:

—¿Ñánda kishihjiin?

Kitsò jñà xíta:

—Na'èn nchroboí, chítsejèn-la.

³⁵ Jesús kiskindáya-né. ³⁶ Jñà xíta judío kitsò-la xíkjin:

—Chítsejèn-la, 'ñó matsjakeè Lázaro.

³⁷ Tjín i'nga xíta xi kitsò:

—Xíta jè komà-la kiskix'a xkon xíta xi mikii tsejèn-la, ¿a mitsà komà-la tsà mikii k'en Lázaro?

Kós'ín ma jaáya-la Lázaro

³⁸ Jesús ijngòò k'a 'ñó 'on komà-la inima-la. Kii kasit'aà chrañà-la jè itsjó-la mik'en. Jngòò nguio ñánda jngòò ndajo teè tíchjoajto-la. ³⁹ Jesús kitsò:

—Chjaaxion jè ndajo.

Jè Marta, ndichja mik'en, kitsò-la Jesús:

—Na'èn, jyeé-la ch'o jne nga jyeé tjín-la ñijn nachrjein nga kishihjiin.

⁴⁰ Kiichja Jesús kitsò-la:

—¿A mì jyeé k'oa kixan-lè, tsà mokjeín-lè jcha-ne kjoajeya-la Nainá?

⁴¹ K'eé jaaxin ndajo xi tíchjoajto-la itsjó-la mik'en, Jesús kiskoòtsejèn ngajmii, kitsò:

—Na'èn, tsjaà-lè kjondaà, ndaaha chjí-lè nga na'yà-ná. ⁴² 'An be-ná nga kijit'aá nachrjein na'yà-ná, tanga koií k'oa kàxan-lè nga kjin ma xíta xi títsajna mé-ne nga kokjeín-la nga jí kinikasén-ná.

⁴³ K'e nga jye okitsò, 'ñó kiichja, kitsò:

—Lázaro, nchroboí, títjoi ngajo.

⁴⁴ Jè xi kijna k'en, itjo-ne ngajo. Jñà ndsoqo kò tsja, nikje na'ñó tjí'ñó-ne. Jè isén-la, jngòò nikje chroba tíjtéjiin. Jesús k'eé kitsò-la jñà xíta:

—Chíjnda'ñó-nò, kàtjì-ne.

K'e nga jñà xíta judío tsajoóya-ne nga síik'en Jesús

(Mateo 26:1-5; Marcos 14:1-2; Lucas 22:1-2)

⁴⁵ Jñà xíta judío xi j'ii nga tsobáhijtaqo María, k'e nga kijtsee koni s'ín kis'iin Jesús,

kjin ma xi kòkjeín-la it'aà ts'e. ⁴⁶ Tanga tjín i'nga xíta judío xi kiikon jñà xíta fariseo, tsibénjmi-la koni s'ín tjín kjoa xi kis'iin Jesús. ⁴⁷ Jñà xíta sko-la no'mii kò xíta fariseo tsibixkóya xíkjin, tsibijna jngòò junta ts'e xíta íjtòn-la xíta judío, kitsò-la xíkjin:

—¿Mé xi s'eén? Xíta jè ndaà jchán tís'ín kjoxkón xi ndaà tjín. ⁴⁸ Tsà ta kí'nde-la, ngats'ii xíta kokjeín-la it'aà ts'e. Ikjoàn kjoí xíta Roma, síikits'ón-ya i'nde tsjeè-ná kò naxandá-ná.

⁴⁹ Xi tjñà-ne xíta koi, jngòò xi 'mì Caifás xi no'mii íjtòn tjina jè nó jè, kiichja kitsò:

—Jñò, ñimé kjoa xi tjíin-nò, ⁵⁰ kò mikii nikitsjeèn nga mochjeén-né nga tà jngòò xíta katiyaatji-la naxandá-ná mì k'oaá-ne tsà kiyá yije xíta naxandá-ná.

⁵¹ Caifás k'e nga k'oas'ín kiichja mitsà tà kjohitsjeèn ts'e. Tanga koi-né nga no'mii íjtòn tjina nó jè, Nainá kisikichiya-la nga Jesús, k'oaá s'ín tjínè-la nga jè naxandá kiyátjì ngajo-la. ⁵² Mitsà ta jè naxandá kiyátjì ngajo-la; tíkoaá koiixkóya-né ngats'ii íxti-la Nainá xi xki xi ján naxandá nchisíjchá yijo-la, kóhokji nga tíjtsa isò'nde. ⁵³ Tíjè-ne nachrjein jè tsajoóya-ne nga síik'en Jesús.

⁵⁴ Koií kjoa-la Jesús mì tí kii taxki tsajmeéjiin osen-la xíta judío. Yaá kii kájna i'nde it'aà xìn ñánda nangui kixi choón ya chrañat'aà-la jngòò naxandá xi 'mì Efraín; yaá tsibijna kò xíta xi kota'yat'aà-la.

⁵⁵ Jyeé nchrobá machraña s'eí Paxko ts'e xíta judío. K'e nga tíkj'eè mats'ia s'eí, kjin xíta kii ján Jerusalén nga kii sítsjeeya yijo-la koni s'ín tjín kjotixoma-la xi xkón tjín. ⁵⁶ Xki xi ján tsohótsji Jesús. K'e nga títsajna ya nditsin ingo, kitsò-la xíkjin:

—¿Kó bixón? ¿A kjoí s'eí Paxko, o xi majin-né?

⁵⁷ Jñà xíta sko-la no'mii kò xíta fariseo, k'oaá s'ín kitsjaà okixi tsà yá xi skoexkon ñánda tjina Jesús, kàtènjmí mé-ne nga tsoba'ñó-ne.

12

Mé xi kis'iin María it'aà ts'e Jesús

(Mateo 26:6-13; Marcos 14:3-9)

¹ Ngui joòn nachrjein chija isa-la nga kitjo s'eí Paxko. Jesús kii ján naxandá Betania ñánda tjina Lázaro xi jè Jesús kisikjaáya-la k'e nga k'en. ² Yaá kisindaà-la tsojmí Jesús

xi tsakjèn nga kòjñò. Jè Marta tsibíya tsojmì xi kiskine. Ngats'iì xíta xi ya tít-sajnat'aà ímíxa, tíkoá ya tíjna Lázaro kò Jesús. ³María j'iíkò osen litro xkii jne xi 'nó chjí xi ngui ts'e nardo. Kisikaájno ndsoko Jesús, ikjoàn kisixijno-ne tsjaskò. Kóhokji i'nga ni'ya, ndaà jchán kiijne. ⁴Ngòò xíta xi kota'yat'aà-la Jesús, jè ti-la Simón xi 'mì Judas Iscariote, jè xi sùngatsja Jesús jña xíta kondra-la, kitsò:

⁵—¿Mé-ne mìtsà kàsátijna-ne xkii jne jè? Tsà kàsátijna-ne koni tijn síkijne chjí-la jngòò xíta xi jàn sindò nachrjein síxá, mé-ne jè ton-la ko'bi-la jña xíta ima.

⁶Judas mìtsà koi kjoa-la okitsò-ne nga makájno-la xíta ima, koií-né nga xíta chijé-né. Jè ngatsja chijtsa xi sinchá ton; ma síchijé ton xi sinchá chijtsa. ⁷Jesús kitsò-la:

—Kì k'oa 'mì-la jè chjoón. Xkii jne jè tijnatjò-la k'e nga 'an xi síljñaà. ⁸Jñò, kjit'aà nachrjein kitsajnakò-nò jña xíta ima, tanga 'an mìtsà tà kjit'aà nachrjein i kótijnako-nò.

K'e nga jña xíta judío tsajoóya-ne nga tíkoá sík'en jè Lázaro

⁹'Nó kjin xíta judío kisijin-la nga ya tíjna Jesús ya naxandá Betania; k'eé kiitjingui-la. Tanga mìtsà tà koií kjoa-la Jesús kii-ne; jè kii katsejèn-la Lázaro xi jè Jesús kisikjaáya-la k'e nga k'en. ¹⁰Jña xíta sko-la no'mii tsajoóya-ne nga tíkoá mejèn-la sík'en jè Lázaro. ¹¹koií kjoa-la nga jè ngatji-la Lázaro, kjin jchán xíta judío chinchat'aaxin nga jye mokjeiin-la it'aà ts'e Jesús.

Kós'in komà k'e nga jè Jesús jahas'en-jin naxandá Jerusalén

(Mateo 21:1-11; Marcos 11:1-11; Lucas 19:28-40)

¹²Nga komà nchijòn, kjin jchán xíta ijchò s'eí Paxkò ján Jerusalén; kisijin-la nga tíkoá ya kijchò Jesús; ¹³tsate xkajén, itjo kiskòdñà-la iya ndiyá; 'nó kiichja, kitsò:

—Jeya kátijna Nainá! ¡Mé tà ndaà-la jè xíta xi nchrobá ngajo-la Nainá, xi xitaxá ítjòn-la xíta naxandá Israel!

¹⁴Jesús kisakò jngòò-la ndí búrró ki'ndí xi tsibijnasòn-la koni s'in tíchja Xojon-la Nainá, nga tsò:

¹⁵Kì tsakjoòn-jèn, jì naxandá Siòn, chitsejèn-la xitaxá ítjòn-lè xi nchrobá, tijnasòn jngòò-la ndí búrró ki'ndí.

¹⁶K'e nga sà ítjòn, jña xíta xi kota'yat'aà-la Jesús mikii kjòchiya-la kò

tsòya-ne 'én koi. Tanga k'e nga k'en Jesús, ikjoàn jaáya-la nga kiimijin ján ngajmii, skanda k'eé kjòchiya-la nga k'oaá s'in komat'in koni s'in tíchja xojon xi it'aà ts'e.

¹⁷Jña xíta xi kijtseé k'e nga jè Jesús kisik-jaáya-la jè Lázaro nga jye kijnak'en, isaá ndaà kisika'bisòn 'én, tsibénojmi yije-la xíta xi kj'eif. ¹⁸Koií kjoa-la 'nó kjin xíta kiikjaá indiaà Jesús nga jye kii'nchré jña kjoxxkón xi kis'iin. ¹⁹Jña xíta fariseo kitsò-la xíkjin:

—Chítsejèn-là; jña, nímé xi s'eén nga ngats'iì xíta isò'nde sà jè fitjingui-la.

Kó kitsò Jesús k'e nga jña xíta griego mejèn-la skoexkon

²⁰Jña xíta xi ijchò s'eí ján Jerusalén nga ya beèxkon Nainá, yaá títsajnajin i'nga xíta griego. ²¹Xíta koi ijchòkon Felipe xi Betsaida i'nde-la, nangui xi chja-ne Galilea; tsibítsi'ba-la kitsò-la:

—Na'èn, mejèn-najen jchaxkon-jen Jesús.

²²Felipe kii kénójmi-la Andrés; k'eé kii Andrés ko Felipe tsibénojmi-la Jesús.

²³Jesús kiichja kitsò-la:

—Jyeé ijchò nachrjein-la nga jè Kí'ndí-la Xíta kjimijin ijngòò k'a-ne ngajmii mé-ne nga jeya kijn-ne. ²⁴Ngui okixí xi xan-nò, jè nojmé tsà mikii tjókiyá k'e nga sitje, tà jngòò kjit'aà koma. Tanga tsà tjókiyá k'e nga síhijin, kòkjín-ya-né. ²⁵Jè xíta xi tjòkeé yijo-la nga mì mé kjo'in sakò-la, tà saá síichija-né kò kjo'in kijnajin; tanga jè xíta xi mikii tjòkeé yijo-la i isò'nde, ndaà tijnatjò-la kjoabinachon-la skanda ta mé nachrjein-ne. ²⁶Tsà yá xi mejèn-la nga 'an síxáko-na kátjanchrobá tjingui-na; ya ñanda nga 'an kótijna, tíkoá jè, yaá kijnat'aà-na. Tsà yá xi 'an síxáko-na jè Na'èn-na ndaà skoexkón.

K'oaá s'in tsibénojmi Jesús it'aà ts'e kjoabiyaà-la

²⁷'I'ndeí 'nó jchán ba ma-la inima-na. ¿Mé 'én xi kichjá? ¿A k'oaá xan-lè: “Na'èn, tijnachrekajin-ná kjo'in xi komat'ian jè hora jè?” Majin, nga koií xá j'i-na nga kitasòn. ²⁸Na'èn, jeya tijn.

Tik'e-ne kina'ya jngòò-la 'én xi ngajmii nchrobá-ne, kitsò:

—Jyeé kòkjín k'a jeya síkijna yijo-na kò ijngòò k'a jeya síkijna yijo-na.

²⁹Jñà xita xi ya títasajna, k'e nga kiì'nchré, tjin xi kitsò: ch'oon xi jane. Jñà xita xi i'nga, kitsò:

— Àkjale-là Nainá xi kiìchja-la.

³⁰Kiìchja Jesús kitsò:

— Èn xi kàna'yà-là mìtsà kjondaà ts'an, kjondaà tsajòn-nò. ³¹Jè hora jè, nga sindaajin-la isò'nde; i'ndeì, jyeé ijchò hora nga jè xita neì xi tìhotixoma-la isò'nde, jyeé kitjojin. ³²K'e nga 'an, tjámitjen it'aà nangui, ngats'i xita, 'aán kichjà-la nga kjinchrobàt'aà-na.

³³Koif okitsò-ne, jè tsibénojmíya kós'ín komat'in k'e nga kiyá. ³⁴Jñà xita kiìchja kitsò-la:

— Ya-nájen nga jè kjotixoma-la Nainá xi kiskii Moisés, k'oaá s'ín tìchja, tsò-né: Jè Cristo, kijnakon-ne nita kjé-ne. Nga-ji, zmé-ne kosi-ne nga mochjeén-né nga jè Ki'ndí-la Xita tjámitjen-t'aà nangui? ¿Yá-ne xi Ki'ndí-la Xita 'mi-lá?

³⁵Jesús kitsò-la:

— Táko kijnajin chiba nachrjein-nò ni'ín xi síhiseèn-nò. Títjámeè nga tijnajin-nò xi síhiseèn-nò, mé-ne nga mì kojñò-nò. Jè xi ijin jñò tsó'ba mikii beè kós'ín fi. ³⁶Kàtakjein-nò it'aà ts'e ni'ín xi síhiseèn k'e nga táko tijnajin-nò, mé-ne nga ya kitjá nándá iseèn choòn.

K'e nga jye okitsò Jesús, kiì tsibijna'ma-la jñà xita.

Mé-ne jñà xita judío mikii kòkjein-la it'aà ts'e Jesús

³⁷Jesús, nas'ín táko 'nò kjin kjojkón ndaà kis'iin nga nguixkon xita, jñà xita mikii kòkjein-la. ³⁸Koif tsitasòn 'én xi kiskii Isaias, xita xi kiichjaya ngajo-la Nainá, nga kitsò:

Na'èn, ¿yá-né xi tímokjein-la 'én-ná xi kinokjoayaá?

¿Yá xi tihokò-la nga'nò xi tjin-lè?

³⁹Koif kjoa-la nga mikii kòkjein-la, nga k'oaá s'ín tìchja iñgoò k'a xojon-la Isaias nándá tsò:

⁴⁰Nainá tsibíchjoà xkon,

kisitáajjin iníma-la,

mé-ne nga mikii kotsejèn-la,

mikii kochiya-la ijin iníma-la

nga tikoà mì 'an kjinchrobàt'aà-na nga 'an sindaà-na.

⁴¹Isaias, koif k'oas'ín kiìchja-ne nga jyeé kijtseè jè kjoa jeya-la Jesús nga it'aà ts'eé kiìchja.

⁴²Nas'ín koatsò 'én koi, kjin xita judío kòkjein-la it'aà ts'e Jesús, skanda kòkjein i'nga-la xi xita sko-la. Tanga mìtsà jngoò k'a tsakó yijo-la nga jye kòkjein-la it'aà ts'e Cristo; nga jñà tsakjón-la jñà xita fariseo, tsà ya kochrjekajin ni'ya ingo sinagoga. ⁴³Jè xi mejèn-la nga isa ndaà kítasajna nga nguixkon xita mì k'oa-ne koni nga nguixkon Nainá.

'Èn xi kiìchja Jesús, nga jè koìndaajin-la xita

⁴⁴Jesús 'nò kiìchja kitsò:

— Jè xi mokjein-la it'aà ts'an, mìtsà tà it'aà ts'an mokjein-la, tikoà mokjein-la it'aà ts'e Na'èn-na xi jè kisikasén-na. ⁴⁵Jè xi beèxkon-na, tikoà beèxkon-né jè xi kisikasén-na. ⁴⁶'An xi síhiseèn-la xita, koif xá j'i-na i isò'nde, nga ngats'i xita xi kòkjein-la it'aà ts'an, mì ya kitsajajin ijin jñò. ⁴⁷Jè xi 'nchré 'én-na kò mikii síkitasòn, mìtsà 'an tsjaà-la kjo'in nga mìtsà koi xá j'i-na nga kjo'in tsjaà-la xita isò'nde, koif xá j'i-na nga kochrjekajinaà kjo'in xita isò'nde. ⁴⁸Jè xi ochrjekangui-na nga mikii kjoétjò 'én-na, tjin xi tsjá-la kjo'in. Jè 'én xi jye 'an kichjà, jè tsjá-la kjo'in k'e nga kjoehet'aà nachrjein. ⁴⁹K'e nga chjà, mìtsà tà kjohitsjeèn ts'an sikjeén, jè Na'èn-na xi kisikasén-na kitsjaà-na okixi kós'ín chjà koa mé 'én xi kokodya. ⁵⁰Be-ná jè kjotixoma-la Na'èn-na, jè xi tjin-la kjoabinachon nita kjé-ne. Jñà 'én xi 'an chjà, k'oaá s'ín chjà koni s'ín tsatixoma-na Na'èn-na.

13

K'e nga jè Jesús tsanijno ndsoko xita xi kota'yat'aà-la

¹Chibaà nachrjein chija-isa nga kitjo s'eí Paxko ts'e xita judío. Jesús jyeé tjiin-la nga jye ijchò nachrjein nga sijkjna isò'nde nga jye tifikò-ne Na'èn-la. Tanga Jesús tjòkèè kijtseè yije xita-la i isò'nde kóni skanda jyehet'aà nachrjein-la.

²K'e nga jye kòjñò, Jesús tikjèn-kò xita-la, kò jè xita neif jyeé k'oas'ín tsibíjin iníma-la jè Judas Iscariote, ti-la Simón, nga jè sijnagsja Jesús it'aà ts'e xita kondra-la.

³Jesús jyeé tjiin-la nga jè Na'èn-la kisin-gatsja yije kjoa nga jè kotixoma-la nga

it'aà ts'e Nainá inchròbà-ne kò tìjè tífiko ìjngòò k'a-ne. ⁴Jesús tsasítjen-t'aà ímíxa, jaàxin nachrò xi kison'-nga-la, kiskoé jngòò níkjè toalla, tsibíkjá ndáyá-la. ⁵Íkjoàn kiskoé jngòò tina, tsibíya nandá, tsibíts'ia nga tsaníjno ndsòkò xítà xi kota'yàt'aà-la, íkjoàn kisìxìjno-ne jè níkjè toalla xi tìkjá ndáyá-la.

⁶K'e nga íjchò kasit'aà-la Simón Pedro nga mejèn-la kóníjno ndsòkò, Simón kitsò:

—Na'èn, ¿a ok'ín-na nga jí kónijnoi ndsòkòaa?

⁷Kiichja Jesús, kitsò:

—Í'ndeí mikì machiya-lè mé kjoa xi tís'iaàn, tanga koma ískan, k'ée kochiya-lè.

⁸Jè Pedro kitsò:

—Mikì tsjaà'nde nga ndsòkòaa kónijnoi.

Jesús kitsò-la:

—Tsà mikì kóníjnoa ndsòkò mitsà xítà ts'an xán-lè.

⁹K'ée kitsò Simón Pedro:

—Na'èn, mitsà tà ndsòkòaa tanijnoi, tìkòaa tanijnoi ndsàa kò skòaa.

¹⁰Kiichja Jesús kitsò-la:

—Jè xi jye tsangàya, tà jè ndsòkò mochjeén nga saníjno, nga jyeé tsjeé yije yijo-la. Jñò, tsjeé kjoàn nas'ín mitsà kóhotjión.

¹¹Jesús koií k'oas'ín kitsò-la: “Mitsà tà ngats'ioò nga tsjeé kjoàn”, nga jyeé tíjiiin-la yá-né xi sùngatsja it'aà ts'e xítà kondra-la.

¹²K'e nga jye tsaníjno ndsòkò jñà xítà-la, tshòkjá-ne nachròkison'-nga-la. Tsibijnat'aà-ne ímíxa, kitsò-la:

—¿A machiyaá-nò kjoa xi kàsiiko-nò?

¹³Jñò, k'oaá bixón nga Maestro kò Na'èn 'mì-ná. Ndaà bixón, kixíí kjoa xi 'mì-ná.

¹⁴An, xi Maestro kò Na'èn 'mì-na, kónijnoa ndsòkòò, jñò tìkòaa mochjeén-né nga k'oa tís'ín tanijnoò ndsòkò xinguiòò. ¹⁵An, k'oaá s'ín kíjna jngòò-nò xkòsòn mé-ne jñò k'oa tís'ín tìkòò xinguiòò koni s'ín kàsiiko-nò. ¹⁶Ngui kjoa kixíí xi xan-nò, jè xi chí'nda tíjna, mitsà jè tíjna ítjòn-la nei-la. Tìkòò jè xi satíxá-la mitsà jè tíjna ítjòn-la jè xi otíxá-la. ¹⁷Í'ndeí nga jye machiya-nò kjoa koi, mé ta ndaa-nò tsà k'oas'ín síkitasòn nga kòs'ín s'een.

¹⁸Mitsà ngats'ioò k'oatìxan-nò; bexkon-ná jñà xítà xi 'an jaájnaa. Mochjeén-né nga kàtítasòn koni s'ín tíchja Xojon-la Nainá nga tsò: “Jè xi kjen-kò-na, tíjè-ne xi kondra kíitjngui-na.”

¹⁹Tìbenojmí-nò kjoa koi k'e nga tìkj'èè k'oà ma, mé-ne k'e nga jye k'oas'ín koma, kòkjeiín-nò nga 'an-ná [xi Nainá]. ²⁰Ngui kjoa kixíí xi xan-nò, jè xi skoétjò xítà xi 'an síikasén, 'aán skoétjò-na; kò jè xi skoétjò-na, jè skoétjò jè xi kisikasén-na.

Kó kitsò Jesús k'e nga tsibénojmi nga jè Judas sùngatsja xítà kondra-la

(Mateo 26:20-25; Marcos 14:17-21; Lucas 22:21-23)

²¹Jesús k'e nga jye okitsò, 'nó jchán kokájno-la; ìjngòò k'a kíichja, kitsò:

—Ngui okixíí xi xan-nò, í tíjnajiin jngòò-nò xi sùngatsja-na it'aà ts'e xítà kondra-na.

²²Jñà xítà xi kota'yàt'aà-la, xkì xi ján kiskoò'an xíkín nga mikì tíjiiin-la yá-ne xi otítsò-la Jesús. ²³Jngòò xítà xi kota'yàt'aà-la Jesús ya tíjnakjòkò k'e nga nchikjèn, jè xítà-la xi jè Jesús 'nó matsjakeè. ²⁴Jè Simón Pedro, kitsjaà-la seña jè xítà xíkín xi ya tíjnakjòkò Jesús nga skonangui-la yá-né xi otítsò-la. ²⁵Jè xítà jè, isa 'nó tsibijnat'aà chraña-la; kiskònanangui-la, kitsò-la:

—Na'èn, ¿yá-né xi otì'mì-la?

²⁶Kiichja Jesús kitsò:

—Jè xi tsjaà jngòò-la inchrájin 'nchi, jè-né xi otìxan-la.

K'ée kitsjaà-la jè Judas Iscariote, ti-la Simón. ²⁷Jè xítà neí nitoón jahas'en-jiiin in-ima-la Judas k'e nga kiskoé inchrájin. Jesús kitsò-la:

—Jè kjoa xi s'iin xátíya kot'ijin.

²⁸Jñà xítà xi títsajnat'aà ímíxa xi nchikjèn, níjngòò xi kjòchíya-la mé-ne kòs'ín kitsò-ne Jesús. ²⁹Tjín i'nga xítà xi k'oas'ín kisikítsjeèn; maá-la tsà títsò-la Jesús: “Tsojmi tìndí xi ts'e s'eí.” O tsà títsò-la: “Ton tjii chiba-la xítà ima.” Nga jè Judas ngatsja chíjtsa ton. ³⁰Judas, k'e nga jye tsakjèn inchrájin, nitoón itjo ni'ya; kii; nga jye jñò choòn.

Kjotíxoma xítse xi kitsjaà Jesús

³¹K'e nga jye itjo ni'ya Judas nga kiì, Jesús kitsò:

—Í'ndeí, jè Kí'ndí-la Xítà, jyeé jeya tíjna. Tìkòò Nainá jyeé jeya tíjna it'aà ts'e Kí'ndí-la. ³²Nainá tsà jeya tíjna it'aà ts'e Kí'ndí-la, tíjè-ne Nainá jeya sùkíjna Kí'ndí-la. Nitoón jchà-la kjoa jeya-la. ³³Jñò, xi ndí íxti-na xan-nò, mitsà tí tse kótijnakò isa-nò. Jñò, kíinchátsji-ná tanga

k'oaá xan-nò koni kixan-la jñà xita judío: Ya ñánda tífia, jñò, mikii koma konguió. ³⁴Jngod kjotíxoma xitse tsjaà-nò: Títsjacha xinguioo nga jngod ñjngod. K'oa's'ín títsjacha xinguioo koni s'ín 'an kisitsjakeè-nò. ³⁵Tsà k'oa's'ín sítsjacha xinguioo nga jngod ñjngod, k'oaá s'ín skoe-ne ngats'iì xita nga kixi kjoa nga ya chita'yat'aà-ná.

Én xi kiichja Jesús nga jè Pedro kjó'mat'in (Mateo 26:31-35; Marcos 14:27-31; Lucas 22:31-34)

³⁶Simón Pedro kiskònangui-la Jesús, kitsò-la:

—Na'èn, ¿ñánda tì'mì?

Jesús, kitsò-la:

—Ya ñánda tífia, mikii koma kítjjin-gui-ná xi kjoa ñiton, tanga k'e nga koma iskan, komaá kítjjingui-ná.

³⁷Simón Pedro kitsò-la:

—Na'èn, i'nde, ¿mé-ne mikii koma kítjjingui-lè? Tíjngod takoàn nga 'an kiyá ngajo-lè.

³⁸Jesús kiichja, kitsò-la:

—¿A kixí kjoa nga tíjngod takoìn nga jí kiyá ngajo-ná? Ngui okixí xi xan-lè, k'e nga tíkj'e k'jindáyá kóxtí, jàn k'a tsjá'mat'in-ná nga mikii yaxkon-ná.

14

Kó s'ín koma nga ma kijchoaá ya ñánda tjina Na'èn-ná

¹Kì makájno-nò. Kàtakjeiín-nò it'aà ts'e Nainá, tíkoá kàtakjeiín-nò it'aà ts'an. ²Ján ni'ya-la Na'èn-na jíjín jchán i'nde ñánda ma níkjáya. Tsà mì kixi kjoa nga k'oa's'ín jíjín, mì-la tsà tà chjà k'oa xán-nò nga tífikindaà-nò jngod i'nde xi tsajón. ³Koni s'ín kjián nga kindaa-nò i'nde, k'oaá tí's'ín kjoiaa ñjngod k'a nga kíjko-nò, mé-ne ya ñánda kótijina, tíkoá ya kítsajnakò-ná. ⁴Jñò jyeé 'yaá kós'in fi ndiyá ñánda tífia.

⁵Tomás kitsò:

—Na'èn mikii 'ya-jen ñánda tì'mì. ¿Kós'in jcha-najen ndiyá?

⁶Jesús kitsò-la:

—'An-ná xi ndiyá, 'an-ná xi kjoakixi, 'an-ná xi kjoabinachon. Tájngod it'aà ts'an koma kíjchò jñò ñánda tíjna Na'èn-ná. ⁷Jñò, tsà yaxkon-ná, tíkoá jchaxkon-nò Na'èn-na. Tanga i'nde, jyeé yaxkon kò títsachitse-jèn-la.

⁸Felipe kitsò:

—Takó-nájen yá-ne xi Na'èn 'mì. Tá k'oaá jíjín xi kjojngod-ne takón-jen.

⁹Jesús kiichja kitsò-la:

—Jí Felipe, kjótsee tíjnakò-nò, ¿a tà k'j'eé yaxkon-ná? Jè xi jye kíjtseexon-na, jyeé kíjtseexon Na'èn-na. ¿Mé-ne kosi-ne: “Takó-nájen xi Na'èn 'mì”? ¹⁰¿A mì mokjeiín-lè nga 'an, yaá tíjnakoa Na'èn-na, koá jè Na'èn-na ya tíjnakò-na? Jñà 'én xi 'an chjàkò-nò, mítsà kjohítsejen ts'an; jè Na'èn-na xi tíjnakò-na, jè-né xi tísíxá it'aà ts'an. ¹¹Kàtakjeiín-nò nga 'an ya tíjnakoa Na'èn-na, kò jè Na'èn-na ya tíjnakò-na. Tsà mikii mokjeiín-nò it'aà ts'an, nas'in tà jè kàtakjeiín-nò it'aà ts'e xá-na xi 'an tí's'iaàn. ¹²Ngui okixí xi xan-nò, jè xi mokjeiín-la it'aà ts'an, tíkoá komaá-la s'iin xá xi 'an s'iaàn; skanda isaá tsato s'iin, nga 'an, ján tífia ñánda tíjna Na'èn-na. ¹³Níta mé xi síjé-la Na'èn-na xi it'aà ts'an, 'an síkitasoàn, mé-ne jè Na'èn-na jeya kíjna-ne it'aà ts'e Kí'ndí-la. ¹⁴Tsà mé xi síjé it'aà ts'an, 'an, síkitasòn-ná.

K'e nga jè Jesús kitsjaà 'én-la nga síikasén jè Iníma Tsjeè-la Nainá

¹⁵Jñò, tsà matsjacha-ná tíkitasòn kjotíxoma-na. ¹⁶'An, kitsi'bà-la Na'èn-na nga kàtasikasén jngod-nò jè xi kòsìkò-nò, mé-ne kjit'aà nachrjein kíjnakò-nò. ¹⁷Jè xi síikasén-nò Na'èn-na, jè Iníma Tsjeè-la xi ngui kjoa kixi. Jñà xita isò'nde, mikii koma skoétjò nga mikii beèxon, tanga jñò yaxkon-nò nga ya tíjnakò-nò, kò yaá kíjna-jìin iníma-nò. ¹⁸Mikii sílkitasajna jchan-nò, kjoikon ñjngod k'a-nò nga kótijnakò-nò. ¹⁹Tà chibaá nachrjein chija-la nga jñà xita isò'nde mì tí kii skoexkon-na; tanga jñò jchaxkon-ná; tíkoá kítsajnakò-nò nga 'an tíjnakon-ná. ²⁰K'e nga kíjchò nachrjein jè, jcha-nò nga yaá tíjnakoa Na'èn-na, koá jñò yaá títsajnakò-ná, kò 'an yaá tíjnakò-nò. ²¹Jè xi tíjiin-la kjotíxoma-na tíkoá síkitasòn-né, jè-né xi matsjakeè-na. Kò jè xi matsjakeè-na tíkoá kòtsjakeè Na'èn-na. 'An, tíkoá matsjake-ná koa kokoò tsejèn-la yijo-na.

²²Kiskònangui Judas (mítsà jè Iscariote). Kitsò-la:

—Na'èn kós'in koma nga tà ngajen kòkótsejèn-nájen yijo-lè nga mítsà jñà xita isò'nde kòkótsejèn-la yijo-lè.

²³Kiichja Jesús, kitsò-la:

—Jè xi matsjakeè-na sijkitasòn 'én-na; ko jè Na'èn-na kotsjakeè-né. Na'èn-na ko 'an kjinchrobàchón-nájén; yaá kitsajna-ko-jen. ²⁴Jè xi mikii matsjakeè-na mikii sikitason 'én-na. Jñà 'én xi jñò titsana'yà, mitsà ts'an, ts'ee' Na'èn-na xi kisikasén-na.

²⁵K'oaá s'in tibenomí yije-nò 'én koi k'e nga tákò tijnako isa-nò. ²⁶Jè xi kosiko-nò, jè Injima Tsjeè-la Nainá xi it'aà ts'an sijkitasòn-nò Na'èn-na, jè kokóya yije-nò koa sijkitsjeèn-nò ngats'i' 'én xi tixan-nò.

²⁷'An, tsjaà-nò kjoa'nchán; yaá sijkjna-jñaà injima-nò. K'oaá s'in tsjaà-nò koni s'in 'nchán tijná, mitsà k'oas'in tsjaà-nò koni s'in tsjá isò'nde. Ki makájno-nò ko ki tsakjoðn-jèn. ²⁸Jñò, jyeé kina'yà koni s'in tixan-nò nga 'an tifa tanga kjoij injgoð k'a. Tsà kixi kjoa nga matsjacha-ná, jñò, tikoáá kotsjaá-nò nga xan-nò: Jye tifa ñánda tijná Na'èn-na; nga jè Na'èn-na isaá tijná ítjòn mì k'oa-ne koni 'an. ²⁹K'oaá s'in tibenomí ítjòn-nò kjoa koi, mé-ne k'e nga jye kitasòn, kokjeín-nò.

³⁰Mì tì kii kjin 'én kichjàkò isa-nò. Jyeé nchrobá xita neii xi tíhotixoma-la jè isò'nde; tanga nimé nga'ño tjin-la nga jè sijkijne-na. ³¹K'oaá s'in kitasòn, mé-ne skoe-ne jña xita isò'nde nga matsjake Na'èn-na nga tisikitasoàn kjotixoma xi kitsjaà-na.

'Tisítjeen, tíkjaáan.

15

Jè xi ngui yá-la toð uva ko jñà xi chrja-la

¹'Aán गया-la yá je-la toð uva; jè Na'èn-na xi síxáko. ²Ngats'i' chrja-la yá uva xi it'aà ts'an nchrobát'aà-ne xi mikii ojà-la toð, Na'èn-na otet'aà-né; koa jñà xi ojà-la toð, ta sítsjeè-né, mé-ne nga isa ndaa koja-la toð. ³Jñò, jyeé k'oas'in kjòt-sjeè-nò xi it'aà ts'e 'én xi okixan-nò. ⁴Jñò, mochjeén-né nga ya kitsajna-ko kjit'aà-ná koa 'an, yaá kótijnako kjit'aà-nò. Jngoð chrja-la yá toð uva, mikii koja-la toð tsà mikii 'ño tjit'aà jè yá je-la. It'aà tsajòn, k'oa tís'in tjin, nimé xi s'een tsà mì 'an kitsajna-ko kjit'aà-ná.

⁵'An-ná xi yá je-la toð uva, jñò-nó xi chrja-la. Jè xi 'an kijnako kjit'aà-na ko 'an kótijnako kjit'aà, ndaa jchán koja-la toð. Tanga nimé xi s'een tsà titsajnat'aaxin-ná. ⁶Jè xi mitsà 'an kijnako kjit'aà-na, k'oaá s'in

tjáxin koni chrja-la yá xi nimé toð ojà-la; k'e nga jye xi, maxkó-né ikjoàn sinchájin ni'in nga ti.

⁷Jñò, tsà ya kitsajna-ko kjit'aà-ná, koa tsà kixi kitsajna-ko 'én-na xi 'an tsakoðya-nò, tijeé nita mé xi mejèn-nò, k'oaá s'in kijasòn-nò koni s'in kixón. ⁸K'oaá s'in ma-ne jcha-la kjoajeya-la Na'èn-na k'e nga 'ño kjin toð koja-nò ko k'oaá s'in ma-ne nga 'ya-la nga kixi kjoa nga ya chita'yat'aà-ná. ⁹Koni s'in matsjakeè-na Na'èn-na, jñò, 'an, k'oa tís'in matsjake-nò. Mochjeén-né nga k'oas'in titsajna-ko kjit'aà kjoa tsjacha-na. ¹⁰Tsà sikitason kjotixoma-na, yaá kitsaj-najñò kjit'aà kjoa tsjacha-na. 'An, k'oaá tís'in sikitasoàn kjotixoma-la Na'èn-na ko yaá tijnajñaà kjit'aà kjoatsjacha-la.

¹¹Jñò, k'oaá s'in chjàkò-nò mé-ne sjina-jjin-ne injima-nò kjotsja xi 'an tjin-na ko ngui ndaa s'e-nò kjotsja. ¹²Kjotixoma-na xi 'an tsjaà-nò, jè-né nga titsjacha xinguiqo nga jngoð injngoð, koni 'an matsjake-nò. ¹³Jè xita xi biyaátj ngajo-la amigo-la, jè-né xi isa 'ño matsjakeé xíkjin. ¹⁴Jñò-nó xi amigo-na xan-nò, tsà sikitason koni s'in binè-nò. ¹⁵Mì tì ch'i'nda-na xan-nò nga jè ch'i'nda mikii beè mé xi s'in nei-la. Amigo ts'aan xan-nò nga jyeé tsibenomíya yije-nò kjoa xi tsakóya-na Na'èn-na. ¹⁶Mitsà jñò kichjaajjin-ná, ta saà 'an jaajjin-nò. Kit-sjaà-nò xá nga konguió mé-ne nga ndaa sixá-nò. Jè xá-nò sjina-né nita kjé-ne, mé-ne k'e nga mé xi sjé-la Na'èn-na xi it'aà ts'an, tsjá-nò. ¹⁷Jè kjotixoma xi 'ño tibinè-nò: Nga tjòcha jchaa xinguiqo nga jngoð injngoð.

Mé-ne jñà xita isò'nde sítikeè-ne xita-la Jesús

¹⁸Jñò, tsà sijkitikeè-nò jñà xita isò'nde, kátasijjin-nò nga 'an, k'oaá s'in kisjítikeè ítjòn-na. ¹⁹Jñò, tsà tákò ya titsajnajjin-la xita isò'nde, jñà xita isò'nde kotsjakeè-nò koni s'in matsjakeé xita xíkjin. Tanga jñò, mitsà tì i-ne isò'nde tsajòn. 'An jaajjin-nò nga tsachrekajjin-nò kjoa xi tjin isò'nde, koi kjoa-la nga majtikeè-nò jñà xita isò'nde. ²⁰Ndaa tikitseèn koni s'in kixan-nò: "Jè xi ch'i'nda tijná, mitsà isa tijná ítjòn-la nei-la." Koni s'in kijtjngui kondra-na jñà xita, jñò, k'oaá tís'in kijtjngui kondra-nò. Tsà kisikitason 'én-na, tikoáá sijkitasòn tsajòn. ²¹Ngats'i' kjoa koi, k'oaá

sìiko-nò jè ngatji-là it'aà ts'an nga mikii beèxkon jè xi kisikasén-na.

²² 'An, tsà mì-la kii j'iaa ko tsà mì-la kii tsohókoaa, ni mé-la jé tjin-la. Tanga i'ndeji, mì tì kii koma kosiko-ne yijo-la kjoa ts'e jé-la. ²³ Jnà xita xi 'an majtikeè-na, tikoaa majtikeè Na'èn-na. ²⁴ Nímé-là jé tjin-la jnà xita tsà mì-la kii kijtsee jnà kjoxkón xi 'an kis'iaàn xi ni saá jngod xita k'oas'in s'in. Tanga jyeé kijtsee kjoxkón xi 'an kis'iaàn, tanga táko majtikeè-na tikoaa majtikeè Na'èn-na. ²⁵ K'oas'in tima nga tbitasòn 'én xi tjt'aà Xojon-la Nainá xi kota'yà xita koi, nga tsò: "Tísijtikeè-na nas'in ni mé kjoa tsikoa."

²⁶ Tanga k'e kitjojen jè xi kosiko-nò, xi 'an sikasén it'aà ts'e Na'èn-na, jè Inima Tsjeè-la Nainá xi ngui okixi, xi it'aà ts'e Na'èn-na nchrobá-ne, jè tsjá 'én it'aà ts'an. ²⁷ Jnò, tikoaa k'oioo 'én it'aà ts'an nga yaá titsajnakò-ná kóni nga tàts'en-la kjoa.

16

¹ K'oas'in tibenojmí-nò kjoa koi mé-ne nga mikii kinchat'aaxin-nò nga mokjeim-nò it'aà ts'an. ² Kochrekajin-nò ya ni'ya ingo sinagoga. Tikoaa kijchò nachrjein k'e nga nita yá-ne xi sikk'en-nò k'oaa s'in sikkitsjeèn nga Nainá nchisá-là. ³ Koiif kjoa-là nga k'oas'in s'jin-ne nga mikii beèxkon Na'èn-na, tikoaa 'an mikii beèxkon-na. ⁴ Koiif k'oas'in tixan-nò mé-ne k'e nga kijchò nachrjein kuitsjeèn nga jyeé tsibenojmíya yije-nò. K'e nga sa itjòn, mikii okixan-nò nga yaá tijnako-nò.

Xá xi s'in Inima Tsjeè-la Nainá

⁵ Tanga i'ndeji, jyeé tifikò-na jè xi kisikasén-na. Jnò, njngod chjinangui-ná, nándá tífia. ⁶ Tà saá kjoaba tjiin inima-nò, jè ngatji-là koni tixan-nò kjoa koi. ⁷ 'En kixif xi tixan-nò; kjondaà tsajòn-nò nga kjián. Tsà mikii kjián, mikii koma kitjojen jè xi kosiko-nò nga i kijnako-nò. Mochjeén-né nga kjián mé-ne nga koma sikasén-nò. ⁸ K'e nga kitjojen jè xi kosiko-nò, jè sikkichiya ndaà-là xita isò'nde kjoa ts'e jé, ko kjoa xi kixi tjin ko nga sindaàjijn yá xi kòko-là kjo'in. ⁹ Jè sikkichiya ndaà-là xita isò'nde xi kjoa ts'e jé nga mikii mokjein-la it'aà ts'an. ¹⁰ Ko sikkichiya ndaà-là xita it'aà ts'e kjoa xi kixi tjin, nga 'an jyeé tífia nándá tijná Na'èn-na. Jnò, mì tì kii jchaxkon-ná. ¹¹ Ko

sikkichiya ndaà-là xita nga sindaàjijn-la yá xi kòko-là kjo'in, koi kjoa-là nga jè xita meif xi tihotxoma-là isò'nde jye k'oas'in tjinè-là nga kjo'in s'e-là.

¹² 'Kjin jchán kjoa tjin isa xi kjeif xi koxán-nò tanga i'ndeji mikii titsajndaà nga kjoahas'en-jijn-nò. ¹³ K'e nga kitjojen jè Inima Tsjeè-la Nainá xi ngui kjoa kixi, jè sikkixiya ndaà-nò xi ngui kjoa kixi nga mìtsà kjohitsjeèn ts'e sikkjeèn k'e nga kichja. K'oaa s'in kichja koni s'in tjin kjoa xi 'nchré. Keenojmí-nò kjoa xi s'e k'e nga koma iskan. ¹⁴ Jè jeya sikkijna-na k'e nga tjoé-là 'én-na ikjoàn kòkòya-nò. ¹⁵ Ngats'iì xi tjin-la Na'èn-na, tikoaa ts'an-ná. Koiif k'oá xan-nò nga jè Inima Tsjeè-la Nainá tjoé-là 'én xi ts'an, ikjoàn kòkòya-nò.

Mé-ne jè kjoa, kjotsjaá koma-ne

¹⁶ Jnò, tà chibaá nachrjein chija nga mì tì kii jchaxkon-ná; xi koma jò jàn nachrjein ijngod k'a jchaxkon ijngod k'a-ná nga jè tifikoa Na'èn-na.

¹⁷ Xita xi kota'yat'aà-là k'eé kitsò-là xikjin:

—Kó tsòya-ne 'én xi tsò-là: tà chibaá nachrjein chija-là nga mì tì kii jchaxkon-ná, xi koma jò jàn nachrjein, ijngod k'a jchaxkon-ná nga jè tifikoa Na'èn-na.

¹⁸ Kitsò-là xikjin:

—¿Kó tsòya-ne 'én xi tsò-là: "Ta chibaá nachrjein chija"? Mikii fiya-ná koni s'in chja.

¹⁹ Jesús, tik'eé kjòchiya-la nga jnà xita-la mejèn-là skonangui-la kó tsòya-ne 'én xi kichja. K'eé kitsò-là:

—¿A titsachjinangui-la xinguiqo kó tsòya-ne koni s'in kàxan-nò: Tà chibaá nachrjein chija-là nga mì tì kii jchaxkon-ná, xi koma jò jàn nachrjein ijngod k'a jchaxkon-ná? ²⁰ Ngui okixif xi xan-nò, jnò, ba s'e-là inima-nò, jchihindáya-nò, tanga jnà xita isò'nde tsjaá s'e-là inima-là. Jnò, nas'in ba s'e-nò, jè kjoa ba-nò, nga koma iskan, kjoa tsjaá koma-ne. ²¹ Jngod chjoón, k'e nga chóya nachrjein-là nga 'beé ki'ndí, tse kjo'in sikkjeifin. Tanga k'e nga jye ts'in jè ki'ndí, mì tì kii sikkitsjeèn-ne kjo'in xi kasikjeifin jè chjoón. Tà saá tà kjotsjaá s'e-là nga jngod xita kats'in i isò'nde. ²² Okixi-né it'aà tsajòn, i'ndeji, ba tjin-nò, tanga koma iskan, k'e nga skoexkon ijngod k'a-nò,

k'e-né nga 'nó tsja koma-la inima-nò. Jè kjotsja-nò niyá xi kjoaáxin-nò.

²³ K'e nga kijchò nachrjein nga jchaxkon ìjngod k'a-ná, nímé xi chjijnangui-ná. Okixí xi xan-nò, nita mé xi sijé-là Na'èn-na xi it'aà ts'an, tsjá-nò. ²⁴ Skanda i'ndeí, ni sà mé xi nijé xi it'aà ts'an; tjié, tjoé-nò, mé-ne nga nímé xi chijat'aà-la kjotsja xi tjiin inima-nò.

Mé kjoa-ne nga Jesús jye kisikijne-la kjoa xi tjin isò'nde

²⁵ 'Én xi tichjako-nò, tà kjoa mangásòn-né tiskjeén. Tanga kijchò nachrjein k'e nga mì tì kii kjoa mangásòn kichjako-nò. Kènojmi kixíi-nò it'aà ts'e Na'èn-na. ²⁶ Nachrjein jè, jñò, it'aà ts'aán sijét'aà-là Na'èn-na. 'An, mì tì kii kitsi'bà-tji-nò xi it'aà tsajòn, ²⁷ nga jè sobà Na'èn-na matsjakeè-nò. Koií matsjakeè-nò nga jñò, tikoáá matsjacha-ná kò mokjeín-nò nga it'aà ts'e Nainá inchrobà-na. ²⁸ Yaá itjokàt'aà-la Nainá nga inchrobà i isò'nde. I'ndeí siikijna-ná isò'nde, tifikoo ìjngod k'a-na Na'èn-na.

²⁹ Jñà xita xi kota'yat'aà-la kitsò-la:

—I'ndeí, tinokjoá kixi-né, nímé kjoa mangásòn tinikjiín. ³⁰ I'ndeí, jyeé 'ya-jen nga jì machiya yijeé-lè nita mé kjoa-ne. Mikii mochjeén tsà yá xi skonangui-lè. K'oaá ma-ne nga mokjeín-najen nga it'aà ts'e Nainá inchrobà-ne.

³¹ Kiichja Jesús, kitsò-la:

—I'ndeí, ¿a mokjeín-nò? ³² Jyeé kjomeé bijchó hora, tije-ne hora jè, jñò, tsjohoba-nò nga jngod ìjngod; ongui-nò ni'ya-nò; tajngod sikijna-ná. Tanga mitsà tajngod tijnáa, jè tijnako-na Na'èn-na. ³³ K'oaá s'in tichjako-nò mé-ne it'aà ts'an s'e-nò kjoa'nchán. Koa i isò'nde kjo'iín s'e-nò, tanga 'nó t'è-là takòn. 'An, jyeé kisikijne-la jñà kjoa xi tjin isò'nde.

17

K'e nga jè Jesús tsibitsi'batji jñà xita xi kota'yat'aà-la

¹ Jesús, k'e nga jye k'oas'in kiichja, kiskootsejen ngajmii, kitsò:

—Na'èn, jyeé ijchò hora-la, jeya tikijni Ki'ndí-lè, mé-ne jè Ki'ndí-lè tikoá ngaji, jeya siikijna-lè, ² koni s'in kits'i-là kjotíx-oma Ki'ndí-lè it'aà ts'e ngats'i xita nga tji'nde-la nga tsjaà-la kjoabinachon nita

kjé-ne ngats'i xita xi jì kits'i-la. ³ Jè kjoabinachon xi tjin nita kjé-ne, jè-né nga skoexkon-lè, nga ta jì tajngod-né xi kixi kjoa nga Nainá 'mì-lè, tikoá skoexkon Jesu-cristo xi Ki'ndí-lè xi xó jì kinikasén-ne.

⁴ 'An, jeya kisikijna-lè i isò'nde, nga jyeé kisijngoaá xá xi jì kiningatsja-ná. ⁵ Na'èn, i'ndeí, k'oas'in jeya tikijna-ná nga nguixkoiin koni tjin kjoa jeya xi kis'e-na nga tshohótijnat'aà-lè k'e nga tikj'eè sindaa isò'nde.

⁶ Jñà xita isò'nde xi xó jì kichjaajin-ne nga 'an kiningatsja-ná, jyeé tsibenojmí-la it'aà tsiji. Xita tsiji-né, nga jì kits'i-ná, kò nchisikitasòn-né koni tsò 'én-lè. ⁷ Jñà xita koi, i'ndeí, jyeé beè nga ngats'i kjoa xi 'an kits'i-ná, it'aà tsiji nchroba-ne. ⁸ 'An, tsibenojmí-la jñà 'én xi jì kits'i-ná; jñà xita koi, jahas'en-jin-la; jyeé kijtseè nga kixi kjoa nga it'aà tsiji inchrobà-na. Mokjeiín-la nga jì kinikasén-ná.

⁹ Jñà xita koi, bitsi'batjiá. Mitsà jñà xita isò'nde bitsi'batjiá; tà jñà-né xi jì kits'i-ná, nga xita tsiji-né. ¹⁰ Ngats'i xita xi ts'an, tikoá tsiji-né, koa jñà xita xi tsiji, tikoáá ts'an-ná. It'aà ts'eé xita koi, nga jeya ótijná.

¹¹ 'An, mì tì kii tse kótijná-na i isò'nde; tanga jñà xita koi, íf kítsajna isò'nde. 'An, yaá tifikon-lè nga ya kótijnako-lè. Na'èn tsjeé, ndaa tijkindí xita koi nga kò nga'nó-lè, tije-ne nga'nó xi jì kits'i-ná mé-ne nga ndaa kitsajnajtín-ne koni jñà ndaa titsajnakjoáá ngaji kò 'an. ¹² K'e nga tshohótijnakoá i isò'nde, ndaa kisikinda nga kò nga'nó-lè, tije-ne nga'nó xi jì kits'i-ná. Nijngod xi kichija, tà jè kichija jè xi k'oas'in tjiné-la nga k'oas'in komat'in, mé-ne kítasòn-ne koni s'in tichja Xojon-lè.

¹³ Tanga i'ndeí yaá tifikon-lè nanda tijní. Jñà 'én xi tichja k'e nga tákó i tijnáa isò'nde, koi-né nga 'nó ndaa kátasijin inima-la jñà xita-na, jè kjotsja xi tjiin ts'an. ¹⁴ 'An, jyeé tsibenojmí-la 'én-lè jñà xita-na; tanga jñà xita isò'nde sjtikeè-né, koií-né nga mitsà tì xita ts'e isò'nde-ne, tikoáá 'an, mitsà tì i isò'nde chja-na. ¹⁵ Mitsà xan-lè nga chjaáxin i isò'nde, tà jè-né xi xan-lè nga tijkindí it'aà ts'e xita neíí. ¹⁶ Koni 'an mitsà i isò'nde chja-na, tikoáá jñà xita-na mitsà tì i-ne isò'nde chja-ne. ¹⁷ It'aà ts'e kjoa kixi-lè, tsjeé tijkítsajni nga ngui xita tsiji kátama; nga jñà 'én-lè, ngui kjoa kixi-né.

¹⁸ Ji, koni s'ín kinikasén-ná i isò'nde, 'an, k'oaá tís'ín sikasén jñà xita-na it'aà ts'e xita isò'nde. ¹⁹ Xi kjondaà ts'e xita-na, 'an, jyeé tsjeè tsìngatsja-lè yijo-na mé-ne jñà xita-na tikoá tsjeè sìngatsja-lè yijo-la xi it'aà ts'e kjoa kixi-lè.

²⁰ Mìtsà tà jñà bitsi'batjià jñà xita ts'an; tikoáá bitsi'batji-ná jñà xita xi iskan kok-jeiín-la it'aà ts'an k'e nga kji'nchré 'én-na xi keənojmi-la jñà xita-na, ²¹ mé-ne ngats'i jñà xita koi, tà jngòò koma-ne, koni jñà nga jngòò ma-ná koni s'ín tijnako-ná nga-ji Na'èn, tikoá 'an tijnako-lè. Jñà xita koi, tikoá kàtitsajnakò-ná mé-ne jñà xita isò'nde kokjeiín-la nga ji kinikasén-ná. ²² Jè kjoajeya xi ji kits'i-ná, 'an, k'oaá tís'ín kitsjaà-la jñà xita-na mé-ne nga tà jngòò koma-ne koni jñà nga tà jngòò ma-ná. ²³ 'An tijnakoá jñà xita-na kò ji tijnako-ná, mé-ne nga ngui jngòò koma-ne. K'oaá s'ín skoe-ne jñà xita isò'nde nga ji kinikasén-ná kò tikoá skoe nga matsjachi jñà xita-na koni s'ín matsjacha-ná 'an.

²⁴ Na'èn, koif xi mejèn-na nga jñà xita xi ji kits'i-ná ya kítsajnakò-na nándà kótijna, mé-ne nga skoe-ne kjoa jeya-na xi ji kits'i-ná nga tikoá matsjacha-ná skanda k'e nga tikj'eè sindaà isò'nde. ²⁵ Na'èn xi xita kixi 'mì-lè, jñà xita xi tjin isò'nde, mikii beəxkon-lè, tanga 'an, beəxkoòn-lè. Tikoá jñà xita xi ji kits'i-ná nye kisijiin-la nga ji kinikasén-ná. ²⁶ Jñà xita-na jyeé tsibenojmi yije-la it'aà tsiji; tákó saá kənojmi isa-la mé-ne jè kjoatjòcha xi tjin-lè it'aà ts'an, tikoá s'e-la jñà xita koi, koá 'an sobà kótij-najñaà inima-la.

18

Kós'ín komà k'e nga kitsobà'nó Jesús xita kondra-la

(Mateo 26:47-56; Marcos 14:43-50; Lucas 22:47-53)

¹ Jesús k'e nga jye okitsò, ikjoàn itjo, kiikò xita xi kota'yàt'aà-la ján xijngoàà xajngá nandá xi 'mì Cedrón. Ya kijna jngòò i'nde nándà kjin skaya tsojmi tíjtje; yaá jahas'en-jiin Jesús kò xita-la. ² Judas, xita xi sijnngatsja Jesús it'aà ts'e xita kondra-la, jyeé beəxkon i'nde jè, nga Jesús, kjin k'a ya chixoñako xita xi kota'yàt'aà-la ya i'nde jè. ³ Judas, kjin soldado ijchòkò, tjiikò xita xi síkindá ingo xi jñà kisikasén xita skò-la

no'miì kò xita fariseo; 'ya ni'ín linterna, 'ya kichá ndojò, 'ya ni'ín nicha. ⁴ Jesús, nga jyeé tjiin yije-la kjoa xi komat'in, nitòon itjo, kitsò-la:

—¿Yá xi binchaatsjioè?

⁵ Xita koi, kitsò:

—Jè Jesús xi Nazaret i'nde-la.

Jesús kitsò-la:

—'An-ná.

Judas, xita xi tisingatsja Jesús, tikoáá ya tsòbajiin-la. ⁶ K'e nga kitsò Jesús: "'An-ná", xita koi, kiì-ne íts'in, chixòt'aà nangui. ⁷ Jesús, ijngòò k'a kiskònangui-la kitsò-la:

—¿Yá xi binchaatsjioè?

Xita koi kitsò:

—Jè Jesús xi Nazaret i'nde-la.

⁸ Kiichja Jesús, kitsò-la:

—Jyeé, k'oa tixan-nò, 'an-ná. Tsà 'an binchaatsji-ná, tjiin'nde-là jñà xita-na xi i'nga nga kàtji-ne.

⁹ K'e nga okitsò Jesús, koif tsitasòn 'én xi jè kiichja k'e nga kitsò: "Na'èn, xita xi ji kits'i-ná, nijngòò kichijà." ¹⁰ Jè Simón Pedro, 'ya jngòò kichá ndojò; tsachrje; tsajà-la xita xi 'mì Malco, xita chi'nda-la no'miì íjtòn; tsatet'aà líká kixi-la. ¹¹ Jesús kitsò-la jè Simón Pedro:

—Tikájnatoè-ne kichá ndojò-lè. Tjaya-ne chrjoa-la. Jè kjoa ts'e kjo'in xi tsjá-na Na'èn-na koni s'ín mejèn-la, ¿a mìtsà tjinè-la nga siikitasoàn?

K'e nga jè Jesús tsibijna nguixkon Anás

(Mateo 26:57-58; Marcos 14:53-54; Lucas 22:54)

¹² Jñà xita soldado kò soldado íjtòn kò xita judfo xi síkindá ingo íjtòn, kitsobà'nó Jesús, ikjoàn chinchá na'nó. ¹³ Íjtòn kiikò ján nándà tjiná ni'ya-la Anás, nga níxaya-la ma jè Caifás xi no'miì íjtòn tjiná nó jè. ¹⁴ Jè Caifás xi okitsò-la jñà xita judfo nga kitsò-la: Mochjeén-né nga tà jngòò xita kàtiyaatji-la naxandá.

K'e nga jè Simón Pedro k'oaá kitsò nga mikii beəxkon Jesús

(Mateo 26:69-70; Marcos 14:66-68; Lucas 22:55-57)

¹⁵ Simón Pedro tjiingui-la Jesús kò ijngòò sa xita xi kota'yàt'aà-la Jesús, jè xi beəxkon jè no'miì íjtòn, jahas'en-kò Jesús ya nditsin ni'ya-la no'miì íjtòn. ¹⁶ Tanga jè Pedro, ján kiskoòñà nditsiaán; yaá tsibijna xotjoa-la ni'ya. Jè xita-la Jesús xi ijngòò, k'eé itjo

ijngod k'a, kiichja-la jè chjoón xi síkinda xotjoa-la ni'ya, ikoàn kisikas'en Pedro. ¹⁷Jè chjoón xi síkinda xotjoa-la ni'ya, kitsò-la Pedro:

—Ngaji, ¿a mitsà tikoá ya chita'yàt'aà-la xita jè?

Jè Pedro, kitsò:

—Majìn.

¹⁸Jñà xita chi'nda ko xita xi síkinda ingo nchat'aà-la ni'in xi jñà tsibítse nga nchisihiso-la yijo-la nga 'nò 'nchán tíma. Jè Pedro tikoá ya síjna nga tísihiso-la yijo-la.

Mé 'én xi kiichja Jesús ya nguixkon no'mií ítjòn

(Mateo 26:59-66; Marcos 14:55-64; Lucas 22:66-71)

¹⁹Jè no'mií ítjòn tsibíts'ia nga kiskònan-gui-la Jesús it'aà ts'e xita xi kota'yàt'aà-la ko it'aà ts'e 'én xi okóya. ²⁰Kiichja Jesús kitsò-la:

—An, kichjàjiiìn osen-la xita nga tíjtsa isò'nde. Kjit'aà nachrjein tsakoóya ya ni'ya ingo sinagoga ko ya nditsin ingo ítjòn ñánda bixoña yije xita judío. Nímé 'én xi tíchjà 'ma. ²¹¿Mé-ne 'an chjinangui-ná? Jñà chjinangui-la xita xi kii'nchré-na, mé 'én xi tsakoóya-la. Jñà xita koi, ndaà tíjiin-la kó kixan-la.

²²K'e nga jye okitsò Jesús, jngod xita xi síkinda ingo ítjòn síjnat'aà chraña-la, kisijts'iiin-t'aà kjin Jesús, kitsò-la:

—¿Mé-ne kòtsò-ne 'én xi nokjoàkoi no'mií ítjòn?

²³Jesús kiichja kitsò-la:

—Tsà ch'o tsò 'én xi tíchjà, koatin-ná, kó xán. Tanga tsà ndaà tsò 'én xi tíchjà, ¿mé-ne ti'bé-ná?

²⁴Nga k'oas'ín tíjt'aà'nó Jesús, jè Anás kisikasén ñánda tíjna jè Caifás jè xi no'mií ítjòn tíjna koi nachrjein.

K'e nga jè Pedro ijngod k'a kitsò nga mikii beèxkon jè Jesús

(Mateo 26:71-75; Marcos 14:69-72; Lucas 22:58-62)

²⁵Jè Pedro ya síjnat'aà-la ni'in nga tísihiso-la yijo-la; jñà xita koi kiskònan-gui-la, kitsò-la:

—Ngaji, ¿a mitsà tikoá ya chita'yàt'aà-la xita jè?

Jè Simón Pedro tsibijna'ma, kitsò:

—Majìn, mi yaá kota'yàt'aà-la.

²⁶Ikoàn kiskònangui ijngod-la xita chi'nda-la no'mií ítjòn; xikjín ma xita xi jè Pedro tsatet'aà líká-la, kitsò-la:

—Ngaji, yaá kijtseèxkon-lè ko Jesús ya i'nde ñánda tíjn tsojmi tjè.

²⁷Jè Pedro, ijngod k'a tsibijna'mat'in Jesús, ikoàn ni'toón kiskindaya kóxtí.

K'e nga tsibijna Jesús ya nguixkon Pilato
(Mateo 27:1-2, 11-14; Marcos 15:1-5; Lucas 23:1-5)

²⁸Kiiko-ne Jesús ya ni'ya-la Caifás skanda ján ni'ya osen ts'e xitaxá ítjòn ts'e Roma. Nga jye tís'e isén, jñà xita judío mikii jahas'en ni'ya osen koni s'ín tíjn kjotix-oma-la nga majìn-la nga siikits'ón yijo-la mé-ne koma kòkjen-ne s'eí paxko. ²⁹K'oaá komà-ne nga itjo ni'ya osen jè Pilato, kiskònangui-la jñà xita koi, kitsò-la:

—¿Mé kjoa xi ongui-nò xita jè?

³⁰Jñà xita judío kitsò:

—Tsà níjmé jè tíjn-la, mì-la ji titsanìngat-sja-lèjen.

³¹K'eé kitsò Pilato:

—Tanguikoo, jñò tindaajiiìn-là koni s'ín tíjn kjotixoma-nò.

Jñà xita judío kitsò:

—Ngajen mikii tíj'nde-najen nga taxki sik'en jngod-jen xita.

³²K'oas'ín komà-ne nga tsitasòn 'én xi kitsò Jesús k'e nga tsibénojmi kós'ín komat'in k'e nga kiyá. ³³Pilato, ijngod k'a jahas'en ni'ya osen, kiichja-la Jesús, kitsò-la:

—¿A ji-né xi 'mì-lè xitaxá ítjòn-la xita judío?

³⁴Kiichja Jesús, kitsò-la:

—¿A tà kjohítsjeèn tsiji-né nga k'oa tisi, a xi kj'eíj xitaá okitsò-lè it'aà ts'an?

³⁵Pilato kitsò:

—An, mitsà xita judío-ná. Jñà xita nax-andá-lè ko xita sko-la no'mií, jñà xi kòfi síngatsja-na it'aà tsiji. ¿Mé kjoa xi chinchaàtsji?

³⁶Kiichja Jesús kitsò:

—Mitsà i isò'nde tíjnè-na nga kotiixoma. Tsà k'oaá-la s'ín tíjn jñà xita-na kosjiko-na nga mi ya kongatsja ts'e xita judío. Tanga mitsà i kotiixoma.

³⁷Pilato, ijngod k'a kiskònangui-la kitsò-la:

—Ngaji, ¿a xitaxá ítjòn 'mì-lè?

Kiichja Jesús kitsò:

—Ngajíí xi osi nga xitaxá íjtòn 'mì-na. Koií xá kits'iin-na kò koií xá j'i-na i isò'nde, mé-ne nga kènojmiá it'aà ts'e kjoa kixi. Ngats'ìi xi fit'aà-là kjoa kixi, 'nchré 'én-na.

³⁸ Pilato kiskònanngui, kitsò-là:

—¿Mé-né xi 'mì-là kjoakixi?

K'e nga kitjoònè kjoa Jesús nga kiyá
(Mateo 27:15-31; Marcos 15:6-20; Lucas 23:13-25)

K'e nga jye kiskònanngui Pilato, ìjngòò k'a itjo ni'ya osen. Kiikon xita judío, kitsò-là:

—Xita jè, nímé jé xi sakót'aà-na it'aà ts'e. ³⁹ Jñò, k'oaá s'ín tjin kjotixoma-nò k'e nga bitjo s'eí Paxko: bijnandeíí jngòò xita xi ndayá títajina. ¿A mejèn-nò nga kàtijnandeíí jè Xitaxá Íjtòn-là xita judío?

⁴⁰ Ìjngòò k'a 'nò jchán kiichja kòhotjín xita judío, kitsò:

—Majìn, jè Jesús, mikii kijnandeíí, jè Barrabás kijnandeíí.

Tanga jè Barrabás xita chijé-né.

19

K'e nga jñà xita kisijé nga krò kàtasit'aà jè Jesús

¹ Pilato kitsjaà-là okixi jñà xita soldado nga tsajá-là Jesús. ² Jñà soldado tsibindaà jngòò corona na'yá, tsibí'a sko Jesús, ikjoàn kisikákjá jngòò nikje sko. ³ Kitsò-là:

—A ta k'oaá ndaà-ne jì xi xitaxá íjtòn-là xita judío 'mì-lè.

Ikjoàn kisijts'iin-t'aà kjin.

⁴ Pilato itjoko ìjngòò k'a ya nditsin, kitsò-là jñà xita naxandá:

—Chítsejèn-là, i j'iikò ìjngòò k'a-nò mé-ne nga jchà-nò nga nímé jé sakót'aà-na it'aà ts'e xita jè.

⁵ Itjo Jesús, tji'a corona na'yá sko; ikjá nikje xi sko kjoàn; Pilato kitsò-là jñà xita naxandá:

—I síjna xita jè.

⁶ K'e nga kijtseèxkon jñà xita sko-là no'mii kò jñà xita xi síkinda ìngo, tsibíts'ia nga 'nò jchán kiichja, kitsò:

—¡Tjat'aà krò! ¡Tjat'aà krò!

K'eé kitsò jè Pilato:

—Jñò, sobà tanguíkoo nga tjat'aà krò.

'An, nímé jé xi sakót'aà-na it'aà ts'e xita jè.

⁷ Kiichja jñà xitaxá-là xita judío, kitsò-là Pilato:

—Ngajen, tjin jngòò-najen kjotixoma; k'oaá s'ín tichja kjotixoma tsajen: Xita

jè, mochjeén-né nga kiyá, koií kjoa-là nga Ki'ndí-là Nainá tsò-là yijo-là.

⁸ Pilato, k'e nga ki' nchré 'én koi, isaá 'nò ndaà kitsakjòn. ⁹ Pilato, jahas'en ìjngòò k'a ni'ya osen, kitsò-là Jesús:

—¿Nánda-ne i'nde-lè?

Tanga Jesús, mikii kiichja-là.

¹⁰ Pilato kitsò-là:

—¿Mé-ne mì nokjoà-ná? ¿A mì 'ya-jèn? 'An, tji'ndeé-na nga kot'aà-lè krò, tikoaj tji'ndeé-na nga siikijnandeíí-lè.

¹¹ Kiichja Jesús kitsò-là:

—Nímé-la xi tji'nde-lè it'aà ts'an tsà mìtsà Nainá kitsjaà-lè. Jè xita xi síngat-sja-na it'aà tsiji, isaá tse jé tjin-là mì k'oa-ne koni jì.

¹² Tijeé-ne hora, jè Pilato mejèn-là siikijnandeíí Jesús tanga jñà xita judío isaá 'nò kiichja kitsò:

—Xita jè, tsà sikijnandeíí-ne, mìtsà amigo tsiji ma César xi xitaxá íjtòn tjna ts'e Roma. Nita ya-ne xi xitaxá íjtòn tsò-là yijo-là, kondra ts'eé César.

¹³ Pilato, k'e nga ki' nchré 'én koi, kiikò Jesús ján nditsiaan; tsibijnasòn íxile-là ya i'nde nánda 'mì Isòn Chrjó Ndajo; Gabatá 'mì nga 'én hebreo. ¹⁴ Ta jngòò nachrjein chija-là ts'e s'eí Paxko; jyeé kjomeé bijchò nchisen. Pilato, kitsò-là jñà xita judío:

—¡I síjna xitaxá íjtòn-nò!

¹⁵ Jñà xita judío 'nò jchán kiichja kitsò:

—¡Kàtabiyyà! ¡Kàtabiyyà! ¡Tjat'aà krò!

Pilato kitsò-là:

—Xitaxá íjtòn-nò, ¿a krò kót'aà?

Jñà xita sko-là no'mii, kiichja kitsò:

—Ngajen, tsjin-najen xitaxá íjtòn xi kj'eíí, tà jè ta jngòò César.

¹⁶ Pilato kisìngatsja nga kàtát'aà krò. Jñà xita koi kiikò Jesús.

K'e nga kisit'aà krò Jesús

(Mateo 27:32-44; Marcos 15:21-32; Lucas 23:26-43)

¹⁷ Jesús itjo, 'yajen krò-là; yaá kiikò ya i'nde nánda 'mì i'nde Skò Mik'en, xi 'én hebreo Gólgota 'mì. ¹⁸ K'e nga ijchòkò i'nde jè, tsohót'aà krò, kò ngui jò xita xi kj'eíí, ìjngó ìjngó kisinchaat'aà-là nga ngobà ngobà. Jè Jesús kiasajina jngòò osen-là. ¹⁹ Pilato kiskii 'én xi tsohót'aà sko krò xi tsò: “Jesús xi Nazaret i'nde-là, Xitaxá Íjtòn-là xita judío.”

²⁰ Jñà 'én koi, kjin xita judío tsibíxkejiin; nga ya i'nde nánda kisit'aà krò Jesús, yaá

chrañàt'aà-la naxandá. 'Én hebreo tít'aà ko 'én griego, ko 'én latín. ²¹Jñà xita sko-la no'miù ts'e xita judío, kitsò-la jè Pilato:

—Kì k'oàá s'ín chjiì xi tsò: “Xitaxá itjòn-la xita judío.” K'oàá s'ín chjiì xi tsò: “Xita jè, k'oàá tsò nga jè-né xi xitaxá itjòn-la xita judío.”

²²Kiichja Pilato kitsò:

—Koni s'ín jye kàkjaà, k'oàá s'ín kàtinja.

K'e nga jñà soldado, kisijòya nikje-la Jesús

²³Jñà soldado k'e nga jye tshót'aà krò Jesús, tsibíxkò nikje-la; ñijòn ya kis'iin. Ijngò ijngò ya kitsjaà-la xíkjin. Tikoá kiskoé jè nikje ndojò-la xi x'ió kji, mikii kitjahaña, tà kijna ndojò-né. ²⁴Kitsò-la xíkjin:

—Mikii sjaxná; tà siskáko-ná yá ts'e koma.

Jè kjoa koi k'oàá s'ín tsitasòn koni s'ín tichja Xojoñ-la Nainá nga tsò:

Nikje-na kisika'bí-la xíkjin;

jè nikje ndojò-na tà kisiskáko-né.

Jñà soldado, k'oàá kis'iin. ²⁵Yaá nchat'aà chrañà-la krò nea-la Jesús ko ndichja ko María chjoón-la Cleofas ko María Magdalena. ²⁶Jesús, k'e nga kijtseèxkon nea-la ko jè xita xi kota'yàt'aà-la xi 'ño matsjakeè, kitsò-la nea-la:

—Chjoón, ya síjna ki'ndí-lè.

²⁷Ijjoàn kitsò-la jè xita xi kota'yàt'aà-la xi 'ño matsjakeè:

—Ya síjna nea-lè.

Skanda tik'e-ne jè xita jè kiskoétjò jè nea-la ya ni'ya-la.

K'e nga k'en Jesús

(Mateo 27:45-56; Marcos 15:33-41; Lucas 23:44-49)

²⁸Xi jye komà, Jesús kijtseè nga jye tsitasòn yije, kitsò:

—Xindá-na.

K'oàá s'ín tsitasòn koni s'ín tít'aà Xojoñ-la Nainá. ²⁹Yaá tjna jngò tjií xi tjíya nandá vinagre. Kiskoé tsanga, kisika'nchi-ne vinagre, ijjoàn tsib'ia jngò yá, tsijmeé'a chrañà-la tso'ba Jesús. ³⁰Jesús, k'e nga jye kits'iì nandá vinagre, ijjoàn kitsò:

—Jyeé tsitasòn yije.

Tsibínajteén sko, k'en.

Mé-ne kiskix'akjá-ne nisin-la Jesús

³¹Tà jngòè nachrjein chija-la ts'e s'eí Paxko; jñà xita judío majin-la nga ya sitjóbát'aà krò yijo-la xita xi jye k'en jè

nachrjein nikjaya (koií kjoa-la nga 'ño xkón jè s'eí Paxko). Tsibitsi'ba-la Pilato nga kàtatsjá okixi mé-ne nga kàtakján-ne nindaà chrjomí-la jñà xita xi tjoót'aà krò, ijjoàn kàtakjánajen-t'aà krò. ³²Kii jñà soldado nga tsakján nindaà chrjomí-la jè xi síjna itjòn; k'oàá tì kisiko jè xi ijngòè xi ngásòn taña kisit'aà krò. ³³Tanga k'e nga ijchò kinchat'aà-la Jesús, kijtseè nga jye k'en. Mikii tsakján nindaà chrjomí-la.

³⁴Tanga jngòè soldado tsibisekja nisin-la jngòè kicha xi 'mi lanza. Ijjoàn itjo jni ko nandá. ³⁵Jè xi kijtseè kjoa koi, jè-né xi tsjá 'én nga kixi kjoa, ko jè 'én xi tsjá, ngui 'én kixi-né, ndaà tjiijn-la nga 'én kixií xi bénojmi, mé-ne jñò tikoá kokjeiín-nò. ³⁶Kjoa koi, k'oàá s'ín komà mé-ne nga tsitasòn-ne koni s'ín tít'aà Xojoñ-la Nainá nga tsò: “Nijngòè nindaà-la kojján.” ³⁷Tikoáá tít'aà-né ñanda tsò: “Jè skótsejèn-la jè xi kiskix'akjá nisin-la.”

K'e nga kishijiin Jesús

(Mateo 27:57-61; Marcos 15:42-47; Lucas 23:50-56)

³⁸K'e nga jye komà kjoa koi, José xi ya naxandá Arimatea i'nde-la, tikoáá jè xita xi kota'yàt'aà-la Jesús tanga tà tsajmeé'ma-né nga jñà tsakjón-la xita judío. Tsibitsi'ba-la Pilato kàtatsjá'nde-la nga kjiiko yijo-la Jesús. Pilato kitsjaà'nde-né. José kiskónajen-t'aà krò yijo-la Jesús, ijjoàn kiiko. ³⁹Tikoá ijchò Nicodemo, jè xita xi ijchòkon jngòè k'a Jesús k'e nga jñò. 'Ya chijo jne xi tsjájiin-la chijo xi 'mi mirra ko áloe. Ma-la tsà katé kilo chijo xi 'ya. ⁴⁰José ko Nicodemo, kiiko yijo-la Jesús. Kisikájténo nikje xi tjin-la chijo xi ndaà jne koni s'ín tjin kjotixoma-la jñà xita judío k'e nga sihiijn mik'en. ⁴¹Ya i'nde ñanda kisit'aà krò Jesús, tjin jngòè i'nde ñanda títje tsojmi tje; yaá tix'á jngòè ngajo itsjó-la mik'en xi ngui xit-se, ñanda ni saá jngòè mik'en sijnaya. ⁴²Yaá kisikájna yijo-la Jesús nga isa chrañàt'aà nga jyeé tímats'ia nachrjein nikjaya ts'e xita judío, jè víspera-la s'eí Paxko.

20

K'e nga jaaya-la Jesús it'aà ts'e kjoa biyaá

(Mateo 28:1-10; Marcos 16:1-8; Lucas 24:1-12)

¹Jè nachrjein nga tàts'en xomàna, jè María Magdalena 'ño tajnòya kii, nga kii

katsejèn-la itsjó ñánda kishijiin Jesús; tákó jñò choòn k'e nga kiì. K'e nga ijchò, kijtsee nga jye kitjaàxin ndajo xi tíchjoàjto-ne jè ngajo itsjó. ² K'ée tsangachikon, kiikon ñánda tíjna Simón Pedro ko xita xi l'ngòò xi tíkòya ya kota'yat'aà-la Jesús, jè xi 'ño matsjakeè, kitsò-la:

—Jñà xita, jyeé kiiko jè Na'èn-ná. Mikii 'yaá ñánda kisikájna.

³ Pedro ko xita xi l'ngòò xi ngàsòn ya kiskòòta'yat'aà-la Jesús, kiì katsejèn-la jè ngajo itsjó. ⁴ Ingajo xita koi, 'ño jchán tsangachikon, tanga jè xi l'ngòò, isaá 'ño tsangachikon mì k'oaá-ne koni jè Pedro. Isáá ítjòn ijchò ya ngajo itsjó-la Jesús. ⁵ K'e nga tsasiña kiskòòtsejèn-s'en ngajo, kijtsee nga tà jñà nikje-la kjioò, tanga mikii jahas'en-ngui ya ngajo. ⁶ Ikjoàn ijchò tjingui Simón Pedro, jè-né xi jahas'en-ngui ngajo itsjó, tíkòya kijtsee nga tà jñà nikje-la kjioò. ⁷ Tíkòya kijtsee jè nikje xi kisijtéjiin sko Jesús. Mitsá ya tsátijiin-la nikje xi i'nga. Xin kijna nga tíxkóya-la. ⁸ K'ée jahas'en-ngui xita xi l'ngòò, jè xi ijchò ítjòn; kijtsee kjoa xi komà, kòkjein-la. ⁹ K'ée kiì ndaà machiya-la nga k'oaá'n tíchja Xojon-la Nainá nga jè Jesús, k'oaá s'in tíjné-la nga kjoáya-la it'aà ts'e kjoabiyaá. ¹⁰ Jñà xita xi kota'yat'aà-la Jesús, kiì-ne ni'ya-la.

K'e nga jè Jesús tsakó-la yijo-la jè María Magdalena

(Marcos 16:9-11)

¹¹ Tanga jè María Magdalena, yaá tsibijna nditsiaán nga tíkjindáyat'aà-la ngajo itsjó; k'e nga tíkjindáya tsasiña nga kiskòòtsejèn-s'en jè ngajo itsjó-la Jesús. ¹² Kijtsee jò àkjale xi nikje chroba íkjá. Jngòò tíjna ya sko ñánda kisijna yijo-la Jesús; jè xi l'ngòò ya tíjngangui ndsoko. ¹³ Jñà àkjale, kitsò-la María:

—Ji ndí chjoón, ¿mé-ne tíchihindáya-ne? Jè María kitsò:

—Koií tíkjindáya-na, jyeé kiiko xita yijo-la Na'èn-na; mikii be ñánda kisikájna.

¹⁴ María k'e nga okitsò, kisikátji sko, kijtsee Jesús nga ya síjna, tanga mikii beè tsà jè-né. ¹⁵ Jesús kitsò-la:

—Ji ndí chjoón, ¿mé-ne chìhindáya-ne? ¿Yá xi binchaàtsji?

Jè María, k'oaá s'in kisikítsjeèn, maá-la tsà jè xita xi síkinda i'nde jè, kitsò-la:

—Ji na'èn, tsà ji kiikoji, kot'in-ná ñánda kinikájnei mé-ne nga kíkjaá-na.

¹⁶ Jesús kiichja-la kitsò-la:

—jMaría!

Ko jè María, kisikátji, kitsò-la:

—jRaboni! —'én hebreo xi tsòya-ne: Maestro.

¹⁷ Jesús, kitsò-la:

—Ki 'an nikò-ná nga kj'eè kiì fi mi-jin-koaa jè Na'èn-na. Tanga t'in tíkí'nchrè jñà 'ndsè, kot'in-la nga jye tífikoa jè Na'èn-na jè xi tíkòya Na'èn-nò ma, jè xi Nainá xan-la, xi tíkòya Nainá 'mì-la.

¹⁸ María Magdalena kiì kisikí'nchrè jñà xita xi kota'yat'aà-la Jesús nga jye kijtseexon Jesús, tíkòya tsibénomí-la 'én xi kiichja Jesús.

K'e nga jè Jesús tsakó-la yijo-la jñà xita-la

(Mateo 28:16-20; Marcos 16:14-18; Lucas 24:36-49)

¹⁹ K'e nga jye kòjñò, tíjé-ne nàchrjein nga tàts'en xomàna, jñà xita xi kota'yat'aà-la Jesús tíchjoàjto-la xotjoa-la ni'ya ñánda chixoña nga jñà tsakjón-la xita judío. Jesús jahas'en ni'ya, tsasijnajiin osen-la xita-la, kishihixat'aà, kitsò-la:

—¿A ta k'oaá ndaà-ne? Kátas'e-nò kjoa'nchán.

²⁰ K'e nga jye okitsò-la, tsakó-la tsja ko nindaà nisin-la. Jñà xita xi kota'yat'aà-la 'ño tsja kis'e-la k'e nga kijtsee Jesús. ²¹ Jesús, l'ngòò k'a kitsò-la:

—Jñò, kátas'e-nò kjoa'nchán. Koni s'in kisikasén-na Na'èn-na, jñò, k'oaá tis'in siikasén-nò.

²² K'e nga jye okitsò, ikjoàn kiskinomájno, kitsò-la:

—Chjoé jè Inima Tsjeè-la Nainá. ²³ Jñà xita xi jñò síjchàat'aà-là jé-la, jchat'aà-la, jñà xi jñò mikii síjchàat'aà-là jé-la, k'oaá s'in kítsajna nga mikii jchat'aà-la.

K'e nga kijtsee Tomás nga jye jaáya-la Jesús

²⁴ Xita xi kota'yat'aà-la Jesús xi tejò ma-ne, jngòò xi 'mì Tomás, xi tíkòya Dídimò tsò-la ['én xi tsòya-ne: Tí'ño], mikii ya tíjna k'e nga ijchò Jesús. ²⁵ Jñà xita xi i'nga xi tíkòya ya kota'yat'aà-la Jesús, kitsò-la Tomás:

—Kà'ya-nájen Na'èn-ná Jesús.

Tomás kitsò:

—Tsà mikii skoeè tsja ñánda kisinchaà'sen xó, ko tsà mikii kishin'sen najmá

ndsaa ñánda kitáx'a, kò tsà mìkii skinis'en ndsaa ya nisín-la, mìkii kòkjeiín-na.

²⁶ Xi jye komà jìin nachrjein, jñà xítà xi kota'yàt'aà-la Jesús ìjngòò k'a ya títasajna; jyeé ya tìjna-ne Tomás; tanga jè xotjoa ni'ya tíchjoàjto-né. Ijchò Jesús, tsasíjnajiín osen-la, kitsò-la:

—Jñò, kátas'e-nò kjoa'nchán.

²⁷ Jesús, ìkjoàn kitsò-la Tomás:

—Chìnis'in najnónndseji ìjndé, chítse-jèn-la ndsaa. Nchrobákoji ndseji, chìnìs'in nisín-na. Kì k'oaá s'ín mìkii mokjeiín-lè. Kàtákeiín-lè.

²⁸ K'eé kiichja Tomás, kitsò:

—Jì xi Na'èn xan-lè kò xi Nainá xan-lè!

²⁹ Jesús kitsò-la:

—Ngaji Tomás, koí kjoa-la mokjeiín-lè nga kà'ya-ná. ¡Mé tà ndaa-la jñà xítà xi mokjeiín-la nas'ín mìkii beèxkon-na!

Mé-ne k'oas'ín kitjei-ne xojon jè

³⁰ Taxkì kjin jchán kjoxxkón kis'iin isa Jesús nga nguixkon xítà xi kota'yàt'aà-la xi mìkii tít'aà xojon jè. ³¹ Tà jñà 'én koi k'oas'ín kitjei mé-ne nga kòkjeiín-nò nga Jesús, jè xi Cristo, [jè xi xó kimikasén-ne] xi Ki'ndí-la Nainá. Kò mé-ne k'e nga kòkjeiín-nò s'eé-nò kjoabinachon xi it'aà ts'e.

21

K'e nga jè Jesús itod xítà-la tsakó-la yijo-la

¹ Jesús, ìjngòò k'a tsakó-la yijo-la jñà xítà xi kota'yàt'aà-la ya ìndii ndáchikon xi 'mì Tiberias. Jñà kjoa koi, kiís'ín komà. ² Títasajna kjoò Simón Pedro kò Tomás, xi tìkjoa Dídimò tsò-la ['én xi tsòya-ne: Ti'ño], kò Natanael xi Caná ì'nde-la, nangui xi chja-ne Galilea. Tìkjoa títasajna jñà ìxti-la Zebedeo kò ngui jò isa xítà xi tìkjoa ya kota'yàt'aà-la Jesús. ³ Simón Pedro kitsò-la xítà xíkjin:

—Tìn kó-lá tífi tsohá'ñoá nga sik'èn.

Jñà xítà xi i'nga, kitsò-la:

—Tìkjoa onguíko-lèjen.

Ìkjoàn kii, jahas'en jngòò chitso. Tanga nitjen jè, nímé tìn kisakó-la. ⁴ K'e nga jye kis'e isén, Jesús tsatsejen, tsasíjna ya ìndii nandá, tanga jñà xítà xi kota'yàt'aà-la mìkii kijtseèxkon tsà jè Jesús. ⁵ Jesús kitsò-la:

—Ìxti, ¿a kj'eé sakò chiba-nò tìn?

Jñà xítà-la kitsò:

—Majìn, nímé tìn.

⁶ Jè Jesús, k'eé kitsò-la:

—Tìkjetjen-ngui-ndá na'ya-nò ya kixi xi-jngoaà chitso. Sakò-nò tìn.

Jñà xítà koi, k'oaá s'ín kisikat-jen-ngui-ndá na'ya-la. K'e nga tsachrjekájiín-ne, jye mì tì kii ma bitjokájiín-ne na'ya-la nga 'ño jchán kjin tìn 'ncha. ⁷ Jè xítà-la Jesús xi 'ño matsjakeè xi ngàsòn ya kota'yàt'aà-la Jesús, kitsò-la jè Simón Pedro:

—Jè Na'èn-ná Jesús xi okji.

Simón Pedro, k'e nga kii'nchré nga jè Na'èn-ná Jesús, nitjoón tsohòkjá nachro-la (nga sa itjòn tà nikje kjinguií íkjá), ìkjoàn kiskingui nandá nga kùtjingui-la Jesús. ⁸ Jñà xítà xi i'nga xi ngàsòn ya kota'yàt'aà-la, kiiko jè chitso; tífejiín nandá jè na'ya tìn nga kjin jchán tìn 'ncha; nga mìtsà kjiín kijna jè chitso; tìjn-la tsà jngòò sìndò metro ñánda kijnajìin nandá. ⁹ Xítà koi, k'e nga tsitajen chitso, kijtseè it'aà nangui tjtise jngòò ni'ín. Jngòò tìn tfmatsjò, tìkjoa kijtseè ìnchrajìn. ¹⁰ Jesús kitsò-la:

—Nchrobákoji i'nga tìn xi sa jye kitjoé-nò.

¹¹ Simón Pedro, jahas'en chitso. Kiskoé na'ya tìn, tsibifet'aà nangui. Jngòò sìndò kò icháte jàn ma-ne jñà tìn ì xi 'ncha na'ya. Nas'ín 'ño kjin ma-ne tìn, jè na'ya mìkii kixajndá. ¹² Jesús kitsò-la:

—Nchrobá, tíchiod.

Tanga nijngòò xítà xi kota'yàt'aà-la kitsò ìkon nga kiskònangui-la yá-né jè. Nga jyeé tìjìin-la nga jè Na'èn-ná Jesús. ¹³ Jesús, kii kasit'aà chrañà-la, kiskoé ìnchrajìn, kitsjaà-la jñà xítà koi, k'oaá ti kiskò jñà tìn.

¹⁴ Ya ma-ne jàn k'a nga tsakó-la yijo-la Jesús jñà xítà xi kota'yàt'aà-la, k'e nga jye jaáya-la it'aà ts'e kjoabiyaá.

Jesús, mé-ne jàn k'a kiichja-la Simón Pedro

¹⁵ K'e nga jye tsakjèn, Jesús kiskònangui-la Simón Pedro, kitsò-la:

—Jì, Simón, ti-la Jonás, ¿a isaá ndaa matsjacha-ná mì k'oa-ne koni jñà koi?

Pedro kitsò:

—Jon Na'èn, jyeé 'yi nga matsjake-lè.

Jesús kitsò-la:

—Tìkindij jñà ndí ìxti orrè-na.

¹⁶ Xi ma-ne jò k'a, Jesús ìjngòò k'a kiskònangui-la, kitsò-la:

—Simón, ti-la Jonás, ¿a matsjacha-ná?

Kiichja Pedro, kitsò:

—Jon Na'èn, jyeé 'yi nga matsjake-lè.

Jesús kitsò-la:

—Tìkindji jñà orrè-na.

¹⁷ Xi ma-ne jàn k'a, ìjngòd k'a kiskònan-gui-la kitsò-la:

—Simón, ti-la Jonás, ¿a matsjacha-ná?

Pedro, ba kis'e-la nga ma-ne jàn k'a nga kjonangui-la tsà nga matsjakeè-né. Kitsò-la:

—Na'èn, 'ya yije-né, jyeé tíjìn-lè nga matsjake-lè.

Jesús kitsò-la:

—Tìkindji jñà orrè-na. ¹⁸ Ngui okixí xi xan-lè, k'e nga tisa ti titsjoi, jì tajngoó kichíkjeí nikje-lè k'e nga k'iin nándá mejèn-lè nga k'oín. Tanga k'e nga jye kojchíngui, tà kjoén-né ndseii. K'ejí xitáá sùkákja-lè nikje-lè, kjoikò-lè nándá nga majìn-lè nga k'oín.

¹⁹ Jesús, koií okitsò-ne, jè kjoa tsibénójmíya kós'ín komat'in Pedro k'e nga kiyá mé-ne nga jeya sùkíjna-ne Nainá. K'e nga jye okitsò Jesús, ìkjoàn kitsò-la Pedro:

—Nchrobátjìngui-ná.

Jè xita-la Jesús xi 'nó tsjakeè

²⁰ Pedro, k'e nga kiskoòtsejèn-ne íts'in, kijtseè jè xita-la Jesús xi 'nó matsjakeè xi ngásòn ya kota'yàt'aà-la nga tíftjìngui-la. Tjè-ne xita xi taña tsibitsajnakjòd Jesús k'e nga tsakjèn. Jè xi kiskònanngui-la nga kitsò-la: “¿Yá-né xi sùngatsja-lè it'aà ts'e xita kondra-lè?” ²¹ Pedro, k'e nga kijtseè, kiskònanngui-la Jesús, kitsò-la:

—Na'èn, xita jè, ¿mé xi komat'in?

²² Kìichja Jesús, kitsò-la:

—Tsà 'an xi mejèn-na nga kijnakon skanda k'e nga kjoiaa ìjngòd k'a, mìtsà jì okò-lè. Ngaji, nchrobátjìngui-ná.

²³ K'oáá s'ín komà-ne nga tsabísòn 'én koi. Ngats'ì xita 'ndse kitsò nga jè xita jè, mìkii kiyá; tanga Jesús mìtsà kitsò nga mìkii kiyá. Kitsò-né: “Tsà 'an xi mejèn-na nga kijnakon skanda k'e nga kjoiaa ìjngòd k'a, mìtsà jì okò-lè.”

²⁴ Tjè-ne xita xi kota'yàt'aà-la Jesús xi tfbénójmí kixì ngats'ì kjoa koi. Kò tjè-ne xi kiskii yije xojon jè. Kò 'ya-ná nga 'én kixí xi chja.

²⁵ Jesús kìn jchán kjoa kis'iin-isa xi kj'ejí. Tsà tjeí yije nga jngòd jngòd skaya kjoa xi kis'iin, mì-la kii kichiya-la nga tíjtsa isò'nde jñà xojon. K'oas'ín kátama.

Kó kis'iin jñà xità xi tsibíxáya-la Jesús

Én xi kitsjaà Jesús nga iskan kjoíi Iníma Tsjeè-la Nainá

¹ Ngaji Na'èn Teófilo, jè xojoŋ xi 'an kiskii ítjòn-lè, k'oaá kixan-lè ngats'i kjoa xi kis'iin kò xi tsakóya Jesús kóni nga tsibíts'ia nga kisixá ² skanda jè nàchrjein k'e nga Nainá kiiko ijngòò k'a-ne ján ngajmii. K'e nga tikj'eè fi-ne ján ngajmii, jè nga'ñó-la Iníma Tsjeè-la kisikjeén nga jaajiiin xità xi tsibíxáya-la nga kitsjaà-la kjoítixoma mé xá xi s'iin. ³ K'e nga k'en kò nga jaáya-la it'aà ts'e kjobiyaà nguì ichán nàchrjein tsibijna isa; kjin k'a tsakó-la yijo-la jñà xità-la kò kjin skoya kjoa kis'iin nga kixi kjoa nga tíjnakon. Tíkoáá tsakóya-la xità-la kós'in otíxoma Nainá.

⁴ K'e nga tíjnako xità-la k'oaá s'in kitsjaà-la okixi, kitsò-la:

—Ki tà chjà bitjoñòò naxandá Jerusalén. Chína kjoa skanda k'e nga kitjojen kjondaa xi tsjá Na'èn-ná koni s'in kitsjaà tso'ba. Jyeé k'oaas'in kixan-nò nga sá ítjòn. ⁵ Kixif kjoa, jè Juan, nandá kis'iin-ne bautizar xità. Tanga jñò, machraña nàchrjein nga kò Iníma Tsjeè-la Nainá koma-nò bautizar.

Kii komá k'e nga kii mijin ijngòò k'a-ne Jesús ján ngajmii

⁶ Jñà xità xi títsajnakò Jesús, kiskònan-gui-la, kitsò-la:

—Na'èn, xi ji otixoma-nájen, jñà nàchrjein koi, ¿a sikífnandéif ijngòò k'a-ne naxandá Israel nga ta jè tajngòò kòtixoma-la yijo-la?

⁷ Jesús kitsò:

—Mítsà jñò oko-nò nga jchaa nàchrjein; ta jngòò Na'èn-ná beè kó s'in kosòn-la xi kjoítixoma ts'e. ⁸ Tanga k'e nga kitjojen-nè-nò jè Iníma Tsjeè-la Nainá, tjoé-nò nga'ñó-la. Jñò kénqjímí-là xità xi it'aà ts'an i Jerusalén, kóhokji nga kijndá nangui Judea kò Samaria, skanda nándá fehet'aà-ne isò'nde.

⁹ K'e nga jye okítsò Jesús, ikjoàn kitjámi-jin i'nga nga kiiko ijngòò k'a Nainá ján ngajmii kò jñà xità-la nchikotsejèn-la. Chaán mì tì kii kijtseè-ne nga jè ifi tsibíjtsa'ma.

¹⁰ Jñà xità-la, k'e nga nchikotsejèn-la nga

tífi-mijin ngajmii Jesús, tà niñoón j'iì kinchat'aà jò-la xità xi íkjá nikje chroba.

¹¹ Kitsò jñà xità koi:

—Jñò xi xità Galilea tsajòn, ¿mé-ne kós'in chitsejèn-nò ngajmii? Jè Jesús, koni s'in kà'yaá nga kòfimijin ijngòò k'a-ne ngajmii, kijchò nàchrjein nga k'oa tsis'in kjoíi ijngòò k'a-ne.

Kii komá nga kitjaajiiin Matías

¹² Jñà xità xi tsibíxáya-la Jesús inchrobà-ne nindoò Yá Olivo nga kii ijngòò k'a-ne Jerusalén. K'oaá kji chrañat'aà fi ndiyá Jerusalén koni kji tsjá'nde kjoítixoma nga ma fi xità k'e nga nàchrjein níkjáya. ¹³ K'e nga ijchò-ne naxandá Jerusalén, kiimijin isò'nga ni'ya, jahas'en cuarto nándá síkjáya. Jñà xità xi ijchò, jè Pedro, Jacobo, Juan, Andrés, Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, Jacobo ki'ndí-la Alfeo, Simón Celote, Judas, ti-la Jacobo. ¹⁴ Ngats'i xità koi yaá bixoña nga kji't'aà nàchrjein nga jngòò tjín kjohítsjeén-la nga chjat'aà-la tíkoá bitsi'ba-la Nainá; tíkoáá títsajna i'nga íchjín kò María xi nea-la Jesús kò jñà 'ndse Jesús.

¹⁵ Jñà nàchrjein koi, Pedro, kiichjajiiin-la xità xikjín xi mokjeiin-la it'aà ts'e Cristo. Maá-là tsà jngòò sindò kò kaàn jñà xità. Pedro kitsò:

¹⁶ —'Ndsè, tjín-ne nga kítasòn koni s'in tíchja Xojoŋ-la Nainá jñà 'én xi kjòtseé kiichja Iníma Tsjeè-la Nainá nga jè xitaxá ítjòn David kisikjeén nga kiichja mé xi komat'in Judas, jè xi kiikakó-la xità xi kitsobà'ñó Jesús. ¹⁷ Judas, nga xità xingui-nájen. Tíkoáá kitjoé-la xá nga ngajen kisixákò-najen. ¹⁸ Jè tòn xi kisikijne Judas it'aà ts'e jé xi tsohótsji, nangui tsatse jngòò 'nde-ne; ikjoàn skò kiskaanguit'aà-ne nangui, jngòò k'a kixojndá indso'ba, itjo ndó'ye-la. ¹⁹ K'e nga jye ki'nchré yije xità naxandá Jerusalén nga jye k'en Judas, i'nde jè, k'oaá s'in tsibít'aà 'in nga Acéldama kitsò-la. 'Én ts'e xi chja, tsóyaá-ne: "I'nde ts'e Jní-né." ²⁰ Jè xojoŋ ts'e Salmo, k'oaá s'in tíchja nga tsò:

Ni'ya-la kátasijna tiya-né,

nijngòò xità kítasajnaya.

Tíkoáá tíchja Salmo nándá tsò:

Kj'eif xità kát'i-la xá-la.

²¹ 'Mochjeén-né nga kj'eif xità sakó ijngòò-isa xi jè ngajo-la Judas; jñà

chjaajjìn-jngoá xita xi kjòtseé tǐjmako-ná skanda k'e nga tǐsa tsajmeiiko-ná Jesús, ²² mats'iake-ne nga kis'iin bautizar Juan skanda k'e nga tsijin òjngòò k'a-ne Jesús ján ngajmii, mé-ne nga kǐjnako-ná tǐkòò tsjá 'én nga Jesús jyeé jaaya-la.

²³ K'eé tsafaajjìn jò xita: jngòò xi 'mì José, tǐkòò tǐjt'aàsòn 'ín-la nga Barsabás 'mì. Barsabás, kò tǐjè-ne xi 'mì Justo. Xi òjngòò, Matfás 'mì. ²⁴ Ìkjoàn kǐchjat'aà-la Nainá kitsò:

—Ngaji Na'èn, xi yaxkoin inima-la ngats'ii xita, kòt'ín-nájen ñá-laá ingajò xita koi jye káchjaajjìn, ²⁵ mé-ne nga skoé xá-lè xi jǐ bixáya-la, jè xá xi kisikǐjna Judas k'e nga tshótsji jé, nga jye tǐjna i'nde ñánda oko-la.

²⁶ K'ésákjòò suerte-la. Jè Matfás kisik-ijne. Jè komà-ne tejò xita xi tsibixáya-la Jesús xi tejnngòò ma nga sa òtjòn.

2

K'e nga itjojen Inima Tsjeè-la Nainá

¹ K'e nga ijchò nachrjein-la s'eí Pentecostés, ngats'ii xita xi mokjein-la it'aà ts'e Cristo ta jngòò tǐjn tǐtsajna. ² Tà ñitòón kina'ya jngòò-la xi 'ñó one, koni jngòò tǐjò xi 'ñó tǐ'ba xi ngajmii inchrobà-ne. Kina'ya-la kóhokji i'nga ni'ya ñánda tǐtsajna jñà xita. ³ Tsatsejen-la nijen xi koni kjoàn ni'ín kjoàn; kjòkxòaya òjngó òjngó kisijnason-la jñà xita. ⁴ Ngats'ii xita, jngòò k'a ndaà kis'ejiin inima-la Inima Tsjeè-la Nainá; òkjoàn tsibíts'ia nga kǐchja 'én-la xita xi k'jeif naxandá koni s'ín kitsjaà-la Inima Tsjeè-la Nainá nga kǐchja.

⁵ Nachrjein koi, kǐjn xita judío tǐtsajna [xi ijchò s'eí] ya naxandá Jerusalén xi beèxkón Nainá xi inchrobà-ne ñánda nga xìn naxandá nga tǐtsa isò'nde. ⁶ Jñà xita xi ya tǐtsajna xi ijchò s'eí ya naxandá Jerusalén, ngats'ii kjòkxóya k'e nga kǐ'nchré-la xi jane. Tǐkòò ta kjòkxón-la k'e nga kǐ'nchré-la xita-la Cristo nga ma-la chja nga jngòò òjngòò skoya 'én-la xita xi xìn naxandá-la xi ya tǐtsajna. ⁷ Tà k'òá komà-la, tǐkòò ta kjòkxón-la, kitsò-la xikǐjn:

—ǐA mìtsà xita Galilea ngats'ii xita xi nchichja? ⁸ ǐKós'ín ma-ne nga na'yá-lá 'én-ná xi nokjóá nga xìn naxandá-ná nga òjngòò jngóá? ⁹ Ngats'iaá xi ò tǐtsajna,

tǐjn xita Partia, xita Media, xita Elam, xita Mesopotamia, xita Judea, xita Capadocia, xita Ponto, xita Asia, ¹⁰ xita Frigia, xita Panfilia, xita Egipto, xita Libia xi ya chrañat'aà-la Cirene. Tǐkòò tǐjn xita Roma xi ò tǐtsajna Jerusalén. Tǐjn xi ngui xita judío. Tǐkòò tǐjn xi ta jahatǐjya-la nga xita judío komà. ¹¹ Tǐkòò tǐjn xi inchrobà-ne Creta kò Arabia. òNgats'iaá na'yá-lá nga jngòò òjngòò skoya 'én-ná koni s'ín benojmí-ná kjòkxón xi s'ín Nainá!

¹² Ngats'ii xita ta kisinchaaxkón-né, mì tǐ kǐi machiya-la, kitsò-la xikǐjn:

—ǐKó tsóya-ne kjoa koi?

¹³ Tǐjn i'nga xita xi ta tsijndòkèè-né, kitsò:

—ǐCh'íi xita koi!

'Én xi kǐchjayajjìn-la xita jè Pedro

¹⁴ K'eé tsasijna kixi Pedro kò xita xi tejnngòò ma-ne; 'ñó kǐchjayajjìn-la xita, kitsò:

—Jñò, xita xinguiáá xi judío 'mì-ná kò ngats'ioð xi xìn naxandá-nò xi ò tǐtsajnaà Jerusalén, ndaà kátasijjìn-nò, ndaà tǐn'ya 'én xi kichjako-nò. ¹⁵ Jñò bixón-nò: “Ch'íi xita koi.” ǐKós'ín koma-ne nga koch'i nga saá ijchò xi ñijaàn nga tajndòya? ¹⁶ Koif tǐbitasòn 'én xi kǐchja Joel, xita xi kǐchja ngajo-la Nainá.

¹⁷ K'òá tsò Nainá: K'e nga jye tǐfhehet'aà nachrjein, síka'bí-la Inima Tsjeè-na ngats'ii xita xi tǐjn nga tǐtsa isò'nde; jñà òxti x'ín kò òxti íchjín-nò, 'aán kichja ngajo-na; jñà òxti xongó-nò, skoé kjòkxón xi okò Nainá; jñà xita jchínga-nò k'oi'la nijná xi it'aà ts'e Nainá.

¹⁸ Okixi-né nachrjein koi, jñà ch'i'nda-na xi x'ín kò íchjín síka'bí-la Inima Tsjeè-na mé-ne nga kichja ngajo-na.

¹⁹ Ján ngajmii kǐjn kjòkxón jcha-la, tǐkòò a it'aà nangui jchaá-la kjòkxón nga xixteèn jní-la xita, nga kò ni'ín kò ni'ndi tsjè xi kjoa ts'e kjojchán.

²⁰ Jè ts'oi, kojñò-né, jè sá, jní kji koma k'e nga tikj'ee f'ii Na'èn-ná nga kjoif kındaajjìn-la xita jè nachrjein xi jeya kò 'ñó xkón.

²¹ Tanga ngats'ii xita xi kichjat'aà-la Nainá,

kitjokàjìin kjo'in.

[K'oaá tsò 'én-la Nainá xi kiskii Joel (2:28-32).]

²²Tiná'ya xi xita Israel 'mì-nò 'én xi k'oa xán-nò: Jñò, ndaa tíjiiin-nò, Nainá tsakó nga Jesús xi Nazaret ts'e, tjin-la kjotix-oma. Xkoòn ki'ya-nò nga kis'iin ngats'iì kjoxkón kò kjoa ts'e seña xi tsee nga'nó tjin-la. ²³Koni s'ín tjíndaà-la Nainá nga tisa tàts'en-la kjoa, jñò, kindobà'nó xita jè nga kinik'eèn nga kiningsja xita xi mikii beèkkón kjotixoma nga tsakat'aà krò. ²⁴Tanga Nainá kisikjaáya-la; kisikjijandeij kjoa ts'e kjo'in xi tjin-la kjoabiyaà nga mikii koma nga ya sijna'nó it'aà ts'e kjoabiyaà. ²⁵Jè xitaxá itjòn xi David ki'mi, kitsò it'aà ts'e Jesús:

Kijtseè kjit'aà-ná Nainá k'e nga tjina nguixkoaàn;

i tjinat'aà ndsaa kixi mé-ne nga mì mé xi komat'ian.

²⁶Koií kjoa-la nga matsja-la inima-na, tikoá matsja-la nijen-na nga seè.

Yijo-na, tikoá ndaa silkjáya nga skóña kjoa,

²⁷koif kjoa-la nga mì ya sikjini inima-na ya i'nde-la mik'en,

tikoá mikii koi'ndi nga ki'ndo yijo-na xi chi'nda tsjeè-lè 'mì-ná.

²⁸Tsakò-ná ndiyá nga ma kótijnakoan, tsee kjotsja s'e-la inima-na nga ji tij-nako-ná.

[K'oaá tsò 'én-la Nainá xi kiskii David (Salmo 16:8-11).]

²⁹"Ndsè, k'oaá xan-nò xi ngui kjoa kixi: xita jhínga-ná David, jye kjótseè k'en, tikoá ksilhijiiin-né. Jè itsjó-la, tjina skanda nachrjein i'ndeí. ³⁰Tanga jè David, jngòò xita xi kiichja ngajo-la Nainá. Jyeé k'oas'ín tjiiin-la koni s'ín kitsjaà-la tso'ba Nainá nga tje ts'e kitjokàjìin Cristo nga jè kjna ngajo-la koni xitaxá itjòn. ³¹Jè David, k'oaá s'ín kiichja it'aà ts'e Cristo koni tsà jye kijtseè nga jye jaáya-la. Kitsò: "Mikii ya kisijna inima-la ya i'nde-la mik'en, tikoá mikii i'ndo yijo-la." ³²Nainá, jyeé kisikjaáya-la Jesús. Ngats'iì kjoa xi komà, k'oaá s'ín bènójmí-nòjen nga xkoòn ki'ya-najen.

³³Nainá jeya kisikjijnat'aà chrja kixi-la; kitjoé-la Inima Tsjeè-la koni s'ín kitsjaà tso'ba Nainá. Jè Jesús kisika'bìsòn ijngòò k'a Inima Tsjeè-la. Koií kjoa-la nga k'oas'ín

titsa'yaà kò titsana'ya. ³⁴Jè David, mitsa ngajmii kii mijin; tanga k'oaá kitsò:

Jè Nainá kitsò-la jè xi Nei-na:

"Tijnat'aà-ná i kixi-na,

³⁵skanda k'e nga sikitsajnanguia kondra-lè nándá nchasòn ndsokoií."

³⁶Jñò xi xita naxandá Israel tsajòn, ndaa jchaa yije nga 'nó kixi tjin kjoa nga jè Jesús xi jñò tsakat'aà krò, Nainá, k'oaá s'ín kisikijna nga jè-né xi Na'en-ná, kò tijè-ne xi Cristo [xita xi xó kisikasén-ne Nainá].

³⁷K'e nga kii'nchré 'én xi okitsò jñà xita xi ya títajna, kisikájno ijiiin inima-la; k'eé kiskónangui-la Pedro kò xita xikjín xi i'nga xi tikoá xó tsibixáya-la Jesús. Kitsò-la:

—'Ndsè, i'mé xi s'en-jen?

³⁸Pedro kitsò-la:

—Tikájno jé-nò, kii tì jé binchaatsji-nò; t'een bautizar yijo-nò it'aà ts'e Jesu-cristo nga jngòò ijngòò-nò, mé-ne nga sijchàat'aà-nò Nainá, tikoá tsjá-nò Inima Tsjeè-la. ³⁹Koni s'ín kitsjaà tso'ba Nainá, 'én xi tsibijna tsajòn-nò; tikoá ts'eé jxti-nò, kò ngats'iì xita xi kjiin títajna, nga yije xi jè sobà Nainá xó kichja-la.

⁴⁰Pedro, kjiin 'én kiichjajiiin-sa-la. 'Nó kiichjako. Kitsò-la:

—iTinchat'aaxin-là kjo'in xi tjoé-la jñà xita koi xi ch'o s'ín!

⁴¹Jñà xita xi kòkjeiin-la 'én xi kiichja Pedro komà bautizar; ma-la tsà jàn jmiì xita xi jahas'en-t'aà nachrjein jè.

⁴²Kóhotjín, kixij chinchako 'én xi kii'nchré koni s'ín tsakóya-la jñà xita xi tsibixáya-la Jesús, tikoá kjit'aà nachrjein maxkóya nga kjèn-kò xikjín tikoá chjat'aà-la Nainá.

⁴³Ngats'iì xita xi ya títajna tà kitsakjòn-né k'e nga kijtseè ngats'iì kjondaà kò kjoxkón xi kis'iin jñà xita xi tsibixáya-la Jesús. ⁴⁴Jñà xita xi jye kòkjeiin-la it'aà ts'e Cristo bìtsajnatjín-né kóhotjín; síxkoaya yije mé tsojmì xi tjin-la. ⁴⁵Otjina nangui-la kò tsojmì xi tjin-la, ikjoàn sjòya ton-la koni s'ín mochjeén-la nga jngòò ijngòò.

⁴⁶Nachrjein inchiòn bixoña ya nditsin ingo itjòn, kò ya ni'ya-la xikjín nga kjèn-kjoò nga tjin-la kjotsja kò indaajiiin tjin inima-la. ⁴⁷Jeya kisikijna Nainá; jñà xita naxandá tsjakeè komà xita-la Cristo; jè Nainá, nachrjein inchiòn kisikas'en-t'aà-isa naxandá-la Cristo jñà xita xi jè mejèn-la nga kitjokàjìin kjo'in.

3

Kós'ín komà k'e nga kjòndaà jngòd-ne xita xi mikii ma fi

¹Jngòd k'a kiì Pedro kò Juan ya ingo ítjòn ts'e xita judío. Ijchò-la xi jàn nga nguixòn k'e nga chjat'aà-la Nainá jñà xita. ²Nachrjein nchjòn bijchò síkíjna jngòd xita imà xi mikii ma fi. Xita jè k'oaá s'ín kits'iin. Yaá bijnajto xotjoa-la ingo ítjòn xi k'oas'ín tjít'aa 'ín: xotjoa xi ndaaà kji. Xita jè, ton síjé kjotjò-la jñà xita xi fahas'en ndítsin ingo. ³Jè xita xi mikii ma fi, k'e nga kijtsee Pedro kò Juan nga nchifahas'en ndítsin ingo, kisijé kjotjò-la ton. ⁴Jè Pedro kò Juan, kiskòd'an; jè Pedro kitsò-la:

—¡Chitseejèn-'a-nájen!

⁵Jè xita xi mikii ma fi kiskòd'an; k'oaá s'ín komà-la koni tsà tjín xi tsjá-la. ⁶Tanga jè Pedro kitsò-la:

—Nimé ton tjín-na xi oro kò xi plata, tanga jè xi tjín-na tsjaà-lè; it'aa ts'e Jesucristo xi Nazaret ts'e, tísitjiin, títjámii.

⁷Jè Pedro, k'e nga okitsò-la, kiskóé tsja kixi, kiskímíitjen; nitoón kis'e-la nga'ño tsji ndsoko, kóhokji ndsoko. ⁸Jè xita jè, kiskí'nga nga tsasítjen; ikjoàn tsibíts'ia nga tsajmeè-ne; jahas'en-kò ndítsin ingo jè Pedro kò Juan nga ndsoko kiì-ne; fijen fikjá, kji'nga kitsian nga jeya kisikíjna Nainá. ⁹Ngats'ii xita naxandá kijtsee jè xita jè nga jye ma fi-ne kò nga jeya kisikíjna Nainá. ¹⁰Tà kjòxkón-la xita, tikoáà tà kitsakjòn-né koni s'ín komàt'in jè xita jè nga jyeé beèxkon nga jè-né xi síjé kjotjò ton ya xotjoa ingo xi k'oas'ín tjít'aa 'ín-la: xotjoa xi ndaaà kji.

Én xi kiichjaya Pedro ya nguitjoa-la ingo ts'e Salomón

¹¹Jè xita xi jye kjòndaà-ne, mikii tsjeiin nga kitsobà'ño Pedro kò Juan. Ngats'ii xita naxandá tà k'oaá komà-la; k'eeé tsangachikon kiitjingui-la ya ingo ítjòn, ya nguitjoa-la xi 'mì Salomón. ¹²Jè Pedro, k'e nga kijtsee jñà xita naxandá, kitsò-la:

—Jñò, xita xinguiáà xi xita Israel 'mì-ná, ¿mé-ne maxkón-onò? ¿Mé-ne ngajen ch'àn-nájen? ¿A k'oaá s'ín nikitsjeèn koni tsà nga'ño tsajen kò kjondaà tsajen kòman-daà-ne xita jè nga ma fi-ne? ¹³Jè xi Nainá tsò-la Abraham, Isaac, Jacob kò ngats'ii xita jchíngá-ná xi i'nga, jè-né xi jeya kàsikíjna Jesús xi chí'nda-la ma; tije-ne Jesús xi jñò kiningatsja xitaxá. Jñò, mikii kits'ii'nde

k'e nga jè Pilato mejèn-la síkíjnandeif-ne. ¹⁴Jñò, kinachrjekànguio jè xi Xita Tsjeè kò xi Xita Kixi; ikjoàn kinijé nga tsibijnandeif jè xita xi mik'en kitjen-la. ¹⁵Jñò kinik'eèn jè xi síkíjnakon-ná tanga jè Nainá kisikjaáya-la. Ngats'ii kjoa koi, ki'ya-nájen, k'oaá ma-ne nga bènojmi-jen. ¹⁶Jesús kàtsjá-la nga'ño xita jè xi jñò titsa'yaá tikoá yaxkoòd, koi-né nga mokjein-najen it'aa ts'e Jesús. Tà koií kjoa-la nga ndaaà mokjein-najen nga ndaaà kòmandaà-ne xita jè nga nguixkoòd jñò xi i titsajnaà.

¹⁷"Ndsè, jyeé tjiin-na, k'e nga k'oas'ín ki'nè kò xitaxá-nò nga kinik'eèn Jesús, koi-né nga mikii machiya-nò. ¹⁸Jè Nainá, k'oaá s'ín kisikitasòn koni s'ín kiichja ngats'ii xita-la xi kiichja ngajo-la nga jè Cristo [jè xi xó kisikasén-ne Nainá] k'oaá s'ín tjínè-la nga kiyá. ¹⁹Koií k'oa 'mì-nòjen nga tìkájno jè-nò, kì tì jè binchaatsji-nò; Nainá tanguit'aa-là mé-ne nga jchat'aa-nò jè-nò ikjoàn tsjá-nò Nainá kjoa'nchán ts'e inima-nò. ²⁰Kàtasikasén-nò Jesús, jè xi xó k'oas'ín kjòtseeé jaajijn-ne Nainá nga jè xi Cristo nga it'aa tsajòn kjoif-ne. ²¹Mochjeén-né nga ján kíjna ngajmii jè Jesucristo skanda k'e nga jè Nainá síxixtseya yije jngòd k'a tsojmi xi tjín. K'oaá s'ín kitsjaà okixi Nainá k'e nga kiichja ngajo-la xita tsjeè-la xi jè kisikjeén nga sa kjòtsee. ²²Moisés, k'oaá s'ín kitsò-la jñà xita jchíngá-ná: "Jè Na'èn-ná xi Nainá, yaá kochrjekájijn jngòd xita xinguiáà xi kichja ngajo-la Nainá koni 'an. Jè tiná'ya-là koni s'ín kichjako-nò ngats'ii kjoa xi keènojmi-nò. ²³Ngats'ii xita xi mikii kji'nchrénijon-la, jngòd k'a tjáxin it'aa ts'e naxandá-la Nainá."

²⁴"Ngats'ii xita xi kiichja ngajo-la Nainá, mats'ia-ne Samuel, skanda i'ndeí, saá koií 'én tsibénojmi mé kjoa xi tíma nachrjein i'ndeí. ²⁵Kjondaà tsajòn-nò koni s'ín kitsjaà tso'ba Nainá it'aa ts'e xita-la xi kiichja ngajo-la. Tikoáà kjondaà tsajòn-nò koni s'ín tsibíndaajijn jngòd kjoa Nainá kò xita jchíngá-ná k'e nga kitsò-la Abraham: "Ngats'ii xita xi tjín nga títjsa isò'nde kochikon-t'in-né xi it'aa ts'e tje-lè." ²⁶Nainá, k'e nga kisikjaáya-la Ki'ndf-la, jñò kisikasén ítjòn-nò nga síkchikon-t'in-nò mé-ne nga síkjatjija-la kjohítsjeèn-nò nga jngòd jngòd, nga mì tì ch'o s'èn-nò.

4

K'e nga jè Juan kò Pedro kiiko xita naxandá ya nguixkòn xitaxá

¹ Pedro kò Juan tákò tik'eé nchihóko xitá naxandá nga ijchò jñà nò'miì, tjiiko jè xitá sko-la policia xi sikinda ingo ítjòn kò jñà xitá saduceo. ² Jñà xitá koi 'ñó jti komà-la nga jè Pedro kò Juan k'oaá s'in tsakóya-la xitá naxandá nga jyeé ki'ya-la nga kjoaáya-la xitá xi jye k'en koni s'in jaáya-la Jesús. ³ Kitsobá'ñó, kiiko, ikjoàn kiskinis'en ndayá nga jyeé kjònguixòn. Yáá kisikitsajna ndayá skanda komà nchijòn. ⁴ 'Ñó kjin ma-ne xita xi kòkjeiin-la k'e nga kiì'nchré 'én xi kiichja Pedro kò Juan. Jyeé ma 'òn jmiì xitá x'in xi mokjeiin-la; kò jñà íchjín xi kòkjeiin-la mikii kòkkeya.

⁵ Xi komà inchijòn, kjòxkóya ján Jerusalén xitá sko-la jñà xitá judío kò xitá jchínga kò xitá chijne xojon xi okóya kjotíxoma-la Nainá xi kiskii Moisés. ⁶ Tíkoa ya tíjna Anás, xi nò'miì ítjòn, Caifás, Juan, kò Alejandro, ngats'ii xitá xikjín jñà xi nò'miì ítjòn. ⁷ Kiskinikjaá Pedro kò Juan, ikjoàn chinchá osen nga kiskònangui-la, kitsò-la:

—¿Yá ts'e nga 'ñó? ¿Yá xi kitsjaà'nde-nò nga xitá xk'én nindaà-nò?

⁸ Jè Pedro nga ndaà tíjiin inima-la jè Inima Tsjeè-la Nainá kitsò:

—Jñò nga xitaxá ítjòn 'mì-nò kò xitá jchínga-la naxandá Israel: ⁹ Jñò, ¿mé-ne mejèn-nò nga jchaa kjondaà xi kòmat'in xitá jè nga kòmandaà-ne nga jye ma fi-ne? ¹⁰ Jñò nga nguixkòon, kénjmi-nòjen, tíkoa kàtji'nchré yije ngats'ii xitá naxandá Israel. Xitá jè, it'aà ts'eé Jesucristo xi Nazaret ts'e kjòndaà-ne. Tije-ne xi kinik'eèn nga tsakat'aà krò, tanga Nainá kiskijaáya-la. ¹¹ Jñò, k'oaá ngaya-la koni chijnechrjó xi bndaà ni'ya. Kinachrjekàngui-nò Jesús koni jngod ndajo xi nimé chji-la. Tanga i'ndeí jè tíjna ítjòn koni ndajo chrjangui-la chrjó ni'ya. ¹² Tà jngod ma xitá xi ma-la ochrjekàjiin-ná kjo'in, tà jè Jesucristo. Mi tí yá xitá tjín-ne í it'aà nangui xi Nainá kiskikasén nga koma kochrjekàjiin-ná kjo'in.

¹³ Jñà xitaxá, k'e nga kijtsee nga 'ñó chja Pedro kò Juan nga mikii tsakjón, tíkoa kijtsee nga taxki ndí xitá-né nga mitsà 'ñó ma-la xojon, tà kjòxkón-la; k'eé kjòchíya-la nga jñà xitá xi tsajmeiiko Jesús. ¹⁴ Tíkoa

kijtsee nga ya síjna jè xitá xi jye kjòndaà-ne, k'oaá s'in komà-ne nga mì tí kó kitsò-la. ¹⁵ K'eé tsachrje jngod tjò ni'ya osen, ikjoàn tsajoóya-ne. ¹⁶ Kitsò-la xikjín:

—¿Mé xi sikoáá xitá koi? Ngats'ii xitá naxandá Jerusalén, jyeé tíjiin-la kjòxkón xi kis'iin, mikii koma k'í'maá. ¹⁷ Kinchaxkón-laá nga ni tí jngod xitá kòhóko-ne xi it'aà ts'e Jesús, mé-ne nga mì tí kiì kòbísòn-ne kjoa koi.

¹⁸ K'eé kiichja i'ngod k'a-la Pedro kò Juan; kitsjaà-la okixi nga jngod k'a mì tí kiì tíj'nde-la nga kichja-isa-la, tíkoa kòkóya-isa-la xitá it'aà ts'e Jesús. ¹⁹ Jè Pedro kò Juan kiichja, kitsò-la:

—Jñò, ndaà jchósòn-la, ñá-laá xi kixi tjín nga nguixkòn Nainá. ¿Yá-né xi sikitason-lajen? ¿A jñò-nò xi xitá 'mì-nò? ¿A xi jè sobá Nainá? ²⁰ Mikii koma jyò kitsajna-jen it'aà ts'e kjoa xi ki'ya-jen kò xi kina'ya-jen.

²¹ Jñà xitaxá mikii kjòtsji-la kós'in síkò nga tsjá-la kjo'in, tà chincháxkón-la, ikjoàn kiskitsajnandeí-ne, koi kjoa-la nga jñà ngats'ii xitá naxandá, 'ñó jeya kiskijna Nainá it'aà ts'e kjòxkón xi komà. ²² Koií-né nga jè xitá xi jye kjòndaà-ne, tsatoó ichán nó tjín-la k'e nga k'oa's'in komàt'in kjòxkón jè.

Kó s'in kisjét'aà-la Nainá jñà xitá xi mokjeiin-la it'aà ts'e Cristo

²³ K'e nga jye tsibitsajnandeí-ne Pedro kò Juan, kii-ne ñanda títsajna xitá xikjín; tsibénjmi yije-la kó kitsò-la jñà nò'miì ítjòn kò jñà xitá jchínga. ²⁴ Jñà xitá xikjín, k'e nga jye kiì'nchré koni s'in kis'enojmi-la, ngats'ii, tsibits'ia nga tà jngod jta kiichjat'aà-la Nainá, kitsò:

—Ji Na'èn xi jì tjín-lè kindá ngats'ii xi tjín, nga jì tsibindii ngajmiì, nangui kò ndáchikon, ngats'ii tsojmi xi tjín isò'nde.

²⁵ Nga kò Inima Tsjeè-lè kinikjiin tso'ba ch'i'nda-lè David xi xitá jchínga kjiiin-najen nga k'oa kisi:

¿Mé-ne nga mats'en-ne xitá isò'nde? Kò jñà xitá naxandá, ¿mé-ne kjoa ts'en joóya-ne xi kondra ts'e Nainá?

²⁶ Kjòxkóya xitaxá ítjòn xi tjín isò'nde; kisijngod yijo-la jñà xitá xi tjín-la kjotíxoma nga kondra kii-la Nainá kò Cristo, [xitá xi kó kiskikasén-ne Nainá].

²⁷ Kixij kjoa, jè Herodes kò Poncio Pilato, kò xi taxki xitá xi mitsà xitá judío,

ko ngats'iì xit̃a naxandá Israel, kisìjn-goò yijo-la ì naxandá jè, nga kondra kii-la Ki'ndí-lè Jesús xi xit̃a tsjeè xi nga-ji xó ji kichjaajiiin-ne nga kinikasín nga jè xi Cristo. ²⁸ Jñà xit̃a koi, k'oaá s'ín kis'iin yije koni s'ín t̃jindaà-lè nga t̃isa t̃ats'en-la kjoa nga k'oas'ín koma. ²⁹ Na'èn, i'ndeì, chítsején-la xit̃a koi nga mejèn-la beètoòn-najen; tichját'aà-nájén nga mikii kiskón-jen nga ma kinókjoaya-jen 'én-lè xi chi'nda-lè 'mì-nájén. ³⁰ Takof nga'ño xi t̃jía ndseji nga kátandaà-ne xit̃a xi xk'én; it'aà ts'e Chi'nda Tsjeè-lè Jesús, t'iin kjoxkón xi okó kjoajeya-la Nainá.

³¹ K'e nga jye kiichjat'aà-la Nainá, ts'a ch'ón ya i'nde ñánda t̃itsajna. Ngats'iì xit̃a xi ya t̃itsajna kis'ejiin inima-la Inima Tsjeè-la Nainá; mì t̃i kii kitsakjòn-ne nga kiichjaya 'én-la Nainá.

Kó kis'iin jñà xit̃a-la Cristo nga nijngoò xi kisichijàt'aà-la tsojmi xi mochjeén-la

³² Ngats'iì xit̃a xi jye kòkjeiín-la, ngásòn ngáya t̃jín inima-la ko kjohitsjeèn-la; ngats'iì tsojmi xi t̃jín-la nga jngoò ìjngoò, ts'e yije-né kóhotjín. Nijngoò xi kitsò: "Tsojmi xi t̃jín-na, tà ts'an, t̃ajngoò-ná."

³³ Jñà xit̃a xi tsibíxáya-la Jesús 'ño tse nga'ño kis'e-la nga isa ndaà tsibénojmi nga jye jaáya-la Na'èn-ná Jesucristo it'aà ts'e kjoabiyaà. Ngats'iì jñà xit̃a koi, Nainá 'ño ndaà kisichikon-t'ín. ³⁴ K'oaá s'ín komà-ne nga nijngoò xit̃a kisichijàt'aà-la tsojmi xi mochjeén-la. Jñà xit̃a xíkjin xi t̃jín-la nangui ko jñà xi t̃jín-la ni'ya, ot̃jina. Ijjoàn f'iiko yije ton-la tsojmi xi ot̃jina.

³⁵ Síngatsja jñà xit̃a xi tsibíxáya-la Jesús; ijjoàn sika'bí-la xíkjin nga jngoò ìjngoò mé xi chiját'aà-la. ³⁶ Ya t̃ijnajiiin jngoò xit̃a levita xi José 'mì. Yaá i'nde-la naxandá Chipre. Jñà xit̃a xi tsibíxáya-la Jesús, tsibít'aàsòn 'ín-la; Bernabé kitsò-la. ('In jè, tsòyaá-ne: xit̃a xi síjehikon-ná.) ³⁷ Xit̃a jè, kina jngòò 'nde-la nangui; tsatjina; j'iiko ton-la; kisíngatsja jñà xit̃a xi tsibíxáya-la Jesús.

5

Jé xi tsohótsji Ananías ko Safira

¹ Tanga ìjngoò xit̃a x'ín xi 'mì Ananías ko chjoón-la Safira, t̃ikoa tsatjina jngòò 'nde nangui-la. ² Xit̃a jè tsajoóya-ne ko chjoón-la, tsibí'ma chiba ton chjì-la nangui.

Tà chiba j'iiko nga kisíngatsja jñà xit̃a xi tsibíxáya-la Jesús. ³ Jè Pedro kitsò:

—Jì Ananías, ¿mé-ne kòbì'nde-ne nga xit̃a neí kòfahas'en-jiiin inima-lè nga mejèn-lè kachonachan-la Inima Tsjeè-la Nainá nga kòbì'ma chiba ton chjì-la nangui? ⁴ ¿A mitsà tsiji nangui? K'e nga jye kòhotijni, ¿a mitsà tsiji ton? ¿Mé-ne k'oas'ín kànikitsjeèn-ne ijiiin inima-lè? Mìtsà taxki xit̃a mejèn-lè kachonachan-la, jè sobà Nainá.

⁵ Jè Ananías, k'e nga kii'nchré 'én koi, kiskaajndoòt'aà nangui, k'en. Ngats'iì xit̃a xi kis'ejiin-la kjoa xi komà, ndaà jchán kitsakjòn. ⁶ K'ée j'iì 'nga ixti x'ín xi kisikájté nikje yijo-la Ananías; tsachrje ni'ya, nga kii kíhijiiin.

⁷ Tjín-la tsà jàn hora nga j'iì Safira chjoón-la Ananías; mikii t̃jjiin-la mé kjoa xi komà. ⁸ Pedro kiskònangui-la kitsò-la:

—¿A k'oaá t̃jín kòhotijna-nò nangui-nò koni t̃jín bixón?

Jè chjoón kitsò:

—Jon, k'oaá t̃jín kòhotijna-najén.

⁹ Jè Pedro kitsò-la:

—¿Mé-ne k'oas'ín kàchibàya-nò? ¿A k'oaá s'ín kànikitsjeèn nga ma chónachan-là jè Inima Tsjeè-la Nainá? Chítsején-la jñà ixti xi nchajto xotjoa ni'ya. Jñà kòfi kíhijiiin x'ín-lè; t̃ikoaá ngaji, jñà kjiiko-lè.

¹⁰ Chjoón jè, nitòón kiskaajndoòt'aà nangui ya ñánda síjna Pedro; k'en. K'e nga jahas'en ni'ya jñà ixti x'ín, kijtseè nga jye k'en; tsachrje ni'ya; kii kíhijiiin-t'aà-la x'ín-la. ¹¹ Ngats'iì xit̃a naxandá-la Cristo ko ngats'iì xit̃a xi kii'nchré kjoa koi, ndaà jchán kitsakjòn.

Kjoxkón ndaà xi kis'iin jñà xit̃a xi tsibíxáya-la Jesús

¹² Jñà xit̃a xi tsibíxáya-la Jesús, kjin kjoxkón xi okó kjoajeya-la Nainá kis'iin nga nguixkon xit̃a naxandá. Ngats'iì xit̃a-la Cristo, yaá bixoña kji't'aà ya ingo it̃jòn ya nguitjoa-la xi 'mì Salomón. ¹³ Jñà xit̃a xi mikii mokjeiín-la it'aà ts'e Cristo, nijngoò kjò'ñónikon nga ya kiit'aà-la jñà xit̃a-la Cristo. Tanga jñà xit̃a naxandá, 'ño ndaà kijtseèxkón jñà xit̃a-la Cristo. ¹⁴ Tanga jñà xit̃a xi kòkjeiín-la it'aà ts'e Cristo, íchjín íchjá, isaá 'ño kòkjìn-ya-isa. ¹⁵ Jñà xit̃a

tsachrje xita xi xk'én ya iya ndiyá; kisikáy-ijòsòn nàchan kò nijñaà mé-ne k'e nga kjoa Pedro, nas'ín tà jè 'nguién-la skat'aà i'nga-la jña xita xk'én. ¹⁶ Tikoá kjìn xita j'iì ya Jerusalén xi inchròbà-ne naxandá xi kjijjòt'aà chraña-la; j'iiko xita xi xk'én kò jña xi inijma ch'o-la neij nchibeetòòn; ngats'iì xita koi kjòndaà yijeé-ne.

Kjo'in xi tsatojiin Pedro kò Juan

¹⁷ Jè nò'miù ítjòn kò ngats'iì xita xi ya báhijtakò, jña xi ya chja-ne it'aà ts'e xita saduceo, kjòchjinikeé jña xita xi tsibíxáya-la Jesús. ¹⁸ Kitsobá'nò; kiiko; kiskinìs'en ndayá xi ts'e naxandá. ¹⁹ Tanga k'e nga jye kòjño, jngòò àkjale-la Nainá ijchò kix'a-la xotjoa ndayá. Tsachrje xita koi; kitsò-la:

²⁰ —Tanguiò, tñchajtoò xotjoa ingò ítjòn. Tènojmi yije-là xita naxandá kós'in kitsaj-nakon xita it'aà ts'e Cristo.

²¹ K'e nga kù'nchré 'én koi, nga komà nchijòn, tajñòyáà kii ya ingò ítjòn, ikjoàn tsibít's'ia nga tsakóya-la xita.

Tik'e-ne chixoña jè nò'miù ítjòn, ngats'iì xita-la xi ya títsajnakò. Kiichja-la ngats'iì xitaxá kò xita jchínga ts'e naxandá Israel; ikjoàn kiskinikjaá jña xita-la Cristo xi títsajna'ya ndayá. ²² Tanga k'e nga ijchò jña policia, mikii kisakò-la jña xita xi títsajna'ya ndayá; tà k'oaá s'in inchròbà-ne; kitsjaá okixi nga mi tí yá tjín-ne. ²³ Kitsò:

—K'e nga kòbjijchò-jen, ndaà tíchjoáto xotjoa-la ndayá. Jña xita soldado xi síkinda, yaá nchajto xotjoa, tanga k'e nga kòbit-jaas'en-jen mi tí yá xita tjín-ne iya ndayá.

²⁴ K'e nga kù'nchré 'én koi, jè nò'miù ítjòn kò nò'miù xi i'nga kò jè xita skò-la policia xi síkinda ingò ítjòn, tà k'oaá komà-la nga mikii machiya-la kós'in koma nga kjoehet'aà kjoa koi. ²⁵ Tik'eé-ne j'iì jngòò xita xi j'iì kénojmi, kitsò:

—Jña xita xi kichinìs'en ndayá ngojña, yaá títsajna ingò ítjòn nga nchihokóya-la xita naxandá.

²⁶ K'eé kii jè xita skò-la policia xi síkinda ingò, kjihijtakò jña policia xi i'nga nga kiikjaá Pedro kò Juan. Tà kjòndaà inchròbàkò. Jña tsakjón-la xita naxandá tsà ndajo koi'nè nga siik'en. ²⁷ K'e nga j'iiko, chinchá osen nànda nchijóya-ne. Jè nò'miù ítjòn kitsò-la:

²⁸ —¿A mìtsà k'oa's'in ki'mi-nòjen nga jngòò k'a mi tí k'oaá tsò-ne 'én xi kòkóya

it'aà ts'e Jesús? I'ndeì, kòhokji Jerusalén, jyeé titsachinìsòn yije kjotixoma-nò; tikoá mejèn-nò ngajen chinì'nè-nájen nga k'én xita xi 'mì Jesús.

²⁹ Jè Pedro kò xita xi i'nga xi taña tsibíxáya-la Cristo kitsò:

—Ìsaá 'nó mochjeén nga jè Nainá siki-tasòn-lajen mi k'oaá-ne koni xi taxki xita.

³⁰ Jè xi Nainá tsò-la xita jchínga-ná kisik-jaáya-la Jesús it'aà ts'e kjoabiyaá, tíjè-ne Jesús xi jñò kinik'eèn nga tsakat'aà krò.

³¹ Nainá, 'nó jeya kisikíjnat'aà chrja kixi-la. Xitaxá ítjòn kisikíjna. Tikoá jè kisikíjna nga jè kochrjekàjiin-ná kjo'in. K'oaá s'in kis'iin Nainá, mé-ne nga jña xi naxandá Israel 'mì-ná sikájnoaá jé-ná; mi tí jé kinchátsji-ná nga siijchàat'aà-ná Nainá jé xi tjín-ná. ³² K'oaá s'in bènójmi-nòjen kjoa koi xi xkoòn ki'ya-najen. Tikoá bènójmi kixi-né jè Inijma Tsjeè-la Nainá xi jye kitjó-la jña xita xi síkitasòn-la Nainá.

³³ K'e nga kù'nchré 'én koi, 'nó jchán kòjti-la; skanda mejèn-la siik'en. ³⁴ Ya tj-najiiin jngòò xita fariseo xi tikoá xá tjín-la xi 'mì Gamaliel, jè xi okóya kjotixoma. Ngats'iì jña xita naxandá 'nó ndaà beèxkón xita jè. K'eé tsasijna-kixi-jiin-la ngats'iì jña xita xi tjín-la xá; kitsjaá okixi nga kàtitjo jngòò tjò ni'ya jña xita xi tsibíxáya-la Jesús. ³⁵ Jè Gamaliel kitsò-la xitaxá xikjìn:

—Jñò ngats'ioò xi xita xinguiá Israel 'mì-ná, ndaà tikítsjeèn mé kjoa xi siiko jña xita koi. ³⁶ Tikítsjeèn jña nachrjein xi jye tsato, tsibijnaá jngòò xita xi ki'mi Teudas. K'oaá kitsò nga xita ítjòn-né. Komà-la tsà ñijòn sìndò xita xi kiit'aà-la. Tanga k'e nga kisik'en xita, ngats'iì xita xi kiit'aà-la, kitsjohoba-né. Tà yaá jyehet'aà kjoa. ³⁷ K'e nga komà iskan, jè nachrjein nga kòxkeya xita, tsatsejèn jngòò xita xi 'mì Judas xi xita Galilea. Tikoá kjìn xita naxandá kiit'aà-la. Tanga k'e nga kinik'en xita jè, tikoá ngats'iì xita xi ya kiit'aà-la, kitsjohoba yije-né. ³⁸ I'ndeì k'oaá ma-ne koxan-nò, tà tikjehet'aà kjoa. Tjiin'nde-là xita koi nga kàtji-ne. Tsà tà xá ts'e xitaa xi nchis'in kjoehet'aà-né. ³⁹ Tanga tsà xá ts'e Nainá-né xi nchis'in, mikii kichikjoa-nò nga jñò kixkàn-kò; tikindaa yijo-nò tsà koi nachrjein-la, tsà xá-la Nainá titsabixkàn-kò.

⁴⁰ Ngats'iì xita xi títstajna junta, kòk-jein-la koni s'in kitsò Gamaliel. K'ée kiichja ijngòò k'a-la jña xita xi tsibixáya-la Jesús. Ikjoàn tsajá-la. 'Nó tsibínè-la nga mi tì k'oa s'in kichjaya-ne it'aà ts'e Jesús. Ikjoàn kisikítsajnadej-ne. ⁴¹ Jña xita xi tsibixáya-la Jesús, 'nó tsja tjin-la k'e nga itjo-ne ni'ya nga jè Nainá kitsjaà'nde nga kitjoé-la kjondaà nga kisikjein kjo'in xi kjoa ts'e Jesús. ⁴² Jña xita koi, mikii jyò tsi-bitsajna. Nachrjein inchiòn tsakóya tikoá kiichjaya 'én ndaà-la Nainá ya ingo itjòn kò xi k'ejí ni'ya nga jè Jesús xi Cristo [jè xi xó kisikasén-ne Nainá].

6

K'e nga itòò xita kitjaajin xi kisichjat'aà

¹ Jña nachrjein koi, k'e nga jye 'nó tí-makjin-ya xita xi kota'yat'aà-la Cristo, jña xita xi chja 'én griego tsibits'ia nga tsoho-jét'in jña xita xi chja 'én hebreo, nga jña íchjín ka'an xi ts'e xita griego mi ngàsòn tí'bù-la tsojmì xi kine koni jña íchjín ka'an xi ts'e xita hebreo. ² Jña xita xi tejò ma-ne xi tsibixáya-la Jesús, tsibixkóya ngats'iì xita xi kota'yat'aà-la Cristo, kitsò:

—Mi-la kii ndaà tjin nga sikijna-jen xá-la Nainá nga mi tì kii kinókjoaya-najen 'én-la Nainá, nga ngui ta koi xá s'en-jen nga xita ima sikjèn-jen. ³ 'Ndsè, chjaájnoò itòò xita x'in xi 'yaà nga ndaà nchisfchá yijo-la, tikoá ndaà tjiin inima-la Inima Tsjeè-la Nainá, xita xi ndaà kjohitsjeèn tjin-la mé-ne jña kongatsja xá koi. ⁴ Ngajen, kjit'aà nachrjein kinókjoat'aà-lajen Nainá; tikoá kókóya-jen 'én-la Nainá.

⁵ Jña 'én koi, ndaà kisaseèn yije-la ngats'iì xita. K'ée jaajin Esteban, jngòò xita x'in xi ndaà mokjein-la it'aà ts'e Nainá, tikoá ndaà tjiin inima-la jè Inima Tsjeè-la Nainá. Tikoá kitjaajin Felipe, Prócoro, Nicanor, Timón, Parmenas, Nicolás, jngòò xita Antioquia xi jahatjya-la nga xita judío komà. ⁶ Jña xita xi itòò ma-ne chinchá osen nga nguixkòon xita xi tsibixáya-la Jesús. Kò jña xita xi tsibixáya-la Jesús kiichjatjì it'aà ts'e Nainá, ikjoàn tsohòson-la tsja nga kjòngat-sja xá.

⁷ Isáá 'nó tsabisòn-isa 'én-la Nainá. Ya naxandá Jerusalén saá 'nó saá 'nó makjin-ya xita xi kota'yat'aà-la Cristo.

Skanda jña no'miì, tikoáá jyeé kjin ma-ne xi mokjein-la it'aà ts'e Cristo.

K'e nga kindobà'nó Esteban

⁸ Jè Esteban, 'nó ndaà kis'e-la nga 'nó kò kjondaà xi it'aà ts'e Nainá. K'oaá komà-ne nga kjin kjoekón xi okò kjoajeya-la Nainá kis'in ya ijin naxandá. ⁹ Tjin i'nga xita xi ya chja-ne ni'ya ingo sinagoga nanda maxxóya xita judío xi jye títstajnadej-ne, kò xita Cirene, xita Alejandria, xita Cilicia kò xi ján i'nde-la Asia; tsibits'ia nga tsakátikjóò kò Esteban. ¹⁰ Tanga xita koi, mikii kisikijne, nga jè Esteban, kò kjohitsjeèn-la Inima Tsjeè-la Nainá kiichja. ¹¹ K'ée tsohòtsji xita xi tsibichjí-la nga kitsjaat'in 'én ndiso; kitsò:

—Kina'ya-lajen Esteban nga chjajno-la Moisés kò Nainá.

¹² K'oaá s'in komà-ne nga kòtji-la jña xita naxandá kò xita jchínga kò xita xi okóya kjotixoma-la Nainá xi kiskii Moisés. Kit-sobà'nó Esteban, kiiko nanda títstajna xitaxá itjòn xi joóya-ne kjotixoma. ¹³ Ijchòkò xita ndiso xi kitsjaat'in 'én, kitsò:

—Xita jè, mikii jyò bijna, kjit'aà nachrjein chjajno-la jè Ingo Tsjeè-la Nainá kò kjotixoma xi kiskii Moisés. ¹⁴ Jyeé kina'ya-lajen nga tsò nga jè Jesús xi Nazaret ts'e, sikixòña Ingo-la Nainá tikoá sikijatjya-la kjotixoma xi 'né koni s'in tsakóya-ná Moisés.

¹⁵ Ngats'iì xitaxá xi ya títstajna, k'e nga kiskòò'an Esteban, k'oaá s'in kijtsee isén-la koni kji isén-la àkjale.

7

'Én xi kiichja Esteban nga tsasikò yijo-la

¹ Jè xita skò-la no'miì kiskònangui-la Esteban kitsò-la:

—¿A kixij kjoa nga k'oa tjin jé xi ónè-lè xita?

² Jè Esteban kitsò:

—'Ndsè, kò xi xita jchínga 'mì-nò, tina'ya-ná: Jè Nainá, xi 'nó jeya tjna, yaá ijchòkon nanda tjna xita jchínga-ná Abraham k'e nga tákò ya tjna Mesopotamia, k'e nga tikj'eè bijchó kijna ján naxandá Harán. Kò jè Abraham kijtsee tsejèn-né kó kji Nainá. ³ K'ée kiichja Nainá, kitsò-la: “Titjoiin nangui-lè; tikítsajnei xita xingui; t'in kijni ya nangui nanda 'an kokoò-lè.”

⁴ Jè Abraham, itjokajin nangui-la xita

Caldea; ján kiì kífna nangui Harán. K'e nga k'en nã'èn-la, Nainá j'iiko i i'nde jè ñánda titsajnaá i'nde. ⁵ Nainá, ñimé i'nde kitsjaá kjotjò-la; ni tsà tà itsé ñánda kosijnasòn jngòò ndsoko. Tanga k'oaá s'in kitsjaá-la tso'ba nga kitsò-la nga ts'eé koma kò ts'eé xita tje-la ñita mé nachrjein-ne. Nachrjein koi, kj'eé ixtíí tjín-la jè Abraham. ⁶ Nainá k'oaá s'in kitsò-isa-la: “Jñà tje-lè, xita chi'ndaá koma; ñijòn sìndò nó xìn naxandá sijnchá yijo-la nga sijnjeiín kjo'in.” ⁷ Nainá kitsò: “Áán tsjaá-la kjo'in jè naxandá ñánda chi'nda kitsajna; k'e nga koma iskan, kitjokajjìn-né nangui jè. Kjínchrobá ijngòò k'a-ne ijndé, kò í i'nde jè, skoexkón-na.” ⁸ Nainá jngòò kjoa tsibindaajjìn-kò Abraham nga sit'aà chiba-la yijo-la ñita mé kjoa ts'e circuncisión. Abraham, kis'e jngòò-la ki'ndí xi Isaac ki'mi; k'e nga ijchò jìn nachrjein nga kits'in, tsibít'aà chiba-la. Isaac kis'e-la ki'ndí xi 'mì Jacob; k'oaá tis'in kisiko. Jacob, kis'e-la ixti xi tejò ma-ne tje-la xita jhínga-la naxandá Israel. K'oaá tis'in tsibít'aà chiba-la.

⁹ Jñà ixti-la Jacob, xi xita jhínga-ná, kjòxítakòn-keé jè 'ndse xi 'mì José; ikjoàn tsatjina nga kiiko xita xi tsatse ján nangui Egipto. Tanga Nainá kisikinda José. ¹⁰ Nainá kisichját'aà-la ñita mé kjoa xi kis'e-la José. Kitsjaá-la kjohítsjeèn, kitsjaá-la kjondaá nguixkon faraón xi xitaxá ítjòn tjina ján naxandá Egipto. Jè Faraón kisikijna José nga jè tsatixoma-la naxandá Egipto, tikoá jè tsatixoma ni'ya-la faraón.

¹¹ Jñà nachrjein koi j'iì kjinchrá kóhokji nangui Egipto kò i'nde Canaán; tseé kjo'in kis'e-la xita; jñà xita jhínga-ná tsjìn tsojmi xi kine. ¹² K'e nga kiì'nchré Jacob nga tjín tsojmi xi ma chine ján Egipto kisikasén nga kiikjaá ítjòn tsojmi ixti-la jñà xi xita jhínga-ná. ¹³ Xi komà jò k'a nga kiikjaá tsojmi, José tsakó-la yijo-la xikjín nga 'ndse ma-ne. Faraón k'oaá s'in komà-ne kijtseèkon, ñánda nchrobát'aà-ne tje-la José. ¹⁴ José kiskinikjaá Jacob xi na'èn-la ma nga kjitjìngui-la ján Egipto. Ngats'iì xita xikjín, ján kaàn kò chrj'oòn ma-ne. ¹⁵ K'oaá s'in komà-ne nga kiì Jacob ján Egipto; yaá k'en; tikoá yaá k'en ngats'iì ixti-la jñà xi xita jhínga-ná. ¹⁶ Xi komà iskan, kiiko nindaà-la Jacob kò ts'e ti-la nga kiì kíhijìn jngòò

ngajo itsjó ján Siquem; i'nde ñánda tsatse Abraham xi tsatjina ixti-la Hamor.

¹⁷ K'e nga jye kjòchraña nachrjein nga kitasòn 'én koni s'in kitsjaá tso'ba Nainá koni s'in tsaajoókjòò Abraham, jè naxandá Israel, 'nó kòkjìn-ya jñà xita-la ján Egipto. ¹⁸ Ijchò nachrjein nga ijngòò xita kisakò xi xita sko-la tsibijna ján Egipto; tanga xita jè, mikìì beèxkon José. ¹⁹ Xitaxá ítjòn jè, tsibíts'ia nga kiskoodànachan-la xita jhínga-ná nga kijtseètoòn; kis'iin-la kjo'no nga kitsjeiín takòn ngats'iì ndí ixti-la mé-ne nga kàtiyaá yije-ne nga kàtachija tje-ne. ²⁰ Tijnà-ne nachrjein koi, kits'in Moisés. Ki'ndí jè, 'nó ndaà kji isén-la. Ján sá kisikijna'ma ni'ya-la xita jhínga-la. ²¹ K'e nga ijchò sikijna ijìn nandá, jè tsòti-la faraón kiskoéjtò, kisijnchá koni tsà ki'ndí ts'e. ²² Jè Moisés kiskòdta'ya ngats'iì kjoachjine xi tjín Egipto. 'Nó ndaà kjohítsjeèn xi kis'e-la, ndaà kiichja tikoá ndaà kis'in.

²³ Moisés, k'e nga jye tjín-la ichán nó k'oaá s'in tsi'beé-la ikon nga mejèn kiikon xita naxandá Israel xikjín. ²⁴ Moisés, k'e nga kijtseè nga ch'o tìniko jngòò xita Israel xikjín, tsasiko nga kisik'en xita Egipto mé-ne nga kòjndá-ne. ²⁵ Moisés, k'oaá s'in tísikitsjeèn, maá-la tsà tímachiyaá-la jñà xita Israel xikjín nga jè Moisés sijnjeiín Nainá nga sijnkitsajnaandéi; tanga jñà xita Israel mikìì kjòchiya-la. ²⁶ K'e nga komà inchi-jòn, Moisés kijtseè jò xita Israel xi nchikjaán-kjòò, mejèn-la kotekjáya-la, kitsò-la: “Jñò xi 'ndse chiba, ¿mé-ne bixkàn-kò-nò xinguiqò?” ²⁷ Jè xita xi tikjaán-kò xikjín, k'eé kiì jahitjen Moisés, kitsò-la: “¿Yá xi xitaxá kàsikijna-lè kò xi ixkàlè kàtsò-lè xi ít'aà tsajen?” ²⁸ ¿A tikoá mejèn-lè nga sik'en-ná koni s'in kinik'in ngojña jè xita Egipto?” ²⁹ Moisés, k'e nga kiì'nchré 'én koi, tsanga-né; ján kiì kífna i'nde ñánda 'mì Madián. K'oaá s'in tsibijna koni jngòò xita xi kjìlìn i'nde-la; jò ixti kis'e-la.

³⁰ K'e nga jye ijchò ichán nó nga tjina Madián, Moisés, tsatsejèn jngòò-la àkjale-la Nainá xi ya sijnajjìn ni'ín ñánda títi jngòò yá na'yá ya chrañát'aà-la nindoò Sináí, ya i'nde ít'aà xin ñánda nangui kixi choòn. ³¹ Moisés, k'e nga t'fokotsejèn-la jè yá na'yá xi títi, tà kjòxkón-la koni s'in tíma; k'e nga isa chrañát'aà kiì kasijna nga isa ndaà skoe,

ki' nchrè jta-la Nainá nga kiichja-la, kitsò:
³² “An-ná xi Nainá tsò-na xita jhínga-lè,
 Nainá tsò-na Abraham, ko Isaac, ko Ja-
 cob.” Tanga jè Moisés tà tsatsé-né nga 'nó
 kitsakjòn, mikii kitsò-ikon nga kiskootse-
 jèn-la. ³³ Jè Nainá kitsò-la Moisés: “Ch-
 jaàxin xojtè xi titsjayi; jè i'nde nánnda tisj-
 nasoin, i'nde tsjeè-né. ³⁴ Ndaà tibe kjo'in xi
 nchisíkejín xita-na xi títajna Egipto. Jyee
 ki'nchrè-la nga nchihojé't'aà-na; koií xá
 kóbítjojen-na nga siikítsajnanidiaá. Koií xá
 tíchja-lè, nchrobof, ján siikasén-lè Egipto.”

³⁵ Jñà xita Israel nas'ín tsachrjekàngui
 Moisés k'e nga kitsò-la: “¿Yá xi xitaxá
 kàsíkijna-lè ko xi ixkàlè kàtsò-lè?”, tanga
 jè sobá Nainá kisikasén ján naxandá Egipto
 koni jngod xitaxá ítjòn xi kisikítsajnandeíj
 xita Israel. Nainá kisikjeén jè àkjalè xi
 tsatsejèn-jiin yá na'yá xi títi. ³⁶ Jé Moisés
 xi tsachrjekàjiin xita Israel ján naxandá
 Egipto. Nainá kisikjeén Moisés nga 'nó
 kjin kjoxkón kis'in kóhokji Egipto, ko ya
 Ndáchikon Iní, kóhokji nánnda nangui kixi
 choòn nga ichán nó chinchimaya ndiyá.
³⁷ Tjè-ne Moisés xi kitsò-la jñà xita Israel:
 “Nainá kochrjekàjiin jngod xi tí xita xin-
 guioo-nò, jè xi kichja ngajo-la Nainá koni
 'an.” ³⁸ Tjikoáà tjè-ne Moisés xi tsibijnako
 xita naxandá Israel ya nánnda nangui kixi
 choòn, jè xi tsohóko àkjalè ya nindoò Sinaí,
 jè xi tsajmeiiko xita jhínga-ná nga kisika-
 toya-la 'én xi kitsjaà-la àkjalè; tjikoáà tjè-ne
 xi kitjoé-la 'én-la Nainá xi síkijnakon-ná
 mé-ne komá kisikatoya-ná jñà 'én.

³⁹ Tanga jñà xita jhínga-ná, tsachrjen-
 guí 'én xi kitsjaà Moisés, mikii kisikitason.
 K'oaá s'in kisikítsjeén jiin inima-la, mejèn
 kií l'jngod k'a-ne ján Egipto. ⁴⁰ Kitsò-la jè
 Aarón: “Tindaà i'nga-ná nainá xi kjiiko-ná.
 Jè Moisés xi tsachrjekàjiin-ná ján nangui
 Egipto, mikii 'yaá mé xi komà-la.” ⁴¹ K'ée
 tsibíndaà jngod xkósòn xi nainá kitsò-la xi
 isén-la nchraja ki'ndí kji; kisik'en cho kjojtò
 xi kitsjaà-la jè nchraja nga kijtseèxkón,
 ikjoàn tsibíjna jngod-la s'eí xi it'aà ts'e
 xkósòn xi tjñà tsibíndaà-ne. ⁴² Koií kjoa-la
 tsasit'aàxin Nainá it'aà ts'e xita Israel. Kits-
 jaà'nde-la nga kijtseèxkón yije ni'ño xi tjín
 ngajmií. K'oaá s'in tíchja jè xojon xi kiskii
 jñà xita xi kiichja ngajo-la Nainá nga tsò:

Jñò xi xita naxandá Israel tsajòn,

k'e nga ichán nó tsitjaayaá ndiyá ya nánnda
 nangui kixi choòn,

ko kinik'eèn cho nga mejèn-nò kits'ii
 kjojtò-ná,

mítsà 'an kiyaxkón-ná.

⁴³ Majín, ta saá kichijeèn ni'ya nikje-la
 Moloc,

ko ni'ño ts'e Renfán xi nainá 'mì-là;

jñà isén xi tjñò tsibíndaà-nò nga kiyaxkón.

Koií kjoa-la nga kochrjekàjiin-nò i'nde
 tsajòn.

Ján siikasén-nò nánnda nga isa kjiin-la Ba-
 bilonia.

⁴⁴ Yá nánnda nangui kixi choòn, jñà xi-
 ta jhínga-ná kis'e-la Ni'ya Tsjeè xi nikje
 nánnda kjijiyòya kjojtòxoma-la Nainá. K'oaá
 s'in kisindaà koni s'in tsatíxoma-la Nainá jè
 Moisés k'e nga kitsò-la nga kátindaà jngod
 ni'ya koni kji isén-la ni'ya xi jye jè tsakó-la.

⁴⁵ Ni'ya tsjeè jè xi nikje, jñà xita jhínga-ná
 kjòngatsja; jñà xita Israel xi tjiko Josué,
 j'íiko ni'ya jè, k'e nga jahas'en nangui jindé
 nánnda Nainá kitsjaà-la ko tsachrjekàjiin
 nangui-la jñà xita naxandá xi k'ejí. Ni'ya
 jè, yaá kisijna skanda nachrjein ts'e xi-
 taxá ítjòn xi David ki'mì. ⁴⁶ Nainá, 'nó
 ndaà kisaseèn takòn David. Ko jè David
 mejèn-la koiindaà jngod-la ni'ya nánnda jeya
 kíjna Nainá xi beèxkón jñà xita tje-la Jacob.
⁴⁷ Tanga jè xitaxá ítjòn xi ki'mì Salomón, jè
 xi tsibíndaà jngod-la ni'ya Nainá. ⁴⁸ Nainá
 xi 'nó 'nga tíjna, mítsà ya tíjnaya ni'ya xi
 xita bínnda. Jè xita xi kiichja ngajo-la Nainá
 kitsò:

⁴⁹ Jè ngajmií, jè íxile-na nánnda otíxoma;

jè isò'nde, k'oaá ngaya-la koni jngod iskon
 nánnda nchasòn ndsokoaà.

¿A komaá-nò nga kíndaà jngod-ná ni'ya
 nánnda siikjáva? tsò Na'én-ná.

⁵⁰ ¿A mítsà 'an sobá xi tsibíndaà yije tsojmi
 koi?

⁵¹ Jè Esteban kitsò-isa-la:

—Jñò, kji't'aà nachrjein, 'nó tájaajiin tjín
 inima-nò, ko mikii ndaà na'yá koni s'in jñà
 xi mítsà xita-la Nainá. Kji't'aà nachrjein
 kondra onguí-la Inima Tsjeè-la Nainá koni
 kis'iin jñà xita jhínga-nò. ⁵² Nijngod xita xi
 kiichja ngajo-la Nainá xi mi kondra ki-la;
 kisik'en jñà xita xi j'ii kénjomí it'aà ts'e
 jè xita kixi xi tjímè-la nga kjoíí. I'ndeí,
 nga jye j'ii jè xita kixi, yaá kiningsatsja jñà
 xitaxá nga kisik'en. ⁵³ Jñò, nas'ín it'aà ts'e

àkjale-la Nainá kitjoé-nò kjotíxoma, tanga mikii níkitasòn.

K'e nga k'en Esteban

⁵⁴K'e nga kii'nchré 'én xi kiichja Esteban, 'nò jti komà-la jiiin inima-la, chibá-la kinenè ni'ño xi kondra ts'e Esteban. ⁵⁵Jè Esteban, 'nò ndaa tjiin inima-la Inima Tsjeè-la Nainá. Kiskoòtsejèn ngajmiì; kijtsee kjoa-jeya-la Nainá nga Jesús ya sijnat'aà chrja kixi-la Nainá. ⁵⁶Kitsò Esteban:

—Tíbe-ná ngajmiì nga tix'á; jè xi Ki'ndí-la Xita tsò-la yijo-la yaá sijnat'aà chrja kixi-la Nainá.

⁵⁷Ngats'ii xita koi, tsibíchjoajto líká-la; ikjoàn 'nò kiskindáya; jngod k'a kii kóhótjín nga jahatjen Esteban; ⁵⁸tsachrekajiiin naxandá; ko jña xita ndiso xi kitsját'in 'én xi kondra kii-la Esteban, yaá tsibítsajngangi ndsóko jña nikje-la nánda síjna jngod xita ixti xi 'mì Saulo mé-ne nga komà tsibínè-ne ndajo nga kisik'en.

⁵⁹K'e nga tísine ndajo, Esteban tíchjat'aà-la Nainá, kitsò:

—Na'èn Jesús, chjoétjoi inima-na.

⁶⁰Esteban tsasijna-xkó'nchi, ikjoàn 'nò kiichja kitsò:

—|Na'èn, kì kindáá 'nì jé-la xita koi!

K'e nga jye okitsò, k'en.

8

¹Jè Saulo, nga ya síjna tikoáá kisijngod ikon nga kinik'en Esteban.

Mé kjoa-ne nga jè Saulo kitsobà'ño xita-la Cristo

Kjòts'ia-ne nachrjein jè nga 'nò kiitjin-gui kondra-la xita ngats'ii xita naxandá-la Cristo ján Jerusalén. Kóhótjín xita-la Cristo kitsjohoba kóhokji nangui Judea ko Samaria. Tà jña tsiningui-ne xita xi tsibíxáya-la Jesús. ²Tjín i'nga xita xi beèxkón Nainá, jña tsibíhijiiin Esteban. 'Nó kiskindáyakeè. ³Tanga jè Saulo, 'nò kiitjin-gui kondra-la xita naxandá-la Cristo. Xkì xi ján ni'ya jahas'en nga kjo'ño ochrje íchjín ko íchjá, ikjoàn kinís'en ndayá.

Mé xi komà ya nangui Samaria k'e nga kiichjaya 'én-la Nainá jè Felipe

⁴Jña xita xi kitsjohoba, xkì xi ján kii nga kisika'bí 'én ndaa-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo. ⁵Jè Felipe, k'e nga ijchò naxandá Samaria, yaá tsibéngjímí it'aà ts'e Cristo [xita xi xó kisikasén-ne Nainá]. ⁶Jña xita

Samaria nga kjin ma, k'e nga kii'nchré tikoá kijtsee jña kjoaxkón ndaa xi kis'iin Felipe, kóhótjín, isaá ndaa kii'nchré-isa koni s'in tsibéngjímíya-la. ⁷Kjin xita xi inima ch'o-la neíí tjiin inima-la kjòndaà-ne. Jña inima ch'o-la neíí, 'nò kjindáya k'e nga bitjoiin inima-la xita. Tikoáá kjin xita ima kjòndaà-ne xi mikii ma síhiníyá yijo-la ko xi tsá'yá kjoàn. ⁸K'oaá ma-ne nga jña xita naxandá jè, 'nò tsja kis'e-la.

⁹Ya Samaria tsibijna jngod xita xi Simón ki'mi. K'e nga sa ítjón, maá-la bíndaà. Kjin nó kiskoòdnachan-la xita xi ya i'nde-la nga chincháxkón-la nga kitsò: “An 'nò ndaa machiya-na.”

¹⁰Ngats'ii xita ixti ko xita jchínga, ndaa kii'nchréñijon-la; kitsò:

—Jè xita jè xi tse nga'ño tjín-la it'aà ts'e Nainá.

¹¹Koií kjoa-la nga ndaa kii'nchréñijon-la nga jye kò kjin nó konachan-la nga bincháxkón-la nga 'nò ndaa ma-la bíndaà. ¹²Jña xita, k'e nga kòkjeiin-la 'én ndaa-la Nainá kó s'in otíxoma Nainá ko it'aà ts'e Jesucristo xi jè Felipe tíbéngjímí, tsibíts'ia nga komà bautizar íchjín íchjá. ¹³Skanda tijè-ne Simón tikoáá kòkjeiin-la; ikjoàn komà bautizar. Nánda tsajmeè Felipe, yaá tsajmeiiko Simón. Tà k'oaá ma-la nga tíbeè kjoaxkón ndaa xi tís'in Felipe ko kjoa xi okó kjoa jeya-la Nainá.

¹⁴Jña xita xi tsibíxáya-la Jesús xi títsajna Jerusalén, k'e nga kii'nchré nga jña xita Samaria jyeè kòkjeiin-la 'én-la Nainá, kisikasén jè Pedro ko Juan. ¹⁵Jña xita koi, k'e nga jye ijchò Samaria, tsibítsi'batjì jña xita xi jye kòkjeiin-la mé-ne nga tjoé-la jè Inima Tsjeè-la Nainá. ¹⁶Nga jè nachrjein jè, ni saá jngod tjoé-la Inima Tsjeè-la Nainá. Sà tà jè it'aà ts'e Na'èn-ná Jesús komà bautizar xita xi. ¹⁷Jè Pedro ko Juan, k'eé tsohósòn-la tsja, ikjoàn kitjoe-la Inima Tsjeè-la Nainá.

¹⁸Jè Simón, k'e nga kijtsee nga jña xita xi tsibíxáya-la Jesús, ósòn-la tsja jña xita, ni-tóón tjoé-la Inima Tsjeè-la Nainá, jè Simón tsibít'aà-la ton jña xita-la Cristo, ¹⁹kitsò-la:

—'An, tikoá tjii-ná nga'ño jè, mé-ne niita yá xita-ne xi kosòn-la ndsaá tikoá tjoé-la Inima Tsjeè-la Nainá.

²⁰Jè Pedro kitsò-la:

—|Kàtiyaàkoiì ton-lè! Ngaji, k'oaá s'in níkijsjiin tsá maá bindaà-ná kjotjò xi tsjá

Nainá. ²¹ Ngaji mìkù tji'nde-lè it'aà ts'e xá jè nga jè inìma-lè mì kixi tìjna nguixkon Nainá. ²² Tikájnoi jé-lè, nga ch'o tsò ya ijiin inìma-lè, kì tì jé binchaàtsji-ne. Tijét'aà-là Nainá tsà koi nachrjein-là sùjchàat'aà-lè jé-lè. ²³ Be-ná nga jè kjoaxitakòn xi tjiin inìma-lè kò jè kjoach'o-lè mìkù tsjá'nde-lè nga ndaà 'nì.

²⁴ Jè Simón k'ée kitsò:

—Sjít'aà-nò, titsi'ba-là Nainá xi it'aà ts'an mé-ne nga mì k'oa s'ín komat'ian ngats'i kjoa xi k'oas'ín titsa'mi-ná.

²⁵ Jñà xita xi tsibíxáya-là Jesús, k'e nga jye kitsjaà 'én it'aà ts'e Cristo tìkò tsakóya 'én ndaà-là Nainá, kii ijngòò k'a-ne ján Jerusalén. K'e nga chinchimaya ndiyá, kjin xita naxandá jtobá xi chja-ne Samaria tsibénojmi-là 'én ndaà-là Nainá xi kjoa ts'e Cristo.

Jè Felipe kò jngòò xita Etiopía

²⁶ Xi jye komà, jngòò àkjale-là Nainá kii chja-là Felipe, kitsò-là:

—Tisítjiin, t'in kixi ndiyá xi bitjokát'aà-ne Jerusalén, fijen bijchò skanda Gaza.

(Ndiyá jè, yaá fahato ya i'nde it'aà xìn nándá nangui kixi choòn.)

²⁷ Felipe, tsasítjen, kii; ya iya ndiyá kisatìkjob jngòò xita x'in ts'e Etiopía xi 'nó 'nga xá tjin-là xi jye kjòxkù-là nga mì tì íchjín sji's'in-ne; tesorero tjin-là ts'e chjoón sko-là Etiopía xi 'mì Candace. Jerusalén j'i-ne xita jè nga kii ingo nándá beèxkón Nainá. ²⁸ Xita jè, k'e nga tìchrobá-ne nangui-là, tjinaya carreta-là; tìbixkejiin xojon xi kiskii Isafas, xita xi kii chja ngajo-là Nainá. ²⁹ Jè Inìma Tsjeè-là Nainá kitsò-là Felipe:

—T'in tjingui-là carreta jè, tsahijtakoi.

³⁰ Felipe nitoón kitjtingui-là, kii'nchré-là jè xita nga tìbixkejiin xojon xi kiskii Isafas, xita xi kii chja ngajo-là Nainá; ikjoàn kiskò-nangui-là kitsò-là:

—¿A fyaá-lè kó s'ín tichja xojon xi tìbixkejiin?

³¹ Jè xita etiope kitsò:

—Kó s'ín koma kjiya-na nga mì yá bénojmiya-na? K'ée tsibítsi'ba-là Felipe nga tsijin-jno carreta; yaá tsibijnayako.

³² Jè Xojon-là Nainá xi tìbixkejiin ts'e Isafas tsò-né:

Kiiko koni jngòò orrè nga kii sík'en;

k'oaá ngaya-là koni jngòò orrè ki'ndí xi mìkù kjindáya k'e nga tísijno-là, k'oaá s'ín mìkù kii chja k'e nga tsatojiin kjo'in.

³³ K'e nga tsachrjekàngui xita, mì kixi kisin-daajiin-là.

Nga mì yá xita tje s'e-là, niyá xi sùkítsjeèn, nga jè, kinik'en-né i isò'nde.

³⁴ Jè xita etiope kitsò-là Felipe:

—T'iin kjondaà. Tènojmiya-ná yá-né xi k'oas'ín títso-là jè Isafas; ¿a kj'eijí xita-né, a xi tije-ne yijo-là?

³⁵ Felipe tsibíts'iaqo-ne jè xojon xi tìbixkejiin xita etiope; tsibénojmi yije-là it'aà ts'e 'én ndaà-là Nainá xi kjoa ts'e Jesús.

³⁶ Koni s'ín nchifiya ndiyá, ijchò jngòò i'nde nándá tjin nandá, kitsò xita etiope:

—I'nde jè, tjin nandá; ¿a mìtsà ndaà s'e tsà s'iaàn bautizar yijo-na?

³⁷ Felipe kitsò-là:

—Tsà kòò inìma-lè nga ndaà mokjeiín-lè koma-né.

Xita jè kitsò:

—Mokjeiín-na nga Jesús, jè xi Cristo xi Ki'ndí-là Nainá.

³⁸ Kò kitsjaà okixi nga tsasjina carreta, ikjoàn tsitajen ingajò, jahas'en-jiin nandá, jè Felipe kis'jin bautizar. ³⁹ K'e nga jye itjokajiin-ne nandá, Felipe, tà nitoón kichijá; jè Inìma Tsjeè-là Nainá kiiko; mì tì kii kijtseèkxon-ne xikjin; tanga jè xita etiope, k'e nga tifi ya ndiyá, tsjaá jchán tjin-là. ⁴⁰ Jè Felipe k'e nga kjòchiya-là jye ya tjin naxandá Azoto; xki xi ján naxandá tsibénojmi 'én ndaà-là Nainá xi kjoa ts'e Cristo skanda k'e nga ijchò naxandá xi 'mì Cesarea.

9

Kós'in komà k'e nga jè Saulo kòkjeiín-là it'aà ts'e Cristo

(Hechos 22:6-16; 26:12-18)

¹ Saulo, xki xi ján i'nde bincháxkón-là xita xi kota'yàt'aà-là Cristo nga mejèn-là sùk'en. K'oaá ma-ne nga kiikon jè no'mil itjòn, ² nga kisijé-là xojon xi tjin-là nga'nó xi k'oa ts'e jñà ni'ya ingo sinagoga ján Damasco, mé-ne nga koma tsobá'nó-ne xita íchjín kò íchjá xi fit'aà-là jè ndiyá xitse-là Cristo; ikjoàn kjinchrobakò Jerusalén nga sùkítsajna ndayá. ³ K'e nga nchifiya ndiyá nga jye kjòchrañat'aà-là naxandá Damasco, tà nitoón kjòhiseèn jngòò itjandi-là jngòò

ni'ín xi inchrobà-ne ngajmù. ⁴ Jè Saulo kiskaajindoo't'aa nangui, i'kjoàn kiil'nchré-la 'én xi kiichjajiin isén xi kitsò:

—Saulo, Saulo, ¿mé-ne 'an ti'mitjिंगui kondra-ná?

⁵ Saulo kitsò:

—¿Yá-né ngaji, Na'èn?

Jè xi tíchja kitsò:

—'An-ná Jesús xi ti'mitjिंगui kondra-ná.

Tijíi tiyatoòn-ne yijo-lè, k'oaá ngaya-la koni tsà nchraja tsjón-la jè yá xi bínès'en-la nei-la.

⁶ Saulo, tsí tsatsé-né; tsí ndaa kitsakjòn; k'ee kitsò:

—Na'èn, ¿mé xi mejèn-lè nga 'an s'iaàn?

Jè Na'èn-ná kitsò-la:

—Tístitjiin, tíjtás'en-jiin naxandá; yaá s'enojmí-lè mé xi s'jiin.

⁷ Jñà xita xi tjiko Saulo, tà kisinchaà-né nga 'nó kitsakjòn; kiil'nchré-la jè xi tíchja tanga mikii kijtseèkxon yá xi tíchja. ⁸ Jè Saulo, tsasítjen-t'aa-ne nangui, tanga k'e nga kiskix'a xkon mì tí kiil kjótsejèn-la. Tà jñà xita xi tjiko kitsobàt'aa, kiiko ján Damasco. ⁹ Ján nachrjein tsibijna nga mì tí kiil kotsejèn-la; nijé xi kiskine tjikoa nijé xi kits'ii.

¹⁰ Ya naxandá Damasco tíjna jngod xita xi kota'yát'aa-la Cristo xi 'mì Ananías; Nainá kiichja-la nga tsatsejèn jngod-la kjoa koni tsà nijná tí'biil-la, kitsò-la:

—¡Ananías!

Kiichja Ananías kitsò:

—¿Mé-ne Na'èn? ¿Mé xi mejèn-lè?

¹¹ Jè Na'èn-ná kitsò-la:

—Tístitjiin, t'in jè calle xi 'mì Calle Kixí, ya ni'ya-la Judas; ya tíchhátsji jngoi xita xi 'mì Saulo xi ya i'nde-la Tarso. I'ndeí, t'bitsi'ba-né. ¹² Saulo jyeé kòbeè jngod kjoa koni tsà nijná tí'biil-la xi tsò: jngod xita xi 'mì Ananías kóbijchókon nga kòhósòn-la tsja nga kòmandaa jngod k'a-ne xkon.

¹³ Ananías, k'e nga kiil'nchré kitsò:

—Na'èn, tíjiin-na, kjin xita jye tsi-bénojmí-na nga 'nó ch'o kjoàn xita jè; jè-né xi 'nó tíbeètoòn xita tsiji ján Jerusalén.

¹⁴ I'ndeí koií xá j'ii-ne skanda ijndé, tíjin-la okixi it'aa ts'e no'mii ítjòn nga tsoba'nó ngats'ii xita xi mokjeiin-la it'aa tsiji.

¹⁵ Nainá kitsò-la Ananías:

—Tich'óin xita jè; jó jaajiin-na; k'oaá s'ín kochjeén-na nga jè kichjaya it'aa ts'an nga tjtsa isò'nde nguixkon ngats'ii xita xi

mítsà xita judío ko xitaxá ítjòn-la, tjikoa jñà xi xita Israel. ¹⁶ 'Aán kokoò yije-la kjo'in xi 'nó tse sjikjein xi kjoa ts'an.

¹⁷ Ananías kiil'nánda tíjna Saulo; jahas'en ni'ya. Tsohósòn-la tsja, kitsò-la:

—'Ndsé Saulo, jè Na'èn-ná Jesús xi kiichja-lè ya iya ndiyá k'e nga tjinchroboí, jè kásikasén-na nga kotsejèn jngod k'a-lè tjikoa sjiin inima-lè Inima Tsjèè-la Nainá.

¹⁸ Saulo, nijtoón kitjaaxìn-la xkon xi koni kjoàn chrjoa ton-la tin. Ikjoàn kjótsejèn jngod k'a-la. K'ee tsasítjen, ikjoàn komà batizar. ¹⁹ Saulo, tsakjèn; ikjoàn kis'e jngod k'a-la nga'nó. Tsibijnako chiba nachrjein jñà xita xi kota'yát'aa-la Cristo xi títsajna Damasco.

Kós'ín komà nga jè Saulo kiichjaya 'én-la Cristo

²⁰ Saulo, nijtoón tsibíts'ia nga kiichjaya it'aa ts'e Jesús ya ngats'ii ni'ya jngo sinagoga nga jè Jesús, jè xi Ki'ndí-la Nainá.

²¹ Ngats'ii xita xi kiil'nchré-la tà kjòxkón-la; kitsò-la xíkjin:

—¿A mítsà jè xita jè xi tsangatjिंगui-la xita ján Jerusalén, jñà xi mokjeiin-la it'aa ts'e Jesús? ¿A mítsà tjikoa koií xá j'ii-ne ijndé nga ndayá kjiko yije xita koi, ikjoàn s'ingatsja no'mii ítjòn?

²² Tanga Saulo, isaá 'nó tse nga'nó tísi-jiin inima-la nga chjaya. Jñà xita judío xi títsajna Damasco, skanda mì tí kiil beè-ne kós'ín sjikítsjeèn koni s'ín tsakóya Saulo nga ngui 'én kixi-né nga Jesús, jè xi Cristo [jè xi xó kiskasén-ne Nainá].

K'e nga jè Saulo tsanga-la xita judío

²³ Nga jye komà kjin nachrjein, jñà xita judío, tsajoóya-ne nga sjik'en Saulo.

²⁴ Tanga jè Saulo kiil'nchré koni s'ín tsajoóya-ne nga jñà xita judío, ko nachrjein ko nitjen kisikinda, tsibítsajnajto xotjoa-la naxandá nga mejèn-la sjik'en. ²⁵ Tanga jñà xita-la Saulo, k'e nga jñò, kiiko, kisikijnaya jngod nisiyá xi je kji; ikjoàn kiskinis'en-kjá nánda tíx'á chiba jè chrjó xi tjíndii-la naxandá ko yaá kiskinjen-jno jè chrjó, mé-ne komà tsanga-ne.

K'e nga tsibijna Jerusalén jè Saulo

²⁶ Saulo, k'e nga ijchò-ne ján Jerusalén, mejèn-la nga ya koahjítako jñà xita xi kota'yát'aa-la Cristo, tanga ngats'ii xita koi, tà kitsakjòn-la, nga mikii kòkjeiin-la tsà

kixi kjoa nga tikoá ya kota'yàt'aà-la Cristo.
²⁷Tanga jè Bernabé k'ée kiiko nándá títsajna xíta xi tsibíxáya-la Jesús. Tsi bénojmí-la nga jyeé jahatjya-la k'e nga kijtsee Nà'èn-ná Jesús nga kiichja sobà-la ya iya ndiyá k'e nga tifi Damasco; tikoáá tsibénojmí-la nga ján Damasco 'nó ndaà kiichja it'aà ts'e Jesús, mikì kitsakjòn. ²⁸Saulo, yaá tsi-bijnako jñà xíta xi tsibíxáya-la Jesús; yaá tsajmeiño Jerusalén. Mikì kitsakjòn nga kiichjaya it'aà ts'e Jesús. ²⁹Nó kiich-jako jñà xíta judío xi 'én griego chja nga tsajoókjoòko xikjín; tanga jñà xíta koi tso-hótsji'nde-la kó s'in sjiiko nga mejèn-la sjiik'en Saulo. ³⁰Jñà xíta xi 'ndse joó it'aà ts'e Cristo, k'e nga kii'nchré 'én koi, kiiko Saulo ján Cesarea, ikjoàn kisikasén skanda ján Tarso.

³¹Ngats'ìi xíta naxandá-la Cristo, 'nchán tsibítsajna kóhojín naxandá xi chja-ne nangui Judea, Galilea ko Samaria; ni tì mé kjoasi kis'e-ne. Kis'e-isa-la nga'nó ts'e inima-la nga isa ndaà kijtseeékón Nainá; jè Inima Tsjeè-la Nainá isa ndaà tsasiko nga isa jkìn komà xíta-la Cristo.

Kós'ín komà k'e nga kjòndaà-ne Eneas

³²Jè Pedro, k'e nga tsajmeèsòn i'nde koi, tikoáá kiikon xíta-la Cristo xi títsajna ya naxandá Lida. ³³Ya tìjna jngòò xíta xi 'mì Eneas; jyeé tjin-la jìin nó nga kijna xk'én, mikì ma síkjaníyá yijo-la. ³⁴Pedro kitsò-la: —Eneas, jè Jesucristo tísindaà-lè. Tístjijn, tixkóyi nijñaà-lè.

Eneas, ni toón tsasítjen. ³⁵Ngats'ìi xíta xi títsajna ya naxandá Lida ko Sarón, kijtsee Eneas nga tsajmeè-ne, ikjoàn kòkjeiín-la it'aà ts'e Nà'èn-ná Jesús.

K'e nga jaáya-la Dorcas it'aà ts'e kjoabiyaà

³⁶Ya naxandá Jope tìjna jngòò chjoón xi kota'yàt'aà-la Cristo: Tabita 'mì. Jè 'én griego, Dorcas 'mì. [Jè 'én tsaján, Naxín tsò-ne.] Chjoón jè, 'nó ndaà xíta, tikoáá ndaà síchját'aà-la xíta ima. ³⁷Jñà nachrjein koi, chjoón jè, kjòxk'én koa k'en. K'e nga jye kisihingáya, kiiko, kisikájnya ni'ya xi ma-ne jò piso. ³⁸Jè naxandá Lida yaá kijnat'aà chraña-la Jope. Jñà xíta xi kota'yàt'aà-la Cristo kii'nchré nga ya tìjna Lida jè Pedro. Kisikasén jò xíta x'in xi kii kítsi'ba-la, kitsò-la:

—Kì nikachrjein-jèn, ni toon nchrobáchón-ná jè ya síxát'aà-la. ⁸K'e nga jye tsibénojmí

³⁹Pedro, k'e nga kiskaat'aà-la okixi, ni toón tsasítjen; tsobáhihtako xíta koi. K'e nga ijchò Jope, kiiko nándá kijna mik'en; jahas'en ni'ya. Ngats'ìi íchjín ka'an xi títsajna ijchò kinchat'aà-la Pedro nga kjindáya; tsakó-la x'ió ko nachro xi tsibíndaà Dorcas k'e nga tisa tijnakon. ⁴⁰Pedro tsachrje yije ni'ya jñà xíta koi; ikjoàn tsasixkó'nchi, kiichjat'aà-la Nainá; k'ée kiskod'an jè mik'en, kitsò-la:

—¡Tabita, tísítjijn!

Jè mik'en, kiskix'angui-ne xkon. K'e nga kijtsee Pedro, tsibijna kixi. ⁴¹Pedro kitsjaà-la tsja, kisikasítjen; ikjoàn kiichja-la xíta-la Cristo ko jñà íchjín ka'an; tsakó-la Dorcas nga tijnakon-né. ⁴²Kjoa jè, ki'ya yijeé-la kóhokji Jope; kjìn xíta kòkjeiín-la it'aà ts'e Nà'èn-ná Jesucristo. ⁴³Jè Pedro, kjìn nachrjein tsibijna ya Jope, ya ni'ya-la xíta xi 'mì Simón chjinechroja.

10

K'e nga jè Cornelio kiichja-la Pedro

¹Ya naxandá Cesarea tsibijna jngòò xíta xi 'mì Cornelio, jè xi xíta skò-la ts'e soldado xi jngòò síndò ma-ne xi ya chja-ne xi 'mì Italiano. ²Jè Cornelio, ngats'ìi xíta ni'ya-la, ndaà beèkón Nainá, tikoáá tsakjòn-keè Nainá. Ndaà síchját'aà-la jñà xíta ima xi ni mé tjin-la. Kjit'aà nachrjein bítsi'ba-la Nainá. ³Jngòò nachrjein, ijchò-la tsà xi jàn nga nguixòn, tsatsejèn jngòò-la kjoa koni tsà niijná t'f'biil-la nga jahas'en jngòò àk-jale-la Nainá ya ni'ya nándá tìjna; kitsò-la:

—¡Cornelio!

⁴Jè Cornelio, k'e nga kiskod'an àkjale, tà kitsakjòn-la, kitsò-la:

—¿Mé xi mejèn-lè nà'èn?

Jè àkjale kitsò:

—Jyeé ijchò kaat'aà-la Nainá jè kjoa bítsi'ba-lè ko kjoa nga nichját'aà-la xíta ima xi ni mé tjin-la. Jè Nainá ndaà sasén-la. ⁵Tikasín xíta-lè ján naxandá Jope; kàtik-jaá Simón xi tikoá Pedro 'mì. ⁶Ya tìjna ni'ya-la xíta xi tikoá Simón 'mì xi chrjoa-la cho síhinda. Jè ni'ya-la yaá kijnandii ndáchikon. Jè keènojmí-lè mé xi s'jijn.

⁷K'e nga jye kii-ne àkjale-la Nainá xi tích-jako Cornelio, kiichja jò-la xíta chi'nda-la koa jngòò soldado xi ndaà beèkón Nainá

yije-la ngats'i kjoa xi kii'nchré, ikjoàn kisikasén ján naxandá Jope.

⁹ K'e nga komà nchijòn, ijchò-la tsà nchisen, jñà xita koi, jyeé kjomeè bi-jhó chraña-la naxandá Jope. Tjè-ne hora jè Pedro, tsijin isò'nga ni'ya nga kii kítsi'ba-la Nainá. ¹⁰ Pedro, jyeé 'nó kjòhòjò-la; mejèn-la nga kokjen, tanga tikoñaá-la, k'eé tísindaá tsojmi xi skine; tsatsejèn jngò-la kjoa koni nijná t'bi-la. ¹¹ Kijtseè nga tixá ngajmi; inchròbajèn jngò nikje skanda it'aà nangui xi 'nó teè kji, tjt'aa'nó nga ñijòn chrjangui-la. ¹² Jè nikje, yaá titsajmaya yije cho xi tjin i it'aà nangui xi ñijòn ma ndsòko ko jña cho xi bifejno yijo-la nangui, ngats'i cho xi tjin-la jngaá xi tjíma jjiin isén. ¹³ Jè Pedro kii'nchré jngò 'én xi kitsò-la:

—Pedro, tístjijin, tik'in cho koi, chinji.

¹⁴ Kitsò Pedro:

—Na'èn, majin; ni saà jngò k'a tsojmi tjé kinee xi xkón tjin it'aà ts'e kjotixoma.

¹⁵ Pedro, ijngò k'a kii'nchré 'én xi kitsò-la:

—Tsojmi xi Nainá jye kisitsjeè nga ma chjine, kii tsojmi tjé 'mì-la.

¹⁶ Jè kjoa ts'e nikje, ján k'a okomà. Ikjoàn tsijin ijngò k'a-ne ján ngajmi.

¹⁷ Pedro, tísikitsjeèn kó tsòya-ne jè kjoa xi kijtseè. Tik'eé-ne ijchò kinchajto xotjoa ni'ya jña xita xi kisikasén Cornelio nga jye kiskònangui ñanda-ne ni'ya-la Simón. ¹⁸ Kiskònangui, a yaá tjina jngò xita xi Simón 'mì, tikoá tjt'aàsòn 'in-la nga Pedro 'mì. ¹⁹ Jè Pedro, táko k'eé tísikitsjeèn jè kjoa xi kijtseè, jè Injima Tsjeè-la Nainá kitsò-la:

—Jàn ma xita xi jì ótsji-lè. ²⁰ Tístjijin, titjoiin, kii jò 'beé-la takòin nga 'mikoii; jña xita koi, 'aán kàsikasén.

²¹ Jè Pedro inchròbajèn ñanda 'ncha xita xi kisikasén Cornelio, kitsò-la:

—'An-ná xi binchaàtsji-ná; ¿mé xá xi kòf'i-nò?

²² Jña xita koi kitsò:

—Jè kisikasén-najèn xita skò-la soldado xi 'mì Cornelio, jngò xita kixi xi ndaà beèxkón Nainá, tikoá jè, ndaà yaxkón it'aà ts'e naxandá Israel. Jngò xó àkjale-la Nainá k'oa kitsò-la nga ngaji skiniakja-lè nga k'óin ni'ya-la mé-ne nga kénomjima-la 'én xi jì tihokodiyi.

²³ Jè Pedro kisikas'en ni'ya-la; yaá kisikjáyako jngò nitjen. Xi komà nchijòn,

kiiko xita koi; tikoá tsobáhihtako i'nga xita xi mokjein-la it'aà ts'e Cristo xi títajna ya Jope.

²⁴ Xi komà nchijòn ijchò Cesarea; jyeé tikoña jè Cornelio; jyeé títajna xita xikjín ko amigo-la xi ndaà óko xi xó kisik'i'nchré-ne. ²⁵ K'e nga jye ijchò Pedro, jè Cornelio itjo ni'ya nga kisihixat'aa; tsasixkó'nchit'aa-la nga kijtseèxkón. ²⁶ Tanga jè Pedro kisikasitjen, kitsò-la:

—Tístjijin; 'an, tikoá ta xita-ná koni ngaji.

²⁷ Jè Pedro, nga tihoko Cornelio, jahas'en ni'ya; kijtseè nga 'nó kjin ma-ne xita xi ya títajna. ²⁸ Pedro kitsò-la:

—Jñò, tjiin-nò nga jña xita judío mikii tji'nde-la nga jña xita xi xin i'nde-la sijnásòn-ko, mikii ma kjoas'en ni'ya-la xi mitsà xita judío. Tanga Nainá tsi-bénomjima-na nga nijngò xita xi koma xán-la: jñò, taxki xita-nò ko xita tjé-nó nga nguixkón Nainá. ²⁹ Koi kjoa-la k'e nga ijchò nokjoa-ná, mikii kisitajajña, nitjòn inchròbà. Jè xi kjònanguia, ¿mé xá xi nokjoa-ná?

³⁰ Cornelio kitsò:

—Tjin-la ñijòn nachrjein, tjè-ne hora jè nga xi ján nga nguixòn, k'e nga tichjat'aa-la Nainá i ni'ya-na, tà nitjòn tsatsejèn jngò xita xi tsasijna nguixkoaàn; 'nó ote kji nikje-la. ³¹ Kitsò-na: “Cornelio, jè kjoa bitsi'ba-lè jye kina'ya-la ko jye ki'ya-la nga nguixkón Nainá koni s'in nichjat'aa-la xita ima xi ni mé tjin-la. ³² Tikasin xita-lè ján naxandá Jope, katikjaá Simón xi tikoá Pedro 'mì. Ya tjina ni'ya-la xita xi tikoá Simón 'mì xi chrjoa-la cho síhinda. Jè ni'ya-la yaá kijnandi ndáchikon.” ³³ K'oaá komà-ne nga nitjòn kiskiniakja-lè. Ndaà kà'nè-ne nga kànchroboi. Kòhotjin-jèn íf titsajna-jen nga nguixkón Nainá mé-ne nga kiná'ya yije-jen mé okixi xi kitsjaà-lè Nainá nga kénomjímá-najèn.

K'e nga kiichja Pedro ya ni'ya-la Cornelio

³⁴ Pedro tsibits'ia nga kiichja, kitsò:

—Kixi kjoa, tibe-ná nga Nainá mikii faájin nita yá xita-ne, tà ngáson fiko yije. ³⁵ Nainá kjoétjò-né nita yá xita-ne nita ñanda-ne i'nde-la xi beèxkón Nainá xi tikoá s'in kjoakixi. ³⁶ Nainá kisikasén 'én-la ya naxandá Israel; tsibénomjima-la 'én ndaà-la nga 'nchán kitsajnaakja Nainá it'aà ts'e

Cristo, jè xi otíxoma-la ngats'iì xita xi tjin isò'nde. ³⁷Jñò, ndaa tjiin-nò koni s'in komà kòhòkji nangui-la xita judío, kjòts'ia-ne i'nde Galilea k'e nga jye kiichjaya Juan xi kjoa ts'e bautismo. ³⁸Tíjiin-nò nga jè Jesús xi Nazaret ts'e, Nainá xó jaajiin-ne nga kitsjaà-la Inima Tsjeè-la kò nga'nò. Nita ñanda-ne nga tsajmeè Jesús, ndaa tjin kjondaà xi kis'iin; kisindaà-ne xita xi kjo'in nchisikjein it'aà ts'e xita neií. Koi k'oas'in kis'iin-ne nga jè Nainá tijnako. ³⁹K'oaá ma-ne bènojmi-jen nga xkoon ki'ya-najen ngats'iì kjondaà xi kis'iin Jesús ya nangui-la xita judío kò Jerusalén. K'e nga komà iskan, jña xita kisik'en Jesús, tsibitjohonguit'aà krò. ⁴⁰Tanga nga ijchò jàn nachrejin Nainá kisikjaaya-la kò k'oaá s'in kis'iin nga kiyaxkon i'ngod k'a-la nga jye jaaya-la. ⁴¹Mitsà ngats'iì xita naxandá kijt-seèkxon, tà ngajen-nájen xi xó kjòtseè kit-jaajiin-najen mé-ne nga koma kénojmi-jen xi it'aà ts'e, ngajen-nájen xi chichiko-jen tikoá ki'yòko-jen k'e nga jye jaaya-la. ⁴²Jè Jesús tsibit'in-najen nga kinókojaya-jen kò kénojmi kixi-lajen xita naxandá nga jè Jesús, k'oaá s'in kisikjina Nainá koni xitaxá ítjòn nga jè bíndaajiin-la xita xi titsajnakon kò xi jye k'en. ⁴³Ngats'iì xita xi kiichja ngajo-la Nainá, k'oaá s'in tsjá 'én nga ngats'iì xita xi mokjeiin-la it'aà ts'e Cristo, it'aà ts'e-né nga jchat'aà-la jé-la.

K'e nga kitjoé-la Inima Tsjeè-la Nainá jña xi mitsà xita judío

⁴⁴Tákó tik'eé tichja isa Pedro, ngats'iì xita xi nchi'nchré-la itjojen-nè Inima Tsjeè-la Nainá. ⁴⁵Jña xita judío xi tiko Pedro [xi tikoá jye mokjeiin-la it'aà ts'e Cristo], tà k'oaá komà-la k'e nga kijtseè nga jña xi mitsà xita judío, tikoá ndaa itjojen-nè jè Inima Tsjeè-la Nainá. ⁴⁶Nga kii'nchré-la nga chja xi kj'eí 'én, tikoá chjat'aà-la Nainá nga 'nò jeya síkijna. ⁴⁷K'eé kitsò Pedro:

—Mì-la kii koma kichakjaya-là jña xita koi nga koma bautizar nga jyeé kàtjoé-la Inima Tsjeè-la Nainá koni s'in kitjoé-ná jña.

⁴⁸Jè Pedro kitsjaà okixi nga koma bautizar xita koi it'aà ts'e Na'en-ná Jesucristo. Ikjoàn jña xita tsibitsi'ba-la Pedro nga kàtijnako chiba nachrejin isa.

11

Mé 'én xi kiichja Pedro nga tsibénojmi-la xita naxandá-la Cristo ján Jerusalén

¹Jña xita xi tsibíxaya-la Jesús kò xita xikjín xi 'ndse joó it'aà ts'e Cristo xi titsajna nangui Judea, kii'nchré nga jña xi mitsà xita judío tikoá jye kòkjeiin-la 'én-la Nainá. ²Jña xita judío xi mokjeiin-la it'aà ts'e Cristo tshohótiko Pedro, k'e nga ijchò-ne ján Jerusalén. ³Kitsò-la:

—¿Mé-ne ya kii-ne ni'ya-la xi taxki xita xi mitsà xita judío, skanda yaá chichikoi?

⁴Jè Pedro k'eé tsibits'ia nga ndiyá ndiyá tsibénojmi yije-la koni s'in komat'in; kitsò-la:

⁵—K'e nga tjnaa ján naxandá Jope, nga tichjät'aà-la Nainá, tsatsejen jngod-na kjoa koni tsà nijña t'biin-la, jngod nikje kijt-seè xi 'nò te kji, tji'nò nga nijòn chrjangui-la xi ngajmii inchròbajen-ne, j'iì skanda ñanda tjnaa. ⁶K'e nga kiskootsejen-la, ndaa kijtseè nga titsajnyaya cho xi tjin i it'aà nangui xi nijòn ma ndsokò kò cho ts'en xi tjin ijiin iñá, kò cho xi bifejno yijo-la nangui, ngats'iì cho xi jngaá tjin-la xi tjimajin isén. ⁷Ki'nchré jngoaá 'én xi kitsò-na: “Pedro, tsitjiin, tik'iin cho koi, chinii.” ⁸An kixan-la: “Majin Na'én, 'an, ni saà jngod k'a tsojmi tjé kínee xi xkón tjin it'aà ts'e kjotixoma.” ⁹Xi ma-ne jò k'a, i'ngod k'a kiichja-na ján ngajmii kitsò-na: “Tsojmi xi Nainá jye kisitsjeè nga ma chjine, kì tsojmi tjé 'mì-la.” ¹⁰Jè kjoa koi, jàn k'a okomà. Ikjoàn tsijin yije i'ngod k'a-ne ján ngajmii. ¹¹Tjè-ne hora, jàn xita ijchò kátsji-na ya ni'ya ñanda tjnaa xi ján inchròbà-ne Cesarea xi xó kisatiixá-la. ¹²Jè Inima Tsjeè-la Nainá kitsò-na: “Tikoi xita koi; kì jò beè-la takoin nga tsáhijtakoi; tikoáá tsoháijtakò-na jña xita 'ndse xi jòon ma-ne xi i titsajna; ijchò-jen ya ni'ya-la jè xita xi kiskimkjaá-na, ikjoàn tsitjaas'en-jen ni'ya-la.” ¹³Xita jè tsibénojmi-najen nga jngod xó àkjale kijtseè ya ni'ya-la xi kitsò xó-la: “Tikasín xita ján naxandá Jope nga kàtikjaá jè xita xi 'mì Simón xi tikoá Pedro 'mì. ¹⁴Jè tsjá-lè 'én nga kitjokájnò kjo'in kjoa ts'e jé-nò, ngaji kò ngats'iì xita ni'ya-lè.” ¹⁵K'e nga tsibits'ia nga tsibénojmi-la, jè Inima Tsjeè-la Nainá, nitòon itjojen-nè jña xita koi koni s'in komat'iaàn

jñá nga sá tãts'en-la kjoa. ¹⁶ K'ée tsibít-sjeèn-na koni s'in kitsò Nã'èn-ná Jesús nga kitsò: “Jè Juan, nandá kis'iin-ne bautizar, tanga jñò, koó Iníma Tsjeè-la Nainá koma-nò bautizar.” ¹⁷ Tsà Nainá k'oas'in sasén-la nga tikoá tsjá kjojtò-la jè Iníma Tsjeè-la koni s'in kitsjaà-ná jñá k'e nga kòkjein-ná it'aà ts'e Nã'èn-ná Jesucristo, ç'an, mé-ne kondra kótijina-la Nainá?

¹⁸ K'e nga kiì'nchré 'én koi, jyò tsibítsajna. Jeyaá kisikjina Nainá, kitsò:

—|Kixíí-la kjoa nga jñá xi mitsà xíta judío, tikoá tsjá-la kjondaà Nainá mé-ne nga síkájno-ne jé-la kò mì tì jè kohót-sji-ne mé-ne nga s'e-la kjoabinachon ts'e iníma-la!

K'e nga kinikasén Bernabé ján naxandá Antioquía

¹⁹ K'e nga jye k'en Esteban, jñá xíta xi mokjeiin-la it'aà ts'e Jesús kitsjohoba, koií kjoa-la nga 'nó kiitjinguiké xíta. Tjín xi kiì ján nangui Fenicia kò Chipre kò naxandá Antioquía. Xíta koi, k'e nga ijchò i'nde koi, tsibénojmi-la 'én-la Cristo jñá xíta judío xi ya títsajna tanga xi taxkí xíta, majín. ²⁰ Jñá xíta xi kitsjohoba, tjín i'nga xi ján i'nde-la nangui Chipre kò naxandá Cirene. K'e nga ijchò ya naxandá Antioquía tikoá tsibénojmi-la jñá xíta xi mitsà xíta judío 'én ndaa-la Nainá xi kjoa ts'e Jesús xi otíx-oma-ná. ²¹ Nainá kitsjaà-la nga'nó; kjiin xíta koi kòkjein-la it'aà ts'e Cristo, jahatjija-la kjohitsjeèn-la, kiit'aà-la Nã'èn-ná.

²² Jñá xíta naxandá-la Cristo xi títsajna Jerusalén kiì'nchré koni s'in tíma ján Antioquía. Kisikasén jè Bernabé. ²³ Bernabé, k'e nga ijchò Antioquía, kijtseè nga jè Nainá ndaa tíschikon-t'in xíta koi. Tsja jchán komà-la. K'ée isa ndaa tsibít'in yije-la nga kò iníma-la isa ndaa kãtjít'aà-la Nã'èn-ná. ²⁴ Jè Bernabé, 'nó ndaa xíta; ndaa tjíin iníma-la Iníma Tsjeè-la Nainá; tikoá ndaa mokjeiin-la it'aà ts'e Nainá. K'oá s'in komà-ne nga isa kjíin xíta jahas'en-t'aà-la Nã'èn-ná Jesús.

²⁵ Nga komà iskan, Bernabé kiì ján Tarso nga kiì kãtsji Saulo. ²⁶ K'e nga jye kisakò-la, kiiko ján Antioquía. Jngoò nó tsibítsajna kò jñá xíta naxandá-la Cristo; koií xá kis'iin nga kjín xíta tsakóya-la. Yáá kisit'aà 'ín ítjòn nga xíta-la Cristo 'mì ngats'iì xíta xi kota'yát'aà-la Cristo.

²⁷ Nachrjein koi ijchò i'nga xíta xi kiichja ngajo-la Nainá ján Antioquía xi inchrobà-ne Jerusalén. ²⁸ Jngoò xíta xi 'mì Agabo, tsasijna kixi, kiichja nga jè Iníma Tsjeè-la Nainá tsibít'in-la, kitsò nga títsa isò'nde kjinchrá 'nó kjoíí. 'Én jè, k'oá s'in tsitasòn k'e nga tsibijna xítaxá ítjòn ján Roma jè xi 'mì Claudio. ²⁹ Jñá xíta xi kota'yát'aà-la Cristo xi títsajna Antioquía tsajoóya-ne nga síkasén-la nga'nó xíta xíkjin xi títsajna nangui Judea koni kji bijchó nga'nó-la nga jngod ijngod. ³⁰ Koni s'in tsajoóya-ne, k'oá s'in kisikitasòn. Jè Bernabé kò Saulo, kiiko kjojtò jè ján nangui Judea nga kisingatsja jñá xíta jchínga xi tjín-la xá ts'e naxandá-la Cristo.

12

Kó s'in komà nga itjo ndayá Pedro

¹ Tjjñá-ne nachrjein koi, jè Herodes xi xítaxá ítjòn tíjna, kitsjaà okixi nga kitsobà'nó i'nga xíta naxandá-la Cristo mé-ne nga koma skoetoòn-ne. ² Tsatíxá nga kichá ndojò kisik'en-ne Jacobo, 'ndse Juan. ³ Jè Herodes, k'e nga kijtseè nga tsja komà-la jñá xíta judío nga jye k'en Jacobo, ikjoàn kitsobà'nó Pedro jè nachrjein k'e nga bitjo s'eí nga kjèn inchrájin xi tsjin-la na'yo san. ⁴ Kisikis'en ndayá. Chrj'oòn jngoò soldado kisikinda ya iya ndayá; ñijòn kisikinda nga indiaà indiaà. Kjohítsjeèn-la Herodes, jè-né k'e nga jye kjoehet'aà s'eí Pakkò kochrje ndayá mé-ne jñá xíta naxandá tsjá 'én nga kiyá Pedro. ⁵ Jè Pedro, ndaa tímakinda iya ndayá; kò jñá xíta naxandá-la Cristo, mikii jyò tsibítsajna nga 'nó ndaa nchisíjét'aà-la Nainá it'aà ts'e Pedro.

⁶ Jè nachrjein k'e nga mejèn-la Herodes nga síngatsja xíta naxandá jè Pedro, tíjè-ne nitjen, kjijnafé'nchò osen-la jò soldado; jò na'nó kichá cadena tjít'aà'nó-ne; jñá soldado xi i'nga yáá nchisikinda xotjoa ndayá. ⁷ Tã nitoón tsatsejèn jngoò ákjale-la Nainá ya iya ndayá; kjohiseèn yije kóhokji; jè ákjale kisihiníyá-la Pedro nga kisikjaá-la; kitsò-la:

—|Níton tsítjjiin!

Jñá na'nó kichá cadena xi tjít'aà'nó-ne tsja Pedro chixòt'aà nangui. ⁸ Jè ákjale kitsò-la:

—|Chíkjeí nikje-lè, tsjaji xojtè-lè.

Jè Pedro, k'oaá s'ín kis'iin. Ijkoàn kitsò àkjale:

—Chikjeí nachrokisòn-lè, nchrobátjin-gui-ná.

⁹ Pedro itjo tjingui-la jè àkjale; mikii machiya-la tsà kixíí kjoa xi tísíko àk-jale; jè Pedro k'oaá ma-la koni tsà nijná tí'bii-la. ¹⁰ Jahat'aà-la jè soldado xi síjna ítjòn, tíkoa jahat'aà-la xi ma-ne jò; k'e nga ijchò xotjoa-la ndayá xi nguì kichá nga jye bitjoaá calle, tà tajngò kitáx'a; ijkoàn itjo; tsato'nchò jngòd calle; tà niñoón kichijà jè àkjale; jè Pedro, tajngòd kisasijna. ¹¹ Jè Pedro, k'eé ndaà kjòchija-la nga kixí kjoa xi tímát'in, kitsò:

—Kixíí kjoa, mokjeín-na nga Nainá kàsikasén àkjale-la nga kàsíkijnandeí-na ít'aà ts'e Herodes kò ngats'iì kjoa xi ch'o tjin xi nchikoña-la xita judío nga sílko-na Herodes.

¹² Jè Pedro, k'e nga ndaà kjòchija-la kjoa koi, kii ni'ya-la María, nea-la Juan xi tíkoa Marcos 'mì. Ya ni'ya jè, kjin xita chixoña xi nchibítsi'ba-la Nainá. ¹³ Kìichja, kisikjane xotjoa-la ni'ya; k'eé itjo katsejèn jngòd tsòti xi 'mì Rode nga mejèn-la skoe yá-né xi tíchja. ¹⁴ K'e nga kii'nchré jta-la nga jè Pedro xi tíchja, tsja jchán komà-la skanda mì tì kii kiskíx'a-la xotjoa ni'ya; tà saá tsangachikon iya ni'ya; kiskí'nchré nánda títsajna xíkjin nga jè Pedro síjnajto xotjoa ni'ya. ¹⁵ Jná xita xíkjin kitsò-la:

—¡Ská-lè!

Tanga jè tsòti tákó k'oaá tsò nga kixíí kjoa jè Pedro xi tíchja. Tanga jná xita kitsò-la:

—Jè-la àkjale-la.

¹⁶ Jè Pedro, tákó tíchja-ne, síkjane xotjoa ni'ya. K'e nga kiskíx'a-la xotjoa ni'ya, ki-jtseèxkon nga jè Pedro; jná xita xíkjin, tà kjòxkón-la. ¹⁷ Kiskimittjen tsja Pedro nga kitsò-la jyò títsajnaa; ijkoàn tsibénojímí-la kó s'ín komàt'in nga Nainá tsachrje-ne ndayá. Kitsò-la:

—K'oaá s'ín tènójímí-là jè Jacobo kò xita xinguiáá xi i'nga.

Ijkoàn itjo ni'ya; xin i'nde kii.

¹⁸ K'e nga kis'e isén ngats'iì soldado xi nchisíkinda, mì tà k'oaá kji kjoasií kis'e-la nga mikii tjiin-la kó s'ín komà nga itjo ndayá Pedro. ¹⁹ Jè Herodes kitsjaà okixi nga tsohótsji Pedro tanga mikii kiskakò-la. K'e nga jye kiskònangui-la ngats'iì soldado xi

kisíkinda, jná kiskaanè-la nga tsjin Pedro; ijkoàn kitsjaà okixi nga kàtiyaa jná soldado. Herodes itjokàjin ya Judea. Ján kii kijna naxandá Cesarea.

²⁰ Herodes kjoasií tjin-la kò xita naxandá Tiro kò Sidón. Xita naxandá koi, tsajoóya-ne nga inchrobàkon Herodes. Tanga ítjòn ndaà tsajoókò Blasto xi tíkoa xá tjin-la ya ni'ya-la Herodes xi xitaxá ítjòn tjin. Kò jè Blasto kiiichjatji naxandá koi nga kàtas'e kjoa'nchán. Koií k'oas'ín kis'iin-ne jná naxandá koi, nga ya nangui-la Herodes otse tsojmì xi kine. ²¹ Jè nachrjein k'e nga chixoña xita nga kisijna junta, jè Herodes, tsohòkjá nikje-la xi ts'e xitaxá ítjòn; tsibijnasòn íxile-la, ijkoàn kiiichjajin-la xita naxandá. ²² Jná xita naxandá, k'e nga kii'nchré-la, tsibíts'ia nga 'nò kiiichja kitsò:

—Jè xi tíchja, jngòd xita xi nainá, mitsà taxki xita!

²³ Tik'e-ne j'iì àkjale-la Nainá xi kitsjaà ch'in-la; kjòxk'én, chí'ndoó kisikje, ijkoàn k'en, koií kjoa-la nga mikii jeya kisikjina Nainá.

²⁴ Tanga jè 'én-la Nainá isaá ndaà tíhobisòn k'oa isaá ndaà tímakjin xita xi mokjeín-la.

²⁵ Jè Bernabé kò Saulo, k'e nga jye kjòngáson xá-la, inchrobà-ne Jerusalén, kii-ne ján Antioquia. Tjikò Juan xi tíkoa Marcos 'mì.

13

K'e nga jè Bernabé kò Saulo tsibíts'ia nga kisixá

¹ Jná xita naxandá-la Cristo xi títsajna ya naxandá Antioquia, tjin i'nga xita xi ch-jaya ngajo-la Nainá kò okóya 'én-la Nainá: jè xi 'mì Bernabé, Simón (xi tíkoa Niger 'mì), Lucio xi Cirene ts'e, Manaén (xi taña kòjchákò Herodes, xi tsátixoma Galilea), kò Saulo. ² Jngòd nachrjein k'e nga tíma culto tíkoa títsajnachjan xita-la Cristo, jè Inima Tsjeè-la Nainá kitsò:

—Tíkítsajnandaà-ná jè Bernabé kò Saulo xá xi xó 'an kichjà-la.

³ Jná xita-la Cristo, k'e nga jye tsibítsaj-nachjan kò jye tsibítsi'ba, tsohòsòn-la tsja Bernabé kò Saulo, ijkoàn kiskasén [xi kjoa ts'e xá-la Nainá].

Kós'ín komà k'e nga jè Bernabé kò Saulo kiiichjaya ján Chipre

⁴Jè Injima Tsjeè-la Nainá kisikasén Bernabé kò Saulo nga kiì Seleucia; yaá jahas'en chitso nga kiì nangui xi kijnajjìn-ndá xi 'mì Chipre. ⁵K'e nga ijchò naxandá Salamina, tsibíts'ia nga kiìchjaya 'én ndaà-la Nainá ya jñà ni'ya ingo sinagoga ts'e xita judío. Tjikò jè Juan Marco xi kisichját'aà-la Bernabé kò Saulo. ⁶Tsatojiìn kóhokji nangui jiìn-ndá Chipre, ijchò skanda naxandá Pafos. Yaá kiskaat'aà jngòò-la xita judío xi 'mì Barjesús xi xita tj'e, tikoáá xita ndiso-né nga tsò, 'én-la Nainá chjaya. ⁷Jè xita tj'e, yaá ojmeèkò Sergio Paulo xi xitaxá ítjòn tíjna kóhokji nangui Chipre. Jè Sergio Paulo ndaà fiya-la. Kiìchja-la jè Bernabé kò Saulo nga mejèn-la kji'nchré 'én ndaà-la Nainá. ⁸Tanga jè xita tj'e, xi 'mì Barjesús xi tikoá Elimas 'mì xi 'én griego, kondraá kiì-la jè Bernabé kò Saulo nga majìn-la nga jè xitaxá ítjòn kokjeiìn-la 'én ndaà-la Nainá. ⁹Tanga jè Saulo, tijè-ne xi 'mì Pablo, ndaà tíjìn in-ima-la Injima Tsjeè-la Nainá; 'ñò kiskòò'an, ¹⁰kitsò-la:

—Xita ndiso xi ch'o tjín kjohítsjeèn-lè; ki'ndí-la xita neí; ngaji kondra 'mì yije-la xi kjoa kixi! ¿Mé-ne nga kjit'aà nachrjein mejèn-lè níkits'on-jiìn ndiyá kixi-la Nainá? ¹¹I'ndeí Nainá tsjá-lè kjo'in; mì kiì tì kotsejèn-lè. Kjin nachrjein mì tì kiì jcha-ne isén ndobá ts'e ts'of.

Tik'e-ne mì tì kiì kjòtsejèn-la. Kj'eíj xita tsohótsji xi kitsobát'aà nga komà kiì. ¹²Jè xitaxá ítjòn, k'e nga kijtseè kjoa koi, kòkjeiìn-la 'én-la Nainá nga kixi kjoa. Tà kjòxkón-la koni s'ín tsakóya-la Pablo kò Bernabé ít'aà ts'e Na'èn-na.

Kós'in komà k'e nga jè Pablo kiìchjaya ya Antioquia ts'e Pisidia

¹³Pablo kò jñà xita xi kihijitako jahas'en chitso ya Pafos, kiì ján Perge i'nde xi chja-ne Panfilia. Tanga jè Juan Marco, tsohóti-ne, ján kiì-ne Jerusalén. Mì tì ya tsobáhijitako-ne Pablo. ¹⁴Jè Bernabé kò Pablo jahato Perge, kiì Antioquia, naxandá xi chja-ne Pisidia. Jè nachrjein níkjáya, jahas'en ni'ya ingo sinagoga, ikjoàn tsibit-sajna. ¹⁵K'e nga jye kjòxkejiìn kjòtixoma-la Moisés kò xojon xi kiskii xita xi kiìchjaya ngajo-la Nainá, jñà xita sko-la ni'ya ingo sinagoga kisikasén xá-la jè Pablo kò Bernabé, kitsò-la:

—'Ndsè, tsà tjín-nò mé 'én xi kinókjoajiìn-là xita, tinókjoaa mé-ne nga s'e-la nga'ño inima-la jñà xita.

¹⁶K'eé tsasítjen Pablo; koo tsja kisijé-la nga jyò kátitsajna; kitsò-la:

—Jñò xi xita Israel 'mì-nò, kò xi mitsà naxandá Israel tsajòn tanga yaxkón Nainá, tiná'ya-ná. ¹⁷Jè Nainá xi ts'e naxandá Israel, jaèjiìn xita jchínga kjìn-ná; jngòò naxandá jè kis'iìn k'e nga tisa ján títsajna Egipto nga mitsà ya i'nde-la; nga'ño ts'e Nainá-né nga tsachrjekàjiìn nangui Egipto. ¹⁸Nainá, ichán nó kis'e-la kjoatsejta nga kisikinda jñà xita Israel ya i'nde ít'aà xìn nándá nangui kixi choòn. ¹⁹Nainá, itòò naxandá xita kisikjehesòn ya nangui Canaán. Ikjoàn kitsjaà-la jñà xita Israel jè nangui jè nga ts'e koma. ²⁰Ngats'iì kjoa koi, ñijòn sìndo osen nó tsato.

'Xi komà iskan, Nainá kitsjaà-la xi xita sko-la tsibitsajna nga tsibíndaèjiìn-la xita naxandá Israel. Kò jñà tsasikò skanda k'e nga j'iì Samuel, xita xi kiìchja ngajo-la Nainá. ²¹Xita naxandá Israel, kisijé-la Nainá jngòò xitaxá ítjòn xi mejèn-la nga kotix-oma-la. Nainá kitsjaà-la Saúl, ki'ndí-la Cis xi tje-la Benjamín. Ichán nó tsatixoma Saúl. ²²Nga komà iskan, Nainá jaèxìn Saúl; jè David kitsjaà-la xá nga tsibìjna xitaxá ítjòn. Nainá kitsò: “Jyee kisakò-na nga jè David xi ki'ndí-la Isai, jngòò xita xi sasén-la in-ima-na nga sjikitasòn yije xi 'an mejèn-na.”

²³Nainá kisikasén-la xita naxandá Israel, jngòò xita xi tje-la David xi 'mì Jesús nga jè kochrjekàjiìn kjo'in. Nainá, k'oaá s'ín kitsjaà tso'ba nga tisa tàts'en-la kjoa. ²⁴K'e nga tikj'eé f'iì Jesús, Juan kiìchjayajiìn-la xita naxandá Israel nga kátasikájno jé-la, mì tì jè kjohótsji-ne kò kátama bautizar. ²⁵K'e nga jye tífehèt'aà nachrjein-la Juan xá xi j'iì-ne, kitsò: “Jñò, ¿kò s'ín níkitsjeèn ít'aà ts'an? ¿A bixón-nò: jè Cristo? Majin. Sgá nchrobá tjingui jngòò-na xi isa tíjna ítjòn skanda mikii ok'in-na nga 'an skjìnda'ñoá xox'ím-la xoxté-la”, kitsò Juan.

²⁶Tanga i'ndeí, k'oaá ma-ne koxan-nò ngats'ioò jñò ndí 'ndsè xi tje-la Abraham inchrobát'aà-nò kò jñò xi mitsà ya inchrobát'aà-nò tanga yaxkón Nainá: jñà j'iì-ná jè 'én ít'aà ts'e Cristo nga jè kochrjekàjiìn-ná kjo'in. ²⁷Jñà xita naxandá Jerusalén kò xitaxá-la, mikii kijtseèkxon Jesús nga jè xi Cristo, tikoáá

mikii kjòchiya-la jñà 'én xi maxke nga jiin jiin nachrjein jè nachrjein nikjáya ya ni'ya ingo sinagoga koni s'in tjtít'aa xojon ts'e xita xi kiichja ngajo-la Nainá. Tanga jñà xita koi kitsjaà okixi nga kàtiyaà Jesús ko k'oaá s'in tsitasòn koni tsò 'én koi. ²⁸ Nas'in tsjìn-la jé Jesús nga ok'in-la nga kiyá, xita koi, kisijét'aa-la Pilato nga kátasik'en. ²⁹ K'e nga jye tsitasòn yije koni s'in tíchja Xojon-la Nainá it'aa ts'e Jesús, kiskónájen t'aa krò, ikjoàn kii nga tsibhijiin. ³⁰ Tanga Nainá kisikjaáya-la it'aa ts'e kjoabiyaa. ³¹ Jesús, k'e nga jye jaáya-la, kjin k'a tsakó-la yijo-la jñà xita xi chinchimako nga inchrobà-ne Galilea skanda Jerusalén; nachrjein i'ndei, jñà xita koi xi bénojmi kixi-la xita naxandá it'aa ts'e Jesús.

³² "Koi xá j'i-najen nga kénajmi-jen 'én ndaa-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo koni s'in kitsjaà-la tso'ba Nainá jñà xita jhínga-najen. ³³ I'ndei, k'e nga kisikjaáya-la Jesús, k'oaá s'in kisikitasòn xi it'aa tsajen xi ixti-la ma-jen jñà xita jhínga-najen. K'oaá s'in tjtít'aa xojon ts'e Salmo xi ma-ne jò, nga tsò: "I'ndei, ji-né xi Ki'ndí-na xan-lè; 'an-ná xi na'èn-lè ma." ³⁴ Koni kis'iin Nainá nga kisikjaáya-la Jesús it'aa ts'e kjoabiyaa nga mì tì kii kiyá-ne, yaá makixiya 'én koi nga tsò Xojon-la Nainá: "Siikitasòn-ná koni tsò 'én tsjeè-na, ko 'én kixi-na xi 'an kitsjaà-la David." ³⁵ K'oaá tis'in tjtít'aa jngod xojon ts'e Salmo nga tsò: "Mikii koi'ndi nga ki'ndo yijo-la Xita tsjeè-lè." ³⁶ Jñà nachrjein nga tsibijnakon David, k'e nga jye kisikitasòn koni s'in mejèn-la Nainá, k'en. K'oaá tis'in kisihijiin koni komát'in xita jhínga-la. Tikoáá i'ndo yijo-la. ³⁷ Tanga jè Xita Tsjeè xi Nainá kisikjaáya-la mikii i'ndo yijo-la. ³⁸ Ngats'ioò jñò ndí 'ndsè, k'oaá s'in kátasijiin-nò, jñà 'én xi nokjoáyajiin-nòjen, jè-né nga it'aa ts'e Jesús, Nainá síjchaaat'aa-ná jé-ná. ³⁹ Jñà xita, ngats'i kjoa xi ch'o s'in, mìtsà it'aa ts'e kjotixoma-la Moisés makixiya; jè it'aa ts'e Jesús makixiya xita, jñà xi mokjeiín-la it'aa ts'e. ⁴⁰ T'een kindá yijo-nò mé-ne nga mì k'oaá s'in kqmat'ioòn koni s'in tíchja xojon-la jñà xita xi kiichja ngajo-la Nainá nga tsò:

⁴¹ Chítsejèn, jñò xi nachrjekànguioò kjoak-ixi, kàtaxkón-nò, ko jngod k'a kàtachija jñò.

'An, jngod xá s'iaàn nachrjein tsajòn, k'e nga tisa titsajnakoon.

Mikii kokjeiín-nò nas'in s'enojmi-nò xá xi 'an tìs'iaàn.

⁴² Jè Pablo ko Bernabé k'e nga itjo-ne ni'ya ingo sinagoga, jñà xita kisijét'aa-la nga kàtenojmíya kjoa koi jè xòhoto xi sa nchrobá. ⁴³ K'e nga kisihixat'aa xíkjin nga kii-ne, kjin xita kiit'aa-la Pablo ko Bernabé, jñà xi xita judío ko jñà xita xi beèxkón Nainá xi jye jahatjiya-la nga xita judío komà. Jè Pablo ko Bernabé, k'e nga tsohóko xita koi, 'nò tsibít'in-la nga ndaa kàtjjiin inijma-la jñà 'én xi jye kii'nchré xi kjondaa ts'e Nainá.

⁴⁴ Jè nachrjein nikjáya xi jngod, kjomeé ijchò ngats'i xita naxandá nga kii'nchré 'én-la Nainá. ⁴⁵ Tanga jñà xita judío k'e nga kijtseè nga 'nò kjin ma xita, isáá ndaa kjòchjineke Pablo. Ikjoàn tsibíts'ia nga kondra kii-la Pablo 'én xi kiichja, tikoá tsakatf'aa. ⁴⁶ Pablo ko Bernabé, 'nò tsi'beé-la ikon; kitsò-la:

—Tjiné-najen nga kénajmi itjòn-nòjen 'én-la Nainá jñò xi xita judío 'mì-nò; tanga jñò nachrjengui-nò; k'oaá ma-ne nga jñò, mikii s'e-nò kjoabinachon nita mé nachrjein-ne; ngajen ta saá jñà kénajmi-lajen jñà xi mìtsà xita judío. ⁴⁷ K'oaá s'in tsatixoma-najen Nainá nga kitsò:

Jíí tsjaà-lè xá nga sihiseèn-la jñà xita xi mìtsà xita judío,

kóhokji nga tjttsa isò'nde mé-ne nga kitjokajiin-ne kjoa ts'e kjo'in.

⁴⁸ K'e nga kii'nchré ngats'i xi mìtsà xita judío, kjòtsjaá-la; ikjoàn tsibíts'ia nga kitsò: Ndaa tjin 'én-la Nainá; kòkjeiín-la ngats'i xi xó kitjaajiin-ne nga s'e-la kjoabinachon nita mé nachrjein-ne. ⁴⁹ K'oaá s'in komà nga tsabìsòn 'én ndaa-la Nainá kóhokji ya i'nde jè. ⁵⁰ Tanga jñà xita judío tsibíts'ia nga chinchá'a jñà íchjín itjòn xi ndaa beèxkón Nainá ko xita itjòn-la naxandá. K'oaá s'in komà nga kondra kii-la jè Pablo ko Bernabé. Tsachrjekajiin ya naxandá. ⁵¹ Jè Pablo ko Bernabé tsibítsajneè chijo-la ndsoko xi kondra ts'e xita koi, [jè kjoa xi okó nga kjo'in s'e-la it'aa ts'e Nainá]; ikjoàn kii ján Iconio. ⁵² Tanga jñà xita xi kota'yat'aa-la Cristo, ndaa kis'e-la kjotsjacha ko ndaa kisixájiin inijma-la Inijma Tsjeè-la Nainá.

14

K'e nga jè Pablo kò Bernabé kiichjaya ján Iconio

¹ K'oaá s'ín komà ya Iconio, jè Pablo kò Bernabé, k'e nga jahas'en ni'ya ingo sinagoga ts'e xita judío, 'nó ndaa tsakóya; k'oaá komà-ne nga 'nó kjin xita judío kò xi mitsà xita judío kòkjeín-la it'aà ts'e Jesús. ² Tanga jñà xita judío xi mìkiù mokjeín-la, chinchá'a jñà xi mitsà xita judío mé-ne nga ch'o tsò-ne kjohtësjeèn xi kisikítsjeèn it'aà ts'e xita-la Cristo. ³ Pablo kò Bernabé, tseé tsibitsajna ya Iconio. Mikiù kit-sakjòn nga tsakóya 'én ndaa-la Nainá koií kjoa-la nga Nainá ndaa ma'nót'aà takòn. Nainá kisikixiyandaà nga kixi kjoa 'én xi tsibénojmi xi kjondaà-la Nainá. Kitsjaà-la nga 'nó nga kis'in kjoxxkón xi ndaa tjin xi okó kjoajeya-la Nainá. ⁴ Jñà xita naxandá Iconio, jòya komà; osen kiit'aà-la jñà xita judío koa osen kiit'aà-la Pablo kò Bernabé, xita xi tsibixáya-la Jesús. ⁵ Jñà xita judío kò xi mitsà xita judío tsajoóya-ne kò xitaxá ítjòn-la nga mejèn-la skaàn-kò, kiinè ndajo. ⁶ Pablo kò Bernabé, k'e nga jye kiinchré, tsanga; kiù ján Listra kò Derbe, naxandá xi chja-ne Licaonia; tikoá chinchima kóhokji i'nde xi chja-ne nga jngod ítjandii. ⁷ Ya i'nde jè, tikoá kisika'bí 'én ndaa-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo.

K'e nga kisinè ndajo Pablo ya Listra

⁸ Ya Listra tijná jngod xita x'in xi mìkiù ma fi. K'oaá s'ín kits'iin; ni saá jngod nachrjein nga ndsokò tsajmeè-ne. ⁹ Xita jè, tijná; tí'nchré-la Pablo nga tíchjaya. Jè Pablo, k'e nga kiskod'an, kijtsee nga mokjeín-la nga kondaà-ne. ¹⁰ Pablo, 'nó kiichja kitsò-la:

—Tisítjiiin, tísijna kixi-ne ndsokoi!

Xita jè, ngui kiskì'nga-né; tsibíts'ia nga tsajmeè-ne. ¹¹ Jñà xita, k'e nga kijtsee kjoxxkón ndaa xi kis'iin Pablo, 'nó kiichja xi 'én Licaonia, kitsò:

—Jñà nainá, xitaá kjoàn kòma nga kòf'iikon-ná!

¹² Bernabé, Zeus kitsò-la; Pablo, Hermes kitsò-la nga jè xi isa 'nó chja. ¹³ Jè ingo xkòsòn-la Zeus, yaá kijna indii naxandá. Jè no'miù-la j'iiko nchrajá kò corona. Jè no'miù, kò ngats'iù xita naxandá mejèn sík'en-la jñà nchrajá nga tsjá-la kjojtò mé-ne nga skoexkón-ne. ¹⁴ Jè Pablo kò Bernabé xi kisixáya-la it'aà ts'e Cristo,

ch'oo komà-la k'e nga kijtsee kjoa xi nchis'in; tsatejndajno yijo-la jè nikje-la; ikjoàn kiis'ejiin-la xita. 'Nó kiichja, kitsò-la:

¹⁵ —Tiná'yaà, ¿mé-ne k'oas'ín tít-sa'nè-nò? Ngajen, tikoá taxki xita-nájen koni jñò. Koií xá kòf'i-najen nga kénójmi-nòjen 'én ndaa-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo mé-ne nga síkijna-nò kjoa koi xi ni méé chji-la; jè tanguít'aà-la Nainá xi tíjnakon xi tsibindaà ngajmiù, nangui, kò ndáchikon, kò ngats'iù tsojmi xi ya tjin. ¹⁶ Nachrjein xi jye tsato, Nainá kitsjaà'ndeé-la ngats'iù xita naxandá xi tjin kóhokji isò'nde nga chinchimaya ndiyá xi kisaseèn-la. ¹⁷ Tanga Nainá, kjit'aà nachrjein tíhokó yijo-la ya-né jè, nga tí'ya-la ngats'iù kjondaà xi tís'in; jè-né xi tísikasén-nò jtsí xi ngajmiù tínchrobá-ne; títsjá-nò tsojmi xi ndaa tímajchá-nò; jè tísichikon-t'in-nò nga ndaa títsjá-nò tsojmi xi ma chine, mé-ne nga ndaa s'e-nò kjotsja.

¹⁸ Pablo kò Bernabé, nas'ín k'oas'ín tsatekjáya yije-la kjoa xi nchis'in nga mejèn síik'en-t'aà-la cho, tseé xá kisengui nga kòkjeín-la jñà xita naxandá.

¹⁹ Tik'e-ne j'iù xita judío xi inchrobà-ne Antioquia kò Iconio xi chinchá'a jñà xita naxandá nga tsibinè ndajo jè Pablo. K'e nga jye k'oas'ín kisikò, kitsò-né tsà jyeé k'en; ikjoàn tsibifejno nangui, kiù sikatjen ján indii naxandá. ²⁰ Tanga jñà xita xi kota'yat'aà-la Cristo, k'e nga chixoat'aà-la Pablo ñanda kijna, jè Pablo tsasítjen òjngod k'a-ne; jahas'en-jiiin òjngod k'a-ne naxandá; xi komà inchijòn, Pablo kò Bernabé kiù ján Derbe.

²¹ K'e nga jye tsibénojmi 'én ndaa-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo ya Derbe, nga jye kjin xita kòkjeín-la, kiù òjngod k'a-ne Listra, Iconio kò Antioquia. ²² Pablo kò Bernabé kitsjaà-la nga 'nó inijma-la jñà xita xi kota'yat'aà-la Cristo xi títsajna naxandá koi; tsibénojmi-la nga kixi kàtitsajnakò 'én xi mokjeín-la; kitsò-la:

—Mochjeén-né nga tse kjo'in síkjiaán ítjoán k'e nga kitjás'en-jñaá ñanda tíhotix-oma Nainá.

²³ Nga jngod òjngod i'nde ñanda tjin xita naxandá-la Cristo, Pablo kò Bernabé jaajiiin xita jchínga xi tsibít'aà xá nga síkinda xita-la Cristo; k'e nga jye kiichjat'aà-la Nainá, jye tsibitsajnachjan, kisikítsajnyaya

tsja Nainá nga jye mokjeín-la it'aà ts'e Nainá.

Kós'ín ijchò-ne Pablo kò Bernabé ján Antioquía ts'e Siria

²⁴ Jahato i'nde Pisidia, ijchò-ne nangui Panfilia. ²⁵ Tсібénojímí 'én ndaà-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo ya Perge, ikjoàn kii-ne Atalia. ²⁶ Yaá jahas'en chitso nga tshótji-ne nga kii lingoò k'a-ne Antioquía, i'nde nánda kisatiixá-la it'aà ts'e kjondaà-la Nainá, xá xi jye kisikitasòn. ²⁷ K'e nga jye ijchò-ne Antioquía, tsíbíxkóya xita naxandá-la Cristo; tsibénojímí-la ngats'i kjoa xi kisiko Nainá, kós'ín komát'in nga Nainá kitsjaà'nde nga tikoá kòkjeín-la jñà xi mitsà xita judío. ²⁸ Pablo kò Bernabé, tsee tsibitsajnakò xita xi kota'yàt'aà-la Cristo ya Antioquía.

15

Mé kjoa xi tsajoóya-ne jñà xita xi tsibíxáya-la Jesús kò xita jchínga ján Jerusalén

¹ Jñà nachrjein koi, j'i i'nga xita xi inchrò-ne Judea nga tsibénojímí-la xita-la Cristo, kitsò-la: “Mikii kítjokàjñòò kjo'in tsà mikii sit'aà chiba-la yijo-nò kjoa ts'e circuncisión koni s'ín tichja kjotixoma xi kiskii Moisés.” ² Pablo kò Bernabé 'nó tsajoókjoò kò jñà xita koi; tshótiyaá-ne jñà kjoa koi; ikjoàn kisikásen Pablo kò Bernabé ján Jerusalén; tsobáhihtako i'nga xita-la Cristo xi títsajna ya Antioquía nga kiikon jñà xita xi tsibíxáya-la Jesús kò xita jchínga xi otíxoma ya naxandá-la Cristo nga sindaajjin kjoa koi.

³ Jñà xita naxandá-la Cristo xi títsajna Antioquía, kisichját'aà-la nga kii-ne xita koi. Jahato Fenicia kò Samaria; tsibénojímí nga jñà xi mitsà xita judío tikoá jyeé tífatjya-la nga Cristo nchíft'aà-la. Ngats'i xita xi mokjeín-la it'aà ts'e Cristo, 'nó kjòtsja-la.

⁴ Pablo kò Bernabé, k'e nga ijchò ján Jerusalén, jñà xita naxandá-la Cristo kò xita jchínga xi ya otíxoma kò xita xi tsibíxáya-la Jesús, ndaá kiskoétjò. Xita koi tsibénojímí yije mé kjoa xi kis'iin Nainá nga kisichját'aà-la. ⁵ Ya títsajnajjin i'nga xita fariseo xi jye kòkjeín-la 'én ndaà-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo; chincha kixi, kitsò:

—Jñà xi mitsà xita judío xi jye mokjeín-la, mochjeén-né nga sit'aà chiba-la kjoa ts'e circuncisión; tikoá sinè-la nga kà-tasikitasòn kjotixoma xi kiskii Moisés.

⁶ Kjòxkóya xita xi tsibíxáya-la Jesús kò xita jchínga xi otíxoma ya jjin naxandá-la Cristo nga tsajoóya-ne kjoa koi. ⁷ Tse jchán tsajoóya-ne kjoa koi; chaán tsasjina kixi Pedro, kiichja, kitsò:

—Ndsee, jñò, jyeé tjiin-nò nga kjòtsee jaajjin-na Nainá nga 'an kènojímí-la 'én ndaà-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo jñà xi mitsà xita judío mé-ne nga tikoá kòkjeín-la. ⁸ Nainá xi beé inima-ná, k'oaá s'ín tsakó kixi-ná nga tikoá kiskoétjò xita koi nga k'oaá ts'ín kitsjaà-la inima Tsjeè-la koni s'ín kitsjaà-ná jñà. ⁹ Nainá, kisitsjeé inima-la xita koi k'e nga kòkjeín-la it'aà ts'e Cristo, nga mikii faajjin xita, tà ngásòn fikò-ná ngats'iaá, xi xita judío 'mì-ná kò xi taxki xita. ¹⁰ I'nde, jme-ne kondra ongui-la kjohitsjeen-la Nainá, tsà koi nachrjein-la kojti-la? Nga binè-lá xita xi kota'yàt'aà-la Cristo nga sijkitasòn kjoa ts'e kjotixoma. Ni jñà kò ni jñà xita jchínga-ná chikjoa-ná nga mikitasoán. ¹¹ Mikii kos'ín koma. Nga k'oaá s'ín mokjeín-ná nga jñà, kò xi taxki xita, ta ngásòn kjondaà-la Na'èn-ná Jesucristo kítjokàjñá kjo'in.

¹² Jyò tsibitsajna ngats'i xita xi ya títsajna. Kii'nchré-la Bernabé kò Pablo nga tsibénojímí-la xita nga 'nó tse kjòxkón ndaá xi kis'iin Nainá xi it'aà ts'e nga nguixkon jñà xi mitsà xita judío. ¹³ K'e nga jye kiichja Bernabé kò Pablo, k'eé kiichja Jacobo, kitsò:

—Ndsee xi i títsajnaá, tiná'ya-ná. ¹⁴ Jè Simón Pedro, jyeé tsibénojímí-ná kó s'ín komà nga tisa ítjòn nga Nainá jaajjin jñà xi mitsà xita judío nga naxandá-la koma. ¹⁵ K'oaá s'ín mangásòn 'én koni s'ín kiskii jñà xita xi kiichja ngajo-la Nainá nga kitsò:

¹⁶ K'e nga koma iskan, kítjojen lingoò k'a nga kindáya xitse-na kjotixoma-la xitaxá ítjòn David xi jye its'oón;

jè xi jye chixoña, lingoò k'a síkixiya-na; siikijna jngòò-na xita xi kotixoma ngajo-la David,

¹⁷ mé-ne jñà xita xi i'nga kohótsji-ne Nainá, ngats'i xi mitsà xita judío, jñà xi 'ín ts'an tjit'aá.

¹⁸ K'oaá tsò Nainá, nga tsibénojímí kjohitsjeen xi tjin-la

skanda tisa tsàts'en-la kjoa.

¹⁹ “An, k'oaá xán-nò nga mikii sinè-la kjoa xi 'in tjin jñà xi mitsà xita judío, jñà xi nchifatjya-la nga Nainá nchíft'aà-la.

²⁰ Ta jè xi mochjeén nga sikasén-lá xojon mé-ne nga mikii skine ngats'iì tsojmi xi ya sinchá nguixkon kjoaxkòson; tikoá ki tì kjoa chijngui s'in-ne, mì tì kii skine-ne jní kò ngats'iì yijo-la cho xi mikii xíxteen jní-la. ²¹ Skanda kjótseé, xki xi ján naxandá tjin xita xi bíxkejiin xojon kjotixoma xi kiskii Moisés ya ni'ya ingo sinagoga nga jiin jiin nachrjein nga nachrjein nikjáya.

²² Jñà xita xi tsibíxáya-la Jesús kò ngats'iì xita naxandá-la Cristo kò xita jchínga xi ya otixoma, tsajoóya-ne nga jaajiin i'nga xita xikjín xi kisikasén ján Antioquia. Jñà kit-jaajiin Judas xi tikoá Barsabás 'mì kò Silas, jñà xita xi ndaà yaxkón ya ijiin naxandá-la Cristo. Tsobáhihtako Pablo kò Bernabé. ²³ Kisik'a jngod xojon xi tsò:

“Ngajen, xita xi tsibíxáya-la Jesús kò xita jchínga, nihixat'aà-nòjen jñò xi mìtsà xita judío 'mì-nò xi 'ndsé chibá it'aà ts'e Cristo xi titsajnaà ya naxandá Antioquia, kò 'nde Siria kò Cilicia. ²⁴ Jyeé kina'yà-jen nga i itjokajiin i'nga xita xi ijchòkon-nò nga sii siko-nò nga chjako-nò 'én xi sikits'on-jiin-la inima-nò, tanga mìtsà ngajen tsatíxá-lajen. ²⁵ Ngats'iì-jen, k'oaá s'in kichoòsòn-lajen nga kinikasén i'nga-nòjen xita tsajen xi kiikon-nò. Tsobáhihtako xinguiáá Pablo kò Bernabé, xita xi 'nó matsjacha-jen. ²⁶ Jñà xita koi, jye k'oas'in tsibínè-la yijo-la niita mé kjo'in xi komàt'in xi kjoa ts'e Na'èn-ná Jesucristo. ²⁷ Titsanikasén-nòjen Judas kò Silas; ngats'iì 'én xi jtít'aà xojon, jñà xita koi keènojmiya jngod k'a-nò xi tà 'én kòkò-nò. ²⁸ Ngajen kò Inima Tsjeè-la Nainá ndaà kisaseèn-najen nga mì kjo'nó koma-nò kjoa ts'e kjotixoma xi 'in tjin; tà koi-né xi ndaà mochjeén: ²⁹ nga mikii ma chjinee yijo-la cho xi ya biyaà nguixkon xkòsòn; mikii ma chjinee jní kò mikii ma chjinee yijo-la cho xi mikii xíxteen jní-la; tikoáá ki tì kjoa chijngui mis'in-là; tsà chjaàxìn-là yijo-nò ngats'iì kjoa koi, ndaà s'e; k'e chibá.”

³⁰ Xita koi, k'e nga jye ksilhixat'aà xikjín, niñoón kii skanda ján Antioquia; k'e nga ijchò tsibíxkóya ngats'iì xita-la Cristo, kisingatsja xojon xi 'ya. ³¹ Jñà xita naxandá-la Cristo, k'e nga jye tsibíxkejiin xojon, tsjaá komà-la nga ijchò-la 'én xi kisijehikon. ³² Jè Judas kò Silas tikoáá

Nainá chja ngajo-la; ndaà kisijehikon jñà xita-la Cristo; kitsjaà-la nga'nó. ³³ Xita koi, kjin nachrjein tsibitsajna Antioquia. Nga komá iskan ksilhixat'aà xikjín, kii-ne Jerusalén; kiikon-ne jñà xita xi kisikasén. ³⁴ [Tanga jè Silas ndaà kisaseèn-la nga tsibijna Antioquia.] ³⁵ Jè Pablo kò Bernabé, yaá tsibitsajna Antioquia; tsakóya-isa 'én-la Nainá tikoá kiichjaya 'én ndaà-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo. Tikoáá kjin xita xi kje'íif kisixákjod.

K'e nga chinchat'aà xìn-la xikjín jè Pablo kò Bernabé

³⁶ K'e nga komá iskan, Pablo kitsò-la Bernabé:

—Tikjiaán jngod k'aá kóhokji naxandá nanda tsibènojmiá 'én-la Nainá mé-ne nga jchaá kó s'in titsajna xita xinguiáá.

³⁷ Jè Bernabé mejèn-la kjiko Juan, xi tikoá Marcos 'mì; ³⁸ tanga jè Pablo mikii kisaseèn-la nga jè kjiko, koi kjoa-la nga kitsjeiin takòn ján Panfilia nga mì tì kii tsobáhihtako-ne nga kisixá jè xá xi tjíma-ne. ³⁹ K'oaá s'in komà-ne nga kisakò kjoa nga mikii kjongáson 'én-la; chinchat'aà xìn-la xikjín; jè Bernabé kiiko Marcos; kiison-nda skanda Chipre. ⁴⁰ Jè Pablo, jaajiin Silas nga tsobáhihtako. Jñà xita-la Cristo kiskitsajnyaya tsja Nainá nga kii. ⁴¹ Kii kóhokji nangui Siria kò Cilicia nga ya chinchima nga isa ndaà kis'i'nó ikon jñà xita naxandá-la Cristo.

16

K'e nga jè Timoteo tsobáhihtako Pablo kò Silas

¹ Pablo, k'e nga ijchò naxandá Derbe kò Lистра, ya kisatikjod jngod xita xi kota'yat'aà-la Cristo xi Timoteo 'mì; nea-la xita judío-né xi mokjeiin-la it'aà ts'e Cristo. Tanga jè na'èn-la xita griego-né. ² Jñà xita-la Cristo xi titsajna Lистра kò Iconio 'nó ndaà kisikijna Timoteo. ³ Pablo mejèn-la nga jè koahijtakò; k'oaá komà-ne nga kisit'aà chiba-la kjoa ts'e circuncisión mé-ne nga ndaà kijnane Timoteo it'aà ts'e xita judío; nga jñà xita xi ya i'nde-la jyeé beè nga na'èn-la Timoteo, xita griego-né. ⁴ Ngats'iì naxandá nanda jahato, k'oaá kitsò-la nga kàtasfikitasòn kjoakixi xi tsajoóya-ne jñà xita xi tsibíxáya-la Jesús kò xita jchínga xi titsajna Jerusalén xi otixoma ya jiin naxandá-la Cristo. ⁵ Jñà xita

naxandá-la Cristo, isaá 'nó ndaà mokjeín isa-la; nachrjein nchijòn tímakjìn-ya xita xi nchimokjeín-la.

K'e nga jè Pablo kisinijñá jngòd-la xita Macedonia

⁶ Jè Inima Tsjeè-la Nainá mìkì kitsjaà'nde-la Pablo kò xita xi kjihijtaكو nga 'én-la Cristo kii síka'bí ján nangui Asia; k'oaá ma-ne nga ya jahatojìin nangui ñánda 'mì Frigia kò Galacia. ⁷ K'e nga ijchò chrañàt'aà-la nangui Misia mején-la nga ján kjoì nangui Bitinia, tanga jè Inima-la Jesús mìkì kitsjaà'nde-la. ⁸ Tà jahato Misia, ijchò skanda naxandá Troas. ⁹ Nga jye títasajna Troas, Pablo, k'e nga nitjen, tsatsejèn jngòd-la xita koni tsà nijñá tí'biil-la xi nangui Macedonia i'nde-la xi tsasjina kixi nguixkon Pablo. Tsibít'si'ba-la, kitsò-la: “Nchrobó i nangui Macedonia. Tichját'aà-nájen.” ¹⁰ Pablo, k'e nga jye kijtseè kjoa koi, nitóon tsitsajnandaà-jen nga tsanguì-jen ján nangui Macedonia; k'oaá s'in kjòchiya-najen nga kixí kjoa nga Nainá tíchja-najen mé-ne nga síka'bí-jen 'én ndaà-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo ya i'nde jè.

Kós'in komà nga jè Pablo kò Silas kii ndayá ya naxandá Filipos

¹¹ K'e nga itjo-najen ya naxandá Troas, kichjoé jngòd-jen chitso, tsanguì kixi-jen ya nangui xi kijnajìin ndá xi 'mì Samotracia; xi komà inchijòn ijngòd k'a tsanguì-jen skanda naxandá Neápolis. ¹² Itjo-najen Neápolis, tsanguì-jen Filipos, jngòd naxandá ítjòn ts'e i'nde Macedonia xi 'nó tjoé-la nga'nó it'aà ts'e Roma. Kjìn nachrjein tsitsajna-jen ya i'nde jè. ¹³ Jngòd nachrjein nikjáya tsanguì jngòd-jen i'nde indii naxandá ñánda tífa jngòd xajngá nandá nga k'oas'in kimikítsjeèn-jen nga tjín jngòd i'nde ñánda chjat'aà-la Nainá xita judío. Tsitsajna-jen; kinokjoako-jen it'aà ts'e 'én ndaà-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo jñà íchjín xi maxkóya ya i'nde jè. ¹⁴ Ya tijnajìin jngòd chjòon xi 'mì Lidia xi otjina nikje chjì xi sko kjoàn isén-la; yaá i'nde-la ñánda 'mì Tiatira; ndaà beèxkón Nainá; jè Nainá kiskík'ajìin kjohítsjeèn-la nga ndaà tí'nchré koni s'in tíchja Pablo. ¹⁵ Komà bautizar Lidia kò ngats'iì xita ni'ya-la; xi komà iskan tsibít'si'ba-najen kitsò:

—Jñò tsà kixí kjoa nga mokjeín-nò nga 'an, ndaà mokjeín-na it'aà ts'e Nainá, tíkji-aán ni'ya-na, ya sikjáyaá.

Ngajen kjo'nò tsitsajna-jen.

¹⁶ Jngòd nachrjein k'e nga títasahonguí-jen i'nde ñánda nokjoat'aà-lajen Nainá, kisatìkjoé jngòd-jen tsòti chí'nda xi inima ch'o-la neíi tjiin inima-la; maá-la bíndaà nga kot'aasòn xita. Jñà nei-la tsòti jè, ndaà jchán sikijne ton nga koi xá s'in. ¹⁷ Tsòti jè, kiitjìngui-najen; 'nó chja tjìngui-najen, nga tsò:

—Xita koi, chí'nda-la Nainá-né xi 'nó jeya tjina; tjìñà-ne xi bénojímì-nò ndiyá xi kitjokajìin-nò kjo'in.

¹⁸ Jè tsòti, kjìn nachrjein k'oas'in kitsò-najen. Pablo chaán kòjti-la, kisikátji-faya'a; kiichja-la jè tjo neíi xi tjiin inima-la. Kitsò-la:

—It'aà ts'e Jesucristo, k'oaá xan-lè, titjokajìin inima-la tsòti jè.

Tik'eé-ne kjòndaà-ne.

¹⁹ Jñà nei-la, k'e nga kijtseè nga kitjaàxin-la kjoa xi ma-la, nga mì tji kii kisikijne-ne ton, kitsobá'nó Pablo kò Silas, kiikò nguixkon xitaxá. ²⁰ Chinchá osen ñánda títasajna xitaxá, kitsò:

—Jñà xita koi xi xita judío, fi kátsji kjosii i naxandá-ná. ²¹ Kjtóixoma xi okóya mìkii ndaà tjín, mìkii tjí'nde-ná nga chjoé, mìkii k'oas'in s'eén, koií kjoa-la nga xita Roma-ná jñá.

²² Ngats'iì xita naxandá saà kondra kii-la jè Pablo kò Silas; jñà xitaxá kitsjaà okixi nga tsatejndajno nikje-la, ikjoàn tsajá-la.

²³ K'e nga jye 'nó tsajá-la, ingajò, kiskinìs'en ndayá; ikjoàn kitsjaà-la okixi jè xita xi sikinda ndayá nga ndaà katasikinda xita koi.

²⁴ Jè xita xi síkinda ndayá, k'e nga kits'iil-la okixi, yaá chinchá iya ñánda isa 'nó tjín. Tsibít'aà'nó ndsokò it'aà yá ts'e ndayá.

²⁵ K'e nga jye ijchò osen nitjen, jè Pablo kò Silas, nchichjat'aà-la Nainá kò nchiseè-la; jñà xita xi i'nga xi tikoa kjo'in títasajna, tà nchi'nchré-la. ²⁶ Tik'e-ne tà nitóon j'iì jngòd ch'ón xi 'nó jchán ts'a. Jñà xotjoa-la ndayá kitáx'a, tikoa jñà na'nó kichá cadena xi tjít'aà 'nó-ne xita xi títasajna ndayá, jngòd k'a kitjájnda'nó. ²⁷ Jè xita xi síkinda ndayá, k'e nga jaá-la, kijtseè nga tix'á yije xotjoa-la ndayá. Kisikítsjeèn, maá-la tsà jyeé tsanga yije xita xi títasajna kjo'in. Kiskoé jngòd

kichja ndojò nga mejèn-la sikk'en yijo-la. ²⁸Jè Pablo, k'e nga kijtsee, nitòón 'nó kiichja-la kitsò-la:

—Kì k'oaà nikoi yijo-lè; í títstajna yije-jen.

²⁹Jè xita xi síkinda ndayá kisijé jngòd ni'ín nga kjòhiseèn-ya ndayá; chiba-la tíhotsé-né k'e nga jahas'en cuarto ñánda títsajna Pablo kò Silas; ikjoàn kisikat-jen yijo-la ya ingui ndsoko. ³⁰Ikjoàn tsachrje-ne ndayá Pablo kò Silas; kiskònan-gui-la, kitsò-la:

—Na'èn, ¿mé xi s'iaàn nga kitjokàjnàà kjo'in?

³¹Pablo kò Silas kitsò-la:

—Kàtakeiín-lè it'aà ts'e Na'èn-ná Jesu-cristo mé-ne nga kitjokàjnòd kjo'in ngaji kò ngats'iì xita ni'ya-lè.

³²K'eé tsibénjmi-la 'én-la Na'èn-ná ngats'iì xita xi ya títsajna ni'ya-la. ³³Tijè-ne nitjen jè, jè xita xi síkinda ndayá, tsanjno ñánda kitù-la Pablo kò Silas; xita jè tikoá komà bautizar kóhotjín xita xi ya títsajna ni'ya-la. ³⁴Nga jye komà iskan, kiiko ni'ya-la nga tsakjèn kjoò kóhotjín xita ni'ya-la xi ngui tà kjotsja nga jye kòkjeiín-la it'aà ts'e Nainá.

³⁵Nga komà inchijòn, jñà xitaxá kisikasén policia-la nga kisikasén-la okixi jè xi síkinda ndayá nga tà k'oas'ín kàtitjo-ne Pablo kò Silas. ³⁶Jè xita xi síkinda ndayá kisik' nchré Pablo kitsò-la:

—Jñà xitaxá, jyeé kàtsjá-na okixi nga ma kitjondeií-nò. Ndaà tanguí-nò.

³⁷Tanga jè Pablo kitsò:

—Ngajen xita Roma-nájen. [Mikii tji'nde nga taxki siko-najen.] Tanga kis'eé-najen yá nga nguixkòn naxandá k'e nga skanda tikj'eé 'ya-la mé jé xi tjin-najen; tanga i'ndeí mejèn-la nga tà kjoa chijé kóchrje-najen ndayá; jñà kàtjanchrobá sobà nga kàtachrje-najen.

³⁸Jñà policia, k'oaà s'ín kii kénjmi-la jñà xitaxá koni s'ín kitsò Pablo. K'e nga kii'nchré jñà xitaxá nga jè Pablo kò Silas nga xita Roma, tsí ndaà kitsakjòn. ³⁹K'eé niton kii nga tsachrje-ne ndayá Pablo kò Silas; ikjoàn tsibitsi'ba-la kjoa xi komat'in; kitsò-la nga ta kjondaà kàtitjojin naxandá.

⁴⁰Pablo kò Silas, k'e nga jye itjo-ne ndayá, kii ni'ya-la chjoón xi 'mì Lidia. Yáá tshóko

nojmi xikjín xi ngásòn mokjeiín-la it'aà ts'e Cristo nga 'nó kàt'eé-la ikon; ikjoàn kii-ne.

17

K'e nga kisakò kjoasiì ján Tesalónica

¹Jahato Anfópolis kò Apolonia, ijchò Tesalónica ya naxandá ñánda tjin jngòd ni'ya ingo sinagoga xi ts'e xita judío.

²Jè Pablo, koni s'ín kjit'aà, jahas'en jè ni'ya ingo sinagoga; jàn nachrjein nikjáya tsajoóya-ne nga kiskoòta'ya Xojon-la Nainá. ³K'oaà s'ín tsibénjmi-la nga jè Cristo k'oaà s'ín tjinè-la nga kiyá tikoáá jaáyaá-la it'aà ts'e kjoabiyaá. Kitsò-la:

—Jesús xi 'an tibénjmi-nò, jé-né xi Cristo [xi xó k'oas'ín tjinè-la nga kjoifí].

⁴Tjín i'nga xita judío xi kòkjeiín-la; yáá tsoháijitako Pablo kò Silas. Tikoáá kjin íchjín ítjòn kòkjeiín-la kò xita griego xi beèxkón Nainá. ⁵Tanga jñà xita judío xi mikii mokjeiín-la, kjòchijikeè Pablo kò Silas. Tsibíxkóya xita ts'eé xi tà jyò tjíma; tsibíts'ia kjoasiì ya naxandá; kii kjaán-t'aà ni'ya-la xita xi 'mì Jason nga tshótsji Pablo kò Silas nga mejèn-la siikijna osen nga nguixkòn naxandá. ⁶Tanga mikii kisakò-la ñánda tjina Pablo kò Silas; kjo'ño komà-la nga tsachrje ni'ya jè Jason kò i'nga xita-la Cristo xi ya títsajna nga kiiko nguixkòn xitaxá; 'nó kiichja kitsò:

—Jñà xita koi xi síkts'ón xita xi tjin nga tjttsa isò'nde; jyeé j'ii i'nde tsajan. ⁷Ngats'iì xita koi, jè Jason kitsjaà'nde-la ni'ya-la. Saà kondraá fi-la kjotixoma-la César xi xitaxá ítjòn ts'e Roma; k'oaà tsò nga tjin íjngòd xitaxá ítjòn xi Jesús 'mì.

⁸Jñà xitaxá kò xita naxandá, k'e nga kii'nchré 'én koi, kòjtíi-la. ⁹Jè Jason kò xita xi i'nga tsibíchjitiì yijo-la it'aà ts'e xitaxá nga komà tsibitsajnandeí-ne.

K'e nga tsibitsajna naxandá Berea Pablo kò Silas

¹⁰K'e nga jye kòjnò, jñà xita-la Cristo nitòón kisikasén jè Pablo kò Silas skanda ján naxandá Berea. K'e nga ijchò i'nde jè jahas'en ni'ya ingo sinagoga ts'e xita judío.

¹¹Jñà xita xi títsajna Berea, isaá ndaà tjin kjohítsjeèn-la mì k'oaà-ne koni xi títsajna ya Tesalónica; isaá niton kòkjeiín-la 'én-la Nainá kò nachrjein inchijòn tsibíxkejijn Xojon-la Nainá nga mejèn-la skoe tsà kixif kjoa koni tsò 'én xi okóya Pablo. ¹²Kjin xita

judío kòkjeiín-là tìkoà k̄jìn íchjín ítjòn kò x̄it̄a x̄'ín kòkjeiín-là xi x̄it̄a griego. ¹³Jñà x̄it̄a judío xi t̄ítsajna Tesalónica, k'e nga k̄iì'nchré nga jè Pablo kò Silas ya t̄ítsajna Berea, nga 'én-là Nainá nchibénojmí, k̄iì ya naxandá jè nga k̄iì kinchá'a x̄it̄a mé-ne nga kisakò-ne kjoas̄iì. ¹⁴Jñà x̄it̄a-là Cristo, n̄it̄oón kisikasén Pablo ján ìndiì ndáchikon; tà jè Silas kò Timoteo tsibitsajna ya Berea. ¹⁵Jñà x̄it̄a xi tsobáhijtakò Pablo nga k̄iì kinì indiaà, k̄iìkò skanda Atenas. K'e nga jye j'ìi-ne x̄it̄a koi, 'ya-là okixi Silas kò Timoteo nga n̄it̄oón k̄ijit̄jngui-là Pablo.

Kó tsò 'én xi k̄iichja Pablo k'e nga tsibijna ján Atenas

¹⁶Pablo, k'e nga t̄ijna naxandá Atenas nga t̄íkoña-là Silas kò Timoteo, 'n̄o baá komà-là nga k̄ijtseè nga ya naxandá jè, 'n̄o k̄jìn xkòsòn beèxkón. ¹⁷Ya n̄'ya ìngo sinagoga tsajoókjoòkò x̄it̄a judío kò xi tax̄k̄i x̄it̄a xi beèxkón Nainá; nachrjein inchiòn tsohòkò ngats'ìi x̄it̄a xi bixoña ya nditsin. ¹⁸Nachrjein kò t̄jín i'nga x̄it̄a xi tsakóya k̄joh̄itsjeèn ts'e x̄it̄a epicúreo kò x̄it̄a estocicos nga tsajoókjoò Pablo. T̄jín i'nga xi tsò:
—¿Kó tsòya-ne 'én xi chjaya, nga s̄iì s'ín nga chja?

T̄iikoáá t̄jín i'nga xi tsò:

—K'oaá ma-ná, k'jeií-là nainá t̄íhokóya.

Koif k'oa'sín kitsò-ne nga jè Pablo, jè t̄ibénojmí 'én ndaa-là Nainá xi kjoa ts'e Jesús nga jaáya-là it'aa ts'e kjoabiyaá. ¹⁹K'ee k̄iìkò jngod̄ ì'nde ñánda 'mì Areópago. Kiskònangui-là kitsò-là:

—¿A komaá isa ndaa kénnojmí-nájen jè k̄jot̄íxoma x̄it̄se xi ngaji okod̄yi? ²⁰'Nó k'jeií tsò. Mejèn-najen nga jcha-jen kó tsòya-ne.

²¹Koif okitsò-ne nga jñà x̄it̄a Atenas kò x̄it̄a xi xìn nangui-là xi ya t̄ítsajna, tà jè xi mejèn-là nga skoè kò koma kjoóya-ne ngats'ìi kjoa x̄it̄se.

²²Pablo, tsasijna kixi nga jngod̄ osen-là ì'nde Areópago, kitsò:

—Ngats'ioò xi ì'nde-nò Atenas, k'oaá s'ín tibexkon-nò; 'n̄o ndaa yaxkón jñà xi nainá 'mì-là. ²³K'e nga jáhatoaá jñà ìngo ñánda bixoñaà, k̄ijtseè jngoà ìngo ñánda t̄jít'aa 'én xi tsò: “Nainá xi mik̄iì yaxkon-là.” Jè xi jñò yaxkón, nas'ín m̄i k̄i yaxkon, t̄jè-ne xi 'an benojmí-nò.

²⁴Jè Nainá xi tsibindaá isò'nde, ngats'ìi tsojmì xi t̄jín nga t̄jtsa isò'nde, jè xi nei-là

ngajmì kò nangui; mitsà ya t̄ijnaya ìngo xi tsja x̄it̄a bíndaà-ne. ²⁵T̄iikoáá, n̄imé xi mochjeén-là it'aa tsaján. Ta saá jè t̄isik̄j-nakon-ná, tsjá-ná t̄jò xi chjoaán, tsjá-ná ngats'ìi xi mochjeén-ná.

²⁶'Nainá, jngod̄ x̄it̄a kisikjeén nga tsibindaá ngats'ìi x̄it̄a xi t̄jín nga t̄jtsa isò'nde; kiskoòsòn-là kót̄jín nachrjein k̄ítsajna kò ñánda k̄ítsajna, ²⁷mé-ne nga k̄at̄átsji-ne Nainá, nas'ín k'oa'sín k̄at̄as'ín koni jngod̄ x̄it̄a xi mik̄iì tsejèn-là nga ótsijino ótsjit'aa nangui. Tanga Nainá, mitsà k̄jìin t̄jina; chraña t̄jnat'aa-ná. ²⁸Koni s'ín kitsò jngod̄ x̄it̄a tsajòn xi 'n̄o chjine: “Jñá, ki'ndí-là Nainá 'mì-ná.” Kixií kjoa, nga jè tsjá-ná nga t̄ítsajna komaán nga n̄ikjaníya nga t̄ítsaj-nasoán isò'nde. ²⁹Tsà kixi kjoa nga ki'ndí-là Nainá 'mì-ná, m̄i k'oa'sín sikitsjeén nga Nainá jñà isén xi k̄ich̄a oro xi k̄ich̄a plata kò xi ndajo xi x̄it̄a bíndaà-ne tsja koni s'ín t̄jín k̄joh̄itsjeen-là. ³⁰Nga sa ítjòn Nainá kitsjaá'nde-né nga t̄j̄jñò-là x̄it̄a. Tanga ì'nde, k'oaá s'ín tsjá okixi nga t̄jtsa isò'nde nga jñà x̄it̄a k̄at̄asikájno jé-là nga m̄i t̄jé k̄joh̄tsji-ne. ³¹Nainá jye tsibijna jngod̄ nachrjein nga kixi k̄oiindaaj̄iìn ngats'ìi x̄it̄a isò'nde. Jaaj̄iìn jngod̄ x̄it̄a xi kitsjaá-là okixi nga jè koma x̄it̄axá xi k̄oiindaaj̄iìn-là ngats'ìi x̄it̄a. Kò k'oaá s'ín tsakó nga kixi kjoa k'e nga kisikjaáya-là it'aa ts'e kjoa biyaá.

³²K'e nga k̄iì'nchré-là kjoa ts'e nga faáya-là mik'en it'aa ts'e kjoa biyaá, t̄jín i'nga x̄it̄a xi tà tsjñò'nga-né kò t̄jín i'nga xi kitsò:

—Jñà kjoa koi, k'jeií nachrjein k̄iná'ya-jen.

³³Pablo, k'ee itjoiìn-là. ³⁴Tanga t̄jín i'nga x̄it̄a xi ya t̄ítsajna nga kòkjeiín-là: jngod̄ x̄it̄a xi 'mì Dionisio xi ya chja-ne ts'e x̄it̄a xi t̄ítsajnajt̄ín xi 'mì Areópago; t̄iikoà jngod̄ chjoón xi 'mì Dámaris, kò x̄it̄a xi k'jeií isa.

18

K'e nga kisixá Pablo ya Corinto

¹K'e nga jye komà iskan, Pablo itjoiìn Atenas, k̄iì Corinto. ²Yaá kiskaàkjoò jñà x̄it̄a judío xi 'mì Aquila kò chjoón-là xi 'mì Priscila. Ján nangui-là ñánda 'mì Ponto. Sa tà k'ee j'ìi-ne nangui Italia koif kjoa-là nga jè Claudio xi x̄it̄a skò-là tsachrje k̄jot̄íxoma nga ngats'ìi x̄it̄a judío k̄it̄jokaj̄iìn naxandá ítjòn xi 'mì Roma. Pablo k̄iikon jñà x̄it̄a koi.

³Jñà xitá koi, tikoáá koií xá s'ín jè xá xi s'ín Pablo nga ni'ya nikje bíndaà. Yáá tsibijnako nga kisixákjoò. ⁴Nga jiin jiin nachrjein, k'e nga nachrjein nikjáya, Pablo fi ya ni'ya ingo sinagoga nga fi káko jñà xitá judío ko xi mitsà xitá judío nga kátakjeiín-la.

⁵K'e nga j'i-ne Macedonia, jè Silas ko Timoteo, jè Pablo nguì koií xá kis'iin nga tsibénojímí-la 'én-la Nainá jñà xitá judío. Kitsò-la nga jè Jesús, jè xi Cristo [xi xó kinikasén-ne]. ⁶Tanga jñà xitá judío, tà kondraá kii-la Pablo koa kiichjajno-la; k'oaá s'ín komà-ne jè Pablo tsibitsajne nikje-la xi kondra ts'e xitá koi, [jè kjoa xi okó nga kjo'in s'e-la it'aà ts'e Nainá], kitsò-la:

—Jé tsajòn-nó tsà mikii mokjeiín-nò; 'an jye kisikitasoàn nga tsibenojímí-nò 'én. I'ndeí, jñà tífikenojímí-la jñà xi mitsà xitá judío.

⁷Pablo, itjo ni'ya ingo sinagoga; kii jngodò ni'ya-la xitá xi ya chrañàt'aà tíjna xi 'mì Ticio Justo xi ndaa beèxkón Nainá. ⁸Crispo, jè xi xitá itjòn-la ni'ya ingo sinagoga, kòk-jeiín-la 'én-la Nainá, ngats'iì xi xitá ni'ya-la; tikoáá kjiin xitá Corinto xi kii'nchré 'én xi tsakóya Pablo kòkjeiín-la, ikjoàn komà bautizar. ⁹Jngodò nitjen jè Pablo, k'oaá komà-la koni tsà nijñá kits'i-la; Na'èn-ná kiichja-la, kitsò-la:

—Kì jyò bijni, ko kii tsakjoòn-jèn, tijnókjoa-né. ¹⁰Mì yá xitá kó sùiko-lè, 'aán tijnako-lè; i'nde jè, kjiin ma xi xitá ts'an ma.

¹¹Pablo, jngodò nó osen tsibijna Corinto nga tsakóya 'én-la Nainá.

¹²K'e nga xitaxá gobernador tsibijna jè xi 'mì Galión ya i'nde Acaya, jñà xitá judío tsajoóya-ne nga kitsobà'nó Pablo; kiiiko ni'ya osen mé-ne nga kisindaajiin-la.

¹³Kitsò-la jè xitaxá xi gobernador tíjna:

—Xitá jè naxandá tbinchá'a nga k'jeif s'ín beèxkón Nainá; mì k'oaá s'ín koni s'ín tjiin kjtóixoma ts'e Roma.

¹⁴K'e nga mejèn kiichja Pablo, jè Galión kitsò-la xitá judío:

—Tsà jngodò kjoa xi tse tjiin ko 'in tjiin, tjiné-la nga 'an kíndaajñaa; ¹⁵tanga tà 'én-né, tà kjtóixoma tsajòn-nò; tà jñò tindaajñò; 'an mikii skongájjñaa kjoa koi.

¹⁶Ikjoàn tsachre ni'ya osen. ¹⁷Ngats'iì xitá griego kitsobà'nó jè xitá itjòn ts'e ni'ya ingo sinagoga, jè xi 'mì Sóstenes. Kiskaàn-ko ya ni'ya osen nga nguixkon

xitaxá. Tanga jè xitaxá Galión, mikii kisís'in-la.

Kii s'ín kii jngodò k'a-ne Pablo ya Antioquia

¹⁸Pablo, kjiin nachrjein tsibijna isa ya Corinto. Iskan kisihixat'aà jñà xitá 'ndse, kii-ne Siria. Tsobáhijtakò Priscila ko Aquila. Ya Cencrea tsibijno-la sko koni jngodò chiba xi okó nga jye kisikitasòn koni s'ín kitsjaà-la tso'ba Nainá. ¹⁹K'e nga ijchò Éfeso, yáá tsibitsajna Priscila ko Aquila. Pablo, ján kii ni'ya ingo sinagoga nga tsajoókjoò jñà xitá judío xi ya bixoña. ²⁰Jñà xitá koi tsibitsi'ba-la Pablo nga isa kjiin nachrjein kátijnako, tanga Pablo, mikii kòkjeiín-la. ²¹Kisihixat'aà xitá xikjín kitsò-la:

—Tsà Nainá mejèn-la, iskan kjoikon jijn-
godò k'a-nò.

Ikjoàn tsibijnaya chitso nga kii. ²²K'e nga ijchò Cesarea, kii ján Jerusalén nga kisihixat'aà xitá naxandá-la Cristo. Ikjoàn kii skanda Antioquia. ²³Kjiin nachrjein tsibijna Antioquia; iskan kii kóhokji i'nde Galacia ko Frigia. Kis'i'no ikon ngats'iì xitá xi kota'yàt'aà-la Cristo.

K'e nga kiichjaya Apolos ya Éfeso

²⁴Ya Éfeso ijchò jngodò xitá judío xi 'mì Apolos xi ján i'nde-la Alejandria, jngodò xitá xi 'no ndaa ma-la chjaya. Ndaa tjiin-la it'aà ts'e Xojon-la Nainá. ²⁵Jè Apolos, xó kiskoòta'yà-ne ndiyá-la Nainá; 'no tsja beè-la inima-la nga nguì kixif chjaya tikoáá tsakóya it'aà ts'e Jesús; jè kjoa ts'e bautismo nas'ín tà jè tjiin-la ts'e Juan. ²⁶Apolos, 'no tjiin ikon nga kiichja ya ni'ya ingo sinagoga. K'e nga kii'nchré jè Priscila ko Aquila, it'aà xin kiiiko nga isa kixi tsakóya-la ndiyá-la Nainá. ²⁷Apolos, k'e nga kjomejèn-la kii ján i'nde Acaya, ngats'iì xitá-la Cristo kis'i'no ikon nga komà kii. Ikjoàn kiskii jngodò-la xojon jñà xitá xi kota'yàt'aà-la Cristo xi títtsajna ján i'nde Acaya nga skoétjó jè Apolos k'e nga kijchò. K'e nga ijchò Acaya, 'no ndaa tsasiko jñà xitá xi kitsjaà-la kjon-
daà Nainá nga kòkjeiín-la it'aà ts'e Cristo. ²⁸Apolos, 'no ndaa tsajoókjoò jñà xitá judío ya nguixkon naxandá nga kisikitsajnajyò nga it'aà ts'e Xojon-la Nainá, nguì ndaa tsakó-la nga jè Jesús, jè xi Cristo [xi xó kinikasén-ne].

19

K'e nga ijchò naxandá Éfeso jè Pablo

¹ K'e nga táko ya tǵina Apolos ya naxandá Corinto, jè Pablo, kǵin i'nde jahatojiin xi nindoò choòn nga ijchò Éfeso. Yaá kiskaajǵiin i'nga xǵta xi kota'yat'aà-la Cristo. ² Kiskòngui-la, kitsò-la:

—¿A kitjoé-nò Inima Tsjeè-la Nainá k'e nga kòkjeiin-nò it'aà ts'e Cristo?

Jǵnà xǵta koi kitsò:

—Ngajen mikii tǵjiin-najen tsà tǵin Inima Tsjeè-la Nainá.

³ Pablo kitsò-la:

—¿Kó s'ín komà bautizar?

Jǵnà xǵta koi kitsò:

—It'aà ts'eé bautismo-la Juan komà-jen.

⁴ Pablo kitsò:

—Kixǵi kjoa. Juan, kis'iin bautizar xǵta xi kisikájno jé-la nga mì tǵi jé kǵhótsji-ne, tǵanga k'oaá s'ín kitsò-la xǵta naxandá nga kǵatakjeiin-la it'aà ts'e Jesús, jè xǵta xi iskan kjoif.

⁵ K'e nga jye kii'nchré 'én koi, ikjoàn komà bautizar it'aà ts'e Nǵ'èn-ná Jesucristo. ⁶ Pablo, k'e nga jye tsohòsòn-la tsja, jǵnà xǵta koi jahas'en-jiiin inima-la Inima Tsjeè-la Nainá, ikjoàn kiichja 'én xi kjeif tsò tǵkoa kiichjaya ngajo-la Nainá. ⁷ Ngats'ii xǵta koi, tejò ma xi xǵta x'ín.

⁸ Pablo, jǵn sá tsibijna Éfeso nga xkǵi xòhoto fi ya ni'ya ingo sinagoga; mikii tsakjón nga bénojmiya, 'nó kiichjako xǵta nga kǵatakjeiin-la kós'ín otǵxoma Nainá. ⁹ Tǵanga tǵin i'nga xǵta xi kisitǵajaajiiin inima-la, mikii kòkjeiin-la koni s'ín tǵhokóya Pablo. Ch'oó kiichja nga nguixkon xǵta it'aà ts'e ndiyá xitse-la Cristo. Pablo, k'eé tsasit'aà xǵn; kiiko yije xǵta xi kota'yat'aà-la Cristo. Yaá kiiko jngoò ni'ya escuela ñánda okóya xǵta xi 'mì Tirano. Yaá tsajoóya-ne nga nachrjein nchijón. ¹⁰ Pablo, jò nó tsibijna nga tsakóya-la xǵta. K'oaá s'ín komà nga kii'nchré 'én ndaà-la Nǵ'èn-ná Jesucristo ngats'ii xǵta judío kǵo xi mitsà xǵta judío xi tǵtsajna naxandá ts'e nangui Asia. ¹¹ Nainá, tseé kǵoxkón kis'iin nga jè kisikjeén Pablo. ¹² Skanda jè pahito-la kǵo nikje xi síkjeén Pablo Pǵikjaá xǵta nga fiko-la xǵta xi xk'én. K'e nga jye síko jǵnà nikje, mandaà-ne ch'in xi tǵin-la; tǵkooá bitjokajiiin-ne inima ch'o-la neif xi tǵjiin inima-la.

¹³ Tǵin i'nga xǵta judío xi xkǵi xi jǵn naxandá tǵima nga ochrjekajiiin inima-la xǵta xi inima ch'o-la neif tǵjiin inima-la. Mejèn-la k'oa tǵis'ín sǵikaxkǵi 'ín-la Jesús nga kǵoxkii-la xǵta. Tsò-la jè neif:

—It'aà ts'e Jesús xi jè Pablo okóya otǵixoma-lè nga titjokajiiin inima-la xǵta koi!

¹⁴ Jngoò xǵta judío xi 'mì Esceva xi xǵta sko-la nǵ'mii, k'oaá s'ín mejèn kis'iin ixti-la xi itoò ma-ne. ¹⁵ Tǵanga jè xǵta neif, jngoò k'a kiichja-la kitsò-la:

—'An bexkon-ná Jesús, tǵkooá bexkon-ná Pablo; tǵanga jǵnò, ¿ya xǵta-nò?

¹⁶ Jè xǵta xi inima ch'o-la neif tǵjiin inima-la kiskaàn-kǵo jǵnà ixti koi; kitsjoònè kit-sjoòfe; kisikijne-la nga itoò ixti. Itjo ni'ya, ikjoàn tsanga nga laká kjoàn koi kjoa-la nga 'nó kisiki'on. ¹⁷ Ngats'ii xǵta judío kǵo xi mitsà xǵta judío xi tǵin jǵn naxandá Éfeso, kii'nchré kjoa xi komà; tǵa kitsakjòn-né. Isáá 'nó ndaá kǵitseeǵkón Nǵ'èn-ná Jesucristo.

¹⁸ Kǵin xǵta xi jye mokjeiin-la 'én ndaà-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo, j'ii kénjmi nga nguixkon xǵta nga ch'o tǵin xá xi kis'iin nga sa itjòn. ¹⁹ Tǵkooá kǵin ma xǵta tǵje j'iiiko yije libro xi kisikjeén nga tǵisa itjòn nga tsaká. Chinchajiiin ni'ín nga kitii nga nguixkon yije xǵta. K'e nga komà kindǵa jè chǵi-la libro xi kitii, icháte jmi tǵon plata tǵin-ne chǵi-la. ²⁰ K'oaá s'ín komà-ne nga 'nó tsangason 'én ndaà-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo; tseé nga 'nó kis'e-la.

²¹ K'e nga jye jyehe'taà kjoa koi, Pablo kisikǵtsjeén nga jǵn kjoif Jerusalén, kjoahato nangui Macedonia kǵo Acaya. K'oaá s'ín kisikǵtsjeén nga tǵkooa mochjeén-né nga jǵn kjoif naxandá Roma. ²² K'eé kisikasén ingajò xǵta xi sichjǵt'aà-la jǵn nangui Macedonia, jè Timoteo kǵo Erasto; kǵo jè Pablo, yaá tsibijna chiba nachrjein isǵa ya nangui Asia.

Mé kjoa-ne nga kjoasii kis'e ya naxandá Éfeso

²³ Jǵnà nachrjein koi, 'nó tse kjoasii kis'e ya Éfeso, koiif kjoa-la Ndiyá xitse-la Cristo.

²⁴ Jngoò xǵta xi 'mì Demetrio xi síxáko kǵicha plata, bíndaá xkósòn-la ts'e ingo-la Diana. Ngats'ii xǵta xi síxáko xǵta 'nó ndaá síkijne tǵon. ²⁵ Tsibixkóya ngats'ii xǵta-la xi síxáko kǵo xǵta xi kjeif xi tǵkooa koi xá s'ín, kitsò-la:

—Ngats'ioò jǵnò, 'ya-nò nga jè xá koi, bijne-ná tǵon. ²⁶ Tǵanga tǵkooá tǵisa'ya-nò, kǵo

titsana'ya-nò nga jè xita xi 'mì Pablo, k'oaá s'in binchá'a yije xita nga mì xó tsà nainá xi tsja xita sinda-ne. Kjin ma-ne xi jye jahatjya-la, mitsà ta i Éfeso, kóhokji jngod itjandi nangui Asia. ²⁷ Jè kjoa koi, mikii ndaa tjín. Mitsà tà koi kjoa-la nga chija xá xi 'nè. Tikoáá tjín-la kjoskon tsà chija ingo-la nainá xi 'mì Diana, jè xi 'nó 'nga tjina nga mì ti kii skoexkón-ne xita; ko yaá chija kjoajeya-la; mitsà tà i Asia nga yaxkón, tjitsaa isò'nde.

²⁸ Jñà xita, k'e nga kii'nchré 'én koi, 'nó kòjti-la, ikjoàn 'nó kiichja nga kitsò:

—i'Nga kàtjina Diana ts'e naxandá Éfeso!

²⁹ Kóhokji naxandá kis'e kjoasi; kit-sobà'nó jè xi 'mì Gayo ko Aristarco. In-gajò xita koi, yaá kjihijtakò Pablo; ján i'nde-la nangui Macedonia. Fahatjen fahania, kiiko ni'ya teatro nándá bixoña xita naxandá. ³⁰ Pablo, mejèn jahas'en tjín-gui-la ni'ya nga kichjajin-la xita naxandá tanga jñà xita xi kota'yàt'aà-la Cristo mikii kitsjaà'nde-la. ³¹ Tikoáá yaá titsajna i'nga xita xi xá tjín-la ts'e nangui Asia xi amigo ts'e Pablo. Kisikasén-la 'én nga mì ya kjoas'en-jin ya ni'ya teatro. ³² Ya ni'ya teatro nándá chixoña xita, mikii 'ya-la mé kjoa xi tjín. Xki xi ján chja, kakj'eíí kakj'eíí tsò nga jngod ijngod. Isáá kjin ma-ne xi mikii tjíin-la mé kjoa xi tjín i'nde jè. ³³ Jñà xita judío tsasjna osen Alejandro nga kisikichja. Jè Alejandro, k'eé kiskimijtjen tsja nga kisikitsajnajyò xita. Mejèn-la nga kosiko xita judío. ³⁴ Jñà xita, k'e nga kijt-seèxkon Alejandro nga xita judío, ngats'ií, 'nó kiichja nga ta jngod jtaá kiichja, kitsò:

—i'Nga kàtjina Diana ts'e naxandá Éfeso!

Koni jò-la hora kiichja nga okitsò. ³⁵ Jè xita xi tjín-la secretario ts'e naxandá, k'e nga jye kisikitsajnajyò xita naxandá kitsò-la:

—Ngats'ioò xi xita Éfeso 'mì-nò, 'ya-nò nga ngats'ií xita xi tjín nga tjtsa isò'nde beè-né nga i naxandá Éfeso tjín-la kindá ingo-la ko xkósòn-la xi nea-ná Diana xi 'nó 'nga tjina xi ngajmii j'ii-ne. ³⁶ Nijngod xi koma kfjna'ma kjoa koi. Mochjeén-né nga mì taxkí s'een; itjòn tikitsjeèn. ³⁷ Jñà xita xi jnò kòf'ikòò ijndé, mì mé kjoa xi kòhótsji it'aà ts'e ingo; tikoáá mitsà jè nea-ná Diana kàchjajno-la. ³⁸ Tsà jè Demetrio ko xita xi sixáko, tsà mé kjoa xi tjín-la ko xita xi

kj'eíí, tjín xitaxá xi ma-la bíndaajin, koa tjín ni'ya osen nándá sindaajin mé-ne nga koma kinchako-ne yijo-la. ³⁹ Jñò, tsà mé xi mejèn-isa-nò, kátasijna jngod junta ts'e xita naxandá xi kixi tjín nga kátasindaajin koni s'in tíchja kjotixoma. ⁴⁰ Jè kjoa xi kòma i'ndeí, tjín-la kjoskon tsà jè xitaxá itjòn ts'e Roma kichja'nchré-ná nga kjosii titsabinchaátsjaá. ¿Mé kindá xi k'oaá?

⁴¹ K'e nga jye okitsò xita jè, kii yije-ne ni'ya-la xita.

20

K'e nga kii Pablo ya nangui Macedonia ko Grecia

¹ K'e nga jye kisikjoàn-la kjoasi, Pablo tsibíxkóya yije xita xi kota'yàt'aà-la Cristo nga kitsjaa-la 'én xi ndaa tsò nga kisi'nójin ikon. Ikjoàn, kisihixat'aà xikjín nga kii ján nangui Macedonia. ² Koni s'in tsajmèè nga kii, jahato ngats'ií naxandá nga ndaa kisi'nójin ikon jñà xita-la Cristo; ijchò skanda Grecia. ³ Pablo, ján sá tsibijna Grecia. K'e nga jye tbiijnandaà nga skoé jngod chitso nga jye tífi ján Siria, kisijin-la nga jñà xita judío, k'oaá s'in tjíndaà-la nga mejèn-la sijk'en; kisikátji-ne, ndiyá Macedonia kii ijngod k'a-ne. ⁴ Tsoháijtakò jè Sópater xi Berea i'nde-la, ti-la ma Pirro; jè Aristarco ko Segundo xi Tesalónica i'nde-la; Gayo xi Derbe i'nde-la; ko Timoteo; tikoáá ya tjiko Tíquico ko Trófimo xi Asia i'nde-la. ⁵ Jñà xita xinguiáá koi, kii itjòn-né skanda ján Troas. Yaá kiskoðñá-najen. ⁶ K'e nga jye jyehet'aà jñà nachrjein-la s'eí nga bichiaá inchrájin xi tsjin-la na'yo san, tsitsajmaya jngod-jen chitso ya Filipos; ikjoàn tsanguijin-ndá-jen; xi komà 'òn nachrjein ijchòtjingui-lajen ján Troas; yaá tsitsajna jngod xomána-jen.

K'e nga tsibijna Pablo ján Troas

⁷ Jè nachrjein tahàngo nga tàts'en xomána chixoña yije-jen nga kinixkoaya-jen inchrájin; jè Pablo 'nó ndojò kiiko nga tsibénojmiya 'én-la Cristo. Tíchja-né skanda kó nga ijchò osen nitjen, koi kjoa-la nga komà inchiòn jye tífi-ne. ⁸ Ya cuarto xi kijnasòn-'nga ts'e ni'ya nándá titsajna-jen, kjin lámpara tífi. ⁹ Jngod chífti xi 'mì Eutico tjijnajto ventana-la ni'ya xi ján piso tjín-la. Koa jè Pablo nga 'nó ndojò kiiko 'én xi tsibénojmi, jè chífti kisijnafé nga 'nó nijná-la.

K'e nga jye 'nó kjinafè, kiskaàngui skanda it'aà nangui. K'e nga kitjámiitjen, jyeé k'en.

¹⁰ K'eé inchròbàjen Pablo; kitsobàkjá, kitsò:

—Kì tsakjoðn-jèn, tijnakon-né.

¹¹ Ikjoàn kii mijìn lɲngòò k'a-ne ya cuarto ñánda títstajna; kisixkoaya inchrájin, koa tsakjèn-ko xikjín. lɲngòò k'a tsibíts'ia nga kiichjaya skanda kis'e-la isén. Ikjoàn kii-ne.

¹² Jñà xita kiiko-ne ni'ya-la jè chíti; jye tijnakon-ne; k'oaá tijn kjoa xi isa ndaa kjòt-sja-la xita.

K'e nga itjo-ne Pablo ya Troas nga kii ján Mileto

¹³ Ngajen, tsanguì itjòn-nájen, tsitsaj-naya-jen chitso skanda ján Asón; yaá tsit-jaachjaajto-jen Pablo; k'oaá kitsò nga ndiyá ndsokóò kii-ne. ¹⁴ K'e nga jye ijchò-jen ján Aso, yaá kiskaakjoð-jen Pablo; tsibij-nayako-najen chitso; tsanguí-jen skanda ján Mitilene. ¹⁵ Itjo-jen Mitilene. Nga komà inchiòn, tsitjaajto-jen Quio. Xi ma-ne jò nachrjein ijchò-jen Samos. Yaá Trogilio kinikjaya-jen. Xi komà ján nachrjein ijchò-jen Mileto. ¹⁶ Jè Pablo, k'oaá s'in kisikítsjeèn nga tà kjoahato kixí Éfeso; kisixátíya-la yijo-la nga mikii tsibijna Asia; jè xi mejèn-la nga isa niton kijchò Jerusalén tsà koi nachrjein-la ya tijná k'e nga kitjo s'eí ts'e Pentecostés.

Én xi kiichjako Pablo jñà xita jchínga ts'e naxandá-la Cristo xi títstajna Éfeso

¹⁷ Pablo, k'e nga tijná Mileto, kiskinikjaá jñà xita jchínga xi tjin-la xá ya ijiin naxandá-la Cristo xi títstajna Éfeso. ¹⁸ K'e nga ijchò jñà xita jchínga, kitsò-la:

—Jñò, ndaa tjiin-nò kós'in tijnako-nò skanda tjen-ne k'e nga j'iaa i nangui Asia. ¹⁹ Nga kjit'aà nachrjein, 'nó indaakjooa tísixá-la Nainá; mi k'oaá kji ndáxkooan bixteèn nga otojñaà kjoa koií kjoa-la koni s'in síko-na jñà xita judío nga bíchjoà ikon-na. ²⁰ 'An, mikii jyò ótíjna nga benojmíya-nò ngats'iì kjoa xi mochjeén-nò xi kjondaà tsajòn. Benojmíya-nò ñánda bixoña xita ko ni'ya-nò. ²¹ K'oaá s'in benojmíya yije-la, ngats'iì xita judío ko xi mitsà xita judío nga kátasikájno jé-la nga mì tì jè kohót-sji-ne, Nainá kátjít'aà-la ko kátakjeiín-la it'aà ts'e Na'èn-ná Jesucristo. ²² I'ndeí, ján tífia Jerusalén; tsejèn ma-na nga jè kjo'ño tífiko-na Iníma Tsjeè-la Nainá. Mikii

tjiin-na mé kjoa xi komat'ian; ²³ ta jè-né nga kjiinjndá naxandá ñánda bijchoa, jè Iníma Tsjeè-la Nainá, k'oaá s'in benojmíya-na, k'e nga kijchoa Jerusalén, ndayá kótijna, tse kjo'in siikjiaán. ²⁴ Kjoa ts'e kjo'in, mikii makájno-na nas'in siik'en-na xita. Jè xi mejèn-na nga ndaa sikitasoàn. Ndaa sikje-het'aà xá xi kitsjaà-na Na'èn-ná Jesucristo nga sika'biá 'én ndaa-la it'aà ts'e kjondaà xi tsjá Nainá.

²⁵ I'ndeí, k'oaá xan kixi-nò ngats'ioò jñò xi ki yaxkon-ná nga tsibenojmí-nò kjotixoma-la Nainá, mì tì kii jchaxkon-ná.

²⁶ I'ndeí, k'oaá xan-nò, tsà mikii mokjeiín-nò it'aà ts'e Jesús, mitsà 'an tjin-na jé tsà kjo'in s'e-nò. ²⁷ Nga 'an, jyeé tsibenojmí yije-nò kó s'in tjin kjoa xi tjinnda-la Nainá; nímé xi tsibi'ma-nò. ²⁸ Jñò, tikindaa yijo-nò, tikoa tikindaa naxandá-la Cristo xi jè kisikijne nga ko jni-la. K'oaá s'in tikindaa koni jngòò paxtò ts'e orré nga jè xá kitsjaà-nò Iníma Tsjeè-la Nainá.

²⁹ 'An, be-ná, k'e nga koma iskan, nga jye kjián, kjoahas'en-jiin-nò xita xi kje'eií koni tsején ts'en xi mejèn-la siikje xita naxandá-la Cristo. ³⁰ Tikoa kitjokajíin xi tì xita tsajòn-nò xi kje'eií kjotixoma kokóya xi mitsà kixi kjoa; kijko xita xi kota'yát'aà-la Cristo nga skónachan-la. ³¹ Títstajnakon; tikítsjeèn, 'an, ján nó tsohótijnako-nò ko nachrjein ko nitjen bixteèn ndáxkooan nga tsibenojmíya-nò kós'in sijchá yijo-nò.

³² I'ndeí, ndí 'ndsè, ngats'ioò, tsja Nainá sikítsajnaya-nò. Tikoa sikítsajnajiin-nò 'én-la Nainá it'aà ts'e kjotsjacha xi tjin-la, jè 'én xi koma tsjá-la nga'ño iníma-nò. It'aà ts'e 'én koi tjoé-nò kjotjò ján ngajmii k'e nga tjoé yije-la xita tsjeè-la Nainá.

³³ 'An, nímé xi jaajiin-na, ni ton, ni nikje xi ts'e xita. ³⁴ Jñò, ndaa tjiin-nò nga ndsaa kisixá-na nga kisikijne ngats'iì tsojmí xi kinichjeén-jen ko xita xi títstajnakon-na. ³⁵ K'oaá s'in tsakóya-nò, mochjeén-né nga síxá mé-ne nga síchját'aà-lá jñà xita xi 'in títstajna; tikítsjeèn 'én-la Na'èn-ná Jesucristo xi tsò: "Ísaá ndaa machikon-t'in jñà xita xi tsjá mì k'oaá-ne jñà xita xi tjoé-la."

³⁶ K'e nga jye okítsò, ikjoàn tsasijna-xkó'nchi Pablo, kiichjat'aà-la Nainá kóhotjín xita. ³⁷ Ngats'iì kiskindaya, kitsobàkjá ko kiskine'a Pablo. ³⁸ Jñà xita, tsí 'on komà-la jè 'én xi kitsò Pablo nga mì

tì kii skoexkon-ne xikjín. Kii kinì indiaa skanda ñánda kijna chitso.

21

K'è nga kii Pablo ján Jerusalén

¹ K'è nga jye kinihixat'aà-jen xita xingui-jen, tsitsajnaya-jen chitso; tsanguí kixi-jen naxandá jiin-ndá ñánda 'mì Cos; xi komà inchijòn ijchò-jen naxandá Rodas, ikjoàn tsanguì-jen skanda naxandá Pátara. ² Ya Pátara síjna ijngodò chitso xi tifi Fenicia; jè tsitsajnaya-jen nga tsanguì-jen.

³ K'è nga tsitjaajiin-ndá-jen, ki'ya-jen nangui jiin-ndá ts'e Chipre xi kijna ya ngaskón-najen; tanga tsanguí kixi-nájen skanda Siria. Jè chitso, yaá kisasiina indii ndáchikon Tiro nga yaá chinchá ch'a-là xi 'ya. ⁴ Ya Tiro, kiskaakjod-jen xita xi kota'yàt'aà-là Cristo, itoò nachrjein tsitsajna-jen. Jñà xita koi kitsò-là Pablo nga mikii kjoì ján Jerusalén; jè Inima Tsjeè-là Nainá k'oaá s'ín tsibénojmiya-là.

⁵ K'è nga jye ijchò jngodò xomàna nga titsajna-jen, ikjoàn itjo ijngodò k'a-jen. Tsoháhihtako yiye-najen jñà xita-là Cristo, kò íchjín-là kò ixti-là skanda ján indii najnchra. Kò yaá indii ndáchikon chinchaxkó'nchi-jen nga kinokjoat'aà-lajen Nainá. ⁶ Ikjoàn kinihixat'aà-jen xita xingui-jen, tsitjaas'en-jen chitso koa jñà xita koi, kii-ne ni'ya-là.

⁷ Yaá jyehet'aà nga tsitjaajiin-ndá-jen nga itjo-najen Tiro skanda ijchò-jen Tolemaida. Yaá kinihixat'aà-jen xita xinguiáá it'aà ts'e Cristo; jngodò nachrjein tsitsajna-jen. ⁸ K'è nga komà nchijòn, tsanguì-jen ján Cesarea. Ijchò-jen ni'ya-là Felipe, xita xi chjaya 'én ndaà-là Nainá xi kjoa ts'e Cristo, jè xi taña kitjaajiin-kò jñà xita xi itoò ma-ne nga kisixáko naxandá-là Cristo. Yaá kinikjáya-jen ni'ya-là. ⁹ Nijòn ma ixti íchjín xongó-là xi síkjeén Nainá nga chja ngajo-là. ¹⁰ Kjin nachrjein tsitsajna-jen Felipe. Yaá j'i'ijngodò xita xi 'mì Agabo xi inchrobà-ne Judea jè xi síkjeén Nainá nga chja ngajo-là. ¹¹ K'è nga ijchòkon-najen, kiskoé sincho xi bijnakjá Pablo. Tsi'í'ñó tsja kò ndsoko, ikjoàn kitsò:

—K'oaá tsò jè Inima Tsjeè-là Nainá: kiís'ín koi't'aà'ñó jñà xita judío ján Jerusalén jè xita nei-là sincho jè; ikjoàn sijngatsja xi mitsà xita judío.

¹² Ngajen kò xita Cesarea, k'è nga kina'ya-jen 'én koi, tsibitsi'ba-lajen Pablo nga mikii kjoì Jerusalén. ¹³ Tanga jè Pablo kitsò:

—¿Mé xi ma-nò? ¿Mé-ne chíhindáya-nò? Kì niba-là inima-na. 'An t'jngodò takoàn nga kàtít'aà'ñó-na nas'ín kàtasík'en-na xita ján Jerusalén xi kjoa ts'e Na'èn-ná Jesucristo.

¹⁴ Mikii komà kichjaaxin-lajen kjohít-sjeèn-là; tà k'oaá ki'mì-lajen:

—K'oaas'ín kàtìtasòn koni s'ín mejèn-là Nainá.

¹⁵ Xi komà iskan, tsibixkó-jen tsojmi-najen, ikjoàn tsanguì-jen Jerusalén. ¹⁶ Tsoháhihtako i'nga-najen jñà xita-là Cristo xi Cesarea i'nde-là. Kiiko-najen ya ni'ya-là xita xi 'mì Mnasón xi Chipre i'nde-là. Xita jè kjòtsee kota'yàt'aà-là Cristo. Yaá kinikjáyakò-jen.

Mé xi komà k'è nga jè Pablo ijchò Jerusalén

¹⁷ K'è nga ijchò-jen Jerusalén, jñà xita-là Cristo xi ya títajna, tsjaá komà-là nga kiskoétjò-najen. ¹⁸ Xi komà inchijòn, tsanguì-jen kò Pablo ni'ya-là Jacobo; yaá títajna ngats'ii xita jhínga xi otíxoma ijjiin naxandá-là Nainá. ¹⁹ Pablo ksilhixat'aà xita koi, ikjoàn tsibénojmi yiye-là kjoa xi ts'ín Nainá it'aà ts'e xita xi mitsà xita judío nga jè tísikjeén Pablo xá xi ts'ín. ²⁰ K'è nga kii'nchré 'én koi, jeyaa kisikfjna Nainá. Ikjoàn kitsò-là Pablo:

—Ji ndí 'ndsè, tí'ya-né nga jñà xita judío jyeé 'ñó kjin jmiì ma-ne xi mokjeiín-là it'aà ts'e Jesús. Ngats'ii xita koi, 'ñó mejèn-là nga kítasòn kjotíxoma xi Nainá kitsjaà-là Moisés. ²¹ Tanga jye xó kii'nchré xi it'aà tsiji nga k'oaá xó s'ín okoòya-là ngats'ii xita judío xi títajnajjiin ya naxandá-là jñà xi mitsà xita judío nga mì xó tì kii síkitasòn-ne kjotíxoma-là Moisés; kàtasíchija xó kjotíxoma xi tjin-ná xi xita judío 'mì-ná, tìkoà mì xó tì kii sit'aà chíba-là jñà ndí ixti kjoa ts'e circuncisión. ²² ¿Mé xi s'eeén? Kjo'ñó-né kji'nchré xita nga i'ijni. ²³ K'oaá s'ín t'jiin koni s'ín 'mì-lèjen; i' títajnajjiin nijòn-najen xita xi sijkitasòn koni s'ín kitsjaà-là tso'ba Nainá nga siitsjeèya yiyo-là. ²⁴ Tikoii jñà xita. Titsjeèyi yiyo-lè kò xita koi. Tíchjí nga kàtasijno-là tsja skò mé-ne nga skoe-ne xita xi kje'íj nga mitsà kixi kjoa koni tsò-lè xita. Yaá skoe-ne nga tìkoáá

ngaji nikitason kjotixoma-la Moisés. ²⁵ It'aà ts'e xita xi mitsà xita judío xi jye mokjeiin-la 'én-la Cristo, jyeé kinikasén-lajen xojon koni s'in kichoòsòn-lajen nga mikii skine tsojmi xi xkòsòn sinchá'ta-la; mikii skine jni-la cho; tikoaa mikii skine yijo-la cho xi mikii xixteèn jni-la k'e nga biyaà; tikoaa k'ì tì kjoa chijngui sís'in-la.

K'e nga kindobà'ño Pablo ya ingo itjòn

²⁶ Xi komà nchijòn, Pablo kiiko nga ñi-jòn xita koi. Tañaá kisikitasòn kjotixoma-la xita judío nga kisitsjeèya yijo-la kjoa ts'e jé-la. Ijkoàn kii ya ñanda tjna ingo itjòn nga kisik'i'nchré jña xita mé nachrjein kjoehet'aà nachrjein-la nga nchisftsjeèya yijo-la; ijkoàn koma kjiko cho xi kjotjò ts'e Nainá nga jngòò ijngòò.

²⁷ K'e nga jye kjomeè bijchó itòò nachrjein, jña xita judío xi inchrobà-ne nangui Asia, kijtseèxkon Pablo nga ya tjna nditsin ingo itjòn; chinchá'a ngats'ii xita nga kitsobà'ño. ²⁸ 'Ñó kiichja, kitsò:

—Ngats'ioò xi xita Israel 'mì-nò, tichját'aà-nájen! Jè xita jè xi ts'ò'ba nga kijndá naxandá nga okoòya kjotixoma xi kondra ts'e naxandá, kondra ts'e kjotixoma-la Moisés, kò kondra-la ingo itjòn. Skanda j'iikoo xita xi mitsà xita judío xi kisikas'en ya nditsin ingo nga sítjé jè j'nde tsjeè-la Nainá.

²⁹ Xita koi, koi kjoa-la nga k'oas'in kitsò, k'e nga sa itjòn kijtseèxkon Pablo ya ijiin naxandá nga taña tímakjoòko jngòò xi mitsà xita judío xi 'mì Trófimo xi xita Éfeso; k'oaá s'in kisikitsjeèn tsà tikoaa kiikò-né ya nditsin ingo.

³⁰ Kóhokji naxandá kii'nchré nga kjoasii kisakò. Nitoón chixoña xita. Kitsobà'ño Pablo; kjo'ño tsachrje ya nditsin ingo; ijkoàn tsibichjoajto-la xotjoa ingo. ³¹ Jye mejèn nchisik'en tanga nitoón kii'nchré jè xita sko-la soldado ts'e Roma nga kjoasii kisakò naxandá Jerusalén. ³² Jè xita sko-la soldado, nitoón kiichja i'nga-la soldado xi isa nangui xá tjin-la nga tsibíxkóya soldado-la; ijkoàn tsangachikon, kii ñanda tjin kjoasii. Jña xita, k'e nga kijtseè soldado, k'eé kitsjeiin Pablo; m'ì tì kii kiskaàn-kò-ne.

³³ K'e nga ijchò xita sko-la soldado, kitsobà'ño Pablo; kitsjaà okixi nga jò na'ño kichja cadena kisit'aà'ño Pablo. Ijkoàn kiskònangui ya xita-ne xi 'mì Pablo kò mé

xi kis'in. ³⁴ Jña xita xi kjin ma-ne, xki xi ján chja; kakj'eí kakj'eí tsò nga jngòò ijngòò. Jè xita sko-la soldado, mikii kisakò-la mé kjoa xi komà nga 'ño sii nchis'in. Kitsjaà-la okixi soldado-la nga kàtjiko Pablo ján cuartel. ³⁵ K'e nga nchifimijin-jno escalón, jña soldado tsa'nga Pablo, koi kjoa-la nga jña xita xi kjin ma-ne xi tjingui-la, 'ño nchimat's'en, ³⁶ nga tsò:

—Tik'eèn!

Kó kitsò Pablo nga kiichjatjì yijo-la

³⁷ Jè Pablo, k'e nga jye tífahas'en cuartel kiichja-la jè xita sko-la soldado, kitsò-la:

—¿A koma kichjako jngòò tjò-lè?

Jè xita sko-la soldado kitsò:

—¿A maá-lè nokjoi 'én griego? ³⁸ ¿A mitsà ngaji xi xita Egipto i'nde-lè xi tsibits'ii kjoasii kò jngòò kò jò nó nga kiikoji ñijòn jmiì xita kjoasii ján i'nde it'aà xin ñanda nangui kixi choòn?

³⁹ Pablo kitsò:

—'An, xita judío-ná, yaá i'nde-na Tarso, jngòò naxandá xi ndaa yaxkon-la ts'e nangui Cilicia; tjin-lè kjondaà, tji'nde-ná nga kichjakoaa xita naxandá.

⁴⁰ Jè xita sko-la soldado, kitsjaà'nde-la; ijkoàn tsasijna kixi Pablo ya escalón; kiskimütjen tsja nga jyò kàtitsajna xita naxandá. K'e nga jye tsibitsajnajyò, kiichjako 'én hebreo, kitsò:

22

¹ —Ngats'ioò xi xita judío xinguiá 'mì-nò kò xi xita jchinga, tjiná'ya 'én kixi xi kichjako-nò nga kichjátjia yijo-na.

² Jña xita, k'e nga kii'nchré nga 'én hebreo kiichja, isaá jyò tsibitsajna. K'eé kitsò Pablo:

³ —'An, xita judío-ná. Yaá kits'ian Tarso, naxandá xi chja-ne Cilicia. Tanga jí Jerusalén kojchá. Jè kiskoòta'yat'aà-la jè maestro Gamaliel. Ngui kixi tsakóya-na koni s'in tjin kjotixoma-la xita jchinga-ná. Ngui tjngòò takoàn nga sikitasòn-la Nainá koni s'in 'nè jñò skanda nachrjein i'nde. ⁴ Nga sa kjòtseé, kiitjngui kondra-la jña xita xi fitjngui-la ndiyá xitse jè, skanda mejèn-na kisik'én. Tsibit'aà'noá, tikoaa kiskimis'en ndayá íchjín, íchjá. ⁵ Jña xita sko-la no'miì, ngats'ii xita jchinga, ndaa kijtseè kjoa koi. Jña kitsjaà-na xojon

nga kiiko-la xita xinguiáa xi títsajna Damasco nga koma kjinchrobàkoaga i Jerusalén ngats'iü xita xi mokjeiín-la it'aà ts'e Cristo mé-ne nga s'e-la kjo'in.

Kó kitsò Pablo k'e nga tsibénojmí kó s'in komàt'in nga jahatjiya kjohitsjeèn-la

(Hechos 9:1-19; 26:12-18)

⁶ 'K'e nga jye kjomeè bijchoa chrañàt'aà-la Damasco, ijchò-la tsà nchisen, tà nitoón tsatsejèn jngòd-na ni'in xi ngajmii inchrobà-ne xi kjòhiseèn kòhokji nga jngòd itjandii-na koni s'in tífia. ⁷ 'An, kiskaajndòot'aà nangui. K'i'nchrè 'én xi jjiin isén kiichja, kitsò: "Saulo, Saulo, ¿mé-ne 'an t'i'mitjngui kondra-ná?" ⁸ K'ée kiskònangui-la, kixan-la: "¿Yá-ne ngaji Na'èn?" Kitsò-na: "'An-ná xi 'mì-na Jesús xi Nazaret ts'an xi ji t'i'mitjngui kondra-ná." ⁹ Jñà xita xi tjikoa, kijtseè ni'in nga kjòhiseèn, tà kitsakjòn-né, tanga mikii ki'ya-la 'én xi 'an kiichja-na. ¹⁰ K'ée kiskònangui-la kixan-la: "¿Mé xi s'iaàn, Na'èn?" Kitsò-na: "Tisítjiin, t'in kixi Damasco. Yáá s'enojmí yije-lè kó s'in tjíndaà kjoa xi s'jin." ¹¹ Koi kjoa-la nga 'nó kjòhiseèn ni'in, 'an mì tì ki kjòtsejèn-na. Jñà xita xi tjikoa kitsobà'nó ndsaga nga kiiko-na skanda Damasco.

¹² 'Ya Damasco tjina jngòd xita xi 'mì Ananías xi ndaà beèxkón Nainá koni s'in tíchja kjotíxoma ts'e Moisés. Jè Ananías tjikoaá ndaà yaxkón it'aà ts'e xita judío xi títsajna ya i'nde jè. ¹³ K'e nga j'ii katsejèn-na Ananías, kitsò-na: "'Ndsè Saulo, kàtatáx'a-ne xkoiin." Tík'ée-ne kitáx'a-ne xkooàn ikjoàn kiskòd'an Ananías. ¹⁴ Kitsò isa-na: "Nainá xi ts'e xita jchínga-ná jaajjiin-lè nga jchaxkoin mé xi mejèn-la; tjikoa jchaxkoin jè xi Ngui Xita Kixi; kiná'yi 'én-la xi jè sobà kichja-lè. ¹⁵ Jii kénójmí-la ngats'iü xita, ngats'iü kjoa xi t'iyi kò xi tina'yi. ¹⁶ I'ndeí, kì tì chiná-ne. Tisítjiin; kàtamai bautizar; tinókoat'aà-la Na'èn-ná Jesús nga kàtatsjeèya jé-lè."

Mé xi komà k'e nga jè Pablo tsibénojmí-la kós'in komà nga kiikon jñà xi mitsà xita judío

¹⁷ 'K'e nga j'i-na Jerusalén, kiaà ya ñanda tjina ingo itjòn nga kichjàt'aà-la Nainá. Koni nijñá t'biil-na, ¹⁸ tsatsejèn-na Na'èn-ná; kitsò-na: "Tixát'fyi, nijton titjokajjiin naaxandá Jerusalén; ijndé, mì yá xi kji'nchrè 'én-lè xi kinókojoi it'aà ts'an."

¹⁹ 'An kixan-la: "Na'èn, jyeé beèxkon-na nga 'an, xki ni'ya ingo sinagoga kiaà nga kitsobà'nóa xita, kiskinís'en ndayá, tjikoa kiskaàn-koaga jñà xi mokjeiín-la it'aà tsiji.

²⁰ K'e nga kisik'en Esteban xi xita chí'nda-lè xi jè kitsjaà 'én tsiji, tjikoaá 'an yaá tjina; tjikoaá kisijngòd takoàn nga kinik'en; skanda 'aán kitsobà nikje-la jñà xita xi kisik'en Esteban." ²¹ Tanga jè Na'èn-ná kitsò-na: "T'in, ján sikasén-lè naaxandá-la xi mitsà xita judío xi kjiin títsajna."

²² Jñà xita naaxandá, ndaà nchi'nchrè-la Pablo koni s'in tíchja; k'ée kòjti-la k'e nga kii'nchrè 'én xi jyehet'aà-ne; 'nó kiichja kòhotjín nga kitsò:

—¿Xita jè, kàtiyaa! ¡Mikii ok'in-la nga kijnakon isa isò'nde!

²³ Jñà xita koi, isaá 'nó kiichja isa, bit-sajneè nikje-la koa bíxteèn chíjo ni'nde.

²⁴ Jè xita sko-la soldado, kitsjaà okixi nga tsasjina'ya Pablo ya cuartel; tjikoa kitsjaà okixi nga kàtajá-la mé-ne nga keènojmí-ne mé kjoa xi tsohótsji nga kondra fitjngui-la xita. ²⁵ K'e nga jye tjí'aa'nó, Pablo kiskò-nangui, kitsò-la jè soldado xi ya síjna, jè xi bit'in-la jñà soldado xi i'nga:

—¿A tsjá'ndeé-lè kjotíxoma nga k'oas'in nikoii jngòd xita Roma xi kj'èè kii 'ya-la mé jé xi tjín-la?

²⁶ Jè xita xi bit'in-la jñà soldado xi i'nga, k'e nga kii'nchrè nga xita Romaá Pablo, kiikon jè xita sko-la soldado, kitsò-la:

—¿Mé xi sikoii xita jè? Nga xita Roma-né.

²⁷ Jè xita sko-la soldado kiikon Pablo, kiskònangui-la kitsò-la:

—Ngaji, ¿a kixí' kjoa nga xita Roma-né?

Pablo kitsò:

—Kixí' kjoa.

²⁸ Jè xita sko-la soldado kitsò-la Pablo:

—Tse jchán ton kisengui-na yijo-na nga xita Roma komà.

Jè Pablo kitsò:

—Tanga 'an, k'oaá s'in kits'ian nga xita Roma-ná.

²⁹ Jñà xita soldado xi tjín-ne nga kojà-la, chinchat'aaxin; tjikoaá jè xita sko-la soldado k'e nga kisijjiin-la nga jè Pablo xita Roma-né, kitsakjòn-né koi kjoa-la nga jè kitsjaà okixi nga kisit'aà'nó Pablo.

Mé xi komà k'e nga jè Pablo tsibijna nguixkon xitaxá itjòn-la xita judío

³⁰ K'e nga komà inchijòn, jè xita sko-la soldado mejèn-la nga ndaà skoe mé jé xi tjín-la nga k'oas'ín óngui-ne jñà xita judío. Kiskíjnda'ño; ikjoàn tsibíxkóya xita sko-la no'mii kò xitaxá ítjòn-la xita judío; kiikò Pablo, tsasíjnangui nguixkòn xita koi.

23

¹ Pablo kiskod'an jñà xitaxá ítjòn kitsò-la:

—Jñò xi xita xinguiáa judío 'mì-nò, ngats'ioò, k'oaá xán-nò, kjohítsjeèn ts'an, k'oaá tsò nga ndaà tsikitasoàn koni s'in mejèn-la Nainá skanda nachrjein i'ndeí.

² Jè no'mii ítjòn xi 'mì Ananías kitsò-la jñà xita xi nchat'aà chraña-la Pablo nga kà-tasíjts'iin-'a tso'ba. ³Tanga jè Pablo kitsò-la:

—¡Ngaji, xi jò isén tjín-lè, Nainá kà-tasíjts'iin-'a ndsoboí! Ngaji, koií xá tjina-ne nga kíndaajiiin-ná koni s'in tíchja kjotíxoma tanga ngaji, isaá nikatonè-la kjotíxoma nga mejèn-lè síjts'in-'a-ná.

⁴ Jñà xita xi nchat'aà chraña-la Pablo kitsò-la:

—¿Mé-ne k'oas'ín nokjoajno-la xi no'mii ítjòn-la Nainá?

⁵ Pablo kitsò:

—'Ndsè, mikii bexkoan tsà jè xi no'mii ítjòn tjina. Kixíj kjoa, k'oaá s'in tíchja xojon kjotíxoma-la Nainá nga tsò: “Jè xi xitaxá sko-la naxandá mikii koma kínoókjoajno-la.”

⁶ Pablo, k'e nga kijtseèkon jñà xita xi títsajna nga jò skoya ma; tjín xita fariseo kò tjín xita saduceo; 'ño kiichja, kitsò-la:

—'Ndseé, 'an, xita fariseo-ná; ki'ndí-la xita fariseo-ná; koií kjoa-la nga k'oas'ín tísindaajiiin-na nachrjein i'ndeí nga k'oaá s'in mokjeiín-na nga faáya-la jñà xita xi biyaa.

⁷ K'e nga k'oa kitsò Pablo, kjòjòya jñà xita xi títsajna junta; tsibíts'ia jñà xita fariseo kò xita saduceo nga tsohótiko xíjín. ⁸ Koi kjoa-la nga jñà xita saduceo mikii mokjeiín-la tsà kixí kjoa nga faáya-la mik'en, tíkóa mikii mokjeiín-la tsà tjín xi 'mì àk-jalè kò xi 'mì iníma; tanga jñà xita fariseo mokjeiín yije-la kjoa koi. ⁹ Ngats'ii xita 'ño jchán kiichja; k'eé chinchá kixí xita xi okóya kjotíxoma-la Nainá xi ya chja-ne ts'e xita fariseo, kitsò:

—Xita jè, nimé kjoa xi ch'o tí'sín; tsà iníma tsohóko kò tsà àkjalè tsohóko; mikii koma jñà kíntcha ikón-lá Nainá.

¹⁰ Jè xita sko-la soldado, k'e nga kijtseè nga isa 'ño makjan-la jñà xita, kitsakjòn-né tsà ya síik'en Pablo. K'eé kiichja isa-la soldado; kitsjaa-la okixí nga kàtjiko íjngood k'a ján cuartel.

¹¹ Xi komà nchijòn nga nitjen, ijchò kasit'aà-la Na'èn-ná jè Pablo, kitsò-la:

—Kì tsakjoòn-jèn, k'oaá s'in mochjeén nga kínoókjoí xi it'aà ts'an ján Roma, koni s'in kínoókjoí í Jerusálén.

K'e nga jñà xita judío tsajoóya-ne nga síik'en Pablo

¹² Nga kis'e isén, jñà xita judío tsajoóya-ne nga síik'en Pablo; k'oaá kitsò nga mì kì kòkjen kò mikii skoí nandá; Nainá kàtatsjá-la kjo'in tsà mikii kítasòn nga síik'en Pablo. ¹³ Tsatoò ichán ma-ne jñà xita judío xi k'oas'ín tsajoóya-ne. ¹⁴ Xita koi, kiikon jñà xita sko-la no'mii kò xita jchínga ts'e xita judío, kitsò-la:

—K'oaá s'in tsibinè-lajen yijo-najen nga nimé xi chjine-jen, Nainá kàtatsjá-najen kjo'in tsà mikii kítasòn nga síik'en-jen Pablo. ¹⁵ Ngats'ioò xi tjín-nò xá ítjòn ts'e Junta jè, kot'in-là jè xita sko-la soldado nga kàtjanchrobáko nchijòn-le í nguixkoòn. Tà k'oaá tín-la nga isa ndaà mejèn-nò jchaxkoòn kjoa xi tjín-la. Ngajen kítsajnan-daà-jen ya iya ndiyá nga sík'en-jen k'e nga tíkj'eé fi íjndé.

¹⁶ Jè ti-la ndichja Pablo, kii'nchré kjoa xi tsajoóya-ne xita judío; k'eé kii kiskí'nchré Pablo ya cuartel. ¹⁷ Pablo kiichja jngood-la soldado, kitsò-la:

—Tikoíi ti jè nándá tjina xita sko-la soldado. Tjín 'én xi keènojímí-la.

¹⁸ Jè soldado kiikò jè ti nándá tjina xita sko-la, kitsò-la:

—Jè Pablo xi tjina ndayá kàchja-na kàtsò-na: “Tikoíi ti jè.” Tjín xó 'én xi keènojímí-lè.

¹⁹ Jè xita sko-la soldado, kitsobà'ño tsja jè ti, kiikò it'aà xin, kiskònangui-la mé 'én xi keènojímí-la. ²⁰ Jè ti kitsò:

—Jñà xita judío, jye ndaà tsajoóya-ne [nga mejèn-la skónachan-lè]; síjé-lè nga kíkoíi nchijòn-lè jè Pablo ján nguixkòn xitaxá judío nga mejèn xó-la isa ndaà tjanganui-la mé kjoa xi tjín-la. ²¹ Ngaji, kii kii mokjeiín-lè. Xita koi, ma-la tsà ichán nga títsajnachjoa-la Pablo ya iya ndiyá nga mejèn-la síik'en. Jye k'oas'ín kitsjaa-la

ts'o'ba Nainá nga mikii kòkjen tíkoá mikii skoí nandá skanda k'e nga sùik'en Pablo. I'ndeí, tà jè nchikoña-la nga k'oi-la 'én-lè koni s'in nchisjé.

²² Jè xítà sko-la soldado, kitsò-la jè ti nga komaá k'oi-ne; kitsjaà-la òkixi nga nijngoo xítà ke'nojmi-la nga jè ijchò siki'nchré.

K'e nga jè Pablo kichimit'aà-la Félix xi xitaxá ítjòn

²³ Jè xítà sko-la soldado kiichja jò-la soldado-la xi bit'in-la soldado xi i'nga, kitsjaà-la òkixi nga kàtasikitsajnaandà jò sindo soldado xi ndsokò k'oi-ne, jàn kaàn kò te xi kohòyo kitsasòn-la, jò sindo xi kichá lanza k'oa nga k'oi skanda jàn Cesarea k'e nga kijchò xi ñijaàn nga kojñò. ²⁴ Tíkoá kitsjaà òkixi nga kàtincháandà kohòyo xi kijnakjá-la Pablo mé-ne nga ndaà k'jiko-ne nga ñimé xi komat'in skanda ñánda tíjna Félix xi xitaxá ítjòn. ²⁵ Jngoo xojon carta tsibíndaa xi tsò:

²⁶ "Tjín-lè kjondaà ngaji Félix xi xitaxá ítjòn tjini; 'an, xi Claudio Lisias 'mì-na síhixat'aà-lè. ²⁷ Xítà xi tsikasén-lè, jñà xítà judío kitsobà'ño, kjomeé kisik'en, tanga 'an tsohósikooa nga kiikooa soldado-na nga jye kis'ejjìn-na nga xítà Roma-né. ²⁸ 'An, mejèn-na nga skoeé mé kjoa xi tjín-la. K'oaà komà-ne nga kiikooa ñánda títsajna xitaxá judío. ²⁹ K'e nga ijchòkooa, kisijjìn-na nga tà koií kjoa-la xi kjotíxoma ts'e. Nì mé jé tjín-la nga kiyá; skanda mikii ok'in-la nga ndayá kijná iya. ³⁰ 'An, kis'enojmi-na nga jñà xítà judío, k'oaá s'in tsajoóya-ne nga mejèn-la sùik'en chijé. K'oaá ma-ne nga jì tsikasén-lè. K'oaá ts'in kixan-la jñà xítà xi óngui nga nguixkoiin kàtasindaajjìn-la mé kjoa xi tjín-la kondra ts'e."

³¹ Jñà soldado, k'e nga jye kitjoé-la òkixi, kiiko Pablo k'e nga jye kòjñò skanda jàn naxandá Antipatris. ³² Nga komà nchijòn jñà xítà soldado xi ndsokò kii-ne, kisikátji-ne; inchrobà-ne skanda cuartel. Tà jñà kiiko Pablo soldado xi kohòyo títsajnasòn. ³³ Jñà xítà soldado, k'e nga ijchò Cesarea, kisingsatsja jè xitaxá ítjòn xojon carta xi 'ya; tíkoá kisingsatsja Pablo. ³⁴ Jè xitaxá ítjòn, k'e nga jye tsibixkejìn xojon carta, kiskònangui ñánda i'nde-la Pablo. K'e nga jye kis'enojmi-la nga nangui Cilicia i'nde-la, ³⁵ kitsò-la:

—K'ée kji'nchrè-lè k'e nga k'oií xítà xi óngui-lè.

Ijkoàn kitsjaà òkixi nga kàtamakinda, yaá kijná ni'ya osen-la Herodes.

24

Kó kitsò Pablo k'e nga kiichjatji yijo-la nguixkon xitaxá ítjòn xi 'mì Félix

¹ K'e nga komà 'òn nàchrjein, ijchò Ananías ya Cesarea xi xítà sko-la no'miil. Tjiko i'nga xítà jchinga xi xá tjín-la ts'e xítà judío tíkoá tjiko jngoo xítà xi 'mì Tértulo xi chjine xojon ts'e kjotíxoma. Jñà xítà koi kiikon Félix jè xi xitaxá ítjòn tíjna nga kitsjaat'in 'én xi kondra ts'e Pablo. ² K'e nga jye ijchòkò Pablo nguixkon xitaxá, tsibíts'ia Tértulo nga kitsjaat'in 'én xi kondra ts'e Pablo; kitsò-la Félix:

—Ngaji xi xitaxá ítjòn tjini, ndaà yaxkón-lèjen. Nga it'aà tsiji, 'ño tísakó-najen kjoa'nchán. Ndaà xá xi t'fbitasòn i naxandá-najen xi kjoa chjine tsiji. ³ Kjit'aà nàchrjein, kóhokji ñánda títsajna-jen tjoé-najen kjondaà tsiji. Ndaà chjif-lè nga k'oaas'in nichját'aà-nájen. ⁴ Majìn-najen nga sù s'en-lèjen; tjín-lè kjondaà, tiná'ya itsé-nájen. ⁵ K'oaá s'in ki'ya-jen xítà jè nga tíjtsa isò'nde 'ño ch'o tjín kjoa xi ótsji nga síjòya xítà judío; jè-né xi xítà ítjòn-la xítà Nazaret xi síkajtjiya ndiyá-la Nainá. ⁶ Tíkoáà mejèn-la ch'o kisitjé Ingo Tsjeè-la Nainá, k'oaá ma-ne nga kindobà'ño-jen. [Mejèn k'oaas'in siko-jen koni s'in tíchja kjotíxoma tsajen, ⁷ tanga jè Lisias xi xítà sko-la soldado tsasiko. Koo kjoats'en tsafa'an-najen k'e nga jye tíjnaya ndsaa-jen. ⁸ K'o k'oaá kitsò Lisias nga jñà xítà xi óngui, jí k'oií nguixkoiin nga sindaajjìn.] Komaá ngaji sobà chjinangui-la mé-ne nga jcha-ne mé kjoa xi tjín-la nga óngui-jen.

⁹ Jñà xítà judío xi ya títsajna, tíkoáá síngasòn 'én nga kixi kjoa. ¹⁰ Jè xitaxá ítjòn kiskímítjen tsja nga kitsjaà'nde-la Pablo nga kiichja. Pablo kitsò:

—Jì xi xitaxá ítjòn tjini, tjijìn-na nga kò k'jìn nó tímkitasoiin xá i i'nde jè; k'oaá ma-ne nga kò kjotsja-na, tí'an kichjátji-na yijo-na. ¹¹ Ngaji, komaá kinchátsjiyi. 'An, saá tjín-la tejó nàchrjein nga kiaá Jerusalén ya ingo ítjòn nga kijtseèxkoán Nainá. ¹² Nì saá jngoo k'a 'ya-na nga xítà otikjooáa,

tikoaa mà xita naxandá binchaa'a ya nditsin ingo ítjòn, kò ni'ya ingo sinagoga, kò ya jjiin naxandá. ¹³Jñà xita xi óngui-na mikii koma kòkixiya-là kjoa xi ónè-na. ¹⁴K'oaá xán-lè xi ngui kixi kjoa, 'an, jè sikitasòn-là xi Nainá tsò-là xita jchínga-najen; k'oaá s'in sikitasoàn koni s'in tjín jè ndiyá xitse-là Cristo, jè xi tsò-là jñà xita koi nga ndiyá xin-là Nainá-né. 'An, mokjeiín yiye-na koni s'in tíchja xojoñ ts'e kjotíxoma-là Nainá xi kiskii Moisés kò ts'e xita xi kiichja ngajo-là Nainá. ¹⁵'An, k'oaá tis'in mokjeiín-na ít'aà ts'e Nainá koni s'in mokjeiín-là jñà xita xi óngui-na nga faáya-là xita xi biyaa, jñà xi xita kixi kò xi mitsà xita kixi. ¹⁶Koif k'oas'in binè-là yijo-nà nga tsjeè síkijna kjohít-sjeèn-nà nguixkon Nainá kò nguixkon xita.

¹⁷'Nga jye kò kjin nó mì tì kii f'i-na naxandá-nà Jerusalén, j'íi ìjngòò k'a-na nga j'ìkò-là ton jñà xita ima kò kitsjaà-là kjotjò Nainá. ¹⁸K'oaá tjín kjoa xi tis'iaàn k'e nga jye kisitsjeèya yijo-nà koni tjín kjotíxoma-là xita judío. K'e nga kijtseè-na jñà xita judío xi Asia i'nde-là nga ya tij-naa ya nditsin ingo, mitsà kjin ma xita xi títsajna kò-na. Tikoaa mitsà kjoasii tibits'iaa. ¹⁹Jñà xita xi kijtseè-na ya nditsin ingo, tsà mé kjoa xi tjín-là xi kondra ts'an, jñà sabá kàtjanchrobá nga kàtatsjá 'én. ²⁰Tsà majin, jñà xita xi i títsajna kàtènojmi tsà mé jé kisakòt'aa-là ít'aà ts'an k'e nga tsohótijna nguixkon xitaxá judío. ²¹A xi koif jé xi tíma-na nga 'ño kichjà k'e nga tijnajiiin-là xitaxá judío nga kixan-là: "Nachrjein i'ndeí tsindaajiiin-na nga mokjeiín-na nga faáya-là xita xi biyaa."

²²Jè Félix, ndaa tjiin-là koni s'in tjín ndiyá xitse ts'e Jesucristo. Tsibíchróbá kjoa koi. Kitsò:

—K'e nga kjoif Lisias xi xita sko-là soldado, k'ée skònangui-isa-nò kjoa xi tjín-nò.

²³Félix kitsjaà-là okixi jñà soldado-là nga síkijna isa ndayá Pablo, tanga komaá kojmeèndeif ya iya ndayá, tikoaa komaá kijchòkon xita xikjín kò amigo-là.

²⁴K'e nga komà jàn nijòn nachrjein, ijchò ìjngòò k'a Félix; tjiko Drusila xi chjoón-là ma xi tikoaa xita judío. Kiskinikjaá Pablo nga mejèn-là kji'nchré-là kós'in mokjeiín-là ít'aà ts'e Na'èn-ná Jesucristo. ²⁵Pablo, tsi-bénojmi-là kós'in tjín xi kjoa kixi, mé xi s'éeñ nga kikoán-lá kjoa xi ch'o tjín xi sjé

yijo-ná; tikoaa tsibénojmi-là nga sa nchrobá nachrjein nga Nainá kiindaajiiin. Félix tà kitsakjòn-né; k'ée kitsò-là:

—T'in-ne. K'jeif nachrjein kichjà ìjngòò k'a-lè k'e nga k'o'a-na.

²⁶Jè Félix, k'oaá s'in tísikitsjeèn, mejèn-là ton kochrjekájno-là Pablo nga síkijnandeif; k'oaá ma-ne nga kjin k'a kiichja-là. ²⁷K'e nga tsato jò nó, jahatjya xá-là Félix. Jè jahas'en xi 'mì Porcio Festo. Jè Félix, mejèn-là nga ndaa tsibijnako jñà xita judío; kisiikijna isa ndayá Pablo.

25

K'e nga jè Pablo tsibijna nguixkon Festo

¹Festo ijchò Cesarea nga jahas'en xitaxá ítjòn; xi komà jàn nachrjein itjo-ne Cesarea, kii Jerusalén. ²K'e nga jye tjina Jerusalén, jñà nò'mii ítjòn kò xita sko-là xita judío ijchòkon nga tsohóngui Pablo; kitsjaat'in 'én xi kondra ts'e. ³Xita koi, kisijé-là kjondaà jè Festo nga kàtjanchrobáko Pablo ya Jerusalén. K'oaá s'in jye tjindaà-là nga kítsachjoà ikon-là ya iya ndiyá mé-ne nga sík'en-ne. ⁴Tanga jè Festo, kitsò:

—Majin, mikii koma, nga jè Pablo ndayá tjina ján Cesarea; 'an, jyeé ya tifa. ⁵Jñà xitaxá-nò koma koahijtako-na ján Cesarea mé-ne koma kòhòngui-ne xita jè, tsà mé jé xi tjín-là.

⁶Jè Festo tsibijna-là tsà ngui jiiin nachrjein kò tsà te nachrjein ján Jerusalén; ikjoàn kii ìjngòò k'a-ne ján Cesarea; nga komà inchijòn ijchò ni'ya osen, tsibijnanè íxile-là nánda otíxoma; ikjoàn kiskinikjaá Pablo. ⁷K'e nga jahas'en ni'ya osen Pablo, jñà xita judío xi j'ii-ne Jerusalén, kii kinchat'aa chrañà-là nga kitsjaat'in 'én ndiso xi 'ño ch'o tsò tanga mikii komà kjòkixiya 'én xi kitsjaat'in. ⁸Pablo tsasiko yijo-là kitsò:

—Nimé jé xi tsohotsjia xi kondra ts'e kjotíxoma-là xita judío, ni jè kondra ts'e ingo ítjòn-là Nainá, ni jè kondra ts'e César xi xitaxá ítjòn ts'e Roma.

⁹Tanga jè Festo mejèn-là nga ndaa kijnako xita judío; kiskònangui-là Pablo, kitsò-là:

—¿A mejèn-lè nga k'oin ján Jerusalén mé-ne nga ya kíndaajnaà kjoa-lè?

¹⁰Pablo kitsò:

—Jye i tijnaa ñánda tjin kjotíx-oma-la César xi xitaxá ítjòn ts'e Roma. Mochjeén-né nga i kátasindaajjin-na. Ngaji ndaa tíjijn-lè nga ni mè kjoa tsohotsjia ít'aà ts'e xita judío. ¹¹ Tsà tjin-na jé, tsà ok'in-la nga kiyá, tíjngòd takoàn nga kátasik'en-na; tanga tsà mi kixíj kjoa 'én xi tsját'in-na, mikii koma ya kongatsja ít'aà ts'e xita koi. Tikoáá-ne, jè kátindaajjin-na César xi xitaxá ítjòn ts'e Roma.

¹² Jè Festo, k'ée tsajoóya-ne ko xita-la xi títsajnakò junta, ikjoàn kitsò:

—Tsà k'oaá s'ín nijí nga jè César kün-daajjin-lè, tà saá ján sikasén-lè.

K'e nga ijchò ján Cesarea jè xitaxá Agripa

¹³ K'e nga jye tsato chiba nachrjein, jè xitaxá Agripa ko Berenice kii ján Cesarea nga kisihixat'aà Festo. ¹⁴ Kjin nachrjein tsi-bitsajna ya Cesarea; jè Festo tsibénojmi-la Agripa kjoa-la Pablo, kitsò-la:

—Jè Félix, jngòd xita kisikínjaya ndayá ijndé. ¹⁵ K'e nga tsohótijna ján Jerusalén, jña xita sko-la no'mii ko xita jchínga-la xita judío kitsjaá-na 'én nga óngui. Kisijé nga kàtiyaá. ¹⁶ An, k'oaá kixan-la nga jña xitaxá Roma, mi taxki sík'en xita k'e nga tikj'ée 'ya-la jé xi tjin-la. Ítjòn joó'a kjoa-la ko jña xita xi óngui mé-ne nga koma kinchako-ne yijo-la. ¹⁷ Koií kjoa-la, k'e nga j'i ijndé jña xita koi, mikii kisichja nachrjein; nga koma inchijòn, nga jye tíjnasoàn íxile-na nga tinhotixoma, nitóon kiskiniikjaá xita jè. ¹⁸ K'e nga jye títsajna osen jña xita xi óngui, mìtsà koi kjoa tsohóngui koni s'ín 'an tísíkijsjeen. ¹⁹ Tà k'oaá tjin 'én xi kitsjaát'in xi kondra ts'e Pablo koni s'ín beèxkón Nainá ko ít'aà ts'e jngòd xita xi 'mì Jesús xi jye k'en; tanga jè Pablo tsò-né nga tíjnakon-né. ²⁰ An, mikii be mé xi s'iaàn ít'aà ts'e kjoa koi. K'ée kiskónangui-la Pablo, a mejèn-la nga ján kjoí Jerusalén mé-ne nga ya síndaajjin-la kjoa xi finé. ²¹ K'oaá s'ín kisijé Pablo nga jè César künndaajjin-la. Koií k'oaá s'ín kitsjaá-na okixi nga ndayá tíjnaya-isa skanda k'e nga koma sikasén-la César.

²² Agripa kitsò-la jè Festo:

—Tikoáá 'an mejèn-na nga kji'nchrè-la xita jè.

Festo kitsò:

—Nchijòn-le kún'ya-la.

²³ Nga komà inchijòn, ijchò Agripa ko Berenice. K'e nga jahas'en ni'ya osen 'ño

ndaà kisís'in-la. Kjihijtakò jña xita sko-la soldado ko jña xita sko-la naxandá. Festo kitsjaá okixi nga kichjaá Pablo. ²⁴ Festo kitsò:

—Ngaji Agripa xi xitaxá ítjòn tijni, ngats'ioò xi i títsajnaa: chitsejèn-la xita jè. Ngats'ii jña xita judío, 'ño síjé't'aà-na ján Jerusalén ko i Cesarea nga 'ño chja nga mejèn-la sík'en. ²⁵ Tanga 'an, nimé xi matsjit'aà-na ít'aà ts'e nga mochjeén-la nga kiyá. Tanga tso'baá kisijé-ne nga jè künndaajjin-la César xi xitaxá sko-la tíjna-la ngats'ii xita. 'An, k'oaá s'ín kiskoòsòn-la nga ya síkasén. ²⁶ Tanga 'an, nimé kjoa xi matsji-na ít'aà ts'e xita jè, kós'ín sikasén-la xojon jè César xi xitaxá sko-la tíjna-la ngats'ii xita. K'oaá ma-ne nga síjé't'aà-nò jndò xi i títsajnaa ko ngaji Agripa xi xitaxá ítjòn tijni, mé-ne k'e nga jye chjinangui-laá, 'an sakó-na okixi nga sikasén xita jè. ²⁷ An, k'oaá ma-na, nga nimé chji-la tsà taxki sikasén jngoáá xita xi ndayá tíjna tsà mi sík'à jngòd xojon xi 'ya-la mé jé xi tjin-la.

26

K'e nga kichjatji yijo-la Pablo nga ngxikxon Agripa

¹ Jè Agripa kitsò-la Pablo:

—Tj'í'ndeé-lè nga kúnókjoatji yijo-lè.

Pablo kisímiitjen tsja; tsibíts'ia nga kichjatji yijo-la; kitsò:

² —Ngaji Agripa, matsjaá-na nga ma kichjako-lè mé-ne nga kósíkoaa yijo-na ngats'ii kjoa xi kondra ts'an tsját'in-na 'én xita judío. ³ Be-ná nga ji Agripa, tíjijn yijéé-lè ngats'ii kjotíxoma xi tjin-la xita judío ko kjoa xi joóya-ne. K'oaá ma-ne síjé't'aà-lè, tjin-lè kjondaa, tse t'jin takoin, ndaa tiná'ya-ná.

⁴ Ngats'ii xita judío tíjijn-la kós'ín kisijchá yijo-na ján nangui-na ko Jerusalén tjen-ne nga sa ti kja skanda nachrjein i'ndeí. ⁵ Jña xita koi, tsà mejèn-la komáá keènojmi-lè. Ndaa tíjijn-la nga 'an, ngui xita fariseo-ná; nga jña xita fariseo xi isa 'ño bínè-la yijo-la nga beèxkón kjotíxoma-la Nainá mi k'oaá-ne koni jña xita judío xi i'nga. ⁶ An mokjeín-na nga kítasòn kjoa xi tikoña-la koni s'ín jye kitsjaá-la tso'ba Nainá jña xita jchínga kjiin-ná. Koií kjoa-la nga i tijnaa. ⁷ Nga tejò tje-la naxandá Israel, ko nachrjein

ko nitjen, jeya nchisikjina Nainá nga nchikoñaá-la nga kitasòn kjoa koi. K'oaá xan-lè ngaji Agripa, nga tikoií-ne kjondaà xi 'an tikoña-la; k'oaá ma-ne nga óngui-na jñà xita judío. ⁸ ¿Jñò, mé-ne nga mikii mokjeiín-nò nga Nainá siikjaáya-la xita xi jye k'en?

K'e nga tsibenojmí Pablo kó kis'in nga kisijitikeè xita-la Cristo

⁹ "An, nga sa kjòtsee, k'oaá s'in kisikít-sjeèn nga mochjeén-né nga kondra kjítjinguí-la Jesús xi Nazaret i'nde-la. ¹⁰ K'oaá kis'iaàn ján Jerusalén. Jñà xita sko-la no'mii kitsjaà-na okixi nga kjìn xita tsjeè-la Nainá kiskinis'en ndáyá. K'e nga kinik'en xita koi, 'an tikoá kjòjngòò takoàn. ¹¹ Nga xki xi ján ni'ya ingo sinagoga, kjìn k'a kitsjaà-la kjo'in nga mejèn-na nga kátichjajno-la Cristo. 'Nó kisijitikeè, skanda kitjinguí kondra-la nánda xìn naxandá xi tjín isò'nde.

Kó komá nga jahatjia kjòhítsjeèn-la Pablo (Hechos 9:1-19; 22:6-16)

¹² "Koi xá kii-na ján naxandá Damasco nga 'an tsatíxá-na jñà xita sko-la no'mii, tikoa kitsjaà-na okixi. ¹³ Ngaji, xi xitaxá ítjòn tjini, k'e nga ijchò nchisen, kijtsee ya iya ndiyá, jngòò ni'in xi ngajmii inchrobà-ne xi isa 'nó ote tsejèn mì k'oaá-ne koni ts'e ts'oi. Ngui kisihiseèn-né nga jngòò itjandii-na ko ts'e xita xi tjikoa. ¹⁴ Chixòt'aà-jen nangui, ikjoàn ki'nchrè jngoàà 'én hebreo xi kiichjajjìn isén-na; kitsò: "Saulo, Saulo, ¿mé-ne 'an tì'mitjinguí kondra-ná? Tijií t'iyatòò-ne yijo-lè, k'oaá ngaya-la koni tsà nchraja tsjón-la jè yá xi binès'en-la nei-la." ¹⁵ 'An kixan-la: "¿Yá-né ngaji Na'èn?" Jè kitsò-na: "'An-ná xi 'mì-na Jesús xi tì'mitjinguí kondra-ná. ¹⁶ Tisítjijn; tjsjina kixi; koií xá kàyaxkon-ná nga 'an sixá-ná; jii k'oií 'én, jè kjoa xi kà'yi ko kjoa xi iskan 'an kokoò sobà-lè. ¹⁷ 'Aán sikinda-lè it'aà ts'e xita naxandá-lè ko ts'e xi mitsà xita judío. Yáá sikasén-lè ¹⁸ nga chíx'anguí xkon nga mì tã tsjaà ya kinchimaya ndiyá jñò; ndiyá isèèn kinchimaya. Kàtinchat'aaxìn-la nga ñó-la xita neií; Nainá kàtjít'aà-la. K'e nga kòk-jeiín-la it'aà ts'an, jchat'aà-la jé-la, tikoa s'e-la kjotjò xi toé-la xita naxandá-la Nainá xi xó kitjaajjìn-ne."

¹⁹ Ngaji Agripa xi xitaxá ítjòn tjini, 'an mikii kisitáajjñaà inima-na jè kjoa xi kijtsee kò xi ki'nchrè xi ngajmii inchrobà-ne.

²⁰ Ta saá, tsibenojmí ítjòn-la jñà xita Damasco, ikjoàn tsibenojmí-la xita Jerusalén, tikoa tsibenojmí-la kòhokji nangui Judea, kò jñà xi mitsà xita judío. K'oaá s'in tsibenojmí-la nga kátasikájno jé-la nga mì tì jé kòhòtsji-ne. Nainá kàtjít'aà-la; ndaà kátas'in mé-ne nga jcha-la nga jye jahatjia-la kjòhítsjeèn-la. ²¹ Koií kjoa-la, jñà xita judío, kitsobà'ño-na ya nditsin ingo; mejèn-la nga siik'en-na. ²² Tanga Nainá tsasiko-na; tákó k'oaá tis'iaàn skanda i'nde; k'oaá s'in tsibenojmí yije-la niita yá xita-ne. Mitsà kj'eíí 'én okoóya; koi 'én benojmí xi tsakóya Moisés kò xita xi kiichja ngajo-la Nainá, kjoa xi koma nga tífi isa nchrjein. ²³ K'oaá s'in tsakóya xita koi, nga jè Cristo [xi xó kisikasén-ne Nainá] tjmè-la nga k'en, tanga jè jaáya ítjòn-la mé-ne nga kèenojmí-la xita naxandá-la kò xi mitsà xita judío kós'in kòhiseèn-jjìn inima-la nga koma kitjokajjìn kjoajjñò.

Kó kitsò Agripa nga mejèn jahas'en-jiin-la 'én-la Nainá

²⁴ Jè Festo, k'e nga kii'nchré 'én-la Pablo nga tíhosiko yijo-la, 'nó kiichja kitsò:

—Ngaji Pablo, tímaskáyaá-lè; jè xojon tísisáya-lè!

²⁵ Tanga jè Pablo kitsò:

—Ngaji Festo xi xitaxá tjini, mitsà tímaskáya-na; k'oaá s'in tjín; 'én kixíí xi tichjá. ²⁶ Jè Agripa xi xitaxá ítjòn tjina, tjijn yijee-la kjoa koi; k'oaá ma-ne ma'ño takoàn nga nguixkon jè tichjá 'én koi; 'an, k'oaá s'in makixiya-na nga jè, tikoaá 'nó ndaà tjjijn-la kjoa koi; nga mitsà tji'ma koni s'in komà. ²⁷ Ngaji Agripa xi xitaxá tjini, ¿a mokjeiín-lè koni s'in kitsò jñà xita xi kiichja ngajo-la Nainá? 'An, be-ná nga mokjeiín-lè.

²⁸ Jè Agripa kitsò-la Pablo:

—Tà chibaà chija-la tsà kinikijne-ná nga 'an, xita-la Cristo koma.

²⁹ Pablo kitsò:

—Tsà tse kò tsà chiba chija-la, 'an, k'oaá s'in mejèn-na nga nguixkon Nainá nga kàtakjeiín-lè xi xitaxá ítjòn tjini; tikoa kàtakjeiín-la ngats'ii xita xi nchi'nchré-na. K'oaá s'in kàtamát'ioòn koni 'an tanga mì k'oaá s'in na'ño kicha cadena sit'aá'ño.

³⁰ K'eé tsasitjen Agripa kò Festo kò Berenice, ngats'ii xita xi ya títsajna. ³¹ Xìn kii nga tsajoóya-ne kjoa koi. Kitsò-la xikjín:

—Xita jè, nimé kjoa tjin-la nga kiyá, tikoáa mikii ok'in-la nga ndayá kijnaya.

³² Agripa kitsò-la jè Festo:

—Xita jè, komaá-la kijnandeif-ne tsà mì k'oaá s'in kisijè nga jè kijnadaajin-la César xi xitaxá itjòn ts'e Roma.

27

K'e nga kinikasén Pablo ján Roma

¹ K'e nga jye k'oas'in kiskoòsòn-la nga ján sijkasén-najen Italia, jè Pablo ko xita xi i'nga xi ndayá títajna, jè kjòngat-sja xita sko-la soldado xi 'mì Julio xi ya chja jngòò tjin-ne soldado xi ts'e César. ² Tsitjaas'en-jen jngòò chitso xi ts'e Adramitio xi jye mejèn tbitjo nga ya tifi jnà naxandá indii ndáchikon ts'e nangui Asia. Tikoáa yaá tijnako-najen Aristarco xi ya i'nde-la Tesalónica, naxandá xi chja-ne nangui Macedonia. ³ Nga komà inchijòn, ijchò-jen Sidón. Jè Julio ndaà kijtseè ikon Pablo; kitsjaa'nde-la nga kiikon amigo-la mé-ne nga sùs'in-la. ⁴ K'e nga itjo-najen Sidón, k'oaá s'in tsanguì-jen xijngoàa nangui jijn-nda Chipre, nga jè tjo, kondra tsa-jéén t'ba. ⁵ Tsitjaajto-jen ijijn ndáchikon i'nde ts'e Cilicia ko Panfilia; ijchò-jen Mira, naxandá xi chja-ne nangui Licia.

⁶ Jè xita sko-la soldado kisakò jngòò-la chitso xi naxandá Alejandría ts'e; yaá kisikas'en-najen nga ján tifi Italia. ⁷ Kjìn nachrjein tsitjaajin-jen ndáchikon nga tafi tafi tsanguì-jen; chjá ijchò-najen ya kixi-la Gnido. Jè tjo mikii tsjá'nde-najen nga onguí kixi-jen; tsitjaahindii-la-jen nangui Creta ya kixi-la naxandá Salmón. ⁸ Tseé kjo'in ki'nè-jen nga tsitjaajin-nda-jen kòhokji indii ndáchikon ts'e Creta. Chjá ijchò-najen i'nde nánada 'mì Buenos Puertos ya chrañat'aà-la naxandá Lasea.

⁹ Jyeé kjìn nachrjein tsato; jyeé 'nó kjojkón tjin-la ijijn ndáchikon, nga jyeé nchrobá machrañá nachrjein cho 'nchán [k'e nga 'nó 'ba tjo]. K'oaá ma-ne jè Pablo kitsò-la jnà xita:

¹⁰ —'An, k'oaá s'in machiya-na, ndiyá jè, 'nó tse kjojkón tjin-la; jchijaá-la jè chitso ko ch'á xi 'ya, skanda jnà, mejèn tsà síchijaá yjo-ná.

¹¹ Jè xita sko-la soldado, isáá ndaà ki'nchréñijon-la jè nei-la chitso ko jè xita sko-la xi tísíxáko chitso mì k'oaá-ne

koni kitsò Pablo. ¹² Ya i'nde jè, mikii ndaà choòn nga ya sasijna chitso nachrjein ch'o 'nchán. Xita xi ya títajnyaya chitso, kjìn ma xi ngàsòn kitsò nga kitjokajijn Buenos Puertos; ján kjoì Fenice, jngòò i'nde xi ndaà choòn xi chja-ne Creta nánada bijchó sinchá chitso nga ya fahas'en jngòò chrja-la ndáchikon ya nga kixi-la ko ngaskón-la nánada kahatji-ne ts'oi; yaá kítajna nachrjein ts'e cho 'nchán.

K'e nga ts'a tjo xkón

¹³ Jnà xita xi síxáko chitso, k'e nga kijtseè nga indaà ts'a tjo xi inchrobà-ne ya i'nde sur, k'oaá s'in kisikitsjeèn nga jyeé koma kisòn-nda; itjo-jen, tsanguisòn ndá-jen ya indii nangui Creta. ¹⁴ Xi komà iskan nga jye tjaajin-nda-jen, j'ii tjojkón xi inchrobà-ne ya i'nde norte. ¹⁵ Kiiko jè chitso koni s'in fi tjo. Ngajen, mì tì kii ma nikáfaya-najen jè chitso, nga jè tjo, mikii tsjá'nde-la; ta saá ta kits'i'ndeé-lajen nga k'oas'in kiiko-najen jè tjo. ¹⁶ Tsitjaajto-jen ijton its'in i'nde Cauda; i'nde jè, mì tì k'oaá 'nó t'ba-ne tjo; chjá kitjoé-najen jè chitso jtobá xi tjíndofé-la ijton its'in jè chitso jè. ¹⁷ K'e nga jye kitjoé-najen jè chitso jtobá, ijoàn na'nó tsibí'nókjá-ne jè chitso je nga mì kix-oña-jèn. Jnà xita xi síxáko chitso, tsakjón-la tsà ya skajin-'nó ya i'nde nánada 'nó 'ncha tsomì nánada 'mì Sirte. Koi kiskinajen-ne jè nikje ts'e chitso xi 'mì vela; tà k'oaá s'in kiiko jè tjo. ¹⁸ Nga komà inchijòn, jè tjojkón, tákó 'nó jchán t'ba. K'ée tsachrje jnà ch'á xi 'ya chitso; tsibixteèn-jijn ndáchikon [mé-ne nga isa jna komà-ne jè chitso]. ¹⁹ Xi komà jàn nachrjein, tikoá tsachrje tsojmi xi mochjeén-la nga síxáko chitso. Tsibixteèn-jijn ndáchikon. ²⁰ Kjìn nachrjein mì tì kii ki'ya-najen ts'oi ko ni'nó nga 'nó 'ncha ifi nga jtsí xkón tibanè-najen. K'oaá komà-ne nga chixón-jen nga mì-la tì kii ndaà kitjokajijn-najen ndáchikon.

²¹ Nga jyeé kò kjìn nachrjein mì tì kii bichi-najen, Pablo tsasijna kixi, kitsò-la jnà xita:

—Ndaà-la komà tsà kina'yañijon-ná koni kixan-nò; tsà mikii itjokajnaá ya i'nde Creta, mì-la kii k'oas'in tímataañ nga kjo'in titsanikjaan koa kinichijaá tsojmi-ná. ²² Tanga i'nde, kì makájno-nò; nijngòò xita kiyá; tà jè chitso xi jchija. ²³ Nati nitjen kò'bii jngòò-na nijná; jngòò

àkjale kòf'iikon-na xi Nainá kàsikasén, jè Nainá xi 'an fit'aà-la koa 'an sixá-la, ²⁴ kàtsò-na: "Pablo, kì tsakjòon-jèn; kjo'ńó tjin-ne nga kįjchoi nguixkon César, xitaxá itjòn ts'e Roma. Nainá, k'oaá tjin kjondaà xi tsjá-lè nga nįngoođ xita kiyá xi ya tįtsajnayako-lè chitso." ²⁵ Jńò, 'ńó t'è-là takòn. 'An mikii sikájnoa. 'Beé-la takoàn, k'oaá s'in kįtasòn koni kàtsò-na jè àkjale. ²⁶ Tanga yaá kįjcho kat'aà'ńó-laá jngoođ nangui jtohá xi kįjįnįjįn-nda.

²⁷ K'e nga jye komà jò xomàna nga tjaajįjįn-jen ndáchikon Adriático, jè tjo fijen fikjako jè chitso. Jngoođ nįtjen, ijchò-la tsà osen nįtjen, jńà xita xi nchisixáko chitso, kįjtseè nga jyeé kjomeè bijcho chrańàt'aà-lajen nangui. ²⁸ Kisichiba kó kji nanga kijna nandá; kįjtseè nga kaàn chrj'oođ jngoođ metro nanga kijna. K'ée ngui ko kji kii isá; įkjoàn kisichiba įjngoođ k'a; jye kaàn itoođ metro tjin-la nga nanga. ²⁹ Kįtsakjòn-la tsà jńà ndajo nandá skakjooko jè chitso. Nįjòn kįchą ì xi gancho kjoàn kisikatsjoođjįn tåts'en chitso mé-ne nga kįtsobà'ńó-ne nangui nga mį tį kii koma kjoj-ne jè chitso; įkjoàn tsibitsi'ba-la Nainá nga nįtton kåtas'e isén. ³⁰ Ngats'į jńà xita xi sįxáko chitso mejèn tsanga chijé; k'oaá kis'įin koni tsà jńà kįchą ì xi gancho kjoàn kįnchangui'ńó skó chitso nga kįtsobà'ńó nangui; tsibits'įa nga kiskinįjįn-jįjįn nandá jè chitso jtohá. ³¹ Tanga jè Pablo kitsò-la jè xita sko-la soldado ko soldado xi i'nga:

—Tsà jńà xita koi konga, jńá, mikii koma kįtjoońaá nandá.

³² Jńà soldado tsate'ńó jè chitso jtohá. Kiskaaįjįn ndáchikon.

³³ K'e nga jye kis'e isén, jè Pablo kitsò-la ngats'į xita:

—Jyeé tjin-la jò xomàna nga titsaj-nachjaán nga chįńá-lá mé xi komat'iaán. ³⁴ Bitsi'ba-nò, mochjeén-né nga tįchiodé mé-ne nga s'e-nò nga'ńó. Ngats'ioođ, nįmè xi komat'ioođ, skanda nįjngoođ xi sįichja jngoođ tsja skoođ.

³⁵ Pablo, k'e nga jye oktsò, kiskoé įnchrajįn, kitsjaà-la kjondaà Nainá nga nguixkon ngats'į xita. Kisixkoaya; įkjoàn tsakjèn. ³⁶ Ngats'į xita, kįjtsja yije-la; tįkoođ tsakjèn kóhótjįn. ³⁷ Jò sįndo ko jån kaàn ko chrj'oođ jngoođ ma-najen xi ya titsajnaya-jen chitso. ³⁸ K'e nga jye

komà ndaa chichi yije-jen, jńà ch'a trigo kisixteèn-jįjįn ndáchikon mé-ne nga isá jna komà-ne jè chitso.

³⁹ K'e nga jye itjokåtji ts'oi, jńà xita xi sįxáko chitso, mikii beexkon kó 'mį nangui nńanda įjchò-jen, tanga kįjtseè-né nga tjin jngoođ i'nde nńanda fahas'en jngoođ chrja-la ndáchikon nńanda 'ńó 'ncha tsołmį; mejèn k'oaas'įn kiskinį chitso tsà koma ya skajįjįn-'ńó tsołmį. ⁴⁰ Tsate na'ńó xi tįt'aà'ńó chitso; jńà kįchą ì xi gancho kjoàn, yaá kisiyįjooįjįn ndáchikon; kiskįjįn-da'ńó jńà yá xi sįxáko nga fikó kixi chitso. Įkjoàn kiskimįtjen jè nįkje xi sįnchą tjo nga fahįtjen chitso. Įkjoàn tsibits'įa nga kii kixi nńanda kijna nangui xi 'ńó 'ncha tsołmį. ⁴¹ Tanga yaá kii kaajįjįn-'ńó nńanda 'ncha tsołmį ya įjįjįn ndáchikon. Jè sko yá chitso, kiskaajįjįn-'ńó; mį tį kii koma kishinįyá-ne. Įkjoàn kjòts'įa nga kjòxkoaya jè tåts'en chitso nga jè nga'ńó-la nandá kisixkoaya.

⁴² Jńà soldado mejèn kisik'en jńà xita xi kjo'įn nchifi nga majįn-la nga konga ya įjįjįn ndáchikon. ⁴³ Tanga jè xita sko-la soldado mikii kitsjaa'nde. Jè xi mejèn-la nga mį kiyá Pablo. Tà saá okixi kitsjaa kitsò:

—Yá xi ma-la nandá, kåtji itjòn mé-ne nga koma kįjchò-ne nńanda nangui choođ, ⁴⁴ ko jńà xita xi i'nga xi mį ma-la nandá, kåtjįsòn itée ko tsà jńà yá xkoa-la chitso.

K'oaá s'in komà-ne nga ndaa įjchò yije-jen nńanda nangui choođ.

28

Mé xi komat'įn Pablo k'e nga tsibįjna Malta

¹ K'e nga jye itjooįjįn-jen ndáchikon, kis'engjįmį-najen nga ya i'nde jè, Malta 'mį. ² Jńà xita xi ya i'nde-la, ndaa kisiko-najen; tsibitse-najen ni'ńn, įkjoàn kitsjaa'nde-najen nga kinįhiso-jen, nga jtsi tí'ba koa 'nchán choođ. ³ Jè Pablo tsibixkó chiba chikįn kixi. K'e nga chinchajįjįn ni'ńn jńà chikįn, jngoođ ye itjokajįjįn xi tįhonga nga 'ńó tsjè ni'ńn; kiskine tsja Pablo. ⁴ Jńà xita xi ya i'nde-la nga kįjtseè nga ye tjońongui-la tsja Pablo, kitsò-la kįkįjįn:

—Xita jè, xitaá-la ma-la sįk'en; nas'įn ndaa kóbitjokajįjįn ndáchikon, jè nea-ná xi tjin-la okixi, majįn-la sįkįjįnakon.

⁵ Jè Pablo, tsibitsajneè tsja ya įjįjįn ni'ńn; nįmè xi komà-la. ⁶ Ngats'į xita nchikońa-la

mé hora kitjaya tsja koa mé hora kiyá Pablo. K'e nga kijtseeé nga jye kjin hora tsato nga nimé xi komà-la, kje'ei s'in kisikitsjeèn, kitsò:

—Jè Pablo, Nainá-la.

⁷ Ya chrañàt'aà-la i'nde ñánda ijchò-jen, tseeé nangui tjin xi ts'e xita itjòn-la i'nde Malta xi 'mi Publio. Jàn nachrjein tsit-sajna-ko-jen; ndaà kiskoé'tjò-najen ko ndaà kisis'in-najen. ⁸ Nachrjein koi, jè na'èn-la Publio, xk'én-né; ch'in tjinga tjin-la ko xojmá jni tfa-la. Pablo kiikon; kiich-jat'aà-la Nainá; ikjoàn tsohójnason-la tsja; jngod k'a kjòndaà-ne. ⁹ K'e nga kii'nchré jña xita xk'én xi tjin ya i'nde jè, tikoá inchrobà ñánda tjin Pablo. Kjòndaà yi-jeé-ne. ¹⁰ Jña xita, ndaà kisis'in-najen. K'e nga jye titsachjoé jngod-jen chitso nga jye titsahonguí-jen, jña xita kisik'a yi-jeé-najen ngats'i tsojmi xi kojchjeén-najen ya ndiyá.

K'e nga ijchò Pablo ján naxandá Roma

¹¹ K'e nga jye tsato ján sá nga titsajna-jen i'nde jè, ikjoàn tsanguú i'ngod k'a-jen. Tsit-jaás'en jngod-jen chitso xi ján i'nde-la naxandá Alejandria xi tikoá ya kisasina ya indii ndáchikon ts'e Malta jña nachrjein cho 'nchán; isén ts'e Cástor ko Pólux tjit'aà. ¹² K'e nga ijchò-jen naxandá Siracusa, ján nachrjein tsitsajna-jen. ¹³ Tsanguú i'ngod k'a-jen; ijchò-jen skanda naxandá Regio. Xi komà inchijòn tsibits'ia nga ts'a tjo xi inchrobà-ne i'nde sur. Ijchò jò nachrjein, ijchò-jen naxandá Puteoli. ¹⁴ Yaá kiskaakjod i'nga-jen xita xinguiáá xi it'aà ts'e Cristo xi kiichjako-najen nga tsitsajna-ko-jen jngod xomàna. Xi komà iskan, ikjoàn tsanguú-jen skanda Roma. ¹⁵ Jña xita xinguiáá it'aà ts'e Cristo xi titsajna Roma, jyeé tjiin-la nga ya titsahonguí-jen; tjin xi ijchò kaña-najen ya nditsin Apio; tikoá tjin xi ijchò kaña-najen ñánda 'mi Jàn Tabernas. Jè Pablo, k'e nga kijtseeéxkon, tsjaá kis'e-la inima-la; kits-jaà-la kjòndaà Nainá. ¹⁶ K'e nga jye titsajna-jen Roma, Pablo kits'i'nde-la nga tsibijna tajngod ni'ya-la; ko tà jngod soldado kisikinda.

Mé 'én xi kiichja Pablo k'e nga tsibijna Roma

¹⁷ Nga komà ján nachrjein nga ijchò-jen Roma, Pablo, tsibíxkóya jña xita sko-la xita judío xi ya titsajna. K'e nga jye j'i yi-jeé, kitsò-la:

—Jñò xi xita xinguiáá judío xi i titsajnaà Roma, ján Jerusalén, kitsobà'ño-na xita, ikjoàn kisingatsja-na it'aà ts'e xitaxá Roma nga tsibíndaajin-na. ¹⁸ An, nimé jé xi tihotsjià it'aà ts'e xita xinguiáá judío ko it'aà ts'e kjojixoma-la xita jchingá-ná. ¹⁹ Jña xitaxá Roma nga tsibíndaajin-na, nimé jé xi kisakòt'aà-la it'aà ts'an. Mejèn kisikijnandejé-na nga mikii ok'in-la nga siik'en-na. ²⁰ Tanga jña xita judío, mikii kòkjein-la; k'oaá komà-ne nga an, kisijé nga jè kátindaajin-na jè César xi xitaxá itjòn ts'e Roma. ²¹ An, nimé xi sijé xi kondra ts'e naxandá-ná. ²² K'oaá ma-ne nga kòbixkóya-nò mé-ne nga kichjako-nò; koi kjoa-la nga mokjein-na it'aà ts'e kjoa xi titsachiñá-lá xi xita Israel 'mi-ná nga na'ño kicha tjit'aà'ño-na.

²³ Jña xita judío kitsò:

—Ngajen, nimé xojon tikaat'aà-najen xi kjoa tsiji xi ján Judea nchrobá-ne. Ngats'i xita judío xinguiáá xi nchif'ii, nimé 'én xi ch'o tsò nchitsjá-najen xi kjoa tsiji. ²⁴ Mejèn-najen nga kiná'ya-jen kjoa xi nikitsjiin; ngajen, tjiin-najen nga xki xi ján chjajno-la xita nga kondra fi-la jè ndiyá xitse xi ya tjaáyi.

²⁵ Tsibijna jngod nachrjein-la xikjin, mé nachrjein kixoña. K'e nga chixoña, kjin xita ijchò ya ni'ya ñánda tjin Pablo; ko jè Pablo tsakóya-la kós'in otixoma Nainá, tsibits'ia-ko-ne nga sa tajñóya skanda kjònguixòn. Pablo kisikjeén xojon ts'e Moisés ko ts'e xita xi kiichjaya ngajo-la Nainá nga tsakóya-la kó s'in tichja mé-ne nga jña xita kàtakjein-la it'aà ts'e Jesús nga jè xi Cristo. ²⁶ Tjin xita xi kòkjein-la, tikoá tjin xi mikii kòkjein-la. ²⁷ Nga mikii kjòngàsòn 'én-la koni s'in tsajoókjod, tsibits'ia nga itjo ni'ya. K'eé kitsò-la Pablo:

—Ndaà kiichja Inima Tsjeè-la Nainá nga kisikjeén Isaías xita xi kiichja ngajo-la kjòtseeé nga kitsò-la jña xita jchingá judío:

²⁸ T'in, kot'in-la jña xita naxandá:

Jñò, kiná'ya-nò tanga mikii kjoas'en-jiin-nò; chitseejèn-nò tanga mikii jchaxkon.

²⁹ Koi kjoa-la nga jña xita naxandá jè, kisitá-jaajin kjohitsjeèn-la,

tsibíchjoajto líká-la,
tikoá tsibíchjoa xkon,
mé-ne nga mikii skoé-ne,
mikii kji'nchré,
tikoá mikii kjoas'en-jiin-la;

majìn-là nga 'an fit'aà-na
nga sindaà-na.

²⁸ Jñò kàtasijiin-nò, nàchrjein i'ndei, Nainá, ján tísikasén-là jñà xi mìtsà xitá judío, kjon-daà jè, mé-ne nga kitjokàjiin-ne kjo'in. Ko jñà xitá koi, kòkjeiín-là.

²⁹ K'e nga jye okitsò Pablo, jñà xitá judío, k'e nga kiì-ne, nguì tà tsohótiyaá-ne 'én xi tsibénojímí Pablo.

³⁰ Pablo, jò nó tsibìjina ni'ya xi kiskìña nga tsibíchjí. Yáá kisis'in-là ngats'ìi xitá xi ijchòkon. ³¹ Kitjò'nde-là nga kiich-jaya kós'in otíxoma Nainá tìkoá tsakóya it'aà ts'e Na'èn-ná Jesucristo. Mì yá xitá tsatekjáya-là.

Xojon carta-la San Pablo xi kiskii-la xita naxanda-la Cristo xi titsajna Roma

Kó tsò Pablo nga síhixat'aà jñà xita naxanda-la Cristo xi titsajna Roma

¹Jè xojon carta jè, 'aán tikjii-nò xi Pablo 'mì-na xi chi'nda-la Jesucristo ma, xi xó kiichja-na Nainá nga 'an tsibíxáya-na kó xó kitjaajjii-nà nga 'an sika'bisòàn 'én ndaà-la Nainá.

²It'aà ts'e 'én koi, Nainá jye k'oas'ín kitsjaà tso'ba nga tisa kjòtseeé, koni s'ín tíchja Xojon Tsjeè-la xi kiskii xita xi kiichja ngajo-la Nainá. ³Nga ya tíchja it'aà ts'e Ki'ndí-la, jè Na'èn-ná Jesucristo xi jè otíxoma-ná. Koni xita isò'nde, yaá inchròbat'aà-ne tje-la xitaxá itjòn David. ⁴K'e nga jaáya-la it'aà ts'e kjoabiyaá, Jesucristo, k'oaá s'ín kiyaxkon-la nga Ki'ndí-la Nainá-né xi tse nga'ño tjin-la koni s'ín ndaà síkichiya-ná jè Inima Tsjeè-la Nainá xi sítsjeè-ná. ⁵It'aà ts'e Jesucristo, kitjoé-na kjondaà nga 'an tsibíxáya-na nga kènojmya-la 'én ndaà-la jñà xita naxanda xi tjin nga tjtisa isò'nde nga kátasíkitasòn kó kátakjeiin-la it'aà ts'e Cristo, mé-ne nga jeya kíjna-ne Cristo. ⁶Tjikoáá jñò, xó kinokjoà-nò nga xita-la Cristo k'óin-nò.

⁷Tikjii-nò ngats'iod xi titsajnaà Roma xi matsjakeè-nò Nainá nga tjikoa xó kinokjoà-nò nga xita tsjeè-la koma.

Nainá xi Na'èn-ná, kó jè Jesucristo xi otíxoma-ná kátatsja-nò kjondaà kó kjoa'nchán ya jjiin inima-nò.

Mé-ne mejèn-la kjoí Roma jè Pablo

⁸Xi mats'ia-ne, it'aà ts'e Jesucristo tsjaà-la kjondaà Nainá xi it'aà tsajòn, koi kjoa-la nga xki xi ján naxanda xi tjin nga tjtisa isò'nde, na'yá-nò nga ndaà mokjeiin-nò it'aà ts'e Cristo. ⁹It'aà ts'e Nainá xi 'an sixá-la nga tjinngò takoàn nga sika'biá 'én ndaà-la xi kjoa ts'e Ki'ndí-la, jè tibeè nga nachrjein nchijòn síkítsjeèn-nò k'e nga chjät'aà-la. ¹⁰K'e nga bitsi'ba-la Nainá, k'oaá s'ín síjèt'aà-la tsà ikon xi tsò nga chaán tsjá'nde-na nga kíkon-nò. ¹¹Tjikoáá mejèn-na skoexkon-nò mé-ne nga tsja chiba-nò kjohítsjeèn ts'e inima-ná mé-ne

nga isa kixi kitsajna-nò. ¹²Jè xi tixan-nò nga ngàsòn k'oi-lá nga'ño xinguiáá it'aà ts'e kjoa xi mokjeiin-ná.

¹³Ndsè, tichja, mejèn-na nga kátasi-jii-nò nga kjòtseeé tjin-ne nga kíkon-nò tanga skanda i'nde mi tà jngòò kjoa bíchjoà ikòn-na. Xi kjohítsjeèn ts'an, jè xi mejèn-na nga siixáko-nò jñò, koni s'ín kisixá ñánda nga xìn naxanda mé-ne nga tjikoa skoèè-na kjondaà-la xá-na xi 'an s'iaàn it'aà tsajòn. ¹⁴Tjínè-na nga kokodya-la ngats'i xita xi 'én griego chja kó xi mikii chja, xita xi tjin-la kjoachjine kó xi tsjin-la. ¹⁵K'oaá ma-ne nga 'ño mejèn-na nga tjikoa kichjajajjii-nò jè 'én ndaà-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo, jñò xi titsajnaà naxanda Roma.

Mé nga'ño xi tjin-la 'én ndaà-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo

¹⁶Mikii masobà-na it'aà ts'e 'én ndaà-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo, nga nga'ño-la Nainá-né. Jè 'én xi ma-la síkítsajndeíj xita kjoa ts'e jé, ngats'i xita xi mokjeiin-la it'aà ts'e, mats'iake-ne jñà xi xita judío kó tjikoa xi mitsá xita judío. ¹⁷Jñà 'én ndaà-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo okó-ná kós'ín s'ín Nainá nga síkixi xita. Tà jè-né nga mokjeiin-la it'aà ts'e Cristo mé-ne nga isa ndaà kókjjeiin-la. K'oaá s'ín tíchja Xojon-la Nainá nga tsò: "Jè xi xita kixi, it'aà ts'e kjoa xi mokjeiin-la kíjnakon-ne."

Jé xi tjin-la xita isò'nde

¹⁸Nga jè Nainá skanda ján ngajmii tihokó kjoajti-la it'aà ts'e xita xi mikii beèxkón kó xi ch'o s'ín. Jè kjohítsjeèn ch'o xi tjin-la mi k'í tsjá'nde-la nga kjoétjò xi kjoakixi. ¹⁹Jè kjoa xi 'ya-la it'aà ts'e Nainá, ndaà tjin-la jñà xita koi, nga tijè-ne Nainá tihokó-ne. ²⁰Nga jñà kjoa ts'e Nainá xi mikii tsejèn, ndaà tyaaxkon-la kóni nga tisa kisindaà isò'nde. Yaxkoón-la nga tjin-la nga'ño Nainá nita mé nachrjein-ne nga tà jè tajngòò xi Nainá 'mì. Kjoa koi t'yaá-la it'aà ts'e tsojmi xi tsibíndaà Nainá. K'oaá ma-ne nga jñà xita mi k'í koma kíchako yijo-la nga kítsò: "Mikii tjiin-na tsà tjina Nainá." ²¹Jñà xita nas'ín tjiin-la nga tjin Nainá xi tsibíndaà isò'nde, tanga mikii jeya kisikijna, ni mikii kitsjaà-la kjondaà. Tà saá tà koi 'ño ndaà kisís'in-la kjohítsjeèn xi nímé chjé-la. Kjoahítsjeèn tájaà-la kisijñò-la. ²²Xi kjohítsjeèn ts'e, xita chjineé

kitsò-la yijo-la; tanga mitsà kixi kjoa, xita nchikón-né. ²³ Kisikíjnat' aaxin Nainá xi jeya tǵna xi mikii fehet' aà nachrjein-la; ta saá koi kijtseèkkón isén ts'e xita xi fehet' aà nachrjein-la; skanda jǵnà isén-la cho xi tǵmajin isén kijtseèkkón, kò isén-la cho xi ñijòn ma ndsokò kò isén-la yè.

²⁴ Koií kjoa-la nga kitsjeiin takòn Nainá nga taxki kátas'ín nga kátas'ín nita mé kjoa chingxa xi bitjokajin inima-la. K'oaá ma-ne nga tsohótsji-la kjoa sobà yijo-la koni s'ín kisikò xikjín. ²⁵ Kisikǵjatjyaa-la kjoa kixi-la Nainá; 'én ndiso kiskoé. Jǵnà kijtseèkkón kjoa jǵnà kisitsjako tsojmì xi jè Nainá tsibíndaà. Mitsà jè kijtseèkkón kjoa kisitsjako Nainá xi tsibíndaà tsojmì. Nainá kátayaxkón nita mé nachrjein-ne, k'oas'ín kátama.

²⁶ Koií kjoa-la nga kitsjeiin takòn Nainá nga kò s'ín kátas'ín-kò yijo-la kjoa sobà xi ch'o tǵin. Jǵnà íchjín kisikǵjatjyaa-la koni s'ín mochjeén x'ín; tǵin íchjín xi tǵijnà xíkjín kiskoé-ne. ²⁷ K'oaá tǵis'ín kis'iin íchjǵ, kitsjeiin takòn-né koni s'ín mochjeén íchjín. Tǵin íchjǵ xi 'ńó kisaseèn-la nga tǵi x'ín xíkjín tsoyjòkò-ne. Tsohótsji-la kjoa sobà yijo-la. K'oaá ma-ne nga kjo'in kis'e-la xi tǵi yijo ts'e-ne koni s'ín ok'in-la kjoa ch'o xi kis'iin.

²⁸ Xita koi, mikii kisikitsjeèn tsà mochjeén-né nga skoexkon Nainá; k'oaá ma-ne nga kitsjeiin takòn Nainá nga kátasíkjeén kjohitsjeèn-la xi nì méé chjǵ-la mé-ne nga k'oas'ín kátas'ín-ne kjoa xi mikii ok'in-la. ²⁹ Xita koi, yaá tǵijin yije inima-la ngats'i kjoa xi ch'o tǵin koni: kjoa chijngui, kjoa ts'en, kjoa tse mejèn, kjoa toòn, kjoaxitakòn, kjoa nga ma-la sík'en xita, kjoa xi kjaán-kjòò, kjoa konachan, kjoa xi ch'o s'ín, kjoa 'én ndiso; ³⁰ nga chjajno-la xíkjín; nga sǵjtikèè Nainá; ochrjengui xíkjín; 'nga ikon; ndaa síkǵna yijo-la; síkitsjeèn nga mejèn-la isa ch'o tǵin kjoa xi s'iin; mikii 'nchréñijon-la xita jchínga-la; ³¹ mikii machiya-la; mikii síkitasòn 'én xi chjǵ; mikii beètjò xita xíkjín; tsjin-la kjoa nijchàat'aà; kjoa tsjin-la kjoahimatakòn. ³² Jǵnà xita koi, ndaa tǵijin-la nga k'oaá s'ín tsǵá okixi Nainá: ngats'i xi k'oa tǵin kjoa xi s'ín, ok'in-la nga kiyá. Tanga mikii majngòò ikon nga tà jǵnà xi k'oas'ín, skanda tǵikoaá matsja-la k'e nga k'oa tǵis'ín xita xi kje'ei.

2

Nainá, mé xi tsǵá-la xita xi ndaa s'ín kò xi ch'o s'ín

¹ K'oaá ma-ne, ngaji, nita yá xita-ne jǵ, nga jé onè-la xingui, mikii koma kosikoi yijo-lè nga nguixkon Nainá. K'e nga jé tibinè-la xita xingui, tǵikoaá ngaji, tǵi tibinè-la jé yijo-lè nga k'oa tǵis'ín 'mì. ² Tanga 'ya-ná nga kixi s'ín Nainá k'e nga tsǵá-la kjo'in jǵnà xita xi kjoa tǵin jé xi ótsji. ³ Ngaji xi kjo'in binè-la xita xi kje'ei, jmé-ne kjoa s'ín níkitsjeèn-ne nga jchat'aà-lè kjo'in xi tsǵá Nainá? Nga jǵ k'oaá tǵis'ín 'mì. ⁴ ¿A mì tǵijin-lè nga nachrjekàngui jè kjondaà-la Nainá nga tǵin-la kjojetakòn kjoa tǵin-la kjoatsetja? ¿A mì tǵijin-lè nga jè kjondaà-la Nainá tǵikoaá-né nga síkǵnoi jé-lè nga mì tǵi jé kǵnchatsji-ne? ⁵ Nga tájaajin tǵin inima-lè nga mikii níkǵnoi jé-lè, isaá tsé kjo'in tibinè-la yijo-lè xi tsǵá-lè Nainá jè nachrjein k'e nga kjoikò kjoajti-la nga jcha-la kós'ín kixi kjoindaajin Nainá nga tsǵá-la kjo'in jǵnà xita. ⁶ Nainá tsǵá-la chjǵ-la mé kjoa xi kis'iin nga jngòò jngòò xita. ⁷ Tsǵá-la kjoabinachon nita mé nachrjein-ne jǵnà xita xi nchihótsji kjoajeya, kò nchihótsji nga jchaxkón, kò nchihótsji nga kǵsajnakon nita mé nachrjein-ne ján ngajmii. Koií kjoa-la nga ndaa tǵin kjoa xi nchis'ín nga kjit'aà nachrjein. ⁸ Tanga Nainá nga kò kjoajti-la tsǵá-la kjo'in jǵnà xita xi kondra fi-la nga mikii 'nchréñijon xi kjoa kixi. Tà kjoa nchikón fitjingui-la. ⁹ Tseé kjoa s'e-la kò tseé kjo'in s'e-la ngats'i xita xi ch'o s'ín, mats'iaqò ítjòn-ne jǵnà xita judío, tǵikoaá kò xi taxki xita xi mitsà xita judío. ¹⁰ Tanga jǵnà xita xi ndaa s'ín, tjoé-la kjoajeya, ndaa jchaxkón, tǵikoaá s'e-é-la kjoa'nchán inima-la, mats'iaqò ítjòn-ne jǵnà xita judío, tǵikoaá kò xi taxki xita xi mitsà xita judío.

¹¹ Nainá mikii faájin nita yá xita-ne, tà ngàsòn fiko yije. ¹² Ngats'i jǵnà xita xi mikii tǵijin-la kó tsò kjotixoma xi kiskii Moisés, k'e nga jé ótsji, chjǵa-né nas'ín mikii kijtseè kjotixoma-la Moisés. Kjoa jǵnà xita xi ndaa tǵijin-la kjotixoma-la Moisés, k'e nga jé ótsji, k'oaá s'ín kojtsò koni s'ín tǵichja xi tǵjè-ne kjotixoma. ¹³ Jǵnà xita xi tà 'nchré-la kjotixoma xi kiskii Moisés, mitsà jǵnà xi xita kixi nga nguixkon Nainá. Jǵnà-né xi xita kixi xi síkitasòn. ¹⁴ K'e nga jǵnà xi taxki xita xi mikii tǵijin-la kós'ín tǵichja kjotixoma-la Moisés,

sà k'oaà tà yaá nchrobàjiiin inìma-la nga k'oa's'in s'ín koni tsò kjotíxoma-la Moisés, yaá 'ya-la nga tìkòja tjiíin inìma-la kjotíxoma xi ts'e nas'ín tsjìn-la ts'e Moisés. ¹⁵K'e nga ndaa s'ín yaá 'ya-la nga tjiíin inìma-la kjoa xi s'íjé kjotíxoma-la Moisés; jè inìma-la okó kjoa xi ndaa tjin kò xi mikii ndaa tjin; tjiè-ne kjohítsjeèn-la sà k'oaà óngui kò sà k'oaà osikò. ¹⁶K'oaà s'ín koma jè nachrjein k'e nga Nainá koíndaajiiin ngats'iì jé xi tji'ma-la xita jiiin inìma-la; it'aà ts'e Jesu-circuncisión, koni tsò 'én ndaa-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo xi 'an chjaya.

¹⁷Ngaji xi xita judío 'mì-lè; jè ma'ñót'aà takoin kjotíxoma xi kiskii Moisés; 'ngaá ma takoin it'aà ts'e Nainá nga si tsji-né; ¹⁸'ya-né mé xi mejèn-la Nainá nga sikita-soin; ma-lè chjaajiiin mé kjoa xi ngui ndaa tjin koni s'ín okóya-lè Kjotíxoma; ¹⁹k'oaà s'ín nikítsjiiin nga tjiingò takoin nga jì okoò-la ndiyá kixi xita xi mikii machiya-la nga tichjoà xkon kò k'oaà ma-lè nga jì nihiseèn-la xi tjiíñò kjohítsjeèn-la. ²⁰Jì, k'oaà s'ín nikítsjiiin nga ma-lè okoòya-la xi taxki xita xi tsjìn-la kjohítsjeèn; nga maestro 'mì-lè ts'e xita xi chiba ma-la it'aà ts'e Nainá; nga tjin-lè kjoa chjine kò kjoa kixi xi okó-lè it'aà ts'e Kjotíxoma. ²¹Jì xi ma-lè okoòya-la xita xi kj'eíí, jímé-ne mikii okoòya-la xi tì yijo tsji-ne? Jì k'oaà s'ín nokjoàyi nga mikii ma síchijé; jì, jímé-ne nichijé-ne? ²²Jì, k'oaà si nga mikii ndaa tjin nga kjoa chijngui s'iiin xita; jì, jímé-ne nga k'oa tís'ín 'nè-ne? Jì, k'oaà si nga jtichii xkósòn; jímé-ne nga ingo bitjaàs'en-ne nga nichijí tsojmì-la xkósòn? ²³Jì, 'ngaá takoin nga ndaa tjiíin-lè kjoa ts'e kjotíxoma tanga, ¿a mìtsà tinachrjekàngui Nainá nga mikii nikitasòn-la koni s'ín tichja kjotíxoma? ²⁴K'oaà s'ín tichja Xojon-la Nainá nga tsò: “Kjoa tsajòn-nò xi xita judío 'mì-nò nga chjajno-la Nainá jña xi taxki xita.”

²⁵Tsà ndaa síkitasoin kjotíxoma xi kiskii Moisés, jè kjoa ts'e circuncisión nga tjit'aà chiba-lè, chji-la-né; tanga tsà mikii sikita-soin, k'oaà ngaya-la koni tsà mikii tjit'aà chiba-lè. ²⁶Jña xi mìtsà xita judío, nas'ín mikii tjit'aà chiba-la koni xita judío, tanga tsà kixi sikitasòn kjotíxoma ts'e Moisés, Nainá skoétjò-né koni tsà tjit'aà chiba-la. ²⁷Jña xita xi síkitasòn kjotíxoma ts'e Moisés, nas'ín mikii tjit'aà chiba-la yijo-la, jña

koíndaajiiin-nò nga mikii nikitasòn nas'ín tjit'aà chiba-nò, nas'ín tjin-nò xojon ts'e kjotíxoma-la Nainá. ²⁸Jngòd xi xita judío, mìtsà tà jè nga ndaa 'ya-la kjoa xi s'ín; koa jngòd xita xi tjit'aà chiba-la kjoa ts'e circuncisión, mìtsà tà jè xi mochjeén nga tjit'aà chiba-la isò'nga yijo-la. ²⁹Jè xi ngui xita judío, jè xi chji-la koni s'ín tjin jiiin inìma-la. Kò jè xi ngui tjit'aà chiba-la, jè xi chji-la koni s'ín tjit'aà chiba-la ya jiiin inìma-la. Kjoa koi, mìtsà ts'e kjotíxoma xi xojon tjit'aà; ts'eé Inìma Tsjeè-la Nainá. Jña xi k'oa's'in síkitasòn, Nainá ndaa chja xi it'aà ts'e, nas'ín mikii ndaa chja xita xi kj'eíí.

3

Mé kjoa xi 'ñó chji-la it'aà ts'e xita judío

¹Tsà k'oaà s'ín tjin, jímé kjondaà xi isa tse tjin-la nga xita judío 'mì? Kò jímé chji-la nga tjit'aà chiba-la? ²Kjìn skoya chji-la. Jè xi tìjna tìjon, jè-né nga jña xita judío kjòngatsja 'én-la Nainá. ³Jña xita judío, nas'ín tjin 'i'nga xi mikii sikitasòn 'én xi kjòngatsja, ¿a koma sikjatjiya-la kjoakixi-la Nainá nga mikii kítasòn koni s'ín kitsjaà tso'ba? ⁴Majìn, mikii koma. Nainá, xita kixi-né, nas'ín xita ndiso ngats'iì xita xi tjin isò'nde; koni s'ín tichja xojon nga tsò: Mé-ne nga kàta'ya-la nga kixi kjoa 'én xi nokjoi

sikijne-né k'e nga yá xi kohòngui-lè. ⁵Tjín 'i'nga xita xi tsò: K'e nga ch'o 'nè, isaá ndaa 'ya-la kjoakixi-la Nainá. Tsà k'oa's'in tjin, ¿kó kixoán? ¿A kixón-ná nga mì kjoa kixi tís'ín Nainá nga kjo'in tsjá-ná? (Tsà kos'ín kixoán, jngòd kjohítsjeèn-la xi taxki xita titsanikjeén.) ⁶Tanga majìn, mì k'oaà s'ín tjin. Tsà mìtsà kixi s'ín Nainá nga kjo'in tsjá-ná, ¿kós'ín koma koíndaajiiin-la xita isò'nde?

⁷Tikoáà tsà k'oa kító xita koi: “Tanga tsà kjoandiso-na okó nga jè kjoa kixi-la Nainá isa jeya kìjna, jímé-ne k'oa's'in tísìnè-na nga xita jè tìyatakòn-na?” ⁸Tikoáà-ne ch'o s'ée mé-ne nga kátasakó-isa-ná kjondaà-la Nainá. Tjín xita xi kòtsò nga k'oaà tjin 'én xi okoòya; jè xi mejèn-la nga ch'o síkìjna-na. Jña xita xi kòtsò, ok'ín-la nga tjoé-la kjo'in xi Nainá tsjá.

Mé jé xi tjin-la ngats'iì xita

⁹ ¿Kó s'ín mìkítsjeèn? Jñà xi xìtá judío 'mì-ná, ¿a ìsaá ndaà xìtáà koni jñà xìtá xi k'ejí? Majìn, jyeé k'oaá kixan-nò, tà ngásòn jè tìtsajnajinaà ngats'iaá xi xìtá judío 'mì-ná kò xi taxkì xìtá. ¹⁰ Koni s'ín tíchja Xojon-la Nainá nga tsò:

Nijngòò xìtá tjin xi xìtá kixi, nì tsà tà jngòò.

¹¹ Nijngòò tjin xi machiya-la, nijngòò tjin xi ótsji Nainá.

¹² Ngats'iì xìtá, saá xìn ndiyá kù; ngats'iì nímée chjì-la kjoa xi s'ín;

nijngòò xi ndaà s'ín, nì tsà tà jngòò.

¹³ Naxájtá-la, k'oaá kjoàn koni ngajo-la mìk'en k'e nga táx'ajto;

nijen-la ngui 'én ndisoó chja;

'én xi chja, k'oaá ngaya-la koni tsà xán-la ye.

¹⁴ Chjajno-la xìtá kò ngui koi 'én chja xi 'on ma-la inìma-ná.

¹⁵ Mikii kòña kjoa, nìtóón sík'en xìtá.

¹⁶ Nìtá ñánda nga fi, síhìma kò síkjesheko xìtá xi k'ejí.

¹⁷ Mikii beèxkon ndiyá ñánda tjin kjoa'nchán.

¹⁸ Mikii tsakjón-keè Nainá it'aa ts'e kjoa xi s'ín.

¹⁹ Jyeé 'yaá nga ngats'iì 'én xi tjit'aa kjotixoma ts'e Moisés, jñà chja-la ngats'iì xìtá xi ya fit'aa-la, mé-ne nga ngats'iì xìtá, mikii koma kichja nga kinchako yijo-la nga nguixkon Nainá; ngats'iì xìtá xi tjin isò'nde koindaajin-la Nainá nga jcha-la nga jé tjin-la. ²⁰ Nijngòò xìtá xi kixi kijná nga nguixkon Nainá tà koi kjoa-la nga ndaà tísikitasòn Kjotixoma ts'e Moisés. Nga jè Kjotixoma, tà k'oaá s'ín mochjeén nga bénojmya-ná nga jé tjin-ná.

Kó síko-ná Nainá nga kixi kìtsajnaà nguixkon jè

²¹ Tanga i'ndeì, Nainá okó-ná kós'ín s'ín Nainá nga xìtá kixi beètakòn-ná. Kò mìtsà kjoa ts'e Kjotixoma nga bitasòn. Jñà xojon jchínga ts'e kjotixoma-la Nainá kò ts'e xìtá xi kùichja ngajo-la Nainá k'oaá tìs'ín bénojmya-ná, ²² nga jñà xìtá k'e nga mokjeín-la it'aa ts'e Cristo, kixí bit-sajna nguixkon Nainá. K'oaá s'ín síko yije kóhotjin xi mokjeín-la. Nga ngats'iì xìtá ngásòn jé tjin-la, ²³ nga ngásòn ótsji jé-né; kjiin tìtsajnat'aaxìn-la Nainá ñánda nga jeya tjiná. ²⁴ Tanga Nainá, nga ndaà xìtá, kitsjaà kjotjò-ná kjondaà-la mé-ne nga

kixi kìtsajnaà nguixkon jè. Jè Jesucristo tsibíchjítji ngajo-ná jé-ná mé-ne nga kìtsaj-nandeì-ná xi kjoa ts'e jé. ²⁵ Nainá kitsjaà ki'ndí-la koni jngòò kjotjò xi faaxìn jé-ná nga nguixkon Nainá k'e nga mokjeín-ná it'aa ts'e Jesucristo, nga jè tsibixteèn jní-la k'e nga k'en. Nainá k'oaá s'ín okóya-ná kós'ín tjin kjoakixi-la. Koií kjoa-la nga ngasa kjòtsee, Nainá, tikoña kjoa-né, mikii nìton kitsjaà-la kjo'in xìtá koni s'ín ok'in-la jé xi tsohótsji. ²⁶ Tanga i'ndeì t'lya-la nga it'aa ts'e Jesucristo tìsindaajin-la xìtá jñà kjoa-la jé xi kisichroba mé-ne nga kàta'ya-la Nainá nga xìtá kixi-né kò tìkooá tìjè-ne Nainá xi kixi síkìtsajna xìtá xi mokjeín-la it'aa ts'e Jesús.

²⁷ ¿A 'ngaá koma takoán nga kixi tìtsajnaà nguixkon Nainá? Majìn, mikii 'nga koma takoán. Nga mìtsà koi kjoa-la nga kjotix-oma níkitasoán. Jè-né nga mokjeín-ná it'aa ts'e Jesús nga kixi síkìtsajna-ná Nainá.

²⁸ K'oaá tsòya-ne ngats'iì kjoa koi nga Nainá síkixi xìtá k'e nga mokjeín-la it'aa ts'e Jesús; mìtsà koi nga kjotixoma ts'e Moisés síkitasòn.

²⁹ ¿A tà ts'eéé xi xìtá judío Nainá? ¿A mìtsà tìkooá ts'e xi taxkì xìtá? Kjoa kixi-né, tìkooá ts'e-né xi taxkì xìtá xi mìtsà xìtá judío. ³⁰ Nainá, tà jngòò ma xi kixi síkìtsajna ngats'iì xìtá k'e nga mokjeín-la it'aa ts'e Jesús. Ngásòn síko jñà xìtá judío xi tjit'aa chjba-la kò xi taxkì xìtá xi mikii tjit'aa chjba-la. ³¹ Jè kjoa nga mokjeín-ná it'aa ts'e Jesucristo, ¿a tíchahingui-né kjoa ts'e Kjotixoma? Majìn, mìtsà tíchahingui; tã sáá tímajngòò-ne koni jè xá xi tjin-la.

4

Abraham, mé-ne kixi tsibijna-ne nga nguixkon Nainá

¹ ¿Kó kixoán? ¿Mé kjoa kixi xi kisakò-la na'èn-jchá-kjiin-ná Abraham nga kixi tsibijna nguixkon Nainá? ² Na'èn-jchá-ná Abraham, tsà koií-la kjoa-la nga ndaà xá xi kis'iin nga kixi tsibijna nguixkon Nainá, ok'in-la nga jeya síkijina yijo-la, tanga majìn nga nguixkon Nainá. ³ Nga k'oaá s'ín tíchja Xojon jchínga-la Nainá nga tsò: "Abraham, jè-né nga kòkjeín-la it'aa ts'e Nainá; k'oaá ma-ne nga kiskoétjò Nainá nga xìtá kixi kitsò-la." ⁴ Jngòò xìtá xi síxá, jè ton xi tjoé-la, mìtsà tà kjotjò tjoé-la; jè

chjí-la nga síxá. ⁵Tanga jè xítá xi mitsà xá-la ma'nót'aà takòn, tanga mokjeiín-la it'aà ts'e Nainá xi kixi síkítsajna xítá xi jé tjín-la, xítá jè, Nainá k'oaá s'ín skoétjò nga xítá kixi tsò-la. ⁶Jè xítaxá itjòn xi ki'mi David k'oaá tjs'ín kiichja nga tsja s'e-la xítá xi Nainá kjoétjò nga xítá kixi tsò-la; Nainá m̀ t̀ kindá s'ín-ne nítá mé xi s'ín. ⁷David kitsò:

Mé tà ndaa-la j̀nà xítá xi jye kichàat'aà-la kjoa ch'o-la

kò xi jye tjttsa'ma jé-la.

⁸Mé ta ndaa-la j̀nà xítá xi m̀ t̀ kindá s'ín-ne Nainá kjoa ts'e jé-la.

⁹Jè kjondaà jè, ¿a tà ts'eé xítá judío xi tjt'aa chiba-la? ¿A xi tikoáá ts'e-né xi taxki xítá xi mikii tjt'aa chiba-la? Jye okixan nga jè xítá jchínga Abraham, k'e nga kòkjeiín-la it'aà ts'e Nainá, kiskoétjò-né nga xítá kixi kitsò-la. ¹⁰¿Kós'ín komà nga kiskoétjò Nainá Abraham nga xítá kixi kitsò-la? ¿A k'e-né nga jye tjt'aa chiba-la? ¿A xi k'e-né nga tikj'eè tjt'aa chiba-la? Majin, k'e-né nga tikj'eè tjt'aa chiba-la. ¹¹Abraham, k'e nga jye kiskoétjò Nainá nga xítá kixi kitsò-la, iskaán kisit'aà chiba-la koni jngod chiba xi okó nga jye xítá kixi nga kòkjeiín-la it'aà ts'e Nainá k'e nga tikj'eè tjt'aa chiba-la. K'oaá komà-ne nga xítá jchínga kitsò-la Abraham ngats'ii xítá xi mokjeiín-la it'aà ts'e Nainá nas'ín mikii tjt'aa chiba-la. ¹²Abraham, tikoáá xítá jchínga-la-né j̀nà xítá judío xi tjt'aa chiba-la, tanga mitsà tà koií kjoa-la nga tjt'aa chiba-la, tikoáá koi-né nga ya tjímatjngui-la nga mokjeiín-la it'aà ts'e Nainá, koni s'ín kòkjeiín-la Abraham k'e nga tikj'eè tjt'aa chiba-la.

¹³Nainá, k'oaá s'ín kitsjaà-la tso'ba Abraham kò ngats'ii xítá tje-la, nga jè kongatsja isò'nde; mitsà koi kjoa-la nga Kjotixoma kisikitasòn, jè-né nga kòkjeiín-la koni s'ín kiichja Nainá, k'oaá ma-ne nga xítá kixi kitsò-la. ¹⁴Tsà tà j̀nà tjoé-la kjondaà xítá xi síkitasòn Kjotixoma, tsà k'oaá s'ín tjín kjoa, nimé-la chjí-la nga mokjeiín-ná it'aà ts'e Nainá; tikoáá m̀-là kii kítasòn koni s'ín kitsjaà tso'ba Nainá. ¹⁵K'e nga tjín Kjotixoma, kjo'ín sinè-ná; tanga tsà tsjin kjotixoma, nimé tjín xi kotonè-la kjotixoma.

¹⁶J̀nà xítá, nga mokjeiín-la it'aà ts'e Nainá tjoé-la kjondaà koni s'ín kitsjaà-la

tso'ba Nainá jè Abram. Nainá tsjá kjotjò kjondaà koi mé-ne nga jcha-ná nga kixi kjoa nga kítasòn it'aà ts'e ngats'ii tje-la Abraham. Mitsà tà j̀nà tjoé-la xítá judío xi tje-la Abraham nga tjín-la kjotixoma; tikoáá tjoé-la j̀nà xítá xi mitsà xítá judío xi tikoáá tje-la Abraham ma koií kjoa-la nga mokjeiín-la koni s'ín kòkjeiín-la Abraham. K'oaá ma-ne nga jè Abraham, xítá jchínga-ná ma ngats'iaá ¹⁷nga nguixkon Nainá. Koni s'ín tichja Xojon-la Nainá nga tsò: "Kjin naxandá xítá xi jye kisingatsja-lè xi xítá jchínga tsò-lè." Abraham, kòkjeiín-la it'aà ts'e Nainá xi ma-la síkjaáya-la xítá xi jye k'en xi tikoáá tsjá 'én-la koni tsà jye tsitasòn kjoa xi kj'eè bitasòn.

¹⁸Xítá jchínga Abraham kòkjeiín-la koni kitsò-la Nainá; kiskoáá kjoa-né nas'ín mikii tjiin-la kós'ín koma nga kítasòn. K'oaá s'ín komà nga jkin naxandá xi xítá jchínga tsò-la, koni s'ín kitsjaà-la tso'ba Nainá nga kitsò-la: "K'oaá s'ín kjin jchán koma tje-lè."

¹⁹Abraham, mikii kjòhindaà koni s'ín kòkjeiín-la it'aà ts'e Nainá, nas'ín kos'ín beè-la ikon nga m̀ t̀ mé chjí-la yijo-la nga jye 'nó xítá jchínga; jyeé kjomeè jngod sìndò nó tjín-la; Sara xi chjoón-la, tikoáá chjoón 'ndi-né; m̀ t̀ kii koma s'e-la ixti.

²⁰Abraham, mitsà jè tsi'beé-la ikon koni s'ín mokjeiín-la 'én xi kitsjaà-la Nainá. Tà isaá 'nó tsi'beé-la ikon nga ndaa kòkjeiín-la. 'Nó jeya kisikijna Nainá. ²¹Abraham, ngui ndaa tijnngod ikon nga Nainá tjín-la nga'nó nga komaá-la sjikitasòn yije kòhotjín kjoa koni s'ín kitsjaà-la tso'ba. ²²K'oaá ma-ne Nainá, k'e nga kijtsee nga ndaa mokjeiín-la Abraham, kiskoétjò nga xítá kixi kitsò-la.

²³Mitsà tà it'aà ts'e Abraham kitjei xojon jè nga Nainá kiskoétjò nga xítá kixi tsò-la. ²⁴Tikoáá it'aà tsajan kitjei nga Nainá skoétjò-ná nga ngàsòn xítá kixi kitsò-ná koi kjoa-la nga mokjeiín-ná it'aà ts'e Nainá, jè xi kisikjaáya-la Na'èn-ná Jesucristo it'aà ts'e kjoabiyáa. ²⁵Kjòngatsja xítá nga kisik'en Jesús jè ngatjì-la jé-ná; tikoáá jaáya-la mé-ne nga kixi kítasajnaá nguixkon Nainá.

5

Mé kjondaà xi sakó-ná nga jye xítá kixi tsò-ná Nainá

¹ K'e nga jye x̄ita kixi 'mì-ná nga mokjeín-ná it'aà ts'e Nainá, jyeé 'nchán titsaj-nakoá Nainá it'aà ts'e Na'èn-ná Jesucristo. ² Jè Cristo tsjá-ná nga s'e-ná kjondaà jè, nga mokjeín-ná it'aà ts'e. Jè kjondaà jè, 'nó ndaa t̄jijn inima-ná; matsjaá-la inima-ná nga chiñá kjoaá nga t̄kooa s'e-ná kjoajeya-la Nainá. ³ Mitsà tà koi kjoa nga matsja-ná, t̄kooá matsja-ná k'e nga mé kjo'in xi otojñaá. K'e nga kjo'in otojñaá, yaá sakó-ná nga 'nó nga tseejta s'eén inima-ná. ⁴ K'e nga tseejta s'eén inima-ná, yaá sakó-ná nga ndaa kitjoaá; tsà nga ndaa kitjoaá, t̄kooá yaá sakó-ná nga skoña kjoa inima-ná kjon-daà xi tsjá Nainá. ⁵ Jè kjoa xi chiñá-lá nga t̄jngod takoán, mikii masobà-ná nga mikii kitasòn; jè Nainá jyeé ndaa kisik̄jnajiin inima-ná k̄jotjòcha-la it'aà ts'e Inima Tsjeè-la Nainá xi kitsjaà-ná.

⁶ K'e nga kichóya nachrjein, Cristo, k'en ngajo-ná jñá xi x̄ita jé 'mì-ná, koií kjoa-la nga tsjin-ná nga 'nó nga ma bitjokàjñaá jé-ná. ⁷ Mì-là yá x̄ita t̄jin xi kiyátji ngajo-la jngod x̄ita kixi, tanga tsà koi nachrjein-la tsà t̄jin jngod xi ko'nó ikon nga kiyátji ngajo-la jngod xi 'nó ndaa x̄ita. ⁸ Tanga jè Nainá okó-ná nga 'nó tsjakeè-ná nga jè Cristo k'en ngajo-ná, k'e nga táko x̄ita jé 'mì-ná. ⁹ I'ndeí nga jye x̄ita kixi tsò-ná Nainá nga jè Cristo tsibixteèn jni-la k'e nga k'en ngajo-ná, isaá 'nó t̄kixi kjoa nga it'aà ts'e Cristo kitjokajñaá kjo'in jè nachrjein k'e nga sikasén k̄joti-la Nainá. ¹⁰ K'e nga kondra titsajna-lá Nainá, jè Ki'ndí-la kisikijne 'nchán kjoa k'e nga k'en. I'ndeí, k'e nga jye ndaa chibà-ná, isaá 'nó t̄kixi kjoa nga kitjokajñaá kjo'in it'aà ts'e Cristo nga jè t̄jnakon-né. ¹¹ Mitsà tà jñá kjoa koi, t̄kooá 'nó matsja-ná it'aà ts'e Nainá koni s'ín kisiko-ná it'aà ts'e Na'èn-ná Jesucristo nga it'aà ts'e Cristo 'nchán titsajnaakoá Nainá nga jye kichibàndaà-aná.

¹² K'e nga jahas'en jé isò'nde, jngod x̄ita xi ki'mì Adán tsohótsji jé, ikjoàn k'en; k'oaá s'ín komá nga k̄jòts'ia nga biyaá yije kóhotjín x̄ita, koií kjoa-la nga jé ótsji yije kóhotjín. ¹³ K'e nga tikj'eè t̄joe-la K̄jot̄xoma Moisés, x̄ita xi t̄jin isò'nde jyeé t̄jin yije-la jé. Tanga mikii ma kindá jé-la k'e nga tsjin k̄jot̄xoma. ¹⁴ Tjen-ne nachrjein ts'e Adán skanda ts'e Moisés, t̄jine-la nga kiyá yije x̄ita kóhotjín nas'ín mi k'oaá t̄jin jé xi tso-

hótsji koni kis'iin Adán nga kisikatonè-la okixi xi kitsjaà-la Nainá. Adán, jè ngaya-la [Cristo] xi iskan j'ií.

¹⁵ Tanga jé xi tsohótsji Adán, mikii mangàsòn koni jè kjondaà xi Nainá tsjá; nga tà jè ngatji-la jé xi tsohótsji xi tà jngod x̄ita, k'oaá ma-ne nga k̄jin x̄ita biyaá; tanga isaá 'nó tse kjondaà t̄jin-la Nainá nga k̄jin x̄ita machikon-t'in k̄jotjò xi tsjá Nainá it'aà ts'e xi tà jngod x̄ita xi 'mì Jesucristo. ¹⁶ Jé xi tsohótsji xi tà jngod x̄ita, mikii mangàsòn koni jè kjondaà xi Nainá tsjá. K'e nga kisakò jé ítjòn, Nainá kitsjaà okixi nga tsibinè-la kjo'in ngats'ií x̄ita. Tanga k'e nga jye k̄jin jé tsohótsji x̄ita, j'ií kjondaà-la Nainá nga kixi k̄itsajna x̄ita nguixkòn Nainá. ¹⁷ Jè ngatji-la jé-la xi tà jngod x̄ita, t̄jine-la nga kiyá x̄ita. Tanga i'ndeí, isaá 'nó t̄kixi kjoa nga it'aà ts'e xi tà jngod x̄ita xi 'mì Jesucristo, t̄j'nde-la nga jeya k̄itsajnakon jñá x̄ita xi 'nó tse kjondaà-la Nainá kjoé, ko xi 'nó tse k̄jotjò t̄joe-la nga kixi k̄itsajna nguixkòn Nainá.

¹⁸ Jè kjoa-la jé xi tsohótsji xi tà jngod x̄ita kisinè-la kjo'in ngats'ií x̄ita, tanga jè kjoa kixi xi kis'iin Jesucristo t̄kooá kixi kisik̄itsajna ngats'ií x̄ita nga k̄itsajnakon nguixkòn Nainá. ¹⁹ Jè kjoa-la nga mikii kii'nchrénijon-la Nainá xi tà jngod x̄ita xi 'mì Adán, k'oaá ma-ne nga k̄jin x̄ita kisakò jé-la. Tanga jè kjoa-la nga kii'nchrénijon-la Nainá xi tà jngod x̄ita xi 'mì Jesucristo, k̄jin x̄ita xi kixi k̄itsajna nga nguixkòn Nainá.

²⁰ J'ií K̄jot̄xoma-la Moisés mé-ne nga ndaa ki'ya-la nga isa 'nó isa 'nó t̄s'e jé; tanga k'e nga isa tse jé t̄sakó, isaá 'nó tse kjondaà-la Nainá j'ií. ²¹ Nga sa ítjòn, jè kjoa ts'e jé tsat̄xoma-la x̄ita, mé-ne nga kisakò-la kjoabiyaá x̄ita; tanga i'ndeí, k'oaá t̄s'in k̄at̄at̄xoma kjondaà-la Nainá k'e nga kixi s̄k̄itsajna x̄ita nga nguixkòn Nainá mé-ne nga s'e-la kjoabinachon n̄ita mé nachrjein-ne xi it'aà ts'e Na'èn-ná Jesucristo.

6

Mé-ne nga jè kjoa ts'e jé, mì t̄i mé nga 'nó t̄jin-la nga jè k̄jot̄xoma-ná

¹ ¿Kó kixoán? ¿A ndaa t̄jin nga kinchát-sji-jé-isa mé-ne nga isa tse kjondaà tsjá-ne Nainá? ² Majin, mì kii t̄i k'oa s'en-ná. Jyeé titsajnat'aaxin-lá kjoa ts'e jé koni tsà jye

k'eén xi it'aà ts'e; m̀i t̀i k̀i koma ya k̀itsajna-jiin-isaà kjoa ts'e jé. ³ ¿A m̀itsà jye t̀jiin-nò k'e nga komà bautizar it'aà ts'e Cristo ngats'iaa nga t̀ikoa ya t̀itsakjoodkoa k'e nga k'en? ⁴ K'e nga ma bautizar x̄ita, k'oaá s'ín ngaya-la koni tsà ya s̄ihijiin-t'aà-la Cristo k'e nga k'en. Koni s'ín jaáya-la Cristo it'aà ts'e nga'nó-la Nainá xi 'nó jeya t̄jna, k'oaá t̄s'ín mochjeén nga kos'ín s̄ijchá yijo-ná nga k̄ijnakon x̄itse īngod k'aá.

⁵ Koni s'ín t̀itsakjoodkoa Cristo k'e nga k'en, j̄nà k'oaá t̄s'ín kjoaáya-ná koni s'ín jaáya-la jè. ⁶ T̀jiin-ná nga jè kjoa jch́inga-ná koni s'ín ki'né nga isa kjótsee, yaá k̄isit'aà krò-la Cristo mé-ne nga k̄atachija-ne nga'nó-la yijo jé-ná nga m̀i t̀i jè kjot̄ixoma-isa-ná. ⁷ J̄ngod x̄ita xi jye k'en, jyeé t̄jnandeíj kjoa ts'e jé. ⁸ Nga ya k'en-koaá Cristo, mokjeíin-ná nga t̀ikoa ya k̀itsajna-koaá. ⁹ 'Ya-ná k'e nga jaáya-la Cristo k'e nga k'en, m̀i t̀i j̄ngod nachrjein kiyá īngod k'a-ne. M̀i t̀i mé nga'nó t̄jín-la kjoabiyaá nga jè kot̄ixoma-la. ¹⁰ K'e nga k'en Cristo, j̄ngod k'a k'en xi kjoa ts'e jé-ná; i'ndeí nga īngod k'a t̄jnakon-né koif kjoa t̄jnakon-ne nga jeya s̄ik̄ijna Nainá. ¹¹ J̄nò, k'oaá t̄s'ín t̄ik̄itsjeén koni tsà jye k'eén xi kjoa ts'e jé; t̄itsajnakon-nò xi kjoa ts'e Nainá nga ya t̄itsajna-koaá Na'én-ná Jesucristo.

¹² Koif kjoa-la, m̀i t̀i k̀i bil'nde-la yijo jé-nò nga jè kjoa ts'e jé kot̄ixoma-nò k'e nga kjo'nó s'ín-nò nga n̄ikitasòn-la kjoa xi ch'o t̄jín xi s̄ijé yijo-nò. ¹³ Ki ya n̄ingatsja yijo-nò kjoa ts'e jé nga jè jé s̄ikjeén nga ch'o 'nè, t̄a saá jè Nainá t̄ingatsja yijo-nò koni j̄ngod x̄ita xi jye jaáya-la it'aà ts'e kjobiyaá. Nainá t̄ingatsja yijo-nò nga k̄atasikjeén kjoa xi kixi t̄jín. ¹⁴ Kjoa ts'e jé, m̀i t̀i mé nga'nó t̄jín-la nga jè kot̄ixoma-nò nga m̀itsà kjoa ts'e kjot̄ixoma-la Moisés t̄itsajnaj̄nòd; k̄jondaa-la Nainá t̄itsajnaj̄nòd.

¹⁵ ¿Kó bixoán? ¿A ndaa t̄jín nga k̄inchátsji jé isaá nga k̄jonda-la Nainá t̄itsajnaj̄naá nga m̀itsà kjoa ts'e kjot̄ixoma t̄itsajnaj̄naá? Maj̄in, m̀ik̄i ndaa t̄jín. ¹⁶ Ndaa t̄jiin-nò tsà ya s̄ingatsja yijo-nò ts'e x̄ita xi b̄ítje chi'nda nga jè n̄ikitasòn-la, chi'nda-la komaá ts'e x̄ita jè. Kjo'nó t̄jín-ne nga jè s̄ik̄itasòn-la. K'oaá s'ín t̄jín, tsà chi'nda-la jé komaá nga jè s̄ik̄itasòn-la, kiyá-nò; tanga tsà chi'nda-la Nainá komaá nga jè s̄ik̄itasòn-la, kixi k̄it-sajnaá nguixkòn jè. ¹⁷ J̄nò, nga isa kjótsee,

k'oaá s'ín kin̄ikitasòn-la kjoa ts'e jé koni tsà j̄ngod chi'nda, tanga i'ndeí, ndaa ch̄ij-la Nainá nga k̄o in̄jma-nò ndaa n̄ikitasòn koni s'ín ngui ndaa t̄jín 'én kixi xi kis'enojm̄i-nò. ¹⁸ I'ndeí jyeé t̄itsajnandeí-la kjoa ts'e jé; chi'nda ts'e kjoakixi-nò; t̄jine-nò nga s̄ik̄itasòn koni s'ín s̄ijé kjoakixi. ¹⁹ Koi 'én t̄ichjako-nò xi m̀itsà 'in ch̄ja koif kjoa-la nga ndaa t̄jín takòn; m̀ik̄i ndaa machiya-nò kjoa ts'e Nainá. Koni s'ín ki'nè nga isa kjótsee nga ya kin̄ingatsja yijo-nò it'aà ts'e ngats'ii kjoach'o xi t̄jín nga jè tsat̄ixoma-nò koni x̄ita chi'nda; i'ndeí k'oaá t̄s'ín t̄ingatsja yijo-nò it'aà ts'e kjoa kixi mé-ne jè kjoa kixi k̄at̄ixoma-nò koni chi'nda xi tsjeé t̄itsajna nga nguixkòn Nainá.

²⁰ K'e nga kjoa ts'e chi'nda-la jé t̄itsajnaj̄nòd, m̀ik̄i t̄itsan̄ikitasòn-la kjoakixi-la Nainá. ²¹ Tanga, ¿mé xi kisakò-nò kjoa ts'e jé? I'ndeí t̄a masobà-nò kjoa koi; t̄a yaá f̄iko-ná n̄anda t̄jín kjoabiyaá. ²² I'ndeí nga jye t̄itsajnandeí-la xi kjoa ts'e jé, chi'nda-la Nainá ma; k̄jondaa xi sakò-nò jè-ne nga tsjeé t̄itsajnaá nga nguixkòn Nainá. Xi fehet'aà-ne, s'e-nò kjoabinachon n̄ita mé nachrjein-ne. ²³ Ch̄ij xi t̄jín-la kjoa ts'e jé, kjoabiyaá-né. Tanga kjot̄jò xi ts̄já Nainá, kjoabinachon-né n̄ita mé nachrjein-ne nga ya t̄itsajna-koaá Cristo Jesús xi Na'én-ná ma.

7

Kó s'ín ma fehet'aà nga'nó-la jè kjot̄ixoma

¹ J̄nò, xi 'ndsee chibà, t̄ichjako-nò xi jyeé t̄jiin-nò kós'ín t̄ichja kjot̄ixoma; 'ya-nò nga t̄jín-la nga'nó jè kjot̄ixoma kós'ín ot̄ixoma-la x̄ita k'e nga t̄itsajnakon-isa skanda k'e nga kiyá. ² K'oaá ngaya-la j̄ngod ch̄joón xi t̄jín-la x'ín, k'oaá tsò kjot̄ixoma nga m̀ik̄i koma ts̄jín x̄ik̄jín k'e nga tákò t̄itsajnakon ingajò. Tanga tsà jè x'ín kiyá, jè ch̄joón, jye t̄jnandeí it'aà ts'e kjot̄ixoma xi ts'e kjoabixan. ³ Jè ch̄joón, k'e nga tsà tákò t̄jnakon x'ín-la, tsà kj'eif x'ín kixan-kò, kjoa ch̄ijngui t̄is'ín; tanga tsà jye k'en x'ín-la, jè ch̄joón, jyeé t̄jnandeí xi kjoa ts'e kjot̄ixoma jè; komaá kixan-kò īngod k'a-ne xi kj'eif x'ín. M̀i t̀i kjoa ch̄ijngui t̄is'ín-ne.

⁴ J̄nò ndí 'ndse, k'e nga k'en-kjoòkòd Cristo, yaá k'en it'aà ts'e nga'nó-la kjot̄ixoma, mé-ne nga ya kin̄ókjoa-nò it'aà ts'e Cristo xi jye jaáya-la ts'e kjoabiyaá nga k'oas'ín k̄ata'ya-la it'aà tsaj̄n jè k̄jondaa xi

sasén-la Nainá. ⁵ K'e nga tisa ya tjaàjñá kjoa xi tjin isò'nde, jè kjotíxoma tsibít'in-ná mé-ne nga jñá kjoa ch'o xi s'jé yijo-ná, isa 'nó ch'o kisixájiin yijo-ná; k'oaá komà-ne nga kisakò-ná kjoabiyaá. ⁶ Tanga i'nde jyeé titsajnadeif-lá kjoa ts'e kjotíxoma. Jyeé k'eén it'aà ts'e kjoa xi bit'aà'nó-ná, mé-ne nga koma sixá-lá Nainá xi kjoa xitse koni s'in okóya-ná Inima Tsjeè-la Nainá. Mitsà k'oas'in sixá-lá koni s'in tjin kjoa jchínga xi tjit'aà xojon.

⁷ Kó kixoán xi kjoa ts'e kjotíxoma? ¿A ch'o tjin? ¿A kjoa ts'e jé-né? Majin, ndaa tjin. Tanga 'an, tsà mikii kijtseexkoan kjoa ts'e kjotíxoma, tikoáà mi-là kii kijtseè kjoa ts'e jé. Mi-là kii kisijiin-na nga mikii ndaa tjin nga 'an fahajiin-na tsojmi xi mitsà ts'an, tsà jè kjotíxoma mi k'oaá s'in bénojmi nga tsò: "Kì jì nikjaajiin tsojmi xi mitsà tsiji." ⁸ Kjoa ts'e jé, yaá kisakò-la nga'nó it'aà ts'e kjotíxoma; k'oaá komà-ne nga isa 'nó jahajiin-na tsojmi xi mitsà ts'an. Tanga tsà tsjin kjotíxoma, tsjin-la nga'nó kjoa ts'e jé. ⁹ K'e nga sa kjòtseé, k'jèè kii bexkoan kjotíxoma. Tanga k'e nga kijtseèxkoan kjotíxoma, kjoa ts'e jé, isaá ndaa kis'e-la nga'nó; kjoabiyaá kisakò-na. ¹⁰ Kjoa ts'e kjotíxoma, tjinè-la nga kjoabinachon tsjè-na, tanga tà saá kjoa biyaá kitsjaà-na. ¹¹ Kjoa ts'e jé, yaá kisakò-la nga'nó it'aà ts'e kjotíxoma nga kiskòdnachan-na, k'oa kisik'en-na.

¹² K'oaá s'in tjin nga jè Kjotíxoma, tsjeè-né; koni s'in otíxoma jñá 'én xi tjit'aà, tsjeè-né, kixi-né, koa ndaa-né. ¹³ Kó bixón? ¿A jè kjoa ts'e kjotíxoma xi ndaa tjin xi kisik'en-na? Majin, mitsà koi kjoa-la. Kjoa ts'e jé-né. K'oaá s'in ki'ya-la nga kixi kjoa nga jé-né. It'aà ts'e kjotíxoma xi ndaa tjin, jè kjoa ts'e jé kisakò-la nga'nó nga kisik'en-na, mé-ne nga ki'ya-la it'aà ts'e kjotíxoma nga 'nó ch'o tjin xi kjoa ts'e jé.

Kó tsò xita xi otíxoma-la kjoa ts'e jé

¹⁴ Kjoa ts'e kjotíxoma, 'ya-ná nga kjohit-sjeèn ts'e Inima Tsjeè-la Nainá; tanga 'an, yijo jé tsohoya; yijo-na yaá kjòngatsja kjoa ts'e jé nga jè otíxoma-na. ¹⁵ Mikii fya-na mé kjoa xi s'iaàn. Kjoa xi ndaa tjin xi mejèn-na nga s'iaàn mikii koa s'iaàn. Tà saá jñá kjoa xi mikii sasén-na sikitasoàn. ¹⁶ K'e nga k'oa s'iaàn jñá kjoa xi mikii mejèn-na, k'oaá xan nga tjikixi kjoa nga ndaa tjin koni

s'in tichja kjotíxoma. ¹⁷ K'e nga k'oa s'iaàn nga otsjià jé, mitsà 'an xi k'oa s'iaàn, jè kjoa ts'e jé xi tjiin-na bit'in-na. ¹⁸ 'An xi xita isò'nde 'mì-na, be-ná nga mikii ndaa tjin kjoa xi tjiin yijo-na. Mejèn-na nga ndaa s'iaàn, tanga mikii sakò-na kó s'in s'iaàn kjoa xi ndaa tjin. ¹⁹ K'e nga mejèn-na ndaa s'iaàn, mikii sikitasoàn; tà saá koi sikitasoàn kjoa xi ch'o tjin xi majin-na nga koa s'iaàn. ²⁰ K'e nga k'oa s'in sikitasoàn kjoa xi ch'o tjin xi majin-na nga koa s'iaàn, mitsà 'an xi k'oa s'iaàn, jè kjoa ts'e jé xi tjinajiin-na xi k'oa s'in.

²¹ Jngò kjoa matsji-na nas'in mejèn-na nga ndaa s'iaàn, tà saá tà koi sakò-na kjoa xi ch'o tjin. ²² Xi ijiin inima-na matsja-na it'aà ts'e Kjotíxoma-la Nainá. ²³ Tanga tjin jngò kjoa xi tísixájiin yijo-na xi mikii tsjá'nde-na nga ndaa s'iaàn; jè kjoa ts'e jé kjaán-kjòò kjohitsjeèn-na xi mejèn-la nga ndaa s'iaàn. Kjoa ts'e jé xi tísixájiin yijo-na síkijne-na nga ch'o s'iaàn.

²⁴ Ima xó-na 'an; ¿yá xi síkijnadeif-na it'aà ts'e yijo jé-na xi kjoabiyaá tjin-la? ²⁵ Ndaa chíj-la Nainá nga it'aà ts'e Na'èn-ná Jesucristo síkijnadeif-ná kjoa ts'e jé.

Nga jñá 'én xi kotixan-nò nga 'an, ya ijiin kjohitsjeèn-na mejèn-na sikitasoàn kjotíxoma-la Nainá, tanga ya ijiin yijo jé-na, tà saá kjoa ts'e jé sikitasoàn.

8

Mé kjondaá xi sakò-ná k'e nga k'oa s'in titsajnakjòòkristo, mì tì mé kjo'in sinè-la, jñá xita xi mì k'oaá s'in nchisíjchá yijo-la koni tjin jé xi s'jé yijo-la; tà saá k'oaá s'in nchisíjchá yijo-la koni s'in mejèn-la Inima Tsjeè-la Nainá.

¹ Tanga i'nde j, jñá xita xi ya titsajnakjòòkristo, mì tì mé kjo'in sinè-la, jñá xita xi mì k'oaá s'in nchisíjchá yijo-la koni tjin jé xi s'jé yijo-la; tà saá k'oaá s'in nchisíjchá yijo-la koni s'in mejèn-la Inima Tsjeè-la Nainá. ² Jè nga'nó-la Inima Tsjeè-la Nainá xi síkítsajnakon-ná nga ya titsajnakjòòkristo; kò tjàè-ne nga'nó xi kíkítsajnadeif-ná it'aà ts'e nga'nó-la kjoa ts'e jé kò it'aà ts'e kjoabiyaá. ³ Kjotíxoma ts'e Moisés mikii kichikjoa-la nga síkítsajnadeif-ná it'aà ts'e jé, nga tsjin-la nga'nó, koi kjoa-la nga jé yijo-ná s'jé jé xi tjin isò'nde. Tanga Nainá kichikjoa-la nga kíkikasén Ki'ndí-la koni jngò xi xita isò'nde xi yijo kis'e-la koni jñá xi xita jé 'mì-ná. Ki'ndí-la kitsjaá kjotjò yijo-la nga

k'en xi kjoa ts'e jé-ná. Nainá k'oaá s'in kis'iin nga jngod k'a kisikjehet'aà kjoa ts'e jé xi tjin-la yijo-ná. ⁴Nainá k'oaá s'in kis'iin mé-ne nga it'aà tsaján kátitasòn-ne jè kjoa kixi xi ts'e kjotixoma, jña xi mì k'oaá s'in titsanjchá yijo-ná koni tjin jé xi sjé yijo-ná, nga k'oas'in titsanjchá yijo-ná koni s'in mejèn-la Inima Tsjeè-la Nainá.

⁵Jña xita xi k'oa s'in koni tjin xi sjé yijo-la, k'oaá tjin kjoa xi nchisikitsjeèn; tanga jña xi k'oa s'in koni s'in tjin xi sjé Inima Tsjeè-la Nainá, k'oaá tjin kjoa xi nchisikitsjeèn. ⁶Jña xita xi k'oas'in nchisikitsjeèn koni tjin xi mejèn-la yijo-la, kjoabiyaà tjin-la. Tanga jña xita xi k'oas'in nchisikitsjeèn koni s'in mejèn-la Inima Tsjeè-la Nainá, tjin-la kjoabinachon ko kjoa'nchán. ⁷Xita xi tà koi kjoa nchisikitsjeèn koni tjin kjoa ch'o xi sjé yijo-la, kondra ts'e Nainá-né koi kjoa-la nga mikii sikitasòn ko mikii chikjoa-la nga sikitasòn kjotixoma-la Nainá. ⁸Jña xita xi k'oas'in s'in koni tjin xi sjé yijo-la, mikii ma-la s'in koni s'in sasèn-la Nainá.

⁹Tanga jnd, mì tji k'oaá 'nè-nò koni tjin xi sjé yijo-nò; k'oaá s'in tita'nè koni tjin xi sjé Inima Tsjeè-la Nainá, nga jè tijnajiin inima tsajòn Inima Tsjeè-la Nainá. Jña xita xi tsjin-la Inima Tsjeè-la Nainá xi kitsjaà Cristo, mitsà xita ts'e Cristo. ¹⁰Tanga tsà yaà tijnajiin inima tsajòn Cristo, inima tsajòn tijnakon-né nga xita kixi 'mì-nò nga nguixkon Nainá, nas'in k'oas'in tjinè-la nga kiyá yijo-nò xi kjoa ts'e jé. ¹¹Jè Nainá xi kisikjaaya-la Jesucristo it'aà ts'e kjoabiyaà, tsà ya tijnajiin inima-nò jè Inima Tsjeè-la, k'oaá tjs'in sijkitsajnakon jngod k'a yijo-nò xi kjoa ts'e kjoabiyaà it'aà ts'e nga'nò-la Inima Tsjeè-la Nainá xi tijnajiin inima tsajòn.

¹²K'oaá ma-ne, jña xi 'ndseé chibá, tjna jngod xi tjinè-ná nga sikitasòn-lá, tanga mitsà jè yijo-ná sikitasòn-lá; mì tji kii k'oas'in s'en-ná koni tjin kjoa ch'o xi sjé yijo-ná. ¹³Tsà táko k'oaá s'in s'een nga ya onguít'aà-là kjoa xi ch'o mejèn-la yijo-nò, kiyá-nò. Tanga tsà koi'nde-là Inima Tsjeè-la Nainá nga jngod k'a siki-jne-la kjoa xi ch'o mejèn-la yijo-nò, kitsajnakon-nò.

¹⁴Jña xita xi jè Inima Tsjeè-la Nainá okó-la ndiyá, jña-né xi ixti-la Nainá 'mì.

¹⁵Jè Inima Tsjeè xi kitsjaà-nò Nainá mitsà

taxki inima ima xi kjo'nò s'in-nò koni jngod chi'nda xi ts'e jé nga ma-la bíxkón-nò; ta saá jè Inima xi kitsjaà-ná Nainá skoétjò-ná nga ixti-la komaá, tije-ne Inima Tsjeè-la Nainá bénojmiya-ná nga ma nokjoa-lá Nainá nga Ndí Apa 'mì-lá. ¹⁶Jè Inima Tsjeè-la Nainá tsjá kixi-la 'én inima tsaján nga ixti-la Nainá 'mì-ná. ¹⁷K'e nga jye ixti-la maá, tikoáá tsaján-ná kjotjò-la Nainá xi jye k'oas'in kitsjaà tso'ba nga tsjá-ná; tañaá tjoekjò-ná ko Cristo nga tikoá ko jè titsanjkiáan kjo'in mé-ne nga jeya kitsajnakò-ná Cristo.

¹⁸'An, k'oaá xan nga kixi kjoa, koni tjin kjo'in xi titsanjkiáan i'ndeí mikii mangáson koni tjin kjoajeya-la Nainá xi s'e-ná k'e nga koma iskan. ¹⁹Jña tsojmi xi Nainá tsibindaá, 'nò nchikoña kjoa nga mejèn-la skoé nachrjein k'e nga Nainá jngod k'a ndaa kòkò kó kjoàn xi ixti-la ma. ²⁰Jña tsojmi xi tsibindaá Nainá, jngod k'a its'oòn-jiiin koni s'in tjinè-la nga kochjeèn nga sa itjòn; mitsà kjotsja ts'e isò'nde nga k'oas'in komàt'in; koi-né nga jè Nainá k'oaá s'in kiskoodsòn-la; tanga i'ndeí jña xi tsibindaá Nainá nchikoña-la ²¹nga kjoii nachrjein k'e nga tikoá kitsaj-nandeí xi tsibindaá Nainá nga mì tji kii kits'ón-jiiin-ne; Nainá jeya sijkitsajnandeí jngod k'a-ne koni s'in sijkò ixti-la. ²²'Ya-ná ngats'iì xi Nainá tsibindaá, skanda i'ndeí, nchitsiné-né, kjo'in nchisikjeiin koni jngod chjoón xi ki'ndí t'beé. ²³Mitsà tà koi xi tjin isò'nde xi tsiné; tikoáá jña xi jye tjin-ná Inima Tsjeè-la Nainá koni jngod kjondaá xi tjen kitjoé itjòn-ná, tikoáá tsiné-ná nga kjo'in titsanjkiáan nga titsachiña-lá nga 'nò mejèn-ná nga skoétjò-ná Nainá nga jngod k'a ya kitsajnakoaá koni ixti-la maá; yijo-ná kijnandeí-ne it'aà ts'e kjoa xi siki-its'ón-ná. ²⁴Nga jye titsajnanidiaá, i'ndeí jè titsachiña-lá nga jngod k'a kátitasòn. Tanga tsà tsejèn tjna xi chiña-lá mikii ma chiña-lá. ¿Yá xi koña-la xi tsejèn tjna? ²⁵Tanga tsà jè chiña-lá xi mikii tsejèn tjna, tafi tafi chiñakjoa-lá.

²⁶K'oaá tjs'in s'in jè Inima Tsjeè-la Nainá k'e nga indaajiin tjin inima-ná síchját'aà-ná. K'e nga mikii ma-ná kó s'in sijét'aà-lá Nainá k'e nga bitsi'ba-lá, tije-ne Inima Tsjeè-la Nainá bítsi'batji-ná, nijé 'én xi tsejèn chja, ni itsé fiya-ná kó

tsòya-ne. ²⁷ Jè Nainá xi ma-la bíxkejìin inìma-ná, tjiìin-la mé xi t'bitsi'batji xita jè Inìma Tsjeè-la. K'e nga bitsi'batji xita tsjeè-la Nainá k'oaá s'ín s'jít'è-aà-la koni s'ín mejèn-la Nainá.

Nimé xi koma kochrjet'aaxìn-ná kjoatjòcha-la Nainá xi jye tjin-ná it'aà ts'e Cristo Jesús

²⁸ Tjiìin-ná nga it'aà ts'e jnà xita xi tjòkèè bèè Nainá, ngats'iì kjoa xi mat'in, Nainá k'oaá s'ín síkjeén xi kjondaà ts'e xita. K'oaá s'ín síko jnà xita xi xó jè kiichja-la koni s'ín mejèn-la, ²⁹ jnà xita xi jye tjiìin-la nga tisa t'ats'en-la kjoa nga ixti-la koma; tikoáá k'oaá s'ín kiskodsòn-la nga ngàsòn kjoàn koma koni kji Ki'ndí-la mé-ne nga jè Cristo Ki'ndí-tjòn koma koa kjin koma xita xikjín xi 'ndse. ³⁰ Nainá nga k'oas'ín kiskodsòn-la it'aà ts'e xita koi, tikoáá xó kiichja-la, jnà xi xó kiichja-la tikoáá kixí kiskítsajna, jnà xi kixi kiskítsajna tikoáá jeya kiskítsajna.

³¹ Mé xi kixoán it'aà ts'e kjoa koi? Nga Nainá tijnako-ná, nijngòd xita kondra-ná síkijne-ná. ³² Nainá mikii 'on komà-la, nga kitsjaà kjotjòd Ki'ndí-la it'aà tsaján ngats'iaá skanda kjoabiyaà. ¿A mitsà tikoá tsjá kjotjòd-ná ngayije nga kjo Cristo?

³³ ¿Yá xi koma kohòngui-ná jnà xi Nainá xó jaajìin-ná? Mì yá xi koma kohòngui-ná nga jé Nainá jye kixi kiskítsajna-ná.

³⁴ ¿Yá xi koi'è-nè-ná kjo'in? Nga jé Cristo Jesús k'en ngajo-ná, tikoá jaáya-la kjoa ts'e kjoabiyaà. Yá tijná it'aà kixi-la Nainá nga t'bitsi'batji-ná.

³⁵ ¿Yá xi kochrjet'aaxìn-ná kjoatjòcha-la Cristo? ¿A kjo'in-né? ¿O xi kjoaba-ne? ¿O xi jè-né nga ongatjinguì-ná xita? ¿O xi kjoa ts'e kjinchrá-ne? ¿O xi koi'è-né nga tsjìn-ná nikje xi chíkjá? ¿O xi jè kjoa xi xkón tjin? ¿O xi jè kjoa biyaà nga xita sík'en-ná? Majìn, nimé kjoa-ne.

³⁶ K'oaá s'ín t'ichja Xojòn-la Nainá nga tsò: Xi kjoa tsji kjit'aà nachrjein tjin kjoaxkón nga kiyá-jen,

k'oaá s'ín t'iyatakòn-najen koni orrè xi tjinandaà nga kiyá.

³⁷ Tanga it'aà ts'e ngats'iì kjoa koi, jye tsato titsanikijne-lá xi it'aà ts'e Cristo xi kjòts-jakeè-ná. ³⁸ K'oaá s'ín tijnngòd takoán nga nijngòd kjoa xi koma kochrjet'aaxìn-ná xi kjoatjòcha-la Nainá, ni jè kjoa biyaà, ni kjoabinachon, ni àkjale, ni jnà nga 'nó xi tjin isò'nde ni jnà xi tjin jjiin isén, ni jnà kjoa

xi tjin nachrjein i'ndeì, ni jnà kjoa xi koma nachrjein xi sa nchrobá, ³⁹ ni jè xi isa 'nga, ni jè xi isa nanga, nita mé tsojmi xi Nainá tsibíndaà, nimé xi koma kochrjet'aaxìn-ná kjoatjòcha-la Nainá xi jye tjin-ná it'aà ts'e Cristo Jesús xi Na'è-ná.

9

Mé-ne mikii ijchòtjinguì-la kjoa kixi-la Nainá jnà xita Israel xi xó jaajìin-ne

¹ Okixí xi xan it'aà ts'e Cristo; mì 'én ndiso chjà; jè Inìma Tsjeè-la Nainá síkíchiya-la kjohítsjeèn-na nga tsjá 'én it'aà ts'an, ² nga kjit'aà nachrjein ba tjin-na koa 'on ma-la inìma-na, ³ it'aà ts'e jnà xita 'ndse xi xinguiáa ma koi-né nga 'nó matsjake. 'Nó mejèn-na nga kàtasakó-la kjondaà. Skanda komaá-là kòsít'aaxìn-la Cristo tsà k'oas'ín sakò-la kjondaà jnà xita xinguiáa xi ts'e naxandá Israel, tanga mikii tji'nde-na nga kòs'ín s'iaàn. ⁴ Nga jnà xita Israel, jè Nainá kiskoétjòd nga ixti-la ma, kjo yá k'ya-la kjoajeya-la Nainá, kjo kitjoé-la jnà kjoa xi tsibíndaajìin-ko, tikoá kitjoé-la kjotixoma-la Moisés, kjo kitjoé-la okixi kòs'ín skoexkón Nainá, kjo kitjoé-la 'én koni s'ín kitsjaà-la tso'ba Nainá. ⁵ Jnà xita Israel yá inchrobàt'aà-ne ts'e xi 'nó xita jchínga kjin xi Nainá xó jaajìin-ne. Jè Cristo [xi xó kiskásén-ne Nainá] nga xita isò'nde komà, yá inchrobàt'aà-ne it'aà ts'e xita jchínga koi. Jè Cristo xi Nainá; jè otixoma yije-la kjoa; jeya kàtjina nita kjé-ne. K'oas'ín kàtama.

⁶ [Nga mitsà mokjeiín-la ngats'iì xita Israel], mitsà koi kjoa-la nga jè 'én-la Nainá mikii bitasòn. Koi-né nga it'aà ts'e Nainá, mitsà ngats'iì xita xi ya nchrobàt'aà-ne tje-la Israel nga ngui kixi kjoa nga ya chja-ne. ⁷ Nas'ín ya tjen-la it'aà ts'e Abraham, mitsà ngats'iì nga kitjoé-la kjondaà nga ixti-la ma. Nga k'oaá tsò Xojòn-la Nainá: “Jnà xita tje-lè, yá kjinchròbà-ne it'aà ts'e Isaac.” ⁸ Kjoa koi, k'oaá tsòya-ne, nga jnà ixti-la Nainá, mitsà jè xi chjì-la yá ts'e tje xi nchrobàt'aà-ne. Ta jnà-né xi ixti-la Nainá ma jnà xi jye k'oas'ín kitsjaà tso'ba Nainá nga ixti-la koma. Ta jnà-né xi k'oas'ín okxit'aà nga kixi kjoa nga ngui tje-la Abraham ma. ⁹ Nga jè 'én xi Nainá kitsjaà-la tso'ba Abraham, k'oaá tsò: “Jè nó

xi sa nchrobá kjoíi ñjngòò k'a-na; jè Sara, ki'ndí s'e jngòò-la.”

¹⁰ Mitsà ta jñá kjoa koi xi komà. Tìkoáá jè Rebeca kis'e-la ìxti'ñio xi ts'e Isaac, jè xi xita jchínga-ná ma. ¹¹ Nainá k'oaá s'ín kitsjaá tso'ba k'e nga tìkj'eè ts'ìin jñá ìxti'ñio nga tìkj'eè kù 'ya-la mé kjoa xi s'ìin, a jè xi ndaa tjin, o jè xi mikii ndaa tjin. K'oaá s'ín kjòkixi nga Nainá tji'nde-la nga kjoajjiiin xita koni s'ín jye tjin daa-la nga kichja-la jñá xita xi jè mejèn-la. Mitsà kinds s'ín mé xi jye kis'ìin xita. ¹² Nainá k'oaá kitsò-la Rebeca: “Jè ti-lè xi jts'ín ítjòn, chí'nda-lá koma jè xi iskan jts'ín.” ¹³ K'oaá s'ín tichja Xojon-la Nainá nga tsò: “Jè Jacob kjòtsjakeè-ná, ko jè Esau kjòtjikeè-ná.”

¹⁴ Mé xi kixoán? Nainá, ¿a mitsà kjoa kixi xi s'ín? Majin, mì k'oaá s'ín tjin. ¹⁵ Nainá k'oaá kitsò-la Moisés: “Kohimakeè-ná xi 'an mejèn-na nga kohimakeè, skoehima-ná jè xi mejèn-na nga skoehima.” ¹⁶ K'oaá s'ín tjin kjoa koi, mitsà koi nga jñá mejèn-ná nga s'e-ná, ni mitsà koi nga 'ño binchaatsjiaá; jè Nainá tsjá-la kjondaà-la jñá xita xi jè mejèn-la mahimakeè. ¹⁷ K'oaá s'ín tichja Xojon-la Nainá nga kitsò-la Faraón: “Koií k'oas'ín kisikijna-lè nga xitaxá tjini ya naxandá Egipto mé-ne nga it'aà tsiji kokoáa nga'ño-na tìkoá skoexkon-na xita nga tjtisa isò'nde.” ¹⁸ K'oaá s'ín s'ín Nainá, tjin-la kjòhimatekòn it'aà ts'e xita xi jè mejèn-la; tìkoáá ma-la sitájaajjiiin inima-la xita xi jè mejèn-la nga kátasítájaajjiiin inima-la.

¹⁹ Tanga tsà ji k'oa k'oín-ná: “Tsà k'oas'ín s'ín Nainá, ¿mé-ne jé bínè-la jñá xita?, nga ni yá xita xi koma kondra kjoí-la koni s'ín mejèn-la jè.” ²⁰ Tanga ji, xi taxki xita-né, ¿yá-né ji, nga Nainá otikjoòkoi? Jngòò tjií xi xó kisindaà-ne, ¿a komaá kítso-la jè xi tsibindaà: “Mé-ne k'oas'ín tsibindaà-ná?” ²¹ ¿A mì tji'nde-la jè xi ma-la bíndaà tjií ni'nde nga tje-ne ndási kojindaà jngòò-ne tjií xi tà k'e mochjeén k'e nga tjin s'eí koa kojindaà jngòò xi nachrjein nchijòn mochjeén?

²² Tsà Nainá mejèn-la tsakó kjoajti-la ko nga'ño-la, ¿a ch'o tjin nga kiskodná kjoa it'aà ts'e xita xi tjoé-la kjo'in ko xi tjinè-la nga kjoehesòn? ²³ Mitsà ch'o tjin; nga koií k'oas'ín kis'ìin-ne mé-ne nga ma tsakó kjoajeya-la xi it'aà tsajan nga kjòhimatekèè-ná. Nga jè tsibitsajnaandaà-ná

skanda tisa kjòtseeé, mé-ne tìkoá s'e-ná kjoajeya-la. ²⁴ Nainá k'oaá s'ín xó kiichja-ná. Tjin xita xi ya itjokajjiiin ts'e xita judío; tìkoáá tjin xita xi ya itjokajjiiin ts'e xi taxki xita xi mitsà xita judío. ²⁵ K'oaá s'ín tichja xojon-la Oseas xita xi kichja ngajo-la Nainá nga tsò:

Jè xi mitsà naxandá-na ma nga sa ítjòn, naxandá ts'aan koma; jè xi mì tjòkeè kijtseeé nga sa ítjòn, tjòkeè skoeè.

²⁶ Ti ya-ne ì'nde nánda oki'mi-nò:

“Mitsà naxandá ts'an xan-nò”,
“ìxti-la Nainá xi tijnakon” k'oín-nò.

²⁷ Isaías, xita xi kiichjaya ngajo-la Nainá, k'oaá ti tsò it'aà ts'e naxandá Israel: “Nas'ín kjin jchán ma-ne ìxti-la koni tsoim ts'e ndachikon, tà chiba ma-ne xi kitjokajjiiin kjo'in. ²⁸ Nga jè Na'en-ná nitóón sikitason jè kjoakixi-la xi jye jè kitsjaá koni s'ín tjinè-la jñá xita nga tjtisa isò'nde.” ²⁹ Koni s'ín kitsò Isaías nga tisa ítjòn:

Jè Na'en-ná, xi tse nga'ño tjin-la, tsà mikii kisikiningui chiba-ne tje-ná, jyeé-la kisikjehesòn yije-ná koni kisiko naxandá Sodoma ko naxandá Gomorra.

³⁰ Mé xi kixoán? Jñá xi mitsà xita judío, xi mikii fitjinguí-la kjoa kixi, ì'ndeí, jyeé xita kixi-né nga nguixkon Nainá tà koií kjoa-la nga mokjeín-la it'aà ts'e Nainá.

³¹ Tanga jñá xita Israel xi fitjinguí-la Kjotix-oma-la Moisés nga nchihótsji nga kixi kítajna nguixkon Nainá mikii ijchòtjinguí-la. ³² ¿Mé-ne nga k'oas'ín komà-ne? Koií kjoa-la nga mikii mokjeín-la it'aà ts'e Nainá. Tà k'oaá s'ín 'ño tsohót'aahikon nga ndaa tjin kjoa xi kis'ìin it'aà ts'e Kjotix-oma. K'oaá ma-ne [k'e nga j'ii Cristo] yaá kisatíngui koni jngòò Ndajo xi kijnahikòn.

³³ Xojon-la Nainá k'oaá s'ín tichja [it'aà ts'e Cristo] nga tsò:

Ya nindoò Sión kijnaá jngoáá ndajo xi kijnahikòn,
jngòò Ndajo xi satíngui xita,
tanga jè xi kokjeín-la it'aà ts'e Ndajo jè mikii kosobà-la.

10

Mé xi s'eén nga kítajnaandéí-ná xi kjoa ts'e jé-ná nga kixi kítajnaá nguixkon Nainá

¹ Jñò ndí 'ndseé, xi ngui okixi, koií xi 'ño mejèn-la inima-na ko xi 'ño sijét'aà-la

Nainá it'aa ts'e naxandá Israel, nga kàtìtsaj-nandeif kjoa ts'e jé-la. ²'An be kixi-ná nga 'nó mejèn-la nga ndaa skoexkón Nainá jñà xita Israel, tanga mikii mangásòn kjohít-sjeèn-la koni s'in tjín jè kjohitsjeèn xi ngui kixi tjín. ³Nga mikii fahas'en-jiin-la nga tà jngoo jè Nainá xi ma-la kixi sikítsajna xita. Tà jè xi mejèn-la nga tà jñà kixi sikítsajna yijo-la. Majìn-la kjoé xi okixi-la Nainá xi ma-la kixi sijikjina-ná. ⁴Nga jè Cristo kisikjehet'aa kjoa ts'e kjotixoma mé-ne nga s'e-la kjoa kixi ngats'ii xita xi mokjeiin-la it'aa ts'e Nainá.

⁵Jè Moisés, k'oaá s'in kiskii it'aa ts'e xita xi mejèn-la kixi kítsajna it'aa ts'e kjotixoma nga tsò: "Jè xita xi sijikitasòn kjotixoma, it'aa ts'eéé kjotixoma kijnakon-ne." ⁶Tanga it'aa ts'e xita xi kixi kítsajna k'e nga mokjeiin-la, k'oaá tsò: "Ki k'oaá tsò inima-lè: ¿Yá xi kjimijìn ngajmii?" (Én koi tsòyaa-ne nga mejèn-la kijnchrobàjen-ko Cristo.) ⁷Ko, ki k'oaá tsò inima-lè: "¿Yá xi ma koi's-en-jiin i'nde nànda nchisikjeiin kjo'in jñà mik'en?" (Én koi tsòyaa-ne nga mejèn-la skimii'nga ijngoo k'a-ne Cristo ya jjiin-la mik'en.) ⁸Tanga, ¿kò tsò-isa 'én-la Moisés? Tsò-ne: "Chrañat'aa tijnà-lè jè 'én, yaá tijnà'a ndsoboì, yaá tijnajiin inima-lè." K'oaá tsò 'én xi 'an chjaya xi mochjeèn nga kokjeiin-ná. ⁹Tsà ndsoboì kénojmi-ne nga Jesucristo, jè xi Na'èn-ná, koa tsà ko inima-lè kokjeiin-lè nga Nainá kisikjaaya-la it'aa ts'e kjoabiyaa, kijnandeif-né xi kjoa ts'e jé-lè. ¹⁰Nga koó inima-ná mokjeiin-ná mé-ne nga kixi kítsajnaa nguixkon Nainá tjkoá koó ndsobaa bènojmiá nga Jesucristo, jè xi Na'èn-ná, mé-ne nga koma kítsajnan-deif-ná xi kjoa ts'e jé-ná.

¹¹K'oaas'in tíchja Xojon-la Nainá nga tsò: "Ngats'ii xi kokjeiin-la it'aa ts'e Cristo mikii kosobà-la." ¹²Jñà xita judío ko xi mitsà xita judío, tà ngásòn-né xi it'aa ts'e Nainá; nga tije-ne Cristo xi Na'èn tsò-la ngats'ii xita. Jè kjondaà xi 'nó tse tjín-la Cristo, jè tsjá-la ngats'ii xita xi chjat'aà-la. ¹³Nga k'oaá tì tsò Xojon-la Nainá: "Ngats'ii xita xi kichjat'aà-la Na'èn-ná, kítsajnan-deif-né xi kjoa ts'e jé-la." ¹⁴Tanga mikii koma kichjat'aà-la Cristo jè xita xi kj'eè ki mokjeiin-la. Ko mikii kokjeiin-la xita xi kj'eè mé 'én 'nchré it'aa ts'e Cristo. Koa mikii koma kji'nchré xita tsà mì yá xita tjín xi

keènojmi-la it'aa ts'e Cristo. ¹⁵Koa jè xita xi keènojmi 'én, mikii koma sijixá tsà mì yá xi sijikasén. K'oaas'in tjít'aa xojon: "Mé tà ndaa-ne nga k'oaas'in binchimasòn jñà xita xi chjaya 'én ndaa-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo xi ts'e kjoa'nchán."

¹⁶Tanga mitsà tà ngats'ii xita Israel kisikitasòn jè 'én ndaa-la Nainá xi kii'nchré. Nga jè Isaías xita xi kiichja ngajo-la Nainá, k'oaá kitsò: "Na'èn, ¿yá xi kòkjeiin-la 'én xi jin kinokjoaya-jen?" ¹⁷K'oaá ma-ne, k'e nga mokjeiin-ná, yaá nchrobát'aà-ne k'e nga na'yá-lá 'én. K'oa jñà 'én xi na'yá, 'én ndaa-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo-né.

¹⁸Tanga, k'oaá xan: ¿A mitsà kii'nchré xita Israel jè 'én ndaa-la Nainá? Jon, kii'nchré-né. Nga k'oaá tsò jè Xojon-la Nainá: Kijndà isò'nde jyeé tsabísòn 'én-la. Jyeé ijchò skanda nànda fehet'aà-ne nan-gui.

¹⁹Tikoáá xan-ná: jñà xita Israel, ¿a mì kisi-jiin-la kjoa koi? Kisijiin-la. Jè xi tijnà itjòn, k'oaá kitsò Moisés:

'An, k'oaá s'in s'iaàn nga kàtachinicha jñò jngoo naxandá xi mitsà naxandá ts'an xan-la.

Kàtamajticha it'aa ts'e naxandá xi chiba kjohitsjeèn tjín-la.

²⁰Tikoáá Isaías 'nó tsi'beé-la ikon nga kiichja 'én-la Nainá nga kitsò:

Kisakò-la jñà xita xi mikii 'an tsohòtsji-na. Tsakó-la kjondaà-ña jñà xita xi mikii 'an kiskònanguiya-na.

²¹Tanga jè Isaías k'oaá s'in kiskii it'aa ts'e xita Israel koni s'in kitsò Nainá: "Nachrjein nchijòn tsijmeé-la ndsaa nga kichjà'nchré-la jngoo naxandá xi kondra kii-la 'én-ña nga mì ki kisikitasòn."

11

Kjohimatakòn xi tjín-la Nainá it'aa ts'e naxandá Israel

¹Aán kjònanguia, jè Nainá, ¿a kit-sjeiin takòn naxandá-la Israel? Majìn, mì k'oaá s'in tjín. 'An, tjikoáá xita Israel-ná, tje-laá ma Abraham, xita xinguiá ma xi ya nchrobát'aà-ne ts'e Benjamín.

²Nainá mitsà tsachrjekàngui naxandá-la nga jye tjjiin-la nga tisa tàts'en-la kjoa nga ixti-la koma. ¿A mì tjjiin-nò koni tsò Xojon-la Nainá it'aa ts'e Elías nga k'oaas'in

chjat'aà-la Nainá xi kondra ts'e Israel? Tsò: ³ "Na'èn, jñà xita-lè xi kiichja ngajo-lè, jyeé kisik'en xita, koa jñà i'nde tsjeè-lè jyeé kisikits'óna; tà 'an tajngodé tijná isa, tikoáa mejèn-la s'ik'en-na." ⁴ Tanga k'oaá tsò 'én xi tsjá Nainá: "Majìn, mitsà tà jì tajngodé tijnì. Itoó jmiì ma-ne xita xi 'an tìtsajnatjò-na xi kj'eè tsà ya binchaxkó'nchit'aà-la xkòsòn-la Baal." ⁵ Nachrjein i'ndeì tákó k'oaá s'ín ma, tjin isa xita Israel xi tìtsajnatjò-la Nainá xi xó jaàjìn-ne xi kjondaà ts'e. ⁶ Tsà tà kjondaà ts'eé Nainá nga k'oas'ín jaàjìn xita, tsòyaa-ne mitsà koì kjoa-la kjondaà xi kis'iin. Tanga tsà koì kjoa-la kjondaà xi kis'iin, mì-la tsà tì kjondaà-la Nainá kjòchjeén-ne nga kitjaàjìn xita.

⁷ Kó s'ín tjin kjoa? Tsòyaa-ne nga kjín xita Israel mikì i'chòtjinguì-la jè kjoa xi tsohòtsji. Tanga kis'e i'nga xita xi xó jaàjìn-ne Nainá xi jye i'chòtjinguì-la. Jñà xita xi i'nga, 'nó kjòtájaàjìn inima-la. ⁸ K'oaá s'ín tjit'aà Xojon-la Nainá tsò: "Nainá, kitsjaà-la nga kisijñòjìn inima-la; jñà xkon mikì tsejèn-la, kò líká-la, mikì 'nchré skanda nachrjein i'ndeì." ⁹ Jè xitaxá itjòn David k'oaá ti kitsò:

Jè s'eí xi ochrje, tije kátama-ne ch'an nga kàtakaàngui, kàtasiya'no na'ya, kò tijnà kàtasatngui-ne mé-ne nga kàtas'e-la kjo'in.

¹⁰ Kàtasichjoà xkon mé-ne nga mikì kotsejèn-la

nga kjit'aà nachrjein kàtamatsit'in it's'in.

¹¹ 'An kjònangui-ná, za jngodé k'a chixòt'aà nangui jñà xita Israel k'e nga kisatèngui? Majìn. Mì k'oaá s'ín tjin kjoa. Jè kjoa-la nga mikì kisikitasòn jñà xita Israel, jñà kitjoé-la xi mitsà xita judío nga tsibitsajnandeì xi kjoa ts'e jé-la. K'oaá s'ín komá mé-ne nga jñà xita judío kàtachini-ne it'aà ts'e kjondaà-la Nainá. ¹² Tsà jñà xita isò'nde kisakò-la kjoanchinà-la Nainá k'e nga jñà xita judío mikì kisikitasòn-la Nainá kò kisichjà kjondaà-la, isaá ta 'nò ndaà s'e-la kjoa machikon-t'in jè isò'nde k'e nga jñà xita judío jngodé k'a skoé i'nde-la ya nguixkon Nainá.

¹³ Jñò chjàkò-nò xi mitsà xita judío mì-nò. 'An kisixáya-na nga 'an kichjàjìn-la jñà xi mitsà xita judío. 'An beèxkón-ná xá xi kits'i-na. ¹⁴ Tsà koì nachrjein-la kochjiní

i'nga xita xinguiáa mé-ne nga tikoá koma kítajnandeì-ne xi kjoa ts'e jé-la. ¹⁵ Tsà jñà xita isò'nde kisakò-la kjoa'nchán it'aà ts'e Nainá k'e nga jñà xita judío itjokàngui, isaá tse kjondaà sakò-la jñà xita judío k'e nga skoétjò jngodé k'a-ne Nainá. Skanda k'oaá s'ín komat'in koni jngodé xita xi jye k'en kò kjoaáya-la it'aà ts'e kjoabiyaá. ¹⁶ Tsà tsjeè niño xi sindaà itjòn nga kongatsja Nainá, tikoáa tsjeè-né na'yo xi kochjeén nga sindaà niño k'e nga koma iskan. Tsà tsjeè it'aà ts'e Nainá i'ma-la yá, jñà chrja-la tikoáa tsjeè-né.

¹⁷ Jñà xita Israel, k'oaá s'ín ngaya-la koni jngodé yá olivo ndaà xi kitit'aà chrja-la, koa ngajì k'oaá s'ín ngaya-la koni chrja-la yá olivo jijn jijná nga ya kisikjòkoji ya ngajo-la chrja-la yá olivo ndaà; k'oaá ma-ne nga ya tichjoi jè nga'nó-la i'ma-la yá olivo ndaà. ¹⁸ Kì 'nga nikjini yijo-lè nga ya tìtsakjòkoji chrja-la yá olivo ndaà. Tìkítjijn nga tà kisikjòko-nè; mitsà jì 'biì-la nga'nó jñà i'ma-la yá olivo ndaà, tà saà jì tsjá-lè nga'nó jñà i'ma-la yá olivo ndaà.

¹⁹ Jì, kì k'oaá si: "Kitit'aà chrja-la yá olivo ndaà, nga 'an kisikjòkoáa." ²⁰ Tìkítjijn koì kjoa-la nga mikì mokjein-la nga kitit'aà-ne. Tanga jì koì kjoa-la nga mokjein-lè nga ya tijnat'eii. Kì 'ngaà beè-la takoin, tjskón-la Nainá. ²¹ Nainá, tsà mikì kitsjaà'nde-la jñà chrja-la jè yá olivo ndaà nga ya kijnakjòko tikoáa ngajì tsà mì tì kù mokjein-lè mì tì kù tsjá'nde-lè nga ya kijnakjòkoji. ²² Chitsejèn-la Nainá, 'nó ndaà xita tanga tikoáa jè xi mejèn-la nga ndaà kitasòn 'én xi chja. Mikì beè ima jñà xita xi chinchat'aaxin-la Nainá. Tanga it'aà tsiji tìtsjá-lè kjondaà. Tà jè xi mochjeén nga k'oas'ín kijnì koni s'ín tjin kjondaà xi kitsjaà-lè. Tsà majìn tikoá kotet'aà-lè koni jngodé chrja-la yá. ²³ Jñà xita judío xi chrja-la yá xi kitit'aà, tsà kochjein jngodé k'a-la, komá sincháya-ne i'nde-la, nga Nainá tjin-la nga'nó, komá kikjò jngodé k'a-ne. ²⁴ Jì, nga ya kitit'aà-ne jñà yá olivo jijn jijná koa kisikjòkoji yá olivo ndaà nas'ín mikì ya ok'in-lè. Jsaá tà ndaà ok'in-la nga jñà chrja-la yá olivo xi xó kitjaàjìn-ne nga sincháya jngodé k'a-ne i'nde-la xi tije-ne yijo-la yá!

²⁵ Ndsè, mejèn-na nga ndaà kàtasiijn-nò kjoa'ma koì koni s'ín tjinndaà-la Nainá

mé-ne nga mì 'nó chjine kinachrje yijo-nò. Jè kjoa nga tjín i'nga xita Israel xi kjòtájaajin inima-la nga mikii mokjein-la, tanga skanda k'eé kòkjein-la k'e nga jye kòkjein yije-la xi mitsà xita judío. ²⁶ K'e nga jye k'oas'in koma, ngats'ii xita Israel kitsajnandeif-né xi kjoa ts'e jé-la, koni s'in tíchja xojon nga tsò:

Yaá nindò Sión kjinchrobà-ne xi ma-la sikkitsajnandeif xita Israel xi kjoa ts'e jé-la,

jè xi kjoaáxin-la jé-la jña xita tje-la Jacob.

²⁷ Jè kjoa xi bindaajin-koaja

k'e nga kjoaáxin-la jña jé xi tjín-la.

²⁸ Kjoa ts'e 'én ndaà-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo, jña xita judío, kondra-laá ma Nainá mé-ne jñò sakò-nò kjondaà. Tanga jè kjoa nga xó kitjaajin-ne xita koi, tákó matsjakeè Nainá nga jye kos'in kitsjaà-la tso'ba jña xita jchinga kjiin-la. ²⁹ Nainá mikii faaxin kjotjò xi tsjá, tjikoa mikii faaxin 'én xi chja-ná. ³⁰ Jñò, k'oaá ts'in ki'nè nga sa kjotseé; mikii kinikitasòn-la Nainá, tanga i'ndeij yeeé kisakò-nò kjohimatakòn, koií ngatji-la nga mikii kisikitasòn jña xita judío. ³¹ Nachrjein i'ndeij jña xita judío mikii s'kitasòn-la Nainá. Tanga tà koi-né nga jè Nainá tjín-la kjohimatakòn xi it'aà tsajòn mé-ne jña xita koi tjikoaá s'e-la kjohimatakòn ts'e Nainá. ³² Nainá, k'oaá tsò nga ngats'ii xita judío, kò xi mitsà xita judío, mikii sikitasòn-la nga jè xi mejèn-la Nainá nga ngásòn ngáya kohimakeè ngats'ii xita.

³³ Mé tà 'nó tse ma kjoanchiná xi tjín-la Nainá, kò 'nó tse kjoachjine tjín-la kò kjohitsjeèn-la! Nijngò xita xi machiya-la kós'in kosòn-la k'e nga bindaajin kò kós'in tjín ndiyá-la. ³⁴ Ýá xi beè kós'in tjín kjohitsjeèn-la Nainá? Mì yá xi koma-la sikkichiya-la Na'èn-ná. ³⁵ Ýá xita xi jè kisikina itjòn-la xi mochjeèn-la Nainá mé-ne nga jè sikkátji ngajo-la? ³⁶ It'aà ts'eé Nainá nchrobát'aà-ne ngats'ii tsojmi xi tjín, tjikoa it'aà ts'e-né nga titsakon, kò k'oaá s'in mochjeèn nga jeya kífina.

Nainá, kátas'e-la kjoajeya nita mé nachrjein-ne. K'oas'in kátama.

12

Mé xi s'eén nga tsjeé sijchá yijo-ná koni s'in sasén-la Nainá

¹ K'oaá ma-ne 'ndsè, nga tse kjohimatakòn tjín-la Nainá xi it'aà tsaján, 'an bitsi'ba-nò nga k'oas'in tingatsja yijo-nò it'aà ts'e Nainá koni jngòò kjotjò xi tjínakon, xi tsjeé tjín, xi ndaà sasén-la Nainá; nga ngui kò inima-nò kò kjohitsjeèn-nò jeya sikkjina Nainá. ² Kì k'oas'in onguiko yijo-nò koni s'in tjín kjotixoma-la isò'nde. Tixitseyá kjohitsjeèn-nò nga kátatjiya-nò koni s'in titsanjchá yijo-nò mé-ne nga jcha-nò mé xi mejèn-la Nainá it'aà tsajòn, jña kjoa xi ndaà tjín, xi ngui tjikixi, xi jè ndaà sasén-la.

³ It'aà ts'e xá xi 'an kitjoé kjotjò-na, k'oaá xan-nò nga jngòò ijngòò, kì 'nga onguikoo kjohitsjeèn-nò koni s'in tjín-la nga sikkitsjeèn; tà saà ndaà tikitsjeèn koni s'in ok'in-la kjondaà xi kitsjaà-nò Nainá k'e nga kòkjein-nò it'aà ts'e Cristo. ⁴ Koni s'in tjín yijo-ná nga kjin skoya tjín-la tanga kak'eií kak'eií xá tjín-la nga ijngòò ijngòò skoya. ⁵ K'oaá s'in ma it'aà tsaján nga kjin ma-ná, tanga xi it'aà ts'e Cristo tà jngòò ma-ná nga ijngòò ijngòò; k'oaá s'in kindoba'noá xinguiáá koni s'in kitsobà'no xikjín yijo-ná.

⁶ Koni s'in kjomejèn-la Nainá jye kitsjaà-ná xá xi s'eén nga jngòò ijngoa. Jjngòò xita, tsà jè xá kitjoé-la nga xita kichjayajin-la, k'oaá s'in kátasikjeèn koni s'in mokjein-la. ⁷ Tsà jè xá kitjoé-la nga xita kosiko, k'oaá s'in kátasikjeèn nga ndaà kátasiko xita. O xi jè xá kitjoé-la nga kòkòya, k'oas'in kátasikjeèn nga ndaà kátakóya. ⁸ Jè xi kitjoé-la xá nga sijehikon xita, k'oas'in kátas'in. Jè xi ma-la sika'bí tsojmi, ngui kòò inima-la kátasika'bí; jè xi xá itjòn kjòngatsja, ndaà kátasikitasòn; jè xi síchját'aà-la jña xita ima, kòò kjotsja-la kátasíchját'aà-la.

⁹ Ngui kòò inima-nó titsjacha xinguiòò. Tjijticha kjoa xi ch'o tjín. Koií tanguitjin-gui-là kjoa xi ndaà tjín. ¹⁰ Kòò kjotsja-nò titsjacha xinguiòò nga 'ndsè chiba. Isá ndaà jchaxkón xita xinguiòò xi i'nga; jña titsajina itjòn nga jngòò ijngòò.

¹¹ Kì ts'eè 'nè xi xá ts'e Nainá. Ngui kòò inima-nò tixá-la Na'èn-ná.

¹² Tsja te-lá takòn jè kjoa xi chinà-la. Kò inima-nò kátachikjoako-nò kjo'in xi titsanjkiòón. Nachrjein nchijòn titsi'ba-là Nainá.

¹³ Tjiì-là mé xi mochjeén-la jñà xita tsjeè-la Cristo. Chjoétjò xita xi bijchó ya ni'ya-nò.

¹⁴ Tijét'aà-la Nainá nga kátasíchikon-t'in jñà xita xi ch'o síko-nò; kì k'oaá s'in nijét'aà-là nga kjo'in tsjá-la.

¹⁵ Títsjakoo jñà xita xi tsja tjin-la. Chihindáyakoo jñà xi nchikjindáya.

¹⁶ Tà jngod t'een kjohútsjeèn-nò. Kì 'nga ikon 'nè yijo-nò, ya tsjahijtakoo jñà xita ima. Kì 'ño chjine nachrjenguiod yijo-nò.

¹⁷ Jñà xita xi ch'o síko-nò, kì ch'o nikoo ngajo-nò. Kjit'aà nachrjein ndaà t'een nga nguixkon ngats'iì xita. ¹⁸ Skanda ñánda sakó'nde-nò, jñò tjinè-nò nga 'nchán titsajnakoo ngats'iì xita. ¹⁹ Ndí 'ndsè xi matsjake-nò, k'e nga mé xi mat'ioèn, kì jñò 'nè ngajo-nò. Tsja Nainá tikíjnaya kjoa-nò mé-ne nga jè tsjá-ne kjo'in. K'oaá s'in tíchja Xojon-la Nainá nga tsò: "Tsò Na'èn-ná: 'Aán oko-na nga kindajjiin-la xita, 'aán tsja-la chíj-la." ²⁰ K'oaá ma-ne, tsà jè kondra-lè, tsà tsjin tsojmi xi kine, jíj tjiì-la; tsà xindá-la, tjiì-la nandá nga kát'iì. K'e nga koa síkoi, kosobá tì'bì-la kondra-lè, chíba-la kohim isén-la koni xá'í. ²¹ Jè kjoa xi ch'o tjin, kì jè sikijne-nò; tikoaa-ne jè kátitasòn xi kjondaà, mé-ne nga sikijne-là kjoa xi ch'o tjin.

13

Mé kjoa-ne nga nikitason-lá xi xitaxá títsajna

¹ Ngats'iì xita kátasíkitasòn-la xi xitaxá títsajna, nga Nainá kitsjaà-la kjotixoma. Jñà xi xitaxá títsajna, Nainá kitsjaà-la xá. ² Jñà xita xi bitsajna tájaà-la kjotixoma-la xitaxá, kondraá bitsajna-la jñà xita xi Nainá kitsjaà-la xá. Jñà xita koi, tì yijo-laá tbinè-la kjo'in. ³ Jñà xitaxá mitsà koi xá títsajna-ne nga jñà kínxakón-la xita xi ndaà s'in, jñà-né xita xi ch'o tjin kjoa xi s'in. Tsà mejèn-lè nga mikii kiskón-la xitaxá, ndaà t'iin, ko jñà xitaxá ndaà síkijna-lè. ⁴ Jñà xi xitaxá tjin-la, xá ts'e Nainá nchisíkitasòn, mé-ne nga ndaà kijna-ne. Tanga tsà ch'o tjin kjoa xi tì'nì, tiskón-la xi xitaxá tjin-la, nga tji'nde-la nga tsjaà-lè kjo'in. Nga xá-la Nainá nchis'in k'e nga bindajjiin kjoa ko nga tsjá-la kjo'in jñà xita xi ch'o s'in. ⁵ K'oaá ma-ne nga mochjeén-né nga ndaà síkitasòn-lá jñà xi xitaxá títsajna, mitsà tà

koi-ne nga kjo'in tsjá-ná; koi-né nga xo k'oa's'in bèè-la takoán nga tjinè-ná nga síkitasoán. ⁶ Koif kjoa-la nga tikoa machjí ton sá, nga jñà xitaxá k'oaá s'in nchisíkitasòn-la Nainá ko kjit'aà nachrjein koatjin xá xi nchis'in.

⁷ Tichjó yije mé xi kitjen-nò. Jè xi kitjen-la ton sá, kátíchjí. Jè xi kitjen-la tsojmi xi machjítjì, kátíchjítjì. Jè xita xi mochjeén-la nga jchaxkón, kátayaxkón. Jè xita xi mochjeén-la nga ndaà kína, ndaà tikíjna. ⁸ Mè xi jmeét'ioèn yijo-nò. Tanga kitjeén-nò ts'e kjoatjòcha it'aà ts'e xita xinguioo. Nga jè xi matsjakeè xíkjin, jyeé kisíkitasòn yije Kjotixoma. ⁹ Jñà kjotixoma tsò-ne: "Kì kjoa chíngui 'nì, kì xita ník'in, kì chíjé 'nì, kì 'én ndiso nokjò, kì maxitakón-chiì xinguii." Ngats'iì kjotixoma koi, ko xi kje'eií, yaá mangásòn yije jè kjotixoma xi tsò: "Títsjachi xita xinguii koni tsà ti yijo tsiji-ne." ¹⁰ Jè xi matsjakeè xíkjin, mitsà ch'o síko xita xíkjin. Jè xi matsjakeè xíkjin, jyeé ndaà tískitasòn Kjotixoma.

¹¹ K'e nga k'oa's'in s'een yijeé kjoa koi, jcha-ná nachrjein i'ndeí mé kjoa xi tíma nga jye íchò chíba-la nga síkja-lá yijo-ná nga títsafè. Koni k'e nga sa kòkjeiín-ná, jye 'ño kjòchrañat'aà nachrjein nga kitsajnan-diaá kjoa ts'e jé-ná. ¹² Nitjen, jyeé tífhato, jyeé tímachrañá nachrjein nga s'e isén nga kitjojen i'ngod k'a Na'èn-ná. Kínachrjenguaá ngats'iì kjoa xi ma ñánda nga jñò choòn ko chjoé nga'ño-la Nainá koni s'in mochjeén ñánda iseèn choòn koni tsà kícha ts'e soldado. ¹³ K'oaá s'in iseèn kítjá koni nachrjein nga ndaà síchjá yijo-ná. Mì kì mochjeén nga taxki chíjineé tsojmi ko nga mach'iaá. Mikii mochjeén nga íchjín kjóhijitakoáá, ko mì kì ma taxkí síkoáá yijo-ná. Mikii mochjeén nga xita kíxkán-koáá ko mikii mochjeén nga kjoaxitakón kíchjà-lá xinguiáá. ¹⁴ K'oaá s'in tíchjá yijo-nò koni s'in kis'iin jè Na'èn-ná Jesucristo, kì kii nikitason-lá yijo-nò kjoa ch'o xi síjé.

14

K'e nga mikii mangásòn kjohútsjeèn-ná it'aà ts'e kjoa xi mì xo kí tji'nde-ná nga s'een

¹ Chjoétjò xita xinguioo xi mikii tjin-goò ikon mé kjoa xi tji'nde-la nga s'iin; kì chíbàya-nò jñà kjoa xi mikii mangásòn

kjohitsjeèn-nò. ² Tjín xita xi k'oas'ín mokjeiín-la nga ma chine yije tsojmi xi tjín, tikoá tjín xita xi mikii mokjeiín-la tsà ma chine yije tsojmi xi tjín. Tà jñà tsojmi xi nangui síjchá kine. ³ Jè xi kine yije tsojmi xi ma chine mikii koma kočhrjekàngui jè xi mikii ma-la kine yije tsojmi; kò jè xi mikii ma-la kine yije tsojmi, mikii koma kichjajno-la jè xi ma-la kine yije tsojmi xi tjín, nga Nainá jyeé kiskoétjò nga ki'ndí-la ma. ⁴ Ýá-né ji nga nikindii chi'nda xi mitsà tsiji? Nga chi'nda ts'e Nainá-né. Jè chi'nda jè, kindá ts'ée nei-la tsà kixi' tijná kò tsà mi kixi' tijná. Tanga kixi' kijná, nga jè Na'èn-ná tjín-la nga ñó nga kixi' síkjina.

⁵ Tjín xita xi tsò: tjín nachrjein xi isa xkón. Tikoá tjín xi tsò: Nachrjein, tà ngàsòn ngaya-né nga nachrjein nchijòn. Nga jngòò ijngòò xita, k'oaá s'ín ndaa katjngòò-la ikon koni s'ín síkítsjeèn. ⁶ Jñà xita xi faájìin jngòò nachrjein nga beèxkón, k'oaá s'ín nga jeya síkjina Na'èn-ná; k'oaá jñà xita xi tsò nga ta ngàsòn ngáya nachrjein, tikoáá k'oaá s'ín s'ín nga tikoá jeya síkjina Na'èn-ná. Jñà xita xi kine yije tsojmi, it'aà ts'e Na'èn-ná kine, nga tsjá-la kjondaà Na'èn-ná k'e nga kine; k'oaá jñà xita xi tsò nga tjín tsojmi xi mikii ma chine, tikoáá it'aà ts'ée Na'èn-ná nga mikii kine tsojmi, kò tikoáá tsjá-la kjondaà Na'èn-ná.

⁷ Jñà, k'e nga titsajnakoaán, mitsà koi xá titsajnakon-ná xi ta kjondaà tsaján. Kò k'e nga kiyá, mitsà ta kjondaà tsaján kinchát-sjiaá nga kiyá. ⁸ Tanga k'e nga titsajnakoaán, koií xá titsajnakoaán xi kjondaà ts'e Na'èn-ná. Kò nga kiyá, tikoáá koií xá kiyá-aná xi kjondaà ts'e Na'èn-ná. K'oaá ma-ne tsà titsajnakoaán kò tsà kiyá kjon-daà ts'e Na'èn-ná nga ts'e tsò-ná. ⁹ Koií kjoa-la nga k'en Cristo kò jaáya-la nga tsi-bijnakon-né, mé-ne nga jè koma-ne Nei-la jñà xita xi biyaa kò xi titsajnakon.

¹⁰ Tanga ji xi nokjoájno-la 'ndsi, ¿mé-ne koá'né-ne? Tikoáá ji xi nachrjekàngui 'ndsi, ¿mé-ne nachrjekàngui-ne? Nga ngats'ì-ná kijchò kinchanguiaá ndsòkò Cristo ñánda nga jè tñhotixoma. ¹¹ K'oaá s'ín tichja Xojon-la Nainá nga tsò:

Tsò Na'èn-ná: 'An tijnakon-ná, ngats'ìi xita kincha-xkó'nchit'aà-ná kò ngats'ìi xita skoèxkón Nainá.

¹² Ngats'iaá k'oi-lá kindá Nainá mé kjoa xi ki'né nga tsitsajnaá isò'nde.

¹³ K'oaá ma-ne nga mi tì xinguiáá kinókjoájno-lá; jñò, ta saá ndaa tikítsjeèn nga nimé xi s'een xi síkíts'ón-jìin koni s'ín mokjeiín-la xinguióo mé-ne nga mi jé skajìin ijngòò k'a-ne. ¹⁴ An ndaa tñjngòò takoán it'aà ts'e Na'èn-ná Jesús nga kixi kjoa nga tsjin tsojmi xi xkón tjín nga mikii ma chine; tanga jè xita xi k'oas'ín síkítsjeèn nga tjín tsojmi xi xkón tjín nga mikii ma chine, xkón tjín-la it'aà ts'e tsà skine. ¹⁵ Tanga tsà ta koií kjoa-la ts'e tsojmi xi chiniì, jè 'ndsi ch'o ma-la, jè kjoa xi t'ni mitsà tì kjoatjochá-ne; ki kii bi'ndi nga jè 'ndsi xi Cristo k'en ngajo-la kíts'ón-jìin-la xi tà kjoa ts'e tsojmi xi chiniì. ¹⁶ Kì k'oaá s'ín 'né mé-ne nga mi xita kichjajno-nò it'aà ts'e kjoa xi titsa'nè nga k'oas'ín mokjeiín-nò nga ndaa tjín. ¹⁷ K'e nga jè Nainá tñhotixoma-ná mitsà jè xi isa ñó chjì-la mé xi s'ioáá kò mé xi chjnéé. Jè xi ñó mochjeén nga kixi kitsajnaá, 'nchán síjchá yijo-ná, kò tsja k'oe-lá inima-ná; koi kjoa xi tsjá Inima Tsjeè-la Nainá. ¹⁸ Jè xi k'oas'ín síkítasòn kjoa koi k'e nga síxá-la Cristo, ndaa sasén-la nguixkon Nainá, tikoáá ndaa bijna nga nguixkon xita.

¹⁹ K'oaá s'ín kjitjngui-lá kjoa xi 'nchán síkjina-ná kò kjoa xi 'bi-lá nga ñó xinguiáá nga jngòò jngoaá koni s'ín mokjeiín-ná. ²⁰ Kì xá-la Nainá níkíts'ón-jìin-la xi ta kjoa ts'e tsojmi xi ma chine. Kixi' kjoa, ngats'ìi tsojmi xi tjín, tsjeè-né. Tanga jè xi ch'o tjín k'e nga ta koi kjoa-la tsojmi xi chineé bits'ón-jìin-la kjoa xi mokjeiín-la it'aà ts'e Nainá jñà xita xi k'ejí. ²¹ Isáá ndaa-ne nga mi yijo chjnéé, nga mi xán s'ioáá, nga nimé kjoa xi s'een jè xi síkíts'ón-jìin-la jè 'ndsi nga sakó-la jé. ²² Koni s'ín mokjeiín-lè it'aà ts'e kjoa koi, tà jii' tjiin takòin kò Nainá. ¿Mé ta ndaa-la jè xi mi kjo'ín bínè-la yijo-la k'e nga tñjngòò ikon nga ndaa tjín kjoa xi s'ín! ²³ Jè xi jò tjín-la k'e nga mé tsojmi xi kine, jé tñhónè-la yijo-la nga mikii tñjngòò ikon tsojmi xi kine. Tsà mikii tñjngòò takoán k'e nga mé kjoa xi s'een, jé titsahonè-la yijo-ná.

15

¹ Jñà xi jye kixi' mokjeiín-ná it'aà ts'e kjoa xi tji'nde-ná mé xi s'een, mochjeén-né nga tikoá kichikjoáko-ná jñà xita xi k'oas'ín

mokjeiín-la nga mikii tjí'nde-la mé kjoa xi s'iin. Mitsà tà jñà kjoa xi ndaà sasén-ná kìnchátsjiaá. ² Nga jngòò ìjngoaá, mochjeén-né nga k'oas'ín s'éeén jè kjoa xi sasén-la jñà xitá xinguiáá xi kjondaà ts'e, mé-ne nga kijin-isa kjohítsjeén-la jè kjoa xi mokjeiín-la. ³ Nga tikoá jè Cristo mitsà jè tshóhótsji kjoa xi sasén-la yijo-la, tà saá it'aà ts'eé tsitasòn koni s'ín tjít'aà xojon ts'e Salmo, nga tsò: "Én ch'o xi jì kiichajjino-lè, 'aán kiskaàt'aà-na." ⁴ Jñà 'én xi kitjei nga sa kjòtseé, koif xá kitjei-ne nga kokòya-ná mé-ne nga it'aà ts'e Xojon-la Nainá, tsee s'éeén takoán tikoá s'e-la kjoa'nchán inima-ná, mé-ne nga koma chíñakjoa-lá it'aà ts'e Nainá. ⁵ Nainá xi ma-la tsjá-ná kjoat-setakòn kò xi ma-la s'ínchán-jiiin inima-ná, k'oas'ín jngòò kjohítsjeén kátatsjá-nò nga jngòò ìjngòò koni tsò Cristo Jesús, ⁶ mé-ne ngats'ioò ngásòn jngòò jta jeya tikíjna Nainá, Na'èn-la Jesucristo xi otixoma-ná.

⁷ Koif kjoa-la k'oas'ín choétjò xinguiòo nga jngòò ìjngòò koni s'ín kiskoétjò-nò Cristo mé-ne nga jeya kíjna-ne Nainá. ⁸ K'oaá xán-nò, jè Cristo Jesús, koif xá j'ii-ne nga j'ii síxájiin-la xitá judío xi tjít'aà chíba-la kjoa ts'e circuncisión mé-ne nga tsakó-ne kjoakixi-la Nainá tikoá sikitasòn koni s'ín jye kitsjaá-la tso'ba Nainá jñà xitá jchínga kjiiin-la. ⁹ Tikoá koif xá j'ii-ne mé-ne nga jñà xi mitsà xitá judío jeya siikíjna Nainá it'aà ts'e kjohimatakòn xi tjín-la Nainá koni s'ín tichja Xojon-la Nainá, nga tsò:

Koif kjoa-la nga jeya siikíjna-lè jiiin-la xitá naxandá xi mitsà xitá judío.

It'aà tsiji sé-lè sò xi ndaà tsò.

¹⁰ Jngòò k'a tjít'aà xojon ñanda nga tsò:

Jñò xi mitsà xitá judío 'mì-nò, tsjaá t'è-lá takòn kò xitá naxandá-la Nainá.

¹¹ Jngòò k'a tjít'aà xojon ñanda tsò:

Jñò ngats'ioò xi mitsà xitá judío 'mì-nò, jeya tikíjna Na'èn-ná, ngats'ioò xi naxandá 'mì-nò jeya tinachrjee Nainá.

¹² Jngòò k'a tjít'aà xojon ts'e Isaías ñanda tsò:

Jè tje-la Isái kitjot'aà jngòò-ne jts'én-la xi kotixoma-la jñà xi mitsà xitá judío, kò jè jts'én jè koòt'aà ikon nga skóña-kjoa-la.

¹³ Nainá xi tsjá nga chíñakjoáá, kátatsjá yije-nò kjotsja kò kjoa'nchán nga mokjeiín-nò it'aà ts'e, mé-ne nga isa ndaà chíñakjoá isaa xi kò nga'ñó-la Inima Tsjeè-la Nainá.

Pablo chí'nda-la Jesucristo

¹⁴ Tanga ndí 'ndsè, 'an tìjngòò takoán xi it'aà tsajòn xi tìjñò-nò tjín-nò kjondaà tikoá machiya-nò nga koma tìjñò síkixiya-là xitá xinguiòo nga ìjngòò jngòò. ¹⁵ Ndí 'ndsè, 'nó tibeè-la takoán nga tikjii-nò xojon jè; tichjà kixi-nò, mé-ne nga mikii jchàajiin-nò koni tsò xojon jè. Koif k'oas'ín tsikítsjeén-nò nga 'an kitjóé-na kjotjò-la Nainá k'e nga kitsjaá-na xá, ¹⁶ mé-ne nga 'an koma-na chí'nda-la Jesucristo it'aà ts'e xi mitsà xitá judío. Sixákoá 'én ndaà-la Nainá, mé-ne jñà xi mitsà xitá judío ndaà sasén takòn-nè Nainá koni jngòò kjotjò xi 'nó sasén-la Nainá nga it'aà ts'e Inima Tsjeè-la Nainá jyeé kjòtsjeé.

¹⁷ 'An tjín-na mé kjoa-ne nga matsja-na it'aà ts'e Cristo ts'e xá xi tis'iaàn. ¹⁸ Nì mé kjoa tjín xi ma'ñót'aà takoán nga ma chjà, ta jè kjoa ts'e Cristo nga 'an síkjeén-na nga síxákoá jñà xi mitsà xitá judío mé-ne nga koma sikítasòn-la Nainá. K'oaá s'ín kis'iaàn it'aà ts'e 'én xi kichjà kò it'aà ts'e xá xi kis'iaàn, ¹⁹ kò it'aà ts'e kjoxkòn xi okó kjoajeya-la Nainá kò it'aà ts'e nga'ñó-la Inima Tsjeè-la Nainá. Jyeé ndaà kisingá-soàn 'én ndaà-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo, tsibìts'iaako-na ján Jerusalén kóhokji nga jngòò itjandil-la skanda ján Ilirico. ²⁰ K'oaá s'ín tsibìnè-la yijo-na nga kichjaya 'én ndaà-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo ya i'nde ñanda kj'eé yá bénojmiya it'aà ts'e Cristo, mé-ne nga mì 'an kokòya ndaà-la xitá xi kj'eif xi jye tsakóya itjòn-la it'aà ts'e Cristo. ²¹ Koni s'ín tjít'aà Xojon-la Nainá nga tsò: Skoe-né jñà xitá xi mì yá tsibénojmi-la it'aà ts'e; kochiyá-la jñà xitá xi kj'eé mé 'én 'nchré xi it'aà ts'e.

Kós'ín tsikítsjeén Pablo nga mejèn-la kjoí Roma

²² Kò kjin k'a mejèn-na fikòn-nò tanga jñà xá xi 'an tis'iaàn i i'nde jé mikii tjò'nde-na nga ma fia. ²³ Tanga i'ndeí nga jye jyehet'aà xá-na ijndé, kò tikoá kò kjin nó tjín-la nga mejèn fikòn-nò, ²⁴ k'oaá s'ín tsikítsjeén, k'e nga kjíán ján España, k'eé kichjájto-nò

mé-ne nga skoexkon-nò. K'e nga jye chibá jngòò tjoà koma kinchako-ná nga koma kjián nánda nga tífia. ²⁵ Tanga l'ndeí ján Jerusalén tífia, nga tífiko jngòò-la nga'nó jñà xita-la Cristo xi ya títajna. ²⁶ Nga jñà xita naxandá-la Nainá xi títajna Macedonia kò Acaya kjòtsja ts'e-né nga tsibíxkó chiba ton koni jngòò nga'nó xi kjòtjò ts'e xita ima naxandá-la Cristo xi títajna ján Jerusalén. ²⁷ Ngui kjòtsja ts'e-né koni s'in kis'iin jñà xita koi. Nga tjen-t'in-la kjondáa. Tsà jñà xita xi mitsà xita judío k'oaá s'in kisakò-la kjondaà ya ijiin inima-la it'aà ts'e xi ngui xita judío, tikoáá tjinè-la jñà xi mitsà xita judío nga kinchako nga tsjá-la tsojmì xi mochjeén-la. ²⁸ K'e nga jye kjoehet'aà kjoa koi nga jye singatsja jè ton xi kjòxkò, ikjoàn skotsejèn jngòò tjò-nò, k'ée kjián ján España. ²⁹ Be-ná nga 'nó ndaa sìchikon-t'in-ná Cristo k'e nga kijchokon-nò.

³⁰ Tanga jñò ndí 'ndsè, bìtsi'bà-nò it'aà ts'e Na'èn-ná Jesucristo kò it'aà ts'e kjoatjòcha xi tsjá-ná Inima Tsjeè-la Nainá, tìnokjoat'aà-là Nainá xi it'aà ts'an, ³¹ mé-ne nga kosìko-na Nainá it'aà ts'e xita xi mikii mokjeiín-la xi títajna ján Judea, kò mé-ne nga jè ton xi tífiko-la xita-la Cristo xi títajna jan Jerusalén ndaa kátasasén-la, ³² mé-ne nga, tsà k'oas'in mejèn-la Nainá, nga kò kjòtsja-na kijchokon-nò, tikoá koma ndaa sìlkjáya chiba nachrjein-kò-nò. ³³ Jè Nainá xi tsjá-ná kjoa'nchán kàtijnako-nò ngats'ioò. K'oas'in kàtama.

16

Kós'in kisihixat'aà Pablo ngats'ii xita naxandá-la Nainá xi títajna Roma

¹ It'aà tsajòn singatsja-nò jè tichjaá Febe, jè xi síchját'aà naxandá-la Cristo xi ya tífna Cencrea; ² ndaa choéjtjò xita jè nga xinguiáá ma nga tikoáá mokjeiín-la it'aà ts'e Na'èn-ná nga k'oaá s'in ok'in-la xi xita-la Cristo. Tìchját'aà-là nita mé xi kochjeén-la nga 'nó kjin xita tsasiko, tikoá an kisichját'aà-na.

³ Tixat'eì jè Priscila kò Aquila, jñà xita xi taña nixákjòò-jen it'aà ts'e Cristo Jesús. ⁴ Jñà xita koi kjomeé kinik'en xi kjoa ts'an. Mitsà tà 'an xi tsjaà-la kjondaà tikoá tsjá-la kjondaà ngats'ii xita naxandá-la Cristo xi mitsà xita judío. ⁵ Tikoá tixat'eì jñà xita

naxandá-la Cristo xi maxkóya ya ni'ya-la Priscila kò Aquila. Tixat'eì jè Epeneto xi 'nó matsjake nga jè kòkjeiín itjòn-la it'aà ts'e Cristo ya l'nde Acaya. ⁶ Tixat'eì jè María, chjoón xi 'nó ndaa kisixá it'aà tsajòn. ⁷ Tixat'eì jè Andrónico kò Junias, xi xinguiáá ma nga taña tsitsajna'ya-jen ndayá. Jñà xita xi tsibíxáya-la Cristo 'nó matsjakeè xita koi. Kò isa itjòn kijtseèkxon 'én-la Cristo koni 'an.

⁸ Tixat'eì jè Amplias, jè xita xi 'an 'nó matsjake it'aà ts'e Na'èn-ná. ⁹ Tixat'eì jè Urbano xi taña síxáko-na it'aà ts'e Cristo Jesús kò jè Estaquis xi 'an 'nó matsjake. ¹⁰ Tixat'eì jè Apeles xi ndaa kixi mokjeiín-la it'aà ts'e Cristo. Tixat'eì jñà xita xikjín xi ya títajna ni'ya-la jè Aristóbulo. ¹¹ Tixat'eì jè Herodión xi xinguiáá ma. Tixat'eì jñà xita xikjín xi ya títajna ni'ya-la Narciso xi Na'èn-ná títajnakò. ¹² Tixat'eì jè Trifena kò Trifosa jñà íchjin xi 'nó síxá-la Na'èn-ná, kò tichjaá Pérsida xi 'nó matsjachaá nga tikoá ndaa síxá-la Nainá. ¹³ Tixat'eì jè Rufo xi xó jaajin-ne Nainá. Kò nea-la xi 'an k'oa tjs'in beetàkoàn koni tsà nea-na. ¹⁴ Tixat'eì jè Asíncrito, jè Flegonte, jè Hermas, jè Patrobas, jè Hermes kò xita 'ndseé xi ya títajnakò. ¹⁵ Tixat'eì jè Filólogo, jè Julia, jè Nereo kò ndichja, kò Olimpas, ngats'ii xita xi mokjeiín-la it'aà ts'e Cristo xi ya títajnakò.

¹⁶ Jñò nga jngòò ljngòò, k'e nga sixat'aà xinguiqo, ngui koo inima-nò tixat'aà xinguiqo nga kò okixi-nò. Ngats'ii xita naxandá-la Cristo xi i títajna síhixat'aà-nò.

¹⁷ Ndí 'ndsè k'oaá s'in bìtsi'bà-nò nga chítsejèn-là jñà xita xi síjòya kò xi sík-its'ón-jin koni s'in mokjeiín-nò, jñà xi kondra f'i-la kjohitsjeèn koni s'in kichita'ya jñò. Tinchat'aaxin-là jñà xita koi. ¹⁸ Jñà xita koi, mitsà Na'èn-ná Jesucristo síxá-la, tà yijo-láá síxátjì. 'Én sin 'én ndaa chja nga konachan-la xita xi mikii ndaa machiya-la. ¹⁹ 'An, matsjaá-na it'aà tsajòn nga jye ndaa na'ya-nò nga ndaa níkitasòn. Tanga 'an mejèn-na nga xita chjinee kàtama it'aà ts'e kjoa xi ndaa tjin. Kò jñà kjoa xi ch'o tjin, kj'eè kii na'ya-nò. ²⁰ Jè Nainá xi tsjá-ná kjoa'nchán, tà chibaá chija-la nga ya sìlkjínngui ndsokòò jè xita neif mé-ne nga koma kinchané. Kjondaà-la Na'èn-ná Jesucristo kàtijnako-nò.

²¹ Tísíhixat'aà-nò jè Timoteo xi taña nixákjoò-jen, kò Lucio, kò Jasón kò Sosípater jñà xi xita xinguiqa ma.

²² 'An xi Tercio mì-na, xi tikjiì-nò xojon jè, it'aà ts'e Na'èn-ná, síhixat'aà-nò.

²³ Tjkoá tísíhixat'aà-nò Gayo; 'an íf tijnáa j ni'ya-la nga tjkoá íf bixoña ngats'iì xita naxandá-la Cristo. Tísíhixat'aà-nò Erasto xita xi bíjtò ton ts'e ni'ya osen; tjkoáá síhixat'aà-nò jè 'ndseé xi 'mì Cuarto.

²⁴ Ngats'ioò, jè kàtijnako-nò kjondaà-la Jesucristo xi otíxoma-ná.

'Én xi fehet'aà-ne

²⁵ Jeya kàtijná jè Nainá xi tijnako-nò. Jè xi komà tsjá-nò nga'ño tjkoá komà kixi síkítsajna-nò koni tsò 'én ndaà-la Nainá xi 'an okoòya-nò kò jñà 'én xi nokjoàya-jijn-nò it'aà ts'e Na'èn-ná Jesucristo. Nga jyeé tí'ya-la kjoá xi tíj'ma-la Nainá skanda sa kjòtseé; ²⁶ tanga i'ndeí jye ki'ya-la koni s'ín tichja Xojon-la Nainá xi kiskii jñà xita xi kiichja ngajo-la Nainá kjòtseé. K'oaá s'ín tichja kjotíxoma-la Nainá xi tijná nita mé nachrjein-nè. Jè kjoá'ma-la Nainá, jye kis'enojmí yije-la ngats'iì xita naxandá xi tjin nga tjtisa isò'nde mé-ne nga kátasíki-tasòn-ne koni s'ín mokjeiín-la.

²⁷ Jè Nainá xi tajngòò ma-ne, xi tjin-la kjoachjine, kátas'e-la kjoá jeya it'aà ts'e Jesucristo nita mé nachrjein-ne. K'oas'ín kátama.

Xojoŋ carta-la San Pabło xi kiskü ìtjòn-la xita naxandá-la Cristo xi títsajna Corinto

Kó tsò Pabło nga síhixat'aà jñà xita naxandá-la Cristo xi títsajna Corinto

¹ 'An xi 'mì-na Pabło, xi xó k'oas'ín kinokjoà-na nga 'an tsibixáya-na Cristo Jesús, nga k'oas'ín kjòmejëñ-la Nainá. Tít-sanihixat'aà-nòjèn kò Sòstenes xi 'ndseeé chibá it'aà ts'e Cristo. ² Tikjii-nò xojoŋ carta jè, jñò xi naxandá-la Cristo maà xi títsajnaà ján Corinto, xi jye kisitsjëè-nò Nainá nga ya títsakjoòkòo Cristo Jesús nga xó k'oas'ín jaàjiin-nò Nainá mé-ne nga xita tsjëè-la komaà kò ngats'ì xita xi xkì xi ján chjat'aà-la nga jeya síkíjna jè Na'èn-ná Jesucristo xi otíxoma-ná, tikoá jè otíxoma-la xita koi. Xi Na'èn-ná 'mì-lá, tikoá Na'èn-ná tsò-la jñà xita koi. ³ Nainá xi Na'èn-ná, kò jè Jesucristo xi otíxoma-ná kàtatsjá-nò kjondaà kò kjoa'nchán ya ijiiñ inima-nò.

'Én xi kiichja Pabło nga tsjá-la kjondaà Nainá

⁴ Kjit'aà nachrjein tsjaà-la kjondaà Nainá xi it'aà tsajòn koi kjoa-la jñà kjondaà xi kitsjaà-nò Nainá nga ndaà kisichikon-t'in-nò it'aà ts'e Cristo Jesús. ⁵ Nga yaá it'aà ts'e Cristo, Nainá kisichikon-t'in yije kjohitsjëèn-la inima-nò, kós'ín nokjoà, kò kós'ín machiya-nò 'én-la Nainá. ⁶ Nga k'oaá s'ín 'ya-la, nga jè 'én ndaà-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo kjòkixiyáá ijiiñ inima-nò. ⁷ Nímé kjotjò-la Nainá chjat'aà-nò k'e nga tákó tít-sachiñá-là nga kjoí ìjngòò k'a Jesucristo xi otíxoma-ná. ⁸ Nainá tsjá-nò nga'ño skanda k'e nga kjoehet'aà nachrjein, mé-ne nga nímé jé sàkòt'aà-nò k'e nga kitjojen ìjngòò k'a Jesucristo xi otíxoma-ná. ⁹ Nainá xita kixi-né, síkitasòn-né koni s'ín tsjá 'én-la. Xó k'oaá s'ín kiichja-nò nga ya chraña kit-sajnakjoòkòo Jesucristo xi ki'ndí-la tsò-la nga jè otíxoma-ná.

Mé-ne kjòjòya-ne naxandá-la Cristo ján Corinto

¹⁰ Ndí 'ndseé kò tichjaá, it'aà ts'e okixi xi kitsjaà-na Jesucristo xi otíxoma-ná,

tíbítsi'bà-nò ngats'ioò, ngàsòn ngáya títsajnakoo xinguioo, mé-ne nga mì kojòya-ne kjohitsjëèn-nò. Tajngòò kjohitsjëèn tikjëén, ngàsòn jchósòn-là nita mé kjoa-ne. ¹¹ Koií koxan-nò ndí 'ndseé, nga jñà xita ni'ya-la Cloé, tsibénojmi-na nga kjoasii tjín-nò. ¹² Koií k'oas'ín tíxan-nò, tjín i'nga xita xinguiaá xi tsò: "An, jé Pabło fit'aà-la." Tjín xi tsò: "An, jé Apolos fit'aà-la." Tjín xi tsò: "An, jé Cefas [xi tikoá Pedro 'mì] fit'aà-la." Tjín xi tsò: "An, jé Cristo fit'aà-la." ¹³ Mé-ne obixón-nò? ¹⁴ ¿A kjin ya ma-ne Cristo? ¡Majin! ¿A jé Pabło xi kisit'aà krò it'aà tsajòn? ¡Majin! ¿A it'aà ts'eé Pabło komà bautizar? ¡Majin! ¹⁵ Ndaà chjí-la Nainá, 'an, mìtsà yá xita kis'iaàn bautizar ya naxandá tsajòn, ta jé Crispo kò Gayo, ¹⁶ mé-ne nga mì yá xita kítso-ne: "It'aà ts'eé Pabło komà bautizar." ¹⁷ Saá tíbítsjëèn-na nga tikoá kis'iaàn bautizar Estéfanos kò xita xikjín, tanga mikii bítsjëèn-na tsà kis'iaàn bautizar xi k'eií xita. ¹⁸ Jé Cristo mìtsà koi xá kisikasén-na nga xita s'iaàn bautizar; koií xá kisikasén-na nga 'an kichjaya 'én ndaà-la Nainá. K'e nga chjaya, mìtsà 'én-la xita chjine síkjëén; majin-na nga chija nga'ño-la krò-la Cristo.

Jé Cristo, nga'ño-la Nainá-né kò kjoachjine-la Nainá-né

¹⁸ Jñà 'én xi tínokjoáya it'aà ts'e Cristo nga k'én-t'aà krò, ta kjoa ská ma-la jñà xita xi ya tjemaya ndiyá-la i'nde kjo'in. Tanga jñà xi jye títsabitjokajñaá kjo'in, k'oaá s'ín mokjeiín-ná nga jè 'én-la Cristo nga'ño-la Nainá-né. ¹⁹ K'oaá s'ín tichja Xojoŋ-la Nainá nga tsò:

Jñà xita xi 'ño tjín-la kjoa chjine, 'aán kokoò-la nga nímé chjí-la kjoachjine-la.

'Aán kochrjeengua kjohitsjëèn-la jñà xita xi 'ño machiya-la.

²⁰ Jñà xita xi 'ño tjín-la kjoachjine, kò xi 'ño chjine xojoŋ kò xi joóya-ne kjoa xi tjín isò'nde, i'ndeí, ¿ñánda títsajnakò kjoachjine-la? Jé Nainá, kisiskáya-la kjoachjine xi tjín-la xita isò'nde. ²¹ Nainá 'ño xita chjine, mikii kitsjaà'nde-la xita nga it'aà ts'e kjoachjine-la isò'nde kijtseèkxon. Nainá k'oaá s'ín sasén-la nga ochrjekajjin kjo'in jñà xi mokjeiín-la it'aà ts'e 'én ndaà-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo, 'én xi tsò-la xita koi, kjoa ská-né.

²² Jñà xita judío [mikii mokjeiín-la] nga jé xi mejèn-la nga skoe kjojkón xi 'nó jeya tjin, ko jñà xi mitsà xita judío [tikoaá mikii mokjeiín-la] nga koií ótsji xi 'nó kjoa chjine. ²³ Tanga ngajen k'oaá s'ín nokoàya-jen nga krò k'en-t'aà Cristo [xita xi xó kisikasén-ne Nainá]. Jñà xita judío mikii mokjeiín-la kjoa xi komàt'in Cristo, ko jñà xi mi xita judío, kjoa ská ma-la. ²⁴ Tanga jñà xita xi xó jaàjiin-ne Nainá, xi xita judío ko xi mitsà xita judío, k'oaá s'ín mokjeiín-la nga jé Cristo nga 'nó-la Nainá-né ko kjoa chjine-la Nainá-né. ²⁵ Kjoa-la Nainá xi ta kjoa ská tsò-la xita isò'nde, kjoa chjine-la Nainá-né. Išaá tse kjoachjine tjin-la mi k'oaá-ne koni kjoachjine xi tjin-la xita isò'nde. Ko jé kjoa-la Nainá xi ta kjoa indaa tsò-la xita isò'nde, nga 'nó-la Nainá-né. Išaá tse nga 'nó tjin-la mi k'oa-ne koni nga 'nó xi tjin-la xita isò'nde.

²⁶ Jñò ndí 'ndsè ko ndí tichjaá, tikítsjeèn k'e nga sa jaàjiin-nò Nainá, chibaá ma-nò xi xita chjine tsò-nò xita isò'nde, ko chibaá ma-nò xi xita itjòn titsajnaá, tikoa chibaá ma-nò xi ya ni'ya-la xita sko-la kits'ion. ²⁷ Tanga Nainá jaàjiin jñà xita xi tsò-la xita isò'nde nga chiba kjohtsjeèn tjin-la mé-ne kosobà-la jñà xita chjine. Tikoa jaàjiin Nainá xi tsò-la xita isò'nde nga nimé chji-la mé-ne kosobà-la jñà xita xi xita itjòn tít-sajna. ²⁸ Nainá jaàjiin xita ima ko xita xi bitjongui xi tsò-la xita isò'nde nga nimé chji-la, mé-ne kitjongui-ne jñà xita xi tsò nga jñà titsajna itjòn, ²⁹ mé-ne nijngòò xita xi 'nga sikkjina-ne yijo-la nga nguixkon Nainá. ³⁰ Tanga tije-ne Nainá kisikítsaj-nako-ná Cristo Jesús. K'oaá tis'in kis'in nga it'aà ts'e Cristo sakó-ná jé kjoachjine, nga jé Cristo, xita kixi s'ín-ná, xita tsjeè s'ín-ná ko sikítsajnandeji-ná kjoa ts'e jé-ná. ³¹ Koni s'ín tichja Xojon-la Nainá nga tsò: "Jé xi jeya sikkjina yijo-la, ta saá Nainá jeya kátasikkjina."

2

¹ Ndí 'ndsè ko tichjaá, k'e nga kiikon-nò nga tsibenojmí-nò 'én-la Nainá, mitsà koi 'én kichjà-nò xi maxkón-la xita k'e nga 'nchré ko xi tsò-la nga 'én-la xita chjine. ² K'e nga tsohotijnako-nò, k'oaá s'ín kiskoòsòn-la; mitsà mé kjoa xi kj'eif kisikítsjeèn; ngui tà 'én-la Jesucristo

tsibenojmí-nò, nga jè-né xi krò k'en-t'aà. ³ K'e nga ijchò kènojmí-nò 'én-la Nainá, indaakjoá ijchoa. Titsakjoòn-ná skanda tihotsé-ná. ⁴ K'e nga kichjàyajiin-nò mitsà 'én-la xita chjine kisikjeèn mé-ne nga kòkjeiín-nò. Ta saá jé Inima Tsjeè-la Nainá tsakó nga 'nó-la nga kòkjeiín-nò. ⁵ Mé-ne jé kjoa xi mokjeiín-nò it'aà ts'e Cristo, mitsà ya nchrobá-ne kjoa chjine-la xita, yaá nchrobá-ne nga 'nó-la Nainá.

Xi ngui kjoa chjine, it'aà ts'éé Nainá nchrobá-ne

⁶ Kixif kjoa 'én chjineé nokoàya-lajen jñà xita xi jye tímajchínga nga mokjeiín-la it'aà ts'e Cristo. Tanga mitsà kjoa chjine ts'e isò'nde nokoàya-jen, ni mitsà ts'e xita itjòn xi tjin isò'nde xi jye tichija nga 'nó-la. ⁷ 'En xi nokoàya-jen, kjoa chjine ts'e Nainá-né, jé kjoachjine xi tji'ma-la xi k'oas'in kiskoòsòn-la skanda tisa kjòtseé nga jñà jeya kitsajnaá. ⁸ Nijngòò xita itjòn xi tjin isò'nde kjòchija-la it'aà ts'e kjoa chjine koi. Tsà kjòchija-la, mi-là kii k'oas'in krò kisik'en-t'aà Na'èn-ná Jesucristo xi tjin-la kjoa jeya. ⁹ Xojon-la Nainá, k'oaá s'ín tichja nga tsò:

Jñà xita xi matsjakeè Nainá, jé tjúndaà-la kjoa xi ni saá jngòò xita xi xkon beè-ne, xi líká-la 'nchré-ne xi ko inima-la machiya-la.

¹⁰ Nainá, it'aà ts'e Inima Tsjeè-la tsakó-najen kjoa koi. Nga jé Inima Tsjeè-la Nainá ótsjiya yije-né skanda jñà kjoa xi mikii ndaa fiya-ná it'aà ts'e Nainá.

¹¹ ¿Yá xita-ne xi machiya-la kó tsò kjohtsjeèn xi tjiin inima-la xita xi kj'eif? Tà jé tjiin inima-la kó tsò kjohtsjeèn-la. K'oaá tis'in tjin kjoa ts'e Nainá, nijngòò xita tjiin-la kó tsò kjohtsjeèn-la Nainá; ta jé Inima Tsjeè-la tjiin-la. ¹² Ngajen, mitsà jé inima-la xita isò'nde kitjoé-najen. Jé Inima Tsjeè-la Nainá kitjoé-najen, mé-ne nga jcha-najen kjoa xi Nainá kitsjaá kjòtjò-ná. ¹³ 'En koi, k'oaá s'ín nokoàya-jen koni s'ín okóya-najen Inima Tsjeè-la Nainá. Mitsà kjohtsjeèn ts'e xita isò'nde. 'En Tsjeè-la Nainá bènójmí-jen xi kjoa ts'e Inima Tsjeè-la.

¹⁴ Jé xi mitsà xita-la Cristo, mikii machiya-la 'én xi ts'e Inima Tsjeè-la Nainá. Tà kjoa ská ma-la. Mikii fahas'en-jiin-la,

nga mochjeén-né nga it'aà ts'e Inima Tsjeè-la Nainá kinchátsjiyaá. ¹⁵Tanga jè xita xi Inima Tsjeè-la Nainá tijnajijn inima-la, maá-la ótsjiya yije nita mé kjoa-ne. Tanga it'aà ts'e xita jè, mì yá xita xi koma-la kohótsjiya kjohitsjeèn-la. ¹⁶K'oaá s'in tichja Xojon-la Nainá nga tsò: “¿Yá-né xi beè kjohitsjeèn-la Nainá? ¿Yá-né xi koma kokóya-la?” Tanga jná tjin-ná kjohitsjeèn xi ts'e Cristo.

3

Jná xita xi síxá it'aà ts'e Nainá ján Corinto

¹Jñò ndí 'ndsè kò tichjaá, mikii komá kòs'in kichjako-nò koni xita xi ndaà tjiin inima-la Inima Tsjeè-la Nainá. Ta k'oaá s'in kichjako-nò koni tsà taxki xita isò'nde xi tà kjoa ts'e yijo-la ótsji, koni tsà tákó ndí ixti xó xi it'aà ts'e Cristo. ²Mitsà 'in tjin 'én xi tsakoóya-nò; k'oas'in ngaya-la koni ndí ixti xó xi sa nchihoki, tà tsjin 'biì, mitsà tsojmi tájaà kine. Jñò, k'j'èè kii ndaà fahas'en-jijn-nò 'én-la Nainá, k'oaá ngaya-la koni tsojmi tájaà xi k'j'èè kii ma chine skanda nachrjein i'nde. ³Tákó k'oaá s'in 'nè koni s'in xita xi kjoa ts'e yijo-la ótsji. Machinicha-nò xinguo, chitiya-nò nita mé kjoa-ne. Kjoa koi, kjoa ts'e xita isò'nde-né. ⁴K'e nga bixón: “An, xita ts'e Pablo-ná”, kò jè xi ijngodò tsò: “An, xita ts'e Apolos-ná”, jñò, k'oaá s'in nokjoa koni chja xi taxki xita isò'nde.

⁵An xi Pablo 'mi-na, kò Apolos, tà xita chi'nda-nájen xi nixá-lajen Nainá. It'aà tsajeén kòkjein-nò 'én-la Nainá, nga ijngodò ijngodò-jen ki'nè-jen xá xi Na'è-ná kisingatsja-najen. ⁶Aán tsakoóya-nò 'én-la Nainá, k'oaá ngaya-la koni jngodò xita xi bitje xojmá, jè Apolos kiskinindá-la, tanga jè Nainá tísjchá. ⁷Mitsà jè xita xi bitje tsojmi, ní mitsà jè xi kinindá-la xi chji-la, tà jngodò jè Nainá xi síjchá tsojmi xi sitje xi 'nò chji-la. ⁸Jè xi bitje kò xi kinindá-la, ta jngodò xá tjin-ne xi s'in. Tanga jè Nainá tsjá-la chji-la koni tjin xá xi kis'iin nga jngodò ijngodò. ⁹Ngajen, yaá taña nixákjodò-jen xá-la Nainá. Koa jñò-nò i'nde ñanda sitje 'én-la Nainá. Tikoáa jñò-nò ni'ya-la Nainá xi ngajen bíndaà-jen. ¹⁰Koni s'in tjin kjon-daà-la Nainá xi kitjoé-na, 'an-ná xi chjine chrjó ítjòn, xi tsibijná tàts'en chrjó-la ni'ya. K'j'eíi xitaá bíndaàson ni'ya. Tanga jñà

xi bíndaàson, ndaà kàtasikinda nga jngodò ijngodò kós'in kinndaà. ¹¹Mi tí yá xi koma-la kijjna ijngodò-isa tàts'en chrjó ni'ya koni jè xi jye tjna, nga jè Jesucristo tjna koni tàts'en chrjó ni'ya. ¹²Tàts'en chrjó ni'ya, komaá sindaàson-ne kicha oro, plata, ndajo chji xi 'nò ndaà kjoàn, nas'in yá, nas'in xka paja, o xka ndiji. ¹³Tanga jñà xá xi s'in nga jngodò ijngodò xita, k'eé jcha-la jè nachrjein k'e nga sindaàjijn-la xita. Nachrjein jè, ni'in kjoiko, koa jè ni'in skót'aà nga jngodò ijngodò skaya xá xi komá. ¹⁴Tsà jngodò xá kichikjoako-la ni'in xi skót'aà, tjoé-la chji-la jè xita xi kinndaàson. ¹⁵Tanga tsà jè xá xi kisindaàson, tsà kiti, chijaá chji-la. Tanga jè xita kitjokajijn kjo'in koni jngodò xita xi bitjokajijn ni'in.

¹⁶Jñò, ¿a mitsà tjiin-nò nga ni'ya ingo tsjeè-la Nainá 'mì-nò? Nga jè Inima Tsjeè-la Nainá tijnajijn-nò. ¹⁷Tsà yá xita xi mejèn-la síkits'ón-jijn-la ni'ya tsjeè-la Nainá, Nainá tikoáa síkits'ón-jijn-la jè xita xi k'oas'in s'iin. Nga jè ni'ya-la Nainá, tsjeè-né. Koa jñò-nò xi ni'ya tsjeè-la Nainá 'mì-nò.

¹⁸Ki yijo-nò chonachan-là, tsà yá xi k'oas'in síkitsjeèn nga 'nò tjin-la kjohitsjeèn xi ts'e kjoa chjine-la isò'nde, ta saá kòs'in kàtas'in koni tsà tsjin-la kjohitsjeèn, mé-ne nga ngui xita chjine koma-ne. ¹⁹Jè kjoa chjine-la xita isò'nde, it'aà ts'e Nainá, kjoa ská tsò-la. Xojon-la Nainá, k'oaá s'in tichja nga tsò: “Nainá, k'oaá s'in s'in nga jñà xita chjine, tijnà-ne kjoa maña-la kix-ojijn-ne.” ²⁰Jè Xojon-la Nainá, ijngodò k'a tjit'aà ñanda tsò: “Nainá, beè-né nga nimé chji-la kjohitsjeèn-la xita xi chjine tsò-la yijo-la.” ²¹K'oaá ma-ne, jñò, kì nijngodò xita xi 'nga nikijna. Nga ngats'i xi tjin, kjondaà tsajòn yije-nò. ²²Tsà jè Pablo, tsà jè Apolos, tsà jè Cefas [xi tikoá Pedro 'mi], tsà jè isò'nde, tsà jè kjoabinachon, tsà jè kjoa biyaa, tsà jè nachrjein i'nde, tsà jè nachrjein xi sa nchrobá, kjondaà tsajòn yije-nò. ²³Jñò, ts'e Cristo-nò, koa jè Cristo ts'eé Nainá.

4

Xá-la xita xi tsibixáya-la Jesús

¹K'oaá s'in jchatakòn-nájen koni xita chi'nda xi síxá-la Cristo, nga ngajen kjon-gatsja-jen nga kokóya-jen kjoa tji'ma-la Nainá. ²Jngodò xita xi xá mangatsja,

mochjeén-né nga kàta'ya-là nga kixi síkitasòn xá-là. ³ 'An, mìkii síkájnoa xi it'aà tsajòn kó tsò kjohitsjeèn-nò, a ndaà tsikitasoàn, a xi ch'oó tsikitasoàn xá xi 'an kjòngatsja, kò kó s'ín síkítsjeèn jñà xitaxá xi bíndaajìin-là xita isò'nde. Skanda 'an, mì tì kii xan-na tsà ndaà tjin kò tsà ch'oó tjin xá xi tis'iaàn. ⁴ 'An, nas'ín k'oas'ín síkítsjeèn nga tsjin-na jé, tanga mitsà tsò-ne kjoa nga ngui xita kixi-ná. Nga jè Na'èn-ná xi bíndaajìin-na. ⁵ K'oáa ma-ne kì tà chjà jé binè-là xinguiqo nga ti kj'eè bijchó nachrjein. Chína-kjoa k'e nga kjoif Na'èn-ná xi s'fhiseèn nga jcha-là kjoa xi tji'ma nãnda nga jñò choòn. Koa s'ikatsejèn kò tsò kjohitsjeèn xi tji'jìin inima-là xita. Ikoàn Nainá jeya s'ikjina koni s'ín nga ok'in-là nga jngòò l'jngòò xita.

⁶ Ndi 'ndsè kò tichjaá, koi 'én tichjàkò-nò kjoa xi mangásòn it'aà ts'an kò it'aà ts'e Apolos xi kjondaà tsajòn mé-ne nga mikii síkatonè-là koni tsò 'én-là Nainá. Kì k'oáa s'ín níkítsjeèn nga jngòò chi'nda-là Nainá isà ndaà nachrjenguiòò koni chi'nda xi i'nga. ⁷ Jñò, ¿mé-ne koa bixón-nò nga isà 'nó chíj-nò koni xita xi i'nga? ¿Mé kjondaà xi tjin-nò xi mitsà Nainá kitsjaà-nò? Tsà jye kitjoé-nò ngats'iì kjondaà, ¿mé-ne nga 'nga ma-ne takòn koni tsà ta nga'nó tsajòn kisakò-nò?

⁸ Jñò, k'oáa s'ín machiya-nò koni tsà jyeé ma yije-nò, koni tsà 'nó xita nchiná it'aà ts'e Nainá. K'oáa s'ín níkítsjeèn koni tsà xitaxá ítjòn titsajnaà kò ngajen mitsà xitaxá titsajna-jen. Ndaà-là tjin tsà kixi kjoa nga otixoma, mé-ne ngajen koma kotixomako-nòjen. ⁹ 'An, k'oáa s'ín síkítsjeèn, ngajen xi it'aà ts'e Cristo kisixaya-najen, Nainá k'oáa s'ín kiskoodsòn-là nga ngajen-nájen xi fehet'aà-ne, xi tjinè-najen nga kiyá-jen nga nguixkòn isò'nde, nga nguixkòn xita kò àkjale. Jñà xita, tà nchikotsejèn-najen nga tsja ma-lé mé kjo'in xi timat'in-jen. ¹⁰ Ngajen, xi kjoa ts'e Cristo, xita ská 'yatakòn-najen; tanga jñò, it'aà ts'e Cristo, k'oáa s'ín 'ya-nò nga 'nó tjin-nò kjoachjine. Ngajen, k'oáa s'ín 'yatakòn-najen nga xita indaàkjoa-nájen; tanga jñò, xita tájaà-nò. Ngajen, mì yá xita beèxkón-najen; jñò, beèxkón-nò xita. ¹¹ Skanda jè hora jè, kjinchrá-najen, xindá-najen, tsjin-najen nikje xi chikjá-jen,

'nó beètoòn-najen xita, tà tjaàsòn-najen, tsjin-najen ni'ya. ¹² Skanda bijtaá-najen nga 'nó nixá-jen. K'e nga chja'on-ko-nájen xita, ngajen, níjèt'aà-lajen Nainá nga kàtasichikò-t'in. K'e nga kondrà fi-najen xita, chikjoakòò-najen. ¹³ 'On chjako-najen xita, ngajen ndaà nokjoá-lajen. K'oas'ín beè takòn-najen koni tsà tjé-là isò'nde. Skanda nachrjein i'nde, jñà xita k'oáa s'ín beè takòn-najen koni tsojmi xi ningui-ne nga bíxteèn.

¹⁴ Koni s'ín tikjil-nò, mitsà tis'ìin sobà-nò. Kjohitsjeèn titsja jngòò-nò koni tsà ixti ts'an xi matsjake. ¹⁵ Nas'ín te jmiì ma-ne xi okóya-nò it'aà ts'e Cristo, ta jngòò ma-ne xi na'èn-nò. 'An-ná xi komà na'èn-nò nga mokjeif-nò it'aà ts'e Cristo Jesús nga 'aàn tsibenojmí ítjòn-nò 'én ndaà-là Nainá xi kjoa ts'e Cristo. ¹⁶ K'oáa ma-ne bìtsi'bà-nò nga k'oas'ín tijchá yijo-nò koni 'an.

¹⁷ Koiif kjoa-là tsiskasén-nò Timoteo, xi ki'ndi-na xan-là nga 'nó matsjake kò kixi síxá-là Na'èn-ná. Jè s'ikítsjeèn-nò kòs'ín tijnakoa Cristo Jesús nga mokjeif-nà it'aà ts'e, koa kós'ín okoòya-là xita naxandá-là Cristo nga kijndà naxandá nãnda bijchoa. ¹⁸ Tjin i'nga xita xinguiqo xi 'nó 'nga chja, k'oáa-là s'ín síkítsjeèn tsà mìkii kjikon-nò. ¹⁹ Tanga tsà Nainá mejèn-là, kjikon nìtjòn-nò. K'e nga kijchoa, skoeè jñà xita xi 'nga chja, a nga'nó-là Nainá xi tjin-là a xi tà jè 'én-là xi 'nga chja. ²⁰ K'e nga jè Nainá tíhotixoma jngòò-là xita, mitsà ta kjoa ts'e 'én mochjeén, koò nga'nó-là Nainá mochjeèn. ²¹ Jñò, ¿kós'ín mejèn-nò nga kjián? ¿A mejèn-nò nga kjo'in tsjaà-nò k'e nga kijchokon-nò, a xi mejèn-nò nga kò kjondaà-na kò kjotsja-na kijchokon-nò?

5

Jé xi kisakò ya jjiin naxandá-là Cristo ján Corinto

¹ Jye na'ya-là nga kjoachjngui tíma jjiin tsajòn. Kjoa xi tíma, skanda jñà xita xi mìkii beèxkón Nainá, mì k'oáa s'ín. Nga yaá tijnajiiin jngòò-nò xita xinguiqo xi neajòn-là tsóhoko. ² Jñò, ¿mé-ne 'nga níkítsajna-nò yijo-nò? Mochjeén-né nga kjoaba kitsajnajñòò, kò jè xita xi kotjín jé tíhótsji, tì-nachrjekájioòn. ³ 'An, kixiif kjoa, kjiiin tijná-nò, tanga kjohitsjeèn-là inima-na yaá tijnajiiin osen-nò. 'An, k'oáa गया-là koni

tsà ya tijnajiiin-nò, jyeé kiskoòsòn-la mé kjo'in xi sinè-la jè xita xi k'oa tjin jé tihót-sji. ⁴Jñò, k'e nga koxkóya nga jeya sikjina Jesucristo xi otixoma-ná, jè kjohítsjeèn-la inima-na yaá kijnajiiin-nò, tikoá yaá kijnajiiin-nò jè nga'ñó-la Na'èn-ná Jesucristo. Kò it'aa ts'e Na'èn-ná Jesucristo, ⁵xita jè, xita neif kátangatsja yijo-la nga kátas'e-la kjo'in, kò kátasíkájno jé-la nga mì tì jé kohótsji-ne mé-ne nga kitjokàjiiin-ne kjo'in inima-la, k'e nga kjoif ijngòò k'a Jesucristo xi otixoma-ná.

⁶Mikii ndaà tjin nga 'nga nikítsajna yijo-nò. ¿A mì tjiin-nò nga nas'in ta chiba na'yo san sísan yije xikjín na'yo? ⁷Tinachrekajioòn jè xita xi ótsji jé k'oaá ngaya-la koni tsà na'yo san xi mì tì ndaà-ne nga síkíts'ón-nò, mé-ne jñò k'oas'in kjoàn koma-nò koni na'yo xitse ts'e inchrájin xi tsjin-la na'yo san. Nga jñò, jyeé kitjaàxin-nò kjoa ts'e jé koni na'yo san jhínga nga jè Cristo k'en ngajo-ná koni jñà orrè xi kisik'en xita Israel k'e nga Paxko. ⁸Koif kjoa-la jñá, k'oaá s'in kináchrjéé s'eí nga jyeé kisikítsajnandéií-ná Nainá kjoa ts'e jé, koni s'in xita Israel k'e nga Paxko nga sítsjeè ni'ya-la nga faáxin yije na'yo san. Jñá, k'oaá tis'in chjaàxián kjoa ts'e jé kò kjoa ch'o kò ngui kjoatsjeè kò kjoakixi sikjeén k'oaá ngaya-la koni inchrájin xi tsjin-la na'yo san.

⁹Jè xojon xi kisikasén ítjòn-nò, k'oaá kixan-nò nga mì ya koahijtakoo jñá xita xi kjoa chijngui s'in. ¹⁰K'e nga k'oa kixan-nò, mìtsà jñá kisikaxkia jñá xita isò'nde xi kjoa chijngui s'in, kò jñá xi tse mejèn-la, kò jñá xita chijé, kò jñá xi xkósòn beèxkón. Xita koi, xki xi ján satíkjòò. Ta jè xi koma kinchat'aàxin-là tsà xin isò'nde onguió. ¹¹Jñá 'én xi kixan-nò, jè-né nga mì ya tsjahijtakoo jñá xi tsò nga xita-la Cristo xi 'ndsé chibá tsà tákó kjoa chijngui nchis'in, xita xi tse mejèn-la, xi xkósòn beèxkón, xi ch'o chjajno-ná, xi xán 'bií, xi chijé s'in. Jñá xita xi k'oas'in s'in, skanda mikii mochjeén nga kichikoo. ¹²⁻¹³Mìtsà jñá oko-ná nga bindaàjiiin-lá jñá xita isò'nde. Jè Nainá kindaàjiiin-la jñá xita koi. Tanga jñò oko-nò nga kindaàjiiin-là xita naxandá-la Nainá xi tsajòn. K'oaá ma-ne nga xan-nò, chjaàxiòn jè xita xi ch'o tís'in xi ya tijnajiiin-nò.

6

Kós'in s'iin jñá xita-la Cristo nga tijná xikjín kojindaàjiiin-la

¹Jñò, k'e nga tsà kjoasii tjin-nò kò xita xinguioo, ¿mé-ne jñá mejèn-nò kojindaàjiiin-nò jñá xitaxá xi mìtsà xita-la Cristo? ¿A mìtsà tà jñá kátindaàjiiin-nò xi xita naxandá-la Cristo? ²¿A mìtsà tjiin-nò nga jñá xi xita naxandá-la Cristo 'mì-ná, jñá kindaàjiiin-lá xita isò'nde? Tsà jñò kojindaàjiiin-là xita isò'nde, ¿a mì chikjoo-nò nga ta jñò kindaàjiiin-là xita xinguioo kjoa xi chiba tjin? ³¿A mìtsà tjiin-nò nga tikoá it'aa tsaján kindaàjiiin-lá àkjale? Tsà jñá kindaàjiiin-lá àkjale, ¿a mì koma-ná kindaàjiiin-lá xita xinguiáá kjoa xi tjin i isò'nde? ⁴K'oaá ma-ne tsà ta kjoa ts'e isò'nde-né xi tjin-nò, tijnókjoa jngòò-là xita 'ndsé xi jñò nachrjenguiòò nga 'mì-là nijé chjé-la, jè kátindaàjiiin-nò. ⁵Koif koo xan-nò mé-ne nga kátasobà-nò. ¿A mìtsà tjna jngòò xita xinguioo xi tjin-la kjohítsjeèn nga koma-la kojindaàjiiin-la xita xi 'ndsé chibá? ⁶Mìtsà ta koif kjoa-la nga bixkàn-koo xinguioo, skanda yaá onguikoo xinguioo nguixkòn xitaxá xi mikii beèxkòn Nainá nga bindaàjiiin-nò.

⁷Kixii kjoa, ch'oó tjin kjoa k'e nga tijnò bixkàn-kò-nò xinguioo. ¿Mé-ne mìtsà ta saá nikjeiín-là xinguioo k'e nga ch'o siko-nò? Ta saá tikjeiín-la nga kátasíchijé-nò. ⁸Tanga jñò, k'oaá tis'in ch'o níkoo xinguioo, tijnò nichijé-là.

⁹¿A mìtsà tjiin-nò nga jñá xi mìtsà xita kixi, mikii kjoahas'en-jiiin i'nde ñánda t'hotixoma Nainá? Jñá xita xi kjoa chijngui s'in, jñá xi xkósòn beèxkón, jñá xita xi jye chixàn xi kjoa chijngui s'in, jñá xita xi'ndé xi tì x'in xikjín oyijòkò-ne, ¹⁰jñá xita chijé, jñá xita tse mejèn, jñá xita xi xán 'bií, jñá xi xita chjajno-la, jñá xita xi konachan-la xikjín nga síchijé-la, kì yijo-nò chonachan-là nga jñá xita xi koatjin kjoach'o xi s'in mikii kjoahas'en-jiiin ñánda t'hotixoma Nainá. ¹¹Jñò, k'e nga sa kjòt-seé k'oa tis'in ki'né i'nga; tanga i'ndeí, jye kisanijno kjoa ts'e jé-nò, jye xita tsjeè-la Nainá komà, kò jye xita kixi komà it'aa ts'e nga'ñó-la Jesucristo xi otixoma-ná kò it'aa ts'e Inima Tsjeè-la Nainá.

Kó s'in sichjeén yijo-ná mé-ne nga jeya kijná Nainá

¹² Tjín i'nga xita xinguioo xi tsò: “An tji'ndeé-na nita mé kjoa xi s'iaàn.” Kixií kjoa tji'nde-né, tanga mikii ok'in-la tsà k'oas'en yijéé ngats'ií kjoa; k'oaá ma-ne, 'an, mikii tsjaà'nde-la yijo-na nga siiki-jne-na jngòò kjoa. ¹³ Tikoáá tjín i'nga xi tsò: “Jña tsojmi xi ma chine, ts'eé indso'ba, koa jè indso'ba mochjeén-la tsojmi xi ma chine.” Kixií kjoa, tanga ingajò kjoa koi, Nainá siikjehet'aà. Tanga jè yijo-ná, mitsà kos'in kochjeén nga kjoa chijngui s'eén; it'aà ts'e Nainá kochjeén; yijo-ná, ts'eé Nainá. ¹⁴ Koni s'in kis'iin Nainá nga kisikjaáya-la Na'èn-ná Jesús, jña k'oaá tis'in kjoaáya-ná it'aà ts'e kjoa biyaá nga tjín-la nga'ño Nainá.

¹⁵ ¿A mitsà tjiin-nò nga jè yijo-ná, yaá tikjoòko ts'e Cristo? ¿A komaá sikjeén yijo-la Cristo nga sijngòòt'aà-lá ts'e chjoón ská? Majin, mikii koma. ¹⁶ ¿A mitsà 'yaá, k'e nga jngòò xita x'in, tsà chjoón ská kijnako, jngòò yijoo koma? Nga k'oaá s'in tíchja Xojon-la Nainá nga tsò: Ingajò xita koi, jngòò yijoo koma. ¹⁷ Tanga jè xi Na'èn-ná tijnako, yaá majngòòko inima-la ko ts'e Na'èn-ná.

¹⁸ Tinchat'aaxin-la kjoa chijngui. Jngòò xita, nita mé jé xi ótsji xi kjeí jé, mitsà yijo-la tibeetoon. Tanga jè xita xi kjoa chijngui s'in, yijo-laá beetoon. ¹⁹ ¿A mitsà tjiin-nò nga jè yijo-nò ni'ya-la Inima Tsjeé-la Nainá-né xi jñò kitsjaà-nò Nainá nga tijnajiin inima-nò? Yijo-nò, mitsà ti tsajòn-nò. ²⁰ Nainá jye tsakatse-nò, tseé tsibíhjtji-nò. Koií kjoa-la jchaxkón Nainá, ndaa tikjeén yijo-nò nga ts'eé Nainá.

7

Kjoa ts'e xita xi bixan

¹ It'aà ts'e 'én xi kichjinangui-ná nga kinikasén-ná xojon nga bixón: “Ndaa-la tjín, jngòò xita x'in ko jè chjoón tsà mikii kixan.” ² Tanga koií kjoa-la nga 'ño tjín kjoa chijngui, nga jngòò jngòò xita x'in katas'e-la chjoón, ko nga jngòò jngòò chjoón katas'e-la x'in. ³ Koni s'in tjín kjotixoma ts'e kjoa bixan, jè x'in, ndaa kátasis'in-la chjoón-la k'e nga kójnako, tikoá jè chjoón, ndaa kátasis'in-la x'in-la. ⁴ Jè chjoón, mitsà tjié otixoma-la yijo-la, jè x'in-la otixoma-la.

Tikoá jè x'in mitsà tjié otixoma-la yijo-la, jè chjoón-la otixoma-la. ⁵ K'e nga tsjáyi-jòko xinguioo, ki yijo-nò nixkon-là xinguioo. Tà k'e-né tsà ngàsòn chibàya-nò kótjín nachrjein mikii tsjáyijòko xinguioo tsà Nainá kijnòkjoat'aà-là. Xi koma iskan mochjeén-né nga sis'in-la xinguioo nga mi jè xita neí skónachan-nò k'e nga tsà mi ti kii chikjoa-nò nga xin tsjáyijò-là xinguioo.

⁶ 'Én xi tixan-nò tà 'an-ná xi titsjaà'nde-nò; mitsà kjotixoma tibinè-nò. ⁷ Xi it'aà ts'an, mejèn-na tsà ngats'ií xita k'oas'in kàtitsajna tajngòò, koni 'an, tajngòò tjinaa. Tanga jngòò jngòò xita kits'iil-la kjotjò xi Nainá kitsjaà-la, kós'in kítsajna. Kák'ejí kák'ejí s'in títsajna nga jngòò jngòò xita.

⁸ Jña xita xi títsajna tajngòò ko jña íchjín xi jye k'en x'in-la, ndaa-la tjín tsà tà k'oas'in kítsajna tajngòò koni 'an. ⁹ Tanga tsà mikii chikjoa-la nga bitsajna jngòò, isaá ndaa-ne tsà kàtixan, mi k'oa-ne tsà tsjè siik'en.

¹⁰ 'An, k'oaá s'in binè-la jña xita xi jye chixàn, nga mikii koma tsjeín xikjín. Jè chjoón, mikii koma siikjina x'in-la. Mitsà kjotixoma ts'an xi tsjaà-nò; ts'eé Nainá. ¹¹ Jè chjoón xi tsjeiin x'in-la, mikii tji'nde-la nga kjeí x'in kixan-ko jngòò k'a. Tikoá-ne kàtajoóndaà-ne. Tikoá jè x'in, mikii tji'nde-la nga tsjeín chjoón-la.

¹² Jña xita xi i'nga, k'oaá xan-la, xi tà kjohftsjeèn ts'an, mitsà jè Na'èn-ná tsibijna kjotixoma jè. Tsà jngòò xita x'in xi mokjeiin-la 'én-la Nainá, tsà jè chjoón-la xi tijnako, tsà mikii mokjeiin-la, tsà tsò ikon jè chjoón nga bijnako, kàtijnako, ki tsjeiin takòn jè chjoón-la. ¹³ Tsà jngòò chjoón xi mokjeiin-la 'én-la Nainá, jè x'in xi tijnako, tsà mikii mokjeiin-la, tsà tsò ikon jè x'in nga bijnako, kàtijnako, ki tsjeiin takòn jè x'in-la. ¹⁴ Jè x'in xi mikii mokjeiin-la 'én-la Nainá, it'aà ts'e chjoón-laá matsjeé-né; tikoáá jè chjoón xi mikii mokjeiin-la, it'aà ts'e x'in-laá matsjeé-né. Tsà majin, jña ixti-la mitsà xita kixií nga nguixkon Nainá, tanga i'ndeí ixti-la, yaá chja-ne naxandá-la Cristo. ¹⁵ Tanga tsà jè chjoón xi mikii mokjeiin-la 'én-la Nainá tsà mejèn-la tsjein x'in-la xi mokjeiin-la, kàtatsjeiin. Ko tsà jè xita x'in xi mikii mokjeiin-la 'én-la Nainá, tsà mejèn-la nga tsjein chjoón-la xi mokjeiin-la, kàtatsjeiin. Jña xita koi

mikiì tjinè-la nga kjo'ño kítsajnakò xíkjin. Nainá, jè xi mejèn-la nga 'nchán kítsajna. ¹⁶Ji chjoón xi mokjeiín-lè it'aà ts'e Cristo, mikiì tjiin-lè tsà koi nachrjein it'aà tsiji koma kitjokàjiin kjo'in x'in-lè. Kò jì xi x'in 'mì-lè nga mokjeiín-lè it'aà ts'e Cristo, mikiì tjiin-lè tsà koi nachrjein it'aà tsiji koma kitjokàjiin kjo'in chjoón-lè.

¹⁷Jngòd kjoa mejèn-na nga ndaa síkjin-la ngats'ii xita naxandá-la Cristo, nga l'ngòd l'ngòd xita x'in kò chjoón, mochjeén-né nga kos'in kátasíjchá yijo-la koni s'in kitsjaá-la Nainá koni s'in títsajna k'e nga Nainá kiichja-la nga xita-la komà. ¹⁸Tsà tjin i'nga xita xi jye tjit'aà chiba yijo-la kjoa ts'e circuncisión k'e nga xita-la Cristo komà, tà k'oaá s'in kátijna. Tsà tjin i'nga xi k'j'èè kii tjit'aà chiba yijo-la, ki bit'aà chiba-la yijo-la. ¹⁹Xi kjoa ts'e circuncisión, tsà tjit'aà chiba-nò kò tsà majin, mitsà mé-ne. Jè xi hjí-la nga ndaa síkitasòn jè kjo'tixoma-la Nainá. ²⁰Nga jngòd l'ngòd, k'oaá s'in títsajna koni s'in títsajnaà k'e nga kiichja-nò Nainá. ²¹K'e nga kiichja-lè Nainá, tsà chi'nda tigni, ki makájno-lè. Tanga i'ndeí tsà koma kijnandeí-ne, ndaa s'e, tijnandeí-ne. ²²Jè xi chi'nda tís'in k'e nga kiichja-la Nainá nga kòkjeiín-la 'én-la, i'ndeí tijnandeí-né it'aà ts'e Cristo. K'oaá tís'in tjin, jè xi tijnandeí k'e nga kiichja-la Nainá, i'ndeí chi'nda-la Cristo-né. ²³Jñò, Nainá jye tsatse-nò, ki kii bil'nde nga xita xi k'jeí chi'nda 'nè-là. ²⁴Jñò ndí 'ndsè kò tichjaá, koni s'in títsajnaà nga jngòd l'ngòd k'e nga kiichja-nò Nainá, k'oaá s'in títsajna ya nguixkòn Nainá.

²⁵It'aà ts'e xita xi títsajna tajngòd, tsjin jngòd-na kjo'tixoma xi ts'e Na'èn-ná. 'An, k'oaá s'in kosòn-la koni tsò kjohítsjeèn-na nga Nainá kis'e-la kjohimatakòn mé-ne nga it'aà ts'an kjoaàt'aà takòn-na jñà xita. ²⁶Koif kjoa-la nga 'ño 'in choòn nachrjein i'ndeí, 'an, k'oaá s'in síkítsjeèn, isaá-la ndaa tjin, tà k'oas'in kátitsajna xita koni s'in títsajna skanda nachrjein i'ndeí. ²⁷Tsà tjin-lè chjoón, ki níkjina-jèn chjoón-lè. Tsà tsjin-lè, ki chjoón binchaàtsji. ²⁸Tsà kixein, mitsà jé tbinchaàtsji. Kò tsà jngòd chjoón xongò xi kixan, tikoaa mitsà jé tihótsji. Ta jè-né, k'e nga jye kixan, kjoaa s'e-nò. 'An, mejèn-na nga mi kjoa kátas'e-nò.

²⁹Ndí 'ndsè, mejèn-na nga kátasijiin-nò,

nga chiba jchán nachrjein chija nga ma sixá-lá Nainá. Koif kjoa-la jngòd xita x'in xi tjin-la chjoón, k'oaá s'in kátas'in koni tsà tsjin-la chjoón. ³⁰Kò jñà xita xi kjoaba títsajnajiiin, k'oaá s'in kátitsajna koni tsà mi ba títsajna. Koa jñà xi s'eí tjin-la, k'oaá s'in kátitsajna koni tsà mi s'eí tjin-la. Koa jñà xi tsojmì otse, k'oaá s'in kátas'in koni tsà nímé tjin-la. ³¹Kò jñà xi fitjngui-la kjoa xi tjin isò'nde, k'oaá s'in kátas'in koni tsà mi ya fitjngui-la; nga jè isò'nde xi títsajnasoán ijndé, kjoehet'aà-né.

³²'An, k'oaá s'in mejèn-na nga nímé kjoa ts'e isò'nde síkítsjeèn. Jè xita x'in xi tjna tajngòd, koif síkítsjeèn kjoa ts'e Nainá, mé xi s'iin nga kotsja-la Nainá. ³³Tanga jè xi jye chjoón tjin-la, koif síkítsjeèn kjoa xi tjin isò'nde mé xi s'iin nga kotsja-la chjoón-la, ³⁴k'oaá ma-ne nga jò kjoa síkít-sjeèn. Tikoaa jè chjoón ka'an xi jye k'en x'in-la kò jè chjoón xi tjna tajngòd xi k'j'èè x'in tjin-la, koif síkítsjeèn kjoa ts'e Nainá mé-ne nga tsjeè síkítsajna-ne yijo-la kò inima-la. Tanga jè chjoón xi x'in tjin-la, koif síkítsjeèn kjoa ts'e isò'nde mé xi s'iin nga kotsja-la x'in-la.

³⁵Kjoa xi bengjmi-nò kjondaà tsajòn-nò, mitsà xan-nò nga 'an ósjina ikon-nò, jè-né nga ngui ndaa síjchá yijo-nò nga nímé kjoa k'ichjoá ikon-nò nga sixá-lá Nainá.

³⁶Tsà jngòd x'in xi kos'in tísíkítsjeèn nga mi ndaa tísíko chjoón nga mi xatí t'ibixan-kò nga jye t'ihóto nó-la chjoón, k'oaá s'in kátas'in koni s'in síkítsjeèn, kátixan; jè kjoa bixan, mitsà jé nchihótsji. ³⁷Tanga tsà jngòd xi k'oas'in binè-la yijo-la kò inima-la nga majin-la kixan, nga kjohít-sjeèn ts'e-né, kò tsà chíkjoa-la yijo-la nga mikiì kixan, kò tsà jye kos'in kiskoòsòn-la, ndaa tjin. ³⁸Jñà xita xi bixan, ndaa s'in, tanga jñà xi mikiì bixan, isaá ndaa s'in.

³⁹Jngòd chjoón xi x'in tjin-la, mitsà tijnandeí. K'j'è-né tsà jye k'en x'in-la nga jye tijnandeí. Koma kixan-kò nita yá x'in-ne xi matsjakeè tsà tanga mokjeiín-la 'én-la Nainá. ⁴⁰'An, k'oaá s'in síkítsjeèn, ndaa-la tjin tsà mi tì kii kixan-ne jñà íchjin ka'an. Tikoaa 'an, k'oaá s'in machiya-na nga jè Inima Tsjeè-la Nainá tísíchiya-na.

8

Tsojmì xi sincháson ya nguixkòn xkòsòn

¹Jè kjoa xi ts'e yijo-la cho xi sík'en-la xkósòn-la xita isò'nde nga tsjá-la kjetjò, jñò bixón-nò nga ngats'iaá jyeé tjín-ná kjoachjine it'aà ts'e kjoa koi. Kixíí kjoa, tanga k'e nga tjín-ná kjoachjine, ma'ngaá takoán. Tanga k'e nga tjín-ná jè kjotsjacha, isáá ndaa 'bii-lá nga 'nó xinguiáá. ²Tsà tjín i'nga xita xi tsò nga ndaa machiya-la, chijaá isa-la; kj'eè kii beè yije koni s'in tjínè-la nga skoe. ³Jngòò xita xi matsjakeè Nainá, jè Nainá ndaa beèxkon.

⁴K'oaá xan-nò kó s'in tjín, tsà ma chine yijo-la cho xi ya biyaat'aà-la jñà xkósòn. Tjjiin-ná nga jñà xkósòn xi tjín i isò'nde, njimé nga 'nó tjín-la. Nga ta jngòò ma-ne xi Nainá. ⁵Jñà xita, k'oaá s'in síkítseèn nga kjin ma nainá xi tjín ján ngajmii kò it'aà nangui. (Kixíí kjoa it'aà ts'e xita koi, kjin ma xi nainá kò na'èn-ná tsò-la.) ⁶Tanga jñá, 'ya-ná nga ta jngòò ma-ne Nainá xi Na'èn-ná nga it'aà ts'eé inchrobà-ne nita mé xi tjín. Jñá, koií xá tjín-ná nga síkitasoán xá-la. Tjkoáá ta jngòò ma-ne xi otixoma-ná, jè Jesucristo; nga it'aà ts'eé nga 'nó-la kisin-dáè yije nita mé xi tjín kò tjkoáá jñá, it'aà ts'eé titsajnakooán.

⁷Tanga mitsà ngats'iì xita tjjiin-la kjoa koi. Tjín i'nga xita 'ndseeé xi jye k'oas'in kjò'nga-la kjoa ts'e xkósòn k'e nga tikj'eè mokjeiin-la. Tanga i'ndeí, k'e nga kine yijo-la cho xi ya biyaat'aà-la jñà xkósòn, k'oaá s'in síkítseèn nga jñà nchibeèxkón xkósòn xi nainá tsò-la xita isò'nde. Nga jò tjín kjohitsjeèn-la, k'oaá s'in fiya-la nga jé ótsji nguixkon Nainá. ⁸Jñò bixón-nó nga jñà tsojmi xi ma chine, mitsà koi kjoa-la nga isa ndaa skoétjò-ná Nainá. Tsà kichiaá mitsà isa ndaa kjtsajnaá kò tsà mikii kichiaá mitsà isa ch'o kjtsajnaá nga nguixkon Nainá. ⁹Kixíí kjoa, tjí'nde-ná nita mé xi chjineé. Tanga jñá jchósòn-lá yijo-ná nga mi k'oaá tjín xi chjineé mé-ne jñà xita 'ndseeé xi indaajiin tjín kjohitsjeèn-la mi jé sakò-la. ¹⁰Tsà tjín jngòò xita xinguió xi tsò nga tjín-la kjohitsjeèn nga ma chine nita mé yijo-ne, kò yaá fi kakjèn ya i'nde nanda yaxkón xkósòn; tsà koi nachrjein-la ya skoe jngòò 'ndsé xi indaajiin tjín kjohitsjeèn-la nga ya tikjèn. Jè xita 'ndsé, k'oaá tis'in s'iin. ¹¹Kjohitsjeèn-la xita jè nga tsò nga maá chine yije nita mé-ne, koií kjoa-la nga kjò'in síkjeiin jè 'ndsé xi indaajiin tjín

kjohitsjeèn-la xi Cristo k'en ngajo-la. ¹²K'e nga jé binchaatsjioò xi kondra ts'e xita 'ndseeé nga nikits'ón-jñò kjohitsjeèn-la xi indaajiin tjín, jé binchaatsjioò xi kondra ts'e Cristo. ¹³'An, tsà ta koií kjoa-la ts'e tsojmi xi kine nga jé sakò-la jè 'ndsé, tjkoáá-ne, jngòò k'a m' tì kii skine-na yijo, mé-ne nga mi jé sakò-la 'ndsé.

9

Kjoa xi tjí'nde-la xita xi tsibixáya-la Cristo

¹Aán tsibixáya-na Cristo. Tijnandeíí-ná. Xkooán kjitsèè-na jè Jesús xi otixoma-ná. Nga xá-la Na'èn-ná tis'iaàn, i'ndeí jñò-nò xi xita-la Cristo maá. ²K'oaá xó tsò i'nga xita xi kj'eíí nga mi xó tsà 'an tsibixáya-na Cristo, tanga jñò, ndaa tjjiin-nò nga 'aán kisixáya-na, nga it'aà ts'an-ná nga mokjeiin-nò 'én-la Nainá. K'oaá s'in bitjo kixi kjoa.

³K'e nga jngòò xita kjònnangui-na xi kondra ts'an, 'an, kii xan-la nga ósikooa yijo-na: ⁴'A mitsà tjí'nde-najen nga k'oi-najen tsojmi xi chine-jen kò xi s'io-jen nga xá-la Nainá titsa'nè-jen? ⁵'A mitsà tjí'nde-najen nga kitjako jngòò-jen xi chjoón-najen ma xi 'én-la Nainá mokjeiin-la, koni s'in xita xi i'nga xi tsibixáya-la Cristo koni jñà 'ndse Na'èn-ná kò Cefas [xi tjkoá Pedro 'mi]? ⁶'A tà 'an-ná kò Bernabé xi tjínè-najen nga kj'eíí xá s'en-jen mé-ne nga sakò-najen tsojmi xi chine-jen? ⁷'A tjín xita xi soldado síkitasòn xi tijé bíchjí-la yijo-la? 'A tjín xita xi bitje tsojmi tjé, kò mikii kine toò xi ojà-la? 'A tjín xita xi cho síjchá, kò mikii 'bii tsjin xi ochrje? ⁸Kì k'oaá s'in nikitsjeèn nga tà kjohitsjeèn ts'an koni s'in tixan. Tjkoáá tichjaá kjotixoma ts'e Moisés. ⁹Kjotixoma-la Nainá xi kiskii Moisés, k'oaá s'in tichja nga tsò: "Jñà nchraja xi bínchi, kii na'ya bi'a tso'ba." 'Én koi mitsà tsò-ne kjoa nga Nainá 'nó síkinda nchraja, ¹⁰jñá-ná xi síkinda-ná Nainá; nga it'aà tsaján tichja kjotixoma. Jè xi síkínchi nchraja kò xi sítsjeè tsojmi xi majchá-la, nchikoñaá-la nga tjoé chiba-la tsojmi xi majchá-la. ¹¹'Én ndaa-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo xi jin tsakoóya-nòjen jè ngaya-la koni tachó xi kisitje jjiin inima-nò. 'A mi ndaa s'e tsà tjoé chiba-najen tsojmi xi majchá-nò? ¹²Tsà jñà xi kj'eíí xita tjoé chiba-la tsojmi xi tsajòn,

ngajen, za mitsà ìsa ndaa' tji'nde-najen nga tìkoa tjoé-najen?

Tanga mi k'oaá s'ín tìtsa'nè-jen koni s'ín tji'nde-najen mé-ne nga mikii koma sichjoà ikon-la 'én ndaa-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo. ¹³Jñò, ndaa' yaà, jñà xita xi ya síxá ya Ingo Ítjòn-la Nainá, koií tsojmì kine xi tjin ya i'nde jè; ko jñà xi ya síxá i'nde tsjeè-la Nainá ya ñánda binchásòn kjo'tjò xi tsjá-la Nainá jñà xita, okóó chiba-la yijo-la cho xi ya binchásòn. ¹⁴Nainá k'oaá s'ín kitsjaà okixi: jñà xi chjaya 'én ndaa-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo yaá sakò-la tsojmì xi skine. ¹⁵'An, mi k'oaá s'ín tìsikjeén jñà kjoa xi tji'nde-na. Tìkoaá mitsà koi xá tìkji-nò nga kos'ín síko-ná. Ìsaá-la ndaa' tjin tsà kàtiyaa mi k'oaá-ne tsà tjin xita xi kjoaáxin-na kjo'tsja xi tjin-na nga ta kjo'tjò 'an chjaya 'én ndaa-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo.

¹⁶Nga 'én ndaa-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo chjaya, mikii tsà jeya síkijna yijo-na. 'An, xó k'oaá s'ín tjinè-na nga 'an kichjaya; i-ma xó-na tsà mikii kichjaya jè 'én ndaa-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo. ¹⁷Tsà tà kjo'hít-sjeén ts'aán-la nga kos'ín ts'iaàn, tjinè-la nga kochji-na, tanga mitsà tà kjo'hít-sjeén ts'an, jè tìsikitasoàn xá xi kisingatsja-na Nainá. ¹⁸Jè chji xi tìsakò-na, jè-né nga tsja tjin-na nga chjaya 'én ndaa-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo nga mitsà chji-na sijé, nas'ín tji'nde-na nga jè 'én ndaa-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo kótijnakon-na.

¹⁹'An tijnandeií-ná, tanga i'nde, k'oaá s'iaàn koni tsà chi'nda-la ma ngats'ii xita, mé-ne nga ìsa kjin xita koma kichjà-la 'én-la Cristo nga kòkjeiín-la. ²⁰K'e nga ya tijnajin-la jñà xita xinguiáa judío, k'oaá s'ín s'iaàn koni s'ín xita judío mé-ne nga koma kichjà-la 'én-la Cristo nga kòkjeiín-la. Kixíí kjoa nga 'an, mikii kjo'ño tjinè-na nga kos'ín sikitasoàn koni tsò kjo'tixoma xi kiskii Moisés, tanga k'e nga ya tijnajin-la jñà xita judío xi kjo'tixoma-la Moisés tìtsaj-najin, 'an k'oaá ti s'iaàn, ta jè xi mejèn-na nga koma kichjà-la 'én ndaa-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo nga kòkjeiín-la. ²¹K'e nga ya tijnajin-la jñà xita xi mitsà ya tìtsajnajin kjo'tixoma-la Moisés, 'an, k'oaá ti s'iaàn koni tsà mi ya tijnajnaà kjo'tixoma mé-ne nga koma kichjà-la 'én-la Cristo nga kòk-jeiín-la xita xi mi ya tìtsajnajin kjo'tixoma.

Mitsà tsò-ne kjoa nga tijnat'aà xin-la kjo'tix-oma-la Nainá. Yaá tijnajnaà kjo'tixoma-la Cristo. ²²K'e nga ya tijnajin-la jñà xita xi indaàjin tjin kjo'hít-sjeén-la, 'an, k'oaá s'iaàn koni tsà tìkoaá indaàjin tjin kjo'hít-sjeén-na mé-ne nga koma kichjà-la 'én-la Cristo xita koi. Yaá s'ingàsòn yijekoaa mé kjoa xi tìtsajnajin ngats'ii xita mé-ne nga koma kochrjekajin i'nga-na kjo'in kjoa ts'e jé-la. ²³K'oaá s'iaàn xi kjondaà ts'e 'én ndaa-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo mé-ne nga s'e-na kjoa machikon-t'in it'aà ts'e 'én.

²⁴Jñò, jyeé tjiin-nò k'e nga síská xita xi ongachikon, ngats'ii-né nga ongachikon, tanga ta jngod-né xi tjoé-la kjo'tjò, ta jè xi síkijne. Jñò, k'oaá s'ín tichá yijo-nò nga xita-la Cristo 'mì-nò koni jngod xita xi ongachikon mé-ne nga tjoé-nò kjo'tjò xi Nainá tsjá-nò. ²⁵Jñà xita xi sískájod nga mejèn-la síkijne, ítjòn bitsajnaandaa nga mi tjiná síkijeén-ne tsojmì xi ch'o síko; koi k'oas'ín-ne nga mejèn-la tjoé jngod-la kjo'tjò. K'e nga jye ma iskan, jè kjo'tjò xi tjoé-la, ta bits'on-mé. Tanga jñà bitsaj-nandaà nga tjoé jngod-ná kjo'tjò xi mikii bits'on nita kjé-ne. ²⁶'An, mitsà k'oas'ín ongachikoan [kjoa ts'e xá-la Nainá] koni jngod xita xi mikii beè ñánda kichò. Tìkoaá mitsà k'oas'ín [síxá it'aà ts'e Nainá] koni s'ín xita xi ta'beéjin isén k'e nga kjaán-kò xikjin. ²⁷'An, k'oaá s'ín binè-la yijo-na nga kàtas'e-na kjo'in mé-ne k'e nga kjoehet'aà nachrjein nga okooya-la xita 'én ndaa-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo, Nainá mi kitso-na: "Ni mé chji-la xá-lè."

10

Kjoa ts'e xkòsòn xi mitsà kixi kjoa nga Nainá

¹Jñò ndí 'ndsè kò tichjaá, kì nijchaa-jin-jèn nga jñà xita jchínga kjin-ná, [k'e nga itjoiin naxandá Egípto], yaá tsibitsaj-nangui yije ijin ifi [nga tsakó-la ndiyá], tìkoaá ngats'ii tsatojin ndáchikon. ²K'oaá ngaya-la koni tsà komà bautizar ya ijin ifi kò ijin ndáchikon mé-ne nga xita-la Moisés koma-ne. ³K'oaá tìs'ín jngod skaya tsojmì kiskine xi kjo'xkòn ndaa ts'e Nainá. ⁴Tìkoaá ta jngod skaya nandá kits'ii xi kjo'xkòn ndaa ts'e Nainá, jè nandá xi ya naxi itjo-ne nga jè Nainá kitsjaà-la. Jè naxi, jè ngaya-la Cristo

nga jè tsajmeeyako ndiyá ñánda chinchimaya. ⁵ Tanga jñà xita jhínga koi, kjin jchán k'en ya ñánda nangui kixi choón nga Nainá mikii kisaseèn-takòn koni s'in kis'iin ngats'iì xita jhínga koi, ta chibaa tsiningui-ne.

⁶ Jñà kjoa xi k'oas'in komà, jñà okóya-ná nga mi jñà sikaajñaá kjoa xi ch'o tjin koni kis'iin jñà xita jhínga-ná. ⁷ Ki k'o'oa s'in sando xkósòn yaxkón koni kis'iin i'nga xita jhínga koi, nga k'o'oa s'in tichja Xojon-la Nainá nga tsò: “Jñà xita naxandá tsibit-sajna nga tsakjèn koa kits'iì, ikjoàn tsasít-jen nga kitè [nga jè kisitsjako xkósòn].” ⁸ Tjikoáá mikii kjoa chijngui s'eén koni s'in kis'iin i'nga xita jhínga koi, nga tà jngòò nachrjein kaàn ján jmiì xita k'en. ⁹ Mi kì taxkì chít'aa Na'èn-ná koni s'in kis'iin i'nga xita jhínga koi; k'o'oa komà-ne nga k'en nga kiskine-la ye. ¹⁰ Tjikoáá kì i'ño-isa tsajét'aa-là Nainá koni s'in kis'iin i'nga xita jhínga koi. K'o'oa komà-ne nga jè àkjale-la kjoabiyaà kisik'en xita koi.

¹¹ Ngats'iì kjoa koi, k'o'oa s'in komàt'in jñà xita jhínga-ná ko k'o'oa s'in kisijna chiba mé-ne sijiin-ná. Kisit'aa Xojon-la Nainá nga jchaá jñá mé kjo'in xi sinè-ná tsà k'o'oa tjs'in s'eén jñà xi titsajnakooàn nachrjein xi jye tífèhet'aa. ¹² K'o'oa ma-ne jè xi kos'in síkítsjeèn nga kixi tijná, kátasikinda yijo-la nga mi jè sakó-la. ¹³ Jñò, k'j'èé mé kjoa xi mat'ioòn nga tichit'aa-nò xi isa 'ño 'in tjin koni mat'in xita xi k'j'eíí. Nainá, xitá kixi-né, jè kàta'ñót'aa takòn nga mikii tsjá'nde nga isa tsato chít'aa-nò koni kji chikjoako-nò. Tjje-ne Nainá kokò ndiyá kós'in kichikjoa-nò koni s'in tichit'aa-nò skanda k'e nga kjoehet'aa kjoa.

¹⁴ Jñò ndí 'ndsè, ni itsè kjoa ts'e xkósòn nikitsjeèn nga mejèn-nò jchaxkón. ¹⁵ 'An, k'o'oa s'in tichjà-nò koni xita xi tjin-la kjohitsjeèn. Jchósòn-là 'én xi xán-nò, a kixíí kjoa. ¹⁶ K'e nga 'yooá vino xi tjíya chít'sín nga nijét'aa-lá Nainá nga kà-tasichikon-t'in, ja mitsà ya ñingásòn-koáá ko jní-la Cristo? Ko k'e nga nixkoayáá inchrájin, ja mitsà ya ñingásòn-koáá ko yijo-la Cristo? ¹⁷ Jñá, nas'in 'ño kjin ma-ná, jè inchrájin xi bichiaá, ta jngòò ma-ne; k'o'oa ma-ne nga ngats'iaá, ta jngòò yijo ma-ná.

¹⁸ Chítsejèn-là xita naxandá Israel, jñà xi kine yijo-la cho xi biyaá ya i'nde tsjeè nga tsjá-la kjetjò Nainá. Xita koi, yaá síngásòn-ko kjetjò xi tsjá-la Nainá ya i'nde tsjeè. ¹⁹ K'e nga k'o'oa xan-nò, mitsà xan-nò nga tjin-la okixi jñà xkósòn ko tsojmi xi sinchát'aa-la. ²⁰ Jñà 'én xi xan-nò, jñà kjetjò xi fiko jñà xita xi mikii beèxkon Nainá, jñà fiko-la inima ch'o-la neíí, mitsà jè sobà Nainá. 'An, majin-na nga ya síngásòn-koò inima ch'o-la neíí. ²¹ Mikii ndaa tjin, k'e nga jye 'yò vino xi ts'e Jesús, xi otíxoma-ná, ikjoàn s'ioo xi ts'e inima ch'o-la neíí. Tjikoáá mikii ndaa tjin, k'e nga jye bichioò inchrájin xi ts'e Jesús, ikjoàn bichioò xi ts'e inima ch'o-la neíí. ²² Ja xi mejèn-nò sijkàn-là Na'èn-ná nga kàtachimí? Ja isaá tjin-nò nga 'ño mi k'o'oa-ne Nainá?

Jè kinchátsjiaá itjoán kjondaá ts'e xita xi k'j'eíí

²³ Tsò jñà xita: “Tj'i'nde-né nita mé xi s'eén.” Kixíí kjoa tji'nde-né, tanga mitsà ngats'iì kjoa nga ndaa tjin. Tj'i'nde-né nita mé kjoa xi s'eén, tanga mitsà ngats'iì kjoa tsjá-ná nga 'ño. ²⁴ Mitsà tà kjondaá tsajòn binchaàtsjioò itjòn, jè tinchátsjioò itjòn kjondaá ts'e xita xi k'j'eíí.

²⁵ Maá chinee nita mé yijo xi satijna ya ñánda biyaá cho. Kì kii chjinanguio ñánda j'iì-ne mé-ne nga mi ch'o koma-la kjohít-sjeèn-nò. ²⁶ Nga ts'eé Na'èn-ná jè nangui ko ngats'iì tsojmi xi tjin-la.

²⁷ Tsà jngòò xita xi mikii mokjeiín-la 'én-la Nainá, kichja-nò nga kichikoo, tsà mejèn-nò nga onguió, chjinee yije-nò xi tsjá-nò. Kì mé xi chjinanguio nga mi ch'o koma-la kjohitsjeèn-nò. ²⁸ Tsà jngòò xita xi kítsò-nò: “Jñà tsojmi koi, yaá kisinchaàt'aa-la xkósòn.” Jè kjoa-la xita xi okitsò-nò, kì kii chine, mé-ne nga mi ch'o koma-la kjohitsjeèn-la. ²⁹ Mitsà kjohitsjeèn tsajòn xi tixan-nò, ts'eé xita xi okitsò.

Tanga tsà tjin i'nga xita xi skonangui nga kítsò: “Jmé-ne mi tji'nde-na nga s'iaàn nita mé kjoa xi mejèn-na nga ta koi kjoa-la nga mi ch'o koma-la kjohitsjeèn-la xita xi k'j'eíí? ³⁰ 'An, tsà tsjaà-la kjondaá Nainá it'aa ts'e tsojmi xi kinee, mikii ndaa tjin tsà ch'o kítsò-la xita jñà tsojmi xi jye kàtsjiaa-la kjondaá Nainá.” ³¹ Tanga jñò, k'e nga bichioò ko tsà 'yò, nita mé kjoa xi 'nè, k'o'oa s'in t'een nga jeya kàtijna Nainá. ³² Kì jè

binchaàtsji-là jñà xita judío, ko xi mitsà xita judío, ko jñà xita naxandá-là Nainá. ³³ 'An, k'oaá s'in s'iaàn yije koni s'in sasén-la xita xi kj'eíí. Mitsà jè otsjià ítjoàn xi kjondaà ts'an, jè otsjià ítjoàn kjondaà ts'e xita xi kj'eíí mé-ne nga kitjokàjiin-ne kjo'in.

11

¹ Koni s'in s'iaàn 'an nga kjingui-la Cristo, k'oaá tís'in chjín-gui-ná.

Kó s'in skoexkón x'in-la jñà íchjín k'e nga chjat'aà-la Nainá

² Ndí 'ndsè ko tichjaá, ndaà 'nè-nò nga nikítsjeèn ít'aà ts'an ngats'i kjoa xi s'iaàn; tìkjoa nikitasòn kjotixoma xi 'an kisikatoya-nò. ³ Tanga mejèn-na nga kàtasijìn-nò nga jngodò l'jngodò xita x'in, jè Cristo xi sko-la ma, ko jè chjoón, jè xita x'in xi sko-la ma, koni jè Cristo, jè Nainá xi sko-la ma. ⁴ Tsà jngodò xita x'in xi tjttsa sko k'e nga chjat'aà-la Nainá, o k'e nga chjaya 'én-la Nainá, mikii beèxkón Cristo nga jè tjna sko-la. ⁵ Tanga tsà jngodò chjoón, tsà mikii bjttsa sko k'e nga chjat'aà-la Nainá, o k'e nga chjaya 'én-la Nainá, mikii beèxkón x'in-la nga jè tjna sko-la. K'oaá ngaya-la koni tsà kisijno-la. ⁶ Tsà jngodò chjoón xi majìn-la bjttsa sko, tìkjoaá-ne kàtasijno-la tsja sko. Ko tsà masobà-la nga sijno-la, kàtjttsa sko. ⁷ Jè xita x'in, mikii tjt'nde nga kijttsa sko, nga k'oaá s'in 'ya-la koni Nainá, ko ít'aà ts'e xita x'in, 'yaá-la kjoajeya-la Nainá; tanga ít'aà ts'e chjoón 'yaá-la kjoajeya-la x'in-la. ⁸ Jè x'in, mitsà ya itjokát'aà-ne ts'e chjoón; jè chjoón xi ít'aà ts'e xita x'in itjokát'aà-ne. ⁹ Jè xita x'in, mitsà kjoa ts'e chjoón kisindaà-ne; tanga jè chjoón, kjoa ts'e x'in kisindaà-ne. ¹⁰ Koi kjoa-la jè chjoón tjinè-la nga kijttsa sko, seña-né nga beèxkón x'in-la, mé-ne nga tìkjoa skoe-ne jñà àkjalé. ¹¹ Tanga koni s'in tjinndaà-la Na'èn-ná, tsà tsjin chjoón, mikii tjna x'in; ko tsà tsjin x'in, mikii tjna chjoón. ¹² Koni s'in komà nga jè chjoón, ít'aà ts'e x'in kisindaà-ne; tìkjoaá jè x'in, ít'aà ts'e chjoón ts'iin. Tanga ít'aà ts'e Nainá nchrobá yije-ne.

¹³ Jñò, ndaà tìktsjeèn: ¿A ndaà tjin tsà mikii tjttsa sko jñà íchjín k'e nga chjat'aà-la Nainá? ¹⁴ Tije-ne isò'nde, bénojmiya-ná nga kjoasobà-né k'e nga jè xita x'in síndojò tsja sko. ¹⁵ Tanga ndaà tsejèn k'e nga jngodò chjoón xi ndojò kjoàn tsja sko. Kjoajeya

ts'e-né. Koi xá kits'i-la tsja-la nga ndojò kjoàn, mé-ne nga kijttsa-ne sko koni tsà payo. ¹⁶ Tsà tjin xita xi mikii t'jngodò ikon koni bixón-jen, k'oaá s'in kàtasijìn-la, ngajen ko naxandá-la Cristo, ngui k'oaá s'in 'nè-jen, tsjin xi kj'eíí s'in.

Kjoa xi mikii ndaà tjin k'e nga bichiaá koni s'in tsakóya Cristo

¹⁷ Nga tìkjií isà-nò, mikii ndaà sfkít-sajna-nò, koi kjoa-la nga mikii ndaà tittsa'nè k'e nga maxkóya; ch'o tittsa'nè. ¹⁸ Jè kjoa xi tjna ítjòn ít'aà tsajòn, k'oaá s'in ki'nchrè, jñò xi naxandá-la Cristo 'mì-nò, k'e nga maxkóya, jò xó ya maà. Mejèn tsà mokjeín-na tsà koi nchrjein-la tsà k'oaá s'in tittsa'nè. ¹⁹ Ta xó k'oaá-la komat'in-nò nga s'ée xita xinguio xi sijjòya-nò, mé-ne nga jcha-la yá-ne xi tjin-la okixi. ²⁰ K'e nga maxkóya nga bichioò, koni s'in tsakóya Cristo, mitsà kixi kjoa nga jè nikítsjeèn-yaà koni s'in komat'in Na'èn-ná k'e nga k'en. ²¹ K'e nga bichioò, tjin i'nga xita xi ítjòn kjèn tsojmì xi bijchóko; mikii koña-la xikjín nga tsja ítse-la; skanda tjin xi mach'i. Tanga jñà xita xi i'nga, imaá ijò-la nga mikii tsja ítse-la. ²² Jñò, ¿a tsjin-nò ni'ya nánda nga bichioò ko nga 'yò? ¿Mé-ne nachrjekàngui-nò xita naxandá-la Cristo koa nìsobà-là xita ima xi tsjin-la tsojmì xi kine? K'e nga k'oas'in 'nè, ¿kó s'in xán-nò? ¿A ndaà sfkít-sajna-nò? Majìn, mikii ndaà sikítsajna-nò.

K'e nga jè Na'èn-ná tsakjèn-ko xita-la k'e nga kòjñò

(Mateo 26:26-29; Marcos 14:22-25; Lucas 22:14-20)

²³ Koni s'in tsakóya-na Na'èn-ná, ti koi-ne xi 'an tsakóya-nò. Jè nitjen k'e nga Na'èn-ná Jesús kitsobà'ño xita, kiskoé inchrájin, ²⁴ kitsjaà-la kjondaà Nainá, ikjoàn kisixkoaya, kitsò: “Chjoé, jè-né xi yijo-na nga tittsaà kjotjò nga kiya xi kjondaà tsajòn. K'oaá t' s'in t'een nga tixkoaya inchrájin, mé-ne nga sikítsjeèn-nò ít'aà ts'an.” ²⁵ K'oaá t' s'in kis'iin k'e nga jye tsakjèn, kiskoé chjtsín, kitsò: “Vino xi tjiya chjtsín jè, jè jni-na xi síkixiya kjoa xitse xi bindajjin-ko-nò. Jñò, k'e nga l'jngodò l'jngodò k'a s'ioo, k'oaá s'in t'een mé-ne nga sikítsjeèn-nò ít'aà ts'an.” ²⁶ K'e nga l'jngodò l'jngodò k'a kichioò inchrájin jè, koa s'ioya vino chjtsín jè, ít'aà ts'ée kjoabiya-la

Na'è-ná kìnókjoaya, skanda k'e nga kjoíí jngòò k'a Cristo.

Mikii ma taxkí bichikoáá Na'è-ná

²⁷ Nita yá xita-ne xi kokjen inchrájin jè, o xi skoíya chítsín ts'e Na'è-ná, tsá mikii skoexkón k'e nga kokjen, jé tíhót-sji it'aà ts'e Na'è-ná nga tíhochrjengui yijo-la kò jní-la. ²⁸ Koíí kjoa-la, ítjòn ndaa tíkítsjeèn ijìin iníma-nò kós'ín titsajnakoo Nainá kò xita xinguiqo. Iskan tíchioò inchrájin koa t'íoya chítsín ts'e Na'è-ná. ²⁹ Tsá yá xita xi kokjen inchrájin koa skoí vino xi tíjya chítsín, tsá mikii síkítsjeèn nga jè yijo-la Na'è-ná, xita jè, kjo'ín tíbínè-la yijo-la. ³⁰ K'oaá ma-ne kjin xita xinguiqo xi ch'in bí't'aà-la koa tjín xi in-daàkjoa títsajna, skanda jye kjò kjin biyaá. ³¹ Tsá ndaa síkítsjeèn kós'ín titsajnaoáá Nainá kò xita xinguiqá, Na'è-ná mikii kjo'in tsjá-ná. ³² Tanga tsá jè Na'è-ná tsjá-ná kjo'in, koi-né nga mejèn-la síkix-íya-ná mé-ne mikii kokot'aà-ná kjo'in xi mikii fehet'aà nita kjé-ne xi tjoé-la jñá xita isò'nde xi mikii beèxkón Nainá.

³³ K'oaá ma-ne jñò ndí 'ndsè k'e nga maxkóya nga bichioò, chíñakjoa-là xinguiqo. ³⁴ Tsá tjín i'nga xi 'nò ijò-la, tíchioò ní'ya-nò, mé-ne k'e nga koxkóya mi kjo'in tsjá-nò Na'è-ná. Jñá kjoa xi i'nga xi tjín isa-nò, k'e k'ijchokon-nò k'indaajñaá.

12

Kó s'ín tjín kjoa chjine xi tsjá Iníma Tsjeè-la Nainá xi kjondaà ts'e naxandá-la

¹ Ndí 'ndsè kò tichjaá, 'an mejèn-na kà-tasijjìin-nò jñá kjoa chjine xi tsjá Iníma Tsjeè-la Nainá.

² Jñò, ndaa tíjìin-nò k'e nga tikj'eè mok-jeiín-nò 'én-la Nainá, yaá tsanguit'aà-là xkósòn xi mikii ma chja nga xin ndiyá kíkò-nò nga mìtsà kixí kjoa nga Nainá. ³ K'oaá xan-nò, níyá xita xi koma kítso-la Jesús: "jCh'o kátamat'in!", tsá it'aà ts'e Iníma Tsjeè-la Nainá tíchja. Tíkoáá tsá mìtsà nga'ñò ts'e Iníma Tsjeè-la Nainá tíchja, mikii koma kítso-la: "jI-né Jesús xi otixomai!"

⁴ Ya ijìin naxandá-la Nainá, kjin skaya kjoa chjine tjín kjoa ts'e xá xi sikitason xita, tanga jè xi tsjá kjoa chjine, tíjè-ne Iníma Tsjeè-la Nainá. ⁵ Jñá xita, kjin skaya xá tjín-la nga síxá-la Na'è-ná, tanga tíjè-ne

Na'è-ná xi maxá-la. ⁶ Kjin skaya nga'ñò tjín kós'ín maxá, tanga tíjè-ne nga'ñò-la Nainá xi síxájiin-la ngats'ìi xita. ⁷ Nga jngòò jngòò xita, tjoé-la jngòò kjoa chjine xi okó nga yaá tíjnajiin iníma-la Iníma Tsjeè-la Nainá mé-ne nga ngats'ìi xita naxandá-la Nainá kochjeén-la kjondaà xi tjoé-la. ⁸ Xi it'aà ts'e Iníma Tsjeè-la Nainá tjín xita xi 'bíi-la 'én xi tjín-la kjohítsjeèn; koa tjín i'nga xi 'bíi-la 'én xi tjín-la kjoa chjine, nga tíjè-ne Iníma Tsjeè-la Nainá tsjá. ⁹ Tjín xi tjoé-la kjoachjine nga ndaa mokjeiín-la nga tíjè-ne Iníma Tsjeè-la Nainá tsjá-la, tíkoáá tjín xi tjoé-la kjoachjine nga síndaà-ne xita xi xk'én, nga tíjè-ne Iníma Tsjeè-la Nainá tsjá-la. ¹⁰ Tjín xi tjoé-la kjoachjine nga ma-la s'ín kjoxkón xi ndaa tjín, kò xi ma-la chja ngajo-la Nainá, kò xi machiya-la mé iníma xi tísíxájiin iníma-la xita xi chja. Kò tjín xi tjoé-la nga ma-la chja 'én xi k'jei'í tsò xi mì yá xita fiya-la, tíkoá tjín xi ma-la síkatoya 'én xi k'jei'í tsò xi mì yá xita fiya-la. ¹¹ Tíjè ta jngòò-ne Iníma Tsjeè-la Nainá xi síxá it'aà ts'e ngats'ìi kjoa koi nga síka bí-la nga jngòò jngòò xita kjoachjine xi jè mejèn-la nga tsjá-la.

¹² Yijo tsjáin, kjin jchán skaya tjín-la; tanga koni s'ín tíkjòò, ta jngòò ma-ne yijo. Naxandá-la Cristo, k'oaá ts'ín tjín, ta jngòò ma-ne. ¹³ Jñá xi xita judío kò xi mìtsá xita judío, xi xita chí'nda títsajna kò xita xi títsajnadei'í ta jngòò ma-ne. Ngats'iaá jñá, tà ngásòn komaá bautizar it'aà ts'e xi tíjè-ne Iníma Tsjeè-la Nainá nga jngòò naxandá-la Nainá komaá koni tsá jngòò yijo. Nga jngòò jngòò, Nainá kítsjaá-ná xi tíjè-ne Iníma Tsjeè-la.

¹⁴ Jè yijo-ná, mìtsà tà jngòò skaya tjín-ne; kjin jchán skaya tíkjoóya. ¹⁵ Tsá jè ndsokoáá kítso: "An, mìtsà tsja xita ma, mìtsà ya chjà-na jè yijo." Mìtsà koi kjoa-la nga okítso nga mì ya chja-ne yijo. ¹⁶ Tsá jñá líká kítso: "An, mìtsà xkòn xita ma, mìtsà ya chjà-na jè yijo." Mìtsà koi kjoa-la nga okítso nga mì ya chja-ne yijo. ¹⁷ Tsá kóhokji yijo-ná, tsá ngui xkooán koma, kós'ín k'íná'ya-ná? Tsá jè yijo-ná, tsá ngui líká koma, kós'ín k'ijne-ná? ¹⁸ Tanga Nainá nga jngòò jngòò skaya yijo-ná, yaá kíkítsajna i'nde-la yijo-ná n'ánda nga jè kjòmejen-la. ¹⁹ Yijo-ná tsá tà jngòò skoya koma, mì-la tsá yijo xi ngui tjngòò. ²⁰ Kixí kjoa n'ín kjin skaya

tíkjoðya yijo-ná, tanga tajngòð ma-ne.

²¹ Jñà xkoaán mikii koma kitso-la jñà ndsaá: “Mikii mochjeén-na.” Jè skoaá tíkooá mikii koma kitso-la jñà ndsokoaá: “Mikii mochjeén-na.” ²² Tanga it'aà ts'e yijo-ná, tjín-né xi 'mì-lá nga chiba nga'ñó tjín-la tanga isaá ndaà mochjeén. ²³ It'aà ts'e yijo-ná xi 'mì-lá nga mikii ndaà tsejèn, jñà-né xi nikakjá nikje mé-ne nga isa ndaà kotsejèn-ne. Bfjtsa'ma-né jè yijo-ná, jñà xi mikii tjí'nde-la nga jcha-la. ²⁴ Mikii mochjeén nga sijtsa'ma yijo-ná xi tsejèn. Nainá jye k'oas'ín tsibíndaà nga isa ndaà jchaxkón jè xi 'mì-lá nga isa chiba chjì-la, ²⁵ mé-ne nga mì kojòya-ne. Ta saá nga jngòð jngòð skaya kàtasíkindá xíkjín. ²⁶ Tsà tjín jngòð skaya yijo-ná ñánda ijò ma, ok'ín yije-la xíkjín kóhokji nga ma ijò. Koa tsà tjín ñánda ndaà týaxkón, ndaá s'e yije-la kóhokji yijo.

²⁷ Jñò, k'oaá ngaya-la koni yijo-la Cristo. Katjín, katjín xá xi kitjóé-nò ya ijìin naxandá-la Nainá. ²⁸ Nainá k'oaá s'ín kiskoòsòn-la mé xá xi s'iin xita: jñà tìtsajna íjòn xita xi bixáya-la Nainá; xi ma-ne jò, xita xi chja ngajo-la Nainá; xi ma-ne jàn, xita xi okóya 'én-la Nainá. Tíkooa tjín xi ma-la s'ín kjoxxón xi ndaà tjín. Kò tjín xi ma-la síndaà-ne xita xi xk'één; tjín xi ma-la síchjít'aà; tjín xi otíxoma mé kjoa xi koma; kò tjín xi chja 'én xi kj'eíí tsò xi mì yá xita fiya-la. ²⁹ Mitsà ngats'iì nga ma bixáya-la Nainá. Mitsà ngats'iì nga Nainá chja ngajo-la. Mitsà ngats'iì nga ma-la okóya 'én-la Nainá. Mitsà ngats'iì nga ma-la s'ín kjoxxón xi ndaà tjín. ³⁰ Kò mitsà ngats'iì nga ma-la síndaà-ne xita xk'één. Mitsà ngats'iì nga ma-la chja 'én xi kj'eíí tsò xi mì yá xita fiya-la. Mitsà ngats'iì ma-la s'íkatoya 'én xi kj'eíí tsò xi mì yá xita fiya-la. ³¹ Tanga jñò, mochjeén-né nga tìnchátsjiod jñà kjoachjìne xi isa ndaà tjín.

Tanga i'ndeí 'aán kokòð-nò jngòð ndiyá xi isa ndaà tjín kó s'ín sijchá yijo-nò.

13

It'aà ts'e kjoatjòcha

¹ An, tsà ma-na chjà jñà 'én xi kj'eíí tsò xi chja xita nas'ín jñà 'én xi chja àkjale, tanga tsà tsjìn-na kjoatjòcha, nímé chjì-la; k'oaá ngaya-na koni jngòð kichà xi 'ñó one,

o koni jñà kichà tsjìn xi ch'o one k'e nga kaakjòð. ² Tsà tsjìn-na kjoatjòcha, nímé chjì-na nas'ín ma-na chjà ngajo-la Nainá, nas'ín machiya yije-na kjoa xi tjí'ma-la Nainá; nas'ín ma yije-na kjoa chjine, nas'ín ndaà mokjeíin yije-na it'aà ts'e Nainá, skanda ma-na síkjaníyá-la nindoò. ³ Tsà sika'biá yije tsojmì xi tjín-na nga kòkjen xita ima, koa tsjaà kjotjòð yijo-na nga kitì xi kjondaà ts'e xita xi kj'eíí, tanga tsà tsjìn-na kjoatjòcha, nímé sikijne.

⁴ Jè xita xi tjín-la kjoatjòcha, tjín-la kjoatsetakòn nita mé kjoa-ne; tjín-la kjondaà; mikii maxítakòn; mitsà 'én 'nga chja; kò mitsà tjìjè ndaà síkijna-ne yijo-la; ⁵ mitsà taxkì s'ín; mitsà tà kjondaà ts'e ótsji; mikii taxkì majti-la; nímé kjoa bíngui takòn; ⁶ mitsà matsja-la it'aà ts'e kjoa xi ch'o tjín, ts'eé kjoa kixì xi matsja-la. ⁷ Jè xi tjín-la kjoatjòcha, síkjeíin yije-la nita mé kjoa-ne, mokjeíin yije-la, koña yije-la, chikjoako yije-la ngats'iì kjoa.

⁸ Jè kjoatjòcha mikii kjoehet'aà. Tanga kijchò nachrjein nga mì tì yá xi kichja ngajo-la Nainá, nga mì tì yá xi kichja-ne 'én xi kj'eíí tsò xi mì yá xita fiya-la kò nga mì tì yá xi tjoé-la kjohítsjeèn xi tjí'ma-la Nainá. ⁹ Nga kj'eé tsà ngui ndaà tjiìin yije-ná kjohítsjeèn xi tjí'ma-la Nainá, kò kj'eé tsà ngui ndaà nokjoà ngajo-lá Nainá. ¹⁰ Tanga k'e nga kijchò nachrjein nga kjoíí xi nímé chiját'aà-la, yaá kjoehet'aà jñà kjoa xi ta chiba machiya-ná.

¹¹ K'e nga sa chítia, k'oaá s'ín kichjà koni chja ixti, k'oas'ín kisíkítsjeèn koni s'ín síkítsjeèn ixti, k'oas'ín kiskoòsòn-la koni ixti. Tanga k'e nga jye kòjchínga, kisíkijna-ná kjoa ts'e ixti. ¹² I'ndeí, ta k'oaá s'ín 'yaá Nainá koni tsà chítsín jmà chítsejèn-yaá nga mikii ndaà tsejèn-ná. Tanga kijchò nachrjein k'e nga ndaà kotsejèn-ná nga chí'aan Nainá. I'ndeí ta chibaá machiya-na, tanga kijchò nachrjein nga ndaà kochiya-na koni s'ín beèkkon-na Nainá.

¹³ Ján kjoa tjín xi mikii kjoehet'aà, jngòð kjoa nga mokjeíin-ná it'aà ts'e Nainá, jngòð nga chiñá-lá xi tjoé-ná, jngòð nga s'e-ná kjoatjòcha. Jñà ingajàn kjoa koi, jè kjoatjòcha xi isa 'nó chjì-la.

14

Jè xi ma-la chja 'én xi kj'eíí tsò

¹ Jè kjoatjòcha tanguitjngui-là; tikoá mochjeén-né nga tinchátsjioò jñà kjoachjine xi tsjá Iníma Tsjeè-la Nainá. Kò jè xi isa 'nó mochjeén nga kinókjoa ngajo-là Nainá. ² Jngoò xita xi k'ejí tsò 'én xi chja, mitsà taxkí xita tichja-la; Nainá tichjat'aà-la. Nga mì yá xita fiya-la kó tsò 'én xi tichja. Jñà 'én xi chja, ts'eé Iníma Tsjeè-la Nainá nga tichja'ma-né. ³ Tanga jè xita xi chja ngajo-la Nainá, jñà xita naxandá-la Nainá chjajiin-la, mé-ne nga isa ndaà koma-la, isa ndaà k'ónójiin-ne kjohitsjeèn-la koá isa ndaà sije takòn-ne xita naxandá-la Nainá. ⁴ Jè xita xi chja 'én xi k'ejí tsò xi mì yá xita fiya-la, ti yijo-laá tsjá nga'nó-la. Tanga jè xi chja ngajo-la Nainá, jñà xita naxandá-la Cristo tsjá-la nga'nó.

⁵ 'An, k'oaá s'in mejèn-na tsà ngats'ioò koma-nò kinókjoa 'én xi k'ejí tsò xi mì yá xita fiya-la. Tanga isaá-la ndaà tjin tsà koma-nò kinókjoa ngajo-là Nainá. Jè xi Nainá chja ngajo-la isaá 'nó chji-la mì k'oa-ne koni jè xi chja 'én xi k'ejí tsò. Ta jngoò-la tsà tjin xita xi koma-la sijkatoya 'én xi k'ejí tsò mé-ne isa ndaà s'e-la nga'nó xita naxandá-la Cristo.

⁶ Ndí 'ndsè kò tichjaá k'oaá ngaya-la tsà 'an mejèn-na k'ikon-nò, tsà k'ejí tsò 'én xi kichjàkò-nò xi mikii na'ya-là, kós'in kochjeén-nò. Ta jé-la tsà 'én-la Nainá sikichja-nò, tsà kènojímí chiba-nò kjohitsjeèn xi ndaà tsò, tsà kichjajiin-nò 'én kixi, kò kokoóya-nò 'én xi ndaà tsò.

⁷ Jñà chrjo-la música kò ní'nó xi tífhone tsà ngàsòn kjone, k'ós'in jcha-la nã-laá xi tífhone nga tà ngàsòn tsò? ⁸ Tsà jè chrjo trompeta-la xita kjoichán, tsà mikii ndaà skindáya, zyá xita xi kítsajnaada nga kjoí kjoichán? ⁹ Jñò, k'oaá tis'in mat'ioòn tsà mitsà 'én tsajòn kinókjoa nga kjija-la xita, k'ó s'in kiná'ya-la mé 'én xi titsanokjoá? Tà jiin isén-la titsanokjoá. ¹⁰ Njìn jchán skoya 'én tjin nga tjtisa isò'nde, tanga ngats'iì 'én tjin-la kjohitsjeèn kó tsòya-ne nga jngoò ijngoò skoya. ¹¹ 'An, tsà mikii fiya-na kó tsò 'én xi tichja jngoò xita, xita xin nanguí koma-na. Kò jè xita xi tichja, k'oaá ti koma-la it'aà ts'an koni xin nanguí i'nde-na. ¹² Jñò, nga mejèn-nò jñà kjoachjine xi tsjá Iníma Tsjeè-la Nainá, mochjeén-né nga isa ndaà tinchátsjioò jñà

kjoachjine xi koma ndaà sichjât'aà-la naxandá-la Cristo mé-ne nga isa tse nga'nó s'e-la.

¹³ K'oaá ma-ne jè xita xi k'ejí tsò 'én xi chja xi mì yá xita fiya-la, kátasjé't'aà-la Nainá nga kátatsjá-la kjoachjine mé-ne koma sijkatoya-ne 'én xi chja. ¹⁴ 'An, k'e nga chjât'aà-la Nainá nga k'ejí tsò 'én xi tichjà xi mikii fiya-na, tà jè tichja Iníma Tsjeè-la Nainá xi tijnajiin iníma-na. Tanga jè kjohitsjeèn-na, nímé kjondaá sakò-la nga mikii fiya-na kó s'in tichjà. ¹⁵ 'An, zmé xi s'iaàn? Mochjeén-né nga kichjât'aà-la Nainá 'én xi bjiin iníma-na Iníma Tsjeè-la Nainá. Tikoá mochjeén-né nga kichjàkoá Nainá 'én xi ndaà fiya-na. K'e nga seè, tikoá mochjeén-né nga seè sò xi bjiin iníma-na Iníma Tsjeè-la Nainá. Tanga tikoá mochjeén nga seè sò xi ndaà fiya-na. ¹⁶ K'e nga jeya níkjini Nainá, tsà tà jñà 'én nokjoi xi bjiin iníma-lè Iníma Tsjeè-la Nainá, tsà kji'nchré-la 'én-lè jñà xita xi mikii fiya-la, mikii koma k'ito: "K'oaá s'in kátama", nga mikii fiya-la kó tsò 'én xi nokjoi. ¹⁷ Okixi-né, kjondaá xi t'biil-la Nainá, ndaà tjin, tanga jñà xita xi i'nga, ni mé nga'nó tísakó-la nga mikii fiya-la. ¹⁸ 'An, tsjaá-la kjondaá Nainá nga isaá ndaà ma-na chja 'én xi mì yá xita fiya-la mì k'oa-ne koni jñò. ¹⁹ Tanga k'e nga ya tijnajiin-la xita naxandá-la Cristo, isaá ndaà tjin tsà tà 'on 'én kichjà xi tjin-la kjohitsjeèn nga kokoóya-la xita, mì k'oa-ne tsà te jmiì 'én kichjà xi k'ejí tsò xi mikii 'nchréya-la xita.

²⁰ Ndí 'ndsè kò tichjaá, ki k'oaá s'in níkit-sjeèn koni ixti. Tanga ts'e kjoa xi ch'ò tjin, k'oaá s'in t'een koni ixti xi k'ejí ndaà machiya-la. Tanga it'aà ts'e kjohitsjeèn-nò, k'oaá s'in t'een koni xita xi jye ndaà machiya-la. ²¹ Xojon-la Nainá k'oaá s'in tichja nga tsò: "Nga kichjà-la naxandá-na, xita xin nanguí sikjeén xi k'ejí 'én chja nga koma kichja-la. Tanga nas'in k'oa's'in s'iaàn mikii kji'nchré'nijon-na, tsò Na'en-ná." ²² K'e nga nokjoá 'én xi k'ejí tsò xi mì yá xita fiya-la, k'oxkón okó-la Nainá jñà xita xi mikii mokjeín-la, mitsà ts'e xita xi mokjeín-la. Tanga k'e nga nokjoá ngajo-la Nainá, ts'eé xita xi mokjeín-la, mitsà ts'e xita xi mikii mokjeín-la. ²³ Jñà xita naxandá-la Cristo k'e nga maxkóya, tsà ngats'iì nga k'ejí 'én kichja xi mi

yá xítá fiya-la, tsá kjoahas'en jngòò xítá xi taxkí xítá xi mikii mokjeiín-la 'én-la Nainá, kitsò-né: "Jná xítá koi, xítá ská-né." ²⁴Tanga tsá ngats'ioò nga 'én-la Nainá titsanokjoáya ngajo-lá, tsá kjoahas'en jngòò xi taxkí xítá xi mikii mokjeiín-la 'én-la Nainá, k'e nga kji'nchré-nò, kokjeiín-la kò kochiyaá-la nga xítá jé-né. ²⁵Jè kjoa xi tñjna'ma ijün inima-la, jchaá-la; kò jè xítá, kosijna-xkó'nchi-la Nainá nga skoexkón; kokjeiín-la nga kixí kjoa nga yá tñnjajün-nò Nainá.

Okixi xi kitsjaá Pablo kó s'in xítá k'e nga maxkóya nga jeya sikjina Nainá

²⁶Jñò ndí 'ndsè kò tichjaá, kó s'in fiya-nò jñà 'én koi? Tsóyaá-ne, k'e nga maxkóya nga jeya nikjina Nainá, tñjn i'nga xítá xinguiòo xi seè-la Nainá; tñjn i'nga xi ma-la okóya 'én-la Nainá; tñjn xi ma-la bénojmi 'én xi jye tsakó-la Nainá; tñjn xi chja 'én xi kje'eií tsò xi mì yá xítá fiya-la; tìkooá tñjn xi ma-la sítatoya 'én xi kje'eií tsò. Ngats'ii xá koi, k'oaá s'in kàtabitasòn mé-ne nga isa ndaa s'e-la nga'nó inima-la jñà xítá naxandá-la Nainá. ²⁷Tsá tñjn xítá xi ma-la chja 'én xi kje'eií tsò xi mì yá xítá fiya-la, tà jò kò tsá jàn kichja; tanga ta ijngòò ijngòò kichja; kò jngòò xi sítatoya 'én koi. ²⁸Tsá tsjün xítá xi ma-la sítatoya, tà jyò kàtitsajna nga nguixkòn naxandá-la Cristo, tìkooá-ne tà jün inima-la kàtichjako Nainá. ²⁹K'oaá tjs'in tñjn ts'e xítá xi chja ngajo-la Nainá, tà jò-ne kò tsá jàn xi kichja. Jñà xítá xi i'nga, tà kji'nchré-né; ta sijnásòn-kjodé-ne a ndaa tñjn, o xi majin-né. ³⁰Jñà xítá xi tñtsajna, tsá kítjokajün jngòò xítá xi Nainá sükichiya-la 'én xi mejèn-la nga kichja, jè xítá xi tichjaya tìkooá-ne ta jyò kàtijná, kàtatsjá'nde-la nga jè kàtichja. ³¹K'oaá ma-ne, ngats'ioò xi ma-nò nokjoa ngajo-la Nainá komaa kinókjoa nga ijngòò ijngòò-nò mé-ne nga isa ndaa koma-nò kò isa ndaa kotsja-nò ngats'ioò. ³²Jñà xítá xi ma-la chja ngajo-la Nainá, mochjeén-né nga tijnà skósòn-la kós'in kichja. ³³⁻³⁴Nga Nainá, jè xi mejèn-la nga s'e kjoa'nchan, majin-la nga kjoasii s'e.

Jñà íchjín, jyò kàtitsajna, koni ma ngats'ii naxandá-la Cristo nándá maxkóya xítá-la; mikii tñj'nde nga kichja; ndaa kàta'nchréñijon koni s'in tichja kjotixoma. ³⁵Tsá mé kjoa xi mejèn-la nga skoe, yáa ni'ya-la kàtakjòngui-la x'in-la. Mikii

ndaa tñjn tsá jngòò chjoón kichjajün nándá maxkóya xítá naxandá-la Nainá.

³⁶¿A k'oaá s'in nikítsjeèn nga ta it'aà tsajòn kisindaá 'én-la Nainá? ¿A k'oaá ma-nò tsá ta jñò-nò xi kitjóe-nò? ³⁷Tsá tñjn i'nga xítá xinguiòo xi k'oaas'in sükitsjeèn nga ma-la chja ngajo-la Nainá, o xi ndaa machiya-la kjohítsjeèn-la Inima Tsjeè-la Nainá, k'oaas'in kàtakixiya-la nga jñà 'én xi tikjii-nò, kjotixoma ts'eé Na'èn-ná. ³⁸Tsá tñjn xítá xi mikii sasén-la koni s'in okoóya-nò, tìkooá Nainá mikii sasén takòn xítá jè.

³⁹Ndí 'ndsè kò tichjaá, k'oaá s'in 'nó tñchátstjodé nga tinókjoa ngajo-la Nainá; tanga k'ò bitsajna ikòn-là jñà xi ma-la chja 'én xi kje'eií tsò xi mì yá xítá fiya-la. ⁴⁰Tanga ngats'ii kjoa koi, ngui ndaa t'een, kixí tan-guikoo.

15

K'e nga jaáya-la Cristo

¹I'ndeí ndí 'ndsè kò tichjaá, 'an mejèn-na nga sükitsjeèn-nò jè 'én ndaa-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo xi 'an kichjajajün-nò xi kichjoétjò kò nga kixí titsajnakoo. ²Jè 'én ndaa-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo xi koma kochrjeiün-nò kjo'in tsá kixí titsajnakoo skanda i'ndeí koni s'in nga kichjajajün-nò nga tjsá itjòn; tsá majin, nímé chíj-la nga kòkjeiín-nò.

³Jè kjoa xi isa 'nó tñjn, jè-né nga kos'in tsakoóya-nò koni tñjn xi 'an kitjóe-na, nga jè Cristo k'en ngajo-ná xi kjoa ts'e jé-ná nga k'oaá s'in tichja Xojon-la Nainá; ⁴nga kisihi-jün, koa nga ijchò jàn nachrjein jaáya-la, koni s'in tichja Xojon-la Nainá. ⁵K'e nga jaáya-la, tsakó-la yijo-la jè Cefas [tjè-ne Pedro], ikjoàn tsakó-la yijo-la jñà xítá-la xi i'nga, yá tejò ma-ne kò Pedro. ⁶Xi komà iskan, tsato 'òn sindo ma-ne xítá 'ndsè xi tñtsajnajtín nga tsakó-la yijo-la. Jñà xítá koi, tñjn i'nga xi jye k'en, tanga kjin ma xi tákó tñtsajnakon skanda i'ndeí. ⁷Ikjoàn tsakó-la yijo-la jè Jacobo. Xi komà iskan tsakó yije-la yijo-la jñà xítá-la xi tsibixáya-la.

⁸Xi jyehet'aà-ne, ikjoàn 'aán tsakó-na yijo-la. 'An, k'oaá s'in ngaya-la koni tsá jngòò ki'ndí xi mì jé nachrjein kits'in koni s'in chíya nachrjein-la. ⁹'An-ná xi isa 'nó nangui tijná-la kóhotjín jñà xítá xi tsibixáya-la Jesús. Skanda mikii ok'in-na nga

k'oas'ín k'óin-na; nga 'aán kùtjngui kon-dra-la jñà xita naxandá-la Cristo. ¹⁰ Tanga jè kjondaà-la Nainá ndaà tsasiko-na; k'oaá komà-ne nga 'an tsibíxáya-na. Jè kjondaà-la, mìtsà tà kjotjò kitsjaà-na. Tanga 'an, isaá 'nó kisixá mi k'oa-ne koni ngats'ìi xita-la xi i'nga. Kixíí kjoa, mìtsà nga 'nó ts'an, kjondaà ts'eé Nainá. ¹¹ Tsà 'an-ná, kò tsà jñà xita-la xi i'nga xi ndaà sixá, tanga jè xi chjì-la nga k'oa s'ín nokjoàya-jen, koa jñò, k'oaá s'ín mokjeíin-nò.

K'e nga kjoaáya-la jñà xita xi jye k'en

¹² K'oaá s'ín tñokjoáya nga jè Cristo jaáyajìin-la xita xi jye k'en, tanga, ùmé-ne tjín i'nga-ne xita xinguiqo xi tsò: "Jñà xita xi jye k'en mì tì kii kjoaáya-la." ¹³ Tsà mìkii kjoaáya-la xita xi jye k'en, tikoáá jè Cristo, mì-la tsà kixí kjoa nga jaáya-la. ¹⁴ Tsà mìkii jaáya-la Cristo, jñà 'én xi nokjoàya-jen nímé-la chjì-la, tikoáá nímé-la chjì-la koni s'ín mokjeíin-nò. ¹⁵ Tikoáá ngajen, xita ndisoò kítjokàngui-jen it'aà ts'e Nainá, nga k'oaá s'ín nokjoàya-jen 'én-la Nainá nga bixón-jen: "Jè Nainá kisikjaáya-la Cristo." Nga tsà jñà mìk'en mìkii kjoaáya-la, mì-la tsà kixí kjoa nga kisikjaáya-la Cristo. ¹⁶ Tsà jñà xita xi jye k'en mìkii kjoaáya-la, tikoáá jè Cristo mì-la tsà kixí kjoa nga jaáya-la. ¹⁷ Jè Cristo, tsà mìkii jaáya-la, nímé-la chjì-la koni s'ín mokjeíin-nò it'aà ts'e, tákó yaá-la titsajnajñòó jé-nò. ¹⁸ Tikoáá jñà xita xi jye k'en nga kòkjeíin-la it'aà ts'e Cristo, jngoo k'aá-la kichijà, tsà mì jaáya-la Cristo. ¹⁹ Jè kjoa xi chinà-lá it'aà ts'e Cristo, tsà tà íí isò'nde kjoehet'aà, jñá-la xi ngui xita ima 'mì-ná kó ngats'ìi xita xi tjín isò'nde.

²⁰ Tanga ngui kixíí kjoa nga jè Cristo jaáyaá-la it'aà ts'e kjoa biyaa. K'oaá ngaya-la koni tsojmi xi majchá ítjòn, nga jè Cristo jaáya ítjòn-la ngats'ìi xita xi iskan kjoaáya-la [nga mì tì kii kiyá-na]. ²¹ Koni s'ín komà nga it'aà ts'e jngoo xita kjòts'ia nga biyaa xita, k'oaá tís'ín komà nga it'aà ts'e jngoo xita j'ii nga kjoaáya-la xita xi jye k'en. ²² Koni s'ín ma nga biyaa ngats'ìi xita xi it'aà ts'e tje-la Adán kits'ìin, k'oaá tís'ín ma nga kjoaáyaá-la ngats'ìi xita xi it'aà ts'e Cristo ts'ìin xitse-ne. ²³ Tanga jngoo ítjngoo 'ncha ndiyá-né nga kjoaáya-la koni s'ín oko-la. Jè Cristo, tjína ítjòn nga jaáya-la; k'e nga kjoíí ítjngoo k'a Cristo, k'eé kjoaáya-la xi xita ts'e.

²⁴ Cristo, ítjòn sìikjehesòn ngats'ìi xi kon-dra fi-la, ngats'ìi xi títajina ítjòn, xi tjín-la nga 'nó kò xi otixoma. Íkjoàn jè Cristo sìingatsja kjotixoma-la Nainá xi Na'én-ná ma; k'eé kjoehet'aà isò'nde. ²⁵ Mochjeén-né nga jè Cristo kàtatixoma skanda k'e nga jye sìikítsajngui yije ndsoko jñà xi kondra-la. ²⁶ Kò jè kondra-la xi fehèt'aà-ne nga chija, jé kjoa biyaa. ²⁷ Nita mé xi tjín, Nainá, yaá kisikítsajngui yije ndsoko Cristo. Jè tñhotixoma yije-la. Tanga mìtsà tsò-ne kjoa nga jè Nainá, yaá tñngui ndsoko Cristo. Nga jè sobá Nainá xi kisikítsajngui ndsoko nita mé xi tjín. ²⁸ K'e nga jye ya tít-sajngui yije ndsoko Cristo nita mé xi tjín, jè Cristo, nga Ki'ndí-la Nainá ma, tikoáá nangui sìikíjina yijo-la nga nguixkon Nainá nga jè sobá Nainá tsibítsajngui ndsoko Cristo nita mé xi tjín, mé-ne nga jè Nainá jngoo k'aá jè kájna ítjòn-la nita mé kjoa-ne.

²⁹ Tanga tsà jñà xita xi jye k'en mì tì kii kjoaáya-la, jñà xita xi it'aà ts'e mìk'en ma-ne bautizar, ¿kó s'ín síkítsejèen? ¿Mé-ne it'aà ts'e mìk'en ma-ne bautizar, tsà kixí kjoa nga mì tì kii kjoaáya-la xita? ³⁰ Kò ngajen, ¿mé kjoa-ne nga nachrjein nchijòn binchaxkón-lajen yijo-najen, tsà mì tì kii kjoaáya-la xita? ³¹ Ndí 'ndsè kò tich-jaá, k'oaá xan-nò nga ngui kixíí kjoa nga nachrjein nchijòn tjín-na kjoxkón tsà ya kiyá, koni s'ín nga ngui kixíí kjoa nga matsja-na it'aà tsajòn nga ngásòn mokjeíin-ná it'aà ts'e Na'én-ná Jesucristo. ³² Tsà tà jñà kjoa ts'e isò'nde-né nga kiskaàn-koa xita koni tsà xa ján Éfesò, ¿mé xi kisikijne? Tsà jñà xita xi jye k'en mì tì kii kjoaáya-la, tikoáá-ne: "Kíchiaá, s'ioáa nga nchijòn-lè kiyá-ná."

³³ Kì yá xita xi konachan-nò it'aà ts'e kjoa koi. Nga tjín jngoo 'én xi tsò: "Jñà xita xi tsahijitakoá xi mìkii ndaà s'ín, jñà síkítson-jìin kjoa xi ndaà tjín koni s'ín tít-sajnjchá yijo-na." ³⁴ Ndaà títkítsejèen it'aà ts'e kjoa koi; kì tà tsjaá jé binchaàtsjiod. Nga tjín i'nga xita xinguiqo xi mìkii beèxkon Nainá. K'oaá xan-nò mé-ne nga kàtasobà-nò.

Kó kjoàn koma mìk'en k'e nga kjoaáya-la

³⁵ Tsà koi nachrjein-la tjín i'nga xita xi tsò: "¿Kós'ín koma nga kjoaáya-la xita xi jye k'en? ¿Kó kjoàn yijo xi kítjokajìin-kò?" ³⁶ ¿Mé tà tònò-nò! K'e nga 'bè tje, jñà nojmé

nga sihiijin, biyaà-né, mé-ne nga kiso xit-se-ne jno, nga ijngod k'a kitsajnakon. ³⁷ K'e nga 'bè tje, mitsà jnà xi jye jno bitjee; tà jnà nojmé bitjee, o xi trigo-né. ³⁸ Tanga jè Nainá, k'oaá kjoàn s'in koni s'in mejèn-la; k'oaá kjoàn s'in nga jngod ijngod skaya xojmá koni kjoàn tje-la. ³⁹ Jnà yijo, mitsà ngàsòn kjoàn. Yijo-la xita, kj'eif kjoàn; yijo-la cho, kj'eif kjoàn; yijo-la tin, kj'eif kjoàn; yijo-la nise, kj'eif kjoàn. ⁴⁰ Koni choòn i isò'nde nga tjín yijo xi kj'eif s'in tsejèn, k'oaá ti choòn ngajmii nga tjín xi kj'eif s'in tsejèn. Mitsà ta ngàsòn tsejèn xi tjín ngajmii k'o xi tjín isò'nde. ⁴¹ Jè ts'oi kj'eif s'in tsejèn, jè sá kj'eif s'in tsejèn, jnà ni'ño kj'eif s'in tsejèn. K'a kj'eif, k'a kj'eif s'in tsejèn nga jngod ijngod skoya.

⁴² K'oaá tis'in ma nga kjoáaya-la xita xi jye k'en. Jè yijo xi sihiijin, bits'on-né, tanga jè yijo xi kjoáaya-la, m̀ ti kii kits'on-ne. ⁴³ Sihiijin-né xi nimé chj-lá; jè xi kjoáaya-la jeya-né. Xi sihiijin, yijo indaà-né; xi kjoáaya-la tjín-la nga'ño. ⁴⁴ Jè yijo xi sihiijin, taxki yijo-né, ts'e isò'nde-né. Yijo xi kjoáaya-la, yijo xitse-né, ts'ée Injima Tsjeè-la Nainá. Tjín xi taxki yijo, tikoa tjín xi tsjá Injima Tsjeè-la Nainá.

⁴⁵ K'oaá s'in tíchja Xojon-la Nainá nga tsò: "Jè xita x'in tjòn xi ki'mi Adán, jngod xi xita komá xi tsbijnakon." Tanga [jè Cristo], jngod injima xi síkítsajnakon xita, nga jè j'ii ngajo-la Adán nga jyehet'aà-ne kjoa. ⁴⁶ Tanga jè xi injima, mitsà jè j'ii íjtòn; jè j'ii íjtòn xi taxki yijo ts'e isò'nde, iskaán j'ii xi injima. ⁴⁷ Jè xita x'in xi tjòn, i it'aà nangui ts'e; ni'ndeé kisindaà-ne. Jè xita x'in xi ma-ne jò, ngajmii ts'e, yaá inchrobà-ne, [nga jè xi Na'èn-ná]. ⁴⁸ Ngats'ii xita xi i isò'nde ts'e, k'oaá kjoàn yijo-la koni kji ts'e Adán nga ni'ndeé kisindaà-ne. Ngats'ii xi ngajmii kitsajna, k'oaá kjoàn koma yijo-la koni kji ts'e Cristo xi ngajmii inchrobà-ne. ⁴⁹ I'ndeí, jnà, k'oaá kjoàn tsejèn yijo-ná koni kji xi ni'nde kisindaà-ne; nga komá iskan, k'oaá kjoàn kotsejèn yijo-ná koni kji xi ngajmii j'ii-ne.

⁵⁰ Ndí 'ndsè, k'oaá xan-nò jè yijo-ná nga jni tjín-la mikii ma kjoahas'en-jin nanda t'hotixoma Nainá. Tikoaá jè yijo-ná xi bi'ndoya mikii ok'in-la nga ya kjoahas'en-jin nanda tjín xi mikii bi'ndoya.

⁵¹ Kènojmi jngod-nò kjoa'ma ts'e Nainá: Jnà

xi xita-la Cristo 'mì-ná, mitsà ngats'iaá nga kiyá, tanga ngats'ii-ná ta jngod tjò kjoatjya-ná, ⁵² k'oaá गया-la koni k'e nga tsix'aá koa bíchjoa xkoaán, tik'eé-ne nga skindaya chrjo trompeta xi fehet'aà-ne. K'e nga kfone chrjo trompeta, jnà mik'en kjoáaya-la, m̀ ti kii ki'ndo-ne nita kjé-ne. Koa jnà kjoatjya-ná. ⁵³ Jè yijo-ná nga biyaá ko nga bi'ndo, mochjeén-né nga tjoé jngod-la yijo xi m̀ ti kii kiyá-ne ko m̀ ti kii ki'ndo-ne nita kjé-ne. ⁵⁴ K'e nga k'oas'in koma nga jè yijo-ná tjoé jngod-la yijo xi m̀ ti kii kiyá-ne ko m̀ ti kii ki'ndo-ne nita kjé-ne, k'eé kítasòn koni s'in tíchja Xojon-la Nainá nga tsò: "Jè kjoa xi sikijne jngod k'aá síchija kjoabiyaá. ⁵⁵ Ji xi kjoa biyaá 'mì-lè, jnànda-ne nga kinikijni? jNanda tjina na'yá-lè xi ma-la sík'en xita?" ⁵⁶ Jè na'yá xi tjín-la kjoa biyaá, jè kjoa ts'e jé. Ko jè nga'ño xi tjín-la jè kjoa ts'e jé, jè kjoatixoma. ⁵⁷ Ndaá chj-lá Nainá nga jè tsjá-ná nga'ño xi it'aà ts'e Jesucristo xi otixoma-ná nga nikijne-lá kjoa biyaá ko kjoa ts'e jé.

⁵⁸ Jnò ndí 'ndsè xi matsjake-nò, kixi tít-sajna. Niyá xi siikjatjya-la kjohtsjeèn-nò. Kjit'aà nachrjein isa 'ño tixá-lá Na'èn-ná. Nga tjijin-nò nga jè xá xi 'nè xi ts'e Na'èn-ná, mitsà tà kjoatjò.

16

Ton xi maxkót'aà-la jnà xita naxandá-la Cristo

¹ Jè ton xi maxkót'aà-la xita naxandá-la Cristo, k'oas'in t'een koni s'in kixan-la xita naxandá-la Nainá ján nangui Galacia. ² Jnò, nga jngod ijngod, nga jin jin nachrjein k'e nga tahàngo, titjò chiba ton-nò koni s'in machikon-t'ioòn, mé-ne nga m̀ k'e kíxkò-nò k'e nga 'an xi kji-choa. ³ K'e nga kijchokon-nò ya Corinto, sikasén ján Jerusalén xita xi jnò chjaajjòd. Tsjaà-la xojon carta nga kjiiko jè ton xi maxkót'aà-nò. ⁴ Tsà mochjeén nga tikoa 'an kjián, komaá kjiiko-na jnà xita koi.

K'e nga kisikítsjeèn Pablo nga kjoí ján Corinto

⁵ Mejèn kjikon-nò k'e nga jye kjoáhatooa ján nangui Macedonia, nga k'oaá s'in tjindaà-na nga ya kjoáhatooa mé-ne nga ikjoàn kjiicho-na Corinto. ⁶ Tsà koma ya kótijnako chiba nachrjein-nò, ko tsà koif nachrjein-la nga ya kótijnako-nò

skanda k'e nga kjoehet'aà nachrjein-la chon 'nchán, mé-ne jñò koma sichját'aà-ná k'e nga tsà ñánda kjián nga koma iskan. ⁷ Majin-na nga tà jngod tjo skotsejèn-nò; jè xi mejèn-na nga kjin nachrjein kótijnako-nò, tsà Nainá mejèn-la nga tsjá'nde-na. ⁸ Í kótijna naxandá Éfeso skanda nachrjein ts'e s'eí Pentecostés, [jè s'eí xi bitjo k'e nga jye bijchó icháte nachrjein nga bitjo s'eí Paxkò]. ⁹ Ndaà títjo'nde-na nga tis'iaàn xá-la Nainá xi 'ñó ndaà títbasòn, nas'ín 'ñó kjin ma-ne xita xi kondra títsajna-na.

¹⁰ Tsà kijchòkon-nò jè Timoteo, chítsejèn-la nga tsja kátas'e-la nga kijnako-nò nga mì yijo-la kinchaxkón-la, nga tikoá xá-la Nainá tís'ín koni 'an. ¹¹ K'oaá ma-ne, kì nachrjenguioò jñò, ta saá tichját'aà-la nga 'nchán kátjanchrobákon-na; 'an, t'koñaá-la kò xita 'ndseé xi i'nga.

¹² 'An 'ñó tsibitsi'ba-la jè 'ndsè Apolos, nga katahijtakò jña xita 'ndseé xi tjiné nga kjikon-nò, tanga majin-la nga fi; k'eé-la kjoí k'e nga kò'a-la.

¹³ Ndaà títsajnakon. 'Ñó kixi títsajnakò jè 'én xi mokjeín-nò. Kì yá xi tsakjoòn-la, kátas'e-nò nga 'ñó. ¹⁴ Ngats'ì kjoá xi 'nè, kòò kjoatjòcha-nò k'oa t'een.

¹⁵ Jñò ndí 'ndseé kò tichjaá, jyeé tjiin-nò nga jña xita ni'ya-la Estéfanás, jña kòkjeín ítjòn-la 'én-la Cristo ya nangui Acaya. Jña xita koi, k'oaá s'ín bínè-la yijo-la nga jña xita naxandá-la Cristo sichját'aà-la. ¹⁶ Ndí 'ndsè, bitsi'bà-nò nga tiná'yañijon-la xita xi k'oas'ín síxá koni jña xita koi, kò ngats'ì xita xi mikìi bijta-la nga síxá-la Nainá.

¹⁷ Matsja-na nga j'iikon-na Estéfanás, Fortunato kò Acaico [nga jñò kinikasén], nga jña j'ìi síkitasòn xi jñò mikìi komà kinitasòn nga inchrobàchon-ná. ¹⁸ Jña j'ìi síje ikon-na kò tsajòn. K'oaá ma-ne jchaxkón jña xita xi k'oas'ín s'ín koni jña xita koi.

Pablo síhixat'aà naxandá-la Cristo

¹⁹ Jña naxandá-la Cristo xi títsajna nangui Asia síhixat'aà-nò. Jè Aquila kò Priscila kò xita naxandá-la Cristo xi bixoña ya ni'ya-la, j't'aà ts'e Na'èn-ná ndaà síhixat'aà-nò. ²⁰ Ngats'ì xita 'ndseé, síhixat'aà-nò. Jñò tjiixat'aà nga jngod ijngod xita xinguioo nga kò inijma-nò.

²¹ 'An, xi Pablo 'mì-na, tìsìhixat'aà-nò nga kò ndsaa tikjii-nò xojon jè.

²² Tsà tjin xita xi mikìi matsjakeè Jesu-cristo xi otíxoma-ná, jè xita neí kátjiko. Na'èn, jì niton nchroboí.

²³ Jè kátijnako-nò kjondaà-la Jesucristo xi otíxoma-ná. ²⁴ Kjit'aà nachrjein kátas'e-nò kjoatjòcha-na nga jè Cristo Jesús títsaj-nakoáá. K'oaá s'ín kátama.

Xojon carta-la San Pablo xi ma-ne jò xi kiskiù-la xita naxandá-la Cristo xi títsajna Corinto

Kó tsò Pablo nga síhixat'aà jñà xita naxandá-la Cristo xi títsajna Corinto

¹'An, Pablo, tískasén-nò xojon jè, nga k'oaá s'in kjòmèjèn-la Nainá nga 'an tsibíxaya-na Cristo Jesús. 'An, kò 'ndse Timoteo titsanikasén-nòjen xojon jè. Tít-sanihixot'aà-nòjen jñò xi xita naxandá-la Nainá 'mì-nò xi títsajnaà ya naxandá Corinto, kò ngats'iì xita tsjèè-la Cristo xi títsajna kóhokji nangui Acaya. ²Nainá xi Na'èn-ná, kò jè Jesucristo xi otíxoma-ná kátatsjá-nò kjondaà kò kjoa'nchán ya ijìin inima-nò.

Kó tsò Pablo nga tsjá-la kjondaà Nainá

³Ndaà kátayaxkón Nainá xi Na'èn-la ma Jesucristo xi otíxoma-ná. Jè Nainá xi Na'èn-ná ma, tse kjohimatakón tjín-la it'aà tsjáján. Kò jè, kjit'aà nachrjein síje takoán. ⁴K'e nga mé kjo'in títsajna-jñaá, jè Na'èn-ná síjetakón-ná mé-ne jñá, k'oaá títs'in síjetakoán xinguiáá xi tíkoa kjo'in títsajnajìin koni s'in kisijetakón-ná Nainá. ⁵Koni tjín kjo'in xi tse níkjiaán xi kjoa ts'e Cristo, k'oaá títs'in tse kjojetakón sakó-ná it'aà ts'e Cristo. ⁶Ngajen, tsá kjo'in títsanjkeiín-jen, kjondaà tsajòn-nò nga s'e-nò kjojetakón, koa kítjokájñò kjo'in. Tsá Nainá síjetakón-najen, jè-né nga tíkoa jñò s'e-nò kjojetakón, koa kichikjoa kò-nò kjo'in xi jín títsanjkeiín-jen. ⁷Tjín kixíí kjoa xi chiñá-lajen it'aà tsajòn. Tíjìin-najen, koni s'in tíhokot'aà-nò kjo'in xi títsanjkeiín-jen, k'oa títs'in okot'aà-nò kjojetakón xi tjín-najen.

⁸Jñò 'ndse kò tichjáá, mejèn-najen nga kátasijìin-nò kjo'in xi kis'e-najen ján nangui Asia. Tse jchán kjo'in kiníkjeiín-jen. Jyeé mì tí kii kichikjoakò-nájén skanda mì tí kii bixón-najen tsá kítsajnakon isa-jen. ⁹K'oaá s'in komá-najen nga jyeé-la tjínè-la nga kiyá-jen. K'oaá s'in komat'in-jen mé-ne nga isa ndaà kjót'aà takón-najen Nainá xi ma-la síkjaáya-la mik'en, nga mì tà yijo-najen kjót'aà takón-jen. ¹⁰Nga jyeé

kjomeé k'en-jen, tanga Nainá tsasíko-najen nga kisiakatòjìin-najen kjo'in kò tákó síkakatòjìin-isa-najen kjo'in. Kò k'oaá s'in kjit'aà takón-jen nga jè síkakatòjìin isa-najen nita mé kjoa-ne. ¹¹Jñò, mochjeén-né nga síchját'aà-nájén nga kinókjoat'aà-la Nainá it'aà tsajen mé-ne nga isa kjìn koma-ne xita xi kichjhat'aà-la Nainá, tíkooá kjìn koma xita xi tsjá-la kjondaà Nainá koni s'in machikon-t'in-jen.

Mé-ne mikii kii-ne Pablo ján Corinto

¹²Tjín jngod kjoa nga ndaà níkiítsajna-jen yijo-najen. K'oaá s'in beè-lajen takón-jen nga it'aà ts'e Nainá nchrobá-ne nga tsjèè kò kixi tíhongoíko-jen yijo-najen i isò'nde, kò jè tjína ítjòn it'aà tsajòn. Mítsà kjoachjìine-la xi taxki xita nga kò'nè-jen, kjondaà-la Nainá-né. ¹³Mítsà kj'eíí kjoa nga títsachjìin-nòjen, ta jè-né nga kíxkejñò kò kjoas'en-jìin-nò koni tsò 'én xi tjít'aà xojon jè. K'oaá s'in majngod takoán nga nguì ndaà kjíya-nò ¹⁴koni s'in jye kjòchiya chiba-nò nga tsja kátama-nò it'aà tsajen kò nga tíkoa tsjáá koma-najen it'aà tsajòn k'e nga kjoíí íjngod k'a Jesucristo xi otíxoma-ná.

¹⁵'An, jyeé ndaà tíjngod takoán it'aà ts'e kjoa koi, k'oaá ma-ne nga k'oas'in kiskòdòsn-la nga jò k'a kjìkon-nò mé-ne jñò, jò kjondaà sakò-nò. [Tanga mì k'oaá s'in tsitasòn.] ¹⁶K'oaá s'in kisiíkítsjèèn, k'e nga kìaá nangui Macedonia nga ya jahato ítjòn-nò. Tjín-né nga kjoahato íjngod k'a-nò k'e nga kjìinchrobà-na mé-ne jñò koma síchját'aà-ná nga kjíán nangui Judea. ¹⁷K'e nga k'oas'in kiskòdòsn-la, ja k'oaá s'in kiníkítsjèèn nga 'an, tísisakò-nò? Majìn, nga mì k'oaá s'in s'iaán koni s'in xi taxki xita isò'nde. Mítsà ítjòn xan-nò: "Koma-né", kò tik'e-ne íjngod k'a xan-nò: "Mikii koma." ¹⁸Tíbeè Nainá; 'én kixíí xi kixan-nò, ngajen, mì k'oaá s'in nokjoà-jen nga bixón-jen: "Jon, koma-né", kò "Mikii koma." ¹⁹Timoteo, Silvano kò 'an, k'oaá s'in nokjoà-yajìin-nòjen it'aà ts'e 'én-la Jesucristo xi kí'ndí-la Nainá. Tsjìn-la 'én xi tsò jon kò majìn. Nainá jngod k'a síkitasòn it'aà ts'e Cristo nga tsò: "Jon, koma-né." ²⁰Ngats'iì 'én xi chja Nainá koni s'in tsjá tso'ba, it'aà ts'e Cristo bitasòn yije-né. Nga jè Cristo xi tsò "koma-né". Kò it'aà ts'e Cristo, jñá bixón-ná: "K'oas'in kátama",

mé-ne jeya kǐjna-ne Nainá. ²¹Jè Nainá, xi síkixiyandaà-ná nga jè títsajnaoáá Cristo [xi xó jaǐjiiin-ne Nainá], tǐkoáá jǐná xó jaǐjiiin-ná Nainá. ²²Ko tǐjè-ne Nainá xi tsibít'aà chǐba-ná koni jngooð sello; kǐsikǐj-najiiin inǐma-ná jè Inǐma Tsjeè-la xi tjoé ítjòn-ná nga kixǐ kjoa nga tǐkoa tjoé yije-ná kjondaà xi tjindaà-la nga tsjá-ná.

²³Tíkotsejèn Nainá, jè tǐbeè inǐma-na, mé-ne kj'eè kii fi-na Corinto koni s'ín tjǐiin-na; koií kjoa-la, majǐn-na nga 'on koma-la inǐma-nò nga 'én ts'en kichjako-nò. ²⁴Ngajen, majǐn-nòjen nga ngajen, kjo'ño kotixoma-nòjen it'aà ts'e 'én xi mokjeiín-nò. Ta saá nichját'aà-nòjen mé-ne nga s'e-nò kjotsja nga kixǐ títsajnaà koni s'ín mokjeiín-nò.

2

¹K'oaá ma-ne nga k'oas'ín kiskooðon-la nga mì tǐ kii kiikon-nò. Majǐn-na nga ba kǐtsajnaà. ²Tanga tsà 'an, ba síkǐtsajna-nò, nga koma iskan, mì tǐ yá tǐjn-ne xi sǐlts-jako-na, nga jǐnò, jyeé ba títsajnaà. ³Koií xá jye kiskii jngooð-nò xojon, mé-ne k'e nga kǐjchokon òjngooð k'a-nò nga mì ba síkǐjna-ná nga mochjeén-né nga jǐnò sǐts-jako-ná. Nga k'oaá s'ín tǐjngooð takoàn, 'an, matsja-na tǐkoa jǐnò, matsjaá-nò. ⁴K'e nga k'oas'ín kiskii-nò, ndaà jchán kokájno-la inǐma-na, baá kǐs'e-na skanda ndáxkoaàn tsibixteen. Tanga 'an mitsà koi xá kiskii-nò nga kàtaba-nò. Jè-né nga jchaa nga 'ño matsjake-nò.

Kó kitsò 'én xi kiichja Pablo it'aà ts'e xǐta xi tsohótsji jé

⁵Jè xǐta xi tsohótsji jé, mìtsà ta 'an xi ba kǐsikǐjna-na, mejèn tsà ba kǐsikǐtsajna ngats'iì xǐta naxandá-la Cristo. Tà k'oaá xan-nò nga mì koto chǐba-la koni s'ín tixan-nò. ⁶Nga kǐjìn ma-nò xi tsi-binè-là kjo'in jè xǐta jè; jyeé ndaà tǐjn, ta koma-ne. ⁷I'ndeí, jè xi s'e'en nga sǐjchàat'aà-là jé-la; sǐjetakòn xǐta jè, mé-ne nga mì kjoa kiyájiin-ne. ⁸K'oaá ma-ne nga bitsi'bà-nò nga ndaà jchǐbàya-nò nga òjngooð k'a tǐtsjacha xǐta jè. ⁹Tǐkoa koií xá kiskii-nò it'aà ts'e kjoa koi, mejèn-na skot'aà-nò, a kixǐí kjoa nga ma-nò níkitasòn yije. ¹⁰Jè xǐta xi jǐnò nǐjchàat'aà-la jé-la, tǐkoáá 'an sǐjchàat'aà-la. Tsà mochjeén-né nga 'an sǐjchàat'aà-la xǐta jè, 'an jyeé

kǐsǐjchàat'aà-la xi kjondaà tsajòn ko tǐbeè Cristo. ¹¹Mé-ne jè xǐta neíí mìkii koma jè sǐkǐijne-ná, nga jyeé ndaà 'yaa kjoamaña-la kós'ín síxá.

Kó komà-la Pablo nga mìkii kǐsatiikjoo Tito ján Troas

¹²K'e nga ijchoa ján naxandá Troas, nga kichjàya 'én ndaà-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo, it'aà ts'e Na'èn-ná kitáx'a'nde-na nga kǐsǐxákoáa 'én ndaà-la Nainá. ¹³Tanga mìkii ndaà kǐs'e-la inǐma-na nga mìkii kiskaajnaà jè 'ndsé Tito. K'oaá komà-ne kǐsikǐtsajna jǐnà xǐta xi ya i'nde-la, òkjoàn kǐaa ján nangui Macedonia.

Mé kjoa-ne nga jè Pablo tsjá-la kjondaà Nainá

¹⁴Ndaà chǐf-la Nainá nga it'aà ts'e Cristo fiko-najen k'e nga okó-lajen jǐnà xǐta isò'nde nga jye kǐsikǐjne. It'aà tsajen k'oaá s'ín obísòn kjohǐtsjeèn-la Nainá xi kos'ín ngaya-la koni jngooð jta-la tsojmi xi 'ño ndaà jne, mé-ne nga skoe-ne jǐnà xǐta nǐta ñánda-ne nga títsajna. ¹⁵It'aà tsajen k'oaá s'ín ngaya-la koni nǐ'ndi-la chrjongó-la Nainá, k'e nga jè Cristo tsját'aà-la Nainá. K'oaá s'ín bijchókajiiin-la jǐnà xǐta xi bitjokajiiin kjo'in ko xǐta xi chija. ¹⁶It'aà ts'e jǐnà xǐta xi chija, [k'e nga beè-najen nga bènojmiya-jen 'én-la Nainá], k'oaá s'ín ch'o jne-la koni jngooð jta xi sík'en-ná. Tanga jǐnà xǐta xi bitjokajiiin kjo'in, k'oaá s'ín ndaà jne-la koni jngooð jta xi síkǐjnakon-ná. It'aà ts'e xá koi, nǐjngooð xǐta chǐkjoa-la nga síkitasòn xi ta kjohǐtsjeèn ts'e. ¹⁷Ngajen, mìkii k'oas'ín 'nè-jen koni s'ín xǐta xi kj'eíí xi chjaya 'én-la Nainá nga tòn síkǐjne. Ngajen, 'én kixǐí nokjoà-jen. Nainá tǐbeè-ne nga jè kǐsikasén-najen ko nga'ño ts'e Cristo-né nga nokjoàya-jen, nga jè Cristo títsajnao-jen.

3

Xá-la Nainá xi kjoa xǐtse

¹K'e nga k'oa'mi-nòjen kjoa koi, ¿a bits'ia òjngooð k'a-jen nga ndaà níkǐtsajna-jen yijo-najen? Jǐnò, ¿a k'oaá s'ín níkǐtsjeèn nga mìkii tǐj'nde-na nga ma síxá tsà tsjǐn-na xojon xi jǐnò k'oi-ná, o xi kj'eíí xǐta tsjá-na koni s'ín síjé xǐta xi kj'eíí? ²Majǐn, jǐnò sobà-nò xi xojon-najen ma xi tǐjǐin òjiiin inǐma-najen. Ngats'iì xǐta beè-né koa

bíxkejiin-né. ³ K'oaá s'ín ndaà 'ya-jen nga jñò-nò xi koni xojon-la Cristo xi it'aà tsajen kitjei. Jngòd xojon carta xi mitsà tinta kitjei-ne; koò Inima Tsjeè-la Nainá xi tijnakon kitjei-ne; mitsà ndajo kitjeit'aà; yaá kitjeit'aà yijo inima-la xita.

⁴ Kjoa koi, k'oaá s'ín makixiya nga it'aà ts'e Cristo mokjeiín-najen it'aà ts'e Nainá. ⁵ Xi ta nga'nó tsajen tsjin-najen kjohtsjeèn mé xi s'en-jen. Tanga jè Nainá tsjá-najen kjohtsjeèn k'e nga mé xi 'nè-jen. ⁶ Jè Nainá tsjá-najen kjohtsjeèn nga chi'nda-la ma-jen mé-ne nga koma kinókoaya-najen it'aà ts'e kjondaà xitse xi Nainá tsibíndaajiin-ko jñà xita. Mitsà kjoa ts'e kjohtsjeèn xi xojon tjit'aà, ts'eé Inima Tsjeè-la Nainá. Jè kjoa xi ts'e kjohtsjeèn s'k'en-ná nga nguixkon Nainá, tanga jè Inima Tsjeè-la Nainá síkijnakon-ná.

⁷ Jè kjohtsjeèn xi kitjoé-la Moisés xi ndajo kitjeit'aà, kjoa biyaá j'iiko. Tanga k'e nga sa kitjoé itjòn-la kjohtsjeèn jè, k'oaá s'ín ki'ya-la kjoa jeya-la Nainá. Jè Moisés, k'e nga j'iú-ne nga kii mijin-jno nindoò, jñà xita Israel mikii komà kiskod'an Moisés nga 'nó ote ni'ín kji isén-la; tanga xi komà iskan, chaán kichijá xi ote kji isén-la. Tsá k'oaá s'ín kis'e-la kjoajeya, jè kjoa xi tjinè-la nga chija, ⁸ isa jeya tjin kjondaà xitse xi tsjá-ná Nainá k'e nga tsjá-ná Inima Tsjeè-la. ⁹ Nga jeya j'iú jè kjohtsjeèn xi kjoa biyaá tsibínè-ná, isaá 'nó jeya kijasón 'én xi nokjoaya-jen nga xita kixi síkít-sajna-ná Nainá. ¹⁰ Nas'ín 'nó kis'e-la kjoa jeya jè kjohtsjeèn xi jye tsato, tanga mikii mangáson-ko jè kjoajeya xi tjin-la kjondaà xitse; isaá 'nó jeya tjin. ¹¹ Tsá jè kjoa xi tichijangui kis'e-la kjoa jeya, isaá jeya tjin kjoa xitse xi mi ti kii chija-ne nita kjé-ne.

¹² Nga tijnngòd takòn-jen nga tichijangui-lajen kjoa koi, k'oaá ma-ne nga mikii masobà-najen nga nokjoá-jen. ¹³ Mitsà k'oaá 'ín 'nè-jen koni kis'ín Moisés nga nikje tsibíjtsa isén-la, mé-ne nga jñà xita Israel mikii komà kiskod'an-ne nga jye tichijangui xi ote kji isén-la. ¹⁴ Tanga jñà xita Israel kjótáajiin kjohtsjeèn-la. Skanda nachrjein i'ndeí, k'e nga bíxkejiin xojon-la Nainá xi tjit'aà kjoa jchínga xi tsibíndaajiin-ko xita, tákó k'oaá s'ín ma-la koni tsà nikje xoba kijtsa kjohtsjeèn-la. Ta jngóo it'aà ts'e Cristo koma tjáxin nikje jè.

¹⁵ Skanda nachrjein i'ndeí, jñà xita Israel, k'e nga bíxkejiin xojon xi kiskii Moisés, tákó k'oaá s'ín ma-la koni tsà nikje xoba tjttsa'ma kjohtsjeèn-la. ¹⁶ Tanga k'e nga jngóo xita síkjahatjija-la kjohtsjeèn-la nga fit'aà-la Na'en-ná xi otixoma-ná, tjáxin-la nikje xoba xi tjttsa'ma kjohtsjeèn-la. ¹⁷ Nga jè Na'en-ná, jè sobà-né xi Inima Tsjeè-la Nainá. Ya nánda tjin Inima-la Na'en-ná, jñà xita títtsajndeí-né kjoa ts'e kjohtsjeèn-la. ¹⁸ Ngats'iaá jñà mi ti nikje xoba tjttsa'ma-ne kjohtsjeèn-la. It'aà tsaján k'oaá s'ín गया-la koni jngóo chitsín xi ma chitsejèn-yá xi okó kjoa jeya-la Na'en-ná. Kjit'aà nachrjein isa jeya tíhotsejèn koni kji Na'en-ná nga jè Inima Tsjeè-la tísíkatjija-ná.

4

Kó s'ín síhiseèn-ná jè 'én ndaà-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo

¹ Koif kjoa-la ngajen, mikii mahindaà inima-najen nga jè Na'en-ná kjóhi-makeè-najen nga xá ts'e kisingatsja-najen. ² Jyeé kichjaáxin-jen jñà kjoa ch'o xi tji'ma, xi sísobà-najen; mikii chonachan-jen, ni mikii nikjatjija-lajen 'én-la Nainá. Ngui 'én kixi bènojmi-jen, mejèn-najen nga nguixkon Nainá ngats'ii xita kateèxkon kjohtsjeèn-najen kós'ín 'nè-jen. ³ Jè 'én ndaà-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo xi nokjoaya-jen, jñà xita xi ya tichijajiin kjoa ts'e jé-la, ta jñà-né xi tjttsa'ma kjohtsjeèn-la nga mikii fiya-la. ⁴ Jè xita neif xi tíhotxoma-la isò'nde nachrjein i'ndeí, xi kós'ín tjin koni tsà nainá, jè bíchjoa xkon jñà xita xi mikii mokjeiín-la it'aà ts'e Cristo; nga jè bíjñò kjohtsjeèn-la, mé-ne nga mikii skoe-ne kjoahiseèn-la 'én ndaà-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo xi 'nó jeya tjin, nga jè Cristo xi okó kó kji xi ngui jè sobà Nainá. ⁵ Ngajen, mitsà tà it'aà tsajen nokjoá-jen k'e nga bènojmiya-jen 'én-la Nainá; it'aà ts'eé Jesucristo nokjoá-jen nga jè xi otixoma-ná. Ngajen, tà chi'ndaá ma-jen nga ngajen nixá-nòjen, koif-né nga matsjacha-jen Jesús. ⁶ Nainá, jè xi kitsò nga jè ni'ín kátasihiseèn i'nde nánda jñò choon, tije-né xi kishiseèn ijin inima-najen, mé-ne jñà xita xi kje'eií kohiseèn-la nga skoexkon kjoa jeya-la Nainá koni s'ín 'ya-la ts'e Cristo.

Mé-ne tǎjngòò-ne takoán nas'ín kjo'in tit-sǎnikǎaán

⁷ Kǎjndaà jè xi 'nó tse chǎj-la, yáa tǎjiin yijo-najen. Tanga yijo-najen k'oaá s'ín ngaya-la koni tǎji ni'nde. Jè Nainá k'oaá s'ín kis'iin mé-ne nga 'ya-la nga jè nga'nó xi 'nó ndaa tísíxájiin yijo-najen, it'aà ts'e Nainá nchrobá-ne; mitsà it'aà tsajen nchrobá-ne. ⁸ 'Nó kǎj ma-ne kjoa xi tǎjín-najen, tanga maá kǎjokájiin-jen. Tǎjín kjoa xi makájno-najen, tanga mikii mahindaà-jen. ⁹ Fitǎjngui kondraá-najen xǎta, tanga Nainá mikii tsjeiin takón-najen; jǎa xǎta beetoón-najen, tanga mikii chǎkjoa-la nga síkjesòn-najen. ¹⁰ Nǎta nǎnda-ne nga onguí-jen, kǎj it'aà nachrjein mejèn-la sík'en-najen xǎta koni s'ín komát'in Jesús; tanga jè Nainá, jè xi mejèn-la nga it'aà tsajen kàta'ya-la nga jè Jesús xi tísíkjínakon-najen. ¹¹ Ngajen xi tǎtsajnakon-jen, kǎj it'aà nachrjein tǎjnat'aà chrañá-najen kjoabiyaá xi jè ngatǎj-la Jesús, mé-ne jè yijo-najen xi ma biyaá jcha-la kjoabinachon ts'e Jesús. ¹² Ngajen, kjo'ín tǎtsanjkeiín-jen skanda mejèn-la xǎta sík'en-najen, tanga jǎò kjoabinachon tǎsakó-nò.

¹³ K'oaá s'ín tǎchja Xojon-la Nainá nga tsò: "Mokjeiín-na k'oaá ma-ne nga kichjà." Ngajen, k'oaá tǎs'ín tǎjín inǎma-najen it'aà ts'e 'én xi mokjeiín-najen, k'oaá ma-ne nga nokjoá-jen. ¹⁴ Jè Nainá xi kisíkjaáya-la Nǎ'èn-ná Jesús it'aà ts'e kjoabiyaá, 'ya-nájen nga tikoáá kǎjchò nachrjein nga síkjaáya-najen koni s'ín jaáya-la Jesús. Ikjoàn ngats'iaá kǎjko-ná ya nguixkón Nainá. ¹⁵ Ngats'ii kjoa koi, kǎjndaà tsajón-nò, mé-ne isa kǎjín koma-ne xǎta xi tjoé-la kǎjndaà-la Nainá, nga tǎkoá isa jeya kǎjina Nainá nga kǎj ma xǎta xi tsǎ-la kǎjndaà.

¹⁶ K'oaá ma-ne mikii mahindaà inǎma-najen; kixí kjoa yijo-najen tǎfehen-gui-né; tanga Nainá, nachrjein nchijòn tǎsǎxǎtseya inǎma-najen. ¹⁷ Jè kjo'in xi níkjeiín-jen i isò'nde, tà chibaá tǎjín. Tà jngòò tǎjò oto. Tanga yáa sakó-najen kǎjndaà xi isa jeya tǎjín xi mikii fehet'aà nǎta kǎjé-ne. ¹⁸ Nga mitsà jǎa chǎtsejèn-lajen kjoa xi tǎjín isò'nde xi tsejèn, jǎa chǎtsejèn-lajen xi mikii tsejèn xi ts'e Nainá. Kjoa xi tǎma

i isò'nde, kjoehet'aà-né, tanga jǎa kjoa xi mikii tsejèn, mikii kjoehet'aà nǎta kǎjé-ne.

5

Ni'ya xi tǎjndaà-la Nainá ján ngajmii

¹ Yijo-ná k'oaá s'ín ngaya-la koni ni'ya xi tǎjín i it'aà nangui xi chiba nachrjein ma-la nga bixòña. Tsà kǎxòña ni'ya jè, Nainá tǎjndaà jngòò-la ni'ya ján ngajmii, xi tǎjna nǎta kǎjé-ne, nga mitsà tsja xǎta kisindaà-ne. ² K'oaá ma-ne nga imaá fahatse-la inǎma-ná i isò'nde nga jè xi mejèn-ná nga niton kǎjtsajnaaá ni'ya-ná ján ngajmii. ³ Nas'ín sijna yijo-ná xi tsjach'a i'nde, Nainá tsǎj iǎjngòò-ná xi yijo xǎtse. Jè inǎma-ná mitsà chǎja, yijo xǎtsee koma. ⁴ K'e nga tákó tǎjnakon yijo-ná koni jngòò ni'ya xi ma bixòña, imaá fahatse-ná, maba-ná, mikii tsò takoán nga níkjina ni'ya-ná. Majin-ná nga tǎjxin-ná ni'ya jè, jè xi mejèn-ná nga kàtaxǎtseya yijo-ná mé-ne nga yijo-ná xi ma biyaá jngòò k'aá jchǎja nga jè kjoabinachon síkijine-la. ⁵ Jè Nainá xi xó k'oa's'ín tsibindaà-ná kò kitsjaá-ná Inǎma Tsjeè-la mé-ne tǎjixi-ne kjoa nga iskan tsǎj yije-ná koni s'ín kitsjaá tso'ba.

⁶ Kǎj it'aà nachrjein k'oas'ín tǎjngòò takoán it'aà ts'e Nainá kò k'oaá s'ín tǎjiin-ná, k'e nga tákó tǎjnakon yijo-ná i it'aà nangui koni jngòò ni'ya nǎnda tǎtsajnaá, kǎj in tǎtsajna-lá ni'ya-la Nǎ'èn-ná ján ngajmii. ⁷ K'oaá s'ín tǎtsanjchá yijo-ná koni s'ín mokjeiín-ná it'aà ts'e Nainá, mǎ k'oaá s'ín mochjeén nga kos'ín sijchá yijo-ná koni s'ín beè xkoáán. ⁸ Tǎjngòò takoán it'aà ts'e Nainá, isaá-la ndaa tǎjín tsà síkǎjinaá yijo-ná, mé-ne nga ján kǎjtsajnaakoaá Nǎ'èn-ná nga jmi. ⁹ Koi kjoa-la nga ndaa síkǎjinaá koni s'ín sasén-la Nǎ'èn-ná, a i tǎtsajnaá it'aà nangui a xi ján tǎtsajnaá ján ngajmii. ¹⁰ Mochjeén-né nga ngats'iaá kǎjchoaá nguixkón nǎnda tǎhótixoma Cristo nga k'oi-lá kindá nga jngòò jngoaá; tjoé-ná chǎj-ná mé kjoa xi ki'né nga tǎtsajnaá isò'nde, a ndaa ki'né, o xi ch'o ki'né.

'Én xi tsǎj kjoa'nchán it'aà ts'e Nainá

¹¹ Nga yaxkón-jen Nainá koni s'ín ok'in-la, k'oaá ma-ne bènojmi-lajen xǎta xi kǎjei, mé-ne kòkjeiín-la it'aà ts'e Cristo. Nga nguixkón Nainá ndaa beèxkon-najen nga ndaa 'nè-jen, 'an k'oaá tǎs'ín mejèn-na nga tǎkoá jǎò jyeé ndaa

yaxkon-nájen. ¹² Mítsà 'mì-nòjen nga tjiin ndaa níkítsajna-nájen yijo-najen tanga jè xi mejèn-najen nga tsja katama-nò it'aà tsajen, mé-ne koma kínoókjoa-là jñà xita xi tjiñà ndaa síkítsajna-ne yijo-la koni s'in tsejèn-la, tanga jè inima-la mikii ndaa síkinda. ¹³ Tsà ská-najen, koi-né nga Nainá nixá-lajen, tsà ndaa tjiin kjohítsjeèn-najen, kjondaà tsajòn-nò nga jñò nixá-nòjen. ¹⁴ Jè kjoatjòcha-la Cristo jè kitsobà'nò-najen nga ma fiko-najen koni s'in mejèn-la, k'oaá tjiin kjohítsjeèn xi kjòchiya-najen nga jngoò xita k'en ngajo-la ngats'ìi xita xi tjiin isò'nde, k'oaá komà-ne nga ngats'ìi xita k'en. ¹⁵ Jè Cristo k'en ngajo-la ngats'ìi xita xi tjiin isò'nde, mé-ne jñà xita xi títsajnakon mì tì k'oaá s'in sùjchá-ne yijo-la koni s'in mejèn-la yijo-la. K'oaá s'in sùjchá yijo-la koni s'in mejèn-la Cristo nga jè k'en ngajo-la koa jaáya-la it'aà ts'e kjoabiyaá.

¹⁶ I'ndeì mì tì kii k'oas'in níkítsjeèn-najen it'aà ts'e xita xi kj'eíí kós'in tsejèn, kó kjoàn, koni s'in s'in jñà xita isò'nde. K'e nga sa itjòn k'oaá s'in kinikitsjeèn-jen, jè Cristo, tsà taxki xita isò'nde-nè. Tanga i'ndeì mì tì k'oaá s'in níkítsjeèn-najen. ¹⁷ Jngoò xita, k'e nga Cristo tjiinakò, xita xitse-né it'aà ts'e Nainá. Jè kjoa jchínga jyeé tsato, jyeé kjòxtseyá yije.

¹⁸ Ngats'ìi kjoa koi it'aà ts'e Nainá nchrobá-ne, nga it'aà ts'e Cristo kichibàndaà-ná kò Nainá. Kò jè Nainá kitsjaà-najen xá nga koma kénojímí-jen kós'in kjoón-daà-ne xita kò Nainá. ¹⁹ It'aà ts'e Cristo kisixá Nainá nga kisikjoóndaà-ne xita isò'nde. Mì tì kii kindá kis'iin-ne jé-la jñà xita. Kò kitsjaà-najen xá nga bènójímí-jen kós'in ma nga chibàndaà-ná kò Nainá. ²⁰ K'oaá ma-ne ngajen síkasén-najen Cristo nga nokjoà ngajo-lajen. K'oaá ngaya-la koni tsà jè Nainá tíbítsi'ba-nò. It'aà ts'e Cristo bitsi'bà-nòjen: jchibàndaako-nò Nainá. ²¹ Cristo, mìtsà jé tsohótsji; tanga xi kjondaà tsaján, Nainá, jé tsohónè yije-la ngats'ìi jé xi tjiin isò'nde, mé-ne it'aà ts'e Cristo, xita kixí komaá nga jè Nainá síkixiya-ná.

6

¹ Ngajen, xi Nainá nixát'aà-lajen, bitsi'ba-nòjen, kjondaà xi tsjá-nò Nainá, ndaa tíkijeén. ² Nga jè Nainá, k'oaá tsò:

Ki'nchrè-lè k'e nga ndaa chiba-la kjòch-jeén-lè kjondaà-na,

tsohósikò-lè, jè nachrjein k'e nga tichiñá-la nga kitjoiin kjo'in.

I'ndeì, jñò, ndaa tjiná'yaá. Jyeé ijchò nachrjein ts'e kjondaà-la Nainá nga kítkòkjòndò kjo'in.

³ Nímé kjoa xi ch'o 'nè-jen xi sík-its'ón-jiiin-la xita xi kj'eíí, mé-ne jè xá-la Nainá xi jiiin títsa'nè-jen mì yá xi ch'o kichajno-la. ⁴ Nita mé kjoa xi 'nè-jen, ndaa onguiko-jen yijo-najen mé-ne jñà xita skoe-ne nga chí'nda-la Nainá 'mì-najen, nga 'nò tjiin-najen kjoatsetakòn, 'nò ndaa chítkjoako-najen kjoa ts'e kjo'in, kò tíchijat'aà-najen mé tsojmi xi kochjeén-najen, koa chjá tíma-najen kjoa xi tíhotojiiin-jen, ⁵ nga tísat'é-najen, nga ndayá tínikjas'en-najen, nga ngajen binchaàtsji-lajen kjoasii naxandá, nga 'nò nixá-jen, kò mikii tsafé-jen, skanda bitsajna kjinchrá-nájen. ⁶ Tanga ngui tsjeé titsanijchá-jen yijo-najen; ndaa machiya-najen nita mé kjoa-ne; tjiin-najen kjoatsetakòn kò kjondaà it'aà ts'e xita; kò jè inima Tsjeè-la Nainá tísíxájiin inima-najen; kò ngui kóo inima-najen nga tjiin-najen kjoatjòcha. ⁷ Bènojímí-jen 'én xi kixí tjiin. Tjiin-najen nga'nò-la Nainá. Jñà kjoa kixí xi 'nè-jen, k'oaá ngaya-la koni jñà kichá xi kò ngaskón kò kixí mochjeén.

⁸ Tjiin xita xi beèkón-najen, tíkòja tjiin xi mikii beèkón-najen. Sakoá ndaa chja it'aà tsajen, sakoá majin. Tjiin i'nga xi xita ndiso tsò-najen tanga ngajen 'én kixíí nokjoá-jen. ⁹ Tjiin i'nga xi k'oas'in síko-najen koni tsà mikii beèkón-najen, tanga tjiin xi beèkón-najen. K'oaá s'in beèhikon-najen koni tsà jyeé k'en-jen, tanga titsajnakon-nájen. Tsjá-najen kjo'in jñà xita tanga mikii biyaá-jen. ¹⁰ K'oaá s'in ko'an-najen koni tsà ba tjiin-najen, tanga ngajen tsja tjiin-najen. Tsò-najen nga xita ima-né, tanga it'aà tsajen, kjiin jchán xita tísakó-la kjondaà ts'e inima-la. Nímé xi tjiin-najen, tanga nguixkòn Nainá, tjiin yijeé-najen nita mé-ne.

¹¹ Jñò 'ndsee xi Corinto tsajòn, jyeé kinokjoá kixi-nòjen; ngui kóo inima-najen matsjacha-nòjen. ¹² Ngajen, mìtsà bixkon-nòjen kó tsò kjohítsjeèn-la inima-najen, jñò-nó xi bixkòon kó tsò

kjohitsjeèn-là inìma-nò. ¹³ K'oaá s'ín chjà-nò koni tsà ìxti-na xan-nò, jñò, k'oaá ts'ín t'een koni s'ín 'nè-jen, nga ko inìma-nò tìtsjacha-nájen.

Tìnchat'aàxin-là kjoa ts'e jé

¹⁴ Jñò, xi mokjeiín-nò it'aà ts'e Cristo, ki jñà xita xi mikii mokjeiín-là nìngàsòn-ko kjohitsjeèn-nò. ¿A komaá kongàsòn-ko jngòdò xita xi tjin-la okixi ko jngòdò xi tsjin-la okixi-là Nainá? ¿A komaá ya kìtsajnajnaá ñanda jñò choòn nga tjin kjoa iseèn? ¹⁵ ¿A komaá ndaa kjiko xikjín, jé Cristo ko xita neii? Tìkjoaá mikii koma ndaa kjiko xikjín jngòdò xita xi mokjeiín-là it'aà ts'e Cristo ko jngòdò xi mikii mokjeiín-là. ¹⁶ Mikii koma ya sijnyaya ni'ya ingo-là Nainá jñà xkòsòn xi nainá tsò-là xita. Nga jñà-ná xi 'mì-ná ni'ya ingo-là Nainá xi tijnakon. Koni s'ín kitsò Nainá it'aà ts'e xita xi mokjeiín-là, tsò-né: 'An, yaá kótijnakoaa naxandá-na, tìkjoaá yaá kojmejiín-là.

'An-ná xi Nainá kìtsò-na koa jñà koma xita naxandá-na.

¹⁷ Nainá k'oaá kitsò nga kiichjajiín-là xita naxandá-là:

Tìtjokajiín-là jñà xita xi mikii mokjeiín-là it'aà ts'an,

koa tìnchat'aàxin-là.

Nimé kjoa chingajñòdò xi tjé tjin nga nguixkoaàn,

mé-ne nga 'an koma skoétjòdò-nò.

¹⁸ 'An-ná xi skoétjòdò-nò koni jngòdò Na'en, jñò koma ndí ìxti x'in-na ko ndí ìxti íchjín-na,

k'oaá tsò Na'en-ná xi ta jé tajngòdò xi 'nó tse nga'nó tjin-la.

7

¹ Jñò ndí 'ndsè xi matsjake-nò, k'oaá tjin kjondaá xi tsjá-ná Nainá koni s'ín kitsjaá tso'ba. K'oaá ma-ne kìnchat'aàxin-là ngats'ii kjoa xi tjé tjin xi sikits'ón yijo-ná ko inìma-ná, mé-ne tsjeè kìtsajnaá nga nguixkon Nainá. Ndaa jchaxkoaàn Nainá mé-ne nga kjit'aà nachrjein isa tsjeè sijchá yijo-ná.

Mé-ne tsja ma-là Pablo kjoa xi s'ín xita Corinto

² Chjoétjòdò-nájen nga ko inìma-nò. Ngajen, niyá xita xi ch'o niko-jen; ni saá yá xita niki'on-jen, ni saá jngòdò xita chonachan-lajen. ³ K'e nga k'oas'ín

tixan-nò, mìtsà mé kjoa xi ch'o tjin tilhonè-nò; jyeé k'oa kixan-nò nga sa itjòn, kjit'aá nachrjein nga matsjacha-nòjen, nas'ín kiyá ko tsà tìtsajnaakoáan, koò inìma-najen nga matsjacha-nòjen. ⁴ Ngui 'én kixí xi tichjakò-nò; 'nó matsja-là inìma-na it'aà tsajòn. 'Nó tjin-na kjojetakòn ko taxki tsjaá ma-là inìma-na, nas'ín tse kjo'in tjin-najen.

⁵ K'e nga j'ii-jen i nangui Macedonia, nimé xi komá kinikjáya-jen. 'Nó kinikájno-jen; xki xi ján kis'e-najen kjoasi, koa ya jjiín inìma-najen 'nó kisinchaákkón.

⁶ Tanga Nainá síjehikon-né xita xi indaa tjin ikon; kisiñehikòn-najen k'e nga j'ii Tito.

⁷ Mìtsà tà koi kjoa-la nga j'ii Tito, jé-né nga jé, tìkjoaá tsja tjin-la xi it'aà tsajòn. Tsibénojmi-najen nga jñò, 'nó mejèn-nò nga jchaxkon-nájen. K'oaá tì kitsò-najen nga ba tìtsajnaá koa makájno-nò it'aà ts'an. K'e nga ki'nchrè 'én koi, 'an, isaá ndaa kjòtsja-na.

⁸ Jñò, nas'ín tà kjoaba tsohotsji-nò k'e nga kisikasén itjòn-nò xojon, i'ndei, mì tì kii tsikájno-na. Nga sa itjòn kisikájnoa nga kisikasén jngòdò-nò xojon, koif kjoa-la nga kisibaá chiba nachrjein-nò. ⁹ Tanga i'ndei, matsja-là inìma-na, mìtsà koi nga kjoaba kis'e-nò kjoa ts'e xojon, koi-né nga it'aà ts'e Nainá kinikájno jé-nò nga mì tì jé chinchaàtsji-nò. Jñò, k'oaá s'ín kjòba-nò koni s'ín mejèn-là Nainá. K'oaá ma-ne nga nimé kjoa ch'o kisakò-nò it'aà tsajen. ¹⁰ Jé kjoaba xi s'e-ná koni s'ín mejèn-là Nainá, jé síxajiín inìma-ná nga nikájnoaá jé-ná nga mì tì jé binchaàtsji-ná mé-ne nga koma kìtjokàjnaá kjo'in; ko mìtsà mé xi iskan síkájnoaá. Tanga jé kjoaba xi tsjá-ná isò'nde nga mikii mokjeiín-ná it'aà ts'e Nainá, jé síxajiín inìma-ná nga kjoa biyaa fiko-ná. ¹¹ Tanga tìkìtsjeèn ngats'ii kjondaá xi ki'nè ta koi kjoa-là nga kjoaba kisakò-nò it'aà ts'e Nainá. I'ndei tìtsajnaandaà-nò nga s'een kjoa xi tjinè-nò nga sikitasòn; k'oaá s'ín tìtsahokòdò yijo-nò nga nimé jé tjin-nò; majticha-nò kjoa ts'e jé; i'ndei tsakjoòn-chaá Nainá; mejèn-nò nga jchaxkon-ná; makájnoo-nò it'aà ts'an; k'oaá komà-ne nga kits'ii-là kjo'in jé xita xi tsohotsji jé. Ngats'ii kjoa koi koni s'ín ki'nè, k'oaá s'ín 'ya-la nga mìtsà ngats'ioò tjin-nò jé. ¹² 'An, koni s'ín kiskii-nò xojon carta xi kisikasén-nò, mìtsà jé tsikitsjeèn it'aà ts'e

xita xi tsohótsji jé; ni mitsà it'aa ts'e xita xi kits'lon kisikasén-nò xojon. Jè-né nga tijnò ki'ya-nò nga nguixkon Nainá nga kixif kjoa nga tjòcha 'ya-nájen. ¹³ Maje takòn-nájen ngats'iì kjoa xi ki'nè.

Mitsà ta koif kjoa-la nga maje takòn-jen it'aa ts'e kjoa koi; isa 'nó matsja-najen nga ki'ya-jen Tito nga 'nó tsja tjin-la, koif kjoa-la nga ngats'ioò kinitsjakoo. ¹⁴ 'An, jyeé kos'in ndaa kisikitsajna-nò nga nguixkon Tito koni kixan-la. Jñò, nimé kjoa tjin xi ch'o kinikijna-ná. Koni s'in nga ngats'iì 'én xi ki'mi-nòjen, ngui 'én kixi-né, k'oaá tjs'in kixi itjo koni tsò 'én xi kixan-la Tito nga ndaa kisikitsajna-nò. ¹⁵ Tito, isaá 'nó ndaa matsjakeè-nò k'e nga bitsjeèn-la nga ngats'ioò ndaa kinikitasòn-la ko ndaa kichjoétdò k'e nga ijchòkon-nò, koa 'nó ndaa kiyaxkón. ¹⁶ I'ndeì, it'aa tsajòn ma'nót'aa takoàn nita mé kjoa-ne, k'oaá ma-ne nga matsja-la inima-na.

8

Mé kjoa-ne nga ton maxkó-ne

¹ Ndí 'ndsè kò tichjaá, mejèn-na nga kà-tasijiin-nò kjondaà-la Nainá xi okó ijiin naxandá-la Cristo xi titsajna ya nangui Macedonia. ² Nas'in 'nó tse kjo'in nchihotojiin tikoá t'ya-la nga 'nó matsja-la. Nas'in 'nó xita ima, jñà tsojmi xi tsjá kjotjdò-la Nainá, koó inima-la tsjá koni tsà 'nó xita nchiná. ³ 'An, tíbe-ná nga koó kjotsja-la tsjá ton xi kjotjdò ts'e Nainá koni kji bijchó nga'nó-la, saá k'oaá skanda tsjásòn-né koni kji bijchó nga'nó-la. ⁴ Jñà xita koi, 'nó tsibítsi'ba-najen nga mejèn-la nga tikoá sikkasén-la ton kjotjdò jñà xita naxandá-la Cristo jè i'nde nándá kochjeén-la. ⁵ Jñà xita koi, isaá tsato kitsjaá koni s'in titsachiiná-lajen. Ítjòn nangui kisikitsajna-la Nainá inima-la, ikjoàn, k'oaá ti s'in kis'iin it'aa tsajen koni s'in mejèn-la Nainá. ⁶ K'oaá ma-ne bítsi'ba-lajen Tito koni s'in tsibítsi'iaqo xá xi kitjoé-la k'e nga sa ítjòn, k'oaá tjs'in kátasíjehet'aa-ne nga kátíxkó ton kjotjdò xi jñò 'bioò. ⁷ Tanga jñò, 'nó ndaa 'nè-nò ngats'iì kjoa xi 'nè nga ndaa mokjeiín-nò, nga ndaa nokjoá, nga ndaa tjin-nò kjoa chjine, nga titsajnaandaà nga mejèn-nò sichját'aa nita mé kjoa-ne, nga tjin-nò kjoatjòcha nga it'aa tsajen komà-nò.

Koni s'in 'nè yije kjoa koi, k'oaá tjs'in tika-tonè-là jè kjotjdò xi 'bioò.

⁸ Mitsà k'oaas'in tixan-nò koni tsà jngòò kjotíxoma titsja-nò. Jè xi mejèn-na nga skoeè a ngui kixif kjoa nga tjin-nò kjoatjòcha koni s'in tjin-la xita xi kj'eif nga titsajnaandaà nga tsjá kjotjdò-la. ⁹ Jñò, jyeé 'yaá kjondaà-la Jesucristo xi otíxoma-ná. Xita imaá kis'iin yijo-la xi kjondaá tsajòn, nas'in ts'e yije-né ngats'iì tsojmi xi tjin, mé-ne jñò tjoé-nò kjoa nchiná xi tjin-la.

¹⁰ Tsjaá jngòò-nò kjohítsjeèn it'aa ts'e kjoa jè. Kochjeén-nò nga ndaa sikitasòn koni s'in tsibítsi'iaqoo jè nó xi tsato nga kits'ioò ton xi kjotjdò ts'e Nainá. K'oaas'in ki'nè nga kò kjotsja-nò kits'ioò. ¹¹ I'ndeì, tákó k'oaá s'in t'een koni s'in tsibítsi'iaqoo. K'oaá s'in t'ikjehet'aa koni s'in kjòmejen-nò nga sa ítjòn. K'oaá kji tjioò koni kji bijchó nga'nó-nò. ¹² K'e nga jngòò xita xi tjinandaà nga kò inima-la mejèn-la tsjá, k'oaá kji kátatsjá koni kji ma xi s'in, mitsà tsato tijné-la. Nainá mitsà tsato síjé koni kji ma xi 'nè.

¹³ Mitsà koi kjoa-la nga kjo'in s'e-nò nga sichját'aa-lá xita xi kj'eif, jè-né nga ngásòn ngáya s'e-ná mé xi mochjeén-ná. ¹⁴ I'ndeì, jñà xita koi, tsjin-la mé xi mochjeén-la, tanga jñò, tjin-nò. K'e nga kj'eif nachrjein, jñà xita koi, s'ee-la mé xi mochjeén-la, kò jñà kosíko-nò k'e nga jñò tsjin-nò. K'oaá s'in ngásòn ngáya s'e-ná mé xi kochjeén-ná. ¹⁵ K'oaá s'in tichja Xojon-la Nainá nga tsò: "Jè xi kjin tsibíxkó, nimé tsiningui-la, koa jè xi chiba tsibíxkó, nimé kisichjaat'aa-la."

Kós'in komà nga kinikasén Tito ján Corinto

¹⁶ Ndaa chji-la Nainá nga k'oaas'in tsibíjiin inima-la jè Tito nga tikoá kisikájno it'aa tsajòn koni s'in 'an kisikájnoa. ¹⁷ Kixif kjoa jè Tito kòkjeiín-la koni s'in tsibit'in-la; tikoá jè, 'nó mejèn-la nga kiikon-nò; ikoón xi kitsò nga kjikon-nò.

¹⁸ Jè Tito tífiko jngòò 'ndseeé xi ndaa síkijna ngats'iì xita naxandá-la Cristo xi tjin nita nándá-ne; nga jè 'ndseeé ndaa chjaya 'én ndaa-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo. ¹⁹ Mitsà tà koi kjoa koi, tikoá jñà naxandá-la Cristo jaajiin jè 'ndseeé nga koahijtakò-najen nga onguiko-jen ton kjotjdò-la Nainá xi ngajen titsabíxkó-jen mé-ne jè Na'è-ná jeya kijná, tikoá skoe jñà xita nga koó inima-najen síchját'aa-lajen xita. ²⁰ K'oaá ma-ne nga

mì yá xítà kichjajno-najen kós'ín kochjeén tòn xi tse tímáxkó. ²¹ K'oaá s'ín binè-lajen yijo-najen kjoa xi ndaà tjin nga nguixkõn Nainá kò tikoá nguixkõn xítà.

²² Tito, tikoáá báhihtakò ìjngodò 'ndsè xi xkì xi ján ki'ya-jen nga 'nó binè-la yijo-la nga kjin xá ma-la. Tjin kixi-né i'ndeí, isaá ndaà binè-la yijo-la nga síchját'aà-nò nga isa ndaà beè takòn-nò. ²³ Jè Tito, amigo ts'an-ná nga 'aán síxáko-na xi kjon-daà tsajòn. Jñà xítà 'ndseé xi i'nga, jñà naxandá-la Cristo xi tjin nangui Macedonia jñà kisikasén; nga it'aà ts'e xítà 'ndseé koi, jè Cristo jeya bíjna. ²⁴ Takó-là xítà koi kjoatjõcha xi tjin-nò, takó-là kjon-daà xi tjin-nò koni s'ín jye okixan-la jñà xítà 'ndseé koi, mé-ne nga skoe-ne jñà naxandá-la Cristo xi i'nga nga kixi kjoa.

9

Mochjeén-né nga síchját'aà-lá xítà-la Cristo xi kj'eíí

¹ Jè kjoa ts'e nga'nó xi maxkót'aà-la jñà xítà tsjeè-la Nainá xi kochjeén-la jè nga'nó, mì tí kii mochjeén-ne nga 'an skii-isa-nò. ² Be-ná nga titsajndaà nga mejèn-nò sik-itason. K'oaá xan-la jñà xítà xi nangui Macedonia ts'e nga jñò xi Acaya tsajòn, titsajndaà-nò skanda jè nó xi tsato nga mejèn-nò sikasén nga'nó. K'e nga kii'nchré jñà xítà Macedonia koni s'ín titsa'nè, kjin ma-ne xi matsja-la it'aà tsajòn tikoáá kjõt-sja-la nga mejèn-la síchját'aà. ³ Koíí xá tsikasén-nò jñà 'ndseé koi, mé-ne 'an mì ch'o kótijna-na tsà koi nachrjein-la tsà ta 'én ndiso koma-ne koni s'ín ndaà síkít-sajna-nò it'aà ts'e kjoa koi, mé-ne jñò titsajndaà koni s'ín kixan. ⁴ Kós'ín koma-ne tsà koi nachrjein-la kjiko i'nga-na xítà Macedonia. K'e nga kijchò skoe-nò nga kj'eè kii titsajndaà nga'nó xi sikasén. Tsà k'oas'ín koma kjoa koi, ngajen kosobá-najen, kò jñò, isaá 'nó kosobá-anò. Nga ngajen, it'aà tsajòn 'nó ndaà níkít-sajna-nòjen. ⁵ Koíí kjoa-la k'oaá s'ín tsikít-sjeèn nga tsibitsi'ba-la jñà 'ndseé nga kisikasén ítjoàn, mé-ne nga kàtikon-nò kò kàtasíchját'aà-nò nga kàtixkóko-nò tòn kjõtjò xi jye k'oas'ín kits'ioò ndsobaa, mé-ne k'e nga jye tijnandaà kjõtjò-nò jcha-la nga jjiin inima-nò inchrobàjiin-ne; mìtsà kjò'nó komà-nò.

⁶ Tikít-sjeèn jè 'én xi tsò: Jè xi chiba tsojmi bíjtje, chibaá tsojmi majchá-la; jè xi tse tsojmi bíjtje, kjin tsojmi majchá-la. ⁷ Nga jngodò ìjngodò, k'oaá kji kàtatsjá koni kji kosòn-la inima-la. Mìtsà kò kjoa-la nga tsjá, ni mìtsà kjò'nó koma-la, nga Nainá tsjakeè-né xi kò kjòtsja-la tsjá. ⁸ Nainá koma-la tsjá yije-nò kjon-daà xi tjin-la, mé-ne nga kjit'aà nachrjein s'e yije-nò xi mochjeén-nò, skanda kininguí-nò mé-ne koma síchját'aà ts'e xá xi ndaà tjin. ⁹ K'oaá s'ín tichja Xojon-la Nainá nga tsò: Kisika'bí-la xítà ima nga kitsjaà-la mé xi mochjeén-la.

Kjoakixi-la, mikii kjoehet'aà nita kjé-ne.

¹⁰ Nainá tsjá tje-la tsojmi xi sitje, tikoá tsjá tsojmi xi chineé. Tsjá yije-nò xi mochjeén-nò nga kítje; tikoáá síchá tsojmi xi bitje. Kjin skoya kjon-daà sakò-nò k'e nga kò kjoakixi-nò 'biò kjõtjò-nò. ¹¹ Jñò, s'e yije-nò ngats'i kjoa nchiná xi tjin, mé-ne nga kò kjon-daà-nò ma síchját'aà-là xítà xi kj'eíí, nga sikasén-là kjõtjò xi ngajen onguiko-jen. K'e nga tjoé-la jñà xítà 'ndseé, tsjá-la kjon-daà Nainá. ¹² Jñà tsojmi kjõtjò xi titsanikasén-la jñà xítà 'ndseé, mìtsà ta koi kjoa-la nga kochját'aà-la mé xi chija-la, tikoá koi-né nga isa kjin koma xítà xi tsjá-la kjon-daà Nainá. ¹³ Jñà xítà koi, k'e nga tjoé-la tsojmi kjõtjò, jeya síkijna Nainá. K'oaá s'ín skoe-ne nga kixi kjoa nga jñò níkitason-nò 'én ndaà-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo koni s'ín mokjeín-nò. Jñà xítà koi skoekkón Nainá it'aà ts'e tsojmi kjõtjò xi 'bi-là kò xi 'bi-là jñà xítà xi kj'eíí. ¹⁴ Kòó inima-la kichját'aà-la Nainá it'aà tsajòn, nga 'nó tse kjon-daà tsakò-nò xi tsjá-nò Nainá. ¹⁵ Ndaà chji-la Nainá nga 'nó tse kjon-daà tsjá-ná, skanda tsjin-ná 'én kós'ín k'oi-lá kjon-daà!

10

Kó tsò Pablo nga chjatji xá-la nga chi'nda-la ma Cristo

¹ An xi Pablo 'mì-na, bitsi'bà-nò it'aà ts'e Cristo xi tjin-la kjon-daà, kò xi indaà tjna inima-la. Tjin xítà xi tsò-na nga ima kjoa xó s'iaàn k'e nga ya tijnajiin-nò, kò 'nó xó ts'en s'iaàn k'e nga kjiin tjna. ² Tikoá bitsi'bà-nò k'e nga kjikon-nò, jñò, ítjòn jchibàya-nò kjoa xi tjin-nò, mé-ne k'e nga kijchoa, kii kii binè-najen nga 'nó kichjakoaga jñà xítà xi k'oas'ín nchitsò nga k'oaá s'ín

titsa'nè-jen koni s'in xi taxki xita isò'nde. Tanga 'an, tijnà ndaa-ná nga kojtikoaà jñà xita xi chjajno-najen. ³ Kixí kjoa nga xita isò'nde 'mì-najen, tanga mì k'oas'in bixkán-jen koni s'in kjaan jñà xi taxki xita isò'nde. ⁴ Kichà xi nikjeén-jen, mitsà kichà ts'e isò'nde. Nga'nò ts'e Nainá-né xi ma-la síkixòña nga'nò-la xita neí xi bíchjoà ikòn-la 'én-la Nainá. ⁵ Nikixòña-nájen ngats'iì kjohítsjeèn xi ch'o tjin kò kjoa 'nga takòn xi kondrà ts'e kjoachjine-la Nainá. Ndobà'nò-nájen ngats'iì kjohítsjeèn mé-ne koma kítasòn-la Cristo koni s'in mejèn-la. ⁶ Titsajnandaà-nájen nga k'oi-lajen kjo'in xita nita mé kjoa-ne xi mikii ndaa bitasòn-la, k'e nga jye jcha-la nga jñò kixi nikitason.

⁷ Jñò, tà k'oagá s'in chitsejèn-là koni s'in 'ya-la jñà xita. Tsà tjin i'nga xita xi tsò-la yijo-la nga jè Cristo kisikasén, ndaa kà-tasíktsjeèn, tikoà ngajen jè sobà Cristo kisikasén-najen. ⁸ Mikii masobà-na nga ndaa síkijna yijo-na it'aà ts'e kjotixoma xi kisingatsja-najen Cristo mé-ne koma sichját'aà-nò nga isa'nò kítasajnaà; kò mitsà koi-ne nga 'an sikits'ón-jijn-nò. ⁹ Majìn-na nga k'oas'in sikitsjeèn nga 'an mejèn-na binchaxkón-nò k'e nga xojon tsikasén-nò. ¹⁰ Tjin i'nga xita xi tsò: "Xojon-la, 'nò jchán tjin, 'nò tichja, tanga k'e nga i tjin-najijn-ná mitsà 'nò xkón kji. 'Én xi chja, mì yá xi ndaa beèxkón." ¹¹ Jñà xita xi k'oa tsò, ndaa kátasíktsjeèn koni tsò xojon xi nikasén-jen k'e nga kjiin titsajna-jen. K'oaà tis'in s'en-jen k'e nga ya titsajnajijn-nòjen.

¹² Kixí kjoa, ngajen, majìn-najen nga siingásòn-kjoòk-jen jñà xita xi tì yijo-la ndaa síkítasajna-ne. Jñà xita xi k'oas'in s'in, xita tònò-né. Tsjin-la kjohítsjeèn nga tì chiba ts'ée sichiba-ne yijo-la. Tikoà tì xíkjin síchibakjoò-ne. ¹³ Ngajen, mikii sikatonè-lajen chiba-la nga ndaa síkítasajna-jen yijo-najen. K'oaà kji koni kji tsjá chiba Nainá it'aà ts'e xá-najen. Jè Nainá kitsjaà-najen xá xi ijchòkò-nòjen skanda ján Corinto. ¹⁴ Kò tsà mì-la ngajen ijchò íjtòn-jen, kixí kjoa kinikatonè-lajen chiba-la i'nde koni kji kitjò'nde-najen. Tanga ngajen-nájen xi ijchòkò íjtòn-nòjen 'én ndaa-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo. ¹⁵ Mitsà jijn ndaa níkítasajna-jen yijo-najen it'aà ts'e xá xi nchis'in xita xi k'ejí. Mitsà

titsanikatonè-lajen chiba-la koni kji xá xi oko-najen. Chijnàkjoa-nájen, koni s'in isa'nò ndaa kòkjeiin-nò, kò isaà kòtseyá xá xi titsa'nè-jen. Tanga ta k'oagá kji sixá-jen koni s'in tjen chiba-la. ¹⁶ K'oagá s'in kénójimya-jen 'én ndaa-la Nainá jñà naxandá xi fi-isa nánnda kijna naxandá tsajòn. Tanga mì ya kitjás'en-jijn-jen i'nde nánnda jye nchisixá xita xi k'ejí nga mì jijn ndaa síkítasajna-jen yijo-najen xá xi nchis'in xita xi k'ejí.

¹⁷ Jè xi jeya síkijna yijo-la, ta saá Nainá jeya kátasíkijna. ¹⁸ Mitsà jè xi ndaa bitjongui xi tì yijo-la ndaa síkijna-ne it'aà ts'e mé kjoa xi s'in. Jè Nainá xi k'oa kítso tsà kixi kjoa nga ndaa xita.

11

Pablo, jè xi ngui xita-la Cristo nga jè tsi-bixáya-la

¹ T'een kjondaà, tiná'ya jngòò tjò-ná; k'oagá s'in tichjako-nò koni jngòò xita xi mì ndaa tijnà kjohítsjeèn-la. Kátas'e-nò kjoatsejta. ² Koni s'in makájno-la Nainá, 'an, k'oagá tis'in makájno-na it'aà tsajòn nga mì k'ejí xita konguít'aà-là. Ta jngoo x'in tsibindaajijn-kò-nò nga siingatsja-nò, jè Cristo. 'An mejèn-na nga tsjeé siingatsja-nò Cristo koni jngòò tsòti xongó. ³ Tanga tsakjoò-ná tsà k'oas'in komat'ioòn koni komat'in Eva nga kiskoònachan-la jè ye, tsà ya kits'ón-jijn kjohítsjeèn-nò nga kinchat'aaxin-lá jè kjoatjòcha kixi xi tjin-nò kò Cristo nga mì tì tijnòò-ne takòn nga onguít'aà-là. ⁴ Nga bì'nde-là nga k'ejí xita bijchókon-nò xi k'ejí tsò 'én xi okóya-nò it'aà ts'e Jesús koni tsò 'én kixi xi jijn bènójimí-nòjen, kò mokjeiin-nò nga chjoéjtjò jngòò inima xi k'ejí xi mitsà jè Inima Tsjeè-la Nainá xi jye kichjoéjtjò. Tikoà, mokjeiin-nò nga k'ejí tsò 'én ndaa-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo xi bènójimí-nò koni tsò xi kòkjeiin-nò nga sa íjtòn. Nga ndaa sasén-nò nga jñà na'ya-là xita koi. ⁵ 'An, mitsà isa nangui tijnà-la jñà xita xi 'mì-là jñò nga isaá 'nga títasajna-la jñà xita xi tsibixáya-la Cristo. ⁶ 'An, nas'in mikii ndaa ma-na chja, nímé kjohítsjeèn chijat'aà-na xi it'aà ts'e 'én-la Nainá. Jñò, jyeé ndaa 'yaà, 'an, nita nánnda nga tijnà, k'oagá s'in tsakoò-nò.

⁷ ¿A ch'oo kis'iaàn nga tsakooà-nò 'én ndaa-là Nainá nga nímé kisikíché-nò? Nangui tsohótijnako-nò skanda kishijma-ná yijo-na mé-ne jñò isa 'nga kisikítsajna-nò. ⁸ Jñà xita naxandá-là Cristo xi xìn i'nde-là kisichjät'aà-na nga tsachrekajno-la tòn mé-ne komá kisixáko-nò nga tsibenojmí-nò 'én ndaa-là Nainá xi kjoa ts'e Cristo. ⁹ K'e nga tsohótijnako-nò, niyá xi kisijti-la mé xi kichijät'aà-na. K'e nga mé tsojmí xi kjochjeèn-na, jñà xita 'ndsee xi j'i-ne nangui Macedonia kitsjaà-na. Nga majin-na nga chjá koma-nò. Nachrjein xi fi-isa, tákó k'oaá s'iaàn. ¹⁰ Ngui koo kjoakixi-là Cristo koni tixan-nò nga mi yá xi kotichjoà-na kóhokji nangui Acaya nga ndaa síkijna yijo-na kjoa xi tis'iaàn nga mi tòn kisijé-nò. ¹¹ ¿Mé-ne k'oa xan-na nga chjá? ¿A koi-né nga mikii matsjake-nò? Tíbeè Nainá, 'an 'nó matsjake-nò.

¹² Tanga tákó k'oaá s'iaàn koni kisikò-nò nga sa ítjòn nga nímé kisijé-nò mé-ne nga mikii tsjaà'nde-là nga kitsò jñà xita xi mejèn-la nga jeya síkítsajna yijo-la nga k'oaá tis'in nchis'in koni ngajen. ¹³ Xita koi, xita ndiso-né. Mitsà kixi kjoa nga xita xi jè Cristo tsibixáya-la. Ta konachan-né nga síkijatjya-la yijo-la koni tsà jè Cristo tsibixáya-la. ¹⁴ Kjoa koi, mitsà kjoa xitse; tije-ne xita neij síkijatjya-la yijo-la koni jngoo àkjalé-la Nainá xi ote kji. ¹⁵ Mitsà xkón tjín, xó k'oaá koma-ne nga jñà xita xi síxá-la jè xita neij, k'oaá s'in síkijatjya-la yijo-la koni tsà xita xi benojmí 'én kixi-la Nainá. Xita koi k'e nga kjoehet'aà nachrjein-la, k'oaá s'in komat'in koni s'in tjín kjoa ch'o xi nchis'in.

Mé kjoa-ne nga jeya síkijna yijo-la Pablo

¹⁶ Jngoo k'a k'oa tixan-nò, k'oa k'oaá s'in níkítsjeèn nga mikii ndaa tjín kjohítsjeèn-na. Tsà k'oas'in síkítsjeèn, tji'nde-ná nga 'an, k'oa tis'in ndaa síkijna ítsé yijo-na koni s'in xita xi i'nga xi mi ndaa tjín kjohítsjeèn-la. ¹⁷ K'e nga kos'in tíchjà, mitsà k'oas'in chjà koni s'in sasén-la Na'en-ná, k'oaá s'in tíchjà koni jngoo xita xi mi ndaa tjín kjohítsjeèn-la nga ti'an ndaa síkijna-na yijo-na. ¹⁸ Koni s'in kjin ma xita xi tijñà ndaa síkítsajna-ne yijo-la it'aà ts'e kjoa xi s'in, 'an k'oaá tis'in mejèn-na nga ti'an ndaa síkijna-na yijo-na. ¹⁹ Jñò, bixón-nó nga xita chjine-nò, tanga, ¿mé-ne bi'nde-là

jñà xita xi mi ndaa tsò kjohítsjeèn-la? ²⁰ Jñò, níkjeiín-là xita xi kjo'no s'in-nò nga chí'nda 'nè-là, xita xi ma-la síkjehejno-nò tsojmí xi tjín-nò, xita xi jñò beètoòn-nò, xita xi ochrjekàngui-nò, koo níkjeiín-là xita xi síjts'iin-'la isén-nò. ²¹ Jñò, ¿kó s'in níkítsjeèn? ¿A masobà-na nga indaákjoa kinikò-nòjen nga mi k'oaá s'in kinikò-nòjen koni kisikò-nò jñà xita xi i'nga?

Tsà tjín i'nga xi 'nó ts'en s'in nga chja, 'an tikoá ts'eèn tis'iaàn koni s'in 'nó tíchjàkò-nò. Tanga ta k'oaá s'in tíchjà koni tsà mikii ndaa tjín kjohítsjeèn-na.

²² Jñà xita koi, tsà kixi kjoa nga xita hebreo-né, 'an, tikoáá xita hebreo-ná. Tsà xita Israel-né, 'an, tikoáá xita Israel-ná. Tsà tje-la Abraham-né, 'an, tikoáá tje-la Abraham-ná. ²³ ¿A chí'nda-là Cristo-né? 'An, isaá ndaa síxá-là Cristo. (K'e nga kos'in chjà, k'oaá ngaya-la koni jngoo xita xi mikii ndaa tjín kjohítsjeèn-la.) 'An isaá 'nó síxá-la. Isaá kó kjin k'a ótijnaya ndayá, isa kó kjin k'a síki'on-na xita, tikoá kó kjin k'a nga jye kjomeè sík'en-na xita. ²⁴ Jñà xita judío, 'on k'a kitsjaà-na kjo'in nga tsakajá-na xox'in xi s'e-la kohòvo xi kaàn chrj'oon niñòn tjín-ne nga jngoo ijn-goo k'a. ²⁵ Jàn k'a kits'iin-na kjo'in nga tsajá-na xkajinchra jñà xita; jngoo k'a tsi-bínè-na ndajo xita nga mejèn-la síik'en-na; jàn k'a kiskaajiin-ndako-na chitso ya jjiin ndáchikon; jngoo nachrjein kó jngoo niñ-jen tsohótijnajna jjiin ndáchikon. ²⁶ Nita nánda nga ojmeè, ta kjoxxón tjín kjit'aà-la. Tjín kjoxxón ya xajngá nandá nánda nga otoa. Tjín kjoxxón ts'e xita chíjé. Tjín kjoxxón it'aà ts'e xita xinguiáa judío koo tjín it'aà ts'e xita xi mitsà xita judío. Tjín kjoxxón ya jjiin naxandá, koo ya i'nde it'aà xin nánda tsjin xita. Tjín kjoxxón ya jjiin ndáchikon, koo ya jjiin-la xita xi tsò nga xita-la Cristo ma tanga mitsà kixi kjoa. ²⁷ Kjin jchán xá kisinè-na xi 'nó tjín, sà k'oaá skanda mikii ójnafé. Kisikjiaán kjinchrá. Sà k'oaá tsjin-na nandá xi ma 'yò, sà k'oaá skanda mikii tsóokjeen, kisikjiaán 'nchán nga tsjin-na níkje xi ójnákjá.

²⁸ Mitsà tà jñà kjoa koi xi komat'ian. Tjín isa xi kje'ij xi isa 'nó tjín. Nachrjein nchijòn makájno-na kjoa xi tímát'in kóhótjín naxandá-là Cristo xi 'an síkínda. ²⁹ Tsà yá 'ndsee xi ma indaajjin, tikoáá 'an, ma

indaajjìin-ná. Tsà yá xi mejèn-lá ótsji jé-lá jngòò xítà xi k'ejí, 'an ma jitike-ná. ³⁰ Tsà mochjeén nga tí yijo-ná ndaa síkíjna-na, jè ndaa síkíjna yijo-ná it'aà ts'e kjoa xi mahindaajjñaà. ³¹ Jè Nainá xi Na'èn-lá Jesucristo xi otfoxoma-ná, jeya kátijna nítà kjé-ne, tíbeè-ne nga 'én kixí xi tìchjà. ³² K'e nga tsohótijna ján naxandá Damasco, jè xítà xi gobernador tíjna nga jè kitsjaà-lá xá jè xítaxá ítjòn xi 'mì Aretas, kitsjaà-lá okixí nga kisikinda xotjoa-lá naxandá nga mejèn-lá tsobà'ño-na. ³³ Tanga jñà xítà kisichját'aà-na nga kisikíjnaya-na nìsiyá, ikjoàn yá tsachrije-na ñánda tíx'á chrjó ndajo xi tjíndii-lá naxandá nga kiskinì-jen-t'aà-na skanda it'aà nangui. K'oaá s'ín komà-ne nga mikìl komà kitsobà'ño-na.

12

Pablo, kits'ii jngòò-lá nijñá xi kixí kjoa

¹ Nímé xi síkijne nga ndaa síkíjna yijo-na. Tanga mochjeén-mé nga k'oa xán-nò kjoa xi tsakó-na Nainá k'e nga tsohóko-na, jè kjoa xi Nainá kisikichiya-na. ² Beèxkon-ná jngòò xítà xi fit'aà-lá Cristo. Tjín-lá te ñijòn nó nga kíkò Cristo skanda jè ngajmì xi ma-ne jàn [ñánda tíjna Nainá]. Mikìl be tsà k'oaá s'ín kíkò nga yijo, a xi tà inìmaá kíkò. Jè Nainá tíjiiin-lá. ³ Tanga be-ná nga jè xítà jè, kii. A yijo-né, o a tà inìmaá kii, tà jngòò Nainá tíbeè. ⁴ Kii skanda ján i'nde ñánda ndaa jchán choòn ján ngajmì ñánda tíjna Nainá. Kii'nchré 'én xi 'ño xkón tjín, xi níjngòò xítà koma s'enojmi-lá. ⁵ Koni komat'in xítà jè, jè-né xi ok'in-lá nga ndaa kíjna. Tanga it'aà ts'an mikìl ok'in-na nga 'an ndaa síkíjna yijo-na. Tajngòò tsà jñà kjoa xi mahindaajjñaà ndaa síkíjna. ⁶ Tsà ndaa síkíjna yijo-ná [koni tjín kjoa xi 'an kijtsee ngajmì], mìtsà 'én ská benojmiá, 'én kixí chjà. Tanga majín-na nga ndaa síkíjna yijo-ná it'aà ts'e kjoa xi kijtsee mé-ne nga níjngòò xítà isa 'nga síkíjna-na ta ngatji-lá kjoa koi. Kòs'ín kàtasikinda-na kó s'iaàn, kó s'ín chjà, kò kó s'ín tìsijchá yijo-na.

⁷ Mé-ne nga mì 'an ndaa kótijna-na it'aà ts'e kjoa xi 'an tsakó-na Nainá xi jeya jchán tjín, kiskaat'aà jngòò-na ch'in, k'oaá ngaya-lá koni tsà na'yá nchajjii yijo-na. Jè xítà neíj kijtseeòòon-na nga kisikasén-na kjo'in. ⁸ Kò jàn k'a bítsi'ba-lá Na'èn-ná nga kátjaaxin-ná kjo'in jè. ⁹ Tanga jè Nainá

tà k'oaá tsò-na: “Jè kjondaà-ná yaá tíj-nako-lè. Yaá okoaá yije nga'ño-ná k'e nga tsjín-lè nga'ño.” K'oaá ma-ne jè kjoa xi mahindaajjñaà, jè xi ndaa síkíjna-na yijo-na, mé-ne nga jè nga'ño-lá Cristo kíj-nako-na. ¹⁰ Koi kjoa-lá matsja-na k'e nga ma indaajjñaà. Tjikoá matsja-na k'e nga chja'on-ko-na xítà, k'e nga mé tsojmì xi chija-na, k'e nga fitjngui kondra-na xítà, k'e nga mé kjoa xi 'íin ma-na síkjiaán it'aà ts'e Cristo. K'e nga ma indaajjñaà, k'e'é isa ndaa s'e-lá nga'ño inìma-ná [nga jè Cristo tsjá-na].

¹¹ An, k'oaá s'ín kichjà, koni s'ín chja xítà 'én xi nímé chjí-la. Tanga jñò ki'nè-ná kjo'ño. Jñò xi tjínè-nò nga ndaa síkíjna-ná. Nga 'an mìtsà isa nangui tíjna-lá jñà xítà xi 'mì-lá jñò nga isa 'nga títsajna-lá jñà xítà xi tsibíxáya-lá Cristo; nas'ín 'an nímé chjí-na. ¹² K'e nga tsohótijnako-nò kis'e-ná kjoatsejta nga tsakòò-nò kjoaxkón xi okó chiba kò xi okó kjoa jeya-lá Nainá kò nga'ño-lá. Kjoa koi okó nga kixí kjoa nga 'an-ná xi tsibíxáya-na Cristo. ¹³ Jñò, mé xi isa nangui kisikítsajna-nò koni jñà naxandá-lá Cristo xi k'ejí? ¿A koi majti-nò nga mì jñò kisijti-nò k'e nga mé tsojmì xi kichijat'aà-na? Tjichàat'aà-ná nga nímé kisijé-nò.

Kó kitsò Pablo nga ijngòò k'a tífikon jñà xítà Corinto

¹⁴ Jyeé tijnandaá xi ma-ne jàn k'a nga kíjkon-nò. Táko k'oa's'ín s'iaàn, mìtsà mé xi síjé-nò. Mìtsà koi otsjiá mé tsojmì xi tjín-nò; kjondaá tsajòn xi otsjiá. Nga jñà xítà jchínga tjínè-lá nga koiitjò ton xi kochjeén-lá ixti, mìtsà jñà ixti tjínè-lá nga koiitjò ton xi kochjeén-lá xítà jchínga. ¹⁵ Matsjaá-na nga síkjèya yije mé xi tjín-na, skanda tsikjé yijo-ná kjoa ts'e inìma-nò. Nga isa ndaa matsjake-nò, jñò, ¿a isaá chiba matsjacha-ná?

¹⁶ Kixí kjoa, 'an, nímé tsojmì xi kisijé-nò. Tanga tjín i'nga xítà xi tsò: “Ñó maña nga konachan-lá xítà.” ¹⁷ Tanga, ¿mè xi kiskoonachan-nò k'e nga kisikasén i'nga-nò xítà? ¹⁸ Tsibítsi'ba-lá Tito nga kiiikon-nò kò jè 'ndsè xi ijngòò. Jè Tito, ¿a kiskoonachaan-nò? ¿A mìtsà ngásòn tikoi-ne kjohítsjeèn tjaajjiiin-jen, tjikoá tikoi-ne ndiyá kixí tjaàya-jen?

¹⁹ ¿A k'oaá s'ín mikitsjeèn nga yijo-najen titsanokjoàtji-jen? Majìn, tìbèè Nainá koi 'én xi titsanokjoà-jen nga Cristo titsaj-nako-jen. Jñò ndí 'ndsè xi 'nó matsjake-nò, ngats'iì kjoa koi, kjondaà tsajòn-nò nga isa tse nga'nó kàtas'e-nò. ²⁰ Makájno-na tsà k'e nga kìjchokon-nò tsà mì k'oaá s'ín tìtsa'nè koni s'ín mejèn-na. Koa 'an tsà mì k'oa s'ín tìs'iaàn koni s'ín mejèn-nò jñò. Koiì makájno-na tsà koiì nachrjein-là tìs-sabixkàn-kjoò, tsà kjoaxitakòn tjín-nò, tsà kjoajti tjíin inima-nò, tsà jò tsà jàn ya tìs-sajna-là xinguiòò, tsà 'én ndiso tìtsabìnè-là xinguiòò, tsà xinguiòò tìtsanokjoájno-lá, tsà 'nga takòn tìtsa'nè kò tsà mìkii ndaà tìtsajnakoo xinguiòò nga jngòò ìjngòò. ²¹ Tìkooá makájnoò-na k'e nga kìjchokon ìjngòò k'a-nò tsà Nainá s'isobà-na nga nguixkòòn jñò. Tsà Nainá s'ìkjindáya-na xi kjoa tsajòn nga k'jìn ma-nò xi jye kjòtseé binchaàtsjioò jé nga mìkii nikájno jé-nò kjoa tjé xi 'nè kò kjoa chingui xi 'nè kò ngats'iì kjoa ch'o xi 'nè.

13

Én-là Pablo xi fehet'aà-ne.

¹Jè xi ma-ne jàn k'a nga k'jìkon-nò. K'oaá s'ín tìchja Xojòn-là Nainá nga tsò: "K'e nga tsà jngòò xita mejèn-là k'jìndaajìin jngòò kjoa, jò kò tsà jàn xita kochjeén xi koma tsjá 'én nga xkòn k'jìtseè-ne kjoa xi komà mé-ne nga jcha-là, a kixíí kjoa, o xi majìin-né." ²K'oaá s'ín jye kixan kixíí-nò k'e nga ijchòkon-nò xi ma-ne jò k'a, kò ì'ndeì nas'ín k'jìin tjìnaa, k'oaá tì xan ìjngòò k'a-nò nga jñà xi jé tsohòtsji nga sa ítjòn kò xi nchihòtsji jé skanda ì'ndeì, mìkii kojno-là nga tsjaà-là kjo'iín nga jngòò ìjngòò. ³An, k'oaá s'iaàn mé-nè nga jcha-nò, a kixíí kjoa nga 'an s'ikjeén-na Cristo nga chjajìin-nò 'én-là. Mìtsà indaàkjoa Cristo; tjín-là nga'nó k'e nga s'ixájiin inima-nò. ⁴Kixíí kjoa jè Cristo, k'oaá s'ín k'en-t'aà krò koni jngòò xita xi tsjìn-là nga'nó. Tanga ì'ndeì, nga'nó ts'e Nainá tjìnakon-ne. Ngajen, k'oaá t'is'ín indaàkjoa tìtsajna-jen koni s'ín komàt'in Cristo, tanga nga'nó ts'e Nainá k'ìtsajnakon-najen koni Cristo mé-ne nga koma s'ixá-nòjen.

⁵Jñò, chít'aà inima-nò, tsà kixíí kjoa nga ndaà mokjeiín-nò it'aà ts'e Nainá. Ndaà chít'aà inima-nò xi tjìjò-nò. ¿A

mìtsà tjìin-nò nga Cristo tjìnjajìin ini-ma-nò? Tà jngòò-là tsà mìkii tsatojioòn koni s'ín kichit'aà-nò. ⁶Tanga 'an, majngòò takoàn nga jchaà it'aà tsajen, ngajen tsatojìin yije-nájjen koni s'ín kichit'aà-najen. ⁷Koiì kjoa-là bitsi'ba-lajen Nainá nga nìmé jé k'inchátsjioò. Tanga mìtsà koi-ne nga jcha-najen nga ndaà bitjo-jen k'e nga chit'aà-najen. Jè-né nga s'ikitasòn jñò kjoa xi ndaà tjín, nas'ín k'oaá s'ín kàta'ya-là it'aà tsajen koni tsà mìkii chikjoa-najen kjoa xi otojìin-jen. ⁸Mìkii koma kondra k'ìtsajna-lajen xita xi s'ikitasòn kjoakixi-là Nainá. Tà saá k'oi-lajen nga'nó. ⁹Matsja-najen k'e nga jñò tjín-nò nga'nó, nas'ín ngajen ma indaajìin-jen. K'oaá ma-ne nga bitsi'ba-lajen Nainá, mé-ne jñò nìmé k'johìtsjeèn chijat'aà-nò. ¹⁰Tikjìin-nò xojòn jè k'e nga tákó k'jìin tjìnaa-isa, mé-ne k'e nga kìjchokon-nò mì tì k'oaá s'ín 'nó kichjako-nò koni s'ín tjín kjotixoma xi kitsjaà-na Nainá. Nga Nainá mìtsà koi xá kitsjaà-na kjotixoma nga 'an s'ikits'ón-jìin-nò, jè-né nga isa kixi k'ìtsajnakoo 'én xi mokjeiín-nò.

Kó kitsò Pablo nga s'ihixat'aà xita Corinto

¹¹Ndí 'ndsè kò tichjaá, jè xi fehet'aà-ne, tsja t'è-là inima-nò; kixi tìtsajna; tìjetakòn xinguiòò; tà jngòò k'johìtsjeèn kàtas'e-nò, 'nchán tìtsajnakoo xinguiòò. Nainá xi tjín-là kjoa 'nchán kò xi tjín-là kjoatjòcha kàtìjnako-nò. ¹²Nga ngui koo inima-nò tìixat'aà xinguiòò nga jngòò ìjngòò. ¹³Ngats'iì xita-là Nainá xi ì tìtsajnakoo-na s'ihixat'aà-nò.

¹⁴Jè kjondaà-là Jesucristo xi otixoma-ná, kò kjoatjòcha-là Nainá, kò inima Tsjeè-là Nainá kàtìjnako-nò ngats'ioò. K'oaá s'ín kàtama.

Xojon carta-la San Pablo xi kiskìi-la xita naxandá-la Cristo xi títsajna nangui Galacia

Kó tsò Pablo nga síhixat'aà xita naxandá-la Cristo xi títsajna nangui Galacia

¹² Jñò xi naxandá-la Cristo maà xi títsajnaà ján nangui Galacia, títsajnihiot'aà-nòjen 'an xi 'mì-na Pablo, kò ngats'iì xita-la Cristo xi i títsajnaako-na. Jè xá íjtòn xi 'an tjin-na, mìtsà it'aà ts'e xita isò'nde kitjóé-na kò mìtsà taxki xita tsibít'aà-na. Jè sobà Jesucristo kò Nainá tsibíxáya-na, jè xi Na'èn 'mì-lá xi jè kisikjaáya-la Jesús it'aà ts'e kjoabiyaà. ³ Jè Na'èn-ná xi Nainá kò Na'èn Jesucristo xi otíxoma-ná kátatsjá-nò kjondaà kò kjoa'nchán ya jjiin iníma-nò. ⁴ Jñò, jyeé tíjiiin-nò nga jè Jesucristo kitsjaà kjotjò yijo-la nga k'en xi kjoa ts'e jé-ná, mé-ne nga kochrjekàjiiin-ná jñà kjoach'o xi tjin i isò'nde. Jesucristo, k'oaá s'in kisikitasòn koni s'in mejèn-la Na'èn-ná xi Nainá. ⁵ Jeya kàtjina Nainá nița mé nachrjein-ne, nița mé nó-ne. K'oa'sín kàtama.

Tsjin ijngòd-isa 'én ndaà-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo xi k'ejí tsò

⁶ 'An, tà maxkón-na nga jñò, tà niñoón chinchat'aàxin-là Nainá nga k'ejí 'én tsanguit'aà-là kò kijnei takòn Nainá xi xó kiichja-nò mé-ne nga it'aà ts'e kjondaà-la Cristo sijchá yijo-nò. ⁷ Tanga tsjin ijngòd-isa 'én ndaà-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo xi k'ejí tsò. Tanga tjin i'nga xita xi binchá ská-nò xi mejèn-la síkijatjija-la 'én ndaà-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo. ⁸ Tanga tsà tjin xita xi k'ejí tsò 'én xi okóya xi mì k'oaá tsò koni tsò 'én ndaà-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo xi jin bènójmí-jen, kátatsjá-la kjo'in Nainá, nas'in ti 'an-na, o nas'in jngòò ákjalé xi ngajmìl nchrobá-ne kátatsjá-najen kjo'in. ⁹ Koni s'in ki'mì-nòjen nga sà íjtòn, tákó k'oaá s'in tixan ijngòò k'a-nò: Tsà yá xi k'ejí tsò 'én xi bènójmí-nò koni tsò 'én ndaà-la Nainá xi jye kichjoétjò, Nainá kátatsjá-la kjo'in.

Mé kjoa xi komàt'in Pablo nga it'aà ts'e Cristo kisixáya-la

¹⁰ 'An, mìtsà kjondaà-la xita otsjià, kjondaà-la Nainá otsjià. Mìtsà koi otsjià nga ndaà kótjina nga nguixkòn xita. Tsà kòs'in s'iaèn, mì-là tsà kixi kjoa nga chi'nda-la Cristo ma.

¹¹ Jñò 'ndsee kò tichjaá, k'oaá s'in kátasi-jiiin-nò; jè 'én ndaà-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo xi 'an benojmíá, mìtsà kjohítsjeèn-la xi taxki xita. ¹² Mìtsà it'aà ts'e xi taxki xita komà-na kò nga kjòchiya-na 'én koi; jè sobà Jesucristo kisihiseèn-na nga tsakóya-na.

¹³ Jñò, jyeé kina'yà kó kis'iaèn nga tísa íjtòn, k'e nga ya kiit'aà-la kjotíxoma-la xita judío. 'An, tsangatjinguí-la jñà xita naxandá-la Cristo nga kòjtikeé; mejèn-na nga kàtachija. ¹⁴ Koni s'in tjin kjotíxoma-la jñà xita judío, kjin jchán xita naxandá-na xi taña jchínga-jen, kisikítsajna tjinguia nga 'an, isa 'nó ndaà kisikitasoàn koni s'in tjin xkòsòn xi tjin-la xita jchínga-na. ¹⁵ Tanga Nainá k'oaá s'in kisaseèn-la nga 'an jaajiiin-na k'e nga tákó ya tijnaya'ma indso'ba nea-na, nga ngui tà kóò kjondaà-la nga 'an kiichja-na; ¹⁶ kò kisikatse-jèn-na Ki'ndí-la mé-ne koma kichjàyajiin-la 'én ndaà-la jñà xi mìtsà xita judío. Mìtsà yá xi kiskònangui-la xi taxki xita; ¹⁷ kò mìtsà ya kìaà ján naxandá Jerusalén nãnda títsajna jñà xita xi isa kjòtsee tsibíxáya-la Cristo koni 'an. Tà saá ya kìaà i'nde Arabia; xi komà iskan-ne inchrobà ijngòò k'a-na ya naxandá Damasco.

¹⁸ K'e nga jye tsato jàn nó, skanda k'ee kìaà ján Jerusalén nga mejèn-na skoexkoan Cefas [xi tjikoa Pedro 'mì]; chrj'oòn nachrjein tsohótjina ya ni'ya-la. ¹⁹ Xita xi kisixáya-la, mìtsà yá xi kijtseeexkoan xi k'ejí, ta jè tajngòò Jacobo xi 'ndse ma Na'èn-ná. ²⁰ Jñà 'én koi xi 'an tisikasén-nò, ngui 'én kixi-né, tibeè Nainá, mìtsà 'én ndiso.

²¹ K'e nga jye komà iskan, kìaà ján nangui Siria kò ya nangui Cilicia. ²² Tanga jñà nachrjein koi, k'ee ki beèxkon-na jñà xita naxandá-la Cristo xi títsajna ya nangui Judea. ²³ Tà k'oaá tsò 'én xi kii'nchré: "Jè xi kiitjinguí kondra-ná nga sà kjòtsee, i'ndeí, 'én ndaà-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo chjaya, jè 'én xi mejèn-la kisichja nga sà íjtòn." ²⁴ Jñà xita koi, jeya kisikíjna Nainá nga jye jahatjija-na.

2

¹ K'e nga jye komá iskan nga jye ijchò te ñijòn nó, kiaà ñjngòò k'a ján Jerusalén kò Bernabé; tìkoà kikoaa jè Tito. ² Koif kii-ña nga Nainá k'oas'ín kisikichiya-ña nga tjinè-ña nga kjián. Jñà xita xi xá 'nga tjin-la ya naxandá-là Cristo it'aà xìn tsi-benojmi-là kó tsò 'én ndaà-là Nainá xi kjoa ts'e Cristo xi 'an chjaya-là jñà xi mitsà xita judío. Majìn-na nga jñà xita koi kítso-na nga ñimé chji-là xá xi 'an tís'iaàn kò xi jye kis'iaàn. ³ Jè Tito nas'ín xita griego nga ya tjiko-na, mitsà yá xi kjo'ño kis'iin-la nga kisit'aà chiba-là yijo-là kjoa ts'e circuncisión. ⁴ Tanga tjin i'nga xita ndiso xi jahas'en-jiin chijé nga tsò nga tjikoà jè Cristo fit'aà-la; ta jè xi mejèn-la nga kotsejèn chijé kós'ín títsa'né jñà xi mokjeiín-ná it'aà ts'e Cristo Jesús nga jye títsajndiaá kjoa ts'e kjotíxoma xi kitjoé-là Moisés, kò mejèn-la nga kjo'ño s'iin-ná nga sikitasoán kjotíxoma. ⁵ Tanga ngajen ñi it'sé kinis'in-lajen mé-ne nga jè kjoa kixi xi ts'e 'én ndaà-là Nainá xi kjoa ts'e Cristo, yaá kátijnajin-nò nga kjit'aà nachrjein.

⁶ Jñà xita xi xá 'nga tjin-la ñimé kjoa xitse kitsjaà-isa-na koni tsò 'én xi 'an okoóya. Tanga mitsà 'an tjin-na kindá tsà xita ítjòn-né kò tsà majìn. Nga Nainá mitsà faajiin xita yá-ne xi títsajna ítjòn kò yá-ne xi títsajna tjingui. ⁷ Ta saá kòkjeiín-la nga jè sobà Nainá kitsjaà-na xá nga 'an kichjaya-jiin-la 'én ndaà-là Nainá xi kjoa ts'e Cristo jñà xi mitsà xita judío xi mikù tjít'aà chiba yijo-là kjoa ts'e circuncisión. Kò jè Pedro kitjoé-là xá nga jè kiichjayajiin-la jñà xi ngui xita judío xi tjít'aà chiba yijo-là kjoa ts'e circuncisión. ⁸ Nainá, koni kisikò Pedro nga jè tsibixáya-là nga kiichjayajiin-la 'én ndaà-là Nainá xi kjoa ts'e Cristo jñà xi ngui xita judío, 'an, k'oaá tì kisikò-na nga 'aán tsibixáya-na nga kichjayaajiin-la 'én ndaà-là Nainá xi kjoa ts'e Cristo jñà xi mitsà xita judío.

⁹ Jacobo, Cefas [xi tjikoà Pedro 'mì] kò Juan, xi kòs'ín beèxkón xita nga jñà tít-sajna ítjòn ya naxandá-là Cristo, kijtseè nga Nainá kitsjaà-na kjondaà koi. Kjòjngòò ikon, ikjoàn kitsjaà-najen tsja, 'an kò Bernabé, mé-ne nga ki'ya-la nga ta jngoó xá títsa'né-jen. Ndaà kisaseèn-là nga tsanguì nixá-lajen jñà xi mitsà xita judío, koa jñà,

kisixáko jñà xi ngui xita judío. ¹⁰ Tà koif kjoa xi kisijé-najen nga kochjít'aà-là xita ima. Jñà kjoa koi, tjikoá 'an, jyeé kòs'ín tìbinè-là yijo-ña nga k'oa tís'iaàn.

Mé-ne tshóhítiko-ne Pedro jè Pablo ján naxandá Antioquia

¹¹ Jngoò k'a k'e nga jè Cefas [xi tjikoà Pedro 'mì] j'ii ñ naxandá Antioquia, tsakatíkoà nga nguixkòn xita k'e nga kijtseè nga mikù ndaà tjin kjoa xi tís'ín. ¹² K'e nga sa ítjòn, yaá tsakjèn-kò jñà xita-là Cristo xi mitsà xita judío. Nga komá iskan, k'e nga j'ii xita judío xi tjikoà mokjeiín-la it'aà ts'e Cristo, xita xi ts'e Jacobo, k'eé mì tì kii ya tsakjèn-kò-ne; tsasit'aaxìn-né nga majìn-la nga ch'o kijnako jñà xita koi nga kjo'ño mejèn-la nga sit'aà chiba-là jñà xi mitsà xita judío. ¹³ Tjikoá jñà xita judío xi i'nga xi mokjeiín-la 'én-la Nainá, k'oaá tì kis'iin koni jè Pedro nga kisís'in-la kjoa xi jò isén tjin-la, skanda jè Bernabé k'oaá tì kis'iin. ¹⁴ An, k'e nga kijtseè nga mì k'oaá s'ín nchisikitasòn koni s'ín tjin kjoa kixi-là 'én ndaà-là Nainá xi kjoa ts'e Cristo, k'oaá kixan-la jè Cefas [xi tjikoà Pedro 'mì] nga nguixkòn ngats'iì xita: "Ngaji nga xita judío 'mì-lè, k'oaá s'ín tìnjichí yijo-lè koni tsà mitsà xita judío. ¿Mé-ne kjo'ño 'nè-la jñà xi mitsà xita judío nga k'oas'ín kátasíjchá yijo-là koni tsà ngui xita judío?"

¹⁵ Nas'ín kixi kjoa nga tje-la xita judío 'mì-ná nga mì yaá kits'iin-jiin-lá jñà xi mitsà xita judío xi xita jé 'mì-lá, ¹⁶ tanga 'ya-ná nga jñà xita, mitsà kixi kitsajna nga nguixkòn Nainá nga ta koi kjoa-là nga síkitasòn Kjotíxoma xi kitjoé-là Moisés; ta jè-né nga mokjeiín-la it'aà ts'e Cristo. Jñà, jyeé kòkjeiín-ná it'aà ts'e Jesucristo, kò jè Nainá kixi síkjina-ná koi kjoa-là nga jye ya kòkjeiín-ná it'aà ts'e Cristo, mitsà koif kjoa-là nga nikitasoán kjotíxoma. Nijngòò xita xi kixi kijn nga nguixkòn Nainá nga ta koi kjoa-là nga síkitasòn Kjotíxoma.

¹⁷ 'I'ndeji k'oaá s'ín chiná-lá nga kixi kit-sajnaá ya nguixkòn Nainá ta koif kjoa-là nga mokjeiín-ná it'aà ts'e Cristo, [mitsà koi-ne nga kjotíxoma títanikitasoán]. K'oaá ma-ne nga xita jé t'ímì-ná [koni jñà xi mitsà xita judío]. Tanga, ¿a tsò-ne kjoa nga jè Cristo bit'in-ná nga binchaàtsjiaá jé? Majìn, mì k'oaá s'ín tjin. ¹⁸ Tsà jè kjotíxoma xi 'an tsachrjekanguia nga sa

ítjòn, kò tsà ijngòd k'a sikitasoàn, jé tìhot-sjià. ¹⁹ Jè kjotíxoma xi kitjoé-la Moisés, jè kisik'en-na. I'ndeí tijnandeíí-ná kjoa ts'e kjotíxoma mé-ne ma kótijnakon-na nga sikitasòn-la Nainá. ²⁰ K'e nga k'en-t'aà krò Cristo, 'an, tìkoáá ya k'en-t'aàkoá. Kò mìtsà tì'an-na xi tijnakoan, jè Cristo xi tijnajìin inìma-na. I'ndeí, koií tijnakon-na nga jè Kì'ndí-la Nainá ma'nót'aà takoàn nga 'nò kjòtsjakeè-na skanda jè kitsjaà kjotjò yijo-la nga k'en ngajo-na. ²¹ Majìin-na nga ochrjekànguia kjondaà-la Nainá. Tsà it'aà ts'e kjotíxoma xi kitjoé-la Moisés, kixi kít-sajnaá nga nguixkòn Nainá, mì-la mé chjì-la nga k'en Cristo.

3

Mé xi chjì-la, a jè kjotíxoma xi kitjoé-la Moisés, o xi jè-né nga mokjeíin-ná it'aà Cristo

¹ Jìndò xi nangui Galacia tsajòn, mé ta tònò-nò! ¿Yá xi kiskòdnachan-nò? ¿A mì bítsjeèn-nò koni s'ín nga nguì ndaà tsibenòjmíya-nòjen nga jè Jesucristo yaá k'en-t'aà krò xi kjondaà tsajòn? ² Tà koií kjoa kjòngangui-nò: ¿A koií kjoa-la nga kinikitasòn kjotíxoma nga kitjoé-nò Inìma Tsjeè-la Nainá, o xi koií-né nga mokjeíin-nò 'én-la Nainá koni s'ín kina'ya? ³ Jìndò, nga sa ítjòn, tsibìts'íako-nò kjòhìtsjeèn-la Inìma Tsjeè-la Nainá; kò j'ndeí, mejèn-nò nga tà kjòhìtsjeèn-la xitá sijkjehet'aà-nò. ¿Mé ta tònò-nò! ⁴ Jìndò, tseé kjo'in tsatojioòn nga kòkjeíin-nò 'én ndaà-la Nainá. ¿A tà kjotjò-ne nga tse kjo'in tsatojioòn? Majìin, mì-la kii ndaà tjin. ⁵ K'e nga Nainá kitsjaà-nò Inìma Tsjeè-la kò kis'ín kjòxkón xi ndaà tjin jìin naxandá tsajòn, ¿mé-ne k'oas'ín kis'iin-ne? ¿A koi-né nga ndaà kinikitasòn kjotíxoma? Majìin, koií-né nga kòkjeíin-nò 'én ndaà-la Nainá.

Nainá, mé-ne xitá kixi kijtseè takòn-ne Abraham

⁶ Koni jè xitá jchínga-ná xi ki'mì Abraham kòkjeíin-la it'aà ts'e Nainá; k'oáá komà-ne nga xitá kixi kitsò-la Nainá. ⁷ Jìndò, k'oáá s'ín ndaà kàtasijìin-nò: Jìndò xi mokjeíin-la, jìndò-né xi tje-la Abraham. ⁸ Nga tisa kjòt-seé, jyeé k'oas'ín kitsjaà 'én Nainá koni s'ín tichja Xojon-la nga sikixi-né jìndò xi mìtsà xitá judfò k'e nga mokjeíin-la it'aà ts'e. Yaá tichja nánda jè Nainá tjen kitsjaà ítjòn-la Abraham jìndò 'én ndaà-la xi tsò:

“Ngats'ìi naxandá xi tjin isò'nde, it'aà tsijí kochikon-t'in.” ⁹ K'oáá ma-ne nga ngats'ìi xitá xi mokjeíin-la it'aà ts'e Nainá ngàsòn kochikon-t'in kò Abraham nga jè Abraham kòkjeíin-la it'aà ts'e Nainá.

¹⁰ Ngats'ìi xitá xi jè ma'nót'aà takòn koni s'ín nchisíkitasòn kjotíxoma, kjo'íin tjinè-la, nga mìtsà kixi kjoa nga ndaà síkitasòn ngats'ìi kjoa xi ya tjit'aà. Nga k'oáá s'ín tichja Xojon-la Nainá nga tsò: “Kàtasinè-la kjo'in jè xi mì kixi síkitasòn ngats'ìi kjoa xi tjit'aà jè xojon ts'e kjotíxoma.” ¹¹ Qkixi-né nga nijngòd xitá xi kixi kijná nga nguixkòn Nainá nga kjotíxoma síkitasòn. Nga jè 'én-la Nainá tsò-né: “Jè xi xitá kixi, jè kjoa xi mokjeíin-la kijnakon-ne.”

¹² Jìndò xitá xi kjotíxoma síkitasòn mìtsà Nainá ma'nót'aà ikon. Nga k'oáá s'ín tichja Xojon-la Nainá, nga tsò: “Xitá xi kjotíxoma síkitasòn, k'oáá s'ín tjinè-la nga k'oas'ín sijnchá yijo-la koni tsò kjotíxoma.”

¹³ Jè Cristo tsibìchjìtì-ná kjo'in xi ya tìtsajajnaá nga kjotíxoma tìtsanìkitasoàn nga jè kisikjeíin kjo'in xi jè tsaján; nga k'oáá s'ín tichja xojon nga tsò: “Kjo'íin sinè-la ngats'ìi xi krò sit'aà.” ¹⁴ Jè Cristo, koií okis'iin-ne mé-ne nga jìndò kjoa machikon-t'in xi kitjoé-la Abraham tìkoá tjoé yije-la ngats'ìi naxandá xi tjin isò'nde nga jìndò kjoa machikon-t'in, yaá nchrobà-ne it'aà ts'e Cristo mé-ne nga it'aà ts'e kjoa xi mokjeíin-ná, tjoé-ná Inìma Tsjeè-la Nainá xi jye k'oas'ín kitsjaà tso'ba Nainá nga tsjá-ná.

Nga'nò xi tjin-la 'én-la Nainá koni s'ín kitsjaà-la tso'ba Abraham

¹⁵ Jìndò 'ndsè kò tichjaá, kènojmi jngòd-nò kjotíxoma xi ts'e isò'nde. K'e nga sindaajìin jngòd kjoa nga xojon tjamì'nga, nga jye ma firma kò sasén-la sello, mì tì kii koma kìts'ón-ya-ne koni s'ín sindaajìin, tìkoáá mì tì kii koma sùt'aasòn-isa-la 'én xi kje'íif tsò koni s'ín jye kasindaajìin. ¹⁶ K'oáá s'ín kitsjaà-la tso'ba Nainá jè Abraham kò jè xitá tje-la. Jè Xojon-la Nainá mìtsà tsò “jìndò xitá tje-la”, ta tsò-né: “jè tje-lè.” Nga mìtsà kjin ma tje-la Abraham xi kitjoé-la koni tsò 'én xi kitsjaà-la Nainá, ta jngòd ma-ne. Nga jè tìhoxkìt'aà Cristo. ¹⁷ Jè kjoa xi tibenòjmíá, kiís'ín tjin: Nainá kò Abraham tsibìndaajìin jngòd kjoa, ikjoàn kisikixiya [koni ma k'e nga jye ma firma]. K'e nga jye

tsato ñijòn sindo ko katé nó, j'iì kjotíxoma ts'e Moisés; tanga jè kjotíxoma mikii ma síkíts'òña jè kjoa xi jye kisindaàjiin ko mikii ma kitjongui xi Nainá jye k'oas'ín kitsjaà tso'ba. ¹⁸Jè Nainá k'e nga tsjá-ná kjondaà-la, mitsà koi kjoa-la nga nikitasoán kjotíxoma, koi-né nga jye k'oas'ín kitsjaà tso'ba. Nga Nainá, tà kjotjò kitsjaà-la kjondaà Abraham nga jyeé k'oas'ín kitsjaà-la tso'ba.

Mé xá xi tjin-la kjotíxoma

¹⁹Tanga jè kjotíxoma, ¿mé xá kitjei-ne? Koií k'oas'ín kitjei-ne koií kjoa-la nga ch'o nchis'ín xita. K'oaá s'ín kisijna skanda k'e nga j'iì tje-la Abraham xi Nainá xó k'oas'ín kitsjaà-la tso'ba. Jè kjotíxoma, jñà àkjale j'iìko ko jè Moisés tsasijnajiin osen nga kisikatoya 'én ko kiichjatji xita nguixkon Nainá. ²⁰K'e nga jngod xita osijnajiin osen, mitsà ta jngod xita fit'aà-la, fit'aà-la ngajò. Tanga jè Nainá ta jè tajngod kitsjaà-la 'én Abraham.

²¹Nainá, k'e nga kitsjaà kjotíxoma, mitsà kondra kii-la koni s'ín jye kitsjaà-la tso'ba Abraham. Tsà jè-la-ne kjotíxoma ma-la síkítsajnakon xita, maá-la kixi kitsajna xita nga kjotíxoma síkitasòn. ²²Tanga jè Xojon-la Nainá, k'oaá tsò nga ngats'iì xita saá jè títsajnajiiin. K'oaá ma-ne nga jñà xita xi mokjeiín-la it'aà ts'e Jesucristo, tjoé-la kjoabinachon xi Nainá jye k'oas'ín kitsjaà tso'ba nga tsjá-la jñà xita nga mokjeiín-la.

²³K'e nga tikj'eé f'iì jè kjoa xi mokjeiín-ná, jè kjotíxoma kitsobà'ño-ná koni tsà ndayá tsibitsajna'ya-ná skanda jè nachrjein k'e nga ki'ya-la jè kjoa xi mokjeiín-ná. ²⁴Ko jè kjotíxoma kisikinda-ná koni s'ín makinda jñà ixti, skanda k'e nga j'iì Cristo, mé-ne k'e nga mokjeiín-ná it'aà ts'e Cristo, kixi kitsajnaá nga nguixkon Nainá. ²⁵I'ndeí nga jye j'iì kjoa xi mokjeiín-ná, mi ti yaá títsajna'ño-ná it'aà ts'e kjotíxoma.

²⁶Jñò, ngats'ioò, saá ixti-la Nainá maá koi kjoa-la nga mokjeiín-nò it'aà ts'e Cristo Jesús. ²⁷K'e nga ya títsajnakjodoko Cristo nga komà bautizar, k'eé jahatjiya-nò koni jngod xita xi síkijatjiya nikje-la. Jè sobá Cristo xi komà nikje xitse-nò. ²⁸Mi ti kii mochjeén-ne nga tjájiin xita yá-né xi xita judío ko yá-né xi mitsà xita judío, yá xi chi'nda'ño títsajna ko yá xi títsajnandeíí, yá-né xi x'in ko yá-né xi chjoón. Ngats'ioò ta jngod yijo ma-nò nga ya títsajnakjodoko

Cristo Jesús. ²⁹Jñò, nga xita-la Cristo ma, kixií kjoa nga tje-la Abraham ma, tikoá tjoé-nò kjotjò koni s'ín kitsjaà-la tso'ba Nainá jè Abraham.

4

¹Tikoáá kènjomí jngod-nò kjotíxoma: Jngoò ti, k'e nga tákó itsé kji, k'oaá ngaya-la koni tsà chi'nda tjin nga kj'eè tsà jè be mé tsojmi xi tjin-la na'èn-la nas'ín k'e nga koma iskan jè tjoé-la tsojmi xi tjin. ²Nga xitaá síkinda skanda k'e nga majchínga, ko tjin xita xi síkinda jñà tsojmi-la skanda k'e nga kichóya nachrjein-la koni s'ín tsibjina chiba na'èn-la. ³Jñá xi xita 'mì-ná, k'oaá tjs'ín komàt'iaán koni mat'in jñà ixti k'e nga tikj'eé mokjeiín-ná it'aà ts'e Cristo nga jñà kjotíxoma xi tjin isò'nde 'ño tsatíx-oma-ná koni s'ín mat'in jñà xi chi'nda tít-sajna'ño nga mikii tji'nde-la nga kitsajnan-deíí. ⁴Tanga k'e nga kichóya nachrjein koni s'ín tjindaà-la Nainá, jè Nainá kisikasén ki'ndi-la i it'aà nangui; ko it'aà ts'e chjoón kits'iin koni s'ín ts'iin xi taxki xita isò'nde. Ko yaá kjòchájiiin kjotíxoma ts'e xita judío. ⁵K'oaá kis'iin Nainá, mé-ne nga jè Jesucristo síkítsajnandeíí jñà xita xi ya títsaj-najiin-'ño kjotíxoma ko mé-ne nga ngàsòn skoétjò-ná Nainá nga ixti-la komaá.

⁶Koií kjoa-la nga jye ixti-la maá, Nainá kisikasén Iníma Tsjeé-la xi ts'e Ki'ndi-la ya jiiin iníma-ná. K'e nga nokjoat'aà-lá Nainá, k'oaá tsò Iníma Tsjeé-la: “Ndi apa”, tsò-né. ⁷K'oaá ma-ne nga i'ndeí mitsà ti xita chi'nda títsajnaá; jyeé ixti-la Nainá 'mì-ná; ko tikoáá tsjá-ná Nainá ngats'iì kjotjò xi jñà tjoé-ná nga ixti-la 'mì-ná.

Mé-ne síkájno-ne Pablo it'aà ts'e xita Gala-cia xi mokjeiín-la 'én-la Nainá

⁸Jñò k'e nga sa kjòtseé, k'e nga tikj'eé yaxkon xi nguì jè sobà Nainá, chi'nda'ño tsitsajnaá nga kjo'ño-né nga jñà tsanguit'aà-là xi mitsà kixi kjoa nga Nainá. ⁹Tanga i'ndeí nga jye yaxkoòn xi nguì jè sobà Nainá, (tanga xi nguì kixi kjoa, jè Nainá xi jye ndaà beèkkon-nò), ¿mé-ne k'oas'ín níkítsjeèn-nò nga jñà onguít'aà ijn-goò k'a-là jñà kjotíxoma ima xi tjin-nò, jè xi tsjin-la nga'ño, ko xi nímé chji-la? ¿A mejèn-nò nga ya síkítsajna'ño ijn-goò k'a-nò? ¹⁰Jñò, tákó 'ño yaxkón nachrjein ts'e s'eí, ts'e sá, ko ts'e nó.

¹¹ 'An, makájno-na jè xá xi kis'iaàn nga kisixájiin-nò tsà tà kjotjò-ne.

¹² 'An nga jye tsohósijnat'aàxin-là jè kjotíxoma, tikoáá yáá kisingásòn-ko-nò, nga jñò, mikii tjiin-nò it'aà ts'e kjotíxoma. I'ndeí k'oaá s'ín tisijé-nò nga tìnchat'aàxin-là kjotíxoma koni 'an jyeé tsohósijnat'aàxin-là. Nga sa ítjòn nímé kjoa tjin xi ch'o kiniko-ná. ¹³ Jyeé tjiin-nò k'e nga sa kiaá ítjoàn nga kichjàyajiin-nò 'én ndaà-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo, koií kjoa-là nga ch'in tjin-là yijo-na. ¹⁴ Jñò, mikii kinachrjengui-ná nì mitsà xìn kinikjina-ná, nas'ín kjoa tsohósiji-nò nga ch'in tjin-là yijo-na. Tà saá kichjoétjò-ná koni jngoò àkjale-là Nainá, koni tsà jè sobà Cristo Jesús. ¹⁵ iNga sa ítjòn, 'ñò tsja tjin-nò! I'ndeí, ¿mé xi komà-nò? K'oaá xan-nò, skanda jñà xkoon mejèn kinachrje nga 'an kits'ii-ná. ¹⁶ I'ndeí, ¿a kondraá kótijnako-nò, tà koií kjoa-là nga 'én kixi benojmí-nò?

¹⁷ Jñà xita [xi mejèn-là nga kjotíxoma sikitasòn], 'ño bínè-là yijo-là it'aà tsajòn, tanga mikii ndaà tjin kjohitsjeen-là. Tà jè xi mejèn-là nga kochrjet'aàxin-nò it'aà tsajèn mé-ne nga jñà konguít'aà-là. ¹⁸ Jñò, ndaà tjin k'e nga 'ño bínè-là yijo-nò it'aà ts'e kjoa xi mejèn-nò tsà ndaà tjin kjohitsjeen-nò ko tsà kjit'aà nachrjein k'oas'ín s'een, mitsà tà k'e nga 'an tijnako-nò. ¹⁹ Jñò xi koni tsà ndí ixti-na xan-nò, 'an, k'oaá s'ín tímat'ian koni jngoò chjoón xi ki'ndí tí'beé; tseé kjo'in tisikjiaán xi kjoa tsajòn. Jè kjo'in xi tisikjiaán skanda k'ée-la kjoehet'aà k'e nga k'oas'ín sijchá yijo-nò koni Cristo. ²⁰ Mejèn-na nga ya kótijnako-nò jè hora jè, mé-ne nga kj'eíí tsò 'én xi kichjàko-nò. Jyeé mì tì kii be-na kós'ín sikítsjeèn it'aà tsajòn.

Kó tsòya-ne it'aà ts'e chjoón Agar ko Sara

²¹ Jñò xi mejèn-nò nga kjotíxoma sikitasòn, ¿a kj'eè na'yà-là kó tsò 'én xi tjit'aà kjotíxoma-là Moisés? ²² K'oaá tsò nga jè Abraham, jò komà ixti-là, jngoò ts'e chjoón chi'nda-là; jè xi òngòò, ts'eé xi nguí chjoón-là xi mitsà chi'nda tjna. ²³ Jè ki'ndí-là xi chjoón chi'nda k'oaá s'ín kits'iin koni s'ín ts'iin ngats'ii ndí ixti. Tanga jè ts'e xi nguí chjoón-là xi mitsà chi'nda tjna, k'oaá s'ín kits'iin nga tsitasòn koni s'ín kitsjaà-là tso'ba Nainá Abraham. ²⁴ Kjoa ts'e íchjín koi, k'oaá ngaya-là koni jñà kjoa xi jò tsibindaajiin Nainá. Jè chjoón Agar,

jè ngaya-là kjoa xi kisindaajiin ya nindoò Sinaí k'e nga kitjóé-là kjotíxoma Moisés. Ngats'ii xita tje-là chi'nda tsibitsajna. ²⁵ Jè chjoón Agar, jè ngaya-là nindoò Sinaí xi síjna ján Arabia, ko nachrjein i'ndeí jè mangásòn-ko naxandá Jerusalén, nga jñà xita-là chi'nda'ño titsajna nga táko kjotíxoma sís'in-la. ²⁶ Tanga jè Jerusalén xi kijna ngajmí, tijnandeií-né ko yaá nokjoá-ná ya naxandá jè; k'oaá ngaya-là koni tsà nea-ná ma. ²⁷ K'oaá tsò Xojon-là Nainá nga tsò: Kátatsja-lè ngaji xi chjoón 'ndí 'mì-lè nga tsjin-lè ixti.

'Nó chihindáyi nga ko kjotsja-lè nga mikii 'yi kós'ín ma nga ts'iin ixti.

Nga jè chjoón xi kijnei takòn, isaá kjin koma ixti-là mì k'oa-ne jè xi tjin-là x'in.

²⁸ Isaac k'oaá s'ín kits'iin koni s'ín kitsjaà tso'ba Nainá. Jñò tikoáá ixti-là ma xita jchinga-là Isaac koni s'ín kitsjaà-là tso'ba Nainá. ²⁹ Jè ki'ndí xi tà k'oas'ín kits'iin koni ts'iin yije xita isò'nde, kiitjngui kondra-là jè xi it'aà ts'e Injima Tsjeè-là Nainá kits'iin-ne. Koni s'ín komà jñà nachrjein koi, táko k'oaá s'ín ma skanda nachrjein i'ndeí. ³⁰ Tanga, ¿kó tsò Xojon-là Nainá? K'oaá tsò: "Tiyótjngui-là jè chjoón chi'nda ko ki'ndí-là; nga jè ki'ndí-là nímé kjotjò tjoé-là, tà jè tjoé-là kjotjò jè ki'ndí-là xi mitsà chjoón chi'nda." ³¹ Jñò ndí 'ndsè ko ndí tichjaá, k'oaá s'ín tjin, jñà mitsà ixti-là chjoón chi'nda maá, jñà-ná xi ixti-là chjoón xi mitsà chi'nda tjna.

5

Kós'ín sijchá yijo-ná nga jye titsajna ndiaá it'aà ts'e kjotíxoma xi kitjóé-là Moisés

¹ Jè Cristo, jngoò k'aá kisikítsajna ndeií-ná it'aà ts'e kjotíxoma xi kitjóé-là Moisés; k'oaá ma-ne jñò 'ño kixi titsajna koni s'ín kisikítsajna ndeií-nò Jesucristo. Kì tì ya onguít'aà-là kjoa ts'e kjotíxoma xi kitsobà'ño-nò skanda kjòtseé.

² 'An sobà-ná xi 'mì-na Pablo, tina'ya-ná koni xan-nò: tsà sit'aà chiba-nò kjoa ts'e circuncisión, mì tì mé kjondaà sakò-nò it'aà ts'e Cristo. ³ Ìngòò k'a koxan-nò, nita yá xita-ne xi sit'aà chiba-là kjoa ts'e circuncisión, kjo'ño tjinè-là nga sikitasòn yije koni tsò 'én xi tjit'aà xojon ts'e kjotíxoma. ⁴ Jñò xi k'oas'ín mejèn-nò nga it'aà

ts'e kjoťoxoma kixi kŭtsajnaà nga nguixkõn Nainá, jyeé chinchat'aàxin-là Cristo, jyeé chinchat'aàxin-là kjondaà xi tsjá kjoťjò-ná Nainá. ⁵Tanga ngajen, it'aà ts'eé Inŭma Tsjeè-la Nainá tŭtsachiñá-lajen nga kixi kŭtsajna-jen nga nguixkõn Nainá nga ta koi kjoa-la nga mokjeiín-najen it'aà ts'e Cristo. ⁶Nga it'aà ts'e Cristo Jesús, mì tŭ mé chjŭ-là yá-ne xi tŭt'aà chŭba-là kò yá-ne xi tsjŭn-là chŭba kjoa ts'e circuncisión. Jè xi chjŭ-là nga 'ya-la koni s'ŭn mokjeiín-ná it'aà ts'e Cristo, nga tŭjŭn-ná kjoťsajcha.

⁷Jñò, k'e nga sa itjòn, ndaà tŭsahonguikoo kjoťhŭtsjeèn-nò. ¿Yá xi tsatekjáya-nò nga mì tŭ kŭi nŭkitasòn-nò xi kjoa kixi? ⁸Jè kjoťhŭtsjeèn jè, mìtsà ya nchrobá-ne ts'e Nainá xi xó kŭichja-nò. ⁹Tŭkŭndaa yŭjo-nò; nga k'oaá tsò jngoo 'én: "Nas'ŭn it'sé-ne na'yo san xi sŭjŭn na'yo inchrájŭn, sŭsan yŭje-né nas'ŭn tse ma-ne na'yo." ¹⁰Jè Nainá ot'aà takoàn it'aà tsajòn nga mìtsà kŭ'eŭ s'ŭn sŭkŭtsjeèn. Jè Nainá tsjá-la kjoťin nŭta yá xŭta-ne xi mejèn-la sŭkŭts'ón-jŭn-nò.

¹¹Jñò ndí 'ndsè kò ndí tichjaá, nga mì k'oaá s'ŭn tŭhokoóya nga sŭt'aà chŭba-là xŭta kjoa ts'e circuncisión, koi kjoa-la nga fitjŭngui kondra-na jñà xŭta. Tanga tsà mì k'oaas'ŭn okoóya, mì-la kŭi kjoťjŭngui kondra-na, mì-la tŭ kŭi kjoťtŭkèe-ne 'én xi chjáva it'aà ts'e krò-la Cristo. ¹²Jñà xŭta xi mejèn-la sŭkŭts'ón-jŭn-nò, kŭi tã bŭt'aà chŭba-là yŭjo-la, tã saà jngoo k'a kãtatet'aà yŭjo-la.

¹³Jñò 'ndseé kò tichjaá, k'oaá s'ŭn kŭichja-nò Nainá nga kŭtsajnadeŭf-nó it'aà ts'e kjoťoxoma. Tanga ŭndeŭ nga tŭtsajnadeŭf-nó, kŭi ch'o 'nè koni s'ŭn mejèn-la yŭjo-nò. Mochjeén-né nga tŭsŭkòò xŭnguiòò, kãtas'e-nò kjoťjòcha nga ŭjngoo ŭjngoo-nò. ¹⁴Nga ngats'ŭi kjoťoxoma, yaá majngoo yŭje jè xi tsò: "Tŭtsajcha xŭta xŭngui koni tsà tŭ yŭjo tsŭji-ne." ¹⁵Tsà tŭjñò tŭtsabŭkãn-kò-nò xŭnguiòò koni s'ŭn nañá, t'een kindá yŭjo-nò nga mì tŭjñò sŭkŭjhesòn-nò xŭta xŭnguiòò.

Kjoach'o xi sŭjé yŭjo-ná

¹⁶K'oaá xan-nò: Tŭjñò-nde-là yŭjo-nò nga jè Inŭma Tsjeè-la Nainá kãtakò-nò ndŭyá mé-ne nga mì koi kjoa sŭkŭtasòn kjoach'o xi sŭjé yŭjo-nò. ¹⁷Jñà kjoach'o xi sŭjé yŭjo-ná kondraá fi-la jè Inŭma Tsjeè-la Nainá, kò jè kjoa xi mejèn-la Inŭma Tsjeè-la Nainá

kondraá fi-la jè xi mejèn-la yŭjo-ná. Jñà kjoa koi kondraá tŭtsajna-la xŭkŭjŭn. K'oaá ma-ne nga jñò, mìkŭi k'oaas'ŭn s'een koni s'ŭn mejèn-nò. ¹⁸Tanga tsà jè Inŭma Tsjeè-la Nainá tŭhokò-nò ndŭyá, mì tŭjè kjoťoxoma otŭxoma-nò.

¹⁹Jyeé 'yaá mé kjoach'o xi sŭjé yŭjo-ná koni jè kjoachŭngui, kjoaxòpa, kjoachŭnga, ²⁰kjoa nga xkòsòn yaxkoán, kjoatŭ'e, kjoa nga majtichaa xŭnguiáá, nga bŭxkãn-kooá xŭnguiáá, nga machŭnŭchaa xŭnguiáá, nga jŭti takoàn, nga nachrjŭnguiáá xŭnguiáá, nga xŭta nŭjòyaá kò nga binchat'aàxin-lá xŭnguiáá, ²¹kjoaxŭtakòn, kjoach'ŭ, kò ngats'ŭi kjoachrŭ'a xi ma ñánda bitjo s'eŭ. Tŭjŭn isã kjoa xi kŭ'eŭ, xi mangásòn-kò kjoa koi. Koni s'ŭn kŭixan-nò nga sa itjòn, tákò k'oaá xan-nò skanda ŭndeŭ, jñà xŭta xi k'oa tŭjŭn kjoa xi s'ŭn, nŭmé kjondaà sakò-la ya ñánda nga tŭhotŭxoma Nainá.

Kjondaà xi tsjá Inŭma Tsjeè-la Nainá

²²Tanga jñà kjondaà xi tsjá Inŭma Tsjeè-la Nainá, jñà-né nga tŭjòcha s'een xŭnguiáá, nga tsja s'en kŭit'aá, nga 'nchãn sŭjchã yŭjo-ná, nga s'e-ná kjoatsejta, nga tsjakjoa s'een, nga s'en-ná kjondaà xi ndaà tŭjŭn, nga kixi tŭjŭn kjoťhŭtsjeèn-ná, ²³nga indaákjoa s'een kò nga kixi kjoťoxoma-lá yŭjo-ná. Jñà kjoa koi, tsjŭn kjoťoxoma xi kondra tŭjna-la. ²⁴Jñà xi jye xŭta-la Cristo maá, ngats'ŭi kjoťhŭtsjeèn-ná xi ch'o tsò kò xi ch'o sŭjé yŭjo-ná, yaá kŭinŭk'en-t'aá krò-la Cristo. ²⁵ŭndeŭ nga jè Inŭma Tsjeè-la Nainá tŭsfkŭj-nakon-ná, mochjeén-né nga kos'ŭn kŭjaàn koni s'ŭn okò-ná ndŭyá. ²⁶Mìkŭi ndaà tŭjŭn nga 'nga koma takoàn, nga tŭjñà sŭjŭti-lá xŭnguiáá, kò nga koxŭtakòn-chaá xŭnguiáá.

6

Mé xi mochjeén nga ndaà sŭkooá ngats'ŭi xŭta

¹Jñò ndí 'ndsè kò ndí tichjaá, tsà tŭjŭn i'nga xŭta xi jé ótsŭi, jñò xi ndaà onguŭt'aà-là jè Inŭma Tsjeè-la Nainá, jñò tŭsŭkòò nga kãtakixŭya ŭjngoo k'a-ne nga indaákjoa tŭnòkjoa-là. Tanga jñò, t'een kindá yŭjo-nò, mé-ne nga mì jè skajŭn-nò. ²Tŭsŭkòò xŭnguiòò k'e nga tsà mé kjoa xi 'in tŭjŭn tŭtsajnaŭjŭn; k'oaá s'ŭn koma-ne nga sŭkŭtasòn jè kjoťoxoma xi kŭtsjaà Cristo.

³ Tsà tǎ́n i'nga xítà xi ndaà ochrjengui yijo-la, koa tsà mitsà kixi-ne kjoa, jǎ́nà xítà koi, tà yijo-laá nchikonachan-la. ⁴ Isáá ndaà-ne nga chít'aà yijo-nò nga jngòò ìjngòò-nò, a ndaà títsa'nè; tsà ndaà títsa'nè, ta ya tǎ́jǎ́n takòn, kì k'oaá s'ín níkítsjeèn nga jǎ́nò, isáá ndaà títsa'nè mì k'oa-ne koni jǎ́nà xítà xi kǎ́'eíí. ⁵ Nga jngòò ìjngòò, yaá kǎ́jǎ́nè-la kós'ín tísǎ́jǎ́chá yijo-la.

⁶ Jǎ́nà xítà xi nchikota'ya 'én ndaà-la Nainá, mochjeén-né nga kátatsǎ́-la mé xi kochjeén-la maestro-la nga 'én okóya.

⁷ Kì yijo-nò chonachan-la; nga Nainá mìkì koma sǎ́skákoáá. Nga ìjngòò ìjngòò xítà, koni tǎ́n kjoa xi s'ín, k'oaá tǎ́ tǎ́n kjoa xi sàkò-la. ⁸ Nga jè xi k'oas'ín s'ín koni s'ín mejèn-la yijo-la, kjoabiyaá tjoé-la it'aà ts'e kjoa ch'o xi sǎ́jé yijo-la, tanga jè xi k'oas'ín s'ín koni s'ín mejèn-la Iní-ma Tsjeè-la Nainá, it'aà ts'e Iní-ma Tsjeè-la Nainá tjoé-la kjoabinachon xi mìkì fèhet'aà nítà kǎ́jé-né. ⁹ Mìkì ndaà tǎ́n tsà kósì-ná nga ndaà s'eén; nga kǎ́jchò nachrjein nga sàkò-ná kǎ́jondaà tsà mì kǎ́ sihindàá-lá takoán. ¹⁰ Koií kjoa-la, k'e ma xi 'né itsé, ndaà sikoáá ngats'ì xítà, jǎ́nà títsajna itjòn jǎ́nà xítà xinguiáá xi ngàsòn mokjeíín-ná 'én-la Nainá.

Mé kjoa xi síkǎ́jna ítjòn Pablo

¹¹ Chítsejèn-là tsí kítsian-ne letra xi nd-saa tikǎ́jì-nò. ¹² Jǎ́nà xítà xi mejèn-la nga kǎ́jǎ́nò s'ín-nò nga sit'aà chǎ́ba-nò kjoa ts'e circuncisión, tà koií xi mejèn-la nga ndaà síkítsajna yijo-la nga nguixkòn xítà; kò majìn-la nga xítà kǎ́jǎ́tǎ́ngui kondra-la tsà kós'ín keènojímíya nga ya k'en-t'aà krò Cristo. ¹³ Jǎ́nà xítà xi tǎ́jǎ́nà chǎ́ba-la kjoa ts'e circuncisión, tǎ́koáá mìkì síkítasòn kǎ́jótixoma, tanga mejèn-la nga sit'aà chǎ́ba-nò mé-ne nga it'aà tsajòn ndaà síkítsajna-ne yijo-la k'e nga skoé nga jǎ́nò jye tǎ́jǎ́nà chǎ́ba-nò. ¹⁴ Tanga 'an, nímé kjoa xi mejèn-na nga ndaà síkǎ́jna yijo-na; ta jè tǎ́jǎ́ngóò krò-la Na'è-ná Jesucristo nga ndaà síkǎ́jna yijo-na. K'oaá ma-ne nga jǎ́nà kjoa ch'o xi tǎ́n isò'nde, it'aà ts'an, títsajnak'en-né kò 'an tǎ́jǎ́nak'eén-la jè isò'nde. Mì tǎ́ k'oaá tǎ́n kjoa xi sis'in-na. ¹⁵ Xi it'aà ts'e Cristo, mitsà jè xi chǎ́jǎ́nà tsà tǎ́jǎ́nà chǎ́ba-ná kò tsà tsǎ́jǎ́nà chǎ́ba kjoa ts'e circuncisión; jè xi chǎ́jǎ́nà nga jè Nainá jyeé kǎ́jǎ́tǎ́jǎ́nà-ná kò jyeé xítà xítse kjoán.

¹⁶ Kátas'e-la kjoa'nchán kò kjoa íma takòn ya jǎ́jǎ́n iníma-la ngats'ì xítà xi k'oas'ín nchisíkítasòn koni tsò 'én jè; jǎ́nà-né xi xítà-la Nainá ts'e naxandá Israel.

¹⁷ K'oaá ma-ne ì'ndeí, kì tǎ́ yá xi kjoa ótsǎ́jǎ́n-isa-na nga jyeé tǎ́jǎ́nà chǎ́ba-la yijo-na kǎ́jǎ́n xi kǎ́jǎ́nà-ná xítà xi kjoa ts'e Na'è-ná Jesús.

¹⁸ Jǎ́nò ndí 'ndsè kò ndí tichjáá, jè kǎ́-tásǎ́jǎ́n iníma-nò kǎ́jondaà-la Jesucristo xi otíxoma-ná. K'oas'ín kátama.

Xojon carta-la San Pablo xi kiskì-la xita naxandá-la Cristo xi títajna Éfeso

Kó tsò Pablo nga síhixat'aà jñà xita naxandá-la Cristo xi títajna Éfeso

¹ Jñò xi xita-la Nainá 'mì-nò xi títajnaà naxandá Éfeso, jñò, xi kixi onguít'aà-la Cristo Jesús, 'an xi 'mì-na Pablo tìshixat'aà-nò nga 'an tsibixáya-na Jesucristo nga k'oas'in k'òmèjèn-la Nainá. ² Nainá xi Na'èn-ná, kò jè Jesucristo xi otíxoma-ná kàtatsjá-nò k'jondaà kò kjoa'nchán ya jjiin inima-nò.

Kós'in síchikon-t'in-ná Nainá k'e nga Cristo títajnakoaá

³ Jeya kàtìjna Nainá, Na'èn-la Jesucristo xi otíxoma-ná nga kischikon-t'in-ná, kitsjaà-ná ngats'iì k'jondaà xi ts'e inima-ná xi ngajmì nchrobá-ne koi kjoa-la nga Cristo títajnakoaá. ⁴ Nainá xó k'oaá s'in jaajiiin-ná k'e nga tikj'eè sindaa isò'nde nga Cristo títajnakoaá mé-ne nga nìjé jé s'e-ná kò tsjeè kitsajnaà nguixkon jè. ⁵ Koi-né nga matsjakeè-ná nga k'oas'in kiskòòsòn-la nga tisa-ne nga kiskoétjò-ná koni ixti jchan-la maá xi it'aà ts'e Jesucristo. Nainá k'oaá s'in kis'iin koni s'in kisaseèn-la ta koi kjoa-la nga k'oas'in k'òmèjèn-la. ⁶ Koi kjoa-la nga jeya bijna Nainá nga tse k'jondaà kitsjaà-ná nga kischikon-t'in-ná nga ya títajnakoaá ki'ndí-la xi 'nó matsjakeè. ⁷⁻⁸ Jè jni-la Jesucristo tsibíchjítì-ná kò k'isìjchàat'aà-ná jé-ná nga Cristo títajnakoaá, nga 'nó tse k'jondaà tjín-la Nainá nga tsjá-ná k'johít-sjeèn kò kjoachjine xi tjín-la. ⁹ K'oaá ma-ne nga tikoa tsakó-ná jè kjoatj'ima-la koni s'in k'òmèjèn-la jè, tikoií-ne k'johít-sjeèn-la xi tije-ne kiskòòsòn-la nga kitasòn. ¹⁰ Koni s'in tjíndaà-la k'johít-sjeèn jè, kijchò nachrjein nga kitasòn tsjeè. Nainá, jé s'ijngòò yije nita mé xi tjín ngajmì kò it'aà nangui nga jé Cristo kotixoma.

¹¹ Nainá jyeé kjòtsee jaajiiin-najen nga Cristo títajnakò-jen. Kitjóé-najen kjotjò xi tsjá Nainá koni s'in tjíndaà-la nga k'oas'in bitasòn 'én-la koni s'in ndaa sasén-la. ¹² K'oaá s'in kis'iin nga ngajen kinikít-sajna ítjòn-jen nga jeya tjina Nainá, ngajen

xi xita judío 'mì-najen, ngajeén kòkjeiín ítjòn-najen it'aà ts'e Cristo.

¹³ Tikoáá jñò nga ya títajnakòo Cristo, k'e nga kina'la 'én ndaa-la Nainá xi kjoa kixi, jè xi tsachrjekajiiin-nò kjo'in nga kòk-jeiín-nò it'aà ts'e Cristo, Nainá kitsjaà-nò Inima Tsjeè-la; yaá tsibít'aà chiba-la ijiin inima-nò, koni s'in jye kitsjaà tso'ba nga tsjá-nò. ¹⁴ Jè Inima Tsjeè-la Nainá, jè-né xi tjoé ítjòn-ná nga kixi kjoa nga tjoé yije-ná kjotjò xi Nainá tsjá-ná jè nachrjein k'e nga kongásòn nga s'ikitsajnandejí-ná xi naxandá-la maá mé-ne nga jeya k'ijna-ne Nainá.

Kós'in bítsi'ba Pablo it'aà ts'e jñà xita xi jye mokjeiín-la

¹⁵ Koi kjoa-la k'e nga ki'nchrè nga mokjeiín-nò it'aà ts'e Jesucristo xi otíxoma-ná, kò nga matsjacha ngats'iì xita-la Nainá; ¹⁶ mikii síjchàajjña nga nachrjein inchiòn tsjaà-la k'jondaà Nainá xi it'aà tsajòn; k'e nga bítsi'ba-la, síjét'aà-la xi k'jondaà tsajòn ¹⁷ mé-nè nga jè Na'èn-ná xi jeya tjina, jè xi Nainá tsò-la Jesucristo xi otíxoma-ná, jè kàtasikihichiya-nò kò kàtatsjá-nò kjoachjine xi ts'e inima-nò mé-ne nga isa ndaa jchaxkon-nò Nainá. ¹⁸ K'oaá s'in síjét'aà-la Nainá nga síhiseèn-la k'johít-sjeèn-nò mé-nè nga jcha-nò mé xi chinà-la nga xó kinokjoà-nò. Tikoaá jchaa nga 'nó ndaa tjín kò 'nó jeya tjín kjotjò xi Nainá tsjá-la jñà xita naxandá-la. ¹⁹ Tikoáá síjét'aà-la nga jchaxkon kó kji 'nó tse nga 'nó tjín-la Nainá nga koma kosiko-ná jñà xi mokjeiín-ná it'aà ts'e. Tikoií-ne nga 'nó xi 'nó tse tjín-la Nainá ²⁰ xi kisikjeén nga kisikjaáya-la Cristo k'e nga k'en, i'kjoàn jeya kisikjnat'aà chrja kixi-la ján ngajmì ²¹ nánda nga isa ta 'nó nga kisikjina ítjòn mì k'oaá-ne tsá jngòò xita ítjòn, xitaxá ítjòn, ngats'iì nga 'nó xi tjín i it'aà nangui kò xi tjín jjiin isén, ngats'iì xi tjín-la kjotíxoma ngajmì; tjina ítjòn-la ngats'iì xi tjín isò'nde jè, kò jè isò'nde xi sa nchrobá. ²² Nainá, jè kisingatsja yije Cristo, ngats'iì kjotíxoma xi tjín; tikoaá jè kitsjaà yije-la Cristo nga jè koma xi sko-la naxandá-la. ²³ Naxandá-la tije-ne yijo-la Cristo; kò jè tsjá yije-la nita mé xi chija-la. Tije-ne Cristo xi síjngòò yije, nita mé xi tjín isò'nde.

2

Kós'in síjchàat'aà-ná jé-ná Nainá

¹Jñò, nga sa kjòtseeé, k'oaá ngaya-la koni tsà tìtsajna k'en-nò it'aà ts'e Nainá nga jè kjoa-la jé-nò nga ch'o ki'nè. ²K'oaá s'in tse tsitjaàyaà ndiyá jé-la xita isò'nde; jè kinikitasòn-la xita neif xi sko-la tjo jjiin isén nga jè sixájiin inima-la jñà xita xi mikii 'nchréñijon-la Nainá. ³Tìkooá ngats'iaá jñá, k'e nga isa kjòtseeé, k'oaá tìs'in chinchaàtsjiaá jé koni s'in kjòmejèn-la yijo-ná kò kjohítsjeèn-ná. Tjín-ne nga ngàsòn tse kjo'in k'oi-ná tsà ndaa, koni jñà xita xi kje'if nga koi kjoa-la jé-ná. ⁴Tanga Nainá, tseeé kjohimatakòn tjín-la nga 'nó matsjakeè-ná. ⁵Nainá kisikítsajnakon jngoo k'a-ná kò Cristo, nas'in jye tìtsajnak'eén xi kjoa ts'e jé-ná. (Kò jñò, tà kjondaà-la Nainá-né nga bitjokajñò kjo'in.) ⁶Nainá, kisikjaáyakjò-ná kò Cristo, nga ya tìtsaj-nakoáá, kò tañaá kisikítsajnakjò-ná ján ngajmii. ⁷K'oaá s'in kis'iin mé-nè nga kòkò-ne jñà nachrjein xi sa nchrobá nga tse kjoatjòcha tjín-la kò tse kjondaà tjín-la it'aà tsajan nga Cristo Jesús tìtsajnaakoá. ⁸Tà kjondaà-la Nainá-né nga itjokajñò kjo'in nga kòkjein-nò it'aà ts'e Cristo. Mitsà kjondaà tsajòn nchrobá-ne kjoa koi; ta kitsjaà kjotjò-nò Nainá. ⁹Mitsà koi kjoa-la nga xá ki'nè, mé-nè nga nijngoo xita ndaa sijkijna-ne yijo-la. ¹⁰Nainá tsibindaàya xitse jngoo k'a-ná, nga ya tìtsajnaakoá Cristo, mé-nè nga s'eén ngats'i kjoa xi ndaa tjín, jñà kjoa xi Nainá jyeé k'oas'in kiskoòsòn-la nga tisa kjòtseeé nga kos'in sikitasoán.

Kjoa'nchán xi tjín-ná nga Cristo tìtsaj-nakoáá

¹¹Jñò xi mì ya tjen-nò tje-la xita judío, k'oaá tsò-nò jñà xita judío xi tjt'aà chiba yijo-la nga mìtsà xita-la Nainá 'mì-nò, koiif kjoa-la nga mì tjt'aà chiba-nò kjoa ts'e circuncisión. Tanga jè kjoa jè, tà tsja xitaá bindaàya-ne yijo-la. ¹²Tikítsjeèn k'e nga sa kjòtseeé jñò tìtsat'aàxin-la Cristo; tìkooá tìtsajnat'aàxin-la naxandá Israel, mikii ya nokjoà-nò koni s'in tsibindaàjiin-kò Nainá jñà xita judío koni s'in kitsjaà-la tso'ba Nainá. Isò'nde jè, njmé xi chiñà-là kò mikii yaxkon Nainá. ¹³Tanga i'ndeij, nga ya tìtsajnaakoó Cristo, Nainá jyeé kisichrañat'aà-nò jè kjoa-la jni xi tsibixteen Cristo, nas'in kjiiin tjat'aàxin-là Nainá nga sa kjòtseeé. ¹⁴I'ndeij, jè Cristo xi tsjá-ná kjoa'nchán. Kisikjoóndaà-ná nga jngoo

naxandá komà-ne jñà xita judío kò xi mìtsà xita judío. Jè kishihixaña jè kjoa kondra xi jòya tjín nga sa itjòn k'e nga kitsjaà kjotjò yijo-la nga k'en-t'aà krò. ¹⁵Yaá kisikjehet'aà jè kjotixoma-la Moisés xi tjín-la jñà xita judío; kjòjngoo-ne ingajò naxandá; jngoo naxandá xitse komà-ne nga jè tìtsajnaakoáá Cristo; k'oaá komà-ne nga tsijne 'nchán kjoa. ¹⁶Cristo, k'e nga k'en-t'aà krò, yaá kisikjehet'aà kjoa kondra xi jòya tjín. Kisikjoóndaà-ne ingajò naxandá; jngoo naxandá komà-ne kò kitsjaà-la kjoa'nchán it'aà ts'e Nainá.

¹⁷Jñò xi kjiiin tìtsajna-là Nainá nga sa itjòn, tìkooá ngajen xi tìtsajnat'aà chrañà-lajen, j'iì Cristo nga j'iì kénajmí-ná 'én ndaa xi tsjá-ná kjoa'nchán. ¹⁸Ndaa chjì-la Cristo nga ingajò naxandá-ná jyeé tji'nde-ná nga koma chikooá Nainá nga tije-ne Inima Tsjeè-la tsjá-ná nga 'nó nga ingajoá. ¹⁹K'oaá ma-ne jñò xi mìtsà xita judío 'mì-nò, mìtsà tì xita xìn nangui-nò. Jñò, i'ndeij, ngàsòn ya tajngoo nokjoà-nò naxandá-la Nainá; xita xinguiqo-nò ngats'iì xita naxandá-la Nainá. ²⁰K'oaá ngaya-la koni tsà jngoo ni'ya tìsindaà. Jñò, jè ngaya-la ndajo xi mochjeén-la chrjó ni'ya. Jñà xita xi tsibixáya-la Cristo kò jñà xi kiichja ngajo-la Nainá, jñà-né tàts'en chrjó-la ni'ya. Kò jè Cristo jè ndajo chrjangui-la chrjó ni'ya. ²¹Nga kò Cristo ngats'iì ndajo-la chrjó ni'ya, ndaa tìsikjò kò tímajeya ni'ya mé-nè nga ni'ya tsjeè-la Nainá koma-ne. ²²Tìkooá jñò, nga Cristo tìtsajnakjòdkoo, Nainá tìsikítsajnakjò-nò kò xita xinguiqo xi kje'if, mé-ne nga jñò koma-nò ni'ya ñanda tìjna Nainá nga Inima Tsjeè.

3

Xá-la Pablo it'aà ts'e xita xi mìtsà xita judío

¹K'oaá ma-ne bitsi'bà-la Nainá, 'an xi 'mì-na Pablo nga ndayá tìjnaa, koiif ngatji-la nga 'an benojmí-nò 'én ndaa-la Jesucristo, jñò xi mìtsà xita judío 'mì-nò. ²Nga jyeé-la tjiin-nò nga kjondaà ts'e Nainá-né nga 'an kitsjaà-na xá xi kjondaà tsajòn, ³koni s'in kishiseèn-na Nainá nga tsakó-na jè kjoa xi tji'ma-la skanda kjòtseeé. Jyeé isa kiskii chiba-nò jñà 'én koi. ⁴K'e nga tsà ndaa kíxkejñòò xojon jè koni s'in kiskii itjòn-nò, yaá jcha nga 'an ndaa tjiin-na jè kjoa

tji'ma it'aà ts'e Cristo. ⁵ Nga ìsa kjõtseeé, nijngod xita tjiin-la jè kjoa tji'ma; tanga i'ndeji jè Inima Tsjeè-la Nainá kisihiseèn-la jñà xita xi xó jaajiin-ne Nainá, jñà xita xi tsibixáya-la Cristo ko xi kiichja ngajo-la. ⁶ Jè kjoa tji'ma, jè-né nga jñà xi mitsà xita judío, k'e nga mokjeiín-la 'én ndaà-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo, ngásòn tjoé-la kjotjò-la Nainá nga ngásòn ixti-la ma koni jñà xita judío; jngod naxandá koma yije kóhotjín; ko jñà xi mitsà xita judío ngásòn tjoé-la kjondaà koni s'ín kitsjaà-la tso'ba Nainá jñà xita judío.

⁷ Ta kjondaà-la Nainá-né nga 'an kitjoé-na xá jè. Jè kitsjaà kjotjò-na nga chi'nda-la ma k'e nga kitsjaà-na nga'ño-la mé-ne nga 'an kènojmiá 'én ndaà-la Cristo. ⁸ 'An, nas'ín ìsa 'ño nangui tjina-la ngats'iì xita-la Nainá, tanga Nainá kitsjaà-na kjondaà jè, nga 'an chjáyajiin-la 'én ndaà-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo jñà xi mitsà xita judío, mé-nè nga skoe-ne kó kji 'ño tse kjondaà tsjá Cristo skanda mikii bijchótjिंगui-la kjohitsjeèn-ná. ⁹ Jè xá xi 'an kjongatsja nga 'an sihiseèn-la jñà xita mé-ne nga skoe-ne kó s'ín tjín kjoa xi tji'ma. Nainá xi tsibíndaà isd'nde, jè tjina'ma-la kjoa jè skanda tisa tàts'en-la kjoa. ¹⁰ Koií k'oas'ín komà-ne mé-ne skoe-ne i'ndeji ngats'iì inima ch'o ko inima xi ndaà xi tjín-la nga'ño jjiin isén nga kjin skoya kjoachjine tjín-la Nainá. Yaá skoe kjoa koi it'aà ts'e naxandá-la Cristo. ¹¹ Nga tisa tàts'en-la kjoa, Nainá k'oas'ín tjíndaà-la nga it'aà ts'e Cristo kitason yije kjoa koi. ¹² I'ndeji, nga Cristo titsajnaoáá, jyeé 'ño takoán. Komaá chikoaá Nainá ñanda tjina nga mi tji kii xkón-oná nga jyeé mokjeiín-ná it'aà ts'e Cristo. ¹³ K'oas'ín siijé-nò nga ki nikjiaan-là takòn jè kjo'in xi tsiskjiaan nga 'an benojmí-nò 'én ndaà-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo. Ìsaá ndaà kàtatsja-la inima-nò nga kjondaà tsajòn-nò.

Kó tsò Pablo nga bitsi'batji naxandá-la Cristo xi titsajna Éfeso

¹⁴ Koií kjoa-la nga ósjina xkó'nchit'aà-la nga bitsi'bà-la Nainá xi Na'èn-ná. ¹⁵ Nga it'aà ts'eé Nainá nchrobá-ne nga tjín na'èn ko tjín ixti nga jngod ijngod ni'ya xita xi tjín ngajmii ko xi tjín isd'nde. ¹⁶ Nainá, nga tse nga'ño tjín-la, k'oas'ín bitsi'bà-la nga kàtatsjá-nò nga'ño-la xi ts'e inima-nò nga jè

Inima Tsjeè-la Nainá kàtasíxájiin inima-nò. ¹⁷ Jè Cristo, ndaà kàtijnajiin inima-nò, nga mokjeiín-nò it'aà ts'e; 'ño ndaà kàtas'e-nò kjoatjòcha-la Nainá koni jngod yá xi nanga fi ima-la, ko koni jngod ni'ya xi nanga tjíhjiin chrjó-la. ¹⁸ K'oas'ín koma-ne nga jñò ko ngats'iì xita-la Nainá, jchaxkòon koa kochiya-nò nga 'ño tse kjoatjòcha xi tjín-la Cristo, 'ño tiyá, 'ño ndojò, 'ño nanga ko 'ño 'nga. ¹⁹ Ngui ndaà jchaa jè kjoatjòcha xi tjín-la Cristo xi ìsa 'ño otone-la ngats'iì kjohitsjeèn-ná skanda mikii machiya-ná, mé-ne nga nimé chiját'aà-nò koni jè Nainá, nimé chiját'aà-la.

²⁰ Nainá, 'ño tse nga'ño tjín-la, tsà k'e nga mé xi nijé-laá, skanda ìsaá 'ño sikatonè-la koni s'ín nijé-laá ko nga koni s'ín nikitsjeèn. K'oas'ín tsjá yije-ná nga ko nga'ño-la xi síxájiin inima-ná. ²¹ Jeya kàtjina Nainá ya jjiin naxandá-la ko it'aà ts'e Cristo nita mé nachrjein-ne, nita mé nó-ne. K'oas'ín kàtama.

4

Titsajtién nga ko Inima Tsjeè-la Nainá

¹ Koií kjoa-la nga k'oas'ín bitsi'bà-nò nga ndaà tjíchá yijo-nò koni s'ín ok'in-la kjoa xi xó kinokjoa-nò. 'An, ndayá tjinaa'ya jè ngatji-la nga Nainá tsixá-la. ² Jñò, ki 'nga ikon 'nè; indaàkjoa t'een, kàtas'e-nò kjoatsejta; ngásòn kàtachíkjoa-nò mé kjoa xi tjín-nò nga matsjacha xinguiqo. ³ Tinè-la yijo-nò nga titsajnajtién-koo xinguiqo koni s'ín jye tsibitsajnajtín-nò jè Inima Tsjeè-la Nainá, mé-ne nga 'nchán kitsajna-nò. ⁴ Nga tà jngod ma naxandá-la Nainá; ko tà jngod ma Inima Tsjeè-la Nainá; tikoà tà jngod kjoa chiná-lá nga Nainá xó kiichja-ná; ⁵ ko tà jngod ma Na'èn-ná Jesucristo xi otixoma-ná; tà jngod kjoa tjín koni s'ín mokjeiín-ná it'aà ts'e Cristo; tikoà tà jngod kjoa tjín nga ma bautizar xita. ⁶ Ta jngod ma Nainá nga ngats'iaá Na'èn-ná ma, jè xi otixoma-ná nga ngats'iaá, jè xi síxájiin inima-ná nga ngats'iaá, ko jè xi tjínako-ná nga ngats'iaá.

⁷ Tanga kitjoé-ná kjotjò koni s'ín sasén-la Cristo mé xá-la Nainá xi s'eén nga jngod jngoá. ⁸ Koií kos'ín tíchja-ne Xojon-la Nainá nga tsò:

K'e nga jye kisikijne nga tífimijin-ne nga-jmii,

kiiko preso jñà xita xi kitsobá'ño, ko kitsjaà-la kjotjò jñà xita.

⁹ ¿Kó tsòya-ne jè xi tsò: “Tífimijìn-ne ngajmì?” Tsòyaá-ne nga [jè Cristo] ítjòn itjojen skanda ñánda 'nó nanga jjiìn nangui. ¹⁰ Jè xi itjojen-t'áà skanda ít'áà nangui, tjiè-ne xi tsijin ìjngòò k'a-ne ñánda nga ìsa 'nó 'nga tsibijna koni ngats'ì xi 'nga títajna mé-ne nga jè sùjngòò yije-ne nita mé xi tjin isò'nde. ¹¹ Tjìkòá tjiè-ne xi kit-sjaà-là xá xita-là mé xá xi s'ín nga jngòò ìjngòò. Tjin xi tsibíxáya-là Jesucristo nga sjika'bisòn 'én ndaa-là; tjin xi jña kichja ngajo-là; tjin xi 'én ndaa-là Nainá xi kjoá ts'e Cristo bénojmiya; tjin xi síkin-dá naxandá-là Nainá; tjìkòá tjin xi okóya 'én-là Nainá. ¹² K'oaá s'ín kitsjaà-là xá xita-là nga jngòò ìjngòò mé-nè nga kátatsjá-là kjohitsjeèn xita naxandá-là nga koma sùxá-là Nainá, nga ìsa tse nga'nó s'e-là naxandá-là Cristo. ¹³ K'oaá s'ín koma-ne nga jngòò kjohitsjeèn s'e-ná ngats'iaá koni s'ín mokjeiín-ná ít'áà ts'e Nainá kò koni s'ín yaxkoaán Kí'ndí-là mé-ne nga ngui xita kixi komaá. Ngui k'oaá s'ín kongásòn-kjoaá kóhotjjián koni jè Cristo nga nímé chiját'aa-là. ¹⁴ Mì tì k'oas'ín s'en-ná koni s'ín ndí jxti nga niton mokjeiín-là yá xita xi konachan-là; nga fijen fikjako koni tsà tjo tísískako; nga fitjingui-là kjohitsjeèn-là xita maña xi 'én ndiso okóya nga kj'eíí ndiyá tjímaya. ¹⁵ Tà saá 'én kixi-là Nainá kijnókjoaá nga matsjachaá xinguiáá mé-nè nga kòs'ín ìsa ndaa skasòn kjohitsjeèn-ná koni s'ín tjin kjohitsjeèn-là Cristo nga jè tijná xi skò-là naxandá-là Nainá. ¹⁶ Nga jè naxandá-là Nainá, k'oaá kji koni jngòò yijo-là xita. Jè Cristo tijná xi skò-là; kò jè tsjá-là nga jngòò ìjngòò xá xi okò-là; ikjoàn sjngòò koni s'ín tjin yijo-ná nga títéya naxá-là nindaá-ná; nga jngòò ìjngòò skaya, katjín katjín xá-là. K'e nga ndaa síxá yije yijo-ná maje-né koa ma'nga-né. K'oaá tis'ín tjin jè naxandá-là Cristo nga koje-né koa kò'nga-né k'e nga jngòò ìjngòò xita-là ndaa sùxá nga matsjakeé xikjín.

Kós'ín sijchá yijo-ná k'e nga jè Nainá síxít-seya iníma-ná kò kjohitsjeèn-ná

¹⁷ It'áà ts'e kjotíxoma xi tsjá-na Cristo, k'oaá xan-nò kò bit'in-nò nga mì tì k'oas'ín s'en-nò koni s'ín xita xi kj'eíí xi mikii beèkon Nainá, nga tákó tjímakò kjohitsjeèn-là xi níméé chjì-là. ¹⁸ Tà tjíjño kjohitsjeèn-là. Tsjin-là kjoabinachon xi ít'áà

ts'e Nainá nchrobá-ne; mikii beè kó s'ín sùjchá yijo-là nga jè iníma-là tájaajin tjin; mikii tsjá'nde nga fahas'en-jiìn kjohitsjeèn xi ndaa tsò. ¹⁹ Mì tì kii beè-ne xi kjosobà 'mì, jyeé kòxox'ín. Tà kjoa chijngui 'nó síx'ín-là; kjit'áà nachrjein ótsji ngats'ì kjoa ch'o xi tjin isò'nde. ²⁰ Tanga jño, mì k'oaá tjin kjoa xi kis'enojmi-nò ít'áà ts'e Cristo. ²¹ Nga jye ndaa kina'yà-là 'én-là kò ndaa kichita'yá kó s'ín tjin xi ngui kjoa kixi ít'áà ts'e Jesús. ²² K'oaá s'ín kis'enojmi-nò nga chjaaxiòn kjoa jchínga xi tjin-nò nga sa kjótsee koni s'ín kinijchá yijo-nò; i'ndeí jyeé mì tì mé chjì-là kjoa koi koi kjoa-là nga jña kjoa ch'o xi kisaseèn-là yijo-nò kiskoònachan-nò. ²³ Tjì'nde-là Nainá nga jè kátasxítseya iníma-nò kò kjohitsjeèn-nò. ²⁴ Chjóé ìjngòò k'a xi kjoa xitse xi k'oas'ín kisindaá koni kji isén-là Nainá mé-ne nga kixi kò tsjeé sjíchá yijo-nò koni s'ín tjin xi ngui kjoakixi.

²⁵ K'oaá ma-ne i'ndeí, kì tì 'én ndiso nokjoà-nò. 'Én kixi tinókjoako xinguiòò nga jngòò ìjngòò nga tà ngàsòn xita xinguiáá ma kóhotjjián.

²⁶ Tsà k'e nga majti-nò, kì jè binchaatsjiod; kì niji-là yijo-nò kóni nga 'ba nachrjein skanda k'e nga okatjì ts'oi. ²⁷ Kì kii biì'nde-là xita neíí nga jè konachan-nò.

²⁸ Jè xi chijé s'ín nga sa ítjòn, kì tì chijé s'ín-ne i'ndeí; tjìkòá-ne k'oas'ín kátasíjéén tsja nga kixi kátasíxá mé-nè nga sakò-là ton xi tsjá ítse-là xita imá xi nímé tjin-là.

²⁹ Nijngòò 'én xi ch'o tsò nokjoá; jña 'én tinókjoako xinguiòò xi ndaa tsò xi kochjeén-là xinguiòò nga ìsa kixi kítajna mé-nè nga kochikon-t'in-ne jña xita xi kji'nchré-nò. ³⁰ Kì niba-là jè Iníma Tsjeé-là Nainá, jè xi tsibít'áà chjba-ná mé-ne nga kàta'yá-ná nga xita-là Nainá 'mì-ná skanda jè nachrjein k'e nga sùkítajnandeíí-ná Nainá xi kjoa ts'e jé.

³¹ Chjaaxiòn yije jjiìn iníma-nò jña kjoa xi ch'o tjin xi kondra ts'e xita xi kj'eíí koni kjoa bínguitakòn, kjoajti, kjoa xi makjan-nò, kjoa nga chítikoo xinguiòò, kò nga nokjoajno-là xinguiòò, kò ngats'ì kjoats'en. ³² Ndaa chibàkoo xinguiòò; kátas'e-nò kjohimatakòn; tjíchàat'aa-là jé-là xinguiòò koni s'ín kisiko-nò Nainá ít'áà ts'e Cristo nga kisijchàat'aa-nò jé-nò.

5

Kó s'in sijchá yijo-ná nga ixti-la Nainá 'mì-ná

¹ K'oaá ma-ne nga k'oas'in tìjchá yijo-nò koni s'in Nainá nga koi kjoa-la nga ixti-la Nainá 'mì-ná nga 'nó matsjakeè-ná. ² K'oaá tìs'in tjòcha chaà xinguioo koni Cristo tjòkèe kijtseè-ná nga jè kitsjaà ngajo-ná yijo-la nga k'en, jngodò kjotjò xi ndaa kjòt-sjakeè Nainá.

³ Jè xi kjoa chijngui, ngats'iì kjoa ch'o xi 'nó tjé tjin ko kjoa nga maxitakòn-chaà xinguioo mì tì k'oaá tjin kjoa xi koxkì-ne it'aa tsajòn. Nga jñò, xita tsjeè-la Nainá 'mì-nò. ⁴ Kì 'én tsa'a nokjoà, ko 'én nchikòn, ko 'én xi ch'o tsò nga bijndokèe xita. Jñà kjoa koi, tìkjoá mìkii ok'in-la nga kos'in kinòkjoa. Tà saà kjondaà tjiil-la Nainá. ⁵ Jye tjiin-nò nga mìkii koma kjoahas'en n'anda tìhotixoma Cristo ko Nainá, ngats'iì xita xi kjoa chijngui s'in, xi kjoa xi 'nó tjé s'in ko nga maxitakòn-keè xikjín. Jñà xita xi k'oas'in s'in, ta jñà kjoa koi beèxkòn nga nei-la ma. ⁶ Kì yá xita xi konachan-nò xi taxkì 'én béngjmi-nò xi nímé chji-la it'aa ts'e jé koi. Ta jè ngatji-la nga kjo'in tsjá-la Nainá jñà xita xi mìkii 'nchrénijon-la. ⁷ Kì ya tsjahijtakoo xita koi.

⁸ Jñò, nga sa kjòtseé, jè kjohitsjeèn-nò tjiinò-la, tanga i'ndeì, jye è isèen titsajnaà nga Na'en-ná Jesucristo titsajnakoo. K'oaá s'in tìjchá yijo-nò koni s'in ok'in-la jñà xita xi ya titsajna n'anda isèen choòn. ⁹ K'e nga kjoa isèen tjiin inima-ná ndaa s'èén, ya kitjáyaá ndiyá kixi, koa nguì 'én kixi kinòkjoa. ¹⁰ Tinchátsjioò mé kjondaà xi sasén-la Na'en-ná. ¹¹ Kì ya chingajñò kjoa xi nímé chji-la koni s'in xita xi tjiinò kjohitsjeèn-la. Jñò, ta saà takó nga kàta'ya-la nga mìkii ndaa tjin kjoa xi s'in. ¹² Skanda masobà-ná nga nokjoá jñà kjoa'ma xi ch'o tjin xi s'in jñà xita. ¹³ Nita mé kjoa-ne xi sijna n'anda isèen choòn, njitòon beè xita mé kjoa-ne, a ndaa tjin, a xi mìkii ndaa tjin. Nga jè kjoa isèen okó yije xi ndaa tjin ko xi mìkii ndaa tjin. ¹⁴ Koi kotsò-ne 'én xi tsò: Ngaji xi titsajnafi, tìkjaá-la yijo-lè. Tìstijjen-jiiin-la mìk'en; jè Cristo s'ihiseèn-lè.

¹⁵ Ndaà tìkindaa koni s'in titsanjchà yijo-nò; k'oaá s'in titsajna koni xita xi tjin-la kjoachjine; kì k'oaá 'nè koni s'in

xi tsjin-la kjohitsjeèn. ¹⁶ Ndaà tìkjeèn nachrjein mé xi s'een; nga nachrjein i'ndeì, 'nó tjin kjoa ch'o. ¹⁷ Kì ch'o onguifkoo kjohitsjeèn-nò; ndaa kàtachija-nò mé xi mejèn-la Nainá. ¹⁸ Kì xán 'yò, jè xán sík-its'ón-ná, tà saá jè Inima Tsjeè-la Nainá ndaa kàtas'en-jiiin inima-nò nga kàtakò-nò ndiyá kixi. ¹⁹ Chikoo xinguioo 'én-la Nainá. Tjindá-là sò xi 'mì salmo, himno koa tjiindá jiiin inima-nò jè xi okóya-nò Inima Tsjeè-la Nainá. Jeya tìkijna Nainá nga ko ini-ma-nò. ²⁰ It'aa ts'e 'in-la Na'en-ná Jesucristo, nachrjein nchijòn tjiil-la kjondaà Nainá xi Na'en-ná ngats'iì xi tsjá-nò.

Kjoa xi tijnè-la nga s'ikitasòn jñà xita x'in ko jñà íchjin

²¹ Nangui titsajna-la xinguioo koni s'in yaxkòn Cristo.

²² Jñò, íchjin xi x'in tjin-nò, nangui titsajna-la x'in-nò koni s'in nangui bitsajna-la Cristo. ²³ Nga jè x'in, jè xi sko tijn-la chjoón, koni Cristo, jè xi sko-la naxandá-la. Ko jè Cristo xi ochrjekajiiin kjo'in naxandá-la nga tije-ne yijo-la. ²⁴ Koni jè naxandá-la Cristo nangui tijn-la, k'oaá tìs'in jñà íchjin, nangui kàtijn-la x'in-la nita mé kjoa-ne.

²⁵ Jñò xi x'in mì-nò, tìtsjacha íchjin-nò, koni jè Cristo matsjakeè naxandá-la nga jè kitsjaatji yijo-la nga k'en. ²⁶ Koi kos'in kis'iin-ne nga tsjeè s'ikijna naxandá-la nga nguixkon Nainá. Jè jaàxin jé-la nga ko 'én ndaa-la koni s'in xita nga onjino yijo-la, ²⁷ mé-nè nga tije kokò-ne nga tsjeè kji ko tije skoétjò-ne nga ts'e koma, jngodò naxandá xi jeya tijn, xi mì ch'oo kji, mì tjiyo kji, mì tjé kji, jngodò k'a tsjeè kji, ko nímé jé tjin-la. ²⁸ Tìkjoá jè x'in kàtamatsjakeè chjoón-la koni s'in matsjakeè xi tì yijo ts'e-ne; nga jè xi matsjakeè chjoón-la, tije-ne yijo-la tì-matsjakeè. ²⁹ Nijngodò xita xi tije beètòon-ne yijo-la; ta saá tsjá-la nga'nò nga síkinda yijo-la koni s'in jè Cristo nga síkinda naxandá-la. ³⁰ Nga jè naxandá-la tije-ne yijo-la; ko jñà, tìkjoá yaá nokjoat'aà-ná yijo-la. ³¹ Koi kjoa-la nga k'oas'in tichja Xojon-la Nainá nga tsò: "Jè x'in xi bixan s'ikijna na'en-la ko nea-la nga kijnako chjoón-la. Ingajò, tà jngodò xita koma." ³² Jñà 'én koi, jngodò kjoa xi 'nó 'in tjin skanda mìkii fiya-ná. Tanga 'an, jè tìsikaxkia Cristo ko naxandá-la. ³³ K'oaá xan-nò ngats'ioò nga

jngoò òjngoò, tìtsjacha íchjín-nò koni s'ín matsjacha yijo-nò; ko jè chjoón kàteèxkón x'ín-la.

6

Kjoa xi tjinè-la nga sikkitasòn jnà ixti ko xita jchinga

¹Jnò xi ixti 'mì-nò, tìná'yañijon-là xita jchinga-nò nga Cristo titsajnakoo. Koií kjoa xi kixi tjin. ^{2,3}Nga tsò jè Xojon-la Nainá: “Jchaxkóin na'èn-lè ko nea-lè, mé-nè nga ndaa kjina-ne koa tsee koma-lè i isò'nde.” Ngats'iì kjotixoma xi kitsjaà Nainá, jè jèe xi tsjá ítjon jngoò-la kjondaà jnà xita xi síkitasòn.

⁴Jnò xi na'èn 'mì-nò, kì ixti-nò nijti-là; k'oaá s'ín tijchá nga ndaa tikixioo koa ndaa takóya-là koni s'ín mejèn-la Na'èn-ná.

Kjoa xi tjinè-la nga sikkitasòn xi chi'nda 'mi
⁵Jnò xi chi'nda maà, ndaa tikitasòn-là xi nei-nò ma i it'aà nangui; ndaa jchaxkón nga tijnngoò takòn koni tsà xá ts'e Cristo titsa'nè. ⁶Ndaa tixá-là nei-nò; mì tà k'e ndaa nixá k'e nga tímakinda nga tà jè nei-nò ndaa kitsajnakoo; k'oaá s'ín t'een koni tsà chi'nda-la Cristo maà nga ngui koó inima-nò tixá koni s'ín mejèn-la Nainá. ⁷K'oaá s'ín tixá nga ngui ko kjotsja-nò koni tsà xá-la Na'èn-ná titsa'nè ko mitsà ts'e xi taxki xita. ⁸Ndaa 'yaà nga jngoò òjngoò xita, Nainá, k'oaá s'ín tsjá-la chji-la koni tjin xá xi s'ín, nas'ín xita chi'nda ko xi mitsà xita chi'nda.

⁹Jnò xi nei-la xá 'mì-nò, k'oaá tis'ín tjò t'een chi'nda-nò. Kì taxki chítikoo chi'nda-nò nga mejèn-nò kjo'in binè-là. Ndaa tjiin-nò nga jè Nei-la xita chi'nda-nò ko jè Nei-nò, tije-ne xi tjna ján ngajmii. Nga jè, mikii faájiin xita; tà ngàsòn fiko.

Kjoa xi tsjá-la nga'ño inima-na

¹⁰Jnò 'ndsee, jnà kjoa koi xi fehet'aà-ne; k'oaá xán-nò: Tinchátsjioò nga'ño ts'e inima-nò it'aà ts'e Na'èn-ná Jesucristo; 'ño tìtsajnakoo ngats'iì nga'ño xi 'ño tse tjin-la Cristo. ¹¹Tisikoo yijo-nò, chjoé yije nga'ño xi tsjá-nò Nainá mé-nè nga tájaà titsajna-nò nga mì jè xita neif skónachan-nò. K'oaá ngaya-la koni jnà soldado nga 'ya yije kichá-la k'e nga fi kjojchán. ¹²Nga mitsà jnà xita isò'nde titsabixkán-koaá. Jnà kon-dra-ná xi xitaxá ítjon tjin-la ijiin iseèn, jnà xi mikii tsejèn, ngats'iì xi tjin-la kjotixoma ts'e xita neif, koa xi sko-la titsajna nga jnà

otixoma isò'nde jnò, ngats'iì nga'ño-la xita neif xi tjíma ijiin isén nga tjtja isò'nde.

¹³Koií koxan-nò, chjoé yije nga'ño xi tsjá-nò Nainá mé-nè nga 'ño kitsajna-nò jè nachrjein k'e nga mejèn-la skónachan-nò xita neif. K'e nga jye sikijneè, tákó k'oaá s'ín kixi kìncha-là nita mé kjoa-ne.

¹⁴K'oaá s'ín 'ño kixi titsajnaandaà; ngui 'én kixi tinókjoaa mé-ne nga kitsajnaandaà kjoa ts'e xita neif koni s'ín jnà soldado nga 'ño bíkjá xincho-la [mé-ne nga mì siji-la nikje-la k'e fi kjojchán]. Ko ngui kixi titsajnaà nga nguixkon Nainá mé-ne nga ndaa kójtsa inima-nò koni jngoò soldado xi ndaa kijtja inima-la jè chrjoa xi 'mì coraza.

¹⁵Kjit'aà nachrjein titsajnaandaà nga sika'bió 'én ndaa-la Nainá mé-ne nga kátas'e-la kjoa'nchán jnà xita. K'e nga kos'ín s'een, 'ño kitsajnaà koni jngoò soldado nga tjin-la nga'ño xoxté-la nga ma fi. ¹⁶K'e nga ndaa mokjein-nò it'aà ts'e Nainá, jè kosiko-nò xi kjoa ts'e xita neif k'e nga jè bit'in-nò nga binchaátsjioò jè; k'oaá ngaya-la koni s'ín jngoò soldado nga kjoé escudo-la, jè xi sikits'o ni'ín flecha xi títì-la xita neif. ¹⁷Jè kjoa nga bitjokajjioò kjo'in, jè ngaya-la jè ts'inguién kichá xi osiko sko soldado. Koa jnà 'én ndaa-la Nainá jè ngaya-la kichá ndojò xi tsjá Inima Tsjeè-la Nainá. ¹⁸Kì bikjoàn-là nga bitsi'bà-la Nainá; tije't'aà kjit'aà-la koni s'ín benojmíya-nò Inima Tsjeè-la Nainá. Kjit'aà nachrjein titsajnaandaà; kì nihindaà-jèn nga bitsi'batjiò ngats'iì xita naxandá-la Nainá. ¹⁹Tikoa titsi'batji-ná it'aà ts'an mé-nè nga Nainá tsjá-na 'én xi kichjá, koa mé-ne nga mikii tsakjoòn-na k'e nga kènojmí-la xita jè 'én ndaa-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo xi ochrjekajiin-ná kjo'in mé-ne nga koma skoe-ne jè kjoa'ma xi tjna-la Nainá skanda kjótsee. ²⁰Nainá kisikasén-na nga'an kichjá ngajo-la it'aà ts'e 'én ndaa-la; koií kjoa-la nga ndayá tjnaa'ya; sijét'aà-nò nga titsi'batji-ná mé-ne nga mì tsakjoòn-na nga kènojmí 'én ndaa-la.

'Én xi fehet'aà-ne

²¹Tisikasén-nò jè 'ndse Tíquico jè xi matsjachaá, tjkoa ndaa síxá-la Nainá. Jè ok-itso yije-nò xi it'aà ts'an, kó s'ín tjnaa, ko mé xi tis'iaa. ²²Koií xá tisikasén-nò nga kènojmí-nò xi it'aà tsajen kós'ín titsajna-jen ko mé-ne nga kátatsjá-nò nga'ño ts'e inima-nò.

²³ Jè Nainá xi Nà'èn-ná kò jè Jesucristo xi otíxoma-ná kàtasíkijna 'nchán ijiin ini-ma-nò ngats'ioò xi xinguiáá chibá; kàtat-sjá-nò kjon-daà nga tjàcha t'een xinguiòò, nga mokjeín-nò it'aà ts'e Nainá. ²⁴ Jè kjon-daà-la Jesucristo xi otíxoma-ná kàtijnakò ngats'ì xitá xi mìkì síkjahatjìya-la kjàhít-sjeèn-la nga kjit'aà nàchrjein ndaà mats-jakeè Nà'èn-ná Jesucristo. K'oas'in kàtama.

Xojon carta-la San Pablo xi kiskii-la xita naxandá-la Cristo xi títajna Filipos

Kó tsò Pablo nga síhixat'aà jñà xita naxandá-la Cristo xi títajna Filipos

¹ Ngats'ioò xi títajnaà ján naxandá Filipos xi xita-la Nainá maà nga Cristo Jesús títajnakoo, tíkoá jñò xi níkitasòn xá nga níkindaa naxandá-la Nainá kò jñò xi níchját'aà, 'an xi 'mì-na Pablo kò Timoteo títanìhixot'aà-nòjen nga chí'nda-la Jesucristo 'mì-najen. ² Nainá xi Na'èn-ná, kò jè Jesucristo xi otíxoma-ná kátatsjá-nò kjondaà kò kjoa'nchán ya ijìin inìma-nò.

Kó tsò Pablo nga chjat'aà-la Nainá it'aà ts'e xita Filipos

³ Jè Nainá xi 'an bexkoán, tsjaà-la kjondaà nga indiaa indiaà bítsjeèn-na it'aà tsajòñ. ⁴ K'e nga indiaa indiaà chjät'aà-la Nainá, 'nó ndaa matsja-na nga ngats'ioò chjätjì-nò, ⁵ koií kjoa-la nga jñò títanìchjät'aà-ná nga ma chjaya 'én ndaa-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo tjen-ne jè nachrjein k'e nga kòk-jeiín-nò skanda nachrjein i'ndeí. ⁶ 'An, k'oaá s'ín makixi-na nga jè Nainá, koni s'ín tsibíts'iaqo-nò nga tísíkjatjya-la inìma-nò kò kjohítsjeèn-nò, skanda k'ee síjngod-ne kjoa koi jè nachrjein k'e nga kjoíí l'jngod k'a Na'èn-ná Jesucristo. ⁷ Ndaà tjin nga k'oas'ín síkítsjeèn-nò ngats'ioò jñò xi 'nó matsjake-nò nga ngàsòn kitjoé-nò kjondaà-la Nainá koni 'an; nga jñò títanìchjät'aà-ná nga ma benojmí-la jñà xita jè 'én ndaa-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo nas'ín ndayá tijnna iya, kò nas'ín xìn tijnna nga ósikoaa jè 'én kò okod-la xita nga 'én kixi-né. ⁸ Tíbeè Nainá nga kixíí kjoa nga ngats'ioò, 'nó matsjake-nò koni s'ín tjin jè kjoatjòcha xi 'nó tse tjin-la Jesucristo. ⁹ K'e nga bitsi'batjì-nò, k'oaá s'ín síjét'aà-la Nainá nga jè kjoatjòcha xi tjin-nò, isa ndaa títajna xinguiqo, isa ndaa kjohítsjeèn katas'e-nò kò isa ndaa kátamachiya-nò ngats'ii kjoa xi kixíí tjin, ¹⁰ mé-ne koma chjaajjìn-nò kjoa xi ngui ndaa tjin. K'oaá s'ín koma-ne nga tsjeè síjchá yijo-nò kò nímé jé sakòt'aà-nò jè nachrjein k'e nga kjoíí l'jngod k'a Cristo.

¹¹ Nga kàta'ya-la nga jñò, ngui kixíí tjin kjoa xi 'nè nga kò nga 'nó xi tjin-la Jesucristo mé-ne jè Nainá jeya kijná-ne kò 'nga kijná.

Kó komá nga isa kjin xita kòkjeiín-la 'én ndaa-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo

¹² Ndí 'ndsé, mejèn-na nga ndaa kátasi-jjìn-nò nga k'oaá s'ín tímochjeén ngats'ii kjoa xi tímát'ian nga isa kjin xita mok-jeiín-la 'én ndaa-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo.

¹³ Nga ngats'ii soldado xi síkindá ni'ya osen kò ngats'ii xita xi i'nga, tjiíjìn-la nga koií kjoa-la 'én-la Cristo nga ndayá tijnna. ¹⁴ Jñà xita xinguiqá xi 'ndsé chibá, nga nchibéè nga ndayá tijnna'ya, kjin ma-ne xi ma'nó ikon, mì tí kii tsakjón-ne it'aà ts'e 'én ndaa-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo nga chjaya-jjìn-la xita.

¹⁵ Kixíí kjoa, tjin i'nga xita xi 'én-la Cristo chjaya ta koií kjoa-la nga machinikèè-na nga jè xi mejèn-la nga isa kjin xita kjit'aà-la. Tanga tíkoáá tjin i'nga xi ndaa tjin inìma-la nga benojmí kixi jè 'én-la Cristo. ¹⁶ Jñà xita xi ndaa tjin inìma-la, k'oaá s'ín benojmí nga matsjakeè-na, nga jyeé ndaa tjiíjìn-la nga Nainá íí kiskíjina-na ndayá mé-ne nga 'an kichjätjia 'én ndaa-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo. ¹⁷ Tanga jñà xita xi i'nga, nga chjaya it'aà ts'e Cristo, mìtsà kò inìma-la benojmí. Ta jè xi mejèn-la nga kjin xita kjit'aà-la. K'oaá s'ín mejèn-la nga isa tse kjo'in síkji-aán nga jye ndayá tijnna'ya. ¹⁸ Mìtsà mé-ne, tsà ndaa tjin inìma-la nga okóya 'én ndaa-la Nainá, kò tsà majin; mì 'aán oko-na. Ta jè xi mejèn-na nga kàtachjaya 'én ndaa-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo. K'oaá ma-ne nga tsja ma-na.

Mé xi 'nó mejèn-la Pablo

Nga tífi nachrjein kotsjaá-isa-na, ¹⁹ koií kjoa-la nga ngats'ii kjoa xi tíma, jyeé tjiíjìn-na nga k'ijchò nachrjein nga kítjokájnaà kjo'in koi-né nga jñò bitsi'batjì-ná kò nga tsjá-ná nga 'nó Inìma Tsjeè-la Cristo. ²⁰ Ta jè xi 'nó mejèn-na kò tikoña kjoa nga mì kosobà-na nga ch'o síkijna Cristo. Jè xi mejèn-na nga mì k' tsakjòñ-la xita nga ma kichjà-la mé-ne 'an, tsà tijnakoan, kò nas'ín kiyá, jè Cristo jeya kijná it'aà ts'an. ²¹ 'An, nga tijnakoan, jè-né nga jeya kijná Cristo. Kò tsà 'an kiyá, isaá-la ndaa s'e. ²² Tanga tsà takó kótijnakoan i isò'nde, tsà koií nachrjein-la s'jìn-isa xá-la

Nainá. K'oaá ma-ne, mikii be mé xi isa ndaa tjin. ²³ Ingajò kjoa koi 'nó 'in ma-na; jòya tjin kjohitsjeèn-na; mejèn-na nga katiyaa mé-ne nga ya kótijnakoa Cristo; nga isaá-la 'nó ndaa s'e. ²⁴ Tanga xi kjondaá tsajòn, isa 'nó mochjeén nga kótijnakon isa. ²⁵ K'oaá s'in beè-la takoàn nga kótijnakon isa, nga k'oaá s'in tijngoò takoàn nga mochjeén-nò it'aà ts'an. Kótijnajin-nò mé-ne koma siichját'aà-nò nga isa tsja koma-nò koni s'in mokjeiin-nò kò nga isa ndaa kòkjeiin-isa-nò. ²⁶ Mé-ne k'e nga kijchokon ijngoo k'a-nò, isaá tsja koma-nò nga isa 'nga s'ikijna Cristo Jesús koni s'in osiko-na.

²⁷ Ta jè xi 'nó mochjeén nga k'oas'in tijchá yijo-nò koni tsò 'én ndaa-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo; mé-ne tsà koma k'ikon-nò kò tsà mikii koma kjián, tákò kji'nchrè-ná nga kixi titsajnakoo 'én, nga jngoo tjin kjohitsjeèn-nò nga ngàsòn titsabixkàn-tjiò koni s'in mokjeiin-nò 'én ndaa-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo, ²⁸ nga mi tsakjoòn-là jnà xita kondra-nò. Koni s'in tita'nè ngats'i kjoa koi, k'oaá s'in sijna koni jngoo chiba xi okò nga jnà xita kondra, kjoehesòn-né, tanga jnò, kitjokàjin-nò kjo'in. Kjoa koi, it'aà ts'e Nainá nchrobá-ne. ²⁹ Nga Nainá tikoáá tsjá-nò kjondaá nga kjo'in titsanikjioón xi kjoa ts'e Cristo koni s'in kitsjaá-nò kjondaá nga kòkjeiin-nò 'én ndaa-la. ³⁰ Nga jnà kjoa xi tjin-nò i'nde, tijná-ne xi 'an kis'e-na koni s'in ki'yaá jnò, kò tákò koi kjoa tjin-na skanda nachrjein i'nde koni s'in titsana'ya.

2

Kjohitsjeèn xi kis'e-la Cristo nga nangui kisikijna yijo-la i isò'nde

¹ Jnò, nga Cristo tsjá-la nga 'nó inima-nò, kò nga jè kjoatjòcha síje takòn-nò, kò nga jè Inima Tsjeè-la Nainá ndaa síkítsajnajtín-nò nga mixákjoò, kò nga ngui koo inima-nò tjin-nò kjohimatakòn, ² k'oaá ma-ne nga síjé-nò nga ta jngoo kjohitsjeèn katas'e-nò, jngoo kjoatjòcha, ngàsòn t'è-la takòn, kò ngàsòn chibà-nò mé xi nikítsjeèn mé-ne nga isa ndaa kotsja-na. ³ Kì kjoa 'nga takòn onguichjaá, kò k'ò 'nga nikítsajna yijo-nò. Ta saá nangui tikítsajna yijo-nò, k'oaá s'in jchaxkón xita xi kje'ei koni tsà jnà titsajna itjòn. ⁴ Kì ta koi nikájno xi kjondaá tsajòn.

Tikoáá tikájno-nò mé xi mochjeén-la xita xi kje'ei.

⁵ K'oaá tjin kjohitsjeèn xi katas'e-nò koni tjin kjohitsjeèn xi tjin-la Cristo Jesús. ⁶ Nas'in tijè sobà-ne Nainá, mitsà kos'in kisikitsjeèn nga kjo'nó mejèn-la nga kos'in k'ijna koni s'in t'ijna Nainá. ⁷ Ta saá 'nó nangui kisikijna yijo-la nga kos'in tsibijna koni jngoo xita chi'nda, koni xi taxki xita isò'nde. ⁸ K'e nga jye taxki xita komà, kisikajeén-la inima-la nga ndaa kisikitasòn yije-la Nainá skanda kò nga k'en nga ya kinik'en-t'aà krò. ⁹ K'oaá ma-ne, Nainá, k'e nga jye kisikjaáya-la, taxki 'nó 'nga kisikijna. Kitsjaá jngoo-la 'in xi isa 'nó 'nga t'ijna mé-ne jè kotixoma yije-la xita. ¹⁰ Mé-ne nga it'aà ts'e Jesús k'inchaxkò'nchi-la ngats'i xi titsajna ngajmii, xi titsajna i it'aà nangui, kò xi titsajna ijin nangui. ¹¹ K'oaá s'in kitsò ngats'i xita nga Jesucristo, jè xi otixoma; k'oaá ma-ne nga jeya k'ijna Nainá xi Na'en-ná.

Mé xi s'een nga ixti tsjeè-la Nainá 'mi-ná

¹² K'oaá ma-ne, jnò ndí 'ndsè xi 'nó matsjake-nò, k'e nga tsohótijnako-nò, kji'taà nachrjein ndaa kinikitasòn. I'nde' nga kjiin tijnaa, tákò k'oas'in ndaa tikitasòn. K'oas'in t'een nga kàta'ya-nò nga jyeé itjokàjnò kjo'in kjoa ts'e jé-nò koi kjoa-la nga 'nó tsakjoòn-chaá yijo-nò. ¹³ Nga jè Nainá xi ndaa tísixájin inima-nò. Jè síkit-sjeèn-nò nga k'oaá s'in mejèn-nò koni s'in ndaa sasén-la Nainá kò tijè-ne xi tsjá-nò nga 'nó nga ma k'oas'in 'nè.

¹⁴ Ndaa t'een yije nita mé kjoa-ne; k'ò taxki tsajét'aà-la Nainá kò k'ò chitiya-nò nita mé kjoa-ne. ¹⁵ K'oaá s'in koma-ne nga ixti tsjeè-la Nainá k'oín-nò; nimé jé s'e-nò nga titsajnajin-là xita ts'en kò xi ch'o s'in; jnò, k'oaá s'in kàta'ya-nò koni ni'in-la ni'no xi síhiseèn nánda jnò choòn. ¹⁶ Tika'bisòn 'én ndaa xi síkijnakon inima-ná, mé-ne jè nachrjein k'e nga kjo'i jngoo k'a Cristo, ndaa kotsja-na nga mitsà ta kjo'tjò koni s'in kis'iaàn nga 'nó kisixájin-nò nga tsakoóya-nò 'én ndaa-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo. ¹⁷ An, matsjaá-na kò síjngoaá kjo'tsja xi tjin-nò nas'in kjo'in tísikjiaan koni jnò nga kjo'in titsanikjioón nga koi kjoa-la nga mokjeiin-nò it'aà ts'e Cristo. Kjo'in xi tjin-nò k'oaá ngaya-la koni jngoo kjo'tjò xi jnò 'bi-là Nainá, kò jè kjo'in

xi 'an tjin-na tikoáá 'an tsjaá-la Nainá koni kjetjò tsajòn. ¹⁸ Jñò, k'oaá tís'in kàtatsja-nò mé-ne kojngòò-ne kjotsja xi tjin-ná.

It'aa ts'e Timoteo

¹⁹ K'oaá s'in tísikítsjeèn, tsà Na'èn-ná Jesús mejèn-la nga sikasén niṭon-nò Timoteo, mé-ne 'an kotsja-na k'e nga kjoíko-na okixi it'aa tsajòn kós'in títsajnaá. ²⁰ Mì tì yá xitá tjin isá-na xi k'oas'in ngàsòn síkájno it'aa tsajòn koni jè Timoteo. ²¹ Ngats'ii xitá xi k'jeí, saá kjondaá ts'eé ótsji, mikii ótsji xi kjondaá ts'e Cristo. ²² Jñò, jyeé ndaa tjiin-nò, jè Timoteo xitá kixi-né. Ndaá síchját'aa-na it'aa ts'e 'én ndaa-la Nainá xi kjoá ts'e Cristo, k'oaá ngaya-la koni tsà ki'ndí ts'an-ná. ²³ Tikoña kjoa-ná nga sikasén-nò Timoteo k'e nga skoeè kós'in sindaàjijn kjoa-na. ²⁴ Tanga jè Na'èn-ná ma'ñót'aa takoán, nga tsjá'nde-na nga tikoá 'an koma kjíkon niṭon-nò.

It'aa ts'e Epafrodito

²⁵ Tanga k'oaá s'in tísikítsjeèn nga ítjòn síkasén iṅgoò k'a-nò jè 'ndsè Epafrodito. Ndaá kisixáko-na. K'oaá s'in tsajmeilko-na koni jngòò soldado nga bixkàn-tji-jen 'én-la Nainá. Nainá kàtíhjí-nò nga kinikasén-ná k'e nga 'ñó tímochjeèn-na. Ndaá kisichját'aa-na. ²⁶ I'ndeí, mejèn-la nga skoexkon-nò ngats'ioò, 'ñó tísikájno nga jñò jyeé kina'yá nga kjòxk'én-né. ²⁷ Kixí kjoa nga kjòxk'én-né, kjomeé k'en. Tanga Nainá kjòhmakeè; mitsà ta jè xi kjòhmakeè, koó 'an, mé-ne nga mì isá tse kjoaba s'e-na. ²⁸ K'oaá ma-ne nga tísikasén niṭon-nò, mé-ne k'e nga jchaxkoòn iṅgoò k'a, kotsja-nò it'aa ts'e, koá 'an, tjáxin chiba-na kjoaba. ²⁹ Chjóéttjò nga kò kjotsja-nò nga 'ndsè chibá it'aa ts'e Na'èn-ná. Chaxkón yije xi ngàsòn ok'in-la koni jè. ³⁰ Koí kjoa-la it'aa ts'e xá-la Cristo nga kjomeé k'en. Jè kjoa xi jñò mikii komá kinichját'aa-ná, jé Epafrodito, 'ñó tsibínè-la yijo-la nga ndaa kisichját'aa-na nas'in kjomeé k'en.

3

Mé kjoa xi isá 'ñó chjí-la nga kixi kítsajnaá nguixkon Nainá

¹ Ndí 'ndsè, k'oaá xan-nò, tsja t'è-là ini-ma-nò nga Na'èn-ná Jesús títsajnakoo. 'An, mikii masii-na nga tikjii iṅgoò k'a-nò jñà

kjoa xi jye kòkjìn k'a kjii-nò nga kjondaá tsajòn-nò. ² Tikindaá yijo-nò it'aa ts'e jñà xitá xi kjo'ño mejèn-la nga ote't'aa yijo-la xitá nga bit'aa chiba-la kjoa ts'e circuncisión. Tikindaá xitá koi nga nimé chjí-la. Tikindaá nga 'ño ch'o s'in. ³ Jñá-ná xi ngui kixi kjoa nga tjit'aa chiba-ná nga 'ya-la nga xitá-la Nainá 'mì-ná. Jñá-ná xi ndaa yaxkoán Nainá nga jè Injima Tsjeè-la síchját'aa-ná. 'Nó ndaa metsja-ná nga jè ma'ñót'aa takoán Cristo Jesús nga mitsá jè kjoa ts'e yijo-ná ma'ñót'aa takoán. ⁴ 'An, mitsá kjoa ts'e yijo-na ma'ñót'aa takoán nas'in kjin skoya kjondaá kisikitasoàn. Tsà tjin i'nga xitá xi koi ma'ñót'aa takòn kjondaá xi tjin-la, tanga 'an mì k'oaá s'in tís'iaàn nas'in tsato kjin skoya kjondaá kisikitasoàn. ⁵ K'e nga tjin-la jijn nachrjein nga kits'ian, kisit'aa chiba-na kjoa ts'e circuncisión. 'An, xitá Israel-ná, tje-la Benjamín-ná. Xitá Hebreo-ná, kò jñà xitá jchínga-na ngui xitá Hebreo-né. 'An, ngui xitá fariseo-ná nga jñà kjotixoma-la xitá judío ngui ndaa kisikitasoàn. ⁶ Nga 'ño fit'aa-la koi s'in tjin kjotixoma-la xitá judío, 'an skanda kiitjijn-gui kondraá-la xitá naxandá-la Cristo. 'An, ngui kixi kisikitasoàn kjotixoma-la xitá judío, nijngòò xi mikii ndaa kisikitasoàn. ⁷ Nga sa ítjòn, 'an, k'oaá s'in kisikítsjeèn nga 'ño tse chjí-la ngats'ii kjoa koi; tanga i'ndeí nga Cristo fit'aa-la nimé chjí-la kjoa koi. ⁸ Xi ngui okixi, ngats'ii kjoa xi 'an ma'ñót'aa takoán nga sa kjòtséé, i'ndeí, k'oaá s'in beè takoán nga nimé chjí-la mì k'oaá-ne koni s'in beexoan Cristo Jesús xi otixoma-na nga isá 'ñó tsato chjí-la. Ngats'ii kjoa koi, jyeé tsachrjengua yije xi kjoa-la Cristo. Ta tjé beè takoán mé-ne nga ya ma fit'aa-la Cristo ⁹ kò mé-ne nga ya kóttj-nakjoòkoa. Nga kixi ótjina nga nguixkon Nainá, mitsá koi kjoa-la nga 'an ndaa sikitasoàn kjotixoma-la xitá judío, koi-né nga mokjeiín-na it'aa ts'e Cristo. Jè Nainá xi kixi síkjina-na koi kjoa-la nga mokjeiín-na. ¹⁰ Mejèn-na nga isá ndaa skoexkoan Cristo; skoeè nga 'ño xi tjin-la nga jaáya-la it'aa ts'e kjoabiyaá; kàtamajngòò kjohítsjeèn-na kò ts'e Cristo koni s'in komát'in nga kisikjeiín kjo'in skanda k'e nga k'en, ¹¹ mé-ne k'oa tís'in kjoaáya-na it'aa ts'e kjoabiyaá koni s'in jaáya-la Cristo.

Mé xi s'in Pablo nga ma kjichò tjingui-la

kjotjò xi tsjá Nainá

¹² Mitsà tsò-ne kjoa nga jye kjòngásòn yije-na kjoa koi. K'j'èè tsà ngui xita kixi 'mì-na. Tanga tifi tjingui-la nga mejèn-na nga isa ndaa skoexkoan skanda kó nga kijchò tjingui-la mé kjoa-ne nga ijchò tjingui-na Cristo Jesús. ¹³ Ndí 'ndsè, k'oaá s'in machiya-na, k'j'èè kii bijchó tjingui yije-la kjondaá xi tjín-la Cristo. Tanga jngoò kjoa tís'iaàn, tísijcháajnaà yije kjoa xi jye tsato, tìbìnè-la yijo-na nga kijchò tjingui-la kjoa xi sa nchrobá. ¹⁴ Tífi tjingui-la skanda n'ánda fehet'aà-ne, mé-ne nga tjoé-na kjotjò xi Nainá tsjá-na nga xó kiichja-na Nainá ján ngajmii nga Cristo Jesús tjínakoa.

¹⁵ Ngats'iaá xi jye ndaa mokjeín-ná it'aà ts'e Cristo, ngásòn ngáya k'oas'in síktsjeén. Jñò, tsà mikii k'oas'in níkf-tjeèn, Nainá síikíchiyandaà-nò. ¹⁶ Tanga mochjeén-né nga k'oas'in síkitasoán koni kji jye machiya-ná skanda nachrjein i'nde.

¹⁷ Ndí 'ndsè, k'oaá s'in tìjchá yijo-nò koni s'in tísijchá yijo-na. Chjngui-la jñá xita xi k'oas'in ndaa nchisjchá yijo-la koni s'in títsa'nè-jen. ¹⁸ Nga kjìn ma xita xi tjíma xi kondra fi tjingui-la jè 'én xi tís'enojmíya nga krò k'en-t'aà Cristo. Kòkjìn k'a k'oa xan-nò; i'nde skanda koò ndáxkoaàn tìbix-teèn nga jngoò k'a k'oa tixan-nò. ¹⁹ Xita koi, k'e nga kjoehet'aà nachrjein-la, kjo'iin síkjeiín nita kjé-ne. Ta koií ótsji kjoa xi síjé yijo-la kò mitsà Nainá ótsji. 'Nga síktsajna yijo-la kjoa xi tjínè-la nga kosobà-la. Tà koií síktsjeèn kjoa ts'e isò'nde. ²⁰ Tanga jñá, ján i'nde-ná ngajmii. 'Nó ndaa títsachiñá-lá nga ya kjinchrobà-ne jngoò xi kochrjekàjiiin-ná kjo'in, jè-né Jesu-cristo xi otfoxoma-ná. ²¹ Jè síkijatjija-la yijo ni'nde-ná; k'oaá kji koma koni kji ts'e jè, nga jeya kji. Jè síkjeén nga'nó xi tjín-la nga jè otfoxoma yije-la nita mé xi tjín.

4

Mé xi s'éeen nga jye kixi títsajnaoáá Cristo

¹ K'oaá ma-ne jñò ndí 'ndsè xi 'nó matsjake-nò, kò nga 'nó makájno-na nga mejèn-na skoexkon-nò, kò nga nitsja-là in-ima-na, kò jñò xi kjotjò-na ma it'aà ts'e xá-na, k'oaá xan-nò nga kixi títsajnaoó Na'è-ná, jñò xi 'nó matsjake-nò.

² Tìbitsi'bà-la jè Evodia kò Síntique, nga ngásòn ndaa kàtjikò xikjín nga

ndichja joó xi it'aà ts'e Na'è-ná. ³ Tìkooá ngaji ndí 'ndsè xi ngásòn taña nixá, tísijét'aà-lè, tìchját'aà-la íchjín koi; nga ndaa kisixáko-na it'aà ts'e 'én ndaa-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo. Kò jè Clemente kò xita xi i'nga tìkooá ndaa kisixáko-na. Xita koi, jye tít'aà 'in-la xojon ts'e kjoabinachon ján ngajmii.

⁴ Tsja t'è-là inima-nò nga Na'è-ná títsaj-nakoo. Jjngoò k'a k'oa xan-nò: ¡Tsja t'è-là takòn! ⁵ Jñò, kàtabèè yije-nò xita nga xita ndaa 'mì-nò. Jyee timachraña nga kjoí jngoò k'a Na'è-ná.

⁶ Kì mé kjoa níkájno. Ta isaá tìjét'aà-là Nainá k'e nga mé xi mochjeén-nò. Tìkooa tji-là kjondaá. ⁷ K'oaá s'in koma-ne nga tsjá-nò kjoa'nchán Nainá. Jè kjoa'nchán xi tsjá-nò fahatonè-la koni s'in bitsjeèn-la xita. Kjoa'nchán jè, jè xi síikinda inima-nò kò kjohítsjeèn-nò nga Cristo Jesús títsajnakoo.

⁸ Ndí 'ndsè k'oaá xan-nò xi fehet'aà-ne. Tìkítsjeèn xi kjoa kixi, kjoa xi ndaa yaxkón, kjoa xi ndaa tjín nga nguixkòn Nainá, kjoa xi tsjeè tjín, kjoa xi ndaa sasén-ná, kò ngats'i kjoa xi ndaa na'ya-la. Kò tsà tjín-isa kjoa xi kj'eí xi 'nó ndaa tjín, xi ok'in-la nga 'nga kítsajna, koií kjoa tìkítsjeèn.

⁹ K'oaas'in t'een koni s'in tsakodya-nò okixi xi 'an kitsjaà-nò, 'én xi kina'ya-ná, koni s'in ki'ya-ná nga kis'iaàn; tákó k'oaas'in t'een. Nainá xi tsjaà-la kjoa'nchán inima-ná, jè kijnakò-nò.

Kjondaà-la ts'e xita Filipos it'aà ts'e Pablo

¹⁰ 'Nó matsja-na koni síko-na Na'è-ná nga ijchò nachrjein, jngoò k'a kinikítsjeèn-ná. 'An k'oaá s'in síktsjeèn nga mitsà kinijcháajnoò xi it'aà ts'an, tà jè-né nga mikii xátí kitjò'nde-nò nga kinichját'aà-ná.

¹¹ Mitsà koi kjoa-la nga k'oatixan-nò tsà mé tsojmi xi chijat'aà-na. Jyee kjò'nga-na nga majngoò takoàn mé xi tjín-na. ¹² Be-ná kó ma nga ima tísijchá yijo-na. Tìkooá be-ná kó ma k'e nga tjín-na tsojmi. Jye tìbe nita mé kjoa xi tímát'ian. Tìjé-na tsà skii tjína jndso'bà, kò tsà kjinchrá tìbiyaa, tsà ningui-na tsojmi kò tsà nímé tsojmi tjín-na. ¹³ Koma yijeé-na nita mé kjoa-ne nga jè Cristo tsjá-na nga'nó. ¹⁴ Tanga jñò, tákó ndaa ki'nè-nò nga kinichját'aà-ná k'e nga kjoa tijnajnaà.

¹⁵ Jñò xi naxandá Filipo tsajòn, tjiin-nò nga ta jñò-nò xi kinichját'aà-ná mé xi

kjòchjeén-na, jè nachrjein k'e nga kiaà nangui Macedonia k'e nga sa tsibits'iaa nga kichjàko-nò 'én ndaà-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo. Nijngòè naxandá-la Cristo xi k'ejí xi ma-la kisichját'aà-na. ¹⁶ Tjkoaá k'e nga tsohótijna naxandá Tesalónica, jngòè jò k'a kinikasén-ná kjotjò xi kjòchjeén-na. ¹⁷ Mitsà mé kjotjò tsajòn xi mejèn-isa-na, ta jè xi mejèn-na nga isa ndaà kàtasíchikon-t'in-nò Nainá. ¹⁸ Jyee kiskaat'aà yije-na ngats'iì xi kinikasén-ná. Jyee tjín yije-na xi mochjeén-na skanda ninguí-na nga jyee j'iiko-na nga'ño xi kinikasén-ná kò Epafrodito. Kjotjò xi kinikasén-ná k'oaá s'ín ngaya-la koni chrjongó-la Nainá xi 'ño ndaà jne, jñà kjotjò xi 'ño ndaà sasén-la Nainá. ¹⁹ K'oaá ma-ne, jè Nainá xi 'an kjit'aàtakoàn, tsjá yije-nò nita mé xi chijat'aà-nò koni s'ín jeya tjín kjoa nchiná xi tjín-nò nga Cristo Jesús titsajnakoo. ²⁰ Jè Nainá xi Na'èn-ná, jeya kàtijna nita mé nachrjein-ne, nita mé nó-ne. K'oaas'ín kàtama.

Xi fehet'aà-ne, Pablo síhixat'aà xita Filipos

²¹ It'aà ts'an, tijixat'aà yije jñà xita naxandá-la Cristo xi ya títsajna. Jñà xita 'ndseé xi i títsajnakoo-na, tjkoaá nchisíhixat'aà-nò. ²² Ngats'iì xita-la Cristo síhixat'aà-nò. Jñà nchisíhixat'aà ítjòn-nò xi títsajna ni'ya-la César xi xitaxá ítjòn ts'e Roma.

²³ Ngats'ioò, jè kàtijnakoo-nò kjondaà-la Jesucristo xi otíxoma-ná. K'oaas'ín kàtama.

Xojon carta-la San Pablo xi kiskii-la xita naxanda-la Cristo xi titsajna Colosas

Kó tsò Pablo nga síhixat'aà jña xita naxanda-la Cristo xi titsajna Colosas

^{1,2} Jñò xi xita naxanda-la Cristo 'mì-nò xi ján titsajnaà naxanda Colosas nga kixi onguít'aà-là Cristo, 'an xi Pablo 'mì-na kò 'ndse Timoteo titsanihixot'aà-nòjen nga 'an tsibíxáya-na Jesucristo nga k'oas'ín kjòmejèn-la Nainá. Nainá xi Na'èn-ná, kò jè Jesucristo xi otíxoma-ná kàtatsjá-nò kjon-daà kò kjoa'nchán ya jjiin iníma-nò.

Kó tsò Pablo nga tsjá-la kjondaà Nainá

³ Kjit'aà nachrjein k'e nga nokjoat'aà-lajen Nainá xi it'aà tsajòn, 'biì-lajen kjondaà Nainá xi Na'èn-la Jesucristo jè xi otíxoma-ná. ⁴ Koií kjoa-la ngajen jyeé k'oas'ín kina'ya-jen nga ndaà mokjeiín-nò it'aà ts'e Cristo Jesús. Tíkoá matsjacha ngats'iì xita-la Nainá. ⁵ Koií k'oas'ín 'nè-nò nga titsachiña-là nga tjoé-nò kjondaà xi tjnatjò-la Nainá ján ngajmii; koni s'ín kjòchiya-nò k'e nga kina'ya 'én ndaà-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo xi ngui kjoakixi. ⁶ Tijè-ne jè 'én ndaà-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo xi jye k'oas'ín kina'ya, 'ño tìnokjoáya nga tjitsa isò'nde kò 'ño kjin xita nchifatiya-la kjohítsjeèn-la koni s'ín komat'ioòn jñò k'e nga jahatjiya-la kjohítsjeèn-nò nga jahas'en-jiin-nò kjondaà-la Nainá xi ngui kjoakixi. ⁷ K'oaá s'ín tsakóya-nò Epafras jè xita xi matsjacha-jen nga taña nixákjòd-jen it'aà ts'e Nainá; nga jè Epafras, jngoò chi'nda-la Cristo xi kixi síxá xi it'aà tsajòn. ⁸ Jyeé tsibéngjimi-najen nga jè Iníma Tsjeè-la Nainá síkítsjeèn-nò nga ndaà matsjacha xita.

⁹ K'e nga kina'ya-jen, mikii njchàa-jiin-jen nga bitsi'batji-nòjen. K'oaá s'ín nijét'aà-lajen Nainá nga ngui ndaà kàtasichiya-nò koni s'ín mejèn-la jè; jè Iníma Tsjeè-la kàtatsjá-nò kjohítsjeèn kò kjoachjine. ¹⁰ Tíkoáá nijét'aà-lajen nga k'oas'ín tjchá yijo-nò koni s'ín ok'in-la nga siìjchá yijo-la xi xita-la Nainá, nga kjit'aà nachrjein k'oas'ín t'een koni s'ín mejèn-la, nga k'oas'ín t'een ngats'iì kjoa xi ndaà

tjín kò nga isa ndaà jchaxkon yá-né xi Nainá. ¹¹ K'oaá tís'ín nijét'aà-lajen Nainá nga tse nga'ño kàtatsjá-nò koni s'ín tjín nga'ño-la xi mikii fehet'aà, mé-ne nga kixi kítsajna-nò nita mé kjoa xi sakò-nò, tíkoá s'e-nò kjoatsejta kò kjotsja. ¹² Tjiì-là kjon-daà Na'èn-ná nga jè kisikítsajnandaà-nò nga tíkoá tjoé-nò kjojò xi jè jye tjín-daà-la ján ngajmii nánda iseèn choòn nga tsjá-la ngats'iì xita-la xi ya chja-ne naxanda-la Nainá. ¹³ Nainá kisikítsajnandeí-ná it'aà ts'e nga'ño-la xita nejí jè xi otíxoma nánda jñò choòn; yaá kisikítsajna-ná nánda tìhotíxoma Ki'ndí-la xi 'ño matsjakeé, ¹⁴ jè xi kò jni-la tsibíhjtji-ná nga kisikítsajnan-deí-ná tíkoá kisijchaa't'aà-ná jé-ná.

Jè Cristo tjina ítjòn-la ngats'iì xi tsejèn kò xi mikii tsejèn

¹⁵ Ní saá jngoò xita beèxkon Nainá tanga jè Ki'ndí-la tsakó-la xita yá-ne xi Nainá. Nga jè Ki'ndí-la xi tjina ítjòn-la ngats'iì xi kisindaà isò'nde. ¹⁶ Nga kò Cristo, Nainá tsibindaà yije xi tjín ngajmii kò xi tjín i it'aà nangui, xi tsejèn kò xi mikii tsejèn, ngats'iì nga'ño xi tjín jjiin isén, xi titsajna ítjòn, xi otíxoma, xi xá ítjòn tjín-la, kò jña nga'ño xi mikii tsejèn-ná; it'aà ts'eé Cristo kisindaà yije-ne kò ts'e-né. ¹⁷ Cristo, isaá kjòtseé tjina mì k'oa-ne ngats'iì tsojmi xi tjín, kò jè tsjá-la nga'ño ngats'iì tsojmi mé-ne nga ndaà kítsajna-ne. ¹⁸ Jè Cristo tjina sko-la naxanda-la nga tijè-ne yijo-la kò it'aà ts'eé kjòts'ia-ne. K'e nga jaáya-la Cristo it'aà ts'e kjoabiyaá, jè tsibijna ítjòn-la it'aà ts'e xita xi faáya-la mé-ne nga jè kína ítjòn-la nita mé xi tjín. ¹⁹ Nainá k'oaá s'ín kisaseèn-la nga jngoò k'aá ya tsibijnajiin yijo-la Cristo, ²⁰ nga it'aà ts'eé Cristo, Nainá tsajoónaako yije-ne ngats'iì xi tjín isò'nde kò xi tjín ngajmii; it'aà ts'e jni-la Jesucristo xi kixixteen ján it'aà krò, Nainá kisikijne 'nchán kjoa.

²¹ Jñò, nga sa ítjòn, tíkoáá titsajnat'aaxìn-la Nainá; kondraá tsanguì-là ya jjiin iníma-nò, koií kjoa-la nga ch'o tjín kjoa xi ki'nè. ²² Tanga i'ndeí jyeé ndaà tsajoóko-nò Nainá koií kjoa-la jè kjo'in xi kisikjeiín Cristo i it'aà nangui k'e nga k'en. Koií k'oas'ín kis'iin-ne mé-ne nga tsjeé kítsajnaà-nò, kò nímé jé xi s'e-nò kò nímé xi ch'o kíjtjongoio nga nguixkon Nainá. ²³ Kjoa koi mochjeén-né nga kixi

títsajnakoo koni s'ín mokjeíin-nò. Kò ki binchat'aaxìn-là kjoa xi títsachiñà-là it'aà ts'e 'én ndaà-là Nainá xi kjoa ts'e Cristo, 'én xi jye kina'yà-là. Jè 'én jè, xkì xi ján tìnokjoàyajiiin-là xita kóhokji isò'nde; kò 'an xi 'mi-na Pablo, 'aán kjòngatsja nga okoòya 'én.

Xá-la Pablo

²⁴ I'ndeí matsjaá-na nga kjo'in tísikjiaán xi kjoa tsajòn nga k'oaá s'ín tísíjngoáa ijiiin yijo-na koni s'ín chijat'aà-na kjo'in xi kitsjaá-na Cristo xi kjòndaà ts'e naxandá-là nga tije-ne yijo-la. ²⁵ 'Aán tísíkjeén-na Nainá nga 'an tísixákoaga naxandá-la, xá xi kisingatsja-na xi kjòndaà tsajòn nga ngui ndaà kènojmiá 'én ndaà-la, ²⁶ jè 'én xi tijnama-la Nainá nga tisa tàts'en-la kjoa, tanga nachrjein i'ndeí, Nainá jyeé tsakó-la xita-la. ²⁷ Jè Nainá k'oaá s'ín kjòme-jèn-la nga tsakó-la jña xita-la kó s'ín tijn kjoa'ma-la xi 'nó jeya tijná xi kjòndaà ts'e xi mitsà xita judío. Jè kjoa'ma, jè-né nga jè Cristo tijnajiiin inima-nò jnò xi mitsà xita judío 'mì-nò, k'oaá ma-ne nga títsachiñà-là jñò kjoajeya-la Nainá xi tsjá-nò ján ngajmii.

²⁸ K'oaá s'ín nokjoàyajiiin-lajen ngats'iì xita it'aà ts'e Cristo; 'nó nokjoàko-jen nga ngui kò kjoachjine okoòya-lajen mé-ne nga ngats'iì xita xi fit'aà-la Cristo nime chíjat'aà-la jè nachrjein k'e nga ngajen sijn-gatsja-jen nga nguixkon Nainá. ²⁹ K'oaá ma-ne nga 'nó tbinè-la yijo-na nga tísixá, tísíkjeén jè nga'nó xi tsjá-na Cristo.

2

¹ Mejèn-na nga ndaà kàtasijiiin-nò, nga 'nó tikjaàn-tji-nò it'aà tsajòn kò jña xita-la Cristo xi títsajna ján naxandá Laodicea, kò it'aà ts'e ngats'iì xita xi k'èè kii beèxkon-na. ² Koií k'oas'ín tikjaàn-tji-nò mé-ne nga kàtas'e-la nga'nó inima-nò kò mé-ne nga jè kjotsjacha xi tijn-nò sikkítsajnajtín-nò. Jè xi mejèn-na nga isa ndaà kòkixi kjohítsjeèn-nò nga ngui ndaà kochiya-nò jè kjoa xi tji'ma-la Nainá xi Na'èn-ná. Jè kjoa'ma jè, jè-né Cristo. ³ Nga ta jè Cristo tijn-la ngats'iì kjohítsjeèn kò kjoachjine xi 'nó chíj-la. ⁴ Koií k'oas'ín tixan-nò nga mi yá xi skónachan-nò nga siikjeén 'én xi ndaà tsò tanga mitsà 'én kixi. ⁵ Nas'ín mitsà yá tijnako-nò, tanga inima-na tísikítsjeèn kjit'aà-nò. Matsjaá-na nga

tì'be nga kixi títsajtión koni s'ín onguikoo yijo-nò tikoqa kixi títsajnaà nga mokjeíin-nò it'aà ts'e Cristo.

Kjòndaà xi tijn-ná nga Cristo títsajnaoá

⁶ Koni s'ín kòkjeíin-nò it'aà ts'e Jesucristo xi otíxoma-nò, k'oaá tís'ín kixi títját'aà kjit'aà-là 'koni jngoò yá xi nanga fi ima-la kò koni jngoò ni'ya xi tísindaàsòn-isa nga kàtakixiya jè kjoa xi mokjeíin-nò koni s'ín kichita'yá; kò tjií kjit'aà-là kjòndaà Nainá.

⁸ Tikindaa yijo-nò nga mì jña skónachan-nò xita xi 'én ndiso chja xi ni mé chíj-la. Jña kjohítsjeèn koi, tà yaá nchrobá-ne it'aà ts'e xi taxkì xita koni tsò kjotíxoma xi tijn isò'nde, mitsà kjotíxoma ts'e Cristo.

⁹ Yaá tijnajiiin yijo-la Cristo yá-ne xi ngui jè sobà Nainá nga nime chíjat'aà-la.

¹⁰ Nga Cristo títsajnakoo, tijn yije-nò nita mé xi mochjeén-nò. Jè Cristo otíxoma-la ngats'iì nga'nó kò kjotíxoma xi mikii tsejèn.

¹¹ Tikoá it'aà ts'e Cristo kisit'aà chíba-nò kjoa ts'e circuncisión, tanga mitsà jè xi tsja xita bit'aà chíba-la yijo-na, jè-né nga jè Cristo tsibit'aà chíba-la inima-nò k'e nga jaaxin jé xi tijn-la yijo jé-nò. ¹² Tikoqa k'e nga komà bautizar, k'oaá ngaya-la koni tsà yá kisihiijiiin-t'aà-là Cristo xi kjoa ts'e jé-nò. K'oaá tís'ín jaáya-nò koni s'ín jaáya-la Cristo koií kjoa-la nga mokjeíin-nò nga'nó xi tijn-la Nainá nga komà kiskimiiit-jen Cristo it'aà ts'e kjoa biyaa. ¹³ Jñò, nga sa itjòn, títsajnaà k'en-nò it'aà ts'e Nainá koi kjoa-la jé-nò nga jè Cristo k'èè kii bit'aà chíba-la inima-nò nga faaxin jé xi tijn-la yijo jé-nò. Tanga i'ndeí, Nainá jyeé kisiikítsajnakon-nò kò Cristo nga kisiichàat'aà-nò ngats'iì jé-nò. ¹⁴ K'oaá ngaya-la koni tsà jye kisiikeheya-ne xojon xi kitjámii'nga xi kondra tsaján. Jaaxin-ne, yaá tsohójnat'aà krò nándá k'en-t'aà Cristo. ¹⁵ Jña nga'nó xi tijn ijiiin isén kò ngats'iì xi otíxoma, Nainá jaaxin yije-la nga'nó-la. Yaá kisiikijne-la k'e nga jè Cristo k'en-t'aà krò. Kò ngats'iì xita, yaá kijtseè nga kisiichja.

Kjotíxoma-la xita xi mì kii fit'aà-la Cristo

¹⁶ K'oaá ma-ne jñò, kii kii nìs'in-là xita xi chjajno-nò nga tsò-nò nga mikii nikitasòn kjoa ts'e tsojmi xi chine, xi 'yò, kjoa ts'e s'ei xi bitjo, kjoa ts'e nga otsejèn xitse l'jngoò k'a sá, kò ts'e nachrjein nikjáya. ¹⁷ Ngats'iì kjoa koi, k'oaá ngaya-la koni tà 'nguién-laá

kjoa xi iskan j'i; tanga jè xi ngui kjoa kixi, jè Cristo. ¹⁸Ki kii bi'i'nde nga faaxin-nò jè kjon-daà xi jye titsajnajnoò jña xita xi beèxkón àkjale; k'oaá tsò-la yijo-la nga mitsà xita 'nga ikon. Jè xi mejèn-la nga jño k'oa tìs'ín s'een. Jña xita koi tsò-né nga inga nijña kis'enojmí-la kjoa jè, kò 'nó 'nga síkítsajna yijo-la xi ta kjohítsjeèn ts'e, tanga nimé chji-la. ¹⁹Xita koi mitsà ya ndaa fit'aà-la Cristo. Nga jè Cristo tjna sko-la naxandá-la kò jè tsjá-la kjohítsjeèn kò nga'nó kò jè síkítsajnajtín xita-la koni s'ín ma yijo-ná nga jña naxá-ná bítya nindaà-ná, mé-ne nga ndaa sjaxá-ne naxandá-la Cristo koni s'ín mejèn-la Nainá.

²⁰Jño, tañaá k'en-koo Cristo, k'oaá ma-ne nga mikii tì tji'nde-nò nga jña síkitasòn kjotixoma xi tjin isò'nde. ¿Mé-ne tákó k'oas'ín 'nè-nò koni tsà kjoa ts'e isò'nde otixoma-nò nga nikitason-nò kjotixoma ²¹xi tsò: "Ki kii nikoji tsojmi koi, ki kii chinii, ki ndseji niko-ne.?" ²²Jña kjotixoma koi, tà ts'e tsojmi xi chija k'e nga tímochjeén. Tà kjotixoma ts'e xita-né koni s'ín okóya. ²³Jña kjotixoma koi, k'oaá s'ín 'ya-la koni tsà tjin-la kjoachjine tanga mitsà kixi kjoa. Nga síjé-ná nga ndaa síkitasoán kjoa xi 'in tjin mé-ne nga ndaa jchaxkoán kjotixoma xi tjin-la ingo; tikoáá tsò-né nga mochjeén nga mi xita 'nga ikon komaá, kò nga kínè-lá kjo'in yijo-ná. Tanga jña kjoa koi nimé chji-la, nga mikii ma osiko-ná nga níkítsajnaá jña kjoa ch'o xi síjé yijo-ná.

3

¹Jña kjoa tinchátsjioò kjondaà xi tjin ngajmii ya ñanda tjna Cristo nga ya tjinat'aà chrja kixi-la Nainá, koi kjoa-la nga ya jaáyakjoò-nò kò Cristo, ²Koi tjkítsjeèn kjit'aà mé kjoa xi tjin ngajmii, ki koi níkítsjeèn kjoa xi tjin isò'nde. ³Nga jño, jyeé k'en kjoa ts'e isò'nde, kò jè kjoabinachon xitse xi tjin-nò nga ya titsajnakoo Cristo, yaá tjinatjò nga nguixkon Nainá. ⁴Jè Cristo, jè-né xi kjoabinachon-nò; k'e nga jè xi kotsejèn ljngoo k'a, jño, tikoáá yaá kotsejèn-koo nga jeya kítsajnaa.

Xi kjoa jchínga kò xi kjoa xitse

⁵Tíkítsajna kjoa ch'o xi síjé yijo jé-nò xi kjoa ts'e isò'nde: koni jña kjoa chijngui, kò kjoa tjé kò kjoa ch'o xi sasén-la yijo-nò kò ngats'ii kjoa ch'o xi fahajjin-nò, kò nga

jñin tsojmi mejèn-nò. Kjoa jè tjié-ne koni tsà xkósòn yaxkón. ⁶Koi kjoa-la nga kjo'in tsjá-la Nainá jña xita xi mikii 'nchréñijon-la. ⁷Jño, tikoáá k'oaá tjin kjoa xi ki'nè kjótseé k'e nga ya titsajnajnoò kjoa xi ch'o tjin. ⁸Tanga i'ndeí tíkítsajna yije kjoa koi: jña xi kjoa jti, kò jña xi kjoa ts'en, kò jña kjoa xi ch'o tjin, kò jña kjoa xi nokjoájno-la xita, kò jña 'én xi ch'o tsò nga nokjoa. ⁹Ki 'én ndiso nokjoakoo xinguiqoo nga jyeé kichjaaxin-la yijo-nò kjoa jchínga-nò kò ngats'ii kjoa xi ki'nè nga sa kjótseé. ¹⁰Jyeé kichjoé xi kjoa xitse. Jyeé jahatjiya-la kjohítsjeèn-nò. K'oaá s'ín tímaxitseya koni kji isén-la Nainá xi tsibindaà-nò skanda kóni nga isa ndaa jchaxkoán ya-ne xi Nainá. ¹¹I'ndeí, mi tii kii 'nó mochjeén-ne ya-né xi xita griego, o ya-né xi xita judío, ya-né xi tjit'aà chjiba-la, o ya-né xi kjoa ts'e circuncisión, ya-né xi xita xin nangui-la kò ya xita-ne xi ima tímajchá, ya-né xi chí'nda tjna'ño, o ya-né xi tijnandeií. Jè Cristo xi isa 'ño chji-la; kò jè xi tijnajjin inima-la ngats'ii xita-la.

¹²Jño xi xó k'oas'ín jaajjin-nò Nainá kò xi ngui xita tsjeè-la maá nga ndaa matsjakeè-nò, k'oaá s'ín chjoé xi kjoa xitse nga kàtahimacha xita; kàtas'e-nò kjon-daà; ki 'nga matakòn; indaakjoa t'een; kò kàtas'e-la kjoatseja inima-nò. ¹³Nita mé kjoa xi tjin-nò tjkjeiin-la xinguiqoo, tjjchàat'aà-la xinguiqoo tsà mé kjoa xi ch'o síko-nò. Jño, k'oaá tìs'ín t'een, koni s'ín kisiko-nò Cristo nga kisijchàat'aà-nò. ¹⁴Jè xi tjna itjòn ts'e kjoa koi, jè-né nga titsjacha xinguiqoo, nga jè kjoatjòcha xi ndaa síkítsajnajtín-ná. ¹⁵Kjoa'nchán-la Cristo ndaa kàtatixoma ijin inima-nò; nga Nainá xó k'oaá s'ín kiichja-nò nga 'nchán kítsajnakoo xinguiqoo mé-ne nga ta jngoo yijo koma-nò. Kò mochjeén-né nga kjit'aà nchrjein tji-la kjondaà Nainá.

¹⁶Jè 'én-la Cristo 'nó ndaa kàtasijjin kjit'aà ya ijin inima-nò. Takóya-la xinguiqoo kò tikixiyaa nga tjkjeén kjohítsjeèn xi tjin-la kjoachjine. Tjindá-la Nainá nga tji-la kjondaà xi tjiin inima-nò; tjindá-la sò ts'e salmo, kò sò xi jeya síkijna Nainá, kò sò xi ya nchrobá-ne ya ijin inima-nò. ¹⁷Ngats'ii 'én xi nokjoa kò ngats'ii xá xi 'nè, it'aà ts'e Jesucristo xi otixoma-ná koat'een. Kò it'aà ts'e Jesucristo tji-la kjondaà Nainá xi Na'en-ná.

Kjoa xi mochjeén nga sikitason xita-la Cristo

¹⁸ Jñò íchjín xi x'in tjín-nò, nangui titsajna-là x'in-nò koni s'in ok'in-la jñà xita-la Cristo. ¹⁹ Jñò xi íchjín tjín-nò, tjòcha jchaa íchjín-nò, kì toòn 'yaà.

²⁰ Jñò xi íxti 'mì-nò, ndaà tiná'yañijon-là xita jchínga-nò, nga jè Nainá ndaà sasén-la kjoa koi. ²¹ Jñò xi Na'èn 'mì-nò, kì taxki sii nokjoàkoo íxti-nò mé-ne nga mì sikàjeèn-la ikon.

²² Jñò xi chí'nda maà, ndaà tikitasòn yije-là nei-nò i it'aà nangui; kì tà k'ée nixá k'e nga tikotsjèjèn-nò nga ta jè xi mejèn-nò nga ndaà kitsajnakoo. Ngui koó iníma-nò nga tikitasòn-là koi kjoa-la nga yaxkón Nainá. ²³ Nita mé kjoa xi s'een, ngui koó iníma-nò nga t'een koni tsà it'aà ts'e Na'èn-ná titsanikitasòn ko mìtsà it'aà ts'e xi taxki xita. ²⁴ Jyeé 'yaà nga jè Na'èn-ná Jesucristo tsjá-nò chíj-nò nga tjoé-nò jè kjotjò xi tsjá-nò Nainá nga íxti-la maà koi kjoa-la nga jè titsanixát'aà-là Jesucristo xi otíxoma-nò. ²⁵ Tanga jè xi ch'o tjín kjoa xi s'in, k'oaá s'in kochjí-la koni tjín kjoa ch'o xi s'in. Nainá mìtsà faájiiin xita, ngásòn ngáya fiko ngats'iì.

4

¹ Jñò xi nei-la xá ma, ndaà tikoo jñà xita chí'nda-nò koni s'in tjín xi kjoa kixi, nga jñò 'yaà-nò nga tikoa tjín jngodò-nò xi Nei-nò ma ján ngajmii.

² Kì bikjoàn-là nga nokjoat'aà-là Nainá; kjit'aà nachrjein titsajnandaà nga tinókjoat'aà-là ko tjiì-là kjondaà Nainá. ³ K'oaá tis'in titsi'batji-nájen, mé-ne jè Na'èn-ná kàtatsjá'nde nga koma kénojmi-jen 'én-la Cristo xi tji'ma-la Nainá nga sa ítjòn; nga koi kjoa-la nga ndayá tijnáa'ya. ⁴ Titsi'batji-ná mé-ne nga s'e-na nga'nó nga ndaà kixi kichjàjiiin-la xita koni s'in tjinè-la nga kichja.

⁵ Jñò, ndaà tikjeén kjohítsjeèn-nò mé-ne nga ndaà kitsajnakoo jñà xita xi mikii beèxkon 'én ndaà-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo. Ndaà tikjeén nachrjein xi t'biì-nò nga kos'in tikitasòn. ⁶ K'e nga chikoo xita, jñà 'én tinókjoa xi ndaà tsò ko xi ndaà sasén-la mé-ne nga koma sikátji-là 'én xi skonangui-nò.

Kó tsò Pablo nga síhixat'aà xita

⁷ Ngats'iì kjoa xi tímat'ian, jè keènojmi yije-nò jè 'ndsee Tíquico xi 'an 'nó ndaà matsjake nga jè ndaà síchját'aà-na koa ndaà nixákjoò-lajen Nainá. ⁸ Koi xá tsikasén-nò nga keènojmi-nò xi it'aà tsajen kós'in titsajna-jen ko mé-ne nga kàtatsjá-nò nga'nó ts'e iníma-nò. ⁹ Tikoá ya t'bhíhtako Onésimo xi xita tsajòn, xi 'ndsè ma it'aà ts'e Cristo. Nga xita kixi-né ko 'nó matsjacha-jen. Jñà keènojmi-nò mé kjoa xi tíma jindé.

¹⁰ Jè Aristarco xi taña titsajnaya-jen ndayá, tíshixat'aà-nò. Ko jè Marcos xi ti xikjín ma Bernabé tikoá tíshixat'aà-nò. Jyeé kis'enojmi-nò it'aà ts'e Marcos; tsà ya kijchòkon-nò, t'een kjondaà ndaà chjoétjò. ¹¹ Tikoá tíshixat'aà-nò Jesús xi tikoa Justo 'mì. Tà jñà-né xi xita judío xi mokjeiín-la xi k'oaá s'in 'nó ndaà nchisíxako-na it'aà ts'e kjotíxoma-la Nainá ko 'nó ndaà síjehikon-na. ¹² Epafras, xi chí'nda-la Cristo, tikoá tíshixat'aà-nò nga xita naxandá-nò. Kjít'aà nachrjein bitsi'batji-nò mé-ne nga ngui kixi kitsajnaà koa ndaà kitsajnandaà nga sikitason mé xi mejèn-la Nainá. ¹³ 'An, ndaà tibe nga jè Epafras 'nó síkájno xi it'aà tsajòn ko it'aà ts'e xita xi titsajna ján naxandá Laodicea ko xi titsajna ján naxandá Hierápolis. ¹⁴ Tíshixat'aà-nò Lucas jè xi chjínexkii xi 'nó matsjacha-jen, tikoá tíshixat'aà-nò jè Demas.

¹⁵ Xi it'aà ts'an tixat'aà-ná jñà 'ndsee xi titsajna ján naxandá Laodicea, ko jè chjoón tichjaá Ninfa, ko ngats'iì xita naxandá-la Cristo xi ya bixoña ni'ya-la. ¹⁶ K'e nga jye kixkejiin-là xinguiqo xojon jè, tikoá kàtaxkejiin-la naxandá-la Cristo xi titsajna ján Laodicea; koa jè xojon xi ts'e Laodicea tikoá tíxkejnò. ¹⁷ Koatin-la jè Arquipo: kàtasíkitason xá xi kitsjaà-la Cristo.

¹⁸ Nga jye tífehet'aà xojon jè, koó ndsaa tikjiì-nò 'an xi 'mì-na Pablo, nga tíshixat'aà-nò. Tikítsjeèn nga ndayá tijná'ya. Jè kàtijnako-nò kjondaà-la Nainá. K'oa s'in kàtama.

Xojon carta-la San Pablo xi kiskìl ìtjòn-la xita naxandá-la Cristo xi títstajna Tesalónica

Kó tsò Pablo nga síhixat'aà jñà xita naxandá-la Cristo xi títstajna Tesalónica

¹Jñò xi xita naxandá-la Nainá maà xi títstajnaà ya naxandá Tesalónica nga ya títstajnakjoòko Nainá xi Na'èn-ná ko jè Jesucristo xi otíxoma-ná, 'an xi 'mì-na Pablo títstajnihixot'aà-nòjen ko Silvano [tíjé-ne xi 'mì Silas] ko Timoteo. Nainá kátatsjá-nò kjõndaà ko kjoa'nchán ya jìjìn inìma-nò.

Kó tsò Pablo nga tsjá-la kjõndaà Nainá

²K'e nga nokjoàt'aà-lajen Nainá, kjit'aà najerjein 'bì-lajen kjõndaà it'aà tsajòn. ³Bítsjeèn-najen nga nguixkon Nainá xi Na'èn-ná koni s'ín nga títstajná, koií kjoa-la nga mokjeiín-nò it'aà ts'e Cristo, tíkoa ndaà nìxá-là xita xi k'ejéi nga matsjacha, nga tíkoa kixí títstajnaà nga títstajnià-là Jesucristo xi otíxoma-ná. ⁴Ndí 'ndsè, Nainá matsjakeè-nò. 'Ya-nájen nga xó k'oas'ín jaàjìin-nò nga xita naxandá-la komaà. ⁵Nga jè 'én ndaà-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo xi tsibènojímí-nòjen, mìtsà ta 'én tsajen xi kinokjoáko-nòjen. Jè Inima Tsjeè-la Nainá kitsjaà-najen nga'nò, ko tíkoa 'nò ndaà kjòchíya-najen nga ngui kixí kjoa. Jñò, ndaà ki'yaà k'e nga ya tsakítstajna-jen, ndaà kinichját'aà-nòjen xi kjõndaà tsajòn.

⁶Jñò, k'oaá s'ín ki'nè koni s'ín ki'nè-jen ko koni s'ín s'ín Cristo. Jè Inima Tsjeè-la Nainá kitsjaà-nò kjòtsja nga komà kichjoétjò 'én-la Nainá nas'ín 'nò tse kjo'in tsatojioòn. ⁷K'oaá ma-ne jñò tsakoò jngòò-là kjoa xi ndaà tíjìn nga kiskingui ngats'iì xita xi jye kòkjeiín-la 'én-la Nainá ya nangui Macedonia ko Acaya. ⁸Nga yaà kjòts'ia-ne it'aà tsajòn nga tsabìsòn jè 'én ndaà-la Na'èn-ná; mìtsà tà ya nangui Macedonia ko Acaya; xkì xi ján kina'ya-la nga jñò, ndaà mokjeiín-nò it'aà ts'e Nainá. K'oaá ma-ne nga mì tí kii mochjeén-ne nga ngajen kénnojímí-lajen xita it'aà tsajòn, nga jyeé beè-nò xita. ⁹Nga tíjìná bénojímí-ne nga ndaà kichjoétjò-nájen k'e nga ijchochòon-nòjen. Tíkoaá tsò-né

nga jñò jyeé kinikíjna kjoa ts'e xkòsòn. I'ndeí jyeé ya tjaat'aà-là xi ngui jè sobà Nainá xi kixí kjoa nga tíjnakon. ¹⁰Tíkoaá bénojímí-né nga títstajnià-là Ki'ndí-la Nainá nga kitjòjen i'ngòò k'a-ne ngajmii, jè xi tíjé-ne Jesús xi Nainá kiskijaáya-la k'e nga k'en, nga jè-né xi kòchrjekàjìin-ná kjo'in ts'e kjoajiti-la Nainá xi sa nchrobá.

2

Xá xi kis'iìn Pablo ya naxandá Tesalónica

¹Jñò ndí 'ndsè ko ndí tichjaá, 'ya-nò k'e nga ijchochòon-nòjen mìtsà ta kjo'tjò. ²Nga jyeé ndaà tíjìin-nò koni s'ín komat'in-jen ján naxandá Filipos, nga 'nò tse kjo'in kinikjeiín-jen; 'nò kijtseètoòn-najen xita; tanga Nainá kiskichját'aà-najen nga kitsjaà-najen nga'nò nga komà tsanguí-jen ya naxandá-nò nga komà tsibènojímí-nòjen 'én ndaà-la Nainá nas'ín 'nò kjìn ma kondra-najen. ³Nga 'én kixí kinokjoáya-jen, mìtsà jò tíjìn inìma-najen nga tsibènojímí-nòjen, tíkoa mìtsà xita kichonachan-lajen. ⁴Nga Nainá jyeé kiskoòt'aà-najen ko k'oaá kitsò nga ok'ín-najen nga ngajen kjòngatsja-jen 'én ndaà-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo mé-ne nga koma kinòkjoaya-jen. Mìtsà jè xi mejèn-najen nga ndaà kítstajna-jen nguixkon xita; jè-né nga ndaà kítstajna-jen nguixkon Nainá nga jè xi tibeè inìma-ná. ⁵Jyeé ndaà tíjìin-nò nga mìtsà 'én tsjén nokjoà-jen koni tsà mé xi mejèn-najen nga k'oi-nájen, tíkoaá mìtsà ton binchaàtsji'ma-jen. Kjoa koi, Nainá tibeè-né. ⁶Mìtsà jè binchaàtsji-jen nga jñò, ko xita xi k'ejéi, nga 'nga sùkítstajna-nájen. Tsà jìn xi mejèn-najen nga tsibìnè-nòjen kjotíxoma xi tíjìn-najen nga it'aà ts'e Cristo kixixáya-najen, komaà-la okinikò-nòjen. ⁷Tanga mìtsà kos'ín kinikò-nòjen. Ta saá k'oas'ín kinikò-nòjen koni ndí ixti. K'oaá ngaya-la koni jngòò nea xi sikaki ixti-la nga ndaà síjchá ixti-la. ⁸'Nò tjòcha ki'ya-nòjen. K'oaá ma-ne nga ko kjòtsja-najen tsibènojímí-nòjen 'én ndaà-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo. Tíkoaá matsjaà-najen nga ndaà kinikò-nòjen nita mé kjoa xi komat'ioòn ta koií kjoa-la nga 'nò matsjacha-nòjen. ⁹Ndí 'ndsè ko ndí tichjaá, bítsjeèn-nò kós'ín kinixá-jen nga binchaàtsji'a-jen yijo-najen. Ko

nachrjein kō nitjen nixá-jen, mé-ne nga mî jñò sjiiti-nòjen jñà nachrjein k'e nga kinokjoajajiin-nòjen 'én ndaà-la Nainá.

¹⁰ Jñò, ndaà ki'yaà, tikoáá Nainá kitsee-né, nga ngajen ndaà kiniko-nòjen. K'oaá s'in kiniko-nòjen koni s'in sasén-la Nainá koni s'in tjín xi kjoa kixi. Kō niyá xi jé koònè-najen koni s'in kiniko-nòjen jñò xi mokjeiín-nò 'én ndaà-la Nainá.

¹¹ Tikoáá jyeé ndaà tjiin-nò nga jen, ndaà kiniko-nòjen nga jngòò ljngòò koni s'in síko ixti-la jngòò xita xi na'én ma. ¹² Kinije ikon-nòjen koa kimi'ñojjiin-jen takòn kō k'oas'in tsibinè-nòjen nga k'oas'in s'een koni s'in ok'in-la xi xita-la Nainá maà; nga jè-né xi sík'i'nchré-nò nga ya titsajnajjiin-là xita xi jye jè tihotixoma-la kō tikoá ya titsajnajjiinò kjoajeya-la.

¹³ Kjit'aà nachrjein 'biì-lajen kjondaà Nainá koni s'in ndaà kichjoéjtò 'én-la nga mitsá k'oas'in kichjoéjtò koni 'én-la xi taxki xita. K'oaá s'in kichjoéjtò koni tjín xi ngui kjoa kixi nga 'én-la Nainá-né. Jñà 'én koi, tí'yaà-la nga nchisixájiin inima-nò jñò xi mokjeiín-nò. ¹⁴ Jñò ndí 'ndsè kō ndí tichjaá, k'oaá s'in komàt'ioòn koni s'in komàt'in jñà xita naxandá-la Nainá xi mokjeiín-la it'aà ts'e Cristo Jesús xi titsajna ján nangui Judea. Tijiin-ne xita naxandá judío xíkjin kitiingui kondra-la. Jñò tijiin-ne xita naxandá tsajòn kitiingui kondra-nò. ¹⁵ Jñà xita judío kisik'en Na'én-ná Jesús kō tijiin-ne xita jchínga-la kisik'en jñà xita xi kiichjaya ngajo-la Nainá kjòtsee. I'ndeí, tákó k'oaá síko-najen nga fitjingui kondra-najen. Nainá mikii sasén-la kjoa xi s'in xita koi, ngui kondraá fi-la ngats'i kjoa, ¹⁶ nga mikii tsjá'nde nga nokjoà-lajen jñà xi mitsá xita judío mé-ne nga tikoá kitjokajiin-ne kjo'in. K'oaá ma-ne xita koi, skanda nchisíkatonè-la nga ótsji jé-la yijo-la. Jyeé kjomeé f'iikanè-la kjo'in xi tjiko kjojtí-la Nainá.

Kó kitsò Pablo nga mejèn-la kjikon jñà xitá-la Cristo xi titsajna ya naxandá Tesalónica

¹⁷ 'Ndséé kō tichjaá, k'e nga chinchat'aaxìn chiba nachrjein-nòjen, nas'in mî tì kii kiyaxkon-ná xinguiáá, ngajen 'ño níktisjeèn-nòjen. 'Nó mejèn-najen nga onguíchoòn-nòjen. ¹⁸ Mejèn tsanguì-jen. 'An xi 'mì-ná Pablo, kjin k'a mejèn kiaà, tanga jè xita neí mikii kitsjaà'nde-najen.

¹⁹ Kjoa tsajòn-nò nga titsachiñá-lajen nga 'ño kotsja-najen kō nga ndaà kitjo-jen k'e nga kjoíí ljngòò k'a Na'én-ná Jesucristo. ²⁰ Kixíí kjoa it'aà tsajòn-nò nga ndaà kitjongui-jen kō nga s'e-najen kjoa tsja.

3

Mé-ne ya kinikasén-ne Timoteo ján naxandá Tesalónica

¹ K'e nga mî tì kii komà kichkjoa isa-najen nga mejèn-najen sijiin-najen kó s'in titsajnaá ján Tesalónica, k'oaá komà-ne nga kichibàya-najen nga kinikasén-jen jè 'ndsè Timoteo, kō ngajen yaá tsitsajna-jen Atenas. ² Kinikasén-jen jè 'ndséé Timoteo, chí'nda-la Nainá-né nga tikoáá chjaya 'én ndaà-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo koni ngajen. Koií xá kiikon-nò mé-ne nga kàtatsjá-isa-nò nga 'ño nga isa 'ño ndaà kixi kitsajnaá koni s'in mokjeiín-nò, ³ mé-ne nga nijngòò xi síhindaà-ne kjoa ts'e kjo'in xi titsanjkiioón. Jñò, jyeé ndaà tjiin-nò nga k'oaá s'in tjínè-la nga kōs'in komat'iaán. ⁴ K'e nga tisa ya titsajna-nòjen, k'oaá k'i'mi-nòjen nga kjo'iín s'e-ná. I'ndeí, jyeé titsa'yaà nga k'oaá s'in fmat'ioòn. ⁵ Koií kjoa-la nga mî tì kii kiskoòñá kjoa-na; kisikasén Timoteo nga mejèn-na skoeé kós'in titsajna-kò jè 'én xi mokjeiín-nò. Timakájno-na tsà jye kiskoònachan-nò jè xita neí. Tsà koií nachrjein-la, xá xi ki'nè-jen, tsà ta kichijà-né.

⁶ I'ndeí, jè Timoteo jyeé j'iì-ne nga kii Tesalónica; ndaà tsò okixi xi 'ya-najen it'aà tsajòn koni s'in mokjeiín-nò kō nga tjín-nò kjòtsjacha. K'oaá s'in tsibénojmi-najen nga kjit'aà nachrjein tsjaá ma-nò nga mikitsjeèn-nájen. Tikoáá mejèn-nò nga jchaxkoòn-nájen koni ngajen tikoáá mejèn-najen jchaxkoòn-nòjen. ⁷ K'oaá ma-ne ndí 'ndsè kō ndí tichjaá, nas'in kjo'in kō kjoa kondra titsajnajjiin-jen, k'e nga kina'ya-jen it'aà tsajòn nga 'ño ndaà mokjeiín-nò it'aà ts'e Cristo, tikoáá ngajen, 'ño ndaà kjòtsja-najen. ⁸ K'e nga kina'ya-jen nga kixi onguít'aà-là Na'én-ná, ngajen jyeé mî tì mé makájno-najen. ⁹ Ngajen, 'ño tse kjòtsja tjín-najen nga nguixkon Nainá xi kjoa tsajòn skanda mì-la kii kjoehet'aà nachrjein nga k'oi-lajen kjondaà Nainá. ¹⁰ Kō nachrjein kō nitjen nokjoat'aà-lajen Nainá mé-ne nga

tsjá'nde-ne nga koma konguíchoòn-nòjen. Tjiko koma kokòya-isa-nòjen mé-ne nga kojngòd-ne 'én xi chijat'aà-nò koni s'ín mokjeiín-nò.

Kjoa bitsi'ba-la Pablo

¹¹ Mejèn-najen nga tijè-ne Na'èn-ná xi Nainá kò jè Jesucristo xi otíxoma-ná, kàtatsjá'nde-najen nga koma konguíchoòn-nòjen. ¹² Jè kjotsjacha-la Na'èn-ná isa ndaà kàtasiijn inima-nò, mé-ne nga isa ndaà kotsjacha-nò xinguiòo kò ngats'iì xita xi k'ejí, koni ngajen, ndaà matsjacha-nòjen. ¹³ Jè Na'èn-ná kàtatsjá-la nga'nò inima-nò mé-ne nga nímé jé sakòt'aà-nò kò tsjeè kitsajnaa nga nguixkon Nainá xi Na'èn-ná k'e nga kjoíí ijngòd k'a-ne Jesucristo xi otíxoma-ná nga tjiko ngats'iì xi ya chja-ne.

4

Kjoa xi sasén-la Nainá

¹ Ndí 'ndsè kò ndí tichjaá, k'oaá s'ín tsakòda-nòjen nga k'oas'ín sijchá yijo-nò koni s'ín sasén-la Nainá. Kò kixí kjoa, jyeé kòs'ín títsa'nè. Tanga i'ndeí bitsi'ba-nòjen tjiko binè-nòjen it'aà ts'e Jesús xi otíxoma-ná nga isa 'nò ndaà tjii-là nga'nò yijo-nò nga kòs'ín tikitasòn.

² Jyeé tjiiin-nò kó s'ín tjín kjotíxoma xi kits'iì-nòjen koni s'ín kitsjaà-najen Jesucristo xi otíxoma-ná. ³ Jè xi mejèn-la Nainá nga ngui tsjeè sijchá yijo-nò, mì tjí kjoa chijngui sis'in-là. ⁴ Nga jngòd ijngòd-nò tikindaa yijo-nò; k'oas'ín tikjeén nga ngui tsjeè títsajna koni s'ín sasén-la Nainá. ⁵ Kì bìl'nde-là nga síkijne-nò jñà kjoa ch'o xi s'jé yijo-nò koni s'ín jñà xita xi mikii beèkxon Nainá. ⁶ Jñò xi 'ndseeé chibá it'aà ts'e Cristo, k'oaá tjín kjoa xi kaajñòd mé-ne nga mì xinguiòo chónachan-là nga mì xinguiòo jchatòd. Tsà k'oas'ín s'een, kjo'iín tsjá-nò Nainá. Jyeé k'oas'ín tsibènojímí-nòjen. ⁷ Nainá mìtsà koi xá kiichja-ná nga ch'o s'een, jè xi mejèn-la nga tsjeè kitsajnaa. ⁸ Jè xi ochrjekàngui kjoa koi, mìtsà kjohitsjeèn ts'e xita ochrjekàngui, kjohitsjeèn ts'e Nainá ochrjekàngui; nga jè xi tsjá-nò Inima Tsjeè-la.

⁹ Mikii mochjeén nga xojon skii't'aà-isa-nò xi ts'e kjoatjòcha. Nainá jye tsakóya-nò kòs'ín sitjòchaa xinguiòo nga jngòd ijngòd. ¹⁰ Jyeé kòs'ín títsa'nè

nga matsjacha ngats'iì xita xinguiòo xi títsajna kóhokji ya nangui Macedonia. Tanga k'oaá s'ín bitsi'ba-nòjen nga isa ndaà títsjacha xinguiòo. ¹¹ Tinè-là yijo-nò nga 'nchán títsajna, k'oa-la xinguiòo chingajñòd, t'een xá-nò koni tjín xá xi ma-nò, koni s'ín jye ki'mì-nòjen ngats'iì kjoa koi. ¹² Mé-ne nga skoexkón-nò jñà xita xi mikii mokjeiín-la 'én-la Nainá. Koa jñò, nímé chijat'aà-nò.

K'e nga kjoíí ijngòd k'a-ne Na'èn-ná Jesucristo

¹³ Ndí 'ndsè kò ndí tichjaá, mejèn-najen nga kàtasiijn-nò mé kjoa xi mat'in jngòd xita xi biyaa, mé-ne nga mì kobaá-nò koni jñà xita xi nímé nchikoña-la. ¹⁴ Koni s'ín mokjeiín-ná nga Jesús k'en, ikjoàn jaáya-la, k'oa ts'ín mokjeiín-ná nga Nainá siikjaáya-la xita xi jye k'en, jñà xi mokjeiín-la it'aà ts'e Jesús.

¹⁵ Nga koi 'én bènojímíya-jen koni tsò 'én xi tsibíjna Jesús nga jñà xi títsajna kooán skanda k'e nga kjoíí ijngòd k'a Na'èn-ná Jesucristo, mìtsà jñà kjiín ítjòn-lá jñà xi jye k'en. ¹⁶ Nga jè sobá Na'èn-ná kitjojen ijngòd k'a-ne ngajmii; 'nò kichja nga tsjá okixi, kiná'ya jngòd-la jta ts'e àkjale ítjòn, kò kiná'ya-la chrjo-la Nainá; ikjoàn jñà xita xi jye k'en nga mokjeiín-la it'aà ts'e Cristo, kjoaáya ítjòn-la. ¹⁷ Ikjoàn jñà xi tákò títsajna kooán jè nachrjein jè, yaá tjámijin-tjen-koáá iijn ifi nga kixokjoáá Nainá ya iijn isén. K'oaá s'ín koma nga ya kitsajna kooá Nainá nita mé nachrjein-ne. ¹⁸ K'oaá ma-ne nga tije takòn xinguiòo nga tènójímíya-là koni tsò jñà 'én koi.

5

¹ Ndí 'ndsè kò ndí tichjaá, mikii mochjeén nga xojon sit'aà-nò mé nachrjein-ne nga okoma. ² Jñò, nga jyeé ndaà tjiiin-nò, jè nachrjein k'e nga kjoíí ijngòd k'a Na'èn-ná Jesucristo, k'oaá s'ín kjoíí koni jngòd xita chijé xi f'iì nga nitjen k'e nga niyá xi nchikoñaá-la. ³ K'e nga kitso jñà xita: "Nchán títsajnaa, nímé kjoa tjín." K'ee tà nitòon kitjojenè-la kjoexkón koni s'ín mat'in jngòd chjoón xi bijchó nachrjein-la nga ki'ndí 'beé, mikii kojno-la. ⁴ Tanga jñò ndí 'ndsè kò ndí tichjaá, mìtsà iijn jñò títsajnaa jñò. Kò k'oaá ma-ne nga mì k'oaá s'ín komat'ioòn jè nachrjein jè, koni ma k'e

nga ta nitoón fi jngoò xita chijé. ⁵ Tanga jñò, ngats'ioò, isèèn choòn ñánda titsajnaà, kò nachrjein-né. Nga jñá, mìtsà ijìin jñò titsajnaà kò mìtsà nítjen titsajnaà. ⁶ K'oaá ma-ne nga mìkiù k'oa s'eén koni s'ín xita xi kj'eíí nga mì titsajnaaà-jèn mé kjoa xi tjín k'oaá ngaya-la koni tsà kjiyijòfè. Mochjeén-né nga kítsajnaaà koni jngoò xita xi tñnakon, xi ngui ndaà tjín ikon. ⁷ Nga jñá xita xi oyijòfè, k'eé oyijòfè k'e nga jñò. Kò jñá xi mach'i, k'eé mach'i k'e nga jñò. ⁸ Tanga jñá, yaá titsajnaà ñánda isèèn choòn. K'oaá ma-ne nga ndaà sijnchá yijo-ná. Jè 'én xi mokjeíin-ná kò jè kjoatjòcha, jñá kòsìkò inima-ná koni jngoò soldado xi ndaà kítsa inima-la jè chrjoa xi 'mì coraza. Kò k'e nga ngui tñngòò takoán nga chiñá-lá jè nachrjein k'e nga kitjokajñaá kjo'in, jè ngaya-la ts'inguién kichá xi osìkò skò soldado. ⁹ Nainá mìtsà koi xá jaàjìin-ná nga kjo'in tsjá-ná, jé-né nga kitjokajñaá kjo'in it'aà ts'e Jesucristo xi otíxoma-ná. ¹⁰ Nga jè k'en ngajo-ná mé-ne k'e nga kjoíí jngoò k'a-ne, tsà titsajnaakoaán, kò tsà jye k'eén, yaá kítsajnaakoaá. ¹¹ K'oaá ma-ne nga tjetakòn kò tjii-la nga'ño xinguiòo koni s'ín jye titsa'nè.

Kjotíxoma xi kitsjaà Pablo

¹² Ndí 'ndsè kò ndí tichjaá, nijé-nòjen kjondaà, jchaxkón xita xi síxako-nò nga jñá titsajna ítjòn ya ijìin naxandá-la Nainá kò nga okóya-nò. ¹³ Ndaà jchaxkón tìkòo ndaà tìtsjacha xita koi, jè kjoa-la xá xi s'ín. 'Nchán titsajnakoo xinguiòo.

¹⁴ K'oa tjs'ín bitsi'ba-nòjen ndí 'ndsè kò ndí tichjaá, kot'in-là nga kàtasíxá jñá xita xi ta jyò tjíma nga majìn-la síxá; tì'ño ikon jñá xi indaà tjín ikon; tichját'aà-là jñá xi tsjìn-la nga'ño ya ijìin inima-la; kò kàtas'e-nò kjoatsejta it'aà ts'e ngats'iì xita-la Nainá.

¹⁵ Tsà k'e nga mé kjoa xi ch'o síko-nò xita xi kj'eíí, tìkindaa xinguiòo nga mì sijnà ngajo-ne. Ta saá tìnè-là yijo-nò nga kjit'aà nachrjein ndaà tìkoo xinguiòo kò ngats'iì xita xi kj'eíí.

¹⁶ Kjit'aà nachrjein tsja t'è-là inima-nò. ¹⁷ Titsi'ba kjit'aà-là Nainá. ¹⁸ Nita mé kjoa-ne, tjii kjit'aà-là kjondaà Nainá. K'oaá s'ín mejèn-la Nainá nga k'oas'ín s'een ngats'ioò xi mokjeíin-nò it'aà ts'e Cristo Jesús.

¹⁹ Kì bichjoá ikòn-là xá xi s'ín Inima Tsjeè-la Nainá. ²⁰ Kì nachrjekànguiòò 'én-la xita xi chja ngajo-la Nainá. ²¹ Ndaà ndaà chít'aà yije ngats'iì 'én. Jñá tìkítsajnatjò xi ndaà tsò. ²² Ngats'iì xi ch'o tsò, kì kii nikitason.

²³ Jè Nainá xi tsjá kjoa'nchán, jngoò k'a tsjeè kàtasíkítsajna-nò. Ndaà kàtasíkìnda inima-nò, yijo-nò kò kjohítsjeèn-nò mé-ne nga nimé jé s'e-nò jè nachrjein k'e nga kjoíí jngoò k'a jè Jesucristo xi otíxoma-ná. ²⁴ Nga xita kixi-né jè Nainá xi xó kiichja-nò, sijnkitason yijéé kjoa koi.

Kó kitsò Pablo nga síhixat'aà xita

²⁵ 'Ndseé kò tichjaá, tìtsi'batjì-nájen.

²⁶ Tjixot'aà ngats'iì xita 'ndseé nga ngui kò inima-nò.

²⁷ 'An, tsja-nò okixi nga nguixkon Na'èn-ná nga kàtaxkejìin-la xojon jè ngats'iì xita naxandá-la Nainá.

²⁸ Jè kàtijnakò-nò kjondaà-la Jesucristo xi otíxoma-ná.

Xojon carta-la San Pablo xi ma-ne jò xi kiskiù-la xita naxandá-la Cristo xi títsajna Tesalónica

Kó tsò Pablo nga síhixat'aà jñà xita naxandá-la Cristo xi títsajna Tesalónica

¹Jñò xi xita naxandá-la Nainá maà xi títsajnaà ya naxandá Tesalónica nga ya títsajnakjooqo Nainá xi Na'èn-ná kò jè Jesucristo xi otíxoma-ná, 'an xi 'mì-na Pablo títsanihixot'aà-nòjen kò Silvano [tíjé-ne xi 'mì Silas] kò Timoteo. ²Nainá xi Na'èn-ná, kò jè Jesucristo xi otíxoma-ná kàtatsjá-nò kjondaà kò kjoa'nchán ya ijün inima-nò.

Kó tsò Pablo nga tsjá-la kjondaà Nainá

³Ndí 'ndseé kò tichjaà mochjeén-nè nga kjit'aà nachrjein k'oií-lajen kjondaà Nainá xi it'aà tsajòn. Ndaà tjín nga k'oas'in s'en-jen, koií kjoa-la nga nachrjein inchijòn isa ndaa mokjeiín-nò kò isa ndaa matsjacha xinguiqo nga jngòò ijngòò. ⁴K'oaá ma-ne nga ndaa matsja-najen it'aà tsajòn; k'oaá s'in bènojmi-lajen jñà xita naxandá-la Cristo xi xin nangui títsajna nga jñò, ndaa mokjeiín-nò kò ndaa chikjoako-nò nas'in 'nó fi tjingui kondra-nò xita kò nas'in kjo'in títsanjikjioón. ⁵Ngats'iì kjoa koi, Nainá k'oaá s'in okò nga kixi koiñdaajün; kò k'oaá ma-ne nga jñò, ok'in-nò nga ya kítsajnajün-là xita xi jè tíhotíxoma-la, nga tikoi-ne kjoa-la Nainá nga kjo'in títsanjikjioón.

⁶Nainá, xita kixi-né nga tsjá-la kjo'in jñà xita xi kjo'in tsjá-nò. ⁷Kò jñò xi kjo'in títsanjikjioón, tsjá-nò kjoa'nchán kò ngajen, k'e nga kjinchrobájen ngajmii Jesucristo xi otíxoma, tjiko àkjale-la xi 'nó tse nga'nó tjín-la nga kjinchrobájen-jün ni'in. ⁸Nainá tsjá-la kjo'in jñà xita xi mikii beèkón ni mikii síkitasòn 'én ndaa-la Nainá xi kjoa ts'e Jesucristo xi otíxoma-ná. ⁹Xita koi, 'nó tse kjo'in síkjeiín nita kjé-ne; mi yaá kítsajna nguixkon Na'èn-ná, kò mikii skoe kjoajeya-la xi 'nó tse nga'nó tjín-la. ¹⁰Kjoa koi, k'oaá s'in koma jè nachrjein k'e nga kítjojen ijngòò k'a Na'èn-ná mé-ne nga it'aà ts'e xita-la jeya kójna-ne kò ngats'iì xita xi mokjeiín-la it'aà ts'e, ta koxkón-la.

Tikoáá jñò yaá kítsajnaà, koií kjoa-la nga kòkjeiín-nò koni s'in tsibènojmi-nòjen.

¹¹K'oaá ma-ne nga kjit'aà nachrjein bitsi'ba-lajen Nainá it'aà tsajòn, mé-ne nga Nainá kítso nga ok'in-nò nga ya kinókjoa-nò naxandá-la nga xó k'oaá s'in kiichja-nò. Nga kò nga'nó-la kàtasíkitasòn ngats'iì kjondaà xi jñò sasén-nò kò xá xi 'nè nga Na'èn-ná ma'nót'aà takòn. ¹²K'oaá s'in koma nga it'aà tsajòn jeya kójna Jesucristo xi otíxoma-ná. Tikoáá jè ndaa síkítsajna-nò koni s'in tjín-la kjondaà jè Nainá kò jè Jesucristo xi otíxoma-ná.

2

K'e nga kjoíí ijngòò k'a-ne Jesucristo

¹Ndí 'ndseé kò tichjaà, i'ndei jè kénojmi-nòjen kó s'in koma k'e nga kjoíí ijngòò k'a Jesucristo xi otíxoma-ná kò k'e nga ya koxkóyat'aà-lá. K'oaá ma-ne bitsi'ba-nòjen ²tsà ya xita xi kítso-nò nga jyeé j'ii ijngòò k'a Jesucristo, ki tà nítòn mokjeiín-nò; ki tsakjodn-là tsà ya xita xi kítso-nò; k'oaá tsò 'én-la Nainá xi kjòngatsja Pablo; k'oaá s'in chjaya, kò k'oaá s'in kisikasén jngòò xojon. ³Kì ya xita xi konachan-nò. Nga jè nachrjein k'e nga okoma, ítjòn s'e nachrjein nga jñà xita, 'nó kondra kítsajna-la Nainá. Ikjoàn ta nítòqòn kotsejèn jè xita xi 'nó ch'o s'iiin, jè xi tjínè-la nga kjo'in síkjeiín nita kjé-ne. ⁴Xita jè, jè xi kondra kójna-la ngats'iì xi Nainá tsò-la xita kò nita mé-isa-ne xi beèkón nga jè mejèn-la kójna ítjòn. Skanda yaá kójnaya jngò ítjòn-la Nainá koni tsà jè sobà Nainá, k'oaá kítso-la yijo-la nga Nainá jè.

⁵¿A mi bítsjeén-nò k'e nga sa ya tsohótijnako-nò, k'oaá kixan-nò nga k'oaá s'in koma? ⁶I'ndei jye tjíjün-nò mé kjoa xi bíchjoà ikòn-la xita jè nga mi xatí f'iì; skanda k'eé kjoíí k'e nga kichóya nachrjein-la. ⁷Jè nga'nó-la kjoach'o, jyeé tísíxá'ma i isò'nde, tanga tjína jngòò xi tjína ikòn nga mikii tsjá'nde kò ta jè chija nga tjáxin. ⁸Kò ikjoàn k'eé kotsejèn jè xita xi ch'o s'in. Tanga Jesucristo xi otíxoma, ta jngòò 'én kichja nga tsjá-la kjo'in nita kjé-ne. Tà ma ta jè nga ote kji nga kjoíí, jngòò k'a kjoaáxin nga'nó-la. ⁹K'e nga kjoíí jè xita xi ch'o s'in, jè xita neíí tsjá-la nga'nó nga kjin skaya kjoaxkón kokò xi mitsà kixi kjoa. ¹⁰Síkjeén yije kjoa xi

ch'o tjin nga skónachan-la xita xi kjo'in sijkjein nita kjé-ne, koií kjoa-la nga jña xita koi mikii matsjakeè xi kjoa kixi xi ma kitjokajijn-ne kjo'in kjoa ts'e je-la. ¹¹ K'oaá ma-ne Nainá tsjá'nde-né nga tjina jngod xi skónachan-la xita koi, mé-ne kátakjeiín-la kjoa ndiso, ¹² nga kátas'e-la kjo'in ngats'ií xi mikii mokjeiín-la kjoa kixi. Ngui ta kjoa ch'oó sasén-la.

Mé kjoa-ne nga jaajijn-ná Nainá

¹³ Ndí 'ndsè kò ndí tichjaá, mochjeén-né nga kjit'aà nachrjein 'biil-lajen kjondaá Nainá xi it'aà tsajón xi 'ño matsjakeè-nò Na'èn-ná, nga xó k'oaá s'in jaajijn-nò Nainá kóni nga tisa tàts'en-la kjoa, mé-ne nga kitjokajijnò-nò kjo'in, nga jè Inima Tsjeè-la Nainá sítsjeèya-nò kò nga ndaá mokjeiín-nò xi kjoa kixi. ¹⁴ Xó k'oaá s'in kiichja-nò Nainá it'aà ts'e 'én ndaá-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo xi ngajen nokjoàya-jen, mé-ne nga jñò, tikoá s'e-nò kjoajeya-la Jesucristo, jè xi otíxoma-ná.

¹⁵ Ndí 'ndsè kò tichjaá, k'oaá s'in kixi titsajna. Kì nijchajijn-jèn jña 'én kixi-la Cristo xi ngajen kinikatoya-nòjen, jña xi ta 'én kinokjoà-nòjen kò xi xojon carta tsakoòya-nòjen. ¹⁶ 'Aán síjèt'aà-la Jesucristo, jè xi otíxoma-ná kò jè Nainá xi Na'èn-ná, jè xi 'ño matsjakeè-ná nga tsjá-ná kjoajetakón-la xi mikii kjoehet'aà, kò tsjá kjojtjò-ná kjondaá-la nga tñngod takoán nga titsachiñá-lá. ¹⁷ K'oaá s'in síjèt'aà-la nga isa tse nga'ño kátatsjá-la inima-nò mé-ne nga isa kixi kitsajnaá kóni s'in 'nè kjoa xi ndaá tjin kò kóni s'in nokjoà 'én xi ndaá tsò.

3

K'oaá tsò Pablo nga mejèn-la sítsi'batji

¹ Xi fehet'aà-ne ndí 'ndsè kò ndí tichjaá, titsi'batji-nájen mé-ne jè 'én-la Nainá niton xkí xi ján katjichó, tikoá ndaá kateèxkón jña xita xi skoétjò 'én kóni s'in k'i'nè jñò nga ndaá kiyaxkón. ² Tikoá titsi'batji-nájen mé-ne nga jè Na'èn-ná kì kiil tsjá'nde nga ch'o sijkò-najen xita ts'en kò xi ch'o s'in, nga mì tà ngats'ií xita mokjeiín-la. ³ Na'èn-ná xita kixi-né, síkitasòn 'én-la, kixií sijkítsajna-nò tikoá sijkinda-nò mé-ne nga mì ch'o sijkò-nò jè xita neíí. ⁴ Nga it'aà ts'e Na'èn-ná mokjeiín-najen nga titsanikitasòn-nò kóni s'in titsahotiixoma-nòjen kò tákó k'oaá s'in s'een-isa. ⁵ Jè Na'èn-ná

kátasíhjat'aà-nò nga kòs'in tjòcha jchaa xinguio kóni s'in tjòkèè kijtseè-nò Nainá; kò nga kátachikjoako-nò kjo'in kóni s'in kichikjoako-la Cristo.

Mochjeén-né nga kátasíxá jña xita

⁶ Ndí 'ndsè kò ndí tichjaá, k'oaá s'in binè-nòjen, it'aà ts'e Na'èn-ná Jesucristo, kì tì ya tsjahijtako-nò jña xita 'ndseé kò tichjaá xi majin-la síxá, jña xi mikii k'oas'in síkitasòn kóni s'in tjin kjoa kixi xi ngajen kinikatoya-nòjen. ⁷ Jñò, jyeé tjiin-nò nga mochjeén-né nga chjinguí-nájen kóni s'in k'i'nè-jen k'e nga ya tsitsajna-kò-nòjen; mì jyò tsitsajna-jen, kinixá-nájen. ⁸ Mitsà ta kjojtjò chichi-jen. Ta saá 'ño kinixá-jen kò nachrjein kò nitjen kinikjita-jen yijo-najen, mé-ne nga mì jñò síjiti-nòjen. ⁹ Kinixá-nájen nas'in tji'nde-najen nga síjé-nòjen mé tsojmi xi mochjeén-najen. Jè xi mejèn-najen nga chjinguí-nájen mé-ne k'oa tís'in s'een kóni 'nè-jen. ¹⁰ K'e nga tsitsajna-kò-nòjen k'oaá s'in k'i'mi-nòjen: Tsá jngod xita xi majin-la síxá, tikoá mikii tji'nde-la nga kòkjen. ¹¹ Jyeé kina'yà-jen nga tjímajijn i'nga xita xi majin-la síxá nga tà jyò binchima, nga ta jña chjajijn chja'a ñánda mì jña oko-la. ¹² Jña xita koi, it'aà ts'e Jesucristo xi otíxoma-ná, k'oaá s'in bitsi'ba-lajen, tikoá binè-lajen nga kátasíxá, mé-ne nga kátátsji'a-ne yijo-la.

¹³ Jñò ndí 'ndsè kò ndí tichjaá, kì bijta-nò nga ndaá 'nè. ¹⁴ Tsá tjin i'nga xi mikii síkitasòn kóni tsò xojon jè, chítsejen-là yá-né, kì yaá báhijtaqo, mé-ne nga kòsobà-la. ¹⁵ Tanga kì k'oaá s'in níko kóni jngod xita kondra, k'oaá s'in ténomíya-là nga 'én ndaá chikqo nga 'ndseé chibá.

'Én xi fehet'aà-ne

¹⁶ Tijiè-ne Na'èn-ná xi tsjá kjoa'nchán, kjit'aà nachrjein kátatsjá-nò kjoa'nchán nitá mé kjoa-ne. Na'èn-ná kátijnako-nò ngats'iod.

¹⁷ Nga jye tífehet'aà xojon jè, kòó ndsaa tikjií-nò 'an xi 'mì-na Pablo, nga tisihiat'aà-nò. Nga k'oas'in s'iaàn firma-na, kò k'oaá s'in kjaá. ¹⁸ Ngats'iod, jè kátijnako-nò kjondaá-la Jesucristo xi otíxoma-ná.

Xojon carta-la San Pablo xi kiskii ítjòn-la jè Timoteo

Kó tsò Pablo nga sñixat'aà Timoteo

¹ 'An, Pablo, tikjiil-lè xojon jè, nga 'an tsibixáya-na Jesucristo, nga k'oas'in kitsjaà okixi Nainá xi ochrjekàjiin-ná kjo'in ko Na'en-ná Jesucristo nga titsachiñá-lá kjon-daà-la. ² Ngaji Timoteo, koni tsà ki'ndí ts'an xan-lè nga 'an tsakoodyandaà-lè koni s'in mokjeiín-ná it'aà ts'e Cristo. Nainá xi Na'en-ná ko Na'en-ná Jesucristo kàtatsjá-lè kjon-daà, kàtahimakeè-lè, kàtas'e-la kjoa'nchán jiin inima-lè.

Pablo tsibínè-la Timoteo nga siikixiya xita xi kj'eii kjohitsjeèn okóya

³ Koni s'in tsibitsi'ba-lè k'e nga kìaà nangui Macedonia, yaá tijni naxandá Éfeso mé-ne nga kichakjaya-la xita xi mitsà 'én kixi nchihokóya jiin naxandá-la Nainá. ⁴ Ngaji Timoteo, k'oaá s'in tjinè-la jñà xita koi, ki kii sís'in-la cuento jhínga xi mitsà kixi kjoa tikoa ki kii sís'in-la kjoa xi mikii fehet'aà ts'e xita jhínga kjotseé. Kjoa koi nimé chji-la. Tà sikjaán-kjod-ná. Mi kii osiko-ná nga mokjeiín-ná it'aà ts'e Cristo mé-ne nga koma sikitasoán koni s'in mejèn-la Nainá.

⁵ Xá xi tibinè-lè, jè-né nga tsjeè tíjna inima-ná, nga tsjeè tjin kjohitsjeèn-ná koa nga nguì ndaà mokjeiín-ná; yaá nchrobát'aà-ne nga sítjòchaà xinguiá. ⁶ Tanga tjin i'nga xita xi xìn ndiyá tjmaya; tà koií joóya-ne 'én xi nimé chji-la. ⁷ Mejèn-la maestro ts'e kjotixoma-la Nainá kitsajna. Tanga tijnà-ne, skanda mikii machiya-la 'én xi chja nga 'nó chja nga tsò nga kixi kjoa.

⁸ Tjiin-ná nga jè kjotixoma xi kitsjaà Nainá, ndaà tjin tsà k'oas'in kochjeén koni s'in mejèn-la Nainá. ⁹ Ya-ná, kjotixoma-la Nainá, mitsà ts'e jñà xita xi ndaà s'in. Ts'e-né jñà xita xi mikii 'nchréñijon koa mikii sikitasón; ts'e-né xita xi mikii beèxkón Nainá koa ótsji jé; ts'e-né xita xi mi tsjeè tjin kjohitsjeèn-la xi tjé beèhikon jè kjoatsjeè-la Nainá; ts'e-né xita xi sík'en na'en-la ko nea-la, ko ngats'ii xita xi xita sík'en. ¹⁰ Tikoa ts'e-né jñà xita xi kjoa chinguií s'in, jñà xi xita xa'nda, xita xi

xikjín fiko chijé nga otjina. Tikoa ts'e-né jñà xita ndiso ko xita xi mitsà 'én kixi chja, jñà xita xi ch'o tjin kjoa xi s'in xi kondra ts'e kjohitsjeèn xi kixi tjin. ¹¹ Jè kjohitsjeèn kixi, k'oaá tjin xi okóya jñà 'én jeya-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo. Nainá xi 'nó jeya tíjna, jè kisingatsja-na nga 'an kichjaya 'én koi.

Mé kjoa-ne nga kitsjaà-la kjon-daà Nainá jè Pablo

¹² Tsjaà-la kjon-daà Na'en-ná Jesucristo. Ndaà chji-la nga kitsjaà-na nga 'nó tikoa ndaà kijtseé ikon-na nga 'an kisingatsja-na xá-la, ¹³ nas'in k'e nga sa ítjòn, 'nó ch'o kis'iaàn; kichjajno-la Nainá; kondra kitiin-gui-la; toòn kijtseé xita-la. Tanga kjohimakeè-na Nainá, nga kj'eè kii be, koa kj'eè kii mokjeiín-na it'aà ts'e Cristo. ¹⁴ Tanga jè kjotjò-la Na'en-ná isaá 'nó tse kitsjaà-na tikoa kisihiseèn-na nga mokjeiín-na ko kitsjaà-na kjoatjòcha-la nga jè Cristo tijnakoa.

¹⁵ Jñà 'én koi, nguì 'én kixi-né. Mochjeèn-né nga kokjeiín yije-la xita nga jè Jesucristo j'ii i isò'nde nga kochrjekàjiin kjo'in ngats'ii xita xi jé tjin-la. Ngats'ii xita xi ch'o s'in, 'aán tíjna ítjoàn nga tsohotsjià jé. ¹⁶ Nas'in 'nó ch'o kis'iaàn, Nainá kis'e-la kjohimatakòn it'aà ts'an. Jñà xita, k'e nga skoe kó s'in kisiko-na Na'en-ná Jesucristo, nga 'nó tjin-la kjoatsetakòn, tikoaá kokjeiín-la it'aà ts'e Cristo nga s'e-la kjoabinachon nita mé nachrjein-ne. ¹⁷ Nainá, 'nga kàtjina, kàtas'e-la kjoajeya nita mé nó, nita mé nachrjein-ne nga jè otfoxoma nita mé nachrjein-ne koa mikii kjoehet'aà nachrjein-la nita kjé-ne, tikoa mikii tsejèn nãnda tíjna koa nguì jè tajngod xi Nainá. K'oas'in kàtama.

¹⁸ Ngaji Timoteo koni tsà ki'ndí-na xan-lè, singatsja-lè 'én koi, koni s'in kitsò xita xi kisikjeén Nainá nga kiihja it'aà tsji, mé-ne nga it'aà ts'e 'én koi, tsjá-lè nga 'nó nga ndaà sixá-la Nainá koni s'in sixá soldado. ¹⁹ Ndaà kàtakjeiín-lè it'aà ts'e Cristo, tikoa ndaà kàtjina kjohitsjeèn-lè. Tjin i'nga xita xi mikii kisís'in kjohitsjeèn xi ndaà tjin. K'oaá komà-ne nga kisikje-la ikon nga mi ti kii kòkjeiín-la. ²⁰ K'oaá s'in komàt'in jè Himeneo ko Alejandro xi 'an kisikitsaj-nakoa xita neii mé-ne nga kàtakixiya-ne nga mi taxki kichjajno-la Nainá.

2

Mochjeén-né nga kitsi'batjiá xinguiá

¹ Jè kjoa xi isa 'nó mochjeén, k'oaá s'ín tibinè-nò nga titsi'batjiò ngats'iì xitá, tìnókjoat'aà-là Nainá, titsi'ba-là Nainá, tjiì-là kjondaà it'aà ts'e ngats'iì xitá xi tjin nga tjtsta isò'nde. ² Mochjeén-né nga kitsi'batjiá xi xitaxá ítjòn titsajna ko ngats'iì xi kjoatixoma tjiya tsja mé-ne nga 'nchán kitsajna-ná tikoá tafi tafi sijchá yijo-ná tikoá jchaxkoán Nainá ko jchaxkoán kjoa xi ndaà tjin. ³ K'e nga k'oas'in s'eén ndaà tjin koá ndaà sasén-la Nainá xi ochrjekátji-ná kjo'in. ⁴ Nainá, jè xi mejèn-la nga ngats'iì xitá kitjokàjiin kjo'in tikoá sijjiin-la kós'in tjin xi kjoakixi. ⁵ Tà jngod ma Nainá; tikoá tá jngod ma xitá xi chjatji-ná it'aà ts'e Nainá, jè xitá xi Jesucristo 'mi. ⁶ K'e nga kichiya naxhrjein-la Nainá, Jesucristo kitsjaà kjoatjò yijo-la nga k'en mé-ne nga kochjtji-ne ngats'iì xitá nga ma kitjokàjiin kjo'in. K'oaá s'ín kis'iin nga kisijiin yije-la xitá. ⁷ Aán kjongatsja xá jè nga 'an tsibíxáya-na Cristo nga kichjaya 'én ndaà-la tikoá kokoóya-la jñá xi mitsà xitá judío nga kòkjein-la it'aà ts'e Cristo tikoá skoe xi kjoakixi. 'Én kixí xi tixan-lè, mitsà 'én ndiso.

⁸ It'aà ts'e xitá x'in, mejèn-na k'e nga chjat'aà-la Nainá nita nanda i'nde tít-sajna, tsjeè kàtasíkítsajna inima-la k'e nga skímiltjen-la tsja Nainá. Ki kjoajti tjiin inima-la, koa ki nchikjaán-kjoò-jèn. ⁹ Tikoá jñá íchjín, jè nikje xi ndaà ok'in-la kàtakjá. Ki nikje chjí ókjá. Ki taxki s'ínójno sko ko yijo-la tsojmi xi 'nó chjí koni kicha oro ko perla. Chiba chiba kátindaà yijo-la mé-ne nga mì xitá skótsejèn-jno-ne. ¹⁰ Tà saá xá xi ndaà tjin kàtas'in koni s'ín ok'in-la jñá íchjín xi beèxkón Nainá. ¹¹ Jñá íchjín jyò kàtitsajna k'e nga skóta'ya 'én-la Nainá; kàta'nchréñijon-la jè xi okóya. ¹² An, mikii tsjaà'nde nga jñá íchjín kòtixoma-la xi xitá x'in koa kòkóya-la. Íchjín, jyò kàtitsajna. ¹³ Koií kjoa-la jè Nainá ítjòn tsibindaà Adán, jskan tsibindaà Eva. ¹⁴ Mitsà jè Adán xi kichonachan-la; jè Eva xi chjoón-la. K'oaá s'ín komà-ne nga kisakò jé-la. ¹⁵ Tanga, jñá íchjín, tsà sjikitasòn koni s'ín mejèn-la Nainá nga s'e-la ixti, kitjokàjiin kjo'in. Mochjeén-né nga ndaà kòkjein-la it'aà ts'e

Cristo, nga s'e-la kjoatjòcha, nga tsjeè kít-sajnakò Nainá koa ndaà sijjchá yijo-la.

3

Kjoa xi mochjeén ts'e xitá xi síkinda naxandá-la Nainá

¹ 'Én jè, ngui 'én kixi-né: Tsà tjin jngod xitá xi mejèn-la xá nga naxandá-la Nainá sijkinda, 'nó ndaà tjin xá xi mejèn-la. ² Jè xitá xi sijkinda naxandá-la Nainá mochjeén-né nga ndaà s'iin mé-ne nga mì yá xi ch'o kitso-la. Jngod chjoón s'e-la; jngod xitá xi indaà tjin ikon; xitá xi ndaà kosòn-la yijo-la; xitá xi yaxkón nga ndaà tísjchá yijo-la; xi ndaà sís'in-la xitá xi bijchókón; xitá xi ndaà ma-la okóya; ³ xi mitsà xitá ch'i; xi mitsà xitá kjaán-ko; xi mitsà ton chijé kjòtsjakeè. Jè xitá xi mochjeén xi ndaà xitá, xi mitsà kjoasii sís'in-la, xi mitsà ton kájno-la. ⁴ Mochjeén-né nga ndaà kjoatixoma-la xitá ni'ya-la; ndaà sijkixi ixti-la mé-ne nga s'e-la kjoaxkón ixti tikoá sijkitasòn koni s'ín tsò xitá jchínga-la. ⁵ Tsà mikii ma-la otfoxoma-la xitá ni'ya-la, jkò s'ín koma sijkinda xitá naxandá-la Cristo? ⁶ Jè xi síkinda xitá naxandá-la Nainá jè xi mochjeén xi kjòtseé kòkjein-la, mé-ne nga mì 'nga ikon koma-ne nga mì kjo'in s'e-la koni komát'in xitá neij. ⁷ Mochjeén-né nga ndaà sijjchá yijo-la mé-ne nga skoexkón-ne jñá xitá xi mikii mokjein-la it'aà ts'e Cristo nga mì ch'o kájna, nga mì jè xitá neij sijkijne-la.

Kjoa xi mochjeén ts'e xitá xi sijchját'aà-la naxandá-la Nainá

⁸ K'oaá tís'in tjin ts'e xitá xi sijkitasòn xá nga sijchját'aà-la xitá naxandá-la Nainá, jñá mochjeén xitá xi yaxkón nga ndaà nchisjchá yijo-la. Mikii koma sijkatjiya-la 'én xi chja. Mikii koma xán koahijtako. Mikii koma ton chijé kòtsjakeè. ⁹ Mochjeén-né nga ndaà kàtakit'aà-la kjoatji'ma xi jye tsakó Nainá koni s'ín mokjein-ná it'aà ts'e Cristo. Tikoá mochjeén-né nga tsjeè kàtasíkítsajna kjohítsjeèn-la. ¹⁰ Jñá xitá xi sijkitasòn xá nga sijchját'aà-la xitá naxandá-la Nainá, ítjòn kàtachit'aà tsà nímé kjoa tjin-la, ikjoàn, k'ee kàtasíkitasòn. ¹¹ K'oaá tís'in tjin ts'e íchjín; mochjeén-né nga yaxkón nga ndaà nchisjchá yijo-la. Mì 'én ndiso

kichja. Indaa k'oeè ikon. Ndaa sùkitasòn yije nita mé kjoa-ne. ¹²Jè xita xi sùkitasòn xá nga sichját'aà-la xita naxandá-la Nainá, mochjeén-né nga tà jngod chjoón s'e-la. Ndaa kátatixoma-la ixti-la ko xita ni'ya-la. ¹³Jñá xita xi ndaa sùkitasòn xá koi, isa ndaa jchaxkón koa isa 'ño ndaa s'e ikon koni s'in mokjeiin-la it'aà ts'e Cristo Jesús.

Kjoa'ma-la Nainá

¹⁴Mejèn-na nga kjiikon niton-lè, tanga tsà koi nacherjein-la kochrejin-ya-na, k'oaá ma-ne tikji-lè xojoin jè ¹⁵mé-ne nga jcha-ne kós'in kitsajnaakoá xita xinguiáá ya ijiin naxandá-la Cristo xi tijnakon. Jè naxandá-la Cristo tjíya tsja 'én kixi-la Nainá. ¹⁶Ngui 'én kixi-né nga 'ño jeya jè kjoa'ma-la Nainá xi jye tsakó koni s'in yaxkoán Nainá: Nainá, xitaá komà nga j'ni i isò'nde; it'aà ts'e Inima Tsjeè-la ki'ya-la nga tjín-la kjoakixi; jñá àkjale kijtseè-né; 'én-la kinokjoáyajiin-la ngats'ì xi mitsà xita judio; nga tjtja isò'nde kòkjeiin-la xita it'aà ts'e Cristo; jeya kitjoétjè-ne ján ngajmii.

4

Xita xi mitsà 'én kixi kòkòya

¹Tanga jè Inima Tsjeè-la Nainá ndaa bénojmíya-ná nga tsò: k'e nga chiba nacherjein chija-isa-la nga kjoí jngod k'a Cristo, s'eé xita xi m'ì t'ì k'ì kòkjeiin-la it'aà ts'e Cristo. Yaá kjit'aà-la inima ch'o-la neif xi konachan koa kjohitsjeèn-la neif sùkitasòn. ²Jñá kji'nchré-la xita ndiso xi jò isén tjín-la. Xita koi, nga jye kjótáajjiin kjohitsjeèn-la, m'ì t'ì kindá fiko-ne kjoach'o xi nchis'in. ³Jñá xita koi mikii tsjá'nde nga kixan xita. Tikoáá tjín tsojmi xi ma chine, mikii tsjá'nde nga koma chjine. Tanga tsojmi koi, Nainá tsibíndaà nga tjí'nde-la nga koma skine xita xi mokjeiin-la ko xi ndaa tjíin-la kjoakixi. K'e nga skine tsjá-la kjondaà Nainá. ⁴Ngats'ì tsojmi xi Nainá tsibíndaà, ndaa-né, mikii koma kináchrjen-guiáá. Koma sikjeén yije tsà k'oi-lá kjondaà Nainá k'e nga sikjeén. ⁵Jè 'én-la Nainá siitsjeè tsojmi k'e nga kinókoat'aà-la.

Jngod chi'nda-la Cristo xi ndaa síxá

⁶Ji, tsà k'oas'in kòkòya-la jñá xita xinguiáá kjoa koi, 'ño ndaa sixát'aà-la Cristo Jesús. Skasòn-isa kjohitsjeèn-lè it'aà ts'e 'én xi mokjeiin-ná ko kjohitsjeèn xi ndaa tjín xi ndaa t'ì mitjingui-la.

⁷Tanga ki taxki nis'in-la 'én jchínga ts'e isò'nde xi nímè chjí-la xi tà kjohitsjeèn-la xita. Tinè-la yijo-lè nga chaxkoín Nainá. ⁸Tsà kínè-lá yijo-ná nga k'oi-lá nga'ño, sakó chiba-la kjondaà, tanga tsà kínè-lá iníma-ná nga ndaa jchaxkoán Nainá, isaá sakó-ná kjondaà xi mochjeén-ná nga kjit'aà nacherjein. Sakó-ná kjondaà i it'aà nangui ko nga koma iskan tikoáá sakó-ná ján ngajmii. ⁹'En koi, 'én kixi-né. Mochjeén-né nga kátakjeiin yije-la xita. ¹⁰Koi k'oas'in binè-lá xá yijo-ná, tikoá mikjiaán kjo'in nga jè titsachiá-lá Nainá xi tijnakon xi ma-la ochrjekajjiin kjo'in ngats'ì xita. Jñá-né xi kitjokajjiin kjo'in xi mokjeiin-la it'aà ts'e Cristo.

¹¹K'oaá s'in tatixoma-la jñá xita, k'oa t'ì s'in takóya-la 'én koi. ¹²Ki yá xi ochrjekàngui-lè nas'in ngui sa ixti-isi. Ya ijiin-la xita xi mokjeiin-la it'aà ts'e Cristo, ji, ndaa t'in ítjoin mé-ne skingui-ne kós'in nokjoi, kós'in 'ni, kós'in tjòcha 'yi Nainá ko xita, [kós'in ndaa tjina iníma-lè], kós'in mokjeiin-lè it'aà ts'e Nainá, kós'in tsjeè tinjchí yijo-lè nga nguixkon Nainá. ¹³Skanda k'e nga kijchokon-lè, k'oaá s'in t'jin: tixkejiin-la xita 'én-la Nainá; tinè-la nga 'ño kát'ee-la ikon; tikoá takóya-la. ¹⁴Ki nijcháajiin-jèn nga sixát'aà-la Nainá it'aà ts'e kjotjò xi kitjóé-lè k'e nga jñá xita jchínga-la naxandá-la Nainá tsohósòn-lè tsja nga jñá kiichja ngajo-la Nainá it'aà tsjii. ¹⁵It'aà ts'e kjoa koi, kjit'aà nacherjein t'iyakoi, tikoá tixakoi mé-ne nga skoe yije-ne xita nga ndaa tímajchingakoi. ¹⁶Ndaa tikindii yijo-lè mé xi 'ni. Tikoá t'jin kindá jè 'én xi okoóya-la xita. Kixi tjini. Tsà k'oas'in sùkitasoin, ngaji, kitjokajjiin kjo'in; tikoáá kitjokajjiin kjo'in jñá xita xi 'nchré-lè.

5

Kjondaà xi mochjeén it'aà ts'e xita xi kj'eif

¹Jñá xita xi jye 'ño jchínga, ki taxki mikaká-la; k'oaá s'in ténójmíya-la koni tsà na'en-lè ma; tikoá jñá xi isa ixti-isa, k'oaá s'in ténójmíya-la koni tsà 'ndsì ma. ²Jñá íchjín xi jye 'ño jchínga, k'oaá s'in

tènojmíya-là koni tsà nea-lè ma. Jñà xi íchjín ixti k'oaá s'ín tènojmíya-là koni tsà tichji ma nga nguì tsjeè tíjna kjohitsjeen-lè.

³ Tsjiskoò jñà íchjín xi jye k'en x'in-là tsà kixi kjoa nga tsjin xi osiko. ⁴ Tsà tjín íchjín ka'àn xi tjín-là ixti, kò tsà tjín-là ixti 'ndeíj, ixti koi, ítjòn kàtasíkitasòn ya ni'ya-là kós'ín beèxkón Nainá. Kàtasiko xita xikjín, mé-ne nga tsjá ngajo-là kjoatjòcha ts'e xita jchínga-là. Kjoa koi, ndaà tjín. K'oaá s'ín sasén-là Nainá. ⁵ Jè chjoón ka'àn xi kixi kjoa nga tíjna tajngòò, Nainá 'nót'aà-takòn kò nchrjein kò nitjen bítsi'ba nga ch-jat'aà-là Nainá. ⁶ Tanga jè chjoón ka'àn xi kjotsja ts'e isò'nde xi ch'o tjín tsjá-là yijo-là, it'aà ts'e Nainá tíjnak'en-né nas'ín tíjnakon. ⁷ K'oaá s'ín tatixoma-là kjoa koi mé-ne nga ndaà síjchá-ne yijo-là nga mì yá xi ch'o kítsò-là. ⁸ Tsà yá xi mìkii síjkin-da xita xikjín nga síjchját'aà-là, mats'iaò ítjòn-ne xi ya títsajnakò ni'ya-là, tsà mì k'oaá s'ín kosjiko xikjín, mìkii nchisíkitasòn 'én xi mokjeín-là it'aà ts'e Cristo. Isáa ch'o nchisíkítsajna yijo-là mì k'oaá-ne koni jñà xita xi mìkii mokjeín-là 'én-là Nainá.

⁹ Íchjín ka'àn xi sít'aà xojon nga kochját'aà-là, tà jñà-né xi tsato jàn kaàn nò tjín-là xi kixi tsibitsajnakò x'in-là, ¹⁰ jñà xi 'ya-là nga ndaà kisijchá yijo-là ts'e xá xi ndaà tjín: tsà ndaà kisijchá ixti-là, tsà ndaà kisis'in-là xita xi ijchòkon ni'ya-là, tsà tsanijno ndsòko xita-là Cristo nga ndaà kisis'in-là, tsà kisichját'aà-là xita xi kjoa títsajjìn. Tsà k'oaá s'ín kisikitasòn yije xá xi ndaà tjín, koma sít'aà xojon.

¹¹ Tanga jñà íchjín ka'àn xi sa ixti isa mìkii koma xojon sít'aà. K'e nga x'in kjoajjìn-là, mìtsà 'iín koma-là nga kijnchat'aaxìn-là Cristo nga kixan ijngòò k'a-ne. ¹² Tsà k'oaá s'ín s'jìn, kjo'íin s'e-là nga mìkii nchisíkitasòn koni s'ín kitsjaà tso'ba nga sa ítjòn. ¹³ Íchjín koi, tikoáá mangaá-là nga xki xi ján ni'ya binchimajto. Ma ts'eè-né. Mìtsà tà ma ts'eè. Tikoáá 'én ndiso bíxkó. Chjajjìn chja'a nándà mì jñà oko-là. ¹⁴ 'An, k'oaá s'ín mejèn-na nga kàtixan ijngòò k'a-ne jñà íchjín ka'àn xi sa ixti isa. Kàtas'e-là ixti. Ndaà kàtatixoma ni'ya-là mé-ne nga mì ch'o kichjajno-ná xi kondra. ¹⁵ Tjín i'nga íchjín ka'àn xi jye tsohófaya-ne, jè kiit'aà ijngòò k'a-là xita neíj.

¹⁶ Tsà jngòò xita xi mokjeín-là 'én-là Nainá tsà tjín xikjín xi chjoón ka'àn, mochjeén-né nga kàtasichját'aà-là xikjín mé-ne nga mì jè naxandá-là Cristo 'nó skanè-ne xá. Jè naxandá-là Cristo komaá kosjiko xi kixi kjoa nga nguì ndí chjoón ka'àn ima.

¹⁷ Jñà xita jchínga xi ndaà otíxoma ya naxandá-là Nainá, ok'ín-là nga isa ndaà jchaxkón koa kochját'aà-là xi mochjeén-là, mats'iaò-ne jñà xi chjaya koa okóya 'én-là Nainá. ¹⁸ Xojon-là Nainá, k'oaá s'ín tichja nga tsò: "Jè nchraja xi síxá, kì na'ya bì'a tso'ba." Tikoáá tíjt'aà xi tsò: "Jè xita xi síxá, mochjeén-né nga kàtachjì-là."

¹⁹ Kì kii nis'in-là tsà yá xi óngui xita jchínga xi otíxoma ts'e naxandá-là Nainá tsà mì jò jàn ma-ne xita xi kijtseè-ne xkon kjoa xi komá.

²⁰ Tanga jñà xita jchínga xi ótsji jé-isa, tìkaká-là nga nguixkon ngats'iì xita naxandá-là Nainá, mé-ne jñà xita xi i'nga k'oaá s'ín sincháxkón-ne.

²¹ Tìbinè-lè nga nguixkon Nainá kò Na'èn-ná Jesucristo kò àkjale-là xi xó jè jaajjìn-ne, ndaà tiktasin kjoa koi. Nímé kjoa xi bindaajjìn k'e nga kj'eè kii 'ya-là tsà kixi kjoa. Kì chjaajjìn xita xi nis'in-là; ngàsòn tís'in yije-là. ²² Kì yá xita xi taxki chjaajjìn nga kjòsòn-là ndesei k'e nga k'oi-là xá jjiin naxandá-là Nainá. Ítjòn ndaà tiktítsjìn mé-ne nga mì jì kòkot'aà-lè jé-là xita xi kj'eíj. Tsjeè tjini.

²³ Nga ch'in tjín kjit'aà-là indso'boì, kì tà nandá 'yoi, tikoáá t'i chibi nandá vino.

²⁴ Tjín i'nga xita xi tìk'e 'ya-là jé-là k'e nga tìkj'eè sindaajjìn. Tanga tikoáá tjín i'nga xi iskan 'ya-là. ²⁵ K'oaá tís'ín tjín xá xi ndaà tjín, tjín xi nìton beè xita. Tikoáá tjín xá ndaà xi mì nìton 'ya-là tanga mìkii koma jngòò k'a síjna'ma. Iskan jcha-là.

6

¹ Ngats'iì xita naxandá-là Nainá xi ch'i'nda títsajna'nó, ndaà kàteèxkón nei-là mé-ne nga mì yá xi ch'o kichjajno-là Nainá kò 'én xi okoóyaá it'aà ts'e Cristo. ² Jñà xita ch'i'nda xi mokjeín-là nei-là it'aà ts'e Cristo, mochjeén-né nga ngàsòn ndaà kàteèxkón nei-là nga 'ndseé jóó it'aà ts'e Cristo. Isáa ndaà kàtasixá-là nga ngàsòn

mokjeiín-la 'én-la Nainá tikoá tsjakeè xikjín.

Jñà 'én koi, takóyi tikoá tinókjoayi.

Kjoa xi sakó-ná k'e nga ton matsjachaá

³ Tsà tjin xita xi kj'eij tsò 'én xi okóya nga mì tjangò ikon koni tsò 'én ndaà-la Na'è-ná Jesucristo tikoá mikii tjangò ikon it'aà ts'e kjetixoma koni s'in yaxkoán Nainá. ⁴ Xita koi, xita 'nga takòn-né, nimé machiya-la. 'Nó tsjakeè nga ótiya-ne 'én xi nimé chíj-la. Yaá nchrobát'aà-ne nga maxitakòn-chaá xinguiáá, nga bixkán-kjoaá, nga nokjoájno-lá xinguiáá 'én xi ch'o tsò, tikoá ch'o níkitsjeèn it'aà ts'e xita xi kj'eij. ⁵ Tikoáá yaá nchrobát'aà-ne nga kjit'aà nachrjein nchikjaán-kjò jñà xita xi mì kixi síkjeèn kjohitsjeèn-la kò mì kjoakixi fit'aà-la. K'oaá s'in síkitsjeèn, tsò-né: tsà ndaà jchaxkoán Nainá, yaá sakó-ná ton. Ngaji, k'oaá tjin kjoa xi níkitsjiin. ⁶ Kixi kjoa, tseé kjondaá sakó-la xita k'e nga beèxkón Nainá tsà tikoá tsja tjin-la inima-la mé xi tjin-la. ⁷ Nga nimé xi kich'a k'e nga kits'iaán i isò'nde. Tikoáá nimé xi kjikoáá k'e nga kiyá. ⁸ Tsà tjin-ná tsojmi xi chineé koá tjin-ná nikje xi chíkjá, mochjeén-né nga tsjaá kjngò-lá takoán. ⁹ Tanga jñà xita xi mejèn-la kjoanchiná, nga mikii chíkjoako-lá kjohitsjeèn xi ch'o tjin nga kjin tsojmi mejèn-la, yaá kixongui ch'an koá yaá s'ingui'ño. 'Nó mejèn-la kjoa xi nimé chíj-la koá xi ch'o síko-ná, kjoa xi síkits'ón xita koá yaá chíjajiin. ¹⁰ K'e nga ton matsjachaá, yaá mats'ia-ne kjoa ts'e jé kò ngats'i kjoa xi ch'o tjin. Tjin i'nga xita xi jye chinchat'aàxin-la kjoa xi mokjeiín-ná it'aà ts'e Cristo jè ngatji-la nga tse ton mejèn-la. K'oaá s'in ma-ne nga tijñà-ne tse kjo'in tsjá-la yijo-la.

Tinè-la yijo-lè kjoa xi mokjeiín-lè

¹¹ Tanga ngaji xi xita-la Nainá 'mì-lè, tisi't'aàxin-la ngats'i kjoa koi. Jè t'in tjin-gui-la xi kjoakixi. Jchaxkoín Nainá. Ndaà kàtakjeiín-lè it'aà ts'e Cristo. Kàtas'e-lè kjoatjòcha. Kàtas'e-lè kjoatsetakòn. In-daà kjoa tikjini inima-lè. ¹² Ndaà tixkàtji kjoa xi mokjeiín-ná it'aà ts'e Cristo. Kì níkjina-jèn ndiyá kixi ts'e kjoabinachon xi mikii fehet'aà nita kjé-ne. Nga koií xá kiichja-lè Nainá. Ngaji jyeé k'oas'in ndaà

kits'iì ndsoboi nga kinikixiyi 'én xi mokjeiín-lè it'aà ts'e Cristo nga nguixkòn xita xi kjin ma-ne nga ki'nchré. ¹³ I'nde jngòó xá tibinè-lè nga nguixkòn Nainá xi síkitsajnakon yije nita mé xi tjin, tikoá nguixkòn Jesucristo xi ndaà kitsjaá tso'ba nga kisikixiya 'én ndaà-la k'e nga kiichja nga nguixkòn Poncio Pilato. ¹⁴ K'oaá s'in tihotixoma-lè, ndaà tikitasòin kjetixoma koi; k'ì níkatjija-la mé-ne nga mì yá xi kochrjengui-lè skanda k'e nga kjoij l'ngòó k'a Na'è-ná Jesucristo. ¹⁵ K'e nga kijchóya nachrjein, Nainá, k'oaá s'in síkitasòn yije kjoa koi. Mé tà ndaà-la Nainá nga jè tajngòó tihotixoma. Jè tjin itjòn-la jñà xi xitaxá itjòn títajna tikoá tjin itjòn-la jñà xi xita sko-la títajna. ¹⁶ Tajngòó Nainá xi xó k'oas'in tjin-ne nga mikii biyaa. Yaá tjinajiin kjoahiseèn nanda mì yá xi koma kijchò kinchat'aà-la. Nì saá jngòó xita beèxkon nì mikii tji'nde-la nga skoexkon. Nainá, kjit'aà nachrjein jeya kàtjina. Kàtayaxkón kjetixoma-la nita kjé-ne. K'oas'in kàtama.

¹⁷ Jñà xita nchiná xi tjin i isò'nde, k'oaá s'in tinè-la: "Kì b'i'nga-la ikon." Kì koií ma'nót'aà ikon kjoanchiná xi tjin-la nga tà nton fehet'aà. Jè kàtama'nót'aà ikon Nainá xi tjinakon nga jè tsjá yije-ná xi mochjeén-ná skanda síkatonè-la mé-ne nga kò kjotsja síkjeèn tsojmi xi tsjá-ná. ¹⁸ Koatin-la, kjondaá kàtas'in. Kàtas'e-la kjoanchiná nguixkòn Nainá it'aà ts'e kjondaá xi s'in. Kì kjoaxkon fikjaá, kò inima-la kàtatsjá itsé-la xikjín mé xi tjin-la. ¹⁹ Tsà k'oas'in síkitasòn nachrjein i'nde, s'eé-la kjoanchiná xi mikii kjoehet'aà k'e nga jye títajna nguixkòn Nainá. Tikoáá tjoé-la kjondaá xi ngui ts'e kjoabinachon.

'Én xi fehet'aà-ne

²⁰ Ngaji Timoteo, ndaà tikitasòin 'én ndaà-la Nainá xi jì kjòngatsjei. Kì kii na'yà-la 'én ndiso xi nimé chíj-la. Kì kii mis'in-la kjoa xi chitiya-ná ts'e kjoachjine ndiso. ²¹ Tjin i'nga xita xi k'oa tjin kjohitsjeèn fitjingui-la. K'oaá ma-ne nga chinchat'aàxin-la kjoa xi mokjeiín-ná it'aà ts'e Cristo.

Jè kàtijnako-lè kjondaà-la Nainá.

Xojon carta-la San Pablo xi ma-ne jò xi kiskiù-la Timoteo

Kó tsò Pablo nga síhixat'aa Timoteo

¹ 'An, Pablo, tikjiù-lè xojon jè. Nga 'an tsibíxáya-na Jesucristo nga k'oaá s'ín kjòmejèn-la Nainá. K'oaá s'ín kitsjaà tso'ba Nainá nga kijnakon iníma-ná it'aa ts'e Cristo Jesús. ² Ngaji Timoteo xi 'nó mats-jake-lè koni tsà ki'ndí ts'an xan-lè, Nainá xi Na'èn-ná kò Na'èn-ná Jesucristo kàtat-sjá-lè kjondaà, kàtahimakeè-lè, kàtas'e-la kjoa'nchán jjiin iníma-lè.

'Én xi tsjá Pablo it'aa ts'e Cristo

³ Mikii jchàajiin-na kò nachrjein kò nitjen bitsi'batji-lè tikoá tsjaà-la kjondaà Nainá, jè xi 'an bexkoán koni s'ín kijtseèxkón jñà xita jchinga-na nga ngui tsjeè tjin kjohít-sjeèn-na. ⁴ K'e nga bitsjeèn-na kjoa ts'e ndáxkoiin mejèn-na nga skoeè jngod k'a-lè mé-ne nga kotsja-la iníma-na. ⁵ Bitsjeèn-na nga ngui ndaa mokjeiin-lè it'aa ts'e Cristo koni s'ín kòkjeiin itjòn-la neaájchá-lè Loida kò nea-lè Eunice. 'An k'oaá s'ín makixi-na nga ngaji tikoá ndaa mokjeiin-lè.

⁶ Koií k'oa's'ín tsikítsjeèn-lè nga isa ndaa tikjiin kjotjò xi kitsjaà-lè Nainá nga ndaa tixá-la, jè kjotjò xi kitjoé-lè k'e nga 'an tsakàsòn-lè ndsaa. ⁷ Nainá, mitsà iníma tsakjón kitsjaà-ná. Jè kitsjaà-ná Iníma Tsjeè-la nga tsjá-ná nga'nó, nga tsjá-ná kjoatjòcha, nga tsjá-ná kjohitsjeèn kós'ín s'een nga kixi sijchá yijo-ná. ⁸ Koií kjoa-la ki masobà-lè nga nokjoàkoií xita it'aa ts'e Na'èn-ná Jesucristo. Tikoá ki masobà-lè xi it'aa ts'an nga ndayá tijná'ya koií kjoa-la nga ya sixát'aa-la Na'èn-ná. Tikjeiin-ko-ná kjo'in xi it'aa ts'e 'én ndaa-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo. Jè Nainá tsjá-lè nga'nó xi kochjeèn-lè. ⁹ Nainá, jyeé tsahrjekajiin-ná kjo'in. K'oaá s'ín kiichja-ná nga tsjeè sijchá yijo-ná. Mitsà koi kjoa-la nga ndaa ki'né. Koi-né nga k'oa's'ín kjòmejèn-la Nainá tikoá kitsjaà-ná kjondaà-la xi it'aa ts'e Cristo skanda tisa tàts'en-la kjoa k'e nga tikj'ee sindaa isò'nde. ¹⁰ I'ndeí Nainá jyeé tsakó kjondaà-la nga jyeé j'iú Jesucristo xi ochrjekajiin-ná kjo'in. Jaàxin-ná nga'nó-la kjoabiyaà. Xi it'aa ts'e 'én ndaa-la

Nainá xi kjoa ts'e Cristo, tsakó-ná kjoabinachon tikoá tsakó-ná nga mitsà jngod k'a kiyá nita kjé-ne.

¹¹ Nainá, 'aán kisingatsja-na xá jè nga 'an kichjaya 'én ndaa-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo. Tsibíxáya-na it'aa ts'e xá-la nga 'an kokoòya-la jñà xi mitsà xita judío. ¹² Tseé kjo'in tsikjiaán tà jè ngatji-la 'én xi 'an chjaya. Tanga mikii masobà-na. Jyeé tjiin-na nga it'aa ts'e Cristo mokjeiin-na. Tikoá ndaa tjiin-na nga ta jngod jè Nainá xi tjin-la nga'nó. Ndaa sijkinda jè xá xi 'an kisingatsja-na skanda jè nachrjein k'e nga kjoíí jngod k'a-ne Jesucristo.

¹³ Ndaa tjiin takoìn 'én ndaa xi 'an tsakoòya-lè koni s'ín tjin 'én xi mokjeiin-ná kò kjoatjòcha xi tjin-ná nga Cristo titsaj-nakoá. ¹⁴ Ndaa tikitasoin xá ndaa xi jì kjòngatsjei. Jè sìchjít'aa-lè Iníma Tsjeè-la Nainá xi tijnajiin iníma-ná.

¹⁵ Jyeé tjiin-lè ngats'ii xi titsajna nan-gui Asia, jyeé kitsjeiin takòn-na, koni jè Figelo kò Hermógenes. ¹⁶ Nainá kàtahimakeè xita ni'ya-la Onesíforo. Kjin k'a j'iú sjehikon-na. Mikii kjòsobà-la nas'ín ndayá tijná'ya. ¹⁷ Tà saá, k'e nga j'iú i Roma skanda mikii kisikjaya nga 'nó tsohótsji-na skanda kó nga kisakò-la nándá tijn-nga. ¹⁸ Na'èn-ná kàtahimakeè jè Onesíforo k'e nga kijchò nachrjein-la Nainá. Ngaji jyeé ndaa tjiin-lè, ndaa kisichjít'aa-ná ján Efeso.

2

Timoteo, jngod soldado-la Cristo xi ndaa síxá-la

¹ Ngaji Timoteo koni tsà ki'ndí ts'an xan-lè, tjiù-la nga'nó yijo-lè it'aa ts'e kjondaà xi tsjá Jesucristo nga jè titsajnakoaá. ² Jè 'én xi kina'yà-ná nga kichjaya nguixkon nga kjin ma xita xi kiù'nchré, k'oaá s'ín takóya-la xi xita kixi xi ndaa ma-la okóya mé-ne k'oa tís'ín kokóya ngajo-la xita xi kj'eíí.

³ Ngaji Timoteo, tikjeiin-ko-ná kjo'in nga ndaa mit'aa-la Jesucristo koni jngod soldado xi síkjeiin kjo'in. ⁴ Jngod xita xi soldado síkitasòn mikii tji'nde-la nga kj'eíí xá skóngajiin xi tjin isò'nde, tjiné-la nga ya síkitasòn-la jè xi kitsjaà-la xá mé-ne nga ndaa kijnako. ⁵ K'oaá tís'ín tjin jè ts'e xita xi

síská. Tsà mî kixíj sîiská koni s'ín tjin kjotíx-oma-lá mikîi tjoé-lá chjî-lá. ⁶Xîta xi bínè-lá yijo-lá nga ndaa síxá nga bítje tsojmi tje, k'e nga jye kojchá tsojmi, jè tjoé íjtòn chiba-lá tsojmi xi majchá koni tsà chjî-lá. ⁷Tíkítsjiin koni s'ín tixan-lè. Jè Nainá isa ndaa tsjáya yije-lè kjohítsjeèn.

⁸Tíkítsjiin ít'aa ts'e Jesucristo, jè xi jaáya-jiin-lá mik'en xi tje-lá xitaxá íjtòn xi David ki'mi. K'oaá tsò 'én ndaa-lá Nainá xi kjoa ts'e Cristo xi 'an chjâya. ⁹Koif kjoa-lá 'én ndaa-lá Nainá xi kjoa ts'e Cristo xi 'an chjâya, tsikjiaán kjo'in skanda na'nó kichá tjit'aa'nóa nga tijn'ya ndaya koni jngod xita xi 'nó ts'en. Tanga jè 'én-lá Nainá mitsà tjit'aa'nó iya ndaya. ¹⁰Koif kjoa-lá tsikjiaán yije kjo'in xi kjondaá ts'e xita xi xó jaájiin-ne Nainá mé-ne nga tikoa kitjokàjiin-ne kjo'in xi it'aa ts'e Cristo Jesús; s'ée-lá kjoajeya xi mikîi feheta'aa nita kjé-ne.

¹¹'Én koi, 'én kixi-ne nga tsò:

Nga ya k'en-koaá Cristo, tikoaá yaá kitsaj-nakon-koaá.

¹²Tsà chikjoa-ná kjo'in tikoaá yaá kotixo-makoáá Cristo.

Tsà kixoán mikîi bexkoan, jè k'oaá ti kit-so-ná mikîi bexkoan.

¹³Tsà mikîi sikitasoán 'én xi nokjoá, tanga Nainá sikitasòn 'én xi chja.

Mikîi koma sijkjatjya 'én-lá.

Jngod xita xi ndaa síxá-lá Cristo

¹⁴Tíkítsjeèn-lá kjoa koi. Tinókjoakoji nga nguixkon Nainá mé-ne nga mî kohótiya-ne kjoa ts'e 'én. Jè kjoa xi chitiya-ne nimé chjî-lá. Tà saá síkíts'on xita xi 'nchré. ¹⁵'Nó ndaa tjinè-lá yijo-lè mé-ne nga ndaa kijna-ne nga nguixkon Nainá. Nimé xi kosobà-lè nga ndaa tjin xá-lè koa ndaa okoöyi 'én kixi-lá Cristo. ¹⁶Ki taxki nokjoà-jèn 'én xi mikîi sasén-lá Nainá xi nimé chjî-lá. Jîna xita xi k'oas'in chja, isaá 'nó binchat'aaxin-isa-lá Nainá. ¹⁷Jîna 'én xi ch'o tsò k'oaá gaya-lá koni ch'in nchikòn xi bi'ndo-ne yijo-ná. K'oaá s'ín chja Himeneo ko Fileto ¹⁸nga jyeé chinchat'aaxin-lá xi kjoakixi nga tsò: "Jè kjoa xi faáya-lá mik'en jyeé tsato-né." K'oaá ma-ne sískáya i'nga-lá xita kjoa xi mokjeiín-lá. ¹⁹Tanga Nainá jyeé tsibijna'nó tàts'en jngod kjoakixi nanda tjit'aa 'én xi tsò: "Nainá beèkxon-né xi xita

ts'e"; ngats'ì xi tsò: "An, xita-lá Cristo-ná, kàtinchat'aaxin-lá kjoa xi ch'o tjin."

²⁰Jngod ni'ya xi jè kji, tjin tsojmi xi oro ko plata. Tikoaá tjin tsojmi xi yá ko xi ni'nde. Tjin tsojmi xi nachrjein nchijòn mochjeén koa tjin xi tà k'e mochjeén k'e nga ndaa tíma. ²¹Tsà sítseé kjohítsjeèn-ná nga kinchat'aaxin-lá kjoa xi ch'o tjin, k'oaá s'ín sijkjeén-ná Nainá koni tsojmi tsjeé xi tà k'e mochjeén k'e nga ndaa tíma. Titsajnaandaa nga sikitasoán nita mé xá-lá Nainá xi ndaa tjin.

²²Ngaji Timoteo, tsit'aaxin-lá kjohítsjeèn-lá íxti xi ch'o tjin. Koi t'in tjingui-lá xi kjoakixi, ko kjoa xi mokjeiín-ná it'aa ts'e Cristo, ko kjoatjòcha, ko kjoa'nchán takòn. K'oas'in t'in tjingui-lá kjoa koi ko xita xi tsjeé tjin inima-lá nga chjat'aa-lá Nainá. ²³Ki kjoa nchikòn nis'in-lá xi nimé chjî-lá. Jyeé ndaa tjiin-lè nga kjoasii ótsji.

²⁴Jngod ch'inda-lá Nainá mikîi mochjeén nga kjoasii skóngajiin. Ndaa katasiko yije xita. Kàtijnandaá nga koköya 'én-lá Nainá. Kàtas'e-lá kjoatsetakòn mé kjoa xi mat'in.

²⁵Koó kjondaá-lá kàtasikixiya jîna xi xita kondra, tsà koi nachrjein Nainá tsjá isa-lá nachrjein nga sijkáno jé-la nga mî ti jé kohótsji-ne mé-ne nga kokjeiín-lá xi kjoakixi. ²⁶K'e nga tax'angui xkon, komaá kitjokàjiin kjoanachan-lá neif nga ya tjit'aa'nó-lá nga k'oas'in sikitasòn-lá koni s'ín mejèn-lá neif.

3

Mé kjoa ch'o xi s'iin xita k'e nga tímachraña nga kjoehet'aa nachrjein

¹Ngaji Timoteo, kàtasiin-lè k'e nga tímachraña'taa nachrjein nga kjoif ijn-god k'a-ne Cristo, kjin skoya kjoa s'e xi mikîi ndaa tjin. ²Jîna xita xi s'e, tà yijo-laá 'nó sîs'in-la; toón 'nó kotsjakeé; yijo-laá 'nó ndaa sijkítsajna; xita nga ikoón koma; kichajno-lá Nainá ko xita; mikîi ki'nchrénijon-lá xita jchínga-lá; mikîi tsjá ngajo-ne kjondaá, mikîi skoexkòn Nainá, ³mikîi sijnjòkèè xikjín, jngod k'a mikîi sijnje-lá ikon, 'én ndiso tsját'in xikjín, mikîi sijnkínda yijo-lá mé kjoa xi s'iin, xita ch'o koma, kondraá kjoilá kjoa xi ndaa tjin, ⁴kondraá kjoilá amigo-lá, mitsà íjtòn sijkítsjeèn mé kjoa xi s'iin, 'nó nga ikon koma, jè sijnjakeé kjoa ts'e isò'nde xi sasén-lá

yijo-la, mikii sītsjakeè Nainá. ⁵ K'oaá s'ín s'iin koni tsà beèxkón Nainá, tanga mikii tsjá'nde nga jè nga'ñó-la Nainá sīxájiin iníma-la.

Xíta koi kì kii nis'in-la. ⁶ Jñá xíta koi, ótsji'nde-la nga fahas'en ni'ya-la íchjín xi mikii beèxkón yijo-la kò xi tse jé tjín-la nga ma konachan-la. Íchjín koi, yaá fitjngui-la kjoa xi isa 'ño ch'o tjín koni s'ín mejèn-la yijo-la. ⁷ Kjit'aà nachrjein nchikota'yà 'én xitse tanga nijngòò nachrjein fahas'en-jiin-la xi nguì kjoakixi. ⁸ Jñá xíta koi, k'oaá tís'ín binchahikon-la xi kjoakixi, koni kis'iin xíta chjine xi ma-la bíndaà xi ki'mì Janes kò Jambres nga chinchahikon-la Moisés. Xíta koi, jngòò k'aá ch'o tjín kjohítsjeèn-la. Bitjongui-né nga nguixkon Nainá nga mikii mokjeiín-la xi kjoakixi. ⁹ Tanga mikii sīkijne. Kijchò nachrjein nga skoe yije xíta kjoa tòndo-la. K'oaá s'ín jchat'in-la koni jè Janes kò Jambres.

Kó tsò Pablo nga bit'in-la Timoteo nga 'én kixi kòkòya

¹⁰ Tanga jì Timoteo k'oaá s'ín tì'mitjngui-la koni s'ín tsakòya-lè, koni s'ín tísjichá yijo-na, koni s'ín tjín kjohítsjeèn-na mé kjoa xi títitjngui-la. K'oaá tís'ín mokjeiín-lè koni s'ín mokjeiín-na 'an it'aà ts'e Cristo. K'oaá s'ín tjín kjoatsetakòn-lè kò kjoatjòcha-lè koni s'ín tjín ts'an. K'oaá tís'ín chikjòya yije-lè nita mé kjoa-ne koni 'an. ¹¹ Tíjiin-lè koni s'ín tisikjaán kjo'in it'aà ts'e Cristo tikoa ongatjngui-na xíta kondra koni s'ín komà'tian ján naxandá Antioquia, Iconio kò Listra. ¹² Taxkì toòn kijtseè-na xíta nga tsangatjngui-na tanga jè Na'èn-ná tsachrekàjiin yije-na kjoa koi! ¹³ Kixií kjoa, ngats'iì xi mejèn-la skoexkón Na'èn-ná Jesucristo, k'oaá tís'ín s'e-la kondra nga kjitjnguikeè xíta. ¹⁴ Tanga jñá xíta xi ch'o s'ín, xi konachan, kjit'aà nachrjein, saá 'ño, saá 'ño ch'o s'iin nga skónachan-la xíta, tanga k'oaá tís'ín komat'in ngajo-ne nga skónachan-la xíta xi k'ejí.

¹⁴ Tanga ngaji, ndaà kixi tikoji jñá kjoa xi kichità'yì xi jye k'oas'ín ndaà kòkjeiín-lè. Jyeé tjiin-lè yá xíta xi tsakòya-lè. ¹⁵ Skanda tik'e-né nga tisa ndí ti titsjoi, kiyaxkoin Xojon Tsjeè-la Nainá jè xi koma-la sīchjine-lè kó s'ín kitjokàjiin kjo'in nga

mokjeiín-lè it'aà ts'e Cristo Jesús. ¹⁶ Ngats'iì 'én xi tjit'aà Xojon-la Nainá, kjohítsjeèn ts'eé Nainá nga kitjei. K'oaá s'ín mochjeèn nga okòya-ná, nga okó-ná k'e nga ch'o 'nè, nga síkixiyandaà-ná, nga okó-ná ndiyá kixi, ¹⁷ mé-ne jñá xi xíta-la Nainá 'mi-ná jngòò k'a ndaà kitsajnandaà nga sikitasoán yije kjoa xi ndaà tjín.

4

Kó tsò Pablo nga tibinè-la Timoteo nga 'Èn-la Nainá kichja

¹ 'Ñó tibinè-lè nga nguixkon Nainá kò Na'èn-ná Jesucristo jè xi jeya kjoíi jngòò k'a-ne koni xitaxá ítjòn nga koiindaajiin-la xíta xi títisajnakon kò xi jye k'en. ² Tíno'kjoayi 'én ndaà-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo. Tijnandeii nga kjit'aà nachrjein nita mé kjoa xi tjín. Chikoií xíta k'e nga ch'o s'ín; tikixiyi; tít'in-la nga 'ño kàt'eé-la ikon. K'e nga k'oas'ín s'iin, tseé t'iin takoin, kò kjon-daà-lè takòya-la. ³ Kijchò nachrjein k'e nga jñá xíta mì tì kii kòkjeiín-la nga kji'nchré 'én ndaà xi kixi tjín xi jñá okòyaá it'aà ts'e Cristo. Kjin maestro kohótsji xi kòkòya-la kjoa xi jñá komejèn-la nga kji'nchré-la. ⁴ Kinchat'aaxin-la xi kjoakixi, koií kjit'aà-la xi taxkì cuento jchínga xi mitsà kixi kjoa. ⁵ Tanga ngaji Timoteo, indaà t'è-la takoin nita mé kjoa-ne, tikjeiín kjoa ts'e kjo'in, koi xá t'iin nga tika'bisoìn 'én ndaà-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo, ndaà tikitasoìn xá xi jì kjòngatsjei.

⁶ 'An, jye titsjaà kjotjò-la yijo-na Nainá. Jyeé ijchò nachrjein nga kiyá. ⁷ Jyeé ndaà kiskaàn-tjiá xá-la Cristo; jyeé ndaà kisikitasoàn xá xi 'an kjòngatsja; jyeé ndaà tsohótijnakoaa jè 'én xi mokjeiín-na it'aà ts'e Cristo. ⁸ I'ndeí, Cristo, xi xitaxá kixi tijná, tijnatjò jngòò-la corona ján ngajmii xi 'an tsjá-na nga kixi tsohótijnakoaa. K'e nga kjoíi jngòò k'a-ne, mitsá tà 'an xi tjoé-na. Tikoaa tjoé-la ngats'iì xíta xi tijnngòò ikon nga nchikoña-la Cristo.

Kó kitsò Pablo nga kisixátíya-la Timoteo nga kjoikon niton

⁹ Tixátíyi nga niton nchrobáchon-ná. ¹⁰ Nga jè Demas, jyeé kitsjeiín takòn-na. Jè 'ño matsjakeè kjoa xi tjín i sò'nde. Ján kii naxandá Tesalónica. Crescente, ján kii

nangui Galacia, koa jè Tito ján kiì nan-gui Dalmacia. ¹¹ Tà jè Lucas tíjnako-na. K'e nga kjinchroboi, tjajchatoi Marcos, nchrobákoji. Kqchjeén-na kjoa ts'e xá xi tjín-na. ¹² Jè Tíquico, ján kisikasén Éfeso. ¹³ K'e nga kjinchroboi, jcha-ná inchrók-isòn-na xi tsakajná ya naxandá Troas ya ni'ya-la Carpo. Jch'ii xojon-na; jña xi isa 'nó mochjeén-na xi chrjoa kjoàn.

¹⁴ Alejandro, jè xi chjine kicha, 'nó ch'o tjín kjoa xi tísiko-na. Nainá, jè kátatsjá-la kjo'in kjoa xi tís'in. ¹⁵ Ngaji Timoteo, tikindii yijo-lè it'aà ts'e xita jè. 'Nó kondra fitjin-gui-la 'én xi okodyaá.

¹⁶ K'e nga kisindaàjiin itjòn-na nga nguixkon xitaxá, niyá xi tsasiko-na. Ngats'ii xita kitsjein takòn-na. Kì kindáá s'in Nainá kjoa koi. ¹⁷ Tanga Na'en-ná tsasiko-na. Kitsjaà-na nga'nó mé-ne nga komà kichjàjiin-la jña xita 'én ndaà-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo. K'oaá s'in komà-ne nga kiì'nchré yije xi mìtsà xita judío. Nainá tsasiko-na nga mìkiì kisik'en-na xita xi tsibindaàjiin-na. ¹⁸ Na'en-ná kosiko-na it'aà ts'e ngats'ii kjoa xi ch'o tjín. Kjikò-na ñánda tíhotixoma ján ngajmiì. Nainá, kátas'e-la kjoajeya niita mé nó-ne niita mé nachrjein-ne. K'oas'in kátama.

Xi fehet'aà-ne, Pablo sihixat'aà xita xikjín

¹⁹ Tixat'eì jè Priscila ko Aquila ko xita ni'ya-la Onesíforo. ²⁰ Erasto, ján tsibijna naxandá Corinto. Jè Trófimo, ján kisikijna naxandá Mileto. Xk'én-né. ²¹ Tixátíyi nga niton nchrobáchón-ná k'e nga tikj'eè f'ii nachrjein choòn 'nchán. Tísihixat'aà-lè Eubulo, Pudente, Lino ko Claudia, ko ngats'ii xita xi 'ndsè chibá.

²² Jè kàtijnako-lè Jesucristo xi otíx-oma-ná. Ngats'ioò, jè kàtijnako-nò kjondaà-la. K'oas'in kátama.

Xojon carta-la San Pablo xi kiskii-la Tito

Kó tsò Pablo nga síhixat'aa Tito

¹ 'An, Pablo, xi ch'i'nda-la Nainá ma. Tikoá 'an tsibíxáya-na Na'èn-ná Jesucristo mé-ne nga kokjeín-la it'aa ts'e Cristo jñá xita xi xó jè Nainá jaajiin-ne, tikoá skoe xi kjoakixi nga koma-la skoexkón Nainá. ² Xita koi k'oaá s'in komat'in nga tijingoó ikon nga nchikoña-la nga kitsajnakon inima-la nita kjé-ne koni s'in kitsjaá tso'ba Nainá skanda k'e nga tikj'eè sindaa isò'nde. Nainá mikii konachan. ³ K'e nga jye ijchò nachrjein, Nainá kisikatsejèn 'én-la it'aa ts'e 'én ndaa-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo xi 'an chjaya. Na'èn-ná kisingsatsja-na xá jè nga k'oaá s'in tsatixoma Nainá xi ochrjekajiin-ná kjo'in. ⁴ Ngaji, Tito, koni tsá ki'ndí ts'an xan-lè nga ngásòn mokjeín-ná it'aa ts'e Cristo, tisikasén-lè xojon jè. Nainá xi Na'èn-ná ko Na'èn-ná Jesucristo xi ochrjekajiin-ná kjo'in kàtatsjá-lè kjonda-la, kàtahimakeè-lè, tikoá 'nchán kàtasíkjina inima-lè.

Kjoa xi mochjeén ts'e xita xi síkitasòn xá ya jiiin naxandá-la Nainá

⁵ Koif xá kisíkjina-lè ján nangui Creta nga sikixiyi xá xi chijat'aa-isa. K'oaá tis'in tsatixoma-lè nga kinchandeii xita jhínga xi síkinda naxandá-la Nainá nga jngoó ijngoó naxandá. ⁶ Xita jhínga xi síkitasòn xá, jñá-né xi ndaa nchisíjchá yijo-la nga mì yá xi ch'o kitso-la; xi jngoó ma chjoón-la. Ko jñá ixti-la mochjeén-né nga ndaa mokjeín-la it'aa ts'e Cristo nga mitsá yá xita ónè-la kjoa nga kjoaská tjomajiin ko nga mikii 'nchréñijon. ⁷ Jè xita xi síkinda naxandá-la Nainá xi xá-la Nainá síkitasòn, mochjeén-né nga ndaa s'iin mé-ne nga niyá xi ch'o kitso-la. Mikii mochjeén nga 'nga ikon koma; mì taxki kojti-la; mì xán kohijtakò; mì xita skaàn-ko; ko mì ton chijé kotsjakeè. ⁸ Ta saá ndaa kàtasís'in-la xita xi bijchókon. Kàtamatsjakeè kjoa xi ndaa tjín. Indaa kàtjina ikon. Kixi kàtijnako xita. Tsjeè kàtasíjchá yijo-la nga nguixkon Nainá, ndaa kàtasíkinda yijo-la nga mì taxki s'iin. ⁹ Ndaa kàtjiiin ikon 'én kixi koni

s'in kis'enojmí-la mé-ne nga it'aa ts'e 'én ndaa xi kokóya koma kiiitin-la xita nga 'nó kàt'eé-la ikon tikoá koma síkixiya xi kon-dra fitjingui-la xi kjoakixi.

¹⁰ Koif kjoa-la tjín jchán xita xi tájaajiin nga okóya 'én xi nímé chjí-la tikoá konachan-la xita xi k'ejí; ko tijná-ne xi 'nó bínè-la xita xi k'ejí nga kjo'nó sit'aa chiba-la yijo-la kjoa ts'e circuncisión. ¹¹ Jñá xita koi mochjeén-né nga kichjoà'a nga sískáya-la ngats'iì xita xi títstaja nga jngoó ijngoó ni'ya. Tà jè xi mejèn-la nga ton síchijét'aa-la xita nga k'oaá tjín 'én xi okóya xi nímé chjí-la.

¹² Jngoó xita chjine xi tiya-ne i'nde-la Creta k'oaá kitsò-la xita xíkjín: "Jñá xita Creta, xita ndiso-né, xita ts'en-né koni tsá cho jñá, xita chrjá'a-né, xita ts'eé-né."

¹³ 'En kixi xi kiichja xita jè; ngaji, Tito, koif kjoa-la 'nó tinókjoakoi mé-ne nga ndaa kitsajna-ko-ne koni s'in mokjeín-la it'aa ts'e Cristo, ¹⁴ koa mé-ne nga mì jñá síis'in-la cuento xi nímé chjí-la xi fitjingui 'innga-la xita judio tikoá mì jñá síis'in-la kjotixoma ts'e xita xi binchat'aaxin-la kjoakixi.

¹⁵ Jñá xita xi tsjeè tjín kjohítsjeèn-la tsjeè yije ma-la nita mé-ne. Tanga jñá xita xi mì tsjeè tjín kjohítsjeèn-la koa mikii mokjeín-la it'aa ts'e Cristo, saá tjé yije ma-la nita mé-ne; skanda jè inima-la ko kjohítsjeèn-la tjé tjín. ¹⁶ K'oaá tsò nga beèxkon Nainá tanga jñá kjoa xi s'in 'yaal-la nga mitsá kixi kjoa. Xita koi, 'nó ch'o s'in, mikii 'nchréñijon, tikoá nímé chjí-la nga nijngoó ma-la síkitasòn xá xi ndaa tjín.

2

Kjohítsjeèn xi ndaa tjín takóyi

¹ Ngaji, Tito, k'oaá s'in tinókjoi koni s'in ok'in-la 'én ndaa xi jñá okoóyáá ² nga jñá xita jhínga ts'e naxandá-la Nainá, indaakjoa kàtas'in; ndaa kàtayaxkón; ndaa kjohítsjeèn kàtas'e-la; ndaa kàtitsajna-ko kjoa xi mokjeín-la, ko kjoatjòcha-la ko kjoatsetja-la mé-ne nga kichikjoako-la kjo'in. ³ Jñá íchjín jhínga, k'oas'in kàtasíjchá yijo-la koni xita-la Nainá. Kì xita chjajno-la. Kì xán báhihtakò. Koif kàtakóya kjoa xi ndaa tjín. ⁴ K'oaá s'in kàtakóya-la íchjín ixti nga tjòkèè kàtas'in íchjá-la, tikoá tjòkèè kàtas'in ixti-la. ⁵ K'oaá s'in ndaa kàtakóya nga ndaa kàtasíjchá yijo-la; tsjeè kàtitsajna-ko

yijo-la; ndaa kàtasíkinda ni'ya-la; ndaa xita kátama; kàta'nchréñijon-la íchjá-la, mé-ne nga mi yá xi kichjajno-la 'én-la Nainá.

⁶K'oa tís'in tinè-la jña íchjá xi íxti-isa nga ndaa kàtasíjchá yijo-la. ⁷Nita mé kjoa xi tjin, ji tjna ítjoin nga ndaa t'in. K'e nga kókóya-la xita, kixi tikjñi kjohitsjeèn-lè; 'én kixi tinókjoi; ⁸ndaa tsò 'én xi tinókjoi xi mi yá kochrjekàngui mé-ne k'e nga kjí'nchré-la jña xi xita kondra, kosobà-la; nímé sakòt'aà-la xi ch'o kító-na.

⁹Koatìn-la jña xita xi chí'nda titsajna'ño, ndaa kàtasíkitasòn yiye-la nei-la, ndaa kàtasís'in-la mé-ne nga tsja s'e-la, kì kjin-gui'a-jèn; ¹⁰kì síchijét'aà-la nei-la. Tà saá ndaa kàtasín nga kàta'ya-la nga xita kixi. K'oaá s'in skoe-ne xita xi k'ejí' nga ndaa tjin kjotíxoma-la Nainá xi ochrjekajijn-ná kjo'in.

¹¹Nainá jyeé tsakó kjondaà-la nga ngats'iì xita xi tjin nga tíjtsa isò'nde koma kitjokajijn kjo'in. ¹²Jè kjondaà-la Nainá k'oaá s'in okóya-ná nga mì tì kii k'oa s'en-ná nga mì ndaa yaxkoán Nainá tikoa mì tì kii k'oa s'en-ná kjoach'o xi síjé yijo-ná xi ts'e isò'nde. K'e nga jye síkítsajnaá kjoa koi, indaákjoa síkijnáá kjohitsjeèn-ná, xita kixi komaá, tikoa ndaa jchaxkoán Nainá nachrjein xi titsajnaá j'nde. ¹³K'oaá s'in s'een kjoa koi nga titsachiñá-lá kjondaà xi 'ño ndaa tjin nga jchaá kjoajeya-la Jesucristo k'e nga kjoí' ijngod k'a. Jesucristo xi Nainá nga 'ño 'nga tjna nga jè xi ochrjekajijn-ná kjo'in. ¹⁴Jè Na'èn-ná Jesucristo kitsjaá yijo-la nga k'en ngajo-ná. Jè tsibíhjtjì-ná mé-ne koma kitjokajjnaá ngats'iì kjoa ts'e jé tikoa jngod k'a síjtsjeè-ná nga ngui xita naxandá ts'e komaá. Kò ngui tjjngod takoán nga síkitasoán nita mé kjoa xi ndaa tjin.

¹⁵K'oaá s'in takóyi tikoa tít'in-la xita. 'Nó tinókjoakojii koni s'in tji'nde-lè nga kotíxoma. Kì yá xi ochrjekàngui-lè.

3

Ndaa tikítasòn jña 'én xi mokjeíin-ná

¹Tíkítsjeèn-la nga kàteèxkón xi xitaxá titsajna kò ngats'iì xi kjotíxoma tíjya tsja. Kàta'nchréñijon-la. Kàtasíkitasòn ngats'iì

xá xi ndaa tjin. ²Koatìn-la kì xitaá ch-jajno-la; kì xitaá kjaán-kò; tà saá kjondaà kàtas'e-la; ngui indaákjoa kàtitsajna kò ngats'iì xita.

³Nga sa kjòtsee, jña, tikoaá xita tondò komá. Mikii na'yañijoaán. Xin ndiyá tsit-jaàyaá. K'oaá s'in k'i'né ngats'iì kjoa xi ch'o tjin xi síjé yijo-ná kò kjoa xi sasén-la. Yáá tsitsajnajnaá xi kjoach'o kò kjoaxitakòn. Tsak'in-ná nga kisijitikeè-ná xita. Tikoa jña kinijiticha ngajo-ná xinguiáá. ⁴Tanga Nainá xi ochrjekajijn-ná kjo'in, k'e nga tsakó kjondaà-la kò kjoatjòcha-la it'aà ts'e xita, ⁵tsachrjekajijn-ná kjo'in. Mitsà koi kjoa-la nga ndaa tjin kjoakixi xi k'i'né. Tà koi-né nga kjòhimakeè-ná. K'e nga kjòt-sjeè inima-ná, kits'iin xitse ijngod k'a-ná kò jè Inima Tsjeè-la Nainá kisixitseyá ijngod k'a-ná. ⁶It'aà ts'e Na'èn-ná Jesucristo xi ochrjekajijn-ná kjo'in, Nainá, 'ño ndaa kisikijnajijn inima-ná Inima Tsjeè-la. ⁷K'e nga jè kjondaà-la Nainá jye kisikixiya-ná, k'oaá s'in kítsajnaá nga tjjngod takoán nga titsachiñá-lá kjoabinachon xi mikii fehet'aà nita kjé-ne, jè kjotjò xi tsjá-ná Nainá nga ixti-la tsò-ná.

⁸'En koi, 'én kixi-né. K'oaá s'in mejèn-na nga 'ño tinè-la xita mé-ne jña xita xi mokjeíin-la it'aà ts'e Nainá ndaa kàtasís'in-la kjoa xi ndaa tjin. Kjoa koi, ndaa tjin; mochjeèn-la ngats'iì xita. ⁹Tanga kì kii nis'in-la xi kjoa tondò kò kjoa ts'e xita jhínga kjòtsee xi mitsà kixi kjoa. Kì kjoasii nis'in-la kò kjoa xi chitiya-ná it'aà ts'e kjotíxoma-la Moisés. Kjoa koi, mikii mochjeèn, nímé chjì-la.

¹⁰Jè xita xi naxandá-la Cristo mejèn-la síjyòya, jò, jàn k'a tinókjoa 'nchré-laá. Tsà mikii 'nchréñijon-lè, nachrjekajijn. ¹¹Ji, jyeé 'yi nga xita jè, jyeé its'oòn kjohitsjeèn-la. Ch'o tís'in. Jé tíhónè-la yijo-la.

'En xi títsjá-la Tito jè Pablo

¹²K'e nga sikasén-lè Artemas, o xi jè Tíquico, tíxátíyi nchrobáchón-ná Nicópolis. K'oaá s'in kiskodòsòn-la, yáá kótijna nachrjein cho 'nchán. ¹³Tíchjít'aà-la Zenas, maestro ts'e kjotíxoma, kò Apolos; tjiì-la mé xi mochjeèn-la mé-ne nga koma kjoí-ne ñanda nchifi nga nímé síchijat'aà-la. ¹⁴Jña xi xita tsaján, k'oaá tís'in kátama-la kjondaà xi ndaa tjin nga kàtasíchjít'aà-la xita

xi chijat'aà-la tsojmì mé-ne nga ndaà s̄ik-
jeén-ne nachrjein-la nga t̄itsajnakon, ko-
maá s̄ikíjna jngòè kjoa xi ndaà mochjeén.

'Én xi fehet'aà-ne

¹⁵ Ngats'ù x̄ita xi ì t̄itsajnakō-na
t̄is̄l̄hixat'aà-lè. T̄ikoā t̄ixat'eì yije j̄n̄à xi
matsjakeè-ná nga ngàsòn mokjeiín-ná it'aà
ts'e Cristo. K̄jondaà-la Nainá k̄at̄ijnako-nò
ngats'ioè. K'oas'ín k̄atama.

Xojon carta-la San Pablo xi kiskii-la Filemón

Kó tsò Pablo nga síhixat'aa Filemón

¹Ji Filemón xi ndaà matsjake-lè xi ngàsòn xá-la Na'èn-ná titsa'né, 'an Pablo nga ndayá tijnáa'ya k'oií kjoa-la nga xá-la Cristo tis'iaàn, tishixat'aa-lè kò 'ndse Timoteo. ²Tikoáá tishixat'aa xita naxandá-la Cristo xi ya bixoña ni'ya-lè kò tichjaá Apia kò 'ndseé Arquipo xi tikoá xá-la Nainá nchik-jaàn-tji koni 'an. ³Nainá xi Na'èn-ná, kò jè Jesucristo xi otíxoma-ná kàtatsjá-nò kjon-daà kò kjoa'nchán ya jiiin inima-nò.

Kjoatjòcha xi tjin-la Filemón

⁴K'e nga chjàt'aa-la Nainá, kjit'aa nachrjein sikítsjeèn it'aa tsiji, k'oaá ma-ne nga tsjaá-la kjonndaà Na'èn-ná, ⁵Koií kjoa-la nga jyeé ki'nchrè nga ndaà mokjeiin-lè it'aa ts'e Na'èn-ná Jesucristo tikoá ndaà matsjachi ngats'iì xita-la Nainá. ⁶K'oaá s'in sijét'aa-la Nainá nga ndaà kítasòn koni s'in nokjoakoiì xita xi i'nga it'aa ts'e kjoa xi mokjeiin-lè mé-ne nga isa ndaà jchaxkoin ngats'iì kjonndaà xi koma síkitasoán it'aa ts'e Cristo. ⁷Ji ndí 'ndse, 'nó tsja ma-na kò ma'nó takoàn it'aa ts'e kjoatjòcha xi tjin-lè, nga it'aa tsiji-né, nga jye ndaà tìnjetaakoin inima-la jña xita-la Nainá.

Kó tsò Pablo nga chjatjì Onésimo

⁸K'oaá ma-ne nas'in it'aa ts'e Cristo tji'nde-na nga kìnè-lè mé kjoa xi s'iin, tanga mìtsà kos'in tìbit'in-lè. ⁹Ta jngòò kjon-daà tísijé-lè, nga tjiin-ná nga tjòcha 'yaá xinguiáá. Kò jyeé tjiin-lè, 'an Pablo, jyeé xita jchínga-ná, tikoá ndayá tijnáa'ya xi jè ngatjì-la Cristo Jesús. ¹⁰K'oaá ma-ne nga tísijé jngòò-lè kjonndaà nga ndaà chjoétjoi jè Onésimo xi koni ki'ndí-na komà nga kòkjeiin-la 'én ndaà-la Nainá xi 'an tsi-benojmi-la nga i tijnáa'ya ndayá.

¹¹Nga sa kjòtseeé, jè Onésimo, jngòò xita chí'nda xi mikii ndaà kjòchjeén-lè, tanga i'ndeí jyeé ndaà kjòchjeén-ná ingajoá. ¹²Tísikasén jngòò k'a-lè, 'an nga 'nó matsjake. ¹³Ndaá-la s'e tsà i kijnako-na mé-ne nga sìchját'aa-na koni tsà jì tìnichját'aa-ná, k'e nga takó ndayá tijnáa'ya nga jè ngatjì-la 'én ndaà-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo.

¹⁴Tanga majìn-na nga kjo'nó síkijna tsà ngaji mikii tijnòò takoin, mé-ne jè kjon-daà xi tísijé-lè mì kjo'nó koma-lè; inima-lè kjinchrobàjiiin. ¹⁵Tsà koi nachrjein, jè Onésimo, koií kjoa-la tsasit'aa xin chiba nachrjein-lè mé-ne i'ndeí koma chjoétjò jngòò k'a-ne nga ya kijnako kjit'aa-lè. ¹⁶Tanga kì k'oaá s'in 'ya takoin koni tsà jngòò xi taxkì chí'nda; isaá 'nó ndaà jchataakoin koni tsà jngòò 'ndsi xi 'nó ndaà matsjachi. 'An, 'nó matsjake; tanga ngaji isaá 'nó tìtsjachi mìtsà ta koi kjoa-la nga chí'nda tsiji koma, koi-né nga jyeé 'ndseé chibà it'aa ts'e Cristo.

¹⁷Tsà kixij kjoa nga k'oas'in 'yatakòn-ná nga 'ndseé chibà it'aa ts'e Cristo, chjoétjoi Onésimo koni tsà 'an xi tichjoétjò-ná. ¹⁸Tsà tjin mé kjoa xi ch'o k'isikò-lè, kò tsà mé xi kitjen-t'in-lè, 'aán tikichíj-ná. ¹⁹'An, Pablo, 'an sobá tikjii-lè xojon jè. 'An kichjiá yije xi tjen-la. Mikii mochjeén nga 'an koxán-lè, jyeé tjiin-lè nga 'aán kitjen-t'in-ná kjoabinachon-lè. ²⁰Ndí 'ndse, k'oaá s'in tísijé-lè nga kátasakó jngòò-na kjonndaà it'aa tsiji, koni s'in ok'in-la nga 'ndseé chibà it'aa ts'e Na'èn-ná; tije takoin inima-na it'aa ts'e Cristo. ²¹Be-ná nga síkitasòn-né; k'oaá ma-ne nga tísikasén-lè xojon jè; skanda 'beé-la takoàn, nga isaá tsatoó s'iin koni s'in tixan-lè. ²²K'oaá tís'in tixan-lè nga tikjijnandaà jngòò-ná i'nde nánda ma síkjáya. K'oaá s'in tikoña nga jè Nainá kji'nchré-né koni s'in tìtsanokjoat'aa-la, nga tsjá'nde-na nga koma kjikon-nò.

'Én-la Pablo xi fehet'aa-ne

²³Tísihixat'aa-lè Epafras, xinguiáá xi ngàsòn ndayá tìtsajna-jen nga jè ngatjì-la Cristo Jesús. ²⁴Tikoáá tísihixat'aa-lè Marcos, Aristarco, Demas kò Lucas, xi síchját'aa-na kjoa ts'e xá xi tís'iaàn.

²⁵Jè kàtijnajiiin inima-nò kjonndaà-la Jesucristo xi otíxoma-ná.

Xojon carta xi kitjei-la xita Hebreo

Kós'in chjako-ná Nainá it'aà ts'e Ki'ndí-la

¹ Nga tisa kjòtseé, jè Nainá kjìn k'a kiich-ja-la xita jchínga-ná nga jñà kisikjeén xita xi kiichja ngajo-la, nga kjìn skaya tjín-ne kós'in kiichja-la. ² Tanga i'ndeí, nga tífehet'aà nachrjein, Nainá, jè ki'ndí-la tísikjeén nga tíchjako-ná ko tíjè-ne ki'ndí-la kisikjeén nga tsibíndaà isò'nde ko jè kjòngatsja ngats'iì nga yije tsojmi xi tjín isò'nde. ³ Ko jè Ki'ndí xi okó jè kjoa isén ko kjoa jeya-la Nainá; ko it'aà ts'eé 'ya-ná kó kji kjoàn-ne Nainá. It'aà ts'e nga'ño xi tjín-la 'én-la Cristo síjngauí'ño-la isò'nde. K'e nga jye kitsjaà kjotjò yijo-la nga kisitsjeè-ná jè-ná, ikjoàn tsjin ngajmii nga tsibjnat'aà chrja kixi-la Nainá. ⁴ Nga jè Ki'ndí-la Nainá tjina ítjòn; isaá 'ño 'nga tjina mì k'oa-ne koni jñà àkjale, koií kjoa-la nga isaá 'ño 'nga tjina jè 'ín xi kitjoé-la.

⁵ Nga jè Nainá, nijngòò k'a k'oas'in kitsò jngòò-la àkjale:

Ji-né xi ki'ndí-na xan-lè,
'an-ná Na'èn-lè.

Tikoáà nijngòò àkjale xi kitsò-la:

'Aán koma Na'èn-la,
jè koma ki'ndí-na.

⁶ K'e nga kisikasén ki'ndítjòn-la i isò'nde tikoáà k'oaá s'in kitsò:
Ngats'iì àkjale-na kàteèxkón.

⁷ It'aà ts'e àkjale, k'oaá tsò:

Nainá, maá-la tjo s'in àkjale-la;
jñà ch'nda-la maá-la ni'ín s'in.

⁸ Tanga it'aà ts'e ki'ndí-la tsò-né:
Ji-né xi Nainá,

kixij kotixomai nita kjé-né.

⁹ Matsjacha-né kjoa xi ndaà tjín ko majticha-né kjoa xi ch'o tjín;
koií kjoa-la, 'an xi Nainá 'mì-na xó jaajjìn-lè nga isa ndaà jchaxkón-lè
mé-ne nga isa tse kjotsja s'e-lè
koni jñà xita xinguií xi báhihtako-lè.

¹⁰ Tikoáà tsò-né:

Ji Na'èn xi Nainá 'mì-lè nga ji otixomai,
nga sa tàts'en-la kjoa, jíí tsibindii isò'nde,
tíjijí-ne xi tsibindii ngajmii.

¹¹ Ngaji kjina-né nita mé nachrjein-ne.

Tanga jè isò'nde ko ngajmii kjoehet'aà-né;

k'oaá s'in kojchá koni ma nikje nga ma jchínga.

¹² K'oaá s'in kixkóyi koni jngòò x'íó,
k'oaá s'in síkjatjyi koni s'in fatjya nikje.
Tanga ngaji mì kì kjoatjya-lè nita kjé-ne
ko jñà nachrjein-lè mikii kjoehet'aà.

¹³ Nainá ni saà jngòò k'a kitsò-la jngòò àk-jale-la:

Tijnat'eù chrja kixi-na

skanda k'e nga síkjnanguia kondra-lè
ya nánnda nga nchasòn ndsokoií.

¹⁴ Ngats'iì àkjale, inima-né nga síxá-la
Nainá; jñà nikasén nga síchját'aà-la jñà xita
xi tjoé-la kjondaà nga bitjokàjijn kjo'in kjoa
ts'e jé-la.

2

*Mé-ne 'ño chji-la 'én xi jye kina'yá it'aà ts'e
Cristo*

¹ Koií kjoa-la, mochjeén-né nga ngui sa
ndaà sis'in-lá 'én xi jye kina'yá, mé-ne
nga mì xìn ndiyá kjaán koni s'in tjín
ndiyá-la Nainá. ² Jñà kjotixoma xi Nainá
kitsjaà nga kisikjeén àkjale nachrjein xi jye
tsato, tjín-la okixi, ko jñà xita xi tshót-
sji jè nga mikii kisikitasòn kjotixoma xi
kits'iì-la, kjo'iín kitjoé-la koni s'in ok'in-la.

³ Ko jñà xi titsajnaà nachrjein i'ndeí, isaá
'ño s'e-ná kjo'in tsà mì kì sis'iaán 'én-la
Cristo nga jè kochrjekajjìn-ná kjo'in. Nga
jè sobá Na'èn-ná kitsjaà ítjòn-ná 'én koi.
Ko jñà xi iskan ki'nchré 'én koi, tikoáà
tsibénojmi-ná nga kixi kjoa. ⁴ Nainá, tikoáà
kisikixiya 'én koi nga kjìn skoya kjoaxkón
kis'iín xi okó kjoa jeya-la Nainá, tikoá
kisika'bíson kjotjò ts'e Inima Tsjeè-la; k'oaá
s'in kitsjaà koni s'in mejèn-la jè.

Yá xi ochrjekajjìn-ná kjo'in kjoa ts'e jé-ná

⁵ Nga Nainá mìtsà jñà àkjale-la kitsjaà-la
nga jñà kotixoma-la jè isò'nde xi iskan kjoíí,
jè xi titsachibáya-ná. ⁶ Ta saà tíchjaá jngòò
k'a Xojon-la Nainá nánnda nga tsò:
Ji Na'èn, zyá-né xi xita?

¿A ok'in-la nga jíí nikítsjeèn-ne ko
makájno-lè it'aà ts'e?

⁷ Isaá nangui kinikíjni koni jñà àkjale,
kits'iì-la kjoa jeya ko 'nga kinikíjni nga
tsatixoma,

⁸ jíí kits'iì-la nga'ño nga ma kotixoma-la
ngats'iì tsojmi xi tjín.

Tsà Nainá kitsjaà-la nga'ño nga jè kotix-
oma-la ngats'iì tsojmi xi tjín tsóyaá-ne nga

nímé tsojmì tǵn xi mì jè otíxoma-là. Kixí kjoa, nachrjein i'ndeì, kj'eè kii ndaà 'ya-là tsà jè tǵhotíxoma-là ngats'iì tsojmì xi tǵn. ⁹Tanga 'ya-ná nga jè Jesús, nas'ín nangui kinikíjna chiba nachrjein koni jǵn àkjale, tanga i'ndeì, jeyaá tǵjna ko 'ngaa tǵjna nga tǵhotíxoma, koií kjoa-là nga kjo'ín kisikjeiín k'e nga k'en. Nainá, 'ńó matsjakeé-ná nga kisikasén Jesús nga jè kisikjeiín kjo'ín ts'e kjoabiyaà xi kjondaà ts'e ngats'iì xita.

¹⁰Jè Nainá, xi tsibíndaà yije niṭa mé xi tǵn, ndaa ok'in-là koni s'ín kis'iin k'e nga kisikatojiin kjo'ín Ki'ndí-là mé-ne nga it'aà ts'e kjo'ín xi tsatojiin-ne, nímé kjoa xi kichijàt'aà-là nga koma kochrjekàjiin-ná kjo'ín kjoa ts'e jé-ná ngats'iì xi ixti-là Nainá maá xi jè mejèn-là nga ya kitsajnaakoá ñánda nga jeya tǵjna jè. ¹¹Jè xi tsísjsjeè xita xi tǵn-là jé, ko jǵn xita xi tǵmatsjeè, tajngoó Na'én ma. Koií kjoa-là jè Ki'ndí-là Nainá mikii masobà-là nga 'ndse tsò-là xita xi sítsjeè. ¹²Jè Xojon-là Nainá k'oaá s'ín tǵit'aà nga tsò:

Kènojmi-là jǵn xita 'ndse xi it'aà tsiji,

seè-lè ya ijiin-là xita naxandá-lè.

¹³Tikoáá tǵit'aà ñánda tsò:

Jé Nainá ma'ńót'aà takoàn.

Ijngoó k'a tǵit'aà ñánda tsò:

Ií tǵnakoáa ixti xi Nainá kitsjaà-na.

¹⁴K'oaá s'ín tǵn koni ixti-là xita, tajngoó jni-né ko tajngoó yijo-né. Jesús, k'oaá tǵs'ín jni ko yijo kis'e-là mé-ne nga it'aà ts'e kjoa biyaà ma kisikijne-là xita neií xi tǵn-là nga'ńó nga ma-là sík'en xita. ¹⁵Jesús, k'oaá s'ín komàt'in mé-ne nga komà kisikitsajnandeií ngats'iì xita xi kitsakjòn-là kjoa biyaà nga k'oaá s'ín tǵt-sajna koni tsà tǵit'aà'ńó-là kó tǵn nachrjein bitsajnakon xita. ¹⁶Jesús, mitsà koií xá j'i-ne nga jǵn àkjale sùchját'aà-là, jǵn xita tǵe-là Abraham sùchját'aà-là. ¹⁷K'oaá s'ín komà-ne, jè Jesús tǵjine-là nga ngásòn k'oas'ín xita komà koni 'ndse, mé-ne nga no'miì ítjòn koma-ne xi tǵn-là kjohimatakon xi ndaa síkitasòn xá-là Nainá nga koma kichjítji-ne jé-là xita it'aà ts'e kjoa biyaà-là. ¹⁸Koni s'ín kichit'aà nga kits'iì-là kjo'ín, jè, k'oaá tǵs'ín ma-là osiko jè xita xi ko kjo'ín tichit'aà-ne.

3

Mé-ne isa jeya tǵjna-ne Jesús mì k'oa-ne Moisés

¹Jǵn ndí 'ndse, xi xita naxandá tsjeè-là Nainá 'mi-nò, xi xó k'oaá s'ín jaàjiin-nò Nainá nga xita ts'e tsò-nò, k'oaá s'ín ndaa tǵkítsjeèn nga jè Cristo Jesús xi xó tsibíxáya-là Nainá ko jè tǵjna nga no'miì ítjòn it'aà ts'e kjoa xi mokjeiín-ná. ²Jesús ndaa síkitasòn xá-là Nainá, nga xó k'oaá s'ín kits'iì-là koni jè Moisés, ndaa kisikitasòn it'aà ts'e naxandá-là Nainá. ³Jesús isáá jeya tǵjna koni jè Moisés. K'oaá ngaya-là koni jngoó xita xi bínndaà ni'ya, isáá jeya bǵjna nei-là mì k'oaá-ne koni tǵjè-ne ni'ya. ⁴Ngats'iì ni'ya, tsejèn tǵn xita xi tsibíndaà; tanga jè Nainá xi tsibíndaà yije tsojmì xi tǵn isò'nde. ⁵Xi nguì okixi, jè Moisés, nga xita chí'nda-là Nainá ma, ndaa kisikitasòn xá-là it'aà ts'e xita naxandá-là Nainá. Jè xá xi kis'iin, jè-né nga kitsjaá 'én kó s'ín kichja Nainá k'e nga koma jskan. ⁶Tanga jè Cristo, nga Ki'ndí-là Nainá ma, jè otíxoma it'aà ts'e naxandá-là, jè naxandá-là xi tǵjǵn-ná, tsà kixi tǵtsajnaá skanda k'e nga kjoehet'aà nachrjein koni s'ín nga mokjeiín-ná it'aà ts'e Nainá nga ko kjotsja-ná tǵtsachiñá xi kjondaà-là Nainá.

Mé xi mochjeén nga kitjás'een ñánda ma níkjáyaá it'aà ts'e Nainá

⁷K'oaá tsò jè Inima Tsjeè-là Nainá jè xojon xi tǵit'aà 'én-là Nainá, nga tsò: I'ndeì, tsà tǵtsana'ya jǵn 'én-là Nainá, ⁸kì tájaajiin bitsajnakoo inima-nò koni s'ín kis'iin jǵn xita xi kondra kii-là Nainá nga kiskood'aà ya i'nde it'aà xin ñánda nangui kixi choòn.

⁹Jǵn xita jchínga-nò kiskood't'aà-na nas'ín jye kǵtseè ichán nó kjoa xi kis'iaàn.

¹⁰Koií kjoa-là nga tshóhtǵjna jchán-là jǵn xita koi, k'oaá kixan-là: “Jǵn, kjit'aà nachrjein xin ndiyá tjaakoo kjohítsjeèn-là inima-nò ko mikii yaxkon ndiyá-na.”

¹¹Xi kjoa jti-na, k'oaá s'ín kitsjaà ndsobá nga mikii kjoahas'en-jiin i'nde ts'an ñánda ma níkjáya.

¹²Ndí 'ndse, t'een kindá yijo-nò, nijngoó xi ch'o síkíjna inima-là nga mikii mokjeiín-là mé-ne nga mì kǵnchat'aaxin-là

Nainá xi tǵnakon. ¹³ Ta saá, nachrjein nchijòn tǵi nga'ńó-laà xinguioo, k'e nga tǵjna-isa nachrjein, mé-ne nga mikii kotájaǵiǵin-ne inǵma-nò nga mikii ma skónachan-nò kjoa ts'e jé. ¹⁴ Jńá yaá nokjoá-aná it'aà ts'e Cristo, tsà k'oas'ín ndaà kòkjeiń-ná skanda k'e nga kjoehet'aà nachrjein koni s'ín kòkjeiń-ná nga tǵsa tàts'en-la kjoa.

¹⁵ Xojon-la Nainá k'oaá s'ín tǵhja nga tsò: i'ndeǵ, tsà tǵtsana'ya jńò 'én-la Nainá, ki tájaǵiǵin bitsajnakoo inǵma-nò koni s'ín kis'iń jńà xǵta xi kondra kii-la Nainá.

¹⁶ ĴYá xǵta-ne xi kii'nchré 'én-la Nainá, ikjoàn kondra kii-la? Tǵjńà-ne ngats'i xǵta xi jé Moisés tsachrekǵiǵin i'nde Egipto. ¹⁷ ĴKo yá xǵta-ne xi ichán nó tsibǵinajchán kò Nainá? Jńà-né xǵta xi tsohòtsji jé, xi ya k'en ya iya ndiyá ya i'nde it'aà xìn nńanda nangui kixi choòn. ¹⁸ ĴKo yá xǵta-ne xi Nainá kitsò-la nga mikii kjoahas'en-ǵiǵin i'nde nńanda tǵjń kjoa nǵkǵaya? Jńà-né xǵta xi mikii kii'nchréńǵijon-la. ¹⁹ Kò k'oaá s'ín tǵsǵiǵiń-ná nga mikii jahas'en-ǵiǵin i'nde nńanda ma nǵkǵaya, koi kjoa-la nga mikii kòkjeiń-la.

4

¹ Nainá k'oaá s'ín kitsjaà-ná 'én nga kitǵás'eén ya i'nde-la nńanda ma nǵkǵayaá. K'e nga tákò tǵjna-isa 'én xi kitsjaà Nainá, ngats'iaá mochjeén-né nga ndaà sǵkindaá yǵjo-ná mi k'oa-ne tsà mi ki kitǵás'eén. ² Nga jńá, k'oaá tǵs'ín jye kis'enojǵmǵya-ná 'én ndaà-la Nainá, koni s'ín kis'enojǵmǵya-la jńà xǵta jchǵnga-ná. Tanga jńà xǵta jchǵnga-ná nǵmé kjondaá kisakò-la nga mikii ngásòn kòkjeiń-la koni jńà xǵta xi i'nga xi kisitasòn jńà 'én koi. ³ Tanga jńà xi jye mokjeiń-ná, kitǵás'en-ná ya i'nde nńanda ma nǵkǵayaá, nńanda kitsò Nainá:

Xi kjoa jti-na, k'oaá s'ín kitsjaà 'én-na xi ndsoba kichǵa-na

nga mikii kjoahas'en-ǵiǵin i'nde ts'an nńanda ma nǵkǵayaá.

Tanga Nainá jye kǵjòtsee jyehet'aà xá xi kis'iń kóni skanda k'e nga tsibńndaá isò'nde. ⁴ Xojon-la Nainá, k'oaá s'ín tǵhja ts'e xi ma-ne itoò nachrjein:

Xi ma itoò nachrjein kisǵkǵaya Nainá nga komá jyehet'aà yǵje xá-la.

⁵ Tǵjè-ne Xojon-la Nainá, iǵngoò k'a tǵhja nńanda tsò:

Mikii kjoahas'en-ǵiǵin ya i'nde-na nńanda ma nǵkǵaya.

⁶ Jńà xǵta xi kii'nchré itǵjòn 'én xi ndaà tsò, mikii jahas'en i'nde nńanda ma nǵkǵaya nga mikii kisitasòn; tanga nachrjein i'ndeǵ tǵjń-isa xǵta xi chǵja nga koma kjoahas'en-ǵiǵin i'nde nńanda ma nǵkǵaya.

⁷ Koi kjoa-la Nainá tsibǵjna iǵngoò-isa nachrjein xǵtse, jé nachrjein i'ndeǵ. Nga isa 'ńó komá iskan jé xǵtaxá itǵjòn xi ki'mi David, k'oaá s'ín tsibít'aà Xojon-la Nainá jńà 'én xi tsò:

Jńò, nachrjein i'ndeǵ tsà tǵtsana'ya 'én-la Nainá

ki tájaǵiǵin nǵkǵsajnaá inǵma-nò.

⁸ Jé Josué, nga mikii komá kitsjaà-la kjoa nǵkǵaya jńà xǵta Israel, koi kjoa-la Nainá kitsjaà iǵngoò-isa nachrjein xǵtse. ⁹ K'oaá ma-ne jé naxandá-la Nainá tǵjna iǵngoò-la nachrjein tsǵe ts'e kjoa nǵkǵaya; ¹⁰ nga jé xǵta xi fahas'en-ǵiǵin kjoa nǵkǵaya xi ts'e Nainá, tǵkooá sǵkǵaya-ne kjoa ts'e xá-la, koni s'ín kisǵkǵaya Nainá it'aà ts'e xá xi kis'iń.

¹¹ Mochjeén-né nga k'oi-lá nga'ńó yǵjo-ná nga kitǵás'en-jńá kjoa nǵkǵaya-la Nainá; mikii k'oaas'ín s'eén koni kis'iń jńà xǵta xi mikii kòkjeiń-la nga kisikitasòn.

¹² 'Én-la Nainá tǵjńakon-né kò tǵjń-la nga'ńó. Isáá ndaà ote mi k'oa-ne jngoò kichǵa ndojò xi yǵjò nga ingajò ngobà-la; fahas'en-ǵiǵin-né skanda ya iǵiǵin inǵma-ná kò ya iǵiǵin kǵohǵtsjeen-ná. Tǵkooá fahas'en-ǵiǵin-né skanda nńanda tǵkjoò nindaá-ná kò iya nindaá-ná; ótsǵiya-né kǵohǵtsjeen-la inǵma-ná mé xi mejèn-la nga s'iǵin.

¹³ Ngats'i xi Nainá tsibńndaá, ni mé tǵjń xi tǵjna'ma, nga ngats'i kjoa tǵjna tsejèn-né; tǵbeè-ne xkòn jé xi tǵjńè-la nga k'oi-lá kin-da.

Jé xi ngui nò'mi itǵjòn tǵjna

¹⁴ Jesús xi ki'ndí-la Nainá, jé-né xi ngui sobá nò'mi itǵjòn tǵjna it'aà tsaján, jé-né xi jahas'en ngajmiǵ nga nguixkòn Nainá. K'oaá ma-ne nga mochjeén-né nga kixǵ kit-sajnaakooá jńà 'én xi mokjeiń-ná. ¹⁵ Jé xi nò'mi itǵjòn tǵjna it'aà tsaján, komá kǵohǵ-makeè-ná k'e nga mahńndaá; nga jé, k'oaá tǵs'ín kichít'aà koni jńá, tanga mǵtsá jé tsohòtsji. ¹⁶ Kǵiǵngoò-lá takoán nga kǵinchat'aá chrańá-lá íxǵle kǵotǵxoma-la Nainá xi tse

kjondaà tǵn-la, mé-ne nga skoé ima-ná kjondaà xi tǵn-la koa kosiko-ná k'e nga mé xi kojcheén-ná.

5

¹Ngats'iì jǵnà nò'miù ìtjòn, yaá tjaájìn it'aà ts'e xita naxandá. Jè xá tǵnè-la nga chjatǵi xita nga nguixkon Nainá tikoá tsját'aà-la kjotǵò Nainá kò sík'en cho xi kjoa ts'e jé-la xita. ²Jǵnà nò'miù, tikoá mahindaájìn in-ima-la; k'oaá s'ín ma-ne nga ma beéhima jǵnà xita xi mikii machiya-la kò xi xìn ndiyá tǵmaya. ³Koii kjoa-la nga ma indaájìn inima-la nò'miù, tǵnè-la nga sík'en-la cho kjotǵò xi tsjá-la Nainá xi kjoa ts'e jé-la kò tikoá sík'en cho kjoa ts'e jé-la naxandá.

⁴Jǵnà nò'miù, mitsà tà jǵnà tajngòò bít'aà xá 'nga yijo-la; jè Nainá xó chja-la koni s'ín kiichja-la jè Aarón. ⁵K'oaá tǵs'ín tǵn it'aà ts'e Cristo, mitsà tà jè tajngòò kiskoé xá xi ts'e nò'miù ìtjòn, Nainá kitsjaà-la xá 'nga k'e nga kitsò-la:

Ji-né xi Ki'ndí-na xan-lè; 'aán-ná xi Na'èn-lè.

⁶Tijjè-ne Xojon-la Nainá, ìjngòò k'a tǵhja ñánda tsò:

Ji-né xi nò'miù tǵjni nita mé nachrjein-ne, xá-lè, k'oaá s'ín tǵn koni xá xi kisikitasòn Melquisedec.

⁷Jè Cristo k'e nga sa tsibijna i isò'nde, 'nó kiichjat'aà-la Nainá, ngui koó ndáxkon tsibitsi'ba-la koa kisijét'aà-la jè xi tǵn-la nga 'nó nga ma-la kojchrjekátǵi it'aà ts'e kjoa biyaa; Nainá kiì'nchrè-la nga ndaa kijtseèxkón. ⁸Jè Cristo, nas'ín ki'ndí-la Nainá ma, yaá komà-la kisikitasòn, k'e nga kisikjeiín kjo'in. ⁹K'e nga jye mì tǵ mé xi kichiját'aà-la, k'oaá s'ín tsibijna nga jè kojchrjekátǵi kjo'in xita nita mé nachrjein-ne, ngats'iì xi 'nchréñijon-la, ¹⁰Nainá kisikijna Jesús nga nò'miù ìtjòn tsi-bijna, kitsjaà-la xá koni ts'e Melquisedec.

Jǵnà xita xi mikii machiya-la mé kjoa xi kixi tǵn

¹¹It'aà ts'e kjoa koi, 'nó tǵn-isa kjoa xi s'enojmíya-nò, tanga 'nó chjá tǵn nga s'enojmi-nò, koi kjoa-la nga jǵnò, mikii machiya-nò. ¹²Jǵnò, skanda kjòtseé mae-stroó-là titsajnaà tsà ndaa; tanga jǵnò, tákò mochjeén-nò nga chíta'yà xitse ìjngòò k'a 'én-la Nainá xi mì 'in chja koni s'ín komà-nò nga sa ìtjòn. K'oaá s'ín tǵmat'ioòn koni ndí

ixti xi tákò tsǵn 'biì, mikii mochjeén-la nga tsojmì tájaà skine. ¹³Ngats'iì xi tákò tsǵn 'biì,ixti-né, mikii machiya-la mé kjoa xi kixi tǵn. ¹⁴Tanga jǵnà tsojmì xi ma chine xi tájaà kjoàn, ts'eé xita xi jye kojchínga, jǵnà xi jye machiya-la mé kjoa xi ndaa tǵn kò mé kjoa xi mikii ndaa tǵn nga k'oaá s'ín nchisíjchá yijo-la.

6

¹Koii kos'ín mochjeén-ne nga chíta'yà 'én-la Cristo xi isa ndaa kojchíngakoá kjoa ts'e Nainá mé-ne nga ñimé chijat'aà-ná nga xita-la Cristo maá. Mì tǵjǵnà tǵjǵnà 'én chíta'yà-aná xi kichíta'yà nga sa ìtjòn it'aà ts'e Cristo. Mì tǵjǵnà tǵjǵnà 'én síkít-sjeèn-ya-ná kó s'ín ma nga níkájnoaá jé xi tǵn-ná xi kjoabiyaa fiko-ná. Kò tikoá mì tǵjǵnà tǵjǵnà 'én síkít-sjeèn-ya ìjngòò k'a-ná kó s'ín kòkjeiín-ná it'aà ts'e Nainá ²kò kós'ín ma bautizar xita, kò kós'ín oyijòsòn-lá nd-saa jǵnà xita xi mokjeiín-la it'aà ts'e Cristo. Kò tikoá mì tǵjǵnà tǵjǵnà 'én síkít-sjeèn-ya ìjngòò k'a-ná kó s'ín kjoaáya-la jǵnà xita xi jye k'en, kò kós'ín s'ijn Nainá nga kiindaájìn-la xita mé xi ok'in-la nga tsjá-la nita kjé-ne. ³Mochjeén-né nga chíta'yà 'én xi isa ndaa kojchíngakoá kjoa ts'e Nainá; tsà Nainá tsjá'nde nga kos'ín koma, k'oas'ín s'eén.

⁴Nga jǵnà xita xi jye kjòhiseèn-la kjòhít-sjeèn-la, xi jye kisaseèn-takòn kjondaà xi tsjá Nainá, xi tikoá jye ngásòn kitjoé-la Inima Tsjeè-la Nainá, ⁵xi jye kisaseèn-takòn 'én ndaa-la Nainá kò nga 'nó-la isò'nde xi sa kjoii, ⁶tsà ìjngòò k'a xìn ndiyá kjoii, tsà tsǵn takòn 'én-la Nainá, mì tǵ kiì koma kondaáya-ne kjòhít-sjeèn-la nga koófat'aà ìjngòò k'a-la Nainá; nga jǵnà xita koi, kjoa xi nchis'ín, k'oaá ngaya-la koni tsà krò nchihót'aà ìjngòò k'a jè Ki'ndí-la Nainá nga tsjá-la kjosoba nga nguixkon ngats'iì xita. ⁷K'oaá s'ín ngaya-la koni jè nangui, k'e nga 'ba jtsí, ma'nchi'nde-né. Tsà ndaa xka xi bisò xi mochjeén-la xita xi síxako nangui, jè Nainá síchikon-t'ín nangui. ⁸Tanga tsà na'yá chinì kò na'yá xanchroò bisò, ñimé chjí-la, mitsà nangui ndaa nga nguixkon Nainá; kijchò nachrjein nga tà kitǵ-né.

⁹Jǵnò ndí 'ndse, xi matsajcha-nòjen, nas'ín k'oas'ín nokjoà-jen, k'oaá s'ín tǵjngòò takòn-jen nga tjoé-nò kjoa xi 'nó ndaa tǵn, ngats'iì kjondaà xi tǵn-la xita xi jye

itjokajjìn kjo'in. ¹⁰ Nga Nainá, xita kixi-né, mikii síjchàajjìn xá-nò xi jye ki'nè ko kjoatjòcha xi tjín-nò nga nichját'aà-là xita naxandá-là Cristo, koni s'ín títsa' nè skanda nachrjein i'ndeí. ¹¹ Tanga ngajen, k'oaá s'ín mejèn-najen nga kjit'aà nachrjein nguì kóó kjotsja nga kos'ín tixá nga jngod òjngod skanda k'e nga kjoehet'aà nachrjein-nò mé-ne nga kítasòn-ne kjoa xi títsachiñá-lá. ¹² Majìn-najen nga ts'eè s'een. Chjínngui-là jñá xita xi jye nchitjóé-là kjotjò koni s'ín kitsjaá tso'ba Nainá koií kjoa-là nga ndaá mokjeiín-là ko tjín-là kjoatsejta.

Kó tsò 'én xi kùichja Nainá koni s'ín kitsjaà-là tso'ba Abraham

¹³ Nainá k'e nga kitsjaà-là tso'ba Abraham, k'oaá s'ín kitsjaá kixi 'én-là nga tjiè tsasèn-ne nga mì tì yá tjín-ne xi isa 'nga tìjna koni jè; k'oaá s'ín kùichja, ¹⁴ nga kitsò: "An, 'nó ndaá sichikon-t'in-lè, tìkoá 'nó kokjìn-ya jñá ixti-lè." ¹⁵ K'oaá s'ín komà-ne Abraham kiskoòñakjóa, ìkjoàn kitjóé-là koni s'ín kitsò Nainá. ¹⁶ Jñá xi tãxki xita, k'e nga tsjá 'én-là, síkjeén jngod 'ín-là jngod xi isa 'nga tìjna mé-ne nga síkixiya-ne 'én xi tsjá. Kò tà yaá fehet'aà kjoa. ¹⁷ K'oaá s'ín ma-ne k'e nga jè Nainá k'oaá s'ín kjòmejèn-là nga kitsjaá kixi-là 'én jñá xita xi tjoé-là kjotjò nga síkitasòn koni s'ín kitsjaá tso'ba, kitsjaá jngod 'én xi 'nó xkón tjín nga nímé xi ma kjoatjìya. ¹⁸ Jñá 'én koi xi jò ma-ne xi mikii ma fatjìya, nga mikii koma skónachan-ná Nainá, yaá 'nó sakó-là nga'nó injima-ná, jñá xi mejèn-ná nga Nainá kosìko-ná nga nguì jè kjit'aà takoán nga títsachiñá-lá jè kjoa kixi-là xi jè jye kitsjaá-ná. ¹⁹ Jè kjoa kixi xi títsachiñá-lá, k'oaá s'ín síkìjna kixi injima-ná koni jngod kichja xi sit'aà'nó-ne chitso, kò jè kjoa kixi xi okji skanda maá jahas'en ya i'nde tsjeè ñanda tjobájtòd nikje cortina, ²⁰ ya ñanda jahas'en Jesús nga tshóhjnandaà-ná ndiyá, nga no'miì ítjòn tìjna nìta mé nachrjein-ne koni jè Melquisedec.

7

Jesús, k'oaá s'ín ngaya-là koni jè no'miì ítjòn xi ki'mi Melquisedec

¹ Melquisedec xi xita xá ítjòn tsibijna ts'e naxandá Salem, tìkoá no'miì ítjòn tsibijna ts'e Nainá xi tìjna ngajmii, kii

kaña-là Abraham k'e nga tínchrobá-ne nga jye kisikijne yije-là xitaxá ítjòn xi kiskaàn-ko. Melquisedec kisichikon-t'in Abraham. ² Jè Abraham, teya kis'iin tsojmi xi kisakò-là ts'e kjoajchán, kò jngodya kitsjaà-là Melquisedec. 'ín xi 'mì Melquisedec, tsòyaá-ne: xitaxá ítjòn xi tjín-là okixi. Tìkoá jè 'ín xi 'mì xitaxá ítjòn ts'e Salem, tsòyaá-ne: xi tjín-là kjoa'nchán. ³ Jè Melquisedec mikii 'ya-là tje-là, yá na'è-n-là, yá nea-là, ñanda kits'iin, ñanda k'en; k'oaá s'ín mangásòn-ko koni Cristo xi Ki'ndi-là Nainá nga jè Melquisedec tìkoá no'miì ítjòn tìjna nìta mé nachrjein-ne.

⁴ Jñó tìkìtsjeèn nga 'nó 'nga tsibijna Melquisedec, skanda jè xita jhínga-ná Abraham teya kis'iin tsojmi xi kisakò-là ts'e kjoajchán, kò jngodya kitsjaà-là Melquisedec. ⁵ Kixij kjoa, k'oaá s'ín tichja kjotixoma-là Moisés xi Nainá kitsjaà-là nga jñá xita naxandá tìjné-là nga teya síjyòya tsojmi xi tjín-là, jngodya tsjá-là jñá no'miì xi tje-là Leví, nas'ín tì xita xíkjin-ne xi ya nchrobát'aà-ne tje-là Abraham. ⁶ Tanga jè Melquisedec, mitsà tje-là Leví, tanga kitjóé-là xi jngodya oko-là tsojmi xi teya kis'iin Abraham, ìkjoàn k'eé kisichikon-t'in, nas'ín jè Abraham xi kitjóé-là 'én xi tso'ba Nainá kùichja-ne. ⁷ Nga jyeé tìjiiin-ná, jè xi sichikon-t'in xita, isaá 'nga tìjna mì k'oaá-ne koni jè xi machikon-t'in. ⁸ Jñá no'miì xi tje-là Leví xi tjoé-là xi jngodya oko-là xi teya s'ín xita naxandá Israel, mitsà ta bitsajnakon kjit'aà, bijchó nachrjein nga biyaá; tanga ít'aà ts'e Melquisedec, jè Xojon-là Nainá, k'oaá s'ín 'ya-là koni tsá jngod xita xi táko tìjnakon skanda nachrjein i'ndeí. ⁹ Jñá no'miì xi nchrobát'aà-ne tje-là Leví xi tjoé-là xi jngodya oko-là xi teya s'ín xita naxandá Israel, komáa k'oakixoán nga tìkoá jè Melquisedec kitjóé jngodya-là ít'aà ts'e xita koi k'e nga kitsjaá jngodya-là Abraham, ¹⁰ nga jñá no'miì xi tje-là Leví, yaá nchrobát'aà-ne tje-là Abraham. Nas'ín kj'eè kii ts'iin Leví k'e nga jè Melquisedec ijchò kaña-là Abraham, k'oaá s'ín ngaya-là koni tsá jñá no'miì Israel, jyeé ya títajnakon Abraham nga nchitsjá-là kjotjò xi jè tjoé-là Melquisedec.

¹¹ Jñá kjotixoma xi kitjóé-là jñá xita Israel, yaá inchrobát'aà-ne ít'aà ts'e no'miì xi

tje-la Leví; tanga jñà nò'miù koi, mìkii komà-la nga jngòò k'a kisikixiya xita nga mì tì mé chijat'aà-la. K'oaá s'ín komà-ne nga j'ii l'jngòò nò'miù xi jè mangàsòn-kò Melquisedec, kò mìtsà jè mangàsòn-kò Aarón xi tje-la Leví. ¹² K'e nga fatjiya nò'miù, kós'ín síxá, tikoáá mochjeén-né nga kjoatjiya kjoatixoma. ¹³ Koni s'ín tíchja 'én-la Nainá, jè xi kitjoé-la xá koni ts'e Melquisedec, kj'eíí tje-né; ya nánda inchròbàt'aà-ne, nì saá jngòò nò'miù bitjokàjìn. ¹⁴ K'oaá s'ín 'ya-la nga jè Na'én-ná Jesucristo, yaá inchròbàt'aà-ne tje-la naxandá Judá. Tje-la naxandá jè, mìkii kisikaxkì Moisés k'e nga kiichja it'aà ts'e nò'miù.

¹⁵ Kjoa koi, isaá ndaa makixiya-ná tsà jè nò'miù xitse sikkitasòn koni s'ín kisikitasòn jè Melquisedec. ¹⁶ Nga mìtsà k'oaá s'ín kitjoé-la xá ts'e nò'miù koni s'ín tíchja kjoatixoma yá ts'e tje xi inchròbàt'aà-ne nga nò'miù kisikitasòn. Ta saá k'oaá s'ín kitjoé-la xá it'aà ts'e nga'nó xi tjin-la nga mìtsà yá xi koma-la jngòò k'a sikk'en. ¹⁷ K'oaá s'ín tíchja 'én-la Nainá xi it'aà ts'e, nga tsò:

Ji-né xi nò'miù tjini nita mé nachrjein-ne, k'oaá s'ín mangàsòn-koi koni jè Melquisedec.

¹⁸ K'oaá s'ín komà-ne nga kichijàngui kjoatixoma jchínga, koi kjoa-la nga tsjin-la nga'nó tikoá mì tì kii tímochjeén-ne. ¹⁹ Nga jè kjoatixoma jchínga xi kiskii Moisés, nímé xi kisikixiya xita; tanga nachrjein i'ndeí, tjin l'jngòò-ná kjoa xi isa ndaa tjin xi titsachiñá-lá jè xi sikinchat'aà chrañá-ná Nainá.

²⁰ Nainá k'oaá s'ín kitsjaá kixi 'én-la xi xkón tjin k'e nga kitsjaá tso'ba nga nò'miù ítjòn kájna Cristo. Jñà nò'miù xi i'nga, ta k'oaá s'ín kitjoé-la xá, mìtsà yá xi kitsjaá 'én-la. ²¹ Tanga xi it'aà ts'e Na'én-ná Jesús, k'oaá s'ín tíchja xojon xi tjit'aà 'én-la Nainá nga kitsò:

Na'én-ná k'oaá s'ín kitsjaá kixi 'én-la; mìkii sikkjatjiya-la kjohtsjeén-la nga tsò:

“Ji-né xi nò'miù tjini nita mé nachrjein-ne.”

²² K'oaá s'ín ma-ne nga jè Jesucristo osen-tji-ná nga nguixkon Nainá nga jè bíndaajìn kò-ná jngòò kjoa xitse xi isaá ndaa tjin. ²³ Tikoáá jñà nò'miù xi kisixá xi tje-la Leví, jyeé kjin ma xi jye kisikitasòn xá-la tanga koi kjoa-la nga biyaá nga mìkii

ma síxá-isa. ²⁴ Tanga jè Jesús tjinakon-ne nita kjé-ne, k'oaá ma-ne nga nò'miù tjin nita mé nachrjein-ne. ²⁵ K'oaá s'ín ma-ne nga ma-la ochrjekajìn kjo'in xita nita mé nachrjein-ne, ngats'ii xita xi it'aà ts'e Jesús bijchò nguixkon Nainá; jè tjinakon-né nita kjé-ne mé-ne nga bítsi'batji xita.

²⁶ It'aà tsaján, ngui jè Jesús xi mochjeén-ná nga nò'miù ítjòn tjin: nga xita tsjeé-né; nímé jè tjin-la; mì tjeé kji iníma-la; tjinat'aaxìn-la xita jé, kò jè xi isa 'nga tjiná ján ngajmii. ²⁷ Mìtsà k'oaas'ín koni s'ín nò'miù ítjòn xi i'nga, nga nachrjein nchijòn sík'en cho nga tsjá kjoatjò-la xi kjoa ts'e jé-la, ikjoàn tsjá ts'e jé-la xita naxandá. Tanga Jesús k'e nga kitsjaá kjoatjò yijo-la nga k'en, jngòò k'aá kitsjaá nita kjé-né. ²⁸ Jè kjoatixoma xi kitsjaá Moisés, k'oaá s'ín tíchja nga jñà kitsajna nò'miù ítjòn xi taxkì xita xi chiba nga'nó tjin-la; tanga jè 'én xi xkón tjin xi iskan kitsjaá Nainá, k'oaá s'ín tíchja nga jè Ki'ndí-la Nainá, kájna nò'miù ítjòn, jè xi k'oaas'ín kisiko Nainá nga nímé chijat'aà-la nita kjé-ne.

8

Jè kjoa xitse xi tsibi'no Jesús

¹ Ngats'ii kjoa xi chibàya-ná, tjin jngòò xi isaá'nó chji-la, jè-né nga tjiná jngòò-ná nò'miù ítjòn xi tsibijnat'aà chrja kixi-la íxile kjoatixoma-la Nainá ján ngajmii. ² Yaá síxá ya nánda tjiná xi ngui Ni'ya Tsjeé-la Nainá, xi jè sobà Nainá tsibíndaá; mìtsà taxkì xita tsibíndaá.

³ Ngats'ii nò'miù ítjòn, k'oaá s'ín satfixoma-la nga kjoatjò tsját'aà-la Nainá kò cho sík'en; k'oaá ma-ne nga jè Cristo tikoá tjiné-la nga kis'e-la mé kjoatjò xi kitsjaat'aà-la Nainá. ⁴ Jè Cristo, tsà i tjiná it'aà nangui, skanda mì-la kii koma nga nò'miù kájna, nga i it'aà nangui, jyeé tjin nò'miù xi tsját'aà-la kjoatjò Nainá koni s'ín tjin kjoatixoma xi kiskii Moisés. ⁵ Tanga jñà nò'miù xi tjin i it'aà nangui, yaá síxá ni'ya xi tà isén-la-né kò nguién-la-né jè Ni'ya Tsjeé-la Nainá xi tjiná ngajmii; nga jè Moisés k'e nga jye mejèn koiits'ia nga kjiindaá ni'ya tsjeé-la Nainá xi nikje, jè Nainá kitsò-la: “Ndaá chítsejin, k'oa kó kji t'jin koni kji xi tsakòò-lè ya nindòò Sinaí.” ⁶ Tanga nachrjein i'ndeí, isaá ndaa tjin xá xi kitjoé-la Jesucristo nga nò'miù ítjòn tjiná, nga jè osijnajìn jngòò

kjoa xitse xi ìsa ndaa tjin xi tsibindaajijn Nainá kò xita, nga yaá nchrobát'aà-ne 'én xi ìsa ndaa tjin koni s'in jye kitsjaà tso'ba Nainá.

⁷ Tsà nímé xi kisichiját'aà-la jè kjoa xi kisindaajijn ítjòn, mì-la kii mochjeén nga ìjngòò k'a sindaajijn xi ma-ne jò k'a. ⁸ Tanga Nainá k'e nga tsohótiko, k'oaá kitsò:

Kijchò nachrjein k'e nga kindajijn-kò jngòò kjoa xitse

jñà xita Israel kò xita Judá, kitsò Nainá.

⁹ Jè kjoa xitse xi kindajijn-koaa, mitsà k'oas'in sindaajijn koni ts'e xita jchínga-la,

k'e nga 'an sobà kitsobà tsja nga tsachrjekajñaà nangui Egipto.

Jñà xita koi, mikii kisikitasòn koni s'in kisindaajijn,

k'oaá komà-ne nga kitsjin takoàn, tsò Nainá.

¹⁰ K'e nga jye koma iskan, jè kjoa xitse xi kindajijn-koaa xita Israel, kii's'in s'e, tsò Nainá:

Kjotixoma-na yaá kijnajñaà ya kjohít-sjeèn-la,

kò yaá skiaà ijijn inima-la.

'An-ná xi Nainá kitsò-na, kò jñà-né xi koma xita naxandá-na.

¹¹ Mì tì kii kochjeén-ne nga xita xikjin keènjmíya-la

nì mitsà jè 'ndse keènjmí-la nga skoexkon Nainá,

nga ngats'iì xita skoexkon-na mats'ia-kò-ne xi ìsa ìxti skanda jñà xi 'nò xita jchínga.

¹² 'Aán sijnchàat'aà-la ngats'iì kjoa ch'o xi kis'iin,

mì tì kii siiktsjeèn-na jé xi tjin-la.

¹³ K'e nga Nainá síkaxkì ìjngòò kjoa xitse, tsòyaá-ne nga jè kjoa xi kisindaajijn ítjòn, jyeé kòjchínga. Mì tì kii tímochjeén-ne, jyeé tíchija.

9

Jè Ni'ya Tsjeè-la Nainá xi nikje

¹ Jè kjoa xi tsibindaajijn ítjòn Nainá kis'eé-la kjotixoma kós'in ma nga jeya nikj-naá Nainá kò kis'e jngòò-la ni'ya tsjeè ì it'aà nangui. ² Jè Ni'ya Tsjeè-la Nainá xi nikje, k'oaá s'in tjindaà nga jngòò i'nde tjinna ítjòn xi 'mì l'nde Tsjeè, nãnda tjinna kichá xi tiya ni'in kò nãnda tjinna imixa xi nchason inchrájin tsjeè-la Nainá. ³ Jè nikje

cortina xi ma jò-ne xi tjobá jngòò osen ni'ya nikje, ya ìjton kjinna i'nde xi 'mì l'nde xi ìsa 'Nó Tsjeè. ⁴ I'nde jè, yaá kjinna jngòò kaxa xi ngui oro nãnda tison chrjongó-la Nainá; tikoá yaá kjinna kaxa xi ngui oro yijájno ts'e kjoa xi tsibindaajijn Nainá. Kaxa jè, tijnaya jngòò tiji kichá xi ngui oro nãnda 'ncha inchrájin xi 'mì maná, tikoá yaá kjinaya ya nise-la Aaron xi tsibjts'én-t'aà chrja-la kò ya 'ncha jñà ndajo teè nãnda tjt'aà kjotixoma-la Nainá xi kitjoé-la Moisés. ⁵ Ya isòn kaxa 'ncha isén-la àkjalé xi querubín 'mì xi tjin-la jngaá xi okó kjoa jeya-la Nainá; jñà jngaá-la bíjtsa'ma jè kaxa. Tanga i'nde, jñà kjoa koi, mikii mochjeén nga ìjngó ìjngó skaya koxki.

⁶ K'e nga jye k'oas'in kisinchaandaà tsojmi koi, jñà nò'miì, kjit'aà nachrjein fahas'en ya Ni'ya Tsjeè-la Nainá xi nikje, jè i'nde xi tjinna ítjòn, nga síkitasòn xá-la nga beèxkón Nainá. ⁷ Tanga jè i'nde xi ma-ne jò, ta jè tajngòò nò'miì ítjòn fahas'en jngòò k'a nga jngòò nó; k'e nga fahas'en, tjinè-la nga jni-la cho 'ba xi tsját'aà-la Nainá kjoa xi tìts'e-ne jé-la kò ngats'iì jé-la xita naxandá, jñà xi mikii tjinna-la tsà jé ótsji. ⁸ Jè Inima Tsjeè-la Nainá k'oaá s'in síkichiya-ná, k'e nga tákó jè tímochjeén Ni'ya Tsjeè xi nikje xi kisindaà ítjòn, kj'eè kii táx'a'nde nga koma kitjás'een jè i'nde xi ìsa 'Nó Tsjeè. ⁹ Jñà kjoa xi komà kjòt-seé, tà kjoa mangásòn-né koni s'in tíma nachrjein i'nde; nga jñà kjòtjò kò jni-la cho xi kixixteèn i'nde jè, tsjin-la nga'nò nga siitsjeè kjohítsjeèn-la xita xi k'oas'in beèxkón Nainá. ¹⁰ Kjoa koi, tà kjoa ts'ée yijo-la xita, mé tsojmi xi ma chine kò xi ma 'yò, koá kós'in siitsjeè yijo-la xita; tà k'oaá s'in tjen kochjeén skanda k'e nga jè Nainá sijnkatjìya-la ngats'iì kjoa koi.

Nga'nò xi tse tjin-la jè jni xi tsibixteèn Cristo

¹¹ Tanga jyeé j'iì Cristo nga nò'miì ítjòn tjinna it'aà ts'e kjondaà-la Nainá xi jye tíma. Yaá jahas'en Ni'ya Tsjeè-la Nainá jè xi ìsa 'nò ndaa choòn kò xi ìsa kixi tjin, nga mitsà tsja xita kisindaà-ne jè xi tsò-ne kjoa nga mitsà ì it'aà nangui kisindaà. ¹² Cristo, jngòò k'aá jahas'en ya i'nde Tsjeè. Mitsà tì jni-la tíndsó kò jni-la nchrája jahas'en-kò-ne. Ts'e sobá jni jahas'en-ne. K'oaá s'in kis'iin nga tsibíchijtjì jé-ná, mé-ne nga komà

kisikítsajnandeif-ná nita mé nacherjein-ne. ¹³Jè jní-la nchraja ko jní-la tíndso ko chijo-la nchraja kiti xi nchraja chjoón ki'ndi, maá-la sítsjeè yijo-la xita xi xa'ya-la k'e nga xix-teèn-jno. ¹⁴Tsá k'oaá s'ín bitasòn kjoa koi, jè jní xi tsibixteèn Cristo, isaá tse nga'ño tjin-la. Nga it'aà ts'eé nga'ño-la Inima Tsjeè xi tijnakon nita mé nacherjein-ne nga kitsjaà kjotjò-la Nainá yijo-la xi mitsà mé jè tjin-la. Jè jní-la Cristo sítsjeèya kjohítsjeèn-nò nga mi tì kii koa tís'ín s'en-nò kjoa xi fiko-ná kjoabiyaá, mé-ne nga ma s'ixá-là Nainá xi tijnakon.

Jè kjoa xitse xi tsibindaajin Nainá ko xita

¹⁵K'oaá ma-ne nga jè Cristo osijnajin osen koni s'ín tsibí'ño jngod kjoa xitse. K'e nga k'en ngajo-la xita, jè tsibíchjiti jé-la xi tsohótsji xita k'e nga tisa jè tíhotixoma kjoa xi kisindaajin itjon, mé-ne ngats'iì xita xi xó jaajin-ne tjoé-la kjotjò xi tsjá Nainá nita kjé-ne koni s'ín kitsjaa 'én-la Nainá xi tso'ba kiichja-ne. ¹⁶K'e nga jngod xita mejèn-la síka'bí tsojmi xi tjin-la, bindaà jngod xojon xi bí'ño. Skanda k'eé mochjeén k'e nga biyaá jè xita xi bín-daà. ¹⁷Tanga xojon jè, nimé chji-la k'e nga tikj'eé biyaá xita xi tsibindaà; skanda k'eé chji-la k'e nga kiyá. ¹⁸Jè kjoa xi kisindaajin itjon k'oaá tís'ín kisindaajin nga cho k'en mé-ne komá kixixteèn-ne jni. ¹⁹Moisés, k'e nga jye tsibixkejin-la xita naxandá ngats'iì kjotixoma-la Nainá, ikjoàn kiskoé jni-la tíndso ko jni-la nchraja ki'ndi ko kisikájin nandá; ko kiskoé jngod chrja-la yá hisopo ko tsja-la orré xi iní kjoàn; jahajin jni-la cho; ikjoàn tsibixteèn-jno jè xojon xi tjit'aà kjotixoma-la Nainá; k'eé tsibixteèn-jno ngats'iì xita naxandá. ²⁰Moisés kitsò: “Jè jní jè xi síkixiya kjoa nga koma sikitasòn koni s'ín tsibindaajin-ko-nó Nainá.” ²¹Moisés, tikoáá tsibixteèn-jno jni jè Ni'ya Tsjeè-la Nainá xi nikje ko ngats'iì tsojmi xi mochjeén k'e nga yaxkón Nainá. ²²Koni s'ín tíchja xojon xi tjit'aà kjotixoma-la Nainá, mejèn tsá ngats'iì kjoa, saá jni matsjeèya-ne; tsá mikii xixteèn jni, mikii koma jchat'aà-la jé-la xita.

²³K'oaá s'ín kjòchjeén nga jni-la cho mat-sjeèya-ne jè Ni'ya Nikje Tsjeè ko tsojmi xi tjiya xi mochjeén k'e nga yaxkón Nainá; jnà

tsojmi koi, ta okó-né koni choòn ján nga-jmi; tanga jnà xi tjin ngajmi, mochjeén-né nga biyaá jngod xi isa xkón tjin mé-ne koma kotsjeèya-ne.

²⁴Tanga Cristo, mitsà ya jahas'en Ni'ya Nikje Tsjeè xi tsja xita kisindaà-ne, xi ta okó xi tjin ngajmi. Cristo, ngui yaá jahas'en ngajmi nga nguixkon Nainá nga tíchjatjì-ná. ²⁵Mikii k'oas'ín kjin k'a jahas'en ya ngajmi nga kitsjaat'aà kjotjò yijo-la, koni s'ín no'mi itjon nga xki nó fahas'en l'nde xi 'Nó Tsjeè, nga fahas'en ko jni xi mitsà ts'e. ²⁶Cristo tsá kjin-la k'a jahas'en ngajmi tikoá tjinè-la nga kjin k'a sijkjein kjo'in kó-ne skanda kisindaà isò'nde. Tanga i'nde, nga jye tífehèt'aà nacherjein, ta jngod k'a j'iì nga kitsjaà kjotjò yijo-la nga tsibixteèn jni-la, mé-ne nga kitjaaxin-ne kjoa ts'e jè nita mé nacherjein-ne. ²⁷K'oaá s'ín tjin nga ngats'iì xita, ta jngod k'a biyaá, ko iskan kjoii jè nacherjein nga sindaajin-la. ²⁸K'oaá tís'ín tjin it'aà ts'e Cristo, ta jngod k'a kitsjaat'aà kjotjò yijo-la nga tsibixteèn jni-la, mé-ne nga kjin xita tjáxin-ne jé-la. Xi ma-ne jò k'a, kitjojen jngod k'a-ne ngajmi; mitsà ti jè kjoaaxin-ne; koi xá kjoii-ne nga kochrekajin kjo'in jnà xita xi nchikoña-la.

10

Mé-ne 'ño chji-la jè kjoa biyaá-la Cristo

¹Jè kjotixoma-la Nainá xi kitjoé-la Moisés, mitsà ngui jnà kjondaà xi iskan j'iì; ta 'nguién-la né xi tsakó. K'oaá ma-ne nga jngod k'a mikii koma ngui tsjeè sijkitsajna xita xi xki nó síchrañat'aà-la Nainá nga tijnà tijnà kjotjò tsjá-ne. ²Jè kjotixoma, tsá jngod k'a kisitsjeèya jé-la xita, mi-la ti kii sijkájno-ne tsá jè tjin-la; tikoáá mi-la ti kii jni-la cho tsjá kjotjò-ne. ³Tanga jè jni-la cho, xki nó xki nó síkítsjeèn-ya jé-la xita. ⁴Nga jè jni-la nchraja ko jni-la tíndso mikii ma-la faaxin jnà jé-la xita.

⁵Cristo, k'e nga j'iì i isò'nde kitsò-la Nainá: Majin-lè jni-la cho xi biyaá, ko kjotjò xi tsját'aà-lè xita, tanga jè yijo-na kinikijnandei.

⁶Mikii sasén-lè cho xi kiti, ko ni jnà kjotjò xi tsjá-lè xita xi kjoa ts'e jé-la.

⁷K'eé kichja, kixan-lè: “Koni s'ín tíchja xojon-lè xi it'aà ts'an,

if tijná nga sikitasoàn koni s'ín mejèn-lè,

ji xi Nainá 'mì-lè.”

⁸ Cristo, ítjòn kitsò: “Majìn-lè ko mikii sasén-lè jní-la chọ xi biyaà ko kjetjò xi tsjá-lè xíta, chọ xi kití ko kjetjò xi tsjá xi kjoa ts'e jé-la”, nas'ín k'oas'ín tíchja kjetíxoma nga tjinè-la nga koatjín xi tsjá xíta. ⁹ Ikjoàn kitsò ìsa: “Íí tijnáa nga sik-itasoàn koni s'ín mejèn-lè.” K'e nga os'ín kiichja, tsòyaá-ne nga jè Cristo jaàxin jè kjoa jchínga mé-ne nga kisikíjna ngajo-ne xi kjoa xítse. ¹⁰ K'oáá s'ín komá nga kisit-sjeeya iníma-ná Nainá ít'aà ts'e Na'èn-ná Jesucristo k'e nga kos'ín kisikitasòn koni s'ín mejèn-la Nainá nga ta jngòd k'a kitsjaà kjetjò yijo-la níta kjé-ne k'e nga k'en.

¹¹ Ngats'ìi nọ'miì, nachrjein nchijòn síkitasòn xá-la nga kjin k'a tsját'aà-la Nainá xi tjinà tjinà-ne kjetjò xi mikii ma-la faàxin jé-la xíta. ¹² Tanga Jesucristo ta jngòd k'a kitsjaat'aà kjetjò yijo-la kjoa ts'e jé níta kjé-ne, ikjoàn tsibijnat'aà chria kixi-la Nainá. ¹³ Yaá tikoña skanda k'e nga kijchò nachrjein nga jñà xíta kondra-la siichija nga jè Nainá siikitsajnangui ndsoko. ¹⁴ Ta jngòd k'aá kitsjaat'aà kjetjò yijo-la mé-ne nga ngui ndaà kjòkixiya-ne xíta níta kjé-ne, jñà xíta xi tímatsjeè. ¹⁵ Jè Iníma Tsjeè-la Nainá ndaà sikixiya-ná kjoa koi; nga sa ítjòn tsò-né:

¹⁶ Jè kjoa jè xi kindaajijn-koaa jñà xíta k'e nga jye koma iskan, tsò Na'èn-ná: Jñà kjetíxoma-na síkíjnajña iníma-la, ko yaá skiaa ijiin kjohítsjeèn-la.

¹⁷ Ikjoàn tsò-ìsa:

'An, mì tí kii síkítsjeèn-na jé xi tjin-la ko ngats'ìi kjoa ch'o xi s'in.

¹⁸ K'e nga jye jchat'aà-ná jé-ná, mì tí mé kjetjò kochjeèn-ne xi kjoa ts'e jé.

Mé kjoa-ne nga isa ndaà kinchat'aà chraña-lá Nainá

¹⁹ Jñò ndí 'ndsé, k'oáá ma-ne nachrjein i'ndeí, tíj'nde-ná nga kitjás'eén jè I'nde-la Nainá xi 'Nó Tsjeè, koií kjoa-la jè jní xi tsibíxteèn Jesús. ²⁰ Nga jè kiskíx'a jngòd-ná ndiyá xítse xi fiko-ná nánnda tjin kjoabina-chon, nga koma kotokjá jè níkje cortina xi tjohóya jngòd osen I'nde Tsjeè-la Nainá. Jè níkje, k'oáá ngaya-la koni yijo-la Jesús. ²¹ Nga tjin jngòd-ná nọ'miì xi 'nó jeya tíjna xi otíxoma ya ni'ya-la Nainá. ²² K'oáá ma-ne nga mochjeèn-né nga isa ndaà kinchat'aà

chraña-lá Nainá, nga ngui kixi síkíjna iníma-ná ko ngui tíjngòd takoán xi ít'aà ts'e, nga jè Cristo jye kisitsjeè iníma-ná kjoa ts'e jé, ko jè yijo-ná, k'oáá ngaya-la koni tsà ngui nandá tsjeè tsanjino-ne. ²³ Kixi kitsajnakoá kjoa xi titsachiña-lá koni s'ín mokjeín-ná nga mì kijen kíkja-lá takoán; nga Nainá, xíta kixi-né, síkkitasòn-né koni s'ín jye kitsjaà 'én-la. ²⁴ Kinchátstji'nde-lá nga 'én ndaà kinókjoa-lá xinguiáá mé-ne nga isa ndaà s'e-ná kjotxacha; ko s'eén kjoa xi ndaà tjin. ²⁵ Mikii sijchayaá jè nachrjein k'e nga bixoñaá, koni s'ín i'nga xíta nga mì tí kii bixoñat'aà-la xíkjin. Ta saá mochjeèn-né nga k'oi-lá nga 'nó xinguiáá nga jngòd iijn-gòd; isaá 'nó kos'iaán k'e nga yaá nga jye tinchrobá machraña nachrjein-la Nainá.

²⁶ Tsá k'oas'ín tjin takoán nga kinchátstji jé isaá k'e nga jye kiyaxkooán kjoa kixi-la Nainá, mì tí mé jní koma xíxteèn-ne xi ma kjoaáxin jé-ná. ²⁷ Tà jè kòkò isa-ná kjo'in xi 'nó xkón tjin ko ni'ín jnga xi síkjesòn yije xíta xi kondra fi-la Nainá. ²⁸ K'e nga tsá jngòd xíta xi mikii síkitasòn kjetíxoma-la Nainá xi kitjóé-la Moisés, tsá tjin jò, jàn xíta xi tsjá 'én nga kixi kjoa, mikii mahímacha, ník'en-né. ²⁹ ¿Kós'ín beè-la takòn jñò, a mìtsá isa tse kjo'in ok'in-la jñà xíta xi binchanè jè Ki'ndí-la Nainá, ko ochrjekàngui jè jní xi tsibíxteèn, ko tíkoa chjajno-la Iníma Tsjeè-la Nainá xi tjin-la kjondaá? Jè jní xi ochrjekàngui, jè-né xi Nainá kisikjeén nga tsibíndaajijn-ko xíta jngòd kjoa xítse, ko jè xi kisitsjeè-ne iníma-la xíta koi. ³⁰ Jyeé tíjijn-ná nga k'oáá tsò Nainá: “Aán oko-na nga tsjaà-la kjo'in xíta, 'aán tsjaà-la chjí-la.” Ijngòd k'a tsò: “Jè Na'èn-ná kiindaajijn-la xíta naxandá-la.” ³¹ Taxki 'nó tse kjoxkón tjin k'e nga ya kàyaá tsja Nainá xi tíjnakon!

³² Tanga tikítsjeèn kós'ín komát'ioòn nachrjein xi jye tsato, k'e nga sa kina'ya ítjòn 'én kixi xi kisihiseèn-nò, nga kichikjoa-nò nga tse kjo'in kinikjioòn. ³³ Kis'eé nachrjein k'e nga jñà xíta kiich-jajno-nò ko kiskaàn-ko-nò nga nguixkon xíta naxandá. Tíkoáá kis'eé nachrjein nga jñò kitsjahitakoo jñà xíta xinguiáo xi tíkoa kjo'in nchisíkjeín. ³⁴ Jñò, kjòhímacha xíta xi kjo'in nchisíkjeín nga ndayá títsajna; ko tíkoa mikii kòjti-nò k'e nga kjòchijé-nò tsojmi-nò, ta saá kjòtsjaá-nò nga jye tíjijn-nò nga ján ngajmii tjin-nò tsojmi xi

isa ndaa kjoan xi mikii fehet'aà nita mé nachrjein-ne. ³⁵ Kì nichija-jèn koni s'in kjiit'aatakòn Nainá nga yaá tjoé-nò jè xi 'nó tse chjí-la. ³⁶ Mochjeén-né nga s'e-nò kjoatsetakòn kjoa ts'e kjo'in, mé-ne k'e nga jye kítasòn koni s'in mejèn-la Nainá, tjoé-nò xi tsjá-nò koni s'in jye kitsjaá 'én-la xi tso'ba kiichja-ne. ³⁷ K'oaá s'in chja xojon xi tjit'aà 'én-la Nainá nga tsò:

Ta jngòd tjà chija-la nga kjoif jè xi sa nchrobá.

Mikii kochrjein-la.

³⁸ Jè xi xita kixi kijnakon-né nga mokjeiín-la, tanga tsà kosit'aà xin, mikii sasén-la inima-na.

³⁹ Tanga jná, mì k'oaá s'eén koni s'in xita xi its'in fi-ne nga síchija inima-la. Ta saá ya kjaían ya i'nde nánda kitjokajijn kjo'in inima-ná koi kjoa-la nga mokjeiín-ná.

11

Kjoa xi mokjeiín-ná

¹ Jè kjoa xi mokjeiín-ná, jè-né nga tjín kixi nga tjoé-ná jná kjoa xi chiñá-lá; jè-né nga tjíngòd takoán nga kítasòn nas'in mikii titsa'yaá xi kjoa niton. ² Jná xita jchínga kjòtseeé, koi kjoa-la nga kòkjeiín-la nga ndaa ki'ya-la.

³ Ta koi-né nga mokjeiín-ná nga kos'in machiya-ná nga jè Nainá, tà koó 'én-la tsi-bindaà isò'nde; kisikatsejèn tsojmi xi mikii tsejèn nga sa ítjòn.

⁴ Abel, koi kjoa-la nga kòkjeiín-la, kit-sjaat'aà-la Nainá kjotjò xi isa 'nó ndaa kjoan, mì k'oaá-ne koni ts'e Caín. K'oaá s'in komà-ne nga xita kixi kitsò-la Nainá Abel; kiskoé kjotjò xi ijchòko-la; skanda nachrjein i'nde, táko k'oaá s'in tíchja nga mokjeiín-la, nas'in jye k'en.

⁵ Enoc, tíkoaá kòkjeiín-la; k'oaá s'in komà-ne nga kíko tíkon Nainá ján ngajmii; mì tí kii kisakò-ne k'e nga jye kíko. K'e nga sa tsibijna i isò'nde, Enoc, k'oaá s'in ki'ya-la nga ndaa kisaseèn takòn Nainá.

⁶ Tsà mikii mokjeiín-ná it'aà ts'e Nainá, mikii koma s'eén kjoa xi sasén-la Nainá. Jè xita xi síchrañat'aà-la Nainá mochjeén-né nga ndaa kòkjeiín-la nga tíjna Nainá, tíkoa kòkjeiín-la nga ngats'ii xita xi ótsji Nainá, tsjá-la kjotjò xi ndaa tjín.

⁷ Noé koi-né nga kòkjeiín-la, k'e nga tsi-bénojmí-la Nainá kjoa xi iskan koma, kisik-itasòn; koó kjoaxkòn-la nga tsibindaà jngòd chitso xi 'nó je kji, mé-ne nga mikii kiyá-ne jná xita ni'ya-la. Noé, nga ndaa kòkjeiín-la, k'oaá s'in tsibínè-la kjo'in xita isò'nde nga jè tjín-la; ko jè Noé kitjoé-la kjotjò xi tsjá Nainá nga xita kixi kitsò-la ta koi kjoa-la nga kòkjeiín-la.

⁸ Abraham, nga kòkjeiín-la k'e nga kiichja-la Nainá, kisikitasòn. Itjokajijn nan-gui-la, kii ya i'nde nánda ta kjotjò tsjá-la Nainá, tanga skanda mikii tjíin-la nánda tífi. ⁹ Koi kjoa-la nga kòkjeiín-la, nga kos'in kisijchá yijo-la koni tsà xita xi xin nangui-la nas'in ya tsibijna ya i'nde nánda nga k'oa kitsò-la Nainá nga tsjá kjotjò-la. Ni'ya nikjeé tsibijnaya. Nga kii-isa nachrjein, k'oaá tí komàt'in jè Isaac ko Jacob, xi tíkoa k'oa's'in kitsjaá-la 'én Nainá nga ts'e koma nangui. ¹⁰ Abraham tíkoña jngòd-la nax-andá xi 'nó ndaa tjín tàts'en chrjó-la, nga jè Nainá kiskoòsòn-la kós'in sindaa ko tíjè-ne Nainá tsibindaà.

¹¹ Koi kjoa-la nga kòkjeiín-la Abraham, nga nas'in chjoón 'ndi jè chjoón-la xi 'mì Sara, ko nas'in jye 'nó xita jchínga, kis'eé-la nga 'nó nga kisakò jngòd-la ki'ndí jè Sara, koi kjoa-la nga kòkjeiín-la nga Nainá sík-itasòn koni s'in jye kitsjaá-la 'én-la. ¹² K'oaá ma-ne nga ta jè tjíngòd xita jè, nas'in jye tífehet'aà nachrjein-la, kijn jchán ma íxti-la xi tje ts'e k'oaá ngaya-la koni jná ni'ño xi tjín ngajmii ko tsojmi xi jncha indii ndáchikon nga mikii ma maxkeya.

¹³ Ngats'ii xita koi, k'oaá s'in mokjeiín-la skanda k'e nga k'en, nas'in mikii kitjoé-la tsojmi xi Nainá k'oa's'in kitsjaá 'én-la nga tsjá-la; ta k'oaá s'in kjòchija-la koni tsà ta kjiin kjitsee-ne; tsjaá kis'e-la nga kitsò nga mìtsà i i'nde-la, ta nchifahato-né nga títsajna i it'aà nangui. ¹⁴ Jná xita xi koatsò, k'oaá s'in bénojmí kixi-né nga saá nchihót-sji jngòd nangui xi ngui ts'e koma. ¹⁵ Tsà jè nchisikítsjeèn nangui nánda itjokajijn, okixi-né komá-la kii jngòd k'a-ne i'nde nánda inchrobà-ne. ¹⁶ Tanga jngòd i'nde nchihótsji xi isa ndaa choòn, i'nde xi ts'e ngajmii. K'oaá ma-ne nga jè Nainá, mikii masobà-la nga kítsò-la xita: jè jèe xi Nainá, nga jyeé kisikijnandaà jngòd-la i'nde nánda naxandá-la koma nga ya kitsajna.

¹⁷ Abraham, k'e nga kichit'aà, koií kjoa-la nga kòkjeiin-la nga kiskoé Isaac nga kits-jaat'aà kjetjò-la Nainá. Tsbibjandaà nga tsjá-la ki'ndí-la xi ta jè tajngod-ne, nas'in xó k'oas'in kitsjaà-ne 'én Nainá it'aà ts'e ki'ndí-la, k'e nga kitsò: ¹⁸ "It'aà ts'e Isaac, kjìn jchán koma xitá tje-lè." ¹⁹ Abraham k'oaá s'in kisikitsjeèn nga Nainá tjin-la nga'nó nga ma-la síkjaáya-la xita nas'in jye k'en. Kitjoé ijngod k'a-la ki'ndí-la koni tsá jaáya-la it'aà ts'e kjoabiyaá.

²⁰ Isaac, koií kjoa-la nga mokjeiin-la nga kisijét'aà-la Nainá nga kátasíchikon-t'in Jacob kò Esaú it'aà ts'e kjoa xi iskan koma.

²¹ Koií kjoa-la nga mokjeiin-la Jacob, k'e nga jye t'biyaá, kisijét'aà-la Nainá nga kátasíchikon-t'in ingajò ixti-la José; síngui'nó tsja yá nise-la nga jeya kisikijna Nainá.

²² Koií kjoa-la nga mokjeiin-la José, k'e nga jye t'biyaá, tsibénojmi kós'in komat'in jñá xitá Israel nga kitjokajiin naxandá Egipto. Tikoá kitsjaá okixi it'aà ts'e nindaà-la nándá kjiko.

²³ Xita jchínga-la Moisés, koií kjoa-la nga kòkjeiin-la nga jàn sá kisikijna ma ki'ndí-la k'e nga sa kits'iin, nga kijtsee nga 'nó ndaà kji isén-la ki'ndí-la, kò mikii kitsakjòn-la kjetixoma-la xitaxá itjòn ts'e naxandá Egipto.

²⁴ K'e nga jye kòjchínga Moisés, koií kjoa-la nga kòkjeiin-la nga mikii kisaseèn-la nga nea-la kitsò-la tsòti-la faraón.

²⁵ Tà saá jè jaajiin nga kjo'in kisikjeiin kò naxandá-la Nainá, mì k'oa-ne nga kjotsja tsjá-la yijo-la xi kjoa ts'e jé. ²⁶ K'oaá s'in kiskoòsòn-la nga isa 'nó chjí-la kjo'in xi siikjeiin xi it'aà ts'e Cristo mì k'oaá-ne nga kjotsja tsjá-la yijo-la xi kjoa nchiná ts'e naxandá Egipto. Kiskoñákjoaá-la kjondaà xi iskan tsjá-la Nainá.

²⁷ Koi-né nga tikoá kòkjeiin-la nga itjokajiin naxandá Egipto; mikii kitsakjòn-la kjoajti-la jè xitaxá itjòn; kixí tsibijna koni tsá xkòn tibeè-ne Nainá xi nì saá jngod xitá beèkxon.

²⁸ Moisés, nga kòkjeiin-la, tsjachrje s'eí Paxkò. K'oaá kitsò-la ngats'iì xitá Israel nga jní síkkaajngò xotjoa ni'ya-la mé-ne jè àkjale-la Nainá mikii síik'en jñá xi ki'ndítjòn-la ts'e xitá Israel.

²⁹ Jñá xitá Israel, nga kòkjeiin-la, tsatojiiin jè xi 'mì Ndáchikon Inì koni tsá nangui kixi.

Jñá xitá Egipto, k'e nga kijtsee, mejèn-la nga k'oa tjs'in kis'iin, tanga ta yaá k'en yije ya ijiiin ndáchikon.

³⁰ Nga kòkjeiin-la xitá Israel, kisikixòjen chrjó xi tjíndii-la naxandá Jericó, k'e nga jye kjò itoò nachrjein bitjindii-la jé naxandá. ³¹ Koií nga kòkjeiin-la Rahab xi chjoón chijngui nga mì ya k'en-kò jñá xitá xi mikii mokjeiin-la, koií kjoa-la nga ndaà kijtseejtjò jñá xitá Israel xi itjòn ijchò kotsejèn 'ma-la nangui.

³² Mé kjoa xi kènojmi isa? Mì-la kii chíya-na nachrjein nga kichjá it'aà ts'e Gedeón, ts'e Barac, ts'e Sansón, ts'e Jefté, ts'e David, ts'e Samuel kò ngats'iì xitá xi kiichja ngajo-la Nainá. ³³ Koií nga kòkjeiin-la xitá koi nga kis'e i'nga xi kisikijne-la kjoa ts'e kjojchán, xi kixi tsibíndaajiin kjoa, xi Nainá kitsjaá-la koni s'in jye kitsò-la xi tso'ba kiichja-ne, xi tsibíchjoajto tso'ba xa.

³⁴ Kis'eé i'nga xi kisikits'o nga'nó-la mì'in jnga, xi itjomachinga-la nga kichá ndojò k'en-ne, xi kis'e ijngod k'a-la nga'nó nas'in xk'én kjoàn, xi kis'e-la nga'nó kjoa ts'e kjojchán, xi kisikijne-la xitá kjojchán xi kondra ts'e. ³⁵ Kis'eé i'nga ichjín xi kitjoé ijngod k'a-la xitá xikjín xi jye k'en nga jaáya-la.

Tanga tjin i'nga xi ya k'en-jiin kjo'in; mikii kjòmejèn-la nga tsibitsajnandéi, nga k'oaá s'in kjòmejèn-la nga isa ndaà kitsajna k'e nga kjoaáya-la. ³⁶ Xi i'nga, kisikjeiin kjo'in nga kinisobà-la, kiskaàn-kò xitá, skanda na'nó kichá cadena kisit'aà'nó iya ndayá. ³⁷ Tjin i'nga xi ndajo kisinè nga kinik'en; tjin i'nga xi kichá serrote kjòjòya-ne; tjin xi kichá ndojò k'en-ne. Xki xi ján chinchimasòn, tà chrjoa-la orré kò chrjoa-la tindsó tsakakjá nga 'nó i-ma chinchima, tseé kjo'in kis'e-la kò 'nó ki'yatoòn. ³⁸ Jñá xitá koi, nga 'nó ndaà kòkjeiin-la it'aà ts'e Nainá, skanda mikii ok'in-la nga i tsibitsajna isò'nde. Xki xi ján chinchimasòn ya i'nde it'aà xin nándá nangui kixi choòn, kòhokji ijiiin ijñá kò ingui nguigo kò ngajo xi tix'á ijiiin nangui.

³⁹ Ngats'iì xitá koi, koni s'in nga ndaà kòkjeiin-la ndaà ki'ya-la, tanga nijngod kitjoé-la xi Nainá tjin-ne nga tsjá-la koni s'in jye kitsjaá-la 'én-la. ⁴⁰ Nainá tsibíndaà jngod-ná kjoa xi isa 'nó ndaà tjin, mé-ne jñá

xita koi, ngásòn kongásòn-kjoaá nga nimé chijjat'aà-ná nga kixi kitsajnaá.

12

Ndaà chítsejèn-là Jesús

¹ Nga 'nó kjìn ma-ne nga xita xi títsaj-nandii-ná xi ndaà mokjeiín-là, k'oaá ma-ne nga tikoáá jná, jngòò k'a síkítsajnaá ngats'ì kjoa xi s'ín-ná kò kjoa ts'e jé xi tsojà'nó-ná nga konachan-ná; mochjeén-né nga k'oa s'ín s'éeen koni jngòò xita xi ongachikon nga chíkjoako-là nga kijchò skanda nándá nga tjín-nè-là nga kijchò. ² Ndaà chítsejèn-là Jesús; jè tsibíts'ia íjtòn koni s'ín mokjeiín-ná kò jè sjngòò kjoa koni s'ín mokjeiín-ná. Jesús nga jye tjiín-là nga koma iskan s'ée-là kjotsja, k'oaá ma-ne nga kichikjoa kò-là kjo'in it'aà krò, mikii kjò-sobà-là koni s'ín k'en; ikjoàn tsibíjnat'aà chrja kixi-là Nainá nga ya tíhotixoma.

³ Tikítsjeèn it'aà ts'e Jesús; kichikjoa kòò-là kjo'in xi tsibíne-là jná xita jé, mé-ne jñò mikii kjita-nò kò mikii síkajeèn-là takòn. ⁴ Koni s'ín titsabixkàn-koo kjoa ts'e jé, kj'èè tsà yá xita xi tsò ikon nga sík'en-nò. ⁵ ¿A jye kijchàajìin-nò koni tsò-nò Nainá nga ixti-là tsò-nò? K'oaá s'ín tíchja xojoñ xi tjít'aà 'én-là Nainá nga tsò:

Nga ki'ndí-ná xan-lè, kì nachrjekàngui-jèn k'e nga síkixiya-lè Na'én-ná,

kò kì níkjajen-là takoin k'e nga síkaká-lè.

⁶ Na'én-ná síkixiya-né jè xita xi tsjakeè, tsjá-là kjo'in ngats'ì xi kjoétjò nga ki'ndí-là tsò-là.

⁷ Nainá k'oaá s'ín beèhikon-nò nga ki'ndí-là tsò-nò; tikjioón k'e nga kjo'in tsjá-nò. Ngats'ì xi Na'én ma, tsjá-là kjo'in ixti-là nga síkixiya. ⁸ Tanga tsà Nainá mikii síkixiya-nò koni s'ín síkò ngats'ì xi ixti-là ma, mìtsà kixi kjoa nga ngui ixti-là Nainá maà.

⁹ K'e nga sa ixtiaá, jná xita jchínga-ná xi tjín i it'aà nangui, kíkixixiya-ná kò ndaà jhaxkoán. ¿A mìtsà isa ndaà jhaxkoán Na'én-ná xi tjína ngajmii, mé-ne nga kà-tas'e-ná kjoabinachon? ¹⁰ Xita jchínga-ná i it'aà nangui tsjá-ná kjo'in nga síkixiya-ná koni s'ín mejèn-là, nas'ín ta chiba nachrjein titsajnaá. Tanga Nainá síkixiya-ná xi kjon-daà tsjaján mé-ne nga tsjeè kitsajnaá koni jè Nainá nga tsjeè tjína. ¹¹ Kixí kjoa, tsjìn kjo'in xi kjotsja tsjá, tà kjoaba tsjá nga 'on ma-là yijo-ná, tanga komà iskan-ne s'ée-ná

kjoa kixi xi 'nchán tjín nga ndaà kitsaj-nakoáá Nainá ngats'iaá xi bìl'ndeé nga tí-makixiyáá.

¹² K'oaá ma-ne nga tjií-là nga'nó yijo-nò, chíjmií'ngaá ndsaa xi mikii ma síkjaníyá, kò xkò ndsokòò xi tsjìn-là nga'nó; ¹³ tìnjchátstjioò xi ndiyá kixi nga kátandaà-ne ndsokòò xi tsá'yá kji, mé-ne nga mikii isa ndaà kòtsó'ño-ne.

Kì binchat'aàxin-là kjondaà-là Nainá

¹⁴ 'Nchán títsajnakoo ngats'ì xita; tsjeè títsajna nga nguixkon Nainá. Nga nijngòò xita skoexkon Nainá tsà mì tsjeè tjína. ¹⁵ Ndaà chítsejèn nga nijngòò xita kòsjinat'aàxin-là kjondaà-là Nainá, mé-ne nga mì k'oaá s'ín komat'ioón koni tsà jngòò xka ijná kiso xi tsja ima-là xi síkíts'ón xita nga tsjá ch'in-là. ¹⁶ Jñò, nijngòò xi xita chíjngui koma, kì nachrjekànguiòò tsjomì xi tsjeè; kì k'oaá s'ín 'nè koni k'is'ìin Esaú nga tà jngòò chroba tsojmì xi ma chine tsatjina-ne xi jè tjín-ne nga kòkò-là koni ki'ndí tjòn. ¹⁷ Jñò jyeé tjiín-nò, k'e nga jye komà iskan, Esaú k'e nga kjòmejèn-là nga síchikon-t'in na'én-là, kinachrjekàngui-né, mì tì kii komà kjòchikon-t'in-ne, nas'ín takó 'nó kiskindàya.

¹⁸ [Koni s'ín komat'in xita Israel nga kjìn kjojkón kijtseè], jñò, mìtsà kos'ín ya ijchò kinchat'aà-là nindòò xi ma níkò, jè nindòò nándá títi mí'in nga, nándá skanda mì tì kii kjòtsejèn-ne nga jñò choòn kò nándá tí'ba tjo xkón. ¹⁹ Mikii kina'yà-là jta-là chrjo, tíkò mikii kina'yà-là jta-là Nainá k'e nga kùchja. Jná xi kii'nchré-là Nainá, tsibíts'iba-ne nga majìn-là nga kichja-isa, ²⁰ koií kjoa-là nga mikii kichikjoa-là koni s'ín tjín kjòtixoma xi kisinè-là nga tsò: "Jè xita xi kosijna jngòò ndsokò ya it'aà nindòò, nas'ín jngòò cho, ndajoo kiyá-ne kò tsà majìn kichaa kotosikjá yijo-là." ²¹ 'Nó xkón tjín kjoa xi ki'ya-là, skanda tije-ne Moisés kitsò: "Tsakjòn jchán-ná skanda chíba-là tíhotsé-ná."

²² Tanga jñò, yaá ijchò kinchat'aà-là nindòò Sión, jè naxandá-là Nainá xi tjínakon, xi tije-ne Jerusalén xi ts'e ngajmii, nándá kjìn jmii àkjalé títsajna xi nchisítsjako Nainá nga jeya nchisikijna, ²³ nándá títsaj-najtín ixti-là Nainá xi tjoé-là kjòtjò xi ts'e ixtitjòn xi tjít'aà 'ín-là xojoñ ts'e ngajmii. Ijchò kinchat'aà-là Nainá xi xitaxá tjína nga

jè bínđajjìn-là ngats'iì xit̃a. Tíkooá ijchò kinchat'aà-là inima-là xit̃a kixi xi Nainá jye kisitsjeè nga nimé chiját'aà-là. ²⁴ Ijchò kinchat'aà-là Jesús xi osijnajjìn-ná jngòò kjoa xitse kò jè jní-la xi kixixteèn [nga kisitsjeè-ná] xi isa ndaá chja-ná mà k'oaá-ne koni ts'e Abel [xi síjé nga sindaàjjin].

²⁵ Jñò, t'een kindá yijo-nò. Kì nàchrjekàn-guioò jè xi tichja-ná. Jñà xit̃a jchinga kjòt-seé xi tsachrjekàngui koni s'ín kinokjoà-là i it'aà nangui nga kinikaká-là, mìkii tsajno-là nga kitjóé-là kjo'in. Jñá, isaá 'nó 'in tjin tsà kinachrjekànguiaá Nainá k'e nga skanda ján ngajmii chja-ná nga síkaká-ná; mìkii kojno-ná nga tjoé-ná kjo'in. ²⁶ Jè nàchrjein jè, jta-là Nainá, skanda jè nangui kisijtiya-là, tanga nàchrjein i'nde, k'oaá tsò: "Ijngòò k'a siijtiya-là, mìtsà tà jè nangui siijtiya-là kòò ngajmii." ²⁷ Jè 'én, k'e nga tsò "Ijngòò k'a siijtiya-là", k'oaá s'ín machiya-ná nga tjáxin tsojmi xi xó kisin-daà-ne, jñà xi ma oniyá-là, mé-ne nga kít-sajna-ne xi mìkii ma oniyá-là. ²⁸ It'aà ts'e Nainá tsjá-ná okixi nga ya kotixomakoá ya i'nde ñánda mìkii ma oniyá-là. Ndaà chjí-là Nainá jñà kjoa koi. Jeya síkjinaá kò jchaxkoán koni s'ín sasén-là jè. ²⁹ Nga "jè Nainá, k'oaá ngayá-là koni ni'ín xi síkjesòn yije nit̃a mé xi tjin."

13

Kjoa xi mochjeén nga s'iin jñà xit̃a-là Cristo

¹ Jñò, títjsacha xit̃a xinguiòo xi 'ndsè chibá xi it'aà ts'e Cristo. ² Kì njíchàajiodn jñà xit̃a xi bijchókon-nò ni'ya-nò, tís'in-là nga kátasikjáya. K'oaá komát'in i'nga xit̃a, kiskoéjtjò xit̃a xi mìkii beèkkon, tanga àk-jale-né.

³ Tíkítsjeèn jñà xit̃a xi ndayá títjsajna; k'oas'ín t'è-là takòn koni tsà ngáson kjo'in títjsajnaá. Tíkítsjeèn jñà xit̃a xi týatòdn koni tsà jñò xi tikoá k'oas'ín týatòdn-nò.

⁴ Jñò xi jye chixàn, ngáson jchaxkón xinguiòo. Kì ch'o bitsajnakoo xinguiòo. Nga jñà xi kjoachijngui s'ín, Nainá tsjá-là kjo'in.

⁵ Kì toón 'nó matsjacha; kátajngòò takòn koni kji tjin-nò. Nainá k'oaá tsò: "Mìkii tsjeiin takòn-nò, kò mìkii tajngòò síkjina-nò." ⁶ K'oaá ma-ne nga ma k'oas'ín kixoán:

Jè Na'èn-ná kosiko-ná,
mìkii kiskoán mé kjoa xi siko-ná xit̃a.

⁷ Tíkítsjeèn jñà xit̃a xi chinchá ítjòn nga tsakóya-nò 'én-là Nainá; tíkítsjeèn kó s'ín kisijchá yijo-là xit̃a koi kò k'oaá s'ín chjín-guì-là koni s'ín kòkjeiin-là.

⁸ Jesucristo mìkii fatjiya, tije-ne ngojña, tije-ne nàchrjein i'nde, kò tije-ne nita mé nàchrjein-ne. ⁹ Kì kii nís'in-là kjohítsjeèn xi kj'eif tsò kò xi mìkii yaxkon-là nga xìn ndiyá fiko-ná. Isaá ndaà tjin nga jè inima-ná s'e-là nga 'nó it'aà ts'e kjondaà-là Nainá mì k'oaá-ne koni ts'e tsojmi xi ma chine; nga jñà tsojmi xi ma chine, nimé nga 'nó kitsjaà-là jñà xi k'oa tjin kjoa kisis'in-là.

¹⁰ Jñá, tjin jngòò-ná i'nde tsjeè [ñánda kitsjaà kjotjò yijo-là Cristo nga k'en], tanga jñà no'mii xi tákó ya síxá it'aà ts'e kjoa jchinga ya Ni'ya xi nikje, mìkii tji'nde-là nga tjoé-là kjondaà nga ya kokjen. ¹¹ Nga jè yijo-là cho xi sík'en jñà no'mii, [mìkii tji'nde-là nga tjoé-là nga skine]; ta jè jní-la cho fiko jè no'mii ítjòn ya i'nde tsjeè-là Nainá xi kjoa ts'e jé. Tanga jè yijo-là cho, it'aà xìn i'nde fiko nga ti. ¹² K'oaá tís'in komát'in Jesús, it'aà xìn-là naxandá kisikjeiin kjo'in, mé-ne nga kisitsjeè-ne naxandá it'aà ts'e xi ngui jní ts'e. ¹³ K'oaá ma-ne jñá, kitjokàjñáá naxandá. Jè kjitjngui-lá Jesús nga síkji-aán-koá kjo'in xi jè kisikjeiin. ¹⁴ Nga i it'aà nangui tsjin-ná naxandá xi ngui jngòò k'a tjna nita kjé-ne; jè títsachiñá-lá naxandá xi iskan kotsejen. ¹⁵ Koi kjoa-là mochjeén-né nga kit'aà nàchrjein jeya síkjinaá Nainá it'aà ts'e Jesucristo koni jngòò kjotjò xi 'bi-lá Nainá, 'én xi ngui tso'baá bitjo-ne nga bènjmiá yá-né jè. ¹⁶ Kì njíchàajiodn nga ndaà t'een, tjii ítse-là xinguiòo mé xi tjin-nò; k'oaá tjin kjotjò xi sasén-là Nainá.

¹⁷ Tíkitasòn-lá jñà xit̃a xi jncha ítjòn-nò, tjiná'yañijon-là. Nga jñà síkindá-nò nga mì jchija inima-nò koi kjoa-là nga tjinè-là nga tsjá-là kindá Nainá. Tíkitasòn-là koni s'ín kítsno-nò mé-ne nga ngui kò kjotsja-là síxá-ne nga mi ba s'e-la; tsà ba s'e-la, nimé kjondaà s'e-nò.

¹⁸ Tjjet'aà-là Nainá it'aà tsajen, nga k'oaá s'ín tijnngòò takòn-jen nga ndaà tjin kjohítsjeèn-najen, mejèn-najen nga ndaà s'en-jen nit̃a mé kjoa-ne. ¹⁹ Isaá ndaà síjé-nò nga tjjet'aà-là Nainá xi it'aà ts'an, mé-ne nga kátatsjá'nde-na nga niton kjikon-nò.

'En xi fehet'aà-ne

²⁰ Jè Nainá xi tsjá kjoa'nchán xi kisik-jaáya-lá it'aà ts'e kjoa biyaà Na'èn-ná Jesucristo, xi paxtò ítjòn-lá ts'e orrè, jè xi kò jní-lá tsibí'ñó-ne jngòò kjoa xítse xi mikiì kjoehet'aà níta kjé-ne, ²¹ kàtasikixiyandaà-nò ngats'ù kjoa xi ndaà tjín, mé-ne nga kàtitasòn-ne koni s'ín mejèn-lá Nainá; it'aà ts'e Jesucristo, k'oas'ín kàtasíko-ná koni s'ín sasén-lá Nainá. Jeya kàtijna Cristo níta mé nachrjein-nel K'oáá s'ín kàtama.

²² Bitsi'bà-nò ndí 'ndsè, ndaà chjoétyò 'én xi tikjiì-nò koni s'ín tìbìnè-nò nga ta chiba 'én tikjiì-nò. ²³ Kàtasijiìn-nò jè 'ndseé Timoteo jye tíjnandéí-ne xi kjoa ts'e kjò'in; tsà kjoíí nìton, kjíko-ná k'e nga kjián katsejèn-nò.

²⁴ Tìixat'aà yije jñà xíta xi jncha ítjòn-nò kò ngats'ù xíta-lá Cristo. Jñà xi Italia ts'e nchisíhixat'aà-nò.

²⁵ Ngats'ioò, jè kàtijnako-nò kjondaà-la Nainá.

Xojon carta xi kiskii Santiago

Kó tsò Santiago nga síhixat'aà xita

¹ An, Santiago, xi chí'nda-la Nainá ma, kò ts'e Na'èn-ná Jesucristo, tisihihixat'aà-nò, jñò, xi ya inchrobàt'aà-nò xi tejò tje-la naxandá Israel xi xki xi ján nangui titsajnaà nga tñtsa isò'dne.

Nga'ño xi sakó-ná k'e nga mé kjoa xi oto-jñaá

² Jñò, xi 'ndsè chibá it'aà ts'e Cristo, ngui tsja t'è-là inima-nò k'e nga nita mé kjoa xi komat'ioòn. ³ Ya-nò k'e nga tsà mé kjoa xi komat'ioòn nga chít'aà-nò koni s'in mokjeiín-nò, jñà kjoa xi kotojñòò, yaá sakò-nò nga'ño nga kichikjoako-nò nita mé kjoa xi kotojñòò. ⁴ K'oaá ma-ne jè nga'ño xi sakò-nò, ndaà katasíxajjín inima-nò mé-ne nga ndaà kojchínga-ne kò tñngoò-ne kjohítsjeèn-la inima-nò nga nimé sichijat'aà-la.

⁵ Tsà tñín i'nga xita xi chijat'aà-la kjohítsjeèn, tñjé't'aà-là Nainá; jè tsjá-nò. Nga jè Nainá ngui koò inima-la nga tsjá kò mitsà ch'o tsò-la xita k'e nga síjé. ⁶ Tanga ngui ndaà kàtakjeiín-nò k'e nga síjé. Kì jò 'beé-là takòn. Jè xita xi jò 'beé-la ikon, k'oaá s'in ngaya-la koni ndáchikon k'e nga 'ba tjo, fijen fikjako. ⁷ Jè xita xi jò 'beé-la ikon, k'oaá s'in síkítsjeèn nga tñín xi tjoé-la it'aà ts'e Na'èn-ná, ⁸ nga mikii tñjngoò ikon. Nachrjein i'ndeí kj'eí s'in tísíkítsjeèn, nchijòn-lè tñkoá kj'eí kjohítsjeèn tñín-la. Mitsà ngui jngoò ndiyá kjoé.

⁹ Jñà xita xi 'ndsè chibá it'aà ts'e Cristo xi jma titsajna, tsja katas'e-la nga 'nga tít-sajna nga nguixkon Nainá. ¹⁰ Tanga jñà xita nchiná, tsja katas'e-la nga nangui kítsajna ya nguixkon Nainá, nga jè xita nchiná, k'oaá s'in komat'in koni jngoò naxó xi mikii fichrjein-la. ¹¹ K'e nga 'ño matsjè ndobá, jñà ijñá, xi-né, ikjoàn bixojen jè naxó-la; chija isén-la nga ndaà kjoàn. K'oaá tís'in komat'in jñà xita nchiná, k'e nga 'ño nchisíxako xá xi tñín-la, ta nitoón kiyá.

¹² Mé ta ndaà-la jè xita xi chíkjoako-la k'e nga chít'aà, mé-ne k'e nga jye síkijne, tjoé-la kjoabinachon koni s'in kítsjaà-la 'én

Nainá, ngats'iì xita xi jè matsjakeè. Tjoé-la kjoabinachon k'oaá ngaya-la koni jngoò corona si'a skò xita xi síkijne k'e nga síská. ¹³ Jñò, k'e nga chít'aà-nò nga mejèn-nò nga ch'o s'een, k'oaá s'in níkítsjeèn nga jè Nainá tikot'aà-nò. Nga jè Nainá mì yá xi koma-la skót'aà nga ch'o katas'in Nainá. Tñkoá jè Nainá mì k'oaá xita nga ch'o katas'in. ¹⁴ Jngoò xita, k'e nga chít'aà, tñjñà-ne kjoa ch'o-la xi matsjakeè binga nga tsobà'ño. ¹⁵ Kò jè kjoa ch'o xi matsjakeè, k'e nga jye bitasòn, yaá sakó jé. K'e nga jye bitasòn kjoa ts'e jé, ikjoàn f'iì kjoa biyáà.

¹⁶ Jñò ndí 'ndsè xi matsjake-nò, k'oaá yijo-nò chonachan-la. ¹⁷ Ngats'iì kjondaà kò kjotjò xi tjoé-ná, it'aà ts'e Nainá xi tñina ngajmii nchrobá-ne, jè xi tsbíndaà ngats'iì tsojmi xi 'ya-la ngajmii, jñà xi síhiseèn. Nainá, mì k'oaá s'in fatjya-la koni ma jñà tsojmi xi síhiseèn ngajmii nga fatjya-la koni ma 'nguién. ¹⁸ Nainá, k'oaá s'in kjòmejèn-la nga kíkítsajnakon xitse jngoò k'a-ná xi kjoa ts'e 'én kixi-la, mé-ne nga jñà síngatsjaá yijo-ná Nainá koni tsojmi xi majchá tñjòn xi jè tsbíndaà.

Mochjeén-né nga síkitasoán k'e nga jye na'yá 'én-la Nainá

¹⁹ Jñò, ndí 'ndsè xi matsjake-nò, tñkítsjeèn ngats'ioò, isa ndaà titsajnaandaà nga k'oaá 'ya-la xita xinguiáá xi kj'eí, chiba chiba tñókjooa, kò k'oaá taxki majti-nò. ²⁰ Jngoò xita xi jti takòn, mikii kixi síkitasòn koni s'in mejèn-la Nainá. ²¹ Chjaaxín-la yijo-nò ngats'iì kjoa tjé kò kjoa ch'o xi xki xi ján tñín, mé-ne nga indajjín chjoé-nò jñà 'én ndaà-la Nainá xi jye kina'yá, jñà 'én koi xi koma kochrjekajjín-nò kjo'in.

²² Tñkitasòn koni tsò 'én-la Nainá. Kì tà na'yá-jèn. Tsà mikii síkitasòn, tñ yijo-nò titsachonachan-la. ²³ Nita yá xita-ne xi 'nchré 'én-la Nainá, tsà mikii síkitasòn, k'oaá ngaya-la koni jngoò xita xi chítsín tñkotsejèn-ya. ²⁴ K'e nga jye beè isén-la kó kji, ikjoàn f'i, yaá jchajjín-la kó kji isén-la. ²⁵ Tanga jè xi ngui ndaà kotsejèn-la kjotixoma kixi xi síkijnandéj-ná, nga koi'f 'én síkítsjeèn kjit'aà koni tsò kjotixoma, kò mikii síchajjín 'én xi 'nchré nga ndaà síkitasòn, xita jè, yaá sakó-la kjoa machikon-t'in k'e nga k'oaas'in tís'in.

²⁶ Tsà jngoò xita xi tsò: "Beèxkón-ná Nainá", koá tsà mikii bíchjoà-la nijèn-la

nga chja ngats'iì 'én xi ch'o tsò, yijo-laá tikonachan-la; nímé chjí-la nga tsò: "Beèkxón-ná Nainá." ²⁷ K'e nga ngui kixi kjoa nga Nainá xi Na'èn-ná yaxkoán, koni s'ín mejèn-la, jé-né nga síchját'aà-lá xi ixti jchan, kò íchjín ka'an xi jye k'en x'in-la, jñà xi kjo'in tjin-la, tikoá mì k'í n'de-lá yijo-ná nga kjoa ch'o jchínijñáa xi tjin isò'nde.

2

Mi kii mochjeén nga chjaajñáa xita xinguiaá nga ndaa sis'in-lá

¹ Jñò, ndí 'ndsè, koni s'ín mokjeiín-nò it'aà ts'e Na'èn-ná Jesucristo xi jeya tjna, k'í chjaajñòò xita xinguioo. ²³ Tsà jngòò xita k'í chò ya i'nde ñánda bixoña, xi tangò oro t'íkjá najnò tsja, tikoá 'ño ndaa kjoan nikje chjí xi k'íkjá. Jñò, tsà 'ño ndaa sis'in-lá, k'óin-la: "Tjini jñdè ñánda ndaa chodn." Tsà tikoá k'í chò jngòò xita i-ma xi kixajndájno kixajndát'aà nikje-la, tsà k'óin-la: "Taxki tsijni ya, kò tsà majin, taxki tijnat'eil ya nangui." ⁴ Jñò, k'e nga kos'ín s'een, xinguioo titsanachrekànguioò nga chjaajñòò xita xinguioo koni s'ín xitaxá xi ch'o tjin k'johítsjeèn-la.

⁵ Jñò ndí 'ndsè xi 'ño matsjake-nò, tjin'ya: Nainá xó k'oaá s'ín jaajjìn-ne jñà xi xita ima xi tjin i isò'nde, mé-ne nga jñà k'ítsajna itjòn-ne koni s'ín mokjeiín-la tikoá tjoé k'jotjò-la ngats'iì kjondaà xi Nainá tsjá-la jñà xita xi jè otixoma-la nga jyeé k'oaá s'ín kitsjaá 'én-la nga tsjá-la xita xi matsjakeé. ⁶ Tanga jñò, ta saá nachrekànguioò jñà xita ima. ¿A mìtsà jñà xita nchiná xi jñò beetoòn-nò nga fiko-nò nguixkon xitaxá nga óngui-nò? ⁷ ¿A mìtsà jñà xita nchiná xi chjajno-la it'aà ts'e 'ín-la Cristo, xi jè otixoma-nò?

⁸ Jñò, ndaa 'nè-nò tsà kixi kjoa nga nik-itasòn jè k'jotixoma-la Cristo xi otixoma koni s'ín tichja Xojon-la Nainá nga tsò: "T'itsjachi xita xinguii xi i'nga koni tsà t'ij yijo tsiji-ne." ⁹ Tanga tsà chjaajñòò xita xinguioo, tjin xi ndaa nis'in-laà kò tjin xi mikii ndaa nis'in-laà, jé binchaàtsji-la yijo-nò, nga mikatonè-là k'jotixoma; tijè-ne k'jotixoma t'ibínè-nò jé. ¹⁰ Nga tsà jngòò xita xi ndaa sikitasòn yije k'jotixoma tanga tsà tà jngòò kjoa síkatonè-la, jye kisakò jé yije-la it'aà ts'e k'jotixoma-la Nainá. ¹¹ Nga k'oaá tsò Nainá: "Ki kjoa chijngui 'nè." Tanga

tikoáá t'ít'aà ñánda tsò: "Ki xita nik'eèn." Jñò, tsà mì kjoa chijngui 'nè, tanga tsà xita nik'eèn, jye kisakò jé-nò it'aà ts'e k'jotixoma. ¹² Jñò, k'oaá s'ín t'ínók'jooa kò k'oaá s'ín t'een koni xita xi Nainá k'índaajjìn-la tsà k'oaá s'ín t'ibitasòn-la koni tsò k'jotixoma xi sík'ítsajnandejí xita. ¹³ Jñà xita xi tsjìn-la k'johimatakòn it'aà ts'e xita xi k'ejí, tikoáá mikii s'e-la k'johimatakòn k'e nga sinè-la kjo'in. Tanga jñà xi tjin-la k'johimatakòn, mì kjo'in sinè-la k'e nga s'indaajjìn-la.

Kjondaà xi 'né k'e nga mokjeiín-ná

¹⁴ Ndí 'ndsè, nímé chjí-la tsà jngòò xita xi tsò: "An, mokjeiín-na it'aà ts'e Nainá", tsà mikii t'ya-la kjondaà-la. Xita jè, xi ta jè kjoa mokjeiín-la, mikii koma k'itjokajjìn kjo'in. ¹⁵ Tsà jngòò 'ndsè kò tsà jngòò tichjaá xi tsjìn-la nikje xi ókjá kò tsà tsjìn-la tsojmi xi kine; ¹⁶ jñò, tsà k'óin-la: "T'in-la ndaa-ne, ndaa ch'ík'ejí nikje-lè, ndaa ch'ijni tsojmi xi mejèn-lè." Kò tsà mikii síchját'aà-lá mé xi mochjeén-la, nímé chjí-la. ¹⁷ K'oaá t'is'in ma kjoa xi mokjeiín-ná, tsà mikii t'ya-la kjondaà-ná, nímé chjí-la kjoa xi mokjeiín-ná.

¹⁸ Tjin i'nga xita xi kjònangui, tsò: "¿A mokjeiín-lè it'aà ts'e Cristo?" An, xan-la: "T'í'yaá-la kjondaà-na. ¿A komaá kòkò-ná nga mokjeiín-lè it'aà ts'e Cristo tsà nímé kjondaà t'ini? Tanga 'an t'is'in-ná kjondaà, k'oaá ma-ne kokòò-lè nga kixí kjoa nga mokjeiín-na." ¹⁹ Ngaji ndaa tjin nga mokjeiín-lè nga jngòò ma Nainá. Tanga tikoáá jñà inima ch'o-la nejí mokjeiín-la nga tjin Nainá, skanda otsé-né nga tsakjón-la. ²⁰ Jñò, xita xi tsjìn-nò k'johítsjeèn, ¿a mì fya-nò nga nímé chjí-la kjoa xi mokjeiín-nò tsà mikii t'ya-la kjondaà-nò? ²¹ Na'èn jchán k'jìn-ná Abraham, ¿mé-ne xita kixi kitsò-la Nainá? Koif kjoa-la nga ndaa kisik-itasòn koni s'ín kitsò-la k'e nga kitsjaá k'jotjò Isaac xi k'ndí-la ma nga tjin-ne nga s'ik'en. ²² ¿A mì 'ya-jèn nga jè Abraham koni s'ín nga kòk'jeiín-la, k'oaá t'is'in kisik-itasòn? Koni s'ín kisikitasòn, yaá k'jòjngòò kjoa mokjeiín-la nga nímé kisichiját'aà-la. ²³ K'oaá s'ín tsitasòn koni s'ín tichja Xojon-la Nainá nga tsò: "Abraham kòk'jeiín-la it'aà ts'e Nainá; k'oaá s'ín komà-ne nga Nainá kiskoéjtjò nga xita kixi kitsò-la." Amigo-la Nainá k'i'mi Abraham.

²⁴ Yaá 'yaà, nga Nainá kjoéjtò xita kjoa ts'e kjondaà xi síkitasòn, mitsà tà koi kjoa-là nga mokjeiín-la. ²⁵ K'oaá tis'in tjin ts'e chjoón chjingui xi 'mì Rahab; Nainá kiskoéjtò nga xita kixi kitsò-la koi kjoa-là kjondaà xi kis'in nga kitsjaà'nde-là jña xita xi ijchò katsejèn-'ma, ikjoàn kisichját'aà-la nga xìn ndiyá kisikasén-ne xita koi. ²⁶ K'oaá tis'in tjin jè yijo-ná, nimé chji-la, tjna k'en-né tsà tsjin inima-ná. K'oaá tis'in ma kjoa xi mokjeiín-ná, tsà mikii t'ya-la kjondaà-ná, nimé chji-la.

3

Kjoa ts'e nijen-ná nga nokjoá

¹ Jñò ndí 'ndsè, it'aà tsajòn, kì kjìn ma-ne xi maestro ma. Jyeé 'ya nga ngajen xi okodya-jen, tsà mé kjoa xi ch'o 'nè-jen, isaá tse kjo'in sinè-najen. ² Ngats'ií-ná, kjìn skaya kjoach'o xi 'né, tanga jngod xita xi mì ch'o tsò 'én xi chja, jè-né xi nguì xita kixi, xi komà-là kotixoma yije-là yijo-la. ³ K'oaá ngaya-là koni kohòyo xi si'a freno tso'ba mé-ne nga síkitasòn-ne koni s'in mejèn-ná nga kjoì, k'oaá s'in ma'nchré yije yijo-la. ⁴ K'oaá tis'in tjin koni s'in síxá jña chitso, nas'in takó i'í kjoàn, kò nas'in takó 'nó 'ba tjo xi fahitjen, jè xita xi síxáko nas'in jtabá kji yá xi 'mì timón xi síxáko, maá fahitjen nga fiko nita kós'in mejèn-la nga kjoì. ⁵ K'oaá tis'in ma xi kjoa ts'e nijen-ná. Tà yijo jtabá kji, tanga 'nó 'nga chja nita mé kjoa-ne. K'oaá ngaya-là koni jngod ni'in xi itsé kji, komaá kokángui ijñá nas'in takó tse ma. ⁶ Nijen-ná k'oaá ngaya-là koni jngod ni'in, yaá tjí'a yije ngats'ií 'én ch'o xi tjin isò'nde xi ma-là síkíts'ón yije yijo-ná. Jè ni'in xi tjin ya i'nde ts'e kjo'in nándá 'mì inferno, jè bit'a'lá-là nijen-ná nga chja 'én xi ch'o tsò xi koma-là kokà-ná koni tjin nchrjein kitsajnaakoáan. ⁷ Ngats'ií cho xi tjin i isò'nde ma ma'nchré, koni jña cho xi tjin ijñin ijñá, kò xi tjímajin isén, kò jña cho xi nangui bifejno yijo-la kò jña xi tjin ijñin ndáchikon, jña xita ma-là sí'nchré. ⁸ Tanga nijngod xita xi ma-là sí'nchré nijen-la. Nga jè nijen-ná jngod kjoa ch'o tjin-la xi mikii tsjá'nde nga ma'nchré. Yaá tjí'a koni xán kjan-la ye xi ma-là sík'en-ná. ⁹ Tjè-ne nijen-ná jeya síkíjna Nainá xi Na'èn-ná, kò tjè-ne nokjoà'on-koaá xita xi kos'in kisindaà koni kji Nainá. ¹⁰ Tjè-ne ndsobáa

bitjo-ne 'én xi jeya síkíjna Nainá kò tjè bitjo-ne xi nokjoà'on-koaá xita. Ndí 'ndsè, mikii ndaà tjin kjoa koi. ¹¹ Jngod ngajo nándá tbitjo nandá, mikii koma kitjo nandá jnchra koa kitjo nandá ndaà. ¹² Jña yá toò iko, za komaá kjoa-là toò xi 'mì aceituna? Jè yá uva, za komaá kjoa-là toò iko? Jñò ndí 'ndsè k'oaá tis'in tjin kjoa ts'e nandá, jngod ngajo mikii koma kitjo nandá jnchra kò kitjo nandá ndaà.

Kós'in tjin kjoachjine xi nchrobá-ne ján ngajmii

¹³ Jña xita xinguiio, tsà tjin i'nga xi tjin-la kjoa chjine kò xi ndaà fiya-la, kà-takó kjoachjine-la nga indaà ikon tísíjchá yijo-la. ¹⁴ Jñò, tsà bií'nde-laà yijo-nò nga kjoaxitakòn sijiin inima-nò nga mejèn-nò nga jñò kitsajna íjtòn-là xinguiio, kì k'oaá s'in nokjoà nga ndaà títsa'nè; kì 'én ndiso nokjoà nga kondra onguí-là kjoa kixi-la Nainá. ¹⁵ Kjoa chjine jè, mitsà it'aà ts'e Nainá nchrobá-ne. Kjoa chjine ts'e isò'nde-né. Kjohítsjeèn ts'e xita-né, kò tì ts'èé-ne xita neii. ¹⁶ K'e nga maxitakòn-chaá xinguiiá kò nga mejèn-ná nga jña kitsajna íjtòn-laà, yaá sakó-ná kjoasiin, ngats'ií kjoa ch'o xi tjin isò'nde. ¹⁷ Tanga jña xita xi tjin-la kjoa chjine xi it'aà ts'e Nainá nchrobá-ne, tsjeé síjchá yijo-la, kjoa'nchán ótsji, tjin-la kjondaà, xita 'nchré-né, tjin-la kjohimatakòn, ndaà tjin xá xi s'in, mì jò fi-ne, kò 'én kixí chja. ¹⁸ Jè xita xi mejèn-la nga s'e kjoa'nchán, 'nchán bijnako xita xi i'nga mé-ne nga ma iskan sakò-la kjondaà xi kixi tjin.

4

Jè xi matsjakeè kjoa ts'e isò'nde, kondra ts'èé Nainá

¹ ¿Nándá nchrobá-ne kjoachán nga bixkàn-koo xinguiio? Yaá nchrobá-ne kjoach'o xi kjit'aà nchrjein síjé inima-nò nga bixkàn-koo kjohítsjeèn ch'o-nò. ² Mejèn-nò tsojmi xi tsjin-nò tanga mikii sakó-nò, k'oaá ma-ne nga nik'eèn xita koa maxitakòn-chaá xita, tanga mikii sakó-nò tsojmi xi mejèn-nò. K'oaá ma-ne nga sakó-nò kjoachán nga bixkàn-koo xinguiio. Mikii sakó-nò tsojmi xi mejèn-nò koi kjoa-là nga mikii nijé-là Nainá. ³ K'e nga nijé-laà Nainá, mikii tsjá-nò nga mikii ndaà nijé-laà. Nga jè xi mejèn-nò nga

ya s'ichjeén it'aà ts'e kjotsja xi ch'o síjé yijo-nò. ⁴Jñò xi mitsà xita kixi 'mì-nò, za mitsà 'ya nga jè xi matsjakeè kjoa ts'e isò'nde, kondra ts'ee Nainá? Nita yá-ne xi mejèn-là kotsjakeè kjoa ts'e isò'nde, kondra-là Nainá ma. ⁵Koif k'oa tsò-ne Xojon-là Nainá nga tsò: "Jè Inima Tsjeè xi Nainá kitsjaà-ná, skanda machini-né nga 'nó matsjakeè-ná." ⁶Tanga Nainá, nga kò kjondaà-là ndaà síhjat'aà-ná. K'oaá tsò Xojon-là nga tsò: "Nainá kondraá t'jna-là jñà xita xi 'nga ikon, tanga kóó kjondaà-là ndaà siko jñà xi xita ima kjoa." ⁷Tji'nde nga Nainá kátatixoma-nò, kò 'nó tájaajin titsajna-laà xita neif mé-ne nga kosit'aaxin-nò. ⁸Tichrañat'aà-laà Nainá mé-ne jè Nainá s'ichrañat'aà-nò. Jñò xi jè binchaàtsjioò, kì tì jé binchaàtsji-nò, titsjeè ndsaa. Titsjeeya kjohitsjeèn-là inima-nò, jñò xi jò kjohitsjeèn t'jin-nò nga okji matsjacha Nainá kò okji matsjacha isò'nde. ⁹Tikájnoò jé-nò, ba titsajna kò chihindáya. Jè kjoa bijnoò-nò, kjoa ts'e ndáxkoón kátama. Kò jè kjotsja-nò, kjoaba kátama. ¹⁰Nangui titsajna-là Nainá mé-ne jè Nainá 'nga s'ikitsajna-nò.

¹¹Ndí 'ndsè, kì nokjoàno-là xinguiò. Jè xi chjajno-là 'ndsè nga tsò: "Mikii ndaà t'is'in", jè kjotixoma tichajno-là nga tsò nga mikii ndaà t'jin kjotixoma. Kò tsà k'oaá s'in si nga mikii ndaà t'jin kjotixoma, mikii tinikitasoin koni tsò kjotixoma. K'oaá ngaya-là koni tsà xitaxá t'jini nga jì t'bin-daajin. ¹²Tà jngooò ma-ne xi tsjá kjotixoma, t'jé-ne xi xitaxá t'jna nga bindaajin-là xita. Kò t'jé-ne xi ma-là kochrjekajin-ná kjo'in, t'koá t'jé-ne xi ma-là tsjá-ná kjo'in. ¹³Yá-ne ngaji nga jé binè-laà xinguii?

Xita xi chja 'én nga ikon

¹³Jñò, ndaà t'ina'yaà koni xán-nò. Jñò bixón-nò: "Nachrjein i'ndeí, o nchijòn-lè, xin naxandá kjaáan, jngooò nó kitsajnaá nga sixá mé-ne tse t'òn sikijneé." ¹⁴Tanga jñò, mikii t'jiin-nò mé xi komat'ioòn nchijòn-lè nga titsajnakon. Jñò, k'oaá s'in ngaya-là koni ifi. Jngooò t'jò fahaya, i'koàn n'itoón f'ya-ne. ¹⁵Jñò, kí s'in t'ínokjoaa: "Tsà Nainá mejèn-là nga s'ikitsajnakon-ná, komaá s'een xá koi, o s'een xá xi k'eií." ¹⁶Tanga jñò, 'nó 'nga 'én nokjoà nas'in mikii t'jiin-nò mé xi koma nga t'ifi-isa nachrjein. Ngats'ií 'én 'nga xi nokjoà, jé-né. ¹⁷Jè xi

t'jiin-là kjoa xi ndaà t'jin kò mikii s'ikitasòn, jé t'ihótsji-là yijo-la.

5

Kjo'in xi s'ikjeiin xita nchiná

¹Jñò xi xita nchiná 'mì-nò, t'ina'yaà 'én xi xán-nò. Chihindáyaà ba ba it'aà ts'e kjo'in xi s'ikjioón. ²Kjoa nchiná-nò, nímé ch'í-la, t'ibi'ndo-né. Nikje xi kichikjá, jye nchisikje chò kixo. ³Ton oro-nò kò ton plata-nò jyeé t'ímachi. Jè nachrjein k'e nga s'indaajin, jñà ch'i-là kochjeén xi kondra tsajon. Kóó ni'in kòkà yije yijo-nò. Nga jñò, titsabincháxkó ton nas'in jye t'ifehet'aà nachrjein. ⁴Jñà xita ch'i'nda xi kisixá nangui-nò, nchikjindáya nga ótsjiya ch'í-la nga jñò kichonachan-là. Nainá xi ts'e yije nga 'nó xi t'jin, jyeé k'í'nchré-là koni s'in nchikjindáya. ⁵Jñò, nga i' titsajnaà it'aà nangui, ndaà titsajnaà nga nímé chija-nò, 'bi-la kjotsja yijo-nò. T'itsan'siin-là inima-nò nga 'bi-là kjotsja xi síjé k'oaá ngaya-là koni cho xi mikii t'jiin-là tsà jye i'chò nachrjein-là nga kiyá. ⁶Jñò, t'ohònè-là jé koá kinik'eèn jñà xi xita kixi xi mì jé t'jin-là. Jñà xita koi, mì kì komà tsasiko yijo-la.

Mé kjoa xi s'een nga titsachiñá-lá nga kjoif ijngooò k'a Cristo

⁷Jñò ndí 'ndsè, chíñakjoaa kóni skanda k'e nga kjoif ijngooò k'a Na'èn-ná. K'oa's'in chíña koni s'in xita xi sixáko nangui nga koñakjoa-là jè jtsi xi 'ba í'tjòn kò xi iskan 'ba nga sixáko jñà tsojmì t'jé mé-ne nga koma koi'xkó-ne tsojmì t'jé-là xi majchá nga 'nó ch'í-la. ⁸Jñò, k'oaá t'is'in chíñakjoaa, 'nó t'è-là takón nga jyeé nchroba machrañà nga kjoif ijngooò k'a Na'èn-ná. ⁹Ndí 'ndsè, kì xkì xi ján tsajét'aà-là xinguiò, mé-ne nga mì kjo'in sinè-nò. Nga jè Na'èn-ná jyeé t'jinnandaà nga kjoif mé-ne koi'indaajin-là xita.

¹⁰Ndí 'ndsè, jñò, k'oaá s'in t'een koni s'in kis'in jñà xita xi kiichja ngajo-là Nainá nga kichikjoako-là nga kisikjeiin kjo'in koif kjoa-là nga 'én-là Nainá kiichjaya. ¹¹K'oaá s'in 'ya-là nga jñà xita xi chíkjoako-là kjo'in, s'ee-là kjondaà. Jyeé t'jiin-nò nga jè Job k'oaá t'is'in kichikjoako-là kjo'in. Kò jyeé 'yaà mé xi kitsjaà-là Na'èn-ná k'e nga jyehet'aà-ne kjoa. Na'èn-ná 'nó ndaà xita, t'jin-là kjohimatakón.

¹²Jñò ndí 'ndsè, k'e nga 'bioò 'én-nò, kì yá xi níkítsajna ítjòn. Kì jè ngajmìl kò nangui, o xi kj'eí tsojmi níkjeén. Tà k'oaá s'ín tixón: “Jon”, o xi “Majìn”, mé-ne nga mì kjo'in sinè-nò tsà mìkii kítasòn.

Kjoa bitsi'ba

¹³ Tsà tjín i'nga xíta xinguiqo xi ba tjín-la, kàtítsi'ba-la Nainá. Tsà tjín i'nga xi tsja tjín-la, kàtaseè-la Nainá nga jeya kàtasíkjna. ¹⁴ Tsà tjín i'nga xíta xinguiqo xi xk'én, kàtakiníkjaa xíta jchínga xi tjín-la xá ya jjiin naxandá-la Cristo mé-ne nga katítsi'batji-ne kò it'aà ts'e nga'ño-la Na'èn-ná kàtasíkájno-la asitj. ¹⁵ K'e nga bitsi'batjiò xíta, tsà ndaà mokjeiín-nò, jè xíta xi xk'én kondaà-ne. Jè Na'èn-ná siindaà-ne nga koma kosítjen-ne. Tsà jé tjín-la jchat'aà-la jé-la. ¹⁶ Chjahatakòn-la xíta xinguiqo jé-nò. Tjkoa titsi'batjiò xinguiqo mé-ne nga kondaà-nò. K'e nga jngòò xíta kixi bítsi'ba, tjín-la nga'ño nga kítasòn. ¹⁷ Jè xíta xi kiichja ngajo-la Nainá xi ki'mi Elías, k'oaá tjs'ín xíta koni jñá. 'Nó kisjé't'aà-la Nainá nga mì tì jtsí k'oa-ne; kò ján nó osen mì tì kii ts'a-ne jtsí. ¹⁸ Jjngòò k'a tsibítsi'ba-la Nainá nga kàt'a jtsí. Ts'aá jngòò k'a-ne jtsí kò jè nangui kòjchá tsojmi tjè.

¹⁹ Ndí 'ndsè, tsà tjín i'nga xinguiqo xi chinchat'aàxin-la xi kjoa kixi, koa tsà jngòò xíta kichja-la nga kàtjanchrobát'aà jngòò k'a-la Nainá, ²⁰ jè xíta xi kichja-la nga keènojmi-la nga ch'o tjín ndiyá xi tsó'baya, k'oas'ín kàtasijiin-nò nga jngòò xíta tíhocrjekàjiin kjo'in xi ts'e kjoabiyaà. 'Nó kjin jé jchat'aà-la.

Xojon carta xi kiskiù ítjòn San Pedro

Kó tsò Pedro nga s'ixat'aa xita

¹An xi 'mì-na Pedro, nga 'an tsibíxáya-na Jesucristo, s'ixat'aa-nò ngats'ioò xi xó jaàjijn-nò Nainá nga mì tì nangui-nò titsajna-nò nga xkì xi ján naxandá kitsjohoya ya nangui Ponto, Galacia, Capadocia, Asia kò Bitinia; ²jñò xi xó kitjaàjijn-nò, koni s'in jye tjindaà-la xi kjohitsjeen-la Nainá xi Nà'èn-ná ma, nga jè Iníma Tsjeè-la k'oáá s'in kiskò-nò nga ngui xita-la Nainá ma, mé-ne nga s'ikitasòn-là Jesucristo kò mé-ne ma xixteèn-jno-nò jní-la nga matsjeeya iníma-nò kjoa ts'e jé-nò. Tsee kjondaà kò kjoa'nchán kàtas'e-la iníma-nò.

Kjotjò xi chiànkjoa-lá xi tijnatjò-la Nainá ján ngajmì

³Jeya kàtjina Nainá xi Nà'èn-la Jesucristo xi otíxoma-ná. 'Nó tse kjoahimatakònjín-la: koni s'in jaáya-la Jesucristo kjoa ts'e kjoabiyaà, k'oáá kiskò-ná Nainá nga kits'in xitse lingoò k'aá mé-ne nga kjit'aa nachrjein chíñakjoáá ⁴nga tsjá-ná kjotjò xi jè tijnatjò-la ján ngajmì, kjotjò xi mikii bits'on nita kjé-ne, mikii bi'ndo kò mikii bixòna. Kjotjò jè, jñá tjeé-ná. ⁵Ta ngatjì-la nga mokjeiin-ná ít'aa ts'e Nainá, jè nga'nò-la síkinda-ná skanda k'e nga kitjokajjñaá kjo'in koni s'in tjindaà-la Nainá k'e nga jye kjoehet'aa nachrjein.

⁶Koii kjoa-la, jñò, 'nó tsja tjin-nò, nas'in tjin i'nga nachrjein nga makájno-nò nga kjin skaya kjo'in nikjioón. ⁷K'oáá ma-ne nga kjo'in nikjioón nga ma chít'aa-nò tsá ndaa mokjeiin-nò. K'oáá ngaya-la koni jè oro, mochjeén-né nga kò ni'in kòtsjeeya-ne. Kò jè kjoa nga mokjeiin-nò isaá 'nó chjì-la mì k'oáá-ne koni jè oro xi bits'ón-ya. Jñò, k'e nga jye chít'aa-nò koni s'in mokjeiin-nò, jeyaá kitsajnaá, 'ngaá kit-sajnaá kò jchaxkón-nò k'e nga kjoii lingoò k'a Jesucristo.

⁸Jñò, matsjacha-nò Jesucristo, nas'in mikii kiyaxkoón. Mokjeiin-nò ít'aa ts'e, nas'in mikii titsa'yaá. 'Nó tsja ma-nò skanda tsjin 'én xi ma s'enojmí nga 'nó tjin-nò kjotsja. ⁹Koii kjoa-la nga matsja-nò

nga jye titsabitjokajjñò kjo'in ta ngatjì-la nga mokjeiin-nò ít'aa ts'e Cristo.

¹⁰Jè kjoa nga bitjokajjñò kjo'in, jñá xita xi kiichja ngajo-la Nainá kjotsee, kiskoòta'yàkò-né tikoáá kiskònanguiya-né, ikjoàn kiichjaya jè kjondaà xi tsjá-nò Nainá. ¹¹Jñá xita koi, jè Iníma-la Cristo kisikichiya ítjòn-la mé kjo'in xi s'ikjeiin Cristo kò kjoa jeya xi s'e-la k'e nga koma iskan. Kiskònanguiya-né mé nachrjein-ne nga k'oas'in komat'in koa kós'in koma. ¹²Tanga jè Nainá kisikichiya-la nga mitsá kjondaà ts'e nga kòs'in kis'enojmí-la 'én koi; kjondaà tsajòn-nò. Kò jñá 'én koi, tijná-ne 'én ndaa-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo xi tís'enojmí-nò nachrjein i'ndeí. Nga tije-ne Iníma Tsjeè-la Nainá xi ngajmì nchrobá-ne tsjá-la nga'nó jñá xita xi bénojmí-nò. Skanda jñá àkjale, mejèn-la skoe kjoa koi.

Mochjeén-né nga tsjeè sijchá yijo-ná

¹³Koii kjoa-la jñò, titsajnandaà, ndaa tikitsjeen, ngui ndaa chíñakjoa-là kjondaà xi tjeé-nò k'e nga kjoii lingoò k'a Jesucristo. ¹⁴K'oas'in ndaa tichá yijo-nò koni ixti xi ndaa 'nchréñijon. Ki k'oáá tís'in 'nè-nò koni s'in ki'nè nga sa ítjòn nga ch'o tjin kjoa xi kisjé yijo-nò k'e nga tikj'eè ndaa yaxkoón Nainá. ¹⁵Ta saá tsjeè tichá yijo-nò ngats'ii kjoa xi 'nè, nga jè Nainá xi xó kiichja-nò, xita tsjeè-né. ¹⁶Nga jè Xojon-la Nainá, k'oáá s'in tichja nga tsò: "Jñò, xita tsjeè kàtama, nga 'an, xita tsjeè-ná."

¹⁷Jñò, tsá Nà'èn 'mì-la Nainá xi ta ngàsòn tífiko ngats'ii xita k'e nga bìndaàjijn-la nita mé kjoa xi s'in, mochjeén-né nga kjit'aa nachrjein ndaa jchaxkón nga i titsajnaá isò'nde nga mitsá i nangui-nò. ¹⁸Jñò, jyeé ndaa tjiin-nò nga mitsá tsojmì xi ma-la bits'on kjòchjtjì-nò nga ma titsaj-nandéi'ndò ngats'ii kjoa ch'o xi nímé chjì-la koni s'in tsakó-nò xita jchíngá-nò. Mitsá ton oro kò ton plata kjòchjtjì-nò. ¹⁹Jè jní-la Cristo xi 'nó tse chjì-la kjòchjtjì-nò. Cristo kitsjaá kjotjò yijo-la nga k'en-t'aa krò koni jngoò orré xi tsjeè kji, xi nímé ch'in tjit'aa yijo-la. ²⁰Tik'e-ne nga tikj'eè sindaa isò'nde, Cristo, k'oáá s'in kisiné-la kjoa xi s'ikitasòn. Tanga jè nachrjein xi titsajnaá i'ndeí ki'ya-la nga j'ii Cristo nga kisikitasòn kjoa xi kisiné-la xi kjondaà tsajòn. ²¹Xi ít'aa ts'e Cristo, jñò mokjeiin-nò ít'aa ts'e Nainá;

nga jè kisikjaáya-la it'aà ts'e kjoabiyaà, tìkòá kitsjaà-la kjoa jeya; k'oaá ma-ne nga mokjeiín-nò kò chiñà nga sikitason Nainá koni s'ín kitsjaà-nò tso'ba.

²²Jè inìma-nò, jyeé kjòtsejè, koif kjoa-la nga nikitasòn koni tsò 'én kixi-la Nainá mé-ne nga kixi sitjòchaà xinguiqo. K'oaá ma-ne nga mochjeén-né nga 'nò ndaà tìt-sjacha xinguiqo nga tsjeè tjin inìma-nò.

²³Jñò, ìjngodò k'a kits'iin xitse ìjngodò k'a-nò. Tanga mitsà tje-la xita xi biyaà kits'iin-nò, jè tje-la Nainá xi mikii biyaà kits'iin-nò. Nga jè 'én-la Nainá xi tijnakon kò xi mikii fehet'aà nita kjé-ne kits'iin ìjngodò k'a-nò.

²⁴Nga k'oaá s'ín tìchja Xojon-la Nainá nga tsò:

Ngats'iì xita, k'oaá s'ín ngaya-la koni xka ijñá;

kjoajeya-la xita, k'oaá s'ín ngaya-la koni naxó-la xka ijñá;

jñà xka ijñá, xi-né; ikjoàn bixòjen naxó-la.

²⁵Tanga jè 'én-la Nainá tìjna-né nita kjé-ne. 'Én jè, jè 'én ndaà-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo xi jye kis'enojmi-nò.

2

Naxandá xitse-la Nainá

¹Chjaàxin-là yijo-nò xi kjoa ts'en, kjoa chonachan, kjoa ts'e xita xi jò isén tjin-la, kjoaxitakon, ngats'iì 'én ndiso. ²Kos'ín t'een koni s'ín ndí ixti xi sa kits'iin nga 'nò sjé tsjin nga mejèn-la kòki. K'oaá ts'ín 'nò tìnchátsjioò jè 'én-la Nainá xi nguì 'én tsjeè mé-ne nga jè kojchá-nò kò kojchekajjìin-nò kjo'ín Nainá, ³nga jyeé ki'yaà jñò nga jè Na'è-ná, 'nò ndaà xita.

Jè ndajo xi tijnakon

⁴Jè Jesucristo, jè ngaya-la jngodò ndajo xi tijnakon, jè xi ochrjekàngui jñà xita, tanga Nainá xó k'oaá s'ín jaajjìin-ne nga 'nò tse chjì-la. Jñò, k'e nga binchat'aà chrañà-là Cristo, ⁵tìkooá k'oaá s'ín ngaya-nò koni ndajo xi tìtsajnakon. Nainá tìsikjeén-nò koni ndajo nga tìbindaà ni'ya tsjeè-la mé-ne jñò, nò'miì tsjeè koma nga ya sixá nga it'aà ts'e Jesucristo k'oi-là kjotjò Nainá xi jè ndaà sasén-la koni s'ín okóya Inìma Tsjeè-la. ⁶K'oaá s'ín tìchja Xojon-la Nainá nga tsò: Chitsejèn-là, 'an s'íkìjna jngoàà ndajo nga 'nó-la chrjangui-la ni'ya ján naxandá Sión, xi xó 'an jaajjìin-na,

xi 'nò ndaà kji kò 'nò tse chjì-la.

Jè xi kòkjeiín-la it'aà ts'e, mikii kosobà-la.

⁷Jñò, xi mokjeiín-nò it'aà ts'e ndajo jè, bixón-nò: 'nò tse chjì-la. Tanga jñà xita xi mikii mokjeiín-la, bitason-né koni s'ín tìchja Xojon-la Nainá nga tsò:

Jè ndajo xi tsachrjekàngui chjinechrjò, jè xi ndajo sko-la koma ts'e chrjangui-la ni'ya.

⁸Ìjngodò k'a tjt'aa Xojon-la Nainá nándá tsò: Ndajo jè, kjin xita satíngui kò kjin xita kixàngui.

Jñà xita koi, k'oaá s'ín mat'in nga mikii s'íkitasòn koni tsò 'én-la Nainá; koif kos'ín mat'in-ne nga k'oaá s'ín ok'in-la.

Jè naxandá-la Nainá

⁹Tanga jñò, xita naxandá xi xó kit-jaajjìin-nò. Jñò, nò'miì xi nixá-la Cristo, jè xi xitaxá ítjòn tìjna. Jñò, xi naxandá tsjeè-la Nainá 'mì-nò, jngodò naxandá xi ya nokjoà-nò it'aà ts'e Nainá mé-ne nga koma kìnókjoaya-nò kjondaà-la Nainá xi tsachrjekajjìin-nò kjoa ts'e jè nándá jñò choòn koa yaà kisikitsajna-nò nándá iseèn choòn. ¹⁰Jñò, nga sa kjòtseé skanda mitsà xita naxandá 'mì-nò; tanga i'ndeì naxandá-la Nainá 'mì-nò. Nga sa kjòtseé Nainá mikii mahimakeè-nò; tanga i'ndeì, jyeé mahimakeè-nò.

¹¹Jñò ndí 'ndèsè xi 'nò matsjacha-nò, bitsi'ba-nò koni xita xi mì tì nangui-nò tìtsajna-nò xi ta tìtsabitjaajtoò i isò'nde, ki kii bi'nde-la yijo-nò kjoa ts'e jè xi sjé yijo-nò xi kjaán-kò inìma-nò. ¹²Ndaà tanguikoo yijo-nò ya ijìin-la xita xi mikii mokjeiín-la it'aà ts'e Cristo. Jñà xita koi, nas'ín ch-jajno-nò i'ndeì, tanga k'e nga kjoif ìjngodò k'a Cristo tsjá-la kjondaà Nainá koif kjoa-la nga skoeikon-nò nga ndaà tìtsa'nè.

Jchaxkoán xitaxá

¹³Nga jeya k'ìjna-ne Na'è-ná, tìkitason-là ngats'iì xita isò'nde xi kjotixoma tìjya tsja, jñà xi 'nò 'nga xá tjin-la, xi xita sko-la tìtsajna; ¹⁴tìkooá tìkitason-là jñà xi gobernador tìtsajna nga jè xitaxá ítjòn s'ikasén nga tsjá-la kjo'in xita xi kjoa ótsji; koa jñà xi ndaà s'ín, ndaà s'íkìtsajna. ¹⁵Nainá k'oaá s'ín mejèn-la nga jñò, ndaà s'een, mé-ne jñà xita xi mikii machiya-la jyò k'ìtsajna-ne, nímé 'én k'ìchja xi kondra tsajòn.

¹⁶Jñò, k'oaá s'ín tìjchá yijo-nò nga tìtsaj-nandeif-nò, tanga k'ì k'oaá s'ín mikitsjeèn

nga tji'nde-nò nga ch'o s'een. K'oaá s'in tji'chá yijo-nò nga chi'nda-la Nainá maà.¹⁷ Jchaxkón yije xita. Tjtsjacha xi 'ndsè chibà. Tiskón-chaà Nainá. Jchaxkón jè xi xitaxá ftjòn tjina.

Kjoa xi tjinè-la nga sikitason xi chi'nda 'mi
¹⁸Jhò xi xita chi'nda 'mì-nò, jchaxkón koa tikitason-là nei-nò. Mitsà ta jhà nei-nò xi ndaa siko-nò ko xi beètjò-nò, tikoaá tikitason-là jhà xi ch'o siko-nò. ¹⁹Ndaà bit-sajna nga nguixkon Nainá jhà xita xi kjo'in sijkjeiín nas'in mì jé tjin-la ta jé ngatji-la nga machiya-la kó tsò Nainá. ²⁰Jhò, tsà kjo'in tsjá-nò xita nga jé binchaàtsjiod, ¿mé xi ndaa kitsajna-nò? Tanga tsà kjo'in titsanjikioón nga ndaa 'nè, ndaa sijkft-sajna-nò Nainá. ²¹Nga koií xá kiichja-nò Nainá nga jé Cristo kisikjeiín kjo'in xi kjoa tsajòn. Tsibíjna jngod-nò chiba nga k'oas'in sikitason koni s'in kisikitason jé. ²²Cristo, nijngod jé tsohótsji, ko nijngod 'én ndiso kiichja. ²³K'e nga kiichjajno-la xita, mikii tsà kiichjajno ngajo-la. K'e nga kisikjeiín kjo'in, mikii tsà koa tis'in kis'in ngajo-ne. Ta Nainá tsibíya tsja, nga jé xi bindaàjiin kjoakixi. ²⁴Jé sobà Cristo tsakajen jé-ná k'e nga kisitjod't'aa yijo-la ya krò, mé-ne jhà kitsajnakon-ná nga nikitasoán xi kjoa kixi nga jyeé titsajnat'aaxin-lá kjoa ts'e jé koni tsà jye k'eén. Jé Cristo, koni s'in kisikjeiín kjo'in nga kitsi'on, jhò kjòndaà-nò. ²⁵Jhò, nga sa kjòtseeé, k'oaá s'in tsitjaà koni orré xi kisijchàaxkon ndiyá-la, tanga i'ndeí, jyeé inchròbàt'aa-là Cristo koni jngod paxtò xi síkinda inima-nò.

3

Kós'in sijnchá yijo-la jé x'in ko chjoón

¹K'oaá tis'in tjin it'aa tsajòn xi íchjín 'mì-nò, nangui titsajna-là x'in-nò, mé-ne jhà xita x'in-nò tsà tjin i'nga xi mikii mokjeiín-la 'én-la Nainá, kokjeiín-la, nas'in mikii kinókjoakoo kjoa ts'e Nainá. K'e nga skoexkon-nò nga ndaa titsanjichá yijo-nò tikoaá sijkjatjyaa-la yijo-la. ²Skótsejèn-nò nga tsjeé titsanjichá yijo-nò nga ndaa yaxkón Nainá. ³Ko kì tà isò'nga-la yijo-nò 'nò ndaa bindaa, nga 'nò ndaa bí'nò tsja skod, nga ndáton chjí nikjeén xi ngui oro, nga jhà nikje x'íó-nò 'nò xkón kjoàn. ⁴Majin, jé xi nchròbájiin inima-nò xi ndaa

síkatsejèn-nò, jé-né xi mikii bits'on, jé inima xi indaakjoa ko xi 'nchán tjina. Jé xi 'nò tse chjí-la nga nguixkon Nainá. ⁵Nga sa kjòtseeé, jhà íchjín xi ndaa kijtseèxkón Nainá nga kiskoòhà-la, k'oaá s'in ndaa tsatsejèn nga nangui tsibitsajna-la x'in-la. ⁶K'oaá s'in kis'in Sara nga kisikitason-la Abraham. K'oaá ma-ne nga ndaa kijtseèxkón nga jé xi Na'èn tjina. Jhò, tsà ndaa 'nè ko tsà nimé kjoaxkón tjin-nò, tje-la Saraà ma.

⁷Jhò xi x'in 'mì-nò, ndaa tjtajnako jhà íchjín-nò nga ndaa kàtachiya-nò nga isaá indaakjoa. Ndaà jchaxkón íchjín-nò nga ngásòn tjoé-nò jé kjòndaà-la Nainá, jé kjoabinachon xi jé Nainá jye tjindaà-la nga tsjá-nò. K'oaá s'in t'een mé-ne k'e nga nokjoat'aa-là Nainá, nimé sijiti-nò.

Kós'in sijnchá yijo-la ngats'ì xita-la Nainá

⁸Nga yije kjoa koi, ngats'iod, ta jngod kjohitsjeèn kàtas'e-nò; tjetakòn xinguioo; tjòcha t'een xinguioo nga 'ndsè chiba; चाहिमाा xinguioo; ima kjoa t'een. ⁹Tsà yá xi ch'o siko-nò, kì k'oaá tis'in 'nè ngajo-nò. Tsà yá xi 'on chjajno-nò, kì k'oaá tis'in nokjoajno ngajo-la. Jhò, ta saá tjiét'aa-là Nainá nga kàtasíchikon-t'in; nga jyeé 'yaa nga koií xá kinokjoà-nò nga Nainá sijnchikon-t'in-nò. ¹⁰Nga:

Jé xi mejèn-la nga tsja s'e-la nga tijnakon, nga mejèn-la skoe nachrjein xi ndaa, kàtasíkinda nijen-la nga mì ch'o kichja; ko kàtasíkinda tso'ba, nga mì 'én ndiso kichja.

¹¹Tinchat'aaxin-là kjoa xi ch'o tjin; ndaa t'een.

'Nchán titsajnakoo xinguioo nita mé kjoa xi tjin-nò.

¹²Nga jé Na'èn-ná tísik'aa xkon nga tísikinda xi xita kixi, tjbínchá líká-la nga tí'nchré-la k'e nga chjat'aa-la,

tanga jhà xita xi ch'o s'in bí'maá-la isén-la nga kondra ts'e-né.

¹³Jhò, tsà kjit'aa nachrjein nga ndaa tisa'nè, mì yá xita xi ch'o siko-nò. ¹⁴Tanga mé ta ndaa-nò tsà kjo'in titsanjikioón ta koi kjoa-la nga kixi 'nè. Tanga ni jngod xita tsakjoón-la, kì binchaxkón-la yijo-nò. ¹⁵Jé tikjina ftjòn Cristo nga jé kàtatfxoma-nò ya jjiin inima-nò. Tjtajnandaà nga kjit'aa nachrjein mé-ne nga koma kénomiyala-là

jña xita xi skonanguiya-nò it'aà ts'e kjoa xi titsachiña-là it'aà ts'e Cristo. ¹⁶ K'e nga kinókjoaa, indaàkjoa t'een. Chaxkón jña xi kénójmíya-là, tsjeè kàtìjna kjohtësjeèn-nò, mé-ne jña xita xi ch'o chjajno-nò nga ndaa 'nè nga mokjeiin-nò it'aà ts'e Cristo, kosobà-la nga jñd chjajno-nò. ¹⁷ İsaà ndaa tjin tsà kos'in mejèn-la Nainá nga kjo'in sikjioón k'e nga ndaa 'nè, mi k'oa-ne tsà k'e nga ch'o 'nè.

¹⁸ Nga skanda jè Cristo, jngod k'aá kisikjeiin kjo'in k'e nga k'en xi kjoa ts'e jé-ná. Cristo, mitsà jé tsohótsji; xita kixi-né; kisikjeiin kjo'in it'aà ts'e xita xi jé tjin-la mé-ne nga koma kjiiko-ná nguixkon Nainá. Yijo-la, jña xita kisik'en, tanga it'aà ts'e Inima-la jaáya İjngod k'a-la. ¹⁹ Kò jè Inima-la Cristo kii i'nde nanda titsajna inima xi titsajna ndaya nga kiichjayajin-la. ²⁰ Inima koi, ts'eé xita xi mikii kii'nchrénijon-la Nainá nachrjein ts'e Noé. Nainá tsee kiskoðña kjoa k'e nga Noé tsibindaà chitso je. Ya iya chitso, tà jijn ma-ne xita xi itjokajijn kjo'in nga mikii k'en k'e nga ts'a jts' xkón. ²¹ Kò jè nandá ts'e jts' xkón, jè ngaya-la nandá xi ma-ná bautizar nachrjein i'nde i nga bitjokajña kjo'in. Tanga nga maá bautizar, mitsà yijo-ná matsjeè-ne, jé-né nga nijét'aà-lá Nainá nga tsjeè katas'e kjohtësjeèn-ná. Kò bitjokajña kjo'in, koi kjoa-la nga jaáya-la Cristo, ²² kò kii mijin ján ngajmii nga ya tijnat'aà chrja kixi-la Nainá. Jé tihotixoma-la àkiale kò inima xi tjin-la kjotfxoma kò ngats'i'i xi tjin-la nga'nó.

4

¹ Cristo, koni s'in kisikjeiin kjo'in yijo-la, jñd, tikoá mochjeèn-né nga kitsajnandaà nga sikjioón kjo'in. Nga jè xi jye kisikjeiin kjo'in, yaá jyehet'aà jé-la, ² mé-ne jña nachrjein xi kijná isa isò'nde, k'oaá s'in kàtìjna koni s'in mejèn-la Nainá, mitsà k'oas'in kijná koni s'in mejèn-la yijo-la. ³ Jyeé 'nó kjin nachrjein kinikato nga ch'o ki'nè koni s'in xita xi mikii beèxkon Nainá. K'oaá s'in kinikod yijo-nò kjoa xi ch'o tjin koni kjoa chijngui, kjoa ch'o xi s'jé yijo-nò, kò kjoa ch'i, kjoa ts'e s'e'í xi ch'o tjin, kò nga ta xán ki'yò kjit'aà, kò nga xkósón kiyaxkón nga mitsà kixi kjoa nga Nainá. ⁴ I'nde jña xita koi, ta maxkón-la it'aà tsajón nga mi ti kii ya tsjahijtakò-nò kjoa xi ch'o tjin;

bijnòkeè-nò; ch'oó chjajno-nò. ⁵ Tanga jña xita koi, tjinè-la nga tsjá-la kindá Nainá; jè Nainá xi tijnandaà nga koındaajijn-la xita xi titsajnakon kò xi jye k'en. ⁶ Koi kjoa-la nga k'oa tjs'in kis'enojmí-la 'én ndaa-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo jña xita xi jye k'en, mé-ne nas'in jña yijo-la kisikjeiin kjo'in koni s'in bindaajijn xita isò'nde, tanga jña inima-la titsajnakon-né nita kjé-ne koni s'in tijnakon kjit'aà Nainá.

⁷ Jyeé tímachraña nga kjoehet'aà isò'nde, koi kjoa-la jñd, ndaa titsajnako kjohtësjeèn-nò; kjit'aà nachrjein titsi'ba-lá Nainá. ⁸ Jè xi tijná itjòn, jé-né nga 'nó tjòcha t'een xinguioo. Tsà tjin-nò kjoatjòcha, komaá sijchaat'aà-là jé-la xinguioo. ⁹ Choétjò xita xinguioo k'e nga bijchókon-nò tsà mejèn-la nga sikjáya ya ni'ya-nò. Tsja t'è-là inima-nò; ki ch'o chibáya-nò. ¹⁰ Nga jngod İjngod, koni s'in tjin kjondaà xi kitsjaà-nò Nainá, k'oas'in tsikod xinguioo nga ndaa tichjeén, nga kjin skoya tjin-ne kjondaà xi kitjóé-nò. ¹¹ Jè xita xi k'oas'in kits'i-la nga 'én-la Nainá kichjaya, k'oaá s'in kàtichjaya koni tsò 'én-la Nainá. Kò jè xita xi k'oas'in kits'i-la nga siixá, k'oaá s'in kàtasíxa koni tjin nga'nó xi tsjá-la Nainá. Nita mé xi s'een, k'oaá s'in t'een mé-ne nga it'aà ts'e Jesucristo jeya kijná-ne Nainá. Nga ts'eé Cristo jè kjoajeya kò ngats'i'i nga'nó xi tjin skanda nita kjé-ne. K'oas'in kàtama.

Sikjiaan kjo'in nga xita-la Cristo 'mi-ná

¹² Jñd ndí 'ndsè xi matsjake-nò, ki maxkón-nò nga 'nó 'in tjin kjoa xi nchrobánè-nò nga tíhít'aà-nò. ¹³ Ta saá kàtas'e-nò kjotsja nga tihokò chiba-nò kjo'in ts'e Cristo, mé-ne nga tikoá s'e-nò kjotsja k'e nga jcha-la kjoajeya-la Cristo. ¹⁴ Jñd, mé ta ndaa-nò k'e nga tsà xita kotít'aà-nò xi kjoa ts'e Cristo nga jè kjoajeya-la Inima Tsjeè-la Nainá yaá tijnako-nò. ¹⁵ Tsà kjo'in titsanjioón, chítsejèn-la yijo-nò, a koi kjoa-la nga ch'o 'nè, nga xita nik'e'en, nga chijé 'nè, nga chingajijn chingá'a kjoa. Ki k'oaá tjin jé xi binchaatsjiod. ¹⁶ Tanga tsà kjo'in titsanjioón nga xita-la Cristo maá, ki masobà-nò; ta saá jeya tikijna Nainá nga xita-la tsò-nò.

¹⁷ Jyeé ijchò nachrjein nga kots'ia nga sindaajijn-la xita naxandá-la Nainá. Tsà jña

tímat's'ia íjtòn kò-ná, ¿mé xi kòmat'in jñà xita xi mìkii síkitasòn 'én ndaà-là Nainá?

¹⁸Jè xi xita kixi, chjá kòma-là nga kitjokajiiin kjo'in.

¿Kòs'ín kòmat'in jñà xita xi mìkii beèxkón Nainá kò xi jè ótsji?

¹⁹K'oaá ma-ne, jñà xita xi kjo'in síkjeiín nga kòs'ín mejèn-là Nainá, ki bíkjoàn-là nga ndaà s'ín. Jè Nainá kàta'ńót'aà takòn nga jè kàtasikinda, nga jè tsibíndaà jñà xita kò jè síkitasòn-né koni s'ín tsjá tso'ba.

5

Jñà xita jchínga xi xá íjtòn tjin-là ya nax-andá-là Nainá

¹Sijét'aà-là jñà xita jchínga xi xá íjtòn tjin-là nga ya síxájiin-nò ya naxandá-là Nainá. Tíkoáá 'an, xita jchínga-ná nga xá íjtòn tjin-na koni jñà xita koi; kijtsee-ná kjo'in xi kis'e-là Cristo; tíkoáá s'eé-na kjoa-jeya xi iskan jcha-là. ²Tikindaa jñà xita-là Nainá xi jñò kjongatsja koni tsà orrè; ki kjo'ńó 'nè-là yijo-nò; kòó kjondaà-nò nga tikindaa koni s'ín mejèn-là Nainá. Mitsà koi kjoa nga tse ton sikijneè. Tà kòó kjotsja-nò nga k'oa t'een. ³Ki yatòdn-jèn jñà xita xi jñò mangatsja koni tsà nei-là ma. Jñò tìncha íjtòn-là, takó-là ndiyá-là Nainá mé-ne kòma skingui-nò. ⁴Mé-ne k'e nga kjoii íjngòó k'a jè Paxtò íjtòn, tjoé-nò kjoa-jeya-là Nainá koni jngòó corona xi mìkii fehejno ote-là nita kjé-ne.

⁵Tikoa jñò xi íxti xongó 'mì-nò, tikitasòn-là jñà xita jchínga xi otixoma ya jjiin naxandá-là Nainá. Ngats'iod, indaàkjoa tanguíko xinguióo, nga:

Jè Nainá kondraá tjin-là jñà xita xi 'nga ikon;

koa jñà xita xi indaàkjoa tjin inima-là, tsjá-là kjondaà.

⁶Nangui titsajna-là Nainá nga tse nga'ńó tjin-là koni s'ín síko-nò, mé-ne k'e nga kijnchò nàchrjein jè Nainá 'nga sijkít-sajna-nò. ⁷Tsja Nainá tikítsajnya ngats'ii kjoa xi makájno-nò nga jè tísikinda-nò.

⁸Tikindaa yijo-nò, kjit'aà nàchrjein titsajnaandaa, nga jè xita neii xi kondra-nò, k'oaá s'ín tsóbandi-nò k'oaá ngaya-là koni jngòó xa xi tikjindáya nga 'ńó ijò-là, nga tfhótsji yá xi skine. ⁹Nga ndaà mokjeiín-nò, 'ńó tìncha-là xita neii. Nga jyeé tjiin-nò nga jñà xita xinguióo xi titsajna nga tjtsa

isò'nde, tíkoáá k'oaá tjin kjo'in xi nchisikjeiín. ¹⁰K'e nga jye koto chiba nàchrjein nga titsanikjioón kjo'in, jè sobà Nainá sijn-daàya-nò, sijkíjnandaà-nò, tsjá-nò nga'ńó, kò kixi sijkítsajna-nò. Tijé-ne Nainá xi kò kjoatjòcha-là kiichja-ná nga s'e-ná kjoa-jeya-là nita kjé-ne nga Jesucristo titsajna-koáá. ¹¹Ts'eé Nainá ngats'ii nga'ńó xi tjin skanda nita kjé-ne. K'oaá s'ín kàtama.

Xi fehet'aà-ne, Pedro síhixat'aà xita

¹²Silvano, xi 'ndsè xan-là, nga kixi tjin xá-là, jè kisichját'aà-na nga kiskii-nò xojon carta jè. K'oaá s'ín tibinè-nò kò tsikixiya-nò nga ngats'ii 'én xi tsikasén-nò, ngui k'oaá s'ín tjin kjondaà-là Nainá. Kixi titsajnakoo kjondaà koi.

¹³Nchisihixat'aà-nò jñà xita naxandá-là Cristo xi i titsajna Babilonia xi xó taña kitjaajiin-nò. Kò jè Marcos xi ki'ndí-na xan-là it'aà ts'e Cristo, tíkoáá tísihixat'aà-nò. ¹⁴Tiixot'aà xinguióo nga ngui kò inima-nò.

Kàtas'e-là kjoa'nchán ijiiin inima-nò ngats'iod xi ya nokjoa-nò it'aà ts'e Cristo. K'oaá s'ín kàtama.

Xojon carta xi ma-ne jò xi kiskiù San Pedro

Kó tsò Pedro nga s'ixat'aà xita

¹ 'An, xi Simón Pedro 'mì-na, nga 'an xi chí'nda-la Jesucristo ma, kò nga tìkòja 'an tsibíxaya-na, tìsikásen-nò xojon jè, jñò xi ngáson 'nó ndaà mokjeín-nò koni s'ín mokjeín-najen; nga xita kixi-né jè Jesucristo xi Nainá ma kò xi ochrjekàjìin-ná kjo'in. ² Koni s'ín nga isa ndaà tìsáyaxkon Nainá kò jè Jesucristo xi otíxoma-ná, k'oaá s'ín isa ndaà kátasakó-nò kjondaà kò kjoa'nchán ya jjiin inìma-nò.

Mé xi mochjeén nga s'éeén nga ndaà jchaxkoán Nainá

³ Jè nga'nó-la Nainá tsjá yije-ná xi mochjeén-ná nga tìtsajnakoaán kò nga ndaà yaxkoán Nainá. Koií kjoa-la nga tsjá-ná ngats'iì kjondaà koi nga yaxkoáan jè xi kò kjoajeya-la kò nga'nó tsjeè-la kiichja-ná. ⁴ It'aà ts'e kjoa koi, kitsjaà-ná kjoa xi 'nó ndaà tjin kò xi 'nó tse chjì-la koni s'ín kitsjaà tso'ba Nainá, mé-ne nga tìkòja kòkòt'aà-ná nga k'oas'ín s'éeén koni s'ín s'ín Nainá nga jye chinchat'aàxin-là kjoa xi ch'o síjé yijo-ná i isò'nde xi ta síkìts'ón-ná. ⁵ K'oaá ma-ne, 'nó tinè-là yijo-nò jñà kjoa koi. Koni s'ín nga mokjeín-nò it'aà ts'e Cristo, k'oaá tìs'ín mochjeén-né nga ndaà xita kátama jñò. Nga jye ndaà xita ma, tìkòja mochjeén-né nga kátas'e-nò xi kjoa chjine. ⁶ Nga jye tjin-nò kjoa chjine, tìkòja mochjeén-né nga kixi tìtixoma-là yijo-nò. Kò nga jye kixi otíxoma-là yijo-nò tìkòja mochjeén-né nga s'e-nò kjoatsejta. Kò nga jye tjin-nò kjoatsejta, tìkòja mochjeén-né nga ngui ndaà chaxkon Nainá. ⁷ Nga jye ndaà yaxkon Nainá, tìkòja mochjeén-né nga ndaà tìtsjacha xinguioo. Kò nga jye ndaà matsjacha xinguioo, tìkòja mochjeén-né nga ngui ndaà tìtsjacha ngats'iì xita xi k'ejí.

⁸ Jñò, tsà tjin-nò kjondaà koi, kò tsà kjit'aà nachrjein tìk'aasòn-nò, mì jyò kìt-sajnaà; ngui ndaà kochjeén-nò nga isaá ndaà jchaxkoón Jesucristo xi otíxoma-ná. ⁹ Tanga tsà tjin i'nga xi tsjin-la kjondaà koi, k'oaá ngaya-la koni xita xkan xi mikii ndaà tsejèn-la; jyeé kichàajìin-la nga Nainá

jye kisìjchàat'aà-la jé xi kis'e-la nga sa ítjòn. ¹⁰ K'oaá ma-ne, jñò, ndí 'ndse, isa 'nó tjiù-là nga'nó yijo-nò nga tìkixiyàa kjoa nga Nainá xó k'oaá s'ín kiichja-nò kò jaàjìin-nò. Tsà k'oas'ín s'een kjit'aà, nìmé jé skajñòd. ¹¹ Nga k'oaá s'ín koma nga táx'a'nde-nò nga kìtjás'een nánada tìhotíxoma nita kjé-ne jè Jesucristo xi ochrjekàjìin-ná kjo'in kò xi otíxoma-ná.

¹² Koií kjoa-la kjit'aà nachrjein síkìtsjeén yije-nò kjoa koi, nas'ín jye ma-nò kò jye kixi tìtsajnakoo jè kjoakixi-la Nainá koni s'ín mokjeín-nò nachrjein i'nde. ¹³ K'e nga tákò tìjnakon-isa i isò'nde jè, mochjeén-né nga síkìtsjeén-nò nga kos'ín tìjchá yijo-nò. ¹⁴ Jè Jesucristo xi otíxoma-ná jyeé k'oas'ín kìtsò-na nga jyeé kjòchrañat'aà nga kjoehet'aà nachrjein-na. ¹⁵ Tìkòja 'an tìbinè-la yijo-na nga tìsìkìtsjeén-nò mé-ne k'e nga 'an xi jye kiyá, nga nachrjein nchijòn k'oaá s'ín tìkìtsjeén kjoa koi.

Nánada j'ii-ne 'én xi tjit'aà Xojon-la Nainá

¹⁶ Nga mìtsà ta cuento xi ta xita kiskìtsjeén koni s'ín tsibenojmí-nòjen kó kji nga'nó kis'e-la Na'èn-ná Jesucristo kò nga kjoíí ijngod k'a. Nga xkòón ki'ya-najen kjoajeya-la nga 'nó tse nga'nó tjin-la. ¹⁷ Ki'ya-najen k'e jè Nainá xi Na'èn-ná nga jeya kò 'nga kiskìjina Jesucristo. Kina'ya-la ya jjiin isén nánada 'nó ote kji 'én xi kìtsò: "Jè jèè xi ki'ndí-na xi 'nó matsjake nga xó 'an jaajìin-na." ¹⁸ Ngajen sobà kina'ya-lajen jñà 'én xi ngajmii inchrobà-ne k'e nga tìtsajnakoo-jen Jesucristo ya isò'nga nindoò tsjeè-la.

¹⁹ Nga yije kjoa koi, k'oaá s'ín isa ndaà makixiya koni s'ín kiichja jñà xita xi kiichja ngajo-la Nainá. 'Nó ndaà 'nè nga na'ya-là 'én koi. K'oaá s'ín ngaya-la koni jngod ni'ín xi síhiseén ya i'nde nánada jñò choòn skanda k'e nga s'e isén, ikjoàn síhiseén-jìin inìma-ná koni jè ni'ño tse. ²⁰ Itjòn k'oa s'ín ndaà kátasjìin-nò, jñà 'én xi tjit'aà Xojon-la Nainá, mìtsà ta jngod xita kitsjaà kjohìtsjeén-la nga kitjei. ²¹ Nga jñà xita xi kiichja ngajo-la Nainá, nijngod 'én xi ta kjohìtsjeén ts'e nga kiichjaya. Jé Inìma Tsjeè-la Nainá kiskìkìchya-la kjohìtsjeén-la xita koi nga komà kiichjaya 'én-la Nainá.

2

Xità ndiso xi okóya 'én xi mitsà kixi kjoa
(Judás 4-13)

¹ Ya jjiin naxandá Israel kis'e xita ndiso xi kitsò nga 'én-la Nainá kiichjaya, tanga mitsà kixi kjoa. It'aa tsajòn, k'oaá tis'in s'e xita ndiso xi kokóya'ma kjohitsjeèn xi sík-its'ón-jiin-la xita naxandá-la Nainá, skanda kochrjengui jè Na'én-ná xi tsibíchjítjì-ná. K'oaá ma-ne nga jña xita koi, tijnà nchihót-sji-la kjoabiyaá yijo-la nga ta niitoón jchija. ²Nó kjin xita kjitjinguí-la nga k'oas'in s'iin kjoa xi 'nó ch'o tjin. Koi kjoa-la xita ndiso koi, nga ch'o kiná'ya-la kjoa ts'e ndiyá kixi. ³Jña xita ndiso koi, ta toón tse mejèn-la; kochrjekájno-nò ton nga skónachan-nò nga kokóya-nò 'én ndiso. Nainá, jyeé kjótseé tjindaá-la nga tsjá-la kjo'in ko mikii kojno-la kjo'in xi s'e-la.

⁴Nga Nainá mikii kisijchàat'aà-la jña àk-jalè xi tsohótsji jé. Ján kiskinijiin i'nde kjo'in nándá tfti ni'in. Na'nó kichá cadena tsibít'aà'nó. Yaá kisikítsajnaya ngajo nándá jñò choón, skanda jè nachrjein k'e nga sindaàjiin. ⁵Nainá, tjikoaá mikii kisijchàat'aà-la isò'nde xi kisijna kjótseé; kisikasén jtsí xkón xi kisikjehesòn yije xita xi kis'e nachrjein koi. Tà jè Noé kisijchàat'aà-la, koi kjoa-la nga 'én kixi kiichjayajiin-la xita, ko itod xita xikjín tsiningui-ne. ⁶Nainá tjikoaá kisikjehesòn yije xita ts'e naxandá Sodoma ko Gomorra. Jngod k'aa tsaká, ta chijo kisinchaá. K'oaá s'in tsibíjna jngod-la chija nga k'oaá tis'in komat'in jña xita xi kondra tftsajna-la Nainá. ⁷Tanga jè Lot nga xita kixi, itjokajiin kjo'in. ⁸Nó ch'o komá-la kjoa ts'e jé xi nchis'in jña xita naxandá koi. ⁸Xita jè nga xita kixi-né, nga ya tijnajiin-la jña xita koi nga ch'o nchis'in, kjo'in tfsikjeiin nga 'on ma-la inima-la nga nachrjein nchijòn beè koa 'nchré-la kjoa xi ch'o nchis'in xita koi. ⁹Yaá tí'ya-la nga jè Na'én-ná osiko-né jña xita xi beèkón nga síkítsajnandeí mé kjoa xi tjin-la, tjikoa síkítsajna'nó-né jña xita xi ch'o s'in nga tsjá-la kjo'in jè nachrjein k'e nga sindaàjiin.

¹⁰Jña tftsajna ítjòn nga s'e-la kjo'in jña xita xi 'nó fitjinguí-la kjoa ch'o xi síjé yijo-la ko jña xi ochrjekàngui kjotixoma-la Nainá.

Jña xita ndiso koi, xita tájaajiin nga 'nó 'nga ikon. Mikii tsakjón nga chjajno-la jña nga'nó xi mikii tsejèn. ¹¹Jña àkjalè, nas'in

isa tse nga'nó tjin-la koa tjin-la kjotixoma, mi k'oaá s'in chjajno-la nga'nó xi mikii tsejèn nga nguixkon Na'én-ná.

¹²Jña xita koi, chajjnoó-la kjoa xi mikii fiya-la. K'oaá s'in ngaya-la koni cho xi mikii síkítsjeèn nga tà xó k'oaá s'in kits'iin-ne nga kindoba'nó ikjoàn sík'en. Xita koi, yaá kiyajiin kjoa ts'e jé-la. ¹³Koi kjo'in tjoé ngajo-la koni tjin kjo'in xi kitsjaá-la xita xi kj'eí. Jña xita koi, nas'in nachrjein, tsjaá ma-la nga s'in kjoa xi 'nó ch'o tjin. K'e nga jña xita koi, báhihtako-nò tsà s'eí tjin-nò, síkíts'ón-jiin-né nga sísobà-nò nga ch'o tjin kjoa xi s'in.

¹⁴K'e nga beèkxon jngod chjoón, niitoón fahajiin-la ko mikii ma síkjina kjoa ts'e jé. Konachan-la xita xi mi kixií tjin kjohitsjeèn-la. Inima-la, kjit'aa nachrjein tjin mé xi mejèn-la. Xita koi, tjinè-la nga kjo'in tjoé-la. ¹⁵Jyeé kisikijna ndiyá kixi. Jè fitjinguí-la ndiyá xi ch'o tjin, jè ndiyá ts'e Balaam, ki'ndí-la Beor, jè xi 'nó kjótsjakeè ton nga mejèn-la s'iin kjoa xi mitsà kixi tjín. ¹⁶Tanga tsaká-la kjoa ts'e jé-la. Jngod búrró chjoón xi mikii ma-la chja, kiichja-la koni tsà xita; mikii kitsjá'nde-la nga kiiko-isa kjoaská-la.

¹⁷Jña xita ndiso koi, k'oaá s'in ngaya-la koni ngajo nandá xi tsjin-la nandá, koni ífi xi nimé jtsí fiko, niitoón fiko tjo. K'oaá s'in tjinè-la nga ya kítsajnajiin i'nde jñò ts'e kjo'in nita mé nachrjein-ne. ¹⁸Ngui 'én 'ngaá chja xi nimé chjí-la. 'Nó 'nga ikon nga síchjeèn kjoach'o xi sasén-la yijo-la nga konachan-la jña xita xi sa nchibinchat'aaxin-la jña xita xi ch'o nchisíjchá yijo-la. ¹⁹K'oaá tsò-la jña xita nga kítsaj-nandeí, tanga tijnà-ne tjikoaá yaá tftsaj-najiin'nó kjoach'o-la. K'e nga jngod xita xi bijnajiin'nó jngod kjoa, jè kjoa jè tjin-la nga'nó nga jè otixoma-la. ²⁰Jña xita xi jye kijtseèkxon Jesucristo xi otixoma-ná, nga jè tsachrjekajiin kjo'in, nga jye chinchat'aaxin-la kjoa ch'o-la isò'nde, tsà ljn-god k'a k'oas'in s'iin, tsà síkjine ljn-god k'a-la kjoa xi ch'o tjin, nga koma iskan, isaá ch'o komat'in mi k'oa-ne k'e nga sa ítjòn.

²¹Isaá-la ndaá tjin tsà mikii kijtseèkxon ndiyá kixi-la Cristo, mi k'oa-ne nga jye chinchat'aaxin-la kjotixoma tsjeè-la Nainá xi jye kitjóé-la. ²²Xita koi, k'oaá s'in kis'iin koni tsò 'én xi tjina-la xita xi tjin-la

kjoachjine nga tsò: “Nañá, tije kine ìjngòò k'a-ne ndábisò-la” koa: “Jè chinga k'e nga jye ongáya, ìjngòò k'a ongáyajiin-ne ndási.”

3

K'e nga kjoíí ìjngòò k'a Na'èn-ná Jesucristo

¹ Ndí 'ndsè xi 'nó matsjake-nò, xojon jè, jè xi ma-ne jò nga tikjiì-nò. Ingajò xojon koi, k'oaá s'ín binè-nò nga sikít-sjeèn kjoa xi nguì kixi tjin; ² mé-ne nga sikítsjeèn-nò jñà 'én xi kjòtseeé tsakóya xita tsjeè-la Nainá xi kiichja ngajo-la. Tikoá sikítsjeèn kjotíxoma-la Na'èn-ná Jesucristo xi tsachrekajiiin-ná kjo'in koni s'ín tsakóya-nò jñà xita xi tsibixáya-la.

³ Jè xi 'nó mochjeén nga ndaa kátasijiiin-nò, jñà nachrjein xi sa nchrobá nga jyeé tffehet'aà nachrjein, kjoíí xita xi sùsobà-nò ts'e kjoa kixi; yaá kojchájiin kjoach'o xi síjé yijo-la. ⁴ Skonangui, kitsò-nò: “Nachrjein i'ndeí, çmé-ne mi tbitasòn-ne 'én xi tijná xi tsò nga kjoíí ìjngòò k'a Cristo? Jyeé kjòtseeé k'en xita jchínga-ná, tákó k'oaá choòn skanda kóni nga kisindaà isò'nde.” ⁵ Jñà xita xi k'oa tsò, xó k'oaá s'ín-ne nga síjchàajiin nga jñà 'én xi kiichja Nainá nachrjein kjòtseeé, jñà kisindaà-ne ngajmii ko nangui. Tije-ne nandá inchrobàt'aà-ne ko tije tijnakon-ne. ⁶ Xi komá iskan, tije-ne 'én-la Nainá ko nandá kisikje-ne isò'nde jchínga k'e nga tsangasòn nandá. ⁷ Ti jé-ne 'én xi kitsjaà Nainá k'oaá s'ín tíchja nga jè ngajmii ko nangui ñanda titsajnasoán nachrjein i'ndeí, titsajnandaà-la mé-ne nga kití-ne jè nachrjein k'e nga sindaajiin-la xita tikoá kjoehesòn jñà xita xi mikii beèxkón Nainá.

⁸ Jñò ndí 'ndsè xi matsjake-nò kì niichàajiin-jèn kjoa koi: xi it'aà ts'e Nainá, jngòò nachrjein k'oaá ngaya-la koni tsà jngòò jmii nó tjin-ne, koá jngòò jmii nó, Nainá, jngòò nachrjein tsò-la. ⁹ Na'èn-ná mitsá tísí-kichrjein nga sùkitasòn 'én-la koni tsò i'nga xita; tíkoña kjoaá-nò Nainá; jè xi mejèn-la nga nijngòò xita jchija, nga kátasíkájno jé-la nga mi ti jé kohòtsji-ne.

¹⁰ Tanga jè nachrjein-la Nainá, k'oaá s'ín kjoíí koni s'ín f'ii xita chijé. Ngajmii, jngòò k'aá jchija k'e nga kiná'ya-la nga ch'o jchán kjone. Jè ts'óí, sá ko ni'ño kití-ne. Jè nangui ko nita mé xi tjin i it'aà nangui, jngòò k'aá kití.

¹¹ Koni s'ín koma nga jchija ngats'ii tsojmi xi tjin, 'nó mochjeén nga tsjeè sijchá yijo-nò koni s'ín síjé Nainá, ¹² ko nga chíñakjoa-là jè nachrjein k'e nga kjoíí Nainá. Tixátíya-là nachrjein jè. Ko ngats'ii tsojmi xi tjin isò'nde ko ngajmii, jngòò k'aá kongandá nga kití. ¹³ Tanga it'aà tsaján, jè titsachiñá-là ngajmii xitse ko nangui xitse koni s'ín kitsjaà tso'ba Nainá, ya ñanda s'e kjoa kixi ko kjondaà.

¹⁴ Koíí kjoa-la jñò ndí 'ndsè xi matsjake-nò, nga k'oa tjin kjoa xi titsachiñá-là, tjiì-là nga'nó yijo-nò, mé-ne k'e nga kjoíí ìjngòò k'a Jesucristo, k'oaá s'ín sakòt'aà-nò nga 'nchán kitsajnaà nga tsjeè titsanjchá yijo-nò ko nímé jé tjin-nò. ¹⁵ K'oaá s'ín kátasijiiin-nò, jè kjoatsejta-la Nainá nga tse titsachiñá, jé-né nga kitjokajiiin kjo'in jñà xita. Jè 'ndsè Pablo xita xinguiáa xi 'nó matsjachaá, tikoáa jye isa kiskii-nò koni s'ín tjin kjoachjine xi kitsjaà-la Nainá. ¹⁶ Nga jngòò ìjngòò xojon carta xi kiskii Pablo, k'oaá s'ín tíchja kjoa koi. Tanga tjin i'nga xi 'nó 'in chja, mikii ndaa machiya-ná kó tsòya-ne. K'oaá ma-ne jñà xita xi mikii ndaa fiya-la ko xi mi kixi tjin kjohítsjeèn-la, síkijatjiya-la 'én. K'oaá ti siko jñà Xojon-la Nainá xi kiskii xi k'ejíí xita. K'oaá ma-ne jñà xita xi koasíko 'én-la Nainá, tijná nchihòtsji-la kjo'in yijo-la.

'Én xi fehet'aà-ne

¹⁷ K'oaá ma-ne, jñò ndí 'ndsè xi matsjake-nò, nga jye ndaa tjiin-nò kjoa koi, tikindaa yijo-nò, mé-ne nga mi skónachan-nò jñà xita xi ch'o s'ín nga xin ndiyá kiikò-nò xi mi kixi tjin ko yaá jchija nga kixi titsajnaako Nainá. ¹⁸ Isaa ndaa kátasakó-isa-nò kjondaà-la ko kjohítsjeèn-la Jesucristo xi otíxoma-ná nga jè ochrjekajiiin-ná kjo'in. Jeya kátijna i'ndeí ko nita mé nachrjein-ne. K'oas'ín kátama.

Xojon carta xi kiskiù ítjòn San Juan

Jesús, jè 'Én xi síkíjnakon iníma-ná

¹Jè Jesús, jè 'Én xi síkíjnakon-ná xi tíjna skanda tísa tàts'en-lá kjoa. Tanga i'ndei, jyeé kina'yà-lajen, ko xkoón ki'ya-najen, kichitsejèn-lajen kó kji, tíkoaá ndsaá kiniko-najen. ²Jè 'Én jè, ki'ya tsejeén-lá. Kó ki'ya-najen. Kó nguì kjoa kixi-né xi bənojmi-jen xi ít'aà ts'e. Kó tíkoaá bənojmiya-nòjen jè 'Én xi síkíjnakon iníma-ná níta kjé-ne. Jè 'Én jè, k'e nga tísa ítjòn, yaá tíjnat'aà-lá Nainá. Tanga i'ndei, jyeé tsatsejèn-najen. ³Bənojmi-najen kjoa xi ki'ya-jen kó xi kina'yà-jen, mé-ne jñá, k'oá tís'in ngáson kítajnakoaá, koni s'in ndaa títsajnakoaá Nainá xi Na'én-ná ma, kó Ki'ndí-lá xi Jesucristo. ⁴Koif xá títsachji-nòjen Xojon jè mé-ne nga nguì kó kjotsja kátasakó kjit'aà-lá iníma-ná.

Jè Nainá kjoa iseèn-né

⁵K'oá s'in tíjn jñá 'én xi tsakóya-najen Jesucristo, kó koif-né xi nokjoayajiin-nòjen: Jè Nainá, kjoa iseèn-né. Xi ít'aà ts'e, tsjin xi kjoa jñó. ⁶Tsá kixoán nga ndaa títsajnakoaá Nainá, tanga tsá yaá títsanjíchá yijo-ná ya nándá jñó choòn, nándá tíjn kjoach'o, 'én ndisoó títsanokjoá; mitsá kjoa kixi xi títsa'né. ⁷Tanga tsá ya títsajnaá nándá iseèn choòn, koni jè Nainá yaá tíjna nándá iseèn choòn, ndaa títsajnakoaá xinguiáá, kó jè jní-lá Jesucristo xi Ki'ndí-lá Nainá ma, sítsjeè yijeé jñá jé xi tíjn-ná.

⁸Tsá kixoán: "Tsjin-na jé", tíjñá títsachonachan-lá yijo-ná; mitsá kjoa kixi xi títsanokjoá. ⁹Tanga tsá kənojmi yije-lá Nainá jñá jé xi tíjn-ná, komaá jè kjót'aatakoán nga síjchàat'aà-ná jé-ná tíkoaá sítsjeèya-ná ngats'iì kjoa xi ch'o 'né. Nga jè Nainá síkitasòn 'én-lá, kó nguì kjoa kixi xi s'in. ¹⁰Tanga tsá kixoán: "Kj'eè tsá jé otsjiá", jè Nainá ndisoó títsanachrjekànguiaá, kó mitsá kixi kjoa nga mokjeiín-ná jè 'én-lá.

2

Yá xita xi chjatji-ná ya nguixkon Nainá

¹Jñó xi koni tsá ndí íxti-ná xan-nò, koif xá tíkjii-nò Xojon jè, mé-ne nga mì tí jé

kínchátsji-lá yijo-nò. Tanga tsá tíjn jn-goò xita xi tíhótsji jé-lá yijo-la, jè Nainá síjchàat'aà-la, nga tíjna jngoò-ná xita xi chjatji-ná ya nguixkon Nainá, jè xi 'mì Jesucristo xi nguì xita kixi. ²Jesucristo kitsjaá kjotjó yijo-la nga k'en ngajo-ná, mé-ne koma síjchàat'aà-ná jñá jé-ná, tanga mitsá tà jñá xi síjchàat'aà-ná; tíkoaá síjchàat'aà yijeé-lá ngats'iì xita xi tíjn nga tíjtsa isò'nde.

³Tsá ndaa síkitasoán kjotixoma-la, maá kíjngoò-lá takoán nga jyeé ndaa yaxkoaán. "Tsá tíjn xita xi tsò: "An, jyeé ndaa bexkoan Nainá", tanga tsá mikii ndaa síkitasòn kjotixoma-la, xita ndiso-né; tsjin-lá kjoa kixi. ⁵Tanga tsá ndaa níkitasoán koni tsò 'én-lá, jyeé 'nó ndaa tíjn-ná kjotsjacha-lá Nainá kó k'oaá s'in ma-ne nga 'ya-la nga kixi kjoa nga jè Cristo títsajnakoaá. ⁶Jé xita xi tsò nga ya tíjnakó Cristo, mochjeén-né nga k'oas'in kátasíjchá yijo-la koni s'in kis'iin Jesucristo.

Kjotixoma xitse

⁷Jñó ndí 'ndsè, jè kjotixoma xi tíkjii-nò, mitsá nguì kjotixoma xitse; tíjè-ne kjotixoma xi kits'iin-nò k'e nga sa ítjòn k'e nga tísa kòkjeiín-nò. Jè kjotixoma jhínga jè, tíjè-ne 'én xi kina'yà jñó nga tísa ítjòn. ⁸Tanga i'ndei k'oaá s'in tíkjii-nò koni tsá jngoò kjotixoma xitse. Nga ít'aà ts'e Cristo ki'ya-la nga xitse-né kó tíkoaá tí'yaá-la xi ít'aà tsajòn. Nga jyeé tífahato kjoa xi jñó choòn, kó jyeé tí'ya-la xi nguì kjoa iseèn-lá Nainá.

⁹Tsá jngoò xita k'oas'in títsò nga k'oaá s'in tísíjchá yijo-la koni s'in tíjn kjoa iseèn-lá Nainá, tanga tsá majtikeè xíkjin xi tíkoa ít'aà ts'e Cristo mokjeiín-la, mitsá kixi kjoa nga iseèn tísíjchá yijo-la, takó yaá tíjnajiin nándá jñó choòn. ¹⁰Jé xita xi matsjakeè xita xíkjin xi tíkoa ít'aà ts'e Cristo mokjeiín-la, k'oaá s'in tísíjchá yijo-la koni s'in tíjn kjoa iseèn-lá Nainá. Jé xita jè, mitsá tí mé tíjn-ne xi ma kòhótsji jé-la. ¹¹Tanga jè xita xi majtikeè xita xíkjin xi tíkoa ít'aà ts'e Cristo mokjeiín-la, yaá tíjna, kó yaá tsó'baya ya ndiyá nándá jñó choòn. Mikii bèè nándá tífi, nga jè kjoa jñó, bíchjoá xkon.

¹²Jñó xi ndí íxti 'mi-nò, tíkjii-nò Xojon jè, nga ít'aà ts'e Cristo-né nga jye kisiichàat'aà-nò Nainá jñá jé xi tíjn-nò.

¹³ Jñò xi xit̃a jchínga 'mì-nò, tikjiì-nò Xojon jè, nga jyeé kiyaxkoòn jè Jesucristo xi t̃jna skanda t̃sa t̃ats'en-la kjoa. Jñò ìxti xi sa t̃itsañjchá yijo-nò, tikjiì-nò Xojon jè, nga jyeé kinikijne-là jè xit̃a neíí. Jñò xi ndí ìxti 'mì-nò, jyeé kiskii-nò Xojon jè nga jye kiyaxkoòn Nainá xi Na'èn 'mì-laà.

¹⁴ Jyeé kiskii-nò xojon, jñò xi xit̃a jchínga 'mì-nò, koií kjoa-la nga jyeé kiyaxkoòn Jesucristo xi t̃jna skanda t̃sa t̃ats'en-la kjoa. T̃ikoáá jyeé kiskii-nò jñò ìxti xi sa t̃itsañjchá yijo-nò, koií kjoa-la nga t̃jín-nò nga'ñó k̃o jyeé yá t̃ijñajìin iñjma-nò jè 'én-la Nainá k̃o jyeé kinikijne-là jè xit̃a neíí.

¹⁵ Kì jñà matsjacha jñà kjoa xi t̃jín isò'nde. Tsà yá xit̃a xi matsjakeè jñà kjoa xi t̃jín isò'nde, mitsà kixì kjoa nga matsjakeè Nainá xi Na'èn 'mì-laà. ¹⁶ Ngats'ì kjoa ch'o xi jè isò'nde bít'aà-ná, mitsà yá nchrobá-ne ìt'aà ts'e Nainá xi Na'èn 'mì-laà. T̃iyáá t̃ísindaà-ne ì isò'nde. Jñà kjoa ch'o koi, xi t̃jín isò'nde: jñà-né kjoa ch'o xi s̃jé yijo-ná, kjoa xi t̃sejèn-la xkoaán nga mejèn-ná tsaján koma, k̃o kjoa 'nga takòn xi ts'e kjoa nchíná. ¹⁷ Ngats'ì kjoa ch'o xi t̃jín isò'nde, k̃o kjoa xi yá fahajìin-ná, jyeé t̃ifehet'aà, tanga jè xit̃a xi sikitasòn koni s'ín mejèn-la Nainá, k̃jínakon-né ñjta k̃jé-ne.

Jè xi kjoa kixì k̃o kjoa ndiso

¹⁸ Jñò xi ndí ìxti xan-nò, jyeé t̃ifehet'aà nachrjein. Jyeé t̃jiiin-nò nga k̃joií jngòò xit̃a xi ngui kondra t̃jina-la Cristo. K̃o nachrjein ì'ndeí jyeé 'ñó k̃jìn ma-ne xi kondra nchifi-la Cristo. K'oaá ma-ne nga k'oas'ín machiya-ná nga jyeé t̃ifehet'aà nachrjein. ¹⁹ Jñà xit̃a koi, t̃i ìt̃ ijokàjiiin-ná, tanga xi kjoa kixì, mitsà ngui xit̃a tsaján ma; tsà kixì kjoa nga xit̃a tsaján, ìf-là t̃itsaj-nako-ná. Tanga koií k'oas'ín it̃jokàjiiin-ná jñà xit̃a koi mé-ne nga ndaà kàta'ya-la nga ngats'ì xit̃a xi k'oas'ín kondra fi-la Cristo, mitsà ngui xit̃a tsaján.

²⁰ Jè Jesucristo, xi xit̃a tsjeè, jyeé kitsjaà-nò jè Iñjma Tsjeè-la Nainá; k'oaá ma-ne nga ngats'ioò jyeé ndaà t̃jiiin-nò kós'ín t̃jín xi kjoa kixì. ²¹ K'oaá ma-ne nga k'oas'ín tikjiì-nò xojon jè, nga jyeé ndaà t̃jiiin-nò xi kjoa kixì; mitsà koi-ne nga k̃j'eè t̃jiiin-nò. K̃o jyeé ndaà t̃jiiin-nò nga ñjngòò 'én ndiso xi yá nchrobát'aà-ne ìt'aà ts'e kjoa kixì.

²² ¿Yá-ne xi xit̃a ndiso? Jè-né xi b'íma nga tsò: “Jè Jesús mitsà jè xi Cristo, [mitsà

Nainá kisikasén].” Jè xit̃a jè xi kondra fi-la Cristo nga jngòò k'a mikii mokjeiín-la ìt'aà ts'e Nainá xi Na'èn-ná ma k̃o ìt'aà ts'e Jesucristo xi Kì'ndí-la Nainá ma. ²³ Ngats'ì xit̃a xi jngòò k'a mikii mokjeiín-la ìt'aà ts'e Kì'ndí-la Nainá, mitsà Nainá xi Na'èn-ná ma t̃jínako. Tanga jè xit̃a xi mokjeiín-la t̃jkoá tsjá 'én-la nga jè Jesús, jè xi Kì'ndí-la Nainá, yáá t̃jínako Nainá xi Na'èn-ná ma.

²⁴ Koií k'oas'ín xan-nò, ndaà k̃atasijiiin iñjma-nò jè 'én xi ìt'aà ts'e Cristo xi jye kina'ya nga t̃sa t̃ats'en-la kjoa. Tsà k'oas'ín ndaà s̃jiiin iñjma-nò, t̃jkoáá ndaà k̃itsaj-nakoo Nainá xi Na'èn-ná ma k̃o Kì'ndí-la. ²⁵ Jesucristo k'oaá s'ín kitsjaà 'én-la nga tsjá-ná kjoabinachon xi mikii fehet'aà ñjta k̃jé-ne.

²⁶ Koií xá tikjiì-nò xojon jè mé-ne nga ma jchaxkon-nò jñà xi mejèn-la konachan-nò. ²⁷ Tanga jñò, jyeé t̃jiiin iñjma-nò jè Iñjma Tsjeè-la Nainá xi kitsjaà-nò Jesucristo. Mì t̃i kii mochjeén-ne tsà yá xi k̃ok̃oya-nò. Nga t̃jje-ne Iñjma Tsjeè-la Nainá k̃eñojmíya-nò kós'ín t̃jín ngats'ì kjoa xi ndaà t̃jín. Koni s'ín k̃ok̃oya-nò, 'én kixì-né, mitsà 'én ndiso. K'oaá s'ín ndaà t̃itsajnakoo k̃jii't'aà Jesucristo, koni s'ín s̃ikichiya-nò Iñjma Tsjeè-la Nainá.

²⁸ Jñò xi ndí ìxti xan-nò, k'oaá s'ín ndaà t̃itsajnakoo Cristo, mé-ne nga 'ñó t̃jín-ne takoán k̃o mikii k̃osobá-ná k'e nga jè xi k̃it̃jojen ìjngòò k'a-ne ngajmii. ²⁹ Koni s'ín jye t̃jiiin-nò nga jè Cristo, xit̃a kixì-né nga nguixk̃on Nainá, k'oaá t̃j's'ín ndaà k̃atasijiiin-nò, nga ngats'ì xit̃a xi kjoa kixì s'ín nga nguixk̃on Nainá, kì'ndí-la Nainá-né.

3

Ìxti-la Nainá

¹ Ndaà k̃atasijiiin-nò, 'ñó ndaà matsjakeè-ná Nainá xi Na'èn-ná ma, k'oaá ma-ne nga ìxti-la tsò-ná. K̃o ngui kixì kjoa nga ìxti-la Nainá 'mì-ná. K'oaá ma-ne nga jñà xit̃a isò'nde, mikii mokjeiín-la tsà ìxti-la Nainá 'mì-ná, koií kjoa-la nga jñà xit̃a koi, mikii mokjeiín-la ìt'aà ts'e Nainá. ² Jñò ndí 'ndsè xi matsjake-nò, ì'ndeí jyeé kì'ndí-la Nainá 'mì-ná. Tanga k̃j'eè tsà ndaà okó-ná Nainá kó kjoán komaá nga koma iskan. Tanga jyeé t̃jiiin-ná nga k'oa t̃i kjoán komaá koni k̃jì jè Jesucristo k'e nga k̃jichò nachrjein nga jè xi k̃joií ìjngòò k'a-ne; nga k'oaá s'ín jchaxkoaán koni k̃jì jè. ³ Ngats'ì

xita xi k'oas'in nchikoña nga k'oaá s'in kjoan koma koni kji jè Jesucristo, nachrjein nchijòn-né nga tsjeé nchisíjchá yijo-la koni s'in nga xita tsjeé jè Jesucristo.

⁴ Ngats'iì xita xi ótsji jé, kondraá fi-la kjotixoma-la Nainá. K'e nga jé binchaat-sjiaá, jè kjotixoma-la Nainá tináchrjen-guiaá. ⁵ Jñò, jyeé tíjiin-nò nga jè Jesucristo koií xá j'iì-ne nga jè faáxin-ná jñá jé xi tjiin-ná. Kò 'ya-nò nga jè Jesucristo, nímé jé tsohótsji. ⁶ Ngats'iì xita xi Cristo títsajnakò, mìtsà jé ótsji; tanga jñá xita xi ótsji jé, k'j'èè kii beèxkon kò tíkoá mikii tíjiin-la yá-né xi 'mì Jesucristo. ⁷ Jñò, xi ndí ixti-na xan-nò, kii kii biì'nde tsà yá xi skónachan-nò. Jè xita xi kjoa kixi s'in nga nguixkon Nainá, xita kixi-né, koni xita kixi jè Cristo. ⁸ Tanga jè xita xi kjit'aà nachrjein tíhótsji jé, ts'e xita neif-né. Nga jè xita neif, k'oaá s'in tíhótsji jé skanda tísa tàts'en-la kjoa. Kò koií xá j'iì-ne Jesucristo xi Ki'ndí-la Nainá nga jè sikixòña jñá kjoa ch'o xi s'in jè xita neif.

⁹ Ngats'iì xita xi jye Nainá kisikjatjija-la nga ki'ndí-la Nainá ma, mìtsà tiya títsaj-najiiin-ne jé. Nga jyeé ya tíjnajiin iníma-la jè Iníma Tsjeè-la Nainá. Kò mì tí kii ma kòhótsji-jé-isa, nga jyeé ki'ndí-la Nainá-né. ¹⁰ K'oaá s'in ma-ne nga yaxkon-la yá-né xi ixti-la Nainá kò yá-né xi ixti-la xita neif; ngats'iì xita xi mikii síkitasòn kjoa kixi-la Nainá, tíkoá mikii tsjakeè beè xita xíkjin xi tíkoá it'aà ts'e Cristo mokjeiín-la, mìtsà ki'ndí-la Nainá ma.

Ngàsòn ngáya tsjacha s'eén xinguiáá

¹¹ Nga k'oaá s'in tíchja jè 'én xi jye kina'yá k'e nga tísa kòkjeiín-nò nga sa ítjòn nga tsò: Ngàsòn ngáya tsjacha s'eén xinguiáá. ¹² Mikii k'oas'in s'eén koni kis'iin jè xita xi ki'mi Caín nga jè xita neif kiit'aà-la nga kisik'en 'ndse. ¿Mé-ne kisik'en-ne 'ndse? Tà koií kjoa-la nga jè 'ndse, xita kixi-né nga nguixkon Nainá kò jè Caín ch'óó tíjn kjoa xi s'in.

¹³ K'oaá ma-ne k'oas'in tixan-nò jñò ndí 'ndse, kii maxkón-nò tsà sijjikeè-nò xita isò'nde xi mikii mokjeiín-la 'én-la Nainá.

¹⁴ Jñá jyeé tíjiin-ná nga jyeé itjokáñnaá ya ndiyá kjoabiyaá xi ya tjaáyaá kjòtsee kò jyeé tíjn-ná kjoabinachon xi mikii fehet'aà níta kjé-ne. Nga jyeé k'oas'in ndaà mats-jachaá jñá xita xinguiáá xi tíkoá it'aà ts'e

Cristo mokjeiín-la. Jè xita xi mikii mat-sjakeè xíkjin, ndiyá kjoabiyaá tsóhoya jè iníma-la. ¹⁵ Ngats'iì xita xi majjikeè xita xíkjin, k'oaá s'in ngaya-la koni tsà xita sík'en. Jñò, ndaá tíjiin-nò, jè xita xi xita sík'en, mìtsà kjoabinachon xi mikii fehet'aà tísjíjchájiin yijo-la. ¹⁶ Jñá, k'oaá s'in 'ya-ná mé xi 'mì kjotsjacha k'e nga jè Jesucristo kitsjaá kjotjò yijo-la nga k'en ngajo-ná. Jñá k'oaá tíj'in mocheén nga s'eén it'aà ts'e xita xinguiáá koni kis'iin jè Cristo. ¹⁷ Tsà tíjn jngòd xita xi tíjn-la tsojmi xi tímochjeén kjit'aà-la, tsà skoe jngòd xita xíkjin xi tíkoá it'aà ts'e Cristo mokjeiín-la nga tsjin-la tsojmi xi mocheén-la, tsà mikii ma-la nga kòsiko jè xita xíkjin xi it'aà ts'e tsojmi xi tsjin-la, mìtsà kixi kjoa nga kjotsjacha-la Nainá tíjnajiin iníma-la. ¹⁸ Jñò xi ndí ixti-na xan-nò, títsjacha xinguió, kii tà 'én nokjoà; nguì ndaá kàta'ya-la kós'in matsjacha xinguió nga tísikò mé tsojmi xi mocheén-la mé-ne nga kàta'ya-la nga kixi kjoa nga ndaà matsjacha xinguió.

'Nó tíjn takoán nga nguixkon Nainá

¹⁹ K'e nga k'oas'in títsa'né, k'èé jcha-ná nga kixi kjoa nga k'oaá s'in títsanjchá yijo-ná koni s'in tíjn kjoa kixi-la Nainá kò 'nchán níkjinaá iníma-ná nga nguixkon Nainá. ²⁰ Nas'in jè iníma-ná jé tíbinè-ná, tanga jè Nainá, ísaá ndaá tíjiin-la mì k'oa-ne koni jè iníma-ná. Nga jè Nainá ísaá ndaá tsejèn yije-la ngats'iì kjoa xi títsa'né. ²¹ Jñò ndí 'ndse xi matsjake-nò, tsà jè iníma-ná mìtsà tí mé kjoa ch'o tíbinè-ná, 'nó tíjn takoán nga nguixkon Nainá. ²² Tsà mé xi síjé-lá Nainá, maá-la tsjá yije-ná níta mé kjondaà-ne; nga níkitasón kjotixoma-la, kò k'oaá s'in 'né koni s'in sasén-la Nainá. ²³ Jè kjotixoma-la Nainá, jé-né nga ndaá kàtakjeiín-ná it'aà ts'e Jesucristo xi Ki'ndí-la ma, tíkoá ngàsòn ngáya kòtsjachaá xinguiáá koni s'in jye tsatixoma-ná Cristo. ²⁴ Jè xita xi síkitasòn kjotixoma-la Nainá, yáá tíjnako Nainá, kò jè Nainá yaá tíjnajiin iníma-la xita jè. K'oaá ma-ne nga 'yaá nga Nainá ya tíjnako-ná, koi kjoa-la nga jye kitsjaá-ná jè Iníma Tsjeè-la.

4

Jñá xita xi kondra fi-la Cristo

¹ Jñò ndí 'ndse xi 'nó matsjake-nò, kii taxki mokjeiín-nò it'aà ts'e ngats'iì xita xi tsò nga

jè Inìma Tsjeè-la Nainá síkíchiya-la 'én xi chjaya. Ítjòn chít'aa, a kixíí kjoa nga jè Inìma Tsjeè-la Nainá tísíchiya-la 'én xi chja, a xi majín-né. Nga jñá nachrjein xi títsajnaá i'ndeí, tjin jchán xita ndiso xi tjímasòn ya isò'nde xi tsò nga jè Nainá tsjá-la 'én xi nchibénojmiya. ²Jè xita xi bénojmi nga jè Jesucristo, íí kits'iin it'aa nangui, kò xitaá komà koni jñá, jè xita xi k'oas'in bénojmi, jè-né xi tjin-la Inìma Tsjeè-la Nainá. K'oaá s'in 'ya-nò yá xita-ne xi jè Inìma Tsjeè-la Nainá tísíchiya-la 'én xi tichjaya. ³Tanga jè xita xi mikii k'oas'in keénojmi nga jè Jesucristo íí kits'iin it'aa nangui, kò xitaá komà koni jñá, jè xita xi k'oas'in tsò, tsjin-la Inìma Tsjeè-la Nainá. Xita jè, jè tísíjkeén kjohítsjeèn-la xita xi tjiná ítjòn nga kondra fi-la Cristo. Jñò, jyeé kina'yá nga kjoíí-né jè xi kondra fi-la Cristo, kò nachrjein xi títsajnaá i'ndeí jyeé k'oas'in tísíxá kjohítsjeèn-la.

⁴Jñò xi ndí íxti-na xan-nò, jyeé xita-la Nainá 'mì-nò; jñò, jyeé kinikijne-là jñá xita xi k'oas'in 'én ndiso chjaya; mì tì kii koma-ne nga jñá skónachan-nò, nga jè Inìma Tsjeè-la Nainá xi tijnajiiin inìma-nò, isaá ts'e nga'ño tjin-la mì k'oaá-ne koni jè kjohítsjeèn ts'e xita neíí xi síxájiin inìma-la xita xi mikii mokjeíin-la it'aa ts'e Cristo. ⁵Jñá xita koi, tà jñá títsajnakon-ne kjohítsjeèn xi tjin ya isò'nde; k'oaá ma-ne nga k'oas'in chja kò jñá 'nchré-la xita xi tikoá kjohítsjeèn ts'e isò'nde síjkeén. ⁶Tanga ngajen, xita-la Nainá-nájen. K'oaá ma-ne nga jñá 'nchré-najen jñá xita xi mokjeíin-la 'én-la Nainá. Tanga jñá xi mìtsá xita-la Nainá ma, mìtsá ngajen sí's'in-najen. K'oaá ma-ne nga 'ya-la yá-né xi ngui jè Inìma Tsjeè-la Nainá tísíkihiya-la nga ngui kjoa kixí kò yá-né xi inìma ndiso-la neíí tikonachan-la.

Nainá, 'ño tjin-la kjotsjacha

⁷Jñò ndí 'ndsè xi 'ño matsjake-nò, mochjeén-né nga ngàsòn ngáya tsjacha jchaá xinguiáá, nga jè xi kjotsjacha, it'aa ts'e Nainá nchrobá-ne. Ngats'ií xita xi tjin-la kjotsjacha, ki'ndí-la Nainá-né kò tikoáá beè-né yá-né xi Nainá. ⁸Jè xita xi mikii matsjakeè xita xíkjin, k'j'eè kì beè yá-né xi Nainá, nga jè Nainá kjotsjacha-né. ⁹K'oaá s'in tsakó-ná Nainá kjotsjacha xi tjin-la xi it'aa tsaján nga kíkikasén ki'ndí-la i isò'nde, jè ki'ndí-la xi ta jè ta

jngòò ma-ne, mé-ne nga it'aa ts'e ndaà kítsajnakoaán. ¹⁰K'oaá s'in tjin kjotsjacha xi tsakó Nainá xi it'aa tsaján: Mìtsá koi-ne nga jñá ndaà matsjachaá Nainá. Jè Nainá xi 'ño ndaà matsjakeè-ná. K'oaá ma-ne nga kíkikasén ki'ndí-la nga k'en ngajo-ná, mé-ne síjchàat'aa-ná jé-ná.

¹¹Jñò ndí 'ndsè xi matsjake-nò, tsà jè Nainá k'oas'in 'ño ndaà matsjakeè-ná, mochjeén-né nga k'oaá tís'in kjotsjachaá xinguiáá nga jngòò jngoa. ¹²Ní saá jngòò xita xi xkon beè-ne Nainá, tanga tsà ndaà kjotsjachaá xinguiáá nga jngòò jngoa, jè Nainá yáá tijnajiiin kjit'aa inìma-ná kò it'aa tsaján-ná nga ndaà títbasòn yije kjotsjacha-la Nainá. ¹³Nainá jyeé kitsjaá-ná Inìma Tsjeè-la. K'oaá ma-ne nga jye 'yáá nga kjit'aa nachrjein ya títsajnakoaá Nainá kò tikoáá yá tijnako-ná Nainá nga tijnajiiin inìma-ná. ¹⁴Ngajen sobá ki'ya-jen kò 'bí-nájen 'én-najen nga jè Nainá xi Na'èn 'mì-laá kíkikasén Kí'ndí-la nga jè kochrjekájiin kjo'in xi kjoa ts'e jé-la ngats'ií xita isò'nde. ¹⁵Ngats'ií xita xi ngui kò inìma-la tsjá 'én-la nga jè Jesús xi Kí'ndí-la Nainá, kjit'aa nachrjein ya tijnako Nainá kò jè Nainá yáá tijnajiiin inìma-la.

¹⁶Jyeé k'oas'in ndaà 'yáá, kò tikoá mokjeíin-ná, nga jè Nainá tjin-la kjotsjacha xi it'aa tsaján. Nga jè Nainá kjotsjacha-né. Kò jè xita xi kjotsjacha tijnajiiin kjit'aa ya inìma-la, yáá tijnako Nainá kò jè Nainá yáá tijnajiiin inìma-la xita jè. ¹⁷K'e nga it'aa tsaján k'oas'in ndaà títbasòn yije kjotsjacha-la Nainá, 'ño tjin takoán nga mìtsá tì mé tsakjòò-ná jè nachrjein k'e nga síndaajiin-la xita xi kjoa ts'e jé-la. Nga jñá, k'oaá s'in ndaà títsa'né i isò'nde koni s'in kík'iin jè Jesucristo. ¹⁸Ya ñánda nga tjin xi kjotsjacha, mìtsá tì mé kjoskon tjin-ne. Nga jè xi ngui kjotsjacha, faaxìn-né ngats'ií xi kjoskon 'mì. Jè xita xi tsakjón, kjo'in-né xi tsakjón-la. Kò jè xita xi tákò kjoskon tjin inìma-la, koií-né nga k'j'eè tsà ndaà tjin inìma-la jè kjotsjacha-la Nainá.

¹⁹Koií k'oas'in matsjacha-ná Nainá, koií kjoa-la nga jè kjòtsjakeè ítjòn-ná. ²⁰Tsà tjin xita xi tsò: "An, matsjake-ná Nainá." Tanga tsà majtikeè xita xíkjin xi tikoá it'aa ts'e Cristo mokjeíin-la, jè xita jè, xita ndiso-né. Tsà mì kì matsjakeè xita xíkjin xi xkon tibeè-ne, z'kós'in ma-ne kjòtsjakeè

Nainá xi kj'eè tsà xkɔn beè-ne? ²¹Jè kjotíx-oma xi kitsjaà-ná Jesucristo, k'oaá tsò: Jè xi matsjakeè Nainá, mochjeén-né nga tikoá kátamatsjakeè xíta xíkjin xi tikoá it'aà ts'e Cristo mokjeiín-la.

5

Kós'in koma sikijne-lá kjoa ts'e isò'nde

¹Jyeé ixti-la Nainá-né ngats'iì xíta xi ngui ko iníma-la mokjeiín-la nga jè Jesús, [jè-né xi Nainá kisikasén], jè-né xi Cristo. Ko ngats'iì xíta xi tsjakeè xi na'en tíjna-la, tíjnè-la nga tikoá kotsjakeè ngats'iì ixti-la na'en-la. ²K'e nga matsjachaá Nainá, ko tikoá níkitasoán kjotíxoma-la, 'ya-ná nga tikoá matsjachaá jñá xi ixti-la Nainá ma. ³K'oaá s'in tíjn tsà kixí kjoa nga matsjachaá Nainá, jè-né nga ndaa síkitasoán kjotíxoma-la. Ko jè kjotíxoma-la, mítsà 'nó 'in bitasòn. ⁴Nga ngats'iì xíta xi ixti-la Nainá ma, síkijneé-la ngats'iì kjoa ch'o xi tíjn isò'nde. Koíi ma níkjine-lá kjoa xi tíjn isò'nde nga mokjeiín-ná it'aà ts'e Cristo. ⁵Niyá xi ma síkijne-la jè kjoa ch'o xi tíjn isò'nde, tajngòd-né jè xíta xi mokjeiín-la it'aà ts'e Jesús, nga jè-né xi Ki'ndí-la Nainá ma. Jè-né xi chíkjoa-la nga síkijne.

Jè xi tsjá kixí 'én it'aà ts'e Ki'ndí-la Nainá

⁶Jé-né Jesucristo xi j'iì i isò'nde. Ko k'e nga j'iì, jè nandá ko jní xi ndaa tsakó. Ko mítsà tà jè nandá xi tsakó, tikoá jè jní. Ko jè Iníma Tsjeè-la Nainá xi bénojmi kixí yá-ne xi jè. Nga jè Iníma Tsjeè-la Nainá, ngui kjoa kixí-né. ⁷Jàn ma-ne xi ngui tsjá kixí 'én-la xi it'aà ts'e kjoa koi: 'jè Iníma Tsjeè-la Nainá, jè nandá, ko jè jní. Ko ngajàn koi, ngásòn tsò. ⁸Tsà mokjeiín-ná jñá 'én xi tsjá xíta isò'nde, mochjeén-né nga isa ndaa kókjeiín-ná jè 'én xi jè sobà Nainá títsjá. Nga jè 'én xi títsjá, jè tíbénajmi, yá-ne xi Ki'ndí-la Nainá. ⁹Jè xi ngui ko iníma-la mokjeiín-la it'aà ts'e Ki'ndí-la Nainá, yaá tíjijn iníma-la nga kixí kjoa jè 'én xi tsjá Nainá. Tanga jè xi mikii mokjeiín-la it'aà ts'e Nainá, jè Nainá, ndiso tíhochrjengui, koíi kjoa-la nga mikii mokjeiín-la 'én xi tsjá Nainá xi it'aà ts'e Ki'ndí-la. ¹⁰Jè 'én xi kitsjaà Nainá, jè-né nga jè Nainá tsjá-ná kjoabinachon xi mì fehet'aà níta kjé-ne. Ko jè kjoabinachon jè, yaá sakó-ná it'aà ts'e

Ki'ndí-la. ¹²Jè xíta xi Ki'ndí-la Nainá tíjna-jijn iníma-la, tíjn-la kjoabinachon xi mikii fehet'aà níta kjé-ne; tanga jè xíta xi mítsà Ki'ndí-la Nainá tíjnajijn iníma-la, tsjìn-la kjoabinachon.

'Én xi fehet'aà-ne

¹³Jñò xi mokjeiín-nò it'aà ts'e Ki'ndí-la Nainá, koíi xá tikjiì-nò Xojoñ jè mé-ne nga ndaa kátasijijn-nò nga jyeé tíjn-nò kjoabinachon xi mikii fehet'aà níta kjé-ne.

¹⁴K'oaá ma-ne nga 'nó tíjn takoán k'e nga nokjoát'aà-lá Nainá. K'oaá s'in ndaa kjí'nchré-ná tsà k'oas'in síjé't'aà-lá koni s'in sasén-la jè. ¹⁵Tsà jye k'oas'in tíjijn-ná nga Nainá 'nchré-ná k'e nga tsà mé xi níjé-laá, tikoá jyeé 'yaá nga tik'éé-ne nga níjé-laá tsjá-ná mé xi níjé-laá.

¹⁶Tsà yá xíta xi skoe jngòd xíta xíkjin xi tikoá it'aà ts'e Cristo mokjeiín-la nga ya tíkajijn jñá jé xi mítsà kjoabiyaá fiko-ná, maá katítsi'batji, ko jè Nainá tsjá-la kjoabinachon jè xíta xi tíhótsji jé. Tanga tà jñá-né xi koxan-la nga ma sítsi'batji jñá xíta xi mítsà ngui kjoabiyaá kjit'aà-la jñá jé xi nchihótsji. Nga tíjn jé xi kjoabiyaá fiko-ná, ko k'oaá xan nga mítsà mochjeén nga sítsi'batji jè xíta xi kotjín jé xi tíhótsji. ¹⁷Tanga ngats'iì kjoa ch'o xi s'in xíta, ngui jé-né nga nguixkɔn Nainá. Tanga tíjn-né jñá jé xi mítsà kjoabiyaá fiko-ná.

¹⁸Jyeé tíjijn-ná nga jñá xi ixti-la Nainá ma, mítsà tíya títsajnajijn-ne jé, nga jè Jesús xi Ki'ndí-la Nainá ma, tís'in kindá, ko jè xíta neíi, mì tí kii mé xi ch'o síko-ne.

¹⁹Jyeé 'ya-ná nga ixti-la Nainá 'mì-ná; tanga jñá xíta xi mikii mokjeiín-la it'aà ts'e Cristo xi tíjn nga títsa isò'nde, jè xíta neíi tíhotíxoma-la.

²⁰Tikoá 'ya-ná nga koíi xá j'iì-ne jè Ki'ndí-la Nainá i it'aà nangui nga jè ndaa kíkíchíya-ná mé-ne nga ma yaxkoaán xi ngui jè sobà Nainá. Ko yaá títsajnaoá jè xi ngui jè sobà Nainá koíi kjoa-la nga ya títsajnaoá Jesucristo xi Ki'ndí-la ma, xi tíjè sobà-ne Nainá ko xi ma-la tsjá-ná kjoabinachon xi mikii fehet'aà níta kjé-ne.

²¹Jñò xi ndí ixti-ná xan-nò, kí jñá nguítjijn-gui-là jñá nainá xi beéxkón xíta xi mítsà kixí kjoa nga Nainá.

Xojon carta xi ma-ne jò xi kiskii San Juan

Kjoa tsjacha ko kjoa kixi

¹Ji ndí chjoón xi xó jaàjiin-lè Nainá, ko jñà ixti-lè, tikjiù-nò Xojon jè 'an xi xita jhínga 'mì-na ya ingo. Ngui okixi-né nga matsjake-nò; mitsà ta 'an xi matsjake-nò, tìkooá matsjakeè-nò ngats'iù jñà xita xi jye beè kós'in tjin xi kjoakixi. ²Koií k'oas'in matsjake-nò, nga jyeé ndaà tjiin ya ini-ma-ná jè xi ngui kjoa kixi, ko yaá kijnajiin kjit'aà skanda niita mé nachrjein-ne. ³Nainá xi Na'èn 'mì-laà ko Na'èn-ná Jesucristo xi Ki'ndí-là Nainá ma, kàtatsjá-nò kjonndaà, kàtahimakeè-nò, 'nchán kàtasíkjina ijiin ini-ma-nò, xi ngui ko kjoakixi ko kjotsjacha-la.

⁴'Nó kjòtsja-na k'e nga kijtseè xkooàn i'nga ixti-lè, nga k'oaá s'in nchisíjchá yijo-la koni s'in tjin kjoa kixi ts'e Nainá, koni s'in jye tsatixoma-ná jè Nainá xi Na'èn 'mì-laà. ⁵K'oaá s'in tibitsi'bà-nò i'ndeijñò ndí 'ndsè xi 'nó matsjake-nò, nga mochjeén-né nga 'nó kòtsjachaá xinguiáá nga jngó jngoá. Ko mitsà kjotixoma xitse xi tikjiù-nò, tije-ne jè kjotixoma xi kitjoé-ná skanda tisa tàts'en-la kjoa. ⁶K'oaá s'in tjin xi it'aà ts'e kjòtsjacha, jé-né nga k'oas'in sikitasoán koni s'in tjin kjotixoma-la Nainá; jyeé kina'ya nga tisa 'nó kjòtseé kós'in tich-ja kjotixoma nga 'nó mochjeén nga kòtsjachaá xinguiáá nga jngó jngoá.

Xita xi konachan

⁷Nga kjin ma-ne xita xi tjiimasòn nga tijn-goò isò'nde xi nchikonachan-la xita, nga tsò: "Mitsà 'én kixi nga k'oas'in kits'iin Jesucristo nga xita komà koni jñà." Jè xita xi kòtsò, ta tikonachan-né ko jè-né xi tijnna ítjòn nga kondra fi-la Cristo. ⁸Ndaà t'een kindà yijo-nò, mé-ne nga mikii síchjaà-nò jè kjotjò xi tjoé-nò it'aà ts'e xá xi titsa'nè. Nga mochjeén-né nga kàtatjoé yije-nò jè chji-la xá xi titsa'nè.

⁹Ngats'iù xita xi otonè-la koni s'in tjin 'én xi tsakóya jè Cristo nga xin ndiyá kjoé, mitsà Nainá tijnako; tanga jè xi kixi tijnna nga k'oas'in tís'in koni s'in tsakóya Cristo, yaá tijnako Nainá xi Na'èn 'mì-laà ko jè xi Ki'ndí-la ma. ¹⁰Tsà k'e jngòò xita

kijchòkon-nò xi mejèn-la nga 'én-la Nainá keènojmi-nò tanga tsà mì k'oas'in okóya koni tsò 'én-la Cristo, kì kù bì'nde-laà nga ni'ya-nò fahas'en ko kì 'mì-laà: "Tìkjáyi." ¹¹Nga jè xi tsjá'nde-la nga sijkas'en ni'ya-la, tìkooá yaá tisingàsòn-ko kjohitsjeèn-la jñà xita xi ta kjoa ndiso nchihokóya.

'En xi fehet'aà-ne

¹²Tjin jchán-isa mé 'én xi mejèn-na nga koxán-nò, tanga majin-na nga tà Xojon kit'aà-nò. Jè xi mejèn-na nga kjikon xátí-nò. K'ee isa ndaà jchibá mé-ne nga ngats'iaá ngàsòn ngáya kàtas'e-la kjòtsja ini-ma-ná.

¹³Jñà ixti-la chjoón tichji xi tìkoo xó jaàjiin-ne Nainá nchisíkasén-lè 'én nga síhixat'aà-lè. K'oas'in kàtama.

Xojon carta xi ma-ne jàn xi kiskii San Juan

Mé kjoa-ne nga ndaa chja Juan it'aà ts'e xita xi 'mì Gayo

¹ Ji ndí 'ndsé xi 'mì-lè Gayo xi 'ño ndaa chibá kò xi ngui kò iníma-na nga matsjake-lè, tikjii-lè Xojon jè 'an xi xita jchínga 'mì-na ya ingo.

² Ji ndí 'ndsé, 'an, k'oaá s'ín tísíjé-la Nainá, nga ndaa kàtítjo yije nita mé kjoa xi s'jín ji, koni s'ín ndaa tímachikon-t'in iníma-lè xi it'aà ts'e Nainá, k'oaá tís'ín ndaa kàtítjna jè yijo-lè nga nímé ch'in kàtas'e-la. ³ Taxki 'ño kjòtsja-na k'e nga j'ii i'nga jña 'ndsé xi tsibénojímí-na nga k'oaá s'ín tímíjchí yijo-lè koni s'ín tjin kjoa kixi it'aà ts'e Cristo. ⁴ Nì tì mé kjoa tjin-ne xi k'oaá s'ín 'ño matsja-la iníma-na, ta jè-ne k'e nga 'nchrè nga jña xi ndí ixti-na xan-la nga k'oaá s'ín nchisíjchá yijo-la koni s'ín tjin xi kjoakixi.

⁵ Ngaji ndí 'ndsé xi 'ño matsjake-lè, 'ño kixi tímíjchí yijo-lè, k'e nga k'oaá s'ín ndaa nís'in-la ya ni'ya-lè jña xita xinguiáá xi bijchókon-lè xi tikoá 'én-la Nainá mokjeiín-la; kò isáá ta ndaa tjin-isa k'e nga tikoá ndaa nís'in-la jña xita xinguiáá xi xín i'nde f'ii-ne. ⁶ Jña xita xinguiáá k'oaá s'ín tsibénojímí kixi ya nguixkon xita naxandá-la Cristo, nga ngaji 'ño matsjachi ngats'ii xita xinguiáá koi. K'oaá s'ín ndaa tísiko-isi k'e nga kijchòkon-lè; tji-là mé xi mochjeén-la k'e nga tjmaya ya iya ndiyá. K'oaá s'ín tikoji koni s'ín sasén-la Nainá. ⁷ Nga it'aà ts'e Cristo-né nga k'oaá s'ín jye tsibínè-la yijo-la jña xita xinguiáá koi, nga k'oaá s'ín nchisíxá-la Jesucristo, kò majin-la nga jña kiskoé tsojmí xi tsjá-la xita xi mìtsà it'aà ts'e Cristo mokjeiín-la. ⁸ Koif mochjeén-ne nga jña oko-ná nga kísikoáá jña xita xinguiáá koi. Tsá k'oaá s'ín kísikoáá, tsò-ne kjoa nga ngàsón titsanika'bísoán jè 'én kixi xi ndaa tsò.

Kjoa ch'o xi s'ín jè xita xi 'mì Diótfes

⁹ 'An jyeé kiskiaá jngod Xojon nga kisikasén-la jña xita naxandá-la Cristo, tanga jè Diótfes mikii sasén-la koni s'ín ki'mi-lajen, nga jè, koif xi mejèn-la nga ta

jè kotixoma. ¹⁰ K'e nga kijchoa, k'eé koxán kixi-la it'aà ts'e ngats'ii kjoa ch'o xi tís'ín, nga 'ño ch'o tsò 'én ndiso xi tífínè-najen. Kò mìtsà ta ya majngod ikon, tikoáá mikii ma-la nga sís'in-la jña xita xinguiáá xi bijchókon ya ni'ya-la. Kò jña 'ndseé xi mejèn-la nga sís'in-la xita xinguiáá, jè bíchjoá ikon-la, kò tikoáá ochrjekajin-né ya naxandá-la Cristo jña 'ndsé xi k'oaá s'ín síkitasòn kjondaá koi.

¹¹ Ji ndí 'ndsé xi 'ño matsjake-lè, kì jña chjngui-la jña kjoa xi ch'o tjin; jì, jña chjngui-la jña kjoa xi ndaa tjin. Nga jè xita xi ndaa s'ín, xita ts'e Nainá-né; tanga jè xita xi ch'o s'ín, kj'eé kì beé yá-ne xi Nainá.

Kjondaá xi s'ín jè xita xi 'mì Demetrio

¹² It'aà ts'e Demetrio, ngats'ii xita k'oaá tsò nga 'ño ndaa tjin koni s'ín tís'ín, skanda jè xi kjoa kixi, k'oaá s'ín okó nga jè Demetrio, ndaa tjin koni s'ín tís'ín; k'oaá tís'ín bixón-jen nga ndaa tjin koni s'ín tís'ín, kò ndaa 'yi nga 'én kixi-né koni s'ín bixón-jen.

Én-la Juan xi fehet'aà-ne

¹³ Tjin-isa-na mé 'én xi mejèn-na nga koxán-lè, tanga majin-na nga tà Xojon síikasén-lè; ¹⁴ jè xi mejèn-na nga kjikon xátí-lè; k'eé isá ndaa jchibanojmia k'e nga kijchokon-lè.

¹⁵ K'oaá s'ín 'nchán kàtijnja kjit'aà iníma-lè. Jña xita xi ndaa oko-ná xi i'nde-la tísíhixat'aà-lè. Kot'in-la jña xita xi ndaa oko-ná xi ya títajnakò-lè, Nainá kàtasíchikon-t'in nga jngod jngod.

Xojon carta xi kiskii San Judas

¹ An, Judas xi ch'i'nda-la Jesucristo ma, ko 'ndsè ma Jacobo, tikjiin-nò jñò xi xó kinokjoà-nò nga tjòkèè-nò Nainá xi Na'èn-ná ma, ko nga jè Jesucristo síkinda-nò. ² Tse kjo'himatákòn ko kjoa'nchán ko kjoatjòcha kátatsjá-nò Nainá.

Kjo'in xi tjoé-la jñà xita xi jahas'en-jiiin'ma naxandá-la Nainá nga 'én ndiso okóya

(2 Pedro 2:1-17)

³ Ndí 'ndsè xi 'nó matsjake-nò, kjòtseé tjín-ne nga mejèn-na skii-nò koni s'in ngàsòn kisiko-ná Nainá nga tsachrjekàjiin-ná kjo'in kjoa ts'e jé-ná. Tanga i'ndeji mochjeén-né nga tikjiin-nò mé-ne nga ma bítsi'ba-nò nga 'nó tixkátjìò jè kjotixoma koni s'in mokjeiin-nò xi xó k'oas'in jngoo k'a kis'enojmi-la xita tsjeè-la Nainá. ⁴ Tjin i'nga xita xi jahas'en-jiiin'ma-nò. Jñà xita koi, kjòtseé k'oas'in tjínè-la nga kjo'in s'e-la koni tsò Xojon-la Nainá. Jñà xita koi, ch'oo s'in; mikii beèxkón Nainá. Síkjatjìyaá-la kjondaá-la Nainá; koi síkitasòn kjoa ch'o xi síjé yijo-la. Ochrejngui Jesucristo xi ta jè tajngoo otixoma-ná.

⁵ Jñò, nas'in jye tjiiin-nò kjoa koi, tanga jngoo k'a tsikítsjeèn-nò, jè Nainá tsachrjekàjiin xita naxandá Israel ján Egipto, tanga xi jye komá iskan, jngoo k'a kisikjehesòn jñà xita xi mikii kòkjeiín-la it'aà ts'e. ⁶ K'oaá ti komát'in jñà àkjale xi mikii ndaa tsibitsajnajiiin xá xi kjòngatsja, ta sáá kitsjeiin takòn i'nde xi kitjoé-la. Tjen-ne nachrjein jè, skanda i'ndeji, Nainá, na'nó kichá cadena tjit'aà'nó-la nita mé nachrjein-ne, ya nánda i'ndeji jñò choòn, skanda jè nachrjein k'e nga síndaajiiin. ⁷ K'oaá tís'in komát'in jñà naxandá Sodoma ko Gomorra ko naxandá xi ya chrañat'aà-la kjijijò nga kjoachijngui kis'iin nga ngui ta kjoach'o ts'e yijo-la kiitjngui-la. Naxandá koi, ngats'i xita xi tjín, ni'in kisikjehesòn. Nainá k'oaá s'in tsibíjna jngoo-ná chiba ni'in xi ts'e kjo'in xi mikii bits'o nita kjé-ne.

⁸ Jñà xita xi jahas'en-jiiin'ma-nò, k'oaá tís'in tà nijná t'biin-la, nchihótsji jé-la yijo-la, ochrejngui kjotixoma-la Na'èn-ná,

chjajno-la jñà nga'nó xi mikii tsejèn. ⁹ Jè Miguel xi àkjale itjòn, mitsá 'én 'ngaá kiichjako jè xita neji k'e nga kiskaán-ya-ne yijo-la Moisés; mitsá kó kitsò-la mé kjo'in xi tjoé-la; ta kitsò-la: "Nainá kátatsjá-lè kjo'in." ¹⁰ Tanga jñà xita koi, chja kondraá-la kjoa xi mikii tjiiin-la. Ko jñà kjoa xi tjiiin-la, k'oaá s'in síchjeén koni cho xi tsjin-la kjohítsjeèn nga ti yijo ts'e sík-its'ón-ne.

¹¹ jma xó-ne xita koi, nga jè ndiyá-la Caín kiitjngui-la! K'oaá ti tjín jé xi tsohótsji koni kis'iin Balaam ta jè kjoa-la nga tòn síkijne. K'oaá s'in kiyá koni s'in k'en Coré koi kjoa-la nga kondra kiin-la Nainá. ¹² Jñà xita koi k'e nga ya báhihtako-nò nga s'eí-la Na'èn-ná tjín-nò, síkits'ón-jiiin-nò, mikii masobà-la k'e nga kjèn-ko-nò. Ta yijo-laá sísin-la. K'oaá ngaya-la koni ifi xi mitsá jtsí tjiko, xki xi ján fikò tjo; koni yá xi bixòjen xka-la nga mì toò ojà-la ikjoàn tjánè ko ima-la, jngoo k'a biyaá. ¹³ Jñà xita koi, k'oaá ngaya-la koni xó-la ndáchikon nga bíxteèn tjé-la ya indii-la nga okó kjoa-sobà-la; koni ni'nó xi kisichja ndiyá-la, ko k'oaá s'in tjínè-la nga ya kítsajna nánda i'nde jñò choòn nita mé nachrjein-ne.

¹⁴ Jè Enoc xi ma-ne itoo tje-la Adán xi ya inchróbát'aà-ne; k'oaá tís'in tsibíjna 'én it'aà ts'e xita koi k'e nga kitsò: "Chítsejèn-là Na'èn-ná nga tínchróbá, kjin jchán jmi ma àkjale-la xi tjiko, ¹⁵ nga koindaajiiin-la ngats'i xita mé-ne nga tsjá-la kjo'in ngats'i xita xi jé tjín-la koni tjín kjoa ch'o xi kis'iin, jñà xi mikii beèxkón Nainá nga ch'o tsò 'én xi chjajno-la." ¹⁶ Jñà xita koi, kjit'aà nachrjein nchihojé, chjajno-la ngats'i kjoa. Ta koi ótsji kjoa xi mochjeén-la yijo-la. K'e nga chjako xita, ndaa síkítsajna yijo-la, ta 'én sin 'én ndaa chja; ta jè xi mejèn-la nga síkijne mé xi mejèn-la.

Kjoa kixi xi sínè-la xita

¹⁷ Tanga jñò ndí 'ndsè xi matsjake-nò, tikítsjeèn koni s'in jye kiichjako itjòn-nò jñà xita xi tsibíxaya-la Na'èn-ná Jesucristo, ¹⁸ nga kitsò-nò: "K'e nga jye kjoehet'aà nachrjein, s'eé xita xi tà kijnokéè xi kjoa kixi. K'oaá s'in kojchájiin kjoach'o xi síjé yijo-la nga mikii beèxkón Nainá." ¹⁹ Xita koi, xita naxandá-la Nainá síjòya. Kjo'hítsjeèn-la isò'nde tjín-la nga tsjin-la Injima Tsjeè-la Nainá.

²⁰ Tanga jñò ndí 'ndsè xi matsjake-nò, 'ñó kixi tìnchakoo jè kjoa tsjeè-la Nainá xi mokjein-nò. Tìtsi'ba-là Nainá nga jè Inimá Tsjeè-la kàtasíchiya-nò. ²¹ Tìkindaa yijo-nò nga kjit'aà nachrjein kàtas'e-nò kjoatjòcha-la Nainá. Chifia-la kjoa imá takòn-la Na'èn-ná Jesucristo, mé-ne nga tsjá-nò kjoabinachon xi mikii fehet'aà nita kjé-ne.

²² Jcha imá takòn nga tisikòò jñà xita xi jò beè-la ikon. ²³ Kò jñà xita xi i'nga, nitoón tìnáchrjekajñòò jñà kjoa ch'o xi s'ín nga jyeé kjomeè ya bixòjìin ni'ín ts'e kjo'in. Jcha imá takòn i'nga tanga t'een kindá yijo-nò tsà tìkoa ya skajñòò jé-la. Tìnáchrjekànguioò kjoa ts'e jé-la. Skanda jñà nikje tjé-la tìnáchrjenguioò.

Jeya kàtìjna Nainá

²⁴ Jè Nainá xi ma-la síkinda-nò mé-ne nga mikii kixonguioò. Tsjeè síkítsajna-nò ya nguixkon kjoa jeya-la nga nimé jé sakò-nò kò 'ñó s'e-nò kjotsja. ²⁵ Jè Nainá xi ta jè tajngòò ma-ne nga ochrjekajìin-ná kjo'in xi it'aà ts'e Na'èn-ná Jesucristo, ta jè tajngòò xi jeya kàtìjna, 'nga kàtìjna; kàtas'e-la kjotíxoma; kàtas'e-la nga'ñó; skanda kjòt-seé, kò nachrjein i'ndeji, kò skanda nita kjé-ne. K'oas'ín kàtama.

Xojon-la San Juan kjoa xi tsakó-la Jesucristo

Kjoa xi kijtsee kò 'én xi kiì'nchré San Juan

¹Jñà kjoa koi xi kitjoé-la Jesucristo nga Nainá kitsjaà-la mé-ne nga kòkò-la xita chi'nda-la jñà kjoa xi ta nitoón okoma. Jesucristo kisikasén àkjalé-la nga tsakó-la kjoa koi Juan xi chi'nda-la ma. ²Kò jè Juan tichja kixi-mé [k'e nga kiskii] ngats'i kjoa xi kijtsee kò xi kiì'nchré koni s'in nga jè Jesucristo kiichja kixi-la jñà 'én xi kitsjaà-la Nainá.

³Mé tà ndaa-la jè xita xi bíxkejiiin xojon koa jñà xi 'nchré 'én-la Nainá xi tjit'aà xojon jè, jñà kjoa xi sa kítasòn; tikoáá mé ta ndaa-la jè xita xi sikitasòn koni tsò xojon jè, nga jè nachrjein, jyeé nchrobá machraña.

Kó tsò Juan nga síhixat'aà nga itòd nax-andá-la Cristo xi títajna ján i'nde Asia

⁴'An xi 'mì-na Juan, tishixat'aà-nò, jñò xi naxandá-la Cristo maà xi itòd i'nde títajna ján nangui Asia. Jè kátatsjá-nò kjon-daà kò kjoa'nchán jè Nainá xi tijná, jè xi tsibijna kò jè xi kjoíi ijngòd k'a-ne; k'oa tís'in kátatsjá-nò kjondaà kò kjoa'nchán jñà iníma xi itòd ma-ne xi títajna nguixkon jè xi tijnasòn íxile nga tíhotixoma; ⁵kò jè Jesucristo k'oa tís'in kátatsjá-nò kjondaà kò kjoa'nchán. Jè Cristo, jè xi ngui 'én kixi tsjá, xi ki'ndí tjòn xi jaáya-la it'aà ts'e kjoa biyaà kò jè xi otixoma-la jñà xita sko-la xi tijn i it'aà nangui. Cristo matsjakeè-ná nga kisitsjeé jé-ná it'aà ts'e jni-la xi tsibixteèn. ⁶Cristo k'oaá s'in kisikítajna-ná nga xita ítjòn komaá kò no'miil komaá nga jñà síxá-lá Nainá xi Na'èn-la ma Jesucristo. Jeya kátijna; jè kátatixoma kjit'aà, nita mé nachrjein-ne, nita mé nó-ne. K'oaas'in kátama.

⁷Chítsejèn-là! Jè Cristo jyeé kjomeé f'i nga tínchrobájiin ifi. Ngats'i xita, xkoón skoe-ne. Jñà xita xi kisik'en Cristo tikoáá skoe-ne. Ngats'i xita naxandá xi tijn i it'aà nangui skindáyakeè-né nga 'on koma-la it'aà ts'e. Jon, k'oaá s'in koma.

⁸'An-ná xi tijná ítjoàn skanda tàts'en-la kjoa kò nga skanda fehet'aà-ne; 'an-ná xi tijná, xi tsibijna, kò xi kjoíi ijngòd

k'a; tajngoo-ná xi tse nga'no tijn-na", tsò Na'èn-ná xi Nainá.

Kjoa xi tsakó-la Nainá Juan it'aà ts'e Cristo

⁹'An-ná xi mì-na Juan, xi 'ndse xan-nò it'aà ts'e Cristo. Nga yaá títajna komaá Cristo ngàsòn títajna kjo'in, kò ngàsòn ya nokjoà-ná nanda tíhotixoma Nainá kò ngàsòn tíhíkjoako-ná ngats'i kjoa. 'An nga 'én-la Nainá tichjaya kò tibenojmí kixi-la xita it'aà ts'e Cristo, k'oaá komà-ne ján kinikasén-na ya nangui jijn-nda nanda 'mì Patmos. ¹⁰Jngòd nachrjein-la Nainá, 'an, nga ya tijnakoáa Iníma Tsjeé-la, ya ítjòn índsiàn ki'nchré jngòd-la 'én xi 'no kiichja koni jngòd chrjo xi 'no jane, ¹¹kitsò-na:

—'An-ná xi tijná ítjoàn kò xi fehet'aà-ne. Chjoi jngòd xojon, tít'eil kjoa xi ti'yi; ikjoàn títasén-la naxandá-na xi itòd i'nde títajna ján nangui Asia, jñà naxandá xi 'mì Éfeso, Esmirna, Pérgamo, Tiatira, Sardis, Filadelfia kò Laodicea.

¹²K'ée kisikátijfaya nga mejèn-na skoeé ya xita xi tichja-na; kijtsee itòd candelero xi ngui kichá oro xi ma tiya asiti. ¹³Ya jngòd osen-la nanda jncha candelero xi itòd ma-ne síjnajiin xi okji koni kji ki'ndí-la xita. Jngòd nikje kinakjá xi ndojò kji. Bijchó skanda ítjòn ndsokò. Tíkjá jngòd na'no payo ya isòn iníma-la xi ngui oro. ¹⁴Tsja sko, k'oaá kjoàn koni kjoàn tsja chroba-la orré, koni kjoàn 'nchán kjoàn. Xkon, k'oaá s'in tsejèn koni tsà títi ni'in. ¹⁵Ndsokò k'oaá kjoàn koni kichá siné xi 'no ndaa ote k'e nga jye sijiin ni'in. Jè jta-la, k'oaá s'in na'ya-la koni nanda 'no je nandá túbixò-jen-tjòn. ¹⁶Jè tsja kixi, itòd ni'no tjíya. Jè tso'ba jngòd kichá ndojò bitjo xi 'no yijò kji ingajò ngobá. Isén-la k'oaá kji koni kji ts'oi k'e nga 'no matsjè ndobá, 'no ote kji.

¹⁷K'e nga kijtsee, kiskaanguia ingui ndsokò koni jngòd mik'en. Ikjoàn jè tsakájnason-na tsja kixi, kitsò-na:

—Kì tsakjoèn-jèn, 'an-ná xi tijná ítjoàn kò xi fehet'aà-ne, ¹⁸kò tijnakon-ná. Tsakátijna k'en-ná tanga i'ndeí tijnakon-ná nita mé nachrjein, nita mé nó-ne. 'An tjíya ndsaa ibi ts'e kjoabiyaa ya i'nde-la mik'en. [Tj'i'ndeé-na nga skíx'aa kò kichjò nga síkjaáya-la.] ¹⁹Chjí jñà kjoa xi jye ká'yi kò kjoa xi tíma nachrjein i'ndeí kò kjoa xi koma nga koma iskan. ²⁰Kíí tsò-ne jè kjoa'ma xi ká'yi ts'e ni'no xi itòd ma-ne

xi tǵya ndsaa kixi kɔ xi itoð candelero xi ngui kichã oro. Jñà ni'ño xi itoð ma, jñà àkjale-là naxandá-na xi itoð i'nde tĩtsajna; kɔ jñà candelero xi itoð ma-ne, jñà-né xi naxandá-na xi itoð i'nde tĩtsajna.

2

Kjoa xi kisinè-là naxandá-là Cristo ján Éfeso

¹ 'Chjí jngod-là xojon jè àkjale-là naxandá-na xi tǵjna ján Éfeso: “Kif tsò jè xi itoð ni'ño tǵya tsja kixi, jè xi tsóhojiin osen-là jñà candelero xi itoð ma-ne xi ngui kichã oro, tsò-né: ² Tibe-ná xá-nò, 'ñó tĩtsanixá kɔ nga mikii bijta-nò. Tikoáá tibe-ná nga mì tĩ kii chĩkjoako-nò jñà xĩta xi ch'o s'ín. Tikoáá tibe-ná nga jyeé kichit'aà jñà xĩta xi tsò-là yijo-là nga Cristo tsibixáya-là, tanga mìtsà kixi kjoa. Jyeé ki'yaà nga xĩta ndiso-né. ³ Kjit'aà naxrjein 'ñó tse kjo'in tĩtsanjikjioón, kɔ 'ñó tĩtsanixá xi kjoa ts'an. Mikii bijta-nò. ⁴ Tanga tǵjn jngod-nò kjoa xi ch'o tǵjn xi mikii sasén-na nga mì tĩ k'oaá s'ín tǵjn-nò kjoatjõcha koni nga sã ítjòn. ⁵ Jñò, tĩkĩtsjeèn kó ki'nè nga sã ítjòn k'e nga kj'eè jé bixòjñò. Tĩkájno jé-nò. Ijngod k'a Nainá tanguit'aà-là. K'oaá s'ín t'een koni ki'nè nga sã ítjòn. Tsà majin-nò, 'an kjián nga tsjaà-nò kjo'in kɔ kjoaxìn-nò ni'ín candelero-nò ya i'nde ñanda síjna. ⁶ Tanga tǵjn kjoa xi ndaà tĩtsa'nè nga majticha kjoa xi s'ín jñà xĩta nicolaítas. 'An, tikoáá majtike-ná. ⁷ Ndaà tĩn'yaà koni tsò Inĩma Tsjeè-là Nainá nga tĩchja-là naxandá-na. Jñà xi sũkijne, 'aán tsjaà-là nga skĩne jñà toð-la jè yá xi sũkijnakon-nò xi síjna ya i'nde-là Nainá ñanda 'ñó ndaà choòn.”

Kjoa xi kisinè-là naxandá-là Cristo ján Esmirna

⁸ 'Chjí jngod-là xojon jè àkjale-là naxandá-na xi tǵjna ján Esmirna: “Kif tsò jè xi tsibĩjna ítjòn kɔ xi fehet'aà-ne, jè xi k'en kɔ jaáya-la, tsò-né: ⁹ 'An be-ná xá-nò kɔ kjo'in xi tĩtsanjikjioón kɔ nga xĩta imã 'mì-nò (tanga ít'aà ts'e Nainá, xĩta nchiná-nó jñò). Be-ná nga ch'oó chajjno-nò jñà xĩta xi tsò nga xĩta judío-né tanga mìtsà kixi kjoa nga xĩta judío. Jñà xĩta koi, yaá chja-ne ya ni'ya ñanda maxxóya xĩta-là xĩta neĩf. ¹⁰ Kĩ tsakjoðn-jèn jè kjo'in xi sũkijioón, jè xĩta neĩf skĩnis'en-nò ndayá mé-ne nga skót'aà-nò kjoa xi mokjeiín-nò; te naxrjein s'e-nò

kjo'in. 'Nó t'e-là takòn kóni skanda k'e nga kiyá. Kɔ 'aán tsjaà-nò jè kjoabinachon xi mikii fehet'aà koni jngod corona. ¹¹ Ndaà tĩn'yaà koni tsò Inĩma Tsjeè-là Nainá nga tĩchja-là naxandá-na. Jñà xi sũkijne, ñimé kjoa xi kɔmat'in ít'aà ts'e kjoabiyaa xi ma-ne jò k'a.”

Kjoa xi kisinè-là naxandá-là Cristo ján Pérgamo

¹² 'Chjí jngod-là xojon jè àkjale-là naxandá-na xi tǵjna ján Pérgamo: “Kif tsò jè xi tǵjn-là kichã ndojò xi yijò kji nga ingajò ngobà, tsò-né: ¹³ 'An tibe-ná xá-nò, tibe-ná nga yaá tĩtsajnaà ñanda tĩhotĩxoma xĩta neĩf. Tanga be-ná nga kixi tĩtsajnaà; mikii nijchãajioòn ít'aà ts'an. Tikoá be-ná nga mikii bi'ma koni s'ín mokjeiín-nò ít'aà ts'an, nas'ín k'e nga k'en Antipas, xĩta xi kixi bénojmi xi ít'aà ts'an; nga yaá k'en jjiin naxandá-nò ya ñanda síxã xĩta neĩf. ¹⁴ Tanga tǵjn 'nga kjoa xi mikii sasén-na nga ch'o tĩtsa'nè, nga yaá tĩtsajnajiin-nò xĩta xi mokjeiín-là koni s'ín tsakóya Balaam kjõtsee nga chinchá'a Balac nga mejèn-là kohótsji jé jñà xĩta Israel nga kãtakine tsojmi xi xkósón kisinchaat'aà-la; tikoá kãtas'ín kjoachijngui. ¹⁵ Tikoáá tĩtsajnajiin 'nga-nò xĩta xi mokjeiín-là koni s'ín okóya jñà xĩta nicolaítas. Jñà xĩta koi, 'an majtike-ná. ¹⁶ K'oaá ma-ne tĩkájno jé-nò, kĩ tĩ jé binchaatsji-nò. Tsà mì k'oa s'een, ñitõõn kjián nga skãan-koa xĩta koi. Jè sikjeén kichã ndojò xi bitjo-ne ndsoba. ¹⁷ Ndaà tĩn'yaà koni tsò Inĩma Tsjeè-là Nainá nga tĩchja-là naxandá-na. Jñà xi sũkijne, 'aán tsjaà-là tsojmi xi skĩne xi 'mì maná xi 'an tji'ma-na; tikoá tsjaà jngod-là ndí ndajò jtobá xi chroba kji; yaá tjit'aà 'ín xĩtse xi mì yá beèkxon; tà jè skoeekxon xi tjoé-la.”

Kjoa xi kisinè-là naxandá-là Cristo ján Tiatira

¹⁸ 'Chjí jngod-là xojon jè àkjale-là naxandá-na xi tǵjna ján Tiatira: “Kif tsò jè Kĩ'ndí-là Nainá xi kokjoàn xkon koni ni'ín, kɔ jñà ndsoko, k'oaá kjoàn koni kichã sinè xi 'mì bronze xi 'ñó ndaà kjòchra'ia: ¹⁹ 'An, be-ná xá-nò kɔ kjoatjõcha-nò, kɔ kós'ín nga mokjeiín-nò kɔa kós'ín tĩtsanixá nga tĩchĩkjoako-nò xá xi tĩtsa'nè. Be-ná nga jè naxrjein i'ndeĩ isaá ndaà tĩtsanixá mì k'oa-ne koni nga sã ítjòn. ²⁰ Tanga tǵjn

i'nga kjoa xi mikii sasén-na nga ch'o tita'sa'nè, nga bi'nde-là jè chjoón Jezabel xi tsò-la yijo-la nga ma-la bénojmiya mé kjoa xi iskan koma nga konachan kò okóya-la xita chi'nda-na mé-ne nga kjoachingui katas'in-ne tikoá kàtakine tsojmi xi xkósòn sinchát'aà-la. ²¹ 'Aán títsja isa-la nachrjein nga katasíkájno jé-la nga mì tì jé kohót-sji-ne, tanga majin-la tsejin takòn kjoachingui xi s'in. ²² Tanga 'aán tsja-la ch'in nga 'nó tse kjoa'in sijkjein kò jñà xita xi ngásòn s'in kjoachingui, tsà majin-la nga sijkájno jé-la nga mì tì jé kohót-sji-ne. ²³ Jñà xita xi ya fit'aà-la, jngòò k'aá s'ik'en. Kò ngats'iì xita naxandá-la Cristo skoé-né nga 'an-ná xi be kó tsò kjohítsjeèn-la kò iníma-la jñà xita. Jñò, nga jngòò ljngòò, k'oaá s'in tsja-nò kjo'in koni tjín kjoa xi títsa'nè. ²⁴ Tanga jñò kò xita xi i'nga xi títsajna Tiatira xi mikii kota'ya kjohítsjeèn xi mikii ndaà tjín, tikoá kj'eè kii beè jè xi tsò-la jñà xita koi kjoatjí'ma-la xita neíj. Jñò, k'oaá xan-nò mìtsà tì mé kjoa s'ijé-isa-nò. ²⁵ Tanga jñò, koni s'in tjín jè kjohítsjeèn ndaà xi títsa'nè, k'oaá s'in t'een skanda k'e nga 'an kjoiaa ljngòò k'a. ²⁶ Jñà xi sijkijne-la kjoa ts'e jé tikoá sijkitasòn xá-na koni s'in mejèn-na skanda k'e nga kjoehet'aà nachrjein, 'aán tsjaà-la xá nga jñà kòtixoma-la ngats'iì naxandá-la xi tjín isò'nde. ²⁷ Jñà xita xi kòtixoma, ngui koo kicha kòtixoma-ne. K'oaá s'in sijkooaya koni tjí ni'nde. ²⁸ Jè kjo'tixoma jè, t'ijé-ne xi kitsjaà-na Na'èn-na. 'An tikoá tsjaà-la jè ni'ño tse xi bitjokátji k'e nga tajnòya. ²⁹ Ndaà tjín'yaà koni tsò Iníma Tsjeè-la Nainá nga tíchja-la naxandá-na."

3

Kjoa xi kisinè-la naxandá-la Cristo ján Sardis

¹ 'Chjí jngòò-la xojon jè àkjale-la naxandá-na xi tjína ján Sardis: "Kii tsò jè xi itòò iníma-la Nainá tjín-la, kò itòò ma ni'ño-la: 'An be-ná kjoa xi títsa'nè; k'oaá s'in 'ya-nò nga títsajnakon-nò tanga xi ngui kixi kjoa, títsajnak'en-nò. ² Tíkjaaya-là yijo-nò, tjí-là nga'no kjoa xi jye mejèn tíchija. 'An, kj'eè kii be tsà ndaà títsa'nè nga nguixkon Nainá. ³ Tíkítsjeèn kjohítsjeèn xi kitjoe-nò kò xi jye ndaà kina'ya; k'oas'in tikitason. Tíkájno jé-nò, kò tì jé binchaàtsji-nò. Tsà mikii s'ikindaa yijo-nò k'oaá s'in kjoikjaá-nò koni

s'in xita chijé k'e nga mikii títsajnaandá mé hora-ne nga kjoíj. ⁴ Tanga tjín chiba-nò xita ya Sardis xi kj'eè mé jé ótsji, yaá taña kinchimako-na nga chroba kjoan nikje xi kókjá nga k'oaá s'in ok'in-la. ⁵ Jñà xita xi sijkijne-la kjoa ts'e jé, nikje chroba kjoan xi kókjá; mikii s'ichàaya 'in-la ya it'aà xojon ts'e kjoabinachon. Kò k'oaá xán nga nguixkon Nainá xi Na'èn-na ma kò nguixkon àkjale-la nga xita ts'an-ná. ⁶ Ndaà tjín'yaà koni tsò Iníma Tsjeè-la Nainá nga tíchja-la naxandá-na."

Kjoa xi kisinè-la naxandá-la Cristo ján Filadelfia

⁷ 'Chjí jngòò-la xojon jè àkjale-la naxandá-na xi tjína ján Filadelfia: "K'oaá tsò jè xi ngui xita tsjeè kò xi ngui jè sobá xi xita kixi, jè xi tjín-la ibi-la xitaxá itjòn xi ki'mi David, jè xi ma-la kix'a xòhotjoa-la ngajmii kò njngòò-isa xi tjí'nde-la nga k'ichjoajtò; kò k'e nga jè k'ichjoajtò, njngòò-isa xi tjí'nde-la nga skix'ajto: ⁸ 'An be yije-ná xá-nò; chítsejèn-là, kisikijna osen jngòò-nò xotjoa xi tix'á, xi njngòò tjí'nde-la nga k'ichjoajtò. Nga nas'in tà chiba nga'no tjín-nò tanga títsanikitasòn-nò koni tsò 'én-na; mikii bitsajna'ma it'aà ts'an. ⁹ Tjín jngòò tjín xita xi ya chja-ne ya ni'ya nanda maxkóya xita-la xita neíj; xita ndiso-né nga tsò nga xita judío, tanga mìtsà kixi kjoa. Xita koi, 'aán kichja-la nga kátjanchrobá mé-ne nga k'inchaxkó'nchit'aà-nò; k'oaá s'in skoé-ne nga 'an, 'nó matsjake-nò. ¹⁰ Koi kjoa-la nga títsanikitasòn koni tsò 'én xi kitsjaà-nò nga k'ichikjoako kjit'aà-nò nita mé kjoa-ne, k'oaá ma-ne, 'aán kósiko-nò jè nachrjein xi jye nchrobá machrañà nga s'e-la kjo'in nga títja isò'nde k'e nga chít'aà yije xita xi i títsajna it'aà nangui. ¹¹ Kjoii nitoón ljngòò k'a. Ndaà t'ikindaa ngats'iì kjondaà xi tjín-nò koni s'in mokjein-nò mé-ne nga mì yá xi kjoa'an-nò xi jñò jye kinikijne. ¹² Jñà xi sijkijne-la ngats'iì kjoa ch'o xi tjín isò'nde, 'aán tsja jngòò-la i'nde nanda kítsajna nga kjit'aà nachrjein k'oaá ngaya-la koni jngòò chrjò xi kosingui'no-la ya ni'ya tsjeè-la Nainá nga skijnoa 'in-la xi Nainá xan-la kò 'in-la naxandá-la Nainá, xi Jerusalén xitse 'mì xi k'inchrobà-ne ngajmii nanda tjína Nainá, tikoá skijnoa 'in xitse xi ts'an. ¹³ Ndaà

tíná'yaà koni tsò Inimá Tsjeè-la Nainá nga tichja-la naxandá-na."

Kjoa xi kisinè-la naxandá-la Cristo ján Laodicea

¹⁴ 'Chjì jngòò-la xojon jè àkjale-la naxandá-na xi tìjna ján Laodicea: "Kíí tsò jè xi síjngòò yije 'én-la Nainá, jè xi ngui 'én kixí tsjá, jè xi ngui jè sobà kjoakixí, jè xi tsibíts'ia ngats'iì xi tsibíndaà Nainá. K'oaá tsò: ¹⁵ 'An, be-ná mé kjoa xi tít-sá'nè; mitsà 'nchán títajnaà ní mitsà tsjè títajnaà nga mitsà kondra títajnaako-ná kò mitsà ndaà onguít'aà-ná. Ndaà-là tìjn tsà ngui ndaà onguít'aà-ná kò tsà majìn tsà ngui kondra títajnaako-ná. ¹⁶ Tanga jñò, nga isò-nò, mitsà 'nchán títajnaà ní mitsà tsjè títajnaà, k'oaá ma-ne nga nd-soba skihisò-na. ¹⁷ Jñò k'oaá bixón: Xita nchiná-nájen; ndaà títajna-jen; nimé chí-jat'aà-najen. Tanga mikii 'ya nga 'iín títajnaà; nimé xi tìjn-nò; xita ima-nó; mikii tsejèn-nò; laká títajna. ¹⁸ 'An, k'oaá xan-nò, 'aán tìndát'aà-ná ton oro xi ni'ín kjòt-sjeè-ne mé-ne nga xita nchiná koma-nò. Tikoá 'aán tìndát'aà-ná nikje tsjeè xi chroba kjoàn mé-ne nga mì kosobà-nò nga títajna laká yijo-nò. Tikoá tinguioò xkii colirio jñà xkòòn mé-ne nga ndaà kòtse-jèn. ¹⁹ Ngats'iì xita xi 'an matsjake, otiko-ná tikoá tsjaà-la kjo'in. Mochjeén-né nga tjiì-là nga'ño yijo-nò; tikájno jé-nò, kì tì jé binchaàtsji-nò. ²⁰ 'An, yaá tijnajtoa xotjoa ni'ya nga tichja; tsà tìjn i'nga xi kji'nchré-na, koá tsà skíx'a xotjoa ni'ya-la, komaá kjoahas'en nga kókjen-koá, tikoá jè, kòkjen-ko-na. ²¹ Jñà xi síkijne tsjaà'nde-la nga ya kítajnat'aà-na nánnda tìjna íxile ts'e kjotíxoma-na koni s'ín 'an jye kisikijne nga yaá tijnat'aà-la Na'èn-na nánnda tìjna íxile ts'e kjotíxoma-la. ²² Ndaà tíná'yaà koni tsò Inimá Tsjeè-la Nainá nga tichja-la naxandá-na."

4

Kós'ín yaxkón Nainá ján ngajmii

¹ Xi jye komà iskan, kiskòòtsejèn ján i'ngaá; kijtseè ngajmii nga tix'á jngòò xotjoa kò jè jta xi k'i'nchré tìjòn-la xi koá tsò koni chrjo trompeta, kitsò-na:

—Nchrobá mijìn ijndé; kokòò-lè kjoa xi koma k'e nga jye komà yije kjoa xi tíma i'ndeí.

² Tà nitoón j'iì kanè ijngòò k'a-na jè nga'ño-la Inimá Tsjeè-la Nainá; kijtseè jngoàà íxile xi tìjna ngajmii nánnda tísatíxoma. Jé íxile jè, tìjna jngòò xi ya tìjnasòn. ³ Jè xi tìjnasòn íxile nga tìhotíxoma, k'oaá kji ote tsejèn koni kji ndajo chíj xi 'mì jaspe, o koni kji ndajo chíj xi 'mì cornalina. Ya indii-la íxile síjnjandii jngòò-la ijñe xi okji ote tsejèn koni kji ndajo chíj xi 'mì esmeralda. ⁴ Tíyaá-ne nga jngòò itjandii-la nánnda tìjna xi tìjnasòn íxile nga tìhotíxoma, kaàn ñijòn íxile 'ncha isa nánnda tísatíxoma, tikoá kaàn ñijòn xita jchínga títajnasòn xi ngui chroba kjoàn nikje xi kikjá; saà corona kichá oro tj'a skò. ⁵ Ya nánnda tìjna xi tìjnasòn íxile nga tìhotíxoma, bitjo ni'ín ch'on, kò ts'iín ch'on, tikoá na'ya-là jta xi chja; itòò ni'ín xi síhiseèn tífi ya nguixkòn íxile; jñà ni'ín, jñà inimá tsjeè-la Nainá xi itòò ma-ne. ⁶ Ya nguixkòn jè xi tìjnasòn íxile nga tìhotíxoma, kjiina jngòò ndáchikon xi koni kji chítsín kji xi 'ño ote.

Ya it'aà íxile kò ya indii-la, ñijòn ma xi títajnakon; kòhokji ijton íts'in kò ya indso'ba, xkii xi ján tjit'aà xkòn. ⁷ Jè xi tìjna íjòn jñà xi títajnakon, k'oaá kji koni kjoàn xa. Xi ma-ne jò, koni kji nchraja ki'ndí kji. Xi ma-ne jàn, isén-la xitaá tìjn-la. Xi ma-ne ñijòn, k'oaá kji koni kji ja xi tsó'bajin isén. ⁸ Jñà xi ñijòn ma-ne xi títajnakon nga jngòò ijngòò, jòòn jngáá tìjn-la. 'Nó kjiín ma-ne xkòn xi tìjn nga jngòò itjandii-la kò iya-la. Mikii síkíja kò nachrjein kò nitjen nga tsò: Tsjeè-né, tsjeè-né, tsjeè-né jè Na'èn-ná xi Nainá, xi ta jè tajngóò xi 'ño tse nga'ño tìjn-la, jè xi tsibijna, jè xi tìjna kò jè xi kjoíí ijngòò k'a-ne.

⁹ Jñà xi títajnakon nchitsjá-la kjoajeya, nchitsjá-la kjondaà, kò nchibeèxkón jè xi tìjnasòn íxile jè xi tìjnakon nita kjé-ne. K'e k'oa nchis'ín, ¹⁰ jñà xita jchínga xi kaàn ñijòn ma-ne bincha-xkó'nchi-niat'aà-la jè xi tìjnasòn íxile tikoá beèxkón-né jè xi tìjnakon nita mé nachrjein-ne. Síatsjòò corona-la ya nguixkòn jè xi tìjnasòn íxile nga tsò:

¹¹ Na'èn, ok'ín-lè nga jì tjoé-lè kjoajeya, nga jchaxkón-lè, nga tsjii yije-né nga'ño xi tìjn, nga jì tsibindii ngats'iì tsojmii xi tìjn, nga k'oaá s'ín kjòmèjèn-lè nga tìjn yije tsojmii

kò nga kisindaà kóhotjín xi tjín.

5

Xojon xi maxkóya kò jè Orrè

¹ 'An, kijtsee jè xi tijnasòn íxile nga t'hotíxoma, kjinaya tsja kixi jngodò xojon xi kjiixkóya xi kitjeijno iya-là kò ngatsejèn-là kò itodò k'a tji'ño ñánda jncha-là sello nga jngodò ijngodò k'a. ² Kijtsee jngoaà àkjale xi tse nga'ño tjin-là, xi 'ño kiichja nga kitsò:

—Yá xi ok'in-là nga skíx'a jè xojon koma-là kjoaáxin jña sello xi jncha-là.

³ Tanga niyá kisakò xi komà-là nga kiskíx'a jè xojon, ni mìkiù ma kotsejèn-là nga kot'aà kó tsò 'én xi tjit'aà; nijngodò kisakò ján ngajmì, nijngodò kisakò it'aà nangui, koà nijngodò kisakò ingui nangui.

⁴ 'An, 'ño kiskindáya nga kò ndáxkoaàn k'e nga kijtsee nga nijngodò kjòtsji xi ok'in-là nga kiskíx'a jè xojon nga ma kot'aà kó tsò 'én xi tjit'aà. ⁵ Jña xita jhínga xi kaàn ñijòn ma-ne, jngodò xi kitsò-na:

—Ki chihindáya-jèn. Tjina xi 'mì: Xa-là xita ñaxandá Judá, xi tikoá 'mì: Tje-la xitaxá ítjòn David, nga jè xi jye kisikijne-là kondra-là. Jè xi ok'in-là nga skíjndáya jè xojon koà koma kjoaáxin sello-là xi itodò ma-ne.

⁶ K'eé kijtsee jngodò Orrè nga síjna ya jngodò osen-là ñánda tjina xi tijnasòn íxile nga t'hotíxoma, kò ñánda títajna jña xi ñijòn ma-ne xi títajnakon, kò ñánda títajna xita jhínga xi kaàn ñijòn ma-ne. Jè Orrè, k'oáa kji koni tsà jye k'en; itodò ma nchrajá-là tikoá itodò ma xkon; jña xkon, jña inima-là Nainá xi itodò ma-ne xi kinikasén nga títajna isò'nde. ⁷ Jè Orrè, kiskoé jè xojon xi kjinaya tsja kixi jè xi tijnasòn íxile nga t'hotíxoma. ⁸ Jè Orrè, k'e nga jye kiskoé xojon jè, jña xi ñijòn ma-ne xi títajnakon kò jña xita jhínga xi kaàn ñijòn ma-ne chinha-xkó'nchi-ñiat'aà-là nga nguixkon Orrè. Ngats'ì saà ni'ño arpaá 'ya kò chitsín xi nguì oro xi tjíya chrjongó-là nainá. Jè chrjongó-là nainá jña xi kjoa bítsi'ba-là jña xita-là Nainá. ⁹ Kiseé jngodò sò xitxe xi tsò: Ok'in-lè nga ngaji chjoí jè xojon, chjaáxin sello-là

nga jì kinik'en-lè, nga kò jni-lè tsibíhjtji xita xi ya itjokájin-ne ngats'ì tje-là xita xi tjin isò'nde, ngats'ì 'én xi tjin isò'nde,

ngats'ì ñaxandá xi tjin,

kò ngats'ì nangui xi tjin isò'nde mé-ne nga ya kichja-ne it'aà ts'e Nainá.

¹⁰ Kò xitaxá ítjòn ki'nì kò no'miù ki'nì nga ma sükitasòn-là Nainá, koà jña kotixoma i it'aà nangui.

¹¹ K'e nga kiskoòtsejèn, ki'nchrè jta-là jña àkjale xi kjiin jchán millón ma-ne xi nchiseé ya indii-là ñánda tjina xi tijnasòn íxile nga t'hotíxoma kò ya ñánda títajna jña xi títajnakon kò jña xita jhínga. ¹² 'Nó jchán nchichja nga tsò:

Jè Orrè xi kinik'en, ok'in-là nga jchaxkon nga ts'e yije-né nga'ño xi tjin, kò kjoa nchiná kò kjoa chjine, kò jè tsjá nga'ño, ndaà kátayaxkón, jeya kátijna kò 'nga kátijna.

¹³ Ngats'ì xi xó kisindaà-ne xi tjin ngajmì, xi tjin i it'aà nangui kò ya ingui nangui, kò xi tjin jjiin ndáchikon, ki'nchrè-là nga tsò:

Jè xi tijnasòn íxile kò Orrè, 'nga kátitajna; kátayaxkón, jeya kátitajna, kátas'e-là nga'ño nita mé nachrjein-ne.

¹⁴ Jña xi ñijòn ma-ne xi títajnakon, kitsò: —iK'oas'ín kátama!

Jña xita jhínga xi kaàn ñijòn ma-ne chinha-xkó'nchi-ñiat'aà-là nga jeya kisikijna jè xi tijnakon nita mé nachrjein-ne.

6

Sello xi itodò ma-ne

¹ K'eé kijtsee jè Orrè nga jaáxin ítjòn jngodò sello. Ikjoàn ki'nchrè jngodò-là jña xi ñijòn ma-ne xi títajnakon nga kiichja. K'oáa kitsò koni ma ch'on nga one, kitsò:

—Nchroboí.

² Kiskoòtsejèn, k'eé kijtsee jngodò kohòyo xi chroba kji; jè xi tijnakjá-là kohòyo, kjinaya tsja jngodò arco xi mochjeén k'e nga tjin kjojchán; ikjoàn kitjoé jngodò-là corona xi si'a sko xita k'e nga síkijne; kii nga jye kisikijne mé-ne nga sükijne isa-ne.

³ Jè Orrè, k'e nga jaáxin sello xi ma-ne jò, ki'nchrè-là jè xi ma-ne jò xi títajnakon nga kitsò:

—iNchroboí!

⁴ Kò ijngodò kohòyo itjo xi inì kji; jè xi tijnakjá-là, kitjoé jngodò-là kichá ndojò xi 'ño je kji, tikoá kitjoé-là nga'ño nga kátjaáxin

kjoa'nchán xi tjin it'aà nangui mé-ne nga kátasík'en-ne xíkjin jnà xita.

⁵Jè Orrè, k'e nga jaàxin sello xi ma-ne jàn, ki'nchrè-là jè xi ma-ne jàn xi títsajnakon nga kitsò:

—¡Nchroboí!

K'e nga kiskoòtsejèn, kijtseè ijngoò kohòyo xi jmà kji; jè xi tijnakjá-là kohòyo, jngoò libra tjiya tsja jè xi machibaya-ne tsojmi. ⁶Ki'nchrè jngoò-là jta ya jngoò osen-là jnà xi ñijòn ma-ne xi títsajnakon nga kitsò:

—Nga jngoò nisoò trigo, jngoò nachrjein chjí-là chí'nda tjin-ne. Kò nga jàn nisoò cebada, tikoáá jngoò nachrjein chjí-là chí'nda tjin-ne. Kí tà níksit'ón-jen jè asitj kò vino.

⁷Jè Orrè, k'e nga jaàxin sello xi ma-ne ñijòn, ki'nchrè jta-là jè xi ma-ne ñijòn xi títsajnakon nga kitsò:

—¡Nchroboí!

⁸Kiskoòtsejèn, kijtseè jngoáá kohòyo xi sinè kji. Jè xi tijnakjá-là, Kjoabiyaà 'mì 'ín-là; ijngoò tjingui-là xi l'nde ts'e Mik'en 'mì. Kitjoé-là kjotíxoma nga ngats'iì xita xi tjin isò'nde, xi ñijòn xita, jngoò kiyá xi kjoa ts'e kjoichán, kjoa ts'e kjinchrá, kjoa ts'e ch'in kò kjoa ts'e cho ts'en xi tjin ijün ijnà sjik'en.

⁹Jè Orrè, k'e nga jaàxin sello xi ma-ne 'òn, 'an kijtseè ya ingui ímíxa tsjeè-là Nainá títsajna jnà xita xi kinik'en nga koif kjoa-là 'én-là Nainá, tikoá koif kjoa-là nga kixi kitsjaà 'én-là Nainá. ¹⁰'Nó nchichja nga tsò:

—Na'èn xi jì sabà tihotixomai, jì xi ngui tsjeè tijni kò ngui kjokixi, skanda mé nachrjein kíndaajün-là nga k'oi-là kjo'in jnà xita xi tjin ján isò'nde, jnà xi kisik'en-najen.

¹¹K'eé kits'iì-là nikje xi chroba kjoàn, ki'mi-là nga kátasíkjáya chiba nachrjein isa skanda k'e nga kojngoò jnà xi 'ndse joó it'aà ts'e Cristo xi tikoá ngásòn xá-là Nainá kiyájün-ne.

¹²Jè Orrè, k'e nga jaàxin sello xi ma-ne joòn, kiskoòtsejèn nga j'iì jngoò ch'ón xi 'nó ts'a. Jè ts'oi, jmà kji komà koni nikje jmà, kò jè sá, inì kji komà koni jní. ¹³Jnà ni'ño xi tjin ngajmii, chixòt'aà nangui koni ma jnà toò ikò xkoén nga bixòngui k'e nga 'nó 'ba tjo. ¹⁴Jè ngajmii, k'oaá s'ín kichijà koni jngoò xojon xi ma maxkóya; ngats'iì jnà nindoò kò nangui jün-ndá xi

tjin ijün ndáchikon, jahatjiya-là ya i'nde ñánda títsajna. ¹⁵Jnà xitaxá ítjòn xi tjin isò'nde, kò xita xi 'nó ndaà yaxkon-la, kò xita nchiná, kò xita sko-la soldado, kò xita xi tse nga'no tjin-la, kò xita chí'nda, kò xita xi títsajnadejí nga mitsà nei tjin-la, yaá tsibítsajna'ma ñánda tjin nguijo kò naxi xi tjin-là nindoò. ¹⁶Kitsò-là jnà nindoò kò jnà naxi:

—Tíkatsjònè-nájen yijo-nò, tìjtsa'ma-nájen mé-ne nga mikii skoe-najen jè xi tijnasòn íxile nga tíhotíxoma kò tikoá kítsajna'ma-lajen kjoajti-là kò kjo'in xi tsjá jè Orrè. ¹⁷Nga jye ijchò nachrjein-là Nainá kò Orrè nga kò kjoiti-là, 'nó tse kjo'in tsjá. ¿Yá xi koma kichikjoako-là?

7

Jnà chí'nda-là Nainá xi tjit'aà chíba-là

¹Xi jye komà iskan kjoa koi, 'an kijtseè ñijòn àkjale xi jncha kixi nga ñijòn chrjangui-là isò'nde xi nchibíchjoàhikon-là tjo mé-ne nga mì tì kiì k'oa-ne ya isòn isò'nde kò isòn ndáchikon, tikoá nijngoò yá sjíníyá-là. ²Tikoáá kijtseè ijngoáà àkjale xi tínchrobá-ne ñánda bitjokátji-ne ts'oi xi 'ya jngoò kicha ts'e Nainá xi tijnakon xi ma sit'aà chíba-là xita. 'Nó kiichja-là jnà àkjale xi ñijòn ma-ne xi jye kitjoé-là nga'no nga tsjá ch'in-là isò'nde kò ndáchikon. ³Kitsò-là:

—Kí tà chjà ch'in 'bì-lá isò'nde kò ndáchikon kò yá, skanda k'e-né nga jye sit'aà chíba-là ya tjen-là jnà xi chí'nda-là Nainá.

⁴Ki'nchrè-là kótjin ma-ne jnà xita xi kisit'aà chíba-là, jngoò sindò kò ichán ñijòn jmii ma-ne, ngats'iì tje-là xita Israel. ⁵Jnà ngats'iì tje-là xita koi xi kisit'aà chíba-là: jnà tje-là Judá, tejo jmii ma-ne. Jnà tje-là Rubén, tejo jmii ma-ne. Jnà tje-là Gad, tejo jmii ma-ne. ⁶Jnà tje-là Aser, tejo jmii ma-ne. Jnà tje-là Neftalí, tejo jmii ma-ne. Jnà tje-là Manasés, tejo jmii ma-ne. ⁷Jnà tje-là Simeón, tejo jmii ma-ne. Jnà tje-là Leví, tejo jmii ma-ne. Jnà tje-là Isacar, tejo jmii ma-ne. ⁸Jnà tje-là Zabulón, tejo jmii ma-ne. Jnà tje-là José, tejo jmii ma-ne. Jnà tje-là Benjamín, tejo jmii ma-ne.

Xita xi kún jchán ma-ne xi chroba kjoàn nikje xi ikjá

⁹ Xi jye komà, k'e nga kiskoòtsejèn, kjín jchán xīta kījtsee; niyá xi maxkeya-la. Yaá tít-sajna xīta xi ya inchrobàjiin-ne ngats'iì nangui xi tǐjn isò'nde, kò ngats'iì tje-la xīta xi tǐjn isò'nde, kò tít-sajna xīta xi chja ngats'iì 'én xi tǐjn, kò xīta xi ya nchrobá-ne ngats'iì naxandá xi tǐjn. Jǎà xīta koi, 'ncha kixi-né nga nguixkòn xi tǐjnasòn íxile nga tǐhotíxoma tǐkoá nga nguixkòn jè Orrè. Saà nikje chrobaá íkjá kò saà xkajén kjiya tsja.

¹⁰ Ngats'iì xīta koi, 'nó jchán nchichja nga tsò:

Jè Nà'èn-ná xi Nainá xi tǐjnasòn íxile ñánda nga tǐhotíxoma

kò jè Orrè,

tsachrjekàjiin-ná kjo'in.

¹¹ Ngats'iì jǎà àkjale 'ncha kixi-né ya indii-la ñánda tǐjna xi tǐjnasòn íxile nga tǐhotíxoma kò ya ñánda tít-sajna jǎà xīta jchínga xi kaàn ñijòn ma-ne, kò jǎà xi ñijòn ma-ne xi tít-sajnakon. Chíncha-xkó'nchi-ñiat'aà-la skanda it'aà nangui nga kījtseexkòn Nainá.

¹² Kitsò:

K'oaá s'ín kátama.

Nainá 'nó tǐjn-la kjoa machikon-t'in, kò

kjoa jeya, kò kjoa chjine,

tǐjn-la kjondaá, 'nó 'nga tǐjna, tse nga'nó

tǐjn-la,

kò tǐjn-la kjótíxoma.

K'oaá s'ín kátama skanda nīta mé nachrjein-ne.

¹³ K'ée kíichja jngod-na jǎà xīta jchínga, kitsò:

—Jǎà xīta xi chroba kjoàn nikje xi íkjá, yá xīta-ne, ñánda kòf'iì-ne?

¹⁴ An, kixan-la:

—Ngají tǐjiin-lè nà'èn.

Jè kitsò-na:

—Jǎà xīta koi xi tsatojiin kjo'in jè nachrjein k'e nga 'nó tse kjo'in kis'e. Kisit-sjeè nikje-la nga kò jni-la Orrè-la Nainá kisichroba-ne. ¹⁵ Koi kjoa-la nga ya tít-sajna-ne nguixkòn jè xi tǐjnasòn íxile nga tǐhotíxoma kò nachrjein kò nitjen sís'in-la ya ingo-la. Jè xi tǐjnasòn íxile yaá kǐjnajiin osen kjit'aà-la nga sǐkínda. ¹⁶ Mì tǐ kii kjinchrá sǐkjeín-ne kò mì tǐ kii koxínda-la. Kò mì tǐ kii kòkà-ne yijo-la jè ndobá-la ts'oi k'e nga 'nó matsje. ¹⁷ Nga jè Orrè xi tǐjna jngod osen-la ñánda tǐjna xi tǐjnasòn íxile nga tǐhotíxoma, jè sǐkínda koni s'ín makínda orrè; jè kjoikò ñánda tǐbitjo nandá

xi tǐjnakon. Nainá sǐixjino yije ndáxkòn jǎà xīta koi.

8

Xi ma-ne itoò sello

¹ Jè Orrè, k'e nga jaàxin jè sello xi ma-ne itoò, osen-la hora jǎà kis'e ján ngajmii.

² Ikjoàn kījtsee jǎà àkjale xi itoò ma-ne xi 'ncha kixi nguixkòn Nainá, jngod chrjo trompeta kits'iì-la nga jngod íjngod. ³ K'ée j'iì íjngod àkjale xi 'ya jngod kícha xi ngui oro jè xi tǐjna chrjóngó-la Nainá. Tsasijna kixi ya it'aà ímixa tsjeè-la Nainá, íkjoàn tse chrjóngó-la Nainá kits'iì-la mé-ne nga ya kisíjngodkò-ne jè kjoa bitsi'ba-la jǎà xīta-la Nainá. Yaá tsaká ya isòn ímixa tsjeè xi ngui oro xi tǐjna ya nguixkòn jè xi tǐjnasòn íxile ñánda tǐhotíxoma. 'Jè nǐ'ndi-la chrjóngó-la nainá kò kjoa bitsi'ba-la xīta-la Nainá tsi-jin-né ya tsja jè àkjale ya nguixkòn Nainá. ⁴ Jè àkjale kiskoé jè kícha xi tiya chrjóngó-la Nainá, chinchá-isa xá'í xi títison ya it'aà ímixa tsjeè-la Nainá. Ikjoàn kisikatjen-sòn isò'nde; 'nó kits'iin ch'on, kina'yà-la jta, ki'ya-la ni'ín ch'on, kò ts'a ch'ón.

Jǎà chrjo trompeta

⁶ Jǎà àkjale xi itoò ma-ne kò itoò chrjo trompeta tǐjma'ya tsibítsajnaanda nga sǐkjíndáya.

⁷ Jè àkjale xi síjna ítjòn kisíkjíndáya chrjo-la. Ikjoàn ts'a jtsi ndajo kò ni'ín xi tsjájiin jni; ján kisikasén it'aà nangui. Jè xi ma-ne jàn-ya-la isò'nde, jngodya kiti; k'oa tǐ tǐjn kiti jǎà yá; kiti yije xkà xkoén.

⁸ Jè xi ma-ne jò àkjale kisíkjíndáya chrjo-la. Kò jngod xi okji koni jngod nindoò xi jè kji xi tǐti, yaá kinikatjen-jíin ndáchikon. Nga jàn-ya-la ndáchikon, jngodya, jni komà. ⁹ Jǎà chò xi tǐjn-ngui ndáchikon, jngodya k'en xi ma-ne jàn-ya chò. K'oaá tís'ín komà jǎà chitso, jngodya chixoña xi ma-ne jàn-ya chitso.

¹⁰ Jè xi ma-ne jàn àkjale kisíkjíndáya chrjo-la. Jngod ni'ño xi 'nó jè kji xi tǐtjnga, kiskaangui-ne ngajmii. Jè ni'ño jè, jngodya xajngá nandá kiskaajiin xi ma-ne jàn-ya xajngá nandá kò ya ñánda tǐtjo nandá. ¹¹ Jè 'ín-la ni'ño jè, xkà tsja 'mì. Kò jè nandá, jngodya kjòtsja, jè xi ma-ne jàn-ya nandá. Kjín jchán xīta k'en nga kjòtsja nandá.

¹² Jè xi ma-ne ñijòn àkjale kisíkjíndáya chrjo-la. Ikjoàn jngodya kitsi'on jè ts'oi xi

ma-ne jàn-ya yijo-la; ko k'oaá tís'in komà jè sá ko ni'ño. I kjoàn kòjñò jngòdya jè ts'of ko sá ko ni'ño. Koa jngòdya kòjñò jè nachrjein xi jàn-ya tjín-ne; ko k'oaá tís'in komà k'e nga nitjen; mì tì kù kjòhiseèn-ne.

¹³ K'e nga kiskoòtsejèn, ki'nchrè jngòd-la ja xi kitoòtjen ján jiiin isén. ¹⁴ N'ò kiichja nga kitsò:

—Ima xó-ne, ima xó-ne, ima xó-ne jñà xita xi tjín ján isò'nde, taxki 'oón komat'in k'e nga skindàya chrjo-la jñà àkjale xi ngui jàn chija-isa.

9

Chrjo trompeta xi ma-ne 'òn

¹ Jè xi ma-ne 'òn àkjale kisikjindáya chrjo-la; 'an kijtseè jngoaà ni'ño xi kiskaàngui-ne ngajmii skanda it'aà nangui. I kjoàn kjòngatsja jè ibi ts'e nitjan. ² Kiskíx'a jè nitjan. K'oaá s'in itjo ni'ndi koni tsà ts'e ngajá xi 'nó ì kjoàn. Jè ni'ndi xi itjo, kisijñò jè ts'of ko jiiin isén. ³ Jè ni'ndi, yaá itjojiin cho langosta xi tsangasòn isò'nde; kits'i-là nga'nó nga ma-la k'oe-la xita koni cho na'yá xi tjín isò'nde. ⁴ K'oaá s'in kisatiix-oma-la nga mikii tsjá ch'in-la ngats'i xka ijñá xi tjín isò'nde, ko nijngòd yá; tà jñà xi koma tsjá ch'in-la jñà xita xi tsjin-la chiba-la Nainá ya itjòn tjen-la. ⁵ Mikii kitsjaà'nde-la nga sijk'en xita; tà kjo'iin 'òn sá tsjá-la; jè kjo'in xi tsjá, k'oaá ngaya-la koni k'e nga 'bé-la cho na'yá xita nga ijò 'beé. ⁶ Nachrjein koi, jñà xita mejèn-la nga kiyá, tanga mikii sakò-la kós'in sijk'en yijo-la. ⁷ N'ò komejèn-la nga sijk'en yijo-la tanga mikii koma kiyá.

⁷ Jñà cho langosta k'oaá kjoàn isén-la koni kjoàn kohòyo xi binchandaà-la kjoichán. Tjísòn sko koni corona xi ngui oro; isén-la xitaá tjín-la. ⁸ Tsja sko k'oaá kjoàn koni kjoàn ts'e íchjín; ni'ño, k'oaá kjoàn koni ts'e xa. ⁹ Ya isòn inima-la k'oaá kjoàn xi kijtsa koni kichá tájaà xi síkjeén xita kjoichán; jñà jngáá-la k'oaá s'in na'yà-la nga one koni tsà 'nó kjin ma carreta xi bíndofe kohòyo nga ongachikon nga fi kjoichán. ¹⁰ Tjín nditsin koni cho na'yá ko tjín-la na'yá. Jñà nditsin tjín-la nga'nó nga 'òn sá sijk'on xita. ¹¹ Jè xi síjna sko-la cho langosta, jè àkjale ts'e nitjan. Jè 'ín-la àkjale jè, xi 'én hebreo, Abadón 'mì, koa xi 'én griego, Apolión 'mì. [Jñà 'ín koi, tsòyaá-ne: jè xi síkts'óna.]

¹² Jyee tsato kjo'in xi tjina itjòn xi taxki 'oón komat'in xita; tanga ngui jò chija xi sa nchrobá.

Chrjo trompeta xi ma-ne joòn

¹³ Jè xi ma-ne joòn àkjale kisikjindáya chrjo-la; k'ee ki'nchrè jngòd-la jta xi ya itjojiin-ne nga nijòn nchrajá-la jè imixa tsjeè xi ngui oro jè xi síjna nguixkon Nainá ¹⁴ nga kitsò-la jè àkjale xi ma-ne joòn, xi kjiya chrjo tsja:

—Chjijnda'noí jñà àkjale xi nijòn ma-ne xi tjít'aà'nó ya chraña-la jè nandá xajngá je Éufrates.

¹⁵ K'ee kitjájnda'nó jñà àkjale xi nijòn ma-ne xi jye k'oas'in títsajnaandà jè hora, jè nachrjein, jè sá ko jè nó, mé-ne nga jngòdya sijk'en-ne xita xi ma-ne jàn-ya ngats'i xita xi tjín. ¹⁶ An, ki'nchrè-la kótjín ma-ne jñà xita kjoichán xi kohòyo títsajnakjá-la; jò sindo millón ma-ne.

¹⁷ K'oaá s'in tsatsejèn-na jñà kohòyo ko xita xi títsajnakjá-la nga kicha tájaà kijtsa inima-la xi inì kjoàn koni ni'in, xi azul kjoàn koni zafiro, ko xi sinè kjoàn koni azufre. Jñà sko kohòyo, k'oaá kjoàn koni sko xa; ko ya tso'ba, ni'in bitjo, ni'ndi bitjo, ko azufre bitjo. ¹⁸ Jè kjoa-la nga ingajàn kjo'in koi, jngòd ya k'en xita xi jàn ya ngats'i xita xi tjín. Jè kisik'en jè ni'in, ni'ndi ko azufre xi bitjo-ne tso'ba kohòyo. ¹⁹ Nga'nó xi tjín-la kohòyo, yaá tjí'a tso'ba ko itjòn nditsin, nga jñà nditsin k'oaá kjoàn koni kjoàn ye; koa jñà sko síki'on-ne jñà xita.

²⁰ Jñà xita xi tsiningui-ne xi mikii k'en k'e nga jye tsato yije kjo'in koi, mikii kisikájno jé-la nga mì tì jé kohótsji-ne; takò jñà kijtseèxkón inima ch'o-la nejí, ko jñà isén xi Nainá tsò-la xi kichá oro, plata, bronce, ndajo ko yá, jñà xi mikii tsejèn-la ko xi mikii 'nchrè ko xi mikii ma fi. ²¹ Jñà xita koi, mikii kisikájno jé-la nga mì tì jé kohótsji-ne nga xita sík'en, nga ma-la bindaà, ko nga kjoa chijngui s'in, ko kjoa chijé.

10

Àkjale xi kjiya tsja jngòd xojon libro jtabá

¹ Jngòd àkjale kijtseè-isa xi tjín-la nga'nó xi tinchrobájen-ne ngajmii nga ífi tsátijno; jè sko kijnasòn jngòd ijñe; isén-la k'oaá kji koni ts'of; jñà ndsokò k'oaá s'in tsejèn koni tsà ni'in xi ncha kixi nga títi. ² Kjinaya tsja jngòd xojon xi jtabá kji xi jye kitjájndaya.

Jè ndsokò kixi tsasfnajiiin ya ndáchikon kò jè ndsokò ngaskón tsasfnasòn nangui. ³K'oaá s'ín 'nó kiichja koni tsò xa k'e nga kjiindáya; k'e nga jye kiichja, itodò ch'on kina'ya jta-la nga tikoá kiichja. ⁴K'e nga jye jane ch'on xi itodò kits'iin, 'an tijnandaà-ná nga mejèn-na skiijno jngoàà xojoñ, tanga ki'nchrè jngod-la jta xi ngajmii inchròbà-ne xi kitsò-na:

—Jñà 'én xi kàchja ch'on xi itodò kats'iin, 'maá tikjini; kì xojoón bit'ii.

⁵Jè àkjale xi 'an kijtseè nga ya sijnajiiin jngodò ndsokò ndáchikon kò xi ijngodò ndsokò ya sijnasòn nangui, kiskími'nga tsja kixi ján ngajmii, ⁶kitsjaá 'én-la it'aà ts'e Nainá xi tijnakon niita mé nachrjein-ne, jè xi tsibíndaà ngajmii, nangui kò ndáchikon, ngats'iì tsojmi xi ya tjín, kitsò:

—Mì tì kii s'e isa-ne nachrjein. ⁷K'e nga kichóya nachrjein-la nga koiits'ia jè àkjale xi ma-ne itodò nga siikjindáya chrjo-la, jè kjoa'ma-la Nainá kitasòn-né koni s'ín kitsò jñà xita chí'nda-la xi kiichja ngajo-la.

⁸Jè jta xi ki'nchrè ítjòn-la xi ngajmii inchròbà-ne, ijngodò k'a kiichja-na kitsò:

—T'ín, chjof jè xojoñ xi jtobá kji xi jye kitjándaya nga kjinaya tsja jè àkjale xi sijnakixi isòn ndáchikon kò isòn nangui.

⁹Kiikoaaan jè àkjale, kixan-la:

—Tjiì-ná jè xojoñ jtobá xi kjinaya ndseji. Kitsò-na:

—Chjof, ikjoàn chinii; ján iya indso'boi kotsjaya-né, tanga ya i'a ndsoboi, ixii koma-lè koni tsà tsjén.

¹⁰Kiskoé jè xojoñ xi kjiya tsja jè àkjale. K'e nga kiskínee, ksilixii'lá ndsoba koni tsà tsjén; tanga ján iya indso'bà kjòtsja-né.

¹¹Ki'mi-na:

—Mochjeén-né nga ijngodò k'a kijnójoaya ngajo-la Nainá mé kjoa xi komat'in jñà xita xi kjin naxandá nchròbà-ne kò xi kjin nangui chja-ne kò xi kjin skoya 'én chja, kò mé kjoa xi komat'in xitaxá ítjòn xi tjín isò'nde.

11

Jò ma xita xi tsjá 'én it'aà ts'e Cristo

¹K'eé kits'iì jngodò-na yá xi ma machibaya-ne, xi k'oa kji koni kjoàn yá nise. Ki'mi-na:

—Tisítjiiin, tichibayi jè ingo ítjòn-la Nainá kò jè imixa tsjeè-la. Tixkeyi kótjín ma-ne jñà xita xi ya beèxkón Nainá. ²Jè

nditsin xi kijnat'aà-la ingo, kì kii nichibayi nga jñà kitjoé-la xi taxki xita xi mitsà xita judfo. Jñà xita koi, ichán jò sá kotixoma ya Jerusalén xi i'nde tsjeè-la Nainá. ³Aán siikasén ingajò xita-na xi tsjá 'én it'aà ts'an nga kichjaya jngodò jmiì kò jò sindo kò jàn-kaàn nachrjein; kò jñà nikje xi kòkjá, nikje jmá kjoàn xi ts'e kjoaba.

⁴Jñà ingajò xita xi tsjá 'én, jñà-né ingajò yá olivo kò ingajò kicha candelero xi jncha kixi nguixkon Nainá xi otixoma-la isò'nde. ⁵Tsá yá xi mejèn-la siiki'on xita koi; ni'ín kochrje tso'ba xi jngodò k'a kòkà jñà xi kondra-la. K'oaá s'ín kiyá yije, niita yá-ne xi mejèn-la siiki'on. ⁶Jñà xita koi tjín-la nga 'nó nga ma-la kichjoà-la ngajmii mé-ne mì tì kii k'oa-ne jtji jñà nachrjein k'e nga kichjaya. Tikoáá tjín-la nga 'nó it'aà ts'e nandá nga ma-la nga jni s'ín; kò komaá-la kjin skoya kjo'in tsjá-la xita isò'nde; komaá-la nga kos'ín s'ín niita kótjín k'a mejèn-la nga s'ín. ⁷Ingajò xita koi, k'e nga jye tsjá 'én-la, jè cho je xi ch'o kji xi bitjomijin-ne ya nitjan jñò, skaàn-kò-né, kò siikijne-la, ikjoàn kiyá ingajò xita koi. ⁸Jñà yijo-la xita koi, yaá siyijò osen nditsin-la naxandá ítjòn, nándá kisit'aà krò Na'èn-ná. Jè 'ín-la naxandá ítjòn xi okji, k'oaá s'ín ngaya-la koni Sodoma, o Egipto. ⁹Xita xi ya inchròbjiiin-ne naxandá xi tjín isò'nde, kò ngats'iì tje-la xita xi tjín isò'nde, kò xita xi chja ngats'iì 'én xi tjín, kò xita xi ya nchròbà-ne ngats'iì nangui xi tjín isò'nde, ján nachrjein osen skótsejèn-jno yijo-la mik'en; kò mikii tsjá'nde nga siijiiin jñà xita koi xi jò ma-ne. ¹⁰Jñà xita xi tjín isò'nde kotsjaá-la nga jye k'en xita koi; tsjá kjotjò-la tsojmi xita xikjín. Koií k'oas'ín s'ín-ne nga jñà ingajò xita xi chja ngajo-la Nainá, tseé kjo'in tsjá-la jñà xita isò'nde. ¹¹K'e nga jye tsato xi jàn nachrjein osen, jè Nainá kisikitsajnakon ijngodò k'a-ne nga jaáya-la; ikjoàn chinchá kixi ijngodò k'a-ne; kò ngats'iì xita xi kijtseè, 'nó jchán kitsakjòn. ¹²Ingajò xita koi ki'nchrè jngodò-la jta xi 'nó kiichja xi ngajmii inchròbà-ne, kitsò-la:

—Nchròbà-mijin-jno ijndé.

Ikjoàn kiimijin-jiin ifi ján ngajmii. Ngats'iì jñà xita kondra-la kijtseè-né. ¹³Tik'eé-ne j'iì jngodò ch'on xi 'nó jchán ts'a; jngodò ya naxandá chixona xi ma-ne te ya

kòhòkji naxandá; kò jè kjoa-là ch'ón, itòò jmiù xitá k'en. Jñà xitá xi tsiningui-ne, ndaà jchán kitsakjòn. Ikjoàn kiichjat'aa-là Nainá xi tñjna ngajmiù nga jeya kisikijna.

¹⁴ Jyeé tsato kjo'in xi ma-ne jò xi taxki 'oón komàt'in xitá; tanga nchrobá nitoón xi ma-ne jàn k'a.

Chrjo trompeta xi ma-ne itoò

¹⁵ Jè xi ma-ne itoò àkjale kisikjindáya chrjo-la; kjín jchán jta kina'ya-là ngajmiù xi 'nó kiichja nga kitsò:

Jñà kjotixoma xi tjín isò'nde,

jyeé ts'e Na'èn-ná xi otixoma-ná kò jè

Cristo xi xó kinikasén-ne.

Jè kotixoma nitá mé nachrjein-ne.

¹⁶ Jñà xitá jchínga xi kaàn nijòn ma-ne, xi tít-sajnané íxile nga nguixkon Nainá, chinchaxkó'nchi-niat'aa-là nga kijtseèxkón Nainá.

¹⁷ Kitsò:

Na'èn xi Nainá 'mì-lè.

Ndaà chjì-lè nga ta jì ta jngòò-né xi 'nó tse

nga'no tjín-lè,

ngaji xi tjini i'ndeì,

kò xi tjini skanda kjòtseé,

[kò xi sa kjoii jngòò k'a-ne].

Ti'biù-lèjen kjondaà nga jyeé kachjo' nga'no

xi tjín-lè;

kò jyeé kòbits'i nga jì tìhotixomai.

¹⁸ Jñà xitá xi taxki xitá xi mìtsà xitá judío

jyeé kòjti-la;

tanga jyeé ijchò nachrjein-là kjojtì-lè k'e

nga jì k'oi-la kjo'in xitá koi,

jè nachrjein k'e nga jì kíndaajìin-la jñà xitá

xi jye k'en

kò k'oi-la kjòtjò xi ok'in-la nga tjoé-la xitá

chì'nda-lè xi kiichja ngajo-lè

kò jñà xitá-là Nainá kò ngats'iù xi

beèxkón-lè,

jñà xi jtobá kjoàn kò xitá jchínga.

Sikjehesoin jñà xitá xi ma-là síkjehesòn xitá

naxandá isò'nde.

¹⁹ Ján ngajmiù kitáx'a i'nde tsjeè-la Nainá;

ya iya i'nde tsjeè-la ki'ya-la jè kaxa ts'e kjoa

xi tsibíndaajìin Nainá kò jñà xitá. Ikjoàn

jate ni'in ch'on, kina'ya-là jta, kits'iin

ch'on, ts'a ch'ón, ts'a jtsi ndajo xi 'nó tsiaan

kjoàn.

12

Jè chjoón kò jè ye

¹ Ján ngajmiù tsatsejèn jngòò kjoxxkón. Jngòò chjoón ki'ya-la; jè ts'oi xi ma nikje-la. Jè

sá yaá tñjna ingui ndsokò, kò jngòò corona tjí'a skò xi tejò ni'ño tjit'aà. ² Jè chjoón,

ki'ndí 'ya. 'Nó jchán kjindáya nga jye

machraña nga jts'ín ki'ndí-la; tseé kjo'in

tísikjeín nga jye ijchò chiba-la nga jts'ín

ki'ndí-la. ³ Ján ngajmiù jngòò kjoxxkón tsat-

sejèn. Jngòò ye xi 'nó jè kji tsatsejèn. Inì kji,

itoò ma skò, kò jngòò corona itsé tjí'a nga

jngòò jngòò skò. Tikoá te ma nchrajá-la.

⁴ Jè nditsin ye, jngòò ya ni'ño tsibíndofe xi

ma-ne jàn ya ngats'iù ni'ño xi tjín ngajmiù,

ikjoàn tsibitsjot'aa nangui. Jè ye je, tsasij-

nat'aa-la jè chjoón xi tí'beé ki'ndí mé-ne

nga skine-ne ki'ndí-la k'e nga jye jts'ín.

⁵ Jè chjoón, tsí'beé jngòò ki'ndí x'in nga jè

kotixoma-la ngats'iù naxandá xi tjín isò'nde

koni jngòò xitá xi yá kicha kjiya tsja nga

kiinè-la kjo'in xitá xi mikii 'nchréñijon-la.

Tanga jè ki'ndí-la chjoón, kitjá'an-la; yaá

kiikò nánda tñjna Nainá nga tìhotixoma. ⁶ Jè

chjoón, tsanga-né. Ján ki i'nde it'aà xin

nánda nangui kixi choòn, nánda nga Nainá

tsibíjnandaà jngòò-la i'nde nga ya katjil-la

tsojmi xi skine. Jngòò jmiù kò jò sindò kò

jàn-kaàn nachrjein kijná.

⁷ Xi jye komà iskan, ján ngajmiù kis'e

kjojchán. Jè àkjale Miguel kò àkjale-la

kiskaàn-kjoòkò jè ye je. Kò jè ye je, kò

àkjale-la nas'ín 'nó kiskaàn-kjòò, ⁸ tanga

mikii kisikijne-la, kò mi tì mé i'nde kis'e-la

ján ngajmiù. ⁹ K'oaá s'ín komà nga itjokajìin

ngajmiù jè ye jchínga xi 'mì Xitá Neíj kò

xi 'mì Satanás xi konachan-la ngats'iù xitá

isò'nde. Kinikatjengui ya it'aà nangui kò

àkjale-la.

¹⁰ Ki'nchrè jngòò-la jta ján ngajmiù xi 'nó

kiichja xi tsò:

—I'ndeì jyeé ijchò nachrjein nga

kitjokajìin kjo'in xitá xinguiáà nga kò

nga'no-la Nainá nga jè kotixoma kò

kjotixoma xi tjín-la Cristo [xi Nainá

xó kisikasén-ne], koi kjoa-la nga jye

kánikatjengui jè xi kò nachrjein kò

nijtjen tsját'in 'én ndiso xitá xinguiáà nga

nguixkon Nainá. ¹¹ Jñà xitá xinguiáà, nga

ngui kòò nga'no xi tjín-la jni xi tsibíxteèn

jè Orrè kisikijne-la kò ngui kòò jñà 'én xi

kitsjaà it'aà ts'e Nainá. Mikii kitsakjòn-la

nas'ín kinik'en. ¹² Tsja kátas'e-la ngajmiù

kò jñà xi ya títajna. Tanga ima xó-nò jñò

xi ya títajnaà it'aà nangui kò xi títajnaà

ya ijìin ndáchikon nga jè xitá neíj jyeé

ijchòjen-tjìngui-nò kò 'nò jti tjín-la nga jyeé tjíin-la nga ta chiba nachrjein kǐjna-isa.

¹³Jè ye xi 'nò je kji, k'e nga kinikatjengui it'aà nangui, tsangatjìngui-la jè chjoón xi tsi'beé ki'ndí x'in. ¹⁴Tanga jè chjoón, jò koma ts'e ja kits'iì-la xi 'nò ù kjoàn mé-ne koma tótjen-ne nga konga-la jè ye xi je kji. Ján kii kǐjna ya i'nde it'aà xìn nǎnda nangui kixi choòn. Jàn nó osen kǐjna nga kòkinda nga tjoé-la tsojmi xi skine. ¹⁵Jè ye xi je kji, tsachrje nandá tso'ba nga ndána koma mé-ne nga koma kichrjoako-ne jè chjoón. ¹⁶Tanga jè nangui kisichját'aà-la jè chjoón; kitáx'a, kits'iì ndána xi jè ye tsachrje tso'ba. ¹⁷Jè ye isaá 'nò kjòjtikeè jè chjoón. Kii tjìngui kondra-la jǎa xita tje-la chjoón nga kiikjaán-kò jǎa xi síkitasòn kjotixoma-la Nainá kò jǎa xi ndaa tsjá 'én it'aà ts'e Cristo. ¹⁸Jè ye, yaá tsibijnajìin tsoimì xi 'ncha indii ndáchikon.

13

Jò cho ù xi ch'o kjoàn

¹Kijtseeè jngoaa cho je xi ch'o kji xi itjo-mijin-jìin-ne ndáchikon xi itòd ma skò; te ma nchrajá-la; jngòd corona itsé tjí'a nga jngòd jngòd nchrajá-la; jǎa skò tjít'aà 'ín xi Nainá chjajno-la. ²Jè cho je xi ch'o kji xi 'an kijtseeè, k'oaá kji koni kjoàn xa indo; k'oaá kjoàn ndsòkò koni ts'e cho oso; k'oaá kji tso'ba koni tso'ba xa. Jè nga 'nò xi tjín-la jè ye, kò jè i'nde-la nǎnda tíhotixoma, kò jè kjotixoma-la xi 'nò tjín, jè cho ts'en kjòngatsja. ³'Nó tse kitii jngòd skò jè cho je xi ch'o kji; k'oaá kji komà koni tsà jye kiyá; tanga jè skò xi 'nò tse kitii, kjòndaà-ne. Ngats'iì xita xi tjín nga tjítsa isò'nde, tà kjòxkón-la kjoa xi komà, kò yaá kiitjìngui-la jè cho ts'en. ⁴Ngats'iì xita kijtseeèxkón jè ye, nga jè ye kitsjaà-la kjotixoma xi tísikjeén jè cho ts'en. Jǎa xita tikoáá kijtseeèxkón jè cho je xi ch'o kji. Ikjoàn kitsò:

—Tsjin jngòd isa koni jè cho je xi ch'o kji; mi yá tjín xi kichikjoa-la nga skaàn-kò.

⁵Jè cho ts'en kitjò'ndeé-la nga kiichja 'én xi 'nga síkǐjna yijo-la nga chjajno-la Nainá. Tikoáá kits'iì'nde-la nga ichán jò sá kotixoma. ⁶K'oaá s'ín kis'iin; kiichjajno-la Nainá, kiichjajno-la 'ín-la Nainá kò Ni'ya Tsjèè-la, kò kiichjajno-la jǎa xita xi títsajna ngajmii. ⁷Tikoá kitjò'ndeé-la nga kiskaàn-kò xita-la Nainá skanda kó nga kisikijne-la. Ikjoàn

kits'iì-la kjotixoma it'aà ts'e ngats'iì tje-la xita, kò it'aà ts'e ngats'iì naxandá xi tjín, kò it'aà ts'e ngats'iì xita xi chja ngats'iì 'én xi tjín, kò it'aà ts'e xita xi tjín nga jngòd jngòd nangui xi tjín isò'nde. ⁸Ngats'iì xita xi tjín nga tjítsa isò'nde, jè cho ts'en skoexkón, jǎa ngats'iì xita xi mikii tjít'aà 'ín-la nga tisa tàts'en-la kjoa, jè xojon xi ts'e kjoabinachon xi ts'e Orrè-la Nainá xi k'en ngajo-la xita.

⁹Ndaá tiná'yaá koni xan-nò. ¹⁰Jè xi ndayá kjis'en, k'oaá s'ín tjínè-la nga ndayá kjo. Jè xi kicha ndojò kiyá-ne, k'oaá s'ín tjínè-la nga kicha ndojò kiyá-ne. Íf mochjeén nga kixi kítsajna kjit'aà kò nga kichikjoako-la kjo'in jǎa xita-la Nainá.

¹¹Xi komà iskan kijtseeè jngoaa cho je xi ch'o kji xi itjo mijin-ne jìin nangui. Jò ma nchrajá-la xi k'oa kjoàn koni nchrajá-la orrè. K'oaá s'ín chja koni jngòd ye xi 'nò je kji. ¹²K'oaá s'ín tjín-la kjotixoma koni jè cho je xi ch'o kji xi tjína ítjòn nga ya síjna nguixkón. Binè-la xita xi tjín isò'nde nga kateèxkón jè cho je xi ch'o kji xi tjína ítjòn, jè xi kjòndaà-ne nǎnda 'nò tse kitii jngòd skò. ¹³Tikoáá maá-la kis'iin kjòxkón xi 'ín tjín. Skanda maá-la kisikjinchrobà-jen ni'ín xi ngajmii nchrobà-ne skanda it'aà nangui nga nguixkón xita. ¹⁴Kiskòdnachan-la xita xi tjín isò'nde, koií kjoa-la jǎa kjòxkón xi kits'iì'nde-la nga kis'iin nguixkón cho je xi ch'o kji xi tjína ítjòn. Tsi'bit'in-la xita nga kátindaà jngòd xkòsòn-la jè cho xi tjína ítjòn xi kicha ndojò kitii-ne skò tanga jaáya-la. ¹⁵Jè cho xi ma-ne jò kits'iì-la nga 'nò nga kisikijnakon jè xkòsòn-la cho xi kisindaà, mé-ne nga koma kichja-ne kò ngats'iì xita xi mikii skoexkón síik'en-ne. ¹⁶K'oaá s'ín tsibínè-la nga kàtasit'aà chiba-la jǎa xi xita íxti, jǎa xita jchínga, jǎa xita nchiná kò jǎa xita ima, jǎa xita xi títsajnandejí kò xi chi'nda títsajna'nò. Yaá kàtasit'aà chiba-la ya tsja kixi kò tsà ya ítjòn tjen-la. ¹⁷Nijngòd xita xi ma kotse tsojmi, nijngòd xi ma kotijna tsà mikii tjít'aà chiba-la kò tsà jè 'ín-la cho mikii tjít'aà-la kò tsà mikii tjít'aà-la número ts'e 'ín-la cho. ¹⁸Jíndé mochjeén kjoachijne-la xita; jè xi ndaa machiya-la, kátíxkeya número-la cho je xi ch'o kji; ts'e xita-né. Jè número: joòn sindò kò jàn kaàn kò joòn.

14

Jè Orrè-la Nainá kò jñà xítà xi jngòò sindò kò ichán ñijòn jmiù ma-ne

¹ Xi komà iskan, kiskoòtsejèn, kijtseè jè Orrè, nga síjnaxixi isòn nindoò Sión kò xítà xi jngòò sindò kò ichán ñijòn jmiù ma-ne xi tjit'aa itjòn tjen-la 'ín-la Orrè kò ts'e Na'èn-la. ² Ki'nchrè jngòò-la jta xi ngajmiù nchrobá-ne xi 'nó tihone koni ma nandá k'e nga 'nó maje, koni ma nga faáya-la ch'on k'e nga jye ts'íin; k'oaá s'ín ki'nchrè-la koni tsà kjìn ma xítà xi sík-jane ní'nó arpa. ³ Tína'yá jngòò-la sò xítse nga tjna nguixkòn jè xi tijnasòn íxile nga tíhotíxoma, kò ya nguixkòn xi ñijòn ma-ne xi títsajnakon kò ya nguixkòn jñà xítà jchínga. Niyá xi ma-la seè jè sò xi tijná, ta jñà-né xi jngòò sindò kò ichán ñijòn jmiù ma-ne, jñà xi jye itjokájiin kjo'in ya isò'nde. ⁴ Jñà xítà koi, mitsá íchjín tsibit-sajnakò, nguì tsjeè kisijchá yijo-la. Jñà-né xi fi tjíngui-la Orrè nita ñánda-ne nga fi. Jñà-né xi itjokájiin itjòn kjo'in ngats'ii it'aa ts'e xítà xi tjin isò'nde, mé-ne nga koma kongatsja itjòn-ne Nainá kò Orrè. ⁵ Nimé 'én ndiso kíichja, kò nimé jé tjin-la nga nguixkòn Nainá.

Àkjale xi jàn ma-ne

⁶ Kijtseè jngoaa àkjale xi tsó'bajiin isén nga tífiko 'én ndaa-la Nainá xi tjin nita mé nachrjein-ne nga keènojmi-la jñà xítà xi títsajna isò'nde, ngats'ii xítà xi tjin nga jngòò jngòò nangui, ngats'ii tje-la xítà, ngats'ii xítà xi chja ngats'ii 'én xi tjin, kò ngats'ii xítà xi tjin nga ngats'ii naxandá xi tjin isò'nde. ⁷ 'Nó chja kitsò:

—Jchaxkón Nainá, jeya tíkjina; jye ijchò nachrjein-la nga koiindaajiin. Jchaxkón jè xi tsibíndaà ngajmiù, xi tsibíndaà nangui, xi tsibíndaà ndáchikon kò ñánda tbitjo nandá.

⁸ Jngòò àkjale kíichja xi kitsò:

—Jyeé kakaàngui, jyeé kakaàngui Babilonia, naxandá xi 'nó je kji, jè xi bit'in-la naxandá xi tjin isò'nde nga [kj'eíí nainá fit'aa-la] koni s'ín xítà k'e nga kjoachijngui s'ín. Koni s'ín kis'íin, k'oaá ngaya-la koni tsà kisich'i yije xítà isò'nde jè xán ts'e kjoachijngui-la xi tjiko kjoiti-la Nainá.

⁹ Jngòò àkjale tsatsejèn xi ma-ne jàn xi 'nó chja nga kitsò:

—Tsà yá xi skoexkón jè cho je xi ch'o kji kò isén xkòsòn-la, tsà tíkoa sit'aa chiba-la itjòn tjen-la, o tsà tsja, ¹⁰ Nainá tsjá-la kjo'in, k'oaá ngaya-la koni tsà vino skoí xi tjiko kjoajti-la Nainá. Nga jè sobà Nainá jyeé tsibíndaà jngòò chitsin vino xi 'nó kjaán mé-ne nga kòkò-ne kjoajti-la nga s'e-la kjo'in jjiin ni'ín azufre xi 'nó tsjè tfti. Tíkotsejèn àkjale tsjeè kò Orrè. ¹¹ Jè ni'ndi-la ts'e kjo'in-la, kji't'aa nachrjein nita kjé-ne nga kijtjomijin. Mikii sílkjaya kò nachrjein kò nitjen jñà xítà xi jè cho ts'en kò isén xkòsòn-la beèxkón, jñà xi tíkoa tjit'aa chiba-la kò 'ín-la jè cho je xi ch'o kji. ¹² Íjndé nga mochjeén nga kàtachíjjoa-la nita mé kjoa-ne jñà xítà-la Nainá xi síkítasòn kjoíxoma-la kò xi ndaa mokjeiin-la it'aa ts'e Jesús.

¹³ Ki'nchrè jngoaa 'én xi ngajmiù inchrobá-ne xi kitsò-na:

—Chjí, tí't'eù xojoñ: “Jñà nachrjein xi fi-isa, mé tà ndaa-la jñà xítà xi kiyá nga mokjeiin-la it'aa ts'e Na'èn-ná.” K'oaá tsò Inijma Tsjeè-la Nainá: “Kixíí kjoa, jñà xítà koi sílkjaya-né kjoa ts'e xá-la; ján ngajmiù, jchaá-la ngats'ii kjoa xi ndaa kis'íin.”

K'e nga maxkó tsojmi xi jye kòjchá ya it'aa nangui

¹⁴ K'e nga kiskoòtsejèn, kijtseè jngoaa ifi xi chroba kji, ya isò'nga ifi tjna jngòò xi k'oa kji koni ki'ndi-la xítà. Jngòò corona xi nguì oro tí'á sko, kò jngòò kícha libá kjija tsja xi 'nó yijò kji. ¹⁵ Jngòò àkjale itjo ya i'nde tsjeè-la Nainá xi 'nó chja, kitsò-la jè xi tijnasòn ifi:

—Tits'ii nga tíxakojí kícha libá-lè; tíchá-soìn, kò tíxkof kóhotjín tsojmi tjè xi tjin it'aa nangui nga jye kòjchá yije; kò jyeé ijchò nachrjein-la nga síncháxkò.

¹⁶ Jè xi tijnasòn ifi, tsibíts'íakò kícha libá-la ya isòn nangui nga tsatesòn tsojmi tjè-la isò'nde, íkjoàn chincháxkò.

¹⁷ Jngòò àkjale itjo ya i'nde tsjeè-la Nainá xi kijna ngajmiù xi tíkoa kícha libá kjija tsja xi 'nó yijò kji. ¹⁸ Jngòò àkjale itjo-ne it'aa ímíxa tsjeè-la Nainá, jè xi síkínda ni'ín. 'Nó kíichja-la jè àkjale xi kícha libá kjija tsja; kitsò-la:

—Tits'ii nga tíxakojí kícha libá-lè xi 'nó yijò kji; tíchát'eù 'én-la jñà toò uva xi tjin it'aa nangui, nga jñà toò-la jye kíichj.

¹⁹ Jè àkjalé tsibíts'iako kicha libá-la nga tsatet'aà toò-la jñà yá uva; ikoàn kisikat-sjooja ya ñánda nga ma binchanè toò uva. Kjoa koi, jè okó kjoajti-la Nainá. ²⁰ Mitsà ya jjiin naxandá kisinè jñà toò uva; ján indii naxandá kisinè; k'e nga jye kisinè, jní itjo ñánda nga kisinè; 'nó tse jní itjo skanda ijchò kangui-la kó kji 'nga tjna freno xi tji'a tso'ba kohoyo kò jàn sindò kilómetro tsangasòn.

15

Itoò ma àkjalé xi itoò kjo'in j'iiko

¹ Jngod kjojkón kjtsee ján ngajmì xi 'nó xkón kji kò 'nó jeya ki'ya-la. Itoò ma àkjalé xi itoò kjo'in j'iiko jñà kjo'in xi fehet'aà-ne nga yaá fehet'aà-ne kjoajti-la Nainá.

² Tikoá kjtsee jngoà ndáchikon xi chit-sín kji; tsjájiin kò ni'in. Ya ncha kixi isòn ndáchikon xi chitsín kji, jñà xita xi jye kisikijne it'aà ts'e cho je xi ch'o kji kò isén xkósòn-la, jñà xi mikii kitsjá'nde nga kisit'aà chiba-la, kò número ts'e 'in-la. Xita koi kjiya tsja ni'nó arpa xi Nainá kitsjaà-la. ³ Nchisèè sò-la Moisés xi chi'nda-la Nainá kò sò-la Orrè, nchitsò:

Na'èn xi Nainá 'mì-lè, xi ta ji ta jngod-né xi 'nó tse nga'nó tjin-lè,

'nó jeya kò 'nó xkón tjin ngats'i kjoa xi 'ni. Xita kixi-né; kixij tjin ndiyá-lè.

Jii-né xi Xitaxá Itjòn tjina-la ngats'i nax-andá xi tjin isò'nde.

⁴ 'Yá xi mikii tsakjón-lè Na'èn?

'Yá xi mikii skoexkón-lè?

Tajngod ngaji xi xita tsji,

koií k'oas'in kjoif-ne ngats'i naxandá-la isò'nde nga skoexkón-lè

nga jye ti'ya-la kjoa kixi-lè.

⁵ K'e nga jye kjtsee kjoa koi, kiskootsejèn nga kitax'a ján ngajmì jè i'nde tsjeè-la Nainá xi tijnaya iya Ni'ya Nikje xi okó nga ya tjna Nainá. ⁶ Itjo ya i'nde tsjeè-la Nainá jñà àkjalé xi itoò ma-ne xi j'iiko itoò kjo'in. Íkjá nikje lino chroba xi 'nó ote kjoàn; tíkjá ndáyá-la na'nó payo xi ngui oro. ⁷ Jñà xi ñijòn ma-ne xi títajnakon, jngod itjoiin xi kisingsatsja nga íjngó íjngó àkjalé xi itoò ma-ne; kitsjaà íjngó íjngó-la chitsín xi ngui oro xi ya tjíya kjo'in ts'e kjoajti-la Nainá xi tijnakon nita mé nachrjein-ne. ⁸ Ya iya i'nde tsjeè-la Nainá, kitsee ni'ndi xi ya inchrobá-ne it'aà ts'e kjoajeya-la Nainá kò

nga'nó xi tjin-la. Niyá xi kitjò'nde-la nga jahas'en ya i'nde tsjeè-la Nainá skanda k'e nga jye tsitason yije jñà kjo'in xi itoò ma-ne xi j'iiko jñà àkjalé xi itoò ma-ne.

16

Chitsín xi itoò ma-ne

¹ Ki'nchrè jngoà 'én xi ya itjo-ne i'nde tsjeè-la Nainá nga kitsò-la jñà àkjalé xi itoò ma-ne:

—Tanguió, tíxteèn-sòn isò'nde jñà xi tjíya chitsín xi itoò ma-ne, kjo'in xi tjiko kjoajti-la Nainá.

² Kii jè àkjalé xi tsako itjòn-la. Tsibíx-teèn-sòn isò'nde xi tjíya chitsín-la. Ngats'i xita xi tjin-la chiba-la cho ts'en kò xi beèxkón jè isén xkósòn-la jè cho je xi ch'o kji, tsako-la ch'in xajtsé xi 'nó ch'o kjoàn kò ijò jchán ma.

³ Jè àkjalé xi ma-ne jò tsibíxteèn-jiin ndáchikon xi tjíya chitsín-la. Kò jè ndáchikon, ngui jní komà, koni tsà ya k'en-jiin xita. Ngats'i xi títajnakon ya jjiin ndáchikon jngod k'aá k'en.

⁴ Jè àkjalé xi ma-ne jàn, tsibíxteèn-jiin ya xajngá nandá kò ñánda tbitjo nandá, jè xi tjíya chitsín-la. Saà jní komà. ⁵ Ikoàn ki'nchrè-la jè àkjalé xi ts'e nandá, kitsò:

—Ngaji Na'èn, tjin-lè kjoakixi, nga k'oaá s'in kits'i-la kjo'in jñà xita it'aà ts'e kjoa koi, nga jii xi xita tsjeè 'mì-lè, jii xi tjini skanda kjòtsee, tjini skanda i'nde. ⁶ Nga jñà xita koi tsibíxteèn jni-la xita-lè nga jñà kisik'en, kò xita xi kichja-ngajo-lè. I'nde ngaji k'oaá tis'in tì'biì ngajo-la jní nga nchi'biì; yaá chiba-la.

⁷ Tikoá ki'nchrè jngod-la 'én xi ya it'aà ímixa tsjeè-la Nainá chja, nga tsò:

—Ji Na'èn xi Nainá 'mì-lè, xi ta ji ta jngod-né xi 'nó tse nga'nó tjin-lè, kixij kjoa, jñà kjo'in xi tì'biì-la xita koi, ndaá tjin kò ngui kixij tjin.

⁸ Jè àkjalé xi ma-ne ñijòn, tsibíxteèn xi tjíya chitsín-la ya isòn ts'oi. Jè ts'oi kitjò'nde-la nga jè ndobá-la kisichjàn yijo-la xita. ⁹ Jè ndobá-la ts'oi 'nó kisichjàn-la ngats'i xita tanga jñà xita koi mikii kisikájno jé-la ni mikii jeya kisikájna Nainá; ta saá kiichjajno-la Nainá nga jè xi tjin-la nga'nó it'aà ts'e kjo'in koi.

¹⁰ Jè àkjalé xi ma-ne 'òn, tsibíxteèn-sòn jè xi tjíya chitsín-la ya ñánda tíhotixoma

jè chò ts'en. Kò jè i'nde ñánda tìhotíxoma jè chò je xi ch'o kji, kòjñò-né. Jñà xítà xi beèxkón jè chò ts'en kiskinetjòn nijen-la nga 'nó jìò komà-la. ¹¹Tanga mìkì kiskákjno jé-la; tà saá ìsa ndaa kiichjajno-la Nainá xi ts'e ngajmù, koií kjoa-la nga jìò komà yijo-la nga xajtsé tjín-la.

¹²Jè àkjale xi ma-ne joòn tsibíxteèn-jiìn xi tjíya chítín-la ya xajngá nandá-je Éufrates. Jè nandá-la xajngá, kixiya-né, mé-ne nga koma kjoahato-ne jñà xítaxá ítjòn xi nchrobá-ne ñánda bitjokátji-ne ts'oi.

¹³Kijtseè-ná nga jè yé xi 'nó je kji, kò jè chò je xi ch'o kji, kò jè xítà xi kiichjaya 'én ndiso nga ítjo-ne tso'ba jàn iníma ch'o xi chò xké kjoàn. ¹⁴Jñà-né iníma ch'o-la neí xi s'ín kjoaxkón; bitjo nga bíxkóya xítaxá ítjòn xi tjín nga tjtisa isò'nde nga kjinchrobà kjojchán jè nachrejin xi tje tjíndaà-la Nainá xi ta jè tajngóó xi 'nó tse nga 'nó tjín-la. ¹⁵"Tíná'yaá, 'an, k'oaá s'ín kjoiaa koni s'ín f'ì xítà chijé. Mé ta ndaa-la jè xítà xi tjínandaá k'e nga 'an xi kjoiaa; kjiijnandaá nikje-la nga kokjá; mé-ne nga mìkì kòsobà-la nga tjína laká." ¹⁶Jñà iníma chò-la neí tsibíxkóya xítaxá ítjòn-la isò'nde ya i'nde ñánda 'mì Armagedón xi 'én hebreo.

¹⁷Jè àkjale xi ma-ne itoò, tsibíxteèn jjiìn isén xi tjíya chítín-la. Kìi'nchré-la 'én xi 'nó kiichja xi ya inchrobà-ne i'nde tsjeè-la Nainá xi tjína ngajmù ñánda tjína jè xi tjífnasòn íxile nga tìhotíxoma; kitsò:

—Jyeé tsitasòn yije.

¹⁸Ikjoàn jate ni'ín ch'on, kina'yà-la jta, kits'iìn ch'on, ts'a ch'on xi 'nó jchán ts'a; nì saá jngòò k'a k'oas'ín 'ba kóni nga tisa tsatsejèn xítà isò'nde. ¹⁹Jè naxandá je xi 'nó ndaa yaxkon-la, jàn ya komà. Kò jñà naxandá xi chja-ne nga jngòò jngòò nangui xi tjín isò'nde, jngòò k'aá kichijà. Kò jè naxandá je xi 'mì Babilonia xi 'nó ndaa yaxkon-la, mìkì kisiichhàajjìn Nainá nga kitsjaà-la kjo'in, k'oaá ngaya-la koni kisk'iì jngòò chítín xi tjíya vino xi ngui kjoajti-la Nainá xi jè jye tjínandaà-la. ²⁰Ngats'iì nangui xi tjín jjiìn ndáchikon kò jñà nindoò, jngòò k'aá kichijà, mì tì kù k'i'ya-la. ²¹Jñà xítà tsané jtsí ndajo xi 'nó tsiään kjoàn, tjín-la tsà ichán kilo nga jngòò jngòò. Jñà xítà, 'on kiichjajno-la Nainá, koií kjoa-la nga tse kjo'in kis'e-la kjoa ts'e jtsí ndajo.

17

Kós'ín s'e-la kjo'in jè chjoón chijngui

¹J'ì jngòò jñà àkjale xi itoò ma-ne xi itoò chítín tjíya tsja, kiichja, kitsò-na:

—Nchroboí, kokòò-lè kjo'in xi tjoé-la jè chjoón chijngui xi 'nó ndaa yaxkon-la xi tjínandì ñánda nga kjin xajngá nandá fahato. ²Jñà xítaxá ítjòn xi tjín isò'nde, yaá tsafáhi-jtakò chjoón jè nga k'j'eíí nainá kijtseèxkón k'oaá ngaya-la tsà kjoa chijngui kiskò jè chjoón. Kò ngats'iì xítà xi tjín isò'nde, k'oaá tì kis'iìn nga k'j'eíí nainá kijtjngui-la k'oaá ngaya-la koni tsà xán ts'e kjoachijngui-la chjoón kjòch'i-ne.

³It'aá ts'e Iníma Tsjeè-la Nainá, jè àkjale kùkò iníma-na jngòò i'nde it'aá xin ñánda nangui kixi choòn. Kijtseè jngoaá chjoón xi tjínakjá-la chò je xi ch'o kji xi iní kji. Yijájno yije yijo-la 'én xi kondra ts'e Nainá nga chjajno-la. Itòò ma skò kò te ma nchrajá-la. ⁴Jè chjoón, nikje sko kò nikje iní kjoàn xi íkjá. Yijájno xi ngui oro kò ndajo ote xi 'nó ts'e chjì-la, kò ndátòn fangui xi 'nó chjì-la xi 'mì perla. Tjíya tsja jngòò chítín xi ngui oro; jè chítín kitséé kjoa ch'o-la kò kjoa tjé xi ts'e kjoa chijngui-la. ⁵Ya ítjòn tjen-la, tjít'aá 'én 'ma xi tsò: "Babilonia xi 'nó je kji nga ndaa yaxkon-la, jè nea-la íchjín chijngui kò ngats'iì kjoa ch'o xi tjín isò'nde." ⁶K'e nga kiskoò'an chjoón jè, kijtseè xkoaàn nga ch'i-né nga jní-la xítà-la Nainá kits'iì kò ts'e xítà xi kinik'en nga 'én-la Jesús kiichjaya. K'e nga kijtseè tà kjòxkón-na. ⁷Kitsò-na jè àkjale:

—Mé-ne maxkón-lè? 'Aán, kènojímí-lè kó tsóya-ne kjoa 'ma-la chjoón jè, kò it'aá ts'e chò je xi ch'o kji xi tjínakjá-la xi itoò ma skò koa te ma nchrajá-la. ⁸Jè chò xi kà'yi, tsibijnakon-né, tanga i'ndeí tjínak'en-né; yaá kjinchrobà mijín-ne nitjan jñò mé-ne nga jngòò k'a chja-ne. Jñà xítà xi tjín isò'nde, xi mìkì tjít'aá 'ín-la xojon ts'e kjoabinachon kóni nga tisa kisindaá isò'nde, tà kòxkón-la k'e nga skoexkon jè chò xi tsibijnakon, kò i'ndeí tjínak'en-né, tanga kotsejèn jngòò k'a-ne.

⁹Ijndé mochjeèn kjohitsjeèn xi tjín-la kjoa chjine. Jñà sko chò xi itoò ma-ne, jñà ngaya-la jñà nindoò xi itoò ma-ne ñánda tjínanè jè chjoón. Tjikoá jñà ngaya-la xi itoò ma-ne xítaxá ítjòn. ¹⁰'Òn ma-ne xi

jye k'en, jngoò ma xi tñhotxoma-isa, kò jè xi jngòò, kj'eè kiù f'iì. Tanga k'e nga kjoif, tà chibaá nachrjein kotixoma. ¹¹ Jè cho je xi ch'o kji xi tsibijnakon tanga i'ndeij tijnak'en-né, jè xi ma-ne jiin xitaxá ítjòn. Yaá tijnajiin-là xi itoò ma-ne, kò yaá tifi ñánda nga jngoò k'a jchija.

¹² Jñà nchrajá xi te ma-ne xi kà'yi, jñà ngayá-là xitaxá ítjòn xi te ma-ne xi kj'eè kiù tjoé-là kjotixoma. Tanga k'e nga tjoé-là kjotixoma ta jngoò hora kotixomakjoò kò jè cho je xi ch'o kji. ¹³ Jñà xitaxá ítjòn xi te ma-ne, tajngoò kjohitsjeèn tjin-là nga jè cho je xi ch'o kji sijngatsja nga'ño-là kò kjotixoma-là. ¹⁴ Ikjoàn skaàn-kò jè Orrè, tanga jè Orrè sijikijne-né. Nga jè-né xi otixoma-là jñà xita xi otixoma, kò Xitaxá ítjòn-là ma jñà xi xitaxá ítjòn títajna. Jñà xita xi títajna, xó kinokjoà-là, xó kitjaàjiin-ne, kò kixij síkitasòn-là.

¹⁵ Jè àkjalè k'oaá ti kitsò-na:

—Jè nandá xi kà'yi, ñánda tijnandii chjoón chijngui, naxandá-né, xita kjín-né, jñá-né xita xi tjin nga jngòò jngòò nangui xi tjin isò'nde, kò jñá-né xita xi chja ngats'ii 'én xi tjin isò'nde. ¹⁶ Jñà nchrajá xi te ma-ne xi kà'yi, kò jè cho je xi ch'o kji xi kà'yi, sijitikeè-né jè chjoón chijngui, kjoaá'an yije-là skanda jñà nikje-là, sijákina laká-né. Yijo-là skine-né. Ikjoàn yaá kokájiin ni'ín. ¹⁷ Nainá k'oaá s'ín tsi-bijjin kjohitsjeèn-là jñà xita koi nga k'oas'ín sijkitasòn koni s'ín mejèn-là Nainá. Jè kjotixoma xi tjin-là xita koi tijnngòò ikon nga jè cho ts'en kongatsja, skanda k'e nga kitasòn yije 'én xi kiichja Nainá. ¹⁸ Jè chjoón xi kà'yi, jè-né naxandá je xi otixoma-là jñà xitaxá ítjòn xi tjin isò'nde.

18

Kós'ín kiskaàngui jè naxandá Babilonia

¹ Xi jye komá iskan, jngòò àkjalè kijtseè xi tinchrobájen-ne ngajmii, xi 'ño tse nga'ño tjin-là. Jè kjoa jeya-là xi 'ño ote kji, kisihiseèn-sòn nangui. ² 'Ñó kiichja, kitsò:

—Jye kiskaàngui, jye kiskaàngui naxandá je Babilonia. Jyee ta i'nde-là inima ch'o-là neif komá, ya ñánda kitseè yije inima tjé xi ch'o kjoàn. Kò ya títajna nise xi ch'o kjoàn xi mikii ma chine. ³ Ngats'ii xita isò'nde, k'oaá ti kis'iiin koni s'ín xita naxandá jè nga kj'eif nainá kiitjinguil-là, k'oaá

ngaya-là koni tsà kjòch'i-ne jñà kjoachijngui xi kis'iiin. Jñà xitaxá ítjòn-là xi tjin nga tjtsta isò'nde, k'oaá ti kis'iiin. Kò jñà xita isò'nde xi tsojmi otseya nga s'ín kjohima, kjòchiná-né xi kjoa ts'e kjotsja-là yijo-là koni s'ín jñà xita xi tjin naxandá jè.

⁴ Jngòò 'én ki'nchrè xi ngajmii inchròbá-ne, xi kitsò:

—Jñò xi naxandá ts'an xan-nò, títjokájnoò naxandá jè, mé-ne nga mi ya kokot'aà-nò jé-la, tikoá mikii kokot'aà-nò kjo'in xi s'e-la. ⁵ Jñà jé-la, jyee tímakjin, jyee j'ii skanda i ngajmii. Nainá, mikii sijjchàajiin [nga tsjá-là kjo'in] xi kjoa ts'e jé-la. ⁶ K'oaá tis'ín kátamat'in ngajo-ne koni s'ín kis'iiin jè. Jò k'a k'oa tis'ín kátamat'in ngajo-ne koni tjin kjoa xi kis'iiin. Jè chitsín xi kisikáyajiin vino, kokji títákajiin ngajo-là nga jò k'a isa jchá kátama, [jò k'a okji kjo'in kátako-là]. ⁷ Jè kjoa-là nga jeya kisikájna yijo-là kò nga 'ño kis'e-là kjotsja, k'oa tis'ín tji ngajo-là kjo'in nga kátakjindáya. Nga k'oaá tsò inima-là: “An, k'oaá s'ín tijná nga chjoón sko-là 'mì-na. 'An mitsà chjoón ka'an 'mì-na, tikoá mikii sijkjaään kjo'in nita kjé-ne.” ⁸ Koi kjoa-là nga tajngoò nachrjein kitjojenè-là kjo'in: Kiyá xita-là. Tikoá skindáya-né. S'eé-là kjoa ts'e kjinchrá. Ni'ín kiti-ne nga kjoehesòn. Nga 'ño tse nga'ño tjin-là jè Nainá xi otixoma nga k'oaá s'ín jye kiskòsòn-là nga tsjá-là kjo'in.

⁹ Jñà xitaxá ítjòn-là isò'nde 'ño skindáyakeè kò 'ño 'on koma-là k'e nga skoe nga títitjo ni'ndi-là nga titi jè naxandá jè ya ñánda kiitjinguil-là xi kj'eif nainá k'oaá ngayá-là koni tsà jngòò chjoón chijngui kiitjinguil-là nga kisitsjako yijo-là. ¹⁰ Kjiin kincha-ne nga skótsejèn-là, nga tsakjón-là kjo'in-là. 'Ñó kichja, kitsò:

—Ima xó-ne, ima xó-ne naxandá je Babilonia xi 'ño kis'e-là nga'ño; tajngoò tjò kòf'ii-là kjo'in.

¹¹ Jñà xita xi otijnaya tsojmi xi tjin isò'nde, tikoá skindáyakeè-né nga 'on koma-là inima-là nga mì tì yá xi kotse-ne tsojmi xi otijnaya, ¹² tsojmi xi ts'e tòn oro, plata, ndajo chji xi 'ño ndaà kjoàn, ndáton chji xi 'ño ndaà kjoàn; nikje lino xi 'ño chji, kò nikje seda, nikje sko kò xi imi kjoàn; ngats'ii yá xi 'ño ndaà jne, tsojmi chji xi nindaà ni'ño cho kisindaà-ne, ngats'ii tsojmi xi

yá xi 'nó chjí xi yá ikon, kò kichá bronze, kò kichá xi 'mì hierro, kò ndajo marmol, ¹³kò chrjoayá canela, ngats'iù tsojmi xi ndaà jne, chrjongó-la Nainá, kò xkiù jne xi 'mì mirra, kò chrjongó ts'e yá olivo, kò vino kò asití. Trigo kò skoan inchrájin, kò cho ch'á, orrè, kohòyo, carreta, kò xita chi'nda nga kisatíjna. ¹⁴Kitso-la jè naxandá:

—Ngats'iù kjoa xi ndaà kisaseèn-la ini-ma-lè, jyeé kitjaaxìn yije-lè. Kjoa nchiná-lè jyeé kichijá. Kò kjoa xi ndaà kòtsjachi, mì tì kù sakò-lè nita kjé-ne.

¹⁵Jñà xita xi otíjnaya tsojmì xi ya kjonchiná ts'e naxandá jè, kjiín kinchat'aaxìn nga tsakjón-la kjo'in. Skindáyakeè koa 'nó 'on koma-la inima-la. ¹⁶K'oaá kitso:

—Imá xó-ne naxandá xi 'nó je kji, xi nikje lino chjí tsakakjá kò nikje xi sko kjoàn kò xi inì kjoàn. Yijàjno yijo-la oro, ndátòn chjí xi 'mì perla kò ndajo chjí xi 'nó ndaà kjoàn. ¹⁷Tajngoò tjà kachija yije kjoa nchiná xi tjin-la.

Ngats'iù xita xi síxáko chitso, kò ngats'iù xita xi ya chitso títsaya nga nchifi, jñà xi ya iya chitso síxá kò ngats'iù xi síxájin ndáchikon, kjiín tsibitsajna ¹⁸k'e nga kijtsee ní'ndi-la naxandá nga titi; 'nó kiichja, kitsò:

—Ní saá jngoò naxandá tjin xi mangáson-kjoò koni kji naxandá jè, nga 'nó ndaà kiyaxkon-la.

¹⁹Ikjoàn tsibíxteèn-jno chijo sko, 'nó kiskindáyakeè nga 'on komà-la inima-la; kitsò:

—Imá xó-ne naxandá xi 'nó je kji; jè kjoa nchiná-la, ndaà kjonchiná-ne jñà xita xi tjin-la chitso ya jjiín ndáchikon. Kò i'ndeí, ta jngoò tjà kachija yije kjoa nchiná-la.

²⁰Ngats'ioò jñò xi titsajnaa ngajmìl, tsjaa t'è-là takòn. Jñò xi xita-la Nainá maà, jñò xi tsibíxáya-nò Cristo, kò jñò xi Nainá nokjoà ngajo-là, tsja t'è-là inima-nò. Nainá jyeé kàtsjá-la kjo'in naxandá jè koif kjoa-la nga ch'o kisikò-nò.

²¹Jngoò àkjalè xi 'nó tse nga'nó tjin-la kiskoé jngoò ndajo xi koni kji ndajo natsi kji, kisikatjen-jiín ndáchikon, kitsò:

—Jè naxandá Babilonia, xi 'nó je kji, k'oaá s'in skajjin-ndá; jngoò k'aa chíja nita kjé-ne, mì tì yá xi skoexkon-ne. ²²Mì tì kù kina'ya-la inchò calle-la jñà música xi síkjane arpa, jñà xi síkjindáya xobí, kò xi

síkjane chrjo trompeta. Mì tì kù s'e-la xita xi síxá nita mé xá-ne. Tjkoa mì tì kù kòxáko-ne molino ts'e ncheé. ²³Ni'in ts'e lámpara, mì tì kù s'ilhiseèn-ne; mì tì kù s'e-ne s'eí nga kixan xita; koif kjoa-la kòs'in komat'in-ne nga jñà xita-la xi otseya kò otíjnaya tsojmì, 'nó xita nchiná komà i isò'nde; tjkoa kiskoònachan yije-la naxandá xi tjin isò'nde nga komà-la kis'iin kjoatj'e. ²⁴Naxandá jè, Nainá kitsjaa-la kjo'in nga jè ts'e-né nga kinik'en xita-la Nainá kò xita xi kiichjaya ngajo-la Nainá kò ngats'iù xita xi kinik'en nga tjtja isò'nde.

19

Xita xi tsjá-la kjondaà Nainá ján ngajmìl

¹Xi jye komà iskan, ki'nchrè-la ján ngajmìl 'én koni kjin jchán ma xita xi chja nga tsò:

¡Aleluya! ¡Nga tikíjna Nainá!

Nga jè ochrjekájin-ná kjo'in kjoa ts'e jé-ná, kò ta jè tajngoò xi tjin-la kjoajeya kò xi tse nga'nó tjin-la.

²Nga jè Nainá, ndaà s'in kò kixí s'in

k'e nga tsjá-la kjo'in xita;

nga jyeé kitsjaa-la kjo'in jè naxandá je Babilonia

xi kisikits'ón-jiín isò'nde nga tsakò-la xita isò'nde

nga kj'eí nainá kijtseeèkón

k'oaá ngaya-la koni jngoò chjoón xi kjoa chijngui s'in.

Koif jè xi komà-la nga jè kisik'en xita chi'nda-la Nainá xi kiichja ngajo-la.

³Jngoò k'a k'oa kitsò:

—¡Aleluya! ¡Nga tikíjna Nainá! jè ní'ndi-la jè naxandá nga titi, k'oaá s'in kitjomijin nita mé nachrjein-ne.

⁴Jñà xita jchínga xi kaàn ñijòn ma-ne kò xi ñijòn ma-ne xi títsajnakon, chinchaxkó'nchi-ñiat'aà-la nga kijtseeèkón Nainá xi tíjnason íxile nánda tíhotíxoma. Kitsò:

—¡K'oas'in kátama! 'Nga tikíjna Nainá. ¡Aleluya!

⁵Ya íxile-la nánda tíhotíxoma, kina'yà-la 'én xi kitsò:

Tjiil-la kjondaà Nainá ngats'ioò jñò xi chi'nda maà,

jñò xi ixti maà kò xita jchínga,

ngats'ioò xi tsakjoòn-chaà Nainá.

⁶Ki'nchrè-la 'én koni tsà kjin jchán ma xita xi chja, koni s'in na'yà-la nandá k'e nga

one, koni s'ín na yà-la k'e nga one ch'on, xi kitsò:

¡Aleluya!

¡Nga tikíjna Nainá xi ta jè tajngoó xi 'nó tse nga'ño tjin-la!

Nga jyeé jè tñhotíxoma.

⁷Tsja k'oé-lá iníma-ná, sítjsja-chaá takoán, jeya síkíjnaá Nainá,

nga jyeé j'íi kjoa bixan-la Orrè; chjoón-la jyeé tijnandaá.

⁸Jè chjoón, jye ko'bií-la níkje lino xi 'nó chjí, xi 'nó tsjeé kjoàn tikoá 'nó ote nga kónakjá. Jè níkje lino xi 'nó chjí, jè ngaya-la kjoakixí xi s'ín xítá-la Nainá.

⁹Jè ákjale kitsò-na:

—Chjí kjoa koi: “Mé ta ndaà-la jñá xítá xi xó kinokjoà-la kjoa bixan-la Orrè nga jè kókjén-ko.”

Kitsò ísa:

—Jñá 'én koi, nguí 'én kixí-la Nainá-né.

¹⁰Tsohósijna xkó'nchiñia it'aà ndsóko jè ákjale nga mejèn-na skoexkoán. Tanga jè ákjale kitsò-na:

—Kí k'oaá 'ní; 'an, tikoáa chí'nda-la Nainá ma koni ngají ko jñá 'ndsí xi ndaá fi tñjngui-la jñá 'én kixí xi kíichja Jesús. Jè Nainá cháxkoín.

Jñá 'én kixí xi kíichja Jesús, tijnà-ne xi síkítjsjeèn-ya-la xítá xi chja ngajo-la Nainá.

Jè xi tñjnasòn-la kohòyo chroba

¹¹Kíjtsee ngajmíi nga tix'a; tsatsejèn jngoò kohòyo xi chroba kji. Jè xítá xi tñnakjá-la, k'oaá s'ín yaxkon-la nga kixí síkítasòn ko kixí tñjna, koi kjoa-la nga nguí ko kjoakixí-la bíndaajìin ko nga kjaán-kjoò.

¹²Jñá xkon, k'oaá kjoàn koni ní'ín. Ya sko, kíjn corona jtoá tji'a ko jngoò 'ín-la tjit'aá xi mìkì yá xi machiya-la kó tsòya-ne; tajngoò jè machiya-la kó tsòya-ne. ¹³Jè níkje xi kinakjá, jní yijájno. Jè 'ín-la, 'Én-la Nainá 'mí. ¹⁴Yaá tñjngui-la jñá soldado ts'e ngajmíi nga tñtsajnakjá-la kohòyo chroba; saá níkje lino chrobaá íkjá xi 'nó chjí ko tsjeé kjoàn.

¹⁵Jè tso'ba bitjo jngoò kícha ndojò xi 'nó yijò kji, jè xi síkí'on-ne ngats'íi naxandá. Nga jè kótixoma-la xítá naxandá. Jè yá nise síkjeén xi nguí kícha tájaá. Jè sobá kosinè jñá toó uva ya iya chitso nga kochrje vino xi okó kjoajti-la Nainá xi ta jè tajngoó xi 'nó tse nga'ño tjin-la. ¹⁶Jè níkje-la ko chrjomí-la tjit'aá 'ín xi tsò: “Xítaxá ítjòn-la

ngats'íi jñá xi xítaxá ítjòn tñtsajna ko jè-né xi otíxoma-la ngats'íi jñá xítá xi otíxoma.”

¹⁷Kíjtsee jngoáá ákjale xi ya síjnasòn-la ts'oi; 'nó chja-la ngats'íi cho xi tñmajìin isén xi yijo kine. Tsò:

—Nchrobá, tixkóyaá xinguiqo mé-ne nga chjinee yijo xi Nainá tsjá-nò, ¹⁸nga chjinee yijo-la xítaxá ítjòn, ko yijo-la xítá sko-la soldado, yijo-la xítá ts'en, yijo-la kohòyo ko yijo-la xítá xi tñtsajná-la kohòyo, yijo-la ngats'íi xítá xi tñtsajnandéí ko xítá chí'nda ko xi íxti ko xítá jchínga.

¹⁹Kíjtsee jè cho je xi ch'o kji ko jñá xítaxá ítjòn ts'e isò'nde ko xítá soldado-la; jyeé tñtsajnandaá nga skaán-ko jè xi tñnakjá-la kohòyo chroba ko jñá soldado-la. ²⁰Jè cho je xi ch'o kji kindobá'ño; tikoá kindobá'ño jè xi 'én ndiso kíichja xi kis'ín kjoaxkon nga nguixkon jè cho. K'oaá s'ín komà-ne nga kiskoónachan-la jñá xítá xi kiskoé chí'ba-la tikoá kíjtsee'xkón isén xkósòn-la jè cho. Ingajò kinikatsjoójìin tñkòn jìin ní'ín xi tñtjngá nándá títi ko azufre. ²¹Jñá xítá xi i'nga, jè kisk'én-ne jè kícha ndojò xi bitjo tso'ba jè xi tñnakjá-la kohòyo. Ngats'íi cho xi tñmajìin isén, jñá kjòskii-ne nga kiskine yijo-la xítá xi jye k'en.

20

Jè xi jngod jmíi nó

¹Kíjtsee jngoáá ákjale xi tñchrobájen-ne ngajmíi. 'Ya ibi ts'e nítjan jñò. Kjiya tsja jngoò na'ño kícha cadena xi 'nó je kji. ²Jè ákjale kitsobá'ño jè ye jchínga xi tñjè-ne xi 'mí Xítá Neíí ko xi Satanás. Jngoò jmíi nó tsibít'aá'ño. ³Kisikatjen-s'en ya nítjan jñò; tsibíchojá'ño-la jè xotjoa; íkjoàn tsasíjna-la sello mé-ne nga mí yá skix'a-ne jè xotjoa nítjan. Yaá tsasíjnahiya mé-ne nga mí tñ kii koma skónachan-la xítá isò'nde, skanda k'e nga kjoehet'aá xi jngod jmíi nó. Xi koma ískan tñjándá'ño jngod k'a-ne nga koma kojmeéndéí chiba nachrjein ísa.

⁴Kíjtsee íxile ts'e kjoatíxoma; tñtsajnasòn jñá xítá xi kitjoé-la kjoatíxoma nga jñá koìndaajìin. Tikoá kíjtsee iníma-la jñá xítá xi kitiís'ín, nga koi kjoa-la 'én kixí xi kitsjaá it'aá ts'e Jesús ko nga 'én-la Nainá kíichjaya. Jñá xítá koi, mìkii kíjtsee'xkón jè cho je xi ch'o kji ko isén xkósòn-la; tikoá mìkii kisit'aá chí'ba-la ítjòn tjen-la ko tsja. Xítá koi, jngod k'a tsibítsajnakon; jngod jmíi nó

tsatíxoma kò Cristo. ⁵Jñà xítà koi xi jaáya ítjòn-là. Tanga jñà mik'en xi i'nga, skanda k'ée jaáya-là nga ijchò jngòò jmiù nó. ⁶Mé ta ndaa-là jñà xi kòkò-là nga kjoaáya ítjòn-là; xítà koi, jyeé xítà-là Nainá kòma; jè kjoa biyaá xi ma-ne jò, nímé nga'ño tjin-là it'aà ts'e xítà koi; mì tì mé ma sùkò-ne. Tà sáá no'miù-là Nainá kòma kò ts'e Cristo. Jngòò jmiù nó kòtíxomako.

⁷K'e nga kjoehet'aà xi jngòò jmiù nó, tjàjnda'ño òjngòò k'a-ne jè Satanás ya ñánda tijnahiya nitjan jñò. ⁸Kitjondeí-ne nga skónachan-là xítà naxandá xi tjin nga tjtisa isò'nde, jè Gog kò Magog. Kòixkóya xítà mé-ne nga kòjts'ia-ne kòjochán. Kjin jchán koma xítà, k'oaá ngaya-là koni tsoimì xi jncha indii ndáchikon. ⁹Chinchimasòn kòhokji isò'nde; chinchandiù-là nga jngòò itjandiù ñánda títsajna xítà-là Nainá kò naxandá xi tsjakeè. Ikjoàn kisikasén ni'ín Nainá xi inchrobà-ne ngajmiù. Jngòò k'a tsaká kòhotjín. ¹⁰Jè xítà neií xi kiskoònachan-là xítà, kinikatjen-jiin ya i'nde ñánda tíftjnga ni'ín kò azufre. Jyeé ya títsajna jè cho je xi ch'o kji kò xi kùchjaya 'én ndiso. Yáá sùkjeiín kjo'in kò nachrjein kò nitjen nita kjé-ne.

Jè íxile ts'e kjetíxoma xi chroba kji

¹¹Kijtsee jngòò íxile xi chroba kji kò 'ño je kji nga ya tijnasòn jngòò xi tíhotíxoma. Nga nguixkòn jè xi tijnasòn íxile, jngòò k'a kichijà nangui kò ngajmiù. Nita ñánda-ne, mì tì kii k'i'ya-là. ¹²Kijtsee mik'en xi ixti kjoàn kò xi xítà jchínga kjoàn, 'ncha kixi nguixkòn Nainá. Ikjoàn kitáx'a jñà libro [ñánda tjt'aà mé xi kis'iin nga jngó jngó xítà]; kòá jngòò libro kitáx'a ñánda tjt'aà ts'e kjoabinachon. Jñà mik'en, k'oaá s'ín kisindaajjin-là koni s'ín tjt'aà xojon ts'e libro, mé kjoa xi kis'iin. ¹³Jè ndáchikon kitsjaá jñà mik'en xi ya k'en-jiin. Jè kjoabiyaá kò i'nde kjo'in tikoáá kitsjaá mik'en xi ya títsajna. K'oaá s'ín kisindaajjin-là nga jngòò òjngòò xítà koni tjin kjoa xi kis'iin. ¹⁴⁻¹⁵Jè kjoabiyaá kò i'nde kjo'in kinikatsjoòjiin ñánda títi ni'ín jnga. Kò jñà mik'en xi mikii tjt'aà 'ín-là jè libro ts'e kjoabinachon, tikoáá yáá kinikatsjoòjiin ñánda títi ni'ín jnga. Jè xi ma-ne jò kjoabiyaá.

21

Ngajmiù xítse kò nangui xítse

¹Kijtsee jngoaá ngajmiù xítse kò nangui xítse. Jè ngajmiù xi kisijna ítjòn kò nangui xi kisijna ítjòn, jyeé kichijà; tikoáá kichijà jè ndáchikon. ²Tikoá kijtsee jè naxandá tsjeè xi Jerusalén xítse 'mì, nga tínchrobájen ngajmiù nga nguixkòn Nainá. K'oaá s'ín tijnandaà koni jngòò chjoón xi ndaa bíndaà yijo-là nga jye kixan-kò x'in-là. ³Ki'nchrè-là 'én xi 'ño chja, xi ngajmiù inchrobà-ne, xi tsò:

—Chítsejèn-là Ni'ya Tsjeè-là Nainá, jyeé kòbitjojen; Nainá yáá kijnako jñà xítà; xítà naxandá-laá koma, nga jè sobà xi Nainá kítso-là. ⁴Jè sobà Nainá sùixjino yije ndáxxkòn; mì tì kii s'e-ne kjoabiyaá; mì tì kii s'e-ne kjoaba; mì tì kii yá skindàya-ne; mì tì kii s'e-ne xi ijòjno ijòt'aà yijo-là, koi kjoa-là nga jye tsato kjoa jchínga.

⁵Jè xi tijnasòn íxile ts'e kjetíxoma, kitsò:

—Chítsejèn-là, 'aán sùixítseya yije tsojmi xi tjin.

Ikjoàn kitsò-na:

—Chjí, xojon tíft'eii jñà 'én koi; nga ngui k'oaá s'ín tjin nga kitsàson; ngui 'én kixi-né.

⁶Ikjoàn kitsò-na:

—Jyeé tsitasòn yije. 'An-ná xi tijná ítjoàn skanda tàts'en-là kjoa kó nga skanda fehet'aà-ne. 'An-ná xi tsibits'iaa kò xi sikjehet'aà-na kjoa. Ngats'i xi xindá-là, 'aán tsjaá kjetjò-là nandá xi tftbitjo ya i'nde ñánda mikii xiya nandá mé-ne koma kijnakon-ne inima-là nita kjé-ne. ⁷Jñà xi sùikijne, jñà skoé kjetjò ngats'i kjonndaà koi. 'Aán kótijnakoá nga Nainá kítso-na kò jñà, ixti-naá koma. ⁸Tanga jñà xítà xi tsakjón, jñà xi mikii mokjeiín-là, jñà xi 'ño ch'o s'ín, jñà xi xítà sík'en, jñà xi kjoa chijngui s'ín, jñà xi xítà tje, jñà xi xkòsòn beèxkòn, ngats'i xi 'én ndiso chja, ján kixojjin ñánda títi ni'ín jnga kò azufre; jè xi ma-ne jò kjoabiyaá.

Naxandá xítse xi 'mì Jerusalén

⁹J'iikon jngòò-na àkjale jñà xi itoò ma-ne, xi tikoá itoò chítisín tjin-là, xi jncha kitsee xi itoò kjo'in xi fehet'aà-ne. Kitsò-na:

—Nchroboí, kokoò-lè jè xi koma chjoón-là Orrè.

¹⁰It'aà ts'e Inima Tsjeè-là Nainá, jè àkjale kíkò inima-na jngòò nindoò xi je kji kò 'nga kji. Tsakó-na jè naxandá xi je kji, naxandá tsjeè Jerusalén nga tínchrobájen-ne ngajmiù nga nguixkòn Nainá. ¹¹Jè naxandá

tsjeè Jerusalén, oteé tsejèn xi kjoa ts'e kjoa-jeya-la Nainá. K'oaá s'ín ote kji koni ndajo chjí xi 'nó ndaa kjoàn, koni ndajo xi jaspe 'mì nga ote kji koni chjtsín. ¹² Nga jngodò itjandiù, jè naxandá, chrjó ndajo tjíndiù-la xi 'nó je kji kò 'nó 'nga kji. Tejó xotjoa tjín-la. Nga jngodò ìjngodò xotjoa, jngodò àkjale s'jina-jto. Tikoá ya tjít'aa 'ín-la nga tejó naxandá xi ya inchrobát'aa-ne ìxti-la Israel. ¹³ Ya kixi-la nánada bitjokàjijn-ne ts'oi, jàn xotjoa tjín-la, ya kixi-la nánada kahatji-ne ts'oi, jàn xotjoa tjín-la. Ya norte, tikoá jàn xotjoa tjín-la, ya sur, tikoá jàn xotjoa tjín-la. ¹⁴ Jè chrjó ndajo xi tjíndiù-la naxandá, tejó chrjó ndajo xi ya tjít'aa nga tejó 'ín-la xita xi tejó ma-ne xi it'aa ts'e Orrè kisixáya-la.

¹⁵ Jè àkjale xi tíchjako-na, jngodò kicha kjinaya tsja xi nguì oro xi koni kji yá xi ma machiùba-ne. Jè kisikjeén nga ma kisichiba naxandá kò xotjoa-la kò chrjó ndajo-la. ¹⁶ Jè naxandá k'oaá s'ín kijna nga nijòn chr-janguí tjín-la. Koni kji ndojò, k'oaá tí kji tiyà-ne. Jè àkjale, k'e nga kisichiba, jò jmiù kò jò sindo kilómetro tjín-la. Ngàsòn chiba tjín-la nga ndojò kò nga tiyà kò nga 'nga. ¹⁷ [kjoàn kisichiba jè chrjó ndajo. Jngodò sindo kò ichán nijòn xkò tsja tjín-la xi chiba-la xita xi tískjeén jè àkjale, [jè xi ichán nanga tjín-ne].

¹⁸ Jè chrjó ndajo xi tjíndiù-la naxandá, koií tjíndaà-ne ndajo chjí xi 'mì jaspe. Kò jè naxandá, nguì oro sobà-né. K'oaá s'ín ote kji koni chjtsín tsjeè. ¹⁹ Jnà tàts'en chrjó xi tjíndaà-ne nga tíchjoandù-la naxandá, nguì ndajo chjí yijájno xi 'nó ndaa kjoàn. Jè xi ítjòn, jè ndajo xi 'mì jaspe; xi ma-ne jò, ndajo xi 'mì zafiro; xi ma-ne jàn, ndajo xi 'mì ágata; xi ma-ne nijòn, ndajo xi 'mì esmeralda; ²⁰ xi ma-ne 'òn, ndajo xi 'mì ónice; xi ma-ne joòn, ndajo xi 'mì cornalina; xi ma-ne itodò, ndajo xi 'mì crisólito; xi ma-ne jijn, ndajo xi 'mì berilo; xi ma-ne nijjaàn, ndajo xi 'mì topacio; xi ma-ne te, ndajo xi 'mì crisoprasa; xi ma-ne tejngodò, ndajo xi 'mì jacinto; xi ma-ne tejó, ndajo xi 'mì amatista. ²¹ Jnà xotjoa xi tejó ma-ne, tejó ndajo perla tjíndaà-ne. Nga jngodò ìjngodò xotjoa jngodò perla tjíndaà-ne. Ndiyá teè-la naxandá, nguì oro sobà-né koni chjtsín xi ma chítsejèn-ya.

²² Ya jijn naxandá, nijngodò ingo kijtsee; nga jè sobà xi ma ingo-la naxandá, jè Nainá

xi tjína ítjòn nga ta jè tajngodò-né xi 'nó tse nga'nó tjín-la kò jè Orrè. ²³ Jè naxandá, mikii mochjeén-la jè ts'oi kò sá nga sijnhiseén-la. Nga jè sobà kjoa isén-la Nainá sijnhiseén-la; kò jè Orrè ma ni'ín-la. ²⁴ Ngats'iù jnà xitaxá naxandá ts'e isò'nde kinchima isèèn-né it'aa ts'e ni'ín-la. Kò jnà xitaxá ítjòn xi tjín isò'nde, kji kò kjoanchiná-la nga ya sijnngatsja. ²⁵ Jnà xotjoa-la naxandá, mikii sichjoájto nga kji't'aa nachrjein; nga ya naxandá, mikii kojò. ²⁶ Ngats'iù naxandá kji kò ngats'iù kjoa nchiná-la kò ngats'iù tsojmì xi 'nó chjí-la nga ya sijnngatsja. ²⁷ Ya i'nde jè nímé kjoahas'en xi tjé kjoàn xi ch'o s'ín kò xi kjoa ndiso. Tà jnà kjoahas'en xi tjít'aa 'ín-la jè xojòn-la Orrè xi ts'e kjoabinachon.

22

¹ Jè àkjale tsakó jngodò-na xajngá nandá xi kijna tsjeè tsjeè, jè nandá xi bítsajnakon-ná nita mé nachrjein-ne. K'oas'ín tsjeè kji koni chjtsín. Yaá tbitjo nánada s'jna íxile-la Nainá nga tíhotixoma kò yaá tbitjo nánada tjína jè Orrè. ² Ya jngodò osen ndiyá-la naxandá tífa nandá. Kò ya ngobà ngobà xajngá nandá, yaá s'jna jè yá xi tsjá kjoabinachon nita mé nachrjein-ne. Tejó k'a ojà-la toò nga jngodò nó. Jngodò jngodò k'a ojà-la toò nga ìjngodò ìjngodò sá. Jnà xka-la, k'oaá s'ín mochjeén nga maxkii-la naxandá ts'e isò'nde. ³ Mì tí mé kjoa ch'o s'e-ne xi mikii sasén-la Nainá. Yaá sas'jna jè íxile-la Nainá kò ts'e Orrè nga kotixoma. Kò ngats'iù xita ch'i'nda-la, yaá sijnxá-la. ⁴ Ngats'iù xi xita-la ma, skoexkon-né kó kji isén-la Nainá; kò jè 'ín-la Nainá yaá sit'aa ítjòn tjen-la. ⁵ Ya i'nde jè, mì ti kojò-ne. Jnà xita xi ya títsajna, mì tí ni'ín kochjeén-la xi sijnhiseén-la, tikoá mì tí ts'oi kochjeén-la; nga jè sobà Na'èn-ná xi Nainá sijnhiseén-la. Jnà xita kotixoma nita mé nachrjein-ne.

Jyeé nchrobá machraña nga kjoí ìjngodò k'a Cristo

⁶ Jè àkjale kitsò-na:

—'Èn koi, nguì k'oaá s'ín tjín nga kítasòn; nguì 'én kixi-né. Jè Na'èn-ná xi Nainá xi síkichiya-la jnà xita xi chja ngajo-la, koií xá kisikasén-ne àkjale-la nga kòkò-la xi ch'i'nda-la ma jnà kjoa xi ta nitoón okoma.

⁷ —Tiná'ya-ná. 'An, kjoí nitoón ìjngodò k'a.

Mé tà ndaà-la jñà xi s'kitasòn jñà 'én xi kitsjaà Nainá koni s'ín tíchja xojon jè.

⁸'An-ná xi 'mì-na Juan, 'aán ki'nchrè koa kijtseè kjoa koi. K'e nga jye ki'nchrè koa jye kijtseè, tsohósijna-xkó'nchi-niñiat'aà-la jè àkjale xi tíhokó-na kjoa koi, nga mejèn-na skoexkoán. ⁹Tanga jè àkjale kitsò-na:

—Ki k'oaá 'nì. Jè Nainá jchaxkoín. 'An, tikoáa chí'nda-la Nainá ma, koni ngaji, ko xita xinguii xi chja ngajo-la Nainá, ko ngats'iì xita xi s'kitasòn 'én xi tjít'aà xojon jè.

¹⁰K'oaá tís'in kitsò-na:

—Ki b'ijna'ma jñà 'én xi Nainá kitsjaà xi tjít'aà xojon jè, nga jyeé nchrobá machrañà nachrjein nga kítasòn. ¹¹Jñà xita xi mitsà kixi títasajna nguixkon Nainá nga ch'o s'ín, ta k'oaá s'ín kàtítasajna. Ko jñà xi t'ín-la kjoakixi ko tsjeè títasajna nga nguixkon Nainá, k'oaá tís'in kàtas'kitasòn xi kjoakixi ko kjoatsjeè.

¹²—T'íná'ya, 'an, kjoíi nitoón ijngod k'a. Yaá kjoikooa chj'la xi tsjaà-la xita koni s'ín kis'iin nga ijngod ijngod. ¹³'An-ná xi t'ijna ítjoàn skanda tàts'en-la kjoa ko skanda fehet'aà-ne. 'An-ná xi tsibits'iaa ko xi sikje-het'aà-na kjoa. 'An-ná xi t'ijna ítjoàn ko xi fehet'aà-ne.

¹⁴Mé ta ndaà-la jñà xita xi [jní-la Orrè] sítsjeè-ne nikje-la mé-ne nga tjò'nde-la nga skine toò-la yá xi tsjá kjoabinachon, tikoáa koma kjoahas'en xotjoa-la jè naxandá.

¹⁵Tanga ndítisiaán kitsajna, ngats'iì jñà xita

xi ch'o s'ín, ko jñà xi xita tje, ko jñà xi kjoa chingui s'ín, ko jñà xi xita sík'en, ko jñà xi xkósòn beèxkón ko ngats'iì xi tsjakeè kjoa ndiso nga 'én ndiso chja.

¹⁶—'An xi 'mì-na Jesús, 'aán kisikasén-nò àkjale-na nga tsjá-nò 'én ít'aà ts'e kjoa koi, jñò xi xita naxandá-na ma. 'An-ná jè jts'én xi itjot'aà-ne tje-la xitaxá ítjòn xi ki'mi David. 'An-ná ní'ño tse xi 'ño ote kji xi bitjokàtji k'e nga tajñòya.

¹⁷Jè Inimá Tsjeè-la Nainá ko chjoón-la Orrè, tsò-né:

—Nchroboí [Na'èn Jesús].

Jñà xi nchi'nchrè, k'oaá tì kàtatsò:

—Nchroboí [Na'èn Jesús].

Jñà xi xínda-la ko xi mejèn-la nandá, kàtjanchrobá, kàt'iì kjoatjò nandá xi tsjá kjoabinachon.

¹⁸'An, k'oaá xan-nò, ngats'ioò xi na'yà-là jñà 'én xi kitsjaà Nainá xi tjít'aà xojon jè: Tsà yá xi k'it'aàsòn kjoa xi tjít'aà xojon jè, Nainá k'oaá tís'in tsjásòn-la kjo'in koni s'ín tjít'aà xojon jè. ¹⁹Tsà yá xi kjoaáxin jngod-la 'én xi kitsjaà Nainá xi tjít'aà xojon jè, Nainá, tikoáa kjoaáxin kjondaà xi t'í'nde-la nga skine toò-la yá xi tsjá kjoabinachon ko mikii tsjá'nde-la nga ya kítasajna naxandá tsjeè-la Nainá koni s'ín tjít'aà xojon jè.

²⁰Jè xi bénojmi kjoa koi, k'oaá tsò:

—Jon, kjoii nitoón ijngod k'a.

K'oaá s'ín kàtama. ¡Nchroboí Na'èn Jesús!

²¹Kjondaà-la Na'èn-ná Jesucristo kàtij-nako-nó ngats'ioò. K'oaá s'ín kàtama.